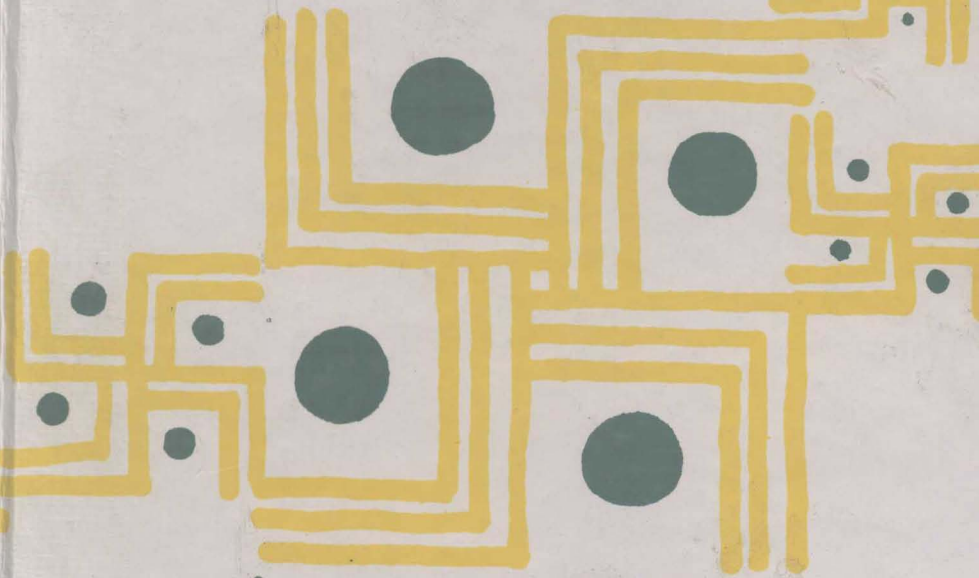

જૈન ગુર્જર કવિઓ

ભાગ-૬

સંગ્રહિત અર્થ સંપ્રત્યોક્ત
મોહનલાલ દલિચંદ દેશાઈ

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
મુંબઈ

જૈન ગૂર્જર કવિઓ

ભાગ ૯

[પૂરક સામગ્રી ખંડ ૨ : જૈન ગચ્છોની ગુરુપદ્માવલીઓ
તથા રાજાવલી]

સંગ્રાહક અને સંપ્રયોજક
મોહનલાલ દલીયંદ દેશાઈ

સંશોધિત-સંવર્ધિત બીજી આવૃત્તિના
સંપાદક
જયંત કોઠારી

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
મુંબઈ

Jain Gurjar Kavio Vol. IX

Succession list of Heads (Acharyas) of various sections of Jain Sect and dynasties of Gujarat, ed. Mohanlal Dalichand Desai, revised by Jayant Kothari, 1997, Shree Mahavira Jaina Vidyalaya, Bombay.

બીજી સંશોધિત આવૃત્તિ જાન્યુઆરી ૧૯૯૭
નકલ ૫૦૦

કિં. રૂ. ૧૬૦

આવરણ : શૈલેશ મોદી

વિકેતાઓ

આર. આર. શેઠની કંપની

૧૧૦-૧૧૨ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, કેશવબાગ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૦૨
ગાંધી માર્ગ, ફુવારા પાસે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૨

નવભારત સાહિત્ય મંદિર

૫૩૧, કાલબાદેવી રોડ, ધોબી તલાવ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૦૨
ગાંધી માર્ગ, પતાસા પોળ સામે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧

ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન

ગાંધી માર્ગ, રતનપોળનાકા સામે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧

પ્રકાશક

ખાંતિલાલ જી. શાહ, પ્રકાશભાઈ પી. ઝવેરી

સુબોધરત્ન ચી. ગાર્ડી

મંત્રીઓ, શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય,

ઓગસ્ટ કાન્તિ માર્ગ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૩૬

લેસર ટાઇપસેટિંગ :

શારદા મુદ્રણાલય

જુમ્મા મસ્જિદ સામે, ગાંધી માર્ગ,

અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧ □ ફોન : ૫૩૫૯૮૬૬

મુદ્રક :

ભગવતી ઓફસેટ

૧૫/સી, બંસીધર એસ્ટેટ, બારડોલપુરા, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૪

બીજા આવૃત્તિના સંપાદકનું નિવેદન

પૂરક સામગ્રીના આ બીજા ખંડમાં જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલીઓ તથા રાજાવલી આપવામાં આવી છે.

જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલીઓ પહેલી આવૃત્તિના બીજા તથા ત્રીજા ભાગમાં આપવામાં આવેલી. અહીં એ સંકલિત કરી લીધી છે, એને સાંપ્રત કાળ સુધી લાવવાની કોશિશ કરી છે અને કેટલીક પટ્ટાવલીઓ નવી પણ ઉમેરી છે. (આની વીગતો પટ્ટાવલી વિભાગના પ્રાસ્તાવિકમાં આપી છે.) છતાં આ પ્રયાસની મર્યાદા સ્પષ્ટ છે. એમાં પાટપરંપરા એટલેકે આચાર્યપરંપરાનો જ સમાવેશ છે, શિષ્યપરંપરાનો સમાવેશ નથી. ઉપરાંત અનેક શાખાપ્રશાખાઓમાં ફેલાયેલા જૈન ગચ્છોનું આ કંઈ અશેષ ચિત્ર નથી. હજુ ઘણું એની બહાર રહે છે. દેશાઈએ મુખ્ય પરંપરાઓ આપવા તાકેલું અને આ આવૃત્તિમાં પણ એ મર્યાદા સ્વીકારવામાં આવી છે.

જૈન ગચ્છો વિશે ઘણાં ઐતિહાસિક સાધનો ઉપલબ્ધ છે - પટ્ટાવલીઓ ઉપરાંત સાહિત્યિક રચનાઓની પ્રશસ્તિઓ, પુષ્પિકાઓ, પ્રતિમાલેખો, ચરિત્રગ્રંથો વગેરે. આ બધાંને સંકલિત કરીને જૈન ગચ્છોનું સંપૂર્ણ ચિત્ર આપવાનું કામ તો અત્યંત કપરું છે, એ એક કાર્યકરજૂથનો વરસોનો અને સહિયારો પુરુષાર્થ માગે, માહિતીના જંગલમાંથી એક વ્યવસ્થા નિપજાવવાની શક્તિ માગે અને પરસ્પરવિરોધી અને દંતકથાત્મક કે કલ્પિત હકીકતો પણ મળવાની તેથી સારાસારનો વિવેક કરવાની બુદ્ધિ પણ માગે. પણ આ કામ થઈ શકે તો એ અત્યંત મહત્ત્વનો ઐતિહાસિક દસ્તાવેજ બને એમાં શંકા નથી. આ કામ માટે કોઈ જૈન સંસ્થાએ આગળ આવવું જ જોઈએ.

ત્રિપુટી મહારાજનો 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' આપણી પાસે છે, એની પાછળનો શ્રમ ખરેખર પ્રશસ્ય છે, પણ એને ઘણી અને ગંભીર મર્યાદાઓ વળગેલી છે.

અહીં આપેલી પટ્ટાવલીઓ તો પ્રાપ્ત માહિતીનું સંકલન છે. પ્રમાણોની ચકાસણી કરીને પ્રાપ્ત માહિતીને સંશોધિત કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી. આ આવૃત્તિના સંપાદકની એ સજ્જતા નથી. છતાં અહીંતહીં શ્રી દેશાઈએ તથા આ આવૃત્તિના સંપાદકે ઉઠાવેલી શંકાઓ તો જોવા મળશે જ. જેવી છે તેવી આ પટ્ટાવલીઓ એની રજૂઆતની સુઘડતાથી અને સમાવાયેલી માહિતીથી હજુ ઘણી ઉપયોગી બની રહે તેમ છે એમાં શંકા નથી.

આ આવૃત્તિમાં વ્યક્તિ, ગચ્છ, વંશગોત્ર, સ્થળ તથા કૃતિઓનાં નામોની વર્ણાનુક્રમણીઓ ઉમેરી છે. તેથી પ્રસ્તુત થયેલી સામગ્રીની ઉપયોગિતા વધશે - અપેક્ષિત માહિતી સુધી પહોંચવું સરળ બનશે. આ સૂચિઓ તૈયાર કરવાનો ભારે પરિશ્રમ પ્રા. કાંતિભાઈ બી. શાહ તથા દીપ્તિ શાહે ઉઠાવ્યો છે તે માટે એમનો પણ હું ઋણી છું. એની મુદ્રણપ્રત તૈયાર કરવામાં પ્રા. કીર્તિદા જોશીની મદદ મળી છે.

રાજાવલી પ્રથમ આવૃત્તિના બીજા ભાગમાં આપવામાં આવેલી. અહીં એની થોડી

શુદ્ધિવૃદ્ધિ ડો. હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રીની મદદથી કરવામાં આવી છે. શ્રી શાસ્ત્રીસાહેબે ખૂબ પ્રેમપૂર્વક આ શ્રમ ઉઠાવ્યો તે માટે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરું છું.

૩૦ નવે. ૧૯૯૬

જયંત કોઠારી

પ્રથમ આવૃત્તિના સંપ્રયોજકનું નિવેદન

[બીજા ભાગમાંથી]

... પાંચ પરિશિષ્ટો આપવામાં આવેલ છે. [તેમાંથી] બીજામાં જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલીઓ કે જેમાં ખરતર તથા તપા ગચ્છોના ગચ્છનાયકોની પરંપરા ક્રમાનુક્રમે તે દરેકની શાખા સાથે આપવામાં આવી છે, ત્રીજામાં વિધિપક્ષગચ્છ - અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી છે, ચોથામાં રાજાવલી મૂકી છે કે જેમાં ગુજરાતના બહાદુરશાહ સુધીના રાજાઓનો ક્રમ સંવત્તવાર સં. ૧૫૮૭ સુધીનો આપ્યો છે. આ ચારે [ત્રણે] આપણને કોઈ પણ કવિ યા તેમની કૃતિમાં સંવત્તનો નિર્દેશ ન હોય પણ અમુક ગચ્છનાયકના કે રાજાના રાજ્યમાં રચ્યાનો નિર્દેશ હોય તો તે પરથી તેના કાલનો નિર્ણય કરવામાં સહાયભૂત થાય છે.

ત્રીજે માળે, તવાવાલા બિર્હિંગ

લોહારચાલ, મુંબઈ

તા. ૭-૧-૧૯૩૧, બુધવાર

પોષ વદ ૩ સં. ૧૯૮૭

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

અનુક્રમણિકા

જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલીઓ ૧-૨૫૦

પ્રાસ્તાવિક ૧-૬

ખરતરગચ્છની પટ્ટાવલી ૭-૪૩

મૂલ શાખા ૭-૩૧; ચોથી ખરતર વેગડ શાખા ૩૧-૩૩; પાંચમી ખરતર પિપ્પલક શાખા ૩૩-૩૬; આઠમી ખરતર જિનસાગરસૂરિ શાખા/લઘુ આચાર્યીય શાખા ૩૬-૩૮

પૂર્તિ : ખરતર રુદ્રપક્ષીય શાખા/રુદ્રપક્ષીગચ્છ ૩૮-૪૧; લઘુ ખરતર શાખા/શ્રીમાલગચ્છ/જિનપ્રભસૂરિપરંપરા ૪૧; ખરતર ભાવહર્ષીય શાખા ૪૧- ૪૨; ખરતર આઘપક્ષીય શાખા ૪૨-૪૩

તપાગચ્છની પટ્ટાવલી ૪૪-૧૧૪

મૂલ શાખા ૪૪-૭૩; વૃદ્ધ પૌશાલિક તપાગચ્છ/વડ તપાગચ્છ ૭૩-૮૫; લઘુ પૌશાલિક/હર્ષકુલ/સોમશાખા તપાગચ્છ ૮૫-૮૮; તપાગચ્છ વિજયાણંદસૂરિ/આણંદસૂરિ શાખા ૮૮-૯૩; તપાગચ્છ વિમલ શાખા ૯૩-૯૪; તપાગચ્છ સાગર શાખા ૯૪-૯૫; તપાગચ્છ રત્ન શાખા/રાજવિજયગચ્છ ૯૫-૯૮; નાગપુરીય તપાગચ્છ/પાર્શ્વચંદ્રગચ્છ ૯૮-૧૦૫

પૂર્તિ : તપાગચ્છ કમલકલશ શાખા ૧૦૬-૦૭; તપાગચ્છ કુતુબપુરા શાખા ૧૦૭-૦૮; તપાગચ્છ વિજય સંવિગ્ન શાખા ૧૦૮-૧૧૩; તપાગચ્છ વિમલ સંવિગ્ન શાખા ૧૧૩-૧૪; તપાગચ્છ સાગર સંવિગ્ન શાખા ૧૧૪

વિધિપક્ષગચ્છ/અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી ૧૧૫-૩૨

લોકાગચ્છ/સ્થાનકવાસી (સાધુમાર્ગી) સંપ્રદાયની પટ્ટાવલી ૧૩૩-૭૨

મૂલ શાખા/ગુજરાતી લોકાગચ્છ (મોટી પક્ષ) ૧૩૩-૪૦; ગુજરાતી લોકાગચ્છ કુંવરજી પક્ષ/નાની પક્ષ ૧૪૦-૪૨; ધર્મસિંહજીની પરંપરા/સ્થાનકવાસી દરિયાપુરી સંઘાડો ૧૪૨-૪૪; લવજી ઋષિની પરંપરા ૧૪૪-૪૫; કાનજી ઋષિની પરંપરા/સ્થા. ઋષિ સંપ્રદાય ૧૪૫; સ્થા. ખંભાત સંપ્રદાય ૧૪૬; સ્થા. પંજાબ સંપ્રદાય/હરદાસજીની પરંપરા ૧૪૬-૪૭; ધર્મદાસજીની પરંપરા ૧૪૭-૪૮; સ્થા. લીંબડી સંઘાડો/અજરામરજીની પરંપરા ૧૪૮-૫૧; લીંબડીનો નાનો સંઘાડો/ગોપાળજી સ્વામીનો સંપ્રદાય ૧૫૧-૫૨; સ્થા. ગોંડલ સંઘાડો ૧૫૨-૫૪; સ્થા. બરવાળા સંઘાડો ૧૫૪; સ્થા. ચૂડાનો સંઘાડો ૧૫૪; સ્થા. બોટાદ સંઘાડો ૧૫૪-૫૫; સ્થા. કચ્છ આઠ કોટી સંઘાડો ૧૫૫-૫૭; સ્થા. સાયલા સંઘાડો ૧૫૭; સ્થા. ઉદેપુર સંઘાડો ૧૫૭; સ્થા. હુકમીચંદજી સંપ્રદાય ૧૫૭-૫૮

પૂર્તિ : બીજામલ/વિજયગચ્છ ૧૫૮; નાગોરી લોકાગચ્છ ૧૫૮-૬૨; જીવરાજ ઋષિની પરંપરા/અમરસિંહજીની પરંપરા ૧૬૨-૬૪; હરજી ઋષિની પરંપરા ૧૬૪; સ્થા. કોટા સંપ્રદાય-૧ ૧૬૪; સ્થા. કોટા સંપ્રદાય-૨ ૧૬૪; સ્થા. હુકમીચંદજી સંપ્રદાય-૨ ૧૬૪; ધનાજીની પરંપરા ૧૬૫; જયમલજીનો સંપ્રદાય ૧૬૫-૬૬; રઘુનાથજીનો સંપ્રદાય ૧૬૬; તેરાપંથી સંપ્રદાય ૧૬૬-૬૮; ચોથમલજીનો સંપ્રદાય ૧૬૮; રત્નચંદ્રજીનો સંપ્રદાય ૧૬૮-૬૯;

છોટા પૃથ્વીરાજજીની પરંપરા/એકલિંગજી- દાસનો સંપ્રદાય ૧૬૯;
રામચન્દ્રજીની પરંપરા/ઉજ્જૈન શાખા ૧૬૯; રતલામ શાખા/ઉદયચંદ્રજીની
પરંપરા ૧૭૦

કડૂઆ/કડવાગચ્છની પટ્ટાવલી ૧૭૧-૭૪

પૌર્ણમિક/પૂર્ણિમાગચ્છની પટ્ટાવલી ૧૭૫-૮૪

મૂલ શાખા ૧૭૫-૭૯; પૂર્ણિમાગચ્છ પ્રધાન/ઢંઢેરિયા શાખા ૧૭૯-૮૧;
સાધુ પૂર્ણિમાગચ્છ પટ્ટાવલી ૧૮૧-૮૨; ભીમપદ્મીય પૂર્ણિમાગચ્છ ૧૮૨-
૮૩; પૂર્ણિમાગચ્છ ચતુર્થ શાખા ૧૮૩; પૂર્ણિમાગચ્છ વટપદ્મીય શાખા ૧૮૩;
પૂર્ણિમાગચ્છ બોરસિદ્ધીય શાખા ૧૮૩; પૂર્ણિમાગચ્છ ભૃગુકચ્છીય શાખા
૧૮૪; પૂર્ણિમાગચ્છ છાપરિયા શાખા ૧૮૪

આગમિકગચ્છ/ત્રિસ્તુતિક મતની પટ્ટાવલી ૧૮૫-૯૨

મૂલ શાખા ૧૮૫-૮૯; બીજી પટ્ટાવલી ૧૯૦-૯૧; આગમિક ગચ્છ ધંધૂકિયા
શાખા ૧૯૧; આગમિક ગચ્છ બિડાલંબિયા શાખા ૧૯૨

ઉપકેશગચ્છની પટ્ટાવલી ૧૯૪-૨૧૬

ઉપકેશગચ્છ ૧૯૪-૨૧૪; ઉપકેશ/દ્વિવંનીક ગચ્છ ૨૧૪-૧૫

કોરંટકગચ્છની પટ્ટાવલી ૨૧૬

પદ્મીવાલગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૧૭-૨૫

પહેલી પટ્ટાવલી ૨૧૭-૨૦; બીજી પટ્ટાવલી ૨૨૦-૨૫

પૂર્તિ

વાચક/વાચનાચાર્ય/વિદ્યાધરવંશ પરંપરા ૨૨૬-૨૯

યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ૨૨૯-૩૨

હારિલગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૩૩

થારાપદ્રગચ્છની પટ્ટાવલી ૨૩૩

કૃષ્ણાર્ષિગચ્છની પટ્ટાવલી ૨૩૪

સાંડેરગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૩૪-૩૫

નાગેન્દ્ર/નાગિલ/નાયલગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૩૫-૩૯

રાજગચ્છ/ધર્મધોષગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૩૯-૪૦

બૃહદ્ગચ્છ/વડગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૪૦-૪૬

પિપ્પલકગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૪૬-૪૮

મલધારીગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૪૮-૫૦

રાજાવલી ૨૫૧-૬૨

પ્રાચીન કાલ ૨૫૩-૫૫

ચાવડા વંશ ૨૫૫-૫૬

સોલંકી વંશ ૨૫૭-૫૮

વાઘેલા વંશ ૨૫૮-૫૯

દિલ્હીના બાદશાહો ૨૫૯-૬૧
 ગુજરાતના સુલતાનો ૨૬૧-૬૨
 નામોની વર્ણાનુક્રમણિકા ૨૬૩-૩૭૩
 વ્યક્તિનામો ૨૬૫-૩૩૮
 ગચ્છનામો ૩૩૮-૪૫
 વંશગોત્રાદિનાં નામો ૩૪૫-૪૯
 સ્થળનામો ૩૫૦-૬૩
 કૃતિનામો ૩૬૩-૭૩

જૈન ગૂર્જર કવિઓ
ભાગ ૯

જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલીઓ

પ્રાસ્તાવિક

(બીજા ભાગમાં)

‘ઇન્ડિઅન એન્ટિક્વેરી’ નામના પુરાતત્ત્વ સંબંધીના અંગ્રેજી માસિકના પુસ્તક ૧૧ના સપ્ટેમ્બરના અંકમાં પૃ.૨૪૫થી ૨૫૬માં ‘એક્સ્ટ્રેક્સ ફ્રોમ ધ હિસ્ટોરિકલ રેકોર્ડ્સ ઓફ ધ જૈનઝ’ એટલે ‘જૈનોની ઐતિહાસિક નોંધોમાંથી ઉતારા’ એ નામના વિષય નીચે ડૉ. જોહનેસ ક્લાટ પીએચ.ડી. (બર્લિન) એ નામના વિદ્વાને ખરતરગચ્છ અને તપાગચ્છની પટ્ટાવલીઓ અંગ્રેજીમાં સાર રૂપે લખેલી પ્રકટ થઈ છે, આ પૈકી પહેલીનું ગુજરાતી ભાષાંતર ‘સનાતન જૈન’ નામના માસિકનો હું ઉપતંત્રી હતો ત્યારે તેના ૧૯૦૭ના જુલાઈના અંકમાં ‘ખરતરગચ્છની પટ્ટાવલી’ એ મથાળા નીચે, અને બીજીનું તે પત્રના ડિસેમ્બર ૧૯૦૭-ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૮ (પૃ.૩ અંક ૬-૭)માં ‘તપાગચ્છની પટ્ટાવલી’ એ મથાળા નીચે મેં કરેલું પ્રગટ થયું હતું. તેમાં રહેલી અશુદ્ધિઓ દૂર કરી અનેક ટિપ્પણો મારા તરફથી ઉમેરી આ બંને પટ્ટાવલીઓ તેમજ મેં તૈયાર કરેલી તે બંને ગચ્છની કેટલીક શાખાઓની પટ્ટાવલીઓ અત્ર આપવામાં આવી છે.

ડૉ. ક્લાટે ખરતરગચ્છના આચાર્યોની નોંધ લખવામાં ક્ષમાકલ્યાણજીની ખરતરગચ્છ પટ્ટાવલીનો, અને તપાગચ્છના આચાર્યોની નોંધ લખવામાં મુનિસુંદરકૃત ગુર્વાવલી તથા ધર્મસાગરકૃત પટ્ટાવલીનો મુખ્યત્વે આધાર લીધો છે એમ સરખાવતાં માલૂમ પડે છે. દરેક ગચ્છની જુદીજુદી પટ્ટાવલીઓ છે અને એકએક ગચ્છની પણ જુદાજુદા વિદ્વાનોએ તૈયાર કરેલી જુદીજુદી પટ્ટાવલીઓ છે, છતાં આ પૈકી એક મુનિસુંદરસૂરિકૃત ગુર્વાવલી (પ્ર. શ્રી યશોવિજય ગ્રંથમાલા) સિવાય એકે મૂળ સ્વરૂપે ને અખંડપણે પુસ્તકાકારે હજુ મુદ્રિત થઈ બહાર પડેલ નથી, તે ઓછું શોકજનક નથી. પ્રકાશિની સંસ્થાઓએ આવાં ઐતિહાસિક મૂલ્યવાન સાધનો પ્રત્યે કેવલ ઉપેક્ષા કરી છે તે અક્ષમ્ય ને અસહ્ય છે.

અમદાવાદના પુરાતત્ત્વમંદિરના આચાર્ય શ્રી જિનવિજયજીએ પોતાના ત્રૈમાસિક નામે ‘જૈન સાહિત્ય સંશોધક’માં ખંડ ૨ અંક ૧માં મૂળ સંસ્કૃતમાં ઉપકેશગચ્છની પટ્ટાવલી પ્રકટ કરી છે, તથા પોતે ખરતરગચ્છની સંસ્કૃતમાં ચાર પટ્ટાવલી (કે જેમાં સં. ૧૫૮૨ની, તથા ક્ષમાકલ્યાણજીની રચ્યા સં. ૧૮૩૦નો સમાવેશ કર્યો છે) અલગ છપાવી છે પણ હજુ તેમાં તે ગચ્છની વિશેષ બેએક પટ્ટાવલીઓ ઉમેરવાની હોવાથી તે પુસ્તક રૂપે બહાર પડી શકી નથી. આશા છે કે થોડો સમયમાં તે પ્રકાશમાં આવશે.

ગુજરાતી ભાષામાં તપાગચ્છાદિની પટ્ટાવલીઓ પ્રથમ બહાર પાડવાનો પ્રયાસ ઉપર જણાવેલ ‘સનાતન જૈન’ દ્વારા મેં કર્યો હતો; ત્યાર પછી મેં ‘જૈન ચેતાંબર કોન્ફરન્સ હેરલ્ડ’ના તંત્રી તરીકે ‘તપાગચ્છની પટ્ટાવલી’ વિસ્તૃત રૂપમાં એક હસ્તપ્રત (જરા અધૂરી મળી તે)માંથી અક્ષરશઃ ઉતારી તે પત્રના સને ૧૯૧૫ના પુસ્તક ૧૫માં પ્રકટ કરેલા ખાસ ‘જૈન ઇતિહાસ-સાહિત્ય અંક’માં પૃ.૩૨૮થી ૩૭૩માં પ્રકટ કરી હતી.

આ જ 'વીરવંશાવલી' એ નામે પૂર્ણ પ્રત મળી તેમાંથી ઉક્ત શ્રી જિનવિજયજીએ પોતાના ઉક્ત ત્રૈમાસિક 'જૈન સાહિત્ય સંશોધક'માં ખંડ ૧ અં.૩માં પ્રકટ કરી. ખરતરગચ્છની પટ્ટાવલી 'મહાજનવંશ મુક્તાવલિ' (રામલાલગણિકૃત, પ્ર. વીકાનેર જૈન વિદ્યાશાલા, સં. ૧૯૬૭) અને 'રત્નસાગર' એ નામનાં પુસ્તકોમાં બહાર પડી ગઈ હતી. આ સર્વેની પહેલાં અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી સ્વર્ગસ્થ ભીમશી માણેકે તે ગચ્છના પંચપ્રતિકમણ સૂત્રનું પુસ્તક બહાર પાડતાં તેમાં પ્રકટ કરી હતી (કે જે ઉપરથી ઉપરોક્ત ડૉ. કલાટે 'અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી' અંગ્રેજીમાં સાર રૂપે લખેલી તે 'ઇન્ડિઅન એન્ટિક્વેરી'ના પુસ્તક રૂઝના જુલાઈ ૧૮૮૪ના અંકમાં પૃ. ૧૭૪થી ૧૭૮માં પ્રકટ થઈ કે જેની સાથેસાથે ગોયરક્ષ શાખાની, તપગચ્છની, વિજયાનંદસૂરિ-ગચ્છની, વિજય શાખાની, વિમલગચ્છની, પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છની પટ્ટાવલીઓનો પણ જુદાજુદા મથાળાથી ઉલ્લેખ કરી ક્યાંક-ક્યાંક સાર આપ્યો છે.) સં. ૧૯૬૮(સન ૧૯૧૨)માં 'સુધર્મગચ્છ-પરીક્ષા' એ નામની પાર્શ્વચન્દ્રસૂરિના પ્રશિષ્ય બ્રહ્મર્ષિએ વિક્રમ સત્તરમી સદીમાં બનાવેલી ગુજરાતી પદ્યકૃતિ કચ્છના રવજી દેસરે છપાવી પ્રસિદ્ધ કરી. સં. ૧૯૭૩માં અમદાવાદના જૈન યુવક મંડળે નાગપુરીય તપાગચ્છની પટ્ટાવલી પ્રકટ કરી, અને તે જ વર્ષમાં અત્રત્રથી એકઠું કરી 'ગચ્છમતપ્રબંધ' એ નામની ચોપડી (હાલ સ્વ.) શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિએ લખેલી તે અધ્યાત્મ જ્ઞાનપ્રસારક મંડળ તરફથી પ્રકટ થઈ.

મૂલ જે-જે પટ્ટાવલીઓ - ગુરુપરંપરાઓ - ગુર્વાવલીઓ હોય તે પ્રકટ થાય, તેને બીજાં ઐતિહાસિક સાધનોથી - ગ્રંથપ્રશસ્તિઓ, પ્રતિમાલેખો વગેરેથી કસી તેનાં પર ટિપ્પણો વિસ્તૃત પ્રમાણમાં કરવામાં આવે, બલાબલ ને સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવામાં આવે તો જૈન ઇતિહાસ પર ભારે પ્રકાશ પડી શકશે એ નિર્વિવાદ છે.

આ ગ્રંથમાં અમુક ગચ્છના અમુક સૂરિના રાજ્યમાં આ કૃતિ થઈ એમ અનેક સ્થળે કવિઓએ પોતાની કૃતિની અંતની પ્રશસ્તિમાં માહિતી આપી છે તેને આધારે નોંધ કરી છે, તેથી તે-તે સૂરિનો સમય જાણતાં કૃતિની રચનાનો સમય નિર્ણય કરવામાં ઘણી સહાય મળી શકે; તેથી અત્ર જૈન શ્વેતામ્બરીય મુખ્ય ગચ્છોની જે પટ્ટાવલીઓ મારાં ટિપ્પણો સાથે આપી છે તે ઉપયોગી નીવડશે.

મુંબઈ, ૧૬-૯-૨૭

(ચોથા ભાગમાં)

બીજા ભાગમાં જે ગુરુપટ્ટાવલીઓ આપી છે તે મુખ્ય વિદ્યમાન જીવંત ગચ્છો નામે (૧) ખરતર, (૨) તપા, (૩) અંચલ તેની શાખાઓ વગેરે સહિતની ગુરુ-પટ્ટાવલીઓ છે. તે પ્રકટ થયા પછી એક પુસ્તકાકારે ૧૯૩૩માં શ્રી પટ્ટાવલીસમુચ્ચય પ્રથમ ભાગ મુનિશ્રી દર્શનવિજયથી સંપાદિત થઈ વીરમગામ શ્રી ચારિત્રસ્મારક ગ્રંથમાલા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. હવે અત્ર (૪) શ્રી લોકાશાહથી સ્થાપિત સંપ્રદાય/ગચ્છ કે જે હાલ વિદ્યમાન છે અને જેની અનેક શાખાપ્રશાખા થઈ તેની,

અને એક કાલે વિદ્યમાન અને હાલ પ્રાયઃ અસ્ત પામેલા કેટલાક ગચ્છોની પટ્ટાવલીઓ ઐતિહાસિક સાધન તરીકે આપવામાં આવે છે.

તા. ૫-૭-૪૪

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

['જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની પહેલી આવૃત્તિના બીજા ભાગમાં ખરતરગચ્છ, તપાગચ્છ અને અંચલગચ્છની પટ્ટાવલીઓ આપવામાં આવેલી તેનાં સાધનોની માહિતી ઉપરના પ્રાસ્તાવિકમાં એકસાથે આપવામાં આવી છે. ત્રીજા ભાગના બીજા ખંડમાં જે પટ્ટાવલીઓ આપવામાં આવેલી તેનાં સાધનોની માહિતી ત્યાં દરેક પટ્ટાવલીને આરંભે આપવામાં આવેલી. આ નવી આવૃત્તિમાં પણ એ જ સ્થિતિ ચાલુ રહી છે.

અંચલગચ્છ પરત્વે ડૉ. કલાટે આપેલી ઉપરાંત બીજી એક પટ્ટાવલી પણ દેશાઈ-એ આધાર રૂપે લીધી છે એ ત્યાં દર્શાવ્યું છે.

આ નવી આવૃત્તિમાં અત્યારે પ્રાપ્ત અન્ય સાધનોની મદદથી સઘળી પટ્ટાવલી-ઓમાં કેટલીક શુદ્ધિવૃદ્ધિ કરવામાં આવી છે તે ઉપરાંત કેટલીક પટ્ટાવલીઓ નવી દાખલ પણ કરી છે. એમાં સૌથી અગત્યનું સાધન ત્રિપુટી મહારાજકૃત 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' છે. એના ચાર ભાગમાં લગભગ બધી શ્લોકાંબરીય પટ્ટાવલીઓ મળે છે. સંક્ષિપ્ત રૂપે એ દર્શનવિજયકૃત 'પટ્ટાવલીસમુચ્ચય ભા.૨'માં પણ છે. દુઃખની વાત એ છે કે 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' જેવા મહત્ત્વાકાંક્ષી કાર્યમાં ગંભીર ક્ષતિઓ નિવારી શકાઈ નથી. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈકૃત 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' તથા 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માંથી પણ કેટલીક માહિતી પ્રાપ્ત થઈ છે. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની નવી આવૃત્તિના સાતમા ભાગમાં આપેલી વ્યક્તિનામસૂચિ આમાં ખૂબ કામમાં આવી છે. આ ઉપરાંત પ્રાચીન પરંપરા પરત્વે હસ્તીમલજીકૃત 'જૈન ધર્મકા મૌલિક ઇતિહાસ' (ચાર ભાગ), ખરતરગચ્છ પરત્વે અગરચન્દ નાહટાકૃત 'ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ', પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છ પરત્વે શ્રી જૈન હઠીસિંગ સરસ્વતી સભા પ્રકાશિત 'પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છ ટૂંક રૂપરેખા' તેમજ અંચલગચ્છ પરત્વે પાર્શ્વકૃત 'અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન' તથા કલાપ્રભસાગરસંપાદિત 'શ્રી આર્યકલ્યાણગૌતમ સ્મૃતિગ્રંથ' એ પુસ્તકો પણ ઓછાવત્તા કામમાં આવ્યા છે. પછીની પટ્ટાવલીઓ માટે કામમાં લીધેલાં વિશેષ સાધનો ત્યાં જ નોંધ્યાં છે. ક્વચિત્ શ્રી દેશાઈએ પ્રથમ આવૃત્તિમાં ઉપયોગમાં લઈ લીધેલ સાધન ફરીથી જોવાનું પણ બન્યું છે.

બીજી આવૃત્તિના સંપાદકે કરેલી સઘળી શુદ્ધિવૃદ્ધિ ચોરસ કોંસમાં મૂકવામાં આવી છે.

પ્રથમ આવૃત્તિમાં દેશાઈએ પ્રાપ્ત પટ્ટાવલી અને પોતે કરેલાં ઉમેરણોને જુદાં રાખવાની કોશિશ કરી છે પણ એ સો ટકા ચોકસાઈથી થઈ શક્યું નથી તેમ એમાં એકસરખી પદ્ધતિ અપનાવી શકાઈ નથી એમ દેખાય છે. આરંભમાં એમણે પાદટીપમાં પોતા તરફથી સામગ્રી મૂકી છે પણ પછીથી ઘણી વાર પ્રાપ્ત સામગ્રીની સાથે જ એમની

સામગ્રી જોડાઈ ગઈ લાગે છે. પ્રતિમાલેખોની સામગ્રી દેશાઈએ જ નાખેલી છે ને તે ઘણી વાર આવી રીતે આવે છે. આ આવૃત્તિમાં દેશાઈની સામગ્રીને મૂળ સામગ્રીની સાથે જ પણ ત્રાંસાં બીબાંમાં મૂકવાનું રાખ્યું છે, પણ ઉપર્યુક્ત કારણથી એ સો ટકા ખાતરીપૂર્વક નથી થઈ શક્યું. પાદટીપમાં કેટલીક વાર છેડે 'ક્વાટ' 'મો.દ.દે.' એમ નામો મળે છે એ દર્શાવે છે કે કોઈ પાદટીપ ક્વાટની પણ હશે. પ્રાપ્ત પટ્ટાવલીમાં વચ્ચેવચ્ચે કૌંસમાં નોંધ આવે છે તે કોની - મૂળ પટ્ટાવલીસામગ્રીની કે દેશાઈની એ વિશે પણ સંશય થાય એવું છે. અહીં તો એ નોંધોને એમ જ રાખી છે.

કેટલીક પટ્ટાવલી, અલબત્ત, દેશાઈએ જ પોતે જુદાંજુદાં સાધનોમાંથી ઊભી કરી છે. એ સામગ્રીને ત્રાંસાં બીબાંમાં મૂકવાની ન હોય. માત્ર જ્યાં પ્રાપ્ત સામગ્રી અને દેશાઈએ ઉમેરેલ સામગ્રી જુદી છે ત્યાં જ બે પ્રકારનાં બીબાંથી એ દર્શાવ્યું છે.

પટ્ટાવલીમાં અંતર્ગત કરવાની સામગ્રી પરત્વે પણ દેશાઈએ એકસરખું ધોરણ રાખ્યું દેખાતું નથી. આરંભમાં પાયાની જીવનમાહિતી જ આપવાનું વલણ દેખાય છે, પછીથી આનુષંગિક ઘણી માહિતી આપવામાં આવી છે, ને ક્યાંક તો દંતકથાઓ પણ માંડીને કહી છે. સામાન્ય રીતે આ આવૃત્તિમાં પ્રથમ આવૃત્તિની સામગ્રીને જેમની તેમ રાખી છે, પરંતુ ઉમેરણ મહત્ત્વની જીવનવીગતો પૂરતું જ કર્યું છે. પ્રતિષ્ઠાદિ કાર્યો અને પ્રતિમાલેખોની માહિતી સમયનિર્ણયાદિ હેતુ માટે આવશ્યક ન હોય તો ઉમેરી નથી. મહત્ત્વની જીવનવીગતો પરત્વે મળતી જુદી માહિતી પણ નોંધી છે, પરંતુ આપવાની માહિતીનું ધોરણ એકસરખું કરવાનો કોઈ પ્રયત્ન કર્યો નથી. આ પ્રયત્ન આ તબક્કે શક્ય પણ નથી.

દેશાઈએ એમના પ્રાસ્તાવિકમાં નોંધ્યું છે તેમ જે-તે આચાર્યના કાળમાં રચાયેલ-લખાયેલ કૃતિઓની તેમજ એમના શિષ્યાદિએ રચેલ કૃતિઓની માહિતી એમણે કેટલીક વાર આપી છે. અહીં એ માહિતી બધે સાચવવાનું જરૂર લાગ્યું નથી. જે માહિતી આચાર્યના સમયનિર્ણય માટે જરૂરી ન હોય અને 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' કે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં પ્રાપ્ત હોય તે અહીં છોડી દીધી છે. પણ 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' અને 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં ન હોય તેવી માહિતી સમયનિર્ણય માટે જરૂરી ન હોય તોપણ રહેવા દીધી છે. બીજી બાજુથી આવી કેટલીક માહિતી સમયનિર્ણય માટે જરૂરી લાગી ત્યાં બીજી આવૃત્તિના સંપાદકે ઉમેરી પણ છે.

ખરતરગચ્છની પટ્ટાવલીમાં ક્ષ = ક્ષમાકલ્યાણ પટ્ટાવલી સમજવાનું છે.]

॥ ॐ अर्हम् ॥

भरतरगख्छनी पट्टावली

अंग्रेज्छमां लेपक : डॉ. जोडनेस क्वाट पी.एच.डी. (बर्लिन)

डॉ. भाँ उ द्वाज्छमे रोयल ऐशियाटिक सोसायटीनी मुंबई शाखा पासे निबंध वांय्यो इतो तेमां तेमणे मेरुतुंगनी 'थेरावली' अने बीजां पुस्तकोने आधारे जैनोना प्राचीन इतिहास पर घणो प्रकाश पाज्यो इतो. आ पृष्ठीमां जैनोना बे मुख्य गख्छ भरतरगख्छ अने तपागख्छनी पट्टावलीओमांथी सौथी अगत्यनी तारीख - काल हुं आपीश. आ सर्व रर इस्तविभित प्रतोमांथी लीधुं छे. तेमांथी २० प्रतो मुंबईथी मुंबईना डेणवणी जाताना डायरेक्टर डे. ऐम. येट्ट्सीलनी सहायताथी मणी छे तेथी तेमनो उपकार मानुं छुं अने बीज्छ बे प्रतो बर्लिनमांथी मेणवी छे.

(बृहत्) भरतरगख्छनी पट्टावली

१. महावीर : कुल ऐक्वाकु, गोत्र काश्यप, पिता क्षत्रियकुंड ग्रामना राजा सिद्धार्थ, माता त्रिशला; जन्म चैत्र शुद्धि त्रयोदशी, निर्वाण यतुर्थ आराना अंत पडेलां त्रण वर्ष अने साडा आठ मडिने पापा शडेरमां ७२ वर्षनी उमरे कार्तिक अमावास्याने दिने थयुं. तेमने ११ मुख्य शिष्यो - गणधरो इता.

तेमना प्रथम शिष्य गौतम उई ईन्द्रभूति इता. तेमना गोत्रनुं नाम गौतम, पितानुं नाम ब्राह्मण वसुभूति, मातानुं नाम ब्राह्मणी पृथ्वी इतां. जन्म मगधना गोबर ग्राममां थयो. निर्वाण वीरना निर्वाण पछी वीरात् १२ वर्षे ८२ वर्षनी उमरे राजगृहमां पाभ्या. गौतमे दीक्षित करेला साधुओ पोतानी पडेलां गत थवाथी, अने बीजा नव गणधरोऐ पोताना शिष्य साधुओ सुधर्माने सोपी देवाथी, पांयमा गणधर सुधर्मानी पाट गणार्थ अने ते पाट पांयमा आराना अंते थनार दुःप्रसहसूरि सुधी यालशे.

वीर पछी १५ वर्ष गया पछी जमादि नामनो पडेलो निहव थयो. अने १६ वर्ष गया पछी तिथ्यगुप्त (प्रादेशिक) नामनो बीजो निहव थयो.

[महावीरनो जन्म वि.सं.पू.५४३ मगध देश - आजना बिहारमां, निर्वाण वि.सं.पू.४७०. दीक्षा ३० वर्षनी उमरे, दीक्षातिथि मागशर वद १०; डेवणज्ञान ते पछी साडा बार वर्षे, तिथि वैशाख सुद १०, ते पछी ३० वर्षनो उपदेशकाण. निर्वाण-तिथि कार्तिक वद १४ पण गणाय छे. पापा शडेर ते पावापुरी.

ईन्द्रभूति गौतमनो जन्म वि.सं.पू.५५१, दीक्षा वि.सं.पू.५०० वैशाख सुद ११. महावीरना नव शिष्यो - गणधरो ऐमनी विद्यमानतामां ज अनशन करी निर्वर्ण पाभ्या इता.]

२. सुधर्मा : जन्म क्रोड्याकग्राममां, गोत्र अग्निवैश्यायन, पिता धम्मिष्ठ, माता

ભદ્રિકા; ગૃહસ્થપણે ૫૦ વર્ષ, છવ્ઠસ્થ તરીકે ૪૨ વર્ષ અને કેવલી તરીકે ૮ વર્ષો રહ્યા. વીરાત્ ૨૦ વર્ષે ૧૦૦ વર્ષની વયે નિર્વાણ પામ્યા.

[કોલાકગ્રામ પ્રાચીન મગધમાં. બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિ. જન્મ વિ.સં.પૂ.૫૫૦. એમણે ગૂંથેલા બાર અંગગ્રંથો પરંપરામાં સ્વીકૃત બન્યા છે.]

૩. જમ્બુ : જન્મ રાજગૃહમાં, ગોત્ર કાશ્યપ, પિતા શ્રેષ્ઠી ઋષભદત્ત, માતા ધારિણી. ગૃહસ્થ તરીકે ૧૬ વર્ષ, છવ્ઠસ્થ તરીકે ૨૦ વર્ષ અને કેવલી તરીકે ૪૪ વર્ષ રહ્યા. વીરનિર્વાણ પછી ૬૪ વર્ષે ૮૦ વર્ષની વયે નિર્વાણ પામ્યા. આ છેલ્લા કેવલી હતી.

[શ્રુતકેવલી જંબુસ્વામી જન્મ વીર સં.પૂ.૧૬, દીક્ષા વીર સં.૧, કેવળજ્ઞાન વીર સં.૨૦, નિર્વાણ વીર સં.૬૪ મથુરામાં. જુઓ તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૨.]

૪. પ્રભવ : ગોત્ર કાત્યાયન, પિતા જયપુરના રાજા વિંધ્ય, ગૃહસ્થપણે ૩૦ વર્ષ, સામાન્ય વ્રતી તરીકે ૪૪ (કોઈ કહે છે ૬૪) વર્ષ અને આચાર્ય તરીકે ૧૧ વર્ષ રહ્યા. મરણ વીરના નિર્વાણ પછી એટલે વીરાત્ ૭૫ વર્ષે ૮૫ (અથવા ૧૦૫) વર્ષની વયે થયું.

[શ્રુતકેવલી પ્રભવસ્વામી જન્મ વીર સં.પૂ.૩૦. પિતા દ્વારા અન્યાય થતાં ડાકુ બન્યા અને શ્રેષ્ઠી ઋષભદત્તને ત્યાં ધાડ પાડતાં જંબૂના ઉપદેશથી તેમની સાથે દીક્ષા વીર સં.૧, યુગપ્રધાનપદ વીર સં.૬૪, નિર્વાણ વીર સં.૭૫.]

૫. શય્યમ્ભવ : જન્મ રાજગૃહ, ગોત્ર વાત્સ્ય. તેમણે શાંતિજિનની પ્રતિમાનાં દર્શન કરવાથી જૈન દીક્ષા લીધી, પોતાના પુત્ર મનક વાસ્તે દશવૈકલિક-સૂત્ર રચ્યું. ૨૮ વર્ષ ગૃહસ્થાશ્રમમાં, ૧૧ વર્ષ વ્રતી તરીકે અને ૨૩ વર્ષ આચાર્ય તરીકે ગાળ્યાં. વીરાત્ ૯૮ વર્ષે ૬૨ વર્ષની વયે સ્વર્ગ પામ્યા.

[શ્રુતકેવલી શય્યમ્ભવ જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ. દીક્ષા વીર સં.૬૪. પુત્ર મનકે એમની પાસે દીક્ષા લીધેલી. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૪.]

૬. યશોભદ્ર : ગોત્ર તુંગીયાયન, ગૃહસ્થપણે ૨૨ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૧૪ વર્ષ અને આચાર્ય તરીકે ૫૦ વર્ષ રહ્યા. વીરાત્ ૧૪૮ વર્ષે ૮૬ વર્ષની વયે સ્વર્ગસ્થ થયા.

[શ્રુતકેવલી અને ચૌદ પૂર્વધર. જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ.]

૭-૮. સમ્ભૂતિવિજય અને તેમના લઘુ ગુરુભાતા ભદ્રબાહુ :

૭. સમ્ભૂતિવિજય : ગોત્ર માઢર, ગૃહસ્થપણે વર્ષ ૪૨, વ્રતી તરીકે ૪૦, યુગપ્રધાન તરીકે ૮ વર્ષ ગાળ્યાં અને વીરાત્ ૧૫૬ વર્ષે ૯૦ વર્ષની ઉંમરે ગત થયા.

૧. સરખાવો હેમાચાર્યનું પરિશિષ્ટ પર્વ ૪, ૬૧ :

શ્રી વીરમોક્ષદિવસાદપિ હાયનાનિ

ચત્વારિ ષષ્ટિમપિ ચ વ્યતિગમ્ય જમ્બુ : ।

કાત્યાયનં પ્રભવમાત્મપદે નિવેશ્ય

કર્મક્ષયેણ પદમવ્યયમાસસાદ ॥

[શ્રુતકેવલી. જન્મ વીર સં. ૬૬. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૬.]

૮. ભદ્રબાહુ : ગોત્ર પ્રારીન. તેમણે ઉપસર્ગહરસ્તોત્ર, કલ્પસૂત્ર, અને આવશ્યક, દશવૈકલિક વગેરે ૧૦ શાસ્ત્રો પર નિર્યુક્તિઓ રચી. ગૃહસ્થપણે વર્ષ ૪૫, વ્રતી તરીકે ૧૭ અને યુગપ્રધાન તરીકે ૧૪ વર્ષ રહ્યા. અને વીરાત્ ૧૭૦ વર્ષે ૭૬ વર્ષની વયે દેવગત થયા.

ભદ્રબાહુ ચૌદ પૂર્વધર હતા.

[શ્રુતકેવલી. બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિ. જન્મ પ્રતિષ્ઠાનપુરમાં વીર સં. ૮૪. ૧૨ વર્ષ સુધી મહાપ્રાણ ધ્યાનના રૂપમાં ઉત્કટ યોગની સાધના કરી હતી. તેમણે સ્થૂલભદ્રને ચૌદ પૂર્વની વાચના આપી હતી. એમના અન્ય ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૨૬. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૬.]

૯. સ્થૂલભદ્ર : (સમ્ભૂતિવિજયના શિષ્ય. અહીં ભદ્રબાહુના શિષ્ય મૂકી દીધા છે.) જન્મ પાટલીપુત્ર, ગોત્ર ગૌતમ, પિતા શકટાલ/શકડાલ કે જે નવમા નંદના મંત્રી હતા, માતા લાહલદેવી (હેમચંદ્રના 'પરિશિષ્ટપર્વ'માં લક્ષ્મીવતી). તેઓ કોશા નામની વેશ્યાને જૈન ધર્મમાં લાવ્યા. તે ૧૪ પૂર્વના જાણનારમાં છેલ્લા હતા. પણ તેમાં ફેરફાર નીચે પ્રમાણે કરવો જોઈએ :

દશપૂર્વાણિ વસ્તુદ્રયેન ન્યૂનાનિ સૂત્રતોઽર્થતશ્ચ પપાઠ, અન્ત્યાનિ ચત્વારિ પૂર્વાણિ તુ સૂત્રત એવાધીતવાત્રાર્થત ઇતિ વૃદ્ધપ્રવાદઃ ।

તેઓ ગૃહસ્થ તરીકે ૩૦ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૨૦ અને સૂરિ તરીકે ૪૯ વર્ષ રહ્યા. વીરાત્ ૨૧૯ વર્ષે ૯૯ વર્ષની વયે દેવગત થયા.

[તેઓ મૂળ નાગરબ્રાહ્મણ હતા. જન્મ વીર સં. ૧૧૬, દીક્ષા વીર સં. ૧૪૬, સૂરિપદ વીર સં. ૧૭૦, સ્વર્ગગમન વીર સં. ૨૧૫ અનશનપૂર્વક, વૈભારગિરિ પર. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૭.]

વીરાત્ ૨૧૪ વર્ષે અલ્યક્ત નામનો ત્રીજો નિલ્લવમત આષાઢાચાર્ય ઉત્પન્ન કર્યો. વીરાત્ ૨૨૦ વર્ષે સામુચ્છેદિક નામનો ચોથો નિલ્લવમત અશ્વમિત્રે ઉત્પન્ન કર્યો. અને વીરાત્ ૨૨૮ વર્ષે ગંગ (દ્વિક્ષિય) નામનો પાંચમો નિલ્લવ થયો.

ગંગને એકસ્મિન્ સમયે અનેક ક્રિયોપયોગવાદી જણાવેલ છે. ક્ષ.

૧૦-૧૧. આર્ય મહાગિરિ અને તેના લઘુ ગુરુબ્રાતા આર્ય સુહસ્તિ.

૧૦. મહાગિરિ : ગોત્ર એલાપત્ય, ગૃહસ્થ તરીકે ૩૦ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૪૦ વર્ષ અને સૂરિ તરીકે ૩૦ વર્ષ રહ્યા. વીરાત્ ૨૪૯ વર્ષે (સામાન્ય રીતે વીરાત્ ૨૪૫ વર્ષે) ૧૦૦ વર્ષની ઉંમરે દેહત્યાગ કર્યો.

[તેમનો જન્મ વીર સં. ૧૪૫, દીક્ષા વીર સં. ૧૭૫, યુગપ્રધાનપદ વીર સં. ૨૧૫, સ્વર્ગગમન દશાર્ણ દેશના ગજેન્દ્રપદતીર્થમાં. તેઓ દશ પૂર્વધર તથા તપસ્વી હતા. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૮.]

૧૧. સુહસ્તિન્ : ગોત્ર વાસિષ્ઠ. ગૃહસ્થ તરીકે ૩૦ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૨૪ વર્ષ

અને સૂરિ તરીકે ૪૬ વર્ષ રહ્યા. વીરાત્ ૨૬૫ વર્ષે ૧૦૦ વર્ષની વયે સ્વર્ગસ્થ થયા. તે વીરાત્ ૨૩૫^૧ વર્ષે રાજ્ય કરતા અને શ્રેણિકની ૧૭મી પેઢીએ ઊતરી આવેલા સંપ્રતિ^૨ રાજાને પોતાના જૈન ધર્મમાં લાવ્યા, અને ત્રિખણ્ડ - ત્રણે ખંડને પ્રાસાદ, બિમ્બો આદિથી સુશોભિત કર્યું અને અનાર્ય દેશમાં વિહાર, સ્થાપના કરી. અવન્તિસુકુમાલ અને બીજા ઘણાઓને તેમણે જૈન દીક્ષિત કર્યાં.

તેમણે સવા લાખ પ્રતિમાનવીન જિનપ્રાસાદ કરાવ્યા. સવા કરોડ બિંબો કરાવી તેની પ્રતિષ્ઠા કરાવી, ૧૩ હજાર જીર્ણોદ્ધાર, ૮૫ હજાર પિત્તલની પ્રતિમા, ૭૦૦ સત્રાગાર, બે હજાર ધર્મશાલા કરાવી. ક્ષ.

[તેમનો જન્મ વીર સં. ૧૮૧, દીક્ષા વીર સં. ૨૧૫, યુગપ્રધાનપદ વીર સં. ૨૪૫, સ્વર્ગગમન વીર સં. ૨૮૧માં ૧૦૦ વર્ષની ઉંમરે ઉજ્જૈનમાં. તેઓ દશ પૂર્વધર હતા. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮.]

૧૨. આર્ય સુસ્થિત : આર્ય સુસ્થિતને કોટિક (કોટિ વાર સૂરિમંત્ર જપવાથી) અને કાકન્દિક (કાકંદીનગરીમાં જન્મવાથી) નામનાં બે બિરુદ હતાં. ગોત્ર વ્યાઘ્રાપત્ય; ગૃહસ્થ તરીકે વર્ષ ૩૧, વ્રતી તરીકે ૧૭ અને સૂરિ તરીકે ૪૮ વર્ષ રહ્યા. અને વીરાત્ ૩૧૩ વર્ષે ૮૬ વર્ષની વયે પંચત્વ પામ્યા. તેમનાથી કોટિકગચ્છ જન્મ પામ્યો. તેમના લઘુ બ્રાતાનું નામ સુપ્રતિબુદ્ધ હતું.

[સુસ્થિતસૂરિ જન્મ વીર સં. ૨૪૩, સ્વર્ગગમન ૮૬ વર્ષની ઉંમરે વીર સં. ૩૩૮માં કુમરગિરિ પર્વત પર. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮.]

૧૩. ઇન્દ્રદિન :

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૦.]

૧૪. દિન :

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૧.]

૧૫. સિહગિરિ : જાતિસ્મરણજ્ઞાનવાન.

[સંભવતઃ વીર સં. ૪૮૦માં આચાર્ય, સ્વ. વીર સં. ૫૪૭-૪૮.]

આ વખતે પાદલિખાચાર્ય, વૃદ્ધવાદિસૂરિ અને વૃદ્ધવાદિસૂરિના શિષ્ય સિદ્ધસેન દિવાકર (કે જેમણે દીક્ષાનામ કુમુદચંદ્ર પ્રાપ્ત કર્યું હતું - પ્રભાવકચરિત્ર ૮, ૫૭) થયા. સિદ્ધસેન દિવાકરે પોતાના 'કલ્યાણમંદિરસ્તવ'ના પ્રભાવે ઉજ્જયિનીના મહાકાલ મંદિરમાં રુદ્રનું લિંગ તોડી તેમાંથી પોતાના પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા પ્રગટ કરી બતાવી. તેમણે વીરાત્ ૪૭૦ વર્ષે વિક્રમાદિત્યને જૈન બનાવ્યા.

ક્ષ પટ્ટાવલીમાં વિક્રમને જૈન બનાવવાનું ૪૭૦ વીરાત્ એ વર્ષ આપ્યું જ નથી. તેમાં એ વાત જણાવી ઉમેર્યું છે કે વિક્રમરાજ્ય વીરાત્ ૪૭૦ વર્ષે થયું. વિક્રમાદિત્ય

૧. ટોડ રાજસ્થાન વો. ૧ પૃ. ૨૦૭ (બીજી આવૃત્તિ)માં આ સંબંધીનું વર્ષ વીરાત્ ૨૦૨ આપે છે.

૨. સંપ્રતિ તે ચંદ્રગુપ્તપુત્ર બિંદુસારના પુત્ર અશોકના કુણાલનો પુત્ર. મો. દ. દે.

રાજા વીરાત્ ૪૭૦ વર્ષે થયો.

[પાદલિમસૂરિએ 'તરંગવતી' કે 'તરંગલોલા' નામે પ્રાકૃતકથા રચી હતી, જે આજે પ્રાપ્ય નથી. એમના 'નિર્વાણકલિકા' વગેરે બીજા ગ્રંથો પ્રાપ્ય છે. એમની વિચક્ષણતા અને પ્રત્યુત્પન્નમતિની કથાઓ પ્રચલિત છે.

સિદ્ધસેન દિવાકર જૈન ન્યાયસાહિત્યના આદિ પુરસ્કર્તા છે. એમના 'ન્યાયાવતાર' 'સન્મતિતર્ક' 'કલ્યાણમંદિરસ્તોત્ર' આદિ ઘણા ગ્રંથો છે. એમના ચરિત્ર અને સાહિત્ય માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, પ્રકરણ ત્રીજું.]

૧૬. વજ્ર : ગોત્ર ગૌતમ, પિતા ધનગિરિ, માતા સુનન્દા. જન્મ તુમ્બવનગ્રામમાં વીરાત્ ૪૮૬ વર્ષે થયો. ગૃહસ્થ તરીકે ૮ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૪૪ વર્ષ અને સૂરિ તરીકે ૩૬ વર્ષ રહ્યા. વીરાત્ ૫૮૪ વર્ષે ૮૮ વર્ષની ઉંમરે કાલવશ થયા. તેઓ સિંહગિરિ પાસેથી ૧૧ અંગ શીખ્યા. ત્યાર પછી તેઓ બારમું દષ્ટિવાદાંગ દશપુરથી અવન્તી (ઉજ્જયિની)માં ભદ્રગુપ્ત પાસે શીખવા ગયા. દશ પૂર્વ જાણનારામાં તે છેલ્લા હતા. ('વજ્રસ્વામિતો દશમપૂર્વ-ચતુર્થસંહનનાદિવ્યુચ્છેદઃ') અને તેમણે જૈન ધર્મનો પ્રસાર દક્ષિણ તરફના બૌદ્ધ રાજ્યમાં કર્યો. વજ્રશાખા થઈ.

જેમણે આકાશગામિની-વિદ્યાથી સંઘરક્ષા કરી, દક્ષિણ દિશામાં બૌદ્ધ રાજ્યમાં જિનેન્દ્રપૂજાનિમિત્તે પુષ્પાદિ લાવીને પ્રવચન-પ્રભાવના કરી, જેઓ દેવથી વંદાયા, અને જેઓ દશપૂર્વવિદ્માં અપશ્ચિમ - છેલ્લા હતા. ક્ષ.

[વજ્રને જાતિસ્મરણજ્ઞાન હતું. એમની દીક્ષા વીર સં. ૫૦૪, યુગપ્રધાનપદ વીર સં. ૫૪૮. સ્વર્ગગમન સ્થાવર્તગિરિ પર અનશનપૂર્વક.

ભદ્રગુપ્ત માટે જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૧૩ના પેટામાં.]

વીરાત્ ૫૨૫ વર્ષે શત્રુંજય તીર્થનો ઉચ્છેદ થયો. અને વીરાત્ ૫૭૦માં તે તીર્થનો પુનરુદ્ધાર જાવડે કર્યો. વીરાત્ ૫૪૪માં ત્રૈરાશિક નિહ્વમતને રોહગુપ્તે ઉત્પન્ન કર્યો.

૧૭. વજ્રસેન : ગોત્ર ઉત્કોશિક ? તેમણે સોપારકમાં શ્રેષ્ઠી જિનદત્ત અને તેની સ્ત્રી ઈશ્વરીના ચાર પુત્ર નામે નાગેન્દ્ર, ચન્દ્ર, નિર્વૃત્તિ અને વિદ્યાધર કે જે ચારે, ચાર કુલોના સ્થાપક હતા, તેમને જૈનધર્મદીક્ષિત કર્યાં.

એકઠા બારદુકાળી અંતે વજ્રસ્વામીના વચનથી સોપારકે જઈને જિનદત્ત શ્રેષ્ઠીની ભાર્યા નામે ઈશ્વરીએ લક્ષ મૂલ્યનું ધાન્ય લાવી રસોઈ માટે અગ્નિ પર ચડાવી હાંડલીમાં વિષ નાખેલું જોઈને 'પ્રાતઃકાલે સુકાલ થશે' એવું જણાવી વિષનિકોપ નિવારી નાગેન્દ્ર, ચન્દ્ર, નિર્વૃત્તિ, વિદ્યાધર નામના ચાર સકુટુંબ શ્રેષ્ઠિપુત્રોને પ્રવ્રજ્યા આપી. તે પરથી સ્વસ્વનામથી અંકિત ચાર કુલો થયાં. ક્ષ.

નાગેન્દ્રકુલાદિની પરંપરા જુદી થઈ છે પણ તેની અખંડ પટ્ટપરંપરા ઉપલબ્ધ નથી. નાગેન્દ્રકુલમાં જંબૂએ 'જિનશતક' રચ્યું ને તેના પર તેના શિષ્ય સામ્બમુનિએ ટીકા રચી વિ.સં. ૧૦૨૫. નાગેન્દ્રગચ્છમાં મહેન્દ્રસૂરિ-શાંતિસૂરિ-આનંદ અને અમર-સૂરિ-હરિભદ્રસૂરિ-વિજયસેનસૂરિ (કે જેમણે વિ.સં. ૧૨૮૮માં વસ્તુપાલ-તેજપાલના

ગિરનાર પરના મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા કરી) થયા. મો.દ.દે.

[વજ્રસેનસૂરિ જન્મ વીર સં.૪૯૨, દીક્ષા વીર સં.૫૦૧ સિંહગિરિ પાસે, ગચ્છનાયકપદ વીર સં.૫૮૪, યુગપ્રધાનપદ વીર સં.૬૧૭, સ્વર્ગગમન ૧૨૮ વર્ષની ઉંમરે વીર સં.૬૨૦માં. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૪.]

૧૮. ચંદ્ર : ગૃહસ્થ તરીકે ૩૭ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૨૩ અને સૂરિ તરીકે ૭ વર્ષ એટલે બધાં મળી ૬૭ વર્ષ જીવ્યા.

ચંદ્રથી ચાન્દ્રકુલ પ્રસિદ્ધ થયું. આથી જ અમારા ગચ્છમાં હજુ પણ બૃહદ્દીક્ષા અવસરે 'અમ્હાણં કોડિઓ ગણો, વયરી સાહા, ચંદ્રં કુલં, અમુગ ગણનાયગા, અમુગ મહોજ્ઞયા સંતિ, મહત્તરા નત્યિ' એવો પાઠ નવીન શિષ્ય પ્રતિ આચાર્ય પાસે રહેતા વૃદ્ધો સંભળાવે છે એવો સંપ્રદાય છે. ક્ષ.

[ચંદ્રસૂરિ જન્મ સોપારાના શ્રેષ્ઠી જિનદત્ત અને ઈશ્વરીથી વીર સં.૫૭૬, દીક્ષા વીર સં.૫૯૨, સૂરિપદ વીર સં.૬૦૬, યુગપ્રધાનપદ વીર સં.૬૨૦, સ્વર્ગગમન વીર સં.૬૪૩ કે ૬૫૦.]

તે જ સમયે પુરોહિત સોમદેવ અને તેની ભાર્યા રુદ્રસોમાના પુત્ર આર્ય રક્ષિત દશપુરમાં વસતા હતા. તે પોતે વજ્ર પાસેથી નવ પૂર્વ અને દશમા પૂર્વનો એક ખંડ શીખ્યા અને પોતે તે સર્વ પોતાના શિષ્ય દુર્બલિકાપુષ્યમિત્રને શીખવ્યા.

વીરાત્ ૫૮૪ વર્ષે ગોષ્ઠામાહિલે સાતમો નિહવમત ઉત્પન્ન કર્યો. વીરાત્ ૬૦૯ વર્ષે દિગમ્બરોની ઉત્પત્તિ થઈ.^૧

આર્ય રક્ષિતે સાર્ધ નવ પૂર્વ શીખીને સમગ્ર નિજ કુટુંબને પ્રતિબોધ્યું અને જિનશાસન પ્રભાવના કરનાર તેઓ થયા. તેમના શિષ્ય દુર્બલિકાપુષ્યમિત્રસૂરિ થયા. ક્ષ.

[આર્ય રક્ષિતસૂરિએ વીર સં.૫૯૨ લગભગમાં ચાર અનુયોગો જુદા પાડ્યા અને એ રીતે આગમોને ચિરંજીવ બનાવ્યા છે. આજે આ અનુયોગો પ્રમાણે જ આગમોનું અધ્યયન-અધ્યાપન થાય છે. આર્ય રક્ષિત તથા દુર્બલિકાપુષ્યમિત્ર માટે જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૪.]

૧૯. સમન્તભદ્ર : તેમનું વનવાસી પણ નામ હતું.

[સમન્તભદ્ર અધિકાંશતઃ વન ને નિર્જન પ્રદેશોમાં વિહરતા હતા તેથી વનવાસી કહેવાયા અને એમનાથી વનવાસીગચ્છ કહેવાયો. 'આમમીમાંસા' 'યુક્ત્યનુશાસન' 'સ્વયંભૂસ્તોત્ર' વગેરે ગ્રંથોના રચનાર અને દિગંબર લેખાતા મહાન નૈયાયિક સમન્તભદ્ર (જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૧૮૦) તે શ્વેતામ્બરોને માન્ય આ સમન્તભદ્ર જ કેમ ને એમનો સમય વીર સં. સાતમી સદી જ કે કેમ તે પ્રશ્નો છે.]

૨૦. દેવ : અપરનામ વૃદ્ધ.

૧. સાત નિહવો સંબંધી જુઓ વેબરનો ધર્મસાગરકૃત 'કુપક્ષકૌશિકાદિત્ય' પર લેખ, બર્લિન એકેડેમી, ૧૮૮૨, પૃ.૭૯૪. દિગંબરો સંબંધી તે જ લેખ પૃ.૭૯૬-૮૦૧.

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૭.]

૨૧. પ્રઘોતન :

[સ્વર્ગગમન વીર સં.૬૮૮.]

૨૨. માનદેવ : 'શાન્તિસ્તવ'ના કર્તા.

[માનદેવસૂરિનો જન્મ મારવાડમાં નાડોલ ગામમાં. પિતા ધનેશ્વર, માતા ધારણી. સ્વર્ગગમન અનશનપૂર્વક વીર સં.૭૩૧માં, ગિરનાર તીર્થ પર. એમણે 'તિજયપહુતં' સ્તોત્ર પણ રચ્યું છે.]

૨૩. માનતુંગા : 'ભક્તામર' અને 'ભયહર' સ્તોત્રોના કર્તા.

[વારાણસીના શ્રેષ્ઠી ધનદેવના પુત્ર. હર્ષ રાજાએ એમને બેડી બાંધી કેદ કર્યા હતા અને 'ભક્તામરસ્તોત્ર'ની રચનાથી એમની બેડીઓ તૂટી ગઈ હતી એવી કથા છે. સ્વર્ગગમન વીર સં.૭૫૮. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૦.]

૨૪. વીર :

[એમણે વિ.સં.૩૦૦ (વીર સં.૭૭૦)માં નાગોરમાં નમિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. સ્વર્ગગમન વીર સં.૭૮૩. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૧.]

વીરાત્ ૮૮૦ વર્ષે વલભી પરિષદમાં લોહિત્યસૂરિના શિષ્ય દેવર્ષિગણિ ક્ષમાશ્રમણે સિદ્ધાંતો લેખબદ્ધ કર્યા. દેવર્ષિના સમયમાં એક જ પૂર્વ રહ્યું હતું.

વીરાત્ ૮૮૩ વર્ષે કાલકે ભાદ્રપદ શુકલ પંચમીમાંથી ચતુર્થી પર પર્યુષણ પર્વ ફેરવ્યું. અહીં હસ્તલિખિત પ્રતો ઇન્ટરકલેટ થાય છે [પ્રક્ષેપ કરે છે] કે એક જ નામના બે આચાર્યો કાલક નામના આ કાલક પહેલાં થયા. તેમાંના એક નામે શ્યામે 'પ્રજ્ઞાપના' રચી હતી અને નિગોદોનો અર્થ કર્યો હતો અને બીજાએ ગદ્યભિદ્ધને વીરાત્ ૪૫૩ વર્ષે હાંકી કાઢ્યો.

બીજી રીતે દેવર્ષિગણિનું દેવવાચક અને તેમના ગુરુનું નામ દૂષગણિ કહેવામાં આવે છે.

શ્યામાચાર્ય વીરાત્ ૩૭૬માં થયા. ક્ષ.

[દેવર્ષિગણિને ષાંડિલ્યના શિષ્ય પણ બતાવવામાં આવે છે, પરંતુ એ દૂષગણિના શિષ્ય હોવાનું વધારે સંભવિત છે. શ્યામાચાર્ય માટે જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૦.]

વળી હસ્તલિખિત પ્રતો વધારે ઉલ્લેખે છે કે જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ હતા. તેઓએ 'વિશેષાવશ્યકાદિભાષ્ય'^૧ રચ્યું છે. તેમના શિષ્ય નામે શીલાંક અપર નામ કોટયાચાર્ય પ્રથમ-દ્વિતીય અંગો ઉપર વૃત્તિઓ રચી છે.

પ્રભાવકચરિત્ર, ૮, શ્લો.૧૦૫ પ્રમાણે જિનભદ્રગણિએ ૧૧ અંગો પર વૃત્તિઓ રચી કે જેમાં બે અંગો પરની વૃત્તિ સિવાયની બધી લુપ્ત થઈ છે.

૧. જુઓ કિલ્હોર્ન સંસ્કૃત હસ્તપ્રતોનો રિપોર્ટ, ૧૮૮૦-૮૧, પૃ.૩૭. (આ ભાષ્ય યશોવિજયજી ગ્રંથમાલામાં છપાઈ ગયું છે. મો.દ.દે.)

આચારંગવૃત્તિમાં રચ્યા સંવત્ શક ૭૯૮ છે, પણ જે શ્લોકમાં તે સંવત્ આપેલ છે તે શ્લોક હસ્તપ્રતની પ્રશસ્તિ પછી ઉમેરેલો હોવાથી બહુ વજનવાળો ગણાય નહીં એમ લાગે છે.

હાલની શોધ પ્રમાણે તે વર્ષ ખરું લાગે છે.

[જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૨૦૬-૦૮. એમનો જીવનકાળ વીર સં. ૧૦૧૧-૧૧૧૫ છે. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૭ને અનુષંગે.]

શીલાંકાર્યાર્ચનું બીજું એક અપરનામ તત્વાચાર્ય પણ મળે છે. આચારંગ-વૃત્તિનું રચનાવર્ષ શક સં. ૭૯૮ એટલે વિ.સં. ૯૩૩ એટલે વીર સં. ૧૪૦૩ થાય.]

હરિભદ્રસૂરિ : જન્મે બ્રાહ્મણ હતા. તેમને જિનભદ્રે જૈન ધર્મમાં દીક્ષા આપી હતી. હરિભદ્રના બે શિષ્યો હંસ અને પરમહંસને ભોટદેશના બૌદ્ધોએ મારી નાખ્યા હતા. તેમણે ૧૪૪૪ (કેટલાક ૧૪૦૦ કહે છે; જિનદત્તના 'ગણધર-સાર્ધશતક' ઉપર થયેલી ટીકામાં હરિભદ્રના લગભગ ૩૦ ગ્રંથોની ટીપ આપી છે તેમાંના ઘણા હસ્તલિખિત છે) ગ્રંથો લખ્યા છે જેવા કે અષ્ટક, પંચાશક.

[મહાન સિદ્ધાંતકાર, દાર્શનિક વિચારક અને કવિ હરિભદ્રસૂરિનાં જીવન અને ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, પ્રકરણ છઠ્ઠું. ત્યાં (પૃ. ૧૫૫) જણાવ્યા મુજબ "પૂર્વથી ચાલી આવતી માન્યતા પ્રમાણે વિ.સં. ૫૩૦ યા સં. ૫૮૫ આસપાસ હરિભદ્રસૂરિ સ્વર્ગસ્થ થયા, પણ શ્રી જિનવિજયે તેમનો સમય અનેક પ્રમાણોથી ઐતિહાસિક આલોચના કરી વિ.સં. ૭૫૭થી ૮૫૭નો સ્થિર કર્યો છે." વિ.સં. ૭૫૭-૮૫૭ એટલે વીર સં. ૧૨૨૭-૧૨૨૭. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૭ને અનુષંગે.]

૨૫. જયદેવ :

[સ્વર્ગગમન વીર સં. ૮૩૩. એમણે રણથંભોરની પહાડી પર જિનાલયમાં પદ્મપ્રભની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.]

૨૬. દેવાનન્દ :

[એમણે પ્રભાસપાટણમાં પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી.]

૨૭. વિક્રમ :

૨૮. નરસિંહ :

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૬.]

૨૯. સમુદ્ર :

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૬.]

૩૦. માનદેવ :

[સત્તાસમય વીર સં. ૧૦૦૦. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૨૭.]

૩૧. વિબુધપ્રભ :

૨૨. જયાનન્દ :

૨૩. રવિપ્રભ :

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૦.]

૨૪. યશોભદ્ર :

[યશોભદ્ર નહીં, પણ યશોદેવસૂરિ જોઈએ. તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૧માં એમ જ છે. એ જાતે નાગરબ્રાહ્મણ હતા અને વિક્રમની આઠમી સદીના ઉત્તર ભાગમાં વિદ્યમાન હતા.]

૨૫. વિમલચંદ્ર :

[વિક્રમની દસમી સદીમાં વિદ્યમાન.]

૨૬. દેવ : સુવિહિતપક્ષ-ગચ્છના સ્થાપક.

તેમનું સુવિહિત માર્ગે આચરણ હોવાથી 'સુવિહિતપક્ષ ગચ્છ' એમ પ્રસિદ્ધિ થઈ.

૨૭. નેમિચન્દ્ર.

૨૮. ઉદ્યોતન^૧ : તેમના શિષ્યોથી વર્તમાન ૮૪ ગચ્છોની ઉત્પત્તિ થઈ. ઉદ્યોતને માલવક દેશથી શત્રુજય જઈ ઋષભને વાંદવાની યાત્રા કરવાનું માથે લીધું હતું; તે યાત્રાએ જતાં તેઓ દેવગત થયા.

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૫.]

૨૯. વર્ધમાન : ખરતરગચ્છ^૨ના પ્રથમ સૂરિ. તેઓ પહેલાં ચૈત્યવાસી જિનચંદ્રના શિષ્ય હતા પણ પાછળથી ઉદ્યોતનના થયા હતા. તેમણે સોમ નામના બ્રાહ્મણના શિવેશ્વર અને બુદ્ધિસાગર નામના બે પુત્રોને અને કલ્યાણવતી નામની પુત્રીને જૈન દીક્ષા આપી હતી. દીક્ષા વખતે શિવેશ્વરે જિનેશ્વર નામ ધારણ કર્યું.

તદા ત્રયોદશસુરત્રાણછત્રોદ્દાલકચન્દ્રાવતીનગરીસ્થાપક-પોરવાડ-જાતીયશ્રી-વિમલમન્ત્રિણા શ્રીઅર્બુદાયલે ઋષભદેવપ્રાસાદઃ કારિતઃ..... તત્રાઘ્યાપે વિમલવસહી ઇતિ પ્રસિદ્ધિરસ્તિ । તતઃ શ્રીવર્ધમાનસૂરિઃ સંવત્ ૧૦૮૮ મધ્યે પ્રતિષ્ઠાં કૃત્વા પ્રાન્તેઽનશનં ગૃહીત્વા સ્વર્ગ ગતઃ ।।^૩

૧. સુસ્થિતના મરણ અને વિક્રમાદિત્ય વચ્ચેના ૧૫૭ વર્ષના આંતરામાં ૧૩થી ૧૫ નંબરના ઉપરોક્ત ત્રણ આચાર્યો થયા. વજૂના સ્વર્ગવાસ અને દેવદિંના વચ્ચેના ૪૦૦ વર્ષનો સમય ૧૭થી ૨૪ નંબરના ઉપરોક્ત આઠ આચાર્યોએ લીધો; અને દેવદિં અને ઉદ્યોતન વચ્ચેનાં ૫૫૦ વર્ષોનો કાલ ઉપરોક્ત ૨૫થી ૩૮ નંબરના ચૌદ આચાર્યોએ લીધો. આ ગણતરીમાં સ્પષ્ટ રીતે મોટાં ગાબડાં છે.

૨. ખરતરગચ્છની હસ્તલિખિત પ્રતોની પ્રશસ્તિઓમાં પોતાના આઘ પુરુષ તરીકે સામાન્ય રીતે આરંભ વર્ધમાનથી થાય છે.

૩. આમાં આપેલ ૧૦૮૮ની સાલ શિલાલેખોથી પ્રમાણિત થાય છે. જુઓ હંટર, ઇમ્પિ. ગેઝે., આબુ વોલ્યુ. ૧, પૃ. ૪, ડૉ. બર્જેસે આપેલ વર્ણન.

ઉદ્યોતનસૂરિનો શિલાલેખ સં. ૮૩૭નો પ્રાપ્ત થયો છે તેમાં ગચ્છનો નામનિર્દેશ નથી તેથી તે વખતે ગચ્છની ઉત્પત્તિ થઈ ન હતી એમ અનુમાન કોઈ કરે છે. જુઓ ના. ૨, પૃ. ૧૬૪.

એકદા ઉઘોતનસૂરિને મહા વિદ્વાન અને શુદ્ધ ક્રિયાપાત્ર જાણી બીજા ૮૩ સ્થવિરોના ૮૩ શિષ્યો પઠનાર્થે આવ્યા તેમને સારી રીતે ગુરુ ભણાવતા હતા. તે અવસરે અમ્બોહર દેશમાં સ્થવિરમંડળીમાં વૃદ્ધ જિનચંદ્રાચાર્ય ચૈત્યવાસીના શિષ્ય નામે વર્ધમાને સિદ્ધાંતનું અવગાહન કરી ૮૪ આશાતનાનો અધિકાર આવ્યો ત્યારે પોતાના તે ગુરુને એમ કહ્યું, “સ્વામિ ! ચૈત્યમાં વસતા અમોની આશાતના ટલે તેમ નથી, તેથી તે વ્યવહાર મને રુચતો નથી.” એ સાંભળી ગુરુએ જેમતેમ સમજાવ્યો કે જેથી સ્વશ્રદ્ધાથી ભ્રષ્ટ ન થાય. પછી ઉઘોતનસૂરિને શુદ્ધ ક્રિયાવંત સાંભળી તેમની પાસે આવી તેમનો જ શિષ્ય થઈ ઉપસંપદ્ પ્રહણ કરી. પછી ગુરુએ યોગાદિક વહન કરાવી સર્વ સિદ્ધાંતો ભણાવ્યા. અનુક્રમે યોગ્ય જાણી તે વર્ધમાનને આચાર્યપદ આપ્યું વગેરે. ક્ષ.

[અજારીમાં મહાવીરસ્વામીના મંદિરમાં આચાર્યપદ. અનશનપૂર્વક સ્વર્ગાગમન પત્યપદમાં, સં. ૧૦૮૮. હરિભદ્રસૂરિના ‘ઉપદેશપદ’ની ટીકા (સં. ૧૦૫૫), ધર્મદાસ-ગણિની ‘ઉપદેશમાળા’ની મોટી ટીકા તથા ‘ઉપમિતિભવપ્રપંચાનામસમુચ્ચય’ના કર્તા કદાચ આ વર્ધમાનસૂરિ હોય.]

૪૦. જિનેશ્વર (૧) : પોતાના બ્રાતા^૩ બુદ્ધિસાગરને લઈ મરુદેશથી ગુર્જરદેશમાં ચૈત્યવાસીઓ સાથે વાદ કરવા ગયા.

વિક્રમ સં. ૧૦૮૦માં ગુર્જર દેશમાં અણહિલપુરના રાજા દુર્લભની રાજસભામાં સરસ્વતીભાંડાગારમાંથી દશવૈકલિકસૂત્ર લાવી સાધ્વાચાર વિષય પરની ગાથાઓ વાંચી સમજાવી, જિનેશ્વરે ચૈત્યવાસીઓનો પરાભવ કર્યો. આથી તેમણે ‘ખરતર’ એ નામનું ‘બિરુદ’ મેળવ્યું.

ચૈત્યવાસીઓ પરાજય પામવાથી ‘કોમલા:’ - ‘કુંવલા’ એ નામ પામ્યા. આ રીતે સુવિહિતપક્ષધારક જિનેશ્વરસૂરિ વિ.સં. ૧૦૮૦માં ‘ખરતર’બિરુદધારક થયા. ક્ષ.

બીજી પટ્ટાવલીઓ આ બિરુદપ્રાપ્તિનું વર્ષ સં. ૧૦૨૪ આપે છે. જેમકે :

(૧) દસસય ચિહ્ન વીસેહિ નયર પાટણ અણહલપુરિ,

હુઓ વાદ સુવિહિત ચઇવાસીસુ બહુ પરિ,

દુલભ નરવઇ સભા સુમુખિ જિણિ હેલઇ વજિતઉ,

ચિત્તવાસ ઉત્થપિઅ દેશ ગુર્જર હિવ દિતઉ,

સુવિહિતગચ્છ ખરતર બિરુદ દુલભ નરવઇ તિહાં દિયઉ,

શ્રી વર્ધમાન પટ્ટઇ તિલઉ સૂરિ જિણેસર ગહગહાઉ.

- સં. ૧૬૭૫ આસપાસની ૫૦ પટ્ટાવલી

૩. શ્રીબુદ્ધિસાગરસૂરિશ્ચકે વ્યાકરણં નવં ।

સહસ્રાષ્ટકમાનં તત્ શ્રીબુદ્ધિસાગરાભિધં ॥

- પ્રભાવકચરિત્ર, ૯, ૯૧.

(૨) શ્રીપત્તને દુર્લભરાજરાજ્યે વિજિત્ય વાદે મઠવાસિસૂરીન્ ।

વર્ષેઽબ્ધિ પક્ષાભશશિપ્રમાણે લેભેઽપિ યૈઃ ખરતરો બિરુદયુગ્મં (૧) ॥

- સં. ૧૫૮૨ની ખ. પટ્ટાવલી

પરંતુ સં. ૧૦૨૪ કે સં. ૧૦૮૦ એ બંને પૈકી એક પણ વર્ષ ખરું લાગતું નથી, કારણકે દુર્લભરાજે સં. ૧૦૬૬થી સં. ૧૦૭૮ સુધી રાજ્ય કર્યું છે.

[બનારસના પં. કૃષ્ણગુપ્ત નામે બ્રાહ્મણના પુત્રો શ્રીધર અને શ્રીપતિ તે વર્ધમાનસૂરિ પાસે દીક્ષિત થઈ જિનેશ્વર અને બુદ્ધિસાગર બન્યા. જિનેશ્વરસૂરિ તથા બુદ્ધિસાગરે રચેલા ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૨૮૪.]

૪૧. જિનચંદ્ર (૧) : 'સંવેગરંગશાલા-પ્રકરણ'ના કર્તા.

જિનચંદ્ર એકદા દિહી નગરે ગયા. ગુરુએ કહેલ હતું કે તું દિહીપતિ થઈશ. મૌજદીન સુરત્રાણે તેમનો પ્રવેશોત્સવ કર્યો, અને ધનપાલ શ્રીમાલના ગૃહે નિવાસ કરાવ્યો. ધનપાલ શ્રાવક થયો, તેના સંબંધીઓ બીજા ઘણા શ્રીમાલી શ્રાવક થયા. અન્ય જ્ઞાતિના પણ કેટલાક રાજ્યાધિકારીઓ શ્રાવક થયા. તેમને પાદશાહે બહુ મહત્ત્વ આપ્યું. તેથી તેઓનું 'મહત્તીયાણ' એ ગોત્ર સ્થાપ્યું. ચોથી-ચોથી પાદે 'જિનચંદ્ર' નામ આપવું એમ પદ્માવતીએ પ્રત્યક્ષ થઈ કહ્યું. ત્યારથી તેવી વ્યવસ્થા થઈ. ક્ષ.

['સંવેગરંગશાલા'ની રચના સં. ૧૧૨૫. અન્ય ગ્રંથો 'દિનચર્યા', 'ઉપદેશસંગ્રહ' વગેરે.]

૪૨. અભયદેવ : જિનચંદ્રના લઘુ ગુરુભાતા. પિતા ધારા નગરીના શ્રેષ્ઠી ધન અને માતા ધનદેવી. તેમનું મૂળ નામ અભયકુમાર હતું. અતિશય દેહદમન કરવાથી (પટ્ટાવલીમાં - પૂર્વના કર્મના ઉદયથી) તેમને કોઠ થયો હતો, હાથ તૂટી પડ્યા હતા, પણ એક ચમત્કારથી સર્વ રોગ નાશ પામ્યો હતો. તેમણે સ્તંભનક પાસે પાર્શ્વની પ્રતિમાને 'જયતિહુઅણ-સ્તોત્ર'થી પ્રકટ કરી હતી. તેમણે નવ અંગ^૧ પર ટીકાઓ રચી; અને ગુર્જર દેશમાં કપ્પડવણિજ ગ્રામમાં સ્વર્ગવાસ કર્યો.

[જન્મ સં. ૧૦૭૨, દીક્ષા સં. ૧૦૭૭ કે ૧૦૮૦. પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા સેઠી નદીના કિનારે થામણામાં પ્રકટ કરી. 'જયતિહુઅણ-સ્તોત્ર'ની રચના સંભવતઃ સં. ૧૧૧૧માં. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૧૩૫માં. આ સમર્થ શાસ્ત્રકારના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ભા. ૨, પૃ. ૨૧૭-૧૮, તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૨૮૩.]

૪૩. જિનવલ્લભ : પહેલાં તેઓ જિનેશ્વરસૂરિ કે જે કૂર્ચપુરગચ્છના ચૈત્યવાસી હતા તેમના શિષ્ય હતા. પછીથી અભયદેવના શિષ્ય થયા. તેમના રચિત ગ્રંથો આ

૧. એટલેકે ઉજાથી ૧૧મા (અંગો) ઉપર, તદુપરાંત ૧લા ઉપાંગ ઉપર. પ્રો. જેકોબી અભયદેવસૂરિની બીજા ઉપાંગ ઉપરની વૃત્તિનો પણ ઉલ્લેખ કરે છે. એડ.ડી.એમ.જી. વોલ્યુ. ૩૩, પૃ. ૬૮૪. પરંતુ તે સંબંધી મને શંકા છે. બર્લિન હસ્તલિખિત પ્રતોની પ્રશસ્તિઓ અનુસાર તેમણે સ્થાન અને જ્ઞાતાધર્મકથા પર સં. ૧૧૨૦માં, સમવાય અને ભગવતી ઉપર સં. ૧૧૨૮માં અણહિલપાટકમાં વૃત્તિઓ રચી.

છે : પિંડવિશુદ્ધિપ્રકરણ, ગણધરસાર્ધશતક, ષડશીતિ વગેરે. સં.૧૧૬૭માં તેમને (ચિત્રકૂટમાં) દેવભદ્રાચાર્યે સૂરિપદ આપ્યું (પદસ્થાપના કરી) અને ત્યાર પછી તેઓ છ મહિને સ્વર્ગે ગયા.

તેમના વખતમાં મધુ ખરતરશાખા જુદી થઈ (નીકળી) અને આથી પહેલો ગચ્છભેદ થયો.

તેમણે દશ હજાર જેટલા વાગડના શ્રાદ્ધોને પ્રતિબોધ્યા. ચિત્રકૂટમાં ચંડિકા પ્રતિબોધી. ત્યાં સૂરિમંત્રબલથી ધનવાન થયેલા સાધારણ નામના શ્રાવકે કરાવેલા ૭૨ જિનાલયમંડિત વીરસ્વામીચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા કરી. ક્ષ.

[આચાર્યપદ સં.૧૧૬૭ અસાડ સુદ ૬, સ્વર્ગવાસ સં.૧૧૬૭ કારતક વદ ૧૨. તેમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ ભા.૨, પૃ.૪૩૧-૩૨ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૩૧૫-૧૬.]

૪૪. જિનદત્ત : પિતા વાણિગ મંત્રી, માતા વાહડ દેવી, (ધંધૂકાનગરવાસી). ગોત્ર હુમ્બડ, જન્મ સં.૧૧૩૨, મૂલ નામ સોમચંદ્ર, દીક્ષાકાલ સં.૧૧૪૧ (વાચક ધર્મદેવ પાસે) અને સૂરિમંત્ર સં.૧૧૬૮ના વૈશાખ વદિ છઠ્ઠે દિને ચિત્રકૂટમાં દેવભદ્રાચાર્ય પાસેથી મળ્યો. તેમણે ઘણાં શહેરોમાં ચમત્કાર દર્શાવ્યા; આથી જૈનધર્મ ઘણો ફેલાવ્યો. તેમણે 'સંદેહદોલાવલી' અને બીજા ઘણા ગ્રંથો રચ્યા (જેવી રીતે 'ગણધરસાર્ધશતક' કે જે જિનવલ્લભે રચ્યો હતો તે જ નામનો ગ્રંથ તેમણે પણ લખ્યો હતો). સં.૧૨૧૧ના આષાઠ શુદ્ધિ એકાદશીએ અજયમેરુમાં મરણાવશ થયા.

તેમણે વિક્રમપુર(વીકાનેર)માં મારિ નિવાર્યો, અને માહેશ્વરી લોકોને પ્રતિબોધી જૈન કર્યા. - સં.૧૫૮૨ની પટ્ટાવલી તથા ક્ષ.

૫૦૦ સાધુ અને ૭૦૦ સાધ્વીને દીક્ષા આપી. તેમણે ઘણાં નગરોમાં નાહટા, રાખેચા, ભણશાલી, નવલખા, ડાગા, લૂણિયા આદિ ગોત્રવાળા એક લાખથી અધિક શ્રાવકો કર્યા. ખરતરગચ્છના તેમને 'મોટા દાદા' તરીકે કહે છે. દીક્ષાનામ પ્રબોધચંદ્ર. અજમેરના રાજા અણ્ણોરાજથી બહુ માન મેળવ્યું હતું. અજમેરમાં વીસલપુર નામે તળાવને કાંઠે તેમનો સ્તૂપ કરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે રચેલ ગ્રંથો : સંદેહદોલાવલી, ગણધરસમતિ, ચર્યરી, ઉત્સૂત્રપદોદ્ધઘટ્ટનકુલક, ગણધર-સાર્ધશતક, ગુરુપારતંત્ર્ય-સ્તોત્ર, તંજયો સ્તોત્ર, પદસ્થાપનવિધિ, પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર, પ્રબોધોદય વગેરે. - જુઓ ધનપતસિંહ ભણશાલી લિખિત તેમનું જીવન.

[વિશેષ જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૪૧ને અનુષંગે.]

સં.૧૨૦૪માં જિનશોખરાચાર્યે રુદ્રપક્ષીમાં રુદ્રપક્ષીય ખરતરશાખા સ્થાપી. આ બીજો ગચ્છભેદ થયો.

આ ગચ્છમાં સોમતિલકસૂરિ થયા હતા કે જેમણે 'શીલોપદેશમાલા' પર વૃત્તિ રચી; અને તેમના શિષ્ય દેવેન્દ્રે 'પ્રશ્નોત્તર-રત્નમાલા' પર વૃત્તિ સં.૧૪૨૮માં રચી. બર્લિન હસ્તલિખિત પ્રતોના અંતે આપેલાં વંશવૃક્ષો જુઓ.

૪૫. જિનચન્દ્ર (૨) : જન્મ સં.૧૧૮૭ ભાદ્રપદ શુદ્ધિ અષ્ટમી, પિતા શાહ

રાસલ અને માતા દેલ્હણદેવી. દીક્ષાકાલ અજયમેરુમાં સં.૧૨૦૩ના ફાલ્ગુન વદિ નવમીને દિને. આચાર્યપદ જિનદત્તે વિક્રમપુરમાં સં.૧૨૧૧ના વૈશાખ શુદ્ધિ છઠ્ઠને દિવસે આપ્યું (ઉંમર ૧૪ની હતી !). મરણ સં.૧૨૨૩ના ભાદ્રપદ વદી ચતુર્દશીને દિને દિલ્હીમાં થયું. ત્યાં તેમના નામનો સ્તૂપ કરવામાં આવ્યો. તેમના મસ્તકમાં મણિ હોવાનું કહેવાય છે.

જિનચંદ્રને જિનદત્તસૂરિએ વિક્રમપુરમાં સં.૧૨૦૫માં આચાર્યપદ આપ્યું એમ ૧૫૮૨ની પટ્ટાવલીમાં જણાવ્યું છે :

વર્ષે બાણખપક્ષચન્દ્રસુમિતે શ્રી વિક્રમાખ્યે પુરે

યસ્યોદારમહોત્સવઃ સમભવત્ પટ્ટાભિષેકક્ષણે ।

ચંચચન્દ્રનિભાનનો નરમણિભાલો વિશાલો ગુણૈઃ

સોડયં શ્રીજિનચન્દ્રસૂરિતિલકો જ્યાન્મનોભીષ્ટદઃ ॥

આમાં જન્મસંવત આખ્યો નથી. ક્ષમાકલ્યાણની પટ્ટાવલી (કે જે પરથી જ કલાટે પોતાનો લેખ તૈયાર કર્યો જણાય છે) તેમાં સં.૧૨૧૧ની જ સાલ આચાર્યપદની આપી છે. તે આચાર્યપદનો ઉત્સવ રાસલે કર્યો હતો.

૪૬. જિનપતિ : જન્મ સં.૧૨૧૦ ચૈત્ર વદિ ૮, (ગોત્ર માલ્હુ), પિતા શાહ યશોવર્ધન, માતા સૂહવદેવી. દીક્ષા સં.૧૨૧૮ના ફાલ્ગુન વદિ ૮ને દિને દિલ્હીમાં લીધી. સં.૧૨૨૩ના કાર્તિક શુદ્ધિ ત્રયોદશીએ તેમનું પદસ્થાપન જયદેવાચાર્યે કર્યું અને સં.૧૨૭૭માં ૬૭ વર્ષની વયે પાલ્હણપુરમાં મરણ થયું.

૧૫૮૨ની પટ્ટાવલીમાં શ્લો.૫૭ જણાવ્યું છે કે ૧૨૨૩માં બાહ્યારક નગરે (સૂરિ)પદ મળ્યું.

બબ્બેર ગામમાં ૩૬ વાદીઓ પર જય મેળવ્યો. નાગપુરમાં ઊધરણ મંત્રીએ કરાવેલ દેવગૃહમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. તે મંત્રીના પુત્ર કુલધરે બાહડમેરમાં મોટું મંદિર બંધાવ્યું. ક્ષ.

[જન્મનામ નરપતિ. દીક્ષા સં.૧૨૧૮ ફાગણ વદ ૧૦ ભીમપક્ષીમાં એવી માહિતી પણ મળે છે. સ્વર્ગવાસ સં.૧૨૭૭ અસાડ સુદ ૧૦. તેમણે રચેલા ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૪૮૨.]

સં.૧૨૧૩માં આંચલિકમતની ઉત્પત્તિ થઈ અને સં.૧૨૮૫માં ચિત્રવાલગચ્છના જગચંદ્રસૂરિથી તપાગણની ઉત્પત્તિ થઈ.

૪૭. જિનેશ્વર(૨) : જન્મ મરોટમાં સં.૧૨૪૫ માર્ગશીર્ષ શુદ્ધિ ૧૧, (મરોટવાસી) પિતા ભાંડાગારિક નેમિચન્દ્ર અને માતા લક્ષ્મી, મૂળ નામ અમ્બડ. ખેડનગરમાં સં.૧૨૫૫માં દીક્ષા લીધી તે સમયે વીરપ્રભ નામ ધારણ કર્યું. સં.૧૨૭૮ના માઘ શુદ્ધિ ૬ને દિને સર્વદેવાચાર્યે તેમની જાલોર (જાવાલપુર) નગરમાં પદસ્થાપના કરી. સં.૧૩૩૧ના આશ્વિન વદિ ૬ને દિને મરણ થયું.

તે જ વર્ષમાં જિનસિંહસૂરિએ ત્રીજો ગચ્છબેદ નામે લઘુ ખરતરશાખા સ્થાપી.

જિનેશ્વરના શિષ્ય ધર્મતિલકગણિએ સં. ૧૩૨૨માં જિનવલ્લભના 'ઉદ્ધાસિક્કમ'થી શરૂ થતા 'અજિતશાંતિસ્તવ' ઉપર વૃત્તિ રચી. જુઓ તે વૃત્તિની પ્રશસ્તિ.

જિનેશ્વરસૂરિનો આચાર્યપદોત્સવ માલ્દૂ-ગોત્રીય સાહ ખીમસીએ ૧૨ હજારના ખર્ચે કર્યો. ક્ષ.

આ સૂરિના પિતા નેમિગંદ ભાંડાગારિકે 'ષષ્ટીશતક' પ્રાકૃતમાં રચ્યું છે.

[અન્યત્ર દીક્ષા સં. ૧૨૫૮ ચૈત્ર વદ ૨ અથવા આચાર્યપદ સં. ૧૨૫૮ નોંધાયેલ છે. એમણે સં. ૧૩૧૩માં 'શ્રાવકધર્મપ્રકરણ' રચેલ છે.]

૪૮. જિનપ્રબોધ : 'દુર્ગપ્રબોધવ્યાખ્યા'ના કર્તા. પિતા શાહ શ્રીચંદ, માતા સિરિયાદેવી. જન્મ સં. ૧૨૮૫, મૂલનામ પર્વત. દીક્ષા સં. ૧૨૮૬ના ફાલ્ગુન વદિ પંચમીને દિને થિરાપદ્ર(થરાદ) નગરમાં લઈ પ્રબોધમૂર્તિ નામ ધારણ કર્યું. તેમનો પટ્ટાભિષેક સં. ૧૩૩૧ના આશ્વિન વદિ પંચમીને દિને (સંક્ષેપે) થયો અને તે જ વર્ષના ફાલ્ગુન વદિ અષ્ટમીને દિને તેમનો પદમહોત્સવ થયો. તેઓ સં. ૧૩૪૧માં સ્વર્ગ પામ્યા.

તેમનો પણ આચાર્યપદમહોત્સવ જાલોરવાસી માલ્દૂગોત્રીય સાહ ખીમસીએ ૬૫ હજાર ખર્ચે કર્યો. ક્ષ.

[તેમણે સં. ૧૩૨૧માં 'સંદેહદોલાવલી'ની વૃત્તિ અને સં. ૧૩૨૮માં 'કાતંત્ર-વ્યાકરણ' પર 'દુર્ગપદપ્રબોધ' રચેલ છે.]

૪૯. જિનચન્દ્ર (૩) : જન્મ સં. ૧૩૨૬ના માર્ગશીર્ષ શુદ્ધિ ચતુર્થીને દિને, સ્થાન સમિયાણા ગ્રામમાં. પિતા મન્ત્રી દેવરાજ, ગોત્ર છાજહડ, માતા કમલાદેવી, મૂલનામ ખંભરાય. દીક્ષા જાલોરમાં સં. ૧૩૩૨માં, પદમહોત્સવ સં. ૧૩૪૧ વૈશાખ શુદ્ધિ ત્રીજ ને સોમવારે. તેમણે ચાર રાજાઓને જૈન કર્યા, અને 'કલિકેવલી' નામના બિરુદથી પ્રસિદ્ધ થયા. મરણ સં. ૧૩૭૬માં કુસુમાણા ગ્રામમાં થયું.

તેમનો પણ આચાર્યપદમહોત્સવ ઉક્ત ખીમસીએ ૧૨ હજાર ખર્ચે કર્યો. તેમના વારામાં ખરતરગચ્છ રાજગચ્છ તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામ્યો. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખો સં. ૧૩૫૧-૬૬. જુઓ બુ. ૨.

[દીક્ષા સં. ૧૩૩૨ જેઠ સુદ ૩. દીક્ષાનામ ક્ષેમકીર્તિ. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૩૭૬ અષાઠ સુદ ૯.]

૫૦. જિનકુશલ : ('ચૈત્યવંદનકુલકવૃત્તિ'ના રચનાર.) પ્રસિદ્ધ 'દાદોજી' નામથી થયા. જન્મ સં. ૧૩૩૭ સમિયાણા ગ્રામમાં. પિતા મંત્રી જીલ્હાગર. માતા જયતિશ્રી, ગોત્ર છાજહડ. દીક્ષા સં. ૧૩૪૭માં. સૂરિમંત્ર રાજેન્દ્રાચાર્ય પાસેથી સં. ૧૩૭૭ના જ્યેષ્ઠ વદિ એકાદશીને દિને લીધો. મરણ દેરાઊરામાં સં. ૧૩૮૯ના ફાલ્ગુન વદિ અમાવાસ્યાને દિને થયું.

ક્ષ. પટ્ટાવલીમાં જન્મસાલ સં. ૧૩૩૦ છે. માતાનું નામ જયંતશ્રી આપેલ છે.

આચાર્યપદોત્સવ પાટણવાસી સાહ તેજપાલે કર્યો. ૨૪૦૦ સાધુસાધ્વીને તથા ૭૦૦ વેપધારી દર્શની પ્રમુખને વસ્ત્રો આપ્યાં તથા તે અવસરે દિહીવાસી મહત્તીયાણ

ગોત્રના વિજયસિંહ શ્રાવક ત્યાં આવ્યા ને તેમણે પણ ઘણું ધન ખર્ચી તે ઉત્સવ કર્યો. સં. ૧૩૮૦માં સાહ તેજપાલે કાઢેલ સંઘ સાથે શત્રુંજય તીર્થ ગયા ને ત્યાં માનતુંગ નામના ખરતરવસતિપ્રાસાદે ૨૭ અંગુલપ્રમાણ શ્રી આદિનાથબિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી. તથા વળી જાલોરનગરમાં પાર્શ્વનાથપ્રતિષ્ઠા કરી. તથા આગરાવાસી સંઘના આગ્રહથી તેની સાથે શત્રુંજયયાત્રા કરી ભાદ્રપદ વદિ ૭ને દિને પાટણનગરે આવ્યા. તે ગુરુનો ૧૨૦૦ સાધુનો ને ૧૦૫ સાધ્વીનો સંપ્રદાય થયો. તેમણે વિનયપ્રભ આદિ શિષ્યોને ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું. તે વિનયપ્રભ ઉપાધ્યાયે નિર્ધન થયેલ પોતાના ભાઈની સંપત્તિમાં વૃદ્ધિ થાય તે અર્થે મંત્રગર્ભિત 'ગૌતમ રાસો' રચ્યો ને તેથી તેમનો ભાઈ ફરી ધનવાન થયો. ક્ષ.

તેઓ 'નાના દાદા'ના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. (મોટા દાદા જિનદત્તસૂરિ). તેમના શિષ્યોમાં જયધર્મ, લલ્હિનિધાન, વિનયપ્રભ આદિ ઉપાધ્યાયો, જિનપદ્મસૂરિ - એ મુખ્ય હતા. તેમણે તરુણપ્રભને સૂરિપદ આપ્યું હતું. સં. ૧૩૮૧માં જિનપ્રબોધસૂરિની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી કે જે મૂર્તિ ઉદેપુર પાસે દેલવાડાના મંદિરમાં છે. જુઓ રત્નસાગર, બીજો ભાગ, પૃ. ૧૧૮.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૩૮૧, ૧૩૮૭, ૧૩૯૯ (?) જુઓ ના. ૨; સં. ૧૩૮૦, ૧૩૮૧ના માટે જુઓ બુ. ૧.

[‘ચૈત્યવંદન-કુલકવૃત્તિ’ની રચના સં. ૧૩૮૩માં.]

૫૧. જિનપદ્મ : વંશ છાજહડ, જન્મ પંજાબમાં. સૂરિમંત્ર તરુણપ્રભાચાર્ય પાસેથી લીધો અને પાટણમાં સં. ૧૪૦૦ના વૈશાખ શુદ્ધ ૧૪ને દિને મરણ થયું.

સં. ૧૩૮૯ જેષ્ઠ સુદિ ૬ દેરાઉરપુરમાં સાહ હરપાલે નંદિ-મહોત્સવ કર્યો. પછી આઠમે વર્ષે તરુણપ્રભાચાર્યે સૂરિમંત્ર આપ્યો. પાટણ પાસે ‘બાલધવલ કૂચાલ સરસ્વતી’ બિરુદ તેમણે પ્રાપ્ત કર્યું. ક્ષ.

તરુણપ્રભે જિનચંદ્રસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી હતી. યશઃકીર્તિ અને રાજેન્દ્રચંદ્ર પાસે અભ્યાસ કર્યો હતો. તેમણે ‘શ્રાવકપ્રતિક્રમણસૂત્રવિવરણ’ સં. ૧૪૧૧માં રચ્યું હતું.

જિનપદ્મના પ્રતિમાલેખ સં. ૧૩૯૧., જુઓ ના. ૨.

[પદમહોત્સવનું વર્ષ સં. ૧૩૯૦ પણ મળે છે. તરુણપ્રભસૂરિએ સૂરિમંત્ર ત્યારે જ આપેલો હોવાનું અન્યત્ર નોંધાયું છે. જિનપદ્મસૂરિએ ગુજરાતીમાં ‘સ્થૂલિભદ્ર ક્ષાગ’ રચ્યો છે, જે આરંભકાળની એક સુંદર ક્ષાગુરચના છે.]

૫૨. જિનલલ્હિ : નાગપુરમાં સં. ૧૪૦૬માં મૃત્યુ થયું.

તેમનો આચાર્યપદોત્સવ પાટણવાસી નવલખા-ગોત્રીય સાહ ઈશ્વરે કર્યો. તરુણપ્રભાચાર્યે સૂરિમંત્ર આપ્યો. ક્ષ.

[તેમનો પદમહોત્સવ સં. ૧૪૦૦ અષાઠ સુદ ૧ના રોજ પાટણમાં થયો હતો. તેઓ અષ્ટાવધાની હતા.]

૫૩. જિનચંદ્ર (૪) : સ્તમ્ભતીર્થમાં સં. ૧૪૧૫ના આષાઠ વદિ ૧૩ને દિને

મૃત્યુ થયું.

સં. ૧૪૦૬ માઘ શુદ્ધિ ૧૦ને દિને નાગપુરવાસી શ્રીમાલ સાહ હાથીએ કરેલ નંદિ-મહોત્સવ સહિત પદસ્થાપના થઈ. તરુણપ્રભાચાર્યે સૂરિમંત્ર આપ્યો. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૧૨, ના. ૧.

૫૪. જિનોદય : પિતા શાહ રુંદપાલ પાલણપુરમાં વસતા હતા. માતા ધારલદેવી. જન્મ સં. ૧૩૭૫, મૂળ નામ સમરો. તેમનું પદસ્થાપન સ્તમ્ભતીર્થમાં તરુણપ્રભાચાર્યે સં. ૧૪૧૫ના આષાઢ સુદ્ધિ ૨ને દિને કર્યું. તે જ જગ્યાએ જિનોદયે અજિતનું ચૈત્ય સ્થાપિત (પ્રતિષ્ઠિત) કર્યું અને શત્રુંજય ઉપર તેમણે પાંચ પ્રતિષ્ઠાઓ કરી. મરણ સં. ૧૪૩૨ના ભાદ્રપદ વદિ એકાદશીને દિને પાટણમાં થયું.

તેમના સમયમાં સં. ૧૪૨૨માં ચોથો ગચ્છભેદ નામે વેગડ ખરતરશાખાની ઉત્પત્તિ થઈ. તેના સ્થાપક ધર્મવલ્લભગણિ હતા.

પદસ્થાપનનો ઉત્સવ લૂણિયા ગોત્રના સાહ જેસલે કરેલ નંદિમહોત્સવથી થયો.

ક્ષ.

સં. ૧૩૮૨માં ભીમપહી (ભીલડી)માં જિનકુશલસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી. દીક્ષા નામ સોમપ્રભ. સં. ૧૪૦૬માં જેસલમેરમાં વાચનાચાર્ય-પદ. દિલીવાસી રતના, પૂનિગે પદસ્થાપનાનો ઉત્સવ કર્યો ને જેસલે અજિત ચૈત્ય કરાવ્યું તેમાં આ સૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. - જુઓ જિનોદય વિવાહલો.

[પિતા રુંદપાલ માલ્હૂ પદમહોત્સવની તિથિ ૧૩ પણ મળે છે. એમણે સં. ૧૪૧૫માં 'ત્રિવિક્રમ રાસ' રચેલ છે.]

૫૫. જિનરાજ (૧) : સં. ૧૪૩૨ના ફાલ્ગુન વદિ ૬ને દિને પાટણમાં તેમને સૂરિપદ મળ્યું. સ્વર્ગગમન દેલવાડામાં સં. ૧૪૬૧માં થયું.

સૂરિપદ-નંદિ-મહોત્સવ પાટણમાં સાહ ધરણે કર્યો. સવા લાખ પ્રમાણ ન્યાયગ્રંથ તેમને મોઢે હતા. સુવર્ણપ્રભ, ભુવનરત્ન અને સાગરચંદ્રને આચાર્યપદે સ્થાપ્યા હતા.

ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૩૩૮[૧૪૩૮?]-૪૧-૫૮, જુઓ ના. ૧; અને સં. ૧૪૫૮, જુઓ ભુ. ૧.

[સૂરિપદનું વર્ષ સં. ૧૪૩૩ પણ મળે છે.]

૫૬. જિનભદ્ર : પહેલાં જિનવર્ધનસૂરિને સં. ૧૪૬૧માં જિનરાજની પાટે સ્થાપિત કર્યા હતા પણ ચતુર્થ વ્રતનો ભંગ કર્યાથી તેમને અપાત્ર ઠરાવ્યા અને તેમની જગ્યા જિનભદ્રને સં. ૧૪૭૫ના માઘ શુદ્ધિ પૂર્ણિમાને દિને આપવામાં આવી. જિનભદ્રનું ગોત્ર ભણશાલિક હતું. મૂળ નામ ભાડે. તેમણે ઘણી પ્રતિમાઓ સ્થાપી, ઘણાં મંદિરો અને ભંડારો-પુસ્તકાલયો સ્થાપ્યાં અને સં. ૧૫૧૪ના માર્ગશીર્ષ વદિ નવમીને દિને કુમ્ભલમેરુ (તાબે ઉદયપુર)માં સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

ઉપર્યુક્ત જિનવર્ધનસૂરિએ સં. ૧૪૭૪માં પાંચમો ગચ્છભેદ નામે પિપ્પલક

ખરતરશાખા સ્થાપી.

જિનભદ્રને સૂરિપદે સ્થાપ્યા ત્યારે ભણસાલિક નાલ્હા સાહે સવા લાખના ખર્ચે નંદિમહોત્સવ કર્યો. અર્બુદાયલ, ગિરિનાર, જેસલમેરુ પ્રમુખ સ્થાને બિંબપ્રાસાદની પ્રતિષ્ઠા કરી. ભાવપ્રભાચાર્ય, કીર્તિરત્નાચાર્યને સ્થાપ્યા હતા. ક્ષ.

પુસ્તકભંડારો જેસલમેર, જાબાલિપુર (જાલોર), દેવગિરિ (દોલતાબાદ), અહિપુર (નાગોર) અને પત્તન(પાટણ)માં સ્થાપ્યા. સૂરિપદ ફાગણ વદ ૬, ૧૪૩૨ (બીજી વ્રત ૧૪૩૩) લોકહિતાચાર્યે આપ્યું. સં.૧૪૪૪માં ચિતોડગઢ પર આદિનાથ બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી. વિશેષ માટે જુઓ જિનવિજયજી-સંપાદિત 'વિજમિત્રિવેણી', પ્રસ્તાવના પૃ. ૪૬-૬૨.

જિનભદ્રના પ્રતિમાલેખો પુષ્કળ સાંપડે છે : સં. ૧૪૭૯-૮૪-૯૭, ૧૫૦૩-૦૭-૦૯-૧૧-૧૨-૧૫, જુઓ ના. ૧; સં. ૧૪૮૨-૯૩-૯૯, ૧૫૦૩-૦૭-૦૯-૧૧-૧૭, જુઓ ના. ૨; ૧૫૦૫-૦૯, જુઓ બુ. ૨; ૧૪૭૯-૮૮-૯૨-૯૬-૯૯-૧૫૦૫-૦૯-૧૦-૧૧-૧૨, જુઓ બુ. ૧.

[જન્મ સં. ૧૪૫૦, જન્મનામ ભાદો. દીક્ષા સં. ૧૪૬૧. આચાર્યપદ ભણસોલમાં. એમણે 'જિણસત્તરિ', 'અપવર્ગનામમાલા', 'દ્વાદશાંગીપદપ્રમાણકુલક' વગેરે ગ્રંથ રચ્યા છે.]

૫૭. જિનચન્દ્ર (૫) : પિતા શાહ વચ્છરાજ, માતા વાહલાદેવી, ગોત્ર ચમ્મ, જન્મ સં. ૧૪૮૭ જેસલમેરુમાં; દીક્ષા સં. ૧૪૯૨, સૂરિપદ સં. ૧૫૧૪ના વૈશાખ વદિ ૨. મરણ જેસલમેરુમાં સં. ૧૫૩૦માં.

સં. ૧૫૦૮માં લેખક લોકે અહમદાબાદથી મૂર્તિ ઉત્થાપી, અને સં. ૧૫૨૪માં પોતાના નામથી ઓળખાતો [લોકે]મત ઊભો કર્યો.

જિનચન્દ્રને આચાર્યપદ આપ્યું ત્યારે કુંભલમેરુવાસી કૂકડ ચોપડા ગોત્રના સાહ સમરસિંહે નંદિમહોત્સવ કર્યો હતો અને કીર્તિરત્નાચાર્યે પદસ્થાપના કરી હતી. પછી અર્બુદાયલ ઉપર નવફણ પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી. ધર્મરત્ન, ગુણરત્નસૂરિ પ્રમુખ અનેકની (આચાર્ય)પદ પર સ્થાપના કરી. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૧૯-૨૮-૧૫૩૨?-૩૩?, જુઓ બુ. ૨; ૧૫૧૫-૧૬-૧૯-૨૬-૨૯-૧૫૩૧?-૩૨?-૩૩? જુઓ ના. ૨; ૧૫૧૭-૧૯-૨૮-૨૯-૩૨-૩૪-૩૫-૩૬, ના. ૧; ૧૫૧૬-૧૯-૨૩-૨૪-૨૮-૩૨, બુ. ૧; ૧૫૧૫-૩૪ જિ. ૨.

[ગોત્ર ચમ્મડ. સૂરિપદનું વર્ષ ૧૫૧૫ તેમજ સ્વર્ગવાસનું વર્ષ ૧૫૩૭ પણ મળે છે.]

૫૮. જિનસમુદ્ર : પિતા દેકા શાહ, માતા દેવલદેવી, ગોત્ર પારખ. દીક્ષા સં. ૧૫૨૧, પદસ્થાપના સં. ૧૫૩૦ માધ શુદ્ધિ ૧૩, મરણ સં. ૧૫૫૫ અહમદાવાદમાં,

આચાર્યપદ લીધું ત્યારે જેસલમેરુવાસી સંઘપતિ સોનપાલે નંદિમહોત્સવ કર્યો અને જિનચંદ્રસૂરિએ સ્વહસ્તે તે પદ પર તેમની સ્થાપના કરી. ક્ષ.

તેમના આદેશથી કમલસંયમોપાધ્યાયે (જિનભદ્રસૂરિશિષ્યે) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર પર ૧૪૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ ટીકા રચી ને તેનું સંશોધન ભાનુચંદ્ર વાચકે કર્યું.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૪૭-૪૯, બુ. ૧; ૧૫૩૬-૩૭-૪૮-૫૧-૫૩, ના. ૧; સં. ૧૫૫૩ અને ૧૫૫૫, ના. ૨; સં. ૧૫૩૬, જિ. ૨.

[જન્મ સં. ૧૫૦૬, બાહડમેર. આચાર્યપદનું વર્ષ ૧૫૩૩ પણ મળે છે. આચાર્યપદ પુંજપુરમાં.]

૫૯. જિનહંસ : પિતા શાહ મેઘરાજ, માતા કમલાદેવી, ગોત્ર ચોપડા, જન્મ સં. ૧૫૨૪. દીક્ષા સં. ૧૫૩૫, પદસ્થાપના સં. ૧૫૫૫ અમદાવાદમાં, મરણ સં. ૧૫૮૨ પાટણમાં થયું.

પિતા શાહ મેઘરાજ સેત્રાવા નગરના વાસી અને ચોપડાગોત્રીય હતા. સં. ૧૫૫૬ વૈશાખ શુદ્ધિ ૩ રોહિણી નક્ષત્રે વીકાનેર નગરમાં કરમસી મંત્રીએ પીરોજી લાખ (રૂ.)ના વ્યયથી પુનઃ પદસ્થાપના-મહોત્સવ કર્યો. આગરા સંઘના આગ્રહથી ત્યાં ગયા ત્યારે પાતસાહે મોકલેલા હાથી, અશ્વ, પાલખી વાદિત્ર આદિ આડંબરથી તેમનો પ્રવેશોત્સવ થયો. પાછળથી કોઈના ભંભેરવાથી પાતસાહે ગુરુને બોલાવ્યા. ધવલપુરમાં રક્ષા થઈ. ગુરુએ પાતસાહનું દિલ રંજિત કર્યું. ૫૦૦ બંદિજન છોડાવી અમારિ ઘોષણા કરાવી ઉપાશ્રયે આવ્યા. તેમણે ત્રણ નગરે પ્રતિષ્ઠા કરી.હતી. અનેકને સંઘપતિ સ્થાપ્યા હતા. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૫૭, બુ. ૧; સં. ૧૫૫૮-૬૦-૬૩-૬૫-૬૮-૭૬, ના. ૧; ૧૫૫૯-૬૨, ના. ૨.

[દીક્ષા જેસલમેરમાં, દીક્ષાનામ ધર્મરંગ. સૂરિમંત્ર આચાર્ય શાંતિસાગરે આપ્યો. મરણ અમદાવાદમાં થયું હોવાનું પણ નોંધાયું છે. તેમણે સં. ૧૫૭૩માં 'આચારંગ-દીપિકા' બનાવી.]

સં. ૧૫૬૪માં મરુદેશમાં છઠ્ઠો ગચ્છભેદ નામે આચાર્યિક ખરતરશાખા આચાર્ય શાંતિસાગરે સ્થાપી.

['જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' (૨, ૪૭૯) મુજબ બાદશાહ સિકંદર લોદી (ઈ.સ. ૧૪૮૯થી ૧૫૦૭)એ આ. જિનહંસને કેદમાં પૂર્યા તેથી આ. શાંતિસાગરે જિનસમુદ્રની પાટે જિનદેવને નવા આચાર્ય બનાવી સ્થાપ્યા. આ રીતે ખરતરગચ્છમાં સં. ૧૫૬૪-૬૫માં મારવાડના રૈયા ગામમાં આ. જિનદેવથી છઠ્ઠો આચાર્યગચ્છ (વડો આચાર્યીય ગચ્છ) નીકળ્યો.]

૬૦. જિનમાણિક્ય : પિતા શાહ જીવરાજ, માતા પદ્માદેવી, ગોત્ર કુકડ ચોપડા, જન્મ સં. ૧૫૪૯. દીક્ષા સં. ૧૫૬૦, પદસ્થાપના સં. ૧૫૮૨ના ભાદ્રપદ વદિ ૯, મરણ સં. ૧૬૧૨ના આષાઢ શુદ્ધિ પંચમીને દિને થયું.

સૂરિપદ વખતે સાહ દેવરાજે નંદિમહોત્સવ કર્યો હતો ને જિનહંસસૂરિએ સ્વહસ્તે પદસ્થાપના કરી. પછી ગુર્જરદેશ, પૂર્વદેશ, સિંધુદેશાદિમાં વિહાર કર્યો. સં. ૧૫૯૩માં

વીકાનેરવાસી વચ્છાસુત મંત્રી કર્મસિંહે કરાવેલા નમિનાથ ચૈત્યે બિંબપ્રતિષ્ઠા કરી. જેસલમેરુમાં કેટલાંક વર્ષો રહ્યા. ત્યારે મુનિમાં શિથિલાચાર થયો, પ્રતિમોત્થાપક મત બહુ વિસ્તાર પામ્યો, પછી વીકાનેરવાસી વચ્છાવત મંત્રી સંગ્રામસિંહે ગચ્છસ્થિતિ-રક્ષણાર્થે બોલાવ્યા. પોતે દેરાઉર નગરે જિનકુશલસૂરિ યાત્રા કરી પછી ત્યાં જવા વિચાર રાખ્યો. દેરાઉર ગયા. દર્શન કરી જેસલમેરુ આવતાં જલના અભાવથી પિપાસા-પરિષદ થયો. તે વખતે સ્વર્ગવાસ થયો. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૮૩-૮૩-૮૮, બુ. ૧; ૧૫૮૪, બુ. ૨; ૧૬૦૬, ના. ૨.

[પિતાનામ રાઉલદેવ અને માતાનામ રયણાદેવી પણ નોંધાયેલ છે. આચાર્યપદની તિથિ મહા સુદ ૫ પણ નોંધાયેલ છે. આચાર્યપદ જિનહંસે આપ્યું.]

૬૧. જિનચન્દ્ર (૬) : પિતા શાહ શ્રીવન્ત, માતા સિરિયાદેવી, ગોત્ર રીહડ. જન્મ તિમરી નગર (જોધપુર) પાસેના વડલી ગામમાં સં. ૧૫૮૫. દીક્ષા ૧૬૦૪, સૂરિષ્ઠ જેસલમેરુમાં સં. ૧૬૧૨ના ભાદ્રપદ શુદ્ધિ નવમીને (ગુરુ) દિને. તેમણે અકબર બાદશાહને જૈનધર્મી બનાવ્યા એમ કહેવાય છે. તેમને ૯૫ શિષ્યો હતા - સમયરાજ. મહિમારાજ, ધર્મનિધાન, રત્નનિધાન. જ્ઞાનવિમલ વગેરે. તેમનું મરણ વેનાતટે (બિલાડા - મારવાડમાં) સં. ૧૬૭૦ના આશ્વિન વદિ બીજને દિને થયું.

સૂરિપદ વખતે જેસલમેરુ નગરે રાઉત માલદેવ(રાજા)એ નંદિમહોત્સવ કર્યો. ગચ્છનું શિથિલત્વ જોઈ મંત્રી સંગ્રામસિંહપુત્ર કર્મચંદ્રના આગ્રહથી વીકાનેર ગયા. ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. પ્રતિમોત્થાપક મતને ટાળ્યો. અહમદાવાદ નગરમાં ચીભડાના વ્યાપારથી આજીવિકા કરનાર અન્યદર્શની પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતિના સિવા-સોમજી નામના બે ભાઈઓને પ્રતિબોધી સકુદુંબ મહા ધનવંત શ્રાવક કર્યા. શાસ્ત્રવાદ ૮૪ ગચ્છના મુનિ સમક્ષ કર્યો. સર્વેએ નવાંગીવૃત્તિ કરનાર અભયદેવસૂરિ ખરતરગચ્છે થયા એમ સ્વીકાર્યું. 'કુમતિકુદ્દાલ' ગ્રંથ અશુદ્ધ બન્યો. તથા ફલોધીમાં પાર્શ્વનાથમંદિરે તપાગચ્છનાએ દીધેલ તાળાં ઉઘાડ્યાં. વળી એકદા મંત્રી કર્મચંદ્રના મુખથી ગુરુનું મહત્ત્વ સાંભળી પ્રાતસાહે દર્શનાર્થે બોલાવ્યા તેથી લાહોર નગરે જઈ અકબરને પ્રતિબોધી સકલ દેશે ફરમાણ કઢાવી અષ્ટાન્હિકામાં અમારિપાલન કરાવ્યું, તથા (એક) વર્ષ સુધી ખંભાતના સમુદ્રના મત્સ્યોને છોડાવ્યા. પાતસાહે યુગપ્રધાનપદ આપ્યું. તે વખતે જ અકબરના આગ્રહથી ગુરુએ જિનસિંહસૂરિને સ્વહસ્તે આચાર્યપદે સ્થાપ્યા. તે વખતે કર્મચંદ્ર મંત્રીએ મહોત્સવ કર્યો. ૯ ગામ, ૯ હાથી, ૫૦૦ ઘોડા યાચકોને આપી સવા કરોડ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું. સં. ૧૬૫૨માં પંચ નદી સાધી અનેક દેવાદિ સાધ્યા. સં. ૧૬૬૯ સલેમ પાતસાહે મુનિઓ સામે એક ફરમાણ કાઢ્યું, ગુરુએ જઈ તે ફરમાણ રદ કરાવ્યું. ક્ષ.

જુઓ 'કર્મચંદ્રમંત્રીપ્રબંધ'.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૬૨૩-૬૧-૬૪, બુ. ૧; ૧૬૫૩-૬૬, ના. ૨; ૧૬૬૧-૬૪,

જિ. ૨.

[જન્મનું ગામ ખેતસર પણ નોંધાયું છે. જ્ઞાતિ ઓસવાલ. જન્મ સં. ૧૫૮૫ ચૈત્ર વદ ૧૨. જન્મનામ સુલતાનકુમાર. સં. ૧૬૪૯ ફાગણ સુદ ૧૨ના રોજ લાહોરમાં

અકબરે યુગપ્રધાનપદ આપ્યું.]

સં. ૧૬૨૧માં ભાવહર્ષોપાધ્યાયે ૭મો ગચ્છભેદ નામે ભાવહર્ષીય ખરતરશાખા સ્થાપી.

૬૨. જિનસિંહ : પિતા શાહ ચાંપસી, માતા ચતુરંગાદેવી, ગોત્ર ગણધર ચોપડા, જન્મ ખેતાસર ગ્રામમાં સં. ૧૬૧૫ના માર્ગશીર્ષ શુદ્ધિ પૂર્ણિમાને દિને, મૂલનામ માનસિંહ. દીક્ષા વીકાનેરમાં સં. ૧૬૨૩ના માર્ગશીર્ષ વદિ ૫, વાયકપદ જેસલમેરુમાં સં. ૧૬૪૦ માઘ શુદ્ધિ ૫, આચાર્યપદ લાહોરમાં સં. ૧૬૪૯ ફાલ્ગુન શુદ્ધિ ૨, સૂરિપદ વેનાતટ (બિલાડા - મારવાડ)માં સં. ૧૬૭૦, મરણ મેડતામાં સં. ૧૬૭૪ પૌષ વદિ ૧૩ને દિને થયું.

લાહોરમાં આચાર્યપદ વખતે વીકાનેરવાસી મંત્રી કર્મચંદ્રે મહોત્સવ કર્યો. ક્ષ.

સં. ૧૬૬૭-૭૭ના પ્રતિમાલેખ, જુઓ બુ. ૨.

[સ્વર્ગવાસની તિથિ પોષ સુદ ૧૩ પણ મળે છે.]

૬૩. જિનરાજ (૨) : પિતા શા ધર્મસી, માતા ધારલદેવી, ગોત્ર બોહિત્થરા. જન્મ સં. ૧૬૪૭ વૈશાખ શુદ્ધિ ૭. દીક્ષા વીકાનેરમાં સં. ૧૬૫૬ના માર્ગશીર્ષ શુદ્ધિ ૩, દીક્ષાનામ રાજસમુદ્ર, વાયકપદ સં. ૧૬૬૮ અને સૂરિપદ મેડતામાં સં. ૧૬૭૪ના ફાલ્ગુન શુદ્ધિ ૭ને દિને મળ્યું. તેમણે ઘણી પ્રતિષ્ઠાઓ કરી. દાખલા તરીકે સં. ૧૬૭૫ વૈશાખ શુદ્ધિ ૧૩ ને શુક્રવારે (રાજનગરવાસી પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતિના સંઘપતિ સોમજીપુત્ર રૂપજીએ કરાવેલ ચતુર્દાર વિહારમાં) શત્રુંજય ઉપર તેમણે ઋષભ અને બીજા જિનોની ૫૦૧ મૂર્તિઓ બનાવરાવી. તેમણે 'નૈષધીયકાવ્ય' પર 'જૈનરાજી' નામની વૃત્તિ રચી છે અને બીજા ગ્રન્થો રચ્યા છે. મરણ પાટણમાં સં. ૧૬૮૮ના આષાઢ શુદ્ધિ ૮ને દિને થયું.

વાયકપદ આસાઉલિપુરમાં જિનચંદ્રસૂરિએ આપ્યું. સૂરિપદ વખતે મેડતામાં ચોપડા ગોત્રના સાહ આસકરણે મહોત્સવ કર્યો, ને જિનરાજસૂરિ નામ રાખ્યું. તથા બીજા શિષ્ય બોહિત્થરા ગોત્રના સિદ્ધગણિને પણ આચાર્યપદ આપી જિનસાગરસૂરિ નામ આપ્યું. જિનરાજસૂરિએ લોદ્રવપત્તને જેસલમેરુવાસી ભણસાલિક સાહ થાહરુએ ઉદ્ધાર કરેલ વિહારમાં શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વની પ્રતિષ્ઠા કરી. (શત્રુંજય પર પ્રતિષ્ઠા કર્યા પછી) ભાનુ(ણ)વડ ગામે સાહ ચાંપસીએ કરાવેલ દેવગૃહમાં શ્રી અમૃતઝરા પાર્શ્વનાથ પ્રમુખ ૮૦ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. તથા મેડતામાં ગણધર ચોપડા ગોત્રના સંઘપતિ આસકરણ સાહે કરાવેલ ચૈત્યમાં અધિષ્ઠાયક શ્રી શાંતિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી. અંબિકાદત્ત વરથી ઘંઘાણીપુરમાં જૂની મૂર્તિઓ પ્રકટ કરી. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૬૭૫-૮૮-૮૮, ના. ૨; ૧૬૭૭-૮૬-૮૮-૮૦, ના. ૧; ૧૬૭૫-૭૭-૮૨, જિ. ૨.

[જન્મ વીકાનેર. જન્મનામ ખેતસી. દીક્ષાની તિથિ માગસર સુદ ૧૩ પણ મળે છે. એમની ગુજરાતી કૃતિઓનો સંગ્રહ 'જિનરાજસૂરિકૃતિ-કુસુમાંજલી' પ્રકાશિત થયેલ છે.]

સં.૧૬૮૬માં આચાર્ય જિનસાગરસૂરિથી આઠમો ગચ્છભેદ નામે લઘ્વાચાર્યીય ખરતરશાખા ઉત્પન્ન થઈ અને સમયસુંદરના શિષ્ય હર્ષનન્દને વધારી. (હર્ષનન્દને 'ઋષિમંડલ-ટીકા'ના કર્તા હતા.)

સં.૧૭૦૦માં રંગવિજયગણીએ નવમો ગચ્છભેદ નામે શ્રી રંગવિજય ખરતર-શાખા ઉત્પન્ન કરી. અને આ શાખામાંથી શ્રીસારોપાધ્યાયે ૧૦મો ગચ્છભેદ નામે શ્રીસારીય ખરતરશાખા ઉત્પન્ન કરી. (એકાદશસ્તુ બૃહત્ખરતરનામા મૂલગચ્છ એવમેકાદશભેદ: ખરતરગચ્છ:।)

૬૪. જિનરત્ન : વાસી સેરુણ ગ્રામના, પિતા શાહ તિલોકશી, માતા તારાદેવી, ગોત્ર લૂણીય, મૂળ નામ રૂપચંદ્ર. સૂરિમંત્ર સં.૧૬૮૮ આષાઢ શુદ્ધિ ૭ને દિને મળ્યો. મરણ અકબરાબાદમાં સં.૧૭૧૧ના શ્રાવણ વદિ ૭ને દિને થયું.

પોતાની માતા સહિત દીક્ષા લીધી હતી. સૂરિમંત્ર જિનરાજસૂરિએ આપ્યો હતો.

ક્ષ.

[ઓશવાલ જ્ઞાતિ. જન્મ સં.૧૬૭૦. દીક્ષા ભાઈ અને માતાની સાથે સં.૧૬૮૪. સૂરિપદ પાટણમાં. એનું વર્ષ ૧૭૦૦ પણ નોંધાયું છે.]

૬૫. જિનચન્દ્ર (૭) : પિતા શાહ આસકરણ, માતા સુપિયારદેવી, ગોત્ર ગણધર ચોપડા, મૂલનામ હેમરાજ, દીક્ષાનામ હર્ષલાભ, પદસ્થાપના સં.૧૭૧૧ના ભાદ્રપદ વદિ ૧૦ને દિને થઈ અને મરણ સૂરતમાં સં.૧૭૬૩માં થયું.

પદસ્થાપનામાં રાજનગરે નાહટા ગોત્રના સાહ જયમલ્લ તેજસીની માતા કસ્તૂરબાઈએ મહોત્સવ કર્યો હતો. ત્યાર પછી તેમણે જોધપુરવાસી સાહ મનોહરદાસે કાઢેલા સંઘ સાથે જઈ શત્રુંજયયાત્રા કરી હતી અને મંડોવર નગરે સંઘપતિ મનોહરદાસે કરાવેલા ચૈત્યમાં ઋષભાદિ ૨૪ જિનોની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. ક્ષ

[પિતાનામ સહસમલ કે સહસકરણ તથા માતાનામ રાજલદે પણ મળે છે. દીક્ષા ૧૨ વર્ષની વયે અને પદસ્થાપના ૧૮ વર્ષની વયે. એમણે કેટલાંક સ્તવનો રચ્યાં છે.]

૬૬. જિનસૌખ્ય : પિતા શાહ રૂપસી, માતા સુરૂપા, ગોત્ર સાહલેયા બુહરા, વાસ ફોગપત્તનમાં. જન્મ સં.૧૭૩૮ના માર્ગશીર્ષ શુદ્ધિ ૧૫ને દિને થયો. દીક્ષા પુણ્યપાલસર ગ્રામમાં સં.૧૭૫૧ના માઘ શુદ્ધિ ૫ને દિને લીધી, દીક્ષાનામ સુખકીર્તિ. સૂરિપદ સં.૧૭૬૩ના આષાઢ શુદ્ધ ૧૧ને દિને મળ્યું. મરણ રિણીમાં સં.૧૭૮૦ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૦ને દિને થયું.

સૂરિપદ વખતે સૂરતબંદરવાસી ચોપડા ગોત્રના પારિખ સામીદાસે ૧૧ હજાર રૂપિયા ખર્ચી પદમહોત્સવ કર્યો હતો. પછી એકદા ઘોઘા બંદરે નવખંડ પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરી. ક્ષ.

[ગોત્ર પીયાનખ બુહરા અને માતાનામ રતનાદે પણ મળે છે. સૂરિપદ સૂરતમાં. એનું વર્ષ ૧૭૬૨ પણ મળે છે.]

૬૭. જિનભકિત : પિતા શાહ હરિચંદ્ર અને માતા હરિસુખદેવી, ગોત્ર શેઠ,

વાસ ઇન્દ્રપાલસર ગ્રામમાં. જન્મ સં. ૧૭૭૦ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ અને દિને થયો, મૂલનામ ભીમરાજ. દીક્ષા સં. ૧૭૭૯ના માઘ શુદ્ધિ અને દિને લીધી, દીક્ષાનામ ભક્તિક્ષેમ. સૂરિપદ ત્રિણીમાં સં. ૧૭૮૦ના જ્યેષ્ઠ વદિ અને દિને (દશ વર્ષની વયે !) મળ્યું; મરણ કચ્છ દેશના માંડવીમાં સં. ૧૮૦૪ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૪ને દિને થયું.

સૂરિપદમહોત્સવ ત્રિણીપુરના સંઘે કર્યો અને પટ્ટધર આચાર્યે પોતાના હસ્તથી આચાર્યપદ આપ્યું. ગૂઢા નગરમાં અજિતજિનચૈત્યમાં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. તેમના ભક્તિમાન શિષ્યો નામે રાજસોમ ઉપાધ્યાય, રામવિજય ઉપાધ્યાયાદિ સેવા કરતા હતા ત્યારે સ્વર્ગવાસ પામ્યા. ક્ષ.

૬૮. જિનલાભ : પિતા શાહ પચાયણદાસ, માતા પદ્માદેવી, ગોત્ર બોહિત્યરા. વતન વીકાનેર (પણ) જન્મ વાપેઉ ગ્રામમાં સં. ૧૭૮૪ના શ્રાવણ શુદ્ધિ પને દિને થયો, મૂલનામ લાલચંદ્ર. દીક્ષા જેસલમેરુમાં સંવત ૧૭૯૬ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૬ને દિને લીધી, દીક્ષાનામ લક્ષ્મીલાભ. પદસ્થાપના માંડવીમાં સં. ૧૮૦૪ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ પને દિને થઈ. તેમણે ઘણી યાત્રાઓ અને પ્રતિષ્ઠાઓ કરી. તેમનું મરણ ગૂઢામાં સં. ૧૮૩૪ના આશ્વિન વદી ૧૦ને દિને થયું.

પદસ્થાપના વખતે દણજડહ ગોત્રના સાહ ભોજરાજે નંદિમહોત્સવ કર્યો હતો. ત્યાંથી જેસલમેરુ, વીકાનેર આદિ અનેક પુરે વિહાર કરી સં. ૧૮૧૯ જ્યેષ્ઠ વદ પને દિને ૭૫ સાધુ સાથે શ્રી ગોડીપાર્શ્વની યાત્રા કરી. પછી સં. ૧૮૨૧ ફાગણ સુદિ ૧ને દિને ૮૫ મુનિઓ સહિત અર્બુદાચલયાત્રા કરી. પછી ઘાણેરાવ-સાદડી ગામે આવી પરપક્ષીને જીત્યા. પછી તે દેશના રાણપુરાદિ પંચતીર્થી વંદી જેનાતટ, મેડતા, રૂપનગર, જયપુર, ઉદયપુર આદિ નગરે વિહાર કરી સં. ૧૮૨૫ વૈશાખ સુદ ૧૫ને દિને ૮૮ મુનિ સાથે શ્રી ધૂલેવગઢના અધિષ્ઠિત ઋષભદેવની યાત્રા કરી. પછી પલ્લિકા, સત્યપુર, રાધનપુર આદિ સ્થલે વિહાર કરી શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વની યાત્રા કરી શેઠ ગુલાબચંદ શેઠ ભાઈદાસ શ્રી સંઘના આગ્રહથી સૂરત ગયા. ત્યાં સં. ૧૮૨૭ વૈશાખ સુદિ ૧૨ દિને આદિ-ગૌત્રીય સાહ નેમિદાસના પુત્ર ભાઈદાસે કરાવેલ ત્રણ ભૂમિના પ્રાસાદમાં શીતલનાથ, સહસ્રકૃષ્ણા પાર્શ્વ, ગોડી પાર્શ્વ આદિ ૧૮૧ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. તથા સં. ૧૮૨૮ વૈશાખ સુદિ ૧૨ને દિને ત્યાં જ દેવગૃહમાં શ્રી મહાવીર આદિ ૮૨ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. ભરૂચ, રાજનગર, ભાવનગર, ઘોઘા, પાલીતાણા યાત્રાર્થે ગયા. ત્યાં શત્રુંજયની યાત્રા ૭૫ મુનિ સહિત સં. ૧૮૩૦ માઘ વદિ ૫ દિને કરી. ત્યાંથી જૂનાગઢ આવી તે જ વર્ષના ફાગણ સુદિ ૯ દિને ૧૦૫ સાધુ સહિત ગિરનારમંડન નેમિજિનની યાત્રા કરી. ત્યાંથી વેલાકૂલપત્તન(વેરાવલ), નવાનગર જઈ, કચ્છદેશ માંડવીમાં ગુરુપદ-સ્થાપનાને વંદી કમે રાઉપુર નગરે ચિંતામણિપાર્શ્વ વંદી સં. ૧૮૩૩ ચૈત્ર વદિ ૨ને દિને ગોડીપાર્શ્વની યાત્રા કરી. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૮૨૧, જુઓ ના. ૧.

૬૯. જિનચન્દ્ર (૮) : પિતા રૂપચંદ્ર, માતા કેસરદેવી, ગોત્ર વણાવત મુંહતા,

ગામ વીકાનેર, જન્મ કલ્યાણસર ગ્રામમાં સં. ૧૮૦૮માં થયો. મૂલનામ અનુપચંદ્ર. દીક્ષા મંડોવરમાં સં. ૧૮૨૨માં લીધી, દીક્ષાનામ ઉદયસાર. સૂરિપદ ગૂઢામાં સં. ૧૮૩૪ના આશ્વિન વદિ ૧૩ને દિને મેળવ્યું. મરણ સૂરતમાં સં. ૧૮૫૬ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૩ને દિને થયું.

દીક્ષાનામ આ પ્રતમાં દયાસાર આપ્યું છે. સૂરિપદ વખતે ગૂઢામાં કૂકડ ચોપડા ગોત્રીય દોસી લકખા સાહે ઉત્સવ કર્યો હતો. ત્યાંથી મહેવાદિપુરનાં ચૈત્ય વંદી ગોડીપાર્શ્વને નમી કર્મે જેસલમેરુ, વીકાનેરમાં ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથાદિની યાત્રા કરી. જેસલમેરુમાં આવશ્યાદિ યોગક્રિયા કરી. પછી અયોધ્યા કાસી ચંદ્રાવતી પાટલીપુત્ર ચંપા મકસુદાબાદ સમેતશિખર પાવાપુરી રાજગૃહ મિથિલા દુતારા-પાર્શ્વનાથ ક્ષત્રિયકુંડ કાકંદી હસ્તિનાગપુરાદિની યાત્રા કરી. તે પૂર્વદેશમાં લક્ષ્યાઉ નગરે નાહટા ગોત્રના સુશ્રાવક રાજા નામે વચ્છરાજે ત્રણ ચાતુર્માસ મહોત્સવથી કરાવ્યાં. ત્યાં બહુ ફેલાયેલ પ્રતિમોત્થાપક મત નિરાકૃત કર્યો. તે નગરના ઉદ્યાનમાં રાજાએ જિનકુશલસૂરિનો સ્તૂપ કરાવ્યો. ત્યાંથી ગિરનાર, શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરી. પાદલિખપુર(પાલીતાણા)માં પરપક્ષીય સાથે વિવાહ કરી તેમને જીત્યા, રાજાએ બહુમાન કર્યું. ત્યાંથી એક વર્ષ પછી મોરવાડ ગામમાં ગોડીપાર્શ્વની યાત્રાએ આવેલ એક લાખથી વધારે માણસોના સંઘમાં ત્યાંના અમાત્યાદિ પ્રધાન પુરુષના વચનથી બંને ભદ્રારકોનો પરસ્પર મેળ થયો. ત્યાંથી દક્ષિણદેશમાં અંતરિક્ષ પાર્શ્વની યાત્રા કરી. સૂરતમાં સં.... માં સ્વર્ગવાસ કર્યો. ક્ષ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૮૪૪-૪૮-૪૯-૫૬, ના. ૧; ૧૮૪૯, ના. ૨.

અહીં ક્ષમાકલ્યાણ મુનિની પટ્ટાવલી મુખ્યપણે સં. ૧૮૩૦ ફાગણ સુદિ ૯ દિને જીર્ણગઢમાં રચાયેલી પૂર્ણ થાય છે. તે મુનિ, જિનભક્તસૂરિના શિષ્ય પ્રીતિસાગરના શિષ્ય અમૃતધર્મના શિષ્ય હતા. તેમણે આના રાજ્યમાં સં. ૧૮૫૦માં વીકાનેરમાં 'જીવવિચારવૃત્તિ' રચી હતી.

૭૦. જિનહર્ષ : જન્મ વાલીવા ગ્રામમાં થયો. પિતા શાહ તિલોકચંદ અને માતા તારાદેવી, ગોત્ર મીઠડિયા બુહરા. દીક્ષા આઊંગ્રામમાં સં. ૧૮૪૧માં લીધી, સૂરિપદ સૂરતમાં સં. ૧૮૫૬ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૧૫ને દિને મળ્યું.

ઉક્ત પટ્ટાવલીની અનુપૂર્તિમાં આપેલ છે તે પ્રમાણે : સૂરિપદ લીધા પછી સૂરતમાં જ ચૈત્યબિંબપ્રતિષ્ઠા કરાવી. તથા સં. ૧૮૬૦ અક્ષય ત્રીજે દેવીકોટવાસી સંઘે બનાવેલ દેવગૃહમાં ૧૫૦ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. સં. ૧૮૬૬ ચૈત્ર સુદિ ૧૫ને દિને ગિડિયા સંઘપતિ રાજારામ, લૂણિયા ગોત્રના સાહ તિલોકચંદે કાઢેલા સંઘ કે જેમાં સવાલાખ શ્રાવક, ૧૧૦૦ સાધુ હતા તેની સાથે ગિરનાર-પુંડરીકાદિની યાત્રા કરી. સં. ૧૮૭૦માં શિખરગિરિની યાત્રા કરી. વળી સં. ૧૮૭૬માં સંઘ સાથે તે જ ગિરિની યાત્રા કરી. ત્યાર પછી દક્ષિણ દેશમાં અંતરીક પાર્શ્વનાથ, મગસી પાર્શ્વનાથ, ધુલેવગઢ ઇત્યાદિની તીર્થયાત્રા કરી. સં. ૧૮૮૭ આષાઢ સુદિ ૧૦ દિને વીકાનેરમાં સીમંધર સ્વામીના મંદિરમાં ૨૫ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. સં. ૧૮૮૯ મા.સુ. ૧૦ દિને વીકાનેરમાં

સેઠિયા ગોત્રના સાહ અમીચંદે કરાવેલ સમ્મેતશિખરગિરિના ભાવવાળા મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. સિદ્ધાચલગિરિ પ્રતિ જતાં મંડોવરમાં સં. ૧૮૯૨ કા.વ.૯ દિને સ્વર્ગવાસ કર્યો.

આ જિનહર્ષસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૮૬૩-૬૪-૭૧-૭૩-૭૫-૭૭-૮૫-૮૯, જુઓ ના. ૨; તથા ૧૮૫૫-૬૧-૭૧-૭૪-૭૫-૭૭-૧૯૦૦ માટે જુઓ ના. ૧; તથા સં. ૧૮૮૫-૮૭-૮૮-૯૧, જુઓ ગે.રે. આના રાજ્યમાં આ પટ્ટાવલીકાર ક્ષમાકલ્યાણે સં. ૧૮૬૦માં જેસલમેરમાં 'પર્યુષણાષ્ટાક્ષિક' રચ્યું.

અહીં હસ્તલિખિત પટ્ટાવલી અટકે છે કે જે સંવત ૧૮૬૭માં લખાયેલી છે. -
ક્લાટ

૭૧. જિનસૌભાગ્ય : મારવાડ-વાસ્તવ્ય સવાઈ સેરડા ગ્રામે સં. ૧૮૬૨માં જન્મ, મૂલનામ સુરતરામ, ગણધર ચોપડા કોઠારી ગોત્રના શાહ કરમચંદ પિતા, કરુણાદેવી માતા. સં. ૧૮૭૭માં સિંધિયા દોલતરાવના લશ્કરમાં દીક્ષા, સૌભાગ્યવિશાલ દીક્ષાનામ. સં. ૧૮૯૨ માર્ગશીર્ષ સુદિ ૭ ગુરુવારે વિક્રમનગરે (વીકાનેરે) ખજાનચી સાહ લાલચંદ સાલમસિંહના કરેલા મહોત્સવપૂર્વક સૂરિપદ મળ્યું. (એક ખરતરગચ્છ પટ્ટાવલીમાંથી.)

(હવે 'ગચ્છમતપ્રબંધ'માંથી. તેમાં આખી પટ્ટાવલી ૪૨મા પટ્ટધરથી આખી છે જેમાં ક્ષમાકલ્યાણની પટ્ટાવલીનો સાર આવે છે. જુઓ પૃ.૨૩૪થી ૨૭૯.)

યાવજજીવ એકલઠાણાં, શાલદુશાલા વગેરે ઓઢવાનો ત્યાગ અને પાદવિહારનો નિયમ સાચવ્યો. વીકાનેરના મહારાજા રત્નસિંહ અને સરદારસિંહ અત્યંત ભક્તિવાળા થયા ને સુવર્ણમુદ્રિકા વડે ચરણકમલની પૂજા કરી. મુર્શિદાબાદમાં ચોમાસું ને નેમિનાથના બિંબની પ્રતિષ્ઠા. કલકત્તામાં. ત્યાં દૂગડ બાબુ પ્રતાપસિંહનો ઉત્સવ. બાલુચરમાં ઈંદ્રચંદ્રજીએ તેમના ઉપદેશથી શત્રુંજયનો સંઘ કાઢ્યો. રસ્તામાં ચંપાનગરીમાં વીકાનેરના સંઘે બનાવેલા જિનમંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. સં. ૧૯૦૨માં સિદ્ધગિરિ. તે વર્ષમાં વીકાનેર આવ્યા ત્યાં સુપાર્શ્વનાથના મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૯૦૪ માઘ શુદ્ધિ ૧૦, ને ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથના મંદિરનાં જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૯૦૫ વૈશાખ શુદ્ધિ ૫. મંડોવરમાં ખરતરગચ્છ-અધિષ્ઠાયક ગોરા નામના ક્ષેત્રપાલને પ્રસન્ન કર્યો સં. ૧૯૦૬ માગસર શુદ્ધિ ૧૩. વીકાનેરમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૯૧૪ આષાઢ શુદ્ધિ ૧, નાલગામમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૯૧૬ વૈશાખ વદિ ૬. વીકાનેરમાં સ્વર્ગવાસ સં. ૧૯૧૭ માઘ શુદ્ધિ ૩.

આ સૂરિના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૮૯૩, ૧૯૦૫ ના. ૨; સં. ૧૯૦૦-૦૩-૦૪-૦૭-૧૦ ના. ૧; સં. ૧૯૧૦ ગે.રે.

૭૨. જિનસિંહ : કુલટી ગામના ગોતાણી ગોત્રના શાહ મનસુખ પિતા, જયદેવી માતા. જન્મ સં. ૧૯૦૦, મૂલનામ હિતરામ. દીક્ષા વીકાનેરમાં સં. ૧૯૧૭ ફાગણ વદિ ૫. તે ઉત્સવ ચોપડા કોઠારી ગોવરચન્દ્રે કર્યો. દીક્ષાનામ હિતવલ્લભ. પછી આચાર્યપદ. તેનો ઉત્સવ વચ્છાવત અમરચંદ્રજી તથા ઝાલારાપાટણ-નિવાસી છાજેડ ભૂરામલજી તથા

ગોલચ્છા જ્ઞાનચંદ્રજી વગેરેએ કર્યો. વીકાનેરના મહારાજાએ બે-ચાર વખત સૂરિનાં દર્શન કર્યાં, અને ગજનેરાદિમાં ભક્તિ કરી. સૂરિ મુર્શિદાબાદ ગયા ત્યાં સં. ૧૮૨૪ ફાગણ વદિ ૪ દૂગડ પ્રતાપચંદ્ર[સિંહ]ના પુત્ર રાવબહાદુર લક્ષ્મીપતિસિંહ અને ધનપતિ-સિંહની બનાવેલ ચાર જિનપાદુકાઓ સમેતશિખરજી પર પ્રતિષ્ઠિત કરી. અજીમગંજમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૮૨૬ ફાગણ શુદ્ધિ ૭. વીકાનેર આવ્યા સં. ૧૮૨૮. ત્યાં કુંથુનાથજીના મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૮૩૧ જેઠ શુદ્ધિ ૧૦, તથા ચિંતામણિજીના દેરાસરમાં જિનબિંબપ્રતિષ્ઠા સં. ૧૮૩૨. સ્વર્ગગમન વીકાનેરમાં સં. ૧૮૩૫ કાર્તિક વદિ ૧૨.

૭૩. જિનચંદ્ર (૯) : ગોલચ્છાગોત્રીય. આચાર્યપદ સં. ૧૮૩૫ માઘ શુદ્ધિ ૧૧. હાલ વિદ્યમાન છે.

(ક. ૭૧ પછી 'મહાજનવંશ મુક્તાવલી'માં નીચે પ્રમાણે પટ્ટધર આપેલ છે :)

સં. ૧૮૮૨માં જિનમહેન્દ્રસૂરિથી ૧૧મો ગચ્છભેદ નીકળ્યો.

આ જિનમહેન્દ્રના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૮૮૩-૮૬-૮૭-૧૮૦૬-૧૦-૧૩-૧૪ માટે જુઓ ના. ૨.; સં. ૧૮૮૩-૧૮૦૩ ગે. રે.

૭૨. જિનહંસ :

પ્રતિમાલેખો સં. ૧૮૨૦-૨૧-૨૫-૩૨-૩૪, જુઓ ના. ૨.

['ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ'માં અગરચંદ્ર નાહટા જિનસૌભાગ્યની પાટે જિનહંસસૂરિને જ બતાવે છે.]

૭૩. જિનચંદ્ર :

પ્રતિમાલેખો સં. ૧૮૫૦-૫૧-૫૬, ના. ૨.

૭૪. જિનકીર્તિ :

વર્તમાન ભટ્ટારક.

[આ પછી 'ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ' (સં. ૧૮૮૪) એક નામ ઉમેરે છે :

૭૫. જિનચારિત્ર : હાલ વિદ્યમાન.]

ચોથી ખરતર વેગડ શાખા

આ શાખાની સ્થાપના ધર્મવલ્લભગણિએ કરી. જુઓ મૂલ પટ્ટાવલી ક. ૫૪ જિનોદયની નીચે. તે પોતાને પડમા જિનચંદ્રસૂરિના શિષ્ય - પટ્ટધર ગણાવે છે.

૫૪. ધર્મવલ્લભ અપરનામ પછીથી જિનેશ્વરસૂરિ : સં. ૧૪૨૨માં વેગડગચ્છની સ્થાપના. છાજહા મૂલગોત્ર, પિતા ઝાંઝણ, માતા ઝબકુ. તેમણે માલૂનો મદ ઉતાર્યો. અણહિલવાડમાં ખાનને પરતો પૂર્યો ને મહાજનના બંદ છોડાવ્યા. રાજનગરમાં મહમદશાહ(બેગડો ?)ને પ્રતિબોધ્યો ને શાહે તેમને વેગડનું બિરુદ આપ્યું. સાચોર વગેરે સ્થલે વિહાર કર્યો. શક્તિપુરમાં સં. ૧૪૩૦માં સ્વર્ગવાસ કર્યો.

[માલૂગોત્રીય ગુરુબ્રાતાનો મદ ઉતાર્યો હતો. ઉપાધ્યાય ધર્મવલ્લભના દોષો જાણવામાં આવતાં તેમને આચાર્ય બનાવાયા નહીં. તેમના કુટુંબીઓ મંત્રી વગેરે અધિકારપદે હતા. ધનવાળા હતા. ઉપા. ધર્મવલ્લભે સાચોર જઈ વારાહી દેવીની સાધના

કરી. રુદ્રપક્ષીગચ્છના આચાર્યે સં. ૧૪૨૨માં તેમને પાટણમાં આચાર્યપદવી આપી આ. જિનેશ્વર નામ રાખ્યું.]

૫૫. જિનશેખર.

૫૬. જિનધર્મ.

૫૭. જિનચંદ્ર :

આ સૂરિના રાજ્યમાં સં. ૧૫૮૮માં પં. દેવભદ્રગણિએ સ્વશિષ્ય પં. મહિમમંદિર-મુનિના પઠનાર્યે દુર્ગસિંહકૃત 'કાતંત્રવ્યાકરણવૃત્તિ'ની પ્રત લખી છે.

[પછીના આચાર્યોના સમય મળે છે તે જોતાં સં. ૧૫૮૮માં હયાત જિનચંદ્ર આ હોય એ સંભવિત નથી.]

૫૮. જિનમેરુ :

[સ્વર્ગસ્થ સં. ૧૫૭૨.]

૫૯. જિનગુણ :

[જિનગુણપ્રભ કે ગુણપ્રભને નામે પણ ઓળખાય છે. જન્મ સં. ૧૫૬૫ માગશર સુદ ૪ ગુરુવાર. પિતા વચ્છરાજ, છાજહડ ગોત્ર, જૂહીશાખા, મૂળનામ ભોજ. જિનમેરુ-સૂરિનો સ્વર્ગવાસ થતાં મંડલાચાર્ય જયસિંહસૂરિએ ભદ્રારકપદ પર સ્થાપવા માટે છાજહડ ગોત્રની વ્યક્તિની શોધ કરી. અને વચ્છરાજે પોતાનો પુત્ર અર્પણ કર્યો. દીક્ષા સં. ૧૫૭૫. પદસ્થાપના સં. ૧૫૮૨ ફાગણ સુદ ૪ જોધપુરમાં. વડગચ્છીય પુણ્યપ્રભ-સૂરિએ સૂરિમંત્ર આપ્યો. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૫૫ વૈશાખ સુદ ૯, અનશનપૂર્વક.]

૬૦. જિનેશ્વર :

[એમણે 'ગુણપ્રભસૂરિ પ્રબંધ' રચ્યો છે, જેમાં જિનગુણપ્રભ વિશેની ઉપર નોંધેલી માહિતી છે.]

૬૧. જિનચંદ્ર : બાહુણ ગોત્ર, પિતાનું નામ રૂપસી.

[બીકાનેરનિવાસી, માતા રૂપાદે, જન્મનામ વીરજી દીક્ષા જેસલમેરમાં લઘુવયે, દીક્ષાનામ વીરવિજય. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૧૩ પોષ ૧૧ શુક્રવાર અનશનપૂર્વક.]

૬૨. જિનસમુદ્ર : એમણે ભાષામાં કેટલીક નાનીનાની કૃતિઓ રચી છે જેવી કે ઉદયપુરસ્થ શ્રી શાંતિનાથ જિનસ્તોત્ર (૨૧ કડીનું), પાર્શ્વનાથગીત, વિધિ ચૈત્રી પૂર્ણિમા ગર્ભિત શત્રુંજયતીર્થ સ્તવન, પંચમી તપ રૂપક વર્ધમાન જિન સ્તોત્ર સં. ૧૬૯૮માં સમિયાણાનગરે, સ્યૂલભદ્ર સજ્જાય બે - એક ૧૪ અને બીજી ૧૭ કડીની, જીવ અને કરણીનો સંવાદ, પંચમી સ્તોત્ર ૯ કડી, ચંદ્રોપમાગર્ભિત પાર્શ્વનાથ સ્તવ ૧૩ કડી, સીમંધર સ્વામી વિનતિ સ્તોત્ર સં. ૧૬૯૮ શિવાણામાં, અધ્યાત્મપચીસી વગેરેવગેરે.

આ સૂરિના પસાયથી 'ગુરુજિનગર્ભિત ચતુર્વિંશતિ સ્તવ' વેગડશાખાના જ મહિમાહર્ષે સં. ૧૭૨૨ના સંવત્સરી દિને (ભાદ્રપદ શુદ્ધિ ૫) સ્તંભતીર્થમાં ભાષામાં રચ્યું છે, તે ઉપરથી ઉપરની પટ્ટપરંપરા લીધી છે.

[ગોત્ર શ્રીમાલ. પિતા હરરાજ, માતા લખમાદેવી.]

(ઉપરની હકીકત 'ખરતરગચ્છ વેગડશાખાની કંઈક માહિતી' એ નામના પં. હરગોવિન્દદાસ ત્રિ. શેઠના લેખમાંથી એકઠી કરી છે. જુઓ જૈન શ્વે. કોન્ફરન્સ હેરલ્ડ પત્રનો ખાસ ઇતિહાસ-અંક, જુલાઈ-ઓક્ટોબર : સને ૧૯૨૫.)

['ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ' આ પછી નીચે મુજબ પરંપરા આપે છે :

૬૩. જિનસુંદર.

૬૪. જિનઉદય.

૬૫. જિનચંદ્ર.

૬૬. જિનેશ્વર : સં. ૧૮૬૧.

૬૭. નામ પ્રાપ્ય નથી.

૬૮. જિનક્ષેમચંદ્ર : સં. ૧૯૦૨માં સ્વર્ગવાસ.]

પાંચમી ખરતર પિપ્પલક શાખા

[મુખ્ય પરંપરામાં ૫૬. જિનભદ્રમાં જુઓ.]

૫૭. જિનવર્ધન : પિપ્પલક ખરતર શાખાના સ્થાપક સં. ૧૪૭૪.

તેમના સં. ૧૪૬૯, ૧૪૭૩, ૧૪૭૫ના પ્રતિષ્ઠાલેખો મળી આવે છે. જુઓ નાહર-કૃત જૈન લેખસંગ્રહ બંને ખંડ. સં. ૧૪૭૩, ગે.રે.

સં. ૧૪૬૯માં જિનદેવસૂરિશિષ્ય મેરુનંદન ઉ.ની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરી. (દેવકુલપાટક, પૃ. ૨૧). સં. ૧૪૭૩માં ચૈત્ર શુદ્ધી ૧૫ના દિવસે જેસલમેરમાં જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. (જુઓ શ્રીધર રામકૃષ્ણકૃત બીજો રિપોર્ટ, પૃ. ૯૩).

પૂનાના ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં 'તાત્પર્યપરિશુદ્ધિ' નામનું પુસ્તક તાડપત્ર પર લખાયેલું છે તેની અંતે 'સંવત્ ૧૮૭૧ વર્ષે શ્રી ખરતરગચ્છે શ્રી જિનરાજસૂરિપટ્ટે શ્રી જિનવર્ધનસૂરીણાં પુસ્તક' લખેલું છે.

[તેમણે સં. ૧૪૭૪માં શિવાદિત્યની 'સમપદાર્થી'ની વૃત્તિ અને 'વાગ્ભટ્ટાલંકાર'ની વૃત્તિ બનાવી.]

૫૮. જિનચંદ્ર : સં. ૧૪૮૬માં તેમણે જિનવર્ધનસૂરિની મૂર્તિ બનાવરાવી અને આદિનાથપ્રાસાદમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. જુઓ નાહરકૃત જૈન લેખસંગ્રહ. આ સંગ્રહના બીજા ખંડમાં સં. ૧૪૬૯ અને ૧૪૭૬ના પ્રતિષ્ઠાલેખો છે.

૫૯. જિનસાગર : સં. ૧૪૯૧થી ૧૫૧૦ સુધીના પ્રતિષ્ઠાલેખો મળે છે. એટલેકે ૧૪૯૧-૯૪-૯૫-૯૬-૯૭, ૧૫૦૧-૦૩-૦૭-૦૯-૧૦, ના.૨; ૧૪૯૫-૧૫૦૩-૧૦, ૧૫૨૦(?), બુ.૧; સં. ૧૫૦૫, જિ.૨.

સં. ૧૪૮૯ના શાલ્યુન સુદિ ૩ના દિવસે જાઓરમાં સુપાર્શ્વજિનયુત દેવકુલિકાની, ૧૪૯૧માં દેવકુલપાટકમાં સ્વગુરુ જિનચંદ્રસૂરિની મૂર્તિની, સં. ૧૪૯૪માં નાગદા ગામમાં શાંતિબિંબની, તથા ૧૪૯૬ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૩ બુધવારે કરેડા(કરહેડા)ના મંદિરમાં વિમલનાથની દેવકુલિકાની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. જુઓ તે-તે ગામોના શિલાલેખો, દેવકુલપાટક, પૃ. ૧૭-૨૧.

તેમણે પં.ઉદયશીલગણિના આગ્રહથી 'હેમલઘુવૃત્તિ'ના ચાર અધ્યાયની 'દીપિકા' બનાવી છે; વળી 'કર્પૂરપ્રકર' પર અવચૂરિ વગેરે રચેલ છે. (પિ.રિ. ૩, ૧૮૮૭).

૬૦. જિનસુંદર : પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૧૫-૧૬, ના.૧; અને બુ.૧.

૬૧. જિનહર્ષ : સં.૧૫૨૩ અને ૧૫૨૮ના લેખો ના.૨માં; સં.૧૫૧૯-૨૭-૨૮-૩૧-૫૧ના ના.૧માં; ૧૫૧૯-૪૩-૪૯-૫૫ના બુ.૧માં; અને ૧૫૨૩નો જિ.૨માં મળે છે.

૬૨. જિનચંદ્ર : સં.૧૫૬૭ અને ૧૫૭૨ના લેખો ના.૨માં મળે છે, અને ૧૫૬૬-૬૭ના ના.૧માં મળે છે.

આ આચાર્યના સમયમાં સં.૧૫૭૩માં 'મહાખંડન-ટીકા - વિદ્યાસાગરી'ની પ્રત લખાઈ છે તેમાં આ શાખાના મૂળથી તે આ આચાર્ય સુધીની પટ્ટપરંપરાનો ક્રમ આપેલ છે :

સંવત્ ૧૫૭૩ વર્ષે પ્રાવૃષિ ઋતૌ શ્રાવણિકે માસે કૃષ્ણપક્ષે દ્વિતીયા તિથી સૂર્યવાસરે પ્રાતઃકાલે શ્રીચિત્રકૂટ-કોઢોત્તમે શ્રી સંગ્રામરાજો વિજયિનિ રાજ્યે શ્રી ખરતરગચ્છે સ્વચ્છે તુચ્છેતરે શ્રીજિનવર્દ્ધનસૂરિપટ્ટે શ્રીજિનચંદ્ર-સૂરયસ્તત્પટ્ટે શ્રીજિનસાગરસૂરયસ્તત્પટ્ટાંભોજમાર્તંડાઃ શ્રી જિનસુંદર-સૂરયસ્તત્પટ્ટોદયાદિનિસ્તંદ્રમિત્રાઃ શ્રી જિનહર્ષસૂરયોડભવન્ । અથ તત્પટ્ટ-સત્કૈરવાકરવિકસ્વરક્રિયોદતેષુ સાંપ્રતં શ્રી જિનચંદ્રસૂરિષુ નિજગણાધીશત્વં કુર્વત્સુ તત્સતીર્થ્યેઃ શ્રી કમલસંયમોપાધ્યાયૈઃ સ્વહસ્તેનૈષા શ્રી મહાખંડન-ટીકાં વિદ્યાસાગરીમિત્યભિધાનાં સ્વસ્થાન્યસ્ય બોધાય લેખિતમ્ ॥ (પાટણના સંઘના ભંડારની પ્રત).

આ જ પ્રમાણે કમલસંયમના ઉપદેશથી સં.૧૫૭૦ વૈશાખ વદિ અમાવાસ્યા ભૃગુવારે અણહિલપુરપત્તને 'ઠાણાંગવૃત્તિ' લખાઈ છે તેમાં પણ ઉપરોક્ત જ ક્રમ છે.

૬૩. જિનશીલ : સં.૧૫૮૫નો લેખ, બુ.૧.

૬૪. જિનકીર્તિ.

૬૫. જિનસિંહ : સં.૧૬૮૦નો લેખ, ના.૨.

૬૬. જિનચંદ્ર : આમના રાજ્યમાં સં.૧૭૦૨માં હૈમવ્યાકરણનો પ્રાકૃત અષ્ટમ અધ્યાય લખાયો.

[સં.૧૬૬૮માં હયાત.]

ગુરુપટ્ટાવલી ચઉપઈ

સમરું સરસતિ ગૌતમ પાય, પ્રણમું સહિગુરુ ખરતર-રાય,

જસુ નામઈ હોયઈ સંપદા, સમરંતા નાવઈ આપદા. ૧

પહિલા પ્રણમું ઉદ્યોતનસૂરિ, બીજા વર્દ્ધમાન પુન્ય પૂરિ,

કરિ ઉપવાસ આરાહિ દેવી, સૂરિમંત્ર આપ્યો તસુ હેવિ. ૨

- વિહરમાન શ્રીમંધરસ્વામિ, સો ધાવિ આવ્યઉ શિર નામિ,
ગૌતમ પ્રતર્થ વીરર્થ ઉપદિસ્યઉં, સૂરિમંત્ર સૂધઉ જિન કલ્પઉ. ૩
- શ્રી સીમંધર કહલે દેવતા, ધૂરિ જિન નામ દેજ્યો થાપતાં,
તાસ પટ્ટિ જિનેશ્વરસૂરિ, નામર્થ દુઃખ વલી જાઇ ધૂરિ. ૪
- પાટણ નયર દુલ્લભરાય યદા, વાદ હુઓ મઢપતિ સ્યું તદા,
સંવત દસ અસીયંઈ વલી, ખરતર બીરદ દીયઈ મનિ રલી. ૫
- ચઉથઈ પટ્ટિ જિનચંદ સૂરિંદ, અભયદેવ પંચમઈ મુણિંદ,
નવંગિ વૃત્તિ પાસ થંભણઉ, પ્રગટ્યો રોગ ગયુ તનુ તણઉ. ૬
- શ્રી જિનવલ્લભ છકઈ જાણી, ક્રિયાવંત ગુણ અધિક વખાણી,
શ્રી જિનદત્તસૂરિ સાતમઈ, ચોસઠિ જોગણી જસુ પય નમઈ. ૭
- બાવન વીર નદી વલી પંચ, માણભદ્ર સ્યું થાપી સંચ,
વ્યંતર બીજ મનાવી આણ, થૂભ અજમેર સોહઈ જિમ ભાણ. ૮
- શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ આઠમઈ, નરમણિધારક દીક્ષી તપઈ,
તાસ સિસ જિનપતિ સૂરિંદ, નવમઈ પટ્ટિ નમું સુખકંદ. ૯
- જિનપ્રબોધ જિનેશ્વરસૂરિ, શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ યશ પૂરિ,
વંદું શ્રી જિનકુશલ મુણિંદ, કામકુંભ સુરતરુ મણિકંદ. ૧૦
- ચઉદ સમઈ જિનપન્ન સૂરિસ, લબ્ધિસૂરિ જિનચંદ્ર મુનીસ,
સતર સમઈ જિનોદયસૂરિ, શ્રી જિનરાજસૂરિ ગુણભૂરિ. ૧૧
- પાટિ પ્રભાકર મુકુટ સમાણ, શ્રી જિનવર્દનસૂરિ સુજાણ,
શીલર્થ સુદરસણ જંબુકુમાર, જસુ મહિમા નવિ લાભઈ પાર. ૧૨
- શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ વીસમઈ, સમતા સમર ઈંદ્રી દમઈ,
વંદો શ્રી જિનસાગરસૂરિ, જાસ પસાઈ વિઘન સવિ દૂરિ. ૧૩
- ચઉરાસી પ્રતિષ્ઠા કીદ્ધ, અમ્હમદાબાદ થૂભ સુપ્રસિદ્ધ,
તાસુ પદર્થ જિનસુદરસૂરિ, શ્રી જિનહર્ષસૂરિ સુય પૂરિ. ૧૪
- પંચવીસમઈ જિનચંદ્ર સૂરિંદ, તેજ કરિનઈ જાણઈ ચંદ,
શ્રી જિનશીલસૂરિ ભાવઈ નમો, સંકટ વિકટ થકી ઉપસમઉ. ૧૫
- શ્રી જિનકીર્તિસૂરિ સૂરીસ, જગ થલઉ જસુ કરઈ પ્રશંસ,
શ્રી જિનસિંહસૂરિ તસુ પટ્ટઈ ભણું, ધન આવઈ સમરંતા ઘણું. ૧૬
- વર્તમાન વંદો ગુરુપાય, શ્રી જિનચંદ્ર સૂરિસર રાય,
જિનશાસન ઉદયો એ ભાણ, વાદીભંજણ સિંઘ સમાણ. ૧૭
- એ ખરતર-ગુરુ-પટ્ટાવલી, કીધી ચઉપઈ મનનિ રલી,
ઓગણત્રીસ એ ગુરુનાં નામ, લેતાં મનવંછિત થાએ કામ. ૧૮
- પ્રહ ઊઠી નરનારી જેહ, ભણઈ ગુણઈ ઋદ્ધિ પામઈ તેહ,
રાજસુંદર મુણિવર ઇમ ભણઈ, સંઘ સહૂનઈ આણંદ કરઈ. ૧૯

- ઇતિ શ્રી ગુરુપદ્માવલી ચઉપઇ સમાપ્ત. શ્રા. કીષ્લાઇ પઠનાર્યે, ૧-૧૩, મારી પાસે છે.

- આ પદ્માવલી શ્રી જિનચંદ્રના શિષ્ય પં.રાજસુંદરે દેવકુલપાટકમાં સં. ૧૬૬૯ના વૈશાખ વદિ ૬ સોમવારે શ્રાવિકા થોભણદેના માટે લખેલી છે. જુઓ દેવકુલપાટક, પૃ. ૧૬.

[આ પછી ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ' નીચે મુજબ પરંપરા આપે છે :

૬૭. જિનરત્ન.

૬૮. જિનવર્ધમાન.

૬૯. જિનધર્મ.

૭૦. જિનચંદ્ર અપરનામ જિનશિવચંદ્ર કે શિવચંદ્ર : પિતા પદ્મસી, માતા પદ્મા, ઓસવાલ રાંકા ગોત્ર, ભિત્રમાલ નગર, જન્મનામ શિવચંદ. ૧૩ વર્ષની ઉંમરે સં. ૧૭૬૩માં દીક્ષા. ગચ્છનાયકપદ સં. ૧૭૭૬ વૈશાખ સુદ ૭. નામ જિનચંદ્ર રાખ્યું. સં. ૧૭૭૮માં ગચ્છનાયકના પરિગ્રહનો ત્યાગ કરી ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. સં. ૧૭૮૪માં ખંભાતના યવનાધિપે એમને મરણપર્યંતક કષ્ટ આપ્યું અને તેઓ સં. ૧૭૮૪ વૈશાખ ૬ શુક્રવારના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા.]

આઠમી ખરતર જિનસાગરસૂરિ શાખા [ખરતર લઘુઆચાર્યીય શાખા]

(આ પુરાતત્ત્વમંદિરના આચાર્ય શ્રી જિનવિજયજીએ છપાવેલ 'ખરતરગચ્છ-પદ્માવલી-સંગ્રહ'માંથી તેના સંસ્કૃતનું ગુજરાતી ભાષાંતર છે. જિનસાગર માટે મુખ્ય પદ્માવલી ક. ૬૩ જિનરાજસૂરિમાં જુઓ.)

૬૩. જિનસાગર : બોહિત્થરા ગોત્રના વીકાનેરવાસી સાહ વચ્છરાજ પિતા, [રગાદે માતા, સં. ૧૬૫૨ કાર્તિક સુદિ ૧૪ રવિને દિને જન્મ, ચોલા મૂલનામ. સં. ૧૬૬૧ માહ સુદિ ૭ને દિને અમરસરમાં જિનસિંહસૂરિએ દીક્ષા આપી. શ્રીમાલ ઝુલુવુ]હરા અચૂકા શ્રાવકે નંદિમહોત્સવ કર્યો. વાદી શ્રી હર્ષનંદનગણિએ બાલ્યપણાથી સં. શાસ્ત્રો શીખવ્યાં. સં. ૧૬૭૪ ફાગુણ સુદિ ૭ને દિને મેડતા નગરમાં ચોપડા ગોત્રના સાહ આસકરણે કરેલા મહોત્સવપૂર્વક સૂરિપદ લીધું ને નામ જિનસાગરસૂરિ રાખ્યું. અને બીજા શિષ્ય બોહિત્થરા ગોત્રના રાજસમુદ્રગણિ - તેમણે આચાર્યપદ લઈ જિનરાજસૂરિ નામ રાખ્યું. ત્યાર પછી બાર વર્ષ શ્રી પૂજ્યની આજ્ઞામાં રહ્યા.

પછી આચાર્ય જિનરાજસૂરિના સમયમાં ત્રણથી ત્રણ ગચ્છ જુદા થયા. તેની વ્યવસ્થા આ પ્રમાણે : સં. ૧૬૯૯માં બૃહત્ ભટ્ટારક શ્રી રંગવિજયથી રંગવિજય ખરતરશાખા ભિત્ર થઈ. આ નવમો ગચ્છભેદ. પછી તેમાંથી શ્રીસાર ઉપાધ્યાયથી શ્રીસારીય ખરતરશાખા ભિત્ર થઈ તે દશમો ગચ્છભેદ. પછી સં. ૧૭૧૨માં આચાર્ય જિનરાજસૂરિના બીજા શિષ્ય રૂપચંદ્રથી લઘુ ભટ્ટારક ખરતરશાખા ભિત્ર થઈ, તે અગિયારમો ગચ્છભેદ થયો.

ભટ્ટારક શ્રી જિનસાગરસૂરિએ સં. ૧૬૭૪ વૈશાખ સુદિ તેરસ ને શુક્રે રાજનગર-

વાસી પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતિના સંઘપતિ સોમજી પુત્ર રૂપજીએ કરાવેલા શત્રુંજય ઉપરના ચતુર્દાર વિહાર માટે શ્રી ઋષભાદિ જિનની ૫૦૧ પ્રતિમા પ્રતિષ્ઠિત કરી. આવા જિનમતની ઉન્નતિ કરનાર, અંબિકાએ આપેલ વર ધારણ કરનાર, સમસ્ત તર્ક વ્યાકરણ છંદ અલંકાર કવિકાવ્ય આદિ વિવિધ શાસ્ત્રના જ્ઞાતા, શ્રાવકોથી સ્થાનેસ્થાને માન્ય, પરમ સંવેગી, ભાગ્ય-સૌભાગ્યવાળા ભટ્ટારક શ્રી જિનસાગરસૂરિ અહમદાવાદ નગરે સં. ૧૭૨૦ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૩ને દિને ૧૧ દિન અનશન કરી સ્વપટ્ટે જિનધર્મસૂરિને સ્થાપી સર્વ શિષ્યોને શિખામણ આપી સ્વર્ગે ગયા.

આ આઠમો બૃહત્ખરતર નામનો મૂલ ગચ્છ. આ રીતે ૧૧ ગચ્છભેદ ખરતરગચ્છના.

[દીક્ષાનામ સામલમુનિ અને પછીથી સિદ્ધસેન. સં. ૧૬૮૬માં ગચ્છનાયક જિનરાજસૂરિ અને જિનસાગરસૂરિ વચ્ચે કોઈ અજ્ઞાત કારણથી મનભેદ થતાં બે શાખા જુદી પડી. જિનરાજસૂરિની પરંપરા ભટ્ટારકિયા અને જિનસાગરસૂરિની પરંપરા આચારજિયા નામે પ્રસિદ્ધ થઈ. સ્વર્ગવાસનું વર્ષ ૧૭૧૯ પણ નોંધાયું છે.]

૬૪. જિનધર્મ : ભણશાલી ગોત્રના વીકાનેરવાસી શા. રિણમલ, ભાર્યા રતનાદેના પુત્ર. સં. ૧૬૯૮ પૌષ સુદિ ૨ અભિજિત નક્ષત્રે જન્મ, ખરહથ મૂલનામ. સં. ૧૭... વૈશાખ સુદિ ૩ દિને જિનસાગરસૂરિ પાસે દીક્ષા. વાદી હર્ષનંદનગણિ પાસે બાલ્યવયમાં શાસ્ત્રોનું પઠન કર્યું. સં. ૧૭૧૧ માઘ સુદિ ૧૨ આચાર્યપદમહોત્સવ ચર્ચ (?) ભાર્યા વિમલાદેએ કર્યો. સં. ૧૭૨૦માં વિક્રમપુરે ભટ્ટારકપદમહોત્સવ ગોલવચ્છા અચલદાસજીએ કર્યો. પછી ભટ્ટારક જિનધર્મસૂરિએ સાહ ઉગ્રસેન રતનકૃત શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સંઘયાત્રા કરી; વળી શત્રુંજયે ષષ્ઠ-અષ્ટમાદિ તપ કર્યાં. સર્વ દેશે વિહાર કર્યો. સં. ૧૭૪૬ મૃગસિર વદિ ૮ જિનચંદ્રસૂરિને ગચ્છભાર આપી સ્વપટ્ટે સ્થાપી લૂણકરણસરમાં સ્વર્ગસ્થ થયા.

[માતાનું નામ મૃગાદે પણ મળે છે.]

૬૫. જિનચન્દ્ર : વાવડીયગ્રામવાસી વુહરા ગોત્રના શાહ સામલદાસ અને સાહિબતાના પુત્ર, સં. ૧૭૨૮માં જન્મ, સુખમલ્લ નામ. સં. ૧૭૩૮માં જિનધર્મસૂરિ પાસે દીક્ષા. સં. ૧૭૪૬ માગસર સુદિ ૧૨ લૂણકરણસરમાં ભટ્ટારકપદ, તેનો ઉત્સવ છાજહડ રતનસી જોધાણીએ કર્યો. દેશવિહાર. સં. ૧૭૮૫ વીકાનેરમાં જિનવિજયસૂરિને આચાર્યપદ પોતે આપ્યું. પછી પોતે સં. ૧૭૮૪ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૧૫ વીકાનેરમાં ૬૫ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગે ગયા.

[માતાનું નામ સાહિબદે.]

૬૬. જિનવિજય : નાહટા ગોત્રના શાહ ડુંગરસી અને દાહિમદેના પુત્ર. સં. ૧૭૪૭માં જન્મ, નામ રતનસી. સં. ૧૭૫૩માં જિનચંદ્રસૂરિ પાસે દીક્ષા. સં. ૧૭૮૫માં વીકાનેરમાં આચાર્યપદ, તેનો ઉત્સવ હાજીખાનડેરાવાસી ડેહરા થાહરુમલ્લે કર્યો. સં. ૧૭૮૪માં વીકાનેરમાં ભટ્ટારકપદ, તેનો ઉત્સવ ડાગા પુંજાણીએ કર્યો, પ્રભાવના

બાઈ ફૂલાએ કરી. સં.૧૭૯૭ આસો વદિ ૬ દિને જેસલમેરુ દુર્ગે સ્વર્ગવાસ.

૬૭. જિનકીર્તિ : મારવાડવાસી ખીવસરા ગોત્રના શાહ ઉગ્રસેન પિતા, ઉચ્છરંગદેવી માતા. સં.૧૭૭૨ વૈશાખ સુદિ ૭ ફલવર્ધી(ફલોધી)માં જન્મ, કિસનચંદ્ર મૂલનામ, સં.૧૭૯૭માં જેસલમેરુમાં ભટ્ટારકપદ. અનેક દેશમાં વિહાર. પૂર્વદેશમાં સમેતશિખરાદિની તીર્થયાત્રા કરી મુકસુદાબાદમાં ત્રણ ચોમાસાં કર્યાં. પછી વિહાર કરી વિક્રમપુરે આવ્યા. પછી સં.૧૮૧૯માં વિક્રમપુરે સ્વર્ગવાસ કર્યો.

સં.૧૮૦૩નો તેમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ મળે છે, જુઓ ના.૧.

૬૮. જિનયુક્ત : મારવાડવાસી વુહરા ગોત્રના શાહ હંસરાજ પિતા, લાછલદેવી માતા. સં.૧૮૦૩ વૈશાખ સુદિ ૫ જન્મ, મૂલનામ જીમણ. સં.૧૮૧૫ જિનકીર્તિસૂરિ પાસે દીક્ષા. અનેક શાસ્ત્રનો અભ્યાસ. સં.૧૮૧૯ ભટ્ટારકપદ વિક્રમપુરમાં, તેનો ઉત્સવ ગોલચ્છાએ કર્યો. ત્યાંથી વિહાર કરી જેસલમેરુ દુર્ગમાં સં.૧૮૨૩ આસો ૧૨ દિને સ્વર્ગવાસ.

[સ્વર્ગવાસની તિથિ આસો વદ ૧૨ નોંધાયેલ છે.]

૬૯. જિનચંદ્ર : ગ્રામ ભગૂવાવાસી રેહડ ગોત્રના સાહ ભાગચંદ્ર પિતા, માતા ભક્તાદેવી. સં.૧૮૦૩ ચૈત્ર સુદિ ૧૩ જન્મ. સં.૧૮૨૦ જિનયુક્તસૂરિ પાસે દીક્ષા. વ્યાકરણાદિમાં અભ્યાસ, પરમતાખંડનપ્રવીણ. સં.૧૮૨૪ જેસલમેરમાં આચાર્યપદ, તેનો ઉત્સવ લાખ ખર્ચી ભૂપાલ મૂલસિંઘે કર્યો. અન્યદા રતલામમાં ચાતુર્માસ, ત્યાં જિનબિંબ-પ્રતિષ્ઠા કરી. ત્યાંથી શત્રુંજયાદિની યાત્રા કરી વિક્રમપુર આવ્યા. એકદા તેમના મુખથી ધર્મ સાંભળી વિક્રમપુરનો રાજા પરમ શ્રાવક થયો. આ સૂરિ જેસલમેરમાં સં.૧૮૭૫ કાર્તિક સુદિ પૂર્ણિમાએ સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

[માતાનામ યશોદા પણ મળે છે. તેઓ વ્યાકરણ અને સિદ્ધાંતના વિદ્વાન હતા.]

૭૦. જિનઉદય : સૌવમપાલ ગામના વોત્થરા ગોત્રના શાહ જયરાજ પિતા, જયદેવી માતા. સં.૧૮૩૨ માઘ સુ.૭ જન્મ, સં.૧૮૪૭ માગસર સુદિ ૩ જિનચંદ્રસૂરિ પાસે દીક્ષા. સં.૧૮૭૫ માગશર સુદિ ૫ જેસલમેર દુર્ગમાં આચાર્યપદ, ઉત્સવ સંઘવી તિલોકચંદે હજાર ખર્ચી કર્યો. અન્યદા મંદસોર ગયા, ત્યાં સં.૧૮૯૩ વૈશાખ સુદિ ૩ ઋષભજિનબિંબ પ્રતિષ્ઠિત કર્યું. વિક્રમપુરે સં.૧૮૯૭ વૈશાખ સુદિ ૬ શાંતિનાથબિંબની પ્રતિષ્ઠા. સં.૧૮૯૭ વૈશાખ સુદિ ૧૩ વિક્રમપુરે સ્વર્ગગમન.

૭૧. જિનહેમ : સાણિયાલા ગામના વાસી શાહ પૃથ્વીરાજ ભાર્યા પ્રભાદેવીના પુત્ર. સં.૧૮૬૬ આષાઢ શુદ ૧ પુષ્ય નક્ષત્રે જન્મ, હુકમચંદ મૂલનામ. સં.૧૮૮૩ વૈશાખ સુદિ ૩ જિનઉદયસૂરિ પાસે દીક્ષા. કસ્તૂરચંદ્રગણિ પાસે બાલ્યાવસ્થામાં શાસ્ત્રનું પઠન. સં.૧૮૯૭ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૫ વિક્રમપુરે ભટ્ટારકપદ, તેનો ઉત્સવ ડાગા સુરતરામજીએ કર્યો. ત્યાર પછી ભટ્ટારકે ઈંદોરમાં ઋષભબિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી. ત્યાં સંઘનો દ્વિધાભાવ નિવાર્યો. પછી મનોદગામમાં પાર્શ્વબિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી શત્રુંજયાદિની તીર્થયાત્રા કરી વિક્રમપુરે આવ્યા. ત્યાં ઘણા વખત સુધી પદ ભોગવ્યું.

(અહીં પટ્ટાવલી અટકે છે.)

[આ પછી 'ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ' નીચે પ્રમાણે પરંપરા આપે છે :

૭૨. જિનસિદ્ધ.

૭૩. જિનચંદ્ર : અત્યારે વિદ્યમાન.]

પૂર્તિ

[ખરતરગચ્છની જે-જે શાખાઓનો આ મુખ્ય શાખાના નિરૂપણમાં ઉલ્લેખ થયો છે તે બધી વિશે પછીથી માહિતી આપવામાં આવી નથી. તેમાંની કેટલીક શાખાઓ તથા અન્ય કેટલીક વિશે 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' અને 'ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ'ના આધારે અહીં માહિતી આપવામાં આવે છે.]

ખરતર રુદ્રપદ્મીય શાખા (રુદ્રપદ્મીય ગચ્છ)

(મુખ્ય શાખાના ૪૩. જિનવલ્લભના અનુસંધાનમાં)

૪૪. જિનશેખર : તેઓ પણ કૂર્ચપુરીના ચૈત્યવાસી જિનેશ્વરંસૂરિના શિષ્ય હતા. તે ગુરુની આજ્ઞાથી પં. જિનવલ્લભગણિની સાથે જ અભયદેવસૂરિ પાસે સિદ્ધાંત ભણવા આવ્યા હતા. અને સંવેગી થતાં જિનવલ્લભના શિષ્ય બન્યા હતા. તેઓ જિનવલ્લભની પાટે આવ્યા.

તેઓ ખરતરગચ્છની સામાચારીને માનતા નહોતા. આથી રુદ્રપદ્મીયને ખરતરની શાખા માનવી કે કેમ પ્રશ્ન છે. 'ખરતર' નામ પણ એણે છોડ્યું છે, અને આચાર્યોના નામ પૂર્વે 'જિન' શબ્દ પણ લગાડાતો નથી.

૪૫. પદ્મચંદ્ર.

૪૬. વિજયસિંહ : તેમનાં બીજાં નામો વિજયચંદ્ર અને વિજયેન્દુ પણ મળે છે.

૪૭. અભયદેવ : એ પદ્મચંદ્રના શિષ્ય હતા. તેમણે કાશીની સભામાં મોટા વાદીને હરાવ્યો, તેથી કાશીરાજે તેમને 'વાદિસિંહ'નું બિરુદ આપ્યું હતું. તેમણે સં. ૧૨૭૮માં શ્રીઅંકિત 'જયંતવિજય-મહાકાવ્ય' બનાવ્યું હતું. તેમનાથી મધુકરગચ્છનું રુદ્રપદ્મીયગચ્છ એવું બીજું નામ પડ્યું.^૧

૪૮. દેવભદ્ર : સં. ૧૩૦૨માં આદિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી.

૪૯. પ્રભાનંદ : એમણે 'વીતરાગસ્તોત્ર' પર 'દુર્ગપદ્મકાશ' નામે ટીકા તથા

૧. ખરતરગચ્છની સં. ૧૫૮૨ની 'પદ્મ-પટ્ટાવલી'માં સં. ૧૧૬૯માં અને ગદ્ય-પટ્ટાવલી-ઓમાં સં. ૧૨૦૪-૧૨૦૫માં આ. જિનશેખરથી રુદ્રપદ્મીય ગચ્છની ઉત્પત્તિ બતાવી છે. પરંતુ રુદ્રપદ્મીય આ. સિંહલિલકસૂરિ લખે છે કે -

પટ્ટે તદીયેડભયદેવસૂરિરાસીદ્ધ દ્વિતીયોડપિ ગુણાદ્વિતીયઃ ।

જાતો યતોડયં જયતીહ રુદ્રપદ્મીયગચ્છઃ સુતરામતુચ્છઃ ॥

- સમ્યક્ત્વસમ્પતિવૃત્તિ-પ્રશસ્તિ

આ. દેવેન્દ્રસૂરિ જણાવે છે -

‘ઉસભપંચાસિયા’ પર ‘લલિતોક્તિ’ નામે વૃત્તિ રચી.

૫૦. શ્રીચંદ્ર : એમના રાજ્યે દેવભદ્રસૂરિશિ. શ્રીતિલક ઉપાધ્યાયે ‘ગૌતમપૃચ્છા’ પર વૃત્તિ રચી, સં. ૧૪મી સદી ઉત્તરાર્ધ.

શ્રીચંદ્રે ચારુચંદ્ર, જિનભદ્ર અને ગુણશેખરને સૂરિપદવી આપી હતી.

સંઘતિલક : ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ એમને પ્રભાનંદની પાટે બતાવે છે. તેમણે સં. ૧૪૨૨માં ‘સમ્યક્ત્વસમતિ’ની વૃત્તિ રચી હતી.

૫૧. દેવેન્દ્ર : એ સંઘતિલકના પટ્ટધર હતા. તેમણે વિમલચંદ્રકૃત ‘પ્રશ્નોત્તર-રત્નમાલિકા’ પર વૃત્તિ (સં. ૧૪૨૯), પ્રાકૃત ‘દાનોપદેશમાલા’ સંસ્કૃત ટીકા સાથે તથા ‘ત્રિંશત્તુર્વિંશતિ’નાં ૧૦ સ્તવનો રચ્યાં છે.

સોમતિલક : દેવેન્દ્રસૂરિ એમને પોતાના જ્યેષ્ઠ ગુરુબંધુ કહે છે, પણ ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ એમને પણ સંઘતિલકના પટ્ટધર બતાવે છે. એમણે ‘વીરકલ્પ’ (સં. ૧૩૮૯), ‘શીલોપદેશમાલા’ પરની ‘શીલતરંગિણી’ નામે વૃત્તિ (સં. ૧૩૮૨), ‘ષટ્કર્ણનટીકા’ (સં. ૧૩૮૨), ‘લઘુસ્તવટીકા’ (સં. ૧૩૮૭) તથા ‘કુમારપાલપ્રબંધ’ એ કૃતિઓ રચી છે.

સોમતિલકની પાટે હેમચંદ્રસૂરિ આવ્યા હતા એવું ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ નોંધે છે.

ગુણચંદ્ર : ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ એમને સંઘતિલકના ત્રીજા પટ્ટધર બતાવે છે. પરંતુ અન્યત્ર એમને ગુણશેખરસૂરિ (જેમને શ્રીચંદ્રે સૂરિપદવી આપી હતી)ના શિષ્ય કે પટ્ટધર બતાવેલા છે. તેઓ સં. ૧૪૧૫માં હયાત હતા.

૫૨. હર્ષસુંદર અને દેવસુંદર : દેવેન્દ્રશિ. લક્ષ્મીચંદ્ર સં. ૧૪૬૫માં રચાયેલી ‘સંદેશરાસક’ પરની પોતાની સંસ્કૃત ટીકામાં આમને બન્નેને દેવેન્દ્રના એ સમયે વિદ્યમાન પટ્ટધર કહે છે.

અભયદેવ : ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ એમને ગુણચંદ્રની પાટે બતાવે છે. એમના રાજ્યમાં ગુણચંદ્ર શિ. ગુણાકરસૂરિએ સં. ૧૪૨૬માં ‘ભક્તામરસ્તોત્ર-વૃત્તિ’ રચી છે.

ધનપ્રભ : ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ મુજબ ગુણચંદ્રના બીજા પટ્ટધર. પ્રતિમા-લેખ સં. ૧૫૧૮ તથા ૧૫૨૫.

૫૩. જયાનંદ : અભયદેવની પાટે. સં. ૧૪૬૮માં વિદ્યમાન.

ચારિત્રપ્રભ : ધનપ્રભની પાટે. સં. ૧૫૮૦માં વિદ્યમાન.

૫૪. વર્ધમાન : અભયદેવના શિષ્ય અને જયાનંદના પટ્ટધર ‘જૈન પરંપરાનો

યસ્માદાસીદસીમપ્રશમમુખગૌરદ્વિતીયો વરેણ્યઃ
ષટ્તર્કગ્રન્થવેત્તાડભયપદપુરતો દેવનામા મુનીન્દ્રઃ ।
યસ્માત્ પ્રાલેયશૈલાદિવ ભુવનજનવ્રાતપાવિત્યહેતુ-
ર્જશે ગજપ્રવાહઃ સ્ફુટદ્ધુરુકમલો રુદ્રપહ્લીયગચ્છઃ ॥

- પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલિકાવૃત્તિ

ઇતિહાસ' એમણે 'આચારદિનકર' (સં.૧૪૬૮) અને 'સ્વપ્નપ્રદીપ' એ કૃતિઓ રચી હોવાનું જણાવે છે, જે માહિતી અન્યત્રથી સમર્થિત થતી નથી.

(ઉપરની પટ્ટાવલીના બધા સમયનિર્દેશ બરાબર મેળમાં જણાતા નથી.)

લઘુ ખરતર શાખા અથવા શ્રીમાલગચ્છ અથવા જિનપ્રભસૂરિ-પરંપરા

(મુખ્ય પરંપરાના ૪૭. જિનેશ્વરના અનુસંધાનમાં.)

૪૮. જિનસિંહ : તેઓ લાડણુના શ્રીમાળી હતા. સં.૧૨૮૦માં ગુરુજીના હાથે આચાર્ય થયા. તેમનાથી સં.૧૩૩૩ (સં.૧૩૩૧)માં 'લઘુ ખરતરગચ્છ' નીકળ્યો, જેનું બીજું નામ શ્રીમાલગચ્છ પણ છે.

૪૯. જિનપ્રભ : હીલવાડીમાં તાંબીગોત્રના શેઠ રત્નપાલ અને ખેતલદેવીના પુત્ર. જન્મનામ સુહડપાલ. દીક્ષા સં.૧૩૨૬. આચાર્યપદ સં.૧૩૪૧ કિઠવાણાનગરમાં. તેઓ દિલ્હીમાં બાદશાહ મહમ્મદ તઘલકને સં.૧૩૮૫માં મળ્યા હતા અને એમનો આદર પ્રાપ્ત કર્યો હતો. તેમણે સં.૧૩૪૮માં નાગેન્દ્રગચ્છીય આચાર્ય મહિષેશ પાસે અભ્યાસ કર્યો હતો. તેમને 'ઘૂર્ણા સરસ્વતી' અને 'પ્રત્યક્ષ સરસ્વતી' એમ બે બિરુદો મળ્યાં હતાં. તેમણે 'વિવિધતીર્થકલ્પ' વગેરે ઘણાં ગ્રંથો અને સ્તોત્રો રચેલાં છે. (યાદી માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૨, ૪૬૭.)

૫૦. જિનદેવ : કુલધર શાહ અને વીરણીના પુત્ર. તેઓ લક્ષણ, છંદ, નાટક વગેરેના વિદ્વાન હતા. તેમણે 'કાલકાચાર્યકથા'ની રચના કરી છે.

૫૧. જિનમેરુ અને જિનચંદ્ર.

૫૨. જિનહિત.

૫૩. જિનસર્વ.

૫૪. જિનચન્દ્ર.

૫૫. જિનસમુદ્ર.

૫૬. જિનતિલક : સં.૧૫૧૧.

૫૭. જિનરાજ.

૫૮. જિનચંદ્ર : સં.૧૫૮૫.

૫૯. જિનમેરુ અને જિનભદ્ર : સં.૧૬૦૦.

૬૦. જિનભાનુ : સં.૧૬૪૧.

ખરતર ભાવહર્ષીય શાખા

(જુઓ મુખ્ય પરંપરામાં ૬૧. જિનચંદ્રના પેટામાં)

ભાવહર્ષ : શાહ કોડા અને કોડમદેના પુત્ર હતા. સાગરચન્દ્રસૂરિ શાખાના કુલતિલકજીના શિષ્ય. સં.૧૬૦૬માં એમણે ઉપા. કનકતિલક આદિની સાથે કઠિન ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો હતો. સં.૧૫૮૩ અને ૧૬૧૨ની વચ્ચે કોઈ વર્ષે માહ સુદ ૧૦ના રોજ ગચ્છનાયક જિનમાણિક્યસૂરિએ એમને ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું હતું. એ સરસ કવિ હતા

અને એમણે રચેલાં ઘણાં સ્તવનાદિ મળે છે. એમના દ્વારા સાતમો ગચ્છભેદ થયો. બાલોતરામાં આ શાખાની ગાદી હજુ પણ છે. પછીની પાટપરંપરા આ પ્રમાણે છે :

જિનતિલક.

જિનોદય.

જિનચન્દ્ર.

જિનસમુદ્ર.

જિનરત્ન.

જિનપ્રમોદ.

જિનચન્દ્ર.

જિનસુખ.

જિનક્ષમા.

જિનપદ્મ.

જિનચંદ્ર.

જિનફલેન્દ્ર.

ખરતર રંગવિજય શાખા

(મુખ્ય શાખાના ૬૩. જિનરાજના અનુસંધાનમાં)

૬૪. જિનરંગ : શ્રીમાલી સિન્ધૂડ ગોત્રીય સાંકરસિંહ અને સિન્દૂરદેના પુત્ર. દીક્ષા સં. ૧૬૭૮ ક્ષગણ વદ ૭ જેસલમેરમાં. દીક્ષાનામ રંગવિજય. જિનરાજસૂરિએ ઉપાધ્યાય-પદ આપ્યું હતું. સં. ૧૭૧૦માં માલપુરામાં યુગપ્રધાનપદ. એમણે ઘણાં સ્તવનો રચ્યાં છે.

૬૫. જિનચંદ્ર.

૬૬. જિનવિમલ.

૬૭. જિનલલિત.

૬૮. જિનઅક્ષય.

૬૯. જિનચંદ્ર.

૭૦. જિનનંદિવર્ધન.

૭૧. જિનજયશેખર.

૭૨. જિનકલ્યાણ.

૭૩. જિનચન્દ્ર.

૭૪. જિનરત્ન : સં. ૧૯૯૨ વૈશાખ વદ ૧૫ લખનૌમાં સ્વર્ગવાસ.

ખરતર આઘપક્ષીય શાખા

જિનવર્ધન.

જિનચન્દ્ર.

જિનસમુદ્ર.

જિનદેવ : સં. ૧૫૬૬માં એમનાથી આ શાખા શરૂ થઈ.

જિનસિંહ.

જિનચંદ્ર : સં. ૧૬૮૩માં સ્વર્ગવાસ, જૈતારણમાં.

જિનહર્ષ : દોશી વંશ, પિતા ભાદ્રાજી, માતા ભગતાદે. જિનચંદ્રસૂરિનો સ્વર્ગવાસ થતાં એમની પદસ્થાપના. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૨૫ ચૈત્ર વદ ૧૧ જૈતારણમાં.

જિનલલિધિ.

જિનમાણિક્ય.

જિનચંદ્ર.

જિનોદય.

જિનસંભવ.

જિનધર્મ.

જિનચંદ્ર.

જિનકીર્તિ.

જિનબુદ્ધિવક્ષભ.

જિનક્ષમારત્ન.

જિનચન્દ્ર : સં. ૧૮૮૪માં વિદ્યમાન.

તપાગચ્છની પટ્ટાવલી

અંગ્રેજીમાં લેખક : ડૉ. જોહનેસ ક્લાટ, પીએચ.ડી. (બર્લિન)

તપાગચ્છની પટ્ટાવલી પણ મહાવીરથી તે ખતરગચ્છના ૩૮મા પટ્ટધર ઉઘોતનસૂરિ સુધીના આચાર્યોની સરખી જ ટીપ આપે છે. પરંતુ તેમાં થોડા ફેરફાર આવે છે. પહેલાં મહાવીરનો સમાવેશ કરેલો નથી.

તીર્થકૃતો હ્યાચાર્યપરિપાટ્યા ઉત્પત્તિહેતવો ભવન્તિ ।
ન પુનસ્તદન્તર્ગતા ॥

૧. સુધર્મા^૧: પ્રથમ ઉદયના પહેલા આચાર્ય.

[જુઓ ખતરગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૨.]

૨. જમ્બૂ^૨: આના સંબંધી નીચેના શ્લોકો ટાંક્યા છે :

સત્કૃતે જમ્બૂના ત્યક્તા નવોઢા નવકન્યિકા: ।

તન્મન્યે મુક્તિવધ્વાન્યો ન વૃત્તો ભારતો નર: ॥૧॥

ચિત્તં ન નીતં વનીતાવિકારૈ: ચિત્તં ન નીતં ચતુરૈશ્ચ ચૌરૈ: ।

યદેહગેહે દ્વિતયં નિશીથે જમ્બૂકુમારાય નમોઽસ્તુ તસ્મૈ ॥ ૨ ॥

મણ ૧ પરમોહિ ૨ પુલાએ ૩ । આહરગ ૪ ખવગ ૫

ઉવસમ ૬ કપ્પે ૭ ।

સંજમતિગ ૮ કેવલ ૯ સિજ્જણા ૫ ૧૦ જંબુમિ બુચ્છિત્ત ॥૧॥

[જુઓ ખતર. પટ્ટાવલી ક.૩.]

૩. પ્રભવ^૩:

[જુઓ ખતર. પટ્ટાવલી ક.૪.]

૪. શયંભવ^૪: તેમના સંબંધી નીચેના શ્લોકો ટાંક્યા છે :

કૃતં વિકલવેલાયાં દશાધ્યયનગર્ભિતં ।

દશવૈકાલિકમિતિ નામ્ના શાસ્ત્રં બભૂવ તત્ ॥૧॥

અત: પરં ભવિષ્ય પ્રાણિનો હ્યલ્પમેધસ: ।

કૃતાર્થાસ્તે મનકવદ્ ભવન્તુ ત્વત્પ્રસાદત: ॥૨॥

શ્રુતામ્બોજસ્ય કિંજલકં દશવૈકાલિકં હ્યદ: ।

આચમ્યાચમ્ય મોદન્તામનગારમધુવ્રતા: ॥૩॥

૧. જુઓ આવશ્યક આદિ.

૨. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૧ થી ૪.

૩. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૨ અને ૫.

૪. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૫ તેમજ દશવૈકાલિકસૂત્ર.

ઇતિ સંઘોપરોધેન શ્રીશય્યાંભવસૂરિભિઃ ।

દશવૈકાલિકગ્રન્થો ન સંવત્રે મહાત્મભિઃ ॥૪॥

(હૃમચંદ્ર, પરિશિષ્ટપર્વ પ, ૮૬, ૧૦૩-૫.)

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.પ.]

પ. યશોભદ્ર^૫ :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૬.]

૬. સમ્ભૂતવિજય^૬ અને ભદ્રબાહુ^૭ : ઉભાવપિ ષષ્ટપટ્ટધરી.

સંભૂતવિજયના બાર સ્થવિર - ૧. સ્થવિર નંદનભદ્ર, ૨. ઉપનંદ, ૩. તીશભદ્ર, ૪. યશોભદ્ર, ૫. સુમનભદ્ર, ૬. ગણિભદ્ર, ૭. પૂર્ણભદ્ર, ૮. સ્થૂલભદ્ર, ૯. ઋજુમતિ, ૧૦. જંબૂ, ૧૧. દીર્ઘભદ્ર અને ૧૨. પાંડુભદ્ર. સ્થવિર (થેર) એટલે મહા આચાર્ય. - જૈન મતવૃક્ષ.

ભદ્રબાહુના પ્રથમ શિષ્ય ગોદાસથી ગોદાસ નામનો ગચ્છ નીકળ્યો. તે ગચ્છની ચાર શાખાઓ (૧) તામલિમિ, (૨) કોટિવર્ષિકા, (૩) પાંડવર્દ્ધનિકા અને (૪) દાસી-ખર્પટિકા નીકળી. ભદ્રબાહુના બીજા શિષ્યો (૨) સ્થવિર અગ્નિદત્ત, (૩) સ્થવિર યજ્ઞદત્ત, (૪) સ્થવિર સોમદત્ત. - જૈન મતવૃક્ષ.

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૭-૮.]

૭. સ્થૂલભદ્ર^૮ : અહીંયાં ખરતરગચ્છ પટ્ટાવલીમાં આપેલ કાલથી જરાક ભિન્ન વર્ષો જોવામાં આવે છે. તેઓ ગૃહસ્થ તરીકે ૩૦ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૨૪ અને યુગપ્રધાન તરીકે ૪૫ વર્ષ રહ્યા. સ્વર્ગગમન વીરાત્ ૨૧૫ વર્ષે ૮૯ વર્ષની વયે થયું. (આ ૪ વર્ષમાં નવમા નન્દનો વધ ચંદ્રગુપ્તે કર્યો હતો.) પરંતુ આની સાથે ખરતરગચ્છ પટ્ટાવલીમાં આપેલ વર્ષો પણ બતાવ્યાં છે.

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૯.]

૮. આર્ય મહાગિરિ અને આર્ય સુહસ્તિ : (બંને ગુરુભ્રાતા.)^૯ આમાંથી પહેલા, ગૃહસ્થી તરીકે ૩૦ વર્ષ, વ્રતમાં ૪૦, યુગપ્રધાન તરીકે ૩૦ એટલે બધાં મળી ૧૦૦ વર્ષ જીવ્યા. બીજા, ગૃહસ્થ તરીકે વર્ષ ૩૦, વ્રતી તરીકે ૨૪ અને યુગપ્રધાન તરીકે ૪૬ બધાં મળી ૧૦૦ વર્ષ જીવ્યા અને વીરાત્ ૨૮૧ વર્ષે સ્વર્ગ પામ્યા. પટ્ટાવલીના કર્તા નીચેની વાતની અશક્યતા પર ધ્યાન ખેંચે છે.

યદપિ શ્રીસ્થૂલભદ્રસ્ય ૨૧૫ વર્ષે સ્વર્ગો ગુર્વાવલ્યનુસારેણોક્તઃ શ્રી મહાગિરિસુહસ્તિનો ત્રિંશદ્વર્ષગૃહસ્થપર્યાયાવપિ શતવર્ષજીવનો દુષ્યમાસંઘ-

૫. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૫-૬.

૬. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૮.

૭. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૬ અને ૮ તથા આવશ્યક સૂત્ર.

૮. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૮, ૯, ૧૦.

૯. જુઓ પરિશિષ્ટપર્વ, સર્ગ ૧૧.

સ્તોત્રયંત્રકાનુસારેણોક્તૌ તથા ચ સતિ શ્રીઆર્યસુહસ્તી શ્રીસ્થૂલભદ્રદીક્ષિતો
ન સંપદેત તથાપિ ગૃહસ્થપર્યાયવર્ષાણિ ન્યૂનાનિ વ્રતવર્ષાણિ યાધિકાનીતિ
વિભાવ્ય ઘટનીયં । ક્વચિજ્જર્ણપટ્ટાવલ્યાં સપાદશતદ્વયે ૨૨૫ શ્રીસ્થૂલ-
ભદ્રસ્ય સ્વર્ગ ઉક્તો દેશ્યતે । તથા ચ ન કિંચિદનુપપન્નં ॥

આર્ય મહાગિરિના મુખ્ય આઠ સ્થવિર શિષ્યો - (૧) સ્થવિર ઉત્તર, (૨) બહુલ
અને બલિસ્સહ, તે પૈકી બલિસ્સહથી ઉત્તર બલિસ્સહગચ્છ થયો ને તે ગચ્છની ચાર
શાખા નામે કોશાંબિકા, સુમવર્તિકા, કોટંબાની અને ચંદ્રનગરી થઈ, (૩) ધનાર્દ, (૪)
ઋદ્ધ, (૫) કૌડિન્ય, (૬) નાગ, (૭) નાગમિત્ર, (૮) ષટ્ઉલ્લુક રોહગુપ્ત. આ રોહગુપ્તે
દ્રવ્યગુણાદિ છ પદાર્થ માનનાર વૈશેષિક મત કાઢ્યો. જુઓ આવશ્યકસૂત્ર, કલ્પસૂત્ર,
ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર, સમ્યક્ત્વ સમતિકા વગેરે. - જૈન મતવૃક્ષ.

આર્ય સુહસ્તિના મુખ્ય સ્થવિર શિષ્યો બાર - (૧) આર્ય રોહણ સ્થવિર, તેમાંથી
ઉદ્દેહગચ્છ નીકળ્યો, તે ગચ્છની ચાર શાખા નામે ઉદંબરિધિયા, માસપૂરિકા, મત્તિપત્રિકા
અને પત્રપતિયા થઈ તથા છ કુલો નામે નાગભૂત, સોમભૂત, ઉદ્દગચ્છ, હસ્તાલિહ,
મંદિજ્જમ અને પરિહાસ થયાં, (૨) સ્થવિર યશ, તેમાંથી ઋતુવાટિકાગચ્છ થયો ને
તેની ચાર શાખા નામે ચંપિજિજ્યા, ભદ્દિજિજ્યા, કાર્કદિયા અને મેહતિજિજ્યા, તથા
ત્રણ કુલ નામે ભદ્દજસિય, ભદ્દગુત્તિય, યશભદ્ર થયાં, (૩) સ્થવિર મેઘગણિ, (૪)
સ્થવિર કામદ્દિ, તેમાંથી વેષવાટિકાગચ્છ થયો કે જેની ચાર શાખા નામે સાવથિયા,
રજ્જપાલિયા, અંતરિજિજ્યા અને ખેમલિજિજ્યા તથા ચાર કુલ નામે ગણિય, મહિય,
કામદ્દિહય અને ઈંદપુરગ થયાં, (૫-૬) સ્થવિર સુસ્થિત અને સ્થવિર સુપ્રતિબુદ્ધ, આ
બેથી કોટિકગચ્છ નીકળ્યો તેની ચાર શાખા નામે ઉચ્ચનાગરી, વિદ્યાધરી, વયરીય અને
મજ્જિમિલા તથા ચાર કુલ નામે બંભલિજ્જ, વથ્થલિજ્જ, વાણિજ્જ અને પએહ વારણ
થયાં, (૭) સ્થવિર રક્ષિત, (૮) સ્થવિર રોહગુપ્ત, (૯) સ્થવિર ઋષિગુપ્ત કે જેમાંથી
માણવગચ્છ થયો, તેની ચાર શાખા નામે કાસવજિજ્યા, ગોયમજિજ્યા, વાસક્રિયા,
સોરક્રિયા તથા ત્રણ કુલ નામે ઋષિગુપ્ત, ઋષિદત્તિક અને અભિજયંત થયા, (૧૦)
સ્થવિર શ્રીગુપ્ત તેમાંથી ચારણગચ્છ ને તેમાંથી શાખા નામે હારીય માલાગારી,
સંકાસિયા, ગવેધુઆ ને વિજ્જનાગરી તથા સાત કુલ નામે વચ્છલિજ્જ, પીઇધમ્મીય,
હાલિજ્જ, પુષ્કમિત્તિજ્જ, માલીજ્જ, અજ્જવેડીય અને કએહ થયાં, (૧૧) સ્થવિર
બ્રહ્મગણિ અને (૧૨) સ્થવિર સોમગણિ. કલ્પસૂત્ર આદિ જુઓ. - જૈનમતવૃક્ષ.

[આર્ય મહાગિરિના શિષ્યોમાં (૧) ઉત્તર તે જ (૨)માંના બહુલનું અપરનામ
હોવાનું નોંધાયું છે. તેથી 'ઉત્તર-બલિસ્સહ-ગચ્છ' એ નામની સાર્થકતા. જુઓ ખરતર.
પટ્ટાવલી ક.૧૦-૧૧.]

૯. સુસ્થિત અને સુપ્રતિબુદ્ધ : સુહસ્તિના શિષ્યો, અપરનામ કોટિક અને
કાર્કરિક, તે સમયથી નિર્ગ્ધોનું નામ બદલાઈ કોટિકગચ્છ પડ્યું.

સુધર્મસ્વામિનોડષ્ટી સૂરીન્યાવત્તિર્ગ્ન્યાઃ સાધવોડનગારા ઇત્યાદિ-

સામાન્યાર્થાભિધાયિન્યાખ્યાસીત્ । નવમે ચ પટ્ટે કોટિકા ઇતિ વિશેષાર્થાવ-
બોધકં દ્વિતીયં નામ પ્રાદુર્ભૂતં ।।

હસ્તલેખો એવું જણાવે છે કે નન્દીની સ્થવિરાવલીમાં અને આવશ્યકસૂત્રમાં એમ કહેલ છે કે જોડિયા ભાઈ બહુલ અને બલિસ્સહ મહાગિરિના શિષ્યો હતા; 'તત્ત્વાર્થસૂત્ર' અને અન્ય ગ્રંથોના રચનાર સ્વાતિ, બલિસ્સહના શિષ્ય હતા; 'પ્રજ્ઞાપના-સૂત્ર'ના રચનાર શ્યામાર્ય જે વીરાત્ ૩૭૬ વર્ષે (બીજા ૩૮૬ વર્ષે કહે છે) સ્વર્ગવાસ પામ્યા હતા તે સ્વાતિના શિષ્ય હતા અને 'જીતમર્યાદા'ના રચનાર શાંડિલ્ય શ્યામાર્યના શિષ્ય હતા. (શ્યામાર્ય માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૪ના પેટામાં.)

સુસ્થિત-સુપ્રતિબુદ્ધના પાંચ સ્થવિર થયા - (૧) સ્થવિર ઈન્દ્રદિન, (૨) સ્થવિર પ્રિયગ્રંથ, તેમનાથી માધ્યમિકા શાખા નીકળી, (૩) સ્થવિર વિદ્યાધર ગોપાલ, તેમનાથી વિદ્યાધરી શાખા નીકળી, (૪) સ્થવિર ઋષિદત્ત, (૫) સ્થવિર અરિહટત. કલ્પસૂત્ર જુઓ. શ્યામાર્ય માટે જુઓ કલ્પસૂત્ર-પટ્ટાવલી. - જૈન મતવૃક્ષ.

શાંડિલ્ય પછીની પરંપરા આ પ્રમાણે છે : (જીતધર)-સમુદ્ર-મંગુ-(ધર્મ-ભદ્રગુપ્ત-વજ્ર-આર્યરક્ષિત-)-નંદિલ કપણ-નાગહસ્તિ-રેવતિ-સિંહ (બ્રહ્મદ્વીપિક શાખા)-સ્કંડિલાચાર્ય (માયુરી વાચના)-હિમવત્-નાગાર્જુન-(ગોવિંદ-)-ભૂતદિન-લોહિત્ય-દેવવાચક ('નંદીસૂત્ર'ના કર્તા). નંદિસ્થવિરાવલી જુઓ.

[બલિસહ કૌશિકગોત્રીય બ્રાહ્મણ હતા. દશ પૂર્વના જ્ઞાતા હતા. એમના શિષ્ય સ્વાતિ તે 'તત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્ર' આદિ ગ્રંથોના રચનાર ઉમાસ્વાતિ હોવાનું ખરું નથી. ઉમાસ્વાતિ ઉચ્ચનાગર શાખાના આચાર્ય ઘોષનંદિના શિષ્ય અને વીર સં. ૭૭૦ એટલે વિ.સં. ૩૬૦(૩૦૦?)માં થયા હોવાનું જણાય છે. જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ભાગ ૧, પૃ. ૩૬૨-૬૮.

બલિસહશિ. આર્ય સ્વાતિ વીર સં. ૩૩૬(૩૩૫)માં સ્વર્ગસ્થ.

આર્ય શ્યામાચાર્ય તે પ્રથમ કાલકાચાર્ય. એ નિગોદવ્યાખ્યાતા હતા.

જીતધર શાંડિલ્યનું નામ સ્કંદિલસૂરિ કે ખંડિલસૂરિ પણ મળે છે. સ્વ. વીર સં. ૪૧૪, ૧૦૮ વર્ષની વયે. કૌંસમાં મુકાયેલાં નામો 'નંદિસ્થવિરાવલી'માંથી નહીં પણ અન્યત્રથી પ્રાપ્ત થયેલી પાટપરંપરાનાં છે.

જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૨.]

૧૦. ઇન્દ્રદિન :

ઇન્દ્રદિન વીરાત્ ૪૨૧.

[કૌશિકગોત્રીય. વીર સં. ૩૩૮માં ગણાચાર્ય.]

ગદાભિદ્ધના ઉચ્છેદક કાલકસૂરિ વીર પછી ૪૫૩ વર્ષમાં વિદ્યમાન હતા. બીજા હસ્તલેખો પ્રમાણે તે જ કાલકે પર્યુષણતિથિ ફેરવી હતી. આની સાબિતી તરીકે સ્થાનકવૃત્તિ, ધર્મોપદેશમાલાવૃત્તિ, પુષ્પમાલાવૃત્તિ, સમસ્તકાલકાચાર્યકથા અને પ્રભાવક-ચરિત્ર(શુંગ ૪)નાં પ્રમાણ આપે છે.

આર્ય ખપુત જીર્ણ પટ્ટાવલી પ્રમાણે તે જ સમયમાં એટલે વીરાત્ ૪૫૩ વર્ષે વિદ્યમાન હતા પણ તે ઉપરાંત એમ કહેવામાં આવે છે કે વર્ષ વીરાત્ ૪૮૪માં હતા એમ 'પ્રભાવકચરિત્ર' આપે છે.

શ્રી વીરમુક્તિતઃ શતચતુષ્ટયે ચતુરશિતિ સંયુક્તે ।

વર્ષાણાં સમજાયત સ શ્રીમાનાર્યખપુતગુરુઃ ॥૬-૭૭॥

[આર્ય ખપુતે અનેક વિદ્યાઓ સિદ્ધ કરી હતી.]

વીરાત્ ૪૬૭માં વર્ષમાં આર્ય મંગુ, વૃદ્ધવાદી અને પાદલિપ્ત વિદ્યમાન હતા. તે જ સમયમાં 'કલ્યાણમંદિરસ્તવ'ના કર્તા અને વિક્રમાદિત્યને જૈન ધર્મમાં લાવનાર સિદ્ધસેન દિવાકર વિદ્યમાન હતા (વીરાત્ ૪૭૦). અહીં પ્રાકૃત ગાથાઓ આપે છે. આ પ્રો. ભુલ્લરે ઈ.એ., વો.૨, પૃ.૩૬૨માં (શ્લોક ૩માં 'નહવાહણ'ને બદલે 'નહવાણ' વાંચવું) ટાંકી છે. બૃહદ્-ગચ્છની એક ગુર્વાવલીમાં નીચેની બે ગાથાઓ ઉમેરી છે :

સુત્રભુજિંવયજુતા ૪૭૦ જિણકલા વિક્કામો વરિસ સઠી ॥૬૦॥

ધમ્માઇચ્ચો ચાલીસ ૪૦ ગાઇલ પણવીસ ૨૫ નાહડે અક ૮ ॥

ઇકકમિ ૩ વાસસએ ગયંમિ પણતીસ વચ્છરસદિએ ૧૩૫ ।

વિક્કમકાલાઉ સાગા ણ વચ્છરો પુણ વિ સંજાઓ ॥

[જ્ઞાની અને ધ્યાની આર્ય મંગુ વીર સં.૪૫૪માં વાચનાચાર્ય થયા હતા. પાદલિપ્તસૂરિ અને સિદ્ધસેન દિવાકર માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૫ને અનુષંગે.]

૧૧. દિત્ર^૧ :

દિત્રના એક શિષ્ય શાંતિશ્રેણિક કે જેનાથી ઉચ્ચ નાગરી શાખા નીકળી, અને બીજા સિંહગિરિ.

૧૨. સિંહગિરિ :

આર્ય સિંહગિરિના પાંચ સ્થવિર શિષ્ય : (૧) સ્થવિર ધનગિરિ (જુઓ પરિ. પર્વ, સર્ગ ૧૨), (૨) સ્થવિર આર્ય વજ્રસ્વામી - તેમાંથી વચરી શાખા નીકળી, (૩) સ્થવિર આર્ય સમિત - તેમાંથી બ્રહ્મદીપિકા શાખા નીકળી, (૪) સ્થવિર અરિહદિત્ર અને (૫) સ્થવિર આર્ય શાંતિશ્રેણિક - તેમાંથી ઉચ્ચનાગરી શાખા નીકળી. તે શાંતિશ્રેણિકના ચાર શિષ્ય નામે આર્ય શ્રેણિક કે જેમાંથી આર્યશ્રેણિક શાખા નીકળી, આર્ય તાપસ કે જેમાંથી આર્ય તાપસી શાખા નીકળી, આર્ય કુબેર કે જેમાંથી આર્ય કુબેરી શાખા નીકળી, અને આર્ય ઋષિપાલિત કે જેમાંથી આર્ય ઋષિપાલિત શાખા નીકળી. કલ્પસૂત્રપટ્ટાવલી જુઓ. - જૈન મતવૃક્ષ.

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૫.]

૧૩. વજ્ર : જન્મ વીરાત્ ૪૮૬, સ્વર્ગવાસ વીરાત્ ૫૮૪, વગેરે ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૬ જુઓ.

તત્ર શ્રી વીરાત્ ૫૩૩ વર્ષે શ્રી આર્યરક્ષિતસૂરિણા શ્રીભદ્રગુમાચાર્યો

૧. જુઓ કલ્પસૂત્રપટ્ટાવલી.

નિર્ધારિત: સ્વર્ગભાગિતિ પટ્ટાવલ્યાં દશ્યતે । પર દુષ્યમાસંઘસ્તવયન્ત્ર-
કાનુસારેણ પ૪૪ વર્ષાંતિક્રમે શ્રી આર્યરક્ષિતસૂરીણાં દીક્ષા વિજ્ઞાયતે । તથા
ચોક્તસંવત્સરે નિર્ધારિતશં ન સંભવતીત્યેતદ્બહુશ્રુતગમ્યં । તથા પ૪૮
વર્ષાન્તે ત્રૈરાશિકજિત્ શ્રીગુપ્તસૂરિ: સ્વર્ગભાક્ ॥

પણ બીજા હસ્તલેખો પ્રમાણે ભદ્રગુપ્તનું સ્વર્ગગમન વીરાત્ પ૫૩માં અને આર્ય
રક્ષિતનું પ૫૭માં અને શ્રીગુપ્તનું વીરાત્ પ૮૪માં થયું.

[ભદ્રગુપ્ત જન્મ વીર સં.૪૨૮, દીક્ષા સં.૪૪૯, યુગપ્રધાન સં.૪૨૮, સ્વર્ગગમન
આર્ય રક્ષિતસૂરિએ કરાવેલી નિર્ધારિતપૂર્વક સં.૫૩૩. દશપૂર્વધર આ આચાર્ય
વજ્રસ્વામીના વિદ્યાગુરુ હતા. આર્ય રક્ષિતસૂરિ માટે જુઓ આ પછી ક.૧૪ને અનુષંગે.]

૧૪. વજ્રસેન^૧: ગુહસ્થી તરીકે ૯ વર્ષ, વ્રતી તરીકે ૧૧૬ (?), યુગપ્રધાન
તરીકે ૩ ગાળ્યાં; સ્વર્ગગમન ૧૨૮ વર્ષની વયે (!) વીરાત્ ૬૨૦માં થયું.

આર્ય રક્ષિતના મરણવર્ષ સંબંધી નીચલા પર ભાર મુકાય છે :

શ્રીમદાર્યરક્ષિતસૂરિ: પ૮૭ વર્ષાન્તે સ્વર્ગભાગિતિ પટ્ટાવલ્યાદૌ
દશ્યતે । પરમાવશ્યકવૃત્ત્યાદૌ શ્રીમદાર્યરક્ષિતસૂરિણાં સ્વર્ગગમનાન્તરં પ૮૪
વર્ષાન્તે સમમનિહ્વોત્પત્તિરુક્તાસ્તિ । તેનૈદ્બહુશ્રુતગમ્યમિતિ ॥

દુર્બલિકાપુષ્ય વીરાત્ ૬૧૬ વર્ષે સ્વર્ગમાં ગયા. વીરાત્ ૬૧૭ વર્ષે પહેલો ઉદય
પૂરો થાય છે અને બીજો શરૂ થાય છે. વીરાત્ ૬૨૦ વર્ષે “ઉજ્જયન્તગિરૌ
જાવડ્યુદ્ધાર:”

વજ્રસ્વામીના શિષ્ય સ્થવિર વજ્રસેનથી નાગલી શાખા નીકળી, અને બીજા શિષ્ય
આર્ય પદ્મ સ્થવિરથી આર્ય પદ્મ શાખા નીકળી અને ત્રીજા શિષ્ય આર્ય રથથી આર્ય
જયંત શાખા નીકળી. વલ્લભીવાચનાનુસાર કલ્પસૂત્રમાં આર્ય રથથી તે દેવદ્વિગણિ
ક્ષમાશ્રમણ સુધીની પટ્ટપરંપરા આ પ્રમાણે છે :

આર્ય રથ - તેમના આર્ય પુષ્પગિરિ-કલ્ગુમિત્ર-ધનગિરિ-શિવભૂતિ-(દુર્જયકૃષ્ણ-
કોટિક)-ભદ્ર-નક્ષત્ર-નાગ-જેહલ-વિષ્ણુ-કાલક-(સંપલિત તથા ભદ્ર)-વૃદ્ધ-
સંઘપાલિત-હસ્તિન્ (કાશ્યપ ગોત્ર)-ધર્મ (સુવ્રત ગોત્ર)-(હસ્ત-ધર્મ)-સિંહધર્મ-શાંડિલ્ય
(-જંબુ-નંદિત-દેશિગણિ-સ્થિરગુપ્ત-કુમારધર્મ-દેવદ્વિગણિ ક્ષમાશ્રમણ વલ્લભી વાચના
કરનાર). જુઓ કલ્પસૂત્ર. જુઓ રા. કે. પ્રે. મોદીનો ઉપોદ્ઘાત, ‘તત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્ર’
(જૈન શ્રે. મંડલ, મહેસાણા).

શ્રી હેમચંદ્રસૂરિ ‘પરિશિષ્ટપર્વ’માં વજ્રસ્વામીના વજ્રસેન સંબંધી કંઈક જણાવી
વજ્રસ્વામીનો વંશ વિસ્તાર પામ્યો, એમ કહી ત્યાં જ અટકે છે તે સકારણ લાગે છે.

૧૫થી ૩૧ એટલે વજ્રસેનના શિષ્ય ચંદ્રથી યશોદેવસૂરિના બધા મળી ૧૭
આચાર્યો થયા તેમાં ચંદ્રસૂરિના ગુરુ વજ્રસેનનો કાલ વીરાત્ ૬૨૦ ગણાય છે ને
યશોદેવના સમયમાં વીરાત્ ૧૨૭૨માં પાટણની સ્થાપના થાય છે તેથી લગભગ ૬૫૨

૧. જુઓ કલ્પસૂત્ર, આવશ્યકસૂત્ર, પરિ. પર્વ, સર્ગ ૧૨ અને ૧૩, પ્રભાવકચરિત્ર.

વર્ષ જાય છે. તો દરેકને સરાસરી ૩૮ વર્ષ અપાય ત્યારે તેમ બને.

‘વિજયસેનસૂરિપ્રશ્નોત્તર’ (શુભવિજય-સંગૃહીત)માં એક પ્રશ્ન એવો પુછાયો છે કે સ્થવિરાવલીમાં વજ્રસેનના ચન્દ્રાદિ શિષ્યો કેમ નથી બતાવ્યા અને બીજા જ શિષ્યો જણાવ્યા છે ? વળી તે બીજા શિષ્યો ચાલુ પટ્ટાવલીમાં કેમ નથી ? તેનો ઉત્તર એવો ત્યાં આપ્યો છે કે માથુરી અને વદ્ધભી એમ બે વાચના થઈ તેથી સ્થવિરાવલીમાં પાઠભેદ થયો સંભવિત છે વગેરેવગેરે.

[વજ્રસેનસૂરિ માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૭.

આર્ય રક્ષિત જન્મ વીર સં.૫૨૨, દીક્ષા સં.૫૪૪, યુગપ્રધાન સં.૫૪૪, સ્વર્ગસ્થ સં.૫૮૪ કે સં.૫૮૭. એમના તથા દુર્ભવિકાપુષ્યમિત્રના માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૮ને અનુષંગે. વજ્રસ્વામીની પાટપરંપરામાં ‘દુર્જયકૃષ્ણ-કોટિક’ તે અન્યત્ર ‘દુર્જયંત અને કૃષ્ણ, કૌશિક ગોત્રના’ એમ મળે છે, ધર્મપદ્મે ‘હસ્ત’ તે ‘હસ્તિન’ મળે છે તથા ‘સિંહધર્મ’ નામ મળતું નથી.]

૧૫. ચન્દ્ર : તસ્માગ્યન્દ્રગચ્છ ઇતિ તૃતીયં નામ પ્રાદુર્ભૂતમ્ ।।

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૮.]

૧૬. સમન્તભદ્ર : તસ્માગ્યતુર્થં નામ વનવાસીતિ પ્રાદુર્ભૂતં ।।

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૮.]

૧૭. વૃદ્ધદેવ :

કોરણકે નાહડમન્ત્રિનિર્માપિતપ્રાસાદે શ્રીમહાવીરપ્રતિષ્ઠાકૃત્ । સા ચ પ્રતિષ્ઠા વિક્રમાત્સપાદશતવર્ષાન્તે ગુર્વાવલ્યામુક્તા । તથા ચ સતિ વીરાત્ ૫૮૫ વર્ષાણિ સંપદતે । તચ્ચ સમ્યગ્ ન વિદ્મઃ યતસ્તત્રૈવ વીરાત્ ૬૨૦ વર્ષે શ્રી વજ્રસેનસ્ય સ્વર્ગો નિગદિતઃ । પશ્ચાચ્ચ શ્રીચન્દ્રસૂરિઃ સમન્તભદ્ર-સૂરિશ્ચેતિ પટ્ટધરદ્વયં સંજાતં । તત્તશ્ચ શ્રીવૃદ્ધદેવસૂરિણા વીરાત્ ૫૮૫ વર્ષે પ્રતિષ્ઠા કૃતેતિ કથં ઘટતે । ઇતિ વિચારણયા ભૂયાત્ કાલઃ સંપદતે ઇતિ ભાવઃ ।।

૧૮. પ્રઘોતન :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૧.]

૧૯. માનદેવ :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૨.]

૨૦. માનતુંગ : માલવેશ્વરચૌલુક્યવયરસિંહદેવામાત્યઃ । તેમણે બાણ અને મયૂરની ઇન્દ્રજાલથી છેતરાયેલા તે રાજાને વારાણસીમાં ‘ભક્તામર-સ્તવન’થી જૈન બનાવ્યો હતો, અને નાગરાજની ‘ભયહરસ્તવન’થી ખાતરી કરી આપી હતી. તેમણે ‘ભક્તિભર’થી શરૂ થતું એક સ્તવન પણ રચ્યું છે.

શ્રીપ્રભાવકચરિત્રે પ્રથમં શ્રી માનતુંગચરિત્રમુક્તં । પશ્ચાચ્ચ વૃદ્ધદેવ-સૂરિશિષ્યશ્રીપ્રઘોતનસૂરિશિષ્યશ્રીમાનદેવસૂરિપ્રબન્ધ ઉક્તઃ । પરં ન તત્ર

શક્કા યતસ્તત્રાન્યેઽપિ પ્રબન્ધા વ્યસ્તતયોક્તા દશ્યન્તે ॥

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૩.]

૨૧. વીર :

નાગપુરનેમિભવનપ્રતિષ્ઠયા, મહિતપાણિસૌભાગ્યઃ ।

અભવદ્વીરાચાર્યશ્રિભિઃ શતૈઃ સાધિકૈઃ રાજઃ ॥૧૧॥

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૪.]

૨૨. જયદેવ :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૫.]

૨૩. દેવાનન્દ :

શ્રી વીરાત્ ૮૪૫ વલભીભઃ^૧ । ૮૨૬ ક્વચિત્ ૮૮૬
બ્રહ્મદ્વીપિકાઃ । ૮૮૨ ચૈત્યસ્થિતિઃ ॥

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૬.]

૨૪. વિક્રમ.

૨૫. નરસિંહ :

નરસિંહસૂરિરાસીદતોઽખિલગ્રન્થપારગો યેન ।

યક્ષો નરસિંહપુરે માંસરતિં ત્યાજિતઃ સ્વગિરા ॥૧૧॥

૨૬. સમુદ્ર :

ખોમાણરાજકુલજોઽપિ સમુદ્રસૂરિર્ગચ્છં શશંસ કિલ યઃ પ્રવણપ્રમાણી ।

જિત્વા તદા ક્ષપણકાન્ સ્વવશં વિતેને નાગહ્રદે

ભુજગનાથનમસ્ય તીર્થં ॥૧૧॥

સરખાવો મુનિસુંદર ગુર્વાવલી, પૃ.૪ :

ખોમાણભૂભૃત્કુલજસ્તતોઽભૂત્ સમુદ્રસૂરિઃ સ્વવશં ગુરુયઃ

ચકાર નાગહ્રદયાર્ષતીર્થં વિદ્યામ્બુધિર્દિગ્વસનાન્ વિજિત્ય ॥૩૯॥

ખોમાણ રાજાના કુલમાં થયેલ સમુદ્રસૂરિએ દિગમ્બરોને જીતીને નાગહ્રદ (નાગદા - દેલવાડા પાસે આવેલા એકલિંગજીના ડુંગરની તળેટીમાં આવેલું)નું પાર્શ્વનાથનું તીર્થ પોતાને સ્વાધીન કર્યું હતું.

૨૭. માનદેવ :

વિદ્યાસમુદ્રદરિભદ્રમુનીંદ્રમિત્રં સૂરિર્ભભૂવ પુનરેવ હિ માનદેવઃ

માન્દ્યાત્રયાતમપિ યોઽનઘસૂરિમન્ત્રં લેભેઽમ્બિકામુખગિરા

તપસોજજયન્તે ॥૧૧॥

૧. સરખાવો પ્રભાવકચરિત્ર, શ્લો.૭૯, ૮૦ :

શ્રીવર્ધમાનસંવત્સરતો વત્સરશતાષ્ટકેઽતિગતે ।

પંચાધિકયત્વારિશતાધિકે સમજનિ વલભ્યાઃ ॥

ભંગસ્તુરુષ્કવિહિતઃ

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૩૦.]

વીરાત્ ૧૦૦૦માં સત્યમિત્ર સાથે છેલ્લું પૂર્વ નષ્ટ થયું.

નાગહસ્તી, રેવતીમિત્ર, બ્રહ્મદ્વીપ, નાગાર્જુન, ભૂતદિત્ર અને વીરાત્ ૯૯૩માં પર્યુષણ પર્વને ફેરવનાર કાલક - આ છયે યુગપ્રધાનો વજ્રસેન (ક.૧૪) અને સત્યમિત્રની વયમાં થયા.

વીરાત્ ૧૦૫૫માં એટલે સં.૫૮૫માં યાકિનીના પુત્ર હરિભદ્રસૂરિએ સ્વર્ગવાસ કર્યો.

નિશીથબૃહત્કલ્પભાષ્યાવશ્યકાદિચૂર્ણિકારાઃ શ્રીજિનદાસગણિ-
મહત્તરાદયઃ પૂર્વગતશ્રુતધરશ્રીપ્રદ્યુમ્નક્ષમાશ્રમણાદિશિષ્યત્વેન શ્રીહરિભદ્ર-
સૂરિતઃ પ્રાચીન એવ યથાકાલભાવિનો બોધ્યાઃ ।

વીરાત્ ૧૧૧૫માં (બીજી હાથપ્રત પ્રમાણે ૧૧૫૦) યુગપ્રધાન જિનભદ્રગણિ વિદ્યમાન હતા. તેમણે 'જિનભદ્રીય ધ્યાનશતક' નામનું પુસ્તક બનાવ્યાથી તેમને મિત્ર ગણવામાં આવતા. "તસ્ય ચતુરુત્તરશતવર્ષાયુષ્કત્વેન શ્રીહરિભદ્રસૂરિકાલેઽપિ સંભવાન્ના-
શંકાવકાશ ઇતિ ।।"

[નાગહસ્તી વીર સં. છઠ્ઠી સદીમાં થયેલા વાચનાચાર્ય હતા. (જુઓ હવે પછી વાચકવંશપરંપરા ક.૧૬.) યુગપ્રધાન (વીર સં. ૬૨૦-૬૮૯) નાગેન્દ્ર (જુઓ હવે પછી યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૨) સાથે એમની કેટલીક વાર ભેળસેળ થઈ છે.

રેવતીમિત્ર યુગપ્રધાન વીર સં. ૬૮૯-૭૪૮ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૩).
બ્રહ્મદ્વીપક સિંહ સંભવતઃ વીર સં. આઠમી સદીમાં થયેલા વાચનાચાર્ય હતા (જુઓ વાચકવંશપરંપરા ક.૧૮). યુગપ્રધાન (સં. ૭૪૮-૮૨૬) સિંહ એમનાથી જુદા માનના જોઈએ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૪).

નાગાર્જુન યુગપ્રધાન વીર સં. ૮૨૬-૯૦૪ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૫).
ભૂતદિત્ર યુગપ્રધાન વીર સં. ૯૦૪-૯૮૩ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૬).
કાલક (ચોથા) યુગપ્રધાન વીર સં. ૯૮૩-૯૯૪ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૭).

સત્યમિત્ર યુગપ્રધાન વીર સં. ૯૯૩-૧૦૦૦ (જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૮).
હરિભદ્રસૂરિ માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૪ને અનુષંગે.

[જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ માટે જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૩૦.]

૨૮. વિબુધપ્રભ.

૨૯. જયાનન્દ.

૩૦. રવિપ્રભ : તેમણે વીરાત્ ૧૧૭૦માં એટલે વિ.સં. ૭૦૦માં નક્કલપુરમાં નેમિનાથનું મંદિર બંધાવ્યું.

વીરાત્ ૧૧૯૦માં ઉમાસ્વાતિ યુગપ્રધાન વિદ્યમાન હતા. (શ્રાવકપ્રજ-
પૂત્યાદિકરણાદન્યઃ)

[‘તત્ત્વાર્થધિગમસૂત્ર’ના રચનાર ઉમા સ્વાતિથી જુદા આ સ્વાતિ છે, જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૩૧.]

૩૧. યશોદેવ :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૩૪.]

વીરાત્ ૧૨૭૨માં એટલે વિ.સં.૮૦૨માં વનરાજે અણહિલ્લપુર પાટણ સ્થાપ્યું.

વીરાત્ ૧૨૭૦માં એટલે વિ.સં.૮૦૦માં ભાદ્રપદ શુકલ અને દિને આમ રાજાને જૈન ધર્મમાં લાવનાર બપ્પભટ્ટિની જન્મ થયો હતો, અને તેમનું સ્વર્ગગમન વીરાત્ ૧૩૬૫માં એટલે વિ.સં.૮૮૫ના ભાદ્રપદ શુકલ ૬ને દિને થયું હતું,

આ વખતે લક્ષ્મણાવતીમાં (ગૌડદેશમાં) ‘ગૌડવધ’ના કર્તા વાક્યપતિરાજ, તથા કાન્યકુબ્જના રાજા યશોવર્મન વિદ્યમાન હતા. જુઓ પ્રભાવકચરિત્ર, ૯.

૩૨. પ્રદ્યુમ્ન.

૩૩. માનદેવ : ‘ઉપધાનવાચ્ય’ અને બીજા ગ્રંથોના કર્તા.

૩૪. વિમલચંદ્ર :

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૩૫.]

૩૫. ઉદ્યોતન : વીરાત્ ૧૪૬૪ એટલે વિ.સં.૮૮૪માં સર્વદેવસૂરિને (બીજા કહે છે કે આઠ સૂરિઓને) મોટા વડ નીચે અર્બુદાચલ ઉપર આવેલ ટેલીગ્રામમાં સૂરિપદ આપ્યાં. આંહીથી બૃહદ્ અથવા વડ(વટ)ગચ્છ (પાંચમું નામ) ઉત્પન્ન થયો.

ખરતર. પટ્ટાવલી પ્રમાણે ઉદ્યોતનના એક શિષ્ય વર્ધમાન વિ.સં.૧૦૮૮માં સ્વર્ગસ્થ થયા. તે સાલ ખરી હોય તો સર્વદેવને સૂરિપદ આપવાની સાલ મોડી જોઈએ.

[જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૩૮.]

૩૬. સર્વદેવ :

અયં ચ શ્રીસુધર્મસ્વામિનઃ પર્યદંશપટ્ટભૃતશ્ચન્દ્રગચ્છસંજ્ઞાહેતોઃ શ્રીચન્દ્રસૂરેરેકવિંશતિતમો બૃહદ્ગચ્છસંજ્ઞાયાઃ પ્રથમ આચાર્યઃ । કેચિત્તુ શ્રીસંભૂતવિજયશ્રીભદ્રબાહુ ૧ શ્રીઆર્યમહાગિરિસુહસ્તિનૌ ૨ શ્રીસુસ્થિત-સુપ્રતિબદ્ધસૂરિ ૩ ચેતિ યુગલત્રયાણામપ્યાચાર્યાણાં પૃથક્ પૃથક્ પટ્ટધરત્વ-વિવક્ષયા શ્રીમહાવીરસ્યાપિ ગણનાપંકતૌ પ્રક્ષેપાચ્ય શ્રી મહાવીરાત્ એકોનવિંશતિતમં શ્રીચન્દ્રસૂરિં વદન્તિ । તદિહ ન વિવક્ષિતં તીર્થકૃતઃ કસ્યાપિ પટ્ટધરત્વાભાવાત્ । યુગલત્રયે ચૈકૈકસ્યૈવ સંતાનસ્ય પ્રવર્તનાત્ । તસ્માત્ શ્રીસુધર્મસ્વામિતઃ શ્રીસર્વદેવસૂરિઃ ષટ્તંશત્તમપટ્ટધર ઇતિ બોધ્યં । કેચિત્ શ્રીપ્રદ્યુમ્નસૂરિમુપધાનપ્રકરણપ્રણેત્ શ્રીમાનદેવસૂરિં ચ પટ્ટધરતયા ન મન્યન્તં । તદભિપ્રાયેણ ચતુસ્તંશત્તમ ઇતિ ॥

આ ઉપરાંત નીચેના શ્લોકો પણ (મુનિસુન્દરસૂરિએ સં.૧૪૬૬માં બનાવેલી ‘ગુર્વાવલી’માંથી) ટાંક્યા છે :

ચરિત્રશુદ્ધિં વિધિવજ્જનાગમાત્ વિધાય ભવ્યાનભિતઃ પ્રબોધયત્ ।

ચકાર જૈનેશ્વરશાસનોત્તરિતે યઃ શિષ્યલબ્ધ્યાભિનવો નુ ગૌતમઃ ॥ ૧ ॥

નૃપાદશાગ્રે શરદાં સહસ્રે ૧૦૧૦, યો રામસૈન્યાહ્વપુરે ચકાર ।
 નાભેયચૈત્યેઽષ્ટમતીર્થરાજબિમ્બપ્રતિષ્ઠાં વિધિવત્સદૃચ્યઃ ॥ ૨ ॥
 ચન્દ્રાવતી^૧-ભૂપતિનેત્રકલ્પં શ્રીકુંકુણં મન્ત્રિણામુચ્ય ઋદ્ધિં ।
 નિર્માપિતોતુંગવિશાલચૈત્યં, યોઽદીક્ષયચ્છુદ્ધગિરા પ્રબોધ્ય ॥ ૩ ॥

સંવત્ ૧૦૨૯માં ધનપાલે 'દેશીનામમાલા' રચી.^૨

સં. ૧૦૯૬માં શાન્તિસૂરિ (ધારાપદ્રગચ્છના, વાદિવેતાલ) સ્વર્ગ પામ્યા. તેમણે ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર પર ટીકા રચી છે. (જુઓ પ્રભાવકચરિત્ર, શુંગ ૧૬).

[સર્વદેવને સં. ૯૯૪માં આચાર્યપદ, તેલી ગામમાં. સં. ૯૮૮માં હથુંડીના રાવ જગમાલને અને સં. ૧૦૨૧માં ઢેલડિયાના પંવાર સંધરાવને સપરિવાર જૈન બનાવ્યા.

સં. ૧૦૧૦માં રઘુસેને જીર્ણોદ્ધાર કરી સ્થાપેલા 'રાજવિહાર'માં ચંદ્રપ્રભ વગેરેની પ્રતિમાઓની પ્રતિષ્ઠા કરી.

ધનપાલે 'ઋષભપંચાશિકા' પણ રચી છે.]

૩૭. દેવ અપરનામ રૂપશ્રી :

[તેઓ રૂપાળા હોઈને ગુજરાતના રાજા કણ્ઠિવે તેમનો 'રૂપશ્રી'નું બિરુદ આપ્યું હતું. તેથી એમનો સમય સં. ૯૫૨માં શતકનું પહેલું ચરણ ગણાય. એમનું બીજું નામ અજિતદેવ પણ મળે છે.]

૩૮. સર્વદેવ :

[તેમણે વિજયચંદ્ર વગેરે આઠ મુનિઓને આચાર્યપદવી આપી હતી. સ્વર્ગગમન સં. ૧૧૩૭ (અનુમાને).]

૩૯. યશોભદ્ર અને નેમિચંદ્ર : (ગુરુભ્રાતાઓ)

સંવત્ ૧૧૩૫માં (બીજાઓ ૧૧૩૯ કહે છે) નવ અંગ પર વૃત્તિઓ રચનાર અભયદેવસૂરિ દેવલોક પામ્યા.

તથા કૂર્યપુરગચ્છીયચૈત્યવાસિજિનેશ્વરસૂરિશિષ્યો જિનવલ્લભશ્ચિત્રકૂટે ષષ્ઠકલ્યાણકપ્રરૂપણયા વિધિસંઘો વિધિધર્મ ઇત્યાદિ નામ્ના નિજમતં પ્રરૂપ્ય પ્રવચનબાહ્યો જાતઃ । સા ચ પ્રરૂપણા વિ. ૧૧૪૫ તથા ૧૧૫૦ વર્ષે સંભાવ્યતે ॥

(ખરતર. પટ્ટાવલી ક. ૪૩ સરખાવો.)

[યશોભદ્રસૂરિ સં. ૧૧૪૮ સુધી વિદ્યમાન હોય એવો સંભવ છે.

નેમિચંદ્રસૂરિ ઉદ્યોતનસૂરિના શિષ્ય ઉપાધ્યાય આમ્રદેવસૂરિના હસ્તદીક્ષિત શિષ્ય

૧. સંપ્રતિ ભીમપટ્ટી.

૨. પ્રભાવકચરિત્ર, ૧૭, ૧૯૪ :

સર્વજપુરતસ્ત્રોપવિશ્ય સ્તુતિમાદધૌ ।

જય જંતુકપ્પેત્યાદિ ગાથા પંચાશતમિમાં ॥

આમાં પ્રાકૃત શબ્દો છે તે 'ઋષભ-પંચાશિકા'ના આઘ શબ્દો છે.

હતા. આચાર્ય થયા પહેલાં તેમનું પં. દેવેન્દ્રગણિ નામ હતું. તેઓ સં. ૧૧૨૮ અને ૧૧૩૮ના ગાળામાં આચાર્ય થયા હતા. તેઓ સં. ૧૧૬૮ પછી સ્વર્ગે ગયા. તેમણે સં. ૧૧૨૮માં પાટણમાં ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર પર 'સુખબોધા' નામે વૃત્તિ, સં. ૧૧૩૮માં પાટણમાં 'મહાવીરચરિય', તથા 'રત્નચૂડતિલયસુંદરીકહા' ને 'આખ્યાનમણિકોશ' વગેરે કૃતિઓ રચી છે. તેઓ 'સૈદ્ધાન્તિકશિરોમણિ' કહેવાતા હતા.]

૪૦. મુનિચંદ્ર : નેમિચંદ્રના ગુરુભ્રાતા વિનયચંદ્ર તેમના ગુરુ હતા. આ સંબંધી નીચેના શ્લોકો (મુનિસુન્દરની 'ગુર્વાવલી'માંથી ૬૬-૬૮ અને ૭૨) ટાંક્યા છે :

સૌવીરપાયીતિ તદેકવારિપાનાદ્ વિધિજો બિરુદં બભાર ।
જિનાગમામ્બોનિધિઘૌતબુદ્ધિયઃ શુદ્ધચારિત્રિષલબ્ધરેખઃ ॥૧॥
સંવિગ્નમૌલિવિકૃતીઃ સમસ્તાસ્તત્યાજ દેહેડપ્યમમઃ સદા યઃ ।
વિદ્ધદ્ધિનેયાલિવૃતઃ પ્રભાવપ્રભાગુણૌઘૈઃ કિલ ગૌતમાભઃ ॥૨॥
હરિભદ્રસૂરિચિતાઃ શ્રીમદનેકાન્તજયપતાકાઘાઃ ।
ગ્રન્થનગા વિબુધાનામપ્યધુના દુર્ગમા યેડત્ર ॥૩॥
સત્પગ્જિકાદિપઘાવિરચનયા ભગવતા કૃતા યેન ।
મન્દધિયામપિ સુગમાસ્તે સર્વે વિશ્વહિતબુદ્ધ્યા ॥૪॥
અષ્ટહયેશ ૧૧૭૮ મિતેડબ્દે વિક્રમકાલાદિવં ગતો ભગવાન્ ।
શ્રીમુનિચન્દ્રમુનીન્દ્રો દદાતુ ભદ્રાણિ સંઘાય ॥૫॥

શ્રી મુનિચન્દ્રસૂરિગુરુભ્રાતા ચન્દ્રપ્રભાચાર્યઃ સંવિગ્નત્વાદિગુણગરિષ્ઠેષુ શ્રીમુનિચન્દ્રસૂરિષુ બહુમાનપરાયણસ્ય કસ્યચિન્મહદ્વિકશ્રાદ્ધસ્ય જિનબિમ્બ-પ્રતિષ્ઠામહસિ શ્રીમુનિચન્દ્રસૂરિમહિમાનં દષ્ટ્વા માત્સર્યાત્ શ્રાદ્ધપ્રતિષ્ઠાં વ્યવસ્થાપ્ય મતભેદકરણાય પૂર્ણિમાપાક્ષિકં પ્રરૂપયન્ સંઘેન નિવારિતોડપિ શ્રાદ્ધપ્રતિષ્ઠા પૂર્ણિમાપાક્ષિકં ચેત્યુભયમપ્યનાદિસિદ્ધં ત્વં પ્રરૂપયેતિ મમ સ્વપ્ને પદ્માવત્યોક્તમિત્યસદ્ભાષણપુરસ્સરં સ્વામિનિવેશમત્યજન્ શ્રી સંઘેન બહિષ્કૃતઃ । તતો વિ. ૧૧૮૫ વર્ષે પૌર્ણિમીયક્રમતોત્પત્તિઃ તત્પ્રતિબોધાય ચ શ્રીમુનિચન્દ્રસૂરિભિઃ પાક્ષિકસપ્તતિકા કૃતેતિ ॥

મુનિચંદ્રે પોતાનાં સગાં આનન્દસૂરિ અને બીજાંઓને ધર્મદીક્ષા આપી.

મુનિચંદ્રના એક શિષ્ય દેવસૂરિનો દિગંબર કુમુદચંદ્રાચાર્ય સાથે અણહિલપુર પટ્ટણના રાજા જયસિંહદેવ (જેનું અપર નામ સિદ્ધરાજ છે, રાજ્ય સં. ૧૧૫૦-૧૧૮૮ સુધી) સમક્ષ વાદ સં. ૧૧૮૧માં થયો એમ

ચન્દ્રાષ્ટશિવ વર્ષેડત્ર વૈશાખે પૂર્ણિમાદિને ।
આહૂતો વાદિશાલાયાં તૌ વાદિપ્રતિવાદિનો ॥

(પ્રભાવકચરિત્ર, ૨૧-૮૫)

આ શ્લોકમાં તે વિશે કહેલ છે. સભામાં વાદ થતાં જીત મેળવી આથી તે શહેરમાં દિગંબરોના પ્રવેશનો અટકાવ થયો. સં. ૧૨૦૪માં દેવસૂરિએ ફલવર્ધી (ફલોધી) ગ્રામમાં

ચૈત્ય બંધાવ્યું (‘તત્પીઠં સંપ્રત્યપિ પ્રસિદ્ધં’) અને આરાસણમાં નેમિનાથ પ્રતિષ્ઠા કરી. તેમણે ‘સ્યાદ્વાદરત્નાકર’ નામનો એક પ્રમાણગ્રંથ રચ્યો કે જેમાંથી ચતુર્વિંશતિસૂરિ શાખા જન્મ પામી. દેવસૂરિનો જન્મ સં. ૧૧૪૩, દીક્ષા ૧૧૫૨, સૂરિપદ ૧૧૭૪, સ્વર્ગ ૧૨૨૬ના શ્રાવણ વદિ ૭ ગુરુ.^૧

આ જ સમયે દેવચંદ્રસૂરિના શિષ્ય હેમચંદ્રસૂરિ વિદ્યમાન હતા તેમણે કુમારપાલને જૈન બનાવ્યા હતા. તેમણે ત્રણ કોટિ ગ્રંથો (ગાથાપ્રમાણ) રચ્યા છે. જન્મસંવત ૧૧૪૫ના કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫, દીક્ષા ૧૧૫૦માં, સૂરિપદ ૧૧૬૬-માં અને સ્વર્ગ ૧૨૨૮.^૨

[મુનિચંદ્રસૂરિનું બીજું નામ ચંદ્રસૂરિ પણ હોવાનું જાણવા મળે છે. તેઓ બાલબ્રહ્મચારી હતા. જન્મ ડભોઈમાં. પિતા ચિંતક, માતા મોંઘીબાઈ. દીક્ષા બાલવયે યશોભદ્રસૂરિ પાસે. ઉપાધ્યાય વિનયચંદ્રના વિદ્યાશિષ્ય. ૧૨ વસ્તુઓ જ આહારમાં લેનાર, છ વિગય આદિનો ત્યાગ કરનાર, આયંબિલનું તપ કરનાર અને સૌવીરનું પાણી પીનાર. પાટણમાં આચાર્ય શાંતિસૂરિ પાસે ન્યાયાદિ છ દર્શનોનો અભ્યાસ. શ્રુતની બાબતમાં સંઘમાં આધારસ્તંભ. સં. ૧૧૭૮ કારતક વદ ૫ના રોજ પાટણમાં સ્વર્ગવાસ. એમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૨, ૪૨૪-૨૬ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક્ર. ૩૩૩-૩૪.

નવાંગીવૃત્તિકાર અભયદેવસૂરિ માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક. ૪૨.

દેવસૂરિ અપરનામ દેવાચાર્ય, દેવચંદ્રસૂરિ, વાદિદેવસૂરિનો જન્મ ગુજરાતમાં મહાહત નગરમાં. પિતા પોરવાડવંશીય શેઠ વીરનાગ, માતા જિનદેવી. દીક્ષાનામ રામચંદ્ર. ‘સકળવાદિમુકુર’ કહેવાયા. એમના અન્ય ગ્રંથો ‘પ્રભાતસ્મરણકુલક’, ‘શ્રાવક-ધર્મકુલક’, ‘મુનિચંદ્રગુરુસ્તુતિ’ વગેરે.

હેમચંદ્રાચાર્ય માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક્ર. ૪૧૧-૬૨, પૃ. ૨૮૫-૩૨૦.]

૧. સરખાવો પ્રભાવકચરિત્ર, ૨૧, ૨૮૭ :
શિખિવેદશિવે જન્મ દીક્ષા યુગ્મશરેશ્વરે ।
વેદાશ્વશંકરે વર્ષે સૂરિત્વમભવત્પ્રભોઃ ॥
રસયુગ્મરવૌ વર્ષે શ્રાવણે માસિ સંગતે ।
કૃષ્ણપક્ષસ્ય સપ્તમ્યામપરાહ્ને ગુરોર્દિને ॥
મર્ચલોકસ્થિતં લોકં પ્રતિબોધ્ય પુરંદર- ।
બોધકા ઇવ તે જગ્મુર્દિવં શ્રીદેવસૂરયઃ ॥
૨. સરખાવો પ્રભાવકચરિત્ર, ૨૨, પૃ. ૮૫૧ :
શરવેદેશ્વરે વર્ષે કાર્તિકે પૂર્ણિમાનિશિ ।
જન્માભવત્પ્રભોવ્યોમબાણશંભૌ વ્રતં તથા ॥
રસષડીશ્વરે સૂરિપ્રતિષ્ઠા સમજાયત ।
નન્દદ્વયરવૌ વર્ષેડવસાનમભવત્પ્રભોઃ ॥

૪૧. અજિતદેવ :

[તેઓ મુનિચંદ્રસૂરિના શિષ્ય હતા. તેમણે સં.૧૧૮૧માં જીરાવલા તીર્થની સ્થાપના કરી હતી. એ છયે દર્શનોના પારગામી હતા.]

તત્સમયે વિ.૧૨૦૧ વર્ષે જિનદત્તેન જિનવલ્લભવ્યવસ્થાપિતં વિધિ-
સંઘમેવ (સરખાવો ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૪૩, ૪૪) શરણીકૃત્ય તદ્દ્વદ્યે
મિથ્યાદક્ષ્યામુણ્ડારાધિતા । તતો વિધિસંઘસ્યેવ ચામુણ્ડિક ઇતિ નામ તથા
પત્તને^૧ સ્ત્રીજિનપૂજોત્થાપનેન સંઘતાડનભયાદુષ્ટવાહનો જાવલપુરે ગતઃ ।
તતો લોકે સ એવૌષ્ટિક ઇત્યુક્તનામશ્રવણાજજાતકોધેન સરોષે ભાષમાણઃ
ખરતરપ્રકૃતિકત્વાજજાતઃ । ખરતર ઇત્યાખ્યાસ્યાતઃ (સરખાવો ખરતર.
પટ્ટાવલી ક.૪૦.)

બારસવાસસએસું વિક્કમકાલાઉ જલહિઅહિએસું ।

જિણવલ્લહકોહાઓ કુચ્યયરગણાઉ ખરહરયા ॥૧॥

ઇતિ વૃદ્ધસંપ્રદાયગાથાયાં જિનવલ્લભાત્ખરતરોત્પત્તિરુક્તા । તચ્ચ
જિનવલ્લભસ્થાપિતો વિધિસંઘ એવ જિનદત્તાદૌષ્ટિકખરતરાદિખ્યાતિભાક્ષ ।
વિધિસંઘસ્ય તુ મૂલં જિનવલ્લભ એવેત્યભિપ્રાયેણોક્તં બોધ્યં ॥

તથા વિ.૧૨૧૩ વર્ષે બિહણપગ્રામે પૌર્ણિમીયકૈકાક્ષનરસિંહો-
પાધ્યાયનાઠી[થી ?]શ્રાવિકાભ્યામાગ્યવિક્રમતોત્પત્તિઃ ।

વિ.૧૨૩૬ વર્ષે પૌર્ણિમીયકનરસિંહસૂરિતઃ સાર્ધપૌર્ણિમીયકોત્પત્તિઃ ।
વિ.૧૨૫૦ વર્ષે પૌર્ણિમીયકાગ્યવિક્રમતનિર્ગતાભ્યાં દેવભદ્રશીલગુણાભ્યાં
શ્રીશત્રુંજયપરિસરે આગમિક્રમતોત્પત્તિઃ । યદુક્તં ।

નન્દેન્દ્રિયરુદ્રકાલ ૧૧૫૮ જનિતઃ પક્ષોડસ્તિ રાકાંકિતો । વેદા-
બ્રારુણકાલ ૧૨૦૪ ઔષ્ટિકભવો વિશ્વાર્કકાલો ૧૨૧૩ડગ્યલઃ । ષટ્ચર્કેષુ
૧૨૩૬ ચ સાર્ધપૌર્ણિમ ઇતિ વ્યોમેન્દ્રિયાર્કે ૧૨૫૦ પુનઃ । કાલે ત્રિસ્તુતિકઃ
કલૌ જિનમતે જાતાઃ સ્વકીયાગ્રહાત્ ॥ ?

(બીજા ગચ્છ એટલે તપગચ્છની પટ્ટાવલીનો પાઠ એમ છે કે “કાલે ત્રિસ્તુતિકોડ-
ક્ષમંગલરવૌ ૧૨૮૫ મોઘક્રિયાસ્તાપસાઃ ॥” આ પાંચ ગચ્છ માટે જુઓ વેબર,
પૃ.૮૦૨-૮૦૭.)

૪૨. વિજયસિંહ : તેમણે ‘વિવેકમંજરી’(વૃત્તિ) સંશોધી.

આમ ઉ. ધર્મસાગર કહે છે, પણ આ બ્રાંતિયુક્ત છે. આસડ કવિએ પ્રાયઃ
સં.૧૨૪૮માં ‘વિવેકમંજરી’ રચી, અને તેના પર વૃત્તિ રચનાર બાલચંદ્રસૂરિ મંત્રી
વસ્તુપાલના સમકાલીન સં.તેરમી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં વિદ્યમાન હતા. એટલે એ સદીના
પ્રારંભમાં વિદ્યમાન આ વિજયસિંહસૂરિ, તેમના સ્વર્ગવાસ પછી રચાયેલા એ ગ્રંથનું
શોધન ન કરી શકે એ સ્વાભાવિક છે. બાલચંદ્રસૂરિએ પોતાની વૃત્તિના સંશોધક તરીકે

૧. એટલે અજહિલપુર પાટણમાં.

પોતાના સમકાલીન નાગેંદ્રગચ્છીય વિજયસેનનો નિર્દેશ કરેલ છે. - 'સિદ્ધરાજ અને જૈનો' એ નામનો પંડિત લાલચંદ્રનો લેખ.

[વિજયસિંહસૂરિએ સં.૧૨૦૬માં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. સં.૧૨૩૫ સુધી એ વિદ્યમાન હતા. તેઓ સમર્થ વાદી હતા.]

૪૩. સોમપ્રભ અને મણિરત્ન :

[સોમપ્રભસૂરિ પૂર્વાશ્રમમાં પોરવાડ મહામંત્રી જિનદેવના પુત્ર સર્વદેવના પુત્ર હતા. એમણે સં.૧૨૩૮માં માતૃકાયતુવિંશતિપટ્ટની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી, જે પદ્મ આજે શંખેશ્વર તીર્થમાં પૂજાય છે. સં.૧૨૮૪માં શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરી અંકેવાલિયા ગામમાં ચતુર્માસ કર્યું તે દરમ્યાન સ્વર્ગવાસ. તેઓ વ્યાકરણ, કાવ્ય, ન્યાય, આગમના અભ્યાસી હતા. 'સુમતિનાહચરિય' (પાટણમાં), 'સિન્દૂરપ્રકર', 'શુંગારવૈરાગ્યતરંગિણી', 'શતાર્થકાવ્ય' 'કુમારપાલપરિબોહી' (પાટણમાં, સં.૧૨૪૧) એ એમના ગ્રંથો છે.

મણિરત્નસૂરિ સંભવતઃ સં.૧૨૭૪માં સ્વર્ગે ગયા.]

૪૪. જગચંદ્ર : તપાગચ્છના પ્રસિદ્ધ સ્થાપક.

ક્રિયાશિથિલમુનિસમુદાયે જ્ઞાત્વા ગુર્વાજ્ઞયા વૈરાગ્યરસૈકસમુદ્રં ચૈત્ર-ગચ્છીય શ્રીદેવભદ્રોપાધ્યાયં સહાયમાદાય ક્રિયાયામૌગ્યાદ્ ઢીરલાજગચ્ચન્દ્ર-સૂરિરિતિ ખ્યાતિભાગ્ બભૂવ । કેચિન્તુ આઘાટપુરે દ્વાત્રિંશતા દિગમ્બરાચાર્યૈઃ સહ વિવાદં કુર્વન્ ઢીરકવદભેદો જાત ઇતિ રાજા ઢીરલાજ-ગચ્ચન્દ્રસૂરિરિતિ ભણિત ઇત્યાહુઃ । તથા યાવજજીવમાયામ્ભતપોડમિત્રહી દ્વાદશવર્ષે તપાભિરુદમાત્રવાન્ । તતઃ ષષ્ઠં નામ વિ.૧૨૮૫ વર્ષે તપા ઇતિ પ્રસિદ્ધં । તથા ચ નિર્ગ્રન્થ ૧ કૌટિક ૨ ચન્દ્ર ૩ વનવાસિ ૪ બૃહદ્ગચ્છ ૫ તપા ૬ ઇતિ ષણ્ણાં નામ્નાં પ્રવૃત્તિહેતવ આચાર્યાઃ ક્રમેણ શ્રીસુધર્મસ્વામિ ૧ શ્રીસુસ્થિત ૨ શ્રીચન્દ્ર ૩ શ્રીસમન્તાભદ્ર ૪ શ્રીસર્વદેવ ૫ શ્રીજગચ્ચન્દ્ર ૬ નામાનઃ ષટ્સૂરયઃ ।। (વેબરનું પૃ.૮૦૫ જુઓ.)

[મણિરત્નસૂરિના શિષ્ય. પિતા પોરવાડ પૂર્ણચન્દ્ર. મણિરત્નસૂરિના સ્વર્ગવાસથી આયંબિલ તપ શરૂ કર્યું. મેવાડના રાણા જૈત્રસિંહે એમના આયંબિલ તપથી પ્રભાવિત થઈ સં.૧૨૮૫માં એમને 'મહાતપસ્વી' તરીકે બિરદાવ્યા. જૈત્રસિંહના દરબારમાં દિગંબર વાદીઓને હરાવ્યા તેથી 'હીરા'નું માનવંતું બિરુદ મળ્યું. ગુજરાતના મહાત્માત્ય વસ્તુપાલ-તેજપાલ તેમના ખાસ ઉપાસક હતા. તેઓ સં.૧૨૮૫-૮૬માં સ્વર્ગે ગયા.

જગચંદ્રસૂરિએ પોતાની પાટે દેવેન્દ્રસૂરિને સ્થાપ્યા હતા, પરંતુ તેમના સ્વર્ગગમન પછી વિજયચંદ્રસૂરિ પણ તેમની માટે બેઠા. આથી બે શ્રમણપરંપરા ઊભી થઈ. દેવેન્દ્રસૂરિની તે લઘુ પોસાળ. વિજયચંદ્રસૂરિની તે વૃદ્ધ પોસાળ.]

૪૫. દેવેન્દ્ર :

આ સમયે વિજયચંદ્ર વિદ્યમાન હતા. તેઓ વસ્તુપાલના ગૃહમાં લેખ્યકર્મ કરનાર મંત્રી હતા. એમને સૂરિપદ જગચંદ્રે આપ્યું.

લોકેશ્વ વૃદ્ધશાલાયાં સ્થિતત્વાત્ શ્રીવિજયચન્દ્રસમુદાયો વૃદ્ધશાલિક
 ઇત્યુક્તઃ । તથા લઘુશાલાયાં સ્થિતત્વાત્ શ્રીદેવેન્દ્રસૂરિમિશ્રિતસમુદાયસ્ય
 લઘુશાલિક ઇતિ ખ્યાતિઃ । યથા પૌર્ણિમીયકમતોત્પત્ત્યનન્તરં તત્પ્રતિ-
 પક્ષભૂતસ્ય તીર્થસ્થ ચતુર્દશીયક ઇતિ નામ ॥

સં.૧૩૦૨માં દેવેન્દ્રે ઉજ્જયિનીના મહેત્વ્ય જિનચંદ્રના બે પુત્રો નામે વીરધવલ
 અને ભીમસિંહને જૈન દીક્ષા આપી. સં.૧૩૨૩માં (કવચિત્ ૧૩૦૪માં) વીરધવલનું
 વિદ્યાનન્દસૂરિ નામ આપી સૂરિપદ આપ્યું અને ભીમસિંહનું ધર્મકીર્તિ નામ આપી
 ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું. વિદ્યાનન્દે વ્યાકરણ બનાવ્યું. કહ્યું છે કે :

વિદ્યાનન્દાભિધં યેન કૃતં વ્યાકરણં નવં ।

ભાતિ સર્વોત્તમં સ્વલ્પસૂત્રં બહ્વર્થસંગ્રહં ॥

- મુનિસુંદરની 'ગુર્વાવલી', શ્લોક ૧૭૧.

દેવેન્દ્રે નીચલા ગ્રંથો રચ્યા :

શ્રાદ્ધદિનકૃત્યસૂત્ર[સ]વૃત્તિ ૨, નવ્યકર્મગ્રંથપંચકસૂત્ર[સ]વૃત્તિ ૨, સિદ્ધપંચાશિકા-
 સૂત્રવૃત્તિ ૧, ધર્મરત્નવૃત્તિ ૧, સુદર્શનાચરિત્ર ૧, ત્રણ ભાષ્ય ૩, સિરિઉસહવદ્ધમાણ
 વગેરે સ્તવો.

કેચિત્તુ શ્રાવકદિનકૃત્યસૂત્રં ચિરન્તનાચાર્યાન્તરકૃતમિત્યાહુઃ ॥

દેવેન્દ્રનું સ્વર્ગગમન માલવામાં સં.૧૩૨૭માં થયું, અને તેમના નિમાયલા
 ઉત્તરાધિકારી વિદ્યાનન્દસૂરિનું વિદ્યાપુરમાં તેને તેરમે દિવસે મરણ થયું, તેથી વિદ્યાનન્દના
 ભાઈ ધર્મકીર્તિ ઉપાધ્યાયે ધર્મઘોષનું નામ ધરી સૂરિપદ લીધું.

[દેવેન્દ્રસૂરિનું સંસારી નામ દેવસિંહ. વંશ પોરવાડ. આચાર્યપદ સંભવતઃ
 સં.૧૨૮૫માં. સં.૧૩૧૯માં એમની અને વિજયચંદ્રસૂરિ વચ્ચે ખંભાતમાં મતભેદ
 પડ્યો. દેવેન્દ્રસૂરિને નાની પોસાળમાં ઉતાર્યા તેથી એમનો શિષ્યપરિવાર લઘુપોસાળના
 નામે પ્રસિદ્ધ થયો. તેઓ સં.૧૩૨૭માં માળવામાં (અગર મારવાડના સાંચોરમાં)
 કાળધર્મ પામ્યા. એમની વિદ્વત્તા અપૂર્વ હતી. એમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો
 સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક્ર.૫૮૩.

સં.૧૩૦૪માં વિદ્યાનન્દને આચાર્યપદવી નહીં, પણ ગણિપદ આપ્યાનું અન્યત્ર
 નોંધાયું છે.]

૪૬. ધર્મઘોષ :

અહીં સાધુ પૃથ્વીધર અને તેના પુત્ર ઝાંઝણની કથા કહી છે.

ધર્મઘોષના ગ્રંથો નીચે પ્રમાણે છે :

સંઘાચારાખ્યભાષ્યવૃત્તિ, સુઅધમ્મેતિ-સ્તવ, કાયસ્થિતિ અને ભવસ્થિતિ પર
 સ્તવનો, ચતુર્વિંશતિજિનસ્તવ ૨૪, શાસ્તાશર્મોતિ નામનું આદિસ્તોત્ર, દેવેન્દ્રેનિશમ્
 નામનું શ્લેષસ્તોત્ર, યુયં યુવા ઇતિ શ્લેષસ્તુતિઓ, જય વૃષભેતિ આદિસ્તુતિઓ.

તેમનું સ્વર્ગગમન સં.૧૩૫૭માં થયું.

[એમની થોડી માહિતી ક.૪૫માં આવી ગઈ છે. વિશેષમાં, સં.૧૩૨૮માં તેમને વિજાપુરમાં આચાર્યપદ મળ્યું. તેઓ પ્રબળ મંત્રશાસ્ત્રી હતા. તેમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૦૮ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક.૫૯૭.]

૪૭. સોમપ્રભ : જન્મ સં.૧૩૧૦, વ્રત ૧૩૨૧, સૂરિપદ ૧૩૩૨ અને સ્વર્ગવાસ ૧૩૭૩.

તેમના ગ્રંથો નીચે પ્રમાણે છે :

નમિઊણ ભણે એવં ઇત્યાદિ આરાધનાસૂત્ર, સવિસ્તર-યતિજીતકલ્પસૂત્ર, યત્રાખિલેત્યાદિ ૨૮ સ્તુતિઓ, જિનેન યેનેતિ સ્તુતિઓ, શ્રીમચ્છર્મેતિ વગેરે.

તેમણે પોતાના શિષ્ય વિમલપ્રભને સૂરિપદ સં.૧૩૫૭માં આપ્યું, અને તે શિષ્ય સ્વર્ગસ્થ થવાથી તેમના શિષ્યો પરમાનંદ અને સોમતિલકને સૂરિપદ આપ્યાં. સોમતિલક તેમની પાટે બેઠા.

[તેઓ જ્યોતિષવિદ્યામાં નિપુણ હતા અને ભીલડિયા નગરનો વિનાશ એમણે ભાખ્યો હતો એમ કહેવાય છે.]

૪૮. સોમતિલક : જન્મ સં.૧૩૫૫ માઘ, દીક્ષા ૧૩૬૮, સૂરિપદ ૧૩૭૩, સ્વર્ગ ૧૪૨૪.

રચેલા ગ્રંથો : બૃહત્રવ્યક્ષેત્રસમાસસૂત્ર, સત્તરિસયઠાણ, યત્રાખિલ-જયવૃષભ-શાસ્તાશર્મની વૃત્તિઓ, શ્રીતીર્થરાજ-ચતુરથા સ્તુતિ અને તેની વૃત્તિ, શુભભાવાનતઃ શ્રીમદ્ધીરં સ્તુવે ઇત્યાદિ કમલબન્ધસ્તવ, શિવશિરસિ, શ્રીનાભિસંભવ, શ્રીશૈવેય ઇત્યાદિ બહુ સ્તવનો.

તેમણે અનુક્રમે પદ્મતિલકને, ચન્દ્રશેખરને, જયાનન્દને અને દેવસુન્દરને સૂરિપદ આપ્યાં.

પદ્મતિલક એક વર્ષ પછી સ્વર્ગ પામ્યા.

ચન્દ્રશેખરનો જન્મ સં.૧૩૭૩, વ્રત ૧૩૮૫, સૂરિપદ ૧૩૯૩ (મુનિસુંદરની 'ગુર્વાવલી' પ્રમાણે), સ્વર્ગગમન સં.૧૪૨૩ અને તેમણે રચેલા ગ્રંથો : ઉષિતભોજનકથા (=વાસિકભોજ્યકથાનક), યવરાજર્ષિકથા, શ્રીમત્સ્તંભનકહારબન્ધાદિ સ્તવનો (શત્રુંજય-રૈવતસ્તુતિ).

જયાનન્દ : જન્મ સં.૧૩૮૦, વ્રત ધારા(નગરી)માં ૧૩૯૨ના આષાઢ શુદ્ધિ ૭ શુક્રે, સૂરિપદ અણહિલપુર પાટણમાં સં.૧૪૨૦ વૈશાખ શુદ્ધિ ૧૦, સ્વર્ગગમન સં.૧૪૪૧. તેમના રચેલા ગ્રંથો : સ્થૂલભદ્રચરિત્ર, દેવાઃપ્રભો યં વગેરે સ્તવનો.

[સોમતિલકના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૨૭.]

૪૯. દેવસુંદર : જન્મ સં.૧૩૯૬, વ્રત ૧૪૦૪ મહેશ્વર ગ્રામમાં, સૂરિપદ અણહિલપુર પત્તનમાં ૧૪૨૦. તેમને પાંચ શિષ્ય હતા : જ્ઞાનસાગર, કુલમંડન, ગુણરત્ન, સાધુરત્ન અને સોમસુંદર.

જ્ઞાનસાગર : જન્મ સં.૧૪૦૫, દીક્ષા ૧૪૧૭, સૂરિપદ ૧૪૪૧, સ્વર્ગ ૧૪૬૦.

તેમના રચેલા ગ્રંથો : આવશ્યક, ઓઘનિર્યુક્તિ અને બીજા ગ્રંથો ઉપર અવચૂર્ણિઓ, શ્રીમુનિસુવ્રતસ્તવ, ઘનૌઘનવખંડ-પાર્શ્વનાથસ્તવ ઇત્યાદિ.

કુલમંડન : જન્મ સં. ૧૪૦૯, વ્રત ૧૪૧૭, સૂરિપદ ૧૪૪૨, સ્વર્ગ ૧૪૫૫ના ચૈત્રમાં.

તેમના રચેલા ગ્રંથો : સિદ્ધાન્તાલાપકોદ્ધાર, વિશ્વશ્રીધરેત્યાઘષ્ટાદશારચકબન્ધ-સ્તવ, ગરિયોહારબન્ધસ્તવ વગેરે, તથા વિચારામૃતસંગ્રહ, સં. ૧૪૪૩.

ગુણરત્ન :

તેમના રચેલા ગ્રંથો : ક્રિયારત્નસમુચ્ચય, ષડ્દર્શનસમુચ્ચયબૃહદ્વૃત્તિ, લઘુક્ષેત્ર-સમાસ-અવચૂર્ણિ વગેરે.

સાધુરત્ન : તેમણે 'યતિજીતકલ્પ' પર વૃત્તિ સં. ૧૪૫૬ (ક. ૪૭ સરખાવો) ઇત્યાદિ ગ્રંથો રચ્યા.

દેવસુંદરસૂરિનો પ્રતિષ્ઠાલેખ મળે છે, સં. ૧૪૫૮નો, ના. ૨; ૧૪૬૬, બુ. ૧; ગુણરત્નનો સં. ૧૪૬૯, બુ. ૧.

[મહેશ્વર ગ્રામ એટલે મહેસાણા.

કુલમંડને સં. ૧૪૫૦માં 'મુગધાવબોધ ઔક્તિક' નામે ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ રચ્યું.

કુલમંડન, ગુણરત્ન તથા સાધુરત્નના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૩૫-૩૬ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક. ૬૫૩.]

પ૦. સોમસુંદર : જન્મ સં. ૧૪૩૦ માઘ વદિ ૧૪ શુક્રે, વ્રત ૧૪૩૭, વાચકપદ ૧૪૫૦, સૂરિપદ ૧૪૫૭, સ્વર્ગ ૧૪૯૯. ૧૪૯૬માં રાણ[ક]પુરમાં પ્રતિષ્ઠા. ભાવનગર શિલાલેખો પૃ. ૧૧૩, ૧૧૭.

તેમણે રચેલા ગ્રંથો : યોગશાસ્ત્ર, ઉપદેશમાલા, ષડાવશ્યક, નવતત્ત્વ ઇત્યાદિ ઉપર બાલાવબોધ કર્યા. તેમના શિષ્યો ૧. મુનિસુંદર, ૨. જયસુંદર, ૩. ભુવનસુંદર અને ૪. જિનસુંદર. જયસુંદરનું 'કૃષ્ણ-સરસ્વતી' બિરુદ હતું. જિનસુંદર 'દીપાલિકા-કલ્પ'ના કર્તા હતા.

સોમસુંદરસૂરિના પ્રતિષ્ઠાલેખો પુષ્કળ મળે છે : સં. ૧૪૭૫-૮૫-૯૬-૯૯, ના. ૧; ૧૪૮૨-૮૪-૮૫-૮૭-૮૮-૯૧-૯૨-૯૪, ના. ૨; ૧૪૪૯-૭૨-૭૪-૭૮-૭૯-૮૧-૮૨-૮૩-૮૪-૮૫-૮૬-૮૭-૮૮-૯૦-૯૧-૯૩-૯૪-૯૫-૯૬-૯૮, બુ. ૧; ૧૪૭૧-૭૪-૭૯-૮૦-૮૫-૮૬-૮૭-૮૮-૯૦-૯૧-૯૩, બુ. ૨; ૧૪૮૫-૧૪૯૬ (રાણકપુર), જિ. ૨.

જયચન્દ્રના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૦૩-૦૪-૦૫ બુ. ૧; ૧૪૯૬-૧૫૦૨-૦૩-૦૪-૦૫-૦૬, બુ. ૨; ૧૫૦૩-૦૪, ના. ૧, ૨.

ભુવનસુંદરના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૪૮૩, ના. ૧.

જયસુંદરને બીજાઓએ જયચંદ્ર પણ કહ્યા છે.

જ્ઞાનસાગર ૫૦મા, કુલમંડન ૫૧મા અને સોમસુંદર પરમા પદ્ધર એમ પણ મળે છે.

આ સમયે પ્રખ્યાત ક્ષેત્રકર વિદ્યમાન હતા. તેઓ સંભવતઃ 'સિંહાસન-દ્વાત્રિંશિકા'ની જૈન પદ્ધતિની વાર્તાના કર્તા હતા.

[સોમસુંદરનું જન્મનામ સોમચંદ. પિતા પાલનપુરના શેઠ સજ્જનસિંહ, માતા માલણદેવી. પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યના આદ્ય પુસ્કર્તા આ મુનિવરના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૪૭-૪૮ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ૬.૬૯૧, ૭૦૮-૦૯.

જયસુંદર/જયચંદ્ર 'કાવ્યપ્રકાશ' અને 'સમ્મતિતર્ક'ના મોટા અધ્યાપક હતા. એમણે 'પ્રતિક્રમણવિધિ' (સં. ૧૫૦૬), 'પ્રત્યાખ્યાન સ્થાનવિવરણ' 'સમ્યક્ત્વક્રીમુદી' વગેરે ગ્રંથો રચ્યા હતા.

ભુવનસુંદરને આચાર્યપદ સં. ૧૪૮૩માં. એમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૫૭.

જિનસુંદરનું અપરનામ જિનકીર્તિ પણ મળે છે. એમને આચાર્યપદ સં. ૧૪૭૭માં મળ્યું હતું.

આ સિવાય જિનરત્ન/જિનકીર્તિ નામે પણ સોમસુંદરના શિષ્ય મળે છે. જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૫૫૭-૫૮ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ૬.૬૭૮.]

૫૧. મુનિસુંદર : (બિરુદ 'કાલિસરસ્વતી - શ્યામસરસ્વતી') જન્મ સં. ૧૪૩૬, વ્રત ૧૪૪૩, વાયકપદ ૧૪૬૬, સૂરિપદ ૧૪૭૮, સ્વર્ગ ૧૫૦૩ કાર્તિક સુદિ ૧. તેમણે નીચેના ગ્રંથો રચ્યા છે :

ઉપદેશરત્નાકર, સંતિકરં ઇતિ સમહિમશાન્તિસ્તવ, ગુર્વાવલી (સં. ૧૪૬૬માં, એક વ્રત પ્રમાણે) ઇત્યાદિ.

મુનિસુંદરના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૦૧, ના. ૧; ૧૪૮૮-૧૫૦૦-૦૧ ના. ૨; ૧૪૮૭-૮૮-૧૫૦૦-૦૧, બુ. ૧; ૧૪૮૮-૮૯-૧૫૦૧, બુ. ૨.

[મૂળ નામ મોહનનંદન નોંધાયું છે. આચાર્યપદ વડનગરમાં. સ્વર્ગવાસ કોરટા તીર્થમાં. એમને 'વાદિગોકુલસાંઠ'નું બિરુદ પણ મળ્યું હતું. તેઓ સહસ્રાવધાની હતા. એમના અનેક ગ્રંથો છે. જુઓ જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ૩, ૪૮૭-૮૮ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ૬.૬૭૪-૭૫.]

૫૨. રત્નશેખર : (બિરુદ 'બાલસરસ્વતી') જન્મ સં. ૧૪૫૭ (કવચિત્ ૧૪૫૨), વ્રત ૧૪૬૩, પંડિતપદ ૧૪૮૩, વાયકપદ ૧૪૮૩, સૂરિપદ ૧૫૦૨. સ્વર્ગવાસ ૧૫૧૭ પૌષ વદિ ૬.

તેમણે રચેલા ગ્રંથો : શ્રાદ્ધપ્રતિક્રમણવૃત્તિ (સં. ૧૪૮૬), શ્રાદ્ધવિધિસવૃત્તિ (સં. ૧૫૦૬), આચારપ્રદીપ (સં. ૧૫૧૬), (તથા લઘુક્ષેત્રસમાસ વગેરે).

સ્તંભતીર્થે બાબી નામના ભટ્ટે બાલ્યવયમાં 'બાલસરસ્વતી' એવું નામ આ સૂરિને આપ્યું. ૧૧ વર્ષ યુગપ્રધાનપદવી રાખી. (લ.પૌ. પટ્ટાવલી) તેમણે લક્ષ્મીસાગરસૂરિ અને સોમદેવસૂરિને આચાર્યપદવી આપેલી હતી. રત્નશેખરને ઉપાધ્યાયપદ દેવગિરિવાસી મહાદેવે દેલવાડા(મેવાડ)માં કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સોમસુંદરસૂરિએ આપ્યું હતું. (જુઓ સોમસૌભાગ્યકાવ્ય)

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૦૬-૦૭-૦૮-૦૮-૧૦-૧૧-૧૨-૧૩-૧૪-૧૫-૧૬, બુ. ૧; ૧૫૦૬-૦૭-૦૮-૦૮-૧૦-૧૧-૧૨-૧૩-૧૫-૧૭, બુ. ૨; સં. ૧૫૦૭-૧૦-૧૨-૧૩-૧૪-૧૫-૧૫-૧૬, ના. ૧; સં. ૧૫૦૨-૦૪-૦૬-૦૭-૦૮-૦૮-૧૦-૧૧-૧૨-૧૩-૧૬-૧૭, ના. ૨; ૧૫૦૮-૧૩, જિ. ૨.

[તેઓ ભુવનસુંદરસૂરિના વિદ્યાશિષ્ય અને દીક્ષાશિષ્ય હતા. દીક્ષાનામ રત્નચંદ્ર. આચાર્યપદ દેલવાડામાં. સ્વર્ગવાસનું વર્ષ સં. ૧૫૧૧ પણ મળે છે.]

સં. ૧૫૦૮માં લુંકા અથવા લુંપાકમત, લેખક લુંકાએ સ્થાપ્યો, અને આ મતમાંથી 'વેશધરો' ઉત્પન્ન થયા, સં. ૧૫૩૩.

[લુંકા કે લોકાશાહ માટે જુઓ હવે પછી લોકાગચ્છની પટ્ટાવલી.]

૫૩. લક્ષ્મીસાગર : જન્મ સં. ૧૪૬૪ ભાદ્ર. વદિ ૨, દીક્ષા ૧૪૭૦, પંન્યાસપદ ૧૪૮૬, વાચકપદ ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયકપદ ૧૫૧૭.

મુંડસ્થલમાં મુનિસુંદરસૂરિએ આપેલ વાચકપદ, પેથાપુરમાં પદસ્થાપના. વિદ્યાપુર લાટાપહીમાં સાહ નગરાજે પદમહોત્સવ કર્યો. સં. ૧૫૧૮માં યુગપ્રધાનપદવી લાટાપહી(લાડોલ)માં સંઘવી મહાદેવે (જુઓ દેવકુલપાટક પૃ. ૮, તથા ગુરુગુણરત્નાકર કાવ્ય, સર્ગ ૩, શ્લો. ૫-૭) કરેલા મોટા ઉત્સવપૂર્વક. આ સૂરિએ સુધાનંદન અને હેમહંસને વાચનાચાર્યની અને ચૂલા ગણિની સાધ્વીને મહત્તરાની પદવી આપી હતી. લ.પૌ. પટ્ટાવલીમાં લખ્યું છે કે તે મહાદેવના ઉત્સવપૂર્વક બેને ઉપાધ્યાયની અને અગિયારને આચાર્યપદવી આપી હતી. ગિરિપુર(ડુંગરપુર)માં શાહ સાહ્યાકે પ્રતિમા ત્રણ કરાવી તે પ્રતિષ્ઠિત કરી. તેમાં એક ગભારા પાર્શ્વનો પ્રાસાદ હતો. (પાર્શ્વપ્રભુના મંદિરનો ઉદ્ધાર સાહ્યાકે કર્યો એ સં. ૧૫૨૫ના આંતરીના શાંતિનાથ મંદિરની પ્રશસ્તિમાંથી જણાય છે. - ઓઝાજી). મંડપ(દુર્ગ)માં સંઘવી ચાંદાકે ૭૨ દેવાલય ૩૬ પૂજોપકરાજ્ય ૨૪ પટ્ટ કરાવ્યા તેમાં પ્રતિષ્ઠા કરી સુમતિસાધુને સૂરિપદ આપ્યું, તેનો ઉત્સવ મંડપના સંઘવી સૂરા અને વીરાએ કર્યો. ઉંબરહટ્ટમાં ૨૪ પટ્ટપ્રતિષ્ઠા કરી. શુભરત્નને સૂરિપદ આપ્યું - પત્તનમાં દેવગિરિના સંઘવી નગરાજ અને ધનરાજના કરેલા ઉત્સવપૂર્વક. અમદાવાદના શ્રીસંઘમુખ્ય સંઘવી ગદાકે અર્બુદમાં પરિકર સહિત ૪૦ અંગુલની પ્રતિમા કરાવી. બીજાઓને સૂરિપદ આપવાનો ઉત્સવ સિરોહીમાં સંઘવી ખીમાકે કર્યો. પેથાપુરમાં ચારને ઉપાધ્યાયપદવી આપી. તેમાં પંડિત ચરણપ્રમોદગણિ પ્રમુખ શિષ્ય ચોવીસને પંડિતપદવી આપી. તે ચરણપ્રમોદગણિએ ઘણા સાધુપરિવારને કલ્પપ્રદાન કર્યું. વિબુધ, મહત્તરા, પ્રવર્તિનીની પદવી ઘણાંને આપી. ૫૦૦ સાધુને દીક્ષા

આપી. આમ મહાભાગ્ય સૂરિ થયા. (લ.પૌ.પટ્ટાવલી) પુનઃ માલવદેશમાં ધારનગરે તેમના ઉપદેશથી પ્રાગ્વાટ વૃદ્ધ સંઘની હર્ષસિંહે સમઘડી સુવર્ણ સુકૃતિ પ્રાસાદ અગિયાર નિપજાવ્યા. સં. ૧૫૪૭માં ગુર્જરદેશે ધાનધાર ખંડે (પાલણપુર પાસેના દેશમાં) શ્રીયક્ષની ઉત્પત્તિ થઈ. સૂરિએ ભુત ગામે બલદુર્ઠે પાંચ પ્રાસાદ પ્રતિષ્ઠવા. સં. ૧૫૩૭(?)માં હાડોતી દેશે સુમાહલી ગામમાં શ્રી સૂરિનો સ્વર્ગવાસ થયો. સોમદેવસૂરિનો વાગડદેશના વઢિયાર નગરમાં સ્વર્ગવાસ થયો. (વીરવંશાવલી, જૈ. સા. સંશોધક, ખંડ ૧, પૃ. ૪૯-૫૦)

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૧૭-૧૯-૨૧-૨૨-૨૩-૨૪-૨૫-૨૭-૨૯-૩૦-૩૨-૩૩-૩૪-૩૫-૩૬-૩૭-૩૯, ના. ૧; ૧૫૧૮-૧૯-૨૦-૨૧-૨૨-૨૩-૨૪-૨૫-૨૭-૨૯-૩૦-૩૪-૩૫-૩૬-૪૧-૪૨-૫૦, ના. ૨; ૧૫૧૭-૧૮-૧૯-૨૦-૨૧-૨૨-૨૩-૨૪-૨૫-૨૭-૨૮-૨૯-૩૦-૩૧-૩૨-૩૩-૩૪-૩૫-૩૬-૩૭-૩૮-૪૦-૪૨, બુ. ૧; ૧૫૧૮-૨૧-૨૨-૨૭-૨૮-૨૯-૩૦-૩૧-૪૨-૪૩, બુ. ૨; ૧૫૧૮-૧૫૨૫, જિ. ૨.

તેમણે અગિયારને આચાર્યપદ આપેલ તેમનાં નામ : સુધાનંદન, રત્નમંડન, શુભરત્ન, સોમજય, જિનસોમ, જિનહંસ, સુમતિમંદિર, સુમતિસાધુ, ઈદ્રનંદિ, રજપ્રિય આદિ.

[જન્મ ગામ ઉમતામાં. પિતા કરમશી, માતા કરમાદેવી. જન્મનામ દેવરાજ. ગણિપદ સં. ૧૪૭૯. પંન્યાસપદ રાણકપુરમાં. ઉપાધ્યાયપદ મુંડસ્થલમાં, સૂરિપદ મજજાપદ્ર(મજેરા)માં સ્વર્ગવાસ વર્ષ ૧૫૪૭ પણ મળે છે.]

૫૪. સુમતિસાધુ :

જન્મ સં. ૧૪૯૪ મેવાડના જાઉર(જાવર)માં. પિતા ગજપતિ શાહ, માતા સંપૂરી-દેવી, મૂલનામ નપરાજ. દીક્ષા રત્નશેખરસૂરિ પાસે સં. ૧૫૧૧, દીક્ષાનામ સુમતિસાધુ. લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ પંડિતપદ આપ્યું ને તે જ સૂરિએ પછી સં. ૧૫૧૮માં ઈડરમાં શ્રીપાલ આદિના કરેલા ઉત્સવપૂર્વક આચાર્યપદ (ગચ્છનાયકપદ) આપ્યું. સ્વર્ગવાસ (ખમણૂર ગામમાં) સં. ૧૫૫૧. - જુઓ 'સુમતિસાધુસૂરિ વિવાહલો' ઐ.રા.સં., ભાગ ૧.

'વીરવંશાવલી'માં એમ આપ્યું છે કે : જન્મ અર્બુદાસને વેલાંગરી નગરે પ્રા.વૃ. (પ્રાગ્વાટ વૃદ્ધ) નારણગોત્રે શા. ટિડુ, સ્ત્રી રૂડી કૂખે સં. ૧૪૯૪, દીક્ષા સં. ૧૫૧૧, ગચ્છનાયકપદ ૧૫૧૮ (? ૧૫૩૯ હોય). તેમણે જેસલમેર, કૃષ્ણગઢ, અર્બુદાસન, દેવકપટ્ટણ, ગઢનગર, ખંભાયત, ગંધાર, ઈડર નગરે જ્ઞાનકોશ ગીતાર્થ પાસે શોધાવ્યા. તેમના ઉપદેશથી માલવદેશે માંડવગઢે પ્રા.વૃ. સરહડિયા ગોત્રે સા. સહસ્રાએ અર્બુદગિરિ ઉપર અચલગઢમાં પાંચ લાખ મનુષ્યનો સંઘ લઈ જઈ ઋષભદેવનો ચતુર્મુખ પ્રાસાદ નિપજાવી તેમાં ચાર બિંબ કરાવ્યાં. તેમાં ૮ બિંબ કાઉસગિયા ને ૪ બિંબ ચતુર્મુખ પ્રાસાદના. સં. ૧૪૫૪(? ૧૫૪૪)માં સૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. સં. ૧૫૫૧માં

ખમણુર ગામમાં સ્વર્ગવાસ. - જૈ.સા. સંશોધક, ખંડ ૧ અંક ૩, પૃ.૫૧.

'લ.પૌ. પટ્ટાવલી'માં જણાવ્યું છે કે : તેઓ મંડપ(દુર્ગ) ગયા ત્યાં પ્રવેશોત્સવ મહાડંબરથી કરવામાં આવ્યો. ૧૧ શેર સુવર્ણ ને ૨૨ શેર રૂપાની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી. વટપટ્ટીમાં સૂરિમંત્ર આરાધી હેમવિમલસૂરિને પટ્ટધર સ્થાપ્યા. તેની પૂર્વે સૂરિપદ પર ઈંદ્રનંદિ તથા કમલકલશને સ્થાપ્યા હતા, પણ તે ગચ્છભેદ કરશે એમ જાણી પોતાના પટ્ટ પર તે પૈકી કોઈને સ્થાપ્યા નહીં. ૬૦૦ સાધુને દીક્ષા આપી. ૧૮૦૦ સાધુનો પરિવાર હતો.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો : સં. ૧૫૪૪-૪૬-૪૭-૪૮, બુ. ૧; ૧૫૪૦-૪૬-૪૭, બુ. ૨.

[સુમતિસાધુએ સં. ૧૫૫૧માં ગચ્છનાયક તરીકેનો ભાર ઉતારી હેમવિમલને સોંપ્યો અને સં. ૧૫૮૧માં એ સ્વર્ગવાસ પામ્યા એમ પણ નોંધાયેલું છે.

સુમતિસાધુની અને હવે પછી કમલકલશ શાખામાં નોંધાયેલા સુમતિસુંદરની માહિતી ભેળસેળ થઈ જણાય છે. સહસ્રાએ અચલગઢમાં ચતુર્મુખ જિનપ્રસાદ કરાવ્યો એ પરત્વે તો ઘણે સ્થાને સુમતિસુંદરનું નામ જ નોંધાયેલું છે. 'વીરવંશાવલી'માં અપાયેલાં માતૃપિતાનાં નામ ત્યાં મળે છે અને બીજી વીગતો પણ મળતી આવે છે.]

૫૫. હેમવિમલ :

જન્મ મારવાડના વડગામમાં સં. ૧૫૨૨ કાર્તિક સુદ ૧૫, પિતા ગંગરાજ, માતા ગંગારાણી, મૂલનામ હાદકુમાર. દીક્ષા લક્ષ્મીસાગરસૂરિ પાસે સં. ૧૫૩૮, દીક્ષાનામ હેમધર્મ. આચાર્યપદ પંચલાસ(ગૂજરાત)માં શ્રીમાલી પાતુએ (પાતાકે) કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સુમતિસૂરિએ આપ્યું સં. ૧૫૪૮, સૂરિનામ હેમવિમલ. ક્રિયોદ્ધાર સં. ૧૫૫૬. પછી ઈંડરવાસી કોઠારી સાયર અને શ્રીપાલે તેમનો ગચ્છનાયક તરીકે પદમહોત્સવ કર્યો કે જેમાં ત્યાંના રાજા રાયભાણે ભાગ લીધો હતો. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૫૬૮ - ઐ.રા. સં. ૩, પૃ. ૮૦.

આ સ્વર્ગવાસનો સંવત ૧૫૬૮ ખોટો છે ને તે સં. ૧૫૮૩ (મારુ ૧૫૮૪) જોઈએ. 'વીરવંશાવલી'માં ૧૫૬૮ જ ભૂલથી છપાયો લાગે છે તે પરથી જ આ ઐ.રા. સંગ્રહકારની ભૂલ થયેલી.

'વીરવંશાવલી'માં વિશેષ આપ્યું છે કે : સં. ૧૫૫૫ વર્ષે ગુજર્જરાતે વઢિયાર ખંડે પંચાસરા નગરઈ શ્રીમાલી વૃ.સં. પાતઈ સૂરિપદોત્સવ કીધો.

તેમના શિષ્ય હર્ષકુલે સં. ૧૫૮૩માં 'સુયગડાંગ-દીપિકા' રચી.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૪૧-૪૬-૪૭-૪૮-૫૧-૫૨-૫૩-૫૪-૫૫-૫૬-૫૭-૫૮-૬૧-૬૩-૬૪-૬૭-૭૧-૭૨-૭૬-૭૭-૭૮-૮૧-૮૪, બુ. ૧; ૧૫૫૧-૫૩-૫૫-૫૬-૬૩-૬૫-૬૬-૬૭-૬૮-૭૭-૮૦-૮૪-૮૭ ?, બુ. ૨; ૧૫૫૮-૬૪-૬૬-૭૧-૭૬, ના. ૧; ૧૫૫૨-૫૪-૫૭-૬૦-૬૧-૬૫-૬૬-૮૦. ના. ૨.

[જન્મ સં. ૧૫૨૦ અને દીક્ષા સં. ૧૫૨૮ પણ મળે છે સ્વર્ગવાસ સં. ૧૫૮૩

આસો સુદ ૧૦ કે ૧૩ વીસનગરમાં. એમણે શ્લેષમય ‘પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર’ વગેરે થોડીક કૃતિઓ રચેલી છે. જુઓ હવે પછી લઘુ પૌશાલિક તપા. પટ્ટાવલી.]

સં. ૧૫૬૨માં ત્રિસ્તુતિક મતમાંથી કટુક મત જુદો પડ્યો. તેનો સ્થાપક ગૃહસ્થ કટુક (કડવો) હતો. સં. ૧૫૭૦માં લુંકામતમાંથી વીજા નામના વેશધરની અસરથી વીજામત જુદો પડ્યો; અને સં. ૧૫૭૨માં નાગપુરીય તપાગણમાંથી ઉપાધ્યાય પાર્શ્વચંદ્ર (યા પાસચંદ્ર)ની અસરથી તેમના નામ પરથી કહેવાતો પાર્શ્વચંદ્રમત (પાયચંદ્રમત) જુદો પડ્યો.

૫૬. આનંદવિમલ : જન્મ સં. ૧૫૪૭ ઇલાદુર્ગ(ઈડર)માં, વ્રત ૧૫૫૨, સૂરિપદ ૧૫૭૦, સ્વર્ગસ્થ ૧૫૮૬ ચૈત્ર સુદિ ૭ અહમ્મદાવાદમાં. સં. ૧૫૮૭માં દોશી કર્માંએ શત્રુંજયોદ્ધાર કર્યો.

આનંદવિમલના પિતા ઓસવાળ મેઘજી, માતા માણેકદે, મૂળ નામ વાઘજી. દીક્ષા હેમવિમલસૂરિ પાસે, દીક્ષાનામ આનંદવિમલ (અમૃતમેરુ - વીરવંશાવલી), ઉપાધ્યાયપદ તે જ સૂરિએ આપ્યું સં. ૧૫૬૮, પછી સિદ્ધપુરમાં આચાર્યપદ, સં. ૧૫૭૦. ડાબલામાં ખંભાતવાસી સોની જીવુ અને જાગરાજે કરેલા ઉત્સવપૂર્વક પદસ્થાપના થઈ. આ સમયે શિથિલતા પ્રવર્તતી હતી. આથી તેમણે શુદ્ધ સાધુનો ઉગ્ર આચાર પાળી અને સ્થળેસ્થળે જઈ ઉગ્ર વિહાર કરી ક્રિયોદ્ધાર સં. ૧૫૮૨માં પાટણ પાસે વડાવલીમાં કર્યો. તેમાં શિષ્ય વિનયભાવની મદદ લીધી. સોમપ્રભસૂરિએ પૂર્વે મરુભૂમિમાં પાણીના દુર્લભપણાથી સાધુવિહાર બંધ કરેલો. તે તેમણે મરુભૂમિમાં વિહાર કરી ખુલ્લો કર્યો. જેસલમેરનાં ૬૪ દેરાસરો બંધ હતાં તે ઉઘડાવી તેમાં પૂજા ચાલુ કરાવી. સં. ૧૫૮૬ના ચૈત્ર સુદિ ૭ને દિને અમદાવાદમાં સ્વર્ગસ્થ. તેઓએ ઉપવાસઆદિ બહુ તપ કર્યાં હતાં.

તેમણે સં. ૧૫૮૨માં ગચ્છભાર પોતાના ગુરુભાઈ સૌભાગ્યહર્ષને આપ્યો કે જેમણે લઘુશાલા લઘુપોશાલ નામની એક શાખા કાઢી પોતાની પાટે સોમવિમલસૂરિને સ્થાપ્યા હતા. બીજી બાજુ આ આણંદવિમલસૂરિએ પોતાની પાટે વિજયદાનસૂરિને સ્થાપ્યા. (જુઓ ‘આણંદવિમલસૂરિ રાસ’, ઐ.રા.સં. ભાગ ૩; તે સૂરિ વિશેની સગ્રાઓ, ઐ. સગ્રાયમાળા; તથા જૈન ઐ. ગૂર્જર કાવ્યસંચય.)

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૮૫, ના. ૨; સં. ૧૫૮૦-૮૫, બુ. ૧; ૧૫૮૫, બુ. ૨.

[દીક્ષા સં. ૧૫૫૨. ઉપાધ્યાયપદ લાલપુરમાં. આચાર્યપદ પાટણમાં અને ક્રિયોદ્ધાર સં. ૧૫૮૫માં દેસૂરીમાં એમ પણ નોંધાયું છે.]

૫૭. વિજયદાન : જન્મ સં. ૧૫૫૩ જામલામાં, દીક્ષા ૧૫૬૨, સૂરિપદ ૧૫૮૭, સ્વર્ગસ્થ ૧૬૨૨ વૈશાખ સુદિ ૧૨ વટપણીમાં.

જામલા ગામ ગુજરાતના હિમ્મતનગરથી ઉત્તરમાં ૬ માઇલ પર છે. પિતા ભાવડ, માતા ભરમાદે. મૂલનામ લક્ષ્મણ. દીક્ષા દાનહર્ષ પાસે સં. ૧૫૬૨, દીક્ષાનામ ઉદયધર્મ. દાનહર્ષની રજાથી આનંદવિમલસૂરિએ તેમને આચાર્યપદ સિરોહીમાં આપ્યું સં. ૧૫૮૭, સૂરિનામ વિજયદાનસૂરિ. સ્વ. વડાવલી ગામ, પાટણ પાસેનું.

તેમણે ઘણા દેશ-ગામમાં વિહાર કરી અનેક જિનપ્રતિષ્ઠા કરી હતી. તેમના ઉપદેશથી સુલતાન મહમ્મદના મંત્રી ગલરાજે (ઉર્ફે મલિક શ્રી નગદલે) છ મહિનાનો કર છોડાવી શત્રુંજયનો મોટો સંઘ કાઢ્યો; વળી ગંધારના રામજી શાહે તથા અમદાવાદના કુંવરજી શાહે શત્રુંજય પર ચોમુખ, અષ્ટાપદ વગેરેનાં મંદિરો અને દેરીઓ કરાવી. ગિરનારના જીર્ણપ્રાસાદનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો. સં. ૧૬૧૮માં ધર્મસાગરને ગચ્છ બહાર ને તેમના ગ્રંથ નામે 'કુમતિકંદકુદાલ'ને જલશરણ કરેલ હતા.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૦૩-૧૬૧૨, ના. ૧; સં. ૧૫૮૬-૧૬૦૧-૧૬-૧૭-૧૮-૨૨, ના. ૨; ૧૫૮૬-૧૬૧૫-૧૭, બુ. ૧; ૧૫૮૨-૮૫-૮૬-૮૮-૧૬૦૪-૧૨-૧૭, બુ. ૨; ૧૬૨૦, ગે. રે.

[દાનહર્ષે પોતાનું કંઈક નામ રાખવા સૂચવેલું તેથી 'વિજયદાન' નામ આપ્યું. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૨૧ પણ નોંધાયેલ છે.

ધર્મસાગર મહોપાધ્યાય પ્રકાંડ વિદ્વાન, વાદી અને સમર્થ ગ્રંથકાર હતા. તે લાડોલના વતની હતા. તેમણે સં. ૧૫૮૫માં ૧૬ વર્ષની ઉંમરે દીક્ષા લીધી હતી. તેમણે હીરવિજયની સાથે દક્ષિણમાં દેવગિરિ જઈ ન્યાયાદિ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કર્યો હતો. સં. ૧૬૦૮માં નાડલાઈમાં એમને ઉપાધ્યાયપદવી આપવામાં આવી હતી. ધર્મસાગર ઘણા વિદ્વાન પણ અતિ ઉગ્રસ્વભાવી અને દઢાગ્રહી હતા તથા અન્યમતખંડનમાં વધુ પ્રવૃત્ત હતા. આથી એમના ગ્રંથોએ ઘણો ખળભળાટ કર્યો હતો. વિવિધ ગચ્છો વચ્ચેનો સંઘર્ષ ટાળવા વિજયદાનસૂરિએ એમના 'કુમતિમતકુદાલ' ગ્રંથને જલશરણ કરાવ્યો હતો અને ધર્મસાગરે વિજયદાનસૂરિની આજ્ઞાથી ચતુર્વિધ સંઘને 'મિચ્છામિદુક્કડ' આપ્યો હતો (સં. ૧૬૨૧). પછી પણ એમના વાદવિવાદોએ વિરોધ ઊભો કર્યો હતો અને એમણે હીરવિજયસૂરિની આજ્ઞા સ્વીકારી હતી (સં. ૧૬૪૬). સં. ૧૬૪૮માં રચાયેલી એમની 'તપાગચ્છ પટ્ટાવલી'ને હીરવિજયસૂરિએ પ્રામાણિક ઠરાવી તેનો પ્રચાર કરવાની આજ્ઞા આપી હતી. ધર્મસાગર ખંભાતમાં સં. ૧૬૫૩ના કારતક સુદ ૮ના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા. એમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફ. ૮૫૨ તથા ૮૫૩.]

૫૮. હીરવિજય : એમણે અકબર બાદશાહને જૈન કર્યો. જન્મ સં. ૧૫૮૩ માગશીર્ષ સુદિ ૮ પ્રહ્લાદનપુર(પાલણપુર)માં, દીક્ષા ૧૫૮૬ કાર્તિક વદિ ૨ પાટણમાં, વાયકપદ ૧૬૦૮ માઘ સુદિ ૫ નારદપુરિમાં (નાડલાઈમાં), સૂરિપદ ૧૬૧૦ શિરોહીમાં, સ્વર્ગગમન ૧૬૫૨ ભાદ્રપદ સુદિ ૧૧ ઉમ્માનગરમાં (ઉના - કાઠિયાવાડમાં).

વીસા ઓશવાલ કુંરા (કુંવરજી) પિતા, નાથી માતા, મૂલ નામ હીરજી. સૂરિપદ સં. ૧૬૧૦ પૌષ સુદિ ૫. અકબર બાદશાહને એકંદર ત્રણ વખત મળ્યા. તેમાં પહેલા સં. ૧૬૦૮ જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૩ ફતેપુર સીકરીમાં, તે વખતે બાદશાહે પ્રસન્ન થઈ પુસ્તકોનો ભંડાર ભેટ કર્યો કે જે આગ્રામાં સ્થાપિત કર્યો. આ પછી અમુક સમયે પર્યુષણના આઠ દિવસોમાં કોઈ પણ જીવની હિંસા ન થાય એવા હુકમની માગણી કરી. બાદશાહે

ચાર દિવસ પોતાની તરફથી ઉમેરી એકંદર બાર દિવસ (શ્રા.વદિ ૧૦થી ભા.સુદિ ૬ સુધી)માં પ્રાણીવધ બંધ રહે તેનાં છ ફરમાન કાઢી ગુજરાત, માળવા, અજમેર, દિલ્લી, ફતેપુર અને લાહોર એમ પાંચ સ્થળે મોકલી, છઠું સૂરિજીને આપ્યું. પછી વર્ષમાં છ માસ સુધી જીવદયા પાળવાના, ઘોડા, ગાય, બળદ, ભેંસ અને પાડા એ જીવોનો વધ બંધ કરવાના, ઘણા કેદીઓને મુક્ત કરવાના, જજિયાવેરો બંધ કરવાના, શત્રુંજ્યાદિ તીર્થ કરમુક્ત કરવાના રાજહુકમ મેળવ્યા હતા. 'જગદ્ગુરુ'નું બિરુદ મળ્યું.

તેમણે 'જંબૂદ્વીપપ્રદ્ધામિ-ટીકા', 'અંતરીક્ષ-પાર્શ્વનાથ-સ્તવ' આદિ કૃતિઓ રચી છે. આ મહાપ્રભાવક આચાર્ય થયા છે. સ્વર્ગવાસ પછી ઉનામાં લાડકીબાઈએ સૂરિનો સ્તૂભ બનાવી પગલાંની સ્થાપના કરી હતી. વિશેષ માટે જુઓ સંસ્કૃત 'હીરસૌભાગ્ય કાવ્ય' (નિર્ણાસાગરમુદ્રિત), ઋષભદાસકૃત 'હીરવિજયસૂરિનો રાસ' (આ. કા. મહોદધિ), 'સૂરીશ્વર અને સમ્રાટ' (મુનિ વિદ્યાવિજયજી), તે સૂરિ વિશેની સમ્રાયાદિ (ઐ. સમ્રાયમાળા અને જૈ. ઐ. ગૂ. કા. સં.).

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો પુષ્કળ છે : સં. ૧૬૧૧-૨૩-૨૮-૩૦-૩૪-૩૮-૪૪-૪૭, ના. ૧; સં. ૧૬૧૭-૨૪-૨૭-૨૮-૩૩-૩૭-૩૮-૪૧-૪૨-૪૪-૫૧, ના. ૨; ૧૬૨૪-૨૮-૩૦-૩૬-૩૭, બુ. ૧; ૧૬૨૨-૨૪-૨૬-૨૭-૨૮-૩૦-૩૧-૩૨-૩૭-૩૮-૪૪-૫૩, બુ. ૨; ૧૬૨૦-૪૨-૫૦, ગે. રે.

[ઉપરનિર્દિષ્ટ હુકમોમાંથી કેટલાક હીરવિજયસૂરિના પ્રતિનિધિ તરીકે અકબર પાસે રહી, એમને પ્રભાવિત કરી અન્ય મુનિવરોએ મેળવ્યા હતા. તેમાં સૌપ્રથમ શાંતિચન્દ્ર ઉપાધ્યાય હતા. હીરવિજયસૂરિને ગુજરાતમાં જવાનું થતાં એ એમને અકબર પાસે મૂકી ગયા હતા. એ હીરવિજયસૂરિશિ. સકલચન્દ્રગણિના શિષ્ય હતા. ૧૦૮ નવધાનો કરી શકતા હતા. તેમણે પોતાની વિદ્વત્તાથી ને કવિત્વશક્તિથી રાજા-નહારાજાઓને રંજિત કર્યા હતા. એમણે અકબરે કરેલાં દયાનાં કાર્યો વર્ણવતું 'કૃપારસકોશ' નામનું કાવ્ય રચ્યું હતું. અકબરના જન્મનો મહિનો ને બીજા કેટલાક તહેવારના દિવસોએ જીવહિંસા ન કરવાનો, જજિયાવેરો બંધ કરવાનો વગેરે કેટલાક હુકમો કઢાવ્યા હતા.

સકલચન્દ્રના શિષ્ય સૂરચન્દ્રના શિષ્ય ભાનુચન્દ્ર ઉપાધ્યાયને પણ અકબર પાસે મૂકવામાં આવ્યા હતા. અકબર બાદશાહ જ્યારે ફતેહપુર સિકરી છોડીને બીજે જતા ત્યારે ભાનુચન્દ્રને સાથે લઈ જતા. એ કાશ્મીર ગયા ત્યારે ભાનુચન્દ્ર સાથે હતા. ભાનુચન્દ્રે અકબરને સૂર્યપૂજાનો મહિમા સમજાવ્યો હતો અને અકબર એમણે રચેલા 'સૂર્યસહસ્રનામ'નું શ્રવણ કરતા હતા. શત્રુંજયનો કર માફ કરવાનો હુકમ એમની વિનંતીથી થયો હતો. ભાનુચન્દ્રને ઉપાધ્યાયની પદવી લાહોરમાં અકબરની સમક્ષ આપવામાં આવી હતી.

ભાનુચન્દ્રના શિષ્ય સિદ્ધિચંદ પણ એમની સાથે હતા. એ શતાવધાની હતા. એમણે ફારસી ભાષા પર સારો કાબૂ મેળવ્યો હતો. અકબરે એમને 'ખુશહુદમ'ની

પદવી આપી હતી.

વિજયસેનસૂરિ પણ અકબર પાસે રહ્યા હતા. તે વિશે હવે પછી જુઓ.]

૫૯. વિજયસેન : જન્મ સં. ૧૬૦૪ નારદપુરીમાં. દીક્ષા ૧૬૧૩, બાદશાહ અકબર પાસેથી 'કાલિ-સરસ્વતી'નું બિરુદ મેળવ્યું. સ્વર્ગસ્થ ૧૬૭૧ જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૧ સ્તંભતીર્થ(ખંભાત)માં.

જન્મ ૧૬૦૪ ફા.સુ. ૧૫ નાડલાઈ મારવાડમાં, ઉદયસિંહના રાજ્યમાં ઓશવાલ વંશે વૃદ્ધશાખામાં શાહ કમાશા પિતા, કોડાંદે માતા, મૂલનામ જયસિંહ. દીક્ષા ૧૬૧૩ જ્યેષ્ઠ સુ. ૧૧ સૂરતમાં વિજયદાનસૂરિ પાસે, દીક્ષાનામ જયવિમલ. પંડિતપદ ખંભાતમાં શ્રાવિકા પૂનીના કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સં. ૧૬૨૬, ઉપાધ્યાયપદ સહિત આચાર્યપદ અમદાવાદમાં મૂલા શેઠ અને દીપા પારેખે કરેલા ઉત્સવપૂર્વક મળ્યું સં. ૧૬૨૮ ફાગણ સુદિ ૭. તેમની પાટસ્થાપના પાટણમાં સં. ૧૬૩૦ પૌષ વદિ ૪. સ્વર્ગવાસ ખંભાતના અકબરપુરમાં સં. ૧૬૭૨ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૧.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૬૪૩-૫૨-૫૩-૫૮-૬૭, ના. ૧; ૧૬૩૩-૪૩-૫૨-૫૬-૬૧-૬૭-૭૦, ના. ૨; સં. ૧૬૪૨-૪૩-૫૪-૫૫-૫૮-૬૩, બુ. ૧; ૧૬૩૨-૪૨-૪૩-૪૪-૫૪-૫૬-૫૮-૫૯-૬૧-૬૨-૬૮, બુ. ૨; ૧૬૫૦-૫૨, ગે. રે.

[ગુરુની આજ્ઞાથી સં. ૧૬૪૮માં એ લાહોર અકબર બાદશાહ પાસે ગયેલા અને ત્રણ ચાતુર્માસ ત્યાં કરેલા. એમની વિદ્વત્તાથી પ્રભાવિત થઈ અકબરે એમને 'સવાઈ હીર' તરીકે નવાજેલા અને એમના ઉપદેશથી ગાય, ભેંસ, બળદ, પાડાને મારવા નહીં, મરેલાનું ધન લેવું નહીં અને ગુલામ તરીકે પકડવા નહીં વગેરે ફરમાન કાઢેલાં. જહાંગીરે એમનો સ્વર્ગવાસ થયો ત્યારે ત્રણ દિવસની પાખી પળાવી હતી અને એમના સ્તૂપ માટે જગ્યા આપી હતી.

૬૦. વિજયદેવ : જન્મ સં. ૧૬૩૪, દીક્ષા ૧૬૪૩, પંચાસપદ ૧૬૫૬; જહાંગીર બાદશાહ તરફથી 'મહાતપા' બિરુદ મેળવ્યું. સ્વર્ગસ્થ સં. ૧૭૧૩ આષાઢ સુદિ ૧૧ ઉમ્માનગર(ઉના)માં. પોતે નીમેલા ઉત્તરાધિકારી વિજયસિંહ પોતાની પહેલાં સ્વર્ગસ્થ થયા.

જન્મ ઈડરવાસી ઓશવાલ સાહ ચિરાને ત્યાં રૂપાઈથી. દીક્ષા અમદાવાદમાં વિજયસેનસૂરિ પાસે. પંચાસપદ સિકન્દરપુરમાં. સૂરિપદ સં. ૧૬૫૬ના વૈશાખ સુદિ ૪ ખંભાતના શ્રીમદ્દ શાહે અઢાર સહસ્ર ખર્ચી કરેલા ઉત્સવપૂર્વક મળ્યું. પાટણના પારેખ સહસવીરે પાંચ હજાર ખર્ચી ગણાજ્ઞાનો નંદિમહોત્સવ કર્યો સં. ૧૬૬૧ પૌષ વદિ ૬ રવિ. ભટ્ટારકપદ સં. ૧૬૭૧. જહાંગીર બાદશાહે 'મહાતપા' બિરુદ માંડવગઢમાં આપ્યું સં. ૧૬૭૪. તેમના ઉપદેશથી ઉદેપુરના રાણા જગતસિંહજીએ પીછોલા અને ઉદયસાગર એ બે તળાવમાં માછલાંની જાળ બંધ કરી, રાજ્યાભિષેક-દિને, જન્મમાસમાં, ભાદ્રપદ માસમાં કોઈ જીવ ન મારે તેવો રાજ્યમાં હુકમ કર્યો. મચીંદદુર્ગમાં કુંભારાણાએ કરાવેલ જિનચૈત્યનો ઉદ્ધાર કર્યો. ૧૬૭૫માં આરાસણમાં (કુંભારિયામાં) પ્રતિષ્ઠા કરી. ૬૪

પંડિતો ઈડરમાં કર્યા સં. ૧૭૦૫. સ્વર્ગગમનના સ્થાન ઉનામાં શેઠ રાયચંદ ભણશાળીએ તેમનો સ્તૂભ હીરવિજયસૂરિના સ્તૂભ પાસે કરાવ્યો. વિશેષ માટે જુઓ 'વિજયદેવ-માહાત્મ્ય' આદિ ગ્રંથો.

તેમના પુષ્કળ પ્રતિષ્ઠાલેખો છે : સં. ૧૬૫૮-૬૮-૭૪-૭૭-૮૩-૮૪-૮૫-૮૬-૮૭-૮૪-૧૭૦૦-૦૩, ના. ૧; સં. ૧૬૫૧-૬૭-૭૪-૭૭-૮૫-૮૬-૮૭-૮૪-૮૭-૮૮-૧૭૦૧-૦૫-૦૭, ના. ૨; ૧૬૬૩-૭૦-૭૨-૭૪-૭૫-૭૭-૭૮-૮૧-૮૨-૮૩-૮૬-૧૭૦૧-૦૫, બુ. ૧; ૧૬૬૬-૭૭-૮૩-૮૩-૧૭૦૦, બુ. ૨, ૧૬૬૫-૬૬-૭૪-૭૫-૮૧-૮૬-૮૭, જિ. ૨; ૧૬૭૬-૮૮-૮૬, ગે. રે.

[જન્મતિથિ પોષ સુદ ૧૩, નામ વાસણ કે વાસો. દીક્ષાતિથિ મહા સુદ ૧૦, નામ વિદ્યાવિજય. પંન્યાસપદ સં. ૧૬૫૫ કે ૧૬૫૬માં અમદાવાદના સિકંદરપુરામાં. સં. ૧૬૫૬માં લાડોલમાં ઉપાધ્યાયપદ, ને પછી આચાર્યપદ. નંદિમહોત્સવનું વર્ષ ૧૬૫૭ કે ૧૬૫૮ પણ નોંધાયું છે. ભટ્ટારકપદની તિથિ જેઠ સુદ ૧૧.

સં. ૧૬૭૩માં વિજયતિલકસૂરિને ગચ્છનાયક બનાવી નવો સંઘ સ્થપાયો, જે ઉપાધ્યાયમત, પોરવાડગચ્છ કે (વિજય)આણંદસૂરશાખા તરીકે ઓળખાયો, વિજયદેવની પરંપરા (વિજય)દેવસૂરિસંઘ કે ઓશવાલસંઘ તરીકે ઓળખાઈ. સં. ૧૬૮૬માં રાજસાગરસૂરિથી સાગરશાખા જુદી પડી.

કાશી જઈ ન્યાયાદિનો અભ્યાસ કરી પ્રકાંડ વિદ્વાન તરીકે ખ્યાતિ મેળવનાર યશોવિજય ઉપાધ્યાય હીરવિજયની પરંપરામાં નયવિજય પાસે સં. ૧૬૮૮માં દીક્ષિત થયા હતા. એમને ઉપાધ્યાયપદ સં. ૧૭૧૮માં વિજયપ્રભસૂરિને હસ્તે મળ્યું હતું. ન્યાય, યોગ, વેદાંત, જૈનાગમ, કાવ્ય, અલંકારશાસ્ત્ર, વ્યાકરણ વગેરેના અનેક ગ્રંથો આપનાર આ મુનિવર ગુજરાતમાં હેમચન્દ્રાચાર્ય પછીના એક સર્વદેશીય પ્રતિભા ધરાવનાર વિદ્વાન હતા. વિશેષ માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફ. ૮૧૬-૪૫, પૃ. ૬૨૦- ૪૬.]

વિજયસિંહ : જન્મ સં. ૧૬૪૪ મેડતામાં, દીક્ષા ૧૬૫૪, વાયકપદ ૧૬૭૩, સૂરિપદ ૧૬૮૨. સ્વર્ગસ્થ ૧૭૦૮ આષાઢ સુદિ ૨.

પિતા ઓસવાળ નથમલ્લ, માતા નાયકદે. મૂલનામ કર્મચન્દ્ર. પિતા સાથે વિજયસેનસૂરિ પાસે દીક્ષા સં. ૧૬૫૪ મહા સુદિ ૨, દીક્ષાનામ કનકવિજય, પંડિતપદ સં. ૧૬૭૦, ઉપાધ્યાય / વાયકપદ પાટણમાં શ્રાવિકા લાલીએ કરાવેલી પ્રતિષ્ઠા વખતે વિજયદેવસૂરિએ આપ્યું સં. ૧૬૭૩. સૂરિપદ ૧૬૮૧(૨) વૈશાખ સુદિ ૬ ઈડરમાં વિજયદેવસૂરિએ આપ્યું. સં. ૧૬૮૪ પૌષ સુદિ ૬ બુધે જાલોરમાં મંત્રી જયમલ્લે ગણાનુજ્ઞાનો નંદિમહોત્સવ કર્યો. મેડતા, કિશનગઢમાં પ્રતિષ્ઠાઓ. સ્વર્ગવાસ અમદાવાદના નવીનપુરા(નવાપુરા)માં થયો. જુઓ ઐ. સઝાયમાળા.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૬૮૪-૮૬-૮૭-૮૮-૮૩-૧૭૦૧, ના. ૧; સં. ૧૬૮૬-૮૩-૮૮-૧૭૦૧-૦૩, ના. ૨; ૧૬૮૩-૧૭૦૫, બુ. ૧; ૧૭૦૦, જિ. ૨; ૧૬૮૮-૮૬-૧૭૧૦, ગે. રે.

[જન્મતિથિ ફાગણ સુદ ૨. આચાર્યપદ સં. ૧૬૮૧ વૈશાખ સુદ ૬ કે ૧૬૮૨

મહા સુદ ૬. મેવાડનો રાણો જગતસિંહ એમના ઉપદેશથી જૈનધર્મી બન્યો હતો અને એણે વરકાણાના મેળાની જકાત માફ કરવી, ચૌદશનો શિકાર બંધ કરવો વગેરે કેટલાંક પરોપકારકાર્યો કર્યા હતાં.]

૬૧. વિજયપ્રભ : જન્મ સં. ૧૬૭૭ કચ્છના મનોહરપુરમાં. દીક્ષા ૧૬૮૬, પંચાસપદ ૧૭૦૧, સૂરિપદ ૧૭૧૦ ગંધાર બંદિરમાં, સં. ૧૭૩૨માં નાગોરમાં પોતાના પટ્ટધર તરીકે વિજયરત્નની નિમણૂક કરી.

અહીં હસ્તલિખિત પ્રત પૂરી થાય છે.

બર્લિન, માર્ચ ૧૮૮૨.

કલાટ

કચ્છદેશ વરાહી ગામે પિતા ઓશવાલ શા શિવગણ, માતા ભાણી. માઘ સુદિ ૧૧ના દીક્ષા વિજયદેવસૂરિ પાસે લઈ નામ વીરવિજય રાખ્યું. સૂરિપદ સં. ૧૭૧૦ (૧૭૦૮) વૈશાખ સુદ ૧૦ ગંધારમાં. તેનો ઉત્સવ અમદાવાદવાસી અખેચંદ દેવચંદની પત્ની સાહિબદેએ કર્યો હતો. સં. ૧૭૧૧માં અમદાવાદમાં સૂરાના પુત્ર સા. ધનજીએ આઠ હજાર ખર્ચી ગણાનુજ્ઞાનો નંદિમહોત્સવ કર્યો હતો. (વંદનમહોત્સવ અમદાવાદમાં ૧૭૧૧ કાર્તિક વદિ ૨ દિને થયો હતો.) સં. ૧૭૪૮માં ઉનામાં સ્વર્ગવાસ. (જેઠ સુદિ ૧૨).

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૭૧૩-૧૭૧૪, ના. ૨; ૧૭૧૩, બુ. ૨, ૧૭૨૧, જિ. ૨; ૧૭૧૦, ગે. ૨.

[સં. ૧૭૧૩માં ઉનામાં ભટ્ટારકપદ.

સત્યવિજયગણિએ શુદ્ધ સંવેગી માર્ગે જવાની ઇચ્છાથી આચાર્યપદ સ્વીકારવાની ના પાડી તેથી વિજયપ્રભને એ મળેલું. વિજયપ્રભથી શ્રીપૂજ્ય/યતિપરંપરા શરૂ થઈ જે કાળક્રમે બંધ પડી છે ને આજે તો સત્યવિજયગણિની વિજય સંવિગ્ન પાશ્વિક પરંપરા જ પ્રવર્તમાન અને પ્રભાવક છે. એ વિજય શાખા તથા વિમલ અને સાગર સંવિગ્ન શાખાની પટ્ટાવલી માટે જુઓ પૂર્તિ.]

[પટ્ટાવલીનો આ પછીનો ભાગ મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈએ જ તૈયાર કરેલો સમજવાનો છે.]

૬૨. વિજયરત્ન : પિતા પાલણપુરવાસી ઓશવાલ હીરા, માતા હીરાદે. મૂલનામ જેઠો યા જયતસી. જન્મ સં. ૧૭૧૧. ગિરનાર યાત્રાએ જઈને માતા સહિત દીક્ષા સં. ૧૭૧૭, દીક્ષાનામ જીતવિજય. સં. ૧૭૨૬માં તેર વર્ષની વયે [?] પંચાસપદ લીધું. આચાર્યપદ સં. ૧૭૩૨ માઘ વદિ ૬ રવિ દિને નાગોરમાં મુણોત મોહનદાસે બાર હજાર ખર્ચી કરેલા ઉત્સાહપૂર્વક વિજયપ્રભસૂરિએ આપી પાટ પર સ્થાપ્યા. સં. ૧૭૩૩ વર્ષે નડુલાઈમાં શ્રાવક સા. રાયકરણે મેડતા મધ્યે વાંદણા-મહોત્સવ કીધો. સ્વર્ગવાસ ઉદયપુરમાં સં. ૧૭૭૩ ભાદરવા વદિ ૨. ત્યાં થૂભ કરાવ્યો છે. તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૭૬૫-૧૭૭૧, ના. ૧.

[દીક્ષા જૂનાગઢમાં. સં. ૧૭૫૦માં ભટ્ટારકપદ. રાજસ્થાનના રાજવીઓ તથા ઔરંગઝેબનો પુત્ર આજમખાન જે અમદાવાદમાં હતો તેના પર તેમનો પ્રભાવ હતો.]

૬૩. વિજયક્ષમા : જન્મ મારવાડના પાલીમાં પિતા ચતુરજી, માતા ચતુરંગદે.

જન્મ સં. ૧૭૩૨, નામ ખીમસી. સં. ૧૭૩૯માં પાલીમાં વિજયરત્નસૂરિ પાસે દીક્ષા. સં. ૧૭૫૬માં પંચાસપદ. આચાર્યપદ ઉદયપુરમાં મહારાણા સંગ્રામસિંહની હાજરીમાં સં. ૧૭૭૩ ભાદરવા સુદિ ૮ મંગળને દિને વિજયરત્ને આપ્યું. તે વખતે દેવવિજય, લબ્ધિવિજય અને હિતવિજયને પાઠકપદ (ઉપાધ્યાયપદ) અપાયાં. આ ઉત્સવમાં ઉદેપુર-સંઘે વીસ હજાર ખર્ચ્યાં. મહા શુદ્ધ ૬ દિને પદમહોત્સવ ઉદયપુરના સંઘે કર્યો તે વખતે ત્રણસો સાધુઓને પંચાસપદ અપાયું. (જુઓ જિણંદસાગરકૃત વિજયક્ષમા-સૂરિનો શલોકો) સં. ૧૭૮૫માં દીવમાં સ્વર્ગવાસ.

[જ્ઞાતિ ઓસવાલ. દીક્ષાનામ ખિમાવિજય. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૮૪ ચૈત્ર સુદ ૧૩ના રોજ માંગરોલમાં થયો એમ અન્યત્ર નોંધાયું છે.]

૬૪. વિજયદયા : સૂરિપદ દીવબંદરે સં. ૧૭૮૫. માંગરોળમાં પાટ પર સ્થપાયા. સૂરતમાં ૧૪ (કોઈ ૯ કહે છે) ચોમાસાં કર્યાં. સ્વર્ગવાસ સોરઠના ધોરાજીમાં સં. ૧૮૦૯ વૈશાખ વદ ૭. ત્યાં થૂભ કરવામાં આવ્યો. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૭૮૫-૮૫, બુ. ૧; ૧૭૮૮-૮૫[૮૫?], ગે. રે.

[સૂરિપદ સં. ૧૭૮૪ મહા સુદ ૨ના રોજ, ભટ્ટારકપદ માંગરોળમાં સં. ૧૭૮૪ ચૈત્ર સુદ ૯ના રોજ તથા સ્વર્ગવાસ માસ ચૈત્ર એવી માહિતી પણ મળે છે.]

૬૫. વિજયધર્મ : જન્મ મેવાડના રૂપનગરમાં ઓસવાલ પ્રેમચંદ સુરાણાને ત્યાં માતા પાટમદેથી થયો. સં. ૧૮૦૩માં માગસર શુદ્ધિ પને દિને ઉદેપુરમાં આચાર્યપદ, સં. ૧૮૦૯માં મારવાડના કછોલી ગામમાં (આબુ પાસે) ગચ્છનાયકપદ. સં. ૧૮૨૬માં સૂરતના વાસી કચરાભાઈ તારાચંદે સિદ્ધચલ-શત્રુંજય પર આચાર્ય પાસે ઘણાં જિનાબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. તેમણે ભુજનગરના અધિપતિના અન્યાય મટાડી લાવી તેને જિનમાર્ગ પર લાવી રક્ત અને મદ્યમાંસનો ત્યાગ કરાવ્યો હતો. સં. ૧૮૪૧ માર્ગશીર્ષ વદિ ૧૦ દિને મારવાડના બલુંદા ગામમાં સ્વર્ગવાસ. સં. ૧૮૪૧ મેડતા મધ્યે ભંડારી ભવાનદાસે બે સહસ્ર ખરચી નિર્વાણમહોત્સવ કર્યો હતો. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૮૦૮, ના. ૨; ૧૮૨૫-૨૮-૩૯, બુ. ૧.

[કચ્છનરેશને મદ્યમાંસનો ત્યાગ કરાવ્યાનું વર્ષ સં. ૧૮૨૭.]

૬૬. વિજયજિનેન્દ્ર : મારવાડમાં શુદ્ધંતિ(સોજત)માં જન્મ સં. ૧૮૦૧. મેતા હરખચંદ પિતા, ગમાનબાઈ માતા. દીક્ષા સં. ૧૮૧૭. સૂરિપદ સં. ૧૮૪૧ માગસર સુદિ ૫ અને પાટ પર સ્થપાયા. માગસર શુદ્ધ ૧૦ દિને ભટ્ટારકપદ. જેતારણ મધ્યે સૂરિમંત્રારાધન. સૂરતના મોદી પ્રેમચંદ લવજીએ વિજયધર્મસૂરિના ઉપદેશથી સિદ્ધચલ પર બાંધેલા બાવન જિનાલય મંદિરમાં અનેક જિનાબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી સં. ૧૮૪૩ માઘ સુદિ ૧૧, વિહારમાં પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૮૪૫, પાટણમાં સહસ્રકૂટ આદિ બે હજાર બિંબની પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૮૫૭ માઘ સુદિ ૭ વગેરે અનેક સ્થલે પ્રતિષ્ઠા કરી. સ્વ. સં. ૧૮૮૪ પોસ વદિ ૧૧ સિરોહીમાં. તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૮૪૫, ના. ૧; સં. ૧૮૪૮-૭૩-૭૬-૮૦, ના. ૨; ૧૮૪૫-૫૪-૬૧-૭૩, બુ. ૧; ૧૮૪૩-૪૫-૬૦, ગે. રે.

[સં. ૧૮૭૫માં શત્રુંજય તીર્થ પર જિનેન્દ્ર ટૂંકની સ્થાપના કરી. સં. ૧૮૭૭માં ત્યાં

ઋષભાદિની પાદુકાઓ સ્થાપી. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૮૪ પણ મળે છે.]

૬૭. વિજયદેવેન્દ્ર : મારવાડના સેત્રાવનગરમાં જન્મ. દીક્ષા શનુંજયમાં સં. ૧૮૭૭, સૂરિપદ સિરોહીમાં સં. ૧૮૮૪ માઘ સુદિ ૧. ઉદયપુરના મહારાણા ભીમ-સિંઘજી યુવાનસિંઘજીએ ચંગીર, ચામર, છડી, દુસ્રાલા અને પાલખી મોકલી. મહારાજ શિવસિંઘજીએ પણ દુશાલા વગેરે ચીજો મોકલી.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૮૮૦-૮૮-૮૨, બુ. ૧; ૧૮૮૭-૧૯૦૫-૧૧-૨૪, ગે.રે.

[એમના રાજ્યકાળમાં રચાયેલી કૃતિઓ સં. ૧૯૧૧ સુધીની મળે છે.]

૬૮. વિજયધરજેન્દ્ર : તેમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૯૩૧નો મળે છે, ના.ર, નં. ૧૪૬૯. [દીક્ષાનામ ધીરવિજય.]

(૬૭-૬૮ની હકીકત ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં એક પટ્ટાવલીની પ્રત કે જે સં. ૧૮૮૮ના પોસ વદ ૧ને દિને માણેકવિજય ઉપાધ્યાયે લખી છે તે પરથી લીધી છે.)

૬૯. વિજયરાજ : તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૯૪૯, ના. ૧; ૧૯૪૩-૧૯૪૮, ના.ર.

[૭૦. વિજયમુનિયન્દ્ર : સં. ૧૯૭૪માં ખુડાલા (સ્ટે. ફાલના, રાજસ્થાન)માં ૪૦ વર્ષની ઉંમરે વિષપ્રયોગથી સ્વર્ગવાસ. ત્યાં એમનું સ્મારક તથા એમની ગાદી છે.

૭૧. વિજયકલ્યાણ : છોલા પટધર.

વિજયદેવેન્દ્રસૂરિની એક બીજી પરંપરા પણ મળે છે :

૬૮. વિજયકલ્યાણ. ૬૯. વિજયપ્રમોદ.

૭૦. વિજયરાજેન્દ્ર : જન્મ સં. ૧૮૮૩ પોષ, ભરતપુરના ઓશવાલ ઋષભદાસ પિતા, કેશરબાઈ માતા, જન્મનામ રત્નરાજ. દીક્ષા સં. ૧૯૦૩/૪ વૈશાખ સુદ ૫ ઉદયપુરમાં, વિજયપ્રમોદસૂરિ પાસે, દીક્ષાનામ રત્નવિજય. મોટી દીક્ષા તથા પંડિતપદવી સં. ૧૯૦૯ વૈશાખ સુદ ૩ ઉદયપુરમાં. આચાર્યપદ સં. ૧૯૨૩/૨૪ વૈશાખ સુદ ૫ આહોરમાં. સ્વ.સં. ૧૯૬૩ પોષ સુદ ૭ રાજગઢમાં.

ખરતરગચ્છીય સાગરચંદ્રજી (જિનદત્તસૂરિના સમુદાયના) પાસે એમણે કેટલાંક વર્ષ વિદ્યાધ્યયન કરેલું. વિશાળ 'અભિધાનરાજેન્દ્રકોશ' એમની વિદ્વત્તાનું અને ૧૩ વર્ષના ભગીરથ પ્રયત્નનું પરિણામ છે. અન્ય ઘણા ગ્રંથો પણ એમણે રચ્યા છે અને આહોરમાં મોટો જ્ઞાનભંડાર સ્થાપિત કર્યો છે. એમણે ત્રિસ્તુતિક મત સ્વીકારેલો અને ક્રિયોદ્ધાર કરી શુદ્ધ સાધુમાર્ગ સ્વીકારી યત્તિ તરીકેના પરિગ્રહનો ત્યાગ કરેલો.

૭૧. વિજયધનચંદ્ર.

૭૨. વિજયભૂયેન્દ્ર : ભોપાલનિવાસી ભગવાનજી પિતા, સરસ્વતીદેવી માતા, જન્મનામ દેવીચંદ. દીક્ષા ૭ વર્ષની વયે સં. ૧૯૫૨ વૈશાખ સુદ ૩ રાજગઢમાં વિજયરાજેન્દ્રસૂરિ પાસે, દીક્ષાનામ દીપવિજય. આચાર્યપદ સં. ૧૯૮૦ જેઠ સુદ ૮ જાવરા મુકામે. સં. ૧૯૯૨માં વિદ્યમાન.

૭૩. વિજયયતીન્દ્ર : ધૌલપુરવાસી વ્રજલાલ પિતા, ચંપાદેવી માતા, જન્મનામ રામરત્ન. દીક્ષા સં. ૧૯૫૪ અસાડ વદ ૨ સોમવાર, દીક્ષાનામ યતીન્દ્રવિજય. સં. ૨૦૧૩માં વિદ્યમાન.

૭૪. વિજયવિદ્યાચંદ્ર.

૭૫. વિજયજયંતસેન, વિજયહેમેન્દ્ર : વિદ્યમાન.

વિજયધનચંદ્રસૂરિની બીજી પરંપરા પણ છે.

૭૨. વિજયતીર્થેન્દ્ર. ૭૩. વિજયલલિચંદ્ર.]

વૃદ્ધ પૌશાલિક તપાગચ્છ[વડ તપાગચ્છ]ની પટ્ટાવલી

(મૂલ શ્રી મહાવીર પ્રભુથી માંડીને આ ગચ્છની પટ્ટાવલી સંસ્કૃતમાં ગુજરાત પુરાતત્ત્વ મંદિરના આચાર્ય સાક્ષર શ્રી જિનવિજયજી પાસેથી મળી છે તેમાંથી આના સ્થાપકથી શરૂ કરી નીચે ગુજરાતીમાં સાર રૂપે આપવામાં આવેલ છે.)

૪૩. વિજયચંદ્ર : (જુઓ મૂળ તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૪૫ નીચે) દેવેન્દ્રસૂરિ અને આ બંને શ્રી જગચંદ્રસૂરિના ગુરુબ્રાતા થાય, કારણકે બધા દેવભદ્રના શિષ્યો, એમ વિજયચંદ્રના પટ્ટધર ક્ષેમકીર્તિએ પોતાની 'બૃહત્કલ્પવૃત્તિ'ની પ્રશસ્તિમાં જણાવ્યું છે. (પટ્ટાવલીમાં આ પ્રશસ્તિ, તેમજ દેવેન્દ્રસૂરિકૃત 'ધર્મરત્નપ્રકરણવૃત્તિ' અને 'શ્રાદ્ધદિનકૃત્યવૃત્તિ'ની પ્રશસ્તિઓ તથા ગુણરત્નસૂરિકૃત 'કિયારત્નસમુચ્ચય'ની પ્રશસ્તિમાંથી ઉતારા આપી તે હકીકત પુરવાર કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે.)

હવે દેવભદ્ર અને જગચંદ્ર બંને ગુરુઓ સ્વર્ગસ્થ થયા. તેવામાં દેવેન્દ્રસૂરિ માલવામાં વિચરતા હતા. વિજયચંદ્રસૂરિ સ્તંભતીર્થમાં હતા ત્યારે દેવેન્દ્રસૂરિને બોલાવ્યા પણ કારણવશથી ન આવ્યા તેથી સ્તંભતીર્થમાં સંઘે વિજયચંદ્રને ગણધરપદે સ્થાપ્યા. આ સાંભળી દેવેન્દ્રસૂરિ પણ સ્તંભતીર્થે આવ્યા ને જુદા સ્થાને ઊતર્યાં. ત્યાં હેમકલશ આદિ સાધુએ વિજયચંદ્રસૂરિના સમુદાયને 'વૃદ્ધશાલિકા:' એમ કહ્યો અને દેવેન્દ્રસૂરિનાને 'લઘુશાલિકા:' કહ્યો. એ પ્રમાણે બંને સમુદાયની ખ્યાતિ થઈ.

વિજયચંદ્રનો વ્યતિકર-અહેવાલ એ છે કે પૂર્વે માણસા નગરમાં ઓસ વંશના મંત્રી ગજરાજના કુલમાં-વીરધવલ નૃપતિના રાજવ્યાપારી પાંચસો ગામના અધિપતિ જૈન મંત્રી વિજયપાલ હતા. એક અવસરે તેઓ દેવભદ્ર ગુરુને વિદ્યાપુર (હાલનું વીજાપુર)માં વિચરતા સાંભળી રપ નૈગમના પરિવાર તેમજ અન્ય પરિવાર સહિત વિદ્યાપુરમાં ગુરુ સમીપે ચતુર્દશી પૌષધોપવાસ લેવા આવ્યા. દેશના સાંભળી વૈરાગ્ય આવતાં ઘેર જઈ મંત્રી વસ્તુપાલને સર્વાધિકાર આપી પુષ્કળ દ્રવ્યપુરસ્સર વસ્તુપાલે કરેલા સંયમોત્સવપૂર્વક રપ નૈગમ સહિત પુત્ર કલત્ર સાથે દેવભદ્રગુરુના હાથે સંયમ-દીક્ષા લીધી. ગુરુ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કરેલો જોઈ વસ્તુપાલ મહામાત્ય હર્ષિત થયા ને દેવભદ્ર અને જગચંદ્રસૂરિને વિજ્ઞાપિ કરી એટલે દેવેન્દ્રસૂરિ સાથે વિજયચંદ્રને પણ સૂરિપદ આપ્યું. તેનો ઉત્સવ વસ્તુપાલજીએ કર્યો એમ વૃદ્ધો કહે છે. સ્તંભતીર્થમાં ચતુ:પથ પર આવેલ કુમારપાલ-વિહારમાં વ્યાખ્યાનમાં ૧૮૦૦ મુખવસ્ત્રિક સહિત મંત્રી વસ્તુપાલ આદિ ગુરુને વાંદવા આવતા ને બહુમાન કરતા !

જે ન્યૂનાધિક કહે છે તેની વાત તે જાણે, અમે તો બંને ગુરુઓ (દેવેન્દ્ર અને વિજયચંદ્ર)ના ગુણરાગી છીએ. વૃદ્ધામ્નાયથી આ વ્યતિકર લખ્યો છે. તત્ત્વ કેવલિગમ્ય છે.

આ પરથી જણાય છે કે વિજયચન્દ્ર વિરુદ્ધ જે કંઈ તપાગચ્છની મૂળ પટ્ટાવલીમાં કહેવામાં આવ્યું છે તે આ પટ્ટાવલીલેખકના સમયમાં પણ કહેવાતું હશે.

વિજયચન્દ્રને ૪૩મા પટ્ટધર કહ્યા છે કારણકે આ પટ્ટાવલીમાં ૩૮મા સર્વદેવસૂરિ છે, તે જ મૂલ પટ્ટાવલીમાં ૩૮મા છે. ૫છી આ પટ્ટાવલીમાં ૩૯મા ધનેશ્વરસૂરિ, ૪૦મા ભુવનચન્દ્રસૂરિ, ૪૧મા દેવભદ્રગણિ અને ૪૨મા જગચ્છન્દ્રસૂરિ જણાવ્યા છે કે જેના સંબંધી વીગત આગલી પટ્ટાવલીમાં જણાવી છે. આગલી પટ્ટાવલી પ્રમાણે :

વિજયચન્દ્ર તે મૂળ ગુજરાતના પ્રસિદ્ધ મંત્રીવર્ય વસ્તુપાલને ત્યાં હિસાબ લખનાર મહેતા હતા. ખંભાતમાં વસ્તુપાલની પાસે તેમની સ્ત્રી અનોપદેએ એવો આગ્રહ કર્યો કે દેવભદ્ર ઉપાધ્યાય (જગચ્છન્દ્રસૂરિના ગુરુ) પાસે તે મહેતાને દીક્ષા લેવરાવી તેમને ઋણમુક્ત કરવા. આથી વસ્તુપાલે દેવભદ્રજીને વિનંતી કરતાં તેમણે દીક્ષા આપી. ૫છી અનોપદેની વિનંતીથી તેમને આચાર્યપદ પણ આપ્યું. દેવેન્દ્રસૂરિએ પ્રથમ આચાર્યપદ લીધું હોવાથી તેમના પ્રત્યે ભક્તિભાવ વિજયચન્દ્ર કરવા લાગ્યા. વિજયચન્દ્ર ખંભાતમાં જ વર્ષોવર્ષ મોટા ઉપાશ્રયમાં રહેવા લાગ્યા. દેવેન્દ્રસૂરિએ વર્ષોવર્ષ એક ગામમાં રહેવું એ શાસ્ત્રવિરુદ્ધ છે એ પ્રત્યે વખતોવખત ધ્યાન ખેંચ્યું છતાં તે પર લક્ષ ન દેવાયું. દેવેન્દ્રસૂરિ ખંભાત આવ્યા, પણ મોટો ઉપાશ્રય વિજયચન્દ્રે રોકેલ હોવાથી પોતે નાના ઉપાશ્રયમાં ઊતર્યા. વિજયચન્દ્ર દેવેન્દ્રને વંદન કરવા ન ગયા તેમ વિધવિધ પ્રરૂપણા કરવા લાગ્યા, જેવી કે વૈઘક ક્રિયા, મંત્રતંત્રાદિ કરવાની કરી.

ધર્મસાગર ઉપાધ્યાયની શોધિત પટ્ટાવલી તેમની પ્રરૂપણા સંબંધી એમ કહે છે કે : ૧. ગીતાર્થો વચ્ચની પોટલીઓ રાખી શકે. ૨. હંમેશાં ઘી દૂધ વગેરે ખાઈ શકે. ૩. કપડાં ધોઈ શકે. ૪. ફળ અને શાક લઈ શકે. ૫. સાધ્વીએ આણેલો આહાર વાપરી શકે અને ૬. શ્રાવકોને આવર્જિત (ખુશી) કરવા તેમની સાથે બેસીને પ્રતિક્રમણ પણ કરી શકે. આમ સુખશીલ મુનિધર્મની પ્રરૂપણા થઈ એમ જણાવવામાં આવે છે. - જુઓ મુનિસુંદરકૃત ગુર્વાવલી ૧૨૩-૧૩૯, ઋષભદાસકૃત હીરવિજયસૂરિ રાસ પૃ.૨૫૮-૨૬૩, કલ્પસૂત્ર, લાવણ્યભદ્રે લખેલ, અંતભાગ, પી.રિ.૪ (૧૮૯૪).

બ્રહ્મ ઋષિ (ચિત્રવાલગચ્છ કે જેમાંથી તપાગચ્છ થયો) મૂળ ભેદ એવો હોવાનું જણાવે છે કે “તેમાં ગચ્છની આચરણાનું વિજ્ઞાન નહોતું, માલારોપણ ઉપધાનની ક્રિયા નહોતી. શ્રાવકને ચરવલો રાખવાનો અધિકાર નહોતો, સૂત્રપંથને ઢીલો કરી સમાચારી રાખવામાં આવી હતી અને સૂત્રવિરુદ્ધ કંઈ થાય તો પરંપરાને આગળ કરવામાં આવતી.” - જુઓ બ્રહ્મ ઋષિકૃત ‘સુધર્મગચ્છ પરીક્ષા ચોપઈ’, ગાથા ૧૧૮-૧૨૨.

[વિજયચન્દ્ર આચાર્યપદવી સં.૧૨૯૬. તેઓ બાર વર્ષ સુધી ખંભાતમાં રહ્યા હતા.]

૪૪. ક્ષેમકીર્તિ : વિજયચન્દ્રસૂરિના પટ્ટધર. તેમણે સં.૧૩૩૨ના જેઠ શુદ્ધ ૧૦મીએ ૪૨૦૦૦ શ્લોકની (આદિના ૪૬૦૦ શ્લોક મલયાગિરિકૃત અને બાકીના પોતાના) બૃહત્કલ્પસૂત્ર પર વૃત્તિ રચી.^૧ ભૂપ-સભામાં વાદીઓને જીત્યા. તે વૃત્તિની

૧. જુઓ મુનિસુંદરકૃત ગુર્વાવલી, શ્લોક ૧૪૦-૪૧.

પ્રશસ્તિમાં પોતે જણાવ્યું છે કે : વિજયચન્દ્રસૂરિનો ગચ્છભાર ત્રણ શિષ્યો વહતા હતા. ૧. વજ્રસેન, ૨. પદ્મચન્દ્ર, ૩. ક્ષેમકીર્તિ.

આ ક્ષેમકીર્તિના શિષ્ય નયપ્રભે 'ગુરુતત્ત્વપ્રદીપ' યાને 'સૂત્રકંદકુદાલ' નામનો ગ્રંથ રચ્યો.

[ક્ષેમકીર્તિ દેવેન્દ્રસૂરિના સહોદર. મૂળ નામ ક્ષેમસિંહ. બૃહત્કલ્પસૂત્ર પરની વૃત્તિનું નામ 'સુખાવબોધિકા'.]

૪૫. હેમકલશ^૨ : સારંગદેવ ભૂપે અનેક પંડિતજનને લઈને કર્ણાવતીમાં પ્રભાતથી સાંજ સુધી આ ગુરુનો ઉપદેશ સાંભળ્યો હતો, અને તે તેમજ ઘણા સમ્યક્ત્વવાસિત થયા હતા.

આ સૂરિએ સ્થાપેલા આચાર્ય યશોભદ્ર પણ વિખ્યાત પ્રભાવક થયા છે.

[સં. ૧૩૦૪થી ૧૩૨૩ના ગાળામાં દેવેન્દ્રસૂરિએ રચેલી શાંતિસૂરિના 'ધર્મરત્ન-પ્રકરણ'ની ટીકા હેમકલશગણિએ શોધી હતી.

યશોભદ્રને ઈડર પાસેના રાયખડની વડાવલીમાં આચાર્યપદ મળ્યું હતું.]

૪૬. રત્નાકર : યથાર્થનામા ગુણવાળા હતા અને તેમના નામથી વૃદ્ધ તપાગણ રત્નાકર ગચ્છથી ખ્યાતિ પામ્યો. સ્તંભતીર્થવાસી વ્યવહારી શાહ શ્રી શાણરાજે ગિરિનાર પર વિમલનાથ પ્રાસાદ બંધાવ્યો તેમાં આપેલી પ્રશસ્તિમાં જણાવ્યું છે કે "તેમની પાસેથી ધર્મપ્રાપ્તિ કરી પૃથ્વીધરે (પેથડે) ૯૨ વિહાર રચ્યા તથા સિદ્ધાચલ પર ઋષભનાથ મંદિર હેમકલશવાળું બંધાવ્યું; ગિરનાર પર હેમમય ધ્વજા ચડાવી." રત્નાકરસૂરિએ સં. ૧૩૭૧માં સમરા શાહે કરાવેલા શત્રુંજય-મૂલનાયક ઋષભનાથની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠાનો ઉત્સવ કર્યો ને તે સ્થાપી તેનો શ્લોક નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષે વિક્રમતઃ કુસમદહનૈકસ્મિન્ ૧૩૭૧ યુગાદિપ્રભુ

શ્રીશત્રુંજયમૂલનાયકમતિપ્રૌઢે પ્રતિષ્ઠોત્સવે ।

સાધુશ્રીસમરાભિધસ્ત્રિભુવનીમાન્યો વદાન્યઃ ક્ષિતૌ

શ્રીરત્નાકરસૂરિભિર્ગણધરૈર્યઃ સ્થાપયામાસિવાન્ ॥૭૨॥

આ ગુરુ એક વખત ગિરનાર તીર્થે નેમિયાત્રાર્થે જતાં અંબિકાદેવીએ તેમની પરીક્ષા કરવા ચિંતામણિને પર્વત પર દેખાડ્યો. શિષ્યે પૂછ્યું કે "પૂજ્ય ! આ મણિ કેવો છે ?" ગુરુએ કહ્યું કે "ચિંતારત્ન છે." શિષ્યે પૂછ્યું કે "તેની પરીક્ષા શું ?" ગુરુએ કહ્યું, "હે મણિ ! સ્તંભતીર્થના જ્ઞાનભંડારમાંથી સવૃત્તિક ભગવતી સૂત્ર લાવ." ત્યારે તે જ ક્ષણે તે લાવવામાં આવ્યું. આ પરીક્ષાથી તે ચિંતામણિ છે તેમ જણાયું.

૨. ઉક્ત ગુર્વાવલીના શ્લોક ૧૪૨-૪૬માં એવો ક્રમ છે કે : હેમકલશ, યશોભદ્ર, રત્નાકર, રત્નપ્રભ, મુનિશેખર, ધર્મદેવ, જ્ઞાનચન્દ્ર, અભયસિંહ, હેમચન્દ્ર, જયતિલક, માણિક્ય; જ્યારે આ પટ્ટાવલીના ક્રમમાં હેમકલશ પછી યશોભદ્ર નથી ને ત્યાર પછી અભયસિંહ સુધી બરાબર ક્રમ આવે છે, પણ ત્યાર પછી હેમચન્દ્ર નથી આવતા. જયતિલક પછી માણિક્યનું નામ નથી. હેમચન્દ્ર માટે જુઓ ૭૮ કુટનોટ, તથા ૫૧મા અભયસિંહમાં છેવટનો ફકરો.

ગુરુ નિર્લોભતાથી મણિને ત્યાં ને ત્યાં જ મૂકી ગયા. ને મણિ અદૃષ્ટ થયો. કોઈએ પૂછ્યું કે કોઈ શ્રદ્ધાલુને આપવામાં કેમ ન આવ્યો ? ગુરુએ કહ્યું કે તે નિરીહનો આચાર નથી. આથી બધા ચમત્કૃતિ પામ્યા.

પ્રસિદ્ધ આત્મનિંદા-આલોચનારૂપ હૃદયદ્રાવક 'રત્નાકર પંચવિંશતિકા'ના કર્તા આ રત્નાકરસૂરિ સંભવે છે.

આ જ ગચ્છના પં. વિવેકધીરગણિએ સં. ૧૫૮૭માં રચેલ 'શત્રુંજય તીર્થોદ્ધાર'માં ઉપર્યુક્ત શ્લોક ઉતારી મૂક્યો છે અને તેની ઉપર એક શ્લોક એ મૂક્યો છે કે -

આસન્ વૃદ્ધતપાગણે સુગુરવો રત્નાકરાદ્યાઃ પુરા
ડયં રત્નાકરનામભૃત્રવવૃતે યેભ્યો ગણો નિર્મલઃ ।
તૈશ્ચકે સમરાખ્યસાધુરચિતોદ્ધારે પ્રતિષ્ઠા શશિ-
દ્વીપત્ર્યેકમિતેષુ ૧૩૭૧ વિક્રમનૃપાદબ્દેષ્વતીતેષુ ચ ॥૬૩॥

- જુઓ શ્રી જિનવિજયજી સંપાદિત, પ્રકા. જૈ. આ. સં., ભાવનગર.

આ જ ગચ્છના કવિ નયસુંદર 'શત્રુંજય રાસ' ઢાલ ૯, કડી ૯૩-૯૪માં તે જ પ્રમાણે લખે છે. આ પ્રમાણે પોતાના ગચ્છનાએ ઉક્ત કથનની પરંપરા ચાલુ રાખી છે.

પરંતુ કક્કસૂરિએ સમરાશાહના સમયમાં જ રચેલ 'નાભિનંદનોદ્ધારપ્રબંધ'માં જણાવ્યું છે કે મૂલનાયક આદીશ્વર પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા કરનાર ગુરુ ઉપકેશગચ્છના સિદ્ધસૂરિ જ મુખ્ય છે. જોકે તેમાં રત્નાકરસૂરિનો ઉલ્લેખ આ પ્રમાણે છે કે "બૃહદ્ગચ્છના રત્નાકરસૂરિ સંઘ સાથે ચાલ્યા હતા." એટલે પ્રતિષ્ઠાપ્રસંગમાં અન્ય આચાર્યો સાથે આ આચાર્ય પણ સંમિલિત હતા. આ બૃહદ્ગચ્છના રત્નાકરસૂરિ અને વૃદ્ધ તપાગચ્છના રત્નાકરસૂરિ એ બન્ને એક હોય તોપણ પ્રતિષ્ઠા કરનાર સિદ્ધસૂરિ જ હતા એમ જણાય છે. આ પ્રસંગમાં રત્નાકરસૂરિએ અન્ય પ્રતિમાઓની પ્રતિષ્ઠા કરી હોય એમ સંભવી શકે. - પં. લાલચંદ ભ. ગાંધી, 'શ્રી શત્રુંજય તીર્થનો ઉદ્ધારક સમરસિંહ' એ લેખ, જૈનયુગ, ૧, પૃ. ૨૫૮-૨૫૯.

[રત્નાકરસૂરિના ઉપદેશથી સં. ૧૩૪૭માં મન્મથસિંહકૃત 'સૂક્તરત્નાકર-મહાકાવ્ય-ધર્માધિકાર'ની તથા સં. ૧૩૫૩માં ભગવતીસૂત્ર ટીકા સહિતની પ્રત લખાઈ હતી. સં. ૧૩૮૪માં તે સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

વડ તપાગચ્છ / રત્નાકર ગચ્છની ભૃગુકચ્છીય શાખામાં વિજયરત્નસૂરિ નામના એક પ્રતિષ્ઠિત આચાર્ય થયા જેમના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૧૩થી ૧૫૩૭ના મળે છે. તે પૈકી એક પરથી તેઓ વિજયતિલકસૂરિ-વિજયધર્મસૂરિના પટ્ટધર હતા. તે વિજયરત્નના પટ્ટધર ધર્મરત્નસૂરિ હતા જેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૪૪થી ૧૫૬૬ના મળે છે. રાણા સંગ (સંગ્રામસિંહ)ના રાજ્યકાળે એ ચિતોડ ગયેલા ત્યારે તોલા શાહે શત્રુંજય-ઉદ્ધારની ઇચ્છા વ્યક્ત કરતાં જણાવેલું કે એમનો સૌથી નાનો પુત્ર કર્માશા એ ઇચ્છા પૂર્ણ કરશે, અને પોતાનો શિષ્ય એની પ્રતિષ્ઠા કરશે. વસ્તુતઃ કર્માશાએ આ પછી સં. ૧૫૮૩માં ગુજરાતના સુલતાન બહાદુરશાહની પરવાનગી મેળવી સં. ૧૫૮૭માં શત્રુંજયનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો, જેમાં મૂળનાયકની પ્રતિષ્ઠા એ વખતના પટ્ટધર વિદ્યામંડનસૂરિને હસ્તે થઈ. ધર્મ-

રત્નસૂરિ સં. ૧૫૬૬થી સં. ૧૫૮૩ સુધીમાં કોઈ પણ સમયે સ્વર્ગવાસ પામ્યા જણાય છે.

વિદ્યામંડનસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૮૭ અને ૧૫૯૭ના મળે છે. એમના શિષ્ય વિનયમંડન પાઠકના બે શિષ્યો વિવેકમંડન અને વિવેકધીર વાસ્તુશાસ્ત્રના જાણકાર હતા ને એમને શત્રુંજય-ઉદ્ધારના કાર્ય પર દેખરેખ રાખવા નિયુક્ત કરવામાં આવેલા. ત્રીજા શિષ્ય જયવંત પંડિત/સૂરિએ 'શૃંગારમંજરી' (સં. ૧૬૧૪), 'ઋષિદત્તારાસ' (સં. ૧૬૪૩) વગેરે અનેક ગુજરાતી કૃતિઓ રચી છે (જુઓ ભા.૩, પૃ. ૬૯-૮૦). 'શૃંગારમંજરી'ની રચના વખતે સૌભાગ્યરત્નસૂરિ પાટે હોય એમ સમજાય છે, તો વિદ્યામંડનસૂરિ સં. ૧૫૯૭થી સં. ૧૬૧૪ સુધીમાં કોઈપણ સમયે સ્વર્ગવાસ પામ્યા હોય.

સૌભાગ્યરત્નસૂરિ વિદ્યામંડનના શિષ્ય હતા. એમનો સં. ૧૬૩૪નો પ્રતિમાલેખ મળે છે.]

૪૭. રત્નપ્રભ : રત્નાકરસૂરિના પદ પર આ સૂરિ થયા. (કોઈ એમ કહે છે તે માત્ર આચાર્ય હતા.)^૧

૪૮. મુનિશેખર.

૪૯. ધર્મદેવ : આરાસણ તીર્થની પ્રતિષ્ઠા કરનાર.

૫૦. જ્ઞાનચન્દ્ર :

ક્યાંક તેમને માત્ર આચાર્ય કહ્યા છે, તથા ધર્મદેવસૂરિએ સ્થાપેલ આચાર્ય સિંહદત્તસૂરિ હતા કે જેમણે મેદપાટ, ખડગ, વાગડ દેશમાં વિચરીને ત્યાં અનેક પ્રાસાદ પ્રતિમા કરાવી તે હજુ સુધી જોવામાં આવે છે.

૫૧. અભયસિંહ : ઉપરોક્ત ગિરનાર-પ્રશસ્તિ પ્રમાણે જ્ઞાનચન્દ્રસૂરિના પદે આ સૂરિ છે જ્યારે પટ્ટાવલી અનુસાર ધર્મદેવસૂરિના પદે આ સૂરિ છે. તેમણે મહાવીર તપ કર્યું હતું. કહ્યું છે કે :

અભૂચ્ચરમતીર્થકૃતસમસ્તભાસ્વત્તપાઃ ।

તતસ્તપમહોદયસ્ત્વભયસિંહસૂરિર્ગુરુઃ ॥

આચાર્યપદ લીધા પછી છયે વિકૃતિઓને તજી હતી, વળી પંચપંચાશત્ આચાર્યલ (આયંબિલ) તપ નિરંતર ત્રીજે વારે કરતા હતા અને દુઃસાધ્ય એવી અંગવિદ્યાનું પુસ્તક અર્થ સહિત સારી રીતે વાંચ્યું હતું.

ઉપરોક્ત પટ્ટાવલીમાં એક સ્થળેથી લઈ જણાવ્યું છે કે :

આબૂ તારણ ગઢ ગિરિહિં છઠ ક્રિયા ઇંગવીસ,

વિમલાચલિ સિત્તરી કીઆ, રેવઇગિરિ અડવીસ.

૧

૧. સં. ૧૪૨૯ના એક પ્રતિમાલેખમાં રત્નાકરસૂરિના પદધર હેમચન્દ્રસૂરિ મળે છે. સં. ૧૩૯૧ના એક લેખમાં રત્નાકરસૂરિના શિષ્ય સોમતિલકસૂરિ જોવાય છે. હેમચન્દ્રસૂરિ માટે જુઓ ૫૧મા અભયચન્દ્રમાં છેવટનો ફકરો.

રત્નાકરસૂરિથી તે જ્ઞાનચન્દ્રસૂરિ સુધીના આચાર્યોનો પટ્ટકમ બતાવનારા પ્રતિમાલેખો મળ્યા નથી, પરંતુ અભયસિંહથી તે ત્યાર પછી ઠેઠ ભુવનકીર્તિ સુધીનો (૫૧થી ૬૨) પટ્ટકમ પ્રતિમાલેખોથી બરાબર મળે છે.

સિવ કુમારના છઠ ક્રિય, દોસય એગુણતીસ,
 દુસમ રૂવાલસ વિવિધ તપ, સોસીઅ તણુ નિસિદ્ધિસ. ૨
 તવ સિંગાર અલંકિય દેહં, નિમ્મલ ચરણ કરણ વરગેહં,
 અભયસિંહસૂરિ હરિસિયં, કરીઅસુ તપ છમાસી વરસીય. ૩
 ષટપદ વરસી તપ સિરિ, મુગટ બેઉ છમ્માસી,
 કુંડલ ચઉમાસી દોમાસી, હાર અધહારસુ,
 નિમ્મલ ભદ્ર મહાભદ્ર બેઉ, બાહિરષા વખાણું;
 પ્રતિમા સર્વતોભદ્ર રૂદય, સિરિ વસુ જાણું.
 અંબિલ નિરંતર પંચ સર્ઈ, મહારયણ મયહાર ખય,
 સિરિ અભયસિંહસૂરિ ગુરિ કિદ્દ દેહ સિણગાર તપ. ૪

વળી કુમારપાલ નૃપના પ્રતિબોધક હેમચન્દ્રસૂરિના સંભારણા તરીકે આ સૂરિએ એક હેમચન્દ્ર નામના આચાર્ય સ્થાપ્યા હતા.

[આગળ કહ્યા મુજબ મુનિસુંદરકૃત 'ગુર્વાવલી'માં અભયસિંહની પાટે હેમચન્દ્ર ને તેમની પાટે જયતિલક છે.]

૫૨. જયતિલક : કપર્દીયક્ષે મહિમા પ્રકટ કર્યો. અનેક આચાર્ય ઉપાધ્યાય પંડાશ (? પંન્યાસ) મુનીશ્વર મહત્તરા વગેરે ૨૨૦૦ સાધુસાધ્વીના પરિકરવાળા, ૨૧ વાર શત્રુંજયાદિ તીર્થયાત્રા કરનાર, ૧૨૫ શ્રાવકને સંઘપતિનું તિલક આપનારા થયા. તેમણે ત્રણને આચાર્ય બનાવ્યા : ધર્મશેખરસૂરિ, માણિક્યસૂરિ, રત્નસાગરસૂરિ; (પછી કરેલા) ચોથા આચાર્ય સંઘતિલકસૂરિ પ્રભાવક થયા કે જેમણે નિર્વિકલ્પ સૂરિમંત્રકલ્પ કાઢ્યો.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૪૫૯, બુ. ૨.

[સં. ૧૪૫૬માં 'અનુયોગદ્વારસૂત્રચૂઢિ'નો ઉદ્ધાર કરાવ્યો અને 'કુમારપાલ-પડિબોહો'ની પ્રત તાડપત્ર પર લખાવી.]

૫૩. રત્નસિંહ : આમના સંબંધમાં (ઉપરોક્ત 'ગિરિનાર-પ્રશસ્તિ'માંથી) સંસ્કૃત શ્લોક ૭૭થી ૮૨ મૂક્યા છે તેનો સાર એ છે કે જયતિલકસૂરિના પટ્ટે રત્નસિંહ થયા. તેમણે સં. ૧૫૦૯ માઘ શુદ્ધ પને દિને વિમલનાથના પ્રાસાદમાં ગિરનાર પર પ્રતિષ્ઠા કરી. (તે સંબંધી ૭૯મો શ્લોક નીચે પ્રમાણે છે :)

પ્રાસાદં વિમલાર્હદાદિસકલશ્રીતીર્થકૃન્મંડલીં

પ્રત્યષ્ઠાદિતિશાયિલબ્ધિનિલયઃ શ્રીરત્નસિંહપ્રભુઃ ।

નંદાકાશતિથિપ્રમેયસમયે ૧૫૦૯ શ્રીવિક્રમાદ્ વાસરે

પંચમ્યાઃ સિતમાઘમાસિ વસુધા-ધીશાર્ચિયાંતાંહિદ્વયઃ ॥ ૭૯ ॥

તેમના ત્રણ મોટા શિષ્યો થયા : ૧. હેમસુંદરસૂરિ, ૨. ઉદયવદ્ભભસૂરિ અને ૩. જ્ઞાનસાગરસૂરિ. (ત્યાર પછી ઉક્ત પ્રશસ્તિના ૬૫થી ૭૭ શ્લોક ટાંક્યા છે તેનો સાર એ છે કે :) સ્તંભતીર્થ(ખંભાત)ના શ્રીમાલી વંશના શાણરાજની વંશાવલી આપી છે કે પુના-જગત-વાઘણનો પુત્ર વિક્રમાદિત્ય થયો કે જેણે તિમિરપુરમાં પાર્શ્વનાથનું ઉંચું વિશાલ મંદિર બંધાવ્યું. તેના પુત્ર માલદેવે સંઘ કાઢી શત્રુંજય ને ગિરનારની યાત્રા કરી 'સંઘપતિ'

બિરુદ મેળવ્યું; તેના પુત્ર વયરસિંહને ભાર્યા ધવલદેથી પાંચ પુત્રો થયા. ૧. હરપતિ,^૧ ૨. વયર, ૩. કર્મસિંહ, ૪. રામ પ. ચંપક. હરપતિને બે ભાર્યા નામે હેમાદે અને નામલદેથી છ પુત્રો સજ્જનાદિ થયા; અને હરપતિએ સં. ૧૪૪૨માં પડેલા દુકાળમાં બહુ અન્ન-વસ્ત્રદાન કર્યું. પિપ્પલડું ગામના રહીશોને ત્યાંના અધિપે બંદિવાન કર્યા હતા તેમને છોડાવ્યા, ગુર્જર પાતશાહ પાસે સારી ખ્યાતિ મેળવી અને જયતિલકસૂરિના ઉપદેશથી સં. ૧૪૪૮માં ગિરનાર પર નેમિપ્રાસાદનો ઉદ્ધાર કર્યો. પાતશાહનું ફરમાન લઈ ૭ દેવાલય સાથે સિદ્ધગિરિ અને ગિરનાર પર સંઘ લઈ યાત્રા કરી અને સં. ૧૪૫૨માં સ્તંભતીર્થમાં જયતિલકસૂરિએ રત્નસિંહને આચાર્યપદ આપ્યું તેનો મહોત્સવ કર્યો. રત્નચૂલા સાધ્વીને મહત્તરા-પદ આપ્યું. તેના ઉક્ત પુત્ર સજ્જનસિંહને કૌતુગદેથી શાણરાજ નામનો પુત્ર થયો કે જેણે પોતાની બહેન કર્મદેવીના શ્રેયાર્થે મહેસાણામાં ઋષભદેવનો પરિકર રચાવ્યો. મોટેશપુરવાસી દ્વિજ ને વણિક જાતિના બંદિવાનને છોડાવ્યા. તેણે ગિરનાર પર વિમલનાથપ્રાસાદ બંધાવ્યો. ચાર ગુર્જર પાતશાહ અહમદાદિની પાસે સારું માન મેળવ્યું.

રત્નસિંહસૂરિના ઉપદેશથી સાધુશ્રી શાણરાજે સાતે ક્ષેત્રમાં ધન ખર્ચ્યું. તે સૂરિએ ગિરિપુર (ડુંગરપુર) નગરમાં 'ધીઆવિહાર' નામના વૃષભદેવપ્રાસાદમાં ૧૨૫થી અધિક મજાના પિત્તલના સપરિકર ઋષભદેવ-બિંબની ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા કરી. તે જ ચૈત્યમાં હજુ પણ (પટ્ટાવલીકારના સમયમાં) શેર ભાર રૂપાની આરતી, મંગલપ્રદીપ, બે ચામર તે વખતના જોવામાં આવે છે. તથા કોટ નગરમાં પિત્તલમય સંભવજિનબિંબ ને પ્રાસાદની પ્રતિષ્ઠા કરી. એમ માલવક, મેદપાટ, ખડગ, વાગડ, ગૂર્જર, સૌરાષ્ટ્ર, કુંકણ દક્ષિણાપથ વગેરે દેશોમાં સ્થાનેસ્થાને રત્નસિંહસૂરિનાં પ્રતિષ્ઠિત ચૈત્યબિંબો જોવામાં આવે છે. કહ્યું છે કે :

તત્પદ્મે સૂરયઃ શશ્વદ્ રત્નસિંહાદિ દીપિરે ।
 સદ્ભ્યઃ સ્વેષ્ટપ્રદાનેન ચૈલ્લબ્ધ્યા ગૌતમાયિતં ॥
 જાયતે સ્માહમ્મદાવાદાધિપઃ શાહિરહિમ્મદઃ ।
 તં. પ્રબોધ્ય મહીપીઠે ચક્રિરે શાસનોત્તરિતિ ॥

એટલે અમદાવાદના સુલતાન બાદશાહ અહમ્મદને પ્રતિબોધ્યો ને શાસનની ઉન્નતિ કરી. એમ કહેવાય છે કે રત્નસિંહસૂરિ સોળ વર્ષ સુધી પૃથ્વીમાં વિચરતા હતા, તે સમયે અહમ્મદ બાદશાહે અહમ્મદનગર વસાવ્યું. તેને પત્થરનો દુર્ગ બંધાવ્યો. તે દુર્ગમાં ૬૪ કોષક (કોઠા) કર્યા હતા. તેમાં ૬૪ જોગણીનો નિવેશ થયો. રાત્રે સુરત્રાણ પલંગ પરથી ભૂમિ પર પડતો. આથી મુદ્દાના વચનથી બધા જૈન દર્શનીઓને દેશ બહાર કર્યા. અહીં રાજનગર - અહમદાવાદમાં શેઠ શ્રીમાલી ભાઈઓ વ્યવહારી રત્ના ઈતા નામના રત્નસિંહસૂરિના ભક્ત ભાઈઓ હતા. તે સમયે સુરત્રાણે સર્વે અન્ય

૧. હરપતિ સંબંધી ગિરનાર ઉદ્ધાર રાસ'માં નયસુંદરે જણાવ્યું છે કે :

શ્રી જયતિલકસૂરીદ, જસ ઉપદેશે આણંદ,
 શ્રી શ્રીમાલી વિભૂષણ, હરપતિ સાહ વિચક્ષણ;
 વિક્રમરાયથી વરસે, ચૌદશે ઓગણપચાશે,
 રેવત પ્રાસાદે નેમ, ઉધરિયો અતિ પ્રેમ.

દર્શનીકને બોલાવી પૂછ્યું કે યોગિનીનો ઉપદ્રવ નિવારનાર કોણ છે ? તેઓએ અનેક ઉપાયો બતાવ્યા પરંતુ એકે ઉપાયથી આ ઉપદ્રવ શમ્યો નહીં.

સુલતાન પાસે જઈ કોઈએ કહ્યું કે રાજનગરના અધિકારી રત્ના ક્તા વણિકના ગુરુ રત્નસિંહ નામના વિશેષજ્ઞાતા છે. તેમને જો ક્તાશાહ બોલાવવા જાય તો જરૂર આવી સર્વ ઉપદ્રવનું નિવારણ કરે. સુરત્રાણે ક્તાશાહને મોકલી ગુરુને બોલાવતાં તે આવ્યા. પ્રથમ વયમાં ત્યાગી થનાર ગુરુની સાથેના વાર્તાલાપથી સુલતાન ચમત્કૃત થયો ને પગે પડ્યો. કંઈ માગણી કરવા કહ્યું. નિર્ગ્રન્થને દ્રવ્યાદિક લેતું કલ્પે નહીં અને અમારા દર્શનના (સાધુ) સુલતાનના સર્વ દેશમાં સુખેથી વિચરી શકે એમ ઇચ્છા જણાવી. સુલતાને સંમતિ આપી ફરમાન કાઢી ગુરુને આપ્યું. કેટલાક દિવસો જીવદયાના પળાય તેનું પણ ફરમાન આપ્યું. સાધુઓ સ્વસ્વસ્થાને ગયા. શાહે રાત્રે યોગિનીઓનો ઉપદ્રવ ટાળવાનું કહેતાં ગુરુએ ૬૪ યોગિની પર પાંસઠિયાનો સર્વતોભદ્ર યંત્ર કરી 'આદૌ નેમિજિનં નૌમિ' એ શબ્દોથી શરૂ થતું સ્તોત્ર રચ્યું. યંત્રને શાહના માથા પર રાખી સ્તોત્ર પઢતા ગયા ને ઉપદ્રવ ગયો ને શાહીકુલમાં શાંતિ થઈ. તે સમયે ગુરુપ્રતાપે જૈનશાસનને મહાસુખ પ્રવર્ત્યું. રત્નસિંહ-સૂરિના મહાપંડિત એવા શિવસુંદરગણિ^૧ આદિ શિષ્યો થયા. શિવસુંદરના કરસ્પર્શથી દક્ષિણના સુલતાનના શરીરના મહારોગની શાંતિ થઈ. શિષ્ય. મહોપાધ્યાય ઉદયધર્મ-ગણિએ 'વાક્યપ્રકાશ' ગ્રંથ રચ્યો ને બીજા પૈકી ચારિત્રસુંદરસૂરિ આદિ શિષ્ય થયા કે જેમણે મહીપાલ કુમારપાલ આદિનાં સંસ્કૃત ચરિતો રચ્યાં.

આ સુલતાન અહમદશાહે સં. ૧૫૦૮ માઘ શુદ્ધિ પને દિને આ આચાર્યના પગની પૂજા કરી. 'વાક્યપ્રકાશ'ની રચના સં. ૧૫૦૭.

ચારિત્રસુંદર પોતાના 'કુમારપાલચરિત'ની પ્રશસ્તિમાં જણાવે છે કે : રત્નાકર-સૂરિના પટ્ટધર અનુક્રમે યોગીન્દ્રયૂડામણિ અભયસિંહ, તેમની પાટે જયપુન્ડ્ર- (જયતિલક)સૂરિ, તેમની પાટે રત્નસિંહસૂરિ (વાદીને જીતનારા) થયા કે જેના અનેક શિષ્યો પૈકી એક પોતે એટલે ચારિત્રસુંદરગણિ હતા. રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય માણિક્યસુંદરગણિએ સં. ૧૫૦૧માં મલધારી હેમચન્દ્રકૃત 'ભવભાવનાસૂત્ર' પર ગુજરાતી બાલાવબોધ દેવકુલપાટક(મેવાડ)માં રચ્યો હતો.

રત્નસિંહસૂરિના પ્રતિમાલેખો મળે છે : સં. ૧૪૮૮, ૧૫૧૦-૧૧-૧૨-૧૩, ના.૨; સં. ૧૪૮૧-૮૮-૧૫૧૩, ના.૧; ૧૪૫૮ (?) -૮૪-૮૫-૮૭-૮૮-૮૩-૧૫૦૦-૦૩-૦૪-૦૫-૦૮-૦૯-૧૦-૧૧-૧૪-૧૫-૧૭-૧૮, બુ.૧; ૧૪૮૧-૮૬-૮૮-૧૫૦૩-૦૭-૦૮-૧૦-૧૧-૧૩-૧૬-૧૭, બુ.૨.

[રત્નસિંહસૂરિનો પટ્ટાભિષેક સં. ૧૫૦૭ મહા સુદ ૭ જૂનાગઢમાં. ડુંગરપુરમાં

૧. શિષ્ય તેહ પંડિત મુખ્ય, શ્રી શિવસુંદર ગ્રંથઈ દક્ષ,
હેમસિદ્ધિ વિદ્યાનુ ઘણી, બીજી લબધિ સુણીજિ ઘણી.
શ્રી ગિરનારિ પાજ બંધાઈ, તુ જુ તે ગુરુ સહૂઉ પસાય,
શિવસુંદરી પાજનું નામ, આજ લગિ દીસઈ અભિરામ.

- (સં. ૧૬૬૨) કનકસુંદરકૃત 'કર્પૂરમંજરી રાસ', પ્રશસ્તિ.

પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૫૬૬. પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૪૫૨થી ૧૫૨૨ના મળે છે.]

૫૪. ઉદયવલ્લભ : રત્નસિંહસૂરિના શિષ્યોમાં ત્રણ આચાર્ય થયા હતા. 'સમસ્યા-શત્રુકાર' એ બિરુદવાળા હેમસુંદરસૂરિ તે પૈકી એક આચાર્ય; બીજા આચાર્ય તેમના પટ્ટધર ઉદયવલ્લભસૂરિ કે જે બાલપણથી અષ્ટાવધાની હતા, વળી જેમણે અઢાર લિપિ લખતાં-વાંચતાં-જાણતાં અઢાર વર્ષે સૂરિપદ પ્રાપ્ત કર્યું.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૧૯, ના. ૧; સં. ૧૫૨૧, ના. ૨; ૧૫૧૪-૧૯-૨૧, બુ. ૧; ૧૫૧૯-૨૧, બુ. ૨.

૫૫. જ્ઞાનસાગર : 'વિમલનાથચરિત્ર' પ્રમુખ અનેક નવા ગ્રન્થ રચનાર. તેમના મુખથી મંડપદુર્ગ(માંડવગઢ)ના વ્યવહારી (વણિક) કે જેમને પાતસાહ ખિલજી મહિમ્મદ ગ્યાસદીન સુલતાને 'નગદલમલિક' નામનું બિરુદ આપ્યું હતું તે સંગ્રામ સોની પાંચમા (ભગવતી) અંગને સાંભળી 'ગોયમ' એ નામનાં જેટલાં પદો આલ્યાં તેટલાં સર્વે પર દરેક પદ દીઠ એક સુવર્ણ ટંક મૂકતા ગયા. આમ છત્રીશ હજાર સુવર્ણ ટંકો થયા તે વડે આ આચાર્યના ઉપદેશ પ્રમાણે માલવામાં મંડપદુર્ગ આદિ પ્રતિનગરે, ગુર્જરધરામાં અણહિલપુર પત્તન, રાજનગર, સ્તંભતીર્થ, ભૃગુકચ્છ પ્રમુખ દરેક નગરમાં ચિત્કોશ (પુસ્તકભંડાર) સ્થાપ્યા. તેમના ઉપદેશથી સમ્યક્ત્વ, સ્વદારસંતોષ વ્રતવાળા સંગ્રામ સોનીએ વંધ્ય આશ્રવૃક્ષને ફલિત કર્યો. તેની વાત એમ છે કે એક સમયે સુલતાન વનકીડાર્યે વાડીમાં ગયો ત્યાં વંધ્ય આંબાને કોઈએ બતાવતાં તેણે તેને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખવા હુકમ કર્યો. સંગ્રામ સોનીએ જણાવ્યું કે આ વૃક્ષ એમ વિનંતી કરે છે કે જો હું આવતા વર્ષે ફળું નહીં તો આપ જેમ યોગ્ય લાગે તેમ કરજો. તેનો જામીન કોણ એ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં સંગ્રામ સોની પોતે જામીન થયા. તે એક વર્ષે ફળ ન આપે તો શું કરવું તેના જવાબમાં જેમ વૃક્ષનું કરવા ધાર્યું તેમ મારું કરજો એમ સોનીજીએ કહ્યું. સુલતાને તે વૃક્ષ આસપાસ વૃક્ષનું તે શું કરે છે તે પર લક્ષ રાખવા પાંચ માણસો રાખ્યા. સંગ્રામ સોની ત્યાં હમેશ પોતાના પહેરેલા વસ્ત્રના આંચળાથી પ્રક્ષાલિત જલ વડે તે આંબા પર સિંચન કરતા ને કહેતા "હે આશ્રતરુ ! જો હું સ્વદારસંતોષવ્રતમાં દઢચિત્ત હોઉં તો બીજા આંબા ફળે તે પહેલાં તારે ફળવું, નહીં તો નહીં." આમ છ માસ જલસિંચન ચાલ્યું. વસંત ઋતુ આવી. સૌથી પહેલાં આ આંબો પુષ્પિત અને ફલિત થયો ને તેનાં ફલ સંગ્રામ સોનીએ સુલતાન પાસે ધર્યાં. સુલતાનને ખાતરી થતાં તેનું બહુ સન્માન દરબારમાં કરી ઉત્સવપુરઃસર તેમને ઘેર મોકલ્યા. આથી સંગ્રામ સોનીનો યશ બહુ વિસ્તર્યો. તે છયે દર્શનને માટે કલ્પતરુ જેવા હતા. દા.ત. ગુર્જરધરાનો એક જન્મદારિદ્રી વિપ્ર તેમની દાનવૃત્તિ સાંભળી મંડપદુર્ગે આવતાં સંગ્રામ સોનીએ પૂછ્યું, "દ્વિજરાજ ! ક્યાંથી પધાર્યા છો ?" વિપ્ર કહે, "હું તો ક્ષીરસાગરનો સેવક છું. તેણે તમારા નામનો લેખ આપી મોકલ્યો છે." "તો વાંચો તે લેખ". તે લેખમાં એવું હતું હતું કે -

સ્વસ્તિ પ્રાચીદિગંતા પ્રચુરમણિગણૈર્ભૂષિતઃ ક્ષીરસિંધુઃ

ક્ષોણ્યાં સંગ્રામરામં સુખયતિ સતતં વાગ્મિરાશીયુતાભિઃ ।

લક્ષ્મીરસ્મત્તનૂજા પ્રવરગુણયુતા રૂપનારાયણાત્વં
કીર્તેરાસક્તભાવાત્તૃણમિવ ભવતા મન્યસે કિં વદામઃ ॥

આ સાંભળી સંગ્રામ સોનીએ સર્વ અંગનાં આભરણ સહિત લક્ષ્મીને દાન કર્યું. પછી વિપ્ર આમતેમ જોવા લાગ્યો ત્યારે “આપ શું જુઓ છો ?” એ પ્રશ્નના જવાબમાં તેણે કહ્યું કે “મારા જન્મમિત્ર દારિદ્ર્યને જોઉં છું. વિશેષમાં સાંભળો !

યો ગંગામતરતથૈવ યમુનાં દ્યો નર્મદાં શર્મદાં
કા વાર્તા સરિદંબુલંઘનવિધેર્યશ્રાર્જવતીર્ણવાન્
સોડસ્માકં ચિરસંચિતોઽપિ સહસ્રા શ્રીરૂપનારાયણ !
ત્વદ્દાનાંબુનિધિપ્રવાહલહરીમગ્નો ન સંભાવ્યતે ॥”

આ સાંભળી ફરી એક લક્ષ્મીને દાન વિપ્રને સોનીએ આપ્યું. આ રીતે જ્ઞાનસાગર-સૂરિના ઉપદેશથી ઘણા શ્રદ્ધાળુઓએ અનેક પુણ્યકૃત્યો કર્યાં.

સં. ૧૫૧૭માં ખંભાતમાં ‘વિમલનાથચરિત્ર’ રચ્યું.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૨૫-૨૮, ના. ૨; સં. ૧૫૩૨-૩૬-૪૮-૫૧, ના. ૧; ૧૫૨૦-૨૩-૨૪-૨૭-૨૮-૩૧, બુ. ૧; સં. ૧૫૨૪-૨૭-૨૮-૨૯-૩૦-૩૧, બુ. ૨; ૧૫૦૦, જિ. ૨.

૫૬. ઉદયસાગર : આ સૂરિએ પણ પાંચ આચાર્યો સ્થાપ્યા હતા : લબ્ધિસાગર, શીલસાગર, ચારિત્રસાગર, ધનસાગર અને ધનરત્ન. તે પૈકી પ્રથમના પટ્ટધર થયા.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૫૩૩-૩૫-૫૨-૫૩, ના. ૨; સં. ૧૫૩૩-૩૫-૩૬-૪૨-૪૩-૪૬-૪૮-૫૪, બુ. ૧; ૧૫૩૨-૩૬-૪૬-૫૧, ના. ૧; ૧૫૩૩-૩૪-૩૭-૪૮-૫૨-૫૩-૫૪-૭૩, બુ. ૨.

૫૭. લબ્ધિસાગર : તેમને લોકોએ ‘કૃષ્ણસરસ્વતી’ બિરુદ આપ્યું. પ્રાકૃત યતુર્વિશતિજિનસ્તવરત્નકોશ, પૃથ્વીચન્દ્રચરિત્ર, યશોધરચરિત્ર આદિ નવ્ય ગ્રંથના કર્તા.

તેમણે સંસ્કૃતમાં ‘શ્રીપાલકથા’ રચી સં. ૧૫૫૭ પોષ શુદ્ધિ-૮ સોમ. આ કથાની પ્રશસ્તિમાં જયતિલકથી પોતાના સુધીની પટ્ટપરંપરા આપી છે. પ્રતિષ્ઠાલેખ-સં. ૧૫૬૧-૬૨-૬૬, બુ. ૧; ૧૫૫૯-૬૦-૬૧-૬૪-૬૫, બુ. ૨.

[એમના ઉપદેશથી સા ચોથાએ સં. ૧૫૬૮માં અમદાવાદમાં ગ્રંથભંડાર સ્થાપ્યો.]

૫૮. ધનરત્ન : શ્રીમાલી જ્ઞાતિના સાધુ (સાહ) સમધરના પુત્ર મંત્રી વીપાની ભાર્યા અધકૂથી જન્મ. લઘુશાલીય ગચ્છનાયક હેમવિમલસૂરિના શિષ્ય, ‘શતાર્થી’ નામનું બિરુદ ધરનાર તથા પાતશાહ શ્રી બહાદુરશાહે ‘સહસ્રાર્થી’ એ બિરુદ જેમને આપ્યું છે તે પં. હર્ષકુલગણિએ ધનરત્નસૂરિને મળતાં હર્ષથી સંસ્કૃત પંદર વૃત્તવાળી તેમની સ્તુતિ રચી. તેમણે સ્થાપેલા આચાર્ય સૌભાગ્યસાગરસૂરિના શિષ્ય ઉદયસૌભાગ્યગણિએ ‘હેમપ્રાકૃત-હુંદિકા’ રચી.

[જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફ. ૭૬૨માં ‘હેમપ્રાકૃતવૃત્તિ’ના કર્તાનું નામ હૃદયસૌભાગ્ય છે.]

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૭૦-૮૨, ના. ૧; ૧૫૦૬ (? ૧૫૮૬), ૧૫૭૨-૭૯-૮૪-

૮૭-૮૮-૮૯, બુ. ૧; ૧૫૭૬, બુ. ૨.

આના બીજા પટ્ટધર સૌભાગ્યસાગરસૂરિ થયા કે જેના પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૭૯-૮૪ના મળે છે.

૫૯. અમરરત્ન : પત્તનનગરવાસી વિંશતિ (વીસા) પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતિના સાધુ અચલ ને ભાર્યા ચન્દ્રાવલીથી જન્મ. તેઓ સવા લાખ 'હેમ-શબ્દાનુશાસન'ના નિર્ણય આપનાર હતા. તેમણે ચાર આચાર્ય સ્થાપ્યા : ૧. તેજરત્ન, ૨. દેવરત્ન, ૩. કલ્યાણ-રત્ન, ૪. સૌભાગ્યરત્ન. એથી ત્રણ શાખા થઈ.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૬૦૪, બુ. ૨.

[એમનું બીજું નામ સુરરત્ન છે.]

૬૦. તેજરત્ન : તેમને સૂરિપદ ધનરત્નસૂરિએ આપેલ હોઈ તેમને પોતાના ગુરુ ગણાતા હોવાથી એક રીતે અમરરત્નસૂરિ તેમના ગુરુભાઈ થાય. સ્તંભતીર્થ(ખંભાત)ના સાધુ (સાહ) વીપક ભાર્યા હરખાઈથી જન્મ. તેમના ઉપદેશથી વાગડ દેશના ભૂષણરૂપ ગિરિપુર - ડુંગરપુરવાસી વ્યવહારી રાજ્યકાર્યમાં અગ્રણી હુંબડ જ્ઞાતિમાં ઉત્તમ એવા સાધુ (સાહ) નાકરે સાગવાટક (સાગવાડા) નગરમાં વિમાન જેવું શિખરબદ્ધ શ્રી પાર્શ્વનાથ ચૈત્ય કરાવ્યું. તેમાં શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ વગેરે જિનચિંબોની મોટા ઉત્સવપૂર્વક એ સૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. તેમના ઉપદેશથી બીજા શ્રદ્ધાળુઓએ પ્રતિષ્ઠા, સંઘપતિતિલક આદિ અનેક ધર્મકૃત્યો કરાવ્યાં. આ એક શાખા થઈ.

દેવરત્ન : તેમનાથી બીજી શાખા થઈ. સિરોહી નગરીમાં સાધુ ગોપક પ્રિયા ચંગાદેથી જન્મ. તેમના ઉપદેશથી અમદાવાદ - રાજનગરવાસી સાધુ દેવચન્દ્ર શ્રાવિકા પ્રીમલદેએ પ્રૌઢ પ્રતિષ્ઠા-ઉત્સવ કર્યો.

દેવરત્નના શિષ્ય રાજસુંદરના શિષ્ય પદ્મસુંદરે ભગવતીસૂત્ર પર સુંદર અને સરલ જિજ્ઞાસી ગદ્યમાં બાલાવબોધ - ૮૦૦થી રચેલ છે.

- ધનરત્નસૂરિશિષ્ય ઉ. ભાનુમેરુગણિના માણિક્યરત્ન ઉપાધ્યાય નામના શિષ્ય ને મારા લઘુ ભાઈ તે સહિત મેં નયસુંદર (પ્રસિદ્ધ કવિ ક.૪૮૩, પૃ.૯૩, જૈ.ગૂ. કવિઓ (૧૯૨) નામના ઉપાધ્યાયે ગુરુચરણકમલને પ્રણામ કરી ભક્તિયુક્ત થઈ ગુરુપરિપાટી પ્રકાશિત કરી. આમ બૃહત્તપોગણગુર્વાવલી સ્વાધ્યાય સમાપ્ત થઈ.

[હવે પછીનો ભાગ મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈનો]

૬૧. જયરત્ન : દેવરત્નની પાટે.

[જયરત્ને સં. ૧૬૬૬માં દસવેયાલિયસુત્રનો ૮૦૦ રચ્યો, જેની પ્રશસ્તિમાં વૃદ્ધ તપાગચ્છની પરંપરા આપેલી છે.]

૬૨. ભુવનકીર્તિ :

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૭૦૩ બુ. ૧. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૧૦.

૬૩. રત્નકીર્તિ :

પિતા શ્રીમાલી પુંજા શાહ, માતા પ્રેમલદે, જન્મ સં. ૧૬૭૯ રાજનગરમાં, મૂલ નામ રામજી. દીક્ષા ત્યાં જ રાજપુરામાં સં. ૧૬૮૬ વૈશાખ શુદ્ધિ ૫, દીક્ષાનામ રાજકીર્તિ,

આચાર્યપદ સં. ૧૭૦૭ વૈશાખ શુદ્ધ ૩ અમદાવાદમાં જ. સ્વર્ગવાસ ૩ભોઈમાં સં. ૧૭૩૪ પોષ વદી ૨.

આમના રાજ્યમાં રાજસુંદર ઉપાધ્યાય શિષ્ય ઉપરોક્ત પદ્મસુંદરગણિએ ભગવતી અંગ પર સુંદર ગુજરાતી બાલાવબોધ રચ્યો છે.

૬૪. ગુણસાગર : દીક્ષાનામ ગંગવિજય. સૂરિપદ રાજનગરના સંઘે આપ્યું સં. ૧૭૩૪ના પોષ પછી.

(જુઓ શ્રીજિનવિજયજી સંપાદિત જૈન ઐ. ગૂ. કાવ્યસંચય, પ્રસ્તાવના, પૃ. ૨-૫; વિશેષમાં આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ. ૬ની પ્રસ્તાવનામાં મારો 'કવિવર નયસુંદર' ઉપર નિબંધ.)

લઘુ પૌશલિક તપાગચ્છની પટ્ટાવલી

[હર્ષકુલ/સોમશાખા તપાગચ્છ પટ્ટાવલી]

(આ પટ્ટાવલીની પ્રત પ્રવર્તક મુનિ મહારાજશ્રી કાન્તિવિજયજીના વડોદરાના બંડારમાં છે. અને તે પરથી ઉતારેલી પ્રત શ્રીમન્ જિનવિજયજી પાસેથી મને મળી તેની અત્ર ઉપયોગ કર્યો છે.)

૫૫. હેમવિમલ : (જુઓ ક. ૫૫ મૂલ તપાગચ્છ પટ્ટાવલી)

સં. ૧૫૫૦માં દેવદત્તના સ્વખાનુસાર સ્તંભતીર્થના શ્રી સંઘ સાથે શત્રુંજયની યાત્રા હેમવિમલસૂરિએ મહોત્સવપૂર્વક કરી. સં. ૧૫૫૨માં સોની જીવા જાગાએ કરેલી પ્રતિષ્ઠા. દાનધીરને સૂરિપદ આપ્યું પણ તે છ માસમાં સ્વર્ગવાસ પામ્યા; ત્યાર પછી ગુરુએ લાલપુર ચોમાસું કર્યું. ત્યાં સંઘવી. ચિરા સમક્ષ સૂરિમંત્ર આરાધ્યો; તે પ્રમાણે સં. ૧૫૭૦માં ડાભિલા ગામમાં સ્તંભતીર્થના સોની જીવા જાગાએ આવી કરેલા મહોત્સવપૂર્વક આનંદવિમલને સૂરિપદવી અને દાનશેખર તથા માણિક્યશેખરને વાચકપદવી આપી. સં. ૧૫૭૨માં સ્તંભતીર્થ જવા ઈડરથી ચાલતાં કર્પટવાણિજય (કપડવંજ) આવતાં સંઘે મોટો પ્રવેશોત્સવ કર્યો. કોઈ ચાડિયાએ આવા પ્રવેશોત્સવ માટે પાતશાહ મુઝ્કર પાસે વાત કરી; તેણે પકડવા બંદી મોકલ્યા. ગુરુ યુણેલી આવતાં આ વિઘ્નની ખબર પડતાં રાતોરાત નીકળી સોજિત્રા ને ત્યાંથી ખંભાત પહોંચી ગયા. ખોજકોએ ગુરુને બંદીસ્થાનકે રક્ષિત કર્યાં. સંઘ પાસેથી બાર હજાર લીધા. પછી તેમણે સૂરિમંત્ર આરાધ્યો. ત્યાર પછી શતાર્થી પં. હર્ષકુલગણિ, પં. સંઘહર્ષગણિ, પં. કુશલ-સંયમગણિ, શીઘ્રકવિ પં. શુભશીલગણિ એ ચારને ચંપકદુર્ગે (ચાંપાનેર) મોકલ્યા. તેમણે સુલતાનને સ્વકાવ્યથી રંજિત કરી દ્રવ્ય પાછું વળાવ્યું ને સૂરિને સુલતાને વંદન કર્યું. સં. ૧૫૭૮માં પત્તનમાં ચોમાસું કર્યું. સ્તંભતીર્થમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. પુનઃ પત્તને દોશી ગોપાકે જિનપટ્ટ કરાવ્યા ને સૂરિએ પ્રતિષ્ઠિત કર્યાં. વિદ્યાનગરે કોઠારી સાયર શ્રીપાલે કરાવેલ પ્રાસાદમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. ૫૦૦ સાધુને દીક્ષા આપી. તે વર્ષમાં આણંદ-વિમલસૂરિએ કુમરગિરિમાં ચોમાસું કર્યું ને શ્રીપૂજ્યની આજ્ઞા વિના નાની વયની સાધવીને દીક્ષા આપી, ને પછી સિદ્ધપુર સિરોહીમાં ચાર ચોમાસાં આણંદવિમલે કર્યાં.

ગુજરાતમાં આવી શ્રીપૂજ્યને પૂછ્યા વગર સં. ૧૫૮૨ વૈશાખ શુદ્ધ અને દિને જુદા ઉપાશ્રયમાં રહ્યા. ત્યાં તેલ-ધૂસરથી મલિન વસ્ત્રોની ઋષિમતી જેવી પ્રવૃત્તિ થઈ. શ્રીપૂજ્ય ૧૫૮૩માં વીસલનગરમાં અસમાધિ થતાં વટપટ્ટીથી ચોમાસું રહેલા આણંદ-વિમલને બોલાવી ગચ્છભાર લેવા કહ્યું. પોતાને ગચ્છભારની જરૂર નથી એમ કહ્યું એટલે હેમવિમલસૂરિએ સ્વહસ્તથી સૌભાગ્યહર્ષસૂરિને પોતાના પટ્ટે સ્થાપ્યા. સં. ૧૫૮૩ આશ્વિન શુદ્ધ ૧૩ દિને સ્વર્ગસ્થ થયા. ૧૫૮૩માં ઋષિમતની ઉત્પત્તિ થઈ. ઋષિમતમાંથી ભિવંદનીક ગચ્છમાંથી આવેલા રાજવિજયસૂરિએ લઘુ ઉપાશ્રયમત કાઢ્યો.

તેમનાં સમયમાં ઇન્દ્રનંદિસૂરિ અને કમલકલશસૂરિએ કુતુબપુરા અને કમલકલશા એમ અનુક્રમે જુદા ગચ્છ કાઢ્યા. મૂલ શાખા પાલણપુરા એમ ત્રણ શાખા થઈ. હેમવિમલસૂરિની હેમ શાખા વધુ જામી.

[કમલકલશ અને કુતુબપુરા શાખા વિશે હવે પછી પૂર્તિમાં જુઓ. શતાર્થી પં. હર્ષકુલંગણિ સૌભાગ્યહર્ષસૂરિને પક્ષે રહ્યા તેથી એ શાખા હર્ષકુલ શાખાને નામે પ્રસિદ્ધિ પામી.]

૫૬. સૌભાગ્યહર્ષ : જન્મ સં. ૧૫૫૫. પં. હર્ષદાનગણિ વિહાર કરતાં વૃદ્ધનગર આવ્યા ત્યાં સં. ૧૫૬૩માં હેમવિમલસૂરિએ આપેલ દીક્ષા. તે જ સૂરિએ સૂરિપદ આપી નિજ પટ્ટે સ્થાપ્યા સં. ૧૫૮૩ આશ્વિન શુ. ૧૦. તે વખતે વ્યવહારી ભીમસી રૂપા દેવદત્ત કબા જયવત પ્રમુખે એક લાખ ખર્ચી પદમહોત્સવ કર્યો. સં. ૧૫૮૬માં અલવરનગરથી આવેલ ને વૃદ્ધનગર રહેતા ટંકશાલીય સા. ડાહ્યા પ્રમુખ ભઈરવદાસ ભવાનીદાસે ત્યાં ગુજરાતના શ્રી સંઘ સહિત આ સૂરિ સાથે પત્તનથી માંડી શત્રુંજય ગિરિનાર સુધી દરેક નગરે સુવર્ણ ટંક ખર્ચી સ્તંભતીર્થની યાત્રા કરી. સ્તંભતીર્થમાં સં. ૧૫૮૯ જ્યેષ્ઠ શુ. ૯ રવિવારે ગચ્છનાયક-પદમહોત્સવ થયો. વિઘાપુર (વીજાપુર)માં સં. ૧૫૯૫ પોષ શુદ્ધ ૫ ગુરુ પુષ્યયોગે અમદાવાદના સંઘને મળીને પં. સોમવિમલને વાયકપદ આપ્યું. તે જ વર્ષે ઈડરમાં ૫૦૦ પાષાણપ્રતિમાને ૭૦૦ દિગંબર, ૫૦૦ અન્યગચ્છીય યતિ, ૭૦૦ દર્શનપરિધાપનિકાપૂર્વક પ્રતિષ્ઠિત કરી.

સં. ૧૫૯૬માં અમદાવાદ આવ્યા. શ્રી સંઘે સં. ૧૫૯૭ આશ્વિન શુદ્ધ ૫ દિને વાયક સોમવિમલ તથા સકલહર્ષ મુનિને સૂરિપદવી આપી. તેનો મહોત્સવ શા. ગંગાદાસ પુત્ર દેવચંદે કર્યો. વિજયકુલ અને વિનયકુલને ઉપાધ્યાયપદવી આપી. સં. ૧૫૯૭ કાર્તિક શુદ્ધ ૧૨ સ્વર્ગવાસ. તેમણે ઓસવંશના ૩૦૦ને સાધુદીક્ષા આપી.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૮૪, બુ. ૨; ૧૫૯૦, બુ. ૧.

આ સૂરિના રાજ્યમાં આગમગચ્છીય લક્ષ્મીકલ્પોલે આચારાંગની અવયૂર્ણિનો ઉદ્ધાર સં. ૧૫૮૯માં કર્યો. જુઓ તેની પ્રશસ્તિ, રો. એ. સો. મુંબઈ.

[લક્ષ્મીકલ્પોલ વસ્તુત: ત. આગમમંડન-હર્ષકલ્પોલશિ. છે.]

૫૭. સોમવિમલ : ખંભાત પાસે કંસારી ગામના વૃદ્ધ પ્રાગ્વાટ મંત્રી સમધરવંશે મંત્રી રૂપા (કવચિત્ શ્રીવંત) ભાર્યા અમરાદે કુખે જન્મ સં. ૧૫૭૦. હેમવિમલસૂરિ પાસે દીક્ષા અમદાવાદમાં સં. ૧૫૭૪ વૈ. શુદ્ધ ૩. તેનો દીક્ષામહોત્સવ સંઘવી ભૂભય જસુકે

કર્ચો. ખંભાતમાં પ્રાગ્વાટ સા. કીકાએ ગણિપદ સં. ૧૫૮૦ ફા. વદ પને દિને બહુ દ્રવ્યનો વ્યય કરી અપાવ્યું. સિરોહીમાં સં. ૧૫૮૪ ફા.વ.પને દિને સૌભાગ્યહર્ષસૂરિએ ગાંધી રાણા જોધાએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક પંડિતપદ આપ્યું. અજાહરીમાં શારદા આરાધી વર લીધો. ત્યાંથી ગુરુ સાથે વિદ્યાપુર (વીજાપુર) આવ્યા. ત્યાં દોશી તેજા માંગાએ ઉત્સવ કરી વાયકપદ અપાવ્યું સં. ૧૫૮૫. અમદાવાદમાં સૌભાગ્યહર્ષસૂરિએ સં. ૧૫૮૭માં સૂરિપદ આપ્યું. તે જ વર્ષમાં ચૈત્ર માસે વીજાપુરના દોશી તેજાએ બહુ ગામના સંઘ સાથે ૩૦૦ સાધુ સહિત સોમવિમલસૂરિ સાથે વિમલાચલ-યાત્રા ચાર લાખના વ્યયથી કરી. સં. ૧૫૮૮ પાટણમાં ચાતુર્માસ. સં. ૧૬૦૦ કાર્તિક શુદ્ધ ૧ દિને પત્તનના સંઘ સાથે શત્રુંજય, ચૈવતાચલની યાત્રાએ ગયા. ત્યાંથી દીવબંદર જઈ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ દિને અભિગ્રહ લીધો. તે પૂરો થયા પછી શત્રુંજયયાત્રા કરી ધોળકા, પછી ખંભાત, ને ત્યાંથી કાન્હમ દેશે વણછરા ગામે આવ્યા. ત્યાં આણંદપ્રમોદને વાયકપદ દીધું. પછી આમ્રપદ (આમોદ) આવીને સંઘવી માંડણના કરેલા ઉત્સવપૂર્વક વિદ્યારત્ન, વિદ્યાજયને વિબુધની પદવી આપી. અમદાવાદ ચાતુર્માસ સં. ૧૬૦૨. પછી વાગડદેશમાં ગોલનગર, ત્યાંથી ઈંડર. સં. ૧૬૦૫માં ખંભાત ચોમાસું. ત્યાં ૧૬૦૫ના માઘ શુદ્ધ ૫ દિને ગચ્છાધીશ પદ મળ્યું. સં. ૧૬૦૮ રાજપુરમાં ચોમાસું. પછી હબિદપુરમાં માસકલ્પ. સં. ૧૬૧૦માં પાટણમાં ફરી ચોમાસું. પછી ત્યાં વૈશાખ શુદ્ધ ૩ને દિને ચીકીઆ અમીપાલે કરાવેલી પ્રતિમાઓ પ્રતિષ્ઠી. સં. ૧૬૧૭માં અક્ષયદુર્ગે ચોમાસું. ત્યાં આસો શુદ્ધ ૧૪ દિને અશુભસૂચક જોતાં સંઘને જણાવ્યું કે તે દુર્ગનો ભંગ થશે. એમ કહી સાતમે ગુરુ હાથિલ ગામમાં જઈ હુંડપદની મરકી નિવારવા ત્યાંના સંઘની વિનંતીથી હુંડપદમાં જઈ મરકી નિવારી. સં. ૧૬૧૮માં ખંભાત ચોમાસું, પછી [નં]દુરબારમાં. સં. ૧૬૨૩ અમદાવાદમાં છ વિગયને ત્યાગવાનો અભિગ્રહ. અનેક અભિગ્રહો ધર્યાં ને તે પાળ્યા. અષ્ટાવધાની, ઇચ્છાલિપિવાચક, વર્ધમાનવિદ્યા-સૂરિમંત્ર-સાધક, ચૌર્યાદિભય તથા કુષ્ઠાદિરોગનિવારક, કલ્પસૂત્ર-ટબાચાંદિ બહુ સુગમ ગ્રંથકારક, શતાર્થીભિરુદધારક થયા. સં. ૧૬૩૭ માર્ગશીર્ષ માસે સ્વર્ગવાસ. કુલ ૨૦૦ને સાધુદીક્ષા આપી.

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૬૦૩-૨૨, બુ. ૨.

[જન્મનામ જસવંત. ચાર વર્ષની વયે દીક્ષા. ઉપાધ્યાયપદવી વીજાપુરમાં. સૂરિપદ આસો સુદ ૫ ને ગુરુવારે. એમણે કેટલાક ટબાઓ તથા 'શ્રેણિક રાસ' વગેરે રાસાઓ રચેલ છે. એમની કૃતિઓ માટે જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, બીજી આવૃત્તિ ભા. ૨, પૃ. ૨, ભા. ૩, પૃ. ૩૫૮.]

આણંદસોમ : જન્મ સં. ૧૫૮૬ કા.શુ. ૧૫. દીક્ષા સં. ૧૬૦૧ કા. શુ. ૧૫. પંડિતપદ પારીખ સાંડાએ કરેલ ઉત્સવપૂર્વક મળ્યું. સં. ૧૬૨૫ વૈ.શુ. ૫ દિને પત્તનમાં સંઘવી દેવ[રા]જકૃત ઉત્સવથી શ્રી સોમવિમલસૂરિએ સૂરિપદ આપ્યું. અમદાવાદમાં સં. ૧૬૩૦ માઘ શુ. ૫ આચાર્યવંદન મહોત્સવ થયો, તે વખતે હંસસોમ અને દેવસોમને વાયકપદવી આપી. તે ઉત્સવ વૃદ્ધનગરના સંઘવી લખમણ પુત્ર નાનજી આદિએ કર્યો.

સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૩૬ ભા. વદિ ૫ દિને થયો. આથી સોમવિમલસૂરિએ પછી હેમસોમને સૂરિપદ આપ્યું.

[જન્મ સં. ૧૫૮૦ પણ મળે છે. સં. ૧૬૧૧માં પંન્યાસપદ. સં. ૧૬૧૮માં નંદરબારમાં 'સોમવિમલસૂરિ રાસ'ની રચના કરી.]

૫૮. હેમસોમ : ધાણધાર (પાલણપુર પાસેના) દેશમાં પ્રાગ્વાટ વૃદ્ધ સા જોધરાજની પત્ની રૂડીથી સં. ૧૬૨૩માં જન્મ, મૂલનામ હરખો (હર્ષરાજ). આઠ વર્ષની વયે વડગામ આવેલ સોમવિમલસૂરિને વાંદવા જતાં ત્યાં દીક્ષા સં. ૧૬૩૦, દીક્ષાનામ હેમસોમ. પંડિતપદ સંઘવી લખમણે કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સં. ૧૬૩૫, સૂરિપદ સં. ૧૬૩૬ વૈશાખ વદિ ૨ દિને સંઘવી લખમણ વૃદ્ધનગરવાસી તથા બધા સંઘે મળીને સોમવિમલસૂરિના હસ્તે આપ્યું.

હેમસોમસૂરિના રાજ્યમાં સં. ૧૬૫૪માં સંઘવીરગણિશિષ્ય ઉદયવીરગણિએ સં. 'પાર્શ્વનાથ-ગદબંધ-લઘુચરિત્ર' રચ્યું. (મુદ્રિત, પ્ર. જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા, ભાવનગર).

હેમસોમના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૬૬૭-૮૭ [૭૮], બુ. ૧.

[સ્વર્ગસ્થ સં. ૧૬૭૮, માગશર સુદ ૮.]

(અહીં પટ્ટાવલી અટકે છે અને ત્યાર પછી જે પટ્ટધર આવ્યા તેમનાં નામો ઉમેરાયાં છે તે નીચે મૂક્યાં છે :)

૫૯. વિમલસોમ : પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૭૧, બુ. ૧.

[જન્મ સં. ૧૬૪૦, દીક્ષા સં. ૧૬૬૪, આચાર્યપદ સં. ૧૬૬૭, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૮૮ માગશર સુદ ૧૫.]

૬૦. વિશાલસોમ :

[ધોળકાના શા. સંતોકચંદ શ્રીમાલી અને સારંગદેના પુત્ર. સં. ૧૬૮૭માં વીજાપુરના દોશી કુટુંબના જૈનોએ તેર આંગળ પ્રમાણ રારી ધાતુના પંચતીર્થી પટની પ્રતિષ્ઠા કરી. એમના રાજ્યકાળમાં સંઘસોમકૃત 'ચોવીશી' સં. ૧૭૦૩માં અને રાજરત્નકૃત 'રાજસિંહકુમાર રાસ' સં. ૧૭૦૫માં રચાયેલ છે એટલે ત્યાં સુધી એ વિદ્યમાન હતા.]

૬૧. ઉદયવિમલ[સોમ] :

[સોમવિમલસૂરિના શિષ્ય લક્ષ્મીભદ્રગણિના શિષ્ય હતા. શાંતિસોમસૂરિ તેમના ગુરુભાઈ હતા.]

૬૨. ગજસોમ :

[તેમણે અગસ્તપુર(આગલોડ)માં શાંતિસોમસૂરિનું અપમાન કર્યું અને તેમણે રાખેલા પંચકેશ ખેંચી કાઢ્યા. આથી ભ.શાંતિસોમસૂરિએ સં. ૧૭૩૦માં ગજસોમને ગચ્છ બહાર મૂક્યા. પછી સં. ૧૭૪૧માં તેમને ગચ્છમાં લઈ તેમનો પટ્ટો ફરી વાર ચાલુ કરાવ્યો.]

૬૩. મુર્નીદ્રસોમ.

[અજ્ઞાતકૃત વિમલશાખા પટ્ટાવલી (જિ.ગૂ.ક., ૬, ૪૫૦) આને સ્થાને નરેન્દ્રસોમ નામ આપે છે.]

૬૪. રાજસોમ.

[ઉપર્યુક્ત પટ્ટાવલી રાજવિમલસોમ નામ આપે છે.]

૬૫. આણંદસોમ :

[એમના રાજ્યકાળમાં સં.૧૮૭૮માં ઉત્તમવિજયકૃત 'ધનપાલશીલવતી રાસ' રચાયેલ છે. એમના પટધર ઉદયસોમસૂરિએ સં.૧૮૮૮માં 'શ્રીપાલ રાસ' રચેલ છે, તથા સં.૧૮૮૪માં ઉત્તમવિજયકૃત 'નેમિનાથ રસવેલી'ની પ્રત લખનાર આણંદસોમણ શિષ્ય ભાનુદયસોમસૂરિ પણ એ જ જણાય છે.]

૬૬. દેવેન્દ્રવિમલસોમ.

૬૭. તત્ત્વવિમલસોમ.

૬૮. પુણ્યવિમલસોમ.

[૬૫. આણંદસોમ, ૬૬. મુનીન્દ્રસોમ, ૬૭. કેસરસોમ, ૬૮. સોમજી, ૬૯. કસ્તૂરસોમ, ૭૦. રત્નસોમ, ૭૧. રાયચંદજી સં.૧૮૬૯ આસી સુદ ૨ બુધવાર મુ. કડા એવી પરંપરા પણ મળે છે.]

તપાગચ્છ વિજયાણંદસૂરિ (આણંદસૂર) શાખા પટ્ટાવલી

૫૯. વિજયસેન : (જુઓ મૂળ તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૫૯)

તેમની પાટે જુદાજુદા આચાર્ય થયા : ૧. વિજયદેવસૂરિ, ૨. વિજયતિલકસૂરિ, ૩. રાજસાગરસૂરિ.

૬૦. વિજયતિલક : વીસલનગરના પોરવાડ પિતા દેવજી શાહને ત્યાં માતા જયવંતીથી જન્મ સં.૧૬૩૫, મૂળ નામ રામજી. દીક્ષા વિજયસેનસૂરિ પાસે સં.૧૬૪૪, દીક્ષાનામ રામવિજય. આચાર્યપદ વિજયસેનસૂરિ સ્વર્ગસ્થ થતાં કેટલાક મુનિઓએ ભેગા મળી રાજનગરમાં આપ્યું સં.૧૬૭૩ પોષ સુદિ ૧૨ બુધ. મકરૂબખાને સારું માન આપ્યું. સં.૧૬૭૬ના પોષ સુદિ ૧૪ સિરોહીમાં સ્વર્ગવાસ. તેમનો પાદુકાલેખ સિરોહીમાં સં.૧૬૭૬ ફાગણ સુદિ રનો છે.

'વીરવંશાવલી'માં કહે છે કે પિતાનું નામ પ્રાગ્વાટ વૃદ્ધ હલસર ગોત્રીય દેવરાજ હતું. જન્મ સં.૧૬૫૧. દીક્ષા પાવાગઢમાં સં.૧૬૨૨, દીક્ષાનામ રામવિજય. પંડિતપદ જીર્ણગઢમાં સં.૧૬૬૭, ગચ્છનાયક ખંભાતમાં સં.૧૬૭૩.

[પંન્યાસપદ સં.૧૬૬૩ પણ મળે છે.]

૬૧. વિજયાણંદ : મારવાડના રોહા ગામમાં જન્મ સં.૧૬૪૨ શ્રાવણ સુદ ૮, પોરવાડ શ્રીવંત પિતા સિણગારદે માતા, મૂલનામ કલો. દીક્ષા હીરવિજયસૂરિ પાસે સં.૧૬૫૧ મહા શુદ ૬, દીક્ષાનામ કમલવિજય, પંડિતપદ વિજયસેનસૂરિએ આપ્યું સં.૧૬૭૦, આચાર્યપદ વિજયતિલકસૂરિએ સિરોહીમાં આપ્યું, સં.૧૬૭૬ પોષ સુદિ ૧૩ (૧૪ શુક), સૂરિનામ વિજયાણંદસૂરિ. તેમણે [વિજય]દેવસૂરિ સાથે મેલ કર્યો

સં. ૧૬૮૧ પ્રથમ ચૈત્ર સુદિ ૯. વળી ભેદભાવ રહ્યો, એટલે વિજયરાજને પોતાની પાટ પર સ્થાપ્યા. ઘણાં તીર્થોની યાત્રા કરવા ઉપરાંત ઘણાં જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. એકલા કચરવાડામાં એક સાથે ૨૫૦ બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. (સં. ૧૬૮૦-સં. ૧૬૮૪-માં વીરપ્રતિમા પ્રતિષ્ઠિત કરી.) સ્વ. ખંભાતમાં સં. ૧૭૧૧ આષાઢ વદિ ૧ મંગળવાર. (જુઓ મારી જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા, નિવેદન, પૃ. ૩૦-૩૧, ઐ. સંઝાયામાળા, ભાગ ૧, પ્રસ્તાવના, પૃ. ૧૮-૨૦)

‘વીરવંશાવલી’ મુજબ ચાણસા ચહૂઆણ ગોત્ર. વિશેષમાં કહ્યું છે કે પંડિતપદ અણહિલપત્તને શ્રી પંચાસર પાસ પ્રાસાદે મળ્યું. સિરોહીમાં પદમહોત્સવ પ્રાગવાટ વૃદ્ધ પોટલિયા ગોત્રે સંઘવી મેહાજલે કીધો. તે મેહાજલ ૭ તીર્થ - સિદ્ધાયલ, ગિરિનાર, તારણગિરિ, અર્બુદગિરિ, ઘોઘા નવખંડ પાસ, શંખેશ્વર પાસ, બંભણવાડ સંઘ કાઠી પોતે સંઘાધિપતિ થયો. વધુ માટે જુઓ વીરવંશાવલી. આ સૂરિના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૦૬, ના. ૨; ૧૬૮૩-૧૭૦૬, બુ. ૨.

તપાગચ્છમાં ધર્મસાગર ઉપાધ્યાયની ચળવળ આ પહેલાં બહુ થઈ ને તેમાં અનેક કલહ ભેદભાવ તેને પરિણામે થયા, તેમાં હવે બે ભાગ પડ્યા. દેવસૂર (વિજયદેવસૂરિની આજ્ઞા માનનારનો), અને આણંદસૂર (વિજયાણંદસૂરિની આજ્ઞા માનનાર).

દેવવિજયે ‘કચરવાડા વીર સ્તવન’ રચ્યું છે તેમાં જણાવ્યું છે કે :

તપગચ્છમંડણ રાય રે સંતિ સોહમ, શ્રી વિજયાણંદસૂરિ વંદીઈ એ. ૩૬
..... વિજયદસમી દિનઈ, સંવત સોલિં ત્ર્યાસીઈએ. ૩૮

માણિકવિજય (વિદ્યમાન સં. ૧૭૨૮માં) પોતાના હાથથી લિખિત પોતાની ‘કચરવાડા વીર સ્તુતિ’માં કહે છે કે :

મેઘશેઠ મોટઈ મંડાણઈ પ્રતિષ્ઠા કરી સુખકારીજી,
સંવત સોલ ચોરાસિ વરસે, જિનબિંબ ભરાવ્યો સારોજી.
શ્રી વિજયઆણંદ સૂરીસ્વર હાથઈ, વ્રત-ઉચાર ત્યાં કીધોજી,
કનકપુરઈ સંઘ સદા વિવેકી, સબલો જસ ત્યાં લીધોજી.

આ કનકપુર તે કચરવાડાનું બીજું નામ છે કે જે આ માણિકવિજયના ગુરુ મેરુ-વિજયે આપ્યું હતું, જ્યારે તે પહેલાં વિજયરાજસૂરિએ બારેજાથી સમસ્ત સંઘને કાગલ મોકલ્યો ત્યારે કચરવાડાનું નામ કર્પૂરવિજય પોતે સ્થાપ્યું હતું એમ આ કવિ જણાવે છે. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૮૩, બુ. ૧.

[વિજયાણંદ પ્રથમ લોકાગચ્છના શ્રીપૂજ વરસંગજી પાસે દીક્ષિત થયેલા. હીરવિજયસૂરિ પાસે દીક્ષા સિરોહીમાં માતાપિતા વગેરે સાથે. પંચાસપદ પાટણમાં. અવસાનમિતિ આસો સુદ ૧૫ પણ મળે છે.]

દર. વિજયરાજ : ગુર્જરદેશના કડીવાસી શ્રીમાલીવંશીય ખીમા શાહ પિતા, ગમતાદે માતા, મૂળ નામ કુંવરજી, જન્મ સં. ૧૬૭૯ વૈશાખ શુદ ૩. દીક્ષા વિજયાણંદ-સૂરિ પાસે પિતા સહિત રાજનગરમાં લીધી સં. ૧૬૮૯ આષાઢ શુદ ૧૦, દીક્ષાઉત્સવ

રાજનગરમાં શાહ મનજીએ કર્યો, દીક્ષાનામ કુશલવિજય. સૂરિપદ સં. ૧૭૦૪(૧૭૦૩)-માં સિરોહીમાં વિજયાણંદસૂરિએ આપી પોતાના પટ્ટધર બનાવ્યા, સા રાઉતે પદમહોત્સવ કર્યો. (સં. ૧૭૦૫માં ખંભાતમાં વિમલાદે શ્રાવિકાએ વાંદણામહોત્સવ કર્યો.) ૧૭૦૬માં ભટ્ટારકપદ ખંભાતમાં. ૧૭૨૦માં કાળ પડતાં અમદાવાદના મનિયા સુત શાંતિદાસે તે માટે પુષ્કળ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું. સ્વ. સં. ૧૭૪૨ આષાઢ વદિ ૧૩ ખંભાતમાં.

મોઢજાતીય શ્રીવંત લાલજી પિતા તથા લલિતાદે માતાના બે પુત્રો નામે માલજી ને રામજીએ અમદાવાદથી શત્રુંજયનો સંઘ કાઢ્યો ને સૂરિ સાથે યાત્રા કરી સં. ૧૭૨૩ ફાગણ સુદ ૭. (જુઓ 'વિજયરાજસૂરિ રાસ' પરથી હકીકત, જૈનયુગ, કારતક-માગશર ૧૯૮૩નો અંક).

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૭૦૬-૧૭૧૦, ના. ૨; ૧૭૦૬-૨૧, બુ. ૧; ૧૭૦૬-૧૦-૨૧, બુ. ૨; ૧૭૨૧, જિ. ૨.

[પિતા ખીમા શાહ મણિયાર. સં. ૧૭૦૧માં ચાંપાનેરમાં પંન્યાસપદ.]

૬૩. વિજયમાન : બરાનપુરમાં પોરવાડ શાહ વાઘજીને ત્યાં વિમલાદે(વીરમદે)-થી જન્મ સં. ૧૭૦૭, મૂલનામ મોહન. દીક્ષા પોતાના મોટા ભાઈ ઇન્દ્રજી સાથે લીધી સં. ૧૭૧૯, દીક્ષાનામ માનવિજય. આચાર્યપદ સિરોહીમાં વિજયરાજસૂરિએ સં. ૧૭૩૬-માં મહા શુદ્ધ ૧૩ના આખું અને તેનો ઉત્સવ સા. ધર્મદાસે કર્યો હતો. પટ્ટધરપદ વિજયરાજસૂરિની પાટે સં. ૧૭૪૨ ફાગણ વદ ૪. સ્વ. સાણંદમાં સં. ૧૭૭૦ મહા સુદ ૧૩.

[માતાનામ વીરાંદે પણ મળે છે. દીક્ષા માલપુરમાં વિજયાણંદસૂરિશિષ્ય પં. શાંતિવિજય પાસે મોટાભાઈ ઇન્દ્રજી સાથે. ભટ્ટારકપદ નાડલાઈમાં, તિથિ ૧૪ પણ મળે છે. સં. ૧૭૩૧માં ઉપાધ્યાયપદે હતા ત્યારે 'ધર્મસંગ્રહ'ની રચના કરી.]

૬૪. વિજયઋદ્ધિ : મારવાડમાં આબુ પાસે સ્થાણુના વતની વીશા પોરવાડ. મૂલનામ જશવંત શાહ. અમદાવાદમાં વિજયમાનસૂરિ પાસે દીક્ષા, દીક્ષાનામ સુરવિજય. આચાર્યપદ તે જ સૂરિએ સિરોહીમાં આખું સં. ૧૭૬૬. સ્વ. સં. ૧૭૯૭.

'વીરવંશાવલી'માં કહ્યું છે કે : વૃદ્ધ મરુધર દેશે ભેટાહલા નગરે શ્રીમાલી વૃદ્ધ લિંબ ગોત્રે સા. જશવંત સ્ત્રી યશોદા તેહનો પુત્ર, સં. ૧૭૨૭ વર્ષે જન્મ. સં. ૧૭૪૨ વર્ષે પિતા સા. જશવંત પુત્ર, સહિત શ્રી રૂકપુરે દીક્ષા, સં. ૧૭૬૬ વર્ષે સિરોહીમાં આચાર્યપદ, સા. હરરાજ ખીમકરણે પદોત્સવ કર્યો. સં. ૧૭૭૧ ગચ્છનાયકપદ સાણંદમાં, મહેતા દેવચંદ મહેતા મદને પાટમહોત્સવ કર્યો. સં. ૧૮૦૬માં સુરત બંદરે સ્વર્ગવાસ થયો.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૭૯૮ વૈશાખ શુદ્ધ ૧, નં. ૧૭૪૫, ના. ૨.

આ આચાર્યના બે પટ્ટધર થયા. ૧. સૌભાગ્યસૂરિ, ૨. પ્રતાપસૂરિ. વિજય-સૌભાગ્યસૂરિના વિજયલક્ષ્મીસૂરિ અને વિજયપ્રતાપસૂરિના પટ્ટધર વિજયઉદયસૂરિ થયા.

[વિજયઋદ્ધિસૂરિના ભટ્ટારકપદનું વર્ષ સં. ૧૭૭૦ પણ મળે છે.]

વિજયઉદય : જન્મ મારવાડના બાંકલી (વાંકળી) ગામમાં, આચાર્યપદ મુઢાડામાં (મુંડારામાં). મુખ્ય દક્ષિણ દેશમાં વિચર્યા. ત્યાં ઉપકાર કરી સુરત આવ્યા ત્યાં સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૩૭ પોષ શુદ્ધિ ૧૦.

૬૫. વિજયસૌભાગ્ય : પાટણના ઓસવાલ. સં. ૧૭૯૫ પોષ સુદ ૨ રવિને દિને ગોડવાડના સાદડી ગામમાં (અન્યત્ર સિરોહીમાં) આચાર્યપદ, અને વાંદણામહોત્સવ અમદાવાદમાં મનિયા દોશીને ત્યાં થયો હતો. સ્વર્ગવાસ સિનોરમાં સં. ૧૮૧૪માં ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૦. (આ મિતિની તેમની પાદુકાનો લેખ સિનોરમાં છે.)

તેમની પાદુકાનો લેખ ૧૮૧૫, બુ.૨.

૬૬. વિજયલક્ષ્મી : મારવાડમાં આબુ પાસેના પાલડી (પારડી) ગામના રહીશ પોરવાડ વણિક હેમરાજ પિતા, આનંદીબાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૭૯૭ ચૈત્ર શુદ્ધ ૫, મૂલનામ સૂર્યંદ. દીક્ષા સં. ૧૮૧૪ મહા શુદ્ધ ૫ શુક્ર વિજયસૌભાગ્યસૂરિ પાસે સિનોરમાં, દીક્ષાનામ સુવિધિવિજય. સૂરિપદ તે જ વર્ષમાં ચૈત્ર શુદ્ધ ૯ ગુરુ સિનોરમાં, ને તેનો ઉત્સવ ત્યાંના છીતા વસનજી તથા સંઘે કર્યો. સ્વર્ગવાસ પાલીમાં સં. ૧૮૬૯.

ઉપર જણાવ્યું તેમ જુદા પટધર વિજયઉદયસૂરિ થયા. તેમનો સ્વર્ગવાસ થયા પછી સં. ૧૮૪૯માં તેમની પણ પાટ પર વિજયલક્ષ્મીસૂરિને સ્થાપી બંને પરંપરાને એક કરી દીધી. વિશેષ હકીકત માટે જુઓ દીપવિજયજીકૃત 'સોહમકુલ પટ્ટાવલી રાસ' રચ્યા સં. ૧૮૭૩, કે જે પરથી 'આણંદસૂર ગચ્છ સંબંધી કંઈક માહિતી' એ નામનો લેખ જૈન, ૧૦-૧-૧૯૧૫ના અંક પૃ.૨૫થી ૨૮ પર પ્રકટ થયો છે; 'વિજયલક્ષ્મીસૂરિ' એ લેખ, જૈનયુગ, ફાગણ ૧૯૮૨નો અંક પૃ.૨૪૯થી ૨૫૪; મારી જૈન એ. રાસમાળા. તેમની પાદુકાનો લેખ સં. ૧૮૬૯, બુ.૨. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૮૪૪, જિ.૨.

[સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૫૮ મેરુતેરશે સુરતમાં થયાનું પણ નોધાયું છે. તેમણે સંસ્કૃતમાં 'ઉપદેશપ્રાસાદ સદીક' સં. ૧૮૪૩ ઉપરાંત ઘણી ગુજરાતી સ્તવન-સજ્જાયાદિ કૃતિઓ રચેલી છે. જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, બીજી આવૃત્તિ, ભા. ૬, પૃ. ૧૨૨.]

૬૭. વિજયદેવેન્દ્ર : સુરતના શ્રીમાળી હતા. સૂરિપદ ને વાંદણામહોત્સવ વડોદરામાં સં. ૧૮૫૭. સ્વ. અમદાવાદમાં સં. ૧૮૬૦ (૧૮૬૧).

૬૮. વિજયમહેન્દ્ર : ભિત્રમાલના ઓસવાળ. દીક્ષા આમોદમાં જેઠા ગાંધીને ત્યાં સં. ૧૮૨૭, સૂરિપદ ને વાંદણામહોત્સવ અમદાવાદમાં સં. ૧૮૬૦ (૧૮૬૧), સ્વ. સં. ૧૮૬૩.

દીપવિજયજી પોતાના ઉપરોક્ત રાસમાં સ્વર્ગવાસ ૧૮૬૫ વીજાપુરમાં થયો એમ જણાવે છે.

૬૯. વિજયસમુદ્ર [વિજયસુરેન્દ્ર] : જન્મ ગોઢાણ દેશના ઝવલા ગામમાં, પિતા હરનાથ, માતા પુરાદે. સૂરિપદ પૂનામાં સં. ૧૮૬૫ માગશર. દક્ષિણ-ગુજરાત-મારવાડમાં વિહાર, અનેક તીર્થોની જાત્રાઓ કરી. તેમના રાજ્યમાં સં. ૧૮૭૭માં દીપવિજયજીએ 'સોહમકુલ પટ્ટાવલી રાસ' સુરતમાં રચ્યો.

આ ગચ્છમાં (વિજય)ધનેશ્વરસૂરિનો સં. ૧૮૮૩નો પ્રતિષ્ઠાલેખ છે, બુ. ૧, ગે. રે. તથા તેમના પટ્ટધર (વિજય)વિદ્યાનંદનો સં. ૧૮૧૧નો લેખ, ગે. રે.

[વિજયસુરેન્દ્ર-ધનેશ્વરસૂરિ-વિદ્યાનંદસૂરિ-ગુણરત્નસૂરિ એવી પરંપરા મળે છે. અને ભટ્ટારક વિજયધનેશ્વરસૂરિની શિષ્યા લક્ષ્મીશ્રીએ લખેલી અજ્ઞાતકૃત 'જંબૂ-અજ્ઞાયાણ બાલા. 'ની પ્રત મળે છે (જૈ. ગૂ. ક., ૬, ૪૧૪).]

તપાગચ્છ વિમલ શાખા પટ્ટાવલી

૬૧. વિજયપ્રભસૂરિ : જુઓ મુખ્ય તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક. ૬૧.

૬૨. જ્ઞાનવિમલ : ભિત્રમાલના વીસા ઓસવાલ વાસવગોત્રી વાસવ શેઠ પિતા, કનકાવતી માતા, જન્મ સં. ૧૬૯૪, મૂલનામ નાથુમદ્દ. દીક્ષા ધીરવિમલગણિ (તપાગચ્છ ક. ૫૬ના આનંદવિમલસૂરિ-હર્ષવિમલ-જયવિમલ-કીર્તિવિમલ-વિનયવિમલશિષ્ય) પાસે સં. ૧૭૦૨, દીક્ષાનામ નયવિમલ. પંન્યાસપદ વિજયપ્રભસૂરિએ ઘાણેરાવમાં સં. ૧૭૨૭ મહા શુદ્ધિ ૧૦. આચાર્યપદ વિજયપ્રભસૂરિની આજ્ઞાથી મહિમાસાગરસૂરિએ સંડેસરમાં સં. ૧૭૪૮ (૧૭૪૯) જ્ઞાગણ સુદ્ધિ ૫ ગુરુ. સ્વર્ગવાસ ખંભાતમાં ૮૯ વર્ષની વયે ૧૭૮૨ આસો વદ ૪ ગુરુ.

તેમના ઉપદેશથી સુરતના શેઠ પ્રેમજી પારેખે શત્રુંજયનો સંઘ કાઢ્યો હતો, સં. ૧૭૭૭. (જુઓ સુખસાગરકૃત 'પ્રેમવિલાસ રાસ') તેમણે અનેક સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, ગુજરાતી કૃતિઓ રચી છે. (જુઓ પ્રાચીન સ્તવનરત્નસંગ્રહ, પ્ર. શેઠ જમનાભાઈ ભગુભાઈ, અમદાવાદ).

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૭૬૪, ના. ૨; ૧૭૫૧-૫૯, બુ. ૧; ૧૭૬૪-૬૫-૮૪, બુ. ૨.

'વીરવંશાવલી'માં કહેલું છે કે સં. ૧૭૪૯માં પં. નયવિમલ થકી સંવિગ્ન મત થયો.

[સં. ૧૭૪૯માં પાટણ પાસે સંડેર ગામમાં ક્રિયોદ્ધાર કરી સંવેગીમાર્ગનો સ્વીકાર કર્યો હતો.]

૬૩. સૌભાગ્યસાગર.

૬૪. સુમતિસાગર :

[તેઓ મોટા તપસ્વી હતા. સ્વર્ગસ્થ સં. ૧૭૮૮ અથવા ૧૭૯૮ વૈશાખ સુદ ૪ શંખેશ્વરમાં. વિબુધવિમલસૂરિકૃત 'વીશી' સં. ૧૭૮૦માં એમના રાજ્યકાળમાં રચાયેલ છે.]

૬૫. વિબુધવિમલ : જન્મ સીતપુરના પોરવાડ ગોકલ મહેતાને ત્યાં, ૨૪આ ભાર્યાથી, મૂલનામ લખમીચંદ. દીક્ષા બાલપણે ઋદ્ધિવિમલના શિષ્ય કીર્તિવિમલ મુનિ પાસે, દીક્ષાનામ લખમીવિમલ. સં. ૧૭૯૮ વૈશાખ શુદ્ધિ ૩ સુમતિસાગરસૂરિએ શંખેશ્વરમાં સૂરિપદ આપ્યું. સં. ૧૮૧૪ માગશર વદી ૩ ઔરંગાબાદમાં સ્વર્ગવાસ. તેમણે 'સમ્યક્ત્વપરીક્ષા' ગ્રંથ પર ગુજરાતીમાં બાલાવબોધ રચ્યો છે. (જુઓ વિબુધવિમલસૂરિ રાસ, જૈન ઐ. ગૂર્જર કાવ્યસંચય) તેમણે સં. ૧૭૮૦ વિજયાદશમીને દિને

ગુજરાતીમાં 'વીશી (૨૦ વિહરમાન જિન સ્તવન)' રચેલ છે.

[તેમણે ગુજરાત, મેવાડ, માળવા, ખાનદેશ અને દક્ષિણમાં વિહાર કર્યો હતો. 'સમ્યક્ત્વપરીક્ષા' અને તેના બાલાવબોધની રચના ઔરંગાબાદમાં જ સં. ૧૮૧૩માં.]

૬૬. મહિમાવિમલ : સં. ૧૮૧૩ ફાગણ સુદિ ૫ વિબુધવિમલસૂરિએ સૂરિપદ ઔરંગાબાદમાં આપ્યું. (જુઓ ઉપરોક્ત 'સમ્યક્ત્વપરીક્ષા બાલાવબોધ'ની પ્રશસ્તિ.) [સં. ૧૮૨૦માં એમના રાજ્યમાં વાનાએ 'વિબુધવિમલસૂરિ રાસ' રચેલ છે.]

તપાગચ્છ સાગર શાખા પટ્ટાવલી

૫૯. વિજયસેન : જુઓ મુખ્ય તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૫૯.

૬૦. રાજસાગર : ગુર્જરદેશના સિંહપુર (વડનગર પાસેનું શીપુર) ગામમાં ઓસવાલ દેવીદાસ પિતા, કોડાં (કોડમદે) માતા. મૂળ નામ મેઘજી, જન્મ સં. ૧૬૩૭, દીક્ષા પ્રસિદ્ધ ધર્મસાગરના શિષ્ય લલ્લિસાગર પાસે લીધી, દીક્ષાનામ મુક્તિસાગર. પંડિતપદ મળ્યું સં. ૧૬૬૫ નાડલાઈમાં, ઉપાધ્યાયપદ સં. ૧૬૬૯. સૂરિપદ વિજયદેવસૂરિથી આપવામાં આવ્યું રાજનગરમાં સં. ૧૬૮૬ જ્યેષ્ઠ માસમાં, તેનો ઉત્સવ વર્ધમાનના પુત્ર વસ્તુપાલે કર્યો હતો. પ્રસિદ્ધ શાંતિદાસ શેઠે આમાં ખાસ ભાગ લીધો હતો. તેમણે આ સૂરિની સહાયથી સાગરગચ્છ કાઢ્યો અને તેમણે આ સૂરિના ઉપદેશથી ૧૧ લાખ રૂપિયા ધર્મકાર્યમાં ખર્ચ્યા હતા. 'શાંતિદાસ સ્વર્ગસ્થ સં. ૧૭૧૫. સૂરિનો સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૨૧ ભાદ્રપદ શુદ્ધિ ૬ અમદાવાદમાં. (જુઓ મારી જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા ભા. ૧, અને જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય)

લલ્લિસાગરના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૬૧, ૧૬૬૫-૬૬, જિ. ૨.

૬૧. વૃદ્ધિસાગર : ગુજરાતના ચાણસમામાં શ્રીમાલી શા. ભીમજી પિતા, ગમતાદે માતા. જન્મ સં. ૧૬૪૦ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૧ રવિ, મૂળનામ હરજી. દીક્ષા ખંભાતમાં પાટણના રૂપજી દોશીએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સં. ૧૬૮૯, દીક્ષાનામ હર્ષસાગર. આચાર્યપદ અમદાવાદમાં શાહ શ્રીપાલના પુત્ર વાઘજીએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક રાજસાગર-સૂરિએ આપ્યું સં. ૧૬૯૮ પૌષ સુદિ ૧૫, સૂરિનામ વૃદ્ધિસાગર. ત્યાં જ વંદનામહોત્સવ સં. ૧૭૦૭ વૈશાખ સુદ ૭. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૪૭ આસો સુદિ ૩ અમદાવાદમાં ૬૭ વર્ષની વયે. (જુઓ વૃદ્ધિસાગર રાસ, ઐ. રાસસંગ્રહ ભાગ ૩).

૬૨. લક્ષ્મીસાગર : મારવાડના સિવાણચી ગામના વાસી છાજડ ગોત્રના ઓસવાલ વણિક હેમરાજ પિતા, રાજાબાઈ માતા. ખંભાતમાં જન્મ સં. ૧૭૨૮ ચૈત્ર સુદિ ૫, મૂળનામ ધનજી. દીક્ષા વડોદરામાં વૃદ્ધિસાગરસૂરિ પાસે સં. ૧૭૩૬ વૈશાખ શુદ્ધિ ૩, દીક્ષાનામ નિધિસાગર. સૂરિપદ અમદાવાદમાં શાંતિદાસ શેઠના પુત્ર લખમીચંદ શેઠના ઉત્સવપૂર્વક સં. ૧૭૪૫ વૈશાખ વદ ૨. સૂરિનામ લક્ષ્મીસાગર. સ્વ. સુરતમાં સં. ૧૭૮૮ આસો વદ ૭. (જુઓ મારી જૈન ઐ. રાસમાળા ભા. ૧, નિવેદન, પૃ. ૨૦-૨૧)

૬૩. કલ્યાણસાગર : મારવાડના શ્રીપુર ગામના વાસી ઓસવાલ સોલંકી

ગોત્રના સા. સામલજી પિતા, સૌભાગ્યદે માતા. દીક્ષા અમદાવાદમાં લક્ષ્મીસાગરસૂરિ પાસે બાલવયમાં સં.૧૭૫૨ વૈ.શુ.૧૦ ગુરુ, દીક્ષાનામ પ્રમોદસાગર. પંડિતપદ પછી ઉપાધ્યાયપદ સુરતમાં. આચાર્યપદ સં.૧૭૮૮ વિજયાદશમી ગુરુ સુરતમાં, સ્વ. સં.૧૮૧૧ જેઠ વદ ૨ સુરતમાં ૬૭ વર્ષની વયે. (જુઓ કલ્યાણસાગરસૂરિ રાસ, જૈન ઐ.ગૂ. કાવ્યસંચય)

૬૪. પુણ્યસાગર : સૂરિપદ અમદાવાદમાં કલ્યાણસાગરસૂરિના હાથે સં.૧૮૦૮ વિજયાદશમી ગુરુ. તેમના ઉપદેશથી રાધનપુરમાં શાંતિનાથ મંદિર થયું ને ત્યાં તેમણે સં.૧૮૩૮માં મૂર્તિઓ તેમજ ગુરુપાદુકા પ્રતિષ્ઠિત - સ્થાપિત કરી. (જુઓ જિનવિજયજીકૃત પ્રાચીન લેખસંગ્રહ ભા.૨, લેખ નં.૪૬૦.)

[સંભવતઃ આ પુણ્યસાગરના રાજ્યે સં.૧૮૨૬માં જ્ઞાનસાગરશિષ્ય ઉદ્યોતસાગર- (જ્ઞાનઉદ્યોત)ના 'સમ્યક્ત્વમૂલ બાર વ્રત વિવરણ'ની રચના થઈ.]

૬૫. ઉદયસાગર : પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૮૪૫, બુ.૧.

[ઉદયસાગરના રાજ્યે સં.૧૮૪૨માં 'વિવાહપડલ બાલા.'ની અને સં.૧૮૬૩માં 'ઉપદેશમાલા બાલા.'ની પ્રત લખાઈ.]

૬૬. આણંદસાગર.

૬૭. શાંતિસાગર : પ્રતિષ્ઠાલેખ ૧૮૮૨-૮૩, બુ.૧; સં.૧૮૦૫, ના.૨; સં.૧૮૮૬-૮૮-૮૩-૧૮૦૫, ગે.રે.

[એમના રાજ્યમાં ક્ષેમવર્ધનકૃત 'શાંતિદાસ અને વખતચંદ શેઠનો રાસ' સં.૧૮૭૦માં તથા 'શ્રીપાલ રાસ' સં.૧૮૭૮માં તેમજ વીરવિજયકૃત 'હઠીસિંહની અંજનશલાકાનાં ઢાળિયાં' સં.૧૮૦૩માં એ કૃતિઓ રચાઈ.]

તપાગચ્છની રત્ન શાખા પટ્ટાવલી

[રાજવિજયગચ્છ પટ્ટાવલી]

(મૂળ ઉપકેશગચ્છ કે જે દ્વિવંદણીક - બેવંદણીક ગચ્છ એટલેકે પાર્શ્વનાથ અને શ્રી મહાવીર બંનેને વંદના કરનારો ગચ્છ પણ કહેવાતો તેના સ્થાપક રત્નપ્રભસૂરિ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના ગણધરની પરંપરામાં થયા, અને તેમની ૩૮મી પાટે દેવગુપ્તસૂરિ થયા ને તેમના શિષ્ય કક્કસૂરિએ તે ગચ્છમાંથી નીકળી તપાગચ્છમાં ભળી રાજવિજયસૂરિ નામ સ્વીકાર્યું ને પછી તેમના પટ્ટધર રત્નવિજયસૂરિ થયા અને તેમના શિષ્યોનાં નામ રત્નાંતવાળાં અપાયાં. એ રીતે રત્નશાખા થઈ.

ઉપરના દેવગુપ્તની ને તે પછીના કક્કસૂરિ જે ત્યાર પછી થયેલા ૧લા રાજવિજય-સૂરિ થયા તેમનાથી ૬ઠ્ઠા દાનરત્નસૂરિની હકીકત કવિ ઉદયરત્ને સં.૧૭૭૦માં બારેજામાં શરૂ કરી ખેડામાં પૂરા કરેલા પોતાના 'શ્રી ભાવરત્નસૂરિપ્રમુખ પાંચ પાટવર્ણન ગચ્છપરંપરા રાસ'માંથી લઈને સાર રૂપે મૂકી છે. આ રાસની સં.૧૮૮૪ની પ્રત મારી પાસે છે. કીર્તિરત્ન સુધીનાં નામો એક લેખપત્રમાંથી અને સુમતિરત્ન સુધીનાં નામો

એક પટ્ટાવલીમાંથી મળે છે.)

દેવગુપ્ત : તેમણે ગુજરાતના સુલતાન શાહ બહાદરનું સુખાસન (પાલખી) માણસોના ઉપાડ્યા વગર વિદ્યાબળે ચલાવ્યું, બળદ વગર કૂવામાંથી વિદ્યા વડે જલ આણ્યું, કાષ્ઠપંચાલિકા - કાષ્ઠપૂતલીથી વાયુવ્યંજન - વીંઝણો કરાવ્યો એટલે વાયુ ઢોળાવ્યો, વડને સાથે ચલાવ્યો - આ સર્વ પ્રત્યયો - પરચા જોઈ બહાદર રાજાએ તુષ્ઠ થઈ પુર ગ્રામ આદિ દેવા માંડતાં નિર્લોભી ગુરુએ ન લેવાથી રત્નકંબલ ગુરુના મસ્તકે નાખ્યું. ત્યારથી જૈન સૂરિઓ માથે કાંબલ ધારણ કરે છે. બાદશાહે બારેજામાં જૂની પોશાલને ધન ખર્ચી કૂવા બાગ સહિત નવી કરાવી આપી, ને ત્યાં બે વખત આવી માન આપ્યું. સૂરિએ બારેજામાં માણિભદ્રની સ્થાપના કરીને ઉપદ્રવ ટાળ્યો કે જે સ્થાન હજુ છે ને ત્યાં નાત જમે છે. આ બેવંદણીક ગચ્છનાં શાંતિનાથબિંબ ત્યાં છે.

૩૩૩/૧. રાજવિજય : કાકર દેશના તીરવાડા ગામમાં શ્રીમાલી દેવદત્ત પિતા, દેવલદે માતા, સં. ૧૫૬૪માં જન્મ, નામ રામકુમાર. સં. ૧૫૭૧માં વ્રત, સં. ૧૫૮૪માં સૂરિપદ.

તેમણે શાહ મહમુદ નૂપનું આતપત્ર (છત્ર) ચાલતું કર્યું. (ઉદયરત્નના કહેવા પ્રમાણે બાદશાહની બીબીને સાપ કરડ્યો તે ઉતાર્યો.) ચૌદશ-પૂર્ણિમા-વિવાદમાં ચતુર્દશીએ પાખી કરવી સત્ય છે [એમ સ્થાપ્યું], એમ અન્ય પણ વિદ્યા-ચમત્કારો જોઈને તુષ્ઠ થયેલ મહમુદ નૂપે તેમનું નામ 'રાજવલ્લભસૂરિ' આપ્યું. માલવી ઋષિના આચાર જોઈને સં. ૧૬૧૩માં શિથિલ માર્ગ મૂકી દઈને બારેજાનો પોતાનો રાખેલ મહાપરિગ્રહ તજીને ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. જેમણે પૂર્વે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો છે એવા લઘુશાલીય (તપા) આચાર્ય શ્રી આનન્દવિમલસૂરિ પાસે સં. ૧૬૧૫માં યોગોદ્ધાન કર્યું. તે વખતે તે સૂરિએ તેમને રાજવિજયસૂરિ નામ આપ્યું. આમ આનન્દવિમલસૂરિ, પાટવી વિજયદાનસૂરિ અને યુવરાજ રાજવિજયસૂરિ - એમ ત્રણ સૂરિઓ વિચરતા થયા. સં. ૧૫૮૮માં માલવા ગયા. ત્યાં દિગંબર જયાજીને જીત્યો. સં. ૧૬૧૦માં ગુજરાતમાં આવ્યા. વિજયદાન- સૂરિએ શિરોહીમાં હીરહર્ષને સૂરિપદ આપી હીરવિજયસૂરિ નામ આપ્યું. રાજવિજય- સૂરિને ખેદ થયો. તેઓ સં. ૧૬૨૪માં ઝીંઝુવાડામાં સ્વર્ગસ્થ થયા.

આ રાજવિજયસૂરિ તે આ તપાગચ્છની રત્નશાખાના મૂળ પુરુષ ગણાય છે ને તેમના નામ પરથી તેમનો ગચ્છ રાજવિજયસૂરિગચ્છ પણ કહેવાય છે.

[દીક્ષાનામ જીવકલશ. ઉપકેશગચ્છનું આચાર્યપદ સં. ૧૫૭૪માં જણાય છે. ઉમરેઠની ગાદીએ બેઠા અને ઉમરેઠ તથા બારેજામાં રહેવા લાગ્યા. બારેજામાં વધુ સમય રહેતા. ત્યાગી, વૈરાગી ને તપસ્વી હોવા ઉપરાંત એ જ્યોતિષ, વૈદક અને મંત્રતંત્રના જાણકાર હતા. ગુજરાતના બાદશાહ મહમ્મદશાહનો રાજ્યકાળ સં. ૧૫૮૪થી ૧૬૧૦. સં. ૧૬૮૪માં વિજયદાનસૂરિના ઉપદેશથી સંવેગી દીક્ષા લઈ એ રાજવિજયસૂરિ બન્યા. ફરી પાછા એ શિથિલાચારી બનતાં સં. ૧૬૧૦માં હીરહર્ષગણિને આચાર્યપદવી આપવામાં આવી (ને હીરવિજયસૂરિ નામ આપવામાં આવ્યું) તેથી

સં.૧૬૧૩માં મોરબીનગરમાં એમણે પોતાના સ્વતંત્ર ગચ્છની સ્થાપના કરી. તેઓએ ફરી શિથિલાચારનો ત્યાગ કરી પ્રાયશ્ચિત્ત સ્વીકાર્યું અને એ પોતાનાથી નાના હીરવિજયસૂરિને સદ્ભાવપૂર્વક સાથે આપતા રહ્યા.]

૨. રત્નવિજય : સારંગપુરના શ્રીમાલી દેશાઈ અખયરાજ પિતા, કમલાબાઈ માતા, નામ રત્નકુમાર, સં.૧૫૮૪માં જન્મ. સં.૧૬૧૩માં વ્રત. સં.૧૬૨૪માં કમલકલશ શાખાના લક્ષ્મીરત્નસૂરિ પાસે સૂરિપદ. ત્યારથી તે સૂરિના નામ પરથી 'રત્નશાખા' સ્વીકારાઈ. સં.૧૬૭૫માં જહાંગીર બાદશાહની સાથે મુલાકાત. અને તે જ વર્ષમાં કાર્તિક ચોમાસા દિને શ્રીપુર - અમદાવાદમાં સ્વર્ગવાસ.

[સૂરિપદ ઝીંજુવાડામાં.]

૩. હીરરત્ન : સીથાના ઓસવાલ પિતા જસવીર, માતા ખીમાદે, નામ હીરકુમાર, જન્મ સં.૧૬૨૦. વ્રત સં.૧૫૩૩ અમદાવાદમાં. વાયકપદ સં.૧૬૫૭. સૂરિપદ શ્રીપુર(અમદાવાદ)માં પાસવીર ભાર્યા દાડિમદે શ્રાવિકાએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક સં.૧૬૬૧ વૈ.શુદ્ધિ ૨. ગુરુના મરણ પછી અમદાવાદમાં જુદો ઉતારો. પાલડીમાં વાછડાશાહની વારમાં ને કાસંદ્રામાં ઉપાશ્રય કર્યા. ખેડામાં પોશાલક્ષેત્ર કર્યું. જયતલપુરે ચોમાસું. સૂર્યપુર એટલે ઝીંજુવાડા, હલવદ, સીથા, ખંભાલિયા, દશાડા, અમરાવતીમાં પોતાના ઉપાશ્રય કરાવ્યા. સ્વર્ગવાસ રાજનગર - અમદાવાદમાં સં.૧૭૧૫ શ્રા.શુદ્ધિ ૧૪-૧૫ સોમે. તેમની સ્થાપના શ્રીપુર - અમદાવાદની આસખાનની - આસારવાની વાડીમાં છે.

[સં.૧૬૭૧માં આચાર્યપદવી અને સં.૧૬૭૫માં ભટ્ટારકપદવી પણ નોંધાયેલ છે.]

૪. જયરત્ન : કંબોઈના શ્રીમાલી પિતા હીરજી, માતા હીરાદે, નામ જયરાજ, જન્મ સં.૧૬૬૭. દીક્ષા બાવીસ વર્ષની ઉંમરે સં.૧૬૮૮. પટ્ટધર સં.૧૭૧૫. શત્રુંજય-યાત્રા સં.૧૭૨૭. સ્વર્ગવાસ ઝીંજુવાડામાં સં.૧૭૩૪ ચૈત્ર સુદ ૧૧. અગ્નિસંસ્કાર ત્યાંના ઝીલાણંદમાં ને ત્યાં થુભ થઈ.

૫. ભાવરત્ન : મરુધરના સોનગઢથી પૂર્વે સાત ગાઉ દૂર ગઢાં ગામના પોરવાડ પિતા સાહ દેવરાજ, માતા નવરંગદે, જન્મ સં.૧૬૮૮, નામ ભીમકુમાર. વ્રત સં.૧૭૧૪ અમદાવાદમાં હીરરત્નસૂરિને હાથે, દીક્ષાનામ ભાવરત્ન.

તેમના સમયમાં કવિ ઉદયરત્ને સં.૧૭૪૩માં પાટણના કોફલિયાવાડાના ઉપાશ્રયમાં જ્ઞાનસાગરકૃત 'શુકરાજ રાસ'ની વ્રત અને સં.૧૭૪૬માં અમદાવાદમાં ધર્મમંદિરકૃત 'દયાદીપિકા ચોપઈ'ની વ્રત લખી ને તેમણે અનેક ગુજરાતી પદ્યકૃતિઓ રચી છે. આ ભાવરત્નસૂરિના શિષ્ય મતિરત્ને આણંદકૃત 'અર્લત્રક રાસ'ની વ્રત સૂર્યપુર - ઝીંજુવાડામાં સં.૧૭૫૧માં લખી.

[ઉદયરત્નની કૃતિઓ સં.૧૭૪૮થી ૧૭૭૦ સુધીની ભાવરત્નસૂરિરાજ્યે રચાયેલી મળે છે.]

૬. દાનરત્ન : દુગેલીમાં ઓસવાલ દૂગડ ગોત્રના મહેતા કર્મસિંઘ પિતા, આણંદ-બાઈ માતા, નાગોરમાં જન્મ.

તેમણે સં.૧૮૦૭માં ખેડામાં વિનયવિજય તથા યશોવિજયકૃત 'શ્રીપાલ રાસ'ની પ્રત લખી. તેમના શિષ્ય કલ્યાણરત્ને ઉદયરત્નકૃત 'મલયસુંદરી રાસ'ની પ્રત સં.૧૭૯૬માં લખી. તેમના સમયમાં સં.૧૭૯૪ જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ... દિને ભીડભંજન પાર્શ્વનાથ ચૈત્ય ઉપાશ્રય ધર્મશાલાદિ સહિત ઉદયરત્નના ઉપદેશથી બંધાયું.

[ઉદયરત્નનો 'સુદર્શન શ્રેષ્ઠી રાસ' સં.૧૭૮૫માં અને 'હરિવંશ રાસ' સં.૧૭૯૯માં દાનરત્નના રાજ્યકાળમાં રચાયેલ છે.]

૭. કીર્તિરત્ન : સં.૧૮૨૧માં વિદ્યમાન.

તેમના શિષ્ય મયારત્ને સં.૧૮૨૮માં ઉદયરત્નકૃત 'મલયસુંદરી રાસ'ની પ્રત લખી તથા સં.૧૮૪૩માં ઉદયરત્નકૃત 'ધર્મબુદ્ધિ પાપબુદ્ધિ રાસ'ની પ્રત લખી. આ સૂરિના ગુરુભાઈ મલુકરત્ન, મયારત્ન અને સૌભાગ્યરત્ન હતા. મલુકરત્નના શિષ્ય રાજરત્ને આ સૂરિના વાંચવા માટે ઉદયરત્નકૃત 'મુનિપતિ રાસ'ની પ્રત સં.૧૮૧૯માં લખી.

[તેમના શિષ્ય બુદ્ધિરત્ને સં.૧૮૪૮માં ઉદયરત્નકૃત 'અષ્ટપ્રકારી પૂજા રાસ'ની પ્રત લખી. સં.૧૮૫૦ સુધીમાં મુક્તિરત્નસૂરિ પાટે આવી ગયા જણાય છે. જુઓ હવે પછીની એમને વિશેની નોંધ. મયારત્ન વસ્તુતઃ કીર્તિરત્નશિષ્ય અને સૌભાગ્યરત્ન મયારત્નશિ.]

૮. મુક્તિરત્ન :

[કીર્તિરત્નસૂરિશિ. મયારત્ને, મુક્તિરત્નજી ચૂડા ગ્રામે ચોમાસું રહ્યા ત્યારે મોહન-વિજયકૃત 'ચંદરાજાનો રાસ'ની પ્રત લખી. સૌભાગ્યરત્ને જિનહર્ષકૃત 'કુમારપાલ રાસ'ની પ્રત સં.૧૮૬૯માં મુક્તિરત્નસૂરિરાજ્યે લખી.

૯. પુણ્યોદયરત્ન.

૧૦. અમૃતરત્ન :

[સં.૧૮૦૫માં અમૃતરત્નસૂરિરાજ્યે મોહનવિજયકૃત 'માનતુંગ માનવતીનો રાસ'ની પ્રત ચન્દ્રપ્રભે (?) લખી.]

૧૧. ચંદ્રોદયરત્ન.

૧૨. સુમતિરત્ન :

એમના નામથી ખેડામાં લાયબ્રેરી સં.૧૯૦૪માં સ્થપાઈ. સાર્વજનિક ઉપયોગમાં સુવ્યવસ્થિત ચાલે છે. તે આ વીસમી સદીમાં જ થોડાં વર્ષો પહેલાં સ્વર્ગસ્થ થયા.

[૧૩. ભાગ્યરત્ન : સ્વર્ગવાસ ખેડામાં.]

નાગપુરીય તપાગચ્છની પટ્ટાવલી

[પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છ પટ્ટાવલી]

(આ પટ્ટાવલીની હકીકત મુખ્યત્વે કરી ગચ્છપ્રબંધમાં છપાયેલ તે પટ્ટાવલી પુ.૧૭૨થી ૧૮૯, તથા શ્રીમન્નાગપુરીય તપાગચ્છની પટ્ટાવલી, પ્ર. જૈન યુવકમંડળ,

અમદાવાદ એ બંને પરથી ટૂંક સાર રૂપે સમન્વય કરી લીધી છે.)

૪૧. વાદિદેવસૂરિ : તપાગચ્છની મૂલ પટ્ટાવલીમાં મુનિચન્દ્રસૂરિ (ક.૪૦) થયા તેમના શિષ્ય વાદિદેવસૂરિ થયા, તેમના સમયમાં એટલે સં. ૧૧૭૪(કવચિત્ ૧૧૭૭)માં નાગપુરીય તપા એ નામ પડ્યું. તે એવી રીતે કે તેમના શિષ્ય પદ્મપ્રભસૂરિએ ગુરુની આજ્ઞાથી વિચરતાં નાગોર નગરમાં સં. ૧૧૭૭માં આવીને ઉગ્ર તપ કર્યું અને ઉપદેશથી રાણાને જૈનધર્મી કર્યો તેથી તે રાણાએ 'નાગપુરીય તપા શ્રી પદ્મપ્રભસૂરિ' એ નામ આપ્યું.^૧ વાદિદેવસૂરિએ ચોવીસને આચાર્યપદે સ્થાપ્યા હતા તેમનાં નામ : પદ્મપ્રભ, મહેન્દ્ર ('આવશ્યક-સમતિ-ટીકા'ના કર્તા), રત્નપ્રભ ('રત્નાવતારિકા-ટીકા' ને 'ઉપદેશ-માલા-ટીકા'ના કર્તા), મનોરમ, ભદ્રેશ્વર, માનતુંગ, શાન્તિ, વર્ધમાન, ચન્દ્રપ્રભ, જયપ્રભ, પૂર્ણભદ્ર, પરમાનંદ, દેવેન્દ્ર, પૂર્ણદેવ, યશોભદ્ર, વજ્રસેન, પ્રસન્નચન્દ્ર, કુમુદ, પદ્મદેવ, માનદેવ, ષેષા, હરિષેષા અને સોમ ('વૃત્તરત્નાકર-ટીકા'ના કર્તા). વાદિદેવસૂરિના જન્માદિ વર્ષ મૂળ પટ્ટાવલીમાં આપેલ છે. તેમનું દીક્ષાનામ રામચન્દ્ર હતું અને કહેવાય છે કે ૩૫ હજાર ઘરને જૈન બનાવ્યા હતા. તેમણે નાગપુરના રાજા આલ્હાદનને પ્રતિબોધ્યો જેથી એમને આચાર્ય ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા થઈ હતી.

[વિશેષ માહિતી માટે જુઓ મૂલ પટ્ટાવલીના ક.૪૦ના પેટામાં.]

તેમના સમયમાં શ્રી હેમચન્દ્રાચાર્યના ગુરુ દેવચન્દ્રસૂરિ સ્વર્ગસ્થ થયા સં. ૧૧૬૭. એવામાં અનેક ગ્રંથના રચનાર, 'નંદીસૂત્ર-ટીકા' વગેરેના કર્તા મલયગિરિસૂરિ સ્વર્ગે ગયા. કુમારપાલના મંત્રી ઉદયનસુત વાગ્ભટ્ટે શત્રુંજય પર 'બાહડવસહી' એ નામનાં દેરાં ત્રણ કરોડના ખર્ચે કરાવ્યાં. આ વાગ્ભટ્ટ મંત્રી બહુ વિદ્વાનૂ હતો. તેણે 'કાવ્યાનુશાસન' રચેલ છે.

૪૨. પદ્મપ્રભ : સં. ૧૧૮૪ આચાર્યપદ. 'ભુવનદીપક' નામનો જ્યોતિષનો ગ્રંથ સં. ૧૨૨૧માં રચ્યો. ૧૫૦૦ રજપૂતોને પ્રતિબોધ્યા. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૨૪૦.

તેમના ગુરુભાઈ રત્નપ્રભસૂરિએ 'ઉપદેશમાલા' પર દોઘટ્ટી વૃત્તિ, અને 'પ્રમાણ-નયતત્વાલોકાલંકાર' પર 'રત્નાવતારિકા' વૃત્તિ, 'નેમિનાથચરિત્ર' (પ્રાકૃત) વગેરે ગ્રંથો રચ્યા.

૪૩. પ્રસન્ન(પ્રશ્ન)ચન્દ્ર : આચાર્યપદ સં. ૧૨૩૬. તેમણે મોઢ માહેશ્વરીનાં ૫૦૦ ઘર જૈન કર્યાં. સં. ૧૨૮૬માં સ્વર્ગસ્થ.

૪૪. ગુણસમુદ્ર : આચાર્યપદ પાટણમાં. સ્વ. સં. ૧૩૦૧.

૧. આ જ ગચ્છના ચન્દ્રકીર્તિસૂરિ 'છંદ:કોશ' પરની પોતાની વૃત્તિની પ્રશસ્તિમાં જણાવે છે કે :

વર્ષે: ચતુ:સમતિયુક્તરુદ્રશતે- ૧૧૭૪ -રતીતેરથ વિક્રમાર્કાત્ ।
વાદીન્દ્રમુખ્યો ગુરુ-દેવસૂરિ: સૂરીન્નતુર્વિશતિમભ્યર્ષિચત્ ॥
તેષાં ચ યો દીપકશાસ્ત્રકર્તા પદ્મપ્રભ: સૂરિવરો બભૂવ ।
યદિય શાખા પ્રથિતા કમેણ ખ્યાતા ક્ષિતૌ નાગપુરી તપેતિ ॥

[સ્વ. સં. ૧૩૦૮ પણ મળે છે. આ આચાર્ય ત્રિભુવનપાળ રાજાને રંજન કરનાર હતા.]

૪૫. જયશેખર : આચાર્યપદ નાગોરમાં સં. ૧૩૦૧. ૧૨ ગામ પ્રતિબોધ્યા.

[બાર ગોત્ર પ્રતિબોધી જૈન કર્યા એમ વાત પણ મળે છે. એમને નાની ઉંમરમાં જ રણથંભોરના ચૌહાણ રાજા હમીર તરફથી 'કવિરાજ'નું બિરુદ મળ્યું હતું. એ રાજા એમને માનતો હતો. તેમણે 'વાદીદેવેન્દ્રસૂરિમહાકાવ્ય' રચ્યું હતું.]

૪૬. વજ્રસેન : સં. ૧૩૪૨માં સારંગ ભૂપતિએ 'દેશના-જળધર' એ બિરુદ આપ્યું. તે જ વર્ષમાં આચાર્યપદ (કવચિત્ સં. ૧૩૫૪). લોઢાગોત્રીય એક હજાર ઘર જૈન કર્યા. સિંહડ મંત્રીને પ્રતિબોધ્યો તેથી અદ્વાઉદીનની શ્રદ્ધા થઈ. રૂણગામમાં કેટલીક સનંદો મળી. તેમણે 'લઘુત્રિષષ્ટીશલાકાપુરુષચરિત્ર' તથા 'ગુરુગુણ-ષટ્ત્રિંશિકા' રચેલ છે. 'આવશ્યક-સમતિ'ની ટીકા રચવામાં મહેશ્વરસૂરિને સહાય કરી હતી.

સં. ૧૩૮૩માં સ્વર્ગસ્થ.

એમના શિષ્ય હરિમુનિએ 'કર્પૂરપ્રકર', 'નેમિનાથચરિત્ર' વગેરે ગ્રંથો રચ્યા છે.

૪૭. હેમતિલક : આચાર્યપદે સં. ૧૩૮૨. સં. ૧૩૮૯ સુધી વિદ્યમાન. તેમણે ભાદી રાજાને તેમજ દુલચીરાયને ઉપદેશી જૈનધર્મરક્ત કર્યા હતા.

[નાગોરમાં ગાંધીકુળમાં જન્મ. જન્મનામ દોલો. પિતા વીજો શાહ, માતા પહાણી. દીક્ષા સંભવતઃ ૧૪મે વર્ષે જયશેખરસૂરિ પાસે. ૬૦ વર્ષના દીક્ષાપર્યાય પછી ૭૪મે વર્ષે સ્વર્ગવાસ 'બાહત્તરિ' (બારોત્તર=૧૪૧૨ ?) મહા વદ ૧૨. જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, બીજી આવૃત્તિ, ભા. ૧, પૃ. ૪૧૩ - 'હેમતિલકસૂરિ સંધિ'.]

૪૮. રત્નશેખર : જન્મ સં. ૧૩૭૨, દીક્ષા સં. ૧૩૮૫, આચાર્યપદ ૧૩૮૯ (યા ૧૪૦૦)માં બિલાડા નગરે. 'મિથ્યાંધકાર-નભોમણિ' નામનું બિરુદ હતું. એક હજાર ઘર જૈન કર્યા. સં. ૧૪૦૭માં દિલ્હીની ગાદી પર ફિરોજશાહ તખલખ બાદશાહને પ્રતિબોધ્યો. તેમના રચેલા ગ્રંથો : ગુણસ્થાનક-કમારોહ-સ્વોપજ્ઞવૃત્તિ, લઘુક્ષેત્રસમાસ-સ્વોપજ્ઞવૃત્તિ, ગુરુગુણષટ્ત્રિંશિકા-વૃત્તિ, શ્રીપાલચરિત્ર (પ્રાકૃત), સંબોધસિત્તરી સટીક, છંદઃકોશ, સિદ્ધયંત્રયકોદ્ધાર વગેરે.

આ મૂળ તપાગચ્છના મુનિસુંદરસૂરિના પટ્ટધર રત્નશેખરસૂરિ(સં. ૧૫૦૨થી ૧૫૧૭ સુધીમાં થયેલા)થી ભિન્ન જાણવા.

આ નાગોરી રત્નશેખરસૂરિનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૪૨૨, ના. ૨.

['સિરિસિરિવાલકહા'(શ્રીપાલકથા)ની રચના સં. ૧૪૨૮માં અને 'ગુણસ્થાનક-કમારોહવૃત્તિ'ની રચના સં. ૧૪૪૭માં.]

૪૯. હેમચન્દ્ર : પોતાના ઉપરોક્ત ગુરુના 'શ્રીપાલચરિત' (આદિ) ગ્રંથનો પ્રથમાદર્શ સં. ૧૪૨૮માં લખ્યો.

૫૦. પૂર્ણચન્દ્ર : હિંગડગોત્રીય, આચાર્યપદ સં. ૧૪૩૦ (બીજે ૧૪૨૪).

૫૧. હેમહંસ : ખંડેલવાલજ્ઞાતીય (તથા અત્રરૂણ શાખા હિંગણગોત્રીય) જન્મ

સં.૧૪૩૧, દીક્ષા સં.૧૪૩૮, આચાર્યપદ સં.૧૪૫૩. તેમણે 'કલ્યાંતરવાચના' વગેરે ગ્રંથ લખ્યા.

તેમના એક શિષ્ય રત્નસાગરને સૂરિપદ આપ્યું. તે રત્નાકરસૂરિ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. તેમણે 'રત્નાકર-પંચવિંશતિ' રચી. (?)

હેમહંસસૂરિના પ્રતિષ્ઠાલેખો મળે છે તે સં.૧૪૮૫-૮૦-૧૫૦૭, ના.૧; સં.૧૪૫૩-૬૬-૭૫-૮૦-૮૬-૮૮-૧૫૦૧-૦૪-૧૦-૧૧-૧૩, ના.૨.

હેમહંસસૂરિના પટ્ટે હેમસમુદ્રસૂરિ થયા કે જેના પ્રતિષ્ઠાલેખો સં.૧૫૧૭-૧૫૨૧ના મળે છે, ના.૧; અને હેમસમુદ્રની પાટે હેમરત્નસૂરિ થયેલા કે જેમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૩૭નો મળે છે, ના.૨; અને જેમના રાજ્યમાં ક્ષમાસમુદ્રે સં.૧૫૩૨માં લખેલ પ્રત યુનીજીના ભં. નયાઘાટ કાશીમાં છે.

[હેમહંસ સ્વ. સં.૧૫૧૬. હેમસમુદ્ર-હેમરત્નની નીચે પ્રમાણે પરંપરા મળે છે : સોમરત્ન (સં.૧૫૪૫થી ૧૫૭૮. તેમણે સાધુરત્નશિષ્ય પાર્શ્વચન્દ્રને ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું હતું; જુઓ ક.૫૪ના પેટામાં)-રાજરત્ન-ચન્દ્રકીર્તિ (સં.૧૬૬૮માં 'સારસ્વત વ્યાકરણ'ની 'ચન્દ્રકીર્તિ' ટીકા તથા સં.૧૬૩૦ આસપાસ રત્નશેખરના 'છંદ:કોશ' પર ટીકા રચી છે)-હર્ષકીર્તિ (કૃતિઓ હવે પછી ક.૫૬ સમરચન્દ્રમાં જુઓ).

ચન્દ્રકીર્તિ-માનકીર્તિ-અમરકીર્તિ (જુઓ હવે પછી ક.૫૮. જયચન્દ્રના પેટામાં).]

૫૨. લક્ષ્મીનિવાસ : આચાર્યપદે સં.૧૪૭૦માં વિદ્યમાન.

૫૩. પુણ્યરત્ન : આચાર્યપદે સં.૧૪૮૮માં વિદ્યમાન.

૫૪. સાધુરત્ન : સંઘવીગોત્રીય. સં.૧૫૩૭ આચાર્યપદ. સ્વ. સં.૧૫૬૫.

આ સમયમાં આ નાગોરી ગચ્છમાં સોમરત્નસૂરિ પણ હતા એમ તેમના સં.૧૫૪૫ અને સં.૧૫૭૮ના ના.૧ના પ્રતિષ્ઠાલેખ પરથી જણાય છે.

[સોમરત્ન માટે જુઓ ક.૫૧ના પેટામાં.]

૫૫. પાર્શ્વચન્દ્ર : હમીરપુરવાસી પ્રાગવંશ વેલ્લગ શાહ પિતા, વિમલાદે માતા, જન્મ સં.૧૫૩૭. દીક્ષા સં.૧૫૪૬, ઉપાધ્યાયપદ સં.૧૫૫૪, આચાર્યપદ સં.૧૫૬૫, યુગપ્રધાનપદ સં.૧૫૮૮, સ્વર્ગગમન સં.૧૬૧૨ માગશર શુદ્ધિ ૩ જોધપુર. ગૂર્જર ભાષામાં અનેક ગદ્યપદ્ય કૃતિઓ રચી.

તેમના એક શિષ્ય વિજયદેવસૂરિ હતા કે જેમના શિષ્ય બ્રહ્મર્ષિ (વિનયદેવસૂરિ) થયા કે જેમણે 'દશાશ્રુતસ્કંધસૂત્રવૃત્તિ', 'જંબૂદ્વીપ-પત્રતિ-વૃત્તિ', 'પાખીસૂત્રવૃત્તિ' વગેરે રચેલ છે.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૭૭, ના.૨.

આ પાર્શ્વચન્દ્રથી પાર્શ્વચન્દ્ર (પાયચંદ) ગચ્છ શાખા નીકળી.

વળી તેમના સંઘાડામાં રાજરત્નસૂરિ ને તેમના શિષ્ય ચન્દ્રકીર્તિસૂરિ વગેરે હતા.

[હમીરપુર આબુતીર્થ પાસે. જન્મમિતિ ચૈત્ર સુદ ૮ શુક્રવાર. જ્ઞાતિ વીસા

પોરવાડ. દીક્ષામિતિ વૈશાખ સુદ ૩. જૈનાગમ ઉપરાંત કાવ્ય, કોશ, ન્યાય, જ્યોતિષ આદિનો અભ્યાસ. ઉપાધ્યાયપદ નાગોરમાં, આચાર્યપદ જોધપુરમાં અને યુગપ્રધાનપદ શંખલપુરમાં. તેમણે મારવાડ દેશના રાજા માલદેવને પોતાનો ભક્ત બનાવ્યો હતો. એમની કૃતિઓ માટે જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, બીજી આવૃત્તિ, ભા.૧, પૃ.૨૮૮-૩૦૫.

વિજયદેવસૂરિ રૂણવાસી ઓશવાળ વાહડદેવ કે ચાહડદેવ અને ચાંપલદેવીના પુત્ર. જન્મનામ વરદરાજ. એ સંભવતઃ પુણ્યરત્નના શિષ્ય. એમણે પાર્શ્વચન્દ્રને સૂરિપદ આપ્યાની માહિતી પણ મળે છે. બ્રહ્મઋષિ સાથે સ્નેહ થવાથી એમને લઈ દક્ષિણમાં તર્કશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવા ગયા અને વિજયનગરમાં દિગંબરોને જીતી વિજયદેવસૂરિ બન્યા. સ્વર્ગવાસ ખંભાતમાં. એ પહેલાં બ્રહ્મ ઋષિને સૂરિમંત્ર આપી વિનયદેવસૂરિ નામ રાખ્યું. પોતે ગુજરાતીમાં 'શીલપ્રકાશ રાસ' રચેલ છે.

બ્રહ્મ ઋષિ પાર્શ્વચન્દ્રના શિષ્ય હતા. તેમણે સં.૧૬૦૨માં સુધર્મ ગચ્છ / બ્રહ્મામતી ગચ્છ બુરહાનપુરમાં કાઢ્યો. સ્વ. સં.૧૬૪૬. એમની ગુજરાતી કૃતિઓ માટે જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, ૧, પૃ.૩૨૨-૩૩.

વિનયદેવપદ્મે વિનયકીર્તિસૂરિએ સં.૧૬૭૭માં ગુણનંદના 'મંગલકલશ રાસ'ની પ્રત લખી છે. વિનયકીર્તિપદ્મે વિજયકીર્તિસૂરિના શિષ્ય જ્ઞાનકીર્તિએ સં.૧૭૩૭માં 'ગુરુરાસ' રચેલ છે. જ્ઞાનકીર્તિસૂરિપદ્મે સુમતિકીર્તિસૂરિ

રાજરત્ન-ચન્દ્રકીર્તિ માટે જુઓ ક.૫૧ના પેટામાં.]

૫૬. સમરચન્દ્ર : સિદ્ધપુર પાટણ(અણહિલપુર પાટણ)વાસી શ્રીમાલી પિતા ભીમા શાહ, માતા વાલાદે. જન્મ સં.૧૫૬૦ માગસર શુદ્ધિ ૧૧, દીક્ષા સં.૧૫૭૫ માગસર સુદ ૫, ઉપાધ્યાયપદ સં.૧૫૮૮, સૂરિપદ સં.૧૬૦૪, સ્વર્ગવાસ સં.૧૬૨૬ જેઠ વદી ૧ ખંભાતમાં.

તેમના સમુદાયમાં વિનયકીર્તિસૂરિ, માનકીર્તિસૂરિ (જય(રાજ)શેખર-સોમરત્ન-રાજરત્ન-ચન્દ્રકીર્તિશિ.), હર્ષકીર્તિસૂરિ (ચન્દ્રકીર્તિશિ.) વગેરે વિચરતા હતાં. હર્ષકીર્તિએ 'સારસ્વત'ની ટીકા, 'સિંદૂરપ્રકરવૃત્તિ', 'કલ્યાણમંદિરસ્તોત્રવૃત્તિ' (સં.૧૬૬૮), 'બૃહત્-શાંતિવૃત્તિ' (સં.૧૬૫૫), 'અનિટ્કારિકાવિવરણ' (સં.૧૬૬૩), 'ધાતુપાઠતરંગિણિ', 'ધાતુપાઠવિવરણ', 'શારદીનામમાળા', 'શ્રુતબોધવૃત્તિ', 'યોગચિંતામણિ' (વૈદ્યક), 'વૈદ્યકસારોદ્ધાર' (વૈદ્યક) રચેલા છે.

વળી આનંદમેરુશિષ્ય પદ્મમેરુસૂરિના શિષ્ય પદ્મસુંદરગણિ થયા. તેમણે 'રાયમહાભયુદય-મહાકાવ્ય' (સં.૧૬૧૫), 'પાર્શ્વનાથ મહાકાવ્ય' (સં.૧૬૨૬), 'જંબુસ્વામિચરિત્ર' (પ્રાકૃત), 'પ્રમાણસુંદર-ન્યાયગ્રંથ', 'પદાર્થચિંતામણિ', 'શબ્દાર્ણવ', 'સુંદરપ્રકાશ', 'જ્ઞાનચન્દ્રોદય-નાટક' આદિ રચેલ છે. અકબરની સભામાં તેઓ પ્રસિદ્ધ થયા છે. વિદ્યમાન સં.૧૬૧૨થી ૧૬૩૫ સુધીમાં. તેમનો ગ્રંથભંડાર તેમની હયાતી બાદ દરબારમાં ગયેલો તે અકબર બાદશાહે હીરવિજયસૂરિને આપવા માંગ્યો, તે તેમણે

ન રાખ્યો એટલે આગરામાં તે પુસ્તકભંડાર ખોલવામાં આવ્યો.

(‘પ્રમાણસુંદર’ આ પદ્મસુંદરે સં.૧૭૩૨માં (કરાગ્નિજલધીંદ્રુ વર્ષે) રચ્યો (નં.૭૨ પ્ર.કા.વડો.) તો ઉપરોક્ત અકબરની વાત આદિ કેમ ઘટે ? એ પ્રશ્ન થાય છે.)

[સમરચન્દ્રનું જન્મનામ અમરસિંહ. ‘નિર્ગ્રથયૂડામણિ’ એવું બિરુદ પામ્યા હતા. એમણે ‘સાધુરસસમુચ્ચય’ આદિ ગ્રંથો રચ્યા છે. જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, ૧, પૃ.૩૪૪-૪૯.]

સોમરત્ન-રાજરત્ન-ચન્દ્રકીર્તિ-માનકીર્તિ તથા હર્ષકીર્તિ વિશે જુઓ ક.પ૧ના પેટામાં.]

૫૭. રાજચન્દ્ર : જંબુ ગામે શ્રીમાલી દોશી ભાવડ (જાવડ) પિતા, કમલાદે માતા, જન્મ સં.૧૬૦૬ ભાદરવા વદિ ૧. દીક્ષા સં.૧૬૨૫ (૧૬૨૬), આચાર્યપદ સં.૧૬૨૬ વૈશાખ સુદિ ૯ ખંભાતમાં, સ્વર્ગવાસ સં.૧૬૬૯ જેઠ સુદ ૬ ખંભાતમાં. આ આચાર્યે સંથારો શાસ્ત્રોક્ત રીતે કર્યો હતો.

તેમની સં.૧૬૫૦માં લખેલી પ્રત વઢવાણના વિજયકેસરસૂરિના ભંડારમાં છે.

૫૮. વિમલચન્દ્ર : રાજનગરના શ્રીમાલી સંઘવી રાજપાલ પિતા, સુખમાદે માતા. દીક્ષા સં.૧૬૫૬ વૈશાખ શુદ ૬, આચાર્યપદ સં.૧૬૬૯ વૈશાખ સુદિ ખંભાતમાં, સ્વ. સં.૧૬૭૪ આસો સુદ ૧૩ રાજનગરે.

તેમના ગુરુભાઈ રત્નચન્દ્રના શિષ્ય વચ્છરાજે ‘શાંતિનાથચરિત્ર’ સંસ્કૃતમાં, ‘સમ્યક્ત્વકૌમુદી રાસ’ આદિ રચેલ છે. આ સમયમાં ઉગ્રતપધારી પુંજા ઋષિ થયા.

[પુંજા ઋષિએ સં.૧૬૭૦ અસાડ સુદ ૯ના રોજ અમદાવાદમાં વિમલચન્દ્રસૂરિને હાથે દીક્ષા લીધી. જયચન્દ્રસૂરિના સાન્નિધ્યમાં રહી તેમણે તપ કરેલ છે. ૧૨૩૨૨ ઉપવાસ તેમણે કરેલ છે.]

૫૯. જયચન્દ્ર : વીકાનેરના રાકાગોત્રીય ઓશવાલ જેતા શાહ પિતા, જેતલદે માતા. દીક્ષા વીકાનેરમાં સં.૧૬૬૧ મહા સુદિ ૫, આચાર્યપદ સં.૧૬૭૪ આસો સુદિ ૧૩ ખંભાતમાં (વા રાજનગરમાં). સ્વર્ગવાસ સં.૧૬૯૯ અષાડ સુદિ ૧૫.

માનકીર્તિસૂરિશિષ્ય અમરકીર્તિસૂરિએ ‘સંબોધસિત્તરી’ પર ટીકા રચી. અને સં.૧૬૭૭માં ‘સૌંદર્યલહરી (સટીક)’ની પ્રત લખી.

[અમરકીર્તિ માટે જુઓ ક.પ૧ના પેટામાં.]

૬૦. પદ્મચન્દ્ર : રાજનગરના શ્રીમાલી સંઘવી શિવજી પિતા, સુરિમાદે (સુરમદે) માતા, જન્મ સં.૧૬૮૨ ચૈત્ર સુદ ૧૫, દીક્ષા સં.૧૬૯૮ ફાગણ સુદ ૩, આચાર્યપદ સં.૧૬૯૯ આસાડ સુદિ ૧૫ (વૈશાખ સુદિ ૩) રાજનગરમાં. સ્વર્ગવાસ સં.૧૭૪૪ આસો વદિ ૧૦ વીરમગામ.

૬૧. મુનિચન્દ્ર : જોધપુરના સોનીગોત્રે ઓશવાલ શાહ ધનરાજ પિતા, ધારલદે માતા, જન્મ સં.૧૬૯૩ જેઠ સુદ ૭. દીક્ષા સં.૧૭૦૭ માગસર સુદ ૫ આગ્રામાં, આચાર્યપદ સં.૧૭૨૨ અસાડ સુદ ૧૦ ખંભાતમાં (‘ગચ્છપ્રબંધ’માં સં.૧૭૩૭),

ભટ્ટારકપદ સં. ૧૭૪૪ વીકાનેરમાં, સ્વ. સં. ૧૭૫૦ આસો વદ ૧૦ વીરમગામમાં.

(સં. ૧૭૨૮માં આ આચાર્યના શિષ્ય પં. ગોવિંદજી તત્ શિષ્ય ત્રીકમજીએ અંતગડ સૂત્રની પ્રત લખી, રો. એ. સી. મુંબઈ પાસેની.)

૬૨. નેમિચન્દ્ર : રત્નપુર(સુરપુર)ના નાહાડગોત્રીય ઓસવાલ શાહ ભારમલ પિતા, ભક્તાદે માતા, જન્મ સં. ૧૭૩૧ ચૈત્ર વદિ ૫. દીક્ષા સં. ૧૭૪૦ વૈશાખ શુદ્ધિ ૩ વીકાનેરમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૭૫૦ ભાદરવા સુદ્ધિ ૧૫ વીરમગામમાં, ભટ્ટારકપદ સં. ૧૭૫૦ આસો વદી ૧૧, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૯૭ વૈશાખ વદિ ૫ વીકાનેરમાં.

૬૩. કનકચન્દ્ર : વીકાનેર(દહીરવાસ)ના મુણોતગોત્રીય શા માઈદાસ પિતા, મહિમાદે માતા, જન્મ સં. ૧૭૪૬ શ્રાવણ સુદ્ધિ ૩. દીક્ષા સં. ૧૭૫૭ મહા સુદ્ધિ ૫, આચાર્યપદ સં. ૧૭૯૬ મહા શુદ્ધિ ૧૩ વીકાનેરમાં, ભટ્ટારકપદ સં. ૧૭૯૭ આષાઢ સુદ્ધિ ૨ વીકાનેરમાં, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૧૦ મહા વદ ૯ વીકાનેરમાં.

[તેમણે 'સ્તવનચોવીસી' રચેલ છે.]

૬૪. શિવચન્દ્ર : માંડલના શ્રીમાલી ગાંધી શા દીપચંદ પિતા, ધનબાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૭૫૬ કારતક સુદ્ધિ ૬. દીક્ષા સં. ૧૭૭૪ અસાડ શુદ્ધિ ૨, આચાર્યપદ સં. ૧૮૧૦ મહા વદ ૬ વીકાનેર, ત્યાં જ ભટ્ટારકપદ સં. ૧૮૧૧ મહા સુદ્ધિ ૫, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૨૩ પ્રથમ ચૈત્ર સુદ્ધિ ૯ વડુ ગામે.

૬૫. ભાનુચન્દ્ર : કરમાવાસના ઓસવાલ ભણશાલી શા પ્રેમરાજ પિતા, પ્રેમાદે માતા, જન્મ સં. ૧૮૦૩. દીક્ષા સં. ૧૮૧૫ વૈશાખ સુદ્ધિ ૭ વીકાનેર, આચાર્યપદ સં. ૧૮૨૩ પ્રથમ ચૈત્ર સુદ્ધિ ૯ વડુ ગામમાં, ભટ્ટારકપદ તે જ વર્ષમાં બીજા ચૈત્ર સુદ્ધિ ૫ સોમ, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૩૭ કાર્તિક વદ ૯ વીરમગામમાં.

[ભટ્ટારકપદ વડુ ગામમાં જ.]

૬૬. વિવેકચન્દ્ર : જાલોરના ઓસવાલ સંઘવી શા મૂળચંદ પિતા, મહિમાદે માતા, જન્મ સં. ૧૮૦૯. દીક્ષા સં. ૧૮૨૦ નાગોરમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૮૩૭ આસો સુદ્ધિ ૨ વીરમગામ, ભટ્ટારકપદ સં. ૧૮૩૭ મહા સુદ્ધિ ૫ વીરમગામ, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૫૪ શ્રાવણ વદિ ૧૩ ઉજ્જૈણીમાં.

[પિતા સં. ૧૮૩૩માં વીકાનેર આવી ગયેલા.]

૬૭. લલિચન્દ્ર : વીકાનેરના ઓસવાલ છાજેડ ગોત્રના પિતા શા. ગિરધર, માતા ગોરમદે, જન્મ સં. ૧૮૩૫ શ્રાવણ વદ. દીક્ષા સં. ૧૮૪૯ વૈશાખ સુદ્ધિ ૩ ખંભાત, આચાર્યપદ સં. ૧૮૫૪ શ્રાવણ વદ ૯ ઉજ્જૈણમાં, ભટ્ટારકપદ સં. ૧૮૫૪ માગસર વદ ૫ ઉજ્જૈણમાં, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૮૮૩ કાર્તિક વદ ૧૦ વીકાનેર. તેમણે 'સિદ્ધાન્તરત્નિકા-વ્યાકરણ' 'જ્યોતિષજાતકગ્રંથ' વગેરે રચ્યા. એમના ઉપદેશથી ઉદેપુરવાસી પટવા જોરાવરમહાજીએ ૨૫ લાખ ખર્ચી શત્રુંજયનો સંઘ કાઢ્યો.

૬૮. હર્ષચન્દ્ર : બંગાલના સાધાસર (સાધાસણ) ગામના ઓસવાલ સંઘવી-ગોત્રીય શગતા શાહ પિતા, વખતાદે માતા. દીક્ષા સં. ૧૮૮૧ મહા શુદ્ધિ ૧૩, આચાર્યપદ

સં.૧૮૮૩ કારતક વદિ ૭ વીકાનેરમાં, તે જ વર્ષમાં ભટ્ટારકપદ મહા શુદ ૫, સ્વર્ગવાસ સં.૧૯૧૩ ફાગણ વદ ૧૩ શંખેશ્વરમાં. સં.૧૯૦૮નો પ્રતિષ્ઠાલેખ, ગે.રે.

તેમના ઉપદેશથી મુર્શિદાબાદવાળા પ્રતાપસિંહ બાબુએ સં.૧૯૦૪માં કેશરિયાજીનો સંઘ કાઢ્યો.

આના શિષ્ય કુશલચન્દ્રગણિ (કચ્છ કોડાય વીસા ઓસવાળ જેતસિંહના ભીમબાઈથી પુત્ર, જન્મ સં.૧૮૮૭, દીક્ષા સં.૧૯૦૭ માગશર શુદ ૨, સ્વ.૧૯૭૦ ભાદરવા શુદ ૧૦ કચ્છ કોડાયમાં) થયા.

૬૯. હેમચન્દ્ર : કચ્છ કોડાયના ઓસવાળ જ્ઞાતિ શાહ ડુંગરશી પિતા. દીક્ષા સં.૧૯૧૪ વૈશાખ શુદ ૩, આચાર્યપદ સં.૧૯૧૫ વીકાનેરમાં, સ્વર્ગવાસ સં.૧૯૬૭ ચૈત્ર ૭ વીકાનેરમાં.

૭૦. બ્રાતૃચન્દ્ર : જન્મ વાંકડિયા વડગામ (મરુધર દેશમાં), ઔદિચ્ય બ્રાહ્મણ દાનમલજી પિતા, વિજયા માતા, જન્મ સં.૧૯૨૦. દીક્ષા સં.૧૯૩૫ ફાગણ સુદ ૨ વીરમગામમાં, આચાર્યપદ સં.૧૯૬૭ વૈશાખ સુદ ૧૩ શિવગંજમાં. સ્વર્ગવાસ સં.૧૯૭૨ના વૈશાખ વદ ૮ બુધ રાજનગર - અમદાવાદમાં.

[જન્મમિતિ પોષ વદ ૧૦. સં.૧૯૩૭માં કુશલચન્દ્રગણિની નિશ્ચામાં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. તેઓ મહાપ્રતાપી, સિદ્ધાન્તપારગામી, સંવેગરંગરંજિત આત્મા હતા. તેમણે જામનગર, ધ્રાંગધ્રા, પાટડી, લીંબડી, ભૂજ, જેસલમેર વગેરે અનેક રાજ્યોના રાજવીઓને જૈનધર્મથી પ્રભાવિત કર્યા હતા. એમના ઉપદેશથી અનેક જીર્ણોદ્ધારો થયા, પાંજરાપોળો, પાઠશાળાઓ, પોષધશાળાઓ વગેરેની સ્થાપના થઈ.]

૭૧. દેવચન્દ્ર : હાલ વિદ્યમાન છે. એમણે સં.૧૯૮૨માં મુંબઈમાં ભરાયેલી યતિપરિષદમાં પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું.

[દેવચન્દ્ર વસ્તુતઃ હેમચન્દ્રસૂરિની પાટે યતિશાખાના આચાર્ય હતા. બ્રાતૃચન્દ્ર-સૂરિની પાટે સાગરચન્દ્ર આવેલા.

૭૧. સાગરચન્દ્ર : કચ્છમાં નાના ભાડિયામાં જન્મ સં.૧૯૪૩, પિતા ધારશી-ભાઈ વીરજી, માતા રતનબાઈ. જ્ઞાતિ વીસા ઓસવાળ. દીક્ષા સં.૧૯૫૮ મહા સુદ ૧૩, ખંભાતમાં. આચાર્યપદ સં.૧૯૯૩ જેઠ સુદ ૪ શનિવાર, અમદાવાદમાં. સ્વ. સં.૧૯૯૫ ભાદરવા વદ ૪ ધ્રાંગધ્રા. તેમને શ્રમણસંઘની એકતા અને જૈન ધર્મની ઉન્નતિ માટે ઘણી ધગશ હતી. સં.૧૯૯૦માં અમદાવાદમાં અખિલ ભારતીય મુનિ સંમેલન મળ્યું હતું તેમાં તેઓ આવ્યા હતા અને નિર્ણય આપનારી પ્રવર મુનિસમિતિમાં તે નિમાયા હતા. તેમણે બ્રાતૃચન્દ્રસૂરિ ગ્રંથમાળા શરૂ કરી અને અનેક ગ્રંથો સંપાદિત કરી પ્રકાશિત કર્યાં. જુઓ શ્રી પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છ ટૂંક રૂપરેખા, પૃ.૧૫૪.

૭૨. મુનિ વૃદ્ધિચન્દ્ર.]

પૂર્તિ

[પ્રથમાવૃત્તિમાં લઘુ પૌશાલિક શાખામાં ૫૫. હેમવિમલના અનુષંગે પાદટીપમાં

કમલકલશ અને કુતુબપુરા શાખા વિશે થોડીક માહિતી હતી તેની સાથે 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' વગેરેમાંથી એમને વિશેની પ્રાપ્ત માહિતી ઉમેરીને નોંધો તૈયાર કરી છે.]

તપાગચ્છ કમલકલશ શાખા પટ્ટાવલી

૫૨. રત્નશેખર : જુઓ મૂળ પટ્ટાવલીમાં ક.૫૨.

૫૩. સોમદેવ : એ સોમસુંદરસૂરિના શિષ્ય હતા અને સં.૧૪૯૬માં રાણકપુર તીર્થમાં સોમસુંદરે એમને આચાર્યપદ આપ્યું હતું. તે સમર્થ કવિ, સચોટ વ્યાખ્યાતા અને મોટા વાદી હતા. પોતાની કાવ્યકલાથી તેમણે મેવાડના રાણા કુંભા, જૂનાગઢના રા' માંડલિક અને ચાંપાનેરના જયસિંહને રંજિત કર્યા હતા. ખંભાતમાં શાસ્ત્રાર્થી કરી રાત્રિભોજનત્યાગની સ્થાપના કરી હતી. તેમણે જિનપ્રભસૂરિના 'સિદ્ધાન્તસ્તવ'ની અવચૂરિ, સોમસુંદરસૂરિના 'યસ્મદસ્મદષ્ટાદશસ્તવ'ની અવચૂરિ (સં.૧૪૯૭), ગદ્યપદ્ય 'કથામહોદધિ' (સં.૧૫૦૪) અને 'ચતુર્વિંશતિ-જિન-સ્તોત્ર' રચ્યાં છે.

સોમદેવ આચાર્યપદમાં લક્ષ્મીસાગરથી મોટા હતા પણ લક્ષ્મીસાગર પડમા ગચ્છનાયક બન્યા આથી સોમદેવે પોતાના શિષ્ય શુભરત્નને સં.૧૫૧૭માં આચાર્યપદવી આપી સુધાનંદનસૂરિ નામ આપી પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. લક્ષ્મીસાગર-સૂરિએ માળવામાં ત્રણ વર્ષ વિચરી ગુજરાતમાં આવતાં ગચ્છમેળ કરાવ્યો.

લક્ષ્મીસાગર અને સોમદેવ બન્નેના ઉપદેશથી સં.૧૫૨૮માં અમદાવાદમાં જ્ઞાનભંડાર સ્થાપિત થયો.

૫૪. સુધાનંદન : દીક્ષા સોમદેવસૂરિ પાસે, નામ શુભરત્ન. ઉપાધ્યાયપદ સોજિત્રામાં. આચાર્યપદ સં.૧૫૧૭ કે ૧૫૧૮માં ઉમરેઠમાં.

૫૫. સુમતિસુંદર : જન્મ સં.૧૪૯૪માં આબુ પાસેના વેલાંગરી ગામમાં. પિતા વીસા પોરવાડ નારણગોત્રીય શા. ટીડ, માતા રૂડી. દીક્ષા સં.૧૫૧૧, આચાર્યપદ સં.૧૫૧૮. તેમના ઉપદેશથી આબુમાં અચલગઢમાં સંઘવી સહસાએ સં.૧૫૫૪માં ચૌમુખ જિનપ્રાસાદનો પાયો નાખ્યો.

સુમતિસુંદર અને મુખ્ય પટ્ટાવલીના ક.૫૪ સુમતિસાધુ વિશેની કેટલીક હકીકતોમાં ભેગસેળ દેખાય છે. તે માટે જુઓ ત્યાં કરેલી નોંધ.

૫૬. કમલકલશ : તેઓ સુમતિસુંદરસૂરિના શિષ્ય હતા. સહસ્રાવધાની હતા. સિરોહીનો રાજા લાખો તેમને બહુ માનતો હતો. તેમના નામથી સં.૧૫૫૪(૫૫)માં કમલકલશગચ્છ નીકળ્યો. એમને સુમતિસાધુએ આચાર્યપદ આપ્યું હતું. એમનાથી નાના હેમવિમલસૂરિને આચાર્યપદ અપાતાં એમણે પોતાની નવી પાટપરંપરા સ્થાપી.

પ્રતિમાલેખ સં.૧૫૫૨-૫૩-૧૬૦૩, ના.૧.

૫૭. જયકલ્યાણ : તેમણે સં.૧૫૬૬ના ફાગણ ૧૦ના રોજ અચલગઢ પર સહસાએ કરાવેલ ચૌમુખ જિનપ્રાસાદમાં મૂળનાયકની પ્રતિષ્ઠા કરી.

પ્રતિમાલેખ સં.૧૫૬૬, જિ.૨; ૧૫૬૩, બુ.૨.

૫૮. ચારિત્રસુંદર : એમનું બીજું નામ ચરણસુંદર પણ મળે છે. તેઓ

સં. ૧૫૬૬ની અચલગઢની ચૌમુખ જિનની પ્રતિષ્ઠામાં હાજર હતા.

તપાગચ્છ કુતુબપુરા શાખા / નિગમમત પટ્ટાવલી

૫૪. સોમદેવ : જુઓ ઉપર કમલકલશ શાખા પટ્ટાવલીમાં.

૫૫. સોમજય : તેમનું નામ સોમજશ પણ મળે છે. તેમને લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ લાડોલમાં આચાર્યપદ આપ્યું હતું. તેઓ મોટા તાર્કિક હતા. સં. ૧૫૨૫માં આબુના ભીમવિહારમાં એમણે ઋષભદેવની જિનપ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. સં. ૧૫૩૮માં લક્ષ્મીસાગરસૂરિ અને એમના ઉપદેશથી અમદાવાદમાં દેવા શ્રીમાલીએ ગ્રંથભંડાર સ્થાપ્યો હતો. સં. ૧૫૪૮માં એમણે માળવાના કુંદનપુર(અમકાઝમકા)માં અમીઝરા પાર્શ્વનાથની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

૫૬. જિનસોમ : તેઓ સોમજયસૂરિના મુખ્ય શિષ્ય હતા. લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ એમને પાટણમાં ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું હતું. આચાર્યપદ સં. ૧૫૧૫માં આબુમાં.

૫૬. ઈન્દ્રનંદિ : એ સોમજયના શિષ્ય હતા. એમને આચાર્યપદ સં. ૧૫૨૮માં અમદાવાદમાં લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ આપ્યું હતું. એમણે સં. ૧૫૫૮માં પાટણ પાસેના કતપર(કુતુબપુરા)માં પોતાના શિષ્યને આચાર્યપદ આપી, ગાદીપતિ સ્થાપી નવો કુતુબપુરાગચ્છ ચલાવ્યો. આમાંથી જ પછીથી નિગમમત નીકળ્યો.

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૫૨-૬૮, ના. ૧; ૧૫૫૬-૫૮-૬૧-૬૩, બુ. ૨; ૧૫૬૩, બુ. ૧.

૫૭. ધર્મહંસ : સં. ૧૫૫૫માં અમદાવાદમાં આચાર્યપદ. સં. ૧૫૫૮માં ઈન્દ્રનંદિએ એમને ગાદી પર સ્થાપી કુતુબપુરાગચ્છ સ્થાપ્યો.

૫૮. ઈન્દ્રહંસ : સં. ૧૫૫૫માં અમદાવાદમાં ઉપાધ્યાયપદ. તેમના ઉપદેશથી સં. ૧૫૪૮માં 'શાંતિનાયચરિત્ર'ની પ્રત લખાઈ હતી. એમણે સં. ૧૫૫૪માં 'ભુવન-ભાનુચરિત્ર (ગદ)', સં. ૧૫૫૫માં 'ઉપદેશકલ્પવદ્ધી' અને સં. ૧૫૫૭માં 'બલિનરેન્દ્રકથા' એ ગ્રંથો રચ્યા છે. નિગમમતને એમણે વ્યવસ્થિત રૂપ આપ્યું એમ મનાય છે.

(બીજી પરંપરા)

૫૭. સૌભાગ્યનંદિ : તે ધર્મહંસના બીજા શિષ્ય હતા અને ઈન્દ્રનંદિની પાટે આવ્યા હતા. તેમણે સં. ૧૫૭૬માં 'મૌનએકાદશીકથા' અને સં. ૧૫૭૮માં 'વિમલનાથ-ચરિત્ર' એ ગ્રંથો રચ્યા છે.

તેમના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૭૧, જિ. ૨; ૧૫૮૧, ના. ૧; ૧૫૭૬-૮૮-૮૦-૮૭, બુ. ૧.

તેમની સાથે આચાર્ય પ્રમોદસુંદરસૂરિનું રાજ્ય પણ સં. ૧૫૭૩માં ઉલ્લેખાયેલું મળે છે. પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૭૧, ના. ૧.

૫૮. હંસસંયમ : એમના રાજ્યમાં સં. ૧૬૦૪માં લખાયેલી પ્રત મળે છે. એમનું બીજું નામ હર્ષવિનય હોવાનું અને એમણે નિગમમતને બળ આપ્યાનું પણ નોંધાયું છે.

એમનું ત્રીજું નામ વિનયહંસ હોવાનું અને એમણે ઘણા ગ્રંથો રચ્યા હોવાની માહિતી પણ મળે છે. (જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ, ભા.૩, પૃ.૫૭૫).

૫૯. ઇન્દ્રનંદિ.

૬૦. સંયમસાગર.

૬૧. હંસવિમલ.

તપાગચ્છ વિજય સંવિગ્ન શાખા પટ્ટાવલી

૬૧. વિજયસિંહસૂરિ : જુઓ મુખ્ય પટ્ટાવલી ક.૬૦ના પેટામાં.

૬૨. સત્યવિજયગણિ : જન્મ લાડનું, દુગડ ગોત્રના ઓશવાલ શા. વીરચંદ પિતા, વીરમદેવી માતા, નામ શિવરાજ. દીક્ષા ૧૪ વર્ષની વયે વિજયદેવસૂરિને હતો. વિજયસિંહસૂરિના શિષ્ય સ્થાપિત થયા. વિજયદેવસૂરિના પટ્ટાધિકારી વિજયસિંહસૂરિનો સં.૧૭૦૮માં સ્વર્ગવાસ થતાં સત્યવિજયગણિને એ પદે સ્થાપવાનું વિચારવામાં આવ્યું પરંતુ એ ક્રિયોદ્ધાર કરી શુદ્ધ સંવેગી માર્ગને અનુસરવા તત્પર ને આત્મચંચી હતા તેથી તેમણે એ પદ સ્વીકારવાની સાફ ના પાડી અને એ પદ વિજયપ્રભસૂરિને આપવામાં આવ્યું. તેઓએ એકાકીપણે છઠ્ઠછઠના તપપૂર્વક આખા મેવાડમાં અને મારવાડમાં ફરી લોકોમાં ધર્મશ્રદ્ધા પ્રબળ બનાવવાનું કામ કર્યું હતું. શિથિલાચારને દૂર કરવા એમણે જે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો એમાં ઉપાધ્યાય યશોવિજયજીની સહાય હતી. સત્યવિજય આનંદધન સાથે રહ્યા હતા એવી પણ એક કથા છે. સ્વ. સં.૧૭૫૬ પોષ સુદ/વદ ૧૨ શનિવારે પાટણમાં અનશનપૂર્વક. ખરતરગચ્છના જિનહર્ષે એમના નિર્વાણનો રાસ રચ્યો છે.

વિજયસિંહસૂરિએ તો પોતાની ગાદીના વારસ સત્યવિજયગણિને જ ગણ્યા હતા અને પોતાના મુનિસમુદાયને એમની આજ્ઞામાં મૂક્યો હતો. આ રીતે ગચ્છનાયકનું શાસન સ્વીકારવા છતાં સત્યવિજયગણિની પાટપરંપરા પોતાની રીતે ચાલુ રહી. વિજયપ્રભસૂરિએ શરૂ કરેલી યત્તિપરંપરાથી પોતાના સંવેગી સાધુઓ જુદા તરી આવે તે માટે સત્યવિજયજીએ પીળાં વસ્ત્ર પહેરવાનું શરૂ કર્યું હતું. પીળાં વસ્ત્રની પરંપરા ત્યારથી શરૂ થઈ એમ મનાય છે.

૬૩. કપૂરવિજયગણિ : જન્મ સં.૧૭૦૪ પાટણ પાસે વાગરોડમાં પોરવાડ શા. ભીમજી પિતા, વીરા માતા, જન્મનામ કાનજી. દીક્ષા સત્યવિજયગણિ પાસે પાટણમાં સં.૧૭૨૦ માગશર સુદ. સ્વ. સં.૧૭૭૫ શ્રાવણ વદ ૧૪ સોમવારે પાટણમાં.

૬૪. ક્ષમાવિજયગણિ : જન્મ આબુ પાસે પોચંદ્રામાં, ઓસવાલવંશી ચામુંડા ગોત્રના શાહ કલા પિતા, વનાં માતા, જન્મનામ ખેમચંદ. દીક્ષા સં.૧૭૪૪ જેઠ સુદ ૧૩, ૨૨ વર્ષની ઉંમરે અમદાવાદમાં, કપૂરવિજય શિ. વૃદ્ધિવિજય પાસે, સ્વ. સં.૧૭૮૬ આસો સુદ ૧૧ અમદાવાદમાં. એમણે 'પાર્શ્વનાથસ્તવ'ની રચના કરી છે.

૬૫ જિનવિજયગણિ : જન્મ સં.૧૭૫૨ અમદાવાદમાં, શ્રીમાલી શા. ધર્મદાસ પિતા, લાડકુંવર માતા, જન્મનામ ખુશાલ. દીક્ષા સં.૧૭૭૦ કારતક વદ ૬ બુધવારે અમદાવાદમાં ક્ષમાવિજય પાસે. સ્વ. સં.૧૭૮૯ના શ્રાવણ સુદ ૧૦ મંગળવારના રોજ

૪૭ વર્ષની વયે પાદરામાં.

એમણે 'કપૂરવિજયગણિ રાસ' (સં.૧૭૭૯), 'ક્ષમાવિજયનિર્વાણ રાસ', 'વીસી' (સં.૧૭૮૯), 'મૌન એકાદશી સ્ત.' (સં.૧૭૯૫) વગેરે ઘણી ગુજરાતી કૃતિઓ રચી છે (જુઓ ભા.૫, પૃ.૩૦૪-૦૯)

૬૬. ઉત્તમવિજયગણિ : જન્મ સં.૧૭૬૦ અમદાવાદમાં, પિતા લાલચંદ, માતા માણેક, જન્મનામ પૂજા શા. સં.૧૭૭૮માં ખરતરગચ્છના દેવચંદ્રગણિ પાસે ધાર્મિક તત્ત્વગ્રંથોનો અભ્યાસ કર્યો. સં.૧૭૯૬ વૈશાખ સુદ ૬ના રોજ જિનવિજય પાસે દીક્ષા અમદાવાદમાં. સ્વ. સં.૧૮૨૭ મહા સુદ ૮ અમદાવાદમાં.

એમણે 'સંયમશ્રેણીગર્ભિત મહાવીર સ્તવ' (સં.૧૭૯૯), 'જિનવિજય નિર્વાણ રાસ' (સં.૧૭૯૯), 'અષ્ટપ્રકારી પૂજા' (સં.૧૮૧૩/૧૯), 'શ્રાદ્ધવિધિવૃત્તિ બાલા.' (સં.૧૮૨૪) વગેરે અનેક ગુજરાતી કૃતિઓ રચી છે (જુઓ ભા.૬, પૃ.૨-૭ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧).

૬૭. પદ્મવિજયગણિ : જન્મ સં.૧૭૯૨ ભાદરવા સુદ ૨ અમદાવાદમાં, શ્રીમાળી વણિક ગણેશ પિતા, ઝમકુ માતા, જન્મનામ પાનાચંદ. દીક્ષા સં.૧૮૦૫ મહા સુદ ૫ અમદાવાદમાં, ઉત્તમવિજય પાસે, પંડિતપદ સં.૧૮૧૦ રાધનપુરમાં. તેમણે શત્રુંજયની ૧૩ ને ગુજરાતનાં બીજાં તીર્થો તેમજ સમેતશિખરજીની પણ યાત્રા કરેલી. દક્ષિણમાં બુરહાનપુર સુધી વિહાર કરેલો. સ્વ. સં.૧૮૬૨ ચૈત્ર સુદ ૫ બુધવારે પાટણમાં.

એમણે સં.૧૮૧૧થી ૧૮૫૮ સુધીનાં રચનાવર્ષો ધરાવતી, 'નેમનાથ રાસ', 'સમરાદિત્ય કેવલી રાસ,' 'ઉત્તમવિજય નિર્વાણ રાસ', 'અષ્ટપ્રકારી પૂજા', સ્તવન-સંજ્યાદિ, બાલાવબોધો વગેરે વિવિધ પ્રકારની અનેક ગુજરાતી કૃતિઓ રચી છે. (જુઓ ભા.૬, પૃ. ૪૭-૭૨ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧).

૬૮. રૂપવિજયગણિ : સં.૧૮૬૧થી ૧૯૦૦ સુધીનાં રચનાવર્ષો ધરાવતી એમની, 'ગુણસેનકેવલી રાસ', 'વિમલરાસ', 'પદ્મવિજય નિર્વાણ રાસ', પૂજાઓ, સ્તવન-સંજ્યાદિ, બાલાવબોધો વગેરે વિવિધ પ્રકારની અનેક કૃતિઓ મળે છે (જુઓ ભા.૩, પૃ.૨૬૧-૭૦ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧). સં.૧૯૧૦માં તેઓ સ્વર્ગવાસ પામ્યા હોવાનું નોંધાયું છે.

એમના શિષ્ય અમીવિજયની પરંપરામાં વિજયનીતિસૂરિ એક પ્રભાવક આચાર્ય થયા.

૬૯. કીર્તિવિજયગણિ : જન્મ પાલનપુર, વીસા ઓસવાલ જ્ઞાતિ, જન્મનામ કપૂરચંદ. ૪૫ વર્ષની ઉંમરે દીક્ષા લીધેલી અને સં.૧૮૮૦માં અમદાવાદમાં ૧૧ મુનિવરો સાથે ચોમાસું રહ્યા હતા એટલી માહિતી મળે છે.

૭૦. કસ્તૂરવિજયગણિ : સં.૧૮૩૦માં દીક્ષા અને કાળધર્મ વડોદરામાં એટલી જ એમને વિશે માહિતી મળે છે. તપસ્વી ને પ્રભાવક પુરુષ હતા, તેથી વડોદરાના

કોઠારી પોળના પાર્શ્વનાથ જિનાલયમાં તથા અમદાવાદમાં લુહારની પોળના ઉપાશ્રયમાં એમની મૂર્તિ સ્થાપિત થઈ છે.

૭૧. મણિવિજય (દાદા) : જન્મ સં. ૧૮૫૨ ભારદવા સુદ, ભોયણી તીર્થ પાસેના અઘાર ગામના જીવણદાસ પિતા, ગુલાબદેવી માતા, જ્ઞાતિએ વીસા શ્રીમાળી, જન્મનામ મોતીચંદ, દીક્ષા સં. ૧૮૭૭ પાલીમાં કીર્તિવિજયગણિ પાસે. તેમણે દીક્ષાના દિવસથી જિંદગી પર્યંત ચઉવિહારા એકાસણાં કર્યાં હતાં. પંચાસપદ ૧૮૨૨ જેઠ સુદ ૧૩. સ્વ. સં. ૧૮૩૫ આસો સુદ ૮ અમદાવાદમાં.

એમનો શિષ્યપરિવાર મોટો થયો તેથી તેઓ દાદા તરીકે ખ્યાતિ પામ્યા.

એમની બે પાટપરંપરા ચાલી છે - વિજયસિદ્ધિસૂરિની અને બુદ્ધિવિજયની. બીજી પરંપરામાં નામાંકિત સાધુવરો થયા છે.

૭૨. બુદ્ધિવિજય / બુટેરાયજી : પંજાબમાં લુધિયાણા પાસે દુલુબા ગામ, ગિલ ગોત્રના ટેકસિંહ પિતા, કર્મો માતા, જન્મ સં. ૧૮૬૩, જન્મનામ ટલસિંહ પછી દલસિંહ ને પછી બુટાસિંહ થયું. સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયના નાગરમલજી પાસે દીક્ષા સં. ૧૮૮૮માં દિલ્હીમાં, નામ બુટેરાયજી. તત્ત્વજિજ્ઞાસાથી એમણે તેરાપંથી સાધુઓનો સંપર્ક કરેલો. મુહપત્તી છોડી દેતાં એમનો સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયમાં ઘણો વિરોધ થયેલો. સં. ૧૮૨૧માં એમણે મણિવિજય દાદા પાસે સંવેગી દીક્ષા લીધી, નામ બુદ્ધિવિજય. શાસ્ત્રજ્ઞ બુટેરાયજી સંપ્રદાયમાં ઘણા પ્રભાવક બની રહ્યા. સ્વ. સં. ૧૮૩૮ ફાગણ વદ અમાસ અમદાવાદમાં.

એમના ત્રણ શિષ્ય - મૂલચંદજી, વૃદ્ધિચંદજી અને આત્મારામજીની પરંપરા નોંધપાત્ર બની રહી છે.

૭૩. મુક્તિવિજયગણિ / મૂલચંદજી : પંજાબમાં સિયાલકોટમાં ભાવડા જૈન જ્ઞાતિ, ઉપકેશવંશ, બરડ ગોત્ર, પિતા સુખા શાહ, માતા બકોરાબાઈ (મહતાબદેવી), જન્મ સં. ૧૮૮૬, જન્મનામ મૂળચંદ. દીક્ષા સં. ૧૮૦૨ સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયમાં બુટેરાયજી પાસે. બુટેરાયજી સાથે એમણે મુહપત્તીનો ત્યાગ કર્યો હતો અને પછી સં. ૧૮૧૨માં અમદાવાદમાં મણિવિજય દાદા પાસે સંવેગી દીક્ષા લીધી હતી, નામ મુક્તિવિજય. સં. ૧૮૨૩માં ગણિપદ. અનુશાસનના આગ્રહી મૂળચંદજીએ અનેક સાધુઓને દીક્ષિત કરી સંપ્રદાયનો વિસ્તાર કર્યો હતો. સ્વ. સં. ૧૮૪૫ માગશર વદ ૬ ભાવનગરમાં.

૭૪. વિજયકમલસૂરિ : પાલીતાણાવાસી કોરડિયા કુટુંબ, પિતા દેલચંદ નેમચંદ, માતા મેઘબાઈ, જન્મ સં. ૧૮૧૩ ચૈત્ર સુદ ૨ સોમવાર, જન્મનામ કલ્યાણચંદ. સં. ૧૮૩૬ વૈશાખ વદ ૮ અમદાવાદ પાસે ગામઢામાં વૃદ્ધિચંદ્રજી પાસે દીક્ષા લઈ મૂળચંદજીના શિષ્ય બન્યા. પંચાસપદ સં. ૧૮૪૭ જેઠ સુદ ૧૩, આચાર્યપદ સં. ૧૮૭૩ મહા સુદ ૬ રવિવાર અમદાવાદમાં. સ્વ. સં. ૧૮૭૪ આસો સુદ ૧૦ સુરતમાં.

૭૫. વિજયકેસરસૂરિ : બોટાદ પાસે પાળિયાદના વતની વીસા શ્રીમાળી માધવજી નાગજી પિતા, પાનબાઈ માતા, જન્મ પાલીતાણામાં સં. ૧૮૩૩ પોષ સુદ ૧૫, જન્મનામ કેશવજી. દીક્ષા સં. ૧૮૫૦ માગશર સુદ ૧૦ વડોદરામાં વિજયકમલસૂરિ પાસે. ગણિપદ સં. ૧૮૬૩માં સુરતમાં. આચાર્યપદ સં. ૧૮૮૩ કારતક વદ ૬. સ્વ. સં. ૧૮૮૬ શ્રાવણ વદ ૫ અમદાવાદમાં. તેઓ યોગવિદ્યાના અભ્યાસી હતા અને તેમણે કેટલાંક પુસ્તકો લખ્યાં છે.

એમના ગુરુબંધુ વિનયવિજયના શિષ્ય પાલીતાણા ગુરુકુળના સ્થાપક ચારિત્ર-વિજય થયા અને તેમના બે શિષ્યો દર્શનવિજય તથા જ્ઞાનવિજય તેમજ દર્શનવિજયશિ. ન્યાયવિજય ત્રિપુટી મહારાજ કહેવાતા અને તેમણે ઘણાં વિદ્યાકાર્યો કર્યાં છે.

બીજા એક ગુરુબંધુ વિજયમોહનસૂરિશિ. વિજયપ્રતાપસૂરિશિ. યુગદિવાકર વિજયધર્મસૂરિ એક અત્યંત પ્રભાવક આચાર્ય થયા. એમના શિષ્ય આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ ધરાવનાર સાહિત્યકલારત્ન વિજયયશોદેવસૂરિએ ઉપાધ્યાય યશોવિજયજીના જીવન-કાર્યને એમના ગ્રંથોને પ્રકાશમાં આણવાનું એક મહત્ત્વનું કાર્ય કર્યું છે.

૭૩. વૃદ્ધિવિજય / વૃદ્ધિચંદ્રજી : પંજાબમાં ગુજરાનવાલા જિલ્લાના રામનગરના ભાવડાવંશીય ગદહિયાગોત્રીય વીસા ઓસવાસ લાલા ધર્મયશજી પિતા, કૃષ્ણાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૮૮૦ પોષ સુદ ૧૧, જન્મનામ કૃપારામ. દીક્ષા સ્થાનકવાસી સંપ્રદાય-માં બુટેરાયજી પાસે સં. ૧૮૦૮ અસાડ સુદ ૧૩ દિલ્હીમાં, દીક્ષાનામ વૃદ્ધિચંદ્રજી. બુટેરાયજીની સાથે મણિવિજય દાદા પાસે સંવેગી દીક્ષા સં. ૧૮૧૨, નામ વૃદ્ધિવિજય. સ્વ. સં. ૧૮૪૮ વૈશાખ સુદ ૭ ભાવનગરમાં. આ શાન્તમૂર્તિ વિદ્યાભ્યાસી સાધુવરે જ્ઞાન-પ્રસારની ઘણી પ્રવૃત્તિઓ કરી હતી.

વૃદ્ધિચંદ્રજીના બે શિષ્યો અત્યંત પ્રભાવક થયા - વિજયધર્મસૂરિ અને વિજયનેમિસૂરિ.

૭૪. વિજયધર્મસૂરિ : મહુવાના વીસા શ્રીમાળી પિતા રામચંદ્ર, માતા કમળા-બહેન, જન્મ સં. ૧૮૨૪, જન્મનામ મૂળચંદ. દીક્ષા સં. ૧૮૪૩ જેઠ વદ ૫ ભાવનગરમાં વૃદ્ધિચંદ્રજી પાસે, દીક્ષાનામ ધર્મવિજય. નવ વર્ષ કાશીમાં રહી બંગાળ, બિહારમાં અનેક સ્થાને વિચર્યા, ઉદાર ધર્મભાવભર્યાં વ્યાખ્યાનોથી જૈનેતરોને પણ આકર્ષ્યા, પાંજરાપોળો સ્થાપી, જૈન પાઠશાળા સ્થાપી અનેક વિદ્વાનો તૈયાર કર્યા, ગ્રંથો પ્રકાશિત કરી યુરોપીય વિદ્વાનોનું ધ્યાન ખેંચ્યું અને જૈન સંપ્રદાયને વિશાળ સંદર્ભમાં મૂકી આપ્યો. એમના કાર્યથી પ્રભાવિત થઈ કાશી, નાંદિયા, કલકત્તા, મિથિલા વગેરે પ્રદેશોના વિદ્વાનોએ કાશીનરેશને હસ્તે એમને 'શાસ્ત્રવિશારદ જૈનાચાર્ય'ની પદવી સં. ૧૮૬૪માં આપી. સ્વ. સં. ૧૮૭૮ ભાદરવા સુદ ૧૪, ગ્વાલિયર પાસે શિવપુરીમાં.

એમના શિષ્ય વિદ્યાવિજયે પણ પ્રાચીન સાહિત્યના સંશોધનનું કામ કર્યું છે.

વિજયનેમિસૂરિ પોતાની શાસનસેવાથી શાસનસમ્રાટની પદવી પામ્યા હતા. એમનો વંશવેલો ઘણો વિસ્તરેલો છે.

૭૩. વિજયાનંદસૂરિ / આત્મારામજી / આત્માનંદજી : પંજાબમાં જીરાનગર પાસેના લહેરા ગામના અઢીધરા કર્પૂર બ્રહ્મક્ષત્રિય ગણેશચંદ્ર પિતા, રૂપાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૮૯૨ ચૈત્ર સુદ ૧ મંગળવાર, જન્મનામ દિત્તારામ, પછીથી નામ દેવીદાસ. દીક્ષા સં. ૧૯૧૦માં માલેરકોટલામાં સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયના જીવનરામજી પાસે, દીક્ષાનામ આત્મારામજી. ઊંડા શાસ્ત્રાભ્યાસે એમને મૂર્તિપૂજા અને મુહપત્તી વિશે જુદું વિચારવા પ્રેર્યા અને ૧૭ સાધુઓ સાથે ગુજરાતમાં આવી એમણે અમદાવાદમાં બુરેરાયજી પાસે સંવેગી દીક્ષા લીધી, સં. ૧૯૩૨, દીક્ષાનામ આનંદવિજય. આત્માનંદ તરીકે પણ ઓળખાયા. એમણે પંજાબમાં અનેક પ્રતિમાઓની પ્રતિષ્ઠા કરી-કરાવી અને મૂર્તિપૂજક સંપ્રદાયના મજબૂત પાયા નાખ્યા. વિવિધ ધર્મોના અભ્યાસી આ મુનિવરે જૈન સિદ્ધાંતને પોતાની તર્કપટુતાથી મૌલિક રીતે સ્કુટ કર્યો અને અનેક ગ્રંથોની રચના કરી. એમની આ શક્તિને કારણે અમેરિકામાં ચિકાગોમાં ઈ.સ. ૧૮૯૩માં ભરાવાની વિશ્વધર્મપરિષદમાં જૈન ધર્મના પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લેવાનું એમને નિમંત્રણ મળ્યું હતું પરંતુ તેમણે વીરચંદ્ર રાઘવજી ગાંધીને પોતાના વતી તૈયાર કરીને મોકલ્યા. સ્વ. સં. ૧૯૫૩ જેઠ સુદ ૭ પંજાબમાં ગુજરાનવાલામાં.

આત્મારામજી શિ. લક્ષ્મીવિજયશિ. હર્ષવિજયના શિષ્ય વિજયવલ્લભસૂરિ એક અત્યંત પ્રભાવક આચાર્ય થઈ ગયા. એમનો જન્મ વડોદરામાં વીસા શ્રીમાળી દીપચંદભાઈ તથા ઇચ્છાબાઈને ત્યાં સં. ૧૯૨૭ કારતક સુદ ૨ના રોજ થયેલો, જન્મનામ છગનલાલ. દીક્ષા સં. ૧૯૪૩ વૈશાખ સુદ ૧૩ રાઘનપુરમાં, દીક્ષાનામ વલ્લભ-વિજય, આચાર્યપદવી સં. ૧૯૮૧ લાહોરમાં. એ આત્મારામજી સાથે ઘણું રહ્યા, એમની પાસે વિદ્યાભ્યાસ કર્યો, એમના પ્રીતિપાત્ર બન્યા અને જિનમંદિરોની સાથેસાથે સરસ્વતીમંદિરો સ્થાપવાની પ્રેરણા એમની પાસેથી મેળવી. ગુરુના અવસાન પછી એમને નામે એમણે અનેક પાઠશાળાઓ, શાળાઓ અને કોલેજ સુધ્ધાં સ્થાપી. મહાવીર જૈન વિદ્યાલય જેવી વ્યાવહારિક કેળવણીની સગવડ પૂરી પાડતી સંસ્થાઓ ઊભી કરી એમણે જૈન સમાજના ઉત્કર્ષમાં ઊંડો રસ લીધો. ભાગલા વખતે એમણે શ્રાવકો પાકિસ્તાનમાંથી ભારતમાં સહીસલામત ખસે તે પહેલાં પોતે ખસવાની ના પાડી, ખાદી પહેરી રાષ્ટ્રીય નવજાગૃતિની સાથે રહ્યા અને એમ અનેક રીતે એ આધુનિક ક્રાન્તિકારી ધર્મપુરુષ બની રહ્યા. સ્વ. સં. ૨૦૧૦ ભાદરવા વદ ૧૦, મુંબઈમાં.

આત્મારામજીના શિષ્ય પ્રવર્તક ક્રાન્તિવિજય, એમના શિષ્ય ચતુરવિજયજી તથા ચતુરવિજયજીના શિષ્ય પુણ્યવિજયજીએ પ્રાચીન સાહિત્યના સંશોધન-સંરક્ષણનું મહત્ત્વનું કાર્ય કર્યું છે. પુણ્યવિજયજી તો આગમપ્રભાકર કહેવાયા અને એમણે અનેક વિદ્વાનોને તૈયાર કર્યા.

આત્મારામજીના શિષ્ય ઉપાધ્યાય વીરવિજયજીના શિષ્ય વિજયદાનસૂરિ, એમના શિષ્ય વિજયપ્રેમસૂરિ અને એમના શિષ્ય વિજયરામચંદ્રસૂરિએ પણ નોંધપાત્ર શાસન-સેવા કરી છે. વિજયરામચંદ્રસૂરિ તો જૈન સિદ્ધાંત માટે અંજાવાતોની સામે અડીખમ

ઊભા રહ્યા છે અને અંજનશલાકા, પ્રતિષ્ઠા અને દીક્ષાના પ્રસંગો એમને હાથે જેટલા થયા છે એટલા વર્તમાન સમયમાં કોઈને હાથે થયા નથી. એમના પોતના ૧૧૭ શિષ્યો હતા અને એમણે પ્રશિષ્યો મળીને ૨૫૦થી વધુ મુનિઓને તથા ૫૦૦થી વધુ સાધ્વીઓને દીક્ષા આપી છે.

વિજયસંવિગ્ન શાખાની વીગતવાર પટ્ટાવલી માટે જુઓ 'તપાગચ્છ શ્રમણ વંશવૃક્ષ.'

તપાગચ્છ વિમલ સંવિગ્ન શાખા પટ્ટાવલી

(વિમલ સંવિગ્ન શાખા ઋદ્ધિવિમલથી શરૂ થાય છે. પણ ઋદ્ધિવિમલની ગુરુ-પરંપરા વિશે અસ્પષ્ટતા છે. એમને કેટલેક સ્થાને આનંદવિમલના શિષ્ય કહ્યા છે, તે તો સમયની દૃષ્ટિએ અસંગત છે. નીચે છે તે પરંપરા 'પ્રાચીન સ્તવનરત્નસંગ્રહ ભા.૧'માંથી આપી છે. ત્યાં આનંદવિમલ-હર્ષવિમલગણિ-જયવિમલગણિ-કીર્તિવિમલગણિ એવી બીજી પરંપરા પણ આપી છે, જે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'થી સમર્થિત થાય છે. હર્ષવિમલ-સૌભાગ્યવિમલ-ઋદ્ધિવિમલનું સમર્થન અન્યત્રથી થતું નથી. 'પ્રાચીન સ્તવન-રત્નસંગ્રહ ભા.૧'માં બે હર્ષવિમલ જુદા હોય એમ સમજાય છે. પણ એ એક જ હોવા સંભવ છે. નીચે આપ્યો છે તે જયવિમલગુરુ હર્ષવિમલને નામે મળતો પરિચય છે.

૫૭. આનંદવિમલસૂરિ : જુઓ તપા. મુખ્ય પટ્ટાવલી.

૫૮. હર્ષવિમલગણિ : એમનું અપરનામ દર્ભસિંહગણિ હતું. એમને નામે 'બારવ્રત રાસ' (લ.સં.૧૬૧૦), 'દિવાળી રાસ' તથા 'વિકમરાસ' એ કૃતિઓ નોંધાયેલી છે. જ્ઞાનવિમલસૂરિ (તપા. વિમલ શાખા પટ્ટાવલી ક.૬૨) એમની શિષ્યપરંપરામાં થયા.

૫૯. સોમવિમલગણિ.

૬૦. ઋષિવિમલગણિ : એમણે સં.૧૭૧૦માં પાલનપુર પાસે ગોલા ગામમાં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો ત્યારે કાશીથી આવેલા ઉપાધ્યાય યશોવિજયની એમને સહાય મળી હતી.

૬૧. કીર્તિવિમલગણિ : એમના એક શિષ્ય લક્ષ્મીવિમલ સં.૧૭૮૮ કે ૧૭૮૮-માં આચાર્યપદ પામી વિબુધવિમલસૂરિ બનેલા (જુઓ તપા. વિમલ શાખા પટ્ટાવલી ક.૬૫).

૬૨. વીરવિમલગણિ.

૬૩. મહાદેવવિમલગણિ : એમનાં કેટલાંક સ્તવનો મળે છે, જેમાં એક સં.૧૮૮૮નું રચનાવર્ષ ધરાવે છે. (જુઓ ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખં.૧)

૬૪. પ્રમોદવિમલગણિ.

૬૫. મણિવિમલગણિ.

૬૬. ઉદ્યોતવિમલગણિ : એમનાં કેટલાંક સ્તવનો મળે છે, જેમાંનું એક સં.૧૮૮૭નું રચનાવર્ષ ધરાવે છે (જુઓ ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખં.૧).

૬૭. દાનવિમલગણિ.

૬૮. દયાવિમલગણિ : એમણે સં.૧૯૩૨માં 'ભોયણી મહિનાથનાં ઢાળિયાં' રચ્યાં છે.

૬૯. સૌભાગ્યવિમલગણિ, અમૃતવિમલગણિ.

આ બન્નેની શિષ્યપરંપરા માટે જુઓ 'તપગચ્છ શ્રમણ વંશવૃક્ષ' પૃ.૨૧.

તપાગચ્છ સાગર સંવિગ્ન શાખા પટ્ટાવલી

૫૮. હીરવિજયસૂરિ : જુઓ તપા. મુખ્ય પટ્ટાવલી.

૫૯. ઉપા. સહજસાગર : 'પટ્ટાવલી સુમુચ્ય ભા.૨' વગેરે એમને હીરવિજય-સૂરિ પછી બતાવે છે પણ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં એ વિદ્યાસાગરના શિષ્ય તરીકે મળે છે.

૬૦. ઉપા. જયસાગર : એમણે સં.૧૬૪૪માં લખેલી 'કલ્યાણમંદિર ટીકા'ની પ્રત મળે છે.

૬૧. ઉપા. જિતસાગર.

૬૨. પં. માનસાગર : એમની સં.૧૭૨૪થી સં.૧૭૫૯નાં રચનાવર્ષો ધરાવતી કૃતિઓ મળે છે (જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખં.૧).

૬૩. મયગલસાગર : મયગલસાગરે લખેલી સં.૧૭૬૨માં લખેલી વચ્છરાજકૃત 'પંચતંત્ર ચોપાઈ'ની પ્રત મળે છે તે આ મયગલસાગર હોઈ શકે.

૬૪. પદ્મસાગર; સ્વ. સં.૧૮૨૫.

૬૫. સુજ્ઞાનસાગર : સ્વ. સં.૧૮૩૮. મુનિ સુજ્ઞાનસાગરે સં.૧૮૨૮માં પુણ્ય-કીર્તિકૃત 'પુણ્યસાર ચરિત્ર'ની પ્રત મળે છે તે આ સુજ્ઞાનસાગર હોઈ શકે.

૬૬. સ્વરૂપસાગર : સ્વ. સં.૧૮૩૮

૬૭. નિધાનસાગર; સ્વ. સં.૧૮૮૭

૬૮. મયગલસાગર.

૬૯. ગૌતમસાગર, નેમિસાગર

ગૌતમસાગર શિ. ઝવેરસાગર શિ. આનન્દસાગર / સાગરાનન્દસૂરિ આગમ સાહિત્યના સંપાદન-સંશોધન અને પ્રકાશનની મહત્ત્વની કામગીરી બજાવી 'આગમોદ્ધારક'નું બિરુદ પામ્યા હતા. જન્મ સં.૧૯૭૧, સ્વ. સં.૨૦૪૬.

નેમિસાગરશિ. રવિસાગર શિ. સુખસાગર શિ. બુદ્ધિસાગરસૂરિ કવિ, સંશોધક, વિવરણકાર અને અધ્યાત્મયોગી હતા. એમના શતાધિક ગ્રંથો પ્રગટ થયેલા છે. જન્મ સં.૧૯૩૦, સ્વ. સં.૧૯૮૧.

વિશેષ માટે જુઓ 'તપગચ્છ શ્રમણ વંશવૃક્ષ', પૃ.૨૦-૨૧.

વિધિપક્ષગચ્છ / અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી

(આ અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી માટે કચ્છ કોડાયવાળા શ્રાવક રવજી દેવરાજે 'શતપદી ભાષાંતર' સં. ૧૯૫૧માં પ્રકટ કરેલ તેમાં છેવટે આપેલ પટ્ટાવલી વગેરે જોઈ એમાં આવશ્યક સુધારોવધારો કર્યો છે. છતાં તે જોઈ જવા ભલામણ છે. વળી જુઓ ઈ.એન્ટિ., વો. ૨૩, પૃ. ૧૭૪-૭૮.)

[ઇન્ડિયન એન્ટિક્વેરીમાંથી ડો. કલાટની પટ્ટાવલીની માહિતી અહીં આમેજ થયેલી દેખાય છે.]

૩૫. ઉઘોતનસૂરિ :

[જુઓ તપાગચ્છ મુખ્ય પટ્ટાવલી.]

૩૬. સર્વદેવ :

[જુઓ તપાગચ્છ મુખ્ય પટ્ટાવલી. તેઓ શંખેશ્વર તીર્થમાં વધુ રહેતા તેથી તેમનો શંખેશ્વરગચ્છ કહેવાયો..]

૩૭. પદ્મદેવ : શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની યાત્રાએ આવતાં ત્યાં સાંખ્ય દર્શનીઓને વાદમાં જીતવાથી તેમનું બીજું નામ સાંખ્યસૂરિ પડ્યું, અને શંખેશ્વરમાં એ વાત બની તેથી શંખેશ્વરગચ્છની સ્થાપના થઈ.

[તેઓ આ. સર્વદેવસૂરિના લઘુ ગુરુભાઈ હતા.]

૩૮. ઉદયપ્રભ.

૩૯. પ્રભાનંદ : નાણક ગામમાં ત્યાંના શ્રાવકોએ ઘણાં નાણાં ખર્ચી મહોત્સવ-પૂર્વક તેમનો નગરપ્રવેશ કરાવ્યો. નાણક ગામ પરથી યા ઘણું નાણું ખર્ચ્યું તેથી નાણકગચ્છની સ્થાપના થઈ.

[સં. ૮૩૨માં નાણકગચ્છ અસ્તિત્વમાં આવ્યો. નાણક ગામમાં પ્રભાનંદનો આચાર્યપદનો મહોત્સવ એમના સંસારપક્ષના મામા જિનદાસે કર્યો.]

૪૦. ધર્મચન્દ્ર. ૪૧. સુવિનયચન્દ્ર.

૪૨. ગુણસમુદ્ર. ૪૩. વિજયપ્રભ.

૪૪. નરચન્દ્ર. ૪૫. વિજયચન્દ્ર.

૪૬. જયસિંહ.

૪૭. આર્યરક્ષિત^૧ :

૧. ભાંડારકર રિપોર્ટ, ૧૮૮૩-૮૪, પૃ. ૩૨૧માં નીચેની પરંપરા આપે છે : ઉઘોતન, સર્વદેવ, પદ્મદેવ, ઉદયપ્રભ, પ્રભાનંદ, ધર્મચન્દ્ર, સુમનચન્દ્ર, ગુણચન્દ્ર, વિજયપ્રભ, નરચન્દ્ર, વીરચન્દ્ર, મુનિતિલક, જયસિંહ, આર્યરક્ષિત.

મેરુતુંગના 'પ્રબંધચિંતામણિ'ની પ્રસ્તાવનામાં પૃ. ૧૦ ઉપર એમ છે કે : ઉઘોતન, સર્વદેવ, (ધનપાલ વિ.સં. ૧૦૨૯) પદ્મદેવ, ઉદયપ્રભ, નરચન્દ્ર, શ્રીગુણસૂરિ, વિજયપ્રભ, નરચન્દ્ર, વીરચન્દ્ર, આર્યરક્ષિત. (પછીને પાને ચાલુ)

આર્ચરક્ષિતના પિતા દંત્રાણ ગામમાં પ્રાગ્વાટ વણિક નામે દ્રોણ, જન્મ સં. ૧૧૩૬, મૂલ નામ ગોદુ. દીક્ષા સં. ૧૧૪૬ (મેરુતુંગના 'પ્રબંધચિંતામણિ'ની અમદાવાદ આવૃત્તિની પ્રસ્તાવનામાં સં. ૧૧૪૧, 'શતપદી-સમુદ્ધાર'માં સં. ૧૧૪૨) જયસિંહસૂરિ પાસે, નામ વિજયચન્દ્ર. દશવૈકાલિક આદિ સૂત્ર વાંચી સાધુ-આચાર પ્રમાણે શુદ્ધ - નિરવઘ આહાર લેવો, તપ કરવું વગેરે ક્રિયા કરવા લાગ્યા. ગુરુએ ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું. અમુક વખત સુધી શુદ્ધ આહાર ન મળ્યો. પાવાગઢ પાસે ચક્રેશ્વરીદેવીના કથનથી ભાલેજ નગરમાં આહાર મળ્યો. ત્યાં યશોધન ભણાશાલીએ મોટું નવું દેરાસર બંધાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. ઉપાધ્યાયજીની વિધિસહિત શુદ્ધ ક્રિયાની પ્રશંસા દેવવાણીએ કરી. ને ત્યાંથી સં. ૧૧૬૯-૯૦ માં વર્ષે, મૂળ નાણકગચ્છને બદલે વિધિપક્ષગચ્છની સ્થાપના થઈ. (જુઓ ભાંડારકર રિપોર્ટ, ૧૮૮૩-૮૪, પૃ. ૪૪૨).

વિજયચન્દ્ર ઉપાધ્યાયે માલવદેશમાં વિહાર કર્યો. ૨૧૦૦ સાધુને, ૧૧૦૦ સાધ્વીને દીક્ષા આપી. ગુરુએ (જયસિંહસૂરિએ) વિજયચન્દ્રને મદાઉર નગરે આચાર્યપદ આપી આર્ચરક્ષિતસૂરિ નામ રાખ્યું, સં. ૧૨૦૨. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૨૩૬માં થયો.

સૂરિપદ લીધા પહેલાં આ વિજયચન્દ્ર ઉપાધ્યાયે વિણપ નગરમાં કોડી (કોટી) વ્યવહારીને પ્રતિબોધ્યો. તેની પુત્રી સમયશ્રીએ દીક્ષા લીધી. આ વ્યવહારીને જેસિંગદેએ (સિદ્ધરાજ જયસિંહે) પોતાનો ભંડારી કર્યો હતો. તે કુમારપાલના સમયમાં પ્રતિક્રમણ કરતાં હેમાચાર્યને પોતાના વસ્ત્રનો છેડો રાખીને વાંદણાં દેવા લાગ્યો. કુમારપાલ રાજાએ તેને વસ્ત્રાંચલે કેમ વાંદણાં આપે છે એમ પ્રશ્ન કરતાં હેમચન્દ્રાચાર્યે કહ્યું કે તે પ્રમાણે સિદ્ધાંતનો માર્ગ છે. ત્યારે કુમારપાલ રાજાએ વિધિપક્ષગચ્છ એવું નામ સાર્થક છે એમ કહી પ્રશંસા કરી વિધિપક્ષ નામ રાખવાને ઉત્સુક થઈ અંચલગચ્છ નામ સ્થાપ્યું છે.

આ સૂરિએ ૨૧૦૦ સાધુને ૧૧૩૦ સાધ્વીને દીક્ષા આપી. ૧૨ સાધુને : આચાર્યપદે, ૨૦ સાધુને ઉપાધ્યાયપદે, ૭૦ સાધુને પંડિતપદે, ૧૦૩ને (સમયશ્રી આદિ : ધ્વીઓને) મહત્તરાપદે, ૮૨ મોટી સાધ્વીને પવત્તણી - પ્રવર્તિનીપદે સ્થાપિત કર્યાં. કુ. ૩૫૧૭ સાધુ આદિનો પરિવાર થયો.

[નરચંદ્ર-વીરચંદ્ર-મુનિતિલક-જયસિંહ-આર્ચરક્ષિત એ પરંપરા વધુ આધારભૂત જણાય છે. એ રીતે આર્ચરક્ષિત ૪૮મી પાટ્ટે ગણાય. વીરચંદ્ર સૂરિપદ સં. ૧૦૭૩, મુનિતિલક સં. ૧૧૦૨, જયસિંહ સૂરિપદ સં. ૧૧૩૩ મળે છે, જે તર્કયુક્ત છે.

મુનિતિલકને વીરચંદ્રે ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું હતું. પછી તેઓ જુદા વિચરીને પાટણ

(આગલા પાનાથી ચાલુ)

આત્મારામજીના વંશવૃક્ષમાં એમ છે કે : સર્વદેવસૂરિના સમયમાં આઠ શાખા થઈ - સર્વદેવ, પદ્મદેવ, ઉદયપ્રભ, પ્રભાંદ, ધર્મચન્દ્ર, શ્રીવિનયચન્દ્ર, ગુણસમુદ્ર, વિજયપ્રભ, જયસિંહ, નરચન્દ્ર, વિજયચન્દ્ર, આર્ચરક્ષિત.

મેરુતુંગની 'લઘુશતપદી'માં એવો ક્રમ છે કે : ઉદ્યોતન, સર્વદેવ, પદ્મદેવ, ઉદયપ્રભ, પ્રભાંદ, ધર્મચન્દ્ર, સુગુણચન્દ્ર, ગુણસમુદ્ર, વિજયપ્રભ, નરચન્દ્ર, વીરચન્દ્ર, મુનિતિલક, જયસિંહ, આર્ચરક્ષિત.

ગયા અને ત્યાં તેમના સંસારપક્ષના એક કાકાએ મહોત્સવપૂર્વક એમને નગરપ્રવેશ કરાવ્યો, ત્યાં એમણે પોતાની મેળે જ સૂરિપદ અંગીકૃત કર્યું. એમનો શિષ્યપરિવાર તિલક શાખાથી પ્રસિદ્ધ થયો. આ પરથી એમ માની શકાય કે વૈમનસ્યને લીધે કે પછી તેઓ અલ્પાયુ હોઈને એમને પટ્ટધર તરીકે ન દર્શાવ્યા હોય.

આર્યરક્ષિતની માતાનું નામ દેદી, દેદી કે ગોદા ને એમનું પોતાનું મૂલ નામ વયજા - વિજયકુમાર પણ મળે છે. અંચલગચ્છની સ્થાપનાનું વર્ષ સં. ૧૨૧૩ મળે છે. દીક્ષા ખંભાતમાં, આચાર્યપદ પાટણમાં સં. ૧૧૫૮માં કે ભાલેજમાં સં. ૧૧૬૮માં એવી માહિતી પણ નોંધાયેલી છે. જન્મગામ દંત્રાણા તે આબુ પાસેનું દંતાણી.]

૪૮. જયસિંહ (૨) : કુંકણદેશે સોપારાપુરમાં કોટિ દ્રવ્યનો ઘણી દાહડ શેઠ પિતા, નેદી માતા, જન્મ સં. ૧૧૭૮, મૂલનામ જેસિંહકુમાર. દીક્ષા વિજયચન્દ્ર ઉપાધ્યાય પાસે શિરાદ્ર(થરાદ)માં સં. ૧૧૮૩ (મેરુતુંગ, પ્ર. ચિં. તથા શત. મુજબ ૧૧૮૭), સૂરિપદ સં. ૧૨૩૬. સ્વ.સં. ૧૨૬૮, ઉંમર વર્ષ ૭૯.

આ સૂરિએ મુંગીપટ્ટણથી કુમારપાલ રાજાએ બોલાવેલા ને પીરાણા પાટણમાં પોતાના ભટ્ટારક સહિત આવેલા દિગંબરી સાળવીઓને તેમના ભટ્ટારક સાથે વાદ કરી તેને જીતી શ્વેતાંબર કર્યા. આ દિગંબરી શાખાના યતિઓ હમણાં પણ હર્ષના સંઘાડાના કહેવાય છે. તે સર્વ અંચલગચ્છના જાણવા.

તેમના સ્વર્ગવાસનું વર્ષ ભંડારકર રિપોર્ટ, ૧૮૮૩-૮૪, પૃ. ૩૨૩માં ૧૨૪૯નું આપે છે ને વળી 'ઉપદેશચિંતામણિ'ની પ્રશસ્તિ (પૃ. ૪૪૨) ઉતારે છે કે :

મૌલિં ધુનોતિ સ્મ વિલોક્ય યસ્ય નિઃસંગતાં વિસ્મિતચિત્તવૃત્તિઃ ।

શ્રીસિદ્ધરાજઃ સ્વસમાજમધ્યે સોહભૂતતઃ શ્રીજયસિંહસૂરિઃ ॥

[દીક્ષાનામ યશચન્દ્ર. સં. ૧૧૮૭માં ઉપાધ્યાયપદ એવી માહિતી પણ મળે છે. સં. ૧૨૦૨માં મંદોરમાં આચાર્યપદ એવી માહિતી મળે છે તે વધુ વિશ્વસનીય ગણાય, કેમકે સં. ૧૨૩૬ તો શિષ્ય ધર્મઘોષના પદમહોત્સવના વર્ષ સં. ૧૨૩૪થી પણ પાછળ જાય. સ્વ. સં. ૧૨૫૮ પ્રભાસપાટણમાં એવી હકીકત મળે છે તે પણ વધુ વિશ્વસનીય ગણાય છે.]

દિગંબર ભટ્ટારકનું નામ છત્રહર્ષ અને આ પ્રસંગ સં. ૧૨૧૭માં બન્યો હોવાનું નોંધાયું છે.]

૪૯. ધર્મઘોષ^૧ : (મરુદેશે) માહવપુરે ચન્દ્ર વ્યવહારી પિતા, રાજલદે માતા, જન્મ સં. ૧૨૦૮. દીક્ષા સં. ૧૨૧૬, સૂરિપદ સયંભરી નગરીમાં સં. ૧૨૩૪. સ્વ. સં. ૧૨૬૮, ઉંમર વર્ષ ૫૯.

૧. ધર્મઘોષસૂરિ અનેક થયા છે. 'બોધિત-શાકભરીભૂપ:' એવા ધર્મઘોષસૂરિ તે શીલભદ્રસૂરિના શિષ્ય હતા એમ ધર્મઘોષસૂરિના શિષ્ય યશોભદ્રસૂરિના શિષ્ય દેવસેનગણિના શિષ્ય પૃથ્વીચન્દ્રસૂરિએ પોતાના 'કલ્પટિપ્પન'ની પ્રશસ્તિમાં જણાવ્યું છે. નં. ૧૬૩, સન ૧૮૮૧-૮૨, કિલ્હોર્ન રિપોર્ટ.

તેમણે શાકંભરી (સાંભર) દેશમાં રાજાને દારુ અને આહેડા (શિકાર)નું વ્યસન મુકાવી પાર્શ્વપ્રતિમા પૂજતો કીધો. સં.૧૨૬૩માં 'શતપદી' (અષ્ટાદશ પ્રશ્નોત્તર ૩૫) ગ્રંથ પ્રાકૃતમાં રચ્યો (જુઓ પિટર્સન રિપોર્ટ, ૧, પૃ.૬૩, પરિશિષ્ટ, પૃ.૧૨). તેમનું 'વાદ્દિસિંહ-શાદ્દલ' એ બિરુદ હતું.

[જ્ઞાતિ શ્રીમાલી, પિતાનામ શ્રીચંદ, પોતાનું મૂલનામ ધનકુમાર, ઉપાધ્યાયપદ સં.૧૨૩૦માં એવી માહિતી પણ મળે છે. આચાર્યપદ ભટ્ટોહરિમાં વધારે સંભવિત જણાય છે. સ્વર્ગવાસ કચ્છના ડોણ ગામમાં કે તિમિરપુરમાં નોંધાયેલ છે તેમાંની બીજી હકીકત વધુ સાધાર છે. ઉંમર વર્ષ ૬૦. એમનો 'શતપદી' ગ્રંથ ઉપલબ્ધ નથી, પરંતુ તે ક્લિષ્ટ હોવાથી તેમના પટ્ટધર મહેન્દ્રસિંહસૂરિએ એમાં ઉમેરા-ફેરફાર કરી સં.૧૨૮૪માં એનો સમુદ્ધાર કર્યો હતો, જે ઉપલબ્ધ છે.]

૫૦. મહેન્દ્રસિંહ : સરા નામના નગરમાં શ્રેષ્ઠી દેવપ્રસાદ પિતા, ખીરદેવી માતા (શત. સ્થિરાદેવી), જન્મ સં.૧૨૨૮ (મેરુ., પ્ર. ચિં. મુજબ સં.૧૨૨૦), મૂલનામ મહેન્દ્ર. દીક્ષા સં.૧૨૩૭, આચાર્યપદ સં.૧૨૬૩, ગચ્છનાયકપદ સં.૧૨૬૮. સ્વ. ૮૨ વર્ષની વયે તયરવાડે સં.૧૩૦૮. તેમણે પોતાના ગુરુના 'શતપદી' ગ્રંથ પર સં.૧૨૮૪માં ટીકા રચી કે જેને 'બૃહત્ શતપદી' કહેવામાં આવે છે, અને ૧૧૧ પ્રાકૃત ગાથાનું 'તીર્થ-માલાસ્તવન' રચ્યું કે જે 'વિધિપક્ષ પ્રતિક્રમણ'માં છપાયું છે.

[શ્રીમાળી જ્ઞાતિ. જન્મનામ માલ પણ મળે છે. દીક્ષા ખંભાતમાં. ઉપાધ્યાયપદ સં.૧૨૫૭માં. આચાર્યપદ નાડોલમાં. ગચ્છનાયકપદ સં.૧૨૬૮ કે ૧૨૭૧માં, જેમાંનું પહેલું વર્ષ વધુ સંભાવિત લાગે છે. સ્વર્ગવાસ તયરવાડા એટલે તિમિરપુરમાં.]

એમના નામે 'અષ્ટોત્તરી તીર્થમાલા (તીર્થમાલા સ્તવન)' પર પ્રાકૃત વૃત્તિ, 'વિચારસમતિકા' (પ્રા.), સં.૧૨૮૪માં પ્રાકૃત 'મન:સ્થિરીકરણ-પ્રકરણ' અને તે પર સંસ્કૃત વિવરણ, 'સારસંગ્રહ' નામે પ્રાકૃત પદ્યગ્રંથ, 'ગુરુગુણપટ્ટત્રિંશિકા' નામે સ્તોત્ર વગેરે કૃતિઓ પણ નોંધાયેલી છે.]

૫૧. સિંહપ્રભ : વીજાપુરના શ્રેષ્ઠી અરિસિંહ પિતા, પ્રીતિમતી માતા, જન્મ સં.૧૨૮૩, દીક્ષા સં.૧૨૮૧, આચાર્ય તથા ગચ્છનાયકપદ સં.૧૩૦૮ (મેરુ., પ્ર. ચિં. મુજબ સં.૧૩૦૮). સ્વ. ૩૦ વર્ષની વયે સં.૧૩૧૩.

[શ્રીમાળી જ્ઞાતિ. જન્મનામ સિંહજી. સ્વર્ગવાસ તિમિરપુરમાં. સિંહપ્રભ ન્યાય-શાસ્ત્રના ધુરંધર આચાર્ય હતા અને 'સર્વશાસ્ત્રવિશારદ' કહેવાયા છે.]

સિંહપ્રભસૂરિ વલ્લભી શાખાના આચાર્ય હતા, મહેન્દ્રસિંહસૂરિના શિષ્યોમાંથી કોઈ એમની પાટે બેસવાલાયક ખંભાતના સંઘને ન જણાયો તેથી સિંહપ્રભસૂરિને ગાંધારથી તેડાવી એમને અંચલગચ્છના પટ્ટધર બનાવવામાં આવ્યા અને પછી આ શાખાનો શ્રમણસમુદાય અંચલગચ્છમાં ભળી ગયો એવી હકીકત નોંધાયેલી મળે છે, જોકે એની ઐતિહાસિકતા શંકાસ્પદ લેખાય છે.

વલ્લભી શાખાની પરંપરા આ પ્રમાણે આપવામાં આવે છે :

૧. વહ્નભસૂરિ : પ્રભાનંદને સૂરિપદ મળવાથી દુભાઈને જાડોલ ગયા અને સંઘે ઉદયપ્રભસૂરિને આગ્રહપૂર્વક તેડાવીને તેમને પણ આચાર્યપદ અપાવ્યું, સં. ૮૩૨. આમ વહ્નભી શાખા અસ્તિત્વમાં આવી. તેઓ નાડોલમાં જ સ્વર્ગે સંચર્યા.

૨. ધર્મચન્દ્રસૂરિ : સં. ૮૩૭. એમના ઉપદેશથી લહિર નામના પોરવાડ શ્રેષ્ઠીએ સં. ૮૩૬માં નારંગપુરમાં પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું મંદિર બંધાવ્યું.

૩. ગુણચન્દ્રસૂરિ : સં. ૮૬૯.

૪. દેવચન્દ્રસૂરિ : સં. ૮૯૯.

૫. સુમતિચન્દ્રસૂરિ : સં. ૯૨૫.

૬. હરિશ્ચન્દ્રસૂરિ : સં. ૯૫૪.

૭. રત્નસિંહસૂરિ : સં. ૯૭૦. તેમણે સં. ૧૦૪૫માં (?) રણથંભોર પાસેના આછબુ ગામના ધાંધલ શેઠને પ્રતિબોધી જૈન કર્યો.

૮. જયપ્રભસૂરિ : સં. ૧૦૦૬. એમણે સં. ૧૦૦૭માં ભિન્નમાલના રાઉત સોમકરણને પ્રતિબોધી જૈનધર્મી કર્યો.

૯. સોમપ્રભસૂરિ : સં. ૧૦૫૧. એમના ઉપદેશથી મંત્રીશ્વર વિમલે આબુ ઉપર શ્રી આદીશ્વર ભગવાનનો જિનપ્રાસાદ બંધાવ્યો; જોકે અન્ય ગચ્છો આ માટે પોતાના આચાર્યને આ યશ આપે છે. સોમપ્રભસૂરિ અને અંચલગચ્છના ૪૫મા પટ્ટધર વીરચન્દ્રસૂરિ વચ્ચે સ્નેહભાવ ન હતો.

૧૦. સૂરપ્રભસૂરિ : સં. ૧૦૯૪.

૧૧. ક્ષેમપ્રભસૂરિ : સં. ૧૧૪૫.

૧૨. ભાનુપ્રભસૂરિ : સં. ૧૧૭૭. સં. ૧૧૭૯ના અરસામાં એમનો વિહાર સોપારા તરફ હતો, જ્યાં અંચલગચ્છના ૪૮મા પટ્ટધર જયસિંહસૂરિની માતા નેઢીને આવેલા સ્વપ્નનો અર્થ એમણે કહી બતાવ્યો હતો.

૧૩. પુણ્યતિલકસૂરિ : સં. ૧૨૦૭. આ મહાપ્રભાવક આચાર્ય હતા અને એમણે સં. ૧૨૦૨, ૧૨૧૨ અને ૧૨૯૫માં કરેલી પ્રતિષ્ઠાઓની માહિતી મળે છે. સં. ૧૨૨૧-માં બેજાપના રાઉ સોમિલને, ૧૨૨૬માં નગરપારકરના ઉદેપાલ ક્ષત્રિયને અને ૧૨૪૪-માં રાઉ વણવીરને પ્રતિબોધી એમણે જૈનધર્મી કર્યા હતા.

૧૪. ગુણપ્રભસૂરિ : સં. ૧૨૫૯.

૧૫. સિંહપ્રભસૂરિ.]

૧૬. અજિતસિંહ : ડોડ ગામમાં (મેરુ. પ્ર. ચિં. તથા શત.માં કોક ગામમાં) જિનદેવ શેઠ પિતા, જિનદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૨૮૩. દીક્ષા સં. ૧૨૯૧, આચાર્ય ૧૩૧૪ (અણહિલપાટણમાં), ગચ્છનાયકપદ જાલોરમાં સં. ૧૩૧૬. સ્વ. વર્ષ પદની વયે સં. ૧૩૩૯.

તેમણે સુવર્ણનગરી(જાલોર)ના રાજા સમરસિંહને પ્રતિબોધી દેશમાં થતી જીવહિંસા બંધ કરાવી. (શિલાલેખ સં. ૧૩૪૨ અને ૪૪ કિલ્હોર્ન. ઈ.એન્ટિ., વો. ૧૪,

પૃ.૩૪૫-૫૫, વો.૨૦, પૃ.૧૩૭. જૈન શિલાલેખ, જર્નલ ઓફ એશિઆટિક સોસાયટી મુંબઈ, વો.૫૫, ભાગ ૧, પૃ.૪૭). ૧૫ને એકસાથે આચાર્યપદવી આપી.

[ડોડ ગામ મારવાડનું. શ્રીમાળી જ્ઞાતિ. જન્મનામ અચલકુમાર. અજિતસિંહને પણ સિંહપ્રભની પેઠે વક્ષભી શાખાના ગુણપ્રભસૂરિના શિષ્ય દર્શાવવામાં આવે છે, જે સ્વીકાર્ય ગણાતું નથી. બન્ને મહેન્દ્રસિંહસૂરિના જ શિષ્યો હતા. પંદર શિષ્યોને આચાર્ય-પદ આપ્યું સં.૧૩૩૯માં. સ્વર્ગવાસ અણહિલપુર પાટણમાં.

અજિતસિંહસૂરિના શિષ્ય માણિક્યસૂરિએ સં.૧૩૩૯માં 'શકુનસારોદ્ધાર' નામની કૃતિ રચી છે.]

૫૩. દેવેન્દ્રસિંહ : પાલણપુરમાં શ્રીમાલી સાંતૂ શેઠ પિતા, સંતોષશ્રી માતા, જન્મ સં.૧૨૯૯. દીક્ષા ચિરાદ્ર(થરાદ)માં સં.૧૩૦૬, આચાર્યપદ તિમિરપુરમાં ૧૩૨૩, ગચ્છનાયકપદ ૧૩૩૯. સ્વ.૧૩૭૧ અણહિલપુર પાટણમાં ૭૨ વર્ષની વયે.

[જન્મનામ દેવચન્દ્ર. સારા કવિ અને વક્તા હતા.]

૫૪. ધર્મપ્રભ : ભિન્નમાલમાં શ્રીમાલી લીબા શેઠ પિતા, વિજલદે માતા, જન્મ સં.૧૩૩૧. દીક્ષા જાલોરમાં સં.૧૩૪૧, આચાર્યપદ ૧૩૫૯, ગચ્છનાયકપદ અણહિલપુર પાટણમાં ૧૩૭૧.

ધર્મપ્રભનું બીજું નામ પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિ હતું. તે આચાર્ય ૬૩ વર્ષની વયે આસોટી ગામમાં સ્વર્ગસ્થ થયા, સં.૧૩૯૩.

તેમણે અંકાષ્ટયક્ષ(સં.૧૩૯૯)માં 'કાલિકાચાર્યકથા' રચી (જુઓ જયસોમનો 'વિચારરત્નસંગ્રહ', અને સમયસુંદરનું 'સામાચારીશતક'). આ કથાનું સંશોધન જર્મન ડૉ. લોયમને કરી જર્નલ જર્મ. ઓરિ. સો., વો.૪૭, પૃ.૫૦૫-૯માં પ્રકટ કર્યું છે.

[ધર્મપ્રભનું જન્મનામ ધનરાજ કે ધનચન્દ્ર. પ્રખર તપસ્વી હતા.]

ભુવનતુંગસૂરિ : શાખાચાર્ય થયા. તેમણે રાઉલ ખેંગારની સમક્ષ જૂનાગઢમાં (ખેંગાર ૪થો રાજ્ય સં.૧૩૩૬-૯૦, જુઓ આર્કિ. સર્વે વેસ્ટ ઈંડિયા, ૨, પૃ.૧૬૪-૬૫) તક્ષનાગને પ્રત્યક્ષ આણી ૧૬ ગારુડીઓના વાદ જીત્યા ને તેમની પાસે જિંદગી સુધી સર્પ પકડવાનો ને ખેલાવવાનો ધંધો ન કરવો એવો નિયમ કરાવ્યો. પાતસાહની મંજૂરીથી સવા લાખ જાલ છોડાવી, ૫૦૦ ભઠ્ઠી બંધ કરાવી.

[ભુવનતુંગસૂરિ મંત્રવાદી હતા. એમનાથી તુંગ શાખા શરૂ થઈ.

બીજા એક શાખાચાર્ય જયાનંદસૂરિ સં.૧૩૮૨માં વિદ્યમાન હતા. એમણે એ વર્ષમાં બાહડમેરના સમરથ નામના રજપૂતને પ્રતિબોધી જૈનધર્મી કર્યો હતો.]

૫૫. સિંહતિલક : મરુદેશે અઇવપુરે (મેરુ., પ્ર.ચિં. અને શત.માં આદિત્યવાટકે) આશાધર શેઠ પિતા, ચાંપલદે માતા, જન્મ સં.૧૩૪૫. દીક્ષા ૧૩૫૨, આચાર્ય ૧૩૭૧ આણંદપુરમાં, ગચ્છનાયકપદ પાટણમાં ૧૩૯૩, સ્વ. સ્તંભતીર્થે ૫૦ વર્ષની વયે, ૧૩૯૫.

[શ્રીમાલી વંશ.]

૫૬. મહેન્દ્રપ્રભ : વડગામમાં ઓસવાલ આશા શેઠ (મેરુ. પ્ર. ચિં.માં પારેખ આભા) પિતા, જીવણાદે માતા, જન્મ સં.૧૩૬૩. દીક્ષા વીજાપુરે સં.૧૩૭૫ (મેરુ. પ્ર.ચિં. અને શત.માં ૧૩૬૫), આચાર્યપદ ૧૩૮૩ (મેરુ. પ્ર. ચિં.માં ૧૩૮૮) અણહિલપુર પાટણમાં, ગચ્છનાયકપદ સ્તંભતીર્થ (ખંભાત) બંદરે ૧૩૮૮. સ્વ. ૮૧ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી સં.૧૪૪૪ (મેરુ. પ્ર. ચિં. અને શત.માં ૧૪૪૩).

તેમના સમયમાં શાખાચાર્ય **અભયસિંહસૂરિ** થયા. તેના ઉપદેશથી સં.૧૪૩૨માં પાટણવાસી મીઠડિયા ગોત્રના શા. ખેતો નોડીએ પાર્શ્વપ્રતિમા ભરાવી કે જે શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથજી હાલ વિદ્યમાન છે. (જુઓ ગોડી પાર્શ્વનાથ ચોઢાલિયું, 'વિધિપક્ષ પ્રતિક્રમણ'માં છપાયું છે તે, તથા ભાંડારકર ૧૮૮૩-૮૪નો રિપોર્ટ, પૃ.૩૨૩).

મહેન્દ્રપ્રભનો પ્રતિષ્ઠાલેખ ૧૪૫૪, બુ.૧. [?]

[મહેન્દ્રપ્રભનું જન્મનામ મહેન્દ્ર. સં.૧૪૨૦માં ધર્મતિલકસૂરિ, સોમતિલકસૂરિ, મુનિશેખરસૂરિ, મુનિચંદસૂરિ, અભયતિલકસૂરિ, જયશેખરસૂરિ એ છ શિષ્યોને પાટણમાં એકીસાથે સૂરિપદ પ્રદાન કર્યું. મહેન્દ્રપ્રભ કવિ હતા અને એમનું સંસ્કૃતમાં 'જીરાપદ્મી પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર' ઉપલબ્ધ છે. સ્વર્ગવાસ પાટણમાં. લેખ વસ્તુતઃ મહેન્દ્રસૂરિનો છે (શ્રી અંચલગચ્છીય પ્રતિષ્ઠાલેખો, ક.૬), જે કોઈ અન્ય હોવાનું સમજાય છે.

મુનિશેખરથી શેખર શાખા શરૂ થઈ. જયશેખરસૂરિએ સં.૧૪૬૨ના 'ધમ્મિલચરિત'માં તથા અન્ય કાવ્યોમાં એમનો આદરપૂર્વક ઉલ્લેખ કર્યો છે.]

૫૭. મેરુતુંગ : નાણી (મરુદેશે જીર્ણપુરમાં) ગામમાં પોરવાડ વોરા વઠેરસિંહ પિતા, નાહલણાદે માતા, જન્મ સં.૧૪૦૩. દીક્ષા સં.૧૪૧૮, આચાર્યપદ ૧૪૨૬, ગચ્છનાયકપદ ૧૪૪૬. સ્વ. ૬૮ વર્ષની વયે, ૧૪૭૧.

એમણે વઢિયાર દેશમાં શંખેશ્વર પાસે લોલાડ ગ્રામમાં જીરિકાપદ્મી પાર્શ્વનાથના પોતે રચેલા 'ઠું નમો દેવદેવાય'થી શરૂ થતા સ્તોત્રથી તેમની સ્તવના કરી વિઘ્ન નિવાર્યું અને તે જ ગામમાં બાદશાહ મહમદ ફોજ લઈ આવતાં તેની ફોજને પાર્શ્વનાથના મહિમાથી પાછી વાળી. વડનગરના નાગર વાણિયાનાં ત્રણસો ઘર ત્યાંના નગરશેઠના પુત્રને ડંખેલ સર્પનું ઝેર પોતાના ઉપરોક્ત સ્તોત્રથી નિવારી શ્રાવક કર્યાં. આ સ્તોત્ર 'વિધિપક્ષ પ્રતિક્રમણ'માં છપાયું છે.

તેમના ગ્રંથો : કાલિદાસ માઘ આદિનાં પંચકાવ્ય પેઠે પોતે પાંચ કાવ્ય રચ્યાં - (૧) નાભિવંશકાવ્ય. (૨) યદુવંશસંભવકાવ્ય. (૩) નેમિદૂતકાવ્ય વગેરે. ઉપરાંત નવીન વ્યાકરણની રચના કરી. 'સૂરિમંત્રકવ્ય' (જુઓ પિટર્સન રિપોર્ટ, ૩, પૃ.૩૬૪-૬૫) અને બીજા ગ્રંથો રચ્યા. 'મેઘદૂતકાવ્ય' પણ (જુઓ તે જ રિપોર્ટ, પૃ.૨૪૮) રચ્યું, 'શતપદી-સમુદ્ધાર' પોતાની પડમા વર્ષની વયે (એટલે સં.૧૪૫૬) અથવા તે શતકના પડમા વર્ષે (એટલે સં.૧૪૫૩માં), (લઘુશતપદી સં.૧૪૫૦માં) 'શ્રીકંકાલય-રસાધ્યાય' (જુઓ વેબર વર્જ., ૧, પૃ.૨૮૭) રચ્યાં.

ક્વાટ કહે છે કે 'પ્રબંધચિંતામણિ', 'ઉપદેશશત' અને 'કાતંત્ર-વ્યાખ્યા' આ

સૂરિથી મોટા મેરુતુંગસૂરિ કે જે નાગેન્દ્રગચ્છના હતા તેમણે રચ્યા છે.

મેરુતુંગસૂરિએ 'સમતિભાષ્યટીકા' સં. ૧૪૪૮માં રચી છે તેમાં પોતાના જે અન્ય ગ્રંથોનો ઉલ્લેખ કરે છે તેનાં નામ : મેઘદૂત સવૃત્તિ, ષડ્દર્શનસમુચ્ચય બાલાવબોધવૃત્તિ અને ધાતુપારાયણ.

લીંબડી ભંડારમાં મેરુતુંગસૂરિનો રાસ (દા. ૪૨ નં. ૨૫) છે તે આ સૂરિના સંબંધમાં વધારે પ્રકાશ પાડી શકે તેવો સંભવ છે.

પ્રતિષ્ઠાલેખો સં. ૧૪૫૬-૬૮-૭૦, બુ. ૧; ૧૪૪૫-૬૮; બુ. ૨; ૧૪૬૮, ના. ૨, ૧૪૪૭-૪૮, ના. ૧.

જયશેખરસૂરિ : આ સમયે શાખાચાર્ય થયા. તેઓ મહેન્દ્રપ્રભસૂરિના શિષ્ય હતા. તેમણે (શેકડા ગ્રામમાં) 'ઉપદેશચિંતામણિ' ૧૨૦૦૦ શ્લોકમાં (સં. ૧૪૩૬; જુઓ ભાંડારકર રિપોર્ટ ૧૮૮૩-૪, પૃ. ૧૩૦, ૪૪૨-૩), 'પ્રબોધચિંતામણિ' (સં. ૧૪૬૨; કિલહોર્ન રિપોર્ટ, પૃ. ૮૫ જુઓ), 'સંબોધસત્તરી' (જુઓ પિટર્સન, પહેલો રિપોર્ટ પૃ. ૧૨૫), 'આત્માવબોધકુલક' અને બીજા (કુલક ૧૨) તેમજ બીજી નાની કૃતિઓ જેવી કે 'બૃહદ્દૂતિચાર' ('વિધિપક્ષ પ્રતિક્રમણ'માં છપાયેલો છે, પૃ. ૮૮-૨૨૮), 'અજિતશાંતિસ્તવન' (તેમાં પૃ. ૩૫૭-૬૫) રચેલ છે.

જયશેખરસૂરિએ વિશેષમાં 'કુમારસંભવકાવ્ય' તથા 'ધમ્મિલચરિત્ર' (સં. ૧૪૬૨) રચેલ છે. તેમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૧૭ બુ. ૧ મળે છે. તેમના શિષ્ય ધર્મશેખરે 'કુમાર-સંભવકાવ્ય' પર ટીકા સં. ૧૪૮૨માં રચી છે તેમાં આ પ્રમાણે છે :

શ્રીમદંચલગચ્છે શ્રી જયશેખરસૂરયઃ ।

ચત્વારસ્તૈર્મહાગ્રંથાઃ કવિશકૈર્વિનિર્મિતાઃ ॥

પ્રબોધશ્ચોપદેશશ્ચ ચિંતામણિકૃતોત્તારો ।

કુમારસંભવં કાવ્યં ચરિત્રં ધમ્મિલસ્ય ચ ॥

માણિક્યસુંદરસૂરિ : બીજા શાખાચાર્ય મેરુતુંગના શિષ્ય છે. તેમણે 'ગુણવર્માચરિત્ર' (જુઓ બેન્ડલ. જર્ન. પૃ. ૬૪), 'સત્તરભેદી પૂજા કથા', 'પૃથ્વીચન્દ્ર ચરિત્ર' (જુઓ વેબર વર્ડ્., ૨, પૃ. ૧૭૫, નં. ૨૪૧, સન ૧૮૭૩-૭૪, બુહ્લર રિપોર્ટ; કસ્તૂરસાગર ભં. ભાવનગર), 'ચતુઃપર્વીકથા', 'ધર્મદત્તસ્થાનક' આદિ રચેલ છે. વળી 'શુકરાજકથા' (૧૮૮૦-૮૧ રિપોર્ટ, પૃ. ૨૭), 'મલયસુંદરીકથા' (ગૂજરાતના શંખરાજાની સભામાં; પિટર્સન, પહેલો રિપોર્ટ, પૃ. ૧૨૩), 'સંવિભાગવ્રતકથા' (મિત્ર, નોટિસીઝ, ૮, પૃ. ૨૩૭-૮) પણ રચેલ છે.

માણિક્યશેખરસૂરિ નામના મેરુતુંગના શિષ્યે 'આવશ્યકનિર્ચુક્તિદીપિકા' રચી (નં. ૩૭૬, સન ૧૮૭૮-૮૦, ભાં. ઇ.) તેમાં તેણે પોતાના અન્ય ગ્રંથોનો ઉલ્લેખ કરેલ છે તેનાં નામ : પિંડનિર્ચુક્તિદીપિકા (નં. ૩૮૮, સન ૧૮૭૮-૮૦, ભાં. ઇ.), ઓધનિર્ચુક્તિ-દીપિકા, દશવૈકાલિકદીપિકા, ઉત્તરાધ્યનદીપિકા, આચારાંગદીપિકા અને નવતત્ત્વવિવરણ. વિશેષમાં 'કલ્પનિર્ચુક્તિ' પર અવચૂરી (નં. ૧૯ સં. ૧૮૭૭-૭૮ ભાં. ઇ.) રચી.

મેરુતુંગસૂરિનું જન્મનામ વસ્તિગકુમાર. દીક્ષા સં. ૧૪૧૦માં લીધી હોવાનું વધારે સંભવિત. સૂરિપદ પાટણમાં. સ્વર્ગવાસવર્ષ ૧૪૭૦, ૧૪૭૧ ને ૧૪૭૩ તથા સ્વર્ગવાસ-સ્થળ ખંભાત, પાટણ ને જૂનાગઢ મળે છે, તેમાં એમના સ્વર્ગવાસ પછી થોડા સમયમાં જ એમના અજ્ઞાતનામ શિષ્યે રચેલ 'મેરુતુંગસૂરિ રાસ'ની માહિતી વધારે આધારભૂત ગણાય. એ મુજબ સં. ૧૪૭૧ના માગશર શુદ્ધ ૧૫ ને સોમવારે અનશન-આરાધનાપૂર્વક ને ઉત્તરાધ્યયનનું શ્રમણ કરતાં સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

મેરુતુંગ પ્રસિદ્ધ મંત્રવાદી હતા. એમણે વ્યાકરણ, સાહિત્ય, છંદ, અલંકાર, આગમ, વેદ, પુરાણ વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો હતો. એમના ગ્રંથોની યાદી માટે જુઓ અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન, પૃ.૨૨૦-૨૩. એમને નામે મળતી અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી એમની રચના હોવાનું શંકાસ્પદ છે. એમાં અનેક સ્ખલનો છે. ખુદ મેરુતુંગસૂરિએ રચેલ 'શતપદીસારોદ્ધાર'ની પ્રશસ્તિની હકીકતો સાથે એની હકીકતો મેળ ધરાવતી નથી ને સં. ૧૪૩૮માં રચાયેલી પટ્ટાવલીમાં સં. ૧૪૪૪ સુધીની ઘટનાઓનું વર્ણન છે.

જયશેખરસૂરિ મહેન્દ્રપ્રભસૂરિના ત્રણ મુખ્ય શિષ્યો - મુનિસુંદર, જયશેખર, મેરુતુંગ - માં વચેટ હતા. ખંભાતની રાજસભામાં કવિચક્રવર્તીનું બિરુદ મેળવનાર અને પોતાને 'વાણીદત્તવર' તરીકે ઓળખાવનાર આ સાધુકવિએ 'પ્રબોધચિન્તામણિ' એ રૂપકગ્રન્થિકાવ્યને 'ત્રિભુવનદીપકપ્રબંધ' એ નામે ગુજરાતીમાં ઉતાર્યું છે અને ગુજરાતીમાં અન્ય રચનાઓ પણ કરી છે. એમની કૃતિઓની યાદી માટે જુઓ અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન, પૃ. ૧૮૨-૮૪ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ (મધ્યકાલીન). એમની કૃતિઓ સં. ૧૪૩૬થી ૧૪૬૨નાં રચનાવર્ષો ધરાવે છે. એમણે ઘણા કવિશિષ્યો પણ નિપજાવ્યા છે.

માણિક્યસુંદરસૂરિ સં. ૧૪૬૩માં કે તે પહેલાં ખંભાતમાં આચાર્યપદ પામ્યા હતા અને સં. ૧૪૮૧માં શીલરત્નસૂરિએ રચેલ મેરુતુંગસૂરિકૃત 'જૈન મેઘદૂત' પરની ટીકાને સંશોધી હતી એટલે ત્યાં સુધી એ હયાત હતા. 'મહાબલ મલયસુંદરી કથા' (સં.) ગુજરાતના રાજા શંખની રાજસભામાં રચાયેલી હતી તેથી એ રાજમાન્ય કવિ હતા એમ દેખાય છે. એમનું 'પૃથ્વીચન્દ્રચરિત્ર' ગુજરાતી ભાષાની એક અનન્ય ગદ્યકથા છે. એમના ગ્રંથોની વિસ્તૃત યાદી માટે જુઓ અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન, પૃ. ૨૪૭-૪૮.]

૫૮. જયકીર્તિ : તિમિરપુરમાં શ્રીમાલી ભૂપાલ શેઠ પિતા, ભરમાદે માતા, જન્મ સં. ૧૪૩૩. દીક્ષા ૧૪૪૪, સૂરિપદ ખંભાત બંદરે ૧૪૬૭, ગચ્છનાયકપદ પાટણમાં ૧૪૭૩, સ્વ. ૬૭ વર્ષની વયે સં. ૧૫૦૦.

તેમના શિષ્ય શીલરત્નસૂરિએ મેરુતુંગના 'મેઘદૂતકાવ્ય' પર વૃત્તિ રચી સં. ૧૪૮૧ ચૈત્ર વદ ૫ બુધ અણહિલપુર પાટણમાં. તેને ઉપરોક્ત માણિક્યસુંદરસૂરિએ સંશોધી. (જુઓ પિટર્સન, ત્રીજો રિપોર્ટ, પૃ. ૨૬૮-૫૦ તથા ઈ. એન્ટિ., વો. ૧૮, પૃ. ૩૬૬).

જયકીર્તિના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૪૮૧-૮૭-૮૮-૮૩-૮૯-૧૫૦૩-૦૫, બુ. ૧; ૧૪૭૩-૮૪-૮૭-૮૦-૮૧-૮૯, બુ. ૨; ૧૪૮૧-૮૩, ના. ૧; ૧૪૮૩-૮૦-૮૪,

ના.૨.

[જયકીર્તિનું જન્મનામ દેવકુમાર. સ્વર્ગવાસ પાટણમાં. એમણે ઉત્તરાધ્યયન, ક્ષેત્રસમાસ તથા સંગ્રહણી ગ્રંથો પર ટીકા તથા 'પાર્શ્વદેવસ્તવન' રચેલ છે.

એમના શિષ્ય ઉપાધ્યાય લાવણ્યકીર્તિથી કીર્તિ શાખા ઉદ્ભવી છે.]

૫૯. જયકેસરી : પાંચાલદેશે શ્રી થાનનગરે શ્રીમાલી દેવસિંહ શેઠ પિતા, લાખણદે માતા, જન્મ સં.૧૪૬૧, મૂળ નામ ધનરાજ. દીક્ષા સં.૧૪૭૫, આચાર્યપદ ૧૪૮૪, ગચ્છનાયકપદ ચાંપાનેરમાં ૧૫૦૧, સ્વ. ૮૧ વર્ષની ઉંમરે, ૧૫૪૨. તેમણે અનેક ચમત્કાર કર્યા છે.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૦૭-૦૮-૦૯-૧૦-૧૧-૧૩-૧૬-૧૭-૧૮-૨૦-૨૨-૨૪-૨૫-૨૬-૨૭-૨૮-૨૯-૩૨-૩૬, બુ.૧; ૧૫૦૪-૦૮-૧૨-૧૩-૧૭-૨૦-૨૧-૨૨-૨૭-૨૮-૨૯-૩૧, બુ.૨; ૧૫૦૩-૦૭-૦૮-૨૨-૨૩-૩૦-૩૧-૩૨-૩૯, ના.૧; ૧૫૦૫-૦૯-૧૩-૧૫-૨૩-૨૪-૨૭-૨૮-૨૯-૩૦, ના.૨.

[વધારે સાધનો જન્મવર્ષ ૧૪૭૧ આપે છે, ક્વચિત્ ૧૪૬૯ પણ મળે છે. સ્વર્ગવાસ સં.૧૫૪૧ પોષ સુદ ૮ના રોજ ખંભાતમાં એમ વધારે સાધનો નોંધે છે અને તેથી ૭૨ વર્ષનું આયુષ્ય બતાવે છે.]

૬૦. સિદ્ધાંતસાગર : પાટણનગરે ઓસવાલ સોની જાવડ પિતા, પૂરલદે માતા, જન્મ સં.૧૫૦૬, મૂલનામ સોનપાલ. દીક્ષા ૧૫૧૨, આચાર્યપદ ૧૫૪૧, ગચ્છનાયકપદ ૧૫૪૨. સ્વ. ૫૪ વર્ષની વયે સં.૧૫૬૦.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૪૫-૪૭-૪૮-૪૯-૫૨-૫૩-૫૫, બુ.૧; ૧૫૪૨-૪૮-૫૧-૫૩-૫૭-૬૦, બુ.૨; ૧૫૫૧, ના.૧; ૧૫૪૫-૫૪-૫૫, ના.૨.

[દીક્ષા પાટણમાં, સૂરિપદ અને ગચ્છનાયકપદ સં.૧૫૪૧ ફાગણ સુદ ૫ રાજનગર એટલે અમદાવાદમાં અને સ્વર્ગવાસ પાટણમાં એવી માહિતી પણ મળે છે. એમણે સં.૧૫૪૧માં 'ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તુતિ' રચેલ છે.

આ સમયે ઉપાધ્યાય ભાવવર્ધનથી વર્ધન શાખા, કમલરૂપથી કમલ શાખા અને ધનલાભથી લાભ શાખા ઉદ્ભવી.]

૬૧. ભાવસાગર : મારવાડ દેશે નરસાણી ગામે શ્રીમાલી વોરા સંગા પિતા, સિંગારદે માતા, જન્મ સં.૧૫૧૦, મૂલનામ ભાવડ. દીક્ષા જયકેસરિસૂરિને હાથે ખંભાત બંદરે ૧૫૨૦, આચાર્ય ને ગચ્છેશપદ માંડલ ગામમાં ૧૫૬૦. સ્વ. ૭૩ વર્ષની વયે, સં.૧૫૮૩.

તેમના રાજ્યમાં વિનયહંસે સં.૧૫૭૨માં દશવૈકાલિક પર વૃત્તિ રચી. (જુઓ મિત્ર, નોટિસીઝ, ૮, પૃ.૧૬૮-૯)

તેમના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૬૦-૬૪-૬૫-૬૬-૬૭-૬૮, બુ.૧; ૧૫૬૦-૬૧-૬૩-૮૧, બુ.૨; ૧૫૬૧-૬૫-૭૪-૭૬, ના.૧.

[ગામ તરસાણી અને મિત્રમાલ પણ નોંધાયેલ છે. અજ્ઞાતકર્તૃક 'ભાવસાગર

સ્તુતિમાં ભિન્નમાલમાં સં. ૧૫૧૬ માઘ માસમાં જન્મ દર્શાવેલ છે તે વધુ અધિકૃત હોવા સંભવ છે.

ભાવસાગરસૂરિના શિષ્ય **સુમતિસાગરસૂરિ** એક પ્રભાવક આચાર્ય થઈ ગયા. પ્રાચીન પટ્ટાવલીઓમાં ભાવસાગર પછી ગુણનિધાન વગેરેને બદલે સુમતિસાગરની પરંપરા બતાવવામાં આવે છે તેથી તેઓ શાખાચાર્ય હોવાનું નિશ્ચિત થાય છે. તેમનો જન્મ પાટણમાં સં. ૧૫૫૪માં. પિતા શ્રીમાળી શા વસ્તા, માતા વિમલાદે. દીક્ષા સં. ૧૫૭૯, આચાર્યપદ સં. ૧૫૮૮ કે ૧૫૮૯. સ્વ. સં. ૧૬૧૪. એમની પરંપરા -

૨. ગજસાગરસૂરિ : સં. ૧૫૮૫થી ૧૬૫૯.

૩. **પુષ્પરત્નસૂરિ** : સં. ૧૬૧૦થી ૧૬૮૫. એમણે સં. ૧૬૩૭માં 'સનતકુમાર રાસ' અને ૧૬૪૦માં 'સુધર્માસ્વામી રાસ' વગેરે કૃતિઓ રચેલ છે.

૪. ગુણરત્નસૂરિ : એમણે તીર્થકરોના દોહા રચ્યા છે.

૫. કમારત્નસૂરિ : સં. ૧૭૨૧માં હયાત.]

૬૨. ગુણનિધાન : પાટણનગરે શ્રીમાલી નગરાજ પિતા, લીલાદે માતા, જન્મ સં. ૧૫૪૮, મૂલનામ સોનપાલ. દીક્ષા સિદ્ધાંતસાગરસૂરિના હાથે ૧૫૫૨, સૂરિપદ ને ગચ્છેશપદ સ્તબંતીર્થ ૧૫૮૪, સ્વ. ૫૪ વર્ષે સં. ૧૬૦૨.

તેમના રાજ્યમાં સં. ૧૫૮૮માં એક પ્રત તે ગચ્છના દયાશીલને આપવામાં આવી. (ઘોઘા ભં.)

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૫૮૭-૮૧, બુ. ૧; ૧૫૮૪-૮૭-૮૧-૧૬૦૦, બુ. ૨; ૧૫૭૯, ના. ૨.

[જન્મ માઘ શુક્લ પક્ષમાં, દીક્ષા પાટણમાં, સૂરિપદ જંબુસરમાં સં. ૧૫૬૫, સ્વર્ગવાસ પાટણમાં - એવી માહિતી પણ મળે છે.]

૬૩. **ધર્મમૂર્તિ** : ત્રંભાવતી - ખંભાતના શ્રીમાલી હંસરાજ વણિક પિતા, હાંસલદે માતા, જન્મ સં. ૧૫૮૫, મૂલનામ ધર્મદાસ. દીક્ષા ૧૫૮૯, આચાર્યપદ અમદાવાદમાં ૧૬૦૨, ગચ્છનાયકપદ એ જ વર્ષમાં. સ્વ. પાટણમાં ૮૫ વર્ષે, સં. ૧૬૭૦.

તેઓ ઉગ્ર ત્યાગી હતા. તેમના રાજ્યમાં 'ઉત્તરાધ્યયન-દીપિકા'ની પ્રત સં. ૧૬૪૩-૪માં લખાઈ હતી. (જુઓ વેબર વર્જ., ૨, પૃ. ૭૧૮) અને 'વ્યવહારસૂત્ર'ની પ્રત સં. ૧૬૬૫માં લખાઈ હતી. (જુઓ તે જ, પૃ. ૬૩૮). તેમણે પોતે 'વૃદ્ધચૈત્યવંદન' (શ્રાવક પ્રતિક્રમણાદિ સૂત્ર, ૧૮૮૬, મુંબઈ પૃ. ૪૮-૫૫માં મુદ્રિત) અને 'પ્રદ્યુમ્નચરિત' (જુઓ કુંતે રિપોર્ટ, ૧૮૮૧, પૃ. ૪૪) રચેલ છે.

તેમના રાજ્યમાં સં. ૧૬૬૬માં સૂત્રકૃતાંગ-નિયુક્તિની પ્રત લખાઈ. (વઢવાણ શહેર વિદ્યાશાલા ભંડાર.)

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૬૨૯, બુ. ૧; ૧૬૪૪-૫૪ (અલાઈ ૪૨), બુ. ૨; ૧૬૨૧, ના. ૨.

[સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૬૯ ને ૧૬૭૧ પણ મળે છે. એમણે ત્રણ વાર સમેતશિખરની

યાત્રા કરી હતી. એમના ઉપદેશથી અનેક ગ્રંથભંડારો સર્જાયા કે પુનરુદ્ધાર પામ્યા. એમણે 'ષડાવશ્યકવૃત્તિ' અને 'ગુણસ્થાનકકમારોહ-બૃહદ્વૃત્તિ'ની રચના કરી હોવાની માહિતી મળે છે. એમને નામે મેરુતુંગસૂરિની પટ્ટાવલીના અનુસંધાનરૂપ પટ્ટાવલી મળે છે, પણ એની ઘણી બાબતો સંશોધનીય છે. 'વૃદ્ધચૈત્યવંદન' ધર્મમૂર્તિની નહીં પણ વાયક મૂલાની રચના છે અને 'પ્રદ્યુમ્નચરિત' એમણે રચી હોવાની વાત પણ સંશોધનીય છે. એમણે 'ગાહાસલખમણા-વૃત્તિ' રચી હોય એવું જણાય છે.

તેમના સમયમાં મૂર્તિ શાખા, ચન્દ્ર શાખા, કીર્તિ શાખા અને વર્ધમાન શાખા નીકળી.]

૬૪. કલ્યાણસાગર : લોલાડા ગામના શ્રીમાલી કોઠારી નાનિગ પિતા, નામિલદે માતા, જન્મ સં.૧૬૩૩, મૂલનામ કોડણ. દીક્ષા ધવલપુરે સં.૧૬૪૨, આચાર્યપદ અમદાવાદે ૧૬૪૯, ગચ્છેશપદ પાટણે ૧૬૭૦, સ્વ. ભુજ નગરમાં ૮૫ વર્ષની વયે, ૧૭૧૮.

તેમણે કચ્છના અધિપતિને પ્રતિબોધ આપી આહેડો (શિકાર) મુકાવ્યો. સં.૧૬૭૬માં લાલણ ગોત્રે ઓસવાલ જ્ઞાતિના શા વર્ધમાન પદમસીએ નવ લાખ મહમુદી ખર્ચા આ ગુરુના ઉપદેશથી નવાનગરમાં મોટો જિનપ્રાસાદ કરાવ્યો. તેમાં ૮૧ મોટાં બિંબ પધરાવ્યાં, ૪૪૧ નાનાં બિંબ ભરાવ્યાં; તથા તે જ શા વર્ધમાન પદમસીએ શત્રુંજય પર મોટું જિનાલય કરાવ્યું ને ત્યાં બીજા સાત દેરાસરમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

વળી સં.૧૬૭૫ના વૈશાખ શુદ્ધ ૮ રવિવારે નવાનગરવાસી ઓસવાલ જ્ઞાતિ નાગડા ગોત્રના અચલગચ્છના શા રાજસીએ ૫૫૧ જિનબિંબ ભરાવી એક મોટું બાવન જિનાલય ચૈત્ય કરાવ્યું તેમાં પ્રતિષ્ઠા વખતે આ જ આચાર્ય હતા. એક દેરાસર પર નવ લાખ મહમુદી ખર્ચા તથા ૨૧ પ્રાસાદ બીજા કરાવ્યા તેમાં ચોરાશી લાખ કોરી ખર્ચા.

તેમના ઉપદેશથી આગ્રાથી કોરપાલ અને સોનપાલે સમેતશિખરનો સંઘ કાઢ્યો ને ત્યાં વીસે તીર્થકરનાં પગલાં સમરાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. તે યાત્રા સં.૧૬૭૧માં થઈ. આ બંને ભાઈઓએ સં.૧૬૭૧માં જ આ સૂરિના હસ્તથી જિનબિંબો પ્રતિષ્ઠિત કરાવ્યાં છે. જુઓ 'કુરપાલ સોણપાલ પ્રશસ્તિ' એ લેખ પૃ.૨૫થી ૩૫, જૈન સાહિત્યસંશોધક, ખંડ ૨, અંક ૧.

તેમના રાજ્યમાં 'જાતકપદ્ધતિ-વૃત્તિ' સં.૧૬૭૩માં રચાઈ (જેકોબીનો સંગ્રહ) અને 'અભિધાન-ચિંતામણિ' પરની 'વ્યુત્પત્તિરત્નાકર' નામની વૃત્તિ સં.૧૬૮૬માં દેવસાગરે (અં.પુણ્યચન્દ્ર-માણિકચન્દ્ર-વિનયચન્દ્ર-રવિચન્દ્રશિ.) રચી. (જુઓ વેબર વર્ક., ૨, પૃ.૨૫૭). આ સૂરિના શિલાલેખો સં.૧૬૭૫ અને ૧૬૮૩ (જુઓ એપિગ્રાફિકા ઈડિકા, વો.૨, ૩૯), ગે.રે.

તેમણે પોતાના શિષ્ય વિનયસાગર માટે 'મિશ્રલિંગકોશ' રચ્યો (પ્ર.કા.ભં., છાણી).

અને તે શિષ્ય વિનયસાગરે 'ભોજવ્યાકરણ' રચ્યું (જુઓ વેબર વર્જ., પૃ.૨૦૩-૪; સરખાવો પૃ.૧૨૦૬) તથા સારસ્વતનાં સૂત્રોને છંદમાં મૂકી 'વૃદ્ધચિંતામણિ' રચ્યો.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૬૬૭-૮૧-૮૩, બુ.૨; ૧૬૭૧-૭૬-૭૮-૧૭૦૨, ના.૨.

[વઢિયાર દેશ. જન્મમિતિ વૈશાખ સુદ ૬. દીક્ષામિતિ ફાગણ સુદ ૩, આચાર્ય-પદમિતિ મહા સુદ ૬ અહમ્મપુર / અમદાવાદ. સ્વર્ગવાસ સં.૧૭૧૮ વૈશાખ સુદ ૩ નોંધાયેલ છે, પરંતુ સં.૧૭૧૮ શ્રાવણ વદ પના રોજ એમના ઉપદેશથી ધર્મમૂર્તિસૂરિની પાદુકાનું સ્થાપન હરિપુરામાં થયું છે તેથી સ્વર્ગવાસ તે પછી જ હોઈ શકે.

'મિશ્રલિંગકોશ' ઉપરાંત એમની ઘણી રચનાઓ છે, જુઓ અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન, પૃ.૪૫૨-૫૪. ત્યાં નોંધાયેલ 'અગડદત્ત રાસ' સ્થાનસાગરની કૃતિ હોવાનું જણાય છે ને અન્ય ગુજરાતી સ્તવનાદિના કર્તૃત્વ વિશે પણ સંશય છે. જુઓ ગુજરાતી સાહિત્યકોશ (મધ્યકાલીન).

વિનયસાગરે સં.૧૭૦૨માં 'અનેકાર્યનામમાલા/અનેકાર્યરત્નકોશ' રચેલ છે.]

૬૫. અમરસાગર : મેવાડના ઉદયપુરમાં (કરહટપુરમાં) શ્રીમાલી (ઓસવાળ) ચોધરી યોધા પિતા, સોના માતા, જન્મ સં.૧૬૮૪, મૂળ નામ અમરચન્દ્ર. દીક્ષા ૧૭૦૫, આચાર્યપદ ખંભાયતમાં ૧૭૧૫, ગચ્છેશપદ કચ્છના ભુજનગરમાં ૧૭૧૮. સ્વ. ધોલકામાં ૬૮ વર્ષની આયુએ સં.૧૭૬૨માં.

તેમના રાજ્યમાં 'ઉપદેશ-ચિંતામણિ'ની પ્રત સં.૧૭૩૯માં લખાઈ. (જુઓ ભંડારકર રિપોર્ટ, ૧૮૮૩-૮૪, પૃ.૪૪૩)

પાલીતાણીય શાખા આ સૂરિથી નીકળી છે. જુઓ નયશેખરની 'યોગરત્નાકર ચોપાઈ'ની પ્રશસ્તિ.

સં.૧૭૩૮માં અંચલગચ્છના ધર્મસાગરસૂરિશિષ્ય હેમસાગરસૂરિશિષ્ય લાલજીએ લખેલ પ્રત ભાવનગરના સંઘના ભંડારમાં છે.

['વર્ધમાન પદ્મસિંહ શ્રેષ્ઠી ચરિત્ર' તથા અંચલગચ્છની અનુસંધાનરૂપ પટ્ટાવલી અમરસાગરસૂરિને નામે પ્રસિદ્ધ થયેલ છે, પણ એની પ્રમાણભૂતતા શંકાસ્પદ છે. સં.૧૬૯૧માં રચાયેલ શ્રેષ્ઠીચરિત્ર સં.૧૬૯૪માં જન્મેલા ગ્રંથકર્તાએ રચ્યું છે ! ને એમાં પદ્મસિંહના ૧૬૯૪માં મૃત્યુની હકીકત છે. સં.૧૭૪૩માં રચાયેલી પટ્ટાવલીમાં પણ અનેક સ્ખલનો છે. નયશેખરને સ્થાને નયનશેખર નામ પણ મળે છે.]

૬૬. વિદ્યાસાગર : કચ્છદેશે ખીરસરા બંદરમાં ઓસવાલ શા કર્મસિંહ(કરસના) પિતા, કમલાદે માતા, જન્મ સં.૧૭૪૭ આસો વદ ૩, મૂલનામ વિદ્યાધર. દીક્ષા ૧૭૫૬ ફાલ્ગુન શુદ્ધિ ૨, આચાર્ય ધોલકામાં ૧૭૬૨ શ્રાવણ શુદ્ધ ૧૦ કે જેનો મહોત્સવ વોરા અભયચન્દ્રે કર્યો, ભટ્ટારકપદ માતર ગામમાં ૧૭૬૨ કાર્તિક વદ ૪ બુધ. સ્વ. ૫૦ વર્ષની વયે ૧૭૮૭ કાર્તિક શુદ્ધ ૫.

નિત્યલાભકૃત 'વિદ્યાસાગરસૂરિ સ્તવન' 'વિધિપક્ષ પ્રતિક્રમણ' મુંબઈ ૧૮૮૯ની

આવૃત્તિ, પૃ.૪૫૧માં પ્રકટ થયું છે.

વિદ્યાસાગરશિષ્ય જ્ઞાનસાગરગણિએ (પછીથી ઉદયસાગરસૂરિએ) 'ગુણવર્મા-ચરિત્ર' (જુઓ મિત્ર, નોટિસીઝ, ૮, પૃ.૧૪૫-૬) અને 'ચોત્રીશ અતિશયનો છંદ' (જૈન કાવ્યપ્રકાશ, ભાગ ૧, મુંબઈ, ૧૮૮૩ આવૃત્તિ, પૃ.૭૪-૫માં મુદ્રિત) રચ્યાં છે.

પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૭૧૮, બુ.૧.

જુઓ નિત્યલાભકૃત 'વિદ્યાસાગરસૂરિ રાસ' (ઐ. રાસસંગ્રહ ભાગ ૩) રચ્યા સં.૧૭૯૮ પોષ ૧૦ અંજારમાં.

[નાગડા ગોત્ર. આચાર્યપદ અને ભટ્ટારકપદની મિતિઓ કચ્છી સંવતની સમજવાની છે. એમાં શ્રાવણ પછી કારતક આવે. કચ્છના મહારાવ ગોડજીને પ્રતિબોધી એમણે પર્યુષણપર્વના પંદર દિવસો અમારિ-ઘોષણા કરાવડાવી હતી. એમણે 'ગોડીપ્રભુપાર્શ્વ સ્તવન' અને દેવેન્દ્રસૂરિકૃત 'સિદ્ધપંચાશિકા' પર બાલાવબોધ (સં.૧૭૮૧) રચેલ છે. સ્વર્ગવાસ સુરતમાં.]

૬૭. ઉદયસાગર : નવાનગરમાં (જામનગરમાં) ઓશવંશના શા. કલ્યાણજી પિતા, જયવંતી માતા, જન્મ સં.૧૭૬૩, મૂલનામ ઉદયચંદ. દીક્ષા સં.૧૭૭૭, દીક્ષાનામ જ્ઞાનસાગર, આચાર્યપદ ૧૭૯૭ કાર્તિક શુદ્ધ ૩ રવિ, ગચ્છેશપદ તે જ વર્ષ માગશર શુદ્ધ ૧૩. સ્વ. ૬૩ વર્ષની વયે ૧૮૨૬ આસો શુદ્ધ ૨ સુરતમાં.

તેમણે 'સ્નાત્રપંચાશિકા' સં.૧૮૦૪ (અબ્ધિખાષ્ટેદુમિતે વર્ષે) પાલીતાણામાં શ્રીમાલી કીકાના પુત્ર કચરાએ કાઢેલા સંઘની સાથે યાત્રા કરતાં રચેલ છે. (પિટર્સન, ત્રીજો રિપોર્ટ, પરિશિષ્ટ, પૃ.૨૩૬-૮).

'વિદ્યાસાગરસૂરિ રાસ'માં આ સૂરિનું મૂલ સંસારી નામ ગોવર્ધન હતું એમ જણાવ્યું છે.

[જન્મમિતિ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૩. દીક્ષા ભુજમાં. સ્વર્ગવાસવર્ષ ૧૮૨૬ શંકાસ્પદ છે કેમકે સં.૧૮૨૭નો એમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ મળે છે તેમજ સં.૧૮૨૮માં જ્ઞાનસાગરે રચેલી પટ્ટાવલીમાં એમની વિદ્યમાનતા દર્શાવી છે. વિદ્યાસાગર વિશેની નોંધમાં તથા ઉપર દર્શાવેલ સિવાયની એમની ઘણી કૃતિઓ છે. તે માટે જુઓ અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન, પૃ.૫૦૫-૦૬, જૈન ગૂર્જર કવિઓ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ (મધ્યકાલીન).]

૬૮. કીર્તિસાગર : કચ્છના દેસલપુરમાં ઓસવંશી સાહ માલસિંહ પિતા, આસબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૭૯૬, મૂલનામ કુંઅરજી. ઉદયસાગરસૂરિના શ્રાવકપણે શિષ્ય તથા સં.૧૮૦૪, દીક્ષા સં.૧૮૦૯ માંડવી બંદરમાં, આચાર્યપદ સુરતમાં ૧૮૨૩ કે જે વખતે શા. ખુશાલચંદ તથા ભુખણદાસે છ હજાર ખર્ચી મહોત્સવ કર્યો, ગચ્છેશ-પદ અંજારમાં ૧૮૨૬. સ્વ. ૪૮ વર્ષની વયે સુરતમાં ૧૮૪૩ ભાદરવા શુદ્ધ ૬.

[ગચ્છેશપદ ૧૮૨૬માં વિચારણીય છે, કેમકે પૂર્વ પટ્ટધર ઉદયસાગર ૧૮૨૮ સુધી હયાત હોવાનું દેખાય છે.]

૬૯. પુણ્યસાગર : ગુજરાતના વડોદરાના પોરવાડ સા. રામસી પિતા, મીઠીબાઈ

માતા, જન્મ સં. ૧૮૧૭, મૂલનામ પાનાચંદ. કીર્તિસાગરસૂરિના શ્રાવકપણે શિષ્ય સં. ૧૮૨૪, દીક્ષા ભુજપુરમાં ૧૮૩૩, આચાર્ય અને ગચ્છેશપદ સુરતમાં ૧૮૪૩ કે જેનો મહોત્સવ શા. લાલચંદે કીધો. સ્વ. પાટણમાં ૫૩ વર્ષની વયે ૧૮૭૦ કાર્તિક શુદ્ધ ૧૩.

તેમનો શિલાલેખ ૧૮૬૧નો (એપિ.ઈ., વો. ૨, ૩૯), ગે.રે.

તેજસાગરે સુરત બંદિરે સં. ૧૮૪૪ શક ૧૭૦૯ આષાઢ શુદ્ધિ ૫ બુધે બર્લિન સંગ્રહની ૨૦૧૩ નંબરની પ્રત લખી છે. તેજસાગર, અમરંસાગરસૂરિ (ક. ૬૫)ના શિષ્ય સત્યસાગરગણિના શિષ્ય ક્ષમાસાગરગણિના શિષ્ય હતા.

૭૦. રાજેન્દ્રસાગર : સુરતમાં જન્મ. સ્વ. માંડવીમાં સં. ૧૮૯૨. તેમનો સં. ૧૮૮૫નો શિલાલેખ (ઓપ. સિટ., ૩૯); સં. ૧૮૮૬નો, ગે.રે.

[સં. ૧૮૭૭માં ભુજમાં ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ જિનાલયમાં તથા સં. ૧૮૮૧માં સુરતમાં સંભવનાથજી જિનાલયમાં પ્રતિષ્ઠા.]

૭૧. મુકિતસાગર : માલવદેશે ઉજેણીના ઓસવાલ શા ખીમચંદ પિતા, ઉમેદ માતા, જન્મ સં. ૧૮૫૭, મૂલનામ મોતીચંદ. દીક્ષા ૧૮૬૭ વૈશાખ શુદ્ધિ ૩, આચાર્ય ને ગચ્છેશપદ પાટણમાં ૧૮૯૨ વૈશાખ શુદ્ધિ ૧૨ કે જેનો મહોત્સવ શેઠ નથુ ગોકલજીએ કર્યો. સ્વ. ૫૭ વર્ષની વયે સં. ૧૯૧૪માં.

તેમણે સં. ૧૮૯૩માં પાલીતાણામાં શેઠ ખીમચંદ મોતીચંદે અંજનશલાકા કરી તેમાં ૭૦૦ બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી. ૧૮૯૭ મહા શુદ્ધિ પને દિને નલિનપુરમાં (કચ્છના નલિયામાં) શેઠ નરસિંહ નાથા(લઘુજ્ઞાતીય નાગડાગોત્રીય)એ કરાવેલ ચન્દ્રપ્રભની પ્રતિષ્ઠા કરી. તે શેઠે સિદ્ધાચલ પર દેરાસર કરાવ્યાં વગેરે અનેક સુકૃત કર્યાં. સં. ૧૮૯૭ ફાગણ શુદ્ધિ ૩ને દિને શા ચાંપશી ભીમશી વીસા ઓસવાલે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથના બિંબની પ્રતિષ્ઠા ગુરુ પાસે કરાવી. ખંભાતની પાસે વટાંદરામાં ગોડીજીની પ્રતિષ્ઠા ગુરુએ કરી. સં. ૧૯૦૫ મહા શુદ્ધિ પને દિને જખૌમાં જીવરાજ રતનસિંહે કરાવેલ મહાવીર ચૈત્યમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. શેઠે ત્રણ લાખ કોરી ખર્ચી પુસ્તકોનો ભંડાર કરાવ્યો. સં. ૧૯૧૦ નલિયામાં ભારમલ તેજસીએ દેરાસર કરાવ્યું ને ગામ સાંધાણમાં શેઠ માંડણ તેજસીએ નવું દેરાસર કરાવ્યું વગેરે.

શિલાલેખ સં. ૧૯૦૫ (એપિ.ઈ., વો. ૨, ૩૯), ગે.રે.

૭૨. રત્નસાગર : કચ્છના મોથારા ગામના શા લાડણ પચાણ પિતા, ઝુમાબાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૮૯૨. દીક્ષા ૧૯૦૫, આચાર્યપદ ને ગચ્છેશપદ ૧૯૧૪, સ્વ. સુથરીમાં ૩૬ વર્ષની વયે ૧૯૨૮ શ્રાવણ શુદ્ધ ૨.

એમના સમયમાં ઓસવંશીય શેઠ નરસિંહ નાથાએ સાતે ક્ષેત્રમાં પુષ્કળ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું તથા એ જ જ્ઞાતિના શેઠ કેશવજી નાયકે દશ લાખ રૂપિયા ખર્ચી પાલીતાણામાં અંજનશલાકા કરીને ૬૦૦૦ જિનબિંબ ભરાવ્યાં.

આના શિલાલેખ સં. ૧૯૧૮ (જુઓ ડી.પી. ખખરનો રિપોર્ટ, કચ્છપ્રાંત,

પૃ.૭૫); સં.૧૯૨૧નો (જુઓ એપિગ્રાફિકા ઈડિકા, વો.૨, ૩૯), ગે.રે.

અન્ય પ્રતિષ્ઠાલેખ : સં.૧૯૨૧ રત્નશેખર (? રત્નસાગર) સિદ્ધક્ષેત્રે કેશવજી નાયકની પ્રતિષ્ઠા, ના.૨.

[પ્રેમચંદ્રકૃત 'ગુરુગહુલ્લી' મુજબ પટ્ટમહોત્સવ ભુજમાં સં.૧૯૧૧ જેઠ શુદ્ધ ૧૧ના રોજ.]

૭૩. વિવેકસાગર : કચ્છના આશંબિયા ગામના ઓશવાલ શા. ટોકરસિંહના પુત્ર, જન્મ સં.૧૯૧૧. આચાર્યપદ ને ગચ્છેશપદ મુંબઈમાં સં.૧૯૨૮. સ્વ. મુંબઈમાં ૩૭ વર્ષની વયે સં.૧૯૪૮ ફાગણ શુદ્ધ ૩. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૯૪૦, ગે.રે.

[વીશા ઓશવાલ, માતા કુંતાબાઈ, જન્મનામ વેલજી. શૈશવમાં જ રત્નસાગર પાસે રહી જૈન શ્રુતનો અભ્યાસ કર્યો. સં.૧૯૨૮ના શ્રાવણ સુદ ૨ના દિને સુથરીમાં ગુરુના સ્વર્ગવાસ બાદ દીક્ષિત થયા. માંડવીના સંઘની વિનંતીથી ત્યાં ચાંતુર્માસ રહ્યા અને કાર્તિક વદિ પને શનિવારે ત્યાં જ ગચ્છેશપદ પામ્યા.]

૭૪. જિનેન્દ્રસાગર : કચ્છના ગોધરા ગામના ઓશવાળ શા કલ્યાણજીના પુત્ર.

[છેડા ગોત્ર, વીશા ઓશવાળ જ્ઞાતિ, પિતા શા કલ્યાણજી જીવરાજ, માતા લાઇલબાઈ, જન્મ સં.૧૯૨૯ કારતક શુદ્ધ ૭, જન્મનામ જેસિંઘબાઈ. ધર્મપરાયણ પિતાએ એમને વિવેકસાગરસૂરિને વહોરાવી પોતે પાર્શ્વચંદ્રગચ્છના કુશળચંદજી પાસે દીક્ષા લીધી અને એ સં.૧૯૩૯માં સ્વર્ગે સંચર્યા. જેસિંઘબાઈએ કુશળચંદજીના અનુયાયી ભ્રાતૃચંદજી મહારાજ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો. પછી મુંબઈમાં પણ પંડિતો પાસે કાવ્ય, વ્યાકરણ, ન્યાય આદિનો અભ્યાસ કર્યો. ગુરુ વિવેકસાગર જીવલેણ બિમારીમાં સપડાયા ત્યારે જેસિંઘબાઈ ગાદીવારસ તરીકે સૌને વિશેષ લાયક લાગ્યા. જેસિંઘબાઈએ દીક્ષિત થવાની તૈયારી બતાવી પણ ગાદીનો ભાર તો વડીલ ભાગ્યસાગરજીને જ સોંપવા કહ્યું. છેવટે લાંબી રકઝક પછી એમણે એ વાતનો સ્વીકાર કર્યો અને સં.૧૯૪૮ના મહા વદ ૧૧ના રોજ દીક્ષિત થઈ જિનેન્દ્રસાગર બન્યા તથા શ્રાવણ શુદ્ધ ૧૦ના રોજ એમને પાટે સ્થાપવામાં આવ્યા, મુંબઈમાં. જિનેન્દ્રસાગર માનસંમાનથી દૂર રહી એકાંત સાધનારત રહ્યા. બહુધા કચ્છમાં વિચર્યાં. વચ્ચે ૧૯૭૭માં રેલવેમાં મુંબઈ ગયેલા. સં.૧૯૮૯માં ફરીને સારવાર માટે જલમર્ગે મુંબઈ ગયા. ત્રણેક માસ પછી ભવ્ય વિદાયપૂર્વક એ કચ્છ ગયા અને બહુધા ભુજપુરમાં રહ્યા. ત્યાં જ સં.૨૦૦૪ના કારતક વદ ૧૦ના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

જિનેન્દ્રસાગરને નામે, પછીથી, કેટલીક સાર્વજનિક સંસ્થાઓ સ્થપાયેલ છે. એ મૂળ પાટપરંપરાના છેલ્લા પટ્ટધર હતા. એમના જવાથી અંચલગચ્છમાં શૂન્યાવકાશ સર્જાયો જે ઉપાધ્યાય પરંપરામાં થયેલા ગૌતમસાગરે નેતૃત્વ સંભાળી પૂર્યો. પછી એમના શિષ્યોથી સંવેગી આચાર્યપરંપરા આરંભાઈ.]

ગૌતમસાગર :

[જન્મ સં.૧૯૨૦, મારવાડના પાલી ગામમાં, પિતા શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ જોશી

ધીરમલ્લજી, માતા ક્ષેમલદે, મૂલનામ ગુલાબમલ્લ. મારવાડના દુકાળ વખતે ગોરજી દેવસાગર (કલ્યાણસાગરસૂરિ - ઉપા. રત્નસાગર - ઉપા. મેઘસાગર - ઉપા. વૃદ્ધિ-સાગર - ઉપા. હીરસાગર - ઉપા. સહજસાગર ઉપા. માનસાગર - રંગસાગરગણિ - ફતેહસાગરગણિશિ.)ને મળેલ આ બાળકને એમણે ગચ્છનાયકની આજ્ઞાથી ભુજનો પાટ સંભાળતા પોતાના શિષ્ય સ્વરૂપસાગરના જ્ઞાનચન્દ્ર નામના ગૃહસ્થ શિષ્ય તરીકે સ્થાપ્યો. તે પછી ૧૯૪૦માં એમને વિવેકસાગરે એમને મુંબઈમાં ગોરજી તરીકે દીક્ષા આપી નામ ગૌતમસાગર રાખ્યું. વિવેકસાગરે દીક્ષા આપતી વખતે એમને રાત્રિભોજન તેમજ કંદમૂળપરિહારનાં બે વ્રતો આપ્યાં, પરંતુ નવદીક્ષિત તો સર્વ- ત્યાગના જ અભિલાષી હતા. સંવિગનપક્ષી દીક્ષા વિના તેમને જંપ નહોતો. એ ભૂમિકા પ્રાપ્ત કરવા એમણે પછી અનેક મથામણો કરી અને અંતે એ સફળ થયા. પોશાળનો કબજો ગુરુભાઈ લાલજીને આપી પરિબ્રહ્મી મુક્ત થયા અને સાધુનાં ઉપકરણો લીધાં. સં.૧૯૪૬માં પાલીમાં એમણે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. બહુધા કચ્છ અને હાલારમાં વિચર્યાં. ત્યાં ગામેગામ ગચ્છપ્રવૃત્તિ એમણે ગૂંજતી કરી અને એમના ઉપદેશથી જિનાલય, ઉપાશ્રય, જ્ઞાનભંડારનિર્માણનાં અનેક કાર્યો થયાં. મોટી સંખ્યામાં સાધુસાધ્વીઓને દીક્ષા આપી. ગચ્છના અભ્યુદય માટે એ એટલા ચિંતિત હતા કે એમણે સં.૨૦૦૧માં એવું સૂચન કર્યું હતું કે જિનેન્દ્રસાગરસૂરિની પાટે ત્યાગી મંડલાચાર્યની સંઘ સ્થાપના કરે અને તો પોતે પોતાનો સાધુસાધ્વીનો પરિવાર એમને સોંપી દેવા તૈયાર છે. એ વખતે પોતે ૮૨ વર્ષના હતા અને જિનેન્દ્રસાગર ૭૫ વર્ષના હતા.

જિનેન્દ્રસાગર સં.૨૦૦૪માં કાળધર્મ પામવાથી શ્રીપૂજ અને યતિસંસ્થાનો અંત આવ્યો. આ પછી મુનિમંડલાગ્રેસર ગૌતમસાગર ગચ્છના સ્વાભાવિક કર્ણધાર બની રહ્યા. સ્વર્ગવાસ સં.૨૦૦૮ વર્ષે વૈશાખ સુદ ૧૩ના રોજ ભુજમાં.

દાનસાગર : ગૌતમસાગરના પ્રથમ પટ્ટધર. રોહાવાળા કોટડાના ગણપત પરબત અને કુંવરભાઈના પુત્ર. જન્મ સં.૧૯૪૪, મૂળ નામ દેવજીભાઈ. દીક્ષા સં.૧૯૬૬ પાલીતાણામાં ગૌતમસાગર પાસે. ૧૯૭૬ પછી ગુરુ સાથે વિચારભેદ થવાથી જુદા વિચર્યા. ૧૯૮૦માં નેમસાગરને શિષ્ય કરી એકલવિહારીપણું ટાળ્યું. ૧૯૮૮માં ગુરુ સાથે મેળ કર્યો. સં.૨૦૧૨માં સંઘે એમને મુંબઈમાં આગ્રહપૂર્વક આચાર્યપદ આપી ગૌતમસાગરના પ્રથમ પટ્ટધર તરીકે સ્થાપ્યા. સં.૨૦૧૭માં મુંબઈમાં સ્વર્ગવાસ.

નેમસાગર : નારાણપુરના વોહરા કચરા જાગણી પિતા, દેમીભાઈ માતા. દીક્ષા સં.૧૯૮૦ ચૈત્ર સુદ ૫ જૂનાગઢમાં. આચાર્યપદવી સં.૨૦૧૨ કચ્છ સુચરીમાં. સ્વર્ગવાસ સં.૨૦૨૨ મુંબઈમાં. એમની પ્રેરણાથી કેટલાક ગ્રંથો પ્રકાશિત થયા હતા.

ભદ્રિક સ્વભાવના દાનસાગરસૂરિ અને વ્યાખ્યાનપટ્ટુ નેમસાગરસૂરિની જોડીએ લોકોને વશ કર્યા હતા.

ગુણસાગર : દેહિયાના લાલજી દેવશી અને ધનભાઈના પુત્ર. જન્મ સં.૧૯૬૮ મહા સુદ ૨. મૂળ નામ ગાંગજીભાઈ. દીક્ષા સં.૧૯૮૩ દાનસાગર અને નેમસાગરની

નિશ્રામાં. ગૌતમસાગરશિ. નીતિસાગરના શિષ્ય તરીકે સ્થાપવામાં આવ્યા. તેમણે કર્મગ્રંથ, ન્યાય, કાવ્ય વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો. સં.૧૯૯૮માં ઉપાધ્યાયપદ મેરાઉમાં. એમની શક્તિઓ પારખી દાદાગુરુ ગૌતમસાગરે પોતાનો પરિવાર એમને સોંપ્યો હતો. ૨૦૧૨ મુંબઈ સંઘે દાનસાગર સાથે એમને પણ આચાર્યપદ આપ્યું હતું. સં.૨૦૨૯માં ગચ્છનાયકપદ. મેરાઉમાં એમણે સં.૨૦૧૭માં આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠની સ્થાપના કરી. એમણે અનેક સાધુસાધ્વીઓને દીક્ષિત કર્યાં, અનેક પ્રતિષ્ઠાઓ, તપશ્ચર્યાઓ, યાત્રાઓ કરી સ્વ. સં. ૨૦૪૪ ભાદરવા વદ અમાસ મુંબઈમાં.

એમણે સંસ્કૃતમાં શ્રીપાલચરિત્ર (સં.૨૦૦૪), પર્વકથાસંગ્રહ, આર્યરક્ષિતસૂરિ-ચરિત, કલ્યાણસાગરસૂરિચરિત, ગૌતમસાગરસૂરિચરિત વગેરે કૃતિઓ તથા ગુજરાતી-માં સ્તવન-પૂજાદિ રચ્યાં છે. કલ્પસૂત્રનું ગુજરાતી ભાષાંતર કર્યું છે.

ગુણોદયસાગર.]

લોંકાગચ્છ/સ્થાનકવાસી (સાધુમાર્ગી) સંપ્રદાયની પટ્ટાવલી

(લોંકાગચ્છની પટ્ટાવલી માટે લીધેલા આધાર : ૧. સ્વ. શ્રી વાડીલાલ મોતીલાલ શાહ લિખિત 'શ્રી સાધુમાર્ગી જૈન ધર્માનુયાયીઓએ જાણવાજોગ ઐતિહાસિક નોંધ' સને ૧૯૦૯; ૨. જીવણલાલ કાલિદાસ વોરા પ્રકાશિત 'જૈનધર્મદર્પણ' (પટ્ટાવલી સાથે) સં.૧૯૪૨; ૩. સ્થા. મુનિશ્રી મણિલાલજી લિખિત 'શ્રી જૈન ધર્મનો પ્રાચીન સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ અને પ્રભુવીર-પટ્ટાવલી' સં.૧૯૪૧ - એ પ્રકાશિત પુસ્તકોનો, અને ૪. અપ્રકાશિત એવી ખ. મુનિશ્રી કાંતિસાગરે પૂરી પાડેલ સ્થા. મુનિ તેજસિંહે રચેલી અને તેના શિષ્ય કાનજીએ પૂરી કરેલી 'ગુરુગુણમાલા - ૧૧ ભાસ' નામની સં.૧૭૫૧ની પદ્યકૃતિ, તથા એક લોંકાગચ્છની હસ્તલિખિત પટ્ટાવલી, મેં ઉતારી લીધેલી ઋષિ ભવાંનકૃત ૧૮ કડીની (૩૫ ઋષિથી તે મેઘરાજ સુધીની) 'ચઉદ પાટની ભાસ' પદ્યકૃતિ તથા બીજી કેટલીક નાની ગુરુભાસો વગેરે છે. આથી જણાશે કે તેને બને તેટલી સાચી અને વિશ્વસનીય કરવામાં કાળજી રાખવામાં આવી છે. સાથેસાથે 'લોંકાશાહ ક્યારે થયા ?' એ મારો લેખ જૈનયુગ પુ.પ પૃ.૩૨૮માં જોઈ જવા વિનંતી છે.)

[મણિલાલજીના પુસ્તકમાંથી કેટલીક પટ્ટાવલી છોડી દેવામાં આવેલી તે અહીં સમાવી લીધી છે. તે ઉપરાંત, લોંકાશાહ માટે 'શ્રીમાન લોંકાશાહ' (જ્ઞાનસુન્દર), લીંબડી સંપ્રદાય માટે 'આ છે અણગાર હમારા' (મુનિશ્રી પ્રકાશચન્દ્રજી), ગોંડલ સંપ્રદાય માટે 'ગોંડલ ગચ્છના જ્યોતિર્ધરો' (મુનિશ્રી જનકરાયજી તથા જગદીશ મુનિ), બીજામત, નાગોરી લોંકાગચ્છ વગેરે માટે 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ ભા.૩' (ત્રિપુટી મહારાજ), તેરાપંથી સંપ્રદાય પરત્વે 'અમૃતકલશ ભા.૨' (સાધ્વી જિનપ્રભા, સાધ્વી વિમલપ્રભા), માલવા-પરંપરા માટે 'શ્રીમદ્ ધર્મદાસજી મહારાજ ઔર ઉનકી માલવ શિષ્યપરંપરાએ' (ઉમેશ મુનિ), કેટલાક આચાર્યો પરત્વે 'જૈન ધર્મ કે પ્રભાવક આચાર્ય' (સાધ્વી સંઘમિત્રા) 'જૈનજગત કે જ્યોતિર્ધર આચાર્ય' (દેવેન્દ્ર મુનિ) તેમજ સામાન્યપણે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની (સાતમા ભાગની વ્યક્તિનાંમસૂચિ દ્વારા) મદદ લીધી છે.]

લોંકાશાહ : પોરવાડ વણિક. સમય સં.૧૫૦૮, 'લહીયા સં.૧૫૨૬ વર્ષે કાલુપુર મધ્યે. લકા^૧ અને શાહ લખમસી થકી દયાધર્મ પ્રકટ થયઉ.' - એક લોંકાગચ્છની પટ્ટાવલી. ધર્મસાગરજીની તપાગચ્છ પટ્ટાવલી જણાવે છે કે લુંકા નામના લહિયાથી જિનપ્રતિમાનું ઉત્થાપન કરનાર લુંકામત પ્રવત્યો. તેઓ સં.૧૫૩૩માં થયા તેમાં પ્રથમ ઋષિ ભાણા. ('જી' માનવાચક પ્રત્યય દરેકને લગાડાય છે.)

[લોંકાશાહ વિશે પ્રાચીન સાધનો પણ જુદીજુદી માહિતી આપે છે. એમાં વધારે વ્યાપક રીતે જોવા મળતી હકીકત એ છે કે એ અમદાવાદમાં રહેતા હતા, લહિયાનો

૧. આ સંપ્રદાયમાં ૧૬મા તેજસિંહે રચેલી ને ૧૭મા કાનજીએ પૂરી કરેલી 'ગુરુગુણમાલા ભાસ' ૧૧ ઢાલમાં છે તેની હસ્તપ્રત મુનિ કાંતિસાગરે મને પૂરી પાડી તેમાંથી પ્રથમની બે ઢાલ અત્ર મૂકી છે :
[પછીને પાને ચાલુ]

વ્યવસાય કરતા હતા અને આગમોના અભ્યાસમાંથી પ્રતિમાપૂજાનો નિષેધ આદિ નવા વિચારોવાળી પોતાનો મત એમણે સં. ૧૫૦૮માં પ્રવર્તાવ્યો. એમને લખમસીનો સાથ મળ્યો. એમણે પોતે સાધુદીક્ષા લીધી નહોતી, પણ ભાણાજી એમના સંપ્રદાયના પ્રથમ સાધુ બન્યા.

લોકાગચ્છીય યતિ ભાનુચન્દ્રની 'દયાધર્મ ચોપાઈ' (સં. ૧૫૭૮) લોકાશાહવિષયક સૌથી પ્રાચીન કૃતિ ગણાય. એ એવી માહિતી આપે છે કે લોકાશાહ લીંબડીના દશા શ્રીમાળી ડુંગર તથા તેમની પત્ની ચૂડાના પુત્ર હતા ને એમનો જન્મ સં. ૧૪૮૨ વૈશાખ વદ ૧૪ના થયો હતો. લોકાશાહ આઠ વરસના થયા ત્યાં ડુંગર પરલોકે સિધાવ્યા ને શેઈના દીકરા લખમસીએ એમનું દ્રવ્ય લૂંટી લીધું. સોળ વરસના થયા ત્યાં માતા મૃત્યુ પામી અને પછી અમદાવાદ જઈ એમણે નાણાવટીનો ધંધો કર્યો. એમના નવા વિચારોથી યતિઓએ એમને પજવવા માંડ્યા એટલે એ લીંબડી પાછા ગયા અને લખમસી ત્યાં કારભારી હતા એમણે એમને સાથ આપ્યો. સં. ૧૫૩૨માં લોકાશાહ અવસાન પામ્યા. જોકે લાવણ્યસમય એમની 'સિદ્ધાન્ત ચોપાઈ' (સં. ૧૫૪૩)માં લખમસી પારેખને માંડવગઢના વહિયાત કહે છે (પછીથી કોઈએ એમને પાટણના અરહટ્ટવાડના પણ

[આગળને પાનેથી ચાલુ]

ઢાલ પહેલી

લકેં જિનવચનની લબધ તેં પાઈ

પોરવાડ પ્રસિદ્ધ પાટણમેં લકા નામે લુકા કહાઈ.

લકે. ૧

સંવત પનર અઠવાવીસે, વડગચ્છ સૂત્ર સિદ્ધાંત લિખાઈ,

લિખી પરતિ દોઈ એક આપ રાખી, એક દીએ ગુરુને લે જાઈ.

લકે. ૨

દોય વરસ સૂત્ર-અર્થ સર્વ સમજી, ધર્મવિધ સંઘને બતાઈ,

લકે મૂલ મિથ્યાત ઉથાપી, દેવ ગુરુ ધર્મ સમજાઈ.

લકે. ૩

ત્રીસે વીર રાસી ભસ્મગ્રહ ઉતરતાં, જિમ વીર કહ્યો તિમ થાઈ,

ઉદે ઉદે પુજ્યા જિનશાસન, નીતિ દયાધર્મ દીપાઈ.

લકે. ૪

ઈગત્રીસે ભાણાજીએ સંજમ લેઈ, લુંકાગચ્છ 'આદિજતિ' થાઈ,

લુંકાગચ્છની ઉતપતિ ઇણ વિધ, કહે તેજસંઘ સમજાઈ.

લકે. ૫

ઢાલ બીજી

લુંકાગચ્છ આદિ થયા અધિકારી

ભાણા ભીદા નૂન ભીમ જગમાલ, સાથ સરવા સું વિચારી.

લુંકા. ૧

ભગવંત ભાખ્યો તિણે સરવ રાખ્યો, દયાધરમ ચિત ધારી,

કેશી ગોતમની પર મિલિને, વિચાર્યો સુધ આચારી.

લુંકા. ૨

વિનયાદિક વિવેકેં સવ વિધ સું, કરે જિનવચન વિચારી,

દેશદેશના શ્રાવક સમજાવ્યા, થયા સવે ઉગ્રવિહારી.

લુંકા. ૩

સંવત પનર પેસકે લુંકાથી, વજે કીધી વિધ ન્યારી,

વિજામતી તિણેં નામ કહાયો, જાણો સો જાણ વિચારી.

લુંકા. ૪

સાધ સાધવી સહસ્ર દોય સંખ્યા, શ્રાવક બહુ ધનધારી,

અડત્રીસ વર્ષ ઇણ પરિ વિચર્યાં, પછે રૂપ ઋષિ થયા ગણધારી.

લુંકા. ૫

કલા છે). તેઓ લોકાશાહ સાથે સં. ૧૫૨૮ કે ૧૫૨૯માં જોડાયા એવું પણ નોંધાયું છે. લોકાશાહ પ્રાગ્વાટવંશી ને પાટણના હોવાનું પણ મળે છે. પૂર્તિમાં મૂકેલી નાગોરી લોકાગચ્છની પટ્ટાવલી એમને જાલોરવાસી કહે છે.]

૧. ભાણાજી : શિરોહીના ગામ અરહટવાડા (હાલનું અટવાવાડા), પોરવાડ. સ્વયમેવ દીક્ષા સં. ૧૫૩૧ અમદાવાદમાં. તે લુંકાગચ્છના આદિ સાધુ. સ્વ. સં. ૧૫૩૭[?].

[દીક્ષા સં. ૧૫૩૩ પણ મળે છે. સં. ૧૫૪૦માં કડવા શાહ નાડુલાઈમાં ભાણાજીને મળ્યા હતા તેવો ઉલ્લેખ કડવાગચ્છ પટ્ટાવલીમાં મળે છે.]

૨. ભીદાજી : શિરોહીના ઓસવાલ, સાધરિયા ગોત્ર, સંઘવી તોલાના ભાઈ. દીક્ષા સં. ૧૫૪૦ અમદાવાદમાં ૪૫ જણ સાથે ઋષિ ભાણા પાસે.

[ભાણાજી સ્વ. સં. ૧૫૩૭ અને ભીદાજીની એમની પાસે દીક્ષા સં. ૧૫૪૦માં એ અસંગત હકીકતો છે.]

૩. નુનાજી : શિરોહીના ઓસવાલ, દીક્ષા સં. ૧૫૪૬ (પાકાંતર ૧૫૪૫).

૪. ભીમાજી : મારવાડના પાલીના ઓસવાલ, લોઢા ગોત્ર. દીક્ષા સં. ૧૫૫૦.

૫. જગમાલજી : ઉત્તરાધવાસી - ઉત્તરાધમાં સવર-નવરંગ, નાનપુરાના ઓસવાલ, સુરાણા ગોત્ર. દીક્ષા સં. ૧૫૫૦ ઝાંઝર ગામે.

[જગમાલજીનું ગામ નાનરૂડા અને દીક્ષા જાલોરાં ગામે એવી માહિતી પણ મળે છે.]

૬. સરવાજી : દિલ્હીના શ્રીમાલ ('વીસા ઓસવાલ?'), સીધડા ગોત્ર, દીક્ષા સં. ૧૫૫૪.

તેમના વંખતમાં સં. ૧૫૬૫માં લુંકાગચ્છથી જુદા પડી વીજાએ અન્ય પક્ષ સ્થાપ્યો તે વીજામતી (વિજયગચ્છ) કહેવાણો.

[વીજામત/વિજયગચ્છ માટે જુઓ હવે પછી પૂર્તિ.]

૭. રૂપજી : અણહિલપુર પાટણના વેદગોત્રી ઓસવાલ, પિતા દેવો, માતા મરઘાબાઈ, જન્મ સં. ૧૫૪૩. દીક્ષા સ્વયમેવ સં. ૧૫૬૮ માહ શુદ્ધ ૧૫. તેમણે પાટણગચ્છ સ્થાપ્યો. (ગુજરાતી લોકાગચ્છ કહેવાયો) સં. ૧૫૭૮માં જીવજીને સંજમ-પદ દઈ સ્વપાટે સ્થાપ્યા. ૭ વર્ષ ગુરુશિષ્ય સાથે વિચર્યાં. સ્વ. સં. ૧૫૮૫ પાટણ. ગૃહ ૨૫, સંજમ ૧૭ વર્ષ.

[રૂપજી વીસા ઓસવાલ. એમનાથી લોકાગચ્છ નામ મળ્યું એમ પણ નોંધાયેલું છે.]

સં. ૧૫૮૦માં નાગોરમાં હીરા આચાર્ય ચૌદશને પાખી માની લુંકા નાગોરી ગચ્છ કાઢ્યો. વળી તેના સમયમાં લાહોરી ઉત્તરાધ લોકાગચ્છ પ્રકટ્યો, જ્યારે સાધુ સરવાના પરિવારે 'લુંકાગચ્છ'નું બિરુદ કાયમ રાખ્યું.

ઉત્તરાધગચ્છના સરવરશિષ્ય અર્જુનશિષ્ય દુર્ગદાસે સં. ૧૬૩૫માં 'ખંધક ચો.' રચી. (જૈગૂક., ૨, ૧૬૩). ડૉ. કુમારસ્વામી પાસેના 'સમવસરણ'ના ચિત્રમાં 'સંવત ૧૬૮૦ વર્ષે ભાદ્રવ શુદ્ધિ ૨' શ્રીમદુત્તરાધગચ્છે આચાર્ય કૃષ્ણચંદ વિદ્યમાને લિ. ઋષિ

તારાયંદ શુભે ભૂયાત્ કલ્યાણમસ્તુ' એમ છે. નાહર.૧, નં.૩૯૭.

[નાગોરી લોંકાગચ્છ માટે જુઓ હવે પછી પૂર્તિ.

ઉત્તરાધગચ્છની વ્યવસ્થિત પટ્ટાવલી મળતી નથી પણ ઉપર નોંધેલા છે તેવા છૂટક ઉલ્લેખો મળે છે. 'અંધક ચોપાઈ'માં સરવરને ઉત્તરાધગચ્છમંડન કહેવામાં આવ્યા છે. એક અજ્ઞાતકર્તૃક 'કલ્પસૂત્ર બાલા.'ની પ્રત ઉત્તરાધગચ્છના શ્રીમત્ સિંઘરાજશિ. અમરમુનિશિ. સુદેરચંદ મુનિના અંતેવાસી સદાનંદ મુનિએ સુંદર મુનિ પાસેથી લઈ સં.૧૭૧૩માં લખાવી હતી (જૈગૂક.,૫,૪૩૩).]

૮. જવજ [જવાજ] : સુરતના ઓસવાલ, દેસલહરા-ગોત્રી પિતા તેજલ/તેજપાલ, માતા કપૂરાંબાઈ, જન્મ સં.૧૫૫૦. દીક્ષા અને પટ્ઠધરપદ સં.૧૫૭૮ મહા શુદ્ધ ૫ ગુરુવારે સુરતમાં રૂપજીએ આપ્યાં. (સં.૧૫૮૭માં જિનમતીગચ્છ ઘણો દીપાવ્યો.) સં.૧૬૧૨ વૈ.શુ.૭ દિને વરસિંહને પટ્ઠધર કર્યાં. સ્વ. સં.૧૬૧૩ જેઠ શુદ્ધ ૬ સોમે અણશણ લીધું. ગુહ ૨૮, સંજમ ૩૫ વર્ષ પાળી ૫ દિન ચોવિહાર અણશણ કરી ૬૩ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી સ્વર્ગસ્થ.

એમનાથી 'ગુજરાતી લોંકાગચ્છ' ઓળખાયો ને તેની આઠ પાટ સુધી અમદાવાદમાં ગાદી રહી. (સ્થાપના ગાદી સૂરતની, ગુજરાતી લોંકા કહેવાયા.) તેમના શિષ્ય ઋષિશ્રી હાનાએ પ્રત્યનીક થઈ હેમવિમલસૂરિને ઉપાદીને ઋષિમતી ગચ્છ સં.૧૫૮૨માં કાઢ્યો ને તપસ્યા કરતાં રાણા ઉદેપુરનાએ 'તપા' બિરુદ આપ્યું. મહાત્મા પોસાલ વીઝેવાની વરકાણા પાર્શ્વનાથ પાસે ગોઢવાડ દેશે. - એક પટ્ટાવલી.

આ જવજ/જવરાજના શિષ્ય નારાયણે સં.૧૬૧૪ (૧૬૮૪ ?)માં ['શ્રેણિક રાસ'] રચ્યો. (જૈગૂક., ૩, ૨૫૯)

[જવજ જન્મ સં.૧૫૫૧ માઘ વદ ૧૨, પૂજ્ય પદવી સં.૧૫૮૫માં અમદાવાદમાં ને સ્વ. જેઠ વદ ૧૦ - એવી માહિતી પણ મળે છે.

નારાયણના 'શ્રેણિક રાસ'નો ૨.સં.૧૬૮૪ જ છે - વેદ વસુ રસ ચંદ; ને એ જવરાજને ગુરુ તરીકે નહીં પણ ગચ્છનાયક તરીકે ઉલ્લેખ છે (૩,૨૬૦), જે ઉલ્લેખ મૂઝવણભર્યો બને.]

૯. (વડા) વરસિંઘજી : સોરઠના દેવકાપાટણના ઓસવાલ નાહટા ગોત્રના પિતા સુમિયા (સમયો), માતા કસ્તુરાંબાઈ, જન્મ સં.૧૫૬૪. દીક્ષા સં.૧૫૮૭ ચૈત્ર વદિ ૫, પદ્ધર સં.૧૬૧૨ વૈ.શુ.૬. જવજ સાથે સવા વર્ષ વિહાર. સ્વ. સં.૧૬૪૪ કા.શુ.૩ ખંભાતમાં.

બીજા નાના વરસિંઘજીને સં.૧૬૨૭ના ગચ્છભાર આપી ગુરુશિષ્ય ૧૭ વર્ષ સાથે વિચરી ખંભાત આવ્યા ને ત્યાં ગુરુએ કાળ કર્યો.

સં.૧૬૧૩ જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૦ દિને વડોદરાના ભાવસારોએ શ્રીપૂજ્યની પદવી આપી. ત્યારથી ગુજરાતી લોંકાગચ્છ મોટી પક્ષ એ નામ તેમના પક્ષનું પડ્યું.

સં.૧૬૧૬માં અવિધિ કરી 'સિસુધન' એ નામ ધારીને સિસુનો મત નીકળ્યો ને

તે અને બીજા અગિયાર મળી બારે વરસિંગજી વિરુદ્ધ પ્રરૂપણા કરી તેનાં નામ : લકો, સિવો, પાસો, વિજો, સરવો, કડુઓ, ધરમો, બ્રહ્મો, કોથલિયો, સાકરિયો, ટાકરિયો અને િસુ. આ બાર 'સિસુમતી'માં સિવાએ ચૌદશ, પાસાએ બે પડિકમણાં, વિજાએ હીરફૂલને આકાર માન્યો. સરવાએ દેશથી, કડુઆએ ગૃહવેષથી, ધર્માએ નામાર્થથી ધર્મ માન્યો, કોથલિયે કોથલીમાં પોષો કરવામાં, બ્રહ્માએ નમસ્કારમાં, સાકરિયે વ્રતમાં, ટોકરિયે સમકિતમાં, સિસુએ સૂત્રવ્યવહારમાં માન્યતા પ્રરૂપી.

આમ મતમાં છિદ્રો પડ્યાં. કુંવરજીએ અલગ પક્ષ કાઢ્યો.

૧૦. (લઘુ) વરસિંધજી : સાદડીના ઓસવાલ, વોરા સાહિલાયા ગોત્ર, પિતા ઝંઝણ, માતા સુંદરબાઈ, જન્મ સં. ૧૫૮૮. દીક્ષા લાલજી પાસે સોળમે વર્ષે સં. ૧૬૦૬ (સિરોહીમાં), પદધર તથા ગણિપદ સં. ૧૬૨૭ અહમદપુરમાં વડા વરસિંહે આપ્યું. પોતે ૬૦ વર્ષની ઉંમર થતાં પદ પર જશવંતજીને દીક્ષા દઈ સ્થાપ્યા સં. ૧૬૪૮. ૧૨ વર્ષથી અધિક ગુરુશિષ્ય સાથે વિચર્યાં. સં. ૧૬૬૨ માહ શુદ ૧૫ને દિને અણસણ કરી ગૃહવાસ ૧૬, સંયમ પદમાં ૩૫ વર્ષ પદ ધારીને ૭૨ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી (ઉસમાપુર, સોઝત કે દિલ્હીમાં) સં. ૧૬૬૨માં કાળ કર્યો.

૧૧. જશવંતજી : સોઝતના ઓસવાલ લઉકઉ/લૂકડ-ગોત્રી પિતા પરબત, માતા સહોદરા, જન્મ સં. ૧૬૩૪. દીક્ષા અને પદવી સં. ૧૬૪૮ મહા શુદિ ૧૩ ગુરુ સોઝતમાં, પદધર સં. ૧૬૮૩ વૈ.શુ. ૬ સિરોહીમાં. સં. ૧૬૮૮ માગશર શુદ ૧૫ દિને રૂપસિંહજીને પદ આપ્યું ને પછી માગશર વદ ૨ બુધે અણસણ કરી કાળ કર્યો. ગૃહવાસ ૧૬, સંયમ ૩૮ ને કુલ આયુષ્ય ૫૪ વર્ષ.

આ જસવંત મુનિનો રાસ સં. ૧૬૫૨માં હાલાર-ખંઢેરામાં બૂરાશિ. શામલજી ને જીવરાજના શિષ્ય ધર્મદાસે રચ્યો.

[સં. ૧૬૬૨માં વરસિંહજીના સ્વર્ગવાસ પછી સં. ૧૬૮૩માં પદધર એટલે ગચ્છ-નાયક થયાનું સંભવે નહીં. સં. ૧૬૬૩ હોઈ શકે. ધર્મદાસનો 'જસવંત મુનિનો રાસ' બૂરાશિ. શામલજી અને જીવરાજના સાન્નિધ્યે રચાયો છે તેથી એમના એ શિષ્ય હોવાનું ન કહેવાય; રાસ વરસિંહના પ્રસાદથી રચાયો છે એટલે કવિ વરસિંહના શિષ્ય હોઈ શકે (જૈગૂક., ૨, ૨૮૬).

લોકાગચ્છનાયક આચાર્ય ઋષિ જસવંતજીએ આત્માર્થે લખેલી કલ્પસૂત્ર બાલા.ની પ્રત સં. ૧૬૯૭ની મળે છે (જૈગૂક., ૩, ૩૫૫) તે એમના જીવનની પ્રાપ્ત માહિતીની સાથે સંગત નથી.]

૧૨. રૂપસિંહજી : વીઝવા/વીજેવાના ઓસવાલ, વોરા સાહિલેયા ગોત્રના પિતા પીથલ, માતા કનકાદે, જન્મ સં. ૧૬૫૮. દીક્ષા સં. ૧૬૭૫ માગશર શુદ ૧૩ ગુરુ, પદધર સં. ૧૬૮૮ માગશર શુદ ૮ અહમદપુરમાં અને સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૯૭ આષાઢ વદ ૧૦ કૃષ્ણગઢ/કીસનગઢમાં ગૃહવાસ ૧૭, સંયમ ૨૧ જેમાં ૭ વર્ષ પદવીધરનાં કુલ ૩૮ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી કર્યો.

૧૩. દામોદરજી : અજમેરના ઓસવાલ, લોઢા-ગોત્રી પિતા રત્નસિંહ, માતા રત્નાદે, જન્મ સં. ૧૬૭૨. દીક્ષા સં. ૧૬૮૮ (જેઠ શુદ્ધ ૭), પદધર સં. ૧૬૮૬ (હિંદી ૧૬૮૭ આષાઢ વદ ૬), સ્વ.સં. ૧૬૮૬ (હિંદી ૧૬૮૭) માહ શુદ્ધિ ૧૩. ગૃહવાસ ૧૬, સંયમ ૮, આયુષ્ય ૨૩ વર્ષ.

૧૪. કર્મસિંહ : ઉક્ત દામોદરના મોટા ભાઈ. જન્મ સં. ૧૬૬૮, દીક્ષા સં. ૧૬૮૮, પદધર દામોદર પછી સં. ૧૬૮૬ (હિંદી ૧૬૮૭ મહા શુદ્ધ ૧૩), સ્વ. સં. ૧૬૮૭ (હિંદી ૧૬૮૮ માહ શુદ્ધ ૮). ગૃહવાસ ૧૭, સંયમ ૧૦, આયુ ૨૭ વર્ષ ભોગવી ખંભાતમાં કાળ કર્યો.

આમના સમયમાં યા પછીના કેશવજીના સમયમાં તેમના શિષ્ય ધનરાજે જુદો પક્ષ (મારવાડ દેશ મધ્યે જૈતારણ ગામમાં) કાઢ્યો.

૧૫. કેશવજી : છપઇ/છાપિયાના ઓસવાલ, ઉસભ-ગોત્રી પિતા નેતસી, માતા નવરંગદે, જન્મ સં. ૧૬૭૫. દીક્ષા નવ જણ સાથે સં. ૧૬૮૮ જેઠ શુદ્ધ ૭, પદધર સં. ૧૬૮૭ (હિંદ ૧૬૮૮) માહ શુદ્ધ ૮ ખંભાતમાં. સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૨૦ જેઠ (હિંદી આષાઢ) વદિ ૮ કોલદેમાં, વોરા વીરજીને લખી ગચ્છનો ભાર ભળાવી કર્યો. ગૃહસ્થાવાસ ૧૪, સંયમ ૩૨ કે જેમાં ૨૩ પદધર, કુલ આયુ ૪૬ વર્ષ ભોગવી કાળ કર્યો. તેમણે મારવાડમાં ખૂબ પ્રચાર કર્યો.

આમના સમયમાં ધનરાજ કે જેમનો પક્ષ મારવાડમાં જૈતારણ ગામમાં નીકળ્યો હતો, તે પોતાનો પક્ષ કાઢ્યા પછી સત્તર વર્ષે ગચ્છમેળ કરવા આવ્યા. સં. ૧૭૧૩માં સુરતનગરમાં વોરા વીરજીએ તેમને બોલાવી ગચ્છમેળ કર્યો. ગચ્છમાં ત્રણ સ્થવીરો ભળ્યા.

[કેશવજી રૂપસિંહશિષ્ય જણાય છે. એ પોતાને માટે શ્રીધર, શ્રીપતિ એવાં નામ પણ વાપરે છે. તેમણે 'આનંદ શ્રાવક ચરિત્ર' (સં. ૧૬૮૬), 'સાધુવંદના' તથા સંભવતઃ 'દશાશ્રુતસ્કંધ બાલા.' (સં. ૧૭૦૮) રચેલ છે. જુઓ ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખં. ૧.

ધનરાજ—ક્ષેમકર્ણ (દીપચંદકૃત 'ગુણકરંડ ગુણાવલી ચોપાઈ' સં. ૧૭૫૭માં રચાઈ ત્યારે પાટે)—ધર્મસિંહ (દીપચંદકૃત 'પુણ્યપાલ ચોપાઈ' સં. ૧૭૭૬માં રચાઈ ત્યારે પાટે) એવી પરંપરા મળે છે.]

૧૬. તેજસિંહ : પંચેટિયા/પાંચટિયાના ઓસવાલ, ઉસભગોત્રી પિતા લખમણ, માતા લખમાદે. દીક્ષા સં. ૧૭૦૬ આસાઢ શુદ્ધ ૧૦ શુક્ર, પદવી સુરતમાં વોરા વીરજીએ સં. ૧૭૨૧ વૈશાખ શુદ્ધિ ૭ને દિને ગુરુના ભળાવવાથી આપી. શિષ્ય કાનજી સાથે ૧૭૪૩માં સુરતમાં ચોમાસું કર્યું. સ્વ. સં. ૧૭૪૩. તેમણે અનેક જિનસ્તવનો ગુજરાતીમાં રચ્યાં છે ને સંસ્કૃત પદ્યમાં 'દષ્ટાંતશતક' રચેલ છે.

[એમનાં સ્તવનો સં. ૧૭૧૧થી ૧૭૪૮નાં રચનાવર્ષો બતાવે છે, જેમાં 'સીમંધર સ્વામી સ્ત.'ની ૨.સં. ૧૭૪૮ શંકાસ્પદ ગણાય. એમની સંસ્કૃતમાં 'સિદ્ધાંતશતક' ને 'વિદ્ધત્શતક' એ કૃતિઓ પણ નોંધાયેલી છે. એમની ગુજરાતી 'ગુરુગુણભાસ' એમના

શિષ્ય કાનજીએ પૂરી કરેલી.]

૧૭. કાનજી : નદુલાઈના ઓસવાલ, વોહરા-ગોત્રી પિતા કચરા, માતા જગીસા (?). પદધર સુરતમાં સં. ૧૭૪૩ વૈશાખ, સ્વ. સં. ૧૭૭૯ ભા.શુ.૮.

તેમણે સં. ૧૭૫૧માં દીવમાં ચોમાસું કરી પોતાના ગુરુ તેજસિંહે રચેલી 'ગુરુગુણમાલા'ની ૧૧ ભાસ પૂરી કરી (કે જેમાંથી તેજસિંહ સુધીનો ઉપરનો વૃત્તાંત સાર રૂપે લીધેલ છે.) તેમની કૃતિઓ માટે જુઓ ભા.૫, ૬૦.

[તેમની સ્તવન-સંજ્ઞાપ્રકારની કૃતિઓ સં. ૧૭૪૮થી ૧૭૭૦નાં રચનાવર્ષો દર્શાવે છે.]

૧૮. તુલસી/તુલસીદાસજી : ધુનાડાના ઓસવાલ, બાફલાગોત્રી પિતા ઉદલ/ઉદો, માતા પુરભાવ (? પુરબાઈ). દીક્ષા સં. ૧૭૭૮ ફાગણ, પદવી સં. ૧૭૭૯ ભાદ્ર. વદ ૧, સ્વ. સં. ૧૭૮૮ ફા.શુ. ૭ ભાવનગરમાં.

૧૯. જગરૂપજી : વીકાનેરના ઓસવાલ, છજલાણી-ગોત્રી પિતા નથમલ, માતા જીવાદે. પદવી સં. ૧૭૮૮ ફા. શુદ ૧૨ શનિ, સ્વ. સં. ૧૭૯૮.

૨૦. જગજીવનજી : થરાદના ઓસવાલ, ચોપડા-ગોત્રી પિતા જોઈતા, માતા રતના. પાટે સં. ૧૭૯૯, સ્વ. સં. ૧૮૨૭ માહ વદ અમાસ.

[પદસ્થાપના વર્ષ સં. ૧૭૯૮ પણ મળે છે. એમને ગણિપદ મળેલ છે. એમનાં સં. ૧૮૦૭થી ૧૮૨૫નાં રચનાવર્ષો દર્શાવતાં કેટલાંક સ્તવનો મળે છે. જુઓ ભા. ૬, ૨૦.]

૨૧. મેઘરાજજી : દંતારાઈપુરના ઓસવાલ વૃદ્ધ ગોત્રી પિતા દલો સાહ, માતા સાંમા. પદવી સં. ૧૮૧૧ પોસ વદી ૧૩, સ્વ. ૧૮૪૩ કા. વ. અમાસ. તેમની કૃતિ સંબંધી જુઓ ભા. ૬, ૧૪૧.

[પદસ્થાપના સં. ૧૮૧૭ પણ મળે છે. કૃતિઓ - જ્ઞાનપંચમી સ્ત., સં. ૧૮૩૦; પાર્શ્વ જિન સ્ત., સં. ૧૮૩૦.]

૨૨. સોમચંદજી : પદવી સં. ૧૮૨૮ ફા.વ. ૬. તેમના ગંગ-કલ્યાણ-લવજીશિષ્ય લલ્લિએ સં. ૧૮૫૨માં 'નેમિચન્દ્રાવલા' રચ્યા. (જિગૂક., ૬, ૧૮૫-૮૬.)

[પદસ્થાપન સં. ૧૮૩૮ પણ મળે છે. મહાનંદની કૃતિઓમાં સં. ૧૮૩૯ અને ૧૮૪૯માં એ આચાર્ય છે. જુઓ ભા. ૬, ૩૦-૩૨. 'નેમીશ્વર ભગવાનના ચંદ્રાવલા' પણ એમના આચાર્યકાળમાં રચાયેલ છે, જોકે ગંગ એમના શિષ્ય જણાતા નથી.]

૨૩. હરખચંદજી :

[પદસ્થાપના સં. ૧૮૫૭.]

૨૪. જયચંદજી : સં. ૧૮૬૯ ફા. સુદ અને દિને વડોદરામાં હર્ષચન્દ્રજીએ જીવતાં માસ આઠ પહેલાં શ્રીપૂજ્ય સ્થાપી આચાર્યપદ આપ્યું કે જે હાલ જયવંતા વર્તે છે.

(મુનિ કાંતિસાગર પાસેની એક પટ્ટાવલી તેમજ આ જયચંદજીના સમયમાં તેના શિષ્ય ભાગ્યચન્દ્રજીએ સં. ૧૮૭૯માં લખેલા 'કલ્પસૂત્ર બાલાવબોધ'માં અંતે આપેલ આ

પટ્ટાવલી (ભા.૬, ૩૬૨-૪૪) અહીં અટકે છે.)

૨૫. કલ્યાણચંદ્રજી. ૨૬. ખૂબચંદ્રજી.

૨૭. ન્યાયચંદ્રજી : તેની ગાદી વડોદરામાં છે.

[૨૮. યતિ હેમચન્દ્રજી.

૨૯. યતિ રાજચન્દ્રજી : સં.૨૦૨૦માં વિદ્યમાન.]

ગુજરાતી લોકાગચ્છની બીજી પક્ષ - કુંવરજીપક્ષ - [નાની પક્ષ]

ઉપરના ક.૮મા જીવાજીના શિષ્ય વડા વરસિંગજી ઉપરાંત કુંવરજી અને શ્રીમદ્દજી થયા. કુંવરજીથી બીજી પક્ષ થઈ.

૯. કુંવરજી : અમદાવાદના શ્રીમાલી વણિક પિતા લહુવોજી, માતા રૂડીબાઈ. દીક્ષા પિતા આદિ ૭ જણ સહિત સં.૧૬૦૨ જેઠ શુદ પ (પાઠાં.૬) અમદાવાદ, ગુરુપાટે સં.૧૬૧૨ (પાઠાં.૧૬૧૭), સ્વ. સં.૧૬૨૮ દિવાલી. તેમણે સં.૧૬૨૪માં 'સાધુવંદના' રચી. (ભા.૨, ૧૩૮)

[કુંવરજી ઋષિ બાલાપુર પધાર્યા ત્યારે ત્યાંના શ્રાવકોએ તેમને શ્રીપૂજ્યની પદવી આપી હતી. તેથી તેઓ ગુજરાતી લોકાગચ્છ નાની (કુંવરજી) પક્ષ તરીકે ઓળખાવા લાગ્યા. પદસ્થાપનાનું વર્ષ સં.૧૬૧૬ પણ મળે છે.]

૧૦. શ્રીમદ્દજી : અમદાવાદના પોરવાડ વણિક પિતા યાવર, માતા કુંવરબાઈ. દીક્ષા જીવજી પાસે સં.૧૬૦૬ માગશર શુદ પ અમદાવાદમાં, પાટે સં.૧૬૨૮ જેઠ વદ ૫, સ્વ. સં.૧૬૬૬ આસાઠ શુદિ ૧૩.

[એમણે મોરબીમાં પ્રતિબોધ કર્યો હતો.]

૧૧. રત્નસિંહજી/રતનાગરજી : હાલાર નવાનગરના વીસા શ્રીમાળી વણિક, સોલાણી ગોત્ર, પિતા સુરા, માતા સોહવદે. જન્મ સં.૧૬૩૨, દીક્ષા સં.૧૬૪૮ વૈ. વદ ૧૩ અમદાવાદ, પદવી સં.૧૬૫૪ જેઠ વદિ ૭, સ્વ. સં.૧૬૮૬. તેમના શિષ્ય કેશવજી, શિવજી, સમરચન્દ્ર આદિ થયા.

૧૨. કેશવજી : મારવાડ ધુનાડા(દુણાડા)ના ઓસવાલ પિતા વિજા, માતા જેવંત/જયવંતીબાઈ, જન્મ સં.૧૬૭૬ [?] ફા. વદ ૫. આચાર્યપદે સં.૧૬૮૬ જેઠ શુદ ૧૩ ગુરુ, પછી થોડે જ મહિને સ્વર્ગસ્થ (પા. સં.૧૬૮૮). તેમણે 'લોકાશાહનો શલોકો' શ્રીમદ્દજીના સમયમાં રચ્યો. (ભા.૨,૧૫૬)

[સ્વર્ગવાસની મિતિ (સં.૧૬૮૬) જેઠ સુદ ૧૩ પણ મળે છે.]

૧૩. શિવજી : હાલાર નવાનગરના શ્રીમાલી પિતા અમરસી સંઘવી, માતા તેજ-બાઈ, જન્મ સં.૧૬૫૪ મહા શુદ ૨. દીક્ષા સં.૧૬૭૦ (પાઠાં. સં.૧૬૬૯ ફા. શુદ ૨), પદવી સં.૧૬૮૮ જેઠ શુદ ૫ સોમ પાટણમાં, સ્વ. સં.૧૭૩૩ માગશર ૨ રવિ.

આ આચાર્યનો રાસ ઋષિ નાકર શિષ્ય દેવજી શિષ્ય ધર્મસિંહે સં.૧૬૮૨માં રચ્યો. (ભા.૩,૨૮૬)

તેમના સમયમાં સં.૧૬૮૫માં તેમના શિષ્ય ધર્મસિંહજીએ લોકાગચ્છથી જુદા

પડી નવો ગચ્છ ચલાવ્યો.

બીજા શિષ્યો સંઘરાજજી, જગજીવન, આણંદજી આદિ હતા. તેમની બીજી પાટે ત્રિલોકસિંહજી થયા કે જે ઓસવાલ છાજડ-ગોત્રીય હતા, પિતા નેતસી, માતા નવરંગદે, ને બંધુ જીવરાજ, ને જેમના શિષ્ય આણંદે સં. ૧૭૩૧માં લાલપુરમાં 'ગણિતસાર' અને સં. ૧૭૩૮માં રાધનપુરમાં 'હરિવંશચરિત્ર' ગુ. પદ્યમાં રચ્યાં. (ભા. ૪, ૪૪૬-૪૮).

[શિવજી જન્મ સં. ૧૬૩૮, દીક્ષા ૧૬૬૦, પાટે ૧૬૭૭ એમ માહિતી પણ મળે છે. એ લાલજી ઋષિ પાસે કાવ્ય, ન્યાય, સિદ્ધાંત વગેરે ભણ્યા હતા.

શિવજી આચાર્યનો રાસ રચનાર અને નવો ગચ્છ ચલાવનાર ધર્મસિંહ એક જ ને રત્નાકર-દેવજીશિષ્ય હોવાની શક્યતા છે. શિવજી ગચ્છપતિ માટે એમની આજ્ઞામાં એ ગણાય. શિવજીએ બાદશાહે આપેલ પટો ને પાલખી વાપરવા માંડ્યા તેથી ધર્મસિંહ એમનાથી જુદા પડ્યા એવી વાત મળે છે.

(સંભવતઃ ત્રિલોકસિંહશિ.) આણંદે શિવજી આચાર્યનો સલોકો એમની હયાતીમાં રચ્યો છે. (ભા. ૪, ૪૪૬). એ નોંધપાત્ર છે કે 'ગણિતસાર' તથા 'હરિવંશચરિત્ર'માં ત્રિલોકસિંહને શિવજીપાટે ગચ્છપતિ કહેવામાં આવ્યા છે.]

૧૪. સંઘરાજજી/સંઘજી : સિદ્ધપુર પોરવાડ, જન્મ સં. ૧૭૦૫ આષાઢ શુદ્ધ ૧૩, પિતા વાસા, માતા વીરમદે. દીક્ષા પિતા સાથે સં. ૧૭૧૮ વૈ. વદ ૧૦ ગુરુ, આચાર્યપદ સં. ૧૭૨૫ માહ સુદિ ૧૪ શુક્ર અમદાવાદમાં, સ્વ. સં. ૧૭૫૫ ફા. શુદ્ધ ૧૧ આગ્રામાં.

તેમના સમયમાં આનંદ ઋષિએ ખંભાતમાં પોતાના શિષ્ય ત્રિલોકઋષિને પાટે બેસાડી જુદો ગચ્છ સ્થાપ્યો. તેમાં ૧૮ સંઘાડાના યતિ વળવાથી 'અઢારિયા' કહેવાયા.

[સંઘરાજ ઋષિ જગજીવનજી પાસે સિદ્ધાંત ભણ્યા હતા.

આગળ આણંદને ત્રિલોક ઋષિના શિષ્ય કહેવામાં આવ્યા છે. પણ એમની કૃતિઓમાં ત્રિલોક ઋષિને ગુરુ નહીં પણ ગચ્છપતિ જ કહેવામાં આવ્યા છે. તેથી તે આનંદ ઋષિ અને અહીં પોતાના શિષ્ય ત્રિલોક ઋષિને પાટે બેસાડી જુદો ગચ્છ સ્થાપનાર આનંદ ઋષિ એક જ હોવાની શક્યતા છે.]

૧૫. સુખમલજી : મારવાડ જેસલમેર પાસે આસણીકોટના વીસા ઓસવાલ સંખવાલેયા (સકલેયા) ગોત્ર, પિતા દેવીદાસ, માતા રંભાબાઈ, જન્મ સં. ૧૭૨૭. દીક્ષા સં. ૧૭૩૮ માગશર શુદ્ધ ૫, ગુરુપાટે સં. ૧૭૫૬ (પાઠાં. ૧૭૫૫ માહ વદિ ૧) અમદાવાદ, સ્વ. સં. ૧૭૬૩ આસો (પાઠાં. મારવાડી કાર્તિક) વદિ ૧૧ ધોરાજી.

૧૬. ભાગ્યન્દ્રજી : જેસલમેર પાસે ભેસડોના ઓસવાલ, કૂંકડચોપડા ગોત્ર, પિતા તોગા, માતા તેજબાઈ, ઉક્ત સુખમલજીના ભાણેજ. દીક્ષા સં. ૧૭૬૦ માગશર શુદ્ધ ૨ કચ્છ ભુજમાં, પૂજ્યપદવી સં. ૧૭૬૪ (પાઠાં. ૧૭૬૩ માગશર શુદ્ધ ૭ રવિ) ધોરાજી, સ્વ. સં. ૧૮૦૫ કા. શુદ્ધ ૧ શ્રી શક્તિપુરમાં.

[કચ્છ ભુજના રહીશ અને પદવી ભુજમાં એવી માહિતી પણ મળે છે.]

૧૭. વા(બા)લચંદજી : મારવાડ ફલોધીના વીસા ઓસવાલ, છાજર (છાજેટ)

ગોત્ર, પિતા ઉગરા, માતા સુજાણબાઈ. દીક્ષા માતા ને ભાઈ રૂપચંદ સાથે સં. ૧૭૭૫, પૂજ્યપદવી સં. ૧૮૦૫ કા. વદ ૧૦ ગુરુ સાચોર, સ્વ. સં. ૧૮૨૯. તેમના ચાર શિષ્ય - લખમીચંદ, વિજયચંદ, જગનાથ અને માણેકચંદ પૈકી છેલ્લાને ગણિપદ મળ્યું. (ભા. ૬, ૨૫૯)

૧૭. માણેકચંદજી : મારવાડ પાલી પાસે દયાપુર (દરિયાપુર)ના વીસા ઓસવાલ, કટારિયા ગોત્ર, પિતા રામચંદ, માતા જીવીબાઈ. દીક્ષા સં. ૧૮૧૫ માંડવીમાં, પૂજ્યપદવી સં. ૧૮૨૯ જામનગરમાં, સ્વ. સં. ૧૮૫૪ જેસલમેરમાં.

૧૮. મૂલચંદજી/ખૂબચંદજી : મારવાડ જાલોર તાલે મોરસીના વીસા ઓસવાલ, સિંહાલ ગોત્ર, પિતા દીપચંદ, માતા અજબાઈ, દીક્ષા સં. ૧૮૪૯ જેઠ શુદ્ધ ૧૦, પૂજ્યપદવી સં. ૧૮૫૪ શ્ર. વદિ ૨ નવાનગરમાં, સ્વ. સં. ૧૮૭૬ જેસલમેરમાં.

[‘જૈન ગૂર્જર કવિઓ’માં નોંધાયેલી કૃતિઓમાં ખૂબચંદજી નામ જ મળે છે.]

૨૦. જગતચંદજી : મારવાડ સકરણી ગામના પિતા જીવ, માતા ચંદાબાઈ. પદવી જેસલમેરમાં સં. ૧૮૭૬, સ્વ. સં. ૧૮૯૯ આસો સુદ ૧૦ ધ્રાક્ષમાં.

[આચાર્યપદની મિતિ વૈ.શુ.૮ ગુરુવાર મળે છે.]

૨૧. રત્નાચંદજી : પંજાબ ગામ સરસના વીસા ઓસવાલ, પિતા દેવચંદ સંઘવી, માતા નાંનબાઈ. દીક્ષા નવાનગરમાં, પાટે સં. ૧૮૯૯ ચૈત્ર ૧૩ નવાનગરમાં.

૨૨. નૃપચંદજી : બાલાપુરમાં ગાદીએ.

પછી કોઈ પાટે બેઠું જણાયું નથી.

ધર્મસિંહજીની પરંપરા [સ્થાનકવાસી દરિયાપુરી સંઘાડો]

૧. ધર્મસિંહજી : ઉક્ત ૧૩મા શિવજી ઋષિના શિષ્ય. તેમણે જુદા પડી દરિયાપરી નામનો નવો ગચ્છ ચલાવ્યો. હાલારના નવાનગરના દશા શ્રીમાળી વણિક પિતા જિનદાસ, માતા શિવા. ૧૫ વર્ષની વયે પિતા સાથે રત્નાસિંહના શિષ્ય દેવજી પાસે દીક્ષા. શુદ્ધ મુનિવ્રત પાળવા માટે જુદા પડવા નિશ્ચય કર્યો. અમદાવાદની ઉત્તરે દરિયાખાન પીરની જગાએ જઈ ત્યાં રાત્રિવાસ કર્યો. ને નિર્બાધ સહીસલામત રહી કાલુપુરના ઉપાશ્રયે આવ્યા. સં. ૧૬૮૫માં દરિયાપર દરવાજાની બહારના ઉદ્યાનમાં પુનઃ સંયમ સ્વીકાર્યો. આથી તેમના ગચ્છનું નામ દરિયાપરી પડ્યું. તેમણે સૂત્રોના ટબા/બાલાવબોધ પૂર્વા અને કેટલાક ભાષાગ્રંથો ગદ્યમાં રચ્યા.

‘શિવજી આચાર્યનો રાસ’ (સં. ૧૬૯૨)ના રચનાર નાકર-દેવજીશિ. ધર્મસિંહ તે આ જ રત્નાકર-દેવજીશિ. ધર્મસિંહ હોવાની સંભાવના છે. રત્નાકર પછી શિવજી આચાર્ય થતાં એમની આજ્ઞામાં એ રહ્યા હોય. યતિમાર્ગના વૈભવનો ત્યાગ કરી શુદ્ધ વીતરાગમાર્ગ સ્વીકારનાર ધર્મસિંહનું મહત્ત્વ એક ધાર્મિક સુધારક તરીકેનું તથા એક શાસ્ત્રાભ્યાસી તરીકેનું છે. તેમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧. સ્વ. સં. ૧૭૨૮ આસો સુદ ૪.

‘જૈન ધર્મ કે પ્રભાવક આચાર્ય’ ધર્મસિંહને ઉત્તર ગુજરાતના સખાનિયા ગામના

શ્રીમાલી વૈશ્ય રેવાભાઈ તથા રંભાના પુત્ર કહે છે તે શા આધારે એ પ્રશ્ન છે.

આમની, લવજી ઋષિની અને ધર્મદાસજીની પરંપરાઓ સ્થાનકવાસીને નામે ઓળખાતી થઈ છે.]

૨. સોમજી : [સ્વ.સં.૧૭૩૩.]

૩. મેઘજી. ૪. દ્વારકાદાસ.

૫. મોરારજી (૧). ૬. નાથાજી (૧).

૭. જયચંદજી. ૮. મોરારજી (૨).

૯. નાથાજી (૨) : [એ મોરારાજીશિ. સુંદરજીના શિષ્ય હતા.]

૧૦. જીવણજી.

૧૧. પ્રાગજી : વીરમગામના ભાવસાર રણછોડદાસના પુત્ર. દીક્ષા વીરમગામમાં સં.૧૮૩૦. સ્વ. વિસલપુરમાં સં.૧૮૫૦.

[પગના દર્દને કારણે એમણે વિસલપુરમાં સ્થિરવાસ કર્યો હતો. સ્વ. સં.૧૮૮૦ પણ મળે છે. મણિલાલજી પ્રાગજીને નાથાજી પછી દશમી પાટે આવેલા કહે છે. નાથાજી, જીવણજી અને પ્રાગજી ત્રણે સુંદરજીના શિષ્ય હતા.]

૧૨. શંકર ઋષિ : [નાથાજીના શિષ્ય. સ્વ.સં.૧૮૮૨.]

૧૩. ખુશાલજી : [નાથાજીના શિષ્ય. સ્વ. સં.૧૮૮૭.]

૧૪. હર્ષસિંહ/હર્ષચંદજી : [પ્રાગજીના શિષ્ય. સ્વ.સં.૧૮૦૦.]

૧૫. મોરારજી (૩) : [નાથાજીશિ. નાનચન્દ્રજીના શિષ્ય. સ્વ.સં.૧૮૦૪.]

૧૬. ઝવેર ઋષિ : વીરમગામના દશા શ્રીમાળી વણિક. દીક્ષા સં.૧૮૬૫ ને સ્વ. વીરમગામે સં.૧૮૨૩.

[પ્રાગજી સ્વામીના શિષ્ય. પાટે બેઠા ત્યારથી જાવજીવ છઠને પારણે છઠ કરતા. સ્વ. સં.૧૮૧૦ મળે છે તે આધારભૂત ગણાય કેમકે પછીના પટ્ટધર સં.૧૮૧૫માં સ્વર્ગસ્થ થયા છે.]

૧૭. પુંજાજી : કડીના ભાવસાર. સ્વ. વઢવાણમાં સં.૧૮૧૫ શ્રાવણ વદિ ૫. [એમણે સ્વ-પર સંપ્રદાયના મુનિઓને અભ્યાસ કરાવ્યો હતો.]

૧૮. (નાના) ભગવાનજી : સ્વ. વઢવાણમાં સં.૧૮૧૯ માગશર.

૧૯. મલુકચંદજી : કડીના દશા શ્રીમાળી વણિક. તેમના ગુરુ નાનચંદજી કલોલ-માં સં.૧૮૮૦ના પોષ શુદ્ધ પાંચમે સ્વર્ગસ્થ થતાં તેમની પાટે આવ્યા. સ્વ. કલોલમાં સં.૧૮૨૯ જેઠ વદ અમાસ.

[મલુકચંદજી નાનચંદજીની પાટે સં.૧૮૮૦માં આવ્યા એમ કહ્યું છે, પણ નાનચંદજી પટ્ટધર તરીકે આ પરંપરામાં નથી. વળી ભગવાનજી સં.૧૮૧૯ સુધી પટ્ટધર છે જ.]

૨૦. હીરાચંદજી : અમદાવાદ પાસે પાલડી ગામના આજણા કણબી. તેર વર્ષની વયે વિસલપુરમાં દીક્ષા. સ્વ. ત્યાં સં.૧૮૩૯ આસો શુદ્ધ ૧૧. તેમને ૧૩ શિષ્યો હતા.

૨૧. રઘુનાથજી : મલુકચંદજીના શિષ્ય.

[સ્વ. સં. ૧૯૭૨.]

૨૨. હાથીજી : [સ્વ. સં. ૧૯૮૫.]

૨૩. ઉત્તમચંદજી [નાના] : [સ્વ. સં. ૧૯૯૭.]

[૨૪. ઈશ્વરલાલજી : સ્વ. સં. ૨૦૧૮.]

૨૫. ભાઈચંદજી : જન્મ સં. ૧૯૪૫ મહા સુદ ૫, ભાદરણ. પિતા લક્ષ્મીભાઈ પટેલ, માતા હરિબા, જન્મનામ ભાઈલાલ. દીક્ષા સં. ૧૯૬૧ મહા વદ ૧૩, શુક્રવાર, કલોલમાં. પદસ્થાપના અમદાવાદ સં. ૨૦૧૮ વૈશાખ સુ. ૭, ગુરુવાર. સ્વ. સં. ૨૦૨૦ અસાડ વદ ૧૪, ગુરુવાર, અમદાવાદમાં.]

લવજી ઋષિની પરંપરા

૧. લવજી ઋષિ : તેમણે મૂળ લોકાગચ્છ તજી પોતાનો જુદો ગચ્છ ચલાવ્યો. સુરતના લખપતિ દશા શ્રીમાળી શેઠ વીરજી વોરાની પુત્રી ફૂલબાઈના પુત્ર. કેશવજી ગચ્છના વજ્રોગજી પાસે દીક્ષા પ્રથમ લીધી. પછી ભાણોજી અને સુખોજી એમ બે સહિત સ્વયં ખંભાતમાં સાધુ તરીકે દીક્ષા લીધી (સં. ૧૬૯૨ યા ૧૭૦૫માં). વીરજી વોરાને તેથી આઘાત થયો ને લવજી ઋષિને હેરાન કરવા પ્રયત્ન કર્યા. તેમની પાસે સોમજી નામના કાલુપુરના દશા પોરવાડે ૨૩ વર્ષની વયે દીક્ષા લીધી. બુરાનપુરમાં ગુરુશિષ્ય જતાં ત્યાં ઘણી અડચણ પડી. આખરે એક બાઈએ વિષમિશ્રિત મોદક ત્યાંના લોકાગચ્છના યતિની પ્રેરણાથી વહોરાવતાં તેમનું મૃત્યુ થયું.

સોમજીના કાનજી નામે એક શિષ્ય થયા ને લાહોરી ઉત્તરાર્ધ લોકાગચ્છના હરદાસજી ગુજરાતમાં આવી સોમજીને મળ્યા ને ધર્મચર્યાથી સંતોષ પામી તેની પાસે દીક્ષા લીધી. હરદાસજી પછી પંજાબ ગયા ને તેનો પરિવાર પંજાબ સંપ્રદાય તરીકે ઓળખાય છે. કાનજી ઋષિનો પરિવાર હાલ માળવા, મેવાડ ને દક્ષિણ તરફ વિચરે છે. કાનજીના શિષ્ય તારાચંદજીનો પરિવાર ગુજરાતમાં ખંભાત સંઘાડા તરીકે ઓળખાય છે. ઉક્ત કાનજી ઋષિના પરિવારમાંના ત્રિલોક ઋષિ માટે જુઓ ભા. ૬, પૃ. ૩૮૨. અને તે પરિવારમાં દક્ષિણ હૈદરાબાદમાં વિચરેલા હમણાં સ્વર્ગસ્થ અમોલખ ઋષિ (ભા. ૬, ૨૧૪) થયેલ હજી.

[ફૂલબાઈ (ફૂલાબાઈ) વિધવા થવાથી લવજી વીરજી વોરાને આશ્રયે ઊછર્યા હતા. કેશવજી (મુખ્ય પટ્ટાવલી ક. ૧૫)ના ગચ્છના વજ્રોગજી (બજરંગજી) પાસે એમણે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો અને શુદ્ધ વીતરાગમાર્ગની દીક્ષાની ભાવના થઈ. પરંતુ વીરજી વોરાના આગ્રહથી વજ્રોગજી પાસે યતિદીક્ષા લીધી. પછીથી ગુરુથી જુદા પડી એમણે શુદ્ધ માર્ગની દીક્ષા સ્વયમેવ લીધી. સં. ૧૬૯૨ એ યતિદીક્ષાનું અને ૧૭૦૫ (કે ૧૭૦૪) એ શુદ્ધ દીક્ષાનું વર્ષ દર્શાવવામાં આવે છે. ૧૭૦૮માં દ્વૈધ્યામત પ્રવર્તાવ્યો. લવજી ઋષિ સંથારો કરી સ્વર્ગે ગયેલા અને વિષમિશ્રિત લાડુ ખાવાથી સોમજી પછીથી ફરી વાર બુરાનપુર ગયેલા ત્યારે અવસાન પામેલા એવી હકીકત પણ મળે છે.

લવજી ઋષિનું પણ લોકાગચ્છમાં વિરોધો વેઠીને ક્રિયોદ્ધાર કરનાર તરીકે મહત્ત્વનું

સ્થાન છે.

લવજી ઋષિની પરંપરાના સંપ્રદાયોની પટ્ટાવલી આ પ્રમાણે મળે છે :

કાનજી ઋષિની પાટપરંપરા/[સ્થાનકવાસી] ઋષિસંપ્રદાય

૨. સોમજી : અમદાવાદ કાળુપુરના દશા પોરવાડ. ૨૩ વર્ષની ઉંમરે લવજી ઋષિ પાસે દીક્ષા લીધી, સં.૧૭૧૦.

૩. કાનજી. ૪. તારાયંદ. ૫. કાલાજી. ૬. વક્ષુજી (બક્ષુજી). ૭. ધનાજી.

૮. અયવંતા : સ્વ. સં.૧૮૨૨.

૯. ત્રિલોક ઋષિ : રતલામના સુરાણા ગોત્રના દુલીચંદ તથા નાનુભાઈના પુત્ર. જન્મ સં.૧૮૦૪ ચૈ.વ.૩. દીક્ષા સં.૧૮૧૪ માઘ વ.૧ રતલામમાં, આચાર્ય સં.૧૮૨૨. સં.૧૮૩૦થી ૧૮૩૯નાં રચનાવર્ષો દર્શાવતી તેમની કૃતિઓ માટે જુઓ ભા.૬, પૃ.૩૮૨-૮૪.

(બીજી પરંપરા)

૭. ધનાજી.

૮. ખૂબા ઋષિ : અયવંતાજીના ગુરુભાઈ.

૯. ચેના ઋષિ.

૧૦. અમોલક ઋષિ : મૂળ મેડતાના ઓસવાલ, પિતા કેવલચન્દ્ર કાંસટિયા, માતા હુલાસી, જન્મ સં.૧૮૩૪ ભોપાલમાં. દીક્ષા સં.૧૮૪૪, આચાર્યપદ સં.૧૮૮૯ જેઠ સુદ ૧૨ ગુરુવાર, સ્વ. સં.૧૮૯૩ ભાદરવા વદ ૧૪(૧૦) ધૂળિયા (ખાનદેશ)માં.

એમણે આ બાજુ પંજાબ સુધી અને આ બાજુ સિકન્દ્રાબાદ સુધી વિહાર કરેલો. એમના સો ઉપરાંત ગ્રંથો છે. એમનું મુખ્ય અને મહત્ત્વપૂર્ણ કાર્ય તે બત્રીસ સૂત્રોનો હિન્દી અનુવાદ છે. એ સિવાય જૈન તત્ત્વને લગતા ગ્રંથો તેમજ ગેય આખ્યાનો એમણે રચ્યાં છે. એમણે રત્ન ઋષિ પાસે અભ્યાસ કરેલો.

૧૧. આનંદ ઋષિ : મહારાષ્ટ્રમાં અહમદનગર જિલ્લાના સિરાલ ચિંચોડી ગામના ગૂગલિયા પરિવારમાં જન્મ સં.૧૮૫૭ શ્રાવણ સુદ ૧, પિતા દેવીચન્દ્ર, માતા હુલાસીબાઈ, જન્મનામ નેમિચન્દ્ર. દીક્ષા સં.૧૮૭૦ માગશર સુદ ૮ રત્ન ઋષિ પાસે મિરીગામમાં, આચાર્યપદ સં.૧૮૯૯ મહા વદ ૬ પાથડીમાં. સં.૨૦૦૯ના સ્થાનકવાસી બૃહદ્ સંમેલનમાં શ્રમણ સંઘના ઉપાચાર્ય નિયુક્ત થયા અને પછી સં.૨૦૧૯માં શ્રમણ સંઘના પ્રથમાચાર્ય આત્મારામજીના ઉત્તરાધિકારી બન્યા.

એમણે વ્યાકરણ, છન્દશાસ્ત્ર, કાવ્ય આદિનો અભ્યાસ કરેલો અને માતૃભાષા મરાઠી ઉપરાંત સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, હિન્દી, ગુજરાતી, ફારસી, રાજસ્થાની, અંગ્રેજી વગેરે ભાષાઓનું પણ શિક્ષણ લીધેલું.

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' ભા.૬ પૃ.૨૧૪ પર છે તે અમોલક ઋષિએ સં.૧૮૫૬માં 'ભીમસેન ચોપાઈ' રચેલ છે. એ આ અમોલક ઋષિ ન હોઈ શકે.

[સ્થા.] ખંભાત સંપ્રદાય

૩. કાનજી. ૪. તારાયંદજી. ૫. મંગળા ઋષિ. ૬. રણછોડજી. ૭. નાથાજી. ૮. બેચરદાસજી. ૯. (મોટા) માણેકચન્દ્રજી. ૧૦. હરખચંદજી. ૧૧. ભાણજી. ૧૨. ગિરધરજી.

૧૩. છગનલાલજી : સં. ૧૮૯૧માં વિદ્યમાન.

[સ્થા.] પંજાબ સંપ્રદાય/હરદાસજીની પાટપરંપરા

૨. સોમજી. ૩. હરદાસજી. ૪. વિંદરાવનજી. ૫. ભવાનીદાસજી. ૬. મલુકચન્દ્રજી.

૭. મહાસિંઘજી : સં. ૧૮૬૧માં સંધારો કરી સ્વર્ગે ગયા.

૮. કુશાલચન્દ્રજી. ૯. છજમલજી. ૧૦. રામલાલજી.

૧૧. અમરસિંહજી : અમૃતસરનિવાસી, તાતડ ગોત્ર, ઓસવાલ વંશ, પિતા લાલા બુદ્ધસિંહજી, માતા કર્મદેવી, જન્મ સં. ૧૮૬૨ વૈશાખ વદ ૨. દીક્ષા સં. ૧૮૮૮(૮૮) વૈશાખ વદ ૨ દિલ્હીમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૮૧૩ વૈશાખ વદ ૨ દિલ્હીમાં, સ્વ. સં. ૧૮૧૩ વૈશાખ વદ ૮ અમૃતસરમાં.

૧૨. રામબક્ષજી : અલવરનિવાસી, લોહડા ગોત્ર, ઓશવાલ વંશ. દીક્ષા જયપુરમાં ૨૫ વર્ષની ઉંમરે, પૂજ્યપદવી સં. ૧૮૦૮ અસાડ કોટલા નગરમાં. સ્વ. સં. ૧૮૩૮(૩૮) જેઠ વદ ૮ (અસાડ સુદ ૨) સંધારાપૂર્વક.

૧૩. મોતીરામજી : પૂજ્યપદવી સં. ૧૮૩૮ જેઠ સુદ ૧૧ કોટલામાં.

૧૪. સોહનલાલજી : સંબડિયાલાવાસી, ગદિયા ગોત્ર, ઓસવાલ વંશ, પિતા મથુરાદાસ, માતા લક્ષ્મીદેવી, જન્મ સં. ૧૮૦૮. દીક્ષા અમૃતસરમાં સં. ૧૮૩૩ માગશર સુદ ૫ સોમવાર, યુવરાજપદ સં. ૧૮૫૧ ચૈત્ર વદ ૧૧, આચાર્યપદ સં. ૧૮૫૮ માગશર સુદ ૮ ગુરુવાર પતિયાલામાં. સ્વ. સં. ૧૮૮૨ અમૃતસરમાં સંધારાપૂર્વક.

૧૫. કાશીરામજી : ઓસવાળ, જન્મ પસરૂર જિ. સ્યાલકોટ, પિતા ગોવિન્દ શાહ, માતા રાધાદેવી, જન્મ સં. ૧૮૪૧ અસાડ વદ અમાસ, સોમવાર. દીક્ષા સં. ૧૮૬૦ માગશર વદ ૭ કાંદલામાં, યુવરાજપદ સં. ૧૮૬૮ ફાગણ સુદ ૭(૬) અમૃતસરમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૮૮૩ ફાગણ સુદ ૩ હોશિયારપુરમાં, સ્વ. સં. ૨૦૦૨ જેઠ વદ ૮ અંબાલામાં.

૧૬. આત્મારામજી : પંજાબના રાહોનગરવાસી ચોપડાગોત્રીય ક્ષત્રિય મનસારામ પિતા, પરમેશ્વરી માતા, જન્મ સં. ૧૮૩૮ ભાદરવા સુદ ૧૨. દીક્ષા સં. ૧૮૫૮(૫૧) અસાડ સુદ ૫ છત બનૂડ ગામમાં ગણપતરામ (શાલિગરામ) પાસે, ઉપાધ્યાયપદ સં. ૧૮૬૮(૬૮), કાશીરામજીના સ્વર્ગવાસ પછી સં. ૨૦૦૩માં આચાર્ય-પદ. સ્વ. સં. ૨૦૧૮ મહા વદ ૯.

સં. ૨૦૦૮ના સાદડી સંમેલનમાં સ્થાનકવાસી શ્રમણ સંઘના આચાર્ય તરીકે

એમની પસંદગી થઈ હતી. એ આગમના વિશિષ્ટ વ્યાખ્યાતા હતા. એમણે કેટલાંક સૂત્રોના સંપાદન ને હિંદી અનુવાદનું કામ કરેલ છે અને 'જૈનાગમોર્મે અષ્ટાંગયોગ' આદિ પચાસેક ગ્રંથોનું નિર્માણ કરેલ છે. એમને 'સાહિત્યરત્ન' તથા 'જૈનાગમ-રત્નાકર'ની પદવીઓ આપવામાં આવેલી.]

ધર્મદાસજીની પરંપરા

૧. ધર્મદાસજી : તેમણે પણ સ્વતંત્રપણે કાર્ય લીધું. મૂળ સરખેજના ભાવસાર, પિતા જીવણ કાલીદાસ, માતા ડાહીબાઈ. ૧૬ વર્ષની વયે સં. ૧૭૧૬ આસો શુદ્ધિ ૧૧ દિને અમદાવાદમાં સ્વયં દીક્ષા લીધી. ધારાનગરીમાં સં. ૧૭૫૮ આષાઢ શુદ્ધ પને દિને ૫૯ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગસ્થ થયા.

તેમના ૯૯ શિષ્યો પૈકી ૨૨ શિષ્યો ભિન્નભિન્ન ૨૨ ભાગમાં વહેંચાયા ને તે '૨૨ ટોળાં'ના નામથી પ્રસિદ્ધ થયા. તેમાં ૧૭ બંધ પડ્યા ને ૫ અસ્તિત્વ ધરાવે છે. તે પાંચ, ધર્મદાસજીના પાંચ શિષ્ય નામે મૂળચંદજી, ધનાજી, છોટા પૃથ્વીરાજજી, મનોરદાસજી ને રામચન્દ્રજીથી ચાલ્યા.

[ધર્મદાસજીને આઠેક વર્ષની ઉંમરે કેશવજી પક્ષના લોકાગચ્છીય યતિ તેજસિંહ (મુખ્ય પટ્ટાવલી ક.૧૬)નું વ્યાખ્યાન સાંભળીને ધર્મનો રંગ લાગેલો અને પછી સૂત્રસિદ્ધાંત આદિનો અભ્યાસ કરેલો. યતિઓના વૈભવી જીવનથી તો એમને અરુચિ થઈ. કલ્યાણજી નામના એક એકલપાતરિયા શ્રાવકના સંસર્ગમાં એ આવેલા ને એનાથી સંતુષ્ટ થયેલા. લવજી ઋષિ અને ધર્મસિંહજીનો પણ એમને સમાગમ થયેલો, પરંતુ છેવટે ૧૭ જણા સાથે સ્વયંદીક્ષા જ લીધેલી. આચાર્યપદ સં. ૧૭૨૧ માઘ સુદ ૫ ઉજજૈનમાં.]

ધર્મદાસજી આ રીતે લોકાગચ્છના એક ધર્મસુધારક છે. ગુજરાતનો આજનો લોકાગચ્છીય/સ્થાનકવાસી સાધુવર્ગ એમની પરંપરાનો જ મુખ્યત્વે છે.]

૨. મૂળચંદજી : અમદાવાદના દશા શ્રીમાળી વણિક. ૧૮ વર્ષની વયે દીક્ષા. આચાર્યપદ અમદાવાદમાં સં. ૧૭૬૪ પોષ શુદ્ધ ૧૫. તેમના ૭ શિષ્યો : ૧. ગુલાબ-ચંદજી, ૨. પચાણજી, ૩. વનાજી, ૪. અંદરજી, ૫. વણારસી, ૬. વિઠલજી, ૭. ઇચ્છાજી. પોતે ૮૧ વર્ષની ઉંમરે સં. ૧૮૦૩માં અમદાવાદમાં સ્વર્ગવાસ કર્યો.

[મૂળચંદજી દીક્ષા સં. ૧૭૨૩, સ્વ. સં. ૧૭૮૧ ને પચાણજી આચાર્યપદે સં. ૧૭૮૨ એમ પણ મળે છે.]

મૂલચન્દ્રજીના શિષ્યપરિવારથી કાળક્રમે ગોંડલ સંઘાડો, બરવાળાનો સંઘાડો, યુડાનો સંઘાડો, ધ્રાંગધ્રાનો સંઘાડો, કચ્છનો સંઘાડો, ઉદેપુરનો સંઘાડો, લીંબડી સંઘાડો - એમ જુદાજુદા સંઘાડા થયા. આમાં ગોંડલ અને લીંબડી સંઘાડાનો પરિવાર ઘણો વધ્યો ને હાલ વિચરે છે.

[૩. પચાણજી : દીક્ષા સં. ૧૭૬૮, આચાર્યપદે સં. ૧૭૮૨ (ચૈત્ર સુદ ૫) કે ૧૮૦૩. સ્વ. સં. ૧૮૧૪ શ્રાવણ સુદ ૧૦.]

એમના સમયમાં સં. ૧૮૦૧માં સંપ્રદાયની પાટ લીંબડી ગઈ હોવાનું નોંધાયું છે.

૪. ઇચ્છાજી : એ લીંબડીમાં ગાદીપતિ થયા. જુઓ આ પછી લીંબડી સંઘાડાની પટ્ટાવલી.

૫. કાનજી (મોટા) : મૂળચંદજીશિ. વનાજીના શિષ્ય. આચાર્યપદ સં. ૧૮૩૨. એમના સમયમાં સમુદાય-સુધારણા અર્થે અજરામરજીએ નિયમો કરેલા અને સં. ૧૮૪૫ના સાધુસંમેલનમાં એ રજૂ કરવામાં આવ્યા. પરંતુ એમાં સંમતિ ન સધાવાથી જુદાજુદા સંઘાડા ઊભા થયા. કાનજી પોતે બરવાળા સંઘાડાના ગાદીપતિ બન્યા.]

[સ્થા.] લીંબડી સંઘાડો/અજરામરજીની પરંપરા

ઇચ્છાજી લીંબડીમાં સ્વર્ગસ્થ થયા અને તેમના શિષ્ય ગુલાબચંદજીના શિષ્ય વાલજીના શિષ્ય હીરાજીના શિષ્ય કહાનજીના શિષ્ય અજરામરથી લીંબડી સંઘાડો થયો.

[લીંબડી સંપ્રદાયમાં ગચ્છસંચાલનનો ભાર વહન કરી શકે એવા કોઈ સાધુને આચાર્યપદવી આપવામાં આવતી (ને એના પ્રતીકરૂપ શાલ ઓઢાડવામાં આવતી) અને દીક્ષાવૃદ્ધ સાધુ ગચ્છભાર વહન ન કરી શકે તેવા હોય તેને ગાદીપતિ તરીકે ઉદ્દેશીત કરવામાં આવતા. એટલે નીચેની પટ્ટાવલીમાં એક સમયે ગાદીપતિ અને આચાર્ય બે જુદા જોવા મળશે.]

ઇચ્છાજી : સિદ્ધપુરના પોરવાડ વણિક પિતા જીવરાજ સંઘવી, માતા વાલમબાઈ, દીક્ષા સં. ૧૭૮૨, સ્વ. લીંબડીમાં સં. ૧૮૩૨. (મુનિ મણિલાલના પુસ્તકમાં સ્વ. સં. ૧૭૮૨ અપાયેલ છે તે છાપદોષ લાગે છે.)

[પાલીના રહીશ પણ કહેવાય છે. આચાર્યપદ સં. ૧૮૧૫ મહા સુદ ૯ લીંબડી. અન્સાનમિતિ પોષ સુદ ૫. જુઓ આ પૂર્વે ધર્મદાસની મુખ્ય પરંપરામાં.]

હીરાજી : ગુજરાતના કડવા કણબી. દીક્ષા સં. ૧૮૦૪, આચાર્યપદ સં. ૧૮૩૩, સ્વ ધીરાજીમાં સં. ૧૮૪૧.

[ધ્રાંગધ્રાના. ગાદીપતિ લીંબડીમાં. સ્વ. ૭૪ વર્ષની વયે.]

(નાના) કાનજી : વઢવાણના ભાવસાર. દીક્ષા હળવદમાં સં. ૧૮૧૨, આચાર્યપદ સં. ૧૮૪૧, સ્વ. સાયલામાં સં. ૧૮૪૧.

[સ્વ. ૫૪ વર્ષની વયે. ગાદીપતિ સં. ૧૮૪૮ લીંબડીમાં અને સ્વ. સં. ૧૮૫૪ એવી માહિતી પણ મળે છે.]

અજરામરજી : જામનગરના પડાણાના વીસા ઓસવાલ વણિક, પિતા માણેકચંદ, માતા કંકુબાઈ, જન્મ સં. ૧૮૦૯. માતા સાથે દીક્ષા સં. ૧૮૧૯ મહા શુદ્ધિ ૫ ગુરુ આચાર્યપદ સં. ૧૮૪૫ ને સ્વ. લીંબડીમાં સં. ૧૮૭૦ શ્રાવણ વદિ ૧.

[બારોટના ચોપડામાં મૂળ નામ આણંદ મળે છે. દીક્ષા ગોંડલમાં. ૧૮૨૬થી ૧૮૩૨ સુધી સુરતમાં ખરતરગચ્છના શ્રીપૂજ્ય ગુલાબચંદજી પાસે વ્યાકરણ, કાવ્ય, જ્યોતિષ, ન્યાય વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો અને તે પછી માળવા સંપ્રદાયના દોલતરામજીને પાસે લીંબડી નિમંત્રી તેમની પાસેથી આગમોની વાચના લીધી. આ રીતે સંપ્રદાયમાં

વિદ્યાની પ્રતિષ્ઠા કરી અને પ્રભાવક ધર્મચાર્ય બની રહ્યા. આચાર્યપદ લીંબડીમાં.]

દેવરાજજી : કચ્છના કાંડાકરાના વીસા ઓસવાલ, ડોઢિયાગોત્રી. દીક્ષા ગોંડલમાં સં.૧૮૪૧ શ. શુદ્ધિ ૫ ગુરુ, આચાર્યપદ સં.૧૮૭૦, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૮૭૯ આસો વદિ ૧.

[દીક્ષા નાગજીભાઈ સાથે. આચાર્યપદ સં.૧૮૭૧ પોષ વ.૫ પણ મળે છે.]

ભાણજી : દીક્ષા સં.૧૮૫૫, પાટપદે સં.૧૮૮૦ માઘ શુદ્ધિ ૫, સ્વ. રામોદમાં સં.૧૮૮૭ વૈ.શુદ્ધિ ૧૩.

[વાંકાનેરના. આચાર્યપદ લીંબડીમાં. સ્વ.ની મિતિ ૧૨ પણ મળે છે.]

હરચન્દ્રજી : મેથાણના. દીક્ષા સં.૧૮૬૬, ગાદીપતિ સં.૧૮૮૮ મહા સુદ ૨ લીંબડી, સ્વ. સં.૧૮૧૪ પો.સુ.૬.]

કરમશી : સુરતના ભાવસાર. દીક્ષા લીંબડીમાં સં.૧૮૫૬ સ્વ. વઢવાણમાં સં.૧૮૦૬. તેઓ કોઈ કારણસર વઢવાણ સં.૧૮૮૩ (કે ૧૮૮૭)માં જઈ રહ્યા તેથી લીંબડીમાં અવિચલજીને પાટ પર બેસાર્યા હતા.

[કરમશી અજરામરના ગુરુભાઈ તલકસીના શિષ્ય હતા.]

અવિચલજી : વીસા ઓસવાલ. દીક્ષા લીંબડીમાં સં.૧૮૬૯ કા.વદિ ૧૩, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૮૧૧.

[દેવરાજજીના શિષ્ય.]

દેવજી : કાઠિયાવાડના વાંકાનેરના લોહાણા. દીક્ષા દશ વર્ષની ઉંમરે રાપરમાં સં.૧૮૭૦ પો. વદિ ૮, આચાર્યપદ સં.૧૮૮૬. સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૮૨૦ જેઠ શુદ્ધિ ૮ રવિ.

[પિતા પુંજાભાઈ, માતા વાલભાઈ, જન્મ સં.૧૮૬૦ કારતક સુદ. આચાર્ય સં.૧૮૮૮ મહા સુદ ૨ લીંબડીમાં હરચન્દ્રજી ગાદીપતિ થયા તે સાથે. ૧૯૧૪માં ગાદીપતિ. 'અમરાભિધ ઋષિ' એ છાપથી 'જૈન સ્વાધ્યાય મંગલમાલા ભા.૧'માં મુદ્રિત 'ઉપદેશી લાવણી' (સં.૧૮૮૨, લીંબડી)ના કર્તા આ દેવજી સ્વામી સંભવે છે.]

તેમનાથી જુદા પડી અવિચલજીના શિષ્ય હેમચંદ્રજીએ જુદો સંઘાડો કાઢ્યો. (લીંબડીનો નાનો સંઘાડો).

ગોવિંદજી : પાટે બેઠા સં.૧૮૨૧ અને આચાર્યપદે કાનજી થયા. ગોવિંદજી સં.૧૮૩૫માં લીંબડીમાં સ્વર્ગસ્થ થયા.

[વીસા ઓસવાળ, અધોઈ (પૂર્વ કચ્છ)માં જન્મ સં.૧૮૬૭ મહા સુદ. દીક્ષા સં.૧૮૭૯ ચૈત્ર. સ્વ. સં.૧૮૩૬ મહા વદ ૫ પણ મળે છે.]

કાનજી : કચ્છ ગુંદાલાના વીસા ઓસવાલ, પિતા કોરશી, માતા મુલીબાઈ. દીક્ષા સં.૧૮૮૧, આચાર્યપદ સં.૧૮૨૧, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૮૩૬.

[ગોત્ર છાડવા, જન્મ સં.૧૮૭૪ શ્રાવણ સુદ. દીક્ષા માંડવીમાં મિતિ પોષ સુદ ૧૦, ગાદીપતિ સં.૧૮૩૫. સ્વ. મિતિ મહા વદ ૫.]

નથુજી : પાટે બેઠા સં.૧૯૩૭ ને આચાર્યપદે દીપચંદજી થયા. રાયણના વીસા ઓસવાળ. દીક્ષા માંડવીમાં સં.૧૯૮૫ કા.વદ ૭, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૯૪૦ શ્રા.વદિ ૮.

[પિતા કેશવશા કુરિયા, માતા મુરંદેબાઈ, જન્મ સં.૧૯૭૬. ગાદીપતિ મિતિ પોષ વદ ૧૩, ગુરુવાર, લીંબડી.]

દીપચંદજી : કચ્છ ગુંદાલાના વીસા ઓસવાલ, પિતા ભોજરાજ, માતા ખેતાબાઈ. દીક્ષા અંજારમાં સં.૧૯૦૧ માઘ વદિ ૧, ગાદી પર સં.૧૯૪૦, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૯૬૧ ચૈત્ર વદિ અમાસ.

[જન્મ સં.૧૯૮૦ ફાગણ સુદ ૧૨, આચાર્યપદ સં.૧૯૩૭ પોષ વદ ૧૩. ગુરુવાર, લીંબડી, સ્વ. મિતિ વદ ૧૪ મંગળવાર પણ મળે છે.]

લાધાજી : વીસા ઓસવાળ, પિતા માલજી, માતા ગંગાબાઈ. દીક્ષા વાંકાનેરમાં સં.૧૯૦૩ વૈ.શુદ્ધિ ૮, ગાદીએ સં.૧૯૬૧, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૯૬૪ શ્રા.વ.૧૦.

[કચ્છ ગુંદાલાના, અટક દેઢિયા, જન્મ સં.૧૯૮૦ મહા સુદ. જૈન-જૈનેતર શાસ્ત્રોના પ્રખર અભ્યાસી હતા અને જૈન શાસ્ત્રોમાંથી સંકલિત કરી એમણે 'પ્રકરણસંગ્રહ' નામે ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ કરેલો તે સમગ્ર જૈન સમાજને ઉપયોગી બનેલો. પંડિત સુખલાલજીને ધાર્મિક જ્ઞાન અને પ્રારંભિક સંસ્કૃત જ્ઞાન લાધાજીએ અને એમના શિષ્ય પંડિત ઉત્તમચન્દ્રે આપ્યું હતું. ગાદીપતિ સં.૧૯૬૩ ફા.સુ.૭ પણ મળે છે.]

મેઘરાજજી : પાટે સં.૧૯૬૪ શ્રા. વદિ ૧૩ ને આચાર્યપદે દેવચંદજી. મેઘરાજજી તે લાધાજીના સગા નાના ભાઈ. દીક્ષા લીંબડીમાં સં.૧૯૦૪ જેઠ શુદ્ધિ ૩, સ્વ. લીંબડીમાં સં.૧૯૭૧ ફા.શુદ્ધિ ૧૩.

[જન્મ સં.૧૯૮૫ શ્રાવણ સુદ. ગાદીપતિ સં.૧૯૬૮ વૈ.વદ ૮ પણ મળે છે. દીક્ષામિતિ ૪ પણ મળે છે.]

દેવચંદજી : કચ્છ રામાણિયાના, પિતા રંગજી, માતા ઇચ્છાબાઈ. દીક્ષા સં.૧૯૧૩, સ્વ. સં.૧૯૭૭ કારતક.

[પિતા રાણા મેપા સાવલા, માતા નામઈબાઈ એ નામો મળે છે જે અધિકૃત હોવા સંભવ છે. વીસા ઓસવાળ, જન્મ સં.૧૯૦૨. દીક્ષામિતિ ફા.સુ.૭, માંડવી. આચાર્યપદ સં.૧૯૬૮ વૈ.વદ ૮ ગુરુ કે ૧૯૬૩ ફા.વ.૭. ગાદીએ સં.૧૯૭૧, સ્વ. તિથિ કારતક વદ ૮ લીંબડી.]

લવજી : ભાવસાર. પાટે સં.૧૯૭૮, સ્વ. વઢવાણમાં સં.૧૯૮૫ કા.શુ.૨.

[વેજલકા(ભાલ પ્રદેશ)ના, પિતા નરસિંહભાઈ, માતા કેશરબાઈ, જન્મ સં.૧૯૧૨ શ્રા.સુદ ૧૧. દીક્ષા સં.૧૯૨૪ જેઠ વદ ૨, રામપરા. ગાદીએ સં.૧૯૭૭, આચાર્યપદ સં.૧૯૭૮ મહા સુદ ૧૫ શનિવાર, લીંબડી.

કાઠિયાવાડના ઘણા રાજવીઓ પર લવજીસ્વામીનો પ્રભાવ હતો. એમના શિષ્ય જેઠમલજીએ સૌરાષ્ટ્ર જીવદયા મંડળીની સ્થાપના અને જીવદયાનાં અનેક કાર્યો કર્યા.]

ગુલાબચંદજી : કચ્છ ભોરારાના વીસા ઓસવાળ, પિતા શ્રવણ, માતા આસઈબાઈ.

તેમના શિષ્ય પ્રસિદ્ધ શતાવધાની **રત્નચન્દ્રજી** છે.

[અવટંક દેઢિયા, જન્મ સં.૧૮૨૧ જેઠ સુદ ૨, જન્મનામ ગણપતકુમાર. દીક્ષા સં.૧૮૩૬ મહા સુદ ૧૦, અંજાર, ગાદીએ સં.૧૮૮૫ કારતક સુદ ૨, આચાર્યપદ સં.૧૮૮૮ જેઠ સુદ ૧ રવિવાર, લીંબડી, સ્વ. સં.૨૦૦૮ ચૈત્ર સુદ ૧૨ રવિવાર, લીંબડી.

જૈનાગમ, વ્યાકરણ, ન્યાય, જ્યોતિષ વગેરેના સારા જાણકાર હતા.

રત્નચન્દ્રજીની દીક્ષા ૧૭ની વયે સં.૧૮૫૩ સ્વ. સં.૧૮૮૭. શાસ્ત્રીઓ અને વિદ્વાન પંડિતો પાસે ન્યાય, છંદ, અલંકાર, કાવ્ય આદિનો અભ્યાસ કર્યો હતો. સંસ્કૃત-ગુજરાતીમાં કાવ્યો રચ્યાં છે, નવા યુગના વિચારક હતા અને વિશાળ અર્ધમાગધી કોશ વગેરે ઘણા ગ્રંથોનું નિર્માણ કર્યું છે.

તેમના સમયમાં પ્રસિદ્ધ વક્તા **નાગજી** સ્વામી થયા.

ધનજી : દશા શ્રીમાળી, પિતા વર્ધમાન લવજી શેઠ, માતા સંતોકબાઈ, જન્મ સં.૧૮૩૩ આસો સુદ ૮ લીંબડી. દીક્ષા સં.૧૮૪૬ વૈશાખ સુદ ૧૩ લીંબડી. ગાદીએ સં.૨૦૦૮ ચૈત્ર સુદ ૧૨, સ્વ. સં.૨૦૨૫.

શામજી : વીસા શ્રીમાળી, પિતા લક્ષ્મીચંદ પટેલ, માતા નવલબહેન, જન્મ સં.૧૮૩૪ મહા સુદ ૧૧ સઈ (તા.રાપર, કચ્છ). દીક્ષા સં.૧૮૫૦ વૈશાખ સુદ ૧૦ સોમવાર ચંદિયા (તા.અંજાર), ગાદીએ સં.૨૦૨૫ મહા સુદ ૧૩, સ્વ. સં.૨૦૨૫ ચૈત્ર વદ ૮ લીંબડી.

વિદ્યાપ્રેમી હતા અને કાવ્યાદિનાં અનેક પુસ્તકોનું સંપાદન કર્યું છે.

કવિવર્ય ને ગાંધીરંગે રંગાયેલા વિચારક તથા વક્તા **નાનચન્દ્રજી** (સ્વ. સં.૨૦૨૦) તેમજ ભાલનળકાંઠામાં સમાજને બેઠો કરવાનું પાયાનું કામ કરનાર સંતબાલ આ સંપ્રદાયનાં રત્નો છે.

રૂપચન્દ્રજી : કચ્છ ભચાઉના વીસા ઓસવાળ તેજસિંહ ગાલા પિતા, માતા વીંઝઈબાઈ, જન્મ સં.૧૮૪૪ મહા વદ ૭, જન્મનામ રણમલ. દીક્ષા ભચાઉમાં સં.૧૮૫૮ શગણ સુદ ૩. ગાદીએ સં.૨૦૨૫ ચૈત્ર વદ ૮, આચાર્યપદ સં.૨૦૨૮ વૈશાખ સુદ ૧૩ ગુરુવાર લીંબડીમાં. સ્વ. સં.૨૦૩૮ વૈશાખ વદ ભચાઉમાં.

ચૂનીલાલજી : સજજનપર (તા.મોરબી)માં જન્મ સં.૧૮૬૧. દીક્ષા સં.૧૮૮૪ માગસર સુદ ૬ બુધવાર લીંબડી, ગાદીએ સં.૨૦૩૮ વૈશાખ વદ અમાસ, સ્વ. સં.૨૦૪૫ કારતક વદ ૧૪ મોરબી.

લીંબડીનો નાનો સંઘાડો/ગોપાળજી સ્વામીનો સંપ્રદાય

હેમચંદજી : અવિચલજીના શિષ્ય. વઢવાણ તાબે ટીંબાના રહીશ. વીસા શ્રીમાળી વણિક, દોશી કુટુંબ, પિતા નાનજીભાઈ, માતા પુંજાબાઈ. દીક્ષા સં.૧૮૭૫ વૈશાખ સુદ

૨. સં.૧૯૧૫માં દેવજી સ્વામીથી જુદા થયા, ધોલેરામાં સ્થિરવાસ કરીને રહ્યા. સ્વ. સં.૧૯૨૯ ચૈત્ર વદ ૫.

ગોપાળજી : જેતપુરના ખત્રી, પિતા મૂળચંદભાઈ, માતા સેજબાઈ. ૧૦ વર્ષની વયે દીક્ષા સં.૧૮૯૬. સ્વ. સં.૧૯૪૭ વૈશાખ સુદ ૧૧ મંગળવાર લીંબડીમાં.

એમના પ્રભાવક વ્યક્તિત્વને કારણે આ સંપ્રદાય ગોપાળજી સ્વામીના સંપ્રદાય તરીકે ઓળખાય છે.

મોહનલાલજી : ધોલેરાના દશા (વીસા) શ્રીમાળી વણિક, પિતા ગાંગજી કોઠારી, માતા ધનીબાઈ, જન્મ સં.૧૯૧૬. દીક્ષા સં.૧૯૩૮ વૈશાખ વદ ૪ રવિવાર ધોલેરામાં. સ્વ. સં.૧૯૯૨ કારતક વદ ૧૧, વાંકાનેર.

એમણે સિદ્ધાંતશાસ્ત્રોનાં અભ્યાસના ફળરૂપ ‘પ્રશ્નોત્તર મોહનમાળા’ (સં.૧૯૮૧) તથા અન્ય કેટલાક ગ્રંથો રચ્યા છે.

મણિલાલજી : ધોલેરાના દશા શ્રીમાળી વણિક, પિતા જેતસીભાઈ, માતા હીરબાઈ, જન્મ સં.૧૯૨૯ કારતક સુદ ૧ સોમવાર. દીક્ષા સં.૧૯૪૭ પોષ સુદ ૭ શુક્રવાર, સ્વ. સં.૨૦૦૦ અસાડ વદ ૫.

એમણે ‘જૈન ધર્મનો પ્રાચીન સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ અને પ્રભુ વીર પટ્ટાવલી’ (સં.૧૯૯૧), ‘પ્રશ્નોત્તર મણિ રત્નમાલા’ (પાંચ ભાગ), ‘ચંપકસેન રાસ’ વગેરે ૫૪ ગ્રંથો રચ્યા છે.

કેશવલાલજી : દેશલપુર (કચ્છ)ના વીસા શ્રીમાળી ગુર્જર વણિક, પિતા જેતસીભાઈ, માતા સંતોકબાઈ, જન્મ સં.૧૯૬૪ કારતક સુદ ૧. પ્રથમ દીક્ષા કચ્છ આઠ કોટિ નાની પક્ષના મુનિ શામજી પાસે સં.૧૯૮૧માં દેશલપુરમાં, પછીથી મતભેદ થવાથી એમનાથી જુદા પડી સં.૧૯૮૪ જેઠ સુદ ૧૧ના મોહનલાલજી પાસે ફરી દીક્ષિત થયા. સ્વ. સં.૨૦૧૫ વૈશાખ સુદ ૧૩ બુધવારે વઢવાણમાં.

એમનાં વ્યાખ્યાનોનાં કેટલાંક પુસ્તકો પ્રકાશિત થયેલ છે.]

[સ્થાનકવાસી] ગોંડલ સંઘાડો

પચાણજીના શિષ્ય રતનસી ને તેના શિષ્ય ડુંગરશી ગોંડલ ગયા તે દિવસથી શરૂ થયો.

ડુંગરશી : દીવના દશા શ્રીમાળી વણિક, બદાણી કુટુંબના પિતા કમળશી, માતા હીરબાઈ, જન્મ સં.૧૭૯૨, દીક્ષા સં.૧૮૧૫. લીંબડીથી ગોંડલ સં.૧૮૪૫માં ગયા ત્યારથી ગોંડલ સંઘાડો થયો. સ્વ. ગોંડલમાં સં.૧૮૭૭ વૈ.શુ.૧૫.

[વસ્તુતઃ કમળશી મેંદરડાના હતા ને પછીથી માંગરોળ જઈ રહેલા, જ્યાં ડુંગરશીનો જન્મ થયો. પુત્રી વેલબાઈને દીવ પરણાવેલી તે વિધવા થયા પછી ત્યાં જઈને વસ્યા. દીક્ષાતિથિ કારતક વદ ૧૦, માતા, બહેન, ભાણેજ, ભાણેજી સાથે દીક્ષા લીધેલી.]

ભીમજી : દશા શ્રીમાળી વણિક પિતા ચાંપશી, માતા ઝમકુ, જન્મ સં.૧૮૪૨.

દીક્ષા સં. ૧૮૬૦ માંગરોળ, પટધર સં. ૧૮૭૭, સ્વ. સં. ૧૮૧૫ પોષ શુદ્ધ ૫ પોરબંદર.

[ધોરાજીના કામદારકુટુંબમાં જન્મ.

એમના વિશે જોડાજી સ્વામીએ સં. ૧૮૧૬માં 'ભીમજી સ્વામીનું ચોઢાલિયું' રચેલ છે. (ભા.૬, ૩૬૨)]

નેશશી : ગોંડલ પાસે અરડોઈ ગામના દશા શ્રીમાળી વણિક. દીક્ષા ભીમજી પાસે ગોંડલમાં સં. ૧૮૬૮, સ્વ. સં. ૧૮૨૨ કા.શુદ્ધ ૧૫ ગોંડલ.

[જન્મ સં. ૧૮૪૮, સં. ૧૮૬૮માં દુકાળને કારણે ગોંડલ રહેવા ગયા. દીક્ષાતિથિ માગશર સુદ ૧૩, આચાર્યપદ સં. ૧૮૭૭.]

જેસંગજી : હેમચંદજીના શિષ્ય. સ્વ. સં. ૧૮૩૬ પોરબંદર.

[રતલામવાસી રાજપૂત, પિતા વર્ધમાનસંગ. દીક્ષા સં. ૧૮૬૮, આચાર્યપદ સં. ૧૮૨૨, સ્વ. સં. ૧૮૩૫ અસાડ વદ ૧૦ મળે છે.]

દેવજી : ગોંડલના લુહાણા, પિતા પીતાંબર, માતા ધનબાઈ, જન્મ સં. ૧૮૮૪ અસાડ શુદ્ધ ૮ સોમ. બાર વર્ષની વયે જૈન ધર્મ પર પ્રીતિ, દીક્ષા નેશશી પાસે સં. ૧૮૮૮ મહા વદ ૮ ગુરુ, પટધર સં. ૧૮૩૬, સ્વ. સં. ૧૮૫૪ માગશર શુદ્ધ ૧૩ (૬-૧૨-૮૭) ગોંડલમાં.

[આ પછીની જે માહિતી મળે છે, તેમાં પાટપરંપરા સ્પષ્ટ નથી.

જસાજી[/જસરાજજી] : મારવાડના રાજપૂત. સૌરાષ્ટ્રની યાત્રાએ આવતાં નાદુરસ્ત તબિયતને કારણે રાજકોટમાં રોકાઈ જવાનું અને પુંજાજી સ્વામીના પરિચયમાં આવવાનું થયું. ત્યાં જ એમની પાસે દીક્ષા સં. ૧૮૦૭ વૈશાખ સુદ ૪, ૨૨ વર્ષની વયે. સ્વ. સં. ૧૮૭૪ આસો વદ ૮ ગોંડલ.

જયચન્દ્રજી અને માણેકચન્દ્રજી : જેતપુરના ગાંધીકુળના પ્રેમજીભાઈ પિતા, કુંવરબાઈ માતા. જયચન્દ્રજીનો જન્મ સં. ૧૮૦૬ શ્રાવણ સુદ ૫ ગુરુવાર, માણેકચન્દ્રજીનો જન્મ સં. ૧૮૧૫. સં. ૧૮૧૮માં પિતાને તથા સં. ૧૮૨૧માં માતાને ગુમાવ્યાં. બન્ને ભાઈઓની દીક્ષાની ભાવના, પણ કુટુંબની સંમતિ ન મળવાથી જયચન્દ્રજીની સંમતિથી માણેકચન્દ્રજીની દીક્ષા સં. ૧૮૨૮ પોષ સુદ ૮ માંગરોળમાં થઈ, ને કુટુંબીઓની સંમતિ મળતાં જયચન્દ્રજીની તે પછી સં. ૧૮૨૮ મહા સુદ ૧૦ રવિવારના રોજ મેંદરડામાં થઈ. જયચન્દ્રજી સ્વ. સં. ૧૮૮૦ જેઠ વદ ૮. માણેકચન્દ્રજી સ્વ. સં. ૧૮૭૮ માગશર સુદ ૧૪ શનિવાર.

બન્ને બંધુ મુનિવરો તપસ્વી હતા, તે ઉપરાંત માણેકચન્દ્રજીએ મારવાડ જઈને રેખરાજજી તથા ફકીરચંદજી મહારાજ પાસે શાસ્ત્રાધ્યયન કર્યું હતું ને ગ્રંથભંડારો અને પાઠશાળાઓ ઊભાં કર્યાં હતાં. તેઓ યોગાત્મ્યાસી પણ હતા. સૌરાષ્ટ્રના કેટલાક રાજવીઓ એમનાથી પ્રભાવિત હતા.

પુરુષોત્તમજી : વઢવાણ જિલ્લાના બલદાણા ગામના ખેડૂત પરિવારમાં પિતા રૂપશીભાઈ ને માતા હીરબાઈથી જન્મ સં. ૧૮૪૩ ભાદરવા સુદ ૫. દીક્ષા સં. ૧૮૪૮

વૈશાખ સુદ ૩ માંગરોળમાં, સ્વ. સં. ૨૦૧૭ કારતક વદ ૧૩ રવિવાર ગોંડલમાં. તેઓ શાસ્ત્રજ્ઞ હતા અને 'પૂજ્યશ્રી'ની પદવી પામેલા.

પ્રાણલાલજી : વેરાવળના વીસા ઓસવાલ કેશવલાલ પિતા, કુંવરબાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૯૫૪ શ્રાવણ વદ ૫. દીક્ષા સં. ૧૯૭૬ ફાગણ વદ ૬ બગસરા, સ્વ. સં. ૨૦૧૩ માગશર વદ ૧૩, શનિવાર બગસરા. સુમેળવાદી, ઉદારદષ્ટિ, વ્યવહારકુશળ, વિદ્યાપ્રેમી, લોકહિતની પ્રવૃત્તિઓ કરનારા ને પ્રખર વ્યાખ્યાતા પ્રાણલાલજી 'સૌરાષ્ટ્ર-કેસરી'નું બિરુદ પામ્યા હતા.

જગજીવનજી : મધ્ય સૌરાષ્ટ્રના દલખાણિયા ગામના મનજીભાઈ પિતા, જકલ-બાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૯૪૩ મહા વદ ૫. દીક્ષા સં. ૧૯૮૪ માગશર સુદ ૬ ગુરુવાર બગસરા, સ્વ. સં. ૨૦૨૪ મહા સુદ ૭ સોમવાર ઉદયગિરિ. સંસારપક્ષના પોતાના પુત્ર જયંતીલાલજી મહારાજના વિશેષ અધ્યયનના હેતુથી બનારસ ગયેલા અને પૂર્વ ભારતમાં પણ વિહાર કરેલો. ઉગ્ર તપસ્વી હતા.]

[સ્થા.] બરવાળા સંઘાડો

વનાજીના શિષ્ય કાનજી બરવાળા ગયા ત્યાંથી બરવાળા સંઘાડો શરૂ થયો.

૩. વનાજી. ૪. પુરુષોત્તમજી. ૫. વણારસીજી. ૬. કાનજી. ૭. રામજી ઋષિ.

૮. યુનીલાલજી.

૯. ઉમેદચન્દ્રજી : કવિ.

૧૦. મોહનલાલજી : હાલ વિદ્યમાન.

[વનાજી અને કાનજી વચ્ચે બે નામો કઈ રીતે દાખલ થયાં છે તે સમજાતું નથી. એ કાનજી જુદા હોય અને વનાજીશિષ્ય કાનજી બરવાળા ગયા ત્યારે ગચ્છભાર પુરુષોત્તમજીએ વહ્યો હોય એમ બને.]

[સ્થા.] ચૂડાનો સંઘાડો

વણારસીના શિષ્ય જેસંગજી અને ઉદેસંગજી ચૂડે ગયા ત્યારથી ચૂડા સંઘાડો સ્થપાયો પણ હાલ તેમાં કોઈ સાધુ નથી ને તે બંધ પડ્યો છે.

[સ્થા.] ધ્રાંગધ્રા સંઘાડો

મૂળચંદ્રજીશિ. વિઠલજીના શિષ્ય ભૂખણજી મોરબી જઈ રહ્યા અને તેમના શિષ્ય વસરામજી ધ્રાંગધ્રે ગયા ત્યાંથી ધ્રાંગધ્રા સંઘાડો સ્થપાયો. તેમની પાટાનુપાટે શામજી અને અમરશી તથા તેમના શિષ્ય ન્યાલચંદ્રજી થયા. પછી તે સંપ્રદાય બંધ પડ્યો.

[સ્થા.] બોટાદ સંઘાડો

ઉક્ત વસરામજીના શિષ્ય જસાજી બોટાદ ગયા ત્યારથી બોટાદ સંઘાડો કહેવાયો. તેમના અમરસિંહજી, તેમના માણેકચંદ્રજી ને તેમના કાનજી સ્વામી. તેમણે મુહપત્તી તજીને મૂર્તિપૂજા સ્વીકારી. હાલ તેઓ નિશ્ચયમાર્ગના ઉપદેશક થઈ સોનગઢ

બિરાજે છે.

[જસાજી સ્વામીના બીજા શિષ્ય રણછોડજી, તેમના મહાન પ્રતાપી હીરાચન્દ્રજી, તેમના શાસ્ત્રવિશારદ મૂળચન્દ્રજી અને તેમના દુર્લભજી સં.૧૮૮૧માં વિદ્યમાન.]

[સ્થા.] કચ્છ [આઠ કોટી] સંઘાડો

મૂળચંદ્રજીશિ. અંદરજી/ઈંદ્રજીના છેલ્લા શિષ્ય કરસનજી કચ્છમાં ગયા અને દરિયાપુરીની આવશ્યક પ્રત વાંચી આઠ કોટી પ્રરૂપી ત્યાંથી કચ્છ [આઠ કોટી] સંઘાડો થયો.

૩. ઈન્દ્રજી/અંદરજી : સં. ૧૭૭૨માં પહેલી વાર કચ્છ પધાર્યા.

૪. સોમચન્દ્રજી : દીક્ષા સં. ૧૭૮૬ ઈન્દ્રજી પાસે.

૫. કરસનજી (કૃષ્ણજી) : બળદિયાના દશા શ્રીમાળી. માતા મૃગાબાઈ સાથે દીક્ષા સં. ૧૮૧૬ કારતક વદ ૧૧ના રોજ ભુજમાં ૧૬ વર્ષની વયે સોમચન્દ્રજી પાસે. એમણે આઠ કોટી સ્વીકારી, પણ સં. ૧૮૪૪માં લીંબડી સંપ્રદાયના અજરામરજી સાથે મુન્દ્રામાં આહારપાણી ભેગા કરવા વગેરે સમજૂતી કરેલી. સ્વ. સં. ૧૮૬૩ પોષ વદ ૮ માંડવીમાં.

૬. દેવજી : જન્મ સં. ૧૮૩૬ વૈશાખ વદ ૧૩, રાપરમાં, પિતા મૂલચંદ ત્રેવાડિયા, માતા આણંદબાઈ. દીક્ષા સં. ૧૮૪૫ જેઠ વદ ૩ મુન્દ્રામાં કૃષ્ણજી પાસે, આચાર્યપદ સં. ૧૮૬૩ પોષ માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૧૯૦૪ કારતક શુદ ૧ માંડવીમાં.

સં. ૧૮૫૬માં એમનું ચાતુર્માસ માંડવીમાં અજરામરજીની પરંપરાના દેવરાજજી સાથે હતું ત્યારે ૧૮૪૪માં થયેલી સમજૂતીનો અંત આવ્યો અને છ કોટી તથા આઠ કોટીની માન્યતાવાળાઓના વ્યવહાર અને સ્થાનકો જુદાં થયાં.

૭. રંગજી : દેવજી સ્વામીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૧૯૦૪-૧૯૨૮.

૮. કેશવજી : દેવજી સ્વામીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૧૯૨૮-૧૯૩૦.

૯. કર્મચન્દ્રજી : દેવજીશિ. તલકસી સ્વામીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૧૯૩૦-૧૯૩૨.

૧૦. દેવરાજજી : દેવજી સ્વામીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૧૯૩૩-૧૯૩૮.

૧૧. મોણસી : લાધાજીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૧૯૩૮, સ્વ. સં. ૧૯૬૮ કારતક સુદ માંડવીમાં.

૧૨. કર્મસિંહ/કરમસી : પાનાચંદ્રજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૮૮૬ ચૈત્ર શુદ ૫, વાંકી (કચ્છ), પિતા હેમરાજ છેડા, માતા ભાણબાઈ. દીક્ષા સં. ૧૯૦૪ વૈશાખ શુદ ૩ સિદ્ધપુરમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૯૫૮ માગશર માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૧૯૬૮ (કચ્છી ૧૯૬૯) અસાડ વદ ૫, મુન્દ્રામાં.

૧૩. પ્રજપાલજી : પાનાચંદ્રજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૮૮૬ વૈશાખ સુદ ૩ ગેલડા (કચ્છ), પિતા કાંઈયા શાહ, માતા જેઠીબાઈ, જન્મનામ વિજપાર. દીક્ષા સં. ૧૯૧૨ વૈશાખ સુદ ૫ માંડવીમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૯૬૮ ચૈત્ર માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૧૯૮૪

વૈશાખ સુદ ૩, મુંદ્રામાં.

૧૪. કાનજી : વ્રજપાલજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૯૧૧ જેઠ સુદ ૧ માંડવી, પિતા શામજીભાઈ સંઘવી, માતા મોતીબાઈ. દીક્ષા સં. ૧૯૨૬ ફાગણ સુદ ૨, મુંદ્રામાં. આચાર્યપદ સં. ૧૯૮૪ જેઠ સુદ ૫ મુંદ્રામાં, સ્વ. સં. ૧૯૯૧ જેઠ સુદ ૧૨ પત્રી (કચ્છ)માં.

૧૫. નાગચન્દ્રજી : કર્મસિંહજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૯૩૬ મહા સુદ ૫ ભોજાય (કચ્છ), પિતા લાલજીભાઈ દેઢિયા, માતા પાંચીબાઈ, જન્મનામ નાગજી. દીક્ષા સં. ૧૯૪૭ પોષ સુદ ૫ લાઠીમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૯૯૨ મહા વદ ૫ માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૨૦૦૯ મહા સુદ ૧૪ ટપ્પર (તા.મુંદ્રા)માં.

૧૬. કૃષ્ણજી : કર્મસિંહજીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૨૦૧૦-૨૦૧૪.

૧૭. કપૂરચંદજી : કર્મસિંહજીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૨૦૧૪-૨૦૧૫.

૧૮. હેમચન્દ્રજી : સૂર્યમલ્લજીના શિષ્ય. આચાર્ય સં. ૨૦૨૦-૨૦૨૬.

૧૯. રત્નચન્દ્રજી : નાગચન્દ્રજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૯૫૨ વાંકી (કચ્છ), પિતા કાનજીભાઈ છેડા, માતા મેઘબાઈ, જન્મનામ રણશી. દીક્ષા સં. ૧૯૭૫ મહા સુદ ૬ વાંકીમાં, આચાર્યપદ સં. ૨૦૨૯ માગશર સુદ ૧૫ માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૨૦૪૦ ફાગણ સુદ ૮ વાંકીમાં.

૨૦. છોટાલાલજી : નાગચન્દ્રજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૯૭૨ (કચ્છી ૧૯૭૩) પ્રથમ ભાદરવા વદ ૪ ભોજાય (કચ્છ), પિતા વરજાંગ ગડા, માતા ખેતબાઈ, જન્મનામ આણંદજી. દીક્ષા સં. ૧૯૮૮ ફાગણ સુદ ૧૦ લુણી(કચ્છ)માં, આચાર્યપદ સં. ૨૦૪૦ વૈશાખ સુદ ૩ માંડવીમાં, સ્વ. સં. ૨૦૪૬ શ્રાવણ વદ ૧૨ વાંકીમાં.

૨૧. પૂનમચન્દ્રજી : દેવચન્દ્રજીના શિષ્ય. જન્મ સં. ૧૯૬૧ (કચ્છી) આસો વદ ૮ બેરાજા (કચ્છ)માં, પિતા જેઠાભાઈ સાવલા, માતા હીરબાઈ, જન્મનામ હીરજી. દીક્ષા સં. ૧૯૯૬ વૈશાખ સુદ ૧૧ બેરાજામાં, આચાર્યપદ સં. ૨૦૪૭ ફાગણ સુદ પત્રીમાં, સ્વ. સં. ૨૦૪૭ વૈશાખ વદ ૩ પ્રતાપપુરમાં.

૫. કૃષ્ણજીના શિષ્યોમાં જસરાજજી દીક્ષાથી અને વયથી દેવજીથી મોટા હતા, પરંતુ દેવજી સ્વામીના પાંડિત્ય વગેરે ગુણોને કારણે એમને આચાર્યપદ આપવામાં આવ્યું. આમ છતાં જસરાજજી દેવજી સ્વામી સાથે રહ્યા. સં. ૧૯૮૦માં મતભેદ થતાં જુદા પડ્યા. તે પછી હંસરાજજીના સમયમાં કચ્છ આઠ કોટી સંઘાડામાં સ્પષ્ટ ભાગલા પડ્યા. દેવજી સ્વામીનો પરિવાર મોટી પક્ષ કહેવાયો અને હંસરાજજી સ્વામી અને તેમના સાધુજીઓને તેરાપંથની માન્યતા અને સમાચારી કેટલાક અંશે સ્પર્શી જતાં તે આઠ કોટી નાની પક્ષ કહેવાયો. એની પાટપરંપરા નીચે મુજબ છે :

કરસનજી (કૃષ્ણજી). ડાહ્યાજી.

જસરાજજી : સં. ૧૯૮૦માં ૩૨ બોલ બાંધ્યા તે દેવજી સ્વામીએ ન સ્વીકારતાં જુદા પડ્યા.

વસ્તાજી. નથુજી.

હંસરાજજી : જન્મ સં.૧૮૮૮ વાંકી ગામે, દીક્ષા સં.૧૯૦૩ નથુજી પાસે માંડવીમાં. વસ્તાજી પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો. સં.૧૯૧૩-૧૬ ગોંડળમાં પૂજાજી પાસે વિશેષ શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો. સં.૧૯૧૬માં આચાર્યપદવી. નવી શુદ્ધ પ્રરૂપણા કરી. સ્વ. સં.૧૯૩૫.

વ્રજપાળજી : જન્મ સં.૧૮૮૭ ગેલડામાં, દીક્ષા સં.૧૯૧૮ આચાર્યપદ સં.૧૯૩૫, સ્વ. સં.૧૯૫૭ મહા સુદ ૧૩ મુન્દ્રામાં.

ડુંગરશી : જન્મ સં.૧૯૧૭ વડાલામાં, દીક્ષા સં.૧૯૩૨, આચાર્યપદ સં.૧૯૫૭, સ્વ. સં.૧૯૬૮(૬૯) અસાડ વદ ૧૪.

શામજી : જન્મ સં.૧૯૧૭ સાડાઉમાં, દીક્ષા સં.૧૯૪૩, આચાર્યપદ સં.૧૯૬૯, સ્વ. સં.૨૦૧૦.

લાલજી : જન્મ સં.૧૯૫૪ રતાડિયા ગણેશમાં, દીક્ષા સં.૧૯૭૨, આચાર્યપદ સં.૨૦૧૦, સ્વ. સં.૨૦૧૫.

રામજી : જન્મ સં.૧૯૭૧ ભુજપુરમાં, દીક્ષા સં.૧૯૮૧, આચાર્યપદ સં.૨૦૧૫, સ્વ. સં.૨૦૪૮(૫૦) (તા.૨૭-૨-૧૯૮૩).

રાઘવજી : જન્મ સં.૧૯૮૭ બારોઈમાં, દીક્ષા સં.૨૦૦૬, આચાર્યપદ સં.૨૦૫૦ (તા.૬-૬-૧૯૮૩).

[સ્થા.] સાયલા સંઘાડો

મૂળયન્દ્રજીશિ. ગુલાબયન્દ્રજીના શિષ્ય હીરાજીના ગુરુભાઈ નાગજી સ્વામીએ સં.૧૮૨૯ની સાલમાં સાયલામાં પધારી ત્યાં ગાદી સ્થાપી, જોકે ઘણાં વર્ષ સુધી એનો આહારપાણી લીંબડી સંઘાડાની ભેગો હતો. નાગજી સ્વામી સ્વ. સંભવતઃ સં.૧૮૬૯. પાટપરંપરા આ પ્રમાણે પણ મળે છે :

ગુલાબયન્દ્રજી. વાલજી. નાગજી. મૂલજી. દેવયન્દ્રજી. મેઘરાજજી.

સંઘજી : સં.૧૯૮૧માં વિદ્યમાન.]

[સ્થા.] ઉદેપુર સંઘાડો

મૂલયન્દ્રજીશિ. ઈચ્છાજી જે લીંબડીએ હતા તેમના શિષ્ય રામજી ઉદેપુર ગયા ત્યાંથી ઉદેપુરનો સંઘાડો થયો [જે પછીથી બંધ થઈ ગયો છે.]

[સ્થા.] હુકમીચંદજી સંપ્રદાય

[વસ્તુતઃ આ હરજી ઋષિની પરંપરાના ચાર સંપ્રદાયોમાંનો એક છે. એ વિશે જુઓ પૂર્તિ.]

હર્ષજી [હરજી]. ગોધાજી [ગોદાજી]. પરશુરામજી [ફરશુરામજી]. લોકપાલજી [લોકમલજી]. મહારાજજી [મયારામજી].

દોલતરામજી : દીક્ષા સં.૧૮૧૪. લીંબડી સંઘાડાના અજરામરજીના સમકાલીન. લાલચંદજી.

હુકમીચંદજી : (રાયસિંહના) ટોડા ગામના ઓસવાળ ચપલોતગોત્રી. દીક્ષા બુંદીમાં સં.૧૮૭૯ માગશર. તપસ્વી ને સૂત્રના જાણકાર. તેમના નામથી સંપ્રદાય પ્રસિદ્ધ થયો. સ્વ. જાવદમાં સં.૧૮૧૬ વૈ. શુદ્ધિ ૫ મંગલ.

શિવલાલજી : દીક્ષા સં.૧૮૯૧, સ્વ. સં.૧૯૩૩ પોષ શુ.૬.

ઉદયચંદજી/ઉદયસાગરજી : જોધપુરના ઓસવાળ નથમલજીના જીવુબાઈથી જન્મ સં.૧૮૭૬ પોષ. દીક્ષા સં.૧૯૦૮ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૧, સ્વ. રતલામમાં સં.૧૯૫૪ મહા શુદ્ધ ૧૦.

ચોધમલજી : દીક્ષા સં.૧૯૦૯ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૨, યુવરાજપદ રતલામમાં સં.૧૯૫૩ આસો શુદ્ધ ૧૫, પટધર રતલામમાં સં.૧૯૫૪ મહા વદ ૪, સ્વ. રતલામમાં સં.૧૯૫૭ કા.શુ.૮.

લાલજી : ટોંકના ઓસવાળ યુનીલાલજી બંબગોત્રી પિતા, ચાંદકુંવર માતા, જન્મ સં.૧૯૨૫ જ્યેષ્ઠ વદ ૧૨. સ્વયંદીક્ષા સં.૧૯૪૪ માગશર વદ. પ્રતાપી, વૈરાગ્યવંત અને કડક આચાર પાળનાર સંત હતા. સ્વ. જેતારણમાં સં.૧૯૭૭ અષાઢ શુદ્ધ ૨ શુક્રવાર. (જુઓ પૂજ્યશ્રી લાલજી, પ્ર. દુર્લભજી ત્રિભુવન ઝવેરી, સં.૧૯૭૯).

[જન્મ સં.૧૯૨૬, દીક્ષા સં.૧૯૪૫ કિશનલાલજી પાસે, આચાર્યપદ સં.૧૯૫૭ - એમ પણ નોંધાયેલ છે.]

જવાહરલાલજી :

[મારવાડના થાંદલા ગામના જીવરાજ પિતા, નાથીબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૯૩૨. દીક્ષા ૧૬ વર્ષની ઉંમરે મુનિ મગનલાલ પાસે, આચાર્યપદ ૪૩ વર્ષની ઉંમરે, સ્વ. સં.૨૦૦૦ (તા.૧૦-૭-૧૯૪૩) ભીનાસરમાં.

શાસ્ત્રજ્ઞ અને ઉત્તમ વક્તા હતા. એમની પ્રેરણાથી અનેક વિદ્યાકીય પ્રવૃત્તિઓ થઈ અને એમનાં પ્રવચનો પણ ગ્રંથસ્થ થયાં છે. સ્થાનકવાસી સંઘોની એકતા માટે એમણે શ્રમ ઉઠાવ્યો હતો. રાષ્ટ્રીય વિચારધારા સાથે એ સંકળાયેલા હતા.

એમના શિષ્ય ઘાસીલાલજી (સં.૧૯૫૮-૨૦૩૦) વિવિધ ભાષાઓના જ્ઞાતા હતા અને એમણે બત્રીસ સૂત્રોની સંસ્કૃત, હિંદી અને ગુજરાતીમાં વ્યાખ્યા કરવાનું એક મહત્ત્વપૂર્ણ કાર્ય કર્યું છે.

ગણેશીલાલજી : ઉદેપુરના સાહેબલાલ પિતા, ઇન્દ્રાબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૯૪૭ શ્રાવણ વદ ૩, દીક્ષા સં.૧૯૬૨ જવાહરલાલજી પાસે, યુવાચાર્યપદ સં.૧૯૯૦, આચાર્યપદ સં.૧૯૯૯ અસાડ સુદ ૩. સં.૨૦૦૯ના સાદડી સંમેલનમાં ઉપાચાર્ય બન્યા હતા, પણ થોડાં વર્ષ પછી તેઓ એમાંથી મુક્ત થઈ ગયા હતા.

નાનાલાલજી : સં.૨૦૩૫માં હયાત.]

પૂર્તિ

[આગળ નિર્દિષ્ટ ગ્રંથોને આધારે આ પૂર્તિ કરવામાં આવી છે.]

બીજામત/વિજયગચ્છની પટ્ટાવલી

૩. નુનાજી : જુઓ મુખ્ય પટ્ટાવલી ક્ર.૩.

૪. વિજયરાજ/વીજા : એ નુનાજીના શિષ્ય હતા અને ક.૬ સરવાજીના સમયમાં સં.૧૫૬૫માં એમણે પોતાનો જુદો પક્ષ સ્થાપ્યો જેમાં જિનપ્રતિમા અને જૈન તીર્થોનો સ્વીકાર હતો. એ તપસ્વી હતા.

૫. ધર્મદાસજી.

૬. ખીમરાજ/ખેમસાગર/શમાસાગરસૂરિ : એ વિનયદેવસૂરિના સુધર્મગચ્છની સમાચારીમાં સં.૧૬૩૬માં ભળ્યા.

૭. પદ્મસાગરસૂરિ :

એમના શિષ્ય દેવરાજકૃત 'હરિણી સંવાદ' સં.૧૬૬૩નો નોંધાયેલ છે (ભા.૩, ૮૩) તે કદાચ એમના રાજ્યકાળની રચના હોય.

૮. ગુણસાગરસૂરિ : એમણે સં.૧૬૭૬માં 'ઢાળસાગર' રચેલ છે. (ભા.૩, ૧૮૦-૮૪) એમના રાજ્યકાળમાં સં.૧૬૮૨માં એમના શિષ્ય રાયચંદે 'વિજયશેઠ વિજયાસતી રાસ' (ભા.૩, ૨૪૨) ને સં.૧૬૮૩માં શિષ્ય કેશરાજે 'રામયશોરસાયન રાસ' (ભા.૩, ૨૫૫-૫૬) રચેલ છે.

૯. કલ્યાણસાગરસૂરિ. ૧૦. સુમતિસાગરસૂરિ.

૧૧. વિનયસાગરસૂરિ : એમનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૭૩૨નો મળે છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૫, ૩૨૧ પર વિજયસાગર છે તે ભૂલ હોવા સંભવ.)

૧૨. ભીમસૂરિ :

એમના રાજ્યકાળમાં સં.૧૭૮૫માં તિલકસૂરિએ 'બુદ્ધિસેન ચોપાઈ' (ભા.૫, ૩૨૦-૨૪) રચેલ છે.

આ ઉપરાંત આ ગચ્છમાં ખેમરાજ-વિમલસાગરસૂરિ-ઉદયસાગરસૂરિકૃત 'મગસી પાર્શ્વનાથ સ્ત.' (ભા.૫, ૩૬૧) તથા દયાસાગરસૂરિશિ. રાયચંદજીશિ. સદારામે સં.૧૭૬૫માં લખેલી જિનોદયકૃત 'હંસરાજ વચ્છરાજ રાસ'ની પ્રત મળે છે. (ભા.૩, ૧૫૧) આ ગચ્છના ભટ્ટારક મહાનંદસાગરે સં.૧૮૨૬માં કરેલી પ્રતિષ્ઠાની પણ માહિતી મળે છે. ઉપરાંત કોટાની ગાદીએ જિનશાંતિસાગરસૂરિ (પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૮૩૦-૩૧)-ઉદયસાગરસૂરિ-જિનસુમતિસાગરસૂરિ (સં.૧૮૭૦ સુધી વિદ્યમાન) થયા.

નાગોરી લોકાગચ્છની પટ્ટાવલી

(વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહમાં આપવામાં આવેલી રઘુનાથ ઋષિ રચિત નાગોરી લોકાગચ્છની પટ્ટાવલી અહીં આપવામાં આવેલી છે. એમાં મહાવીરથી માંડીને

પરંપરા આપવામાં આવેલી છે ને છેલ્લે ધર્મઘોષીય નાગોરીગચ્છના શિથિલાચારી શિવચન્દ્રસૂરિ(સં.૧૫૨૯)ના બે શિષ્યો દેવચન્દ્ર અને માણકચન્દ્ર સાથે આ પટ્ટાવલી જોડવામાં આવી છે.

શિવચન્દ્રસૂરિની પૂર્વપરંપરા આ પછી છેલ્લી પૂર્તિમાં આપેલી રાજગચ્છ/ ધર્મઘોષગચ્છ પટ્ટાવલીથી કેટલોક ફરક બતાવે છે :

ધર્મસૂરિ-રત્નસિંહસૂરિ-દેવેન્દ્રસૂરિ-રત્નપ્રભસૂરિ-અમરપ્રભસૂરિ-જ્ઞાનચન્દ્રસૂરિ-મુનિશેખરસૂરિ-સાગરચન્દ્ર (‘ત્રૈવેદ્યગોષ્ઠી’ના કર્તા અને યવનરાજની સભામાં વિજય પ્રાપ્ત કરનાર)-મલયચન્દ્રસૂરિ-વિજયચન્દ્રસૂરિ (‘ઉપસર્ગહરસ્તોત્ર’ની વ્યાખ્યા કરનાર)-યશવન્તસૂરિ-કલ્યાણસૂરિ-શિવચન્દ્રસૂરિ)

૧. હીરાગર : શ્રીમાળી, નૌલાઈમાં જન્મ, પિતા માલાજી, માતા માણિક્યદેવી.

નાગોરના મુરાણા ગોત્રના શાહ રચણુંએ વીકાનેરમાં વસીને ત્યાં સં.૧૫૬૨માં ચતુષ્પથ મંદિર અન્યોની સહાયથી કરાવ્યું હતું. તેમાં પૂજા કરવા અંગે ઝઘડો થતાં તેમણે વીકાનેરના રાજા લૂણકરણ પાસેથી જમીન મેળવી સં.૧૫૭૮માં બીજું મહાવીર-સ્વામીનું મંદિર બંધાવવું શરૂ કર્યું. આ કામ ચાલતું હતું તે દરમ્યાન એનો પુત્ર રૂપચંદ્ર સીંચોજી સાથે ધર્મગોષ્ઠી કરતો હતો. એમને સિદ્ધાન્તગ્રન્થોનો અભાવ નડતો હતો. એવામાં લુંકા નામના લહિયાનો સંપર્ક થયો. જાલોરવાસી લુંકાને પુસ્તકો લખવા રાખવામાં આવ્યો હતો અને પુસ્તકોમાં શુદ્ધ સાધુમાર્ગનું નિરૂપણ જોઈ એ એની બીજી નકલ કરી લેતો હતો. રૂપચન્દ્ર ક્રિયોદ્ધાર કરે એમાં પોતાનું નામ રાખે એવું વચન લઈ લુંકાએ એને આગમગ્રંથો આપ્યા. આ ગ્રંથો વાંચીને રૂપચંદ્રે દીક્ષાનો અભિલાષ કર્યો આ વાત સાંભળી હીરાગર પણ એમની સાથે દીક્ષા લેવા તૈયાર થયો. રૂપચંદ્રે ત્યારે સ્વજનોની સંમતિ મેળવી, એનો ભાઈ પંચાયણ પણ તૈયાર થયો અને ત્રણેએ સં.૧૫૮૦ જેઠ સુદ ૧ના રોજ સ્વયં દીક્ષા લીધી. ‘નાગોરીલુંકા’ નામ ધરી લુંકાને આપેલું વચન પાળ્યું.

પંચાયણનો માલવદેશના નગરકોટમાં સ્વર્ગવાસ થયો.

સં.૧૫૮૫માં રચણુંએ હીરાગર પાસે નાગોરમાં દીક્ષા લીધી. ત્યાં થોડા વખતમાં અનશનપૂર્વક સ્વર્ગવાસ પામ્યા.

સં.૧૫૮૬માં વીકાનેરમાં શ્રીચન્દ્ર નામના શ્રેષ્ઠીની કોઠીમાં ચાતુર્માસ કર્યું. તે પછી કાળક્રમે ઉજ્જયિની ગયા. ત્યાં હીરાગર, ૧૯ વર્ષ આચાર્યપદે રહી સ્વર્ગવાસ પામ્યા. (સં.૧૫૯૯)

૨. રૂપચંદ્ર : ઉપર માહિતી આવી ગઈ છે. વિશેષમાં, જન્મ નાગોર, માતા શિવાદે. સ્વર્ગવાસ ૨૧ વર્ષ આચાર્યપદે રહી, સં.૧૬૦૧. મહિમપુરમાં.

એમના વિશે ત્રિકમ મુનિએ સં.૧૬૯૯માં ‘રૂપચંદ્ર ઋષિનો રાસ’ રચ્યો છે.

૩. દેપાગર : કોટડાના શા. ખેતસી પરીખ અને ધનવતીના પુત્ર. દીક્ષા નાગોર-માં. તેમના ઉપદેશથી સં.૧૬૧૬માં ચિત્તોડના શા. ભારમલ કાવડિયા તેમના ગચ્છમાં

આવ્યા. દેપાગરે ૨૭ વર્ષ સુધી આચાર્યપદે રહી મેડતામાં કાળ કર્યો.

૪. વૈરાગર : નાગોરના શા. ભદ્રરાજ શ્રીમાલી અને રત્નવતીના પુત્ર. ૧૮ વર્ષ સુધી ગચ્છનાયકપદે રહી મેડતામાં કાળ કર્યો.

૫. વસ્તુપાલ : નાગોરના શા. મહારાજ કડવાણી અને હર્ષાના પુત્ર. દીક્ષા નાગોરમાં. સાત વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી મેડતામાં સ્વર્ગગમન.

૬. કલ્યાણ : રાજલદેસરના શા. શિવદાસ સુરાણા અને કુશલાના પુત્ર. દીક્ષા બિકાનેરમાં. આચાર્યપદ નાગોરમાં ૨૪ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી લવપુર (લાહોર)માં સ્વર્ગવાસ.

૭. ભૈરવ : નાગોરના સૂરવંશના શા. તેજશી અને લક્ષ્મીના પુત્ર. દીક્ષા અને આચાર્યપદ નાગોરમાં. ૧૨ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી સોજતમાં સ્વર્ગગમન.

૮. નેમિદાસ : બિકાનેરના સૂરવંશીય શા. રાયચંદ અને રાજનાના પુત્ર. દીક્ષા બિકાનેરમાં. આચાર્યપદ નાગોરમાં. ૧૭ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી ઉદયપુરમાં કાળ કર્યો.

૯. આસકરણ : મેડતાના સૂરવંશીય શા. લઘુમલ અને તારાજના પુત્ર. દીક્ષા તથા પદવી નાગોરમાં. ૧૮ વર્ષ આચાર્યપદે રહી સં. ૧૭૨૪ ફાગણમાં નાગોરમાં કાળધર્મ પામ્યા.

ત્રિકમ મુનિએ 'રૂપચંદ ઋષિનો રાસ' સં. ૧૬૮૮માં અને 'વંકચૂલનો રાસ' સં. ૧૭૦૬માં આસકરણના રાજ્યકાળમાં રચ્યા છે (ભા.૩, ૩૩૭-૪૧), એ જોતાં ઉપરની માહિતી શંકાસ્પદ ઠરે. 'રૂપચંદ ઋષિનો રાસ'માં આસકરણ ગચ્છનાયક નહીં, પણ પટ્ટધર આચાર્ય છે એમ માનીએ તો વિરોધ ન રહે.

૧૦. વર્ધમાન : જાખાસરના શા. સુરમલ વૈદ્ય અને લાડમદેના પુત્ર. દીક્ષા નાગોરમાં. સં. ૧૭૨૫ મહા સુદ પના રોજ નાગોરમાં ગચ્છનાયકપદ. એ પદે ૮ વર્ષ રહી (સં. ૧૭૩૩)માં બિકાનેરમાં કાળ કર્યો.

૧૧. સદારંગ : નાગોરના સૂરવંશના શા. ભાગચંદ અને યશોદાના પુત્ર. ૮ વર્ષની ઉંમરે આસકરણના હાથે નાગોરમાં દીક્ષા. ૧૫ વર્ષની ઉંમરે જાવજીવ છટ્ટના તપનું વ્રત લીધું. આસકરણની આજ્ઞાથી વર્ધમાને તેમને પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. એમણે કેટલાક રાજવીઓને પ્રતિબોધ આપેલો. ઋષિ ઉદયસિંહની સંમતિથી એમના શિષ્ય જગજીવનને પાટ પર સ્થાપ્યા. સં. ૧૭૭૨માં બિકાનેરમાં સ્વર્ગગમન.

પછીથી ઉદયસિંહને પણ ગચ્છનાયક બનાવી ગચ્છભેદ ઊભો કરવામાં આવ્યો. ઉદયસિંહે સં. ૧૭૬૮માં 'મહાવીર ચોઢાલિયું' (ભા.૫, ૨૬૭) રચેલ છે.

એમની પાટે રામસિંહ આવ્યા. રામસિંહના રાજ્યકાળમાં એમના શિષ્ય કુશલે સં. ૧૭૮૬-૮૮માં રચેલી કૃતિઓ મળે છે. (ભા.૫, ૩૨૨)

ઉપરાંત આ સમયે નાગોરી ગચ્છપતિ રાયસિંહ હતા ત્યારે સં. ૧૭૪૫-૪૭માં એમના શિષ્ય ખેતસીના શિષ્ય ખેમે રચેલી કૃતિઓ મળે છે. (ભા.૫, ૪૫-૪૭)

૧૨. જગજીવન : પઢિહારાના ચોરવેટિક-ગોત્રી શા. વીરપાલ અને રતનાદેવીના

પુત્ર. દીક્ષા મેડતામાં અને ગચ્છનાયકપદ નાગોરમાં. ૪૪ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી ૧૮૧૬ના આસો વદ ૭ના રોજ બિકાનેરમાં સ્વર્ગગમન.

૧૩. ભોજરાજ : રહાસરના શા. જીવનરાજ બોહિલ્થ અને કુશલાંજીના પુત્ર. દીક્ષા ક્તોહપુરમાં, ગચ્છનાયકપદ નાગોરમાં સં. ૧૮૧૬ ફાગણમાં. ૯ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી મેડતામાં કાળ કર્યો.

૧૪. હર્ષચન્દ્ર : કરણુ ગામના શા. ભોપતનજી નવલખા અને ભક્તાદેવીના પુત્ર. દીક્ષા સોજતમાં, ગચ્છનાયકપદ નાગોરમાં સં. ૧૮૨૩ વૈ.શુ. ૬. ૧૯ વર્ષ ગચ્છનાયકપદે રહી સવાઈ જયપુરમાં કાળ કર્યો.

તેઓ મોટા પંડિત હતા.

૧૫. લક્ષ્મીચન્દ્ર : નવહર ગામના શા. જીવરાજ કોઠારી અને જયવરંગદેવીના પુત્ર. નાગોરમાં સં. ૧૮૪૨ અસાડ વદ ૨ના રોજ દીક્ષા સ્વીકારી પોતાના હાથે જ ગચ્છનાયકપદ લીધું. તેમણે સં. ૧૮૯૦માં પતિયાલામાં ચોમાસું કર્યું.

એમના રાજ્યકાળમાં ભોજરાજના શિષ્ય ઋ. લઘુરાજના વિદ્વાન શિષ્ય રાજસિંહના શિષ્ય રઘુનાથે નાગપુરીય લોકોગચ્છ ગદ્યપદ્ય પદ્ધતિ બનાવી (જેને આધારે ઉપર માહિતી આપવામાં આવી છે).

જીવરાજ ઋષિની પરંપરા/અમરસિંહજીની પરંપરા.

સં. ૧૬૬૬માં ૯ આત્માર્થી પુરુષોએ યતિવર્ગમાંથી અલગ થઈ મારવાડમાં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો તેમનાં નામ જીવરાજ, અમીપાલ, મહીપાલ, હીરો, ગિરધર અને હરજી મળે છે.

જીવરાજ : એમના જીવન વિશેની બહુ ઓછી માહિતી ઉપલબ્ધ છે. સુરતના વીરજી અને કેસરબહેનના એ પુત્ર હતા એમ કેટલાક વિદ્વાનો માને છે પણ એને માટે કોઈ પ્રાચીન આધાર નથી. એમણે પિપાડમાં જઈ સં. ૧૬૫૪માં યતિદીક્ષા લીધેલી પરંતુ એનાથી સંતોષ ન થતાં સં. ૧૬૬૬માં ગુરુથી અલગ થઈ પાંચ સાથીઓ સાથે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. જીવરાજની નામછાપ ધરાવતાં ચોવીસ તીર્થંકરનાં સ્તવનો મળ્યાં છે, જે સં. ૧૬૭૫થી ૧૬૭૯નાં રચનાવર્ષો બતાવે છે. પોતાને એમાં એ સોમજીના શિષ્ય કહે છે. સોમજીકૃત બારમાસા પણ સાથે મળેલ છે, પણ એમનો વિશેષ પરિચય પ્રાપ્ત નથી. આ ક્રિયોદ્ધારક જીવરાજ ઋષિ હોય એમ સંભવે છે. એમના ગુરુ સોમજી તે ધર્મસિંહજી કે લવજી ઋષિના શિષ્ય સોમજી હોઈ શકે ?

લાલચંદજી : સ્વ. સં. ૧૭૬૨ કારતક વદ અમાસ.

અમરસિંહજી : દિલ્હીના ઓસવાલવંશી તાનેરગોત્રીય શેઠ દેવીસિંહ પિતા, કમલાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૭૧૯ આસો સુદ ૧૪ રવિવાર. દીક્ષા સં. ૧૭૪૧ ચૈત્ર વદ ૧૦, યુવાચાર્યપદ સં. ૧૭૬૧, આચાર્યપદ સં. ૧૭૬૨ ચૈત્ર સુદ ૫ દિલ્હીમાં. સ્વ. સં. ૧૮૧૨ આસો સુદ ૧૫, અજમેરમાં.

બાદશાહ બહાદુરશાહ એમનાથી પ્રભાવિત હતા એવી કથા મળે છે.

અમરસિંહજી આગમ અને દર્શનશાસ્ત્રના જ્ઞાતા હોવા ઉપરાંત પ્રભાવક પ્રવચનકાર અને યશસ્વી સાધક હતા.

તુલસીદાસજી : મેવાડના જૂનિયા ગામના ફકીરચંદ પિતા, માતા ફુલાબાઈ, જન્મ સં.૧૭૪૩ આસી સુદ ૮ સોમવાર. દીક્ષા સં.૧૭૬૩ પોષ વદ ૧૧ જુનિયા ગામે અમરસિંહજી પાસે; સ્વ. સં.૧૮૩૦ ભાદરવા સુદ ૭ જોધપુરમાં.

સુજાનમલજી : રાજસ્થાનના મારવાડ ગામના વિજયચંદ ભંડારી પિતા, યાજૂબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૮૦૪ ભાદરવા વદ ૪. દીક્ષા સં.૧૮૧૮ ચૈત્ર સુદ ૧૧ સોમવાર મારવાડમાં તુલસીદાસજી પાસે. સ્વ. સં.૧૮૪૯ જેઠ વદ ૮ મંગળવાર કિશનગઢમાં.

જીતમલજી : હાડોતી રાજ્યના રામપુરાના સુજાનમલજી પિતા, સુભદ્રાદેવી માતા, જન્મ સં.૧૮૨૬ કારતક સુદ ૫. દીક્ષા સં.૧૮૩૪ સુજાનમલજી પાસે, નામ જીત મુનિ. સ્વ. સં.૧૮૧૩ જેઠ સુદ ૧૦ સંથારાપૂર્વક, જોધપુરમાં.

એમની 'ચન્દ્રકલા રાસ' 'શંખનૃપ ચોપાઈ' 'પૂજ્યગુણમાલા' વગેરે કૃતિઓ સં.૧૮૩૯થી ૧૮૫૪નાં વર્ષોમાં રચેલી મળે છે. તેઓ સારા લહિયા હતા અને એમની લખેલી અનેક હસ્તપ્રતો મળે છે, જેમાં ઉર્દૂ-ફારસીના ગ્રંથો પણ છે. કુશળ ચિત્રકાર પણ હતા.

જ્ઞાનમલજી : રાજસ્થાનના સેતરાવા ગામના ઓસવાલ વંશના જોરાવરમલ ગોલેષા પિતા, માનદેવી માતા, જન્મ સં.૧૮૬૦ પોષ સુદ ૬ મંગળવાર. દીક્ષા સં.૧૮૬૯ પોષ વદ ૩ બુધવાર જોધપુર પાસે ઝલામંડપમાં જીતમલજી પાસે, સ્વ. સં.૧૯૩૦ જાલોરમાં. સારા લહિયા હતા અને ઘણા ગ્રંથો લખ્યા છે.

પૂનમચંદજી : જાલોરના ઓસવાલવંશી રાયગાંધીગોત્રી ઊમજી પિતા, ફૂલાદેવી માતા, જન્મ સં.૧૮૯૨ માગશર સુદ ૯ શનિવાર. દીક્ષા સં.૧૯૦૬ મહા સુદ ૯ મંગળવાર ભંવરાનીમાં જ્ઞાનમલજી પાસે, આચાર્યપદ સં.૧૯૫૦ મહા વદ ૭ જોધપુરમાં (સંઘસંચાલન તો જ્ઞાનમલજીના અવસાન પછી કરતા જ રહેલા), સ્વ. ૧૯૫૨ ભાદરવા સુદ ૧૫ સંથારાપૂર્વક જાલોરમાં.

જ્યેષ્ઠમલજી : બાડમેર જિલ્લાના સમદડી ગામના ઓસવાલવંશી, લુંકડગોત્રી હસ્તીમલજી પિતા, લક્ષ્મીબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૯૧૪ પોષ વદ ૩. દીક્ષા સં.૧૯૩૧ સમદડીમાં પૂનમચંદજી પાસે, સ્વ. સં.૧૯૭૪ વૈશાખ સુદ સંથારાપૂર્વક સમદડીમાં. અધ્યાત્મયોગી હતા.

તારાચંદજી : મેવાડના બંબોરા ગામના શિવલાલજી પિતા, જ્ઞાનકુંવર માતા, જન્મ સં.૧૯૪૦ આસી સુદ ૧૪, જન્મનામ હજારીમલ. દીક્ષા સં.૧૯૫૦ જેઠ સુદ ૧૩ રવિવાર સમદડીમાં પૂનમચંદજી પાસે, સ્વ. સં.૨૦૧૩ કારતક સુદ ૧૩ સંથારાપૂર્વક.

એ સારા લહિયા હતા, વિદ્યાપ્રેમી હતા. પોતાના શિષ્ય પુષ્કર મુનિને યુનિવર્સિટી વગેરેની પરીક્ષાઓ અપાવેલી. અધ્યાત્મયોગી હતા.

પુષ્કર મુનિ : ઉદેપુર જિલ્લાના સિમટાર ગામના સૂરજમલ અને વાલીબાઈના

પુત્ર, જન્મ સિમટારમાં સં.૧૯૬૭ આસો સુદ ૧૪, પરંતુ ઉછેર મોસાળ નાંદેસમાં, જન્મનામ અંબાલાલ. દીક્ષા સં.૧૯૮૧ જેઠ સુદ ૧૦ જાલોરમાં તારાચંદજી પાસે, ઉપાધ્યાયપદ ઈ.સ.૧૯૭૬ (સં.૨૦૩૨).

અનેક ભાષાઓ તથા આગમ તેમજ દર્શનોના અભ્યાસી. કથા, કાવ્ય, નિબંધ આદિના ઘણા ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કર્યા છે. સાધુસંમેલનોમાં અગ્રણી તરીકે ભાગ લીધો છે. ઉત્તમ વક્તા અને પ્રગતિશીલ વિચારક છે.

હરજી ઋષિની પરંપરા

ગુજરાતી લોકાગરજ મોટી પક્ષની પંદરમી પાટે શ્રી કેશવજી ઋષિ થયા તેમના પરિવારમાં સં.૧૭૮૫ પછી (? જીવરાજ ઋષિ વિશેની નોંધમાં બતાવેલ સં.૧૬૬૬નું વર્ષ વધારે સંભવિત લાગે છે.) હરજી ઋષિ આદિ છ આત્માર્થી પુરુષોએ યતિવર્ગમાંથી અલગ થઈ મારવાડમાં ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો. તે હરજી ઋષિના ચાર સંપ્રદાયો અસ્તિત્વમાં આવ્યા. પ્રથમ કોટા સંપ્રદાય એક હતો. પરંતુ પછીથી તેના બે વિભાગ પડ્યા. ત્યાર પછી હુકમીચંદજી મહારાજ પ્રભાવશાળી થવાથી તેમના નામનો ત્રીજો સંપ્રદાય થયો અને ત્રીજામાંથી એક વિભાગ વધુ થયો. આ ચાર સંપ્રદાયની પાટનુપાટ આ પ્રમાણે છે :

[સ્થા.] કોટા સંપ્રદાય-૧

૧. કેશવજી ઋષિ. ૨. હરજી ઋષિ. ૩. ગોદાજી. ૪. ફરશુરામજી. ૫. લોકમલજી. ૬. મયારામજી.
૭. દોલતરામજી : તેમનાથી કોટા નામ મળ્યું.
૮. ગોવિંદરામજી. ૯. ફતેહચંદજી. ૧૦. જ્ઞાનચંદજી. ૧૧. છગનલાલજી. ૧૨. ગેડમલજી. ૧૩. પ્રેમરાજજી.

[સ્થા.] કોટા સંપ્રદાય-૨

૪. ફરશુરામજી. ૫. ખેતશીજી. ૬. ખેમશીજી. ૭. ફતેહચંદજી.
૮. અનોપચંદજી : (તેમના નામથી સંપ્રદાય).
૯. દેવજી. ૧૦. ચંપાલાલજી. ૧૧. ચુનીલાલજી. ૧૨. કીશનલાલજી. ૧૩. બળદેવજી. ૧૪. હરખચંદજી. ૧૫. માંગીલાલજી.

[સ્થા.] હુકમીચંદજીનો સંપ્રદાય-૧

આ પૂર્વે આવી ગયેલ છે.

[સ્થા.] હુકમીચંદજીનો સંપ્રદાય-૨

હુકમીચંદજી.

મન્નાલાલજી : રતલામના અમરચંદ નાગોરી પિતા, નંદીબાઈ માતા. દીક્ષા ૧૩ વર્ષની વયે રતનચંદજી પાસે, આચાર્યપદ સં.૧૯૭૩, સ્વ. સં.૧૯૮૦ બ્યાવરમાં.

ખૂબચંદજી : નંદલાલજીના શિષ્ય.

ધનાજીની પરંપરા

ધર્મદાસજીના (મૂળચન્દ્રજી પછી) બીજા શિષ્ય ધનાજી હતા. એમની પરંપરામાં પાંચ સંપ્રદાયો થયા છે.

૧. જયમલજીનો સંપ્રદાય

૧. ધર્મદાસજી.

૨. ધનાજી/ધનરાજજી : સાચોર (કે મારવાડા)ના પોરવાડ વણિક વાઘા શાહના પુત્ર, જન્મ સં. ૧૭૦૧. સં. ૧૭૧૩માં એકપાત્રીય શ્રાવક બન્યા, સં. ૧૭૨૫ કે ૧૭૧૬માં ધર્મદાસજી સાથે એમના શિષ્ય તરીકે સાધુદીક્ષા લીધી. અન્ય મતે દીક્ષા સં. ૧૭૨૭. સ્વ. સં. ૧૭૮૦ કે ૧૭૮૪.

૩. ભૂધરજી : નાગોરના માણકચંદ મુણોત પિતા, રૂપાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૭૧૨ આસો સુદ ૧૦. પહેલાં પોતિયાબંધ પરંપરામાં દીક્ષિત થયેલા, પણ પછી સં. ૧૭૫૧ ફાગણ સુદ પના રોજ ધનાજી પાસે દીક્ષા લીધી. સ્વ. સં. ૧૮૦૩(૪) આસો સુદ ૧૦ મેડતામાં.

૪. જયમલજી : મેડતા પાસેના લાંબિયા ગામના સમદડિયા મહેતાગોત્રીય વીસા ઓસવાલ મોહનલાલ પિતા, મહિમાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૭૬૫ ભાદરવા સુદ ૧૩. દીક્ષા સં. ૧૭૮૭ માગશર વદ ૨ મેડતામાં ભૂધરજી પાસે, આચાર્યપદ સં. ૧૮૦૫ વૈશાખ સુદ ૩ જોધપુરમાં, સ્વ. સં. ૧૮૫૩ વૈશાખ સુદ ૧૪ સંથારાપૂર્વક.

એ ઉગ્ર તપસ્વી હતા અને એમણે 'પરદેશી રાજાનો રાસ' અને અન્ય લઘુકૃતિઓ રચી છે, જે સં. ૧૮૦૭થી ૧૮૨૫નાં રચનાવર્ષો દર્શાવે છે. (ભા. ૬, ૧૬-૧૮) એમની ૭૧ રચનાઓનો સંગ્રહ 'જયવાણી' નામે પ્રકાશિત થયેલ છે.

૫. રાયચંદજી : જન્મ સં. ૧૭૮૬ આસો સુદ ૧૧. દીક્ષા સં. ૧૮૧૪ અસાડ સુદ ૧૧ જયમલજી પાસે,

એમણે રાસાત્મક અને અન્ય લઘુકૃતિઓ રચી છે, જે સં. ૧૮૨૦થી ૧૮૪૭નાં રચનાવર્ષો દર્શાવે છે (ભા. ૬, ૮૧-૮૮).

એમના શિષ્ય કુશાલચંદ/ખુશાલચંદે એમના રાજ્યમાં (?) સં. ૧૮૭૮માં 'સમ્યક્ત્વકૌમુદી ચોપાઈ' રચેલ છે (ભા. ૬, ૩૦૪)

૬. આસકરણજી : પિતા રૂપચંદ, માતા ગીગાદેવી, જન્મ સં. ૧૮૧૨ માગશર વદ ૨ તિવરીમાં. દીક્ષા સં. ૧૮૩૦ વૈશાખ વદ ૫, યુવાચાર્યપદ સં. ૧૮૫૭ અસાડ વદ ૫, આચાર્યપદ સં. ૧૮૬૮ મહા સુદ ૧૫, સ્વ. સં. ૧૮૮૨ કારતક વદ ૫.

એમણે સં. ૧૮૩૮(૪૮)માં 'નેમિનાથ ઢાલ' અને 'ચૂંદડી ઢાલ' રચેલ છે (ભા. ૬, ૧૫૬-૫૭) તથા અન્ય ઘણી ચરિત્રાત્મક ને સજ્જાયાદિ પ્રકારની કૃતિઓ રચ્યાની માહિતી મળે છે (જુઓ જૈન જગતકે જ્યોતિર્ધર આચાર્ય, દેવેન્દ્ર મુનિ, પૃ. ૨૦-૨૧).

૭. સબળદાસજી : સં. ૧૮૮૨માં રચાયેલી 'ત્રિલોકસુંદરી ઢાલ' મળે છે (ભા. ૬, ૩૧૨) તે આ સબળદાસની રચના હોવાનું સંભવે છે.

૮. હીરાચંદજી. ૯. કસ્તૂરચંદજી.

સં. ૨૦૩૧માં આ સંપ્રદાયના જીતમલજી વગેરે સાધુઓ વિચરતા હતા.

૨. રઘુનાથજીનો સંપ્રદાય

૩. ભૂધરજી.

૪. રઘુનાથજી : સોજતના નથમલજી બહાવત પિતા, સોમદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૭૬૬ મહા સુદ પ. દીક્ષા સં. ૧૭૮૭ જેઠ વદ ૨ બુધવાર સોજતમાં ભૂધરજી પાસે, આચાર્યપદ સં. ૧૮૦૮ ચૈત્ર સુદ ૫ સોજતમાં, સ્વ. સં. ૧૮૪૬ મહા સુદ ૧૧ પાલીમાં.

૫. ટોડરમલજી : તેઓ નિશ્ચયનય પર વધુ ભાર મૂકતા. તેરાપંથ-સ્થાપક ભીખનજીને કદાચ એમનામાંથી પ્રેરણા મળી હોય.

૬. દીપચંદજી. ૭. ભેરુદાસજી. ૮. ખેતશી. ૯. ભીખનજી. ૧૦. ફોજમલજી.

૧૧. સંતોકચન્દ્રજી.

ઉપરનિર્દિષ્ટ ભીખનજી તે રઘુનાથશિષ્ય ને તેરાપંથના સ્થાપક ભીખનજી જ છે કે અન્ય તે સ્પષ્ટ થતું નથી.

આ સંપ્રદાયમાં છેલ્લે 'મરુધરકેસરી' મિશ્રીમલજીની માહિતી મળે છે. શેષમલજી પિતા, કેસરકુંવર માતા, જન્મ સં. ૧૮૪૮ શ્રાવણ સુદ ૧૪ પાલીમાં. દીક્ષા સં. ૧૮૭૫ બુધમલજી પાસે. સ્વ. સં. ૧૮૮૪ જાન્યુ. (સં. ૨૦૨૦) જૈતારણમાં. વિદ્યાભ્યાસી હતા. અનેક ગ્રંથો પ્રકટ થયેલ છે. 'મરુધરકેસરી' ઉપરાંત પ્રવર્તક-પદ અને 'શ્રમણ-સૂર્ય' એ ઉપાધિ મળેલ છે.

૩. તેરાપંથી સંપ્રદાય

૪. રઘુનાથજી.

૫. ભીખણજી/આચાર્ય તિશુજી : જોધપુરમંડલમાં કંટાલિયા ગામના ઓસવાલ-વંશી સકલેયા પરિવારમાં બહુજી પિતા, દીપાંબાઈ માતા, જન્મ સં. ૧૭૮૩ અસાડ સુદ ૩. દીક્ષા સં. ૧૮૦૮ માગશર વદ ૧૨ રઘુનાથજી પાસે, સં. ૧૮૧૭ ચૈત્ર સુદ ૯ના રોજ વિચારભેદને કારણે ચાર સાથીઓને સાથે લઈ એમનાથી છૂટા થયા, સં. ૧૮૧૭ અસાડ સુદ ૧૫ના રોજ ૧૨ સાથીઓ સાથે કેલવામાં નવીન દીક્ષા લીધી અને એ સંપ્રદાયને તેરાપંથ નામ મળ્યું. એમણે એક આચાર્ય, એક સમાચારી અને એક વિચારવાણું સુદઢ અનુશાસન ઊભું કર્યું. અહિંસા, દાન, દયા વગેરેની એમણે કરેલી નવીન વ્યાખ્યાને કારણે એમને ઘણો વિરોધ સહન કરવો પડેલો. સ્વ. સં. ૧૮૬૦ ભાદરવા સુદ ૧૩ સિરિયારીમાં.

એમણે રાજસ્થાની ભાષામાં બહુધા પદ્યમય અને કેટલીક ગદ્યમય રચનાઓ કરેલ છે. એ તત્ત્વદર્શનાત્મક, ઉપદેશાત્મક અને આખ્યાનાત્મક એમ વિવિધ પ્રકારની છે. (ભા. ૬, ૧૨૧-૨૨)

૬. ભારીમલજી : મુહા ગામ (મેવાડ)ના ઓસવંશી લોઢા પરિવારના કિશનોજી

પિતા, ધારિણી માતા, જન્મ સં.૧૮૦૩. દીક્ષા સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયમાં, પછી ભીખણજીને સાથ આપ્યો. ભીખણજીએ એમને સં.૧૮૩૨ માગશર વદ ૭ના રોજ પોતાના ઉત્તરાધિકારી સ્થાપિત કર્યા હતા. આચાર્યપદ સં.૧૮૬૦ ભાદરવા સુદ ૧૩. સં.૧૮૭૬માં દીપવિજય કવિરાજને તેરાપંથી ભારીમલજી તથા ખેતસી સાથે ઉદયપુરમાં તથા નાથદ્વારામાં નવ બોલની તથા અનુકંપાવિષયક ચર્ચા થઈ હતી, જેને પરિણામે એમની તેરાપંથી શ્રદ્ધા થઈ હતી (ભા.૬, ૧૮૫). ભારીમલજી સ્વ. સં.૧૮૭૮ મહા સુદ ૮.

ભારીમલજીની 'સમ વ્યસન સમુચ્ચય ચોપાઈ' (સં.૧૮૧૪) તથા 'શીલકથા' એ કૃતિઓ નોંધાયેલી છે (ભા.૬, ૭૬).

૭. રાયચંદજી : બડી રાવલિયા(ઉદયપુર વિભાગ)ના શાહ ચતરોજી પિતા, કુશલાંજી માતા, જન્મ સં.૧૮૪૭. દીક્ષા સં.૧૮૫૭ ચૈત્ર સુદ ૧૫ માતા સાથે આચાર્ય ભિક્ષુ પાસે, યુવાચાર્યપદ સં.૧૮૭૮ વૈ. વદ ૮ કેલવામાં, આચાર્યપદ સં.૧૮૭૮ મહા વદ ૮ રાજનગરમાં. એમણે સર્વ પ્રથમ ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છમાં વિહાર કર્યો. સ્વ. સં.૧૯૦૮ મહા વદ ૧૪ છોટી રાવલિયામાં.

૮. જીતમલજી/જયાચાર્ય : રોયટ ગામ (મારવાડ)ના ઓસવાલવંશીય ગોલછા પરિવારના આઈદાનજી પિતા, કલ્લજી માતા, જન્મ સં.૧૮૬૦. દીક્ષા સં.૧૮૬૮ મહા વદ ૭ રાયચંદજી પાસે જયપુરમાં, યુવાચાર્ય સં.૧૮૮૪, આચાર્ય સં.૧૯૦૮ મહા સુદ ૧૫, સ્વ. સં.૧૯૩૮ ભાદરવા વદ ૧૨ જયપુરમાં.

એમણે આગમવિજ્ઞ હેમરાજજી પાસે શિક્ષણ લીધું હતું તથા 'ભગવતીસૂત્ર ઢાલબદ્ધ' જેવી તત્ત્વબોધાત્મક, 'ભિક્ષુ જસ રસાયન' જેવી ચરિત્રાત્મક અને 'ચોવીસી' વગેરે પ્રકારની કૃતિઓ રચી છે (ભા.૬, ૩૧૯-૨૦). 'સંતગુણમાલા' એમણે ૧૧ વર્ષની ઉંમરે રચી હતી અને 'પત્રવણાસૂત્ર'નો પદ્યાનુવાદ ૧૮ વર્ષની ઉંમરે કર્યો હતો.

૯. મઘરાજજી/મઘવાગણી : બિદાસરના બેગબાની પરિવારના પૂરણમલજી પિતા, બત્રાજી માતા, જન્મ સં.૧૮૬૭ ચૈત્ર સુદ ૧૧. દીક્ષા સં.૧૯૦૮ માગશર વદ ૧૨ લાડનૂમાં જીતમલજી પાસે, યુવાચાર્યપદ સં.૧૯૨૦, આચાર્યપદ સં.૧૯૩૮ જયપુરમાં, સ્વ. સં.૧૯૪૮ ચૈત્ર વદ ૮ સરદાર શહેરમાં.

૧૦. માણકલાલજી/માણકગણી : જયપુરના શ્રીમાલ જાતિના ખારડગોત્રી ઝવેરી હુકમીચન્દ્રજી પિતા, છોટાંજી માતા, જન્મ સં.૧૯૧૨ ભાદરવા વદ ૪. દીક્ષા સં.૧૯૨૮ શાગણ સુદ ૧૧ જયાચાર્ય પાસે લાડનૂમાં, યુવાચાર્યપદ સં.૧૯૪૮ ચૈત્ર વદ ૨, આચાર્યપદ સં.૧૯૪૮ ચૈત્ર વદ ૮ સરદાર શહેરમાં, સ્વ. સં.૧૯૫૪ કારતક વદ ૩ સુજાનગઢમાં.

૧૧. ડાલચંદજી/ડાલગણી : ઉજ્જયિનીના પિપાડા ગોત્રના કાનીરામજી પિતા, જડાવાંજી માતા, જન્મ સં.૧૯૦૮ આષાઠ સુદ ૪. દીક્ષા સં.૧૯૨૩ ભાદરવા વદ ૧૨ હીરાલાલજી પાસે ઇન્દોરમાં, આચાર્યપદ સં.૧૯૫૪, સ્વ. સં.૧૯૬૬ ભાદરવા સુદ ૧૨ લાડનૂમાં.

૧૨. કાલૂરામજી/કાલૂગણી : બિકાનેરક્ષેત્રના છાપર ગામના કોઠારી મૂલચંદજી પિતા, છોગાંજી માતા, જન્મ સં. ૧૮૩૩ શાગણ સુદ ૨. દીક્ષા સં. ૧૮૪૪ આસો સુદ ૩ મઘવાગણી પાસે, આચાર્યપદ સં. ૧૮૬૬ ભાદરવા સુદ ૧૫, સ્વ. સં. ૧૮૮૩ ભાદરવા સુદ ૬ ગંગાપુરમાં.

એમણે તેરાપંથી સાધુઓનું વિહારક્ષેત્ર વિસ્તાર્યું અને સંપ્રદાયમાં સંસ્કૃત ભાષાના અધ્યયનનો વિકાસ કર્યો.

૧૩. તુલસીજી : રાજસ્થાનના લાડનૂના ખટેડવંશી પિતા ઝૂમરમલ, માતા વદનાં, જન્મ સં. ૧૮૭૧ કારતક સુદ ૨. દીક્ષા સં. ૧૮૮૨ પોષ વદ ૫ કાલૂગણી પાસે લાડનૂમાં, આચાર્યપદ સં. ૧૮૮૩ ભાદરવા સુદ ૮ ગંગાપુરમાં.

અણુવ્રત-આંદોલનથી ભારતખ્યાત બનેલા આ માનવતાવાદી આચાર્ય સમગ્ર દેશમાં વિહાર કર્યો, ભૂતાન અને નેપાલ સુધી પોતાનાં સાધુ-સાધ્વીઓને મોકલ્યાં, વિવિધ વિદ્યાક્ષેત્રોમાં શિક્ષણની આધુનિક સંસ્થાઓ સ્થાપી અને સંપ્રદાયને આધુનિકતાનો મોડ આપ્યો. જ્ઞાન ઉપરાંત યોગ અને તપની સાધનાને પણ એમણે વેગ આપ્યો છે. 'જૈનસિદ્ધાંતદીપિકા' જેવા તત્ત્વબોધાત્મક, 'કાલૂયશોવિલાસ' જેવા ચરિત્રાત્મક ગ્રંથો એમણે રચ્યા છે અને આગમસાહિત્યના અનુવાદ, કોશરચના વગેરે પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ એમના નિર્દેશનમાં ચાલી રહી છે.

૧૪. નથમલજી/મહાપ્રજ્ઞજી : ટમકોર(રાજસ્થાન)ના ચોરડિયા પરિવારના તોલારામજી પિતા, બાલૂજી માતા. દીક્ષા સં. ૧૮૮૭ મહા સુદ ૭ સરદાર શહેરમાં કાલૂગણી પાસે, વિવિધ વિદ્યાઓમાં એમની ગતિને અનુલક્ષીને સં. ૨૦૨૨માં નિકાય-સચિવ તથા સં. ૨૦૩૫માં મહાપ્રજ્ઞ એ ઉપાધિઓથી અલંકૃત, સં. ૨૦૩૫માં યુવાચાર્યપદ, અને સં. ૨૦૪૧ (તા. ૫-૨-૧૯૮૫)ના રોજ તુલસીએ પોતાના આચાર્યપદનું વિસર્જન કરી એમને આપ્યું.

મહાપ્રજ્ઞજી પ્રેક્ષાધ્યાનના પ્રણેતા છે અને એમના અનેક ગ્રંથો છે.

૪. ચોથમલજીનો સંપ્રદાય

૭. ભેરુદાસજી. ૮. ચોથમલજી. ૯. સંતોકચંદજી. ૧૦. રામકીશનદાસજી.

૧૧. કેસરીમલજી. ૧૨. ઉદેચંદજી.

૧૩. શાર્દૂલસિંહજી : ૧૮૮૧માં વિદ્યમાન.

૫. રત્નચન્દ્રજીનો સંપ્રદાય

૩. ભૂધરજી. ૪. કુશલાજી. ૫. ગુમાનચંદજી. ૬. દુર્ગાદાસજી.

૭. રત્નચન્દ્રજી : એમણે 'ચંદનબાલા ચોપાઈ' (સં. ૧૮૫૨) અને 'નિર્મોહી ઢાલ' (સં. ૧૮૭૪) રચેલ છે (ભા. ૬, ૧૭૮).

૮. કજોડીમલજી. ૯. વિનયચન્દ્રજી.

૧૦. હસ્તીમલજી : પિપાડના કેવલચન્દ્રજી પિતા, રૂપાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૮૬૭ પોષ સુદ ૧૪. દીક્ષા શોભાચન્દ્રજી પાસે ૧૦ વર્ષની વયે, આચાર્યપદ ૨૦ વર્ષની વયે.

એમણે 'જૈન ધર્મકા મૌલિક ઇતિહાસ' ચાર ભાગમાં ઈ.સ. ૧૯૭૦ પછી પ્રકાશિત કરેલ છે. તે ઉપરાંત પણ આગમ અને અન્ય વિષયો પરત્વે એમનું મોટું કામ છે.

છોટા પૃથ્વીરાજજીની પરંપરા/એકલિંગજીદાસનો સંપ્રદાય

ધર્મદાસજીના ત્રીજા શિષ્ય છોટા પૃથ્વીરાજજીની પરંપરા પછીથી એકલિંગદાસજીના સંપ્રદાય તરીકે ઓળખાઈ. તેની પાટપરંપરા આ મુજબ છે :

૧. ધર્મદાસજી. ૨. છોટા પૃથ્વીરાજજી. ૩. દુર્ગાદાસજી. ૪. હરિદાસજી (હરિ-રામજી). ૫. ગંગારામજી (ગાંગોજી). ૬. રામચન્દ્રજી. ૭. નારણદાસજી. ૮. પુરામલજી. ૯. રોડીમલજી. ૧૦. નરસીદાસજી. ૧૧. માનમલજી. ૧૨. એકલિંગદાસજી. ૧૩. મોતીલાલજી. ૧૪. જોધરાજજી

મનોરદાસજીની પરંપરા/મોતીરામજીનો સંપ્રદાય

ધર્મદાસજીના ચોથા શિષ્ય મનોરદાસજીનો પરિવાર પછીથી મોતીરામજીના સંપ્રદાય તરીકે ઓળખાયો. તેની પાટપરંપરા આ મુજબ છે :

૧. ધર્મદાસજી. ૨. મનોરદાસજી. ૩. ભાગચન્દ્રજી. ૪. શીલારામજી. ૫. રામદયાળજી. ૬. નૂનકરણજી. ૭. રામસુખદાસજી. ૮. ખ્યાલીરામજી. ૯. મંગળ-સેનજી. ૧૦. મોતીરામજી. ૧૧. પૃથ્વીચન્દ્રજી. ૧૨. અમરચંદજી.

રામચન્દ્રજીની પરંપરા/ઉજ્જૈન શાખા

ધર્મદાસજીના પાંચમા શિષ્ય રામચન્દ્રજીની પરંપરા આ રીતે ચાલી છે :

ધર્મદાસજી.

રામચન્દ્રજી : ધારાનગરીના કોઈ ગોંસાઈના શિષ્ય. દીક્ષા સં. ૧૭૫૪માં ધર્મદાસજી પાસે ૨૭ વર્ષની વયે. સં. ૧૭૮૮માં ઉજ્જૈન પધારી રાણોજી સિંધિયાને પ્રભાવિત કર્યા હતા. સ્વ. સં. ૧૮૦૩ ઉજ્જૈનમાં.

માણકચંદજી : દીક્ષા સં. ૧૭૧૫ શાજાપુરમાં. સ્વ. સં. ૧૮૫૦ આસો વદ ૨ અનશનપૂર્વક.

દક્ષાજી : સં. ૧૮૬૯માં વિદ્યમાન.

ચમનાજી : દીક્ષા સં. ૧૮૩૨ ચૈત્ર સુદ ૩ સોમવાર માણકચંદજી પાસે. સં. ૧૮૭૨ સુધી તો અવશ્ય વિદ્યમાન.

નરોત્તમજી : દીક્ષા સં. ૧૮૪૧ જેઠ વદ ૧ ગુરુવાર.

એમના એક શિષ્ય ગંગારામજીની શિષ્યપરંપરા પછીથી શાજાપુર શાખા તરીકે ઓળખાઈ છે : ગંગારામજી—જીવરાજજી—જ્ઞાનચંદજી (સં. ૧૮૪૭માં વિદ્યમાન).

કાશીરામજી. રામરતનજી.

ચંપાલાલજી : રામરતનજીના દેહાન્ત પછી આ કુલના પ્રમુખ રહ્યા. પછી રતલામ શાખાના આચાર્ય બન્યા. વિશેષ પરિચય માટે ત્યાં જુઓ.

રતલામ શાખાની પટ્ટાવલી/ઉદયચંદ્રજીની પરંપરા

ધર્મદાસજી.

ઉદયચંદ્રજી/ઉદોજી/ઉદેરાજી : ધર્મદાસજીશિ. હરિદાસજીશિ. સારાજીશિ. ખેમજીના શિષ્ય હોવાની માહિતી મળે છે, પરંતુ ધર્મદાસજી સમક્ષ દીક્ષિત અને એમના દેહાન્ત પછી પરિવારના એક અગ્રણી સંત હોવાની સંભાવના છે.

મયાચંદ્રજી : ઉદયચંદ્રજીશિ. ખુશાલજીના શિષ્ય. સં.૧૮૧૭થી સં.૧૮૪૫ સુધીની એમણે લખેલી હસ્તપ્રતો મળે છે.

અમરજી : એમણે લખેલી સં.૧૮૪૫થી ૧૮૮૧ સુધીની હસ્તપ્રતો મળે છે.

કેશવજી : સં.૧૮૮૦થી ૧૮૦૧ કે ૧૮૧૩ સુધી હયાત હોવાની માહિતી મળે છે.

મોખમસિંહજી : પ્રતાપગઢનિવાસી નેમિચન્દ્રજી પોરવાડ પિતા, વિરજાબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૮૬૯ માહ સુદ ૧૫. દીક્ષા સં.૧૮૮૦ માગશર વદ ૯ રતલામમાં કેશવજી પાસે, સ્વ. સં.૧૯૬૩ ચૈત્ર શુદ્ધ ૮ અનશનપૂર્વક રતલામમાં.

નંદલાલજી : માલવાના ખાચરોદનિવાસી બૂબક્યાગોત્રી ઓસવાલ નગાજી પિતા, અમૃતાબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૮૧૧ ચૈત્ર વદ. દીક્ષા સં.૧૮૪૦ વૈશાખ સુદ ૩ ધારમાં મોખમસિંહજીશિ. હિન્દુમલજીના શિષ્ય ગિરધારીલાલ પાસે, યુવાચાર્યપદ સં.૧૮૫૭, આચાર્યપદ સં.૧૮૬૩ ચૈત્ર સુદ ૧૦ રતલામમાં, સ્વ. સં.૧૯૭૯ વૈ.વ.૧૦ રતલામમાં.

માધવ મુનિ : ભરતપુર પાસેના અછનેરાના બ્રાહ્મણ બંશીધર પિતા, રાયકુંવર માતા, જન્મ સં.૧૮૨૮. દીક્ષા ઉજ્જૈન પરંપરાની ભરતપુરીય શાખામાં મેઘરાજજી કે ચુનીલાલજી પાસે સં.૧૮૪૦ વૈશાખ સુદ ૩ અજમેરમાં, વિદ્યાગુરુ અને પાલક ગુરુ મગનમુનિ, રતલામ સંઘમાં યુવાચાર્યપદ સં.૧૮૭૮ વૈશાખ સુદ પના રોજ નંદલાલજીએ એમને નિમંત્રણ આપી આપ્યું, સ્વ. સં.૧૯૮૧ માગશર વદ ૮. એમણે 'મહિનાથ ચરિત્ર' અને કેટલાંક પરચુરણ પદો લખ્યાં છે.

તારાચંદ્રજી : રતલામના દશા ઓસવાલ મુણતગોત્રી મોતીલાલજી પિતા, નાનુબાઈ માતા, જન્મ સં.૧૮૨૩ ફાગણ વદ ૫. દીક્ષા સં.૧૮૪૬ ચૈત્ર સુદ ૧૧ મોખમસિંહજી પાસે, સ્વ. સં.૨૦૦૬ ચૈત્ર સુદ ૯ રવિવાર ઇન્દોરમાં.

કિશનલાલજી : જાવરા રિયાસતના મોરિયા ગામના આઘગૌડ બ્રાહ્મણ કેસરીચન્દ્ર પિતા, માતા નન્દીબાઈ, જન્મ સં.૧૮૪૪, જન્મનામ નાદરજી. દીક્ષા સં.૧૮૫૯ શ્રાવણ સુદ ૧૨ રતલામમાં નંદલાલજી પાસે, સ્વ. સં.૨૦૧૭ મહા વદ ૨ ઇન્દોરમાં. વર્ધમાન શ્રમણ સંઘના મંત્રી તરીકે કામ કરેલું.

સૌભાગ્યમલજી : નીમચ પાસેના સરવાણિયા ગામના ચોથમલજી ફાંફરિયા પિતા, કેસરબાઈ (મોતીબાઈ) માતા, જન્મ સં.૧૮૫૫. દીક્ષા સં.૧૮૬૭ વૈશાખ વદ ૩ કિશનલાલજી પાસે.

એમની 'શ્રેણિકચરિત્ર' 'ચન્દ્રચરિત્ર' આદિ પદ્યકૃતિઓ, 'સૌભાગ્યસુધા' નામે વ્યાખ્યાનસંગ્રહ અને 'આચારંગસૂત્ર-વિવેચન' પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. એમની પ્રેરણાથી ઘણી સંસ્થાઓ સ્થાપિત થઈ છે.

કડૂઆ/કડવાગચ્છની પટ્ટાવલી

(સંપ્રતિ કાલે ખરા સાધુઓ છે નહીં ઇત્યાદિ પ્રરૂપણા કરનાર કટુક (કડવા) નામના આગમિક મતથી વાસિત થયેલમાંથી કડૂઆમત સં. ૧૫૬૨માં તપા. દેવવિમલ-સૂરિના સમયમાં પ્રવર્ત્યો એમ તપાગચ્છ પટ્ટાવલી જણાવે છે. તે કડવાની પરંપરા અત્ર તે ગચ્છની પટ્ટાવલીમાંથી મૂકીએ છીએ.)

[કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ (સંપા. અંબાલાલ પ્રે. શાહ)ને આધારે કેટલીક પૂર્તિ કરી છે.]

૧. કડૂઆ/કડવા : નડુલાઈના વીસા નાગર જ્ઞાતિના પિતા કાહનજી, માતા કનકાદે, જન્મ સં. ૧૪૯૫. અમદાવાદમાં સં. ૧૫૧૪માં આવ્યા. ત્યાંના રૂપપુરમાં આગમિયા પંન્યાસ હરિકીર્તિ આદિનું નિરીક્ષણ કર્યું. આગમાદિ ભણી સંવરી/ભાવસાધુપણે રહ્યા. પ્રથમ અણહિલપુર પાટણમાં જાલહિરા જ્ઞાતીય, સુરત્રાણમાન્ય, અશ્વપ્રમુખ ગૃહેધારી એવા મહં. લીંબાને સં. ૧૫૨૪માં પ્રતિબોધ્યો. ત્યાં ચોમાસું. બુહુરા ધનરાજ, પરી કીકાના પિતામહ આદિ પ્રતિબોધ્યા. સં. ૧૫૬૩માં થરા મધ્યે પં. હરિકીર્તિના સ્વર્ગવાસ પછી સં. ૧૫૬૪માં પાટણમાં સ્વર્ગવાસ. તેમણે 'લીલાવતી રાસ' રચ્યો. (ભા. ૧, ૨૨૩-૨૪)

[જન્મે વૈષ્ણવ કે મહાદેવભક્ત. લઘુ વયે હરિહરદિનાં પદ રચેલાં. કોઈ આંચલિક શ્રાવકના સંસર્ગથી જૈન ધર્મ તરફ વળ્યા. હરિકીર્તિ પાસે અભ્યાસ કરેલો અને એમના સૂચનથી જ દીક્ષા ન લેતાં સંવરીપણું સ્વીકારેલું, ૧૯ વર્ષની ઉંમરે. ૨૯ વર્ષની ઉંમરે ગાદી સ્થાપેલી. સં. ૧૫૬૨માં સા. ખીમાને પોતાની ગાદીએ સ્થાપેલા. ઘણા વાદો કરેલા અને ઘણો વિહાર કરી શિષ્યો બનાવેલા. કડવાએ સ્તવન, સઝાય, બોલ આદિ કૃતિઓ પણ રચેલી છે, જે સં. ૧૫૦૪ પહેલાંથી સં. ૧૫૬૩ સુધીનાં રચના-વર્ષો ધરાવે છે. જુઓ કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ.]

૨. ખીમા : પાટણ રાજકાવાડે વીસા પ્રાગ્વાટ સા કર્મચંદ પિતા, કર્મદે માતા. સોળમા વર્ષે સા કડૂઆ પાસે સંવરી થઈ ૨૪ વર્ષ પર્યાય પાળ્યો. પછી ૭ વર્ષ પટ્ટધર ને ૪૭ વર્ષની ઉંમરે સં. ૧૫૭૧માં પત્તનમાં સ્વર્ગસ્થ. તેમના સમયમાં થરાદમાં કડવા-ગચ્છની પોશાલ થઈ.

[સંવરી થયા સં. ૧૫૪૦ પાટણમાં. થરાદમાં નવી પોશાળ સં. ૧૫૮૬માં થઈ અને તે સાથે સા રામાએ કડવામતની જુદી શાખા ચલાવી.]

૩. વીરા : નડુલાઈના વૃદ્ધ (વીસા) શ્રીમાલી દોશી કુંરપાલ પિતા, કોડમદે માતા, ૧૪ વર્ષ ગૃહસ્થમાં રહી કડૂઆ પાસે સંવરી, ૨૫ વર્ષ સંવરી, ૩૦ વર્ષ પટોધર ને ૬૯મે વર્ષે સં. ૧૬૦૧માં નડુલાઈમાં સ્વર્ગવાસ.

[સંવરી થયા અમદાવાદમાં.]

૪. જીવરાજ : અમદાવાદના શ્રીમાલી પરી જગપાલ પિતા, શોભી માતા, જન્મ સં. ૧૫૭૮. સંવરી વીરા પાસે સં. ૧૫૮૦, પટધર સં. ૧૬૦૧ને સ્વ. રાજનગરમાં સં. ૧૬૪૪.

[સંવરી અમદાવાદમાં.]

૫. તેજપાલ : પાટણના શ્રીમાલી દોશી રાયચંદ પિતા, કનકાઈ માતા. તેરમે વર્ષે સંવરી જીવરાજ પાસે, પછી ૨૧ વર્ષે પટધર સં. ૧૬૪૪, પછી બે વર્ષે ૩૬ વર્ષની વયે સં. ૧૬૪૬માં પાટણમાં સ્વર્ગવાસ.

[સં. ૧૬૨૩માં પાટણમાં. તેઓ સારા વિદ્વાન હતા અને સંસ્કૃતમાં 'મહાવીર-નમસ્કરણકલ્યાણકારણો ધર્મઃ' અવ્યૂરિ સાથે રચેલ છે.]

૬. રત્નપાલ : ખંભાત પાસે કંસારી ગામના વીસા શ્રીમાલી દોશી વસ્તા પિતા, રીડી માતા. દશ વર્ષે ગૃહસ્થાવાસ, ૨૧ વર્ષે સંવરી-પર્યાય, ૧૫ વર્ષે પટધર, સર્વાયુ ૪૬, સં. ૧૬૬૧ ખંભાતમાં સ્વર્ગવાસ.

[સંવરી સં. ૧૬૨૫ ખંભાતમાં જીવરાજ પાસે, પાટ પર સં. ૧૬૪૬. એમણે 'અવંતીસુકુમાલ રાસ' (સં. ૧૬૪૩) તથા સ્તુતિસ્તવનાદિ પ્રકારની કૃતિઓ રચી છે. જુઓ કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ.]

૭. જિનદાસ : થરાદના શ્રીમાલી વુહરા જેસંધ પિતા, જિમણાદે માતા. ૧૭ વર્ષે ગૃહસ્થાવાસ, ૩૩ વર્ષે સંવરી-પર્યાય, ૮ વર્ષે પટધર, સર્વાયુ ૫૮, સં. ૧૬૭૦માં રાજનગરમાં સ્વર્ગવાસ.

[સંવરી સં. ૧૬૨૮માં નરપતિ પાસે, પટધર સં. ૧૬૬૧.]

૮. તેજપાલ (૨) : ખંભાતના શ્રીમાલી સોની વસ્તુપાલ પિતા, કીકીબાઈ માતા, ૧૪ વર્ષે ગૃહસ્થાવાસ પછી સં. ૧૬૫૫માં જિનદાસવચને સંવરી, ૧૫ વર્ષે સંવરી, પટધર સં. ૧૬૭૦, છેલ્લા સં. ૧૬૮૪ ખંભાતમાં ચોમાસું.

જુઓ લેખ સં. ૧૬૮૩ જ્યેષ્ઠ શુદ્ધિ ૩નો નં. ૮૦૧, નાહર. ૧; લેખ સં. ૧૬૮૧ ને ૧૬૮૩, બુ. ૨ નં. ૫૨૬ ને ૬૮૭.

[સં. ૧૬૮૪માં કલ્યાણને પટધરપદે સ્થાપી સં. ૧૬૮૮માં ખંભાતમાં સ્વર્ગસ્થ.

તેજપાલે સંસ્કૃત તથા ગુજરાતીમાં અનેક કૃતિઓ રચી છે, જે સં. ૧૬૬૬થી ૧૬૮૮નાં રચનાવર્ષો બતાવે છે. જુઓ કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ, જૈન ગૂર્જર કવિઓ ભા. ૩, પૃ. ૩૪૧-૪૨, તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧.]

- ઇતિ કડૂઆમતીના ગચ્છમાં પટ્ટાવલી અષ્ટમપદે વિરાજમાન આ. શ્રી તેજપાલ પ્રસાદાત્ કલ્યાણેન સંવત ૧૬૮૫ પોષ શુદ્ધિ ૧૫ પુષ્ય નક્ષત્રે કૃતા. (આની ૩૬ પત્રની પ્રત મારી પાસે છે.)

૯. કલ્યાણ : ખંભાતના દોસી હરખા પિતા, સહિજલદે માતા. જન્મ સં. ૧૬૫૨. સા માવજીના વચનથી સં. ૧૬૬૪માં સંવરી, સં. ૧૬૮૫ સુધી તેજપાલ સાથે વિચરે છે. તેમણે 'ધન્યવિલાસ રાસ' સં. ૧૬૮૫માં, 'વાસુપૂજ્ય કાગ' સં. ૧૬૮૬માં થરાદમાં ને

‘અમરગુપ્ત ચરિત્ર’ સં.૧૬૮૭માં અમદાવાદમાં રચ્યાં. (ભા.૩, ૨૬૧-૬૪).

(પ્ર. જૈન સાહિત્ય સંશોધક, ૩-૩, પૃ.૨૭૪થી ૨૭૭.)

[સંવરી ખંભાતમાં. તેજપાલે પોતાના જીવનકાળમાં સં.૧૬૮૪માં એમને પટધર તરીકે સ્થાપેલા. ૧૨ વર્ષ ગૃહસ્થાવાસ, ૨૦ વર્ષ સામાન્ય સંવરીપર્યાય, ૩૮ વર્ષ પટધરપણું પાળી, સર્વાયુ ૭૦ વર્ષ ભોગવી સં.૧૭૩૪ ફાગણ સુદ ૪ના રોજ ખંભાતમાં સ્વર્ગસ્થ થયા એમ નોંધાયું છે, પરંતુ એ સંગત નથી, કેમકે સં.૧૭૩૪માં પટધરપદનાં ૫૦ વર્ષ થાય. પટધરપદનાં ૩૮ વર્ષ સં.૧૭૨૨માં થાય ને પછીના લઘુજી સં.૧૭૨૨માં પટધર બન્યા હોવાનું અર્થઘટન થાય છે. કલ્યાણની સં.૧૭૧૨થી આગળની કૃતિ નોંધાયેલી મળતી નથી.

તેઓ વ્યાકરણ, કાવ્ય, ન્યાય, જ્યોતિષ, આગમાદિના અભ્યાસી હતા. એમના ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ ભા.૩, પૃ.૨૬૧-૬૪ તથા ભા.૬, પૃ.૪૭૬, કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ, પૃ.૨૭ તથા ૮૪ તેમજ ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧.]

૧૦. લઘુજી[લઘુજી] :

[ખંભાતના વીસા શ્રીમાળી દોશી રતના પિતા, રતનાદે માતા. સા તેજપાલના ઉપદેશથી સંવરી થયા. ૧૨ વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં, ૩૨ વર્ષ સામાન્ય સંવરીપણે અને ૨૬ વર્ષ પટધરપણે ગાળી, સર્વાયુ ૭૦ વર્ષ ભોગવી સં.૧૭૪૮માં ખંભાતમાં સ્વર્ગસ્થ.]

૧૧. થોભણ :

[યરાદ પાસે ઘોડાસરના વીસા શ્રીમાળી જીવરાજ પિતા, જીવાદે માતા. સા કલ્યાણે ૭ વર્ષના થોભણને સં.૧૭૦૭માં શિષ્ય કર્યાં. ગૃહસ્થાવાસમાં ૧૨ વર્ષ, સામાન્ય સંવરીપર્યાયમાં ૪૧ વર્ષ અને ૭ વર્ષ પટધરપણે ગાળી, સર્વાયુ ૭૫ વર્ષ ભોગવી સં.૧૭૫૫ના મહા વદ ૮ના રોજ સ્વર્ગસ્થ.]

૧૨. લાધા : સં.૧૮૦૭ સુધી અવશ્ય વિદ્યમાન. એમની ગુજરાતી કૃતિઓ માટે જુઓ ભા.૫, પૃ.૧૮૮-૨૦૧.

[સા થોભણના સ્વર્ગવાસ પછી ગચ્છમાં કોઈ સંવરીપણે રહ્યું નહીં. એવામાં ધરાદવાસી વીસા શ્રીમાળી વીરવાડિયા, એલાવચ્છગોત્રના સા. બલવંત અને તેમનાં પત્ની કપૂરદે (કે વીરાંબાઈ) અવસાન પામતાં એમના બે દીકરાઓ અમદાવાદ આવ્યા ને એમનું કશે ચિત્ત લાગતું નહોતું એટલે કડવાગચ્છીય શ્રાવકોએ લાધાને કહ્યું કે તમે સાહાજી થાઓ તો તમારો ને અમારો ગચ્છ રહે. એ પછી ખંભાતના ઉપાશ્રયનાં તાળાં ઉઘાડી લાધાએ સં.૧૭૫૬ વૈશાખ સુદ પના રોજ પોતાની મેળે સંવરીપણું સ્વીકાર્યું, ૧૮ વર્ષની વયે. સં.૧૭૫૮ માગશર સુદ પના રોજ પટધર બનાવવામાં આવ્યા. તે પછી ઘણા શિષ્યો કર્યાં.

લાધાજીએ વ્યાકરણ, કાવ્ય, કર્મગ્રંથ, ન્યાય, આગમાદિનો અભ્યાસ કર્યો હતો અને અનેક કૃતિઓ રચી હતી, જે સં.૧૭૬૦થી ૧૮૦૭નાં રચનાવર્ષો ધરાવે છે.

એમની કૃતિઓ કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ, પૃ.૨૭ પર તથા ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ખંડ ૧માં નોંધાયેલી છે.

એમના વિશે નાથાજીએ બે ભાસ રચી છે. જુઓ કડૂઆમતીગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ.

૧૩. હેમચન્દ્ર : સા લાધાજીના ભત્રીજા. પિતા લખમીચંદ, માતા લાછલબાઈ. સં.૧૮૦૧માં લાધાજી પાસે થરાદમાં સંવરી થયા, ૧૬ વર્ષની વયે.

૧૪. રવચંદ. ૧૫. રૂપચંદ.

૧૬. ધનજી : સં.૧૮૪૩માં ચાતુર્માસમાં ધાનેરા આવેલા ને એમની વિનંતીથી સં.૧૮૪૪નું ચાતુર્માસ વિજયરાજેન્દ્રસૂરિએ થરાદમાં કરેલું.

૧૭. ઉમેદચંદ. ૧૮. કાનજી.

૧૯. મણિલાલ : તા.૨૮-૧૧-૧૯૬૦ (સં.૨૦૧૭)ના રોજ અમદાવાદમાં વિજયરાજેન્દ્રસૂરિ જ્ઞાનમંદિરના ખાતમુહૂર્ત પ્રસંગે ઉપસ્થિત. સ્વ. તા.૨૦-૪-૧૯૭૮ (સં.૨૦૩૪).

આ પછી ગચ્છમાં કોઈ સંવરી થયું નથી.]

પૌર્ણમિક/પૂર્ણિમાગચ્છની પટ્ટાવલી

(૧)

(જૈનયુગ પુ.૫ પૃ.૧૬૭ પર આપેલ પટ્ટાવલી)

[પ્રથમાવૃત્તિમાં ક્રમાંક અપાયેલા નહોતા. આ બીજી આવૃત્તિમાં ઉમેર્યા છે. એનો તથા કરવામાં આવેલી પૂર્તિનો આધાર 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' છે.]

૪૦. ચન્દ્રપ્રભ : સ્થાપક. મૂલ ચંદ્રગચ્છ. વિધિપક્ષનું મંડન કર્યું. ઉન્માર્ગને દૂર કર્યો. પૂર્ણિમાની પાખી કરવાની પ્રરૂપણા કરી તે શ્રાવકોમાં પ્રતિષ્ઠા પામી. ચૌદશિયા એટલે ચૌદશને દિને પાખી કરવાની માન્યતાવાળા પાંચ સૂરિને પોતાના મતમાં દીક્ષિત કર્યા. છત્રીસ સૂરિના સિદ્ધાંતનો સાર કાઢ્યો. અણહિલપુર પાટણમાં ૮૪ વાદી આચાર્યોને જીત્યા.

[તપાગચ્છની મુખ્ય પટ્ટાવલીમાં ૩૮મા સર્વદેવસૂરિની પાટે આઠ આચાર્યો થયેલા તેમાંના સૌથી મોટા જયસિંહસૂરિની પાટે ચન્દ્રપ્રભસૂરિ થયા. પટ્ટાવલીના ૪૦મા મુનિ-ચન્દ્રસૂરિના એ વડા ગુરુભાત્તા. સં.૧૧૪૮ના વર્ષમાં એક શ્રાવકે પ્રતિષ્ઠાવિધિ માટે મુનિચન્દ્રસૂરિને મોકલવા વિનંતી કરી તેથી ઈર્ષ્યાવશ થઈ પ્રતિષ્ઠા એ સાવઘ ક્રિયા છે, શ્રાવકોની ક્રિયા છે, સાધુથી એમાં અવાય નહીં એવી નવી પ્રરૂપણા કરી તેઓ ગચ્છથી જુદા પડ્યા. સં.૧૧૫૮માં પૂનમની પાખીની પ્રરૂપણા કરી પૂનમિયા ગચ્છ ચલાવ્યો. આ માટે જુઓ તપાગચ્છ પટ્ટાવલીમાં ૪૦મા મુનિચન્દ્રસૂરિના પેટામાં.

ચન્દ્રપ્રભે 'દર્શનશુદ્ધિ', 'પ્રમેયરત્નકોશ' તથા સ્તોત્રો વગેરે કૃતિઓની રચના કરી છે.

ચન્દ્રપ્રભે જે પાંચ ચૈત્યવાસીઓને પોતાના પક્ષમાં મેળવ્યા હતા તેનાં નામ આ હોવા સંભવ છે : (૧) ધર્મઘોષસૂરિ. (૨) ભદ્રેશ્વરસૂરિ : એમની પરંપરામાં અનુક્રમે મુનીશ્વર, રત્નપ્રભ, મહેન્દ્ર અને રત્નાકર (સં.૧૫૧૨) થયા, એમના બીજા પટ્ટધર શ્રીપ્રભથી કચ્છૂલીગચ્છ નીકળ્યો. (૩) વિજયસિંહસૂરિ. (૪) શીલગુણસૂરિ : તેમનાથી તેમજ તેમના પટ્ટધર દેવભદ્રથી ત્રિસ્તુતિક્રમત/આગમગચ્છ નીકળ્યો. (૫) વિજયચન્દ્રસૂરિ : એમણે સં.૧૧૬૮માં વિધિપક્ષ તથા સં.૧૨૧૩(૧૪)માં અંચલગચ્છ પ્રકટ કર્યો.

વિશેષ માટે જુઓ આ પછીની બીજી પટ્ટાવલી.]

૪૧. ધર્મઘોષ : તેમને સિદ્ધરાજ નમતો હતો. તેમણે અન્યનાં પાંચસો મંદિરોને જિનમંદિરો કરાવ્યાં. ત્રણ લાખ દ્રમ્મ ખરચાવ્યા. ૫૧ વર્ષ મુનિપદ પાળ્યું.

[તેઓ ચૈત્યવાસી હતા. તેઓ ૫૦૦ દેરાસરની આવક, વહીવટ તથા ત્રણ લાખ દ્રમ્મની રકમ છોડી દીક્ષિત થયા. તેમણે પચાસ વર્ષ સુધી એકાંતર ઉપવાસ કર્યા.]

તેમની પાટે આ પ્રમાણે આચાર્યો થયા : (૧) ચક્રેશ્વરસૂરિ : તેમણે ચન્દ્રપ્રભની 'દર્શનશુદ્ધિ' પર ટીકા રચી, જે અધૂરી રહી. તેમની પરંપરામાં અનુક્રમે શિવપ્રભ, તિલકપ્રભ, પદ્મપ્રભ થયા. તિલકપ્રભના સં.૧૨૬૧થી ૧૩૦૪નાં રચનાવર્ષો દર્શાવતા

ઘણા ગ્રંથો મળે છે. (૨) વર્ધમાનસૂરિ. (૩) યશોધોષસૂરિ. (૪) વિમલગણિ : એમણે 'દર્શનશુદ્ધિ'ની નાની ટીકા રચી હતી.]

૪૨. દેવભદ્ર : પં. વિમલગણિના શિષ્ય. તેમણે સં.૧૨૨૪માં 'દર્શનશુદ્ધિ'ની લઘુવૃત્તિ પર વિવરણ રચ્યું.

૪૩. જિનદત્ત.

૪૪. શાંતિભદ્ર : એમના પદમહોત્સવ વખતે પાદ્ર ગામમાં મેઘ વરસ્યો હતો. [દેવભદ્રે રચેલી 'દર્શનશુદ્ધિ'ની બૃહદ્ વૃત્તિમાં એમણે સહાય કરી હતી.]

૪૫. ભુવનતિલક.

૪૬. રત્નપ્રભ : તેઓ આગમના જ્ઞાતા હતા.

૪૭. હેમતિલકસૂરિ : એમણે કંથુદુર્ગ - કંથકોટમાં ગોધણ યક્ષને જિનમાર્ગમાં આણ્યો. સમરસિંહ રાજાને પ્રતિબોધ્યો.

૪૮. હેમરત્ન :

[સં.૧૩૮૬].

૪૯. હેમપ્રભ.

૫૦. રત્નશેખર :

પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૩૨, બુ.૨ નં.૫૯૯.

[તેઓ મોટા વાદી હતા.]

૫૧. રત્નસાગર :

પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૦૫, વિ.નં.૭૧; સં.૧૪૫૦, જૈનયુગ પુ.૫ પૃ.૧૧૦. (તેમના એક પટ્ટધર નરસિંહસૂરિનો પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૦૫, વિ.નં.૭૧.)

૫૨. ગુણસાગરસૂરિ :

પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૮૩, બુ.૧ નં.૧૧૭૮, બુ.૨ નં.૪૬૫ ને ૧૦૧૪; સં.૧૪૮૬, બુ.૨ નં.૧૦૬૭; સં.૧૫૦૪, બુ.૧ નં.૭૩૮.

૫૩. ગુણસમુદ્રસૂરિ :

લેખ સં.૧૪૯૨, વિ.નં.૧૫૮; સં.૧૫૦૧, બુ.૧ નં.૨૨૫, ના.૨ નં.૧૫૬૫; સં.૧૫૦૪, વિ.નં.૨૦૫; સં.૧૫૦૫, જૈનયુગ પુ.૫ પૃ.૩૭૭; સં.૧૫૦૬, બુ.૧ નં.૭૩૮, બુ.૨ નં.૧૦૭૯, વિ.નં.૨૨૨; સં.૧૫૦૭, બુ.૧ નં.૪૨૫, બુ.૨ નં.૪૪૧; સં.૧૫૦૮, બુ.૧ નં.૧૦૧૭, બુ.૨ નં.૯૫૭, ના.૩ નં.૨૩૨૬; સં.૧૫૦૯, બુ.૨ નં.૧૦૩૪; સં.૧૫૧૦, બુ.૨ નં.૯૬૪; સં.૧૫૧૧ બુ.૨ નં.૧૩૮-૩૭૭-૪૬૨, વિ.૨૬૭; સં.૧૫૧૨ ના.૩ નં.૨૧૩૬. વળી જુઓ જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૬૮૪. તેમના શિષ્ય સત્યરાજગણિએ સં.૧૫૧૪માં સંસ્કૃત 'શ્રીપાલચરિત્ર' રચ્યું. (જૈન એ. ઇ. નં.૧૩૧૮)

[તેઓ કલિયુગના કલ્પતરુ કહેવાયા છે. તેમણે સં.૧૪૭૪માં 'જિનદત્ત કથા' રચી છે. તેમની ગુણાધીર-સૌભાગ્યરત્ન-ગુણમેરુ-સૌભાગ્યરત્ન-રત્નસુંદર એવી પરંપરા પણ મળે છે. જુઓ આ પછીની પૂરક નોંધ.]

૫૫. સુમતિપ્રભસૂરિ.

૫૬. પુષ્કરત્નસૂરિ : સુમતિપ્રભના ભાઈના પુત્ર હતા. તેમણે બાલપણે ગચ્છનો ભાર સંભાળ્યો.

તેમના લેખો સં.૧૫૧૫, બુ.૧ નં.૧૦૬; સં.૧૫૧૭, ના.૨ નં.૨૦૮૫; સં.૧૫૧૮, બુ.૨ નં.૧૭૦; સં.૧૫૧૯, બુ.૧ નં.૨૮૭, ના.૨ નં.૧૫૬૭; સં.૧૫૨૨, બુ.૨ નં.૫૩૩; સં.૧૫૨૪, બુ.૧ નં.૧૧૭૦, બુ.૨ નં.૧૦૮૧, ના.૩ નં.૨૫૮૪; સં.૧૫૨૮, બુ.૧ નં.૮૮૭; સં.૧૫૩૧, બુ.૨ નં.૪૪૦ ને ૪૪૯, વિ.નં.૪૩૮થી ૪૪૧ (જેમાં તેમને ગુણસમુદ્રસૂરિના પદ્મે એમ સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે), ના.૧ નં.૬૬; સં.૧૫૩૨, ના.૨ નં.૧૧૮૮; સં.૧૫૫૩, બુ.નં.૧૨૦૦, સં.૧૫૬૦, બુ.૨ નં.૭૭૪, સં.૧૫૬૧, બુ.૨ નં.૧૦૧૬ તથા સં.૧૫૪૭નો જૈનયુગ, પ, પૃ.૩૭૭માં નોંધાયેલ છે.

૫૭. સુમતિરત્નસૂરિ : શ્રીવંશ (શ્રીમાલી વંશ) પિતા મુંગાધરુ, માતા પૂગી. પંદર વર્ષની વયે સં.૧૫૪૭ વૈ.શુદ પ ગુરુવારે સૂરિપદ મળ્યું. તેનો ઉત્સવ માંડવગઢના સાહ દેવાના પુત્રે કર્યો.

તેમના લેખો સં.૧૫૬૫ માંડવગઢનો જૈ.સ.પ્ર., ૪, પૃ.૫૮૮માં; સં.૧૫૬૮, બુ.૨ નં.૪૧૯; સં.૧૫૭૬, બુ.૨ નં.૩૦૫; સં.૧૬૮૦, બુ.૨ નં.૨૭ અને સં.૧૫૮૭ બુ.૧ નં.૧૨૩૪ ઉપલબ્ધ થાય છે.

[માતાનું નામ જયવીરા પણ મળે છે. જન્મ સં.૧૫૨૮, દીક્ષા સં.૧૫૩૫, ભટ્ટારકપદ સં.૧૫૪૩.]

નીચેના ગ્રંથકર્તા જે પ્રશસ્તિ સ્વગ્રંથમાં આપે છે તે પરથી :

(૧) ઉક્ત ધર્મઘોષથી સૂરિપદ પામેલ યશોઘોષસૂરિશિષ્ય હેમપ્રભસૂરિએ સં.૧૨૪૩માં 'પ્રશ્રોત્તરમાલા-વૃત્તિ' રચી. (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૪૮૭) (૨) ધર્મઘોષના શિષ્ય ચક્રેશ્વરસૂરિના શિષ્ય શિવપ્રભસૂરિના શિષ્ય તિલકાચાર્ય થયા. તેમણે સં.૧૨૬૧માં 'પ્રત્યેકબુદ્ધચરિત', સં.૧૨૭૪માં 'જીતકલ્પ' પર વૃત્તિની રચના કરી અને સં.૧૨૭૭માં ચન્દ્રપ્રભસૂરિકૃત પ્રા. 'દર્શનશુદ્ધિ' પર ચક્રેશ્વરસૂરિએ અધૂરી ટીકા મૂકી સ્વર્ગે જતાં તે પૂરી કરી. (જૈ.સા.ઇ. ફકરા ૪૮૫, ૪૮૭ ને ૫૬૨.) (૩) ચન્દ્રસૂરિ-ત્રિદશપ્રભ-તિલક[પ્રભ]-ધર્મપ્રભ-અભયપ્રભ-રત્નપ્રભસૂરિશિ. કમલપ્રભે સં.૧૩૭૨-માં 'પુંડરીકચરિત' રચ્યું. (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૫૮૮) (આ કમલપ્રભ અને જેમનો લેખ સં.૧૩૮૭નો બુ.૨માં મળે છે તે કમલપ્રભસૂરિ બંને એક હોઈ શકે.) (૪) ગુણચન્દ્રસૂરિશિ. જ્ઞાનચન્દ્રે 'રત્નાવતારિકા-ટિપ્પન' રચ્યું, સં.૧૪૦૦ લગભગ.

વળી તે ધર્મઘોષસૂરિની બીજી પરંપરા છે : ધર્મઘોષ-ભદ્રેશ્વર-મુનિપ્રભ- [સર્વદેવ]-સોમપ્રભ-રત્નપ્રભ-ચન્દ્રસિંહ-દેવસિંહ-પદ્મતિલક-શ્રીતિલક-દેવચન્દ્ર-પદ્મપ્રભસૂરિના શિષ્ય દેવાનંદ અપરનામ દેવમૂર્તિએ સં.૧૪૫૫માં 'ક્ષેત્રસમાસ' ને તે પર સ્વોપજ્ઞ વૃત્તિ રચી. (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૬૫૩)

વિશેષમાં નીચેના સૂરિઓના પ્રતિમાલેખો સાંપડે છે :

સોમતિલક સં.૧૩૮૧, ના.૨; વિજયસેન સં.૧૩૮૪, જ.; વિદ્યાનંદ સં.૧૪૦૪, બુ.૨; ઉદ્યાનંદ સં.૧૪૦૬, બુ.૧ નં.૩૩૪ ને ૧૪૨૨, બુ.૨; વિદ્યાધર સં.૧૪૧૮, બુ.૨; ધર્મચન્દ્ર સં.૧૪૨૦, જ. નં.૫૭૬; સુમતિસિંહ સં.૧૪૨૩ બુ.૨; સં.૧૪૫૯, બુ.૧ નં.૧૨૧૧; લલિતપ્રભ સં.૧૪૧૫, બુ.૧ નં.૩૩૯, ગુણભદ્ર સં.૧૪૨૯, બુ.૨ (ગુણચન્દ્રસૂરિ-ગુણપ્રભસૂરિ-ગુણભદ્રસૂરિના ગુરુબંધુ મતિપ્રભને સં.૧૪૨૭માં તાડપત્ર પર કલ્પસૂત્ર લખાવીને પ્રાગવાટ સાંગા ને ગાંગા નામના ભાઈઓએ ભેટ કર્યું. પ્ર.સં. પૃ.૪); સોમપ્રભ સં.૧૪૩૨, બુ.૧ નં.૬૪૮ (ધર્મઘોષ-ભદ્રેશ્વર-મુનિપ્રભ-સર્વદેવના શિષ્ય સોમપ્રભ આ હોઈ શકે.); હેમચન્દ્રસૂરિ પટ્ટે લક્ષ્મીચન્દ્ર સં.૧૪૪૪ બુ.૧ નં.૧૪૬૩; શીતલચન્દ્ર સં.૧૪૫૮ બુ.૧ નં.૭૮૪; દેવચન્દ્રસૂરિ પટ્ટે પાસચન્દ્ર સં.૧૪૫૯, બુ.૧ નં.૧૧૮૯, તથા બુ. ૨, સં.૧૪૭૪, જ.નં.૬૧૩ (આ ભીમપક્ષીય જયચન્દ્રસૂરિના ગુરુ હોઈ શકે); મુનિતિલક સં.૧૪૬૨, બુ.૧ નં.૪૮૫; સં.૧૪૭૩, જ.નં.૬૧૨; સર્વાનંદ સં.૧૪૬૪, બુ.૧ નં.૧૪૮૫, ના.૨; વિદ્યાશેખર સં.૧૪૬૫, બુ.૨, સં.૧૪૬૮, બુ.૧ નં.૧૩૭૩; સં.૧૪૮૯, ના.૨; જયસિંહ સં.૧૪૬૮, બુ.૧ નં.૩૬૭; જયતિલક સં.૧૪૭૨, બુ.૨; સં.૧૪૭૩, બુ.૧ નં.૧૨૨૫; સં.૧૪૮૫, વિ.; દેવેન્દ્રસૂરિ પટ્ટે જયપ્રભ. સં.૧૪૬૫, જ.; સં.૧૪૮૧-૬-૭, ના.૨; વિમલચન્દ્ર સં.૧૪૮૫, બુ.૧ નં.૬૮૧; ગુણદેવ સં.૧૪૮૫, આત્માનંદ પ્રકાશ, ૮, પૃ.૧૮૪; મુનિશેખરસૂરિ પટ્ટે સાધુરત્ન સં.૧૪૮૬, બુ.૧ નં.૩૬૭; સં.૧૫૮૭-૯-૧૫૨૨, ના.૨; સં.૧૪૮૯-૧૫૧૩-૧૫, બુ.૨, સં.૧૮૮૯-૧૫૦૩-૧૫, વિ.; સં.૧૫૦૬, બુ.૧ નં.૧૧૩૦; સં.૧૫૧૩, બુ.૧ નં.૧૨૩૨ (તેમના શિષ્ય મલયચન્દ્ર કે જે નીચેના મલયચન્દ્રસૂરિ હોવા ઘટે તેમણે સં.૧૫૧૯માં ત્રણ ગુજરાતી પદ્યકૃતિઓ રચી, જૈ.ગૂ.ક, બીજી આ., ૧, પૃ.૧૧૮); મલયચન્દ્ર સં.૧૪૮૨, વિ.; જયપ્રભસૂરિ પટ્ટે જયભદ્ર સં.૧૫૦૦-૦૩, ના.૩; સં.૧૫૧૮, બુ.૨; વીરપ્રભ સં.૧૫૦૧, વિ.; સં.૧૫૦૬, ના.૩, બુ.૧ નં.૧૪૮૧ ને સં.૧૫૦૭, બુ.૧ નં.૨૩૧; ગુણસુંદર સં.૧૫૦૪-૧૨-૨૩, વિ.; સં.૧૫૦૬-૭, બુ.૨; દેવાણંદસૂરિશિ. દયાસાગર સં.૧૫૦૫, બુ.૧ નં.૧૦૫૧; સાધુરત્નસૂરિ પટ્ટે સાધુસુંદર સં.૧૫૦૧-૧૭-૧૮-૧૯-૨૫-૨૬-૨૭-૩૧, બુ.૧ નં.૧૦૦૪, ૩૪૫ ને ૮૮૫, ૮૭૪, ૮૮૩, ૪૫, ૨૭, ૮૦૭, ૪૭; સં.૧૫૧૯-૨૭-૩૦-૩૧, વિ.; સં.૧૫૧૭-૨૧-૨૫-૩૨, બુ.૨; સં.૧૫૨૧, ના.૨, ના.૩, અને વિ.; સં.૧૫૨૩-૨૯, ના.૨; સં.૧૫૨૭-૩૨, ના.૧; સં.૧૫૨૮-૩૬, જૈનયુગ, ૫, પૃ.૪૭૧ તથા ૩૭૬; સં.૧૫૧૫-૧૫૨૩, જૈન સત્યપ્રકાશ, ૫, પૃ.૧૬૩ ને ૧૬૨માં ને સં.૧૫૧૮નો તે જ માસિક, ૪, પૃ.૫૯૮માં; મુનિતિલકસૂરિ પટ્ટે રાજતિલક સં.૧૫૦૬ ને ૧૫૨૩, બુ.૨; સં.૧૫૧૧ જૈનયુગ, ૫, પૃ.૧૧૦; સં.૧૫૧૧-૧૭-૧૯, ના.૨; સં.૧૫૧૨-૧૯-૨૪-૨૯, બુ.૧ નં.૨૭૫, ૩૦૧ ને ૯૨૪, ૭૬, ૩૩; સં.૧૫૧૨-૧૯, વિ.; સં.૧૫૨૪, જૈ.સ.પ્ર., ૫, પૃ.૧૬૩; રાજતિલકશિ. વિનયતિલકસૂરિના શિ.

ઉદયભાણ-ઉદયભાનુએ સં.૧૫૬૫માં 'વિક્રમસેન રાસ' રચ્યો (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૩૫); રાજતિલકસૂરિ પટ્ટે ગુણતિલક સં.૧૫૦૬-૭-૧૮-૨૦-૨૩-૨૪-૪૮-૫૭, બુ.૨, સં.૧૫૨૪ વિ. તથા બુ.૧ નં.૭૬ તથા ૧૫૧૦; સં.૧૫૩૨, ના.૨; વીરપ્રભસૂરિ પટ્ટે કમલપ્રભ સં.૧૫૧૦, ના.૨; સં.૧૫૧૩-૧૫-૨૫, વિ.; સં.૧૫૩૦, બુ.૨; જયચન્દ્ર સં.૧૫૧૧-૧૫, ના.૧; મુનિસુંદર સં.૧૫૧૩, બુ.૧; જયશેખર સં.૧૫૧૫, બુ.૨; મુનિસિંહ સં.૧૫૧૫, ના.૩; સં.૧૫૩૧, જૈનયુગ, ૫, પૃ.૩૭૫; સં.૧૫૫૮, ના.૨; મહિતિલક સં.૧૫૧૫, ના.૧; ગુણસમુદ્રસૂરિ પટ્ટે ગુણધીર સં.૧૫૧૬-૧૮-૩૨, ના.૩; સં.૧૫૧૬-૧૮-૧૮-૩૮, બુ.૧ નં.૧૦૮ ને ૮૬૦, ૧૬૬, ૧૮ ને ૧૦૨૨, ૧૬૬, ૩૪૬; સં.૧૫૩૧, બુ.૨ તથા જૈન સત્યપ્રકાશ, ૫, પૃ.૧૬૪ (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૦૪-૦૬)

સાગરતિલક સં.૧૫૧૮, ના.૧; જિનભદ્રસૂરિ પટ્ટે ધર્મશેખર સં.૧૫૨૦, બુ.૧ નં.૧૧૧૨; વિજયચન્દ્ર સં.૧૫૨૨-૨૬, ના.૧; જયશેખરસૂરિ પટ્ટે વિશાલરાજ સં.૧૫૨૫, વિ.; દેવેન્દ્ર સં.૧૫૩૦-૭૩, બુ.૨; વિદ્યાસુંદર સં.૧૫૩૨, વિ.; સાવચન્દ્ર સં.૧૫૩૩, બુ.૧ નં.૬૬૫; સિદ્ધ સં.૧૫૩૪, બુ.૧ નં.૧૮૫; લક્ષ્મીપ્રભ સં.૧૫૪૩, બુ.૨; સોમચન્દ્ર સં.૧૫૨૫, જૈ.સ.પ્ર., ૫, પૃ.૧૬૩; સં.૧૫૮૪, બુ.૧ નં.૮૮૬; ગુણરત્ન સં.૧૫૪૭, વિ.; સં.૧૫૪૮, બુ.૨; જયચન્દ્રસૂરિ પટ્ટે જયરત્ન સં.૧૫૪૭, ના.૨; સૌભાગ્યરત્ન (ગુણધીરસૂરિના પટ્ટધર) સં.૧૫૪૮, ના.૨ (તેમના શિષ્ય ધર્મદેવની ગુજરાતી કૃતિઓ સં.૧૫૫૪થી ૧૫૬૩ની માટે જુઓ જૈ.ગૂ.ક.૧,૨૦૪); પુણ્યરત્નસૂરિ પટ્ટે મુનિરત્ન સં.૧૫૮૦, બુ.૧ નં.૮૫૪; સં.૧૬૦૦, ના.૧; સૌભાગ્યરત્નસૂરિ પટ્ટે ગુણમેરુ સં.૧૫૮૮, બુ.૧ નં.૧૦૭૦; સં.૧૫૮૧ બુ.૨ (જુઓ જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૩૮-૩૪); ગુણમેરુસૂરિના શિષ્ય રત્નસુંદરસૂરિની ગુજરાતી કૃતિઓ સં.૧૬૨૨-૧૬૪૧ (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૨૦).

પૂર્ણિમાગચ્છ પટ્ટાવલી (પ્રધાન શાખા/ઢંઢેરિયા શાખા) (૨)

(છાણીમાં પ્રવર્તક શ્રી કાંતિવિજયજ્ઞના ભંડારમાં દાબડો ૨૧ નં.૨૬૫ની પ્રત-માંથી ઉતારેલ પટ્ટધર સૂરિઓની નોંધ અત્ર મૂકું છું અને તેમાં પ્રતિમાલેખોનો ઉલ્લેખ ઉમેર્યો છે.)

[પ્રથમાવૃત્તિમાં ક્રમાંક ૩૮થી શરૂ થતો હતો, આ આવૃત્તિમાં એને ક્રમાંક ૪૦ આપેલ છે, તેથી એક અંકનો ફરક બધે થયો છે.]

૪૦. ચન્દ્રપ્રભ : વિ.સં.૧૧૧૪ જન્મ, સં.૧૧૨૪ દીક્ષા, સં.૧૧૩૫ પદસ્થાપના. કોઈક દિવસે ચન્દ્રપ્રભના ગુરુભાઈ મુનિપ્રભાચાર્યે [મુનિચન્દ્ર?] ચઉદશિયાને ચૈત્યે..... પૂનિમિયા એમ છટું નામ પાડ્યું. યત:

જયંતિ ચન્દ્રપ્રભસૂરયસ્તે દૂરીકૃતાંહ:પ્રસરા નરાણાં ।

યે પૂર્ણિમાસીં કલિપંકમગ્નાં સમુદ્ધરંતિ સ્મ ચિરેણ ગોવત્ ॥૧॥

સં.૧૧૫૮ (?૧૧૪૮) પૂનમ ઉદ્ધરી તે પંચશાખામાં વડી ઢંઢેરિયા પૂનિમિયાની શાખા, યત:

ચિરં સ જીયાદિહ કલ્પવૃક્ષઃ શ્રીપૂર્ણમાપક્ષં ઇતિ પ્રસિદ્ધઃ ।

શાખાષ્વશેષાષ્વપિ યસ્ય શાખા સા પંચમી નંદતુ સાતિરેકા ॥૧॥

વડુદ્રિયા પૂનિમ શાખા

સર્વાયુ પર વર્ષ, સં. ૧૧૬૬માં સ્વર્ગસ્થ.

જુઓ જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૨૮૮

[વિશેષ માટે જુઓ આ પૂર્વની પટ્ટાવલી પહેલી.]

૪૧. ધર્મઘોષ : ૫૦ વર્ષ સુધી આંબિલ તપ કીધું.

[જુઓ આ પૂર્વની પટ્ટાવલી પહેલી.]

૪૨. સમુદ્રઘોષ : ચિરાપદ્રીય દેશમાં કોઈ ગ્રામે ચૈત્યમાં જિનબિંબ-પ્રતિષ્ઠા માંડી, ત્યાં દિનદિન પ્રતિ અમારિ-ઢંઢેરો ફેરવાવ્યો, તદા લોકે તે કુટુંબનું નામ ઢંઢેર એહવું પાડ્યું. તે ઢંઢેર કુટુંબના ખોના, ગાંઝણ પ્રમુખે અણહિલપુર પાટણમાં વાસ પૂર્યો - પાટક વસાવ્યું, ને તે ઢંઢેરવાડક કહેવરાવ્યો. મહાવીરપ્રાસાદ નવો કરાવી થાપ્યો. આગળ પૌષધશાળા કરાવી. ગુરુ ચોમાસું રહ્યા. ઢંઢેરિયા પુનિમિયા લોકે કહ્યા.

જુઓ જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૩૨૯ ને તેમના શિષ્ય મુનિરત્નસૂરિ માટે જુઓ તેનો ફકરો ૪૦૪.

૪૩. સુરપ્રભ.

૪૪. જિનેશ્વર : 'બહુચરિત્રપ્રકરણ'ના કર્તા.

૪૫. ભદ્રપ્રભ : તેમણે કુટિલ જટાધારી જીત્યો.

૪૬. મુનિચન્દ્ર : 'બહુપ્રકરણવૃત્તિ'ના કર્તા.

૪૭. પુરુષોત્તમ : જિનબિંબ ભરાવ્યાં.

૪૮. દેવતિલક : ચક્રેશ્વરી આરાધી શત્રુંજયે છઠ-અઠમ તપવાળી ૯૯ યાત્રા કરી.

૪૯. રત્નપ્રભ : છ વિગયત્યાગી.

૫૦. તિલકપ્રભ : અનેક સમેતશિખરાદિ તીર્થયાત્રા કરનાર.

૫૧. લલિતપ્રભ.

૫૨. હરિપ્રભ : 'પાર્શ્વનાથાદિ જિનચરિત્ર'ના કર્તા.

૫૩. જયસિંહ.

૫૪. જયપ્રભ :

લેખ સં. ૧૫૧૨ ને સં. ૧૫૧૯, નં. ૯૬૩ ને ૭૪૩ બુ. ૨; સં. ૧૫૧૭ ને સં. ૧૫૧૯, વિ. નં. ૩૧૪ ને ૩૨૯; સં. ૧૫૨૫, નં. ૧૪૯૨ બુ. ૧; સં. ૧૫૨૮, નં. ૨૩૪૬ ના.; સં. ૧૫૪૭, નં. ૪૯૪ વિ.

૫૫. ભુવનપ્રભ :

લેખ સં. ૧૫૫૧, નં. ૨૨૦૨ ના.

૫૬. કમલપ્રભ.

૫૭. પુણ્યપ્રભ :

લેખ સં. ૧૬૦૦, જૈનયુગ, ૫, પૃ. ૪૬૮; સં. ૧૬૦૮, નં. ૧૨૪ બુ. ૧.

૫૮. વિદ્યાપ્રભ.

[સં. ૧૬૧૬માં સંઘવી વીરા શાહના ઘરદેરાસરમાં પ્રતિષ્ઠા. સ્વ. સં. ૧૬૩૭. (જુઓ અનુસંધાન-૫, 'શાહ વીરાના સુકૃતવર્ણનની પ્રશસ્તિ ચઉપછ', સં. પં. પ્રદ્યુમ્ન-વિજય, પૃ. ૩૦)]

૫૯. લલિતપ્રભ :

લેખ સં. ૧૬૫૪, નં. ૧૦૧ બુ. ૧. ગુજરાતી કૃતિઓ સં. ૧૬૫૫-૧૬૫૮. (જૈ. ગૂ. ક., ૨, પૃ. ૨૫૧-૫૪)

[સં. ૧૬૩૯ અને સં. ૧૬૪૪માં એમની નિશ્રામાં સંઘવી વીરા શાહે અનુક્રમે આબુ અને સિદ્ધાયલજીના સંઘ કાઢ્યા. સં. ૧૬૬૪નાં પાટણના કનાશાના પાડામાં શાંતિનાથની પ્રતિષ્ઠા. સં. ૧૬૭૨માં વીરાને મહાવ્રત આપ્યાં. (જુઓ અનુસંધાન-૫, પૃ. ૩૧-૩૨, ૩૫-૩૬)]

૬૦. વિનયપ્રભ.

૬૧. મહિમાપ્રભ :

પાલણપુર પાસે ગોલા નામના પોરવાડ. શાહ વેલા પિતા, અમરાદેવી માતા, જન્મ સં. ૧૭૧૧ આશ્વિન વદિ ૮, નામ મેઘરાજ. દીક્ષા સં. ૧૭૧૯, દીક્ષાનામ મેઘરત્ન. સૂરિપદ સં. ૧૭૩૧ શ્લ., નામ મહિમાપ્રભસૂરિ. સ્વ. સં. ૧૭૭૨ માગશર વદ ૮. (જુઓ જૈ. ગૂ. ક., ૫, પૃ. ૧૭૦.)

લેખ સં. ૧૭૬૮, નં. ૩૩૨ બુ. ૧.

૬૨. ભાવપ્રભ :

પિતા માંડણ, માતા બાદલા, દીક્ષાનામ ભાવરત્ન. સં. ૧૭૬૯-૧૭૯૯માં અનેક ગુ. પદ્યકૃતિઓ રચી. (જૈ. ગૂ. ક., ૫, પૃ. ૧૬૫-૭૯) 'જ્યોતિર્વિદ્યાભરણ' પર સંસ્કૃત ટીકા તેમજ સં. ૧૭૯૩માં યશોવિજય ઉ.કૃત 'પ્રતિમાશતક' પર લઘુટીકા રચી. તેમના હાથની સં. ૧૭૬૯ની 'દેવધર્મપરીક્ષા'ની વ્રત આ.ક.માં છે. (જુઓ જૈ. સા. ઇ. ફકરો ૮૬૮)

પ્રતિમાલેખ સં. ૧૭૭૪, જૈનયુગ, ૫, પૃ. ૪૭૦.

સાધુ પૂર્ણિમાગચ્છ પટ્ટાવલી (૩)

(નીચેની ક. ૩થી ૯ની પટ્ટાવલીઓ લેખાદિ પરથી મેં ઉપસ્થિત કરી છે.)

[જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ (ભા. ૨, પૃ. ૫૩૯-૪૦) મુજબ સં. ૧૨૩૬માં સુમતિ-સિંહસૂરિથી સાર્ધ કે સાધુ પૂનમિયાગચ્છ નીકળ્યો.]

૧. જિનસિંહ : સં. ૧૪૦૬-૨૧, જ. નં. ૫૬૯ ને ૫૭૭; સં. ૧૪૫૪ (?), બુ. ૧ નં. ૧૧૯૭.

૨. ધર્મચંદ્ર : સં. ૧૪૨૦-૨૧, જ. નં. ૫૭૬ ને ૫૭૯.

૩. ધર્મતિલક : લેખ સં. ૧૪૩૩, બુ. ૧ નં. ૧૧૨૭; સં. ૧૪૩૯-૫૩, જ. નં. ૪૨૫, નં. ૬૦૬; સં. ૧૪૫૭, બુ. ૧ નં. ૧૧૭.

૪. ધનતિલક : લેખ સં. ૧૪૩૫, બુ. ૧ નં. ૧૩૭૪.

હીરાણંદ : સં. ૧૪૯૧, જ. નં. ૬૨૫.

૫. અભયચંદ્ર.

૬. રામચંદ્ર : લેખ સં. ૧૪૭૭, બુ. ૧ નં. ૧૩૦૧; સં. ૧૫૦૪, બુ. ૨. એમણે 'વિક્રમચરિત્ર' સં. ૧૪૯૦માં સંસ્કૃતમાં રચ્યું. તેમના મુનિપરિવાર માટે જુઓ સં. ૧૪૯૬નો લેખ જ. નં. ૩૪૨.

૭. પુણ્યચંદ્ર : લેખ સં. ૧૫૦૫, જૈનયુગ, ૫, પૃ. ૪૭૧; સં. ૧૫૦૬-૦૯, બુ. ૨; સં. ૧૫૦૮-૦૯-૨૪, બુ. ૧ નં. ૮૪૦, ૧૪૯ ને ૩૨૩, ૮૪૩.

તેમના સમયમાં સાગરચંદ્રસૂરિ પટ્ટધર સોમચંદ્રસૂરિનો સં. ૧૫૦૯, બુ. ૧ નં. ૭ લેખ મળે છે.

૮. વિજયચંદ્ર : લેખ સં. ૧૫૧૩, બુ. ૧.

[વિજયચંદ્રરાજ્યે કીર્તિ કે રાજકીર્તિએ સં. ૧૫૩૫માં 'આરામશોભા રાસ' રચ્યો.]

૯. ઉદયચંદ્ર : લેખ સં. ૧૫૫૦, બુ. ૧ નં. ૧૦૯૮; સં. ૧૫૬૧, બુ. ૨.

૧૦. મુનિચંદ્ર/મુનિરાજ : સં. ૧૫૭૨, બુ. ૧ નં. ૪૨૯.

૧૧. વિદ્યાચંદ્ર : સં. ૧૫૯૬, બુ. ૧ નં. ૧૧૧૮.

આ વિદ્યાચંદ્રસૂરિના શિષ્ય લલિધરાજના શિષ્ય હર્ષરાજે 'સુરસેન રાસ' સં. ૧૬૧૩માં [વિદ્યાચંદ્ર રાજ્યે] અમદાવાદમાં રચ્યો. (જૈ. ગૂ. ક., ૨, ૬૮-૬૯)

ભીમપદ્મીય પૂર્ણિમાગચ્છ પટ્ટાવલી (૪)

ભીમપદ્મી એટલે ભીલડી, એ ડીસા કંપથી આઠ ગાઉ પશ્ચિમ દિશાએ આવેલું ગામ છે. ત્યાંથી ઉત્પન્ન થયેલ માટે ભીમપદ્મીય નામ પડ્યું. તે સંબંધી જુઓ ઇતિહાસ-રસિક મુનિવર કલ્યાણવિજયનો 'જૈન તીર્થ ભીમપદ્મી ને રામસૈન્ય' નામનો લેખ, જૈનયુગ, ૫, પૃ. ૬૦.

ચંદ્રબ્રહ્મ-ધર્મઘોષ-સુમતિભદ્રના વંશે

૧. પાસચંદ્ર :

[પહેલી પટ્ટાવલીની પૂરક નોંધમાં દેવચંદ્રસૂરિપટ્ટે પાસચંદ્ર સં. ૧૪૫૯ તથા ૧૪૭૪ છે તે આ હોઈ શકે.]

૨. જયચંદ્ર : ભીમપદ્મીય કુલના ભૂષણરૂપ થયા. લેખ સં. ૧૪૯૨-૧૫૦૨-૬-૭-૮-૯-૧૬-૨૦-૨૩, બુ. ૧ નં. ૯૦૨ ને ૧૨૪૦, ૨૩૦, ૩૦૯, ૧૧૩, ૮૨૭, ૯૩૧, ૨૧૬, ૨૯૯ ને ૩૦૫, ૨૯૯/૩; સં. ૧૫૦૩-૪-૧૬-૧૮-૨૪-૨૬, બુ. ૨; સં. ૧૪૯૪, આત્માનંદ પ્રકાશ, ૮, પૃ. ૧૮૩.

૩. ભાવચંદ્ર : તેમણે સં. ૧૫૩૫માં 'શાંતિનાથચરિત્ર' સંસ્કૃત ગદ્યમાં રચ્યું.

૪. ચારિત્રચંદ્ર : લેખ સં. ૧૫૩૬, બુ. ૧ નં. ૩૪૪.

૫. મુનિચંદ્ર : લેખ સં.૧૫૫૮-૮૧, બુ.૨; સં.૧૫૬૦-૭૮, બુ.૧ નં.૬૫, ૩૮૫; સં.૧૫૭૮-૮, જૈનયુગ, ૫, પૃ.૪૬૮; સં.૧૫૭૫, ના.નં.૨૪૬૮; સં.૧૫૭૬ ના.નં.૧૩૦૨; સં.૧૫૭૭, ના.નં.૧૩૨.

તેના શિષ્ય વિદ્યારત્ને 'કુર્માપુત્રચરિત્ર' સંસ્કૃતમાં સં.૧૫૭૭માં રચ્યું (જૈ.સા.ઇ. ૬૬૨૦ ૭૫૮) તથા બીજા શિષ્ય જયરાજે ગુ.માં 'મત્સ્યોદર રાસ' સં.૧૫૫૩માં રચ્યો. (જૈ.ગૂ.ક.૧, ૨૦૩)

[મુનિચંદ્રસૂરિએ પ્રાકૃતમાં 'રસાઉલો'ની રચના કરી હોવાનું જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૭૩-૭૪ પર નોંધાયું છે.]

૬. વિનયચંદ્ર : લેખ સં.૧૫૭૮, બુ.૧ નં.૩૮૩; સં.૧૫૮૮, જૈનયુગ, ૫, પૃ.૬૬.

ભટ્ટારક લક્ષ્મીચંદ્રસૂરિશિ. વીરવિમલ ને લબ્ધિવિજય પૈકી લબ્ધિવિજયે સં.૧૭૬૧માં 'સુમંગલાચાર્ય ચો.' રચી (જૈ.ગૂ.ક., ૫, ૨૧૧) ને લબ્ધિવિજયશિષ્ય સૌભાગ્યવિજયે સં.૧૬૮૪ (?૧૭૮૪)માં ગંગદાસકૃત 'વંકચૂલ રાસ'ની પ્રત લખી. (જૈ.ગૂ.ક., ૩, ૧૭૨).

[સૌભાગ્યવિજયે લખેલી એક અન્ય પ્રત સં.૧૬૮૬ની મળે છે, તેથી ઉપર સં.૧૬૮૪ જ ખરી સાલ ગણાય. વસ્તુતઃ 'સુમંગલાચાર્ય ચો.'નું રચનાવર્ષ સં.૧૭૬૧ નહીં પણ ૧૬૭૧ સંભવે છે.]

પૂર્ણિમાગચ્છ ચતુર્થ શાખા (૫)

ધર્મશેખર પટ્ટે વિશાલરાજ : લેખ સં.૧૫૨૫-૩૦, બુ.૨; ૨; સં.૧૫૩૦, બુ.૧ નં.૪૫૭, ૪૬૬, ૪૮૮, ૫૮૮, ૧૩૫૩.

[આ પૂર્વે પહેલી પટ્ટાવલીની પૂરક નોંધમાં વિશાલરાજને જયશેખરસૂરિપટ્ટે બતાવવામાં આવ્યા છે.]

પદ્મશેખરપટ્ટે જિનહર્ષ : લેખ સં.૧૫૭૨, બુ.૧ નં. ૬૬૭; સં.૧૫૭૭ બુ.૨.

પૂર્ણિમાગચ્છ વટપદ્રીય શાખા (૬)

દેવસુંદર : લેખ સં.૧૫૪૭, વિ.નં.૪૮૫; સં.૧૫૫૩, ના.૩

લબ્ધિસુંદર : લેખ સં.૧૫૬૮, બુ.૧ નં.૧૫૬૮; સં.૧૫૭૫ બુ.૨.

(વટપદ્રીય એટલે વડોદરાની શાખામાં આ લબ્ધિસુંદરસૂરિના પરિવારમાં કરુણા-સાગરશિ. ભાનુમેરુના શિષ્ય લક્ષ્મીચંદ્ર, ભોજકુમાર ને સારંગ થયા કે જે સારંગે સં.૧૬૧૨માં પૌણ્ડિક મુનિચંદ્રસૂરિકૃત પ્રાકૃતમાં 'રસાઉલો'ની પ્રત લખી. (જૈ.ગૂ.ક. ૧, ૨૭૪)

પૂર્ણિમાગચ્છ બોરસિદ્ધીય શાખા (૭)

ઉદયસુંદરસૂરિ પટ્ટે જ્ઞાનસાગર : લેખ સં.૧૬૦૧, બોરસિદ્ધ - બોરસદનો, જૈ.સ.પ્ર., ૪, પૃ.૫૮૮.

પૂર્ણિમાગચ્છ ભૃગુકચ્છીય શાખા (૮)

સાગરદત્ત : લેખ સં. ૧૫૭૫ બુ.૨.

પૂર્ણિમાગચ્છ છાપરીયા શાખા (૯)

હર્ષરત્ન : લેખ સં. ૧૬૧૦, બુ.૨.

આગમિક ગચ્છ[ત્રિસ્તુતિક મત]ની પટ્ટાવલી

(૧)

(સંસ્કૃત ભાષામાં સટીક શ્લોકમાં આ ગુર્વાવલી પ્ર. કાન્તિવિજયજીના ભંડારની પત્ર ત્રણની શ્રી જિનવિજયજી પાસેથી પ્રાપ્ત થઈ તે માટે તેમનો ઉપકાર છે.)

શ્રીમદ્ વીરજિનેન્દ્રપટ્ટકમલાલંકારહાર: સ્કુરન્

સૂત્રોદ્ભૂતગુણાવલીપરિગત: સ્વામી સુધર્માજિનિ ।

તદ્વંશે શતસંખ્યસૂરિમુકુટશ્વંદ્રો મુનીન્દ્રોડભવન્

યસ્માદ્ ભૂરિગુણા મુનીશ્વરગુણાકીર્ણા જયંતિ ક્ષિતી ॥૧॥

વીર પ્રભુના ગણધર સુધર્માસ્વામીની પરંપરામાં વજ્રસેન મુનિના શિષ્ય ચન્દ્ર મુનિ થયા કે જેનાથી ચન્દ્રકુલ નીકળ્યું. તેમાંથી અનેક સૂરિઓથી અનેક ગણો નીકળ્યા ને હાલ વર્તે છે. હમણાં આગમિક, આંચલિક, ખરતર, તપાપક્ષ પ્રભૃતિ અન્ય ચતુર્દશી પૂર્ણિમા પક્ષો પ્રાય: ચન્દ્રકુલથી ઉત્પન્ન થયેલ છે એમ શ્રુતિ છે.

૧. યશ:કીર્તિ (? યશોદેવ), ૨. શીલગણ :

ચાન્દ્રે કુલે સુવિમલે મહિમાનિધાન: સૂરિર્ભભૂવ ભુવિ શીલગણાભિધાન:

યો દુ:ષ્ણમા વિષમપંકનિમગ્નમુચ્ચૈજૈનાગમોક્તવિધિરત્નમિહોદ્દધાર ॥૨॥

- તે સુવિમલ ચાન્દ્રકુલમાં મહિમાના નિધાન એવા શ્રી શીલગણ નામના સૂરિ થયા. કે જે પૂર્વે કનૂજ દેશના અધિપ શ્રી ભટાનીક રાજાનો કુમાર નામનો પુત્ર હતો. તે કુમાર લક્ષણ સાહિત્ય છંદ અલંકારાદિ અનેક શાસ્ત્રનો જ્ઞાતા થઈ પુન: એકદા વિધિવશ થઈ અનેક આખેટિક (શિકારી) સહિત મૃગયા રમવા ગયો. ત્યાં અતિ તીક્ષ્ણ બાણપ્રહાર સગર્ભા હરિણી પર કર્યો કે જેથી તે હરિણી પોતાનાં બચ્ચાં-બાલકોને ટલવલતાં મૂકી મરણ પામી. આ જોઈને રાજકુમાર દુ:ખિત થઈ પોતે મહા પાપ કર્યું એમ લાગવાથી તીર્થયાત્રાએ જવાની આજ્ઞા લેવા પિતા પાસે ગયો આ વાત જાણતાં પિતાએ સોનાની સબાલા હરિણી પ્રાયશ્ચિત્ત માટે બનાવરાવી, ને તેના કકડા કરી બ્રાહ્મણોમાં વહેંચી આપ્યા. આ પ્રાયશ્ચિત્તથી કુમારને સંતોષ ન થયો, એટલે ગૃહને છોડી એકલો ચાલી નીકળ્યો. સ્થલવર્તી દેશમાં કોડંબૂર્ટક નામના નગરે આવ્યો ત્યાં શ્રી વીરભવનમાં દેવને વાંદતા એક શ્રાવકને સ્તુતિ કરતો જોઈ તેના અર્થ સમજાવવાનું કહેતાં તે શ્રાવક ગુરુ સિદ્ધસિંહસૂરિ પાસે લઈ ગયો. સૂરિ પાસે અર્થ જાણી કુમાર પ્રતિબોધિત થયો ને તેમની પાસે દીક્ષા લીધી. આગમાદિ ગ્રંથ જાણી આગમરહસ્ય સમજી ગીતાર્થ થયો. પરમ આગમમાં કહેલ અનુષ્ઠાન થતાં ન જોઈને ગુરુને તેનું કારણ પૂછ્યું. ગુરુએ કહ્યું - સાંપ્રતમાં જેમ ચાલ્યું આવે છે તેમ ક્રિયા થાય છે, આગમોક્ત પ્રમાણે થતી નથી. ત્યારે શિષ્યે પૂછ્યું કે તેમ નથી થતું તો આજે ક્રિયા કરનાર છે તે આરાધક કે વિરાધક ? ગુરુએ કહ્યું, આગમોક્ત ક્રિયા કરનાર તે આરાધક અને તેમ ન કરનાર તે વિરાધક. એટલે શિષ્ય ગુરુના આદેશથી આગમની આજ્ઞા પ્રમાણે ૬૭

અક્ષરનો પરમેષ્ટિ મંત્ર, 'જીવભયાણં' સુધી શકસ્તવ, ત્રણ સ્તુતિ વડે દેવવંદના, પાક્ષિક ચાતુર્માસિક પર્યુષણ આગમોક્ત પ્રમાણે, શ્રાવક સામાયિક ઇર્થાપયિકા પ્રથમ ઇત્યાદિ શ્રેણિ પ્રતર વર્ગ ઘનભદ્ર મહાભદ્ર સર્વતોભદ્રાદિ આગમોક્ત જે વિધાન વગેરે છે તે આગમોક્તાનુષ્ઠાન કરતો-કરાવતો સંવિગ્નવિહાર વડે પૃથિવીમાં વિચર્યો. ભવ્યોને વિધિ-માર્ગમાં પ્રવર્તાવતો સર્વત્ર પ્રખ્યાતિ પામ્યો.

તેવામાં લાટ દેશમાં ધાહટ્ટિ ગામમાં ખરૂગહસ્ત નામના વિપુલ વંશના ઉત્તમ શ્રાવક વીરદેવ શ્રેષ્ઠીને તેની મિણી નામની સ્ત્રીથી કમે ચાર પુત્ર થયા : ૧. મુનિચન્દ્ર, ૨. પ્રદ્યુમ્ન, ૩. નેમિ, ૪. યશોદેવ. અહીંતહીં વિહાર કરતાં પૂર્ણિમાપક્ષના દેવપ્રભસૂરિ [દેવભદ્રસૂરિ ?] આવતાં તેમની દેશના સાંભળી યશોદેવ પ્રતિબોધ પામ્યો. તેણે માતાપિતાની આજ્ઞા લઈ દીક્ષા સં.૧૧૯૬ વર્ષે લીધી. કમે શાસ્ત્રાભ્યાસથી સકલ આગમ પારંગત થયો. તેણે પણ કુમારગણિ પેઠે ગુરુ પાસે આગમ વિપરીત સર્વત્ર અનુષ્ઠાન થતાં જોઈ પ્રશ્ન કર્યો. ગુરુનો એ જ ઉત્તર મળ્યો કે આચરણાશ્રિત બાહુલ્યથી એ પ્રકારે થાય છે, આગમોક્ત પ્રકારે શક્ય નથી. ત્યારે યશઃકીર્તિ (? યશોદેવ) મુનિએ ગુરુની આજ્ઞાથી આગમોક્ત અનુષ્ઠાનથી આરાધકપણું છે એવો નિશ્ચય કરી સં.૧૨૧૨ વર્ષે ગુરુ પાસેથી આચાર્યપદ લઈ સર્વ શાસ્ત્રો ગીતાર્થ પાસેથી સારી રીતે જાણી સં.૧૨૧૪ વર્ષે આગમપક્ષ પ્રકટ કર્યો.

પછી કુમારગણિ સાથે એકસંમતિ કરી કુમારગણિને આચાર્યપદે સ્થાપી પર્યાયે જ્યેષ્ઠ હોઈ તેને શીલગણસૂરિ એ નામે પ્રતિષ્ઠિત કરી તે સૂરિ સાથે અનેક ભવ્યોને આગમવિધિમાં સ્થાપી ગચ્છ-સંઘસ્થાપના કરી.

[પૂર્ણિમાગચ્છની પટ્ટાવલીમાં શીલગણસૂરિ ગચ્છપ્રવર્તક ચન્દ્રપ્રભના શિષ્ય બતાવાયા છે.]

૩. દેવભદ્ર :

એકદા શ્રી દેવભદ્રસૂરિ અણહિલપત્તન પુરે દેવ વાંદવા શ્રી અરિષ્ઠનેમિ પ્રાસાદે ગયા. ત્યારે ત્યાં શ્રી હેમસૂરિ સાથે શ્રી કુમારપાલ ભૂપાલ પણ આવ્યા હતા. તે રાજાએ દેવભદ્રસૂરિને ત્રણ સ્તુતિથી દેવવંદના કરતા જોયા એટલે હેમસૂરિને તેમણે પૂછ્યું કે 'પ્રભો ! આ કઈ જાતની દેવવંદના ? તે વિધિપૂર્વક જણાય છે ?' ત્યારે શ્રી હેમસૂરિએ જણાવ્યું 'રાજન્ ! આ વિધિ આગમિક છે,' તેથી દેવભદ્રસૂરિની ખ્યાતિ આગમિક તરીકે થઈ. આમ તેમનો વૃત્તાંત કહેવાય છે કે કુમારપાલ ભૂપાલ સમક્ષ હેમસૂરિથી આગમિક એ નામથી શ્રી દેવભદ્રસૂરિ પ્રતિષ્ઠિત થયા.

શ્રીઆગમોક્તવિધિવર્ત્મનિ દુર્ગમેઙ્ગ, યસ્યૈકેકસ્ય ચલતોઙ્ગનિ યઃ સહાયી
સારાગમાર્થવિધિવત્-ઘટનાપટીયાન્, શ્રીદેવભદ્રગુરુરભ્યુદયાય તસ્માત્ ॥૩॥

[પૂર્ણિમાગચ્છના દેવભદ્રથી આમને જુદા માનવા જોઈએ.]

૪. ધર્મઘોષ :

તતઃ શ્રુતાંભોનિધિશીતભાનુર્ગોભિર્વિભિન્દન્ નિતમાં તમાંસિ ।

નિરસ્તદ્દોષઃ કૃતપુણ્યપોષઃ શ્રીધર્મઘોષઃ સ્વગણં પુપોષ ॥૪॥

- ત્યાર પછી શ્રુતરૂપી સાગરને ઉછાળનાર ચન્દ્ર, ગો એટલે વાણીથી, તમાંસિ એટલે પાપ નિતમ - અતિશય તોડી નાખનાર, રાગાદિ દોષો જેણે ટાળ્યા છે એવા અને પુણ્યની પુષ્ટિ જેમણે કરી છે એવા શ્રી ધર્મઘોષસૂરિએ સ્વગચ્છને પોષ્યો. કેવી રીતે ?

તેઓ આંતરઉલી ગામમાં રાત્રિએ સંસ્તારકે સૂતા હતા ત્યાં કાળા સાપે દંશ માર્યો એટલે તેમણે સૂરિમંત્રના સ્મરણથી દુઃસહ વિષનો આવેગ નિવાર્યો. સવારે વારાહિકથી આવેલ લોકો દેવીના મઠમાં વિષાપહાર માટે ગયા ને તેના અધિપતિ પાસે ગુરુને નિર્વિષ કરવા આવવા કહ્યું પણ તેણે કહ્યું વિષ ઉતારવું હોય તો ગુરુ અહીં આવે તો જ થાય. આ વખતે દેવભદ્રસૂરિ આવી પહોંચ્યા. તેમણે સહસા ગરુડ પક્ષિરાજાના આગમનથી થાય તેવી રીતે ધર્મઘોષસૂરિનું વિષ દૂર કર્યું. આથી જિનશાસનની મોટી ધર્મપ્રભાવના થઈ.

૫. યશોભદ્ર :

તસ્માદ્દશોરાશિવિભાસિતાશઃ શ્રીમાન્ યશોભદ્રમુનીન્દ્ર આસીત્ ।

રત્નત્રયીમૂર્તિમતીવ સમ્યક્ સૂરિત્રયી યસ્ય બભૂવ પટ્ટે ॥૫॥

- તે શ્રી ધર્મઘોષસૂરિથી જેમણે આશા એટલે દિશાઓ યશોરાશિથી ઉદ્યોતિત કરી છે એવા યશોભદ્રસૂરિ થયા કે જે સૂરિએ સ્થલવર્તી મંડલના ભૂષણરૂપ કોડંબિક નામના મહાનગરમાં શ્રી ભીમદેવ રાજાએ જેમને 'રાણક'પદ આપ્યું છે એવા રાણક શ્રી રામદેવ શાખાના સલખણ જસા ગેલા પ્રમુખ દંડનાયકને પોતાના ઉપદેશથી પ્રતિબોધી આગમિક પક્ષના મુખ્ય શ્રાવક કર્યા. તેઓએ મહાવીરપ્રાસાદ સ્થાપ્યો ને તેમાં શ્રી મહાવીર મૂલનાયક વગેરે ચોવીસ બિંબો સ્થાપ્યાં અને શ્રી યશોભદ્રસૂરિએ શ્રી સર્વાનંદસૂરિ, શ્રી અભયદેવસૂરિ, શ્રી વયરસેનસૂરિને આચાર્યપદે સ્થાપ્યા. તે ત્રણ સૂરિઓ જાણે સાક્ષાત્ રત્નત્રયી (જ્ઞાન, દર્શન ને ચારિત્રરૂપી ત્રણ રત્ન) હોય નહીં એવા, યશોભદ્રસૂરિની પાટે થયા.

૬. સર્વાનંદ, અભયદેવ, વજ્રસેન : આ પૈકી અભયદેવસૂરિ વિહાર કરતાં આરાસણ નગર આવ્યા. તેમણે તે ક્ષેત્રની અધિષ્ઠાત્રી શ્રી અંબાવી દેવીને પ્રતિબોધી જીવહિંસા ત્યજાવી. તેનાથી તુષ્ટ થઈને એ દેવીએ ગુરુને સુવર્ણ રૂપું વગેરેની ખાણો બતાવી ને વિજ્ઞાપિ કરી કે પ્રભુ ! સ્વીકારો સુવર્ણરૂપાની ખાણોને. ગુરુએ કહ્યું, અમે નિર્ગ્રન્થ છીએ તેથી અમારે તેનું કામ છે નહીં. તું સમ્યગ્દષ્ટિ અહિંસક થા એટલે તેનાથી અમે સંતુષ્ટ રહીશું. ત્યારથી તે દેવી જૈનભક્તા થઈ. સર્વાનંદ અને વજ્રસેન માટે નીચેના શ્લોક છે :

આદ્યસ્તત્ર પ્રોચ્યદાનંદકંઠઃ શ્રીમાન્ સર્વાનંદસૂરિવિરિજે ।

યઃ સાર્વ્વીયં વાક્યસર્વસ્વમુર્ચ્યામાજ્ઞારૂપં સર્વદા વિશ્રુકારં ॥૬॥

તદનુ મનુજદેવૈર્વદપાદારવિદે વિદલિતકુમતૌઘશ્ચારુચારિત્રપાત્રં ।

સુગુરુરભયદેવો ગૌતમાકારધારી ગુણગણમણિખાનિઃ સત્તપાભ્રમચારી ॥૭॥

શ્રીવજ્રસેનસૂરિસ્તાત્તીયીકસ્તતસ્ત્રિરત્નાઢ્યઃ ।
શ્રીસિદ્ધાંતવિચારં નિકષા નિકષાયિતં યેન ॥૮॥

૭. જિનચન્દ્ર :

શ્રી સર્વાનંદગુરૂણાં પટ્ટાંબરભૂષણે નભોરત્નં ।
પદતર્કકે સાર્વભૌમસ્તતોહભવત્ સૂરિજિનચન્દ્રઃ ॥૯॥

શ્રી આગમગચ્છના મૂલકમે સર્વાનંદસૂરિપટ્ટરૂપી નભોમંડલના ભૂષણ - સૂર્ય સમાન સકલતાર્કિકચકવર્તી ષડ્ભાષાકવિ સાર્વભૌમ વાગ્મીન્દ્ર મુદ્રાવધિ શ્રી જિનચન્દ્ર-સૂરિ થયા. તેમને અનેક નરેન્દ્ર માન આપતા. એક વખત ગુહિલવાડી દેશની રાજધાની લોલિયાણક નગરમાં બારસોની સંખ્યામાં વિંશોપક (વીશા) શ્રીમાલી શ્રાવક વણિકવાળા સંઘના આગ્રહથી ચાતુર્માસ રહ્યા અને 'શ્રીનેમિચરિત' વ્યાખ્યાનમાં વાંચતા હતા ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ ને જરાસંઘનું યુદ્ધ વર્ણવતાં વીરરસ થોડો પ્રગટાવ્યો. મોખરા ગુહિલ નામનો રાજા સો સુભટ સહિત 'મારમાર' એમ બોલતો ઉગામેલી તરવાર સહિત એકદમ ઊભો થઈ ગયો. સર્વ પરિષદ્ ભયમાં પડી ગઈ. એટલે ગુરુએ વંળી શાંતરસાત્મક વચનથી તેમને શાંત પાડ્યા. પછી બીજી વખત પોતાના વ્યાખ્યાનમાં શાંતરસ [કરુણરસ ?] પ્રગટાવ્યો એટલે ઘણા સભ્યો સહિત મોખરા ગુહિલ રોઈ પડ્યો. પુનઃ હાસ્યરસનું અવતારણ કરતાં સર્વે હસી પડ્યા. આવી વ્યાખ્યાનલબ્ધિ જાણી મોખરા ગુહિલે ગુરુની વાણીને 'નવરસાવતાર-તરંગિણી' એ બિરુદ આપ્યું. હમેશાં ગુરુના સિંહાસન નીચે સોનાનાં કચોલાં મંડાવી તે વ્યાખ્યાન અવસરે આવી બેસતો. આમ સરસ્વતીએ જેમને વરની કૃપા કરી છે એવા જિનચન્દ્રસૂરિ ત્યાં લાંબો કાળ રહ્યા. એકદા લોલિયાણકમાં આઠ પંડિતો સહિત દામોદર નામનો પંડિત અનેક યાજ્ઞિક લોકો સહિત એક લક્ષ કરતાં વધુ દ્રવ્યના વ્યયથી હોમવાળો વાજપેય નામનો યજ્ઞ કરવા ઉદ્યત થયો. ત્યાં બત્રીશ બકરીઓ હોમ માટે લાવવામાં આવી. જિનચન્દ્રસૂરિને પૂર્ણિમા-પક્ષના કનકાચાર્યે સંઘ સહિત આવીને (અને) કમલશૈલ બૌદ્ધ પ્રમાણ ભાણકે વિજ્ઞપિ કરી કે 'આપ શાસનપ્રભાવક વાદી પૂજ્ય અહીં હો ને આ લોકો જીવતાં બકરાંનો નિર્દયપણે હોમ કરે ?' એટલે ગુરુએ સંઘ સહિત કનકાચાર્ય નામના પોતાના શિષ્યને મોકલી યજ્ઞવાડે રાજાજા અપાવી કે 'અમને વાદમાં જીત્યા પછી બકરાનો હોમ કરવો. વાદ થયો. તે મોખરા ગુહિલ અને બીજા સભ્યોની સમક્ષ અઢાર દિવસ સુધી ચાલ્યો. ગુરુએ આઠ પંડિત સહિત દામોદર પંડિતને હરાવી નિરુત્તર કર્યો અને એ રીતે બત્રીશ બકરાને વધથી મુક્ત કર્યા. સંઘમાં મુખ્યમુખ્યને એકએક આપી જિવાડ્યા. તે પછી કનકાચાર્યે શ્રી ગુરુની સ્તુતિ સભા સમક્ષ કહી સંભળાવી.

સાહિત્યે સુહિતઃ પદે પરિણતાભ્યાસઃ પ્રમાયાં પટુ-
નિષ્ણાતો ગણિતાગમેષ્વપિ ભૂશં સિદ્ધાંતશુદ્ધાંતરઃ ।
છંદોભેદવિશારદઃ કવિકુલાકેલીગૃહં સઘશાઃ
શ્રીસૂરિજિનચન્દ્ર એષ જયતામ્ ભૂભૃત્સભાભૂષણં ॥૧૦॥

આ જિનચન્દ્રસૂરિના અવદાત છે.

[જિનચન્દ્ર પછી હેમસિંહસૂરિ અને રત્નાકરસૂરિનાં નામ મળે છે તે સાથી આચાર્યો હશે. જુઓ વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ, પૃ.૨૩૫]

૮. વિનયસિંહ :

તત્પદે વિનયસિંહસૂરયો વિશ્રુતા શ્રુતવિચારભૂરયઃ ।

વાગ્મિનો વિજયિનોઙથ તત્પદે ભેજિરે ચાભયસિંહસૂરયઃ ॥૧૧॥

- શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિપદે શ્રી વિનયસિંહસૂરિ સિદ્ધાંતમાં કુશલ થયા.

[વિનયસિંહની સાથે પણ ગુણસમુદ્રસૂરિનું નામ મળે છે.]

૯. અભયસિંહ : તેમના [વિનયસિંહના] પદે અતિ વાગ્મી નૃપસભારંજક વિજયી એવા શ્રી અભયસિંહસૂરિ વિરાજતા હતા.

૧૦. અમરસિંહ :

શ્રીમદ્દાગમિકમુખ્યવંશજાઃ સૂરયઃ સમભવત્રિમે સને ।

સંતિ તત્પદકૃપોપજીવિનઃ શ્રીયુતા અમરસિંહસૂરયઃ ॥૧૨॥

શ્રીઅભયદેવસૂરેઃ શ્રીસૂરેર્વજ્રસેનનામ્નોપિ ।

કલિવિલસિતેન સંપ્રતિ જાતે શાખે અસત્રાપ્યે ॥૧૩॥

એટલેકે શ્રી અભયદેવસૂરિ તેમજ શ્રી વજ્રસેનસૂરિની શાખા કલિપ્રભાવે હાલ પ્રાયઃ અવિદ્યમાન થઈ.

(આ રીતે ગુર્વાવલી સમાપ્ત થાય છે. પ્રતિમાલેખો પરથી અને ગ્રંથની પુષ્પિકા પરથી અમરસિંહસૂરિ અને ત્યાર પછી થયેલા સૂરિઓ સંબંધી જે પ્રાપ્ત થાય છે તે અત્રે નોંધવામાં આવે છે) :

અમરસિંહસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૪૫૧ ને સં.૧૪૭૮, વિ.; સં.૧૪૬૫, નં. ૪૨૨ ને સં.૧૪૭૦ નં.૮૨૬ બુ.૧; સં.૧૪૬૨ અને સં.૧૪૭૫, બુ.૨.

૧૧. હેમરત્ન : તેમના પ્રતિમાલેખો બુ.૧માં સં.૧૪૮૪ નં.૮૦૦ ને ૧૨૩૧, સં.૧૪૮૫ નં.૪૨૩, સં.૧૪૮૭ નં.૧૨૨૬, સં.૧૪૮૮ નં.૪૪૦ ને ૧૩૪૬, સં.૧૪૮૯ નં.૧૨૬૮, સં.૧૫૦૩ પૃ.૧૩૨, સં.૧૫૦૪ નં.૧૩૧૨, સં.૧૫૧૨ નં.૮૪, ૮૫, ૮૫૮ ને ૧૩૨૧, સં.૧૫૧૫ નં.૧૧૬૩ ને ૧૨૧૨ ને સં.૧૫૨૧ નં.૮૪૭ છે; બુ.૨માં સં.૧૫૦૩, સં.૧૫૦૭, સં.૧૫૧૨, સં.૧૫૧૫, સં.૧૫૧૬ ને સં.૧૫૧૮ના છે; વિ.માં સં.૧૪૮૫, સં.૧૫૦૫, સં.૧૫૦૭ ને સં.૧૫૧૮ના છે. ના.માં સં.૧૫૦૬, સં.૧૫૧૨, સં.૧૫૧૭, સં.૧૫૧૮ના છે. સં.૧૫૦૦નો આત્માનંદ પ્રકાશ, ૮, પૃ.૧૮૫માં પ્રકટ શ્રી સાંડેસરાના લેખમાં છે. સં.૧૫૦૮નો જૈનયુગ, ૫, પૃ.૧૧૦માં છે. આ રીતે સં.૧૪૮૫થી ૧૫૨૧ તે વિદ્યમાન હતા એમ જણાય છે. તેમના શિષ્ય સાધુમેરુએ સં.૧૫૦૧માં 'પુણ્યસાર રાસ' રચ્યો. તે જ સાધુમેરુ માટે સં.૧૫૦૫માં 'નૈષધકાવ્ય'ની પ્રત લખાઈ. (જે.એ.ઇ. નં.૧૨૦૫)

આગમિક ગચ્છની પટ્ટાવલી (૨)

(પ્રતિમાલેખોને આધારે)

૧. સાધુરત્ન.

૨. સિંહદત્ત અને જયાનંદ : સિંહદત્તસૂરિના પ્રતિમાલેખ વિ.માં સં.૧૫૧૦ ને સં.૧૫૩૬; બુ.૧માં સં.૧૫૧૨ ને સં.૧૫૨૩ના અને જૈ.સ.પ્ર., ૫, પૃ.૧૬૨માં સં.૧૫૧૨નો મળે છે. એમણે ગુજરાતીમાં 'સ્થૂલિભદ્ર રાસ' રચ્યો. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૭૯)

એમના શિષ્ય સોમદેવસૂરિએ સં.૧૫૭૩માં 'સમ્યક્ત્વકૌમુદી' રચી. બીજા શિષ્ય શિવકુમારસૂરિના લેખ સં.૧૫૭૮-૭૯-૮૦-૧૬૦૪-૦૭ના મળે છે.

જયાનંદસૂરિના લેખ બુ.૧માં સં.૧૪૭૨; બુ.૨માં સં.૧૪૭૬-૮૨-૮૬; ના.માં સં.૧૪૮૮; વિ.માં સં.૧૪૮૪ના મળે છે.

[એમણે પોતાના શિષ્ય દેવરત્ન માટે 'સ્વાદિસમુચ્ચયદીપિકા' રચી છે.]

જયાનંદસૂરિની પરંપરા આ પ્રમાણે ચાલી છે :

૩. દેવરત્ન અને વિવેકરત્ન : દેવરત્નસૂરિનો જન્મ અણહિલપત્તનના પ્રાગ્વાટ વણિક બહોરા કરણિગને ત્યાં ભાર્યા કુતિગદેથી. પાંચ વર્ષની વયે જયાનંદસૂરિએ સં.૧૪૬૭ માહ શુદ્ધ ૫ દિને માતાપતા સહિત પાટણમાં દીક્ષા આપી. સં.૧૪૮૩ વૈ. શુદ્ધ ૫ બુધે પાટણમાં સૂરિપદ આપ્યું ને પોતાની ગાદીએ સ્થાપ્યા. (જુઓ 'દેવરત્નસૂરિ કાગ') દેવરત્નસૂરિના લેખ વિ.માં સં.૧૫૧૩-૨૩-૨૫-૨૭-૩૧; બુ.૧માં સં.૧૫૧૧, ૧૫૩૧; બુ.૨માં સં.૧૫૦૮-૯-૧૩-૧૫-૧૬-૧૮-૨૫-૨૭-૨૯-૩૦-૩૧-૩૩; ના.માં સં.૧૫૧૭-૨૫-૩૧ તથા સં.૧૫૨૩નો જૈનયુગ, ૫, પૃ.૩૭૬ ઉપલબ્ધ છે. તેમના શિષ્ય શીલસિંહે 'કૌષ્ઠક-ચિંતામણિ' (પ્રા.) જ્યોતિષ પર સ્વોપજા ટીકા રચી, અને બીજા એક શિષ્યે સં.૧૫૭૬માં એક પ્રત લખી. (ઘોઘા ભંડાર) આ દેવરત્ન-સૂરિના સમયમાં તે જ ગચ્છના આણંદપ્રભસૂરિનો સં.૧૫૧૩નો (જૈનયુગ, ૫, પૃ.૧૧૧) તથા સં.૧૫૨૦નો લેખ (આત્માનંદ પ્રકાશ, ૮, પૃ.૧૮૩) સાંપડે છે.

જયાનંદસૂરિના બીજા પટ્ટધર વિવેકરત્નસૂરિના લેખો બુ.૧માં સં.૧૫૪૪; બુ.૨માં સં.૧૫૪૬-૭-૯-૫૪-૫૯-૭૮ મળે છે. તેમના સૂરિપદનો ઉત્સવ સાંડેરાના વાસી પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતિના પર્વત અને કાન્ડા - કાકાભત્રીજાએ કર્યો કે જેમણે તે સૂરિના ઉપદેશથી આગમો લખાવરાવ્યાં કે જે પૈકી નિશીથચૂર્ણિની નકલ સં.૧૫૭૧માં થઈ હતી. (પુરાતત્ત્વ, ૧-૧, પૃ.૬૧)

૪. સંયમરત્ન : વિવેકરત્નના પટ્ટધર. એમના માટે સં.૧૫૮૦માં લખાયેલી પ્રત અને એમના ઉપદેશથી સં.૧૬૧૩માં લખાયેલી પ્રત ઉપલબ્ધ છે. (આ.ક.) તેમજ સં.૧૬૧૬માં લખેલી વિપાકસૂત્રની પ્રત રાધનપુર ભંડારમાં છે. (પ્ર.સં. પૃ.૧૧૨)

એમના લેખ સં.૧૫૮૯ બુ.૧ નં.૮૬૦, અને સં.૧૫૯૧ બુ.૨માં નોંધાયેલ છે. આ સૂરિના શિષ્ય જયરત્નગણિ શિષ્ય દેવરત્નગણિ શિષ્ય વિનયરત્ને સં.૧૬૭૩ માઘ શુકલ ૧૩ ભુગુવાસરે અભયદેવસૂરિકૃત ભગવતી-સૂત્ર-ટીકા પત્ર ૪૧૮ની સચિત્ર લખી. (મુનિ પ્રીતિવિજય પાસે)

[એમના વિશે ધર્મહંસે 'સંયમરત્નસ્તુતિ' રચેલી છે જે 'જૈન ઐતિહાસિક કાવ્ય-સંચય'માં પ્રગટ થયેલ છે. એમાં એમનો જન્મ સં.૧૫૮૫માં નોંધાયેલ છે, પરંતુ ઉપર ૧૫૮૦થી એમના ઉદ્દેખ મળતા હોવાનું જણાવાયું છે.]

[પ. વિનયમેરુ : એમના રાજ્યકાળમાં સં.૧૬૦૧માં ગુણસુંદરગણિએ લખેલી લાવણ્યસમયકૃત 'સુરપ્રિય કેવલી રાસ'ની પ્રત મળે છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૧૭૩)]

આગમિક ગચ્છ ધંધૂકિયા શાખા પટ્ટાવલી (૩)

(પ્રતિમાલેખોને આધારે)

[૧૧. હેમરત્ન : જુઓ મુખ્ય પટ્ટાવલી ક.૧૧]

૧૨. અમરરત્ન : ધંધૂકપક્ષીય - ધંધૂકિયા શાખાના સ્થાપક પ્રાયઃ એ હતા, જે ધંધૂકામાં રહેતા હતા. તેમના લેખ સં.૧૫૨૫થી ૧૫૪૭ સુધીના પ્રાપ્ત થાય છે.

૧૩. સોમરત્ન : તેમના લેખો સં.૧૫૪૮થી ૧૫૭૧ સુધીના મળે છે.

એમના રાજ્યકાળમાં સં.૧૫૫૧-૧૫૫૩માં ક્ષમાકલશની કૃતિઓ રચાયેલી છે.

(જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૦૧-૦૨)

૧૪. ગુણનિધાન.

૧૫. ઉદયરત્ન : જેમના સમયમાં ગુણમેરુશિ. મતિસાગરે 'લઘુ ક્ષેત્રસમાસ' ગુજરાતી પદ્યમાં સં.૧૫૯૪માં રચ્યો. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૩૩૭)

૧૬. સૌભાગ્યસુંદર : એમના સમયમાં તે જ મતિસાગરે 'સંગ્રહણી ઢાલબંધ' ગુજરાતીમાં સં.૧૬૦૫માં રચી (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૩૩૯) ને એમનો પરિવાર જ. નં.૧૯૪માં સં.૧૬૧૦ના લેખમાં જણાવેલ છે.

૧૭. ધર્મરત્ન : એમના હસ્તાક્ષરમાં સં.૧૬૨૬માં લખેલ જૂનો રાસોનો ચોપડો (દિ.લા.), ને એમની સં.૧૬૪૦ની (પ્ર.સં., પૃ.૧૩૩) તથા સં.૧૬૪૪ની લખેલી પ્રત (પ્ર.સં., પૃ.૬૭૧) ઉપલબ્ધ છે.

[સં.૧૬૬૩માં ધર્મરત્નસૂરિ શિષ્ય ચેલા પઠનાર્થ લખાયેલી નયસુંદરકૃત 'સુરસુંદરી રાસ'ની પ્રત મળે છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૦૪)]

૧૮. મેઘરત્ન : એમના સમયમાં 'વિમલપ્રબંધ'ની પ્રત સં.૧૬૭૮માં લખાઈ. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૧૭૭)

[સં.૧૬૮૨માં મેઘરત્ન તત્પરિવારે જયસુંદર લિ. ભવાનકૃત 'વંકચૂલ રાસ'ની પ્રત મળે છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૫૩) સં.૧૭૮૧માં એમના રાજ્યે ધંધૂકપક્ષની ગુર્વાવલી રચાઈ. (જુઓ વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ, પૃ.૨૩૪-૩૬)

૧૯. ધર્મરત્ન.]

આગમિક ગચ્છ બિડાલંબિયા શાખા (૪)

૧૯. અભયસિંહ : જુઓ મુખ્ય પટ્ટાવલી ક.૯.

૧૦. સોમતિલક. ૧૧. સોમચંદ. ૧૨. ગુણરત્ન. ૧૩. મુનિસંહ.

૧૪. શીલરત્ન. ૧૫. આણંદપ્રભ.

૧૬. મુનિરત્ન.

૧૭. આનંદરત્ન : એમના લેખ સં. ૧૫૭૧-૭૫ના મળે છે.

[સંભવતઃ એમના રાજ્યકાળમાં સં. ૧૫૫૦માં રચાયેલ ઉદયધર્મકૃત 'કથા-બત્રીસી'માં મુનિસિંહથી માંડીને પાટપરંપરા આપવામાં આવી છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૧૮૭)]

૧૮. જ્ઞાનરત્ન : [સંભવતઃ તેમના રાજ્યકાળમાં] તેમના શિષ્ય હેમરત્નના શિષ્ય ધર્મહંસે 'નવવાડ ઢાલબંધ' રચી સં. ૧૬૨૦ આસપાસ. (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૧૭) બીજા શિષ્ય ઉદયસાગર પરિવારમાં મંગલમાણિક્યે સં. ૧૬૩૮માં શરૂ કરી સં. ૧૬૩૯માં 'અંબડ રાસ' રચી પૂરો કર્યો. (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૬૯)

ઉપકેશગચ્છની પટ્ટાવલી (૧) (૨)

(કક્કસૂરિએ 'ઉપકેશગચ્છપ્રબંધ' સંસ્કૃતમાં શ્લોકબદ્ધ સં. ૧૩૮૩ની શરદ ઋતુમાં રચેલો કે જેની પ્રત મને શ્રીમાનુ જિનવિજય પાસેથી ઉપકારાર્થે મળેલી તે પરથી તેમજ તે જ આચાર્યના તે જ વર્ષમાં રચેલા 'નાભિનંદનોદ્ધાર-પ્રબંધ' પરથી સાર લઈ ઉપકેશ - ઉકેશગચ્છની પટ્ટાવલી સાર રૂપે અત્ર રજૂ કરી છે તે આ પછીની જૈન સાહિત્ય સંશોધક વર્ષ ૨, અંક ૧માં પ્રકટ થયેલી સં. ૧૮૩૫ પછી લખાયેલી પટ્ટાવલી કરતાં વધુ વિશ્વસનીય ગણાય.)

[પછીની પટ્ટાવલીની મહત્ત્વની માહિતી નીચે જ અલગ નિર્દેશપૂર્વક સંકલિત કરી લીધી છે. અન્ય ઉમેરા તે જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ (ભા. ૧, પૃ. ૧૬-૩૬)માંથી છે.]

(ઉપકેશ - ઉકેશમાંથી ઓસવાલ થયેલ છે. શ્રી પાર્શ્વનાથસંતાનીય રત્નપ્રભ-સૂરિએ આ ઉપકેશગચ્છ સ્થાપેલ છે ને તેનું મૂલસ્થાન ઉપકેશપુર - ઉકેશપુર - ઓસિયા નગરી છે.)

સ્વયંપ્રભ : ર૩મા તીર્થંકર શ્રી પાર્શ્વનાથના શિષ્ય શુભદત્ત નામના ગણધરના કેશી નામના શિષ્યે પ્રદેશી રાજાને પ્રતિબોધ્યો. તેમના શિષ્ય સ્વયંપ્રભસૂરિ એકદા શ્રીમાલ નગરે હતા ત્યાં મણિરત્ન નામનો વિદ્યાધરોનો રાજા તેમની પાસે આવી દેશના સાંભળતાં વૈરાગ્યવાનુ થયો ને પાંચસો વિદ્યાધરો સાથે તેણે દીક્ષા લીધી.

બીજી પટ્ટાવલી : ૧. પાર્શ્વનાથ શિષ્ય શુભદત્ત. ૨. હરિદત્ત, ૩. આર્ય

સમુદ્ર. ૪. કેશી ગણધર. ૫. સ્વયંપ્રભ. વિદ્યાધરનું નામ રત્નચૂડ.

[કેશી ગણધર મહાવીરસ્વામીના સમકાલીન હતા. એમના શિષ્ય સ્વયંપ્રભ સ્વ. વીર સં. ૫૨.]

રત્નપ્રભ : ગુરુએ આચાર્યપદે વીરાત્ પરમે વર્ષે સ્થાપતાં તે રત્નપ્રભસૂરિ બન્યા. પોતાના પાંચસો મુનિ સાથે વિહાર કરી ઉકેશ નગરમાં આવ્યા. તે નગરની ઉત્પત્તિ એમ છે કે શ્રી શ્રીમાલપુરમાં પૂર્વે શ્રીપંજ(પુંજ) નામના રાજાને સુરસુંદર નામનો કુમાર હતો તેણે અભિમાનથી નગરમાંથી નીકળી કોઈ નવી ભૂમિ સ્થાપવાની ઇચ્છાથી અઢાર હજાર વણિક અને તેથી અર્ધા બ્રાહ્મણો અને બીજા અસંખ્ય માણસને લઈ ઉકેશનગરની ભૂમિમાં આવી નવ યોજન વિસ્તારનું ને બાર યોજન લાંબું નગર વસાવ્યું. ત્યાં પાદરની દેવી ને લોકોની કુલેશ્વરી ચામુંડા હતી. અહીં ઉક્ત સૂરિ ઉદ્યાનમાં રહ્યા પણ કોઈએ વંદનાદિક કર્યું નહીં. શાસનદેવીએ તેનો ઉપાય કર્યો.

અહીં ઊહડ નામનો શ્રેષ્ઠી કૃષ્ણમંદિર બંધાવતો હતો તેમાં સ્થાપવા માટે શાસન-દેવીએ વીરપ્રભુની નવી પ્રતિમાની તે જ શેઠની ગાયના દૂધ વડે તૈયારી કરવા માંડી. સાંજે તે ગાય લાવણ્યહદ નામના પર્વત પર પોતાનું દૂધ રેડતી. આનો સંશય ટાળવા ઊહડ સૂરિ પાસે આવ્યો. સૂરિએ કહ્યું કે ત્યાં વીરપ્રભુની પ્રતિમા તૈયાર થાય છે અને

અમુક વખતે તેયાર થશે. શેઠની ધીરજ ન રહેતાં કહેલા વખત પહેલાં ત્યાં ખોદતાં વીરપ્રભુની પ્રતિમા નીકળી પણ તેના હૃદયસ્થાને લીંબુ જેવી બે ગાંઠી હતી. તેની સ્થાપનાનું મુહૂર્તલગ્ન માઘ શુકલ પંચમી ગુરુવારનું નક્કી થયું. તેવામાં કોરંટક નગરના વીર પ્રભુના નવા મંદિરમાં પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા માટે સૂરિ પાસે વિનતિ કરવા ત્યાંના શ્રાવકો આવ્યા ને ત્યાં પણ એ જ લગ્ન આવ્યું. સૂરિએ એ જ લગ્ન દિવસે ઊકેશ નગરમાં વીરપ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી ને તુરત જ આકાશમાર્ગે જઈ કોરંટક નગરમાં તે જ લગ્નની અંદર વીરબિંબને સ્થાપિત કર્યું. વીરાત્ ૭૦ વર્ષે. લોકને સ્નાત્રક્રિયા ને પૂજનક્રિયા સમજાવી. આથી તે ઊહડ સહપરિવાર જિનધર્મી થયો. (૮૪)

સૂરિને દ્વિજાતિ - બ્રાહ્મણો માન નહોતા આપતા એટલું જ નહીં પણ અનાદર બતાવતા હતા. એવામાં ધનકોટિપતિ બ્રાહ્મણના પુત્રને કાળા નાગથી દંશ થતાં તે મૃત-કલ્પ થયો. અનેક ઉપાયે સાપ ન ઊતરતાં સૂરિએ પિતા પાસે જઈ તે વિષમુક્ત થઈ જીવતો રહે તો તે શું કરે એમ પૂછ્યું એટલે પોતે સેવક થઈ રહેશે એમ કહ્યું. આચાર્યે પોતાના પગ પખાળી તે જળથી છાંટતાં પુત્ર વિષમુક્ત થયો. વિપ્રે અન્ય વિપ્રોને લઈ ગુરુને વંદના કરી ને શ્રાવકો સાથેનો સુમેળ કર્યો; વણિકોના તે ગુરુ છે એમ સ્વીકાર્યું. આચાર્યે ત્યાં રહી અઢાર હજાર વણિકોને જૈનધર્મી કર્યાં. (૧૦૨)

એકદા આચાર્યે શ્રાવકોને ચંડિકા દેવીનું પૂજન કરવું યોગ્ય નથી કારણકે તેની પ્રસન્નતા માટે પ્રાણીઓનો વધ થાય છે એમ જણાવ્યું, ત્યારે તેમણે કહ્યું કે તેમ ન કરીએ તો કુટુંબાદિનો નાશ થશે. આચાર્યે રક્ષા કરવાની ખાતરી આપી. દેવીએ કુપિત થઈ નેત્રપીડા કરી એટલે ગુરુએ તેને જકડી બાંધી લીધી, એટલે તેણે કહ્યું, મને કડડા મડડા એટલે માંસ પ્રિય છે ત્યારે સૂરિએ જણાવ્યું કે તે કડડા મડડા શબ્દોવાળું અપાવીશ. શ્રાવકોને ભેગા કરી સુગંધાદિ દ્રવ્યો સાથે પકવાન લઈ દેવીમંદિરે ગયા ને તે લેવા દેવીને સમજાવ્યા. જીવદયાનો ધર્મ સમજાવ્યો. તે પ્રતિબોધિત થઈ બોલ્યાં, 'હું આપની સેવા કરવા તત્પર છું, યોગ્ય સમયે આપે મારું સ્મરણ કરવું અને દેવતાવસર સમયે મને ધર્મલાભ આપવો; વળી કંકુ, નૈવેદ્ય તથા પુષ્પ વગેરેથી શ્રાવકો દ્વારા તમારે મારી સાધર્મિકની પેઠે પૂજા કરાવવી.' સૂરિએ તે વાક્ય સ્વીકાર્યાં; અને એ દેવીનું 'સત્યકા' (સચ્ચિકા) એવું નામ પ્રસિદ્ધ થયું. ત્યાંથી વિહાર કર્યો. સવા લાખ શ્રાવકો કર્યાં. છેવટે યક્ષદેવસૂરિને પોતાને પદે સ્થાપી ૮૪ વર્ષનું આયુષ્ય ગાળી સ્વર્ગસ્થ થયા. (૧૩૩)

બીજી : નગર બહાર વસતા ઊહડ અમાત્યને એના ભાઈ ઉદ્ધરણે કોટિપતિ થવા માટે ખૂટતા એક લાખ ઉછીના ન આપતાં 'તારા વગર નગર ઉજ્જડ હવું કે તું નગરમાં આવી વાસો કરશે ?' એમ કહ્યું તેથી તેણે ઉપકેશ નગર વસાવ્યું. સર્પદંશથી મૃત્યુ પામેલા એના પુત્રને સૂરિએ જીવતો કર્યો. લૂણહૃદ નામની ડુંગરી પર બંધાતા નારાયણપ્રાસાદમાંથી મહાવીરપ્રાસાદ બંધાયો. સૂરિનો સ્વર્ગવાસ વીરાત્ ૮૪માં.

[રાજા, મંત્રી વગેરેએ જૈન ધર્મ સ્વીકાર્યો અને તેઓ ઓસિયાના હોવાથી

ઓસવાલ કહેવાયા. ગચ્છની અધિષ્ઠાયિકા સચ્ચિકા એમની કુલદેવી સ્થાપિત થઈ. કોરંટામાં મુનિ કનકપ્રભજીને આચાર્યપદવી આપી. તેમનાથી કોરંટાગચ્છ ચાલ્યો. ઉપકેશ, કોરંટા, વલ્લભીપુર અને ખંભાતમાં - એમ ઉપકેશગચ્છની ચાર શાખાઓ થઈ.]

યક્ષદેવસૂરિ : કોરંટકપુરે જતાં ત્યાં માણિભદ્ર યક્ષના મંદિરમાં વાસો કર્યો. તેના એક લઘુ શિષ્યે યક્ષના મસ્તકે પાતરાનું પાણી નાખવાથી યક્ષે તેને ગાંડો કર્યો. આ સૂરિએ તે વાત જાણી તે યક્ષને વશ કર્યો ને પોતાનું નામ સાર્થક કર્યું. (૧૩૮) તેના પદે કક્કસૂરિ - પછી સિદ્ધસૂરિ - પછી દેવગુપ્તસૂરિ આ પાંચ પ્રસિદ્ધ સૂરિઓનાં નામ અનુક્રમે અપાતાં ગયાં ને એ રીતે રત્નપ્રભ, યક્ષદેવ, કક્ક, સિદ્ધ ને દેવગુપ્ત નામના સૂરિઓ અનુક્રમે અનેક થયા. પછી કક્કસૂરિ થયા. (૧૪૩)

બીજી : ૮. યક્ષદેવે મણિભદ્ર યક્ષને પ્રતિબોધી સંઘનું વિધન નિવાર્યું.

[આચાર્યપદ વીર સં. ૮૪.]

૮. કક્ક, ૧૦. દેવગુપ્ત. ૧૧. સિદ્ધ. ૧૨. રત્નપ્રભ. ૧૩. યક્ષદેવ.

૧૪. કક્ક.

કક્ક : તેમના સમયમાં કેટલાક નવા શ્રાવકોને વીરપ્રભુની મૂર્તિના હૃદયસ્થાનની બે ગાંઠને દૂર કરવાનું સૂઝ્યું ને તેથી શિલ્પીઓને બોલાવી ટાંકણું મરાવતાં તેમાંથી રક્તધારા નીકળી. કક્કસૂરિને માંડવ્યપુરથી બોલાવ્યા. આચાર્યે અક્રમ તપ કરી શાસનદેવતાને બોલાવી તેમની પાસેથી જાણ્યું કે આ ખોટું થયું. મૂલપ્રતિષ્ઠાનો ભંગ થયો તેથી શ્રાવકોમાં પરસ્પર વિરોધ થશે, લોકો દારિદ્ર્યથી પીડિત થઈ દશે દિશાએ ચાલ્યા જશે, નગરનો ભંગ થશે. મૂર્તિની રક્તધારા અટકાવવાની વિધિ ચતુર્વિધ સંઘ ને ૧૮ ગોત્રના મુખ્ય પુરુષોએ મળીને અક્રમ તપથી બલિ માટે બાકળાનો એક દ્રોણ આપવાનો અને દહીં, દૂધ, આજ્ય તેમજ સર્વોષધિથી ભરેલા ઘડાઓથી મૂર્તિનું સ્નાન કરવાની બતાવી. મૂર્તિના દક્ષિણ હાથે નવ અને ડાબા હાથે નવ એમ ૧૮ ગોત્રના મુખ્ય પુરુષને રાખી એ વિધિ કરવામાં આવી. તે ૧૮ ગોત્રનાં નામ (૧) તત્પભટ (૨) બપ્પનાગ (૩) કર્ણાટ (૪) બાલભ્ય (૫) શ્રીપાલ (૬) કુલભદ્ર (૭) મોરિષ (૮) ભિરિહિલ (૯) શ્રેષ્ઠી જમણી બાજુનાં; ડાબી બાજુનાં (૧૦) સુચિન્તિત (૧૧) આદિત્યનાગ (૧૨) ભોરો (૧૩) ભાદ્ર (૧૪) ચિચિટિ (૧૫) કુંભટ (૧૬) કન્યકુબ્જ (૧૭) ડિંડુભ (૧૮) બીજા (લઘુ) શ્રેષ્ઠી. આ ૧૮ ગોત્રના મુખ્ય પુરુષોથી પંચામૃત મહોત્સવ થયો ને રક્તધારા અટકી. વીરપ્રતિષ્ઠા(વીરાત્ ૭૦)થી ત્રણસો ત્રણ વર્ષે આ રીતે ગાંઠ કઢાવવાનો બનાવ બન્યો. (૧૭૩) તેમના પછી તેમના શિષ્ય યક્ષદેવસૂરિ થયા.

બીજી : ૧૮ ગોત્રનો મેળ થયો તેનાં નામ - (૧) તાતહડ (૨) બાપણા

(૩) કર્ણાટ (૪) વલ (૫) મોરાક્ષ (૬) કુલહટ (૭) વિરિહટ (૮) શ્રીમાલ

(૯) શ્રેષ્ઠી (૧૦) સુચંતી (૧૧) આઠયણા (૧૨) ચારવેડીઆ (૧૩) ભાદ્ર

(૧૪) ચીચટ દેશલહરા શાખા (૧૫) કુંભટ (૧૬) કનોજિયા (૧૭) ડિંડુભ

(૧૮) લઘુ શ્રેષ્ઠી.

૧૫. દેવગુપ્ત : ૧૬. સિદ્ધ. ૧૭. રત્નપ્રભ. ૧૮. યક્ષદેવ.

સિદ્ધસૂરિ : વિહાર કરતાં વલભી નગરે આવતાં ત્યાંના શિલાદિત્ય રાજાએ પ્રતિબોધ પામી શત્રુંજયના ઘણા ઉદ્ધાર કરાવ્યા. રાજા પ્રતિવર્ષ પર્યુષણમાં તેમજ ત્રણ ચાતુર્માસ શત્રુંજયની તીર્થયાત્રા કરતો. ત્યાંના નગરવાસીઓમાં કેટલાયને સત્પંથે સ્થાપ્યા. (૧૭૭) તેમના વંશમાં -

યક્ષદેવસૂરિ : એ વખતે દશ પૂર્વધર વજ્રસ્વામી થયા. તેમના સમયમાં બાર વર્ષનો ભયંકર દુકાળ પડતાં અનેક સાધુઓ એકઠા મળ્યા ત્યારે યક્ષદેવાચાર્ય ચન્દ્રગણમાં ભળ્યા. ત્યારથી ચન્દ્રગચ્છના શિષ્યોને દીક્ષા વખતે શ્રાવકો વાસક્ષેપ નામે ત્યારે ચન્દ્રગચ્છનું નામ લેવાય છે. વળી ત્યારથી કોટિક ગણ તેની વજ્ર નામની શાખા અને ચાન્દ્ર કુલ અત્યારે આ ગચ્છમાં કહેવાય છે. ફરી ગચ્છના પાંચસો સાધુઓ, સાતસો સાધ્વીઓ, સાત ઉપાધ્યાય, બાર વાચનાચાર્યો, ચાર આચાર્યો, બે પ્રવર્તક, બે મહત્તર, બાર પ્રવર્તિની, બે મહત્તર એકઠાં થયાં. (૧૮૫) તેમના વંશમાં દેવગુપ્તસૂરિ થયા.

બીજી : વીરાત્ ૫૮૫ બાર વર્ષના દુકાળમાં વજ્રસ્વામીશિષ્ય વજ્રસેનનો સ્વર્ગવાસ થતાં આ સૂરિએ ચાર શાખા સ્થાપી - નાગેન્દ્ર, ચન્દ્ર, નિવૃત્તિ, વિદ્યાધર.

[વજ્રસ્વામી સ્વર્ગવાસ વીરાત્ ૫૮૪ તથા વજ્રસેન સ્વર્ગવાસ વીરાત્ ૬૨૦ - જુઓ ખરતરગચ્છ તથા તપાગચ્છની મુખ્ય પટ્ટાવલીઓ. જુઓ ૩૫. કક્કસૂરિ.]

બીજી : ૧૯. કક્ક. ૨૦. દેવગુપ્ત.

દેવગુપ્તસૂરિ : તેમણે કન્યકુબ્જ(કનોજ)ના રાજા ચિત્રાંગદને પ્રતિબોધ્યો કે જેણે પોતાની રાજધાનીમાં સુવર્ણાબિંબવાણું જિનગૃહ બંધાવ્યું ને તેમાં સૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. (૧૮૭)

['જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' આ દેવગુપ્તસૂરિને ઉપર્યુક્ત યક્ષદેવસૂરિની પૂર્વે મૂકે છે અને ઉપરના તથા આ પછીના યક્ષદેવસૂરિને એક બતાવે છે.]

યક્ષદેવસૂરિ : તેઓ વિહાર કરતાં શ્રીમુગ્ધપુરમાં આવ્યા, ત્યાં મ્લેચ્છોનો ભય થતાં તેના ખબર જાણવા શાસનદેવીને બોલાવ્યા, કે જેણે જણાવ્યું કે મ્લેચ્છો આવી પહોંચ્યા છે. સૂરિએ દેવગૃહે જઈ દેવતાવસર દઈ બે સાધુને મોકલ્યા ને પોતે પાંચસો સાધુ સહિત કાથોત્સર્ગધ્યાને રહ્યા. કેટલાક સાધુને પકડવામાં આવ્યા ને કેટલાકને મારી નાખ્યા. સૂરિને બંદિવાન કર્યા પણ તેને મ્લેચ્છ થયેલ શ્રાવકે છોડાવી પોતાના માણસો સાથે ષટ્કૂપ નગરે સહીસલામત પહોંચાડ્યા. ત્યાં સૂરિએ ૧૧ શ્રાવકપુત્રોને દીક્ષા આપી. મોકલેલા બે સાધુ પાછા આવી મળ્યા પછી આઘાટ નગરે સૂરિ ગયા ને ત્યાં પણ શ્રાવકોએ ગચ્છના ઉદ્ધાર અર્થે પોતાના પુત્રો આપીને દીક્ષા અપાવી ને કેટલાકે વૈરાગ્યથી દીક્ષા લીધી. આ સૂરિ આમ વિક્રમ સંવત એકસોથી કંઈક વધારે કાલ ગયો ત્યારે થયા. એમણે સ્તંભતીર્થ (ખંભાત) નગરમાં સંઘે કરાવેલી પિત્તળની પાર્શ્વપ્રભુની મૂર્તિ સ્થાપિત કરી. પરિવાર વધતાં કક્કસૂરિને સ્વપદે સ્થાપી સ્વર્ગસ્થ થયા, ને

કક્કસૂરિની પાટે સિદ્ધસૂરિ થયા (૨૦૨).

[મહુવામાં મ્લેચ્છો દ્વારા કેદ પકડવામાં આવ્યા અને શ્રાવકે એમને છોડાવી ખટ્ટકૂપ (ખાંટું) પહોંચાડી દીધા.]

બીજી : ૨૧. સિદ્ધ :

[એમણે કોઈને આચાર્યપદ ન આપતાં 'મહત્તર' પદવી આપી.]

સિદ્ધસૂરિ : એમણે પોતાના યક્ષ નામના શિષ્યને મહત્તરપદે સ્થાપ્યો. તે પ્રાયઃ ષટ્ટકૂપમાં રહેતો. પછી પોતાના પદે કોઈને સ્થાપ્યા વગર સિદ્ધસૂરિ સ્વર્ગે સંચર્યા. આથી ગચ્છનો ભાર યક્ષ મહત્તર પર આવ્યો. (૨૦૫)

બીજી : ૨૨. રત્નપ્રભ [મહત્તર]. ૨૩. યક્ષદેવ [મહત્તર].

૨૪. કક્ક [કૃષ્ણાચાર્ય]. ૨૫. દેવગુપ્ત.

દેવગુપ્તસૂરિ : હવે આ બાજુ મથુરાપુરીમાં એક નાના નામના વિદ્વાન હતા. તે કોઈ આરણ્યક ગુરુ પાસે દીક્ષા લઈ સર્વ સિદ્ધાંત શીખી નગરી પાસેના વનમાં વ્રત પાળતા હતા. તેમને યક્ષદેવસૂરિએ આચાર્યપદ આપી નત્રસૂરિ પૂર્વે કરેલા હતા. તેની પાસે કૃષ્ણ નામના બ્રાહ્મણે દીક્ષા લીધી હતી. હવે નત્રસૂરિએ બીજા કેટલાકને દીક્ષા આપી અલ્પ આયુ ભોગવી સ્વર્ગવાસ કર્યો એટલે કૃષ્ણ સાધુ ષટ્ટકૂપપુરે જઈ યક્ષ મહત્તર પાસે વીરમંદિરમાં ઉપસંપદ લઈ શિક્ષા દ્વિવિધ લીધી. તે પછી ગચ્છનો ભાર કૃષ્ણર્ષિને સોંપી યક્ષ મહત્તર સ્વર્ગસ્થ થયા. પછી કૃષ્ણર્ષિએ એક વખત દેવી ચક્રેશ્વરીની વાણીથી ચિત્રકૂટ(ચિતોડ)માં જઈ કોઈને શિષ્ય કરી તેને ભણાવ્યો ને તેને સર્વ વિદ્યા પ્રાપ્ત થતાં દેવગુપ્ત નામ રાખી ગુરુ તરીકે સ્થાપિત કર્યા. પોતે ગચ્છભાર રાખ્યો પણ પછી તે શિષ્યને સોંપી કૃષ્ણર્ષિ નાગપુર ગયા ને ત્યાંના શ્રેષ્ઠી નામે નારાયણે પ્રતિબોધિત થઈ ગુરુની સંમતિ લઈ ત્યાં કોટની જગ્યા પર જૈનમંદિર કરાવ્યું, ને કૃષ્ણર્ષિને પ્રતિષ્ઠા કરવા વિનંતી કરી, પણ તેમણે દેવગુપ્તસૂરિ પૂજ્ય હોઈ તેમની પાસે કરાવવા કહ્યું. એટલે તે સૂરિને ગૂર્જર મેદિનીમાંથી બોલાવી માન આપી તેમની પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવીને ત્યાં ૭૨ ગોઠી રાખ્યા. આથી નાગપુરમાં જૈન ધર્મનું સામ્રાજ્ય થયું. (૨૨૬) પછી કૃષ્ણર્ષિએ સપાદલક્ષ(સાંભર)માં ઉત્કૃષ્ટ તપ આદર્યું. નાગપુરથી રૈવત-ગિરિ જઈ નેમિજિનને વંદી મથુરામાં આવી પારણું કર્યું. આ કૃષ્ણર્ષિએ દેવગુપ્તસૂરિને વિનંતી કરી કે કોઈ અનુયોગધર સૂરિ ગચ્છ માટે નીમવો ઘટે કારણકે સિદ્ધસૂરિ ગયા પછી ગુરુશૂન્ય ગચ્છ ઘણાં વર્ષ રહ્યો અને તેથી બીજા ગચ્છના સૂરિને કહેવાથી મેં આપને સૂરિ કર્યા. આથી દેવગુપ્તસૂરિએ જયસિંહ નામના વિદ્વાનને મંત્રાધાર ગુરુ કર્યા. તેમની પટ્ટે વીરદેવ ને વીરદેવની પાટે વાસુદેવ એમ ત્રણ મંત્રાધાર ગુરુઓ કેટલાંક વર્ષ સુધીમાં થયા. વળી પૂર્વે યક્ષદેવસૂરિએ નત્રસૂરિને સૂરિ કરેલા હતા ને નત્રસૂરિ સ્વર્ગસ્થ થતાં તેમના શિષ્યો મૂલ આચાર્યપદે રહેલા દેવગુપ્તસૂરિ પાસે ઉપસંપદ લેવા લાગ્યા. તે પૈકી સાવદેવ નામના એક સાધુને યક્ષ મહત્તરનું પદ આપ્યું હતું. તેમની પાટે ઉપાધ્યાય ને પછી મહત્તર એમ બે પદ પ્રાપ્ત કરનાર થયા તેને કેટલોક કાલ થયો. (૨૩૮)

હવે બીજી બાજુ મૂલ ગુરુની આજ્ઞામાં વીરદેવસૂરિ આવ્યા નહીં તેમ તેમને બોલાવવામાં ન આવ્યા એટલે રૂઠ્યા. મહત્તર પદવાળા સાવદેવના વંશમાંના ઉપાધ્યાયને સ્વર્ગસ્થ કૃષ્ણર્ષિના વચનથી ગુરુ થયેલા એવા આ દેવગુમસૂરિએ સૂરિપદ આપી નત્રસૂરિ નામ રાખ્યું તે નત્રસૂરિ મંત્રાધાર અને ગુરુના આદેશ માનનાર થયા. તેમની પાટે સર્વદેવાચાર્ય થયા. તે પણ ગુરુના મંત્રાધારી - આજ્ઞાધારી થયા. આવા સમૃદ્ધિ-સંપન્ન ગણમાં દેવગુમસૂરિ અર્બુદગિરિ પાસેની ચન્દ્રાવતીપુરીમાં ગયા ને ત્યાં રોગથી શરીર બગડતાં વીરસદનમાં કક્કસૂરિને ગુરુ નીમ્યા. પછી દેવગુમસૂરિ નીરોગી થતાં કક્કસૂરિ મંત્રાધારપદે ગયા એટલે પછી દેવગુમસૂરિએ પોતાનાં આયુષને અંતે બીજા કક્કસૂરિને સ્વપદે સ્થાપી સ્વર્ગવાસ કર્યો. પછી કક્કસૂરિએ સર્વદેવસૂરિનું મંત્રાધાર નામ સ્વીકાર્યું. ચન્દ્રાવતી આદિ મુખ્ય બાર સારાં સ્થાનો ગોષ્ઠિકોસહિત થયાં. (૨૪૯)

પછી કોરંટકપુરમાં^૧ સ્થિતિ હોવાથી કોરંટકગચ્છ ઉકેશગણમાંથી અનુક્રમે થયેલ ત્રણ સૂરિઓ નામે નત્રસૂરિ, કક્કસૂરિ અને સર્વદેવસૂરિના અનુક્રમ નામવાળો થયો. પહેલાં મથુરામાં ઉત્પન્ન થયેલ નત્રાચાર્યના દીક્ષિતો થયા તેથી તે માથુરગચ્છ હવે કોરંટક નામનો થયો. (૨૫૨)

બીજી : ૨૬. સિદ્ધ. ૨૭. રત્નપ્રભ. ૨૮. યક્ષદેવ. ૨૯. કક્ક.

[આને સ્થાને જયસિંહ, વીરદેવ, કક્ક, (એ ગુરુઆજ્ઞામાં ન રહેવાથી બીજા) કક્ક એમ નામ પણ મળે છે.]

બીજી : ૩૦. દેવગુમ. ૩૧. સિદ્ધ. ૩૨. રત્નપ્રભ. ૩૩. યક્ષદેવ.

૩૪. કક્ક.

(રત્નપ્રભ, યક્ષદેવ, કકુદાચાર્ય, દેવગુમ, સિદ્ધ એ પાંચ ઉપકેશગચ્છાધિપ આચાર્યમાં મૂલ નામ છે.)

કક્કસૂરિ : હવે સં.૫૦૦ વર્ષથી કંઈ અધિક વર્ષે (ઉક્ત) કક્કસૂરિ થયા. ત્યારે મરુકોટ્ટ(મરોટ)ની ખાઈ જૂની થયેલી તેને દેઢ અને પહોળી બનાવવાની ઇચ્છાવાળા જોઇયવંશી કાકુ નામના બલવાન મંડલિક રાજાએ બલમાં વૃદ્ધિ કરવા અર્થે ખાઈ ઊંડી ને પહોળી ખોદાવતાં તેમાંથી નેમિનાથનું બિંબ નીકળ્યું. શ્રાવકોને બોલાવી તેમને સોંપી જિનમંદિર બંધાવી તેમાં સ્થાપિત કરવાનો આદેશ આપ્યો. નવીન પરિકર સહિત તે બિંબને ઉક્ત મંદિર થતાં તેમાં કક્કસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. ત્યાં ઉપકેશગચ્છનાં સાધુ-સાધ્વી માટે પાંચ પોષધશાળા અને ચૌદ શ્રાવકગૃહ થયાં. પછી સૂરિ રાણકદુર્ગે જતાં

૧. કોરંટકપુર - કોરંટક નગર તે કોરંટા નામનું મારવાડમાં જોધપુર રાજ્યના પરગણામાં એરનપુરા સ્ટેશનથી પશ્ચિમે ૧૩ માઇલ દૂર ગામ છે તે પૂર્વે આબાદ શહેર હતું ને ત્યાંનું પ્રાચીન વીરમંદિર એક તીર્થ ગણાય છે. તે પરથી કોરંટગચ્છ નીકળ્યો. તેના ઉત્પાદક કનકપ્રભસૂરિ ઉપકેશગચ્છસ્થાપક રત્નપ્રભસૂરિના નાના ગુરુભાઈ હતા એમ કહેવાય છે. તે ૧૬મી સદી સુધી વિદ્યમાન જોવાય છે. સં.૧૫૧૫ લગભગ તેમાં કોરંટતપા નામની એક શાખા પણ નીકળી હતી. વિશેષ માટે જુઓ શ્રી યતીન્દ્રવિજયનો 'કોરંટાજી તીર્થકા પ્રાચીન ઇતિહાસ' એ નામનો લેખ, જૈન, સૌખ્યમહોત્સવ અંક, પૃ.૨૨૯.

ત્યાંના રાજા ભુક્ટવંશી સુરદેવે પ્રતિબોધિત થઈ ત્યાં શાંતિજિનમંદિર બંધાવી તેમાં ગુરુ પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવરાવી. વળી ઉચ્ચકોટમાં અને મરુકોટમાં શાંતિ અને નેમિજિનની અષ્ટમી અષ્ટાહિકા (અઠાઈ) ત્યાંત્યાંના ભૂપ સાથે થવાની સ્થિતિ થઈ. તેમના શાંતિ નામના શિષ્યે ગુરુ સાથે વાદ કરતાં ગુરુએ પૂછ્યું 'ભદ્ર ! કોઈ રાજાને પ્રતિબોધી તેની પાસે જિનમંદિર કરાવી શકીશ ?' ત્યારે તેણે કહ્યું, 'હા, અને તેની પ્રતિષ્ઠા માટે આપને બોલાવીશ.' પછી તેણે ત્રિભુવનદુર્ગમાં જઈ ત્યાંના રાજાને પ્રતિબોધી તેની પાસે જિનમંદિર કરાવરાવી તે ભૂપ દ્વારા ગુરુને આવવા આમંત્રણ આપ્યું. મરુકોટમાંથી ગુરુ ગયા. રાજાએ પ્રવેશોત્સવ કર્યો અને શુભ લગ્ને કક્કસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી ને જિનના ધર્મની તે દેશમાં પ્રતિષ્ઠા વધી. ત્યાં તે ગુરુ સ્વર્ગસ્થ થયા ને તેમના વંશમાં (પૂર્વોક્ત પાંચ નામોના ક્રમથી થનારા) આચાર્યો થવા લાગ્યા.

કક્કસૂરિ : પુનઃ કક્કસૂરિ થયા તેમણે શ્રીમાલપુરના જૈન મંદિરમાં ઋષભપ્રભુનું બિંબ પ્રતિષ્ઠિત કર્યું. સત્યદેવી, સર્વાનુભૂતિ (યક્ષ) તથા ચક્રેશ્વરીના કહેવાથી રત્નપ્રભસૂરિ તથા યક્ષદેવસૂરિનાં નામ પોતાના ગચ્છમાં અપાતાં બંધ કર્યાં કારણકે તેમને લાગ્યું હતું કે એવા સૂરિઓ ગચ્છમાં થશે નહીં. ને તેથી તે સિવાયનાં પછીના ત્રણ આચાર્યોનાં નામો (કક્ક, સિદ્ધ ને દેવગુપ્ત) વર્તમાનથી અપાવાં નક્કી કર્યાં. પછી એ ત્રણ નામના સૂરિઓ થતા ગયા ત્યાં ક્ષત્રિય વંશના દેવગુપ્તસૂરિ થયા. (૨૭૬)

બીજી : એમણે બાર વર્ષ સુધી આયંબિલ તપ કર્યું. નાગેન્દ્ર, ચન્દ્ર, નિવૃત્તિ ને વિદ્યાધર એ ચારને સ્થાને ઉપકેશગણની ૨૨ શાખાનાં નામ અપાયાં - ૧. સુંદર, ૨. પ્રભ, ૩. કનક, ૪. મેરુ, ૫. સાર, ૬. ચન્દ્ર, ૭. સાગર, ૮. હંસ, ૯. તિલક, ૧૦. કલશ, ૧૧. રત્ન, ૧૨. સમુદ્ર, ૧૩. કલ્પોલ, ૧૪. રંગ, ૧૫. શેખર, ૧૬. વિશાલ, ૧૭. રાજ, ૧૮. કુમાર, ૧૯. દેવ, ૨૦. આનંદ, ૨૧. આદિત્ય, ૨૨. કુંભ. કક્કસૂરિએ આજુ પર્વત આસપાસ તૃષાથી પીડાતા સંઘને માટે દંડસ્થાપનથી જલ પ્રકટાવ્યું. ભરૂચમાં સાધર્મિક વાત્સલ્ય - સંઘજમણમાં જેસલપુરથી ઘી આણ્યું.

૨૫. દેવગુપ્ત : તેમના પદમહોત્સવે જયતિલક આદિ પાંચ ઉપાધ્યાય સ્થાપ્યા. ઉક્ત જયતિલકે 'શાંતિનાથચરિત્ર' રચ્યું.

૨૬. સિદ્ધ. ૨૭. કક્ક. ૨૮. દેવગુપ્ત. ૨૯. સિદ્ધ. ૪૦. કક્ક.

૪૧. દેવગુપ્ત.

દેવગુપ્તસૂરિ : તે વીણાવાદનમાં બહુ આસક્તિવાળા હતા અને તે છોડવા ઘણા સાધુ ને શ્રાવકોએ વાર્યાં પણ તે લત છોડે નહીં. આખરે તેમણે જિનધર્મથી વિરુદ્ધ હોવા છતાં વ્યસન તજી નથી શકાતું એવો એકરાર કરી બીજાને પોતાના પદે સ્થાપી પોતે દેશાન્તરગમન કરશે એમ જણાવ્યું. એ પ્રમાણે કક્કસૂરિને સ્વપદે સ્થાપ્યા ને નક્કી કર્યું કે હવે પછી આ ગચ્છમાં જે ઊકેશ(ઓસવાલ)વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ હશે અને પિતૃકુલ અને માતૃકુલ બંને જેનાં શુદ્ધ હશે તેને જ સૂરિપદે સ્થાપવામાં આવશે. આવી વ્યવસ્થા કરી દેવગુપ્તસૂરિ સૂરિપદને સ્વયં તજી લાટદેશમાં ગયા. આ પરદેશગમન

વિ.સં.૯૯૫ પછી બન્યું. (૨૮૫)

બીજી : સં.૯૯૫ વર્ષે તે ક્ષત્રિયવંશમાં થયા. વીજ્ઞા વગાડવામાં તત્પર રહેવાથી ક્રિયાશિથિલ થતાં ચતુર્વિધ સંઘે તેમની પાટે વીસ વસવાળા એટલે વીસા એવા સિદ્ધસૂરિને સ્થાપ્યા.

સિદ્ધસૂરિ : કક્કસૂરિપટ્ટે તેમના શિષ્ય સિદ્ધસૂરિ થયા. તેમના બીજા એક શિષ્ય જિનચન્દ્રગણિએ શ્રાવકોના નવ પદનો ગ્રંથ રચ્યો હતો. તે ગુરુબંધવને પોતાને પટ્ટે નીમી દેવગુમ્સૂરિ નામ આપ્યું.

બીજી : ૪૨. સિદ્ધસૂરિ.

૪૩. કક્કસૂરિ : 'પંચપ્રમાણ' ગ્રંથના કર્તા.

દેવગુમ્સૂરિ : તે વિદ્વાન સૂરિએ 'પંચપ્રમાણી તર્ક' નામના ગ્રંથની તેમજ બીજા 'ક્ષેત્રસમાસ' ગ્રંથ સંસ્કૃત વૃત્તિ સહિતની રચના કરી. તેમની પછી કક્કસૂરિ થયા.

બીજી : ૪૪. દેવગુમ્ : સં. ૧૦૭૨.

૪૫. સિદ્ધ : 'નવપદપ્રકરણ' ને તે પર ટીકા રચનાર.

૪૬. કક્ક.

કક્કસૂરિ : આ સૂરિ પ્રત્યે વિરોધ હોવાથી સુચિન્તિત કુલનો એક કપર્દિ નામનો સાધુ (શાહ) ધનના માનથી સહકુટુંબ અણહિલપુર ગયો ને ત્યાં તેણે બહુ દ્રવ્ય કમાઈ નવું દેવગૃહ કરવા ત્યાંના ભૂપ પાસે ભેટણું ધરી જગ્યા માગી ને તે મળતાં દેવમંદિર શરૂ કર્યું. તે માટે દોરડાં વગેરે આણતાં તે પરનું દાણ રાજના ધણીએ માગ્યું. દેવગૃહ માટેનું છે તેથી તે માફ થવું ઘટે એમ કહેવા છતાં દાણ લીધું એટલે તેણે ભૂપને સંતોષી દાણ વસૂલ કરવાનો અધિકાર હતો તે ઉપરાંત અર્ધો પોતે મેળવી શુલ્કશાળા(દાણના સ્થાન)માં પોતાના ભાઈને રાખી દેવમંદિર પૂરું કરવાનું ચાલુ કર્યું. (૨૯૮)

બીજી : ૪૭. દેવગુમ્. ૪૮. સિદ્ધ.

સિદ્ધસૂરિ : આ વખતે કક્કસૂરિની પાટે સિદ્ધસૂરિ થયા. કપર્દિનું દેવમંદિર પૂર્ણ થતાં મૂલનાયકની મૂર્તિ સુવર્ણમિશ્રિત પિત્તલની કરાવવાનું શરૂ કર્યું. આ મંદિર પાસે અગાઉ બંધાયેલ ભાવડારગચ્છનું દેવમંદિર હતું. તેના આચાર્ય વીરસૂરિને આ નવા મંદિરથી પોતાના મંદિરને આડખીલી થાય છે તેથી ખાર ઉત્પન્ન થયો. સૂત્રધાર મદને ૪૩ આંગળની વીરપ્રભુની મૂર્તિનું ખોખું બનાવ્યું ને તેમાં સુવર્ણમિશ્રિત પિત્તલ નાખવા માટે સોનાને ઊંનું કરી દ્રવિત રસ બનાવવાનું થાય ત્યારે વીરસૂરિ મંત્રશક્તિથી વરસાદ વરસાવતા. આમ બન્યા કર્યું એટલે કપર્દિએ સિદ્ધસૂરિ પાસે જઈ આ હકીકત કહી. તે સૂરિએ વરસાદને અટકાવ્યો. મૂર્તિ થઈ તેમાં બે ચક્ષુ લાખલાખનાં બે નીલમણિનાં મૂક્યાં. શુભ લગ્ને સિદ્ધસૂરિએ તેની પ્રતિષ્ઠા કરી. બાકીનું કામ વખનાગ કુલના બ્રહ્મદેવે પૂરું કર્યું. (૩૧૬) સિદ્ધસૂરિ વિહાર કરી ગયા.

તે સૂરિના શિષ્ય જંબૂનાગ ગુરુપટ્ટે રહ્યા. વિહાર કરતાં લુદ્ધયા નામના નગરમાં આવ્યા ત્યાં પરાક્રમી રાજા તણૂ હતો. સંઘે જઈ ગુરુને કહ્યું કે અહીં બ્રાહ્મણો જિનમંદિર કરવા દેતા નથી, એટલે ફરી વાર રાજા પાસે જઈ મંદિર માટે જગ્યા માગવા કહ્યું,

રાજાએ જગ્યા આપી ને તે પર મંદિર બાંધવા આજ્ઞા આપી. પછી વિપ્રો અડચણ ન કરે તે માટે ગુરુએ તેમને જણાવ્યું. તેઓ અસહિષ્ણુ હોઈ વાદ કરવા તત્પર થયા. ગુરુએ રાજા પાસે જઈ નિવેદન કર્યું. રાજાએ પોતાનું વર્ષકળ બંને પક્ષને કરવા કહ્યું, ને ગુરુના અને બ્રાહ્મણોના વર્ષકલમાં જેનું ખરું પડશે તે વિજયી ગણાશે એમ જણાવ્યું. જંબૂનાગે વર્ષકલમાં લખી આપ્યું કે અમુક દિવસે ને ઘડીએ મુમુચિ નામનો યવનાધિપ ૫૦૦૦૦ અશ્વ સહિત યુદ્ધસામગ્રી લઈ રાજ લેવાની ઇચ્છાથી આવશે. (૩૩૩) તેને કેમ હરાવી શકાશે તે પણ જણાવ્યું ને તે પ્રમાણે તે આવ્યો ને પરાજય પામ્યો. (૩૪૩) પછી રાજાએ આદેશ માગ્યો ને ગુરુએ જિનમંદિરનો આપ્યો. રાજાએ બ્રાહ્મણોને અવગણી પોતે તે કરાવી આપ્યું, ને તેમાં વીરપ્રભુના બિંબની જંબૂનાગે પ્રતિષ્ઠા કરી ને બ્રાહ્મણોની પણ પ્રીતિ મેળવી. તેમણે 'ચંડિકાશતક' જેવું 'જિનશતક' રચ્યું. (૩૪૭) તેમના શિષ્ય દેવપ્રભ મહત્તર હતા ને તેમના શિષ્ય કનકપ્રભ મહત્તરપદે હતા. કનકપ્રભના શિષ્ય જિનભદ્રને ગચ્છનાયકે ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું. તે ઉપાધ્યાય ગુર્જર દેશમાં ગયા ત્યારે તેમને ત્યાંના રાજા સિદ્ધરાજના ભત્રીજાને તેની માતાએ આવીને સોંપ્યો કે જેને ગુણવાન ને શાસનોત્તરિ કરનાર જાણીને ઉપાધ્યાયે તત્ક્ષણે દીક્ષા આપી. તે શિષ્ય શાસ્ત્રમાં પારંગત થઈ રાગકલામાં દક્ષ એવો વાયક - ઉપાધ્યાય થયો. શ્રી હેમસૂરિએ તેનું લોકોત્તર વાયકત્વ સાંભળી તેને સવારમાં વ્યાખ્યાન અવસરે કૌતુકથી બોલાવ્યો. તેણે આવી પોતાના વ્યાખ્યાનથી ભૂપમુખ્ય એવી સર્વ પરિષદને રંજિત કરી. હેમસૂરિએ તે શિષ્યની ઉપાધ્યાયજી પાસે માગણી કરી, પણ તેમણે તેને ઇચ્છાથી ન આપતાં પોતાની પાસેથી બલે કરીને લઈ લેશે એમ જાણી રાત્રે જ પોતાના શિષ્યને લઈ ત્યાંથી પ્રયાણ કર્યું, રસ્તામાં ભૂલા પડી સિનપક્ષી મહાસ્થાને સૈન્યના ભયથી આકુલ થઈ છાના થઈને રહ્યા. (૩૫૭)

કુમારપાલ રાજાએ હેમસૂરિના કહેવાથી સૈન્યને પાછળ મોકલ્યું પણ તે ન મળવાથી પાછું ફર્યું. દેવી ત્રિપુરાને બોલાવતાં દેવીએ કહ્યું કે પદ્મપ્રભ સિતમ્બર બધું સારું કરશે; તમારું અલ્પાયુ હવે છે, તો તે માટે હોમ કરશો તો હું સહાય કરીશ. તે પદ્મપ્રભ ગુરુ સહિત સપાદલક્ષ દેશના નાગપુર નગરમાં જઈ શ્રાવકોને હોમ માટે પૂછ્યું પણ તેમણે ના પાડી એટલે સિંધુદેશના ડંભરેલ્લપુરમાં ગયા. ત્યાં જસાદિત્ય નામનો ગચ્છભક્તિવાળો શ્રેષ્ઠી હતો તે હમેશ ઊઠીને સુવર્ણદાન કરતો હતો, તેણે પ્રવેશોત્સવ કર્યો. ત્યાંના રાજાને પદ્મપ્રભ ઉપાધ્યાયે ઉપદેશ આપતાં તે પ્રસન્ન થઈ ભત્રીશ હજાર દ્રમ, તેટલા ઘોડા ને તેટલા ઊંટ ગુરુને અર્પણ કરતાં તે અપરિગ્રહી જૈન સાધુ ન લઈ શકે એમ ગુરુએ જણાવ્યું, એટલે તે સર્વેની કિંમત ૬૪૦૦૦ દ્રમ ધર્મમાં ખર્ચવા શ્રેષ્ઠીએ કહ્યું ને તેણે તેમાંથી જિનમંદિર સામરોદીમાં કરાવ્યું ને તેમાં ઉપાધ્યાયે પ્રતિષ્ઠા કરી. પદ્મપ્રભે ત્યાં સમુદ્ર જેવી પંચનદે જઈ શ્રેષ્ઠીના સાંનિધ્યે હોમ ૧૦૮ નાળિયેર સોપાઈ આદિ ફલથી કર્યો એટલે ત્રિપુરા દેવી પ્રત્યક્ષ થયાં, ને ઇચ્છામાં હોય તે માગવા કંઈ વચનસિદ્ધિ માગતાં તે આપી અદૃશ્ય થયાં. (૩૮૧)

કોઈ શ્રાવક વિદેશથી માલ ભરીને વંદનાર્યે આવ્યો ને પૂછતાં દાનભયથી મરચાંને બદલે માષ લાવ્યો છે એમ જણાવ્યું. ગુરુએ કહ્યું 'તથાસ્તુ'. એટલે તેમ થતાં પોતે ખોટું બોલ્યો તે અપરાધ માટે ક્ષમા કરવા શ્રાવકે વિનંતી કરી એટલે માષને બદલે પાછાં મરિચ થઈ ગયાં. એક બ્રાહ્મણને વચનસિદ્ધિનો પરચો આવ્યો.

હવે ભીમદેવની પટ્ટરાણી કોઈ પણ દર્શનીને સ્વ-આસન તજી માન આપતી ન હતી, કારણકે તે માનતી હતી કે કોઈમાં જ્ઞાન નથી, માત્ર મુંડ મુંડાવવાથી પૂજવાને યોગ્ય ન થવાય. પદ્મપ્રભે જઈ યોગશાસ્ત્રનું જ્ઞાન, પૂરક વાયુને પૂરીને દશમ દ્વારે પદ્માસનસ્થ થઈ લઈ જઈને બતાવ્યું એટલે તે તેમને પગે પડી. ને પોતાના ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા. પછી તે સપાદલક્ષ દેશમાં વિહાર કર્યો. ત્યાં ખરતરાચાર્ય જિનપતિસૂરિ સાથે 'ગુરુકાવ્યાષ્ટક' પર વાદ કરી અજયમેરુ દુર્ગમાં વીસલ રાજાની સભામાં તેમને જીત્યા. આમ જંબૂનાગની સંતતિની કીર્તિ ગાઈ હવે કમાગત (ઊકેશગચ્છના) સૂરિઓ સંબંધી કહેવામાં આવે છે. (૪૦૭)

બીજી : ૪૯. કક્ક. ૫૦. દેવગુપ્ત.

દેવગુપ્તસૂરિ : સં. ૧૧૦૮ જતાં સિદ્ધસૂરિના પટ્ટે દેવગુપ્તસૂરિ આવ્યા.

બીજી : ભિન્નમાલમાં ભેંસા શાહે તેમના પદમહોત્સવમાં સાત લાખ ધન ખર્ચ્યું, કારણકે તે ગુરુના પાદપ્રક્ષાલનનું જલ વિષાપહાર કરતું એવી લબ્ધિ તેમનામાં હતી. મૂર્વે રિંડુવાણપુરે ભેંસા શાહની ભાર્યા છાણાં થાપતી તે ગુરુપદેશે બાળવામાં આવતાં રૂપાનાં થઈ જતાં તેમાંથી ગદહિયા સિક્કા કાઢ્યા. ભેંસા શાહની માતા શનુંજયની યાત્રાએ જતાં ખરચી ખૂટતાં પાટણમાં ઈશ્વર શ્રેષ્ઠીની પાસે ખરચની માગણી કરીને પૂછતાં પોતે ભેંસા શાહની માતા છે એમ જણાવ્યું. તેણે મશ્કરી કરી કે 'અમારે ત્યાં પાણી લાવે છે તેની માતા ?' માતાએ ધન લઈ યાત્રા કરી ઘેર જઈ પુત્રને તે વાત જણાવી. ભેંસા શાહે સામાન્ય વેશે પાટણ જઈ તે શેઠને પૂછ્યું, 'રૂપું લેશો ?' શેઠે કહ્યું, 'જેટલું લાવ તેટલું લઈશ.' ભેંસા શાહે રૂપાના ગદહિયા પુષ્કળ લાવી ધર્યાં. શેઠ એટલા બધાની કિંમત ન આપી શક્યો એટલે પાટણના બધા શ્રેષ્ઠીને ભેગા કરી તે દ્વારા ભેંસા શાહને પોતાને વચનથી છોડવા વિનંતી કરી, ને એને ચરણે પડ્યો. ગુર્જર ભૂમિમાં મહિષ - ભેંસા - પાડાથી પાણી લાવવાનું બંધ કરાવી ભેંસા શાહે તેને વચનથી મુક્ત કર્યો, ને પોતાનું તે ધન સાત ક્ષેત્રમાં વાપર્યું. આથી 'ગાદિયા' એવી શાખા થઈ.

૫૧. સિદ્ધ. ૫૨. કક્ક.

કક્કસૂરિ : સં. ૧૧૫૫માં દેવગુપ્તસૂરિની પાટે કક્કસૂરિ આવ્યા કે જેમણે જીવનપર્યંત એકાંતરા ઉપવાસ ને આંબિલનું પારણું એમ તપ કર્યું. આથી શિથિલાચારી સાધુઓ અને સાધ્વીઓએ તેમને તજી દીધા. તેમના શુદ્ધ સંયમથી ગચ્છ હવે તેમના સંસ્કૃત નામ પરથી કકુદ નામનો કહેવાયો. સપાદલક્ષથી મરુકોટ્ટપુરમાં સાર્થ જતો હતો તેને સ્વેચ્છાથી પોતાની શક્તિથી આચાર્યે રક્ષિત કર્યો. વળી જ્યેષ્ઠ માસમાં અર્બુદગિરિ પર ચઢતા સંઘને તરસ લાગી ને પાણી મળે નહીં તે વખતે આચાર્યે પદ્મા નીચેના વડ

નીચે દર જોઈ તેમાંથી પાણી કાઢી સંઘને તરસથી મરતાં બચાવ્યો. આ પાણીનો કુંડ હજુ પણ વિદ્યમાન છે ને દર વર્ષે ઉકેશગચ્છીય શ્રાવકો ચન્દ્રાવતી પાસેની તે વડ નીચેની પદ્માએ જઈને સ્વધર્મવાત્સલ્ય ભોજનાદિથી કરે છે ને નારી રૂપે દેવતાવસરે સચ્ચિકા દેવી પધારે છે. (૪૧૯)

હવે આચાર્ય માંડવ્યપુરમાં (મંડોલરમાં) દેવતાવસરવિધિ કરવા આવ્યા. ત્યાં અન્ય ગ્રામથી આવેલ એક શ્રાવક ઉપાશ્રયે આવ્યો. સાધુ ભિક્ષાર્થે ગયા હતા ને સૂરિ પાસે દેવતાવસરવિધિ ચાલતી હતી ને ત્યાં સ્ત્રી રૂપે દેવી હતાં. શ્રાવક સૂરિને એકાંતે સ્ત્રી સાથે જોઈને પાછો ફર્યો ને સૂરિના ચારિત્ર્યમાં શંકા કરી એટલે દેવીએ તેને લોહી વમતો કર્યો. સંઘ અને પછી સૂરિના કહેવાથી તેનું લોહીવમન બંધ કર્યું અને સૂરિએ દેવીએ હવેથી આ વિષમ યુગ હોઈ પ્રત્યક્ષ રૂપે ન આવતાં સ્મૃતિ કરાવવી ને દેવતાવસરે ધર્મલાભ તેને આપશે - આવી વ્યવસ્થા કરી. ત્યારથી દેવી પ્રત્યક્ષ રૂપે આવતાં નથી ને કાર્યકાલે સાંનિધ્ય રાખે છે. (૪૩૫)

ત્યાર પછી વિહરતા ગૂર્જરાવનિમાં અણહિલપુર સંઘના આમંત્રણથી આવ્યા, ત્યારે કુમારપાલ રાજ્ય કરતો હતો કે જે હેમસૂરિનો 'પદામ્બુજમધુવ્રત' હતો. તેની અભ્યર્થનાથી રાજગુરુ હેમસૂરિએ 'યોગશાસ્ત્રસૂત્ર' સૂત્રિત કર્યું. (૪૩૮) તેમની ગુણચન્દ્ર નામનો સ્વોત્કર્ષથી ગર્વિત શિષ્ય હતો. સૂરિના ઉપાશ્રયમાં રાજાના ભટ્ટપુત્રોને રાજા હુકમ કરી મોકલતો. સર્વેએ કહ્યું કે અમારા પક્ષે કક્કસૂરિ છે તેથી તેમને બોલાવ્યા ને સર્વે સૂરિઓ તેમને મળવા ઉપાશ્રયે એકઠા મળ્યા. તેનો એક પ્રસંગ નોંધેલ છે. (૪૬૯)

કક્કસૂરિ પાટણમાં કેટલોક કાલ રહીને દેવગુમ ગુરુને પોતાની પાટ પર સ્થાપી સ્વર્ગસ્થ થયા. હેમસૂરિ લોકવ્યવહારે જઈને બધા દર્શનીઓ પાસે નીચેનો દોહો બોલ્યા : (જુઓ દોહો ક.૧૩૯, જૈન ગૂર્જર કવિઓ, ભાગ ૧૦, પૃ.૧૧૪)

ગયઉ સુકેસરિ પિયહુ જહુ નિશ્ચિતઈ હરિણાઈ,

જસુ તણઈ હુંકારડઈ મુહહ પડંતિ ત્રિણાઈ.

- જેના હુંકારથી મોઢામાંથી તરણાં પડી જતાં હતાં એવો કેસરીસિંહ ગયો, હવે હે હરણો ! નિશ્ચિતપણે પાણી પીઓ. (૪૭૨)

બીજી : સં.૧૧૫૪. એમણે હેમસૂરિ, કુમારપાલના વચનથી કૃપાહીન મુનિઓને દેશ બહાર કઢાવ્યા.

સ્વ. સં. ૧૨૧૨. લેખ, સં. ૧૧૭૨, બુ. ૨ નં. ૮૧૭.

દેવગુમસૂરિ : શ્રી નામની પાંચ ભાઈવાળી બાલવિધવા શ્રાવિકાએ ગુરુ દેવગુમસૂરિને ધર્મબાંધવ સ્વીકાર્યા. તેણે પોતાના ભાગના સવા લાખ દ્રમ્મ ધર્મહેતુએ આપ્યા કે જેમાંથી ઊંચો રંગમંડપ બંધાયો. પછી સૂરિ લાંબો કાળ ગચ્છભાર ધારી કક્કસૂરિને નિજ પદે સ્થાપી દેવભૂમિમાં ગયા. (૪૭૮)

બીજી : ૫૩. દેવગુમ : તેમણે લક્ષ દ્રવ્ય તજી દીક્ષા લીધી હતી.

[સમય આશરે સં. ૧૧૬૫થી ૧૨૩૨.]

૫૪. સિદ્ધ. ૫૫. કક્ક.

કક્કસૂરિ : સં. ૧૨૩૨માં મરુકોટ્ટ જવા આચાર્ય ચાલ્યા. રસ્તે જતાં સ્થલો નિર્જલ આવ્યાં. જ્યેષ્ઠ માસ હતો અને શ્રાવક વર્ગ સાથે હતો તે તરસથી વ્યાકુલ થયો. ગુરુએ પંખીવાળા વૃક્ષને જોઈને ત્યાં જઈ ધ્યાન ધરી પ્રભાવથી પાણી કાઢી આપ્યું. શ્રાવકનો સાથ તરસથી મરતો બચી ગયો. મરુકોટ્ટમાં પ્રવેશોત્સવ થયો. ત્યાં જોઇયવંશી સ્વામી સિંહબલ હતો ને ગુરુભક્ત હતો. તેની બહેન રત્નાદેવી પિયર રહેતી તે ગુરુના યોગશાસ્ત્રના વ્યાખ્યાનમાં હંમેશ આવતી. તેણે યોગશાસ્ત્રનું પુસ્તક લખી આપ્યું. એકાંતરા ઉપવાસ કરી સર્વ વિકૃતિ તજી દુષ્કર તપ ગુરુએ આદર્યું, સં. ૧૨૩૬ (રસાગ્નિ બાહુ જૈવાતુક વર્ષે). પ્રહ્લાદકૂપ નામના નગરમાં આવેલ નેમિનાથ દેવાલયના શિખરે પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી ભયાણા દેશમાં જઈ ત્યાંના દેશનાયકને ધર્મવાસિત કર્યો. પછી સિદ્ધસૂરિ થયા. (૪૯૭)

સં. ૧૨૫૬માં પ્રહ્લાદકૂપપુરના નેમિનાથના દેવાલયના શિખરે પ્રતિષ્ઠા કરી. લેખ સં. ૧૨૫૬, ના. ૧.

[તૃષ્ણાતુર સંઘને પાણી કાઢી આપવાનો પ્રસંગ બીજી પટ્ટાવલીએ ૩૪. કક્કસૂરિ સાથે જોડ્યો છે.]

બીજી : તેમણે મરોટકોટ પ્રકટ કર્યો.

૫૬. દેવગુપ્ત : [સં. ૧૨૫૨].

૫૭. સિદ્ધ. ૫૮. કક્ક. ૫૯. દેવગુપ્ત. ૬૦. સિદ્ધ.

સિદ્ધસૂરિ : તેમના ગુરુબાતા વીરદેવ ઊકેશપુરમાં રહી શ્રાવકપુત્રોને ભણાવતા ને નભોગમનવિદ્યા આદિ કલામાં સિદ્ધ હતા. એક ગર્વિષ્ઠ યોગીએ આવી તેમની પાસે પીવા પાણી માગ્યું એટલે બાલકોને જલ લાવી પાવા કહ્યું. તે બાલકો ઊઠવા જાય પણ જમીનને ચોટી ગયેલા એટલે ઊઠાય નહીં. એટલે ઉપાશ્રયમાં પડેલા બે પાણાને હુકમ કર્યો કે આ વરાકને ભૂ પાઓ. પાણાએ સજીવ થઈ તે યોગી પર પ્રહાર કરતાં તે પડી ગયો. તેણે પગે લાગી ક્ષમા માગી. હવે વીરદેવ મુનિ ત્યાં હતા એટલામાં સં. ૧૨૫૨માં તુરુષ્કો (તુર્કો) આવ્યા. લોક નાઠા. વીરદેવ તો સ્થિર થઈ રહ્યા. વીરબિંબ પાસે પથ્થર આડા દીધા. મ્લેચ્છો પર નભમાંથી તરવારના ઘા થયા. યવનો મંદિરના ગર્ભગૃહમાં જઈ ન શક્યા. જ્યારે મ્લેચ્છસૈન્યથી ઊકેશપુરનો આ રીતે ભંગ થયો ત્યારે સિદ્ધસૂરિ ગૂર્જરમંડલમાં હતા. (૫૧૩)

હવે વીરાત્ ૩૦૦માં નિષ્પત્ત થયેલ હોવાથી જીર્ણ થયેલ સિદ્ધચક્રના મંત્રવાળો દેવતાવસરે રાખેલ રૂપાના પટનો ઉદ્ધાર સિદ્ધસૂરિએ સં. ૧૨૫૫માં કર્યો (૫૧૬). પછી કોઈને આચાર્ય બનાવ્યા વગર તે સૂરિ સ્વર્ગસ્થ થયા તે વખતે ઉચ્ચ નગરથી ઉપાધ્યાય-પદધારી વર્દમાનને સંઘે બોલાવ્યા ને સં. ૧૨૭૮ (નાગર્ષિ બાહુ રજનીકર)માં દેવગુપ્ત નામ આપી કાસહદગણ પાસે તેમને ગુરુ કર્યા. (૫૧૯)

[સં. ૧૨૫૨માં શાહબુદ્દીન ઘોરીએ ઓશિયા ભાંગ્યું.]

બીજી : ૬૧. કક્ક. ૬૨. દેવગુપ્ત.

દેવગુપ્તસૂરિ : તેમણે દેવાનંદને ઉપાધ્યાય બનાવ્યા કે જેમણે ગુરુની આજ્ઞાથી ભયાનક દેશમાં જઈ નઈનગરમાં બાહુલિ શાહે કરાવેલા નવા નેમિભુવનમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. દેવગુપ્તસૂરિએ સ્વહસ્તે વીરચન્દ્ર પંડિતને દીક્ષિત કર્યા કે જે આગમછંદાદિ કલામાં પ્રવીણ થયા. વિહારમાં જ્યાંજ્યાં દોષ હતા ત્યાંત્યાં તે નિવાર્યા ને મંત્રશક્તિથી ઘણાને વશ કર્યા. તેમણે મરુકોટ્ટમાં પાર્શ્વજિનમંદિરમાં ગોઠીઓને ઉપદ્રવ કરતા ક્ષેત્રપાલને મંત્રના ખીલાથી ખોડીને ઉપદ્રવ ટાળ્યો. સિંધુ દેશમાં વિદ્યાથી તે પ્રસિદ્ધ થયા. એમનું નામ હમણાં પણ ત્યાં લેવાય છે. વળી ષંડેરક સૂરિ પાસે જાવાલિપુરમાં લોકવ્યવહારે (ખરખરે) જતાં ત્યાં ક્રિયા થતી જોઈ તે સૂરિને કહ્યું કે ઓગણત્રીસમે દિને મારી (મારા શબ) પાસે આવી ક્રિયા તમે કરતા હશે ને તે જ પ્રમાણે આઠમે દિને તાવ આવ્યો ને પોતે સ્વર્ગસ્થ થયા. આમ ૨૮ વર્ષની ઉંમરના આઠ શાસ્ત્રમાં પંડિત એવા વિખ્યાત શિષ્ય (વીરચન્દ્ર) ગયા. (૫૩૮)

શિષ્યમંડળ : દેવગુપ્તસૂરિનો બીજો શિષ્ય દેવચન્દ્ર થયો કે જેને સરસ્વતીએ પ્રત્યક્ષ થઈને વર આપ્યો. તે વિદ્યારસ નહીં સહન થવાથી અભિમાની થઈ ગચ્છ છોડી મહારાષ્ટ્ર, તિલંગ, કર્ણાટ દેશમાં ગયો. ત્યાં તેણે સાત છત્રવાળા જાપુલીયકવાદી નામે ધર્મરુચિને જીતી સર્વ છત્ર છોડાવ્યાં. વળી તિલંગે વાદીને જીતનારા એવા દિગંબર ધર્મકીર્તિને જીતીને તેને વનમાં મૂકી દીધો. એમ અનેક વાદીને તે દેશમાં જીતી શ્વેતાંબરદર્શનને અજવાળ્યું. કર્ણાટકવાસી ધનિક વ્યવહારી મહાદેવે સદ્ભક્તિથી કરેલી પ્રાર્થનાથી સંસ્કૃતમાં 'સાહસાંક' નામનું 'ચન્દ્રપ્રભચરિત' ૨૧ સર્ગવાળું રચ્યું. (૫૪૫)

સ્થિરચન્દ્ર નામનો શિષ્ય પ્રમાણ, તર્ક તથા કવિત્વમાં કુશલ થયો. શિષ્ય હરિશ્ચન્દ્ર નામના ઉપાધ્યાયે કચ્છદેશમાં વિહાર કરી ત્યાંના રાજાને પ્રતિબોધી ત્યાં બાલિકાને દૂધ પીતી કરી મારી નાખવામાં આવતી તે પ્રથાને અટકાવી. (૫૪૮)

ચન્દ્રપ્રભ ઉપાધ્યાય નિમિત્તકલા જાણતા. હરિશ્ચન્દ્ર (બીજા) નામના વાયનાચાર્ય સરસ વ્યાખ્યાન કરવામાં વિખ્યાત હતા, ને તેમણે સુખાસનમાં બેઠેલા સારંગદેવ ભૂપને બે ઘડી રસ્તામાં વ્યાખ્યાનના રસથી સ્થિર કર્યો હતો. બીજા વાયનાચાર્ય નામે પાસમૂર્તિ હતા. તેમના શિષ્ય હર્ષચન્દ્ર લિંગાગોત્રના હતા, જે સામાન્ય હતા તે પણ સૂરિના હસ્તથી દીક્ષિત થઈ અસામાન્ય ગુણવાળા થયા હતા.

આ દેવગુપ્તસૂરિના સમયમાં વામનસ્થલીના સાધુ (શાહ) સમુદ્ધરે વીરમંદિર કરાવ્યું ને તે દેશમાં ઊકેશવંશ નહોતો તે સ્થાપ્યો. અર્જુન ભૂપતિના પ્રસાદપત્રથી કુમારસિંહ બાર હજાર અશ્વવાળો થયો હતો તેણે ગોહદ(ગોધરા)ના રાજાને રણભૂમિમાં જીત્યો, ને તેથી ભૂપતિએ 'મહારાણક'નું પદ તેને આપ્યું ને તેણે સ્તંભતીર્થમાં વીરજિન- મંદિર કરાવ્યું. ધૃતઘદિ નામની નગરીમાં વીજા સપાલા એ બંનેએ, માલવદેશના જયસિંહપુરે પદધારી સાધુ આભૂએ, પુષ્કરિણીમાં સાધુ તોલિયારે નવાં જિનમંદિર બંધાવ્યાં. એ સર્વ મંદિરોમાં દેવગુપ્તસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. કેટલાંક વર્ષો સર્વત્ર વિહાર કરી પ્રહ્લાદનપુર(પાલણપુર) આવી વૃદ્ધવાસમાં રહ્યા. પોતાની ૮૪ વર્ષોની ઉંમર થઈ ને આયુષ્ય જાણવા સત્યકા દેવીનું

ધ્યાન ધર્યું. એક વિકૃતિનો આહાર યાવજ્જીવ રાખી નમસ્કારમંત્રનો જપ ચાલુ રાખ્યો. દેવીએ પ્રત્યક્ષ થઈ કહ્યું કે ૩૩ દિન પછી મૃત્યુ છે તો કોઈને સૂરિ નીમી જાઓ. કોઈ સૂરિપદ યોગ્ય જણાતો નથી તો શું કરવું ? દેવીએ જણાવ્યું કે આ બાલચન્દ્ર સૂરિપદને યોગ્ય છે એટલે સં. ૧૩૩૦ (ખ વન્હિ અગ્નિ શશાંક) વર્ષે પોતાના મરણ પહેલાં સ્વહસ્તે તેને સૂરિપદ આપી સિદ્ધસૂરિ નામ રાખ્યું. (૫૭૨)

બીજી : ૬૩. સિદ્ધ. ૬૪ કક્ક.

૬૫. દેવગુપ્ત :

લેખ સં. ૧૩૫૩ ના. ૧.

૬૬. સિદ્ધ.

સિદ્ધસૂરિ : આ સૂરિએ વિવાહિત લગ્નોત્સુક કન્યાને તથા ત્રણ લાખની સંપત્તિ તજી વીશ વર્ષની વયે દીક્ષા લીધી. તેમના શિષ્ય ઉપાધ્યાય મુનિશેખર થયા કે જેઓ સામાન્યપણે હંમેશાં ૨૪ જિન સ્તવ ૧૦૮ વારે સ્મરતા. બીજા મુનિરત્ન ઉપાધ્યાય, નાગેન્દ્ર વાચનાચાર્ય, લક્ષ્મીકુમાર વાચનાચાર્ય, સોમચન્દ્ર તથા મંગલકુંભ આદિ અસંખ્ય શિષ્ય થયા. આ સિદ્ધસૂરિએ માલવના મુખતિલકરૂપ માંડવ્ય નામના દુર્ગ પર હરદેવ અને વિજયદેવે કરાવેલા ચૈત્યમાં ૨૪ જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. આ હરદેવ અને વિજયદેવે શત્રુંજય મુખ્ય તીર્થના સંઘપતિ થઈ યાત્રાસંઘ કાઢ્યો, તેની સાથે સિદ્ધસૂરિ ગયા. તે એક લાખ શ્રાવકનો સંઘ હતો તેને સર્વ નગરના વાસીઓ જમાડતા. (૫૮૩)

દેશલના પુત્રે દેવગિરિ દુર્ગમાં કરાવેલ સુવર્ણકુંભથી ભૂષિત પાર્શ્વમંદિરમાં, તથા જ્ઞાણદુર્ગમાં મંડલીકે કરાવેલા વીરમંદિરમાં આ સૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી, વિમલાચલ પર ત્રિભુવનસિંહે કરાવેલા દેવમંદિરમાં વર્તમાન ૨૦ જિનની તથા શત્રુંજય પર દેવજગતિમાં દેશલે કરાવેલ યુવાગારમાં બે બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી. તેમની કૃપાથી દેશલના સહોદર સાધુ આશાધરે સંઘપતિ બની શત્રુંજય તીર્થાંદિની યાત્રા સિદ્ધસૂરિ સાથે સંઘ સહિત કરી. વળી તે સૂરિની કૃપાથી સંઘપતિ બની વિમલગિરિ (શત્રુંજય) પર તેણે ઉદ્ધાર કર્યો. (૫૮૨)

ચિત્રકૂટનો સોમસિંહ પણ સંઘનાથ બન્યો. તથા ઉક્ત કુમારસિંહના પુત્ર મુંજાલે નૃપહસ્તથી સુરાષ્ટ્ર દેશનો વ્યાપાર મળ્યા પછી - સર્વાધિકારી થયા પછી ઉજ્જયંત (ગિરનાર) પર બે દેવકુલિકા અને વામનસ્થલીમાં મોટા મંડપવાળી દેવકુલિકા કરાવી તથા સ્તંભતીર્થમાં પોતાના પિતાએ કરાવેલા વીરમંદિરમાં બાવન સુંદર કુંભ ને એક દંડ કરાવ્યા. આ સર્વની પ્રતિષ્ઠા સિદ્ધસૂરિએ દરેક સ્થલે જાતે જઈને કરી. (૫૮૭)

તે સૂરિની કૃપાથી લક્ષપતિ નામના લાખોપતિએ મથુરા અને હસ્તિનાગપુરની યાત્રા કરી. તે યાત્રામાં સ્થિરદેવના પુત્ર કાલિયે સ્વપિતાના બંધુ લક્ષપતિને સહાય કરી અને વળી તેણે ભર્તૃપુરમાં નવું જિનમંદિર બંધાવ્યું; તેનો નાનો ભાઈ લુંઢક શત્રુંજય પરના સમરાએ ઉદ્ધાર કરેલા જિનની યાત્રા કરવા મુખ્ય સંઘપતિ થયો. (૬૦૧)

સિદ્ધસૂરિ વિહરતાં અણહિલપુર આવ્યા. ત્યાં વેસટ વંશના સાધુ ગૌસલના પુત્ર દેશલ અને તેનો ભાઈ આશાધર હતા. સં. ૧૩૬૮ પછી એટલે સં. ૧૩૬૯માં શત્રુંજય

તીર્થના ઋષભમંદિરનો ભંગ મ્લેચ્છોએ કર્યો. સર્વ સંઘ દુઃખિત થયો. કેટલાકોએ અમુક દિવસો સુધી શાકવાળું ધાન્ય તજ્યું. દેશલે સૂરિ પાસે જઈ તેનો ઉદ્ધાર કરવાનો મનોરથ જણાવ્યો. સૂરિએ તે સફલ થશે એમ કહ્યું. એટલે પુત્ર સમરસિંહને તીર્થોદ્ધારનું સર્વ કાર્ય સોંપ્યું. અલપખાન પાસેથી તીર્થોદ્ધાર કરવા માટે ફરમાન લીધું ને સંઘની આજ્ઞા લીધી. આરાસણની ખાણમાંથી બિંબ માટે ફલિકા મંગાવી, અને (સમરસિંહે) બ્રહ્મચર્યાદિ સહિત અભિગ્રહ લીધો. શત્રુંજય પર સૂત્રધારો સાથે ફલિકા મોકલાવી અને તેને તેઓ ઘડવા લાગ્યા. સર્વ સહાયકારી થયા. પ્રતિષ્ઠાસમય જ્યોતિષીઓ પાસે શોધાવી સૂરિમુખ્ય સંઘને ભેગો કરી સંમતિ મેળવી. સમસ્ત દેશના સંઘોને આહ્વાન આપી ઘણા સૂરિઓ સહિતના મહા સંઘને લઈને દેશલ સંઘપતિ સિદ્ધસૂરિ સહિત ચાલ્યો. શત્રુંજય જતાં ત્રણ પુત્રો (સહજ, સાહજ ને સમરસિંહ) ધન સાથે મળ્યા, ને (નાના ભાઈ) લાવણ્યસિંહના બે પુત્રો (સામંત ને સાંગણ) પણ આવી ખડા થયા. આ પાંચ પાંડવો તીર્થનો ઉદ્ધાર કરવા જાણે આવ્યા હોય નહીં એમ લોકો બોલતા થયા. સર્વ પ્રતિષ્ઠાસામગ્રી દેશલે રચી ને સં.૧૩૭૧ (ઉડુપ વાજિ કૃષ્ણાનુ સોમ) તપસિ - માઘ માસે શુકલ ચૌદશ સોમવારે વાજિંત્ર અને ધવલ ગીત સહિત નાભિનન્દનની સિદ્ધસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી. (૬૩૧)

પૂર્વે વજ્રસ્વામીએ પ્રતિષ્ઠા કરેલી અને હમણાં સિદ્ધસૂરિએ કરી. મંદિર આખું મૂલથી યવનોએ પડાવી નાખ્યું હતું તેનો ઉદ્ધાર દેશલે કર્યો. પૂર્ણ થયેલ પ્રાસાદના શિખર ઉપર કલશ ચડાવ્યા ને દંડપ્રતિષ્ઠા ગુરુએ કરી. ત્યાં પહેલાં જાવડિ નાચ્યો હતો તેમ અત્યારે દેશલ સહકુટુંબ નાચતો હતો. અર્થીઓને નાણું, સોનું, માણિક્ય, વસ્ત્ર દેશલે આપ્યાં. મહાપૂજાદિ ક્રિયા કરી વીસ દિવસ રહી તે ગિરિ પરથી ઊતર્યો. પદધારી પાંચસો ને બે હજાર તપસ્વીઓને બહુમૂલ્ય વસ્ત્રોથી પડિલાભ્યા. સાતસો ચારણો, ત્રણ હજાર બંદિઓ, હજારો ગાયકોને અન્ન, સુવર્ણ અને વસ્ત્રનાં દાન કરી સાધુ સમરસિંહે દેશલનું સન્માન કર્યું. (૬૪૧)

હવે સંઘપતિ ઉજ્જયન્ત તીર્થને નમવા ગયો. જીર્ણદુર્ગ(જૂનાગઢ)માં તે વખતે તેનો રાજા મહીપાલદેવ હતો. સમરસિંહના ગુણોથી આકૃષ્ટ થઈ સામો આવ્યો. તેની સમક્ષ તેણે ભેટ ધરી તેને સંતોષ્યો. તે તીર્થમાં પણ દેશલ પૂર્વતીર્થ કરતાં પણ જાણે વધુ પૂજામહિમા કરીને ગિરિનારથી ઊતર્યો. પછી દેવપત્તન(પ્રભાસપાટણ)નો અધિપતિ રાજા મુઘરાજ સમરસિંહના દર્શન કરવા ઉત્કંઠિત હતો, તેથી તેની અભ્યર્થનાથી સંઘપતિ સંઘ લઈ દેવપત્તન ગયો ને મુઘરાજ સામો આવ્યો. ત્યાં ચતુર્વિધ સંઘ અને દેવાલય સહિત સંઘપતિ સોમેશ્વરદેવ પાસે આવ્યો. મુઘરાજે ઉત્સવ કર્યો અને એક પ્રહર ત્યાં ગાળ્યો. ત્યાંના મુખ્ય અગ્રેસર જટાધરે (મહંતે) તેમજ ગંડોએ ઘણો ઉત્સવ કર્યો. સંઘપતિએ સંઘને પ્રિયમેલકમાં - પ્રિયના સમાગમમાં - સ્થાપ્યો ને ભવ્ય - સત્યયુગમાં જે ન બન્યું તે આ વેળા બન્યું. કક્કસૂરિએ કહેલું કે 'આ પૃથ્વી પર અનેક સંઘપતિઓ થયા, પણ હે સમર ! તારા માર્ગે કોઈ ગયો નથી. નાભેયજિનનો ઉદ્ધાર

કરી દરેક નગરમાં જતાં તેના સ્વામીઓ સામા આવ્યા અને સોમેશપુરમાં પ્રવેશ કરી તે તારી કીર્તિ વધારી.' ત્યાં ઘણું દાન દઈ અષ્ટાહ્નિકા-ઉત્સવ કરી જિનચૈત્યમાં જિનપૂજા અને સોમેશ્વરદેવના મંદિરમાં તે દેવની પૂજા કરી. (૬૫૨)

પછી સંઘ દ્વીપ (દીવ) ગયો. ત્યાંનો રાજા મૂલરાજ હતો. તેણે જલમાર્ગમાં હોડીઓની સગવડ કરી અને નાવ પર સાદડીઓ મૂકી તે પર દેવાલય રાખી શહેરમાં સંઘને લઈ ગયો; ત્યાં પણ અષ્ટાહ્નિકા-મહોત્સવ કર્યો પછી સંઘપતિ પુનઃ શત્રુંજય આવ્યો. (૬૫૫)

આ બાજુ એમ થયું કે સિદ્ધસૂરિ કિંચિત્ રોગથી બાધા પામતા જીર્ણદુર્ગમાં રહ્યા. સંઘે કહ્યું કે આયુષ્યની ખબર નથી તો કોઈ શિષ્યને સૂરિમંત્ર આપો. ત્યારે ગુરુએ કહ્યું કે પાંચ વર્ષ એક માસ અને નવ દિન હજુ મારું આયુષ્ય છે ને હું સૂરિને કર્યા વગર દેહમુક્તિ નહીં કરું. સંઘે ફરીથી વિનતિ કરી કે સ્થાવર તીર્થ સ્થાપ્યું, હવે જંગમ તીર્થ કૃપા કરી સ્થાપો. એટલે સિદ્ધસૂરિએ તે વિજ્ઞપ્તિ માન્ય રાખી. મેરુગિરિ નામના શિષ્યને સૂરિપદ સં. ૧૩૭૧ના કાલ્યુન શુકલ પંચમીએ આપી તેમનું કક્કસૂરિ નામ રાખ્યું. ત્યાં પાંચ દિન ઉત્સવપુરઃસર રહી પછી ત્યાંથી નીકળી દેશલના સંઘને શત્રુંજયે જઈ મળ્યા. (૬૬૫)

શત્રુંજય મહાતીર્થની પુનર્યાત્રા કરી સંઘપતિ દેશલ ગુરુ સાથે અનુક્રમે શ્રીપત્તન આવ્યો; કુલ ૨૭ લક્ષ ને ૭૦ હજાર તીર્થોદ્ધારમાં સંઘપતિ દેશલે ખર્યા. ફરી વાર સં. ૧૩૭૫માં દેશલે સાત સંઘપતિઓ તથા ગુરુ સાથે મોટાં સર્વ તીર્થોની બે વાર યાત્રા કરી. તેમાં બે હજાર માણસો હતાં. (૬૬૮)

સિદ્ધસૂરિએ ત્રણ માસ જેટલું આયુષ્ય બાકી જાણી દેશલને કહ્યું કે 'તમારું આયુષ્ય પણ હવે એક માસનું છે. તો હું ઊકેશપુર જઈ કક્કસૂરિને મુખ્ય ચતુષ્ક્રિકામાં શાંતિથી સ્થાપીશ. તમને જો ઇચ્છા હોય તો હમણાં જ ચાલો, કારણકે તે દેવનિર્મિત વીર પ્રભુનું ઉત્તમ તીર્થ છે.' પછી દેશલ સાધુ ને મેળવેલા સંઘ સહિત સિદ્ધસૂરિએ ઊકેશપુર પ્રત્યે પ્રયાણ કર્યું. રસ્તામાં દેશલ સ્વર્ગસ્થ થયો. સિદ્ધસૂરિએ માઘ પૂર્ણિમા દિને મુખ્ય સ્થાને સ્વહસ્તે કક્કસૂરિને સ્થાપ્યા. ત્યારે મુનિરત્નને ઉપાધ્યાયનું, શ્રીકુમાર અને સોમેન્દ્રને વાચનાચાર્યનું પદ આપ્યું. દેશલના પુત્ર સહજે વીરની મૂર્તિનો સ્નાત્રાભિષેક અઢાર ગોત્રવાળાને સાથે રાખી કર્યો, અખંડ અન્નસત્રો ખોલ્યાં, સાધર્મિક વાત્સલ્ય કર્યું. ત્યાં અષ્ટાહ્નિકા-ઉત્સવ કરી સૂરિ ફલવર્ધિકા (ફલોધી) સહજ સાથે ગયા. ત્યાં પાર્શ્વ પ્રભુને વાંઘા. પછી પત્તનપુર (પાટણ) સંઘ સહિત સૂરિજી આવ્યા. પોતાનું એક માસ આયુષ્ય બાકી જાણી સિદ્ધસૂરિએ કક્કસૂરિને બોલાવી તે જણાવ્યું ને કહ્યું કે આઠ દિન બાકી રહે એટલે સંઘને ખમાવી મને અનશન આપવું. અનશન આપવા કહેતાં કક્કસૂરિએ અનશન આપ્યું નહીં એટલે ગુરુએ પોતે બે અપવાસ કર્યા, અને અનશન ત્રહણ કર્યું. તે છ દિન પછી કહેલા દિને સહજ પ્રમુખ ભક્તિમાન શ્રાવકોએ મૃત્યુમહોત્સવ કર્યો. ચાર વર્ષોના દરેક બાલ યુવા વૃદ્ધ વંદનાર્થે આવ્યા. આસપાસના

પાંચ યોજનમાં આવેલાં ગામોમાં એવું કોઈ નહીં હોય કે જે વંદના કરવા આવ્યું નહીં હોય. મૃત્યુ કોઈ ન જાણે અને આ સૂરિએ જાણી જણાવ્યું તેથી લોકોએ મૃત્યુમહોત્સવ કરવાનું આદર્યું. છ દિવસ સુધીમાં એકવીસ મંડપવાળું વિમાન બંધાવી તેમાં સૂરિશરીર રાખ્યું. સ્ત્રીઓના હઠ્ઠીસકથી અને સ્થાનેસ્થાને દાંડિયારાસથી વાદિત આદિ સહિત પુરમાં થઈને વિમાનને કાઢવામાં આવ્યું. શ્રાવકો ખાંધ દેતા ગયા. ચંદન અગર કપૂરથી અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. એ રીતે સં. ૧૩૭૬ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૩ને દિને સૂરિ સ્વર્ગે ગયા. (૬૮૭)

બીજી : સં. ૧૩૩૦માં. ચીચટ ગોત્રે ઉબરરાયે સ્થાપેલા આબુની તળેટીમાં આવેલા વરણી નામના સુંદર નગરમાંથી શા દેશલે શત્રુંજય આદિ સાત તીર્થમાં ચૌદ કોટિ દ્રવ્યના ખર્ચે ચૌદ યાત્રા ચૌદ વાર કરી. પ્રથમ દેવગુપ્તસૂરિ અને તેમના પટ્ટધર સિદ્ધસૂરિ પ્રમુખ સમગ્ર સુવિહિત સૂરિના હસ્તે દેશલને 'સંઘપતિ' તિલક કરાવ્યું. કહ્યું છે કે

શ્રીદેશલ: સુકૃતપેશલવિત્તકોટિચંચશ્ચતુર્દશજગજ્જનિતાવદાત: ।

શત્રુંજયપ્રમુખવિશ્રુતસમતીર્થ: યાત્રા ચર્તુદશ ચકાર મહામહેન ।।

તેના પુત્રો સમરા અને સહજાએ વિમલવસતિનો ઉદ્ધાર સં. ૧૩૭૧માં કર્યો તથા બીજી પણ તીર્થયાત્રા કરી સંઘપતિનું પદ લીધું એમ 'ઉપદેશરસાલ'માં કહ્યું છે. શા દેશલે પાલણપુરમાં સિદ્ધસૂરિનો પદમહોત્સવ કર્યો. તે સૂરિએ સમરાના આગ્રહથી શત્રુંજય પર છણે ઉદ્ધાર કરી આદિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી.

પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૩૭૧ માઘ સુદ ૧૪ સોમવાર. સ્વ. ૧૩૭૬ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ પાટણ લેખ સં. ૧૩૪૫-૪૬, ના. ૩; સં. ૧૩૫૬-૭૩, બુ. ૨.

બીજી : ૬૭. ૬૬૬.

કક્કસૂરિ : હવે કક્કસૂરિ સાંપ્રત ગચ્છને પાલતા હવા. એ સૂરિએ શ્રી નાભેયજિનના પ્રાસાદમાં મ્લેચ્છોએ આચ્છાદિત લેખ્યમૂર્તિને પુનઃ નિર્માપિત કરાવી સ્થાપી. પછી ગુરુના કહેવાથી સોપારક અને કુણગમાં સંઘ સહિત જઈને ઉત્પત્તિ પ્રાપ્ત કરી. એમની કૃપાથી નરપતિએ સંઘપતિપદ પોતાના બંધુ સીધર સાથે પ્રાપ્ત કર્યું, તેમજ નરપાલ સાધુ (શાહે) સંઘાધિપત્ય પ્રાપ્ત કર્યું ને તેના ભાઈ કાલૂ નામનાએ ભૂપતિઓનાં મન રંજિત કર્યાં. એના હસ્તસ્પર્શથી સાધુ સ્થજજૂએ સંઘાધિપત્યની પ્રાપ્તિ કરી તથા વેસટ ગોત્રના દેવપત્તનમાં રહેલા છાડાએ ઢિહ્લી(દિહ્લી)ના સ્વામીએ પોતાના કામ માટે બોલાવેલા છતાં હસ્તિનાગપુર અને મથુરાનાં તીર્થોમાં યાત્રોત્સવ કર્યો અને એના આરાધનથી તિલંગ દેશમાં છ લાખ બંદીવાનોને છોડાવી સમરસિંહે દેશમાં પ્રભુતા મેળવી. (૭૦૫)

એવા સર્વે ગચ્છમાં ગૌરવશાલી ગચ્છનાયક કક્કસૂરિ (આ 'ઉપકેશગચ્છપ્રબંધ'ના કર્તા) હાલ વિજયવંતા વર્તે છે. તે રત્નપ્રભસૂરિથી યથાક્રમ ૬૭મા સ્થાને થયા. એના ગણમાં પ્રાયઃ અઢારે ગોત્રના શ્રાદ્ધો છે. તે સર્વેની ગોત્રદેવી સચ્ચિકા સ્વીકારાયેલ છે. કોરંટકમાં પ્રબોધેલા બાર ગોત્રો થયા તેની ગોત્રદેવી તરીકે ચક્રેશ્વરી દેવી સદા પૂજાય

છે. ગચ્છમાં બીજા પણ શ્રાવકો નામે છુમા, અંબા, રોહિલ, અચંક, જીઉ, લાવણગ વગેરે અન્ય ગોત્રના છે. (૭૧૦)

બીજી : એમનો પદમહોત્સવ સં.૧૩૭૧ (ક્ષગણ શુદ્ધ ૫, દિને, જૂનાગઢ) શાહ સહજાગરે (? મંત્રી ધારસિંહે) કર્યો. તેમણે ગચ્છપ્રબંધ રચ્યો તેમાં દેશલના પુત્રો સમરા અને સહજાનાં ચરિત્ર છે.

વળી 'નાભિનંદનોદ્ધારપ્રબંધ' સં.૧૩૮૩માં કાંજકોટપુરમાં રચ્યો તેમાં દેશલ, સમરા, સહજા આદિનાં વૃત્તાંત છે. લેખ સં.૧૩૭૮, જ.નં.૧૩૫, ૧૪૩; સં.૧૩૭૯-૮૦-૮૮, બુ.૧ નં.૩૧૨, ૭૧૧ ને ૭૦૬; સં.૧૩૮૦-૮૭-૧૪૦૦, બુ.૨; સં.૧૩૮૦-૮૫, ના.૨; સં.૧૩૮૬-૮૧, ના.૩; સં.૧૪૦૧-૦૫, ના.૧; સં.૧૪૦૩, જૈ.સ.પ્ર., ૪, પૃ.૫૮૭.

હવે આ ગચ્છની નિશ્રાએ જે પ્રાસાદ (જિનમંદિરો) જ્યાત્યાં થયાં તે અસંખ્ય છે, છતાં કેટલાંક સાંભળો : ઉકેશનગરે વીરમંદિર પ્રથમ થયું ને પછી ત્યાં બે ચૈત્ય થયાં, કોરંટકમાં એક, ઘંઘાનદીમાં એક, પલ્લયકમાં એક, નવધનમાં એક, રાધામયમાં એક, ધાનાત્રયમાં એક, અંબરીમાં એક, નાગપુરમાં એક, કુટિકકૂપમાં એક ને ખટ્ટકૂપપુરમાં એક, ક્ષેમસરમાં એક, સમિયાણકમાં એક, દાનાનકમાં એક, ખેટમાં એક અને શ્રીમાલમાં બે, પાલડી ગામમાં એક, વ્યાઘરાજમાં એક, તેમજ પ્રલ્હાદકૂપ, નદ્દુલ, પીંપાડ, કિરાટકૂપ, સિનહદિમાં એક-એક, મરુકોટ્ટપુરમાં એક, ઉચ્ચપુરમાં એક, વિકમપુરમાં એક, વાગભટમેરુ(બાહડમેર)માં એક, લોદ્રકમાં એક, જેસલમેરુમાં એક, ફલવલ્લિકામાં એક, પુષ્કરિણીમાં એક, અજયમેરુમાં એક, કેસરકોટ્ટમાં એક, ડંભરેલપુરમાં એક, ગજજનકમાં એક, મુગ્ધપુરમાં એક, સિંધુદેશથી તે નાગપુર સહિતમાં પાંચસો થયાં. એક નઇયનગરમાં, એક ત્રિભુવનગિરિ પર, એકએક માંડવદુર્ગમાં ને જયસિંહપુરમાં, ધારામાં વીરમંદિર, આઘાટમાં ત્રણ, ઇષાપાલમાં એક, મજજાપદ્રમાં ઋષભચૈત્ય, એક વણીમાં, એક વિયાણિકા ગામમાં, એક ઝાટપદ્રમાં, એક પાલાપદ્રમાં, એક ચમવિદિમાં, એક ભટ્ટપુરમાં, નાગહદમાં પાર્શ્વમંદિર, બે પ્રલ્હાદનપુરમાં, પુન: પત્તનમાં વીરાદિ ત્રણ ચૈત્ય, વિદ્યુતપુરમાં એક, ગુપ્પદ્ગુરુમાં એક, સરસ્થાન, કંથા તથા ઘૃતઘદિમાં એક, સાચરોદિમાં એક, સૌવલ્લિકામાં એક, ધીણઉજમાં એક ને સ્તંભતીર્થમાં ત્રણ, આશાપક્ષી, ભૃગુકચ્છ, વહ્લીપુરી, ખંગારદુર્ગ, વામનસ્થલીમાં એકએક, શત્રુંજયના શિખરે બે ચૈત્ય, ને દેવગિરિમાં એક જિનાલય થયેલ છે. ઉકેશગચ્છની નિશ્રાએ જે ચૈત્યો હાલ છે તે સર્વ મેં કહ્યાં. આ રીતે ઉકેશગચ્છનો સંબંધ પૂરો થયો. સં.૧૩૮૩ની શરદ ઋતુમાં કક્કસૂરિએ રચના કરી. પાર્શ્વથી ઉત્પન્ન થયેલ રત્નપ્રભ ગુરુથી થયેલ મૂલ સંબંધ થયો. આ પ્રબંધ ભાવચન્દ્ર અને મુનિકલશ ઉપાધ્યાયોએ પ્રથમ લખ્યો.

- પંક્તિ ૧૯વાળી પત્ર ૧૯ની પ્રતિ (કે જે અને જેના પરથી ઉતારેલી નકલ બંને મને શ્રીમાનુ જિનવિજયજી પાસેથી મળી તેમાંથી યોગ્ય બંધબેસતો સાર લઈ અત્રે મૂક્યો છે).

કક્કસૂરિના આ 'ઉપકેશગચ્છપ્રબંધ'ના કેટલાક શ્લોકો અને પોતાના

‘નાભિનંદનોદ્વારપ્રબંધ’ના પાંચ પ્રસ્તાવના કેટલાક શ્લોકો એકસરખા છે તે જણાવીએ છીએ :

શ્લોક ૧૦૬થી ૧૪૩ તે પ્રસ્તાવ ૨ શ્લોક ૧૮૫થી ૨૩૦; ૧૭૮થી ૧૮૫ તે પ્ર.૨, ૨૩૧થી ૨૩૮; ૨૭૧થી ૨૭૫ તે પ્ર.૨, ૨૩૮થી ૨૪૨; ૫૮૦ તે પ્ર.૨, ૨૬૭; ૬૪૭ તે પ્ર.૨, ૨૦૮; ૬૪૮ તે પ્ર.૫, ૨૧૧; ૬૪૯ તે પ્ર.૫, ૨૦૯; ૬૫૦થી ૬૫૨ તે પ્ર.૫, ૨૧૪થી ૨૧૬; ૬૫૪થી ૬૬૪ તે પ્ર.૫, ૨૨૬થી ૨૩૭; ૬૬૫ તે પ્ર.૫, ૨૪૧; ૬૬૮થી ૬૯૭ તે પ્ર.૫, ૨૮૪ ને ૨૮૫ ને ૨૮૮થી ૩૧૫.

[હવે પછીની સામગ્રી બીજી પટ્ટાવલીમાંથી છે.]

૬૮. દેવગુપ્ત : કવિ, સિદ્ધાંતપારગામી, શાસ્ત્રજ્ઞ. તેનો પદમહોત્સવ દિલ્હીમાં સં.૧૪૦૯માં પાંચ સહસ્ર સુવર્ણ ખર્ચી કર્યો.

લેખ સં.૧૪૧૪-૫૨, જિ.નં.૨૭ ને ૫૧૬; સં.૧૪૨૨-૩૨-૩૯-૬૮, બુ.૨; સં.૧૪૩૦, ના.૩; સં.૧૪૪૬-૬૮-૮૧, વિ.; સં.૧૪૬૮-૭૦-૮૪-૮૬, ના.૨; સં.૧૪૭૧, ના.૧; સં.૧૪૮૬, જ.નં.૬૨૨.

૬૯. સિદ્ધ : તેમનો પદમહોત્સવ સં.૧૪૭૫માં અણહિલપાટક પત્તને ચોરવડિયા ગોત્રે સાહ ઝાવા નીવાગરે કર્યો.

લેખ સં.૧૪૮૦-૫-૯-૯૫, ના.૧; સં.૧૪૮૨-૯૧-૩, ના.૨; સં.૧૪૮૪-૫-૯-૯૩, બુ.૧ નં.૧૦૧૨, ૧૧૭૫, ૧૦૩૦, ૩૫૧; સં.૧૪૮૫-૯૪ ના.૩.

૭૦. કક્ક : તેમનો પદમહોત્સવ સં.૧૪૯૮માં ચિતોડમાં ચોરવડિયા ગોત્રે સાહ સારંગ અને સોનાગર રાજાએ કર્યો. તેમણે ૧૪૪૪થી અધિક કચ્છ મધ્યે અમારિ પ્રવર્તાવી. તેમણે વીરભદ્ર(યક્ષ)ને પ્રતિબોધ્યો. તે સંસ્કૃત-પ્રાકૃતના જ્ઞાતા વિદ્વાન હતા.

તેમના લેખ સં.૧૪૯૮-૧૫૦૭-૧૪, ના.૩; સં.૧૪૯૯-૧૫૧૧-૨-૫-૯-૨૪, ના.૧; સં.૧૪૯૯-૧૫૦૪-૮-૯-૧૮-૨૦-૨૫, બુ.૨; સં.૧૫૦૧-૨-૪-૫-૬-૭-૧૦-૧૧-૧૨-૧૩-૧૪-૧૭-૧૯, બુ.૧ નં.૧૪૫, ૬૮૫ ને ૮૩૨, ૧૩૩ ને ૭૪૭, ૮૦૪, ૧૩૦૫, ૭૦૦, ૮૫૮, ૧૨૩૯, ૫૫૩, ૮૭૫, ૭૨૭, ૫૦૫; સં.૧૫૦૩-૫-૬-૭-૮-૯-૧૨-૧૭-૨૦-૨૧-૨૪, ના.૨; સં.૧૫૦૪-૭-૯-૧૪-૧૭-૨૦, વિ.; સં.૧૫૦૬ જ.નં.૬૩૮; સં.૧૫૦૭-૧૯, જૈ.સ.પ્ર., ૫, પૃ.૧૬૧ ને ૧૬૩.

[તેમણે કચ્છના જામ વીરભદ્રને પ્રતિબોધી કચ્છમાં અમારિ પ્રવર્તાવી. એમના રાજ્યે સં.૧૫૧૪માં મતિશોખરકૃત ‘ધત્રા રાસ’ રચાયો.]

૭૧. દેવગુપ્ત : તેમનો પદમહોત્સવ નવેસરથી જોધપુરમાં શ્રેષ્ઠી ગોત્રે મંત્રી જયસાગરે સં.૧૫૨૮માં કર્યો. પાર્શ્વનાથપ્રાસાદ અને પૌષ્ઠશાલા કરાવ્યાં. શત્રુજયયાત્રા કરી. પાંચ પાઠક (ઉપાધ્યાય) સ્થાપ્યા તેમનાં નામ - ૧. ધનસાર, ૨. દેવકલોલ, ૩. પદ્મતિલક, ૪. હંસરાજ, ૫. મતિસાગર.

લેખ સં.૧૫૦૨-૪-૧૯-૨૧-૭૨, બુ.૧ નં.૧૦૬૫, ૫૬૩, ૧૦૮૪, ૭૭૦, પૃ.૧૩૨; સં.૧૫૨૮-૩૪-૫-૭-૪૪-૬-૫૮-૯, ના.૨; સં.૧૫૨૮-૪૬-૯-૫૬-

૮-૯-૬૨-૩, ના.૧; સં.૧૫૩૦-૩-૬, બુ.૨; સં.૧૫૩૨, જૈનયુગ, ૫, પૃ.૪૬૯;
સં.૧૫૩૮-૪૨, ના.૩; સં.૧૫૦૭, જૈ.સ.પ્ર., ૫, પૃ.૧૬૧.

તેમના સમયમાં ૭૦મા કક્કસૂરિ શિષ્ય ધર્મહંસશિષ્ય ધર્મરુચિએ સં.૧૫૬૧માં
'અજાપુત્ર ચો.' રચી. (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૧૮)

[એમના રાજ્યે સં.૧૫૩૭માં મતિશેખરકૃત 'મયણરેહા રાસ' રચાયો.

દેવગુપ્તશિ. મતિસાગરે સં.૧૪૯૮માં જુદી ખદિરી શાખા સ્થાપી એવી માહિતી
નોંધાયેલી છે. (વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ, પુ.૯)]

૭૨. સિદ્ધ : તેમનો પદમહોત્સવ સં.૧૫૬૫માં મેદિનીપુર - મેડતામાં
શ્રેષ્ઠીગોત્રના મંત્રી દશરથના પુત્ર મંત્રી લોલાગરે કર્યો.

લેખ સં.૧૫૬૬-૭-૭૧-૨-૪-૮૮-૯, ના.૨; સં.૧૫૬૮, બુ.૨;
સં.૧૫૭૯, બુ.૧ નં.૧૦૮; સં.૧૫૭૯-૮૫, ના.૧.

તેમના સમયમાં દેવકુમાર-કર્મસાગર-(ઉક્ત)દેવકલ્પોલના શિષ્ય દેવકલશે
સં.૧૫૬૯માં 'ઋષિદત્તા ચો.' રચી (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૪૯), ને રત્નસમુદ્ર ઉ.ના શિષ્ય
કવિ સહજસુંદરે સં.૧૫૭૦-૨ ને તે આસપાસ કેટલીક ગુ. પદ્યકૃતિઓ રચી (જૈ.ગૂ.ક.,
૧, ૨૫૪). આ સિદ્ધસૂરિના શિષ્ય ઉ. હર્ષસમુદ્રના શિષ્ય વિનયસમુદ્રે સં.૧૫૮૩થી
સં.૧૬૦૫માં ગુ. પદ્યકૃતિઓ રચી (જૈ.ગૂ.ક., ૧, ૨૮૦)

૭૩. કક્ક : જોધપુરમાં સં.૧૫૯૯માં ગચ્છનાયક થયા ને તેનો
પદમહોત્સવ શ્રેષ્ઠીગોત્રે મંત્રી જગાના પુત્ર મંત્રી ધર્મસિંહે કર્યો.

૭૪. દેવગુપ્ત : તેમનો પદમહોત્સવ સં.૧૬૩૧માં શ્રેષ્ઠીગોત્રે મંત્રી
સહસવીરના પુત્ર મંત્રી દેદાગરે કર્યો.

લેખ સં.૧૬૩૪, ના.૧.

૭૫. સિદ્ધ : સં.૧૬૫૫ ચૈત્ર શુદ્ધિ ૧૩. શ્રેષ્ઠીગોત્રે મહામંત્રી ઠાકુરસિંહે
વિક્રમપુર (વીકાનેર)માં તેમનો પદમહોત્સવ કર્યો.

લેખ સં.૧૬૫૯, ના.૧. તેમના સમયમાં ૭૨મા સિદ્ધસૂરિમાં ઉલ્લેખેલ દેવકલ્પોલ
ઉ.ના શિષ્ય પદ્મસુંદર-દેવસુંદર-પુન્યદેવશિષ્ય કર્મસિંહે 'નર્મદાસુંદરી ચો.' સં.૧૬૭૮-
માં દસાડામાં રચી. (જૈ.ગૂ.ક., ૩, ૨૨૪)

૭૬. કક્ક : સં.૧૬૮૯ શ્વ.શુ.૩. શ્રેષ્ઠીગોત્રે ઉક્ત મંત્રી ઠાકુરસિંહના
પુત્ર મંત્રી સાવલકે તથા તેની પત્ની સાહિબદેએ તેમનો પદમહોત્સવ કર્યો.

૭૭. દેવગુપ્ત : સં.૧૭૨૭ મૃગશિર શુદ્ધ ૧૦. તેમનો પદમહોત્સવ
શ્રેષ્ઠીગોત્રે મંત્રી ઈશ્વરદાસે કર્યો.

૭૮. સિદ્ધ : શ્રેષ્ઠીગોત્રે મંત્રી સગતસિંહે પટ્ટાભિષેક સં.૧૭૬૭ મૃગશિર
શુદ્ધિ ૧૦ કર્યો.

૭૯. કક્ક : સં.૧૭૮૩ આષાઢ વદિ ૧૩ દિને પદમહોત્સવ મંત્રી
દોલતરામે કર્યો.

૮૦. દેવગુપ્ત : સં.૧૮૦૭. (ઉક્ત) મુહતા દોલતરામજીએ પદમહોત્સવ
કર્યો.

૮૧. સિદ્ધ : સં. ૧૮૪૭ મહા શુદ્ધિ ૧૦ પટ્ટાભિષેક. મુહતા ખુશાલચન્દ્રે પદમહોત્સવ કર્યો.

[એમના રાજ્યે સં. ૧૮૮૧માં સૌજન્યસુંદરકૃત 'દ્રૌપદી ચરિત્ર' રચાયાં.]

૮૨. કક્ક : સં. ૧૮૮૧ ચૈત્ર સુદ ૮ પટ્ટાભિષેક. પદમહોત્સવ વૈદ્ય મુહતા ઠાકુરસુત મુહતા સિરદારસિંહના ગૃહે વીકાનેરમાં સમસ્ત સંઘે કર્યો.

૮૩. દેવગુપ્ત : ૧૮૦૫ ભાદરવા શુદ્ધિ ૧૩ સોમે પટ્ટાભિષેક. શ્રેષ્ઠીગોત્રે વૈદ્ય મુહતા શાખાના પ્રેમરાજના પરિવારના હઠીસિંઘે ઋષભદાસ મેઘરાજનો ઉસ્સંગ (ખોળે) લઈને ફલોધીમાં સમસ્ત વૈદ્ય મુહતાએ તેનો ઉત્સવ કર્યો.

૮૪. સિદ્ધ : સં. ૧૮૩૫ માઘ વદિ ૧૧ પટ્ટાભિષેક. શ્રેષ્ઠીગોત્રે વૈદ્ય મુહતા શાખાના ઠાકુરના પુત્ર મહારાવ હરિસિંઘે પદમહોત્સવ વૃદ્ધ ગૃહ મધ્યે વીકાનેરમાં ઘાંસીવાલા સૂરજમલ હાથે સંઘ સહિત થયો. તેમની કૃપાથી હું કલ્પવાચના કરું છું.

લેખ સં. ૧૮૪૦, ના. ૨.

[૮૫. કક્ક.

૮૬. દેવગુપ્ત : મારવાડમાં વિસલપુરમાં સં. ૧૮૩૮ આસો સુદ ૧૦ મુહતા નવલમલજી પત્ની રૂપાદેવીથી જન્મ, નામ ગયવરચંદ, સં. ૧૮૬૩ ફાગણ વદ ૬ સ્થાનક મતની દીક્ષા, સં. ૧૮૭૦માં સંવેગી દીક્ષા ને પછી ઉપકેશગચ્છમાં ગચ્છનાયકપદ-પ્રતિષ્ઠા. તેમણે અનેક ગ્રંથો બનાવ્યા છે.]

વિશેષમાં સંશોધન કરતાં -

દેવગુપ્ત : કક્કસૂરિશિષ્ય જિનચન્દ્રગણિ અપરનામ કુલચન્દ્રગણિ ને પછીથી થયેલ દેવગુપ્તાચાર્યે સં. ૧૦૭૩માં પત્તનમાં 'નવપદ-લઘુવૃત્તિ' અને 'નવતાત્વ-પ્રકરણ' રચ્યાં (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૨૮૨) જ્યારે ઉપર ૪૪મા દેવગુપ્ત ને ૪૫મા સિદ્ધને 'નવપદ-પ્રકરણ'ને તે પર સ્વોપજ્ઞ ટીકા રચનાર જણાવ્યા છે તે બરાબર નથી.

કક્ક : જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૩૭૩માં ઉલ્લેખેલા તે ઉપરના પરમા કક્ક હોઈ શકે.

યશોદેવ : દેવગુપ્ત-કક્ક-સિદ્ધ-દેવગુપ્તસૂરિના શિષ્ય. પૂર્વનામ ધનદેવ. સં. ૧૧૬૫માં દેવગુપ્તસૂરિકૃત 'નવપદપ્રકરણ' પર બૃહદ્વૃત્તિ, સં. ૧૧૭૪માં પાટણમાં 'નવતાત્વપ્રકરણ' પર વૃત્તિ, સં. ૧૧૭૮માં પ્રાકૃતમાં 'ચન્દ્રપ્રભચરિત્ર' રચ્યાં. (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૩૩૧) આ સૂરિનું ઉક્ત પટ્ટાવલીમાં નામ નથી. તેમના ગુરુભાઈ સિદ્ધસૂરિએ સં. ૧૧૮૨માં 'ક્ષેત્રસમાસવૃત્તિ' રચી કે જે ઉપરના ક. ૫૪મા સિદ્ધ હોય.

સિદ્ધ : યક્ષદેવ-કક્ક-સિદ્ધ-દેવગુપ્તસૂરિશિષ્ય સિદ્ધસૂરિ પાસે સમરાશાહે આદીશ્વરની પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૩૭૧માં શત્રુંજય પર કરાવી. (જૈ.સા.ઇ. ફકરો ૬૨૧) આ ક. ૬૬મા સિદ્ધસૂરિ છે. પરંપરા ને સમરાશાહની હકીકત સરખાવવા યોગ્ય છે. જુઓ 'સમરા રાસુ', 'નાભિનંદનોદ્ધારપ્રબંધ' કે જે પરથી જૈ.સા.ઇ.માં મેં લખેલ છે ને જે પરથી પંડિતશ્રી લાલચન્દ્ર ભ. ગાંધીએ 'શ્રી શત્રુંજયતીર્થનો ઉદ્ધારક સમરસિંહ' એ નામનો વિસ્તૃત નિબંધ લખેલો ને જૈનયુગ, વર્ષ ૧, પૃ. ૧૦૨, ૧૮૩, ૨૫૫, ૪૦૩માં

પ્રકટ કરાવેલો તેની હકીકત તદ્દન વિશ્વસનીય છે.

ઉપકેશ/દ્વિવંદનીક ગચ્છ પટ્ટાવલી (૩)

(મૂળ ઉપકેશગચ્છ કે જે દ્વિવંદનીક - બે વંદણીક ગચ્છ એટલે કે પાર્શ્વનાથ અને શ્રી મહાવીર બન્નેને વંદના કરનારો ગચ્છ પણ કહેવાતો તેના સ્થાપક રત્નપ્રભસૂરિ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના ગણધરની પરંપરામાં થયા, અને તેની ૩૮મી પાટે દેવગુપ્તસૂરિ થયા ને તેમના શિષ્ય કક્કસૂરિ તપાગચ્છમાં ભળ્યા.

રત્નપ્રભસૂરિથી ૩૮મા દેવગુપ્તસૂરિનાં નામ મને મળેલા એક લેખપત્રમાં આપેલાં છે તે બરાબર મળતાં નથી. તે પત્રમાં તપાગચ્છની પટ્ટાવલી પ્રમાણે પ્રથમ શ્રી સુધર્માસ્વામીથી ૩૦મા રવિપ્રભ સુધી નામો બરાબર આપીને શ્રી મહાવીર પ્રભુને પહેલા ગણી રવિપ્રભને તે રીતે ૩૧મા ગણ્યા છે. પછી ઉપકેશગચ્છના રત્નપ્રભસૂરિને ૩૨મા જણાવી ઉક્ત પટ્ટધર દેવગુપ્તસૂરિને ૬૮મા ગણાવ્યા છે નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે.)

૩૨. રત્નપ્રભસૂરિ. ૩૩. ઉદયવર્ધન. ૩૪. ગુણવર્ધન. ૩૫. દેવરત્ન. ૩૬. આણંદસુંદર. ૩૭. શુભવર્ધન. ૩૮. જયપ્રભ. ૩૯. અજિતપ્રભ. ૪૦. ચન્દ્રગુપ્ત. ૪૧. સુગુણરત્ન. ૪૨. વિનયવર્ધન. ૪૩. લક્ષ્મીવર્ધન. ૪૪. ગુણસુંદર. ૪૫. વિનયસુંદર. ૪૬. હર્ષપ્રભ. ૪૭. સમુદ્રગુપ્ત. ૪૮. ભદ્રગુપ્ત. ૪૯. ઉદ્યોતરત્ન. ૫૦. માણિક્યસુંદર. ૫૧. વિમલપ્રભ. ૫૨. આનંદવર્ધન. ૫૩. શિવસુંદર. ૫૪. ધર્મગુપ્ત. ૫૫. વિમલરત્ન. ૫૬. અમૃતવર્ધન. ૫૭. આનંદરત્ન. ૫૮. ઈન્દ્રગુપ્ત. ૫૯. દેવગુપ્ત. ૬૦. કક્ક. ૬૧. સિદ્ધ. ૬૨. દેવગુપ્ત. ૬૩. કક્ક. ૬૪. સિદ્ધ. ૬૫. દેવગુપ્ત. ૬૬. કક્ક ૬૭. સિદ્ધ.

૬૮. ધનવર્ધન :

લેખ સં. ૧૫૩૭, નં. ૧૦૧૪ બુ. ૧; સં. ૧૫૪૪, નં. ૮૮૬ બુ. ૧.

૬૯. દેવગુપ્ત :

[સં. ૧૫૫૦થી ૧૬૦૦માં વિદ્યમાન. જુઓ તપાગચ્છ રત્નશાખા પટ્ટાવલી.]

(આચાર્યોની પટ્ટાવલી તેમના લેખો પરથી તૈયાર કરી અત્ર આપી છે :)

સિદ્ધિ/સિદ્ધસૂરિ : સં. ૧૩૨૪, નં. ૧૫૧૧ બુ. ૧.

દેવગુપ્ત : સં. ૧૪૭૯, નં. ૭૯૬ બુ. ૧.

[દેવગુપ્તરાજ્યે સિંહકુલકૃત 'મુનિપતિચરિત્ર' સં. ૧૪૮૫/૧૫૫૦માં રચાયેલ મળે છે તે આ દેવગુપ્ત હોઈ શકે.]

હીરાનંદ, તેમની પાટે દેવચન્દ્ર : સં. ૧૫૦૬, નં. ૨૧૨ બુ. ૧

દેવગુપ્ત : સં. ૧૫૦૮, નં. ૭૬૮ બુ. ૧ તેમની પાટે -

સિદ્ધિ/સિદ્ધ (વૃદ્ધ શાખા) : સં. ૧૫૧૨, વિ.; ના. ૨; સં. ૧૫૧૪-૧૬-૧૭-૩૧-૩૩-૩૭, નં. ૪૪૩, ૬૪, ૨૩૨, ૧૦૨, ૧૧૧, ૧૮૮, ૪૭૯, ૧૧૭૩, ૮૪૪ બુ. ૧; સં. ૧૫૨૨-૨૪-૩૧, બુ. ૨; સં. ૧૫૨૧, આત્માનંદપ્રકાશ, ૮, પૃ. ૧૮૬.

કક્ક : સિદ્ધાચાર્યસંતાને - સિદ્ધિસૂરિપાટે. સં.૧૫૨૪, ના.૨; સં.૧૫૫૨, નં.૧૫૭ બુ.૧; સં.૧૫૬૦-૧, બુ.૨; સં.૧૫૬૬, ના.૧.

દેવગુમ : સિદ્ધાચાર્યસંતાને. સં.૧૫૬૭, બુ.૨; સં.૧૫૭૦-૭૩-૮૮, નં.૧૦૭૮, ૧૦૮૫, ૧૧૧૫ બુ.૧; સં.૧૫૮૩, ના.૧.

કક્ક : સં.૧૫૮૮, બુ.૨.

[કોઈ દેવગુમ-જયસાગરશિ. સિદ્ધિસૂરિની કૃતિઓ સં.૧૬૦૬-૧૬૨૩ની મળે છે. (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૨૭-૩૨) અને કોઈ સિદ્ધિસૂરિના રાજ્યે હરજીની કૃતિઓ સં.૧૬૪૧ તથા ૧૬૪૪ની (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૩૮-૪૩) અને પદ્મસુંદરની કૃતિઓ સં.૧૬૪૦-૧૬૪૭ની (જૈ.ગૂ.ક., ૨, ૧૭૮-૮૫) મળે છે.]

કોરંટકગચ્છની પટ્ટાવલી

(આ ગચ્છનો ઉલ્લેખ ઉપકેશગચ્છ પટ્ટાવલીમાં થયો છે; તેમાં નન્નાચાર્ય સ્થાપક યા નામપ્રતિષ્ઠ આચાર્ય જણાય છે, કારણકે 'નન્નાચાર્યસંતાને' એમ જણાવી જૂનામાં જૂના મળતા સં.૧૨૧૨ના લેખમાં તેમજ પછીના લેખોમાં પ્રતિષ્ઠાચાર્ય પોતાની ઓળખાણ આંપે છે. તે ગચ્છના આચાર્યોના ઉપલબ્ધ લેખો પરથી તે ગચ્છની પટ્ટાવલી આ રીતે નિપજાવી છે.)

નન્નસૂરિ : નન્નાચાર્યસંતાને થયા. તેમની પાટે -

કક્ક : સં.૧૨૧૨, જ. તેમની પાટે -

સર્વદેવ : સં.૧૩૧૨-૩૨, બુ.૨; સં.૧૩૧૭, ના.૨; સં.૧૩૪૦, ના.૧.

વજ્ર : સં.૧૩૮૪, ના.૩.

નન્ન : સં.૧૩૮૭-૮૮, જ.; સં.૧૩૮૭, નં.૧૫૪ બુ.૧. તેમની પાટે -

કક્ક : સં.૧૩૮૮-૮૨, જ.; સં.૧૩૮૪, વિ.; સં.૧૪૦૮, જ.; સં.૧૪૦૮, ના.૨;

સં.૧૪૨૭, નં.૧૫૨ બુ.૧.

સાવદેવ : સં.૧૪૩૭, ના.૨.

નન્ન : સં.૧૪૬૬, વિ.; સં.૧૪૫૬, નં.૩૬૨ બુ.૧.

કક્ક : સં.૧૪૮૪, ના.૨. તેમની પાટે -

સાવદેવ : સં.૧૪૮૮-૧૫૦૪-૦૮-૧૧-૧૩-૨૦-૨૧-૨૫-૩૦-૩૧, બુ.૧ નં.૧૦૨૭, ૧૨૨૪, ૧૦૮૨, ૨૦૧ ને ૧૧૪૮, ૭૩૬, ૧૪૧૮, ૧૪, ૮૨૫ ને ૧૨૦૩, ૮૧૧, ૮૫૫ ને ૧૪૧૭; સં.૧૪૮૧-૬-૧૫૦૮-૧૫-૩૦-૩૧, બુ.૨; સં.૧૪૮૨ ને ૧૫૦૬, ના.૧; સં.૧૪૮૧-૮૬-૧૫૦૬-૮-૮-૧૮-૩૨, ના.૨. તેમના સમયમાં પજૂન(?નન્ન)સૂરિનો લેખ સં.૧૫૧૮, નં.૬૮૭ બુ.૧ મળે છે.

નન્ન : સાવદેવસૂરિની પાટે થયા. સં.૧૫૪૮-૬૮-૭૩, બુ.૨; સં.૧૫૫૨, નં.૮૬૨ બુ.૧; સં.૧૫૫૩ ને ૧૫૬૭, ના.૨.

કક્ક : સં.૧૫૭૮, ના.૧; સં.૧૫૮૫, ના.૩ ને બુ.૧ નં.૪૫૫ ને ૬૦૭.

[નન્નસૂરિપટ્ટે કક્કસૂરિના શિષ્યે સં.૧૫૮૬માં રચેલ 'કલાવતી ચરિત્ર' મળે છે તેમજ કોઈ કક્કસૂરિશિષ્યે રચેલ સં.૧૫૮૬ની 'લીલાવતી ચોપાઈ' મળે છે તે આ જ કક્કસૂરિ હોવા ઘટે.]

નન્ન : સં.૧૬૧૧-૨, બુ.૨.

[કક્કસૂરિશિ. નન્નસૂરિની સં.૧૬૧૭ની 'ક્ષેત્રવિચારતરંગિણી' મળે છે તે આ જ હોવા ઘટે.]

(ઉપર્યુક્ત છેલ્લા સાવદેવ/સર્વદેવસૂરિ કોરંટાગચ્છના તપાગચ્છમાં ભળ્યા હોય. સર્વદેવસૂરિનો સં.૧૫૨૫નો લેખ 'કોરંટા તપાગચ્છે' એ પ્રમાણે વિ.માં નં.૩૮૭ ઉપલબ્ધ છે.)

પહ્લીવાલગચ્છ પટ્ટાવલી

(૧)

(શ્રી અગરચન્દ્ર નાહટાએ લખી મોકલેલ પટ્ટાવલી શ્રી આત્માન્દ્ર જન્મશતાબ્દી સ્મારક અંકના હિન્દી વિભાગ પૃ.૧૮૨માં પ્રકટ થઈ છે તેમાંથી અન્ન મૂકવામાં આવે છે.)

[જુઓ તપાગચ્છ મુખ્ય પટ્ટાવલી.]

૧૫. ચન્દ્રસૂરિ : ચન્દ્રગચ્છના સ્થાપક, સં. ૧૩૦.

૧૬. શાંતિ : સં. ૧૮૧ (૧૬૧), સ્વ.સં. ૧૮૦. તેમના આઠ આચાર્ય શિષ્ય (૧) મહેન્દ્રથી મધુરાવાલગચ્છ (૨) શાલિગથી શ્રીપુરવાલગચ્છ (૩) દેવેન્દ્રથી ખંડેલવાલગચ્છ (૪) આદિત્યથી સોઝિતવાલગચ્છ (૫) હરિભદ્રથી મંડોવરાગચ્છ (૬) વિમલથી પત્તનવાલગચ્છ (૭) વર્ધમાનથી ભરવછેવાલગચ્છ ને (૮) જસોદેવથી પહ્લીવાલગચ્છ.

૧૭. જસોદેવ : સં. ૩૨૮ વૈ. સુદિ ૫ પ્રલ્હાદે પ્રતિબોધિત પહ્લીવાલગચ્છની સ્થાપના. સ્વ. સં. ૩૮૦(?).

૧૮. નન્ન : સ્વ.સં. ૩૫૬.

૧૯. ઉઘોતન : સ્વ.સં. ૪૦૦.

૨૦. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૪૨૪.

૨૧. અભયદેવ : સ્વ.સં. ૪૫૦.

૨૨. આમદેવ : સ્વ.સં. ૪૫૬.

૨૩. શાંતિ : સ્વ.સં. ૪૫(૮?)૫.

૨૪. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૫૩૪.

૨૫. નન્ન : સ્વ.સં. ૫૭૦.

૨૬. ઉઘોતન : સ્વ.સં. ૬૧૬.

૨૭. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૬૪૦.

૨૮. અભયદેવ : સ્વ.સં. ૬૮૧.

૨૯. આમદેવ : સ્વ.સં. ૭૩૨.

૩૦. શાંતિ : સ્વ.સં. ૭૬૮.

૩૧. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૭૮૫.

૩૨. નન્ન : સ્વ.સં. ૮૩૧.

૩૩. ઉઘોતન : સ્વ.સં. ૮૭૨.

૩૪. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૮૨૧.

૩૫. અભયદેવ : સ્વ.સં. ૮૭૨.

૩૬. આમદેવ : સ્વ.સં. ૮૮૮.

૩૭. શાંતિ : સ્વ.સં. ૧૦૩૧.

૩૮. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૧૦૭૦.

૩૯. નન્ન : સ્વ.સં. ૧૦૮૧.

૪૦. ઉદ્યોતન : સ્વ.સં. ૧૧૨૩.
 ૪૧. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૧૧૪૫.
 ૪૨. અભયદેવ : મલધારી અભયદેવસૂરિ આવી મળ્યા, ત્યાર પછી અજિતદેવને બદલે અભયદેવ કહેવાણા. (?) સ્વ.સં. ૧૧૬૯.
 ૪૩. આમદેવ : સ્વ.સં. ૧૧૯૯.
 ૪૪. શાંતિ : સ્વ.સં. ૧૨૨૪.
 ૪૫. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૧૨૩૪.
 ૪૬. નમ્ર : સ્વ.સં. ૧૨૩૯.
 ૪૭. ઉદ્યોતન : સ્વ.સં. ૧૨૪૩.
 ૪૮. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૧૨૭૪.
 ૪૯. અભયદેવ : સ્વ.સં. ૧૩૨૧.
 ૫૦. આમદેવ : સ્વ.સં. ૧૩૭૪.
 ૫૧. શાંતિ : સ્વ.સં. ૧૪૪૮.
 ૫૨. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૧૪૮૮.
 ૫૩. નમ્ર : સ્વ.સં. ૧૫૩૨.
 ૫૪. ઉદ્યોતન : સ્વ.સં. ૧૫૭૨.
 ૫૫. મહેશ્વર : સ્વ.સં. ૧૫૯૯.
 ૫૬. અભયદેવ : નવા ગચ્છની સ્થાપના કરી, ગુરુ સાથે કલેશ કીધો, ક્રિયા-ઉદ્ધાર કર્યો. સ્વ.સં. ૧૫૯૫(?).
 ૫૭. આમદેવ : સ્વ.સં. ૧૬૩૪.
 ૫૮. શાંતિ : સ્વ.સં. ૧૬૬૧.
 ૫૯. યશોદેવ : સ્વ.સં. ૧૬૯૨.
 ૬૦. નમ્ર : સ્વ.સં. ૧૭૧૮.
 ૬૧. ઉદ્યોતન : વિદ્યમાન ભટ્ટારક. વાચકપદ સં. ૧૬૮૭ ને સૂરિપદ સં. ૧૭૨૮ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૧૨ શનિ દિને.
 સ્વ.સં. ૧૭૩૭.

- સં. ૧૭૨૮ શાકે ૧૫૯૩ ભા.શુ.૯ શનિ પશ્ચિમીય-ગચ્છે ભ. શાંતિસૂરિપદે ભ. જસ્યોદેવસૂરિ સંતાને ઉ. મહેન્દ્રસાગર શિષ્ય મુનિ જયસાગર શિષ્ય પરમસાગર વાચનાર્થે શ્રી ગુરોં રી પટ્ટાવલી લિખ્યતં. એક ગુટકો, બૃહત્ જ્ઞાન ભંડાર, બડા ઉપાશ્રય, વીકાનેર.

નોંધ : પછીવાલ જ્ઞાતિ પછી એટલે પાલી કે જે જોધપુર રાજ્યમાં આવેલું ગામ છે ત્યાંથી ઉત્પન્ન થયેલ લાગે છે. પછીવાલગચ્છની ઉત્પત્તિ પછીવાલો તેના વિશેષ અનુયાયીઓ હતા તેથી થઈ કે બીજી રીતે અને તે ક્યાં થઈ તે શોધનો વિષય છે.

આ ગચ્છના મહેશ્વરસૂરિકૃત 'કાલિકાચાર્યકથા'(પ્રાકૃત)ની સં. ૧૩૬૫ની

તાડપત્રની પ્રત મળે છે; અન્ય મહેશ્વરસૂરિ શ્રી મહાવીરથી ૬૦મી પાટે આ ગચ્છમાં થયા તેમના પટ્ટધર અજિતદેવસૂરિએ સં.૧૬૨૨માં 'કલ્પસૂત્રદીપિકા', સં.૧૬૨૭માં 'પિંડવિશુદ્ધિદીપિકા', સં.૧૬૨૮માં 'ઉત્તરાધ્યયનટીકા' તથા 'આચારાંગદીપિકા' અને 'આરાધના' રચ્યાં. (જિ.સા.ઇ. ફકરો ૮૫૬) અને તેમની ગુ. પદ્યકૃતિ [સં.૧૬૧૦] માટે જુઓ ભા.૨, ૪૭ તથા ભા.૩, ૩૬૨. અને તે અજિતદેવના શિષ્ય હીરાનંદે 'ચોબોલી ચોપઈ' ગુ.માં રચી. (ભા.૫, ૨૭૮)

પક્ષીવાલ - પક્ષિકીય - પક્ષિગચ્છના આચાર્યોના ઉપલબ્ધ પ્રતિમાલેખો નીચે પ્રમાણે છે ને તે જોતાં પટ્ટાવલીના સંવતો ક્યાંક બેસે છે ને ક્યાંક બેસતા નથી.

અભયદેવ : સં.૧૩૮૩, બુ.૨. (આ ઉક્ત ૪૮માં સં.૧૩૨૧માં સ્વર્ગસ્થ બતાવેલા અભયદેવ હોઈ શકે ?)

શાંતિ : સં.૧૪૫૬ (વીકાનેર મંદિર), સં.૧૪૫૮ (ના.૨, પટ્ટાવલીસમુચ્ચય, પૃ.૨૦૫) ને સં.૧૪૬૨, ના.૩. (આ ઉક્ત ૫૧મા સં.૧૪૪૮માં સ્વર્ગસ્થ બતાવેલા શાંતિ હોઈ શકે ?)

યશોદેવ : સં.૧૪૭૬-૮૮-૧૫૧૩, ના.૨; ૧૪૮૨-૧૫૧૦-૧૧, બુ.૧ નં.૧૦૬૭, ૮૩૭ ને ૪૭૧; સં.૧૪૮૮, જૈન ગચ્છ મત પ્રબંધ પૃ.૧૦૮; સં.૧૫૦૧, બુ.૨; સં.૧૫૦૩, જ.; સં.૧૫૦૭, વિ.પ.સ. પૃ.૨૦૫ તથા જૈનયુગ, ૫, પૃ.૪૬૯; સં.૧૫૧૧, બુ.૧ નં.૪૭૧; સં.૧૫૧૩, પ.સ. પૃ.૨૦૬. (આ ઉક્ત ૫૨મા સં.૧૪૮૮માં સ્વર્ગસ્થ બતાવેલા યશોદેવ હોઈ શકે ?)

નત્ર : સં.૧૫૨૮, ના.૧ તથા ના.૨; યશોદેવસૂરિપટ્ટે, બુ.૨ નં.૨૨૮ (આ ૫૩મા સં.૧૫૩૨માં સ્વર્ગસ્થ થયેલા નત્ર હોઈ શકે.)

ઉદ્યોતન : સં.૧૫૨૮, પ.સ. પૃ.૨૦૬. નત્રસૂરિપટ્ટે, સં.૧૫૩૬, ના.૨; સં.૧૫૫૬, વીકાનેર મંદિર; સં.૧૫૫૮, ના.૧; સં.૧૫૬૬, બુ.૨ નં.૪૪. (આ ઉક્ત ૫૪મા સં.૧૫૭૨માં સ્વર્ગસ્થ જણાવેલા હોઈ શકે.)

મહેશ્વર : સં.૧૫૮૩, વીકાનેર મંદિર. (આ ઉક્ત ૫૫મા સાથે બેસે છે.)

યશોદેવ : સં.૧૬૩૭, ૧૬૭૮ ને ૧૬૮૧, પ.સ. પૃ.૨૦૬. (આ ૫૮મા સાથે બેસે છે.)

['જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ', ભા.૨ (પૃ.૫૨-૫૩) પક્ષીવાલગચ્છ વિશે આમ નોંધે છે : આ પાલીનો એક શ્રમણ ગચ્છ હતો, પણ તેની ઉત્પત્તિના ઇતિહાસની કોઈ વિશ્વસ્ત પટ્ટાવલી મળતી નથી; પરંતુ શિલાલેખોના આધારે તારવી શકાય છે કે, વડગચ્છના આ ઉદ્યોતનસૂરિએ સં.૮૮૪માં આબુની તળેટીમાં ટેલીગ્રામની પાસે એક મોટા વડના ઝાડની નીચે પોતાના પં.સર્વદેવ, પં.પ્રદ્યોતન, પં.માનદેવ, પં.મહેશ્વર વગેરે આઠ શિષ્યોને એકીસાથે આચાર્ય બનાવ્યા તે પૈકીના આ પ્રદ્યોતનસૂરિના શિષ્યો સં.૧૧૪૪ના મહા સુદિ ૧૧ સુધી 'પ્રદ્યોતનગચ્છ'ના નામથી ઓળખાતા હતા.

આ પ્રદ્યોતનસૂરિના શિષ્ય આ ઇન્દ્રદેવસૂરિએ પાલીના પૂર્ણભદ્રવીરના

જિનપ્રાસાદમાં એક જિનપ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. આ ઇન્દ્રદેવસૂરિથી સં. ૧૧૫૦માં પાલીનગરના નામથી 'પક્ષીવાલગચ્છ' બન્યો.

આ ગચ્છનાં પ્રઘોતનગચ્છ, પક્ષીગચ્છ, પક્ષીવાલગચ્છ, પક્ષકીયગચ્છ, પાડિવાલગચ્છ વગેરે નામો મળે છે.

'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' (ભા. ૨, પૃ. ૬૨-૬૪) પક્ષીવાલગચ્છની છેલ્લી ભટ્ટારક પટ્ટાવલી નીચે મુજબ આપે છે, જે ઉપર આપેલી પહેલી પટ્ટાવલી સાથે ક્યાંક મેળમાં છે, ક્યાંક નથી :

૧. શાંતિસૂરિ : તેમણે સં. ૧૪૫૮ અને સં. ૧૪૬૨માં પ્રતિષ્ઠાઓ કરેલી છે.
૨. શ્રીસૂરિ : પ્રતિષ્ઠા સં. ૧૪૬૫.
૩. યશોદેવ : સં. ૧૪૮૫થી સં. ૧૫૧૩.
૪. નન્ન : સં. ૧૫૨૮, ૧૫૨૯.
૫. ઉઘોતન : સં. ૧૫૨૮થી સં. ૧૫૪૯.
૬. મહેશ્વર : સં. ૧૫૭૩થી સં. ૧૫૯૯.
૭. યશોદેવ :
૮. નન્ન : સં. ૧૬૧૩.
૯. ઉઘોતન :
૧૦. મહેશ્વર : સં. ૧૬૨૬થી સં. ૧૬૮૧. [૧૬૬૭?]
૧૧. યશોદેવ : સં. ૧૬૬૭થી સં. ૧૬૮૧.

ઉપર નિર્દિષ્ટ વર્ષો શિષ્યપરંપરામાં કોઈએ કરેલા કાર્યને આધારે કેટલેક ઠેકાણે મૂક્યાં જણાય છે. તેથી એની અધિકૃતતા કેટલી માનવી તે પ્રશ્ન છે.]

પક્ષીવાલગચ્છની પટ્ટાવલી (૨)

(જિનવિજયજી પાસેથી મળેલી પ્રતમાંથી)

[વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ(પૃ. ૭૨-૭૬)માં મુદ્રિત પાઠને આધારે અહીં કેટલીક શુદ્ધિ કરી છે.]

૧૦. મહાગિરિ અને સુહસ્તી : સુહસ્તી સ્વ. વીરાત્ ૨૮૧, આર્ય મહાગિરિ સ્વ. વીરાત્ ૨૮૩.

[તપા. પટ્ટાવલી ક. ૮.]

૧૧. બહુલ : દશપૂર્વી. વેદપારંગત સ્વાતિ નામના વિપ્રને પ્રતિબોધી સ્વ. વીરાત્ ૩૨૫.

૧૨. સ્વાતિસૂરિ : રાજસભામાં ઉમાનો પક્ષ લઈ વિપ્રોને વાદમાં હરાવ્યા તેથી તે લોકમાં ઉમાસ્વાતિ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. દશ અધ્યાયનું 'તત્ત્વાર્થભાષ્ય' રચ્યું ને બીજા ગ્રંથો રચ્યા. સ્વ. વીરાત્ ૩૬૧.

[આ સ્વાતિ તે ઉમાસ્વાતિ નહીં. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક. ૯ના પેટામાં.]

૧૩. શ્યામાર્ય : અંગોમાંથી પત્રવણા ઉપાંગ ઉદ્ધર્યું. વીરરાજપુત્ર શાંડિલ્યને

પ્રતિબોધી તેમજ ઘણા ક્ષત્રિયોને બોધી સ્વ. વીરાત્ ૩૭૬.

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૯ના પેટામાં.]

૧૪. શાંડિલ્યસૂરિ : તેમણે સુભોજરાજપુત્ર ગુપ્તને પ્રતિબોધી દીક્ષા આપી કે જે ગુપ્ત પંડિત પરંતુ સરલ હોવાથી આર્ય ગુપ્ત તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. સ્વ. વીરાત્ ૩૮૯.

[જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૯ના પેટામાં.]

૧૫. આર્ય ગુપ્ત : તેમણે વૃદ્ધ શ્રેષ્ઠીને દીક્ષા આપી કે જેમને વ્યાકરણ ભણતાં જોઈને લોકો કહે 'આ વાદી છે.' આ સાંભળી લજજા પામી જ્યાં સુધી વિદ્યા ન પ્રાપ્ત થાય ત્યાં સુધી આંબિલ કરીશ એવો દંઢ અભિગ્રહ તે વૃદ્ધ શિષ્યે લીધો. નવકારના જપપ્રભાવથી અસ્ખલિત વાદશક્તિ તેમનામાં ઉદ્ભવી ને તેમને ભરૂચ મોકલ્યા.

૧૬. વૃદ્ધવાદી : તેમણે સિદ્ધસેન દિવાકરને જીત્યા, કે જેમણે વિક્રમરાજાને પ્રતિબોધી 'કલ્યાણમંદિરસ્તોત્ર'થી મહાકાલચૈત્યસ્થિત ઈશ્વરલિંગમાંથી પાર્શ્વપ્રતિમા પ્રકટાવી. અનેક રાજપુત્ર તેમજ મરુદત્તના પુત્ર નાગદિત્રને પ્રતિબોધી પંચપૂર્વી કરી પોતાના પદ્મે સ્થાપી સ્વ. વીરાત્ ૫૦૭.

[સિદ્ધસેન દિવાકર માટે જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૧૦ના પેટામાં. મુદ્રિત પટ્ટાવલીમાં નાગદિત્રને મરુદત્તના નહીં, 'તેના' (સિદ્ધસેનના ? વૃદ્ધવાદીના ?) પુત્ર કહેવામાં આવ્યા છે.]

૧૭. નાગદિત્રસૂરિ : સોરઠમાં વિહાર કરતાં દ્વારામતીમાં ધરાવઇ [ધરાપતિ] રાજપુત્ર કર્ણસેનને પ્રતિબોધી દીક્ષા આપી. આથી ઘણા રાજપુત્રો પ્રતિબોધિત થયા. તેનો મામો નરદેવ પણ શિષ્ય થયો. તે પંચપૂર્વી થયા. તેમણે જીર્ણગઢ રાજાને પ્રતિબોધ્યો. નાગદિત્રસૂરિ વિ.સં.૮૭માં સ્વ.

૧૮. નરદેવસૂરિ : વિહાર કરતાં હસ્તિનાપુર આવ્યા. ત્યાંના એક શ્રેષ્ઠીના ચાર પુત્રો પૈકી સુરસેનને સંસાર પર ઇચ્છા ન હોવાથી દીક્ષા આપી. તેમણે તે રાષ્ટ્રમાં અન્યધર્મીને પ્રતિબોધ્યા. પછી તે સૂરિ ઉગ્ર વિહાર કરી મેદનીપુર(મેડતા)માં પાદોપગમનપૂર્વક સંચારો કર્યો. ત્યાં ધિગૂ-જાતીયને જીત્યા. સ્વ. વિ.સં.૧૨૫. નિકટવર્તી દેવોએ મહિમા કર્યો.

૧૯. સુરસેનસૂરિ : વિહાર કરતાં (ચિતોડ) આવી ત્યાં રહી ચંડીદેવીને પ્રતિબોધી હિંસાને વર્જિત કરી ત્યાંથી મંદસોરમાં કૃષ્ણ શ્રેષ્ઠીના પુત્ર ધર્મકીર્તિએ સૂરિને જોઈને સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત કર્યું; ને તેની વિનતિથી ચાતુર્માસ સૂરિએ ત્યાં કર્યું. લોક જિન-ધર્મરક્ત થયા. ધર્મકીર્તિએ દીક્ષા લીધી, ને ચારપૂર્વી થયા. સૂરિ ચિત્રકૂટમાં અણશણ કરી વિ.સં.૧૬૭માં દેવલોક સધાવ્યા.

૨૦. ધર્મકીર્તિસૂરિ : વિહાર કરતાં ઉજ્જયિની આવ્યા. ત્યાં સુરપ્રિય નામનો પ્રસિદ્ધ વિપ્ર ચાર વિદ્યામાં પારંગત રહેતો હતો. તેણે સૂરિને પૂછ્યું 'કયા અનુષ્ઠાનથી મોક્ષ સધાય ? ધર્મનું મૂલ શું છે ?' સૂરિએ ઉત્તર દીધો, 'નિરવઘ અધ્યવસાયવાળા અનુષ્ઠાનથી જીવ શિવને સાધે; અહિંસા એ ધર્મનું મૂલ છે - સર્વે ધર્મો તેમાં પ્રતિષ્ઠિત

છે એમ કેવલીએ કહ્યું છે.' તેણે પૂછ્યું, 'કેવલી કેવા હોય તે કોઈ જાણે છે ?' સૂરિએ જણાવ્યું, 'હમણાં કેવલી આ ક્ષેત્રમાં નથી, તથાપિ તેમનાં વચન છે તેની પરીક્ષા કરવી.' વગેરે. આથી પ્રતિબોધ પામી તે વિપ્રે દીક્ષા લીધી. સૂરિ સં.૨૧૦માં દેવલોક ગયા.

૨૧. સુરપ્રિયસૂરિ.

૨૨. ધર્મઘોષસૂરિ.

૨૩. નિવૃત્તિસૂરિ.

૨૪. ઉદિતસૂરિ.

૨૫. ચન્દ્રશેખરસૂરિ.

૨૬. સુઘોષસૂરિ : તેમણે અજયગઢમાં નરશેખર રાજાના પુત્ર મહિધરને પ્રતિબોધી દીક્ષા આપી. રાજાએ આથી કોપાયમાન થઈ દેશવટો આપ્યો. સૂરિએ સં.૩૯૭માં સ્વર્ગવાસ કર્યો.

૨૭. મહિધરસૂરિ : વિહાર કરતાં અજયગઢમાં કનકસિંહરાયને પ્રતિબોધી મરુ-ભૂમિમાં જઈ ત્યાં ઘણા શ્રાવકો કર્યા. ત્યાંથી વડનગરવાસી કોક્ષગ શ્રેષ્ઠીના પુત્ર દાન-પ્રિયને પ્રતિબોધ્યો ને દીક્ષા આપી. તે થોડો ઓછો પૂર્વધર થયો તેને પોતાની પાટે સ્થાપી સૂરિ સં.૪૨૫માં પરલોકે ગયા.

૨૮. દાનપ્રિયસૂરિ.

૨૯. મુનિચન્દ્રસૂરિ.

૩૦. દયાનન્દસૂરિ : તેમણે રાજગૃહનગરમાં દેવદત્ત ક્ષત્રિયના પુત્ર ધનમિત્રને દીક્ષા આપી, પછી પોતે સં.૪૭૦માં સ્વર્ગસ્થ.

૩૧. ધનમિત્રસૂરિ : મથુરામાં જઈ ત્યાં નરવર્મા પુરોહિતના પુત્ર સોમદેવને દીક્ષા આપી. પછી સં.૫૧૨માં સ્વ.

૩૨. સોમદેવસૂરિ : વિહાર કરતાં મથુરા આવ્યા. ત્યાં અન્ય પંચશતસૂરિસંઘ મળેલો તેમાં દેવદ્વિગણી કિંચિત્ ઓછા પૂર્વધર સમભાવી આત્મા બોલ્યા, 'અલ્પવિદ્યા રહી છે તે હવે પછી કેવી રહેશે ? તેથી તમારી અનુજ્ઞા હોય તો સર્વે સૂત્રો પુસ્તકમાં લખીએ.' પછી સૂત્રો પુસ્તકમાં લખાયાં ને એથી પુસ્તકસ્થિત વિદ્યા થઈ. આમ યતાં ભંડારોમાં પુસ્તકો સ્થાપિત થયાં. સોમદેવસૂરિ સં.૫૨૫માં સ્વસ્થ થયા ને પૂર્વો વિચ્છિન્ન થયાં.

૩૩. ગુણધરસૂરિ.

૩૪. મહાનંદસૂરિ : તેમણે દિગંબર વિદ્યાનંદને વાદ વડે જીત્યા. પોતે દક્ષિણમાં ગયા. 'તર્કમંજરી' નામનો ગ્રંથ રચ્યો. સં.૬૦૫માં સ્વ.

૩૫. સમયસૂરિ : તેમના સમયમાં આચાર્યોમાં મતભેદ અનેકવિધ ઉદ્ભવ્યો. સમાચારી પણ વિષમ થઈ, અનેક ગ્રંથો નિર્માયા. આર્ય-સુહસ્તિ-પરંપરાઓના સાધુ-ઓનો શિથિલાચાર અને ચૈત્યવાસીઓનું ઘણું બલ જામ્યું. સુધર્મા-પરંપરાના પાલક થોડા રહ્યા. આ સૂરિ વિહાર કરતાં ભિન્નમાલ નગરે ગયા. ત્યાં સોમદેવબલિપુત્ર

ઇન્દ્રદેવને પ્રતિબોધી દીક્ષા આપીને વિદ્યામાં પારંગત કર્યો. પછી પોતે સં.૬૭૦માં સ્વર્ગસ્થ.

[મૂળ પ્રાકૃતમાં 'સમઠ' નામ છે, જેનું 'પટ્ટાવલી પરાગ સંગ્રહે' સન્મતિ અને 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસે' સુમતિ કરેલ છે.]

૩૬. ઇન્દ્રદેવસૂરિ.

૩૭. ભટ્ટસ્વામી.

૩૮. જિનપ્રભાચાર્ય : તેમણે કોરંટ ગામમાં મહાવીર-ચૈત્યમાં પ્રતિષ્ઠા કરી, પછી દેવાપુરના ચૈત્યમાં કરી. સં.૭૫૦માં સ્વ.

૩૮. માનદેવાચાર્ય : ઉગ્ર વિહાર કરતાં નડુલપત્તને તે નિવૃત્તિમાર્ગ વિશેષ કરી પ્રરૂપતા, તેથી લોકમાં નિવૃત્તિ-આચાર્ય મનાયા. જ્યાં વિહરે છે ત્યાં રોગો થતા નથી એમ કહી લોકો કહેતા 'આ યુગમાં પ્રધાન છે.' એથી શ્રીમાલ બ્રાહ્મણો જિનધર્મમાં શ્રદ્ધાવાન થયા. એક પક્ષીવાલ બ્રાહ્મણ શ્રવણ નામનો વેદપાઠક હતો તેણે આચાર્યના મહિમાને જાણી પ્રવ્રજ્યા લીધી. તેણે તર્કશાસ્ત્ર રચ્યું. એ નિવૃત્તિ-આચાર્ય સં.૭૮૦માં સ્વર્ગસ્થ થયા.

૪૦. શ્રવણાચાર્ય : નિવૃત્તિ-આચાર્યના શિષ્ય હોવાથી પ્રસિદ્ધ થયેલ નિવૃત્તિકુલ અલ્પ સાધુવર્ગવાળું વિહરતું હતું. એક રાત્રિએ શૂલરોગથી તે કાલધર્મ પામ્યા. બાકીના શિષ્ય આચાર્યો વિચારતા હતા કે હવે કોણ પટ્ટધર સૂરિ થશે; ત્યાં કોટિગણના જ્યાનંદસૂરિ આવ્યા ને તેમણે શાસન કર્યું કે તમારી વચ્ચે સૂર યોગ્ય છે. તેઓએ કહ્યું 'તમે તેમને સ્થાપો.' તેમણે સૂરાચાર્યને સ્થાપ્યા.

૪૧. સૂરાચાર્ય : તેમને સાધુઓએ માન્યા, ગચ્છવૃદ્ધિ થઈ. બંને આચાર્યો સાથે પરમ પ્રીતિવાળા રહી વિચરતા હતા. એકદા દુકાલ પડ્યો એટલે બંને માલવદેશમાં જુદા સમુદાયમાં વિહાર કરતા થયા. સૂરાચાર્ય મહિંદનગરે ચાતુર્માસ રહ્યા. જ્યાનંદ-સૂરિએ ઉજ્જયિની કાલ કર્યો એ સાંભળી સૂરાચાર્ય શોકાકુલ થયા. તેમના શિષ્ય દેલ મહત્તરે કહ્યું 'આ યુક્ત નથી.' આચાર્ય દેલ મહત્તરને પાટે સ્થાપી અહમઅહમના પારણાંતે આયંબિલ કરતા સર્વ અનિત્ય છે એમ ધ્યાન ધરતા ઉજ્જયિનીમાં અણશણ કરી દેવલોક સધાવ્યા.

૪૨. દેલ મહત્તર : આચાર્ય વિહરતાં ભિન્નમાલપુરમાં આવ્યા. ત્યાં સુપ્રભ નામના વેદપારંગત વિપ્રનો પુત્ર દુર્ગ લોકાયતિક હોઈ પરલોકને પ્રમાણતો નહોતો તેને તેમણે પ્રતિબોધી દીક્ષા આપી. પછી વિહાર કરતાં સાણપુરમાં એક શુભપતિ [કિ સુખપતિ] નામના ક્ષત્રિયને ઘેલો પુત્ર (ગર્ગ) હતો તેણે આચાર્યને કહ્યું, 'પુત્રનું ગાંડપણ દૂર જે કરે તેની આજ્ઞા શિરે ચડાવું.' આચાર્યે કહ્યું, 'તેને દીક્ષિત કરશો ?' તેણે હા પાડી એટલે વિદ્યાના ઉપયોગથી શુદ્ધ બુદ્ધિવાળો કરી દીક્ષા આપીને શાસ્ત્રપારંગત કર્યો. દેલ મહત્તરે દુર્ગ અને આ એમ બંનેને આચાર્યપદે સ્થાપી કાલ કર્યો.

૪૩. દુર્ગસ્વામી અને ગર્ગાચાર્ય : એકદા શ્રીમાલપુરે ગયા. ત્યાં ધની નામનો

શ્રેષ્ઠી જિનશ્રાવક હતો. તેના ઘેર સિદ્ધ નામનો રાજપુત્ર હતો, તેને ગર્ગઋષિએ દીક્ષા આપી. અતીવ તર્કબુદ્ધિવાળા તેણે એકદા પૂછ્યું, 'આથી કંઈ વધુ તર્ક છે કે નહીં ?' દુર્ગાચાર્યે કહ્યું, 'બુદ્ધધર્મમાં છે.' એટલે ત્યાં જવા ઉદ્યુક્ત થયો એટલે ગર્ગઋષિએ કહ્યું, 'ન જતો, શ્રદ્ધાભંગ થશે.' તેણે કહ્યું, 'હું અહીં પાછો આવીશ.' એમ કહી ગયો ને સમ્યક્ત્વહીન થઈ આવ્યો. દુર્ગાચાર્યે બોધ આપ્યો છતાં પુનઃ ગયો. આમ ગમણાગમણ થતાં ગર્ગાચાર્યે જ્યાનંદસૂરિપરંપરાશિષ્ય હરિભદ્રાચાર્ય મહત્તર બુદ્ધિમાન બૌદ્ધમતજ્ઞાતા હોઈ તેમને વિનતિ કરી કે સિદ્ધને ઠેકાણે લાવો. હરિભદ્રાચાર્યે કહ્યું, 'ગમે તે ઉપાય કરીશ.' તે આવ્યો, બોધ આપ્યો પણ રહ્યો નહીં. એટલે હરિભદ્રસૂરિએ તેના બોધઅર્થે 'લલિતવિસ્તરા-વૃત્તિ' રચી. તર્કમંથર હરિભદ્રે પોતાનો કાલ નજીક જાણી ગર્ગાચાર્યને તે વૃત્તિ સમર્પિત કરી પોતે અણસણથી દેવલોક ગયા. કાલાંતરે આવેલા સિદ્ધને ગર્ગાચાર્યે તે વૃત્તિ આપી. તેના અર્થ સમજીને તે બોલી ઊઠ્યો, 'અહો ! અતિ પંડિત હરિભદ્રગુરુ.' આથી સમ્યક્ત્વ પામી જિનવચને ભાવિતાત્મા થઈ ઉગ્ર તપ આચરતા વિહાર કરે છે. દુર્ગસ્વામી સં.૯૦૨માં સ્વર્ગસ્થ થયા. તેમના શિષ્ય શ્રીષેણને આચાર્યપદે સ્થાપ્યા. ગર્ગાચાર્યે સં.૯૧૨માં કાલ કર્યો, ને તેમની પાટે સિદ્ધાચાર્ય/સિદ્ધર્ષિ થયા.

[હરિભદ્રસૂરિ માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨૪ના પેટામાં.]

૪૪. શ્રીષેણ અને સિદ્ધાચાર્ય : શ્રીષેણે માલવા જઈ ત્યાં નોલાઈમાં ધર્મદાસ શ્રેષ્ઠીના પુત્રને દીક્ષા આપી, નગરના સંઘે કરાવેલ ચૈત્યમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. સિદ્ધર્ષિ આચાર્ય સં.૯૬૮માં દેવલોક પામ્યા.

૪૫. ધર્મમતિ આચાર્ય.

૪૬. નેમસૂરિ.

૪૭. સુવ્રતિસૂરિ : તે સમયે બહુ ગણભેદો થયા. આચાર્યોમાં વિવાદો જાગ્યા. નિજનિજ શ્રાવકશ્રાવિકાનો સંગ્રહ થવા લાગ્યો. સુવ્રતિસૂરિના શિષ્યો સર્વત્ર વિહાર કરવા લાગ્યા. તેમાં એક દિનશેખર અતીવ પંડિત હતો. સુવ્રતિસૂરિ સ્વ.૧૧૦૧.

૪૮. દિનશેખર/દિનેશ્વરસૂરિ : ઉગ્રવિહારી મહાત્મા વિચરતાં પટ્ટણમાં ગયા. ત્યાં મહેશ્વર જાતિના વણિકોને પ્રતિબોધ્યા.

૪૯. મહેશ્વર : નડુલાઈ ગયા. ત્યાં પહ્લીવાલ વિપ્રો - બ્રાહ્મણોને શ્રદ્ધાવાળા શ્રાવકો કરવામાં આવ્યા. લોકમાં તેથી પહ્લીવાલગચ્છ એ નામ પડ્યું. તે સૂરિ સં.૧૧૫૦માં દેવલોકે ગયા.

૫૦. દેવસૂરિ : તેમણે સુવર્ણગઢમાં પાર્શ્વનાથચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા કરી. વળી મહાવીર-ચૈત્ય પર સુવર્ણકલશ સ્થાપ્યા. તે અવસરે પુનમિયા આદિ ગચ્છ પ્રકટ્યા. દેવસૂરિ સં.૧૨૨૫માં સ્વર્ગસ્થ.

૫૧. જિનદેવસૂરિ : તેમણે જ્યોતિષશાસ્ત્ર રચ્યું. સોનગરાને પ્રતિબોધ્યા. જાલંધર તળાવ સમીપે ચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા કરી. સં.૧૨૭૨માં સ્વર્ગસ્થ.

૫૨. કર્ણસૂરિ.

૫૩. વિષ્ણુસૂરિ.

૫૪. આમ્રદેવસૂરિ : 'કથાકોશ' આદિ ગ્રંથોના કર્તા.

૫૫. સોમતિલકસૂરિ.

૫૬. ભીમદેવસૂરિ : કોરંટ ગામમાં ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા કરી સં. ૧૪૦૨ વર્ષે.

૫૭. વિમલસૂરિ : મેદપાટદેશમાં ઉદયસાગરની પાળ પરના ચૈત્યમાં જિનબિંબ સ્થાપ્યું.

૫૮. નરોત્તમસૂરિ : સં. ૧૪૮૧માં સ્વ.

૫૯. સ્વાતિસૂરિ.

૬૦. હેમસૂરિ : તેમણે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથના સ્મરણ કરવાથી 'ચિંતામણિય' એ નામ તેમનું પ્રસિદ્ધ થયું, સં. ૧૫૧૫.

૬૧. હર્ષસૂરિ : પોશાળે રહેતા.

૬૨. કમલચન્દ્ર.

૬૩. ગુણમાણિક.

૬૪. સુંદરચન્દ્ર : સં. ૧૬૭૫.

૬૫. પ્રભુચન્દ્ર : વિઘમાન વર્તે છે.

- ઇતિ ગુરુપટ્ટાવલી ચિંતામણિયા પાડાવલગચ્છીયસ્ય શ્રીરસ્તુ. જાહડાનગરે. (સરલ પ્રાકૃતમાં લખેલી તાજી ૭ પત્રની પ્રત પ્ર. કાન્તિવિજય ભંડાર, કે જે શ્રી જિનવિજયજી પાસેથી મને પ્રાપ્ત થયેલી તે માટે તેમનો ઉપકાર છે.)

નોંધ : (૧) ૫૪મા આમ્રદેવસૂરિ 'કથાકોષ' આદિના કર્તા ગણાવ્યા છે. સં. ૧૧૮૦માં જે આમ્રદેવસૂરિએ 'આખ્યાનકમણિકોશ'ની વૃત્તિ રચી તે આમ્રદેવસૂરિ બૃહદ્ગચ્છના જિનચન્દ્રસૂરિના શિષ્ય હતા. એમને અહીં મૂકી દીધા લાગે છે. (૨) આમાં જણાવેલા સૂરિઓ પૈકી કોઈનો પ્રતિમાલેખ કે ગ્રંથ ઉપલબ્ધ થયો નથી. (૩) ૫૭મા વિમલસૂરિએ ઉદયસાગર તળાવ પરના ચૈત્યમાં બિંબપ્રતિષ્ઠા કરી તો તે તળાવનો સંવત વિચારણીય છે. કારણકે ઉદયપુર પોતે સં. ૧૫૦૦માં સ્થપાયું. (૪) પહ્લીવાલગચ્છના જે સૂરિઓના લેખો મળે છે તે આમાં દેખાતા નથી. પહ્લીવાલગચ્છના મહેશ્વરસૂરિકૃત 'કાલકાચાર્ય-કથા' કે જેની તાડપત્રની પ્રતિ સં. ૧૩૬૫માં લખાયેલ મળે છે તે અને શ્રી મહાવીરથી ૬૦મી પાટે થયેલા પહ્લીવાલગચ્છના જે મહેશ્વરસૂરિ સં. ૧૬૨૨ ને ૧૬૨૮ અને તે આસપાસ ગ્રંથો રચનાર અજિતદેવસૂરિના ગુરુ છે તેમનો અને જે મહેશ્વરસૂરિના લેખો મળે છે તેમનો અને આમાં જણાવેલ સં. ૧૧૫૦માં સ્વર્ગસ્થ થયેલ મહેશ્વરસૂરિનો સમય મળતો નથી. (૫) નિવૃત્તિકુળના લાટ દેશમાં થયેલ સૂર્યાચાર્ય/સૂરાચાર્ય, તેમના શિષ્ય દેલ્લ મહત્તર ને તેમના શિષ્ય દુર્ગસ્વામી ને તેમના શિષ્ય સિદ્ધર્ષિને આમાં ક. ૪૧થી ૪૪માં ભેળવી દીધા છે. આ સર્વ પરથી પટ્ટાવલી કેટલી વિચ્છસનીય છે તે વિચારવા યોગ્ય છે. મેં તો જેવી મળી સાર રૂપે અત્ર મૂકી છે.

પૂર્તિ

(પ્રથમ આવૃત્તિમાં નહીં આવેલી કેટલીક પટ્ટાવલીઓ અહીં આપી છે. એ મુખ્યત્વે 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ', 'જૈન ધર્મકા મૌલિક ઇતિહાસ' (હસ્તીમલજી)ને આધારે અપાયેલી છે. પ્રસંગોપાત્ત 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' અને 'જૈન સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ'નો પણ લાભ લીધો છે.)

વાચક(વાચનાચાર્ય)વંશ/વિદ્યાધરવંશ પરંપરા

આર્ય સુહસ્તિસૂરિ(તપાગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૮)થી ત્રણ પ્રકારની શ્રમણપરંપરા ચાલી છે :

(૧) ગણધરવંશ : સુહસ્તિસૂરિના પાંચમા શિષ્ય સુસ્થિતસૂરિની આચાર્ય-પરંપરા/ગણનાયકપરંપરા જે ખરતર આદિ ગચ્છોની પટ્ટાવલીમાં આવી ગઈ છે.

(૨) વાચક(વાચનાચાર્ય)વંશ/વિદ્યાધરવંશ : સુહસ્તિસૂરિ સુધીના આચાર્યો ગણનાયક હતા અને વાચનાચાર્ય પણ હતા, એટલેકે તેઓ ગણ/સંઘની સંભાળ લેતા હતા તેમજ શિષ્યોને પઠનપાઠન પણ કરાવતા હતા, જિનાગમની રક્ષા કરતા હતા. પછીના આચાર્યોમાં એ સામર્થ્ય રહ્યું નહીં તેથી ચારિત્રરક્ષાનું અને શ્રુતજ્ઞાનરક્ષાનું એ બે કાર્યો જુદાં થઈ ગયાં અને ગણધરવંશ તથા વાચક(વાચનાચાર્ય)વંશ/વિદ્યાધરવંશની બે જુદી પરંપરા ઊભી થઈ. ગણધરવંશમાં તો સળંગ શિષ્યપરંપરા આવે છે, જ્યારે વાચકવંશમાં એક પછી એક થયેલા કોઈ પણ ગચ્છના સમર્થ વાચનાચાર્યની કાલાનુક્રમિક નામાવલી આવે છે. જેમકે, આચાર્ય સુહસ્તિસૂરિ પછી આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય આર્ય બલ્હિસહસૂરિ વાચનાચાર્ય બન્યા છે. ગણાચાર્ય અને વાચનાચાર્ય એક જ હોય એમ પણ પછીથી કવચિત બન્યું છે. જેમકે, વજ્રસ્વામી ગણાચાર્ય તેમ વાચનાચાર્ય એમ બન્ને પદવીના ધારક હતા.

(૩) યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી : વિવિધ ગણ, શાખા કે કુલના ગણાચાર્યો કે વાચનાચાર્યોમાંથી કોઈ પણ કાળે જે અમુક વિશેષ લક્ષણસંપન્ન હોય ને તેથી સમસ્ત શ્રમણસંઘમાં પ્રધાન હોય તે યુગપ્રધાન ગણાય છે. એક યુગપ્રધાનનું સ્વર્ગગમન થતાં બીજા આચાર્યમાં યુગપ્રધાનનાં લક્ષણો પ્રકટે છે અને તે ત્યારથી યુગપ્રધાન બને છે. આ રીતે યુગપ્રધાનોની સાંકળ જોડાતી રહે છે.

આ રીતે વાચનાચાર્ય અને યુગપ્રધાનાચાર્ય એ બન્ને પદ કોઈ ગણવિશેષમાં સીમિત ન રહેતાં યોગ્યતાવિશેષ સાથે સંબંધિત રહ્યાં ને એથી વિવિધ ગણ, કુલ વગેરેમાં વિભક્ત થતો રહેલો શ્રમણસંઘ એકસૂત્રે બંધાયેલો રહ્યો.

હવે આપણે વાચકવંશ પરંપરા જોઈએ.

૮. આર્ય સુહસ્તિ.

૮. બલ્હિસહ : કૌશિકગોત્રીય બ્રાહ્મણ. આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય. એમની

પાસેથી ૧૦ પૂર્વોનું જ્ઞાન મેળવ્યું હતું. વીર સં.૨૪૫માં આર્ય મહાગિરિના સ્વર્ગમન પછી એમની પરંપરાના એ ગણાચાર્ય બન્યા અને એમનો ઉત્તર-બહ્લિસહ-ગચ્છ કહેવાયો. આર્ય સુહસ્તીએ એમને સમસ્ત સંઘના વાચનાચાર્યપદે નિયુક્ત કર્યા. એથી બે પરંપરાઓ વચ્ચે સામંજસ્ય અને સહયોગ બની રહ્યા. સ્વ. વીર સં.૩૨૯. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮ના પેટામાં.

૧૦. સ્વાતિ : હારીતગોત્રીય બ્રાહ્મણ. બહ્લિસહના શિષ્ય. એમની પાસેથી દશ પૂર્વોનું જ્ઞાન મેળવ્યું હતું. વીર સં.૩૨૯માં બહ્લિસહ પછી આચાર્યપદે આવ્યા હોય. સ્વ. વીર સં.૩૩૬(૩૩૫). જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮ના પેટામાં.

૧૧. શ્યામાચાર્ય/કાલકાચાર્ય (પ્રથમ) : જન્મ વીર સં.૨૮૦, દીક્ષા વીર સં.૩૦૦, વાચનાચાર્ય અને યુગપ્રધાનાચાર્ય વીર સં.૩૩૫, સ્વ. વીર સં.૩૭૬.

એક ઉદ્દોષ પ્રમાણે સ્વાતિ પછી વાચનાચાર્ય. બીજા ઉદ્દોષ પ્રમાણે આચાર્ય ગુણાકર પછી યુગપ્રધાનાચાર્ય. આમ વાચકવંશ અને યુગપ્રધાનપરંપરા બન્નેના એ આચાર્ય મનાય છે.

દ્રવ્યાનુયોગના પ્રકાંડ વિદ્વાન, નિગોદવ્યાખ્યાતા અને 'પ્રજ્ઞાપનાસૂત્ર'ના રચયિતા. તેમનાથી કાલિકાચાર્ય-ગચ્છ નીકળ્યો છે.

જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮ના પેટામાં.

૧૨. સ્કંદિલ/ખાંડિલ્ય/શાંડિલ્ય : કૌશિકગોત્રીય. જન્મ વીર સં.૩૦૬, દીક્ષા ૨૨ વર્ષની વયે, વાચનાચાર્ય અને યુગપ્રધાનાચાર્ય વીર સં.૩૭૬, સ્વ. વીર સં.૪૧૪.

જીતકલ્પના જ્ઞાતા અથવા જીતવ્યવહારનું સમ્યક્ પાલન કરનાર હોવાથી જીતધર કહેવાયા હોય એમ જણાય છે.

આર્ય સ્કંદિલ વાચનાચાર્ય અને યુગપ્રધાનાચાર્ય એ બન્ને પદના ધારણ કરનાર હતા. એમનાથી ખાંડિલ્યગચ્છ શરૂ થયો.

જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૮ના પેટામાં.

૧૩. સમુદ્ર : વાચનાચાર્ય વીર સં.૪૧૪, સ્વ. વીર સં.૪૫૪. તત્ત્વજ્ઞાન ઉપરાંત ભૂગોળના વિશેષ જ્ઞાતા.

૧૪. મંગુ : આર્ય સમુદ્રના શિષ્ય. વાચનાચાર્ય વીર સં.૪૫૪. જ્ઞાની, ધ્યાની અને સમ્યક્ દર્શનના પ્રચારક હતા. મથુરાના લોકોએ ભક્તિપૂર્વક વહોરાવેલા સ્વાદિષ્ઠ આહાર આદિની લાલચને વશ થઈ શિથિલાચારી બની ત્યાં સ્થિરવાસ કરી રહ્યા અને કાળધર્મ પામ્યા પછી યક્ષયોનિને પ્રાપ્ત થયા એવી કથા છે.

આર્ય મંગુ અને આર્ય નંદિલ વચ્ચે નંદીસૂત્ર સ્થવિરાવલીની પ્રક્ષિપ્ત ગાથાઓમાં આર્ય ધર્મ, ભદ્રગુપ્ત, વજ્રસ્વામી અને રક્ષિતનાં મળે છે. પરંતુ એ યુગપ્રધાનાચાર્યો છે.

૧૫. નંદિલ : વીર સં. પાંચમી સદી/વિ.સં. બીજી સદીના આચાર્ય. વ્યાકરણ, ગણિત, ભાંગા અને કર્મપ્રકૃતિના પ્રકાંડ વિદ્વાન. વૈરોટ્યા દેવીના પ્રતિબોધક મનાયા છે. એ દેવીની પ્રશસ્તિ કરતા 'નમિઉણ જિણં પાસં' એ મંત્રગર્ભિત સ્તુતિની એમણે

રચના કરી છે એમ કહેવાય છે.

૧૬. નાગહસ્તી : પાદલિપ્તસૂરિના ગુરુ મનાયા છે. પૂર્વજ્ઞાનના ધારક હોવાને કારણે દ્રવ્યાનુયોગ અને કર્મપ્રકૃતિના મર્મજ્ઞ હતા.

વજ્રસેનસૂરિ પછીના યુગપ્રધાન નાગેન્દ્રસૂરિ પણ કેટલીક વાર નાગહસ્તિસૂરિ તરીકે ઉલ્લેખાયા છે અને તેથી વાચનાચાર્ય નાગહસ્તિસૂરિ સાથે એમની ભેળસેળ થયેલી છે.

પાદલિપ્ત માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૫ના પેટામાં.

૧૭. રેવતીનક્ષત્ર : આર્ય વજ્રસેનસૂરિના સમયની એટલેકે વીર સં. ૬૪૦-૫૦ની આસપાસ થયેલા વાચનાચાર્ય રેવતીનક્ષત્રને વીર સં. ૭૪૮માં સ્વર્ગસ્થ થયેલા યુગપ્રધાન રેવતીમિત્રથી જુદા માનવા જોઈએ.

૧૮. (બ્રહ્મદીપક) સિંહ : રેવતીનક્ષત્રના શિષ્ય. કાલિક સૂત્રની વ્યાખ્યા કરવામાં નિપુણ ને બ્રહ્મદીપના સિંહ તરીકે ઓળખાવાયેલા આ આચાર્ય બ્રહ્મદીપિકા શાખાના હોવા સંભવ. વાચનાચાર્યકાળ સંભવતઃ વીર સં. આઠમી સદીનો અંતભાગ.

‘બ્રહ્મદીપક’ એ વિશેષજ્ઞને કારણે વાચનાચાર્ય સિંહ યુગપ્રધાનાચાર્ય સિંહથી જુદા હોવાનો સંભવ, જોકે ઘણે સ્થાને બન્નેને એક માનવામાં આવ્યા છે.

૧૯. સ્કંદિલ : બ્રહ્મદીપક સિંહના શિષ્ય. મથુરાના બ્રાહ્મણ મેઘરથ અને રૂપસેનાના પુત્ર. કાર્યકાલ વીર સં. ૮૨૩-૪૦ આસપાસ. આ સમયે એમણે ઉત્તર ભારતના મુનિઓને મથુરામાં એકત્રિત કરી આગમવાચના કરી. સ્વ. મથુરામાં.

કાશ્યપગોત્રીય આર્ય ધર્મના શિષ્ય આર્ય સંડિલનો ઉલ્લેખ મળે છે તે જુદા હોવાનો સંભવ છે. કેટલીક વાર બન્નેને એક માનવામાં આવ્યા છે.

૨૦. હિમવન્ત ક્ષમાશ્રમણ : સ્કંદિલાચાર્યના શિષ્ય. કેટલાક પૂર્વોના જ્ઞાતા. સમય વીર સં. નવમી સદીનો મધ્ય ભાગ.

૨૧. નાગાર્જુન : યુગપ્રધાનાચાર્ય નાગાર્જુન અને વાચનાચાર્ય નાગાર્જુન એક જ જણાય છે. સંભવતઃ હિમવન્તના શિષ્ય. ટંક નગરના ક્ષત્રિય સંગ્રામસિંહ અને સુવ્રતાના પુત્ર. જન્મ વીર સં. ૭૫૩, દીક્ષા વીર સં. ૮૦૭, યુગપ્રધાનાચાર્ય વીર સં. ૮૨૬, વાચનાચાર્ય તે પછી, સ્વ. વીર સં. ૯૦૪. આર્ય સ્કંદિલે મથુરામાં આગમવાચના કરી ત્યારે આમણે દક્ષિણાપથના શ્રમણસંઘને એકત્રિત કરી વલ્લભીમાં આગમવાચના કરી હતી. ઔષધિવિજ્ઞાનના જ્ઞાતા હતા અને પાદલિપ્તસૂરિના એ ભક્ત બનેલા એવી કથા મળે છે, જોકે પાદલિપ્તસૂરિનો સમય વીર સં. ૫૯૭ પૂર્વનો છે.

નંદીસૂત્ર સ્થવિરાવલીની પ્રક્ષિપ્ત ગાથામાં નાગાર્જુન પછી વાચનાચાર્ય ગોવિન્દનો ઉલ્લેખ મળે છે. એ નિર્યુક્તિકાર લેખાયા છે અને કદાચ આચારાંગના શસ્ત્રપરિજ્ઞા અધ્યયન પર એમણે નિર્યુક્તિ રચી હોય. એમનો સમય વિક્રમની પાંચમી સદી પૂર્વાર્ધ (વીસ સંવત ૮૦૦ આસપાસ) મનાયો છે.

૨૨. ભૂતદિન : નાગાર્જુનના શિષ્ય. યુગપ્રધાનાચાર્ય પણ મનાયા છે. એ

બરાબર હોય તો જન્મ વીર સં.૮૬૪, દીક્ષા વીર સં.૮૮૨, યુગપ્રધાનાચાર્ય વીર સં.૯૦૪, સ્વ. વીર સં.૯૮૩.

૨૩. લોહિત્યસૂરિ : તેઓ સૂત્રાર્થના સમ્યક્ ધારક અને સમભંગીમાં નિષ્ણાત હતા.

૨૪. દૂષ્યગણિ : અન્ય ગચ્છીના શ્રમણો શ્રુતજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરવા એમની પાસે આવતા. અન્ય આર્ય દેસીનો ઉલ્લેખ મળે છે તે કદાચ આ જ આચાર્ય હોય. સમય વીર સં. દશમી સદીનો મધ્યભાગ.

૨૫. દેવ વાચક/દેવર્દિગણિ ક્ષમાશ્રમણ : સંભવતઃ દૂષ્યગણિના શિષ્ય. વેરાવળ પાટણના કાશ્યપગોત્રીય ક્ષત્રિય કામર્દિ અને કલાવતીના પુત્ર તથા આચાર્ય લોહિત્ય પાસે દીક્ષિત - એવી કથા પણ મળે છે. વીર સં.૯૮૦માં વલભીમાં મુનિસંમેલન કરી આગમોના પાઠ વ્યવસ્થિત કરી એમને પુસ્તકારૂઢ કરવાનું કાર્ય કર્યું. આ એમનું એક અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ કાર્ય ગણાય છે અને એથી સર્વ વાચનાચાર્યોમાં એમનું અનોખું સ્થાન છે.

પૂર્વગત શ્રુતના જાણકારો માટે વાદી, ક્ષમાશ્રમણ, દિવાકર અને વાચક એ ચારે શબ્દો વપરાયા છે.

યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી

સુધર્માસ્વામીથી આર્ય સુહસ્તિસૂરિ (ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૨થી ૧૧, તપા. પટ્ટાવલી ક.૧થી ૮) ગણાચાર્ય ઉપરાંત વાચનાચાર્ય તેમજ યુગપ્રધાનાચાર્ય હતા. તેમની માહિતી ત્યાં નોંધાયેલી છે. એથી અહીં એમનો કેવળ યુગપ્રધાનકાળ જ આપ્યો છે - કાલાનુક્રમ દર્શાવવાના હેતુથી.

૧. સુધર્મા : વીર સં.૧થી ૨૦.
૨. જંબૂ : વીર સં.૨૦થી ૬૪.
૩. પ્રભવ : વીર સં.૬૪થી ૭૫.
૪. શયંભવ : વીર સં.૭૫થી ૮૮.
૫. યશોભદ્ર : વીર સં.૮૮થી ૧૪૮.
૬. સંભૂતિવિજય : વીર સં.૧૪૮થી ૧૫૬.
૭. ભદ્રબાહુ : વીર સં.૧૫૬થી ૧૭૦.
૮. સ્થૂલભદ્ર : વીર સં.૧૭૦થી ૨૧૫.
૯. મહાગિરિ : વીર સં.૨૧૫થી ૨૪૫.
૧૦. સુહસ્તિ : વીર સં.૨૪૫થી ૨૯૧.

૧૧. ગુણસુંદર : સુહસ્તિસૂરિના શિષ્ય. ત્યાં એમનું નામ મેઘગણિ છે. ગુણાકર અને ધનસુંદર એમનાં અન્ય નામો મનાયાં છે. જન્મ વીર સં.૨૩૫, દીક્ષા વીર સં.૨૫૯, યુગપ્રધાનપદ વીર સં.૨૯૧, સ્વ. વીર સં.૩૩૫.

૧૨. શ્યામાચાર્ય : યુગપ્રધાન વીર સં.૩૩૫થી ૩૭૬. જુઓ વાચકવંશ પરંપરા

ક.૧૧.૭

૧૩. સ્કંદિલ : યુગપ્રધાન વીર સં.૩૭૬થી ૪૧૪. જુઓ વાચકવંશ પરંપરા ક.૧૨.

૧૪. રેવતીમિત્ર : દીક્ષા ૧૪ વર્ષની વયે, ૪૮ વર્ષ સામાન્ય સાધુપર્યાયે રહી વીર સં.૪૧૪માં યુગપ્રધાન. સ્વ. વીર સં.૪૫૦.

૧૫. ધર્મ : જન્મ વીર સં.૩૮૨, દીક્ષા વીર સં.૪૦૬, યુગપ્રધાન વીર સં.૪૫૦, સ્વ. વીર સં.૪૮૪.

૧૬. ભદ્રગુપ્ત : જન્મ વીર સં.૪૨૮, દીક્ષા વીર સં.૪૪૯, યુગપ્રધાન વીર સં.૪૮૪, સ્વ. વીર સં.૫૩૩. દશ પૂર્વોનું જ્ઞાન ધરાવતા હતા, જે એમણે પોતાના શિષ્ય વજ્રસ્વામીને આપ્યું હતું.

૧૭. ગુપ્ત : જન્મ વીર સં.૪૪૮, દીક્ષા સં.૪૮૩, યુગપ્રધાન વીર સં.૫૩૩, સ્વ. વીર સં.૫૪૮.

ત્રૈરાશિક મતનો સ્થાપક છઠ્ઠો નિલ્લવ આમનો જ શિષ્ય હતો.

૧૮. વજ્ર : યુગપ્રધાન વીર સં.૫૪૮થી ૫૮૪. ગણાચાર્ય પણ હતા. વિશેષ પરિચય માટે જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૬.

૧૯. રક્ષિત : દશપુર(મન્દસોર)ના બ્રાહ્મણ સોમદેવ અને રુદ્રસોમાના પુત્ર. જન્મ વીર સં.૫૨૨, દીક્ષા વીર સં.૫૪૪, યુગપ્રધાન વીર સં.૫૮૪, સ્વ. વીર સં.૫૯૭. દીક્ષા તોષલિપુત્ર પાસે, વજ્ર પાસે નવ પૂર્વ અને દશમું અધૂરું શીખ્યા. જુઓ ખરતર. પટ્ટાવલી ક.૧૮ના પેટામાં.

૨૦. દુર્બલિકાપુષ્યમિત્ર : બૌદ્ધ પરિવારમાં જન્મ વીર સં.૫૫૦, દીક્ષા વીર સં.૫૬૭ રક્ષિતસૂરિ પાસે, યુગપ્રધાન વીર સં.૫૯૭, સ્વ. વીર સં.૬૧૭ કે ૬૧૦. રક્ષિતસૂરિ પાસેથી એકદશાંગી તથા સાડા નવ પૂર્વનું જ્ઞાન મેળવ્યું હતું.

૨૧. વજ્રસેન : યુગપ્રધાન વીર સં.૬૧૭થી ૬૨૦. ગણાચાર્ય પણ હતા. વિશેષ પરિચય માટે જુઓ ખરતર પટ્ટાવલી ક.૧૭.

૨૨. નાગેન્દ્ર : સોપારકના શ્રેષ્ઠી જિનદત્ત અને ઈશ્વરીના સૌથી મોટા પુત્ર. વજ્રસેનના શિષ્ય. જન્મ વીર સં.૫૭૩, દીક્ષા વીર સં.૫૯૨-૯૩, યુગપ્રધાન વીર સં.૬૨૦. સ્વ. વીર સં.૬૮૯. એમને પણ સાડા નવ પૂર્વનું જ્ઞાન હતું.

નાગેન્દ્રને સ્થાને નાગહસ્તી નામ પણ મળે છે અને એમને વાચકવંશ પરંપરાના ક.૧૬ સાથે એક કરી દેવામાં આવે છે પણ એ નાગહસ્તી તો નંદિલસૂરિશિષ્ય છે અને વહેલા થયા છે.

આ નાગેન્દ્રથી નાગેન્દ્રકુલનો આરંભ થયો.

૨૩. રેવતીમિત્ર : નાગેન્દ્રના શિષ્ય. યુગપ્રધાન વીર સં.૬૮૯થી ૭૪૮.

આમને અને વાચકવંશ પરંપરાના ક.૧૭ના રેવતીનક્ષત્રને કેટલીક વાર એક માની લેવામાં આવ્યા છે પણ એ રેવતીનક્ષત્ર બ્રહ્મદીપક-સિંહના ગુરુ છે અને વહેલા

થયા છે.

૨૪. સિંહ : જન્મ વીર સં. ૭૧૦, દીક્ષા વીર સં. ૭૨૮, યુગપ્રધાન વીર સં. ૭૪૮, સ્વ. વીર સં. ૮૨૬.

આમને તથા વાયકવંશ પરંપરાના ક. ૧૮ના બ્રહ્મદીપક-સિંહને કેટલીક વાર એક માની લેવામાં આવ્યા છે. પણ ઉપર આપેલો સમય સ્વીકારીએ તો એ શંકાસ્પદ ઠરે છે.

૨૫. નાગાર્જુન : યુગપ્રધાન વીર સં. ૮૨૬થી ૮૦૪. વાયનાચાર્ય પણ મનાયા છે. જુઓ વાયકવંશ પરંપરા ક. ૨૧.

૨૬. ભૂતદિગ્ત : યુગપ્રધાન વીર સં. ૮૦૪થી ૮૮૩. વાયનાચાર્ય પણ મનાયા છે. જુઓ વાયકવંશ પરંપરા ક. ૨૨.

૨૭. કાલિક (ચોથા) : જન્મ વીર સં. ૮૧૧, દીક્ષા વીર સં. ૮૨૩, યુગપ્રધાન વીર સં. ૮૮૩, સ્વ. વીર સં. ૮૮૪. સ્કંદિલની માથુરી આગમવાચનાના પ્રતિનિધિ દેવદિગ્તિ અને નાગાર્જુનની વક્ષભી આગમવાચનાના પ્રતિનિધિ આ કાલિકસૂરિ બન્નેએ મળીને વીર સં. ૮૮૦માં બીજી વક્ષભી પરિષદમાં અંતિમ આગમવાચના નિશ્ચિત કરી. વીર સં. ૮૮૩માં વક્ષભીના રાજા ધ્રુવસેનના રાજકુમારનું મૃત્યુ થતાં રાજકુટુંબના સાંત્વનાર્યે એમણે કલ્પસૂત્રનું વાચન કર્યું, જેનાથી કલ્પસૂત્રના જાહેર વાચનની પરંપરા શરૂ થઈ.

કાલિકસૂરિ બીજાએ ચતુર્થી પર્વારાધન શરૂ કરેલું (વીર સં. ૪૧૭થી ૪૬૫ વચ્ચે) તે પછીથી પંચમી પર્વારાધન થઈ ગયું હતું. આ કાલિકસૂરિએ ફરી વીર સં. ૮૮૩માં ચતુર્થી પર્વારાધન શરૂ કર્યું કહેવાય છે.

૨૮. સત્યમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૮૫૩, દીક્ષા વીર સં. ૮૬૩, યુગપ્રધાન વીર સં. ૮૮૩, સ્વ. વીર સં. ૧૦૦૦ (૧૦૦૧). છેલ્લા પૂર્વધર.

૨૯. હારિલ : જન્મ વીર સં. ૮૪૩ કે ૮૫૩, દીક્ષા વીર સં. ૮૬૦ કે ૮૭૦, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૦૦૦ કે ૧૦૦૧, સ્વ. વીર સં. ૧૦૫૫. હૂણરાજ તોરમાણે એમને ગુરુ તરીકે સ્વીકારેલા, એમનાં હરિગુપ્ત ને હરિભદ્ર એ અપરનામો હતાં અને એ ગુપ્તવંશના રાજવી હતા એવા ઉલ્લેખો પણ મળે છે. એમનાથી હારિલ-વંશ શરૂ થયો.

૩૦. જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ : જન્મ વીર સં. ૧૦૧૧, દીક્ષા વીર સં. ૧૦૨૫, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૦૫૫, સ્વ. વીર સં. ૧૧૧૫. આગમોના અભ્યાસી તરીકે દેવદિગ્તિ ક્ષમાશ્રમણ પછી એમનું મોટું નામ છે. એમના વિશેષાવશ્યક ભાષ્ય (૧૦૭૬), જીતકલ્પ, વિશેષણવતી (સભાષ્ય), ધ્યાનશતક, બૃહત્ક્ષેત્રસમાસ, બૃહત્સંગ્રહણી વગેરે ગ્રંથો છે. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૨૦૬-૧૦.

૩૧. સ્વાતિ : જન્મ વીર સં. ૧૦૮૭, દીક્ષા વીર સં. ૧૧૦૭, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૧૧૫, સ્વ. વીર સં. ૧૧૮૭ (૧૧૮૦).

કેટલેક સ્થાને આ આચાર્યને વાચક ઉમાસ્વાતિ તરીકે ઓળખાવાયા છે તે ભૂલ છે.

૩૨. પુષ્યમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૧૫૨, દીક્ષા વીર સં. ૧૧૬૦, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૧૮૭ (૧૧૮૦), સ્વ. વીર સં. ૧૨૫૦. વ્યાખ્યાપ્રજ્ઞમિત્રના એ અંતિમ ધારક ગણાય છે.

૩૩. સંભૂતિ : જન્મ વીર સં. ૧૨૨૧, દીક્ષા વીર સં. ૧૨૩૧, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૨૫૦, સ્વ. વીર સં. ૧૩૦૦.

૩૪. માઢર સંભૂતિ : જન્મ વીર સં. ૧૨૬૦, દીક્ષા વીર સં. ૧૨૭૦, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૩૦૦, સ્વ. વીર સં. ૧૩૬૦. સમવાયંગ સૂત્રના એ છેલ્લા ધારક હતા.

કોઈ પટ્ટાવલીમાં માઢર સંભૂતિ પહેલાં આવે છે ને સંભૂતિ તે પછી.

૩૫. ધર્મ : જન્મ વીર સં. ૧૩૨૫, દીક્ષા વીર સં. ૧૩૪૦, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૩૬૦, સ્વ. વીર સં. ૧૪૦૦.

૩૬. જ્યેષ્ઠાંગગણિ : કાશ્યપગોત્રીય. જન્મ વીર સં. ૧૩૭૦, દીક્ષા વીર સં. ૧૩૮૨, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૪૦૦, સ્વ. વીર સં. ૧૪૭૧. કલ્પવ્યવહારસૂત્રના એ છેલ્લા ધારક મનાયા છે.

૩૭. ફલ્ગુમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૪૪૪, દીક્ષા વીર સં. ૧૪૫૮, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૪૭૧, સ્વ. વીર સં. ૧૫૨૦. દશાશ્રુતસ્કંધના એ છેલ્લા ધારક મનાયા છે.

૩૮. ધર્મઘોષ : જન્મ વીર સં. ૧૪૮૬, દીક્ષા વીર સં. ૧૫૦૪, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૫૨૦, સ્વ. વીર સં. ૧૫૮૭(૧૫૮૮).

કેટલીક વાર આમને રાજગચ્છના શીલભદ્રસૂરિના ત્રીજા પટ્ટધર ધર્મઘોષસૂરિ માની લેવામાં આવ્યા છે પણ એ ભ્રાન્ત છે. રાજગચ્છના ધર્મઘોષસૂરિએ વિ.સં. ૧૧૮૬ એટલે વીર સં. ૧૬૫૬માં 'ધર્મકલ્પદ્રુમ'ની રચના કરેલ છે.

૩૯. વિનયમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૫૬૮, દીક્ષા વીર સં. ૧૫૭૮, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૫૮૭(૧૫૮૮), સ્વ. વીર સં. ૧૬૮૩.

૪૦. શીલમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૬૫૨, દીક્ષા વીર સં. ૧૬૬૩, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૬૮૩, સ્વ. વીર સં. ૧૭૬૨.

૪૧. રેવતીમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૭૩૭, દીક્ષા વીર સં. ૧૭૪૬, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૭૬૨, સ્વ. વીર સં. ૧૮૪૦.

૪૨. સુમિશ્રમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૮૧૦, દીક્ષા વીર સં. ૧૮૨૨, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૮૪૦, સ્વ. વીર સં. ૧૮૧૮. સૂત્રકૃતાંગના છેલ્લા ધારક મનાયેલા મહાસુમિશ્ર આ જ હોવા સંભવ છે.

૪૩. હરિમિત્ર : જન્મ વીર સં. ૧૮૮૨, દીક્ષા વીર સં. ૧૯૦૨, યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૯૧૮, સ્વ. વીર સં. ૧૯૬૩.

૪૪. વિશાખગણિ : યુગપ્રધાન વીર સં. ૧૯૬૩થી ૨૦૦૦. કેટલાક અંગશાસ્ત્રોના એ છેલ્લા ધારક મનાયા છે.

હારિલગચ્છ પટ્ટાવલી

૧. હરિગુમસૂરિ (હારિલ) : જુઓ યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ક.૨૯.

૨. દેવગુમસૂરિ : ગુમવંશી રાજવી હતા એમ મનાયું છે. દીક્ષા હરિગુમ પાસે મહાકવિ તરીકે ઉલ્લેખાયા છે. એમણે 'ત્રિપુરુષચરિત્ર'ની રચના કરી છે.

૩. શિવચન્દ્રગણિ : તેઓ ભિન્નમાલમાં વિચર્યાં.

૪. યક્ષદત્તગણિ કામાશ્રમણ : છ શિષ્યોને આચાર્યપદ આપ્યું હતું. એમના શિષ્યોએ ગુજરાતમાં વિચરી ઘણાં જિનમંદિરો સ્થાપ્યાં.

૫. વટેશ્વર કામાશ્રમણ : યક્ષદત્તના શિષ્ય. તેમના ઉપદેશથી આકાશવપ્રનગર (અંબરકોટ/ઉમરકોટ)માં જિનમંદિર બન્યું હતું. થારાપદ્ર(થરાદ)માં એમનો પ્રભાવ ઘણો રહ્યો અને એમનાથી થારાપદ્રગચ્છ આરંભાયો. એમનો ગચ્છ વટેશ્વરગચ્છ પણ કહેવાયો છે.

૬. તત્વાચાર્ય.

૭. ઉદ્યોતનસૂરિ : શરીરના જમણા ભાગમાં સાથિયાનું ચિહ્ન હોવાથી દાક્ષિણ્ય-ચિહ્ને કે દક્ષિણાંક તરીકે ઓળખાયા છે. મહારના રાજા ઉદ્યોતનના પૌત્ર અને વટેશ્વરના પુત્ર. તત્વાચાર્યના શિષ્ય. આગમજ્ઞાતા વીરભદ્રસૂરિ અને ન્યાયના સમર્થ વિદ્વાન યાકિનીસૂનુ હરિભદ્રસૂરિ પાસે અધ્યયન કર્યું. એમણે વિ.સં.૮૩૫માં પ્રાકૃત 'કુલલયમાલાકથા'ની રચના કરી છે.

થારાપદ્રગચ્છની પટ્ટાવલી

(આ પટ્ટાવલી પરત્વે નિર્ગ્ન-ચ, ગ્રંથ ૧માં પ્રકાશિત શિવપ્રસાદનો લેખ પણ ઘણો ઉપયોગી થયો છે.)

હારિલગચ્છના વટેશ્વરસૂરિથી થારાપદ્રગચ્છ શરૂ થયો. એ ગચ્છમાં કાળક્રમે જ્યેષ્ઠાચાર્ય થયા. એમના પછીની પરંપરા આ પ્રમાણે મળે છે : જ્યેષ્ઠાચાર્ય—શાંતિભદ્રસૂરિ—સર્વદેવસૂરિ—શાલિભદ્રસૂરિ—પૂર્ણભદ્રસૂરિ(પ્રતિષ્ઠા સં.૧૦૮૪, ૧૧૧૦).

સર્વદેવસૂરિની એક બીજી પરંપરા ચાલી છે, જેમાં સર્વદેવ—વિજયસિંહ—શાંતિસૂરિ એ નામોનો ક્રમ ચાલે છે. એ પરંપરા અખંડ પ્રાપ્ત થતી નથી, પણ કેટલાક આચાર્યો વિશે નીચે પ્રમાણે માહિતી મળે છે :

વિજયસિંહસૂરિશિ. શાંતિસૂરિ/શાંત્યાચાર્ય : જન્મ ઉત્તરાયુ (રાધનપુર પાસે ઉણા)માં ધનદત્ત શ્રેષ્ઠી અને ધનશ્રીને ત્યાં, જન્મનામ ભીમ. ભોજની સભામાં 'વાદિવેતાલ' તથા પાટણના ભીમદેવની સભામાં 'કવીન્દ્ર' અને 'વાદ્યકવતી' એ બિરુદ મેળવ્યાં. ઉત્તરાધ્યયન પર 'પાઇય' ટીકા તથા અન્ય ગ્રંથો રચ્યા અને ધનપાલની 'તિલકમંજરી'ને સંશોધી તે પર ટિપ્પણ કર્યું. સ્વ. સં.૧૦૯૬ ગિરનાર પર.

શાંતિસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં.૧૨૫૯), સર્વદેવસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં.૧૨૮૮, ૧૨૯૯), વિજયસિંહસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં.૧૩૯૫), સર્વદેવસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૫૦), શાંતિસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૭૯, ૧૪૮૩), સર્વદેવપદ્મે વિજયસિંહસૂરિ

(પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૦૧-૧૫૧૬) - શાંતિસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૨૭-૧૫૩૨)

કૃષ્ણાર્ષિગચ્છની પટ્ટાવલી

(આ ગચ્છ પરત્વે નિર્ગ્ન્ય અંક ૧માં પ્રકાશિત થયેલ શિવપ્રસાદનો લેખ પણ ઘણો ઉપયોગી થયો છે.)

આ હારિલગચ્છ/થારાપદ્રગચ્છનો જ એક કાંઠો છે. હારિલગચ્છના છઠ્ઠા આચાર્ય તત્વાચાર્યના શિષ્ય યક્ષ મહત્તરના શિષ્ય કૃષ્ણાર્ષિથી એ શરૂ થયો. કૃષ્ણાર્ષિ મહાતપસ્વી હતા. એમણે સં. ૮૫૪માં નાગોરના શ્રેષ્ઠી નારાયણને જૈનધર્માવલંબી બનાવી ઓસવાલોના બરડિયા ગોત્રની સ્થાપના કરી. આ શ્રેષ્ઠી નારાયણે કૃષ્ણાર્ષિની પ્રેરણાથી નાગોરમાં એક જિનાલય બનાવી એમાં ભગવાન મહાવીરના મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. એમના શિષ્ય જયસિંહસૂરિએ ગ્વાલિયરના રાજા ભોજદેવના શાસનકાળમાં સં. ૯૧૫માં 'ધર્મોપદેશમાલા' તથા એના પર સ્વોપજ વૃત્તિ રચી.

આ પછી પરંપરા અખંડ મળતી નથી, પરંતુ જયસિંહસૂરિ-પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ-નયચંદ્રસૂરિ એ નામોનો ક્રમ બહુધા ચાલતો દેખાય છે. જેમની માહિતી પ્રાપ્ત થાય છે એવા કેટલાક આચાર્યો આ પ્રમાણે છે :

નયચંદ્રસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૨૮૭), જયસિંહસૂરિ (સં. ૧૩૦૧)-પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ (સં. ૧૩૭૮માં પ્રતિષ્ઠા કરનાર આ હોઈ શકે)-મહેન્દ્રસૂરિ (મહમદશાહ દ્વારા સંમાનિત)-જયસિંહસૂરિ (સં. ૧૪૨૨માં 'કુમારપાલચરિત' અને અન્ય ગ્રંથો રચનાર)-પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ-નયચંદ્રસૂરિ (ગ્વાલિયરના તોમર(તંવર)વંશી રાજા વીરમના દરબારના પ્રસિદ્ધ કવિ, સં. ૧૪૪૪ આસપાસ 'હમ્મીરમહાકાવ્ય' તથા 'રત્નામંજરીનાટિકા' રચનાર), પ્રસન્નચંદ્રપટ્ટે નયચંદ્રસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૩-૧૫૦૬)-જયસિંહસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૧૬-૧૫૩૨), જયસિંહસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૮૫), લક્ષ્મી-સાગરસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૨૪), જયશેખરસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૮૫), ધનચંદ્રસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૬૧૬).

કૃષ્ણાર્ષિગચ્છની તપાશાખાના આચાર્યોની આ પ્રમાણે માહિતી મળે છે : પુણ્ય-પ્રભસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૫૦, ૧૪૭૩)-જયસિંહસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૩, ૧૪૮૮)-જયશેખરસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૦૭, ૧૫૦૮) તથા કમલચંદ્રસૂરિ (પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૧૦).

સાંડેરગચ્છ પટ્ટાવલી

મારવાડના સાંડેરાવ ગામથી આ ગચ્છ નીકળ્યો છે. તેની પરંપરા આ રીતે મળે છે :

૧. ઈશ્વરસૂરિ : તેમને મુડારાની બદરીદેવી પ્રત્યક્ષ હતી.
૨. યશોભદ્રસૂરિ : પિંડવાડા પાસેના પલાઈ ગામના પુણ્યસાર પિતા, ગુણસુંદરી માતા, જન્મ સં. ૯૫૭, જન્મનામ સુધર્મા. દીક્ષા છ વર્ષની ઉંમરે ઈશ્વરસૂરિ પાસે, દીક્ષાનામ સુધર્મામુનિ, આચાર્યપદ સં. ૯૬૮, સ્વ. સં. ૧૦૨૯ કે ૧૦૩૮માં નાડલાઈમાં. એમના શિષ્ય બલિભદ્રસૂરિએ ચિતોડના અદ્વૈત(વિ.સં. ૯૨૨-૧૦૧૦)નાં

મહારાણીનો રોગ મટાડ્યો હતો તે જોતાં યશોભદ્રસૂરિનો આચાર્યકાલ વિક્રમની દશમી સદીના ત્રીજા ચરણ એટલે સં.૯૭૫ સુધી સંગત બને એમ 'જૈન ધર્મકા મૌલિક ઇતિહાસ' દર્શાવે છે. એ નોંધપાત્ર છે કે બીજા શિષ્ય શાલિભદ્રસૂરિ પણ સં.૯૭૦માં આચાર્ય બની ચૂક્યા છે.

બલિભદ્રસૂરિ જુદા પડ્યા અને એમનાથી હત્યુંડી/હસ્તિકુંડી-ગચ્છ શરૂ થયો. ત્યાં એમને વાસુદેવસૂરિ નામ મળ્યું. આ કારણે બીજા શિષ્ય શાલિ(ભદ્ર)સૂરિ યશોભદ્રને પાટે આવ્યા.

૩. શાલિ(ભદ્ર)સૂરિ : તે ચૌહાણવંશના હતા. સૂરિપદ સં.૯૭૦.

૪. સુમતિસૂરિ. ૫. શાંતિસૂરિ. ૬. ઈશ્વરસૂરિ.

૭. શાલિસૂરિ : સં.૧૧૮૧. ૮. સુમતિસૂરિ.

૯. શાંતિસૂરિ : સં.૧૨૫૯(૧૨૨૯)માં શીસોદિયા ઓસવાળ બનાવ્યા.

સં.૧૨૮૮માં માદેડી(માદ્રી)માં શાંતિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરનાર ખંડેરક ગચ્છાચાર્ય શાંતિસૂરિ (જૈ.સા.ઇ. પૃ.૩૮૯-૩૯૦, પાદટીપ ૪૦૪) આ હોઈ શકે.

૧૦. ઈશ્વરસૂરિ : આબુમાં લૂણગવસહીમાં પ્રતિષ્ઠા સં.૧૨૪૫ કે ૧૨૯૧.

૧૧. શાલિસૂરિ. ૧૨. સુમતિસૂરિ. ૧૩. શાંતિસૂરિ. ૧૪. ઈશ્વરસૂરિ.

૧૫. શાલિસૂરિ. ૧૬. સુમતિસૂરિ.

૧૭. શાંતિસૂરિ : સંભવતઃ એમના રાજ્યકાળમાં નીચેના ઈશ્વરસૂરિએ એમની કૃતિઓ રચી, સં.૧૫૬૧ અને ૧૫૬૪.

'સાગરદત્ત રાસ'ના કર્તા શાંતિસૂરિ આ હોવાનું માનવામાં આવ્યું છે (જૈ.ગૂ.ક. ૧,૧૯૬-૯૭) પરંતુ એ તો પોતાને આમદેવસૂરિશિષ્ય કહે છે.

૧૮. ઈશ્વરસૂરિ : એમનું અપરનામ દેવસુંદર હતું. 'લલિતાંગચરિત્ર' (સં. ૧૫૬૧) અને 'શ્રીપાલ ચોપાઈ' (સં. ૧૫૬૪) શાંતિસૂરિના પ્રસાદથી રચી હોવાનું પણ પોતે શાલિસૂરિના શિષ્ય હોવાનું એ કહે છે. તેથી એ શિષ્ય શાલિસૂરિના હોય, શાંતિસૂરિના રાજ્યકાળમાં આ કૃતિઓ રચી હોય અને એમના પછી પાટે આવ્યા હોય એવો સંભવ છે. શાલિસૂરિ-સુમતિસૂરિ-શાંતિસૂરિ-ઈશ્વરસૂરિશિ. ધર્મસાગરશિ. ચોથા-ની 'આરામનંદન ચોપાઈ' સં.૧૫૮૭ની મળે છે તે આ જ ઈશ્વરસૂરિ સંભવે છે.

એમણે નાડલાઈમાં સં.૧૫૯૭માં ઋષભદેવની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. એમની સંસ્કૃત-ગુજરાતી કૃતિઓ માટે જુઓ ભા.૧, પૃ.૨૧૯-૨૨ તથા ૪૯૪.

સાંડેરગચ્છે સં.૧૬૩૬ અને ૧૬૪૦ (ભા.૧, ૧૭૬), સં.૧૬૫૨ (ભા.૩, ૧૧૮) તથા સં.૧૮૬૮માં (ભા.૫, ૧૫૪) લખાયેલી પ્રતી મળે છે. સમય જતાં સાંડેરગચ્છ તપાગચ્છમાં ભળી ગયો છે.

નાગેન્દ્ર/નાગિલ/નાયલગચ્છ પટ્ટાવલી

(૧)

૧. વીરસૂરિ : એમણે મંડલપતિ ચચ્ચિગને સં.૧૦૮૦માં દીક્ષા આપી હતી.

૨. વર્ધમાનસૂરિ : તેઓ પરમાર ક્ષત્રિય હતા.

૩. રામસૂરિ. ૪. ચન્દ્રસૂરિ. ૫. દેવસૂરિ.

૬. અભયદેવસૂરિ : હેમચન્દ્રાચાર્યે રાજા પાસે એમની પ્રશંસા કરી હતી.

૭. ધનેશ્વરસૂરિ.

૮. વિજયસિંહસૂરિ: એમના ગુરુભાઈ દેવેન્દ્રસૂરિએ સં. ૧૨૬૪માં સોમેશ્વરપુર- (સોમનાથ પાટણ)માં સંસ્કૃતમાં 'ચન્દ્રપ્રભચરિત'ની રચના કરી.

૯. વર્ધમાનસૂરિ : એમણે ગણકકુલના દંડનાયક આહ્વાદનને ઉપદેશ આપી એની પાસે પાટણના વાસુપૂજ્યસ્વામીના દેરાસરનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો તેમજ એની વિનંતીથી સં. ૧૨૯૯માં પાટણમાં 'વાસુપૂજ્યચરિત'ની રચના કરી.

૧૦. ઉદયપ્રભસૂરિ.

(૨)

૧. મહેન્દ્રસૂરિ. ૨. શાંતિસૂરિ.

૩. આનંદસૂરિ, અમરચન્દ્રસૂરિ : આ બંને આચાર્યોએ સમર્થ વાદી તરીકે પ્રસિદ્ધિ મેળવી હતી અને ગુર્જરેશ્વર જયસિંહ સિદ્ધરાજ એમને 'વ્યાઘ્રશિશુક' અને 'સિંહશિશુક' તરીકે સંબોધતો હતો. અમરચન્દ્રસૂરિએ 'સિદ્ધાંતાર્ણવ' ગ્રંથની રચના કરી છે.

૪. હરિભદ્રસૂરિ : તેઓ 'કલિકાલગૌતમ' તરીકે ખ્યાતિ પામ્યા હતા. તેમણે 'તત્ત્વપ્રબોધ' ગ્રંથ રચ્યો છે.

૫. વિજયસેનસૂરિ : ગુજરાતના મહામાત્ય વસ્તુપાલ તથા તેજપાલ એમના શ્રદ્ધાળુ ભક્ત શ્રાવકો હતા. તેમણે બંધાવેલાં જિનમંદિરોમાં પ્રતિષ્ઠા આ આચાર્યના હાથે થઈ હતી. તેમણે સં. ૧૨૮૭માં ગુજરાતીમાં 'રેવંતગિરિ રાસ'ની રચના કરી છે.

૬. ઉદયપ્રભસૂરિ : તેમણે સં. ૧૨૮૭માં 'સંઘપતિચરિત્ર/ધર્માભ્યુદય-મહાકાવ્ય', સં. ૧૨૯૯માં 'ઉપદેશમાલા' પર 'ઉપદેશકર્ણિકા' નામે વૃત્તિ તથા બીજા કેટલાક ગ્રંથો રચ્યા છે. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૫૫૩.

૭. મલ્લિષેણસૂરિ : એમણે સં. ૧૩૪૯માં હેમચન્દ્રાચાર્યકૃત 'અન્યયોગવ્યવ-ચ્છેદિકા' પર 'સ્યાદ્વાદમંજરી' નામે ટીકાની તથા 'સજ્જનચિત્તવલ્લભ'ની રચના કરી છે.

(૩)

૧. હેમપ્રભસૂરિ. ૨. ધર્મઘોષસૂરિ. ૩. સોમપ્રભસૂરિ.

૪. વિબુધપ્રભસૂરિ :

એમના શિષ્ય ધર્મકુમારે સં. ૧૩૩૪માં 'શાલિભદ્રચરિત'ની રચના કરી હતી. પ્રધુમ્નસૂરિ તથા પ્રભાચન્દ્રગણિએ એના સંશોધનલેખનમાં સહાય કરી હતી.

૫. પદ્મચન્દ્રસૂરિ : આચાર્ય થયા પહેલાં તેઓ પ્રભાચન્દ્રગણિ નામે ઓળખાતા હતા. સમરા શાહ ઓસવાલે સં. ૧૩૭૧માં શત્રુંજયનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો ત્યારે ત્યાં ઉપસ્થિત હતા.

૬. રત્નાકરસૂરિ. ૭. રત્નપ્રભસૂરિ.

૮. સિંહદત્તસૂરિ : મેલિંગે સં. ૧૪૫૫માં પાટણમાં 'પાર્શ્વનાથચરિત' લખાવી આ

આચાર્યને વહોરાવ્યું હતું.

(૪)

૧. ગુણસાગરસૂરિ: પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૫.

૨. ગુણસમુદ્રસૂરિ : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૨ તથા ૧૫૧૨.

૩. ગુણદેવસૂરિ : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૧૭.

સંભવતઃ એમના રાજ્યકાળમાં એમના શિષ્ય જ્ઞાનસાગરે 'શ્રીપાલ રાસ' (સં. ૧૫૩૧) આદિ કૃતિઓ રચી છે (ભા. ૧, ૧૩૯-૪૦)

૪. ગુણરત્નસૂરિ : એમણે 'ઋષભ રાસ' તથા 'ભરતબાહુબલિ પ્રબંધ' રચેલ છે (ભા. ૧, ૬૬-૬૭).

પૂર્ણતક્ષગચ્છ

૧. આપ્રદેવસૂરિ. ૨. દત્તસૂરિ.

૩. યશોભદ્રસૂરિ : વાગડ દેશના રત્નપુરના રાજા. દત્તસૂરિના ઉપદેશથી જૈન બન્યા. રિંદુઆણામાં જિનપ્રાસાદ બંધાવ્યો. દત્તસૂરિ પાસે દીક્ષા, સ્વ. ગિરનાર પર અનશનપૂર્વક. સં. ૮૪૭માં વિદ્યમાન.

૪. પ્રદ્યુમ્નસૂરિ : 'ઠાણગપગરણ' (સ્થાનકપ્રકરણ/મૂલશુદ્ધિપ્રકરણ)ના કર્તા.

૫. ગુણસેનસૂરિ : વાદિયૈતાલ શાંતિસૂરિ(સ્વ. સં. ૧૦૮૬)એ તેમની પ્રેરણાથી 'ઉત્તરાધ્યયન' પર દીક્ષા રચી હતી.

૬. દેવચન્દ્રસૂરિ : તેમણે સં. ૧૧૪૬માં ખંભાતમાં 'મૂલશુદ્ધિ/ઠાણગપગરણ'ની દીક્ષા, ૧૧૬૦માં પ્રાકૃતમાં 'શાંતિનાથચરિત્ર' તથા અપભ્રંશમાં 'સુલસાખ્યાન' અને 'કાલગજજકલા' રચેલ છે.

૭. હેમચંદ્રસૂરિ : ધંધુકાના મોઢ વણિક ચચ્ય પિતા, ચાહિણી કે પાહિણી માતા, જન્મનામ ચંગદેવ. જન્મ સં. ૧૧૪૫ કારતક સુદ ૧૫. દીક્ષા દેવચન્દ્રસૂરિ પાસે ખંભાતમાં નવ વર્ષની વયે, દીક્ષાનામ સોમચન્દ્ર. થોડા જ સમયમાં સકળ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરી સમર્થ વિદ્વાન બન્યા તેથી આચાર્યપદ સં. ૧૧૬૨ મારવાડના નાગોરમાં. સ્વ. સં. ૧૨૨૮.

સિદ્ધરાજ જયસિંહ અને કુમારપાળને પ્રભાવિત કરી એમનો રાજ્યાશ્રય પામી અનેકવિધ વિદ્યાપ્રવૃત્તિઓ કરનાર અને કલિકાલસર્વજ્ઞ તરીકે ઓળખાનાર હેમચંદ્રાચાર્ય-નું સ્થાન ગુજરાતના જૈન ઇતિહાસમાં અનન્ય છે. વ્યાકરણ, અલંકારશાસ્ત્ર, છંદશાસ્ત્ર, ન્યાય, યોગ, નીતિ, કાવ્ય આદિના એમના અનેક ગ્રંથો છે અને એમણે વિદ્વાન શિષ્યમંડળ પણ ઊભું કરેલું. એમના વિશેષ પરિચય અને ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, પૃ. ૨૮૫-૩૨૦, ફકરા ૪૧૧થી ૪૬૨.

૮. રામચન્દ્રસૂરિ : સિદ્ધરાજ જયસિંહે એમને 'કવિકટારમહ' બિરુદ આપ્યું હતું. એ ત્રણ વિદ્યા - શબ્દશાસ્ત્ર, ન્યાયશાસ્ત્ર અને કાવ્યશાસ્ત્ર - ના જાણકાર હતા. પોતે સૌ પ્રબન્ધો રચ્યા હોવાનું એમણે કહ્યું છે, પણ એટલા મળતા નથી. ગુણચન્દ્રની સાથે એમણે

‘દ્રવ્યાલંકાર’ તથા ‘નાટ્યદર્પણ’ વિવૃત્તિ સહિત રચેલ છે તે ઉપરાંત ‘નલવિલાસ’ આદિ નાટકો, ‘સુભાષિતકોશ’, ‘હૈમબૃહદ્વૃત્તિન્યાસ’ અને સ્તોત્રાદિની રચના કરેલ છે. એમના પરિચય અને ગ્રંથો માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ક. ૪૬૩થી ૪૬૬.

કુમારપાલ પછી ગાદીએ આવેલો એમનો ભત્રીજો (સં. ૧૨૩૦થી ૧૨૩૩) અજયપાલ જૈનદ્વેષી હોઈ એણે રામચન્દ્રસૂરિની હત્યા કરી.

રાજગચ્છ પટ્ટાવલી

(૧)

[આ ચન્દ્રગચ્છની જ શાખા છે અને રાજગચ્છ અને ચન્દ્રગચ્છની પટ્ટાવલીઓમાં ઘણી ભેળસેળ દેખાય છે. ‘વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ’(પૃ. ૫૭-૭૧)માં આપેલી પટ્ટાવલી અહીં મુખ્ય આધાર રૂપે છે, જોકે એમાં પાટાનુપાટના બધે સ્પષ્ટ નિર્દેશો નથી. ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’માંથી અને અન્યત્રથી થોડી પૂર્તિ પણ કરી છે.]

રાજગચ્છ/ધર્મધોષગચ્છ પટ્ટાવલી (૧)

૧. નન્નસૂરિ : મૂળ તલવાડના રાજા, તેથી તેમની પરંપરા ‘રાજગચ્છ’ને નામે ખ્યાતિ પામી. વનવાસીગચ્છના કોઈ આચાર્ય પાસે એ દીક્ષિત થયેલા. આ પરંપરાના પહેલા સાત આચાર્યો સમર્થ વાદી તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામ્યા હતા.

૨. અજિતયશોવાદિસૂરિ/અજિતયશોદેવસૂરિ

૩. સર્વદેવસૂરિ.

૪. પ્રદ્યુમ્નસૂરિ : આહાડ(આઘાટ)ના અહ્લૂ/અહ્લડ (સં. ૯૨૨-૧૦૧૦)ની અને અન્ય રાજસભાઓમાં વાદોમાં એમણે વિજય મેળવ્યો હતો.

૫. અભયદેવસૂરિ : તેઓ મૂળે રાજકુમાર હતા. સિદ્ધસૈન દિવાકરના ‘સન્મતિતર્ક’ ઉપર એમણે ‘તત્ત્વબોધવિધાયિની’ ટીકા રચી હતી. જૈન-જૈનેતર દર્શનોની સંકડો વિચારધારાઓને આવરી લેતો આ ગ્રંથ ‘વાદમહાર્ણવ’ તરીકે પણ ઓળખાય છે ને એનું મૂલ્ય સ્વતંત્ર ગ્રંથ જેવું છે. અભયદેવસૂરિ ‘તર્કપંચાનન’ કહેવાતા હતા.

થારાપદગચ્છના વાદિવેતાલ શાંતિસૂરિ (સ્વ. સં. ૧૦૯૬) અભયદેવસૂરિના દર્શનશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થી હતા.

૬. ધનેશ્વરસૂરિ : ત્રિભુવનગિરિના કર્દમ નામે રાજવી. બીજા એક ઉલ્લેખ પ્રમાણે કનોજના રાજા કર્દમરાજના પુત્ર ધન. અભયદેવસૂરિથી પ્રભાવિત થઈ એમની પાસે દીક્ષા લીધી. ધારાનગરીના મુંજ (સં. ૧૦૩૧-૫૨)ની રાજસભામાં શાસ્ત્રાર્થ કરી વિજય મેળવ્યો ત્યારથી મુંજ તેમને પોતાના ગુરુ માનતો હતો એમ નોંધાયું છે.

આ આચાર્ય રાજાના માન્ય થયા તેથી ‘રાજગચ્છ’ કહેવાયો એવો ઉલ્લેખ પણ મળે છે. એમણે ૧૮ વિદ્વાન શિષ્યોને આચાર્યપદ આપ્યું અને રાજગચ્છની ૧૮ શાખાઓ પ્રચલિત થઈ.

૭. અજિતસિંહસૂરિ : તેમણે ‘અટ્ટેમટ્ટે’ મંત્રગર્ભિત ‘પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર’ બનાવ્યું છે.

૮. વર્ધમાનસૂરિ : તેમણે વનવાસીગચ્છના આચાર્ય વિમલચન્દ્રના શિષ્ય વીર મુનિને પાટણમાં સં. ૧૦૫૦ (કે ૯૮૦થી ૯૯૧ વચ્ચે) આચાર્યપદ આપ્યું.

૯. શીલભદ્ર : એમની પરંપરામાં જિનેશ્વરસૂરિશિ. રત્નપ્રભસૂરિશિ. માનતુંગ-સૂરિએ સં. ૧૩૩૨માં 'શ્રેયાંસચરિત' તથા 'ત્રિપુરાગમ'માંથી ઉદ્ધરીને સ્વતંત્ર સૂત્રગ્રંથ સ્વોપજ્ઞ ટીકા સાથે રચેલ છે.

૧૦. ધર્મ/ધર્મઘોષ : વાદિયન્દ્ર-ગુણચન્દ્રના વિજેતા. ત્રણ રાજાઓને પ્રબોધનાર. એમનાથી ધર્મઘોષગચ્છ શરૂ થયો. (જુઓ હવે પછીની પટ્ટાવલી.)

'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' ધર્મઘોષસૂરિ અને જ્ઞાનચન્દ્રસૂરિ વચ્ચે રત્નસિંહસૂરિ-દેવેન્દ્રસૂરિ-રત્નપ્રભસૂરિ-આણંદસૂરિ-અમરપ્રભસૂરિ એવી પરંપરા આપે છે, પરંતુ 'વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ' અંતર્ગત પટ્ટાવલીમાં એ નામો નયચંદ્રસૂરિ પાસે ધર્મઘોષગચ્છની પરંપરા પૂરી થયા પછી અલગ ૧થી ૫ એવા ક્રમ સાથે આપ્યાં છે. એમને અહીં દાખલ કરવા માટે તથા એમને વિશે અપાયેલી માહિતી માટે શો આધાર છે તે સ્પષ્ટ થતું નથી. એક શિષ્ય રત્નસૂરિ (રત્નસિંહ કે રત્નપ્રભ) તો અન્યત્ર મળે જ છે, જેમણે સં. ૧૨૨૭/૧૨૩૭માં ધર્મસૂરિવિષયક કુલકો રચેલ છે. જ્ઞાનચન્દ્રનો 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' આપેલો સમય જોતાં ધર્મઘોષસૂરિ અને એમની વચ્ચે બીજા આચાર્યો પાટે આપ્યા હોવા જોઈએ એમ તો લાગે છે.

૧૧. જ્ઞાનચન્દ્ર : સં. ૧૩૭૮માં વિમલવસહીની જીર્ણોદ્ધાર પામેલી દેરીઓમાં પ્રતિષ્ઠા. સં. ૧૩૯૪ સુધી વિદ્યમાન.

૧૨. મુનિશેખર : ઉપર્યુક્ત પ્રતિષ્ઠા વખતે હાજર. તેમની સં. ૧૩૮૬માં બનેલી મૂર્તિ મળે છે.

૧૩. સાગરચન્દ્ર : 'વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ'ની રાજગચ્છ પટ્ટાવલી એમને નાડોલના કેલ્હણદેવ (સં. ૧૨૨૧-૧૨૪૯) વગેરેના પ્રબોધક કહે છે, જે સમયદષ્ટિએ સંગત નથી. 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' એમને સં. ૧૪૭૨માં વિદ્યમાન જણાવે છે.

૧૪. મલયચન્દ્ર : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૬૬ અને ૧૪૮૯.

૧૫. પદ્મશેખર : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૦, ૧૪૯૧, ૧૫૧૦.

૧૬. પદ્માનંદ : વિજયચન્દ્રના પ્રસાદથી હરિકલશે રચેલ 'ભુવનભાનુ-કેવલીચરિત્ર બાલા'માં મલયચન્દ્ર-પદ્મશેખર-વિજયચન્દ્ર એવી પાટપરંપરા આપવામાં આવી છે (ભા. ૧, ૪૯૩) ને એ કવિનું 'કુરુદેશતીર્થમાલાસ્તોત્ર' તે પછી પદ્માનંદસૂરિના રાજ્યકાળમાં રચાયેલ જણાય છે. (ભા. ૧, ૪૯૧) વિજયચન્દ્રના પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૮૦થી ૧૫૩૭ના મળે છે, જ્યારે પદ્માનંદ સં. ૧૫૪૫માં હયાત હોવાની માહિતી મળે છે.

૧૭. નન્દિવર્ધન : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૭૧. એમણે સં. ૧૫૮૮માં 'યાદવ રાસ' રચેલ છે (ભા. ૧, ૩૦૭).

૧૮. નયચંદ્ર.

વર્ધમાનસૂરિ પછીની પાટપરંપરા વિવિધ રીતે મળે છે. 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' (ભા. ૨, પૃ. ૧૬-૪૯) રાજગચ્છ(ધર્મઘોષગચ્છ સમેત)ની ૧૮ પટ્ટાવલી આપે છે, પરંતુ

એમાં પુનરાવર્તન, ઊલટસૂલટ ક્રમ છે ને માહિતીની ભેળસેળ છે. અન્ય પરંપરાના સમાન નામના આચાર્યોની માહિતી પણ દાખલ થઈ ગઈ જણાય છે. અહીં 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' વગેરે અન્ય સાધનોની મદદથી આધારભૂત લાગી એટલી પરંપરા ને થોડા નોંધપાત્ર આચાર્યો વિશે માહિતી આપી છે.

ધર્મઘોષગચ્છ (૨)

એની બીજી પણ થોડી વિશુંખલ પરંપરા મળે છે.

૯. શીલભદ્રસૂરિ.

૧૦. ધર્મસૂરિ/ધર્મઘોષસૂરિ : નાગોરનો આલ્હણ (સં. ૧૧૬૭-૧૨૧૮), અજમેરનો ચોથો વિગ્રહરાજ (સં. ૧૨૧૨-૧૨૨૦) વગેરે અનેક રાજવીઓને એમણે પ્રભાવિત કર્યા હતા. સં. ૧૨૮૧માં ફલોધીમાં પ્રતિષ્ઠા કરેલી. એમણે સં. ૧૧૨૮માં મુદિયાડના બ્રાહ્મણોને, સં. ૧૧૩૨માં વણથલીના ચૌહાણ રાજા પૃથ્વીપાલને તેમજ બીજા અનેકોને જૈન બનાવ્યા હતા.

૧૧. યશોભદ્રસૂરિ : તેમણે ત્રણ વર્ગોના વર્ણો રહિત નાનું 'ગદ્યગોદાવરીકાવ્ય' અને 'પ્રત્યક્ષાનુમાનાધિકપ્રકરણ' રચ્યાં છે.

૧૨. રવિપ્રભસૂરિ : એમણે રાજસભામાં કીર્તિ પ્રાપ્ત કરી હતી.

૧૩. ઉદયપ્રભસૂરિ : એમણે નેમિચન્દ્રના 'પ્રવચનસારોદ્ધાર' પર 'વિષમપદવ્યાખ્યા/વિષમપદાર્થવબોધ' નામની ટીકા તેમજ કર્મગ્રંથો ઉપર ટિપ્પણો રચ્યાં છે.

પૃથ્વીચન્દ્રસૂરિ : યશોભદ્રશિ. દેવસેનગણિના શિષ્ય. એમણે 'કલ્પસૂત્ર' પર ટિપ્પણ રચ્યું છે.

જયચન્દ્રસૂરિ : સંભવતઃ પૃથ્વીચન્દ્રના પટ્ટધર. પ્રતિષ્ઠાલેખ સં. ૧૩૪૩.

રાજગચ્છ પટ્ટાવલી (૩)

૧. શીલભદ્ર.

૨. ભરતેશ્વર.

૩. વૈરસ્વામી : શીલભદ્રના શિષ્ય પણ ભરતેશ્વરની પાટે. સં. ૧૨૧૨માં એમણે આબુમાં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

૪. નેમિચન્દ્ર : એમણે કણાદના વૈશેષિક મતનું ખંડન કર્યું હતું.

૫. સાગરચન્દ્ર : 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' નાડોલના કેલ્હણદેવને પ્રતિબોધનાર આ સાગરચન્દ્રને ગણે છે, જ્યારે ઉપર આપેલી પટ્ટાવલીમાં એ ધર્મઘોષગચ્છના છે.

માહિક્ષયચન્દ્ર : એ સાગરચન્દ્રના ગુરુભાઈ હતા, પણ પોતાને સાગરચન્દ્રના શિષ્ય કે ભક્ત તરીકે ઓળખાવે છે. એમણે સં. ૧૨૬૬ (૧૨૧૬ ને ૧૨૪૬ પણ મળે છે)માં મમ્મટકૃત 'કાવ્યપ્રકાશ' પર 'સંકેત' નામે ટીકા, સં. ૧૨૭૬માં 'પાર્શ્વનાથચરિત્ર' તથા 'શાંતિનાથચરિત્ર' વગેરે ગ્રંથો રચ્યા છે. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૪૮૭, ૫૬૨.

રાજગચ્છ પટ્ટાવલી (૪)

૧. વર્ધમાન. ૨. દેવચંદ્ર. ૩. ચન્દ્રપ્રભ.

૪. ભદ્રેશ્વર :

એમના શિષ્ય હરિભદ્રાચાર્યથી આચાર્યપદને પ્રાપ્ત થયેલ જિનચંદ્રસૂરિ (જે વર્ધમાનસૂરિના શિષ્ય તરીકે ઓળખાવાયા છે)ના શિષ્ય વિજયસિંહસૂરિએ સં. ૧૨૧૫માં પાલીમાં 'જંબુદ્વીપસમાસ' પર 'વિનેયજનહિતા' નામની ટીકા રચી છે. સં. ૧૨૧૫માં જિનભદ્રગણિના 'ક્ષેત્રસમાસ' પર વૃત્તિ રચનાર વિજયસિંહસૂરિ કદાચ ભિન્ન નહીં હોય.

જિનચંદ્રના શિષ્યો સર્વદેવસૂરિ, પ્રદ્યુમ્નસૂરિ અને યશોદેવસૂરિ હતા.

૫. અજિતસિંહ.

૬. દેવભદ્ર : એમણે ભદ્રેશ્વરસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી હતી અને અજિતસિંહ પાસે સાહિત્ય, ન્યાય, આગમાદિનો અભ્યાસ કર્યો હતો. સં. ૧૨૩૬માં ઝાડોતીમાં ઋષભદેવ તથા પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. તેમણે સં. ૧૨૪૮માં 'પ્રમાણપ્રકાશ'ની અને અપભ્રંશમાં 'શ્રેયાંસચરિત'ની રચના કરી છે.

સિદ્ધસેનસૂરિ : દેવભદ્રસૂરિના શિષ્ય. તેમણે સં. ૧૨૪૮ કે ૧૨૭૮માં નેમિચન્દ્રના 'પ્રવચનસારોદ્ધાર' પર 'તત્ત્વપ્રકાશિની' નામે ટીકા રચી છે. આ ઉપરાંત 'પદ્મપ્રભચરિત', 'સામાચારી' તથા સ્તુતિઓની રચના કરી છે.

રાજગચ્છ પટ્ટાવલી (૫)

પ્રભાચન્દ્રસૂરિ : શ્રીરામ અને લક્ષ્મીના પુત્ર. પૂર્ણભદ્રસૂરિ-ચન્દ્રપ્રભસૂરિના શિષ્ય. તેઓ ધનેશ્વર-અજિતસિંહ-શીલભદ્ર-શ્રીચંદ્ર-ધનેશ્વરદિ પૂર્વાચાર્યોનો ઉલ્લેખ કરે છે તે કદાચ પાટપરંપરા તરીકે અભિપ્રેત નહીં હોય. એમણે સં. ૧૩૩૪માં 'પ્રભાવકચરિત' રચેલ છે.

મહિચન્દ્રસૂરિ : સં. ૧૫૨૪માં એમના શિષ્ય રાજવલ્લભે 'ચિત્રસેનપદ્માવતીકથા' રચી છે. સં. ૧૫૦૦ આસપાસ લોકાશાહને મહેશ્વર ટાળી જૈન બનાવનાર ધર્મઘોષગચ્છના ઉપાધ્યાય મહિચન્દ્રની વાત મળે છે (ભા. ૬, ૩૪૩) તે ખરી હોય તો તે આ મહિચન્દ્ર હોઈ શકે. આચાર્યપદ મળ્યા પહેલાંની એ ઘટના હોય.

બૃહદ્ગચ્છ/વડગચ્છ પટ્ટાવલી

('જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' (ભા. ૨, પૃ. ૭૦-૭૩, ૩૦૬-૦૮ અને ૫૭૬-૫૮૧; ભા. ૩, પૃ. ૩૫૬-૫૭) વડગચ્છની (નાગપુરીય તપા. સમેત) ૨૦ જેટલી પટ્ટાવલીઓ આપે છે. તેમાંથી નોંધપાત્ર પટ્ટાવલીઓ અહીં 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ', 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ', 'જૈન સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ' વગેરેનો પણ આધાર લઈ આપવામાં આવી છે.)

(૧)

૩૫. ઉઘોતન : એમણે વિ.સં. ૮૮૪માં આર્બુદાચલ પર આવેલા ટેલીગ્રામમાં

મોટા વડ નીચે સર્વદેવસૂરિ વગેરેને સૂરિપદ આપ્યાં ત્યાંથી બૃહદ્(વડ)ગચ્છ અસ્તિત્વમાં આવ્યો. જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૫.

૩૬. સર્વદેવ : જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૬.

૩૭. દેવ : જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૭.

૩૮. સર્વદેવ : જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૮.

૩૯. નેમિચન્દ્ર : જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૩૯.

૪૦. મુનિચન્દ્ર : જુઓ તપા. પટ્ટાવલી ક.૪૦.

૪૧. વાદિદેવ : જુઓ નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલી ક.૪૧.

૪૨. ભદ્રેશ્વર : તેમણે સં. ૧૧૮૬માં પાટણમાં 'સાવયવયપરિગ્ગહપરિમાણ' ગ્રંથ રચ્યો. ઉપરાંત, સં. ૧૨૩૮માં રત્નપ્રભસૂરિએ રચેલી 'ઉપદેશમાલા-દોઘક્રીવૃત્તિ'નું ભદ્રેશ્વરસૂરિ વગેરેએ સંશોધન કર્યું. વાદિદેવસૂરિ એમને ગચ્છભાર સોંપી સં. ૧૨૨૬માં સ્વર્ગસ્થ થયા.

એમના શિષ્ય પરમાનંદસૂરિએ સં. ૧૨૫૦ આસપાસ 'ખંડનમંડનટિપ્પનક' રચેલ છે.

૪૩. વિજયચન્દ્ર/વિજયેન્દુ.

૪૪. માનભદ્ર :

એમના શિષ્ય વિદ્યાકરગણિએ વિજયચન્દ્રસૂરિની તથા વિદ્યાગુરુ હરિભદ્રસૂરિની કૃપાથી 'હેમવ્યાકરણ-બૃહદ્વૃત્તિ' સં. ૧૩૬૮માં રચી.

૪૫. ગુણભદ્ર : મહમ્મદ બાદશાહે (સં. ૧૩૮૨-૧૪૦૭) તેમના એક શ્લોકથી પ્રસન્ન થઈ દશ હજાર સોનામહોરોની થેલી ધરી હતી, જે એમણે સ્વીકારી ન હતી. તેઓ વ્યાકરણ, છંદ, અલંકાર, કાવ્ય, નાટક, ન્યાય વગેરેના તલસ્પર્શી વિદ્વાન હતા.

૪૬. મુનિભદ્ર : તેમને પિરોજશાહ (સં. ૧૪૦૭-૧૪૪૫) બહુ માનતો હતો. એમણે સં. ૧૪૧૦માં 'શાંતિનાથચરિત્ર' રચેલ છે. ઉપરાંત, એમણે દેવેન્દ્રસૂરિએ સં. ૧૪૨૮માં રચેલ 'પ્રશ્નોત્તર-રત્નમાલા'નું સંશોધન કર્યું છે.

(૨)

૪૪. માનભદ્ર.

૪૫. હરિભદ્ર : જુઓ ઉપર ક. ૪૪ના પેટામાં.

૪૬. ધર્મચન્દ્ર : તેમની પ્રેરણાથી રત્નદેવગણિએ સં. ૧૩૯૩માં જયવહ્નભક્ત પ્રાકૃત 'વિજ્જાલગ્ગા'ની ટીકા રચી.

૪૭. વિનયચન્દ્ર : તેમના ઉપદેશથી સં. ૧૪૪૩માં નાડલાઈના ઉજ્જયંતાવતાર તીર્થ જાદવાજી દેરાસરનો જીર્ણોદ્ધાર થયો.

(૩)

૪૧. વાદિદેવ.

૪૨. મહેન્દ્ર.

૪૩. પ્રદ્યુમ્ન : એમણે ખરતરગચ્છીય જિનપતિસૂરિ (સં. ૧૨૨૩-૧૨૭૮)ના વિચારોના ખંડન રૂપે 'વાદસ્થલ' નામે ગ્રંથ રચ્યો, જેના પ્રતિવાદમાં જિનપતિસૂરિએ 'પ્રબોધ્યવાદસ્થલ' નામે ગ્રંથ રચ્યો.

૪૪. માનદેવ : એ 'પ્રદ્યુમ્નસૂરિપટ્ટોદ્ધરણ' કહેવાતા.

૪૫. જયાનંદ : સં. ૧૩૦૫માં ગિરનાર તીર્થમાં દંડનાયક સલક્ષણસિંહે ભરાવેલી પાર્શ્વનાથની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી.

(૪)

(આ પટ્ટાવલીનો મૂળ આધાર 'વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ'માં મુદ્રિત માલદેવકૃત પટ્ટાવલી છે. 'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' પણ એ આપી છે. અહીં એનો લાભ લીધો છે. તેમજ અન્યત્રથી પૂર્તિ કરી છે.)

૪૧. વાદિદેવ : પદસ્થાપના સં. ૧૧૭૪ એમના બંધુ વિમલચન્દ્ર ઉપાધ્યાય. માણિક્ય વગેરે ૨૪ સૂરિઓ એમના શિષ્ય. ભગિની મહાસતી વાહડદે, મંત્રીશ્વર જાહડશાહ વગેરેની વિનંતીથી પાટણમાં દિગમ્બર કુમુદચન્દ્રને હરાવ્યા. ૮૪ વાદી છૂટ્યા.

વિશેષ માટે જુઓ તપા. મુખ્ય પટ્ટાવલી ક. ૪૦ના પેટામાં તથા નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલી ક. ૪૧ નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલીમાં ૨૪ આચાર્યોનાં નામ આપ્યાં છે તેમાં માણિક્યસૂરિનું નામ નથી. વસ્તુતઃ ત્યાં નામ ૨૩ જ થાય છે. તો માણિક્યસૂરિનું નામ છૂટી ગયું હશે ?

૪૨. વિમલચંદ્ર ઉપાધ્યાય :

આ પછી ઉપાધ્યાયપદવી નિષિદ્ધ થઈ.

માનદેવસૂરિ : વાદિદેવસૂરિએ ૨૪ને આચાર્યપદ આપેલાં તેમાં માનદેવ નામ છે તે જ આ હોવા ઘટે.

૪૪. હરિભદ્ર :

'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' આ સાથે બીજા આ. સર્વદેવનું નામ પણ નોંધે છે, જેમના પં. ઉદયચન્દ્ર (સં. ૧૩૬૦) નામે શિષ્ય હતા.

૪૫. પૂર્ણપ્રભ :

'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' પૂર્ણપ્રભને સ્થાને પૂર્ણચંદ્ર/પૂર્ણભદ્ર નામ આપે છે, સાથે બીજા આ. હરિપ્રભનું નામ નોંધે છે અને સં. ૧૩૩૬ તથા ૧૩૪૮ એ વર્ષો આપે છે.

૪૬. નેમિચન્દ્ર.

૪૭. નયચન્દ્ર :

'જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ' નયચંદ્રને સ્થાને નયનચંદ્ર નામ આપે છે અને એમણે સં. ૧૩૪૩માં શિયાલબેટમાં નેમિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી એની માહિતી આપે છે.

‘નયનચંદ્ર’ કદાચ છાપભૂલ હોય.

૪૮. મુનિશેખર : ભટ્ટીનગરમાં હતા ત્યારે શત્રુંજય પર લાગેલી આગ ઠારી દીધી હતી.

તેમને મુનિનાયક (સં. ૧૪૧૭) નામે શિષ્ય હતા.

૪૯. તિલક :

‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ બીજા આ. ધર્મતિલક નોંધે છે-અને સં. ૧૩૯૪ તથા સં. ૧૪૩૯ એ વર્ષો આપે છે.

૫૦. ભદ્રેશ્વર : દુગડગોત્રી.

અહીંથી આચાર્યપદસ્થાપનાપૂર્વક ભટ્ટારકો થયા. ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ મુજબ ભટ્ટારકપદ અને આચાર્યપદ જુદાં થયાં. મુનીશ્વરસૂરિ પછીથી એ ભટ્ટારક અને આચાર્ય એમ બે નામો સાથે મૂકે છે, જે માલદેવની પટ્ટાવલીમાં ‘તત્પટ્ટે’ એમ કરીને જ આપેલાં છે. ‘જૈન પરંપરાના ઇતિહાસ’ એ કરેલી રજૂઆત સાધાર જણાય છે, કેમકે માલદેવની પટ્ટાવલીમાં પુણ્યપ્રભપટ્ટે સંયમરત્નપટ્ટે ભાવદેવ એમ આવ્યા પછી પુષ્પિકામાં ભ. પુણ્યપ્રભપટ્ટે ભ. ભાવદેવ એમ જ આવે છે, જેનું અન્યત્રથી પણ સમર્થન છે.

૫૧. મુનીશ્વર : લોઢાવંશ. એમના મસ્તક પરનો મણિ આજે પણ દેરાસરમાં પૂજાય છે. પિરોજશાહ સુલતાને એમને ‘વાદિગજાંકુશ’ એવું બિરુદ આપેલું. એમણે જ્ઞાનસાગર, કૃષ્ણભટ્ટ વગેરેને વાદમાં જીતેલા.

પિરોજશાહ સુલતાનનું માન મુનિભદ્રે મેળવેલું એમ અન્યત્ર છે. જુઓ આ પૂર્વ પટ્ટાવલી (૧) ક. ૪૬.

માલદેવની પટ્ટાવલીમાં આ પછી રત્નપ્રભનું નામ છે, જે ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’માં નથી. મુનીશ્વર ભટ્ટારક અને રત્નપ્રભ આચાર્ય હોય એમ બને.

‘વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ’માં પાદટીપમાં મુનીશ્વરનું પદસ્થાપના વર્ષ ૧૩૮૮ અને રત્નપ્રભનું ૧૪૫૫ આપેલ છે તે સમયનું ઘણું અંતર બતાવે છે.

૫૨. (ભ.) મહેન્દ્ર :

આમના પછી (પટ્ટે નહી) માલદેવ મુનિનિધાનનું નામ નોંધે છે, જેમણે વારાણસીમાં દંડ ફેરવીને પંડિતોને મૂંગા કરી જીત્યા હતા. ‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ આ નામ આપતો નથી, એને સ્થાને આ. રત્નાકરનું નામ આપે છે. ઉપરાંત મહેન્દ્ર-સૂરિના એક બીજા પટ્ટધર ભ. કમલચંદ્રસૂરિ (સં. ૧૪૮૨માં) થયેલા જણાવે છે.

૫૩. (ભ.) મેરુપ્રભ, (આ.) રાજરત્ન :

સં. ૧૫૪૯માં રચાયેલ વિનયરત્નની ‘સુભદ્રા ચૌપાઈ’માં ‘મેરુપ્રભસૂરીન્દ્ર-પસાઉ, રાજરત્નસૂરિ ગણધર-રાઉ’ એવો ઉલ્લેખ છે. (ભા. ૧, ૪૮૯)

૫૪. (ભ.) મુનિદેવ, (આ.) રત્નશેખર.

૫૫. (ભ.) પુણ્યપ્રભ, (આ.) સંયમરત્ન :

સંયમરત્નની પદસ્થાપના સં. ૧૫૬૯.

‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ સંયમરત્નને સ્થાને સંયમરાજ નામ આપે છે.

પટ્ટાવલીના રચનાર માલદેવ પુણ્યપ્રભશિ. માનદેવસૂરિ (‘કાલિકાયરિત’ના રચયિતા)ના શિષ્ય છે ને એમણે સં.૧૬૧૨માં રચી છે.

૫૬. (ભ.) ભાવદેવ : પિરાઈયા ગોત્ર, લક્ષ્મણ અને લક્ષ્મીના પુત્ર. પદસ્થાપના સં.૧૬૦૪.

માલદેવની પટ્ટાવલી (સં.) ઉપરાંત ‘વીરાંગદ ચોપાઈ’ વગેરે ગુજરાતી કૃતિઓ (ભા.૩, ૩૬૩ તથા ૩૮૩) ભાવદેવના રાજ્યકાળમાં રચાયેલી છે. પટ્ટાવલી સં.૧૬૨૦-માં ભાવદેવશિ. પુણ્યરત્ને લખેલી છે.

‘જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ’ ભ. ભાવદેવની સાથે આ. ઉદયરાજનું નામ આપે છે અને આ પછીની પાટપરંપરા પણ આપે છે.

૫૭. ભ. શીલદેવ, આ. સુરેન્દ્ર.

ભ. શીલદેવે સં.૧૬૧૮માં મહિમાપુરમાં સદીક ‘ચત્તિજીતકલ્પ’ ‘શ્રાદ્ધજીતકલ્પ’ અને સં.૧૬૩૬માં ‘વંદારુવૃત્તિ’ રચેલ છે. (‘વંદારુવૃત્તિ’ એમણે લખી હતી તેવો ઉલ્લેખ પણ મળે છે.) સં.૧૬૪૪માં અકબર બાદશાહ લાહોરમાં હતો ત્યારે સરસ્વતીપત્તન- (સરસાવા)માં ‘વિનયંધરચરિત્ર’ રચ્યું છે.

૫૮. ભ. માણિક્યદેવ, આ. ગુણવંત.

૫૯. ભ. દામોદર, આ. દેવસૂરિ.

૬૦. ભ. નરેન્દ્રદેવ : શ્રી સંઘે મળીને આમને બન્ને શાખા (ભટ્ટારક અને આચાર્ય) ઉપર સ્થાપ્યા. તેઓ વિદ્વાન હતા અને વૈદ્યકમાં નિષ્ણાત હતા.

(૫)

(‘વિવિધગચ્છીય પટ્ટાવલી સંગ્રહ’માં અપાયેલી બીજી પટ્ટાવલી.)

૪૧. વાદિદેવ.

૪૨. વીરભદ્ર :

વાદિદેવે સ્થાપેલા ૨૪ આચાર્યોમાં આ નામ નથી.

૪૩. પદ્મપ્રભ : દુગડ ગોત્ર.

નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલી પદ્મપ્રભને વાદિદેવની જ પાટે બતાવે છે. જુઓ ત્યાં ક.૪૨.

૪૪. પ્રસન્નચંદ્ર : દુગડ ગોત્ર. જુઓ નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલી ક.૪૩.

૪૫. ગુણસમુદ્ર : દુગડ ગોત્ર. જુઓ નાગપુરીય તપા. પટ્ટાવલી ક.૪૪.

૪૫. હેમપ્રભ : દુગડ ગોત્ર.

૪૬. પૂર્ણભદ્ર : નક્ષત્ર કુલ. મહાસિદ્ધાન્તી.

૪૭. દેવસેન : ખડ્ગ ગોત્ર.

૪૮. પદ્મપ્રભ.

૪૯. અમરપ્રભ.

૫૦. સાગરચન્દ્ર.

(૬)

૩૬. સર્વદેવ.

૩૭. યશોભદ્ર, નેમિચન્દ્ર :

નેમિચન્દ્ર ઉદ્યોતનસૂરિશિષ્ય આમ્રદેવસૂરિના શિષ્ય હતા. એમનું અપરનામ દેવેન્દ્ર સાધુ હતું. એ 'સિદ્ધાન્તશિરોમણિ' તરીકે પ્રસિદ્ધ હતા. એમણે સં. ૧૧૨૮માં ગુરુબંધુ મુનિચન્દ્રસૂરિના કહેવાથી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર પર 'સુખબોધા' નામે વૃત્તિ, સં. ૧૧૩૮(૪૧)-માં 'મહાવીરચરિય', પ્રાકૃતમાં 'રત્નચૂડકથા' તથા 'આખ્યાનમણિકોશ' વગેરે ગ્રંથો રચ્યા છે.

પિપ્પલકગચ્છના સ્થાપક શાંતિસૂરિને આ નેમિચન્દ્રના શિષ્ય લેખવામાં આવે છે. જુઓ પિપ્પલકગચ્છ પટ્ટાવલી ક.૧.

૩૮. મુનિચંદ્ર, માનદેવ :

યશોભદ્ર પ્રાયઃ મુનિચન્દ્રસૂરિના દીક્ષાગુરુ અને નેમિચન્દ્ર આચાર્યપદવી આપનાર. વિનયચન્દ્ર પાઠક એમના વિદ્યાગુરુ હતા. તેઓ વાદી હોવા ઉપરાંત ઉગ્ર તપસ્વી હતા અને સૌવીર (કાંજી) પીને જ રહેતા એટલે 'સૌવીરપાથી' કહેવાતા. સ્વ. સં. ૧૧૭૮ પાટણમાં.

મુનિચન્દ્રે સં. ૧૧૬૮માં 'દેવેન્દ્રનરકેન્દ્રપ્રકરણ' પર વૃત્તિ, સં. ૧૧૭૦માં 'સૂક્ષ્માર્થ-સાર્ધશતક-ચૂણિ', સં. ૧૧૭૧માં હારિભદ્રીય 'અનેકાંતજયપતાકાવૃત્તિ' પર ટિપ્પન, સં. ૧૧૭૪માં હારિભદ્રીય 'ઉપદેશપદ' પર વૃત્તિ અને અન્ય ઘણા ગ્રંથો રચ્યા છે. (જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૩૩૨થી ૩૩૪.)

માનદેવસૂરિ તે કદાચ વિરહાંક (યાકિનીસૂનુ) હરિભદ્રસૂરિકૃત 'શ્રાવકધર્મવૃત્તિ' પર વૃત્તિ રચનાર હોય.

માનદેવશિ. જિનદેવ ઉપાધ્યાયશિ. હરિભદ્રસૂરિએ સં. ૧૧૭૨માં 'બંધસ્વામિત્વ' 'ષડશીતિ' વગેરે કર્મગ્રંથ પર વૃત્તિ, પ્રાકૃતમાં 'મુનિપતિચરિત્ર' અને 'શ્રેયાંસનાથચરિત્ર', સં. ૧૧૮૫માં 'પ્રશમરતિ' તથા 'ક્ષેત્રસમાસ' પર વૃત્તિ, સં. ૧૨૧૬માં 'નેમિનાહચરિય' તેમજ 'ચન્દ્રપ્પહચરિય' એ ગ્રંથો રચેલ છે.

૩૯. અજિતદેવ :

એમના શિષ્ય હેમચન્દ્રસૂરિએ 'નાભેયનેમિમહાકાવ્ય' રચ્યું છે.

૪૦. વિજયસિંહ.

૪૧. સોમપ્રભ : પ્રાગ્વાટ જાતિના વૈશ્ય. પિતા સર્વદેવ, પિતામહ જિનદેવ. જિનદેવ કોઈ રાજાના મંત્રી હતા. સોમપ્રભે કુમારાવસ્થામાં જ દીક્ષા લઈ તીવ્ર બુદ્ધિના પ્રભાવે સમસ્ત શાસ્ત્રોનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ કરી આચાર્યપદવી પ્રાપ્ત કરી હતી. તેમની તર્કશાસ્ત્રમાં અદ્ભુત પટુતા, કાવ્યવિષયમાં ઘણી ત્વરિતતા અને વ્યાખ્યાન આપવામાં બહુ કુશળતા હતી.

એમણે કુમારપાળના રાજ્ય(સં.૧૧૮૮-૧૨૩૨)માં 'સુમતિનાથચરિત્ર', જેનાં કેટલાંક પદો 'કુમારપાલપ્રતિબોધ'માં મુકાયો છે તે 'સૂક્તમુક્તાવલી/સિન્દુરપ્રકર/સોમશતક', સંભવતઃ મૂલરાજના રાજ્ય (સં.૧૨૩૩-૧૨૩૫)માં 'શતાર્થકાવ્ય' તથા કુમારપાલના અવસાન પછી ૮ વર્ષે એટલે સં.૧૨૪૧માં 'કુમારપાલપ્રતિબોધ' રચેલ છે.

(૭)

૩૬. સર્વદેવ. ૩૭. દેવ. ૩૮. સર્વદેવ. ૩૯. જયસિંહ. ૪૦. ચન્દ્રપ્રભ.

૪૧. ધર્મઘોષ. ૪૨. શીલગુણ.

૪૩. માનતુંગ : તેમણે 'જયંતીપ્રશ્નોત્તર/સિદ્ધજયંતી' ગ્રંથ રચ્યો.

૪૪. મલયપ્રભ : એમણે ઉપર્યુક્ત ગ્રંથ પર સં.૧૨૬૦માં વૃત્તિ રચી.

પિપ્પલકગચ્છ પટ્ટાવલી

(૧)

૧. શાંતિસૂરિ : તેઓ વડગચ્છના હતા. ચક્રેશ્વરી એમના પર પ્રસન્ન હતા. એમણે સિદ્ધ નામના શ્રાવકે બાંધેલા નેમિચૈત્યમાં આઠ શિષ્યોને આચાર્યપદ આપ્યું હતું અને એ રીતે આઠ શાખાઓ અસ્તિત્વમાં આવી હતી : ૧. મહેન્દ્રસૂરિ, ૨. વિજયસિંહ-સૂરિ, ૩. દેવેન્દ્ર/દેવચન્દ્રસૂરિ, ૪. પદ્મદેવસૂરિ, ૫. પૂણદિવ/પૂર્ણચન્દ્રસૂરિ, ૬. જયદેવ-સૂરિ, ૭. હેમપ્રભસૂરિ, ૮. જિનેશ્વરસૂરિ.

આ સૂરિ તે સં.૧૧૬૧માં 'પૃથ્વીચન્દ્રચરિત્ર' તથા અન્ય કૃતિઓ રચનાર (સર્વદેવસૂરિશિ. નેમિચન્દ્રના શિ. અને સર્વદેવ પછી પાટે આવેલા) શાંતિસૂરિ માનવામાં આવ્યા છે. (જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૩૭૭ તથા ફકરો ૩૪૮).

આ સૂરિને ભોજરાજાના દરબારમાં 'વાદિવેતાલ'નું બિરુદ મેળવનાર જણાવવામાં આવેલ છે. પરંતુ વાદિવેતાલ ને 'ઉત્તરાધ્યયન' પર 'પાઇય' ટીકા રચનાર શાંતિસૂરિ/શાન્ત્યાચાર્ય સં.૧૧મી સદી ઉત્તરાર્ધમાં થયા હોવાનું નક્કી થાય છે જેમનો મેળ અહીં બેસવો મુશ્કેલ છે. વળી, એ ચારાપદ્મગચ્છીય હતા એવો ઉલ્લેખ પણ મળે છે.

શાંતિસૂરિએ સં.૧૨૨૨માં આઠ શિષ્યોને આચાર્ય બનાવ્યા એ હકીકત પણ હવે પછી આવતા વિજયસિંહસૂરિના સમય સાથે સંગત નથી. સં.૧૨૨૨ કદાચ સાચોરના કોઈ તીર્થના પ્રાકટ્યનો સમય હોય.

૨. વિજયસિંહસૂરિ : સં.૧૨૦૮માં ડીડલામાં પ્રતિષ્ઠા કરી. સં.૧૧૮૩માં 'શ્રાદ્ધ-પ્રતિક્રમણ-ચૂંચિ' રચી.

૩. દેવભદ્ર. ૪. ધર્મઘોષ. ૫. શીલભદ્ર તથા પરિપૂણદિવ.

૬. વિજયસેન.

૭. ધર્મદેવ : બીજાઓના ત્રણ ભવની વીગત જાણી શકતા હતા, તેથી 'ત્રિભવિયા' તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. એમની શિષ્યપરંપરા ત્રિભવિયા શાખા કહેવાઈ. ગુજરાતના રાજા સારંગદેવ વગેરે તેમના ભક્ત બન્યા.

૮. ધર્મચન્દ્ર : તેઓ સં.૧૩૧૧માં વિદ્યમાન હતા. એમણે 'મલયસુંદરીકથા'

૨થી છે.

૯. ધર્મરત્ન.

૧૦. ધર્મતિલક : સં. ૧૪૩૭માં હયાત.

૧૧. ધર્મસિંહ.

૧૨. ધર્મપ્રભ : ધીરરાજ અને શ્રીદેવીના પુત્ર. વ્યાકરણ, સાહિત્ય, આગમાદિના વિદ્વાન હતા. સં. ૧૪૪૭માં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

૧૩. ધર્મશેખર. ૧૪. ધર્મસાગર. ૧૫. ધર્મવલ્લભ. ૧૬. ધર્મવિમલ.

૧૮. ધર્મહર્ષ : સં. ૧૬૭૦માં વિદ્યમાન.

(૨)

પાંચમી પૂર્ણચન્દ્ર શાખામાં ૧૫મી પાટે પદ્મતિલક થયા.

૧૫. પદ્મતિલક. ૧૬. ધર્મસાગર.

૧૭. વિમલપ્રભ : સંભવતઃ એમના રાજ્યે સં. ૧૬૨૨માં એમના શિષ્ય રાજપાલે 'જંબુકુમાર રાસ' રચ્યો (ભા.૨, ૧૨૬-૨૭) અને સં. ૧૬૪૭માં રાજસાગરે 'પ્રસન્નચન્દ્ર રાજર્ષિ રાસ' રચ્યો (ભા.૩, ૧૬૮-૭૦)

૧૮. સૌભાગ્યસાગર : એમના રાજ્યે સં. ૧૬૭૨માં એમના શિષ્ય રાજસાગરે 'લવકુશ આખ્યાન' રચ્યું (ભા.૩, ૧૬૮-૭૦).

(૩)

વીરદેવ : સં. ૧૪૧૪થી ૧૫૦૩ (?)

વીરપ્રભ : વીરદેવપટ્ટે. પ્રતિમાલેખ સં. ૧૪૬૫.

હીરાણંદ : વીરપ્રભપટ્ટે. એ પાટે આવ્યા પછી સં. ૧૪૮૪માં 'વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ', સં. ૧૪૮૫માં 'જંબુસ્વામી વિવાહલુ' વગેરે કૃતિઓ રચેલી છે (ભા.૧, ૫૨-૫૫).

(૪)

ગુણરત્નસૂરિ : પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૧૩. 'કાલિકસૂરિ ભાસ' એમની રચના જણાય છે (ભા.૧, ૧૦૫-૫૭).

ગુણસાગરસૂરિ : ગુણરત્નપટ્ટે. સં. ૧૫૨૪થી ૧૫૨૮.

શાંતિસૂરિ : ગુણસાગરપટ્ટે. સં. ૧૫૪૬માં વિદ્યમાન. પ્રતિમાલેખ સં. ૧૫૫૪.

(૫)

તાલધ્વજ શાખાના શાંતિસૂરિએ સં. ૧૬૧૮માં અજ્ઞાત કવિકૃત 'પરનિંદા ચોપાઈ'ની પ્રત લખી છે (ભા.૧, ૪૮૦).

(૬)

લક્ષ્મીસાગરસૂરિ-કર્મસાગરસૂરિશિ. પુણ્યસાગરે સં. ૧૬૭૭માં 'નયપ્રકાશ રાસ' ને સંભવઃ લક્ષ્મીસાગરરાજ્યે સં. ૧૬૮૮માં 'અંજનાસુંદરી રાસ' રચેલ છે (ભા.૩, ૨૦૨-૦૪).

મલધારીગચ્છ પટ્ટાવલી

‘જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ’, ‘જૈન ગૂર્જર કવિઓ’ અને ‘જૈન સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ’માંથી સંકલિત કરેલી પટ્ટાવલી આપવામાં આવી છે.

૧. અભયદેવ : હર્ષપુરીય ગચ્છના જયસિંહસૂરિના શિષ્ય. તેમને મલમલીન વસ્ત્ર અને દેહવાળા જોઈ કણદેવે કે સિદ્ધરાજ જયસિંહે ‘મલધારી’ બિરુદ આપ્યું હતું. એમના ઉપદેશથી સિદ્ધરાજ જયસિંહે પર્યુષણ વગેરે દિવસોમાં અમારિ પ્રવર્તાવી હતી. શાર્કભરી(સાંભર)ના રાજા પૃથ્વીરાજ તથા ગોપગિરિ(ગ્વાલિયર)ના રાજા ભુવનપાલ પર પણ એમનો પ્રભાવ હતો. એમના દ્વારા ઘણાં ધર્મકાર્યો થયાં છે. સં.૧૧૪૨માં અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથની મૂર્તિને આ સૂરિએ પ્રતિષ્ઠિત કરી. ૪૭ દિવસના અનશનપૂર્વક સ્વ. સં.૧૧૬૮ આસપાસ.

૨. હેમચન્દ્ર : મૂળ પ્રધુમ્ન નામે રાજસચિવ. એમનો પણ જયસિંહ સિદ્ધરાજ પર પ્રભાવ હતો. એમણે સં.૧૧૬૪માં ‘જીવસમાસ-વૃત્તિ’, સં.૧૧૭૦માં ‘ભવભાવનાસૂત્ર’ સ્વોપજ્ઞ વૃત્તિ સહ (જેમાં ‘નેમિચરિત’ અંતર્ગત છે), સં.૧૧૭૫માં ‘વિશેષાવશ્યકસૂત્ર-બૃહદ્વૃત્તિ’, ‘ભુવનભાનુકેવલીચરિત્ર’ તથા અન્ય ગ્રંથો રચ્યા છે (જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૩૩૯-૩૪૧)

૩. વિજયચન્દ્ર, શ્રીચન્દ્ર, વિબુધચન્દ્ર :

વિજયચન્દ્રે સં. સં.૧૧૮૧માં ‘ધર્મોપદેશમાલા-વિવરણ’ રચેલ છે.

શ્રીચન્દ્ર સંભવતઃ સિદ્ધરાજના સમયમાં લાટદેશના મુદ્રાધિકારી હતા. એમણે પ્રાકૃતમાં સં.૧૧૮૩માં ‘મુનિસુવ્રતચરિત્ર’ તેમજ ‘સંગ્રહણીરત્ન’ અને ‘ક્ષેત્રસમાસ’ એ ગ્રંથો રચ્યા છે. સં.૧૨૨૨માં ગુરુ હેમચન્દ્રસૂરિકૃત ‘આવશ્યકસૂત્ર-પ્રદેશવ્યાખ્યા’ પર ટિપ્પન રચ્યું.

શ્રીચન્દ્રકૃત ‘સંગ્રહણી’ પર એમના શિષ્ય દેવભદ્રસૂરિએ વૃત્તિ રચી છે તે ઉપરાંત ‘ન્યાયાવતાર-ટિપ્પનક’ પણ રચ્યું છે.

૪. મુનિચંદ્ર : એ શ્રીચંદ્રના પટ્ટધર હતા.

૫. દેવાનંદ, યશોભદ્ર.

૬. દેવપ્રભ : એમણે સં.૧૨૭૦ના અરસામાં ‘પાંડવચરિત’ તેમજ ‘ધર્મસાર-શાસ્ત્ર’/‘મૃગાવતીચરિત્ર’ અને ‘અનર્ધરાઘવકાવ્યાદર્શ’ એ ગ્રંથો રચેલ છે.

૭. નરચન્દ્ર/નરેન્દ્રપ્રભ : તેમણે સં.૧૨૮૮માં વસ્તુપાલની પ્રશસ્તિરૂપ સ્તુતિ-કાવ્યો, તેમજ વસ્તુપાલની વિનંતીથી ‘કથારત્નસાગર’, ‘જ્યોતિઃસાર’, ‘અનર્ધરાઘવ’ પર ટિપ્પન આદિ ઘણા ગ્રંથો રચ્યા છે. (જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૫૫૬-૫૭)

૮. પદ્મદેવ.

૯. શ્રીતિલક.

૧૦. રાજશેખર : તેમણે શ્રીધરકૃત ‘ન્યાયકંદલી’ પર પંજિકા (સં.૧૩૮૫),

પ્રાકૃત 'દ્વયાશ્રયવૃત્તિ' (સં. ૧૩૮૭), 'પ્રબંધકોશ/ચતુર્વિંશતિપ્રબંધ' (સં. ૧૪૦૫), 'સ્યાદ્-વાદકલિકા', 'ષડ્દર્શનસમુચ્ચય', 'કૌતુકકથા' (આંતરકથાસંગ્રહ), 'કથાકોશ' વગેરે ગ્રંથો રચ્યા છે. એમણે જૂની ગુજરાતીમાં 'નેમિનાથ ક્ષાગ' પણ રચેલ છે.

આ ઉપરાંત મલધાર્મીગચ્છના કેટલાક આચાર્યોની નીચે પ્રમાણે માહિતી મળે છે :

હેમસૂરિ : અભયદેવસૂરિશિ. હેમચન્દ્રસૂરિથી આ જુદા માનવા જોઈએ. એમને નામે 'ઋષભચરિત' 'પદ્મવચરિત' 'નેમીશ્વરચરિત' એ કૃતિઓ મળે છે.

હેમસૂરિશિ. ગુણસાગર ઉપાધ્યાયકૃત 'નેમિચરિતમાલા' ગુજરાતીમાં મળે છે.

ગુણસાગરસૂરિ (ઉપર્યુક્ત ગુણસાગર ઉપાધ્યાય ?) પદ્મે લક્ષ્મીસાગરસૂરિના સં. ૧૫૪૮-૧૫૭૫ના ઉલ્લેખ મળે છે.

લક્ષ્મીસાગરશિષ્ય ગુણનિધાનશિ. હીરાણંદે લખેલી પ્રત સં. ૧૫૬૫ની મળે છે.

વિદ્યાસાગર-ગુણસુંદરશિ. સર્વસુંદરસૂરિએ સં. ૧૫૧૦માં 'હંસરાજવત્સરાજ-ચરિત' રચેલ છે.

राजावली

[દિશાઈએ પાદટીપ રૂપે કરેલી પૂર્તિઓ અહીં મૂળ સામગ્રીની સાથે ત્રાંસા બીબામાં લઈ લીધી છે. આ આવૃત્તિનાં સંપાદકીય ઉમેરણ ચોરસ કોંસમાં છે.]

૧

(શ્રી મેરુતુંગસૂરિની 'વિચારશ્રેણી=સ્થવિરાવલી' [સં.૧૩૬૧ આસ.]માંથી, જૈન સાહિત્ય સંશોધક, ખંડ ૨, અંક ૩-૪)

જં રચણિં કાલગઓ અરિહા તિત્થંકરો મહાવીરો,
તં રચણિમવંતિવઇ અહિસિત્તો પાલગો રાયા.

- જે રત્રિએ શ્રી અર્હન્ તીર્થંકર મહાવીર કાલગત થયા - મોક્ષ પામ્યા તે રત્રિએ (ઉજ્જયિનીમાં ચંડપ્રદ્યોત મરણ પામતાં તેના પદ્દે તેનો પુત્ર) પાલક રાજા અવંતિપતિ તરીકે અભિષિક્ત થયો.

સદ્દઠી પાલગરત્રો પણવત્રસયં તુ હોઈ નંદાણં
અટ્ઠસયં મુરિયાણં તીસચ્ચિય પૂસમિત્તસ્સ.
બલમિત્ત-ભાણુમિત્તાણ સદ્દિઠ વરિસાણિ ચત્ત નહવહણે
તહ ગદ્દભિહ્લરજજં તેરસ વાસે સગસ્સ ચહી.

- પાલક રાજાનું ૬૦ વર્ષ રાજ્ય થયું. નંદોનું ૧૫૫ વર્ષ, મૌર્યોનું ૧૦૮, પુષ્યમિત્રનું ૩૦, બલમિત્ર-ભાનુમિત્ર બંનેનું ૬૦ અને નભોવાહનનું ૪૦ વર્ષ. પછી ગદ્દભિહ્લનું રાજ્ય ૧૩ અને શકોનું ૪. (એમ કુલ ૪૭૦ વર્ષ.)

તે પાટલીપુત્રમાં કૂણિકના પુત્ર ઉદાયિ નૃપને કોઈએ મારી નાખ્યા પછી ગણિકાપુત્ર નંદ વીરાત્ ૬૦ વર્ષે નૃપ થયો. જુઓ [હેમચંદ્રાચાર્યકૃત] 'પરિશિષ્ટપર્વ' :

અનન્તરઃ વર્હમાનસ્વામિનિર્વાણવાસરાત્,
ગતાયાં ષષ્ઠિવત્સર્યામેષ નન્દોહભવત્રૃપઃ

નવ નંદો પાટલીપુરમાં અનુકમે થયા. તેમનું રાજ્ય ૧૫૫ વર્ષ રહ્યું. આમ કુલ ૨૧૫ વર્ષ. 'પરિશિષ્ટપર્વ'માં જે કહ્યું છે કે :

એવં ચ શ્રીમહાવીરમુક્તેર્વર્ષશતે ગતે,
પંચપંચાશદધિકે ચન્દ્રગુમ્હોહભવત્રૃપઃ.

એટલેકે મૌર્ય ચંદ્રગુમ્હ મહાવીરના નિર્વાણથી ૧૫૫ વર્ષે રાજા થયો તે વિચારવા યોગ્ય છે. આથી આમ ૬૦ વર્ષ તૂટે છે, અને અન્ય ગ્રંથો સાથે વિરોધ આવે છે.

ત્યાર પછી ૧૦૮ વર્ષ મૌર્યોનું રાજ્ય. મૌર્યો તે નવમા નંદને ઉથાપી ચાણક્યે પાટલીપુત્રમાં ચંદ્રગુમાદિ સ્થાપ્યા તે. કુલ આમ ૩૨૩. ત્યાર પછી - મૌર્ય રાજ્ય પછી પુષ્યમિત્ર રાજાનું ૩૦ વર્ષ રાજ્ય, પછી બલમિત્ર-ભાનુમિત્ર એ બંને રાજાનું ૬૦ વર્ષ રાજ્ય. આ તે જ કે જેઓ કલ્પચૂણિમાં ચતુર્થી પર્વના કરનાર કાલકાચાર્યને કાઢી મૂકનારા ઉજ્જયિનીમાં હતા જણાવ્યા છે તે. ત્યાર પછી નભોવાહનનું ૪૦ વર્ષ રાજ્ય. આ કોઈ નરવાહન રાજા થયો કહેવાય છે. એમ વીરનિર્વાણથી ૪૫૩ વર્ષ થયાં. આ વર્ષમાં ગદ્દભિહ્લના ઉચ્છેદક કાલકાચાર્યની સૂરિપદે પ્રતિષ્ઠા થઈ. તથા નભોવાહન રાજા

પછી ગદંભિલ્લનું રાજ્ય ૧૫૨ વર્ષ જાણવું. એવો ભાવ છે કે ગદંભિલ્લ વગેરેનું રાજ્ય તે ગદંભિલ્લરાજ્ય. અહીં જ્યારે જે રાજા ખ્યાતિમાન થયો ત્યારે તેનું રાજ્ય ગણાય છે. તેમાં પટ્ટાનુક્રમ નથી.

તેથી નભોવાહન પછી ગદંભિલ્લે ઉજ્જયિનીમાં ૧૩ વર્ષ રાજ્ય કર્યું. તે વખતે કાલકાચાર્યે બહેન સરસ્વતીના પ્રઘટ્ટકમાં ગદંભિલ્લને ઉચ્છેદી ઉજ્જયિનીમાં શક રાજાઓ સ્થાપ્યા. તેઓએ ૪ વર્ષ રાજ્ય કર્યું. એમ ૧૭ વર્ષ. ત્યાર પછી ગદંભિલ્લના જ પુત્ર વિક્રમાદિત્ય રાજાએ ઉજ્જયિનીનું રાજ્ય મેળવી સુવર્ણપુરુષ-સિદ્ધિબલથી પૃથિવીને અનૃણી કરી વિક્રમસંવત્સર પ્રવર્તાવ્યો. તે વાર્ષિક દાનના વર્ષથી વીરસંવત્સરથી ૫૧૨ વર્ષ થયેલો જાણવો. વિક્રમનું રાજ્ય ૬૦ વર્ષ, પછી તેના પુત્ર વિક્રમચરિત્ર અપરનામ ધર્માદિત્ય રાજાનું રાજ્ય ૪૦ વર્ષ. પછી ભાઈલ્લરાજનું રાજ્ય ૧૧ વર્ષ. પછી નાઈલ(નાઈલ)નું રાજ્ય ૧૪ વર્ષ. પછી નાહડનું રાજ્ય ૧૦ વર્ષ રહ્યું. તેના વારામાં ૮૮ લક્ષ ધનપતિઓએ અપ્રાપ્તિવાસ. એવા જાલઉરપુર સમીપના સુવર્ણગિરિના શિખરે શ્રી મહાવીર નાથનો યક્ષવસતિ નામનો મહાપ્રાસાદ બનાવરાવ્યો.

વિક્રમાદિત્ય પછી વર્ષ ૧૩૫. તેમાં ૧૭ વર્ષ ક્ષિત્ર થતાં સર્વ વર્ષ ૧૫૨.

વિક્રમરાજ્ય પછી ૧૭ વર્ષે વત્સરની પ્રવૃત્તિ થઈ. શા માટે ? નભોવાહનના રાજ્યથી ૧૭ વર્ષે વિક્રમાદિત્યનું રાજ્ય અને તે રાજ્ય પછી ત્યારે જ વત્સરપ્રવૃત્તિ થઈ. પછી ૧૫૨માં ૧૭ વર્ષ જતાં બાકી ૧૩૫ વિક્રમકાલમાં ઉમેર્યા; એટલે વિક્રમાદિત્યથી અંકિત સંવત્સરથી શાક સંવત્સર સુધીનો જેટલો કાલ તે વિક્રમકાલ. તે પૂર્વોક્ત ૧૩૫ વર્ષનું માન.

વિક્રમરજજારંભા પરઓ સિરિ વીરનિવ્વુઠ ભણિયા,
સુત્ર-મુણિ-વેય-જુત્તો વિક્રમકાલાઉ જિણકાલો.

(તિત્યુગ્ગાલી પ્રકીર્ણક)

વિક્રમકાલના વર્ષમાં શૂન્ય (૦), મુનિ (૭), વેદ (૪) એટલે ૪૭૦ વર્ષ તે શ્રી મહાવીર અને વિક્રમાદિત્યની વચ્ચેનું અંતર છે. વિક્રમરાજ્યના આરંભથી શ્રી વીરનિર્વૃત્તિ(નિર્વાણ) આ રીતે ગણવી :

પાલક	૬૦	તે પછી વિક્રમાદિત્ય	૬૦
નંદ	૧૫૫	ધર્માદિત્ય	૪૦
મૌર્ય	૧૦૮	ભાઈલ્લ	૧૧
પુષ્યમિત્ર	૩૦	નાઈલ	૧૪
બલમિત્ર-ભાનુમિત્ર	૬૦	નાહડ	૧૦
નભોવાહન	૪૦	એ રીતે	૧૩૫
ગદંભિલ્લ	૧૩	બંને મળી	૬૦૫
શક	૪		

૪૭૦

ત્યારથી શાક સંવત્સરપ્રવૃત્તિ થઈ.

શ્રીવીરનિર્વૃતેર્વર્ષે: ૫૩ભિ: પંચોત્તરૈ: શતૈ:,

શાકસંવત્સરસ્યૈષા પ્રવૃત્તિર્ભરતેડભવત્.

એટલે વિક્રમ સંવતમાં ૪૭૦ ઉમેરવાથી અને શક સંવતમાં ૬૦૫ ઉમેરવાથી વીર સંવત - વીરનિર્વાણ સંવત - વીરાત્ આવે.

શ્રી વીરના ઉપાસક શ્રેણિક (બિમ્બિસાર)નો પુત્ર કૂણિક (અજાતશત્રુ), તેનો પુત્ર ઉદાયિ, તેની પછી પાટલીપુત્રમાં નવ નંદે રાજ્ય કર્યું. તેને ઉત્થાપી ચાણક્યે ચંદ્રગુપ્તને રાજા સ્થાપ્યો. તેનો પુત્ર બિન્દુસાર, તેનો પુત્ર અશોકશ્રી, તેનો પુત્ર કુણાલ અંધ હતો. તેનો પુત્ર સંપ્રતિરાજ ઉજ્જયિનીમાં થયો. તેના વંશમાં જ ગર્દભિલ્લ રાજા થયો. તેનો ઉચ્છેદ કરી શક રાજા થયો. પછી ગર્દભિલ્લના જ પુત્ર વિક્રમાદિત્યે શકને ઉચ્છેદી ત્યાં જ રાજ કર્યું. તેણે શ્રી વીરમોક્ષથી ૪૭૦ વર્ષે સંવત્સર અંકિત કર્યો - કાઢ્યો.

[મહાવીર નિર્વાણ પામ્યા ત્યારે પાટલીપુત્ર એટલે મગધમાં શ્રેણિકના પુત્ર કૂણિકનું શાસન હતું અને એ વર્ષે અવંતીમાં ચંડપ્રદ્યોતના પુત્ર પાલકનો રાજ્યાભિષેક થયો.

અદ્યતન સંશોધનમાં એમ માલૂમ પડે છે કે મગધના રાજવંશમાં વીરનિર્વાણ પછી ૧૮૨ વર્ષે નંદવંશ સત્તાઝૂઠ થયો (ઈ.સ.પૂ.૩૪૫) ને એ વંશની સત્તા ૨૮ કે ૨૨ વર્ષ જ રહી. 'વિચારશ્રેણી'માં પાલકનાં ૬૦ વર્ષ અને નંદોનાં ૧૫૫ વર્ષ એટલે કુલ ૨૧૫ વર્ષ જણાવ્યાં છે તે સમયગાળો, અલબત્ત, અદ્યતન સંશોધનના સમયગાળા (૧૮૨+૨૨=૨૦૪ વર્ષ) સાથે એકંદરે બંધ બેસે છે.

મૌર્ય વંશના રાજાઓ અહીં જણાવ્યા મુજબ ૧૦૮ વર્ષ નહીં પણ ૧૩૭ વર્ષ સત્તા પર રહ્યા હોવાનું માલૂમ પડે છે (ઈ.સ.પૂ.૩૨૨-૧૮૫).

'વિચારશ્રેણી'માં પુષ્યમિત્ર પછી બલમિત્ર-ભાનુમિત્ર રાજા થયાનું જણાવ્યું છે તે બલમિત્ર ભરુકચ્છ(ભરૂચ)નો રાજા હતો ને ભાનુમિત્ર એનો અનુજ તથા યુવરાજ હતો. આ બલમિત્રે આગળ જતાં અવંતી પર પોતાનું શાસન સ્થાપ્યું. વિક્રમસંવતપ્રવર્તક રાજા વિક્રમાદિત્ય અને બલમિત્ર એક જ હોવા સંભવ છે (આ બે નામોનો અર્થ એક જ થાય છે). 'વિચારશ્રેણી' મુજબ બલમિત્રનો રાજ્યારંભ વીરાત્ ૩૬૩ વર્ષે એટલે ઈ.પૂ.૧૬૪માં છે તેનો વિક્રમ સંવતના આરંભવર્ષ ઈ.સ.પૂ.૫૭ સાથે મેળ ન બેસે.

નભોવાહન એ પ્રાય: શક રાજા નહપાન હોવાનું મનાય છે. અનુશ્રુતિ અનુસાર નભોવાહને વીરાત્ ૪૧૩થી ૪૫૩ (ઈ.સ.પૂ.૧૧૪થી ૭૪) રાજ્ય કર્યું, જ્યારે અદ્યતન સંશોધન અનુસાર નહપાને ઈ.સ.૩૨થી ૭૮ સુધી રાજ્ય કર્યું જણાય છે. નભોવાહનનાં ૪૦ વર્ષ 'વિચારશ્રેણી'માં જણાવ્યાં છે, જ્યારે એના અભિલેખ ૪૬ વર્ષ સુધીના મળ્યા છે.

ગર્દભિલ્લ અને શકોનું શાસન રાજા વિક્રમાદિત્યના રાજ્યારોહણ પૂર્વે થયું હોય એ પ્રતીતિકર છે.

વીરનિર્વાણવર્ષ (ઈ.સ.પૂ.૫૨૭) પછી ૪૭૦ વર્ષે (ઈ.સ.પૂ.૫૭) વિક્રમ સંવત

શરૂ થયો એ પ્રવર્તમાન મતને આ 'વિચારશ્રેણી' અનુસરે છે. આ ૧૩૫ વર્ષના સમયગાળામાં થયેલા રાજાઓને લગતી અનુશ્રુતિની ઐતિહાસિકતા ચકાસવા માટે આવશ્યક સામગ્રી ઉપલબ્ધ થઈ નથી.

વિક્રમ સંવતનાં જણાતાં ઉપલબ્ધ વર્ષોની વીગતોમાં 'વિક્રમ' કે 'વિક્રમાદિત્ય' નામ તો છેક એ સંવતના નવમા શતકથી પ્રયોજાયું છે, એ અગાઉ એ 'કૃત કાલ' કે 'માલવગણ કાલ' તરીકે ઓળખાતો. આ પરથી મૂળમાં આ સંવત માલવગણે પ્રવર્તાવ્યો હોવાનું ને સમય જતાં ગણરાજ્યની વિભાવના લુપ્ત થઈ ત્યારે ગણમુખ્ય વિક્રમાદિત્યનું નામ એની સાથે સંકળાયું હોવાનું માલૂમ પડે છે.

શક સંવત કુષાણ વંશના પ્રતાપી રાજા કનિષ્કના રાજ્યારોહણથી શરૂ થયો એવો મત ઘણો પ્રચલિત હતો, પરંતુ તાજેતરમાં કચ્છમાં ક્ષત્રપ રાજા ચાષ્ટનના વર્ષ ૬ અને ૧૧ના શિલાલેખ મળતાં હવે શક સંવત શક જાતિના રાજા ચાષ્ટનના રાજ્યારોહણ (ઈ.સ.૭૮)થી શરૂ થયું હોવાનું માલૂમ પડ્યું છે. આ સંવત વીરનિર્વાણવર્ષ પછી ૬૦૫ વર્ષે અને વિક્રમ સંવત પછી ૧૩૫ વર્ષે શરૂ થયો. કનિષ્ક અને એના વંશજોના અભિલેખોમાં પ્રયોજાયેલો સંવત શક સંવતથી ભિન્ન છે.

ઈ.સ.૭૮થી ૭૬૫ સુધીના રાજવંશોની વીગત હાલ મળતા ઇતિહાસની દૃષ્ટિએ લુપ્ત થઈ લાગે છે. ગુજરાતમાં શક જાતિના ક્ષત્રપ રાજાઓનું શાસન લગભગ ઈ.સ.૪૦૦ સુધી પ્રવર્ત્યું હોવાનું તેઓના સિક્કાઓ પરથી માલૂમ પડે છે. એ પછી શર્વ ભટ્ટારક, કુમારગુપ્ત પહેલો (ઈ.સ.૪૧૫થી ૪૫૫) અને સ્કંદગુપ્ત (ઈ.સ.૪૫૫થી ૪૬૭)નું શાસન પ્રવર્ત્યું. પછી ઈ.સ.૪૭૦ના અરસામાં ગુજરાતમાં વલભીના મૈત્રક કુલના રાજાઓ સત્તારૂઢ થયા ને તેઓએ વિ.સં.૮૪૫ (ઈ.સ.૭૮૮) સુધી રાજ્ય કર્યું. જૈન અનુશ્રુતિમાં આમાંના કોઈક જ રાજાઓની માહિતી મળે છે.]

(ચાવડા વંશ)

ત્યાર પછી ૮૨૧ વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૨ સોમે ચાઉડા વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ વનરાજે અણહિલપુર સ્થાપ્યું.

વનરાજ	સં. ૮૨૧-૮૮૧	(૬૦ વર્ષ)
યોગરાજ	સં. ૮૮૧-૮૯૦	(૯ વર્ષ)
રત્નાદિત્ય	સં. ૮૯૧-૮૯૪	(૩ વર્ષ)
વૈરિસિંહ	સં. ૮૯૪-૯૦૫	(૧૧ વર્ષ)
ક્ષેમરાજ	સં. ૯૦૫-૯૪૪	(૩૯ વર્ષ)
ચામુંડરાજ	સં. ૯૪૪-૯૭૧	(૨૭ વર્ષ)
ઘાઘડ	સં. ૯૭૧-૯૮૮	(૨૭ વર્ષ)
પૂઅડ	સં. ૯૮૮-૧૦૧૭	(૧૯ વર્ષ)
કુલ ૮ રાજા		૧૮૬ વર્ષ

'રાજાવલી-કોષ્ટક'માં એમ જણાવ્યું છે કે :

વનરાજ સં. ૮૦૨-૮૬૨, યોગરાજ ૮૬૨-૮૮૭, ક્ષેમરાજ ૮૮૭-૯૯૨; ભૂયડ ૯૯૨-૯૫૧, વૈરિસિંહ ૯૫૧-૯૭૬, રત્નાદિત્ય ૯૭૬-૯૯૧, સામંતસિંહ ૯૯૧-૯૯૮.

[વનરાજ ચાવડા અને એના વંશજોએ કુલ ૧૯૬ વર્ષ રાજ્ય કર્યું હોવાનું મનાય છે પરંતુ તેઓના કોઈ અભિલેખ કે સિક્કા ઉપલબ્ધ થયા નથી. આથી આ વૃત્તાંતનો સર્વ આધાર અનુશ્રુતિઓ પર રહેલો છે.

વનરાજ વિ.સં. ૮૦૨ (ઈ.સ. ૭૪૬)માં ગાદીએ બેઠો ને એણે અણહિલવાડ પાટણ ત્યારે વસાવેલું એવી અનુશ્રુતિ ઘણી પ્રચલિત છે. પરંતુ પ્રમાણિત સમયાંકન ધરાવતા કનોજના સમકાલીન રાજા મિહિરભોજ (ઈ.સ. ૮૩૬-૮૮૫ લગભગ)ના રાજ્યકાલ સાથે મેળ મેળવવા માટે તુલનાત્મક અધ્યયનના આધારે વનરાજના રાજ્યકાલને વિ.સં. ૮૦૨-૮૬૨ને બદલે વિ.સં. ૮૦૨-૯૬૨ (ઈ.સ. ૮૪૫-૯૦૫) ગણવો પ્રાપ્ત થાય છે.

‘વિચારશ્રેણી’માં વિ.સં. ૮૨૧ના વૈશાખ સુદ ૨ ને સોમવારે વનરાજે અણહિલપુર સ્થપાયું હોવાનું જણાવ્યું છે, તેમાં તિથિ-વારનો મેળ મળતો નથી કેમકે એ તિથિએ સોમવાર નહીં પણ ગુરુવાર હતો.

આ ચાવડા વંશની વંશાવળી માટે બે ભિન્ન અનુશ્રુતિઓ પ્રવર્તે છે. ‘વિચાર-શ્રેણી’માં આપેલી અનુશ્રુતિ ‘સુકૃતસંકીર્તન’, ‘સુકૃતકીર્તિક્ષોલિની’, ‘પ્રબન્ધ-ચિન્તામણિ’ (એ અને ડી હસ્તપ્રત) અને ‘ધર્મારણ્ય-માહાત્મ્ય’માં આપેલી અનુશ્રુતિ સાથે બંધ બેસે છે. આ પરંપરા અનુસાર આ રાજવંશમાં આઠ રાજા થયા, જ્યારે ‘પ્રબન્ધચિન્તામણિ’, ‘કુમારપાલપ્રબન્ધ’, ‘પ્રવચનપરીક્ષા’, ‘મિરાતે અહમદી’ અને ‘ગૂર્જરદેશ રાજવંશાવલી’માં આપેલી બીજી પરંપરા પ્રમાણે આ વંશમાં સાત રાજા થયા. એમાં રાજાઓનાં નામો અને તેઓના ક્રમમાં પણ વીગતભેદ રહેલો છે.

પહેલી અનુશ્રુતિ સામાન્યતઃ વિ.સં. ૮૦૨થી ૯૯૮ના રાજ્યકાલ આપે છે, માત્ર ‘વિચારશ્રેણી’માં એને બદલે વિ.સં. ૮૨૧થી ૧૦૧૭ના રાજ્યકાલ જણાવ્યા છે. આમ ગમે તે કારણે અહીં ચાવડા વંશના આરંભ-અંત ૧૯ વર્ષ મોડા જણાવ્યા છે. પરંતુ ચાવડા વંશનો અંત અને સોલંકી વંશનો આરંભ એક જ વર્ષે થયો જે બાકીના ઉપર્યુક્ત સ્રોતોમાં વિ.સં. ૯૯૮માં મૂકેલો છે. સિદ્ધરાજ જયસિંહના સાંભર શિલાલેખમાં સોલંકી વંશનો આરંભ સ્પષ્ટતઃ વિ.સં. ૯૯૮માં થયાનું જણાવેલું છે, તે સમકાલીન પુરાવા પરથી ‘વિચારશ્રેણી’નો ૧૯ વર્ષનો ફરક અસ્વીકાર્ય ઠરે છે.

રાજાઓના રાજ્યકાલનાં વર્ષોની સંખ્યામાં ઘણો વીગતભેદ બતાવતી આ સમગ્ર અનુશ્રુતિ આજે અપ્રમાણિત બને છે. એમાં રાજાઓના રાજ્યકાલનાં વર્ષોનો સરવાળો ૧૯૬ થાય છે, ત્યારે સંશોધિત મત મુજબ વનરાજ પછી યોગરાજે ૧૭ વર્ષ, ક્ષેમરાજે ૨૫ વર્ષ, રત્નાદિત્યે ૧૫ વર્ષ, વૈરિસિંહે ૧૦ વર્ષ અને ભૂયડ-સામંતસિંહે ૧૯ વર્ષ મળી કુલ ૮૬ વર્ષ રાજ્ય કર્યું લાગે છે.]

(સોલંકી વંશ)

મૂલરાજ	સં. ૧૦૧૭-૧૦૫૨	(૩૫ વર્ષ)
વલ્લભરાજ	સં. ૧૦૫૨-૧૦૬૬	(૧૪ વર્ષ)
દુર્લભરાજ	સં. ૧૦૬૬-૧૦૭૮	(૧૨ વર્ષ)
ભીમદેવ	સં. ૧૦૭૮-૧૧૨૦	(૪૨ વર્ષ)
કર્ણદેવ	સં. ૧૧૨૦-૧૧૫૦	(૩૦ વર્ષ)
જયસિંહદેવ	સં. ૧૧૫૦-૧૧૮૮	(૪૮ વર્ષ)
કુમારપાલ	સં. ૧૧૮૮-૧૨૨૮	(૩૦ વર્ષ)
અજયપાલ	સં. ૧૨૨૮-૧૨૩૨	(૩ વર્ષ)
(લઘુ)મૂલરાજ	સં. ૧૨૩૨-૧૨૩૪	(૨ વર્ષ)
ભીમદેવ	સં. ૧૨૩૪-૧૨૩૬	(૨ વર્ષ)

(પછી ગજજનક - ગીઝનીનું રાજ્ય થયું)

‘રાજાવલી-કોષ્ટક’માં જણાવ્યું છે કે :

(વૃદ્ધ)મૂલરાજ સં. ૮૮૮-૧૦૫૩, ચામુંડરાજ ૧૦૫૩-૧૦૬૬, દુર્લભરાજ ૧૦૬૬-૧૦૭૮, ભીમરાજ ૧૦૭૮-૧૧૨૦, કર્ણદેવ ૧૧૨૦-૧૧૫૦, જયસિંહ ૧૧૫૦-૧૧૮૮, કુમારપાલ ૧૧૮૮-૧૨૩૦, અજયપાલ ૧૨૩૦-૧૨૬૩. (અજયપાલના બે સૂત ‘લઘુ’મૂલ-ભીમ. અત્ર ઘણા વિસંવાદ દેખાય છે. અમે ‘કીર્તિકોમુદી’ અનુસારે લખ્યું છે.) (લઘુ)મૂલરાજ સં. ૧૨૬૬(?) - ૧૨૭૪, (લઘુ)ભીમ સં. ૧૨૭૪..... આમ ૨૭૬ વર્ષમાં ૧૧ ચૌલુક્ય રાજા થયા.

ઓગ્રજી જણાવે છે કે :

મૂલરાજ સં. ૧૦૧૭-૧૦૫૨, ચામુંડરાજ ૧૦૫૨-૧૦૬૬, વલ્લભરાજ ૧૦૬૬ (છ માસ), દુર્લભરાજ ૧૦૬૬-૭૮, ભીમદેવ ૧૦૭૮-૧૧૨૦, કર્ણ ૧૧૨૦-૧૧૫૦, સિદ્ધરાજ જયસિંહ ૧૧૫૦-૧૧૮૮, કુમારપાલ ૧૧૮૮-૧૨૩૦, અજયપાલ ૧૨૩૦-૩૩, મૂલરાજ(૨) ૧૨૩૩-૩૫, ભીમદેવ(૨) ૧૨૩૫-૮૮ અને ત્રિભુવનપાલ ૧૨૮૮-૧૩૦૦.

[સોલંકી વંશના રાજાઓ માટે ‘વિચારશ્રેણી’માં જે વર્ષ જણાવ્યાં છે તેમાં મૂલરાજ પહેલા માટે ૫૫ વર્ષને બદલે ૩૫ વર્ષ આપ્યાં હોઈ, પહેલાંનો ૧૮ વર્ષનો તક્ષવત લગભગ લુપ્ત થઈ જાય છે. આ અનુસાર મૂલરાજ પહેલાથી માંડીને મૂલરાજ બીજા સુધીના રાજાઓના રાજ્યકાલનાં વર્ષ લગભગ બરાબર લાગે છે. કુમારપાલના રાજ્યકાલનો અંત ‘પ્રબન્ધચિન્તામણિ’ વિ.સં. ૧૨૩૦ જણાવે છે, જ્યારે ‘વિચારશ્રેણી’ વિ.સં. ૧૨૨૮ આપે છે. કુમારપાલના ઉત્તરાધિકારી અજયપાલનો વિ.સં. ૧૨૨૮નો શિલાલેખ મળ્યો હોઈ, ‘વિચારશ્રેણી’માં આપેલું વર્ષ ખરું હોવાનું માલૂમ પડ્યું છે.

ભીમદેવ બીજાએ વિ.સં. ૧૨૩૪થી ૧૨૮૮ અર્થાત્ કુલ ૬૩ વર્ષ રાજ્ય કર્યું હોવાનું ‘પ્રબન્ધચિન્તામણિ’ જણાવે છે, જ્યારે ‘વિચારશ્રેણી’ એને બદલે માત્ર ૨ વર્ષ

(વિ.સં. ૧૨૩૪-૧૨૩૬) આપે છે. આ ભીમદેવના અભિલેખ વિ.સં. ૧૨૩૫થી ૧૨૯૬ સુધીના મળ્યા છે તે પરથી 'પ્રભન્ધચિન્તામણિ'ની અનુશ્રુતિ શ્રદ્ધેય ઠરી છે. અલબત્ત એના એ રાજ્યકાલ દરમ્યાન જયસિંહ બીજાએ કેટલાંક વર્ષ રાજ્યસત્તા ધરાવી હોવાનું માલૂમ પડ્યું છે. ભીમદેવ બીજાએ કુલ ૬૩ વર્ષ અને એના પછી ત્રિભુવનપાલે ૨ વર્ષ રાજ્ય કર્યું એ જોતાં 'વિચારશ્રેણી'માં ભીમદેવના રાજ્યકાલ અને ત્રિભુવનપાલના રાજ્યકાલ વચ્ચે ભેળસેળ થઈ લાગે છે. અથવા એમાં મૂલરાજ બીજાને લગતા શ્લોકની બીજી પંક્તિ અને ભીમદેવ બીજાને લગતી પહેલી પંક્તિ છૂટી ગઈ હોય.]

(વાઘેલા વંશ)

વીસલદેવ (વીરધવલબંધુ) સં. ૧૩૦૦-૧૩૧૮

અર્જુનદેવ સં. ૧૩૧૮-૧૩૩૧

સારંગદેવ સં. ૧૩૩૧-૧૩૫૩

(લઘુ)કર્ણ સં. ૧૩૫૩-૧૩૬૦

સં. ૧૩૬૦માં માધવ નાગરવિપ્ર યવનોને લાવ્યો.

'રાજાવલી-કોષ્ટક'માં જણાવ્યું છે કે :

વાઘેલા વંશમાં આનજી, મૂલજી, સીહરણુ, વસ્તુપાલાદિએ સ્થાપેલ વીરધવલ રાજા થયો સં. ૧૨૮૨-૧૨૯૪, વીસલદેવ ૧૨૯૪-૧૩૨૮, અર્જુનદેવ ૧૩૨૮-૧૩૩૦, સારંગદેવ ૧૩૩૦-૧૩૫૧, (ગ્રથિલ)કર્ણ સં. ૧૩૫૧-૧૩૫૭.

આ રીતે અણહિલપુરની સ્થાપનાથી સં. ૧૩૪૯ વર્ષ, ૧ માસ ને દિન ૨૫માં ૫૩૭ વર્ષ ૮ માસ ૨૯ દિનમાં ૨૪ છત્રપતિ(રાજા) થયા તેમાં ગ્રથિલ (ઘેલો) એવો કર્ણ ભયત્રસ્ત હતો. સં. ૧૩૫૧ વર્ષે માસ ૧ દિન (?) સ્વપ્રજાવતી પદ્મિની લઈ જવાથી રુદ્ર નાગરમંત્રી માધવના પ્રયોગથી ગૂર્જરત્રામાં યવનપ્રવૃત્તિ થઈ.

ઓઝાજી જણાવે છે કે :

અર્ણોરાજને કુમારપાલે વાઘેલા ગામ આપ્યું. તેનો પુત્ર લવણપ્રસાદ ભીમદેવનો મંત્રી થયો. ને જાગીરમાં ધોલકા મળ્યું. પછી તેનો પુત્ર વીરધવલ રાજસંચાલક થયો. તેના મંત્રીઓ વસ્તુપાલ-તેજપાલ થયા. ઘણા દેશ જીતી સં. ૧૨૯૪ કે ૯૫માં સ્વર્ગસ્થ. પછીથી તેના પુત્ર વીસલદેવે ૧૩૦૦માં પાટણનું રાજ્ય ત્રિભુવનપાલ પાસેથી છીનવી લઈ સં. ૧૩૧૮ સુધી રાજ્ય કર્યું. અર્જુનદેવ ૧૩૧૮-૩૧, રામદેવ થોડો સમય, સારંગદેવ ૧૩૩૧-૫૩, કર્ણદેવ ૧૩૫૩-૧૩૫૬.

[વાઘેલા વંશમાં વીસલદેવ, અર્જુનદેવ, સારંગદેવ અને કર્ણદેવ નામે ૪ રાજા થયા ને તેમણે કુલ ૬૦ વર્ષ (વિ.સં. ૧૩૦૦થી ૧૩૬૦) રાજ્ય કર્યું એ વીગત બરાબર છે.

કર્ણદેવના રાજ્ય પર મુસ્લિમ આક્રમણ બે વાર થયેલું - પહેલાં વિ.સં. ૧૩૫૬માં અને બીજું વિ.સં. ૧૩૬૦માં. 'વિવિધતીર્થકલ્પ' વિ.સં. ૧૩૫૬નો નિર્દેશ કરે છે અને 'પ્રવચનપરીક્ષા' તથા 'વિચારશ્રેણી' વિ.સં. ૧૩૬૦નો.

'રાજાવલી-કોષ્ટક'માં ગુર્જરત્રામાં યવનસત્તા વિ.સં.૧૩૫૧માં સ્થપાઈ હોવાનું જણાવ્યું છે તે બરાબર નથી.

ઓઝાજી કણદિવનો રાજ્યકાલ વિ.સં.૧૩૫૩-૧૩૫૬ જણાવે છે તે પણ ખરી રીતે વિ.સં.૧૩૫૩-૧૩૬૦ જોઈએ.]

૨

(હવે પછીનું 'રાજાવલી-કોષ્ટક'માંથી, લ.સં.૧૫૮૭, જુઓ શ્રી જિનવિજય સંપાદિત 'શત્રુંજય-તીર્થોદ્ધાર-પ્રબંધ'નું પરિશિષ્ટ)

ગૂજરત્રામાં ઉમરા થયા. અલૂખાન. પછી જાલહુરે(જાલોરમાં) કાન્હડદે ચઉઆણ. ખાનખાના, દરખાન, તત્તારખાન.

(દિલ્હીના પાદશાહો)

૧ સુલતાન મહિમદ	સં.૧૦૪૫-૧૧૦૭	(વર્ષ ૬૨)
૨ સાજર	સં.૧૧૦૭-૧૧૮૩	(વર્ષ ૭૬)
૩ મોજદીન	સં.૧૧૮૩-૧૨૨૨	(વર્ષ ૩૯)
૪ કુતબદીન (વૃદ્ધ)	સં.૧૨૨૨-૧૨૪૦	(વર્ષ ૧૮)
૫ શહાબદીન	સં.૧૨૪૦-૧૨૬૬	(વર્ષ ૨૬)

વીસ વાર જેણે શહાબદીનને કેદ કરી છોડેલ છે એવા પૃથ્વીરાજને તેણે કેદ કર્યો.

૬ રુકમદીન	સં.૧૨૬૬-૧૨૬૭	(વર્ષ ૧)
૭ બીબી જૂઆં	સં.૧૨૬૭-૧૨૭૦	(વર્ષ ૩)
૮ મોજદીન	સં.૧૨૭૦-૧૨૮૮	(વર્ષ ૨૮)
૯ અલાવદીન	સં.૧૨૮૮-૧૩૧૮	(વર્ષ ૨૧)
૧૦ નસરત (વૃદ્ધ)	સં.૧૩૧૮-૧૩૩૨	(વર્ષ ૧૩)
૧૧ ગ્યાસદીન (વૃદ્ધ)	સં.૧૩૩૨-૧૩૪૪	(વર્ષ ૧૨ માસ ૬)
૧૨ મોજદીન	સં.૧૩૪૪-૧૩૪૬	(વર્ષ ૨)
૧૩ સમસદીન	સં.૧૩૪૬-૧૩૪૭	(વર્ષ ૧)
૧૪ જલાલદીન	સં.૧૩૪૭-૧૩૫૪	(વર્ષ ૭)
૧૫ અલાવદીન	સં.૧૩૫૪-૧૩૭૩	(વર્ષ ૧૯ માસ ૬)

સં.૧૩૫૪ વર્ષમાં અલાવદીન. ૮૪ રાજાને જીતનાર હમીરદેવને જીત્યો. રણથંભોરનો દુર્ગ લીધો. ગૂર્જરત્રામાં ઉલૂખાનને મોકલ્યો. અલાવદીન આદિ છ સુરત્રાણોએ દિલ્હી અને ગૂર્જરત્રા ભોગવી.

૧૬ કુતબદીન	સં.૧૩૭૩-૧૩૭૭	(વર્ષ ૪)
૧૭ શહાબદીન	સં.૧૩૭૭-૧૩૭૮	(વર્ષ ૧)
૧૮ ખસરબદીન	સં.૧૩૭૮-૧૩૭૮	(માસ ૬)
૧૯ ગ્યાસદીન	સં.૧૩૭૮-૧૩૮૨	(વર્ષ ૪)

૨૦ મહિમુદ	સં. ૧૩૮૨-૧૪૦૭	(વર્ષ ૨૫)
૨૧ પીરોજ	સં. ૧૪૦૭-૧૪૪૫	(વર્ષ ૩૮)
૨૨ બૂવક	સં. ૧૪૪૫-૧૪૪૬	(વર્ષ ૧)
૨૩ તુગલક	સં. ૧૪૪૬-૧૪૪૭	(વર્ષ ૧)
૨૪ મહિમુદ	સં. ૧૪૪૭-૧૪૪૮	(વર્ષ ૧)

દેશેદેશે યવનો થયા.

ઓઝાજી જણાવે છે કે :

ગીઝની વંશ : સુલતાન મહમૂદ ગીઝની સં. ૧૦૫૮-૧૦૮૭ (મૃત્યુ), મસૂદ ૧૦૮૭-૧૦૯૯, મૌદૂદ ૧૦૯૯-૧૧૦૫. પછી ૧૧૦૫થી ૧૧૭૪માં ૭૦ વર્ષમાં ગીઝનીની ગાદી પર ૮ સુલતાન થયા. પછી બહેરામશા સં. ૧૧૭૫. તેને અલાવદીન ઘોરીએ જીત્યો.

ઘોરી વંશ : અલાઉદીન પછી ગ્યાસુદીન ઘોરી. પછી શાહબુદીન યા મહમદ ઘોરીએ હિંદ પર ઘણી ચઢાઈઓ કરી. મરણ સં. ૧૨૬૩. તેના ગુલામ જાતિના સેનાપતિ કુતુબુદીને વિ.સં. ૧૨૫૦માં દિલ્હી લઈ ત્યાં રાજધાની કરી, ને પોતે સં. ૧૨૬૩માં ગાદી પર બેઠો.

મોહનલાલ જે. બારોટકૃત 'હિંદના ઇતિહાસનો મુખ્તેસર હેવાલ' :

ગુલામ વંશ : કુતુબુદીન સં. ૧૨૬૩-૧૨૬૭, આરામ ૧૨૬૭-૬૮, અલ્તમસ ૧૨૬૮-૯૩, રૂકનુદીન ૧૨૯૩, રજિયા બેગમ ૧૨૯૩-૯૬, મવજુદીન ૧૨૯૬-૯૮, અલાઉદીન ૧૨૯૮-૧૩૦૩, નાસરુદીન ૧૩૦૩-૨૨, ગ્યાસુદીન ૧૩૨૨-૪૪, કૈકુબાદ ૧૩૪૪-૪૭.

ખીલજી વંશ : જલાલુદીન સં. ૧૩૪૭-૫૨, અલાઉદીન ૧૩૫૨-૭૨, ઉમર ૧૩૭૨-૭૩, મુબારક ૧૩૭૩-૭૭, ખુશરૂ ૧૩૭૭-૮૭.

તઘલખ વંશ : ગ્યાસુદીન સં. ૧૩૮૭-૯૨, મહમદ તઘલખ ૧૩૯૨-૧૪૦૮, હીરોબુદીન ૧૪૦૮-૪૫, ગ્યાસુદીન(૨) ૧૪૪૫-૪૬, અબુબકર ૧૪૪૬, નાસરુદીન ૧૪૪૬-૪૯, મહમદ(૨) ૧૪૪૯-૬૯, સરદાર દોલતખાં ૧૪૬૯-૭૧.

સૈયદ વંશ : પીજરખાં સં. ૧૪૭૧-૭૮, મુબારક ૧૪૭૮-૯૦, મહમુદ ૧૪૯૦-૧૫૦૦, અલાઉદીન ૧૫૦૦-૦૭.

લોદી વંશ : બહીલોલખાં સં. ૧૫૦૭-૪૫, સીકંદર ૧૫૪૫-૭૪, ઈબ્રાહીમ ૧૫૭૪-૮૩.

મુગલ વંશ : બાબર સં. ૧૫૮૩-૮૭, હુમાયું ૧૫૮૭-૧૬૧૩, અકબર ૧૬૧૩-૬૨, જહાંગીર ૧૬૬૨-૮૪, શાહજહાં ૧૬૮૪-૧૭૧૫, ઔરંગઝેબ (આલમગીર ૧) ૧૭૧૫-૬૪, બહાદુરશાહ (શાહઆલમ ૧) ૧૭૬૪-૬૯, જહાંદારશાહ ૧૭૬૯-૭૦, ફરોકશીર ૧૭૭૦-૭૬, મહમદશાહ ૧૭૭૬-૧૮૦૫, અહમદશાહ ૧૮૦૫-૧૧, આલમગીર(૨) ૧૮૧૧-૧૬, શાહઆલમ(૨) ૧૮૧૬-૬૩, અકબર(૨) ૧૮૬૩-

૯૪, મહમદ બહાદુરશાહ ૧૮૯૪-૧૯૧૪ (કે જે વર્ષ ઈ.સ.૧૮૫૭નું પ્રખ્યાત વર્ષ છે. તે વખત પછી બ્રિટિશ રાજ્યની સત્તા સમગ્ર હિંદ પર જામી.)

(હુમાયુના સમયમાં સુર વંશ દિલ્હીની ગાદી પર આવી ગયો તે વંશના શિરશાહ સં.૧૫૯૭-૧૬૦૨, સલીમશાહ ૧૬૦૨-૧૦ ને આદીલશાહ ૧૬૧૦-૧૩ થયા ને પછી હુમાયુ ને અકબર આવ્યા)

[ગીઝની તથા ઘોરી વંશની હકૂમત ગુજરાત પર પ્રસરી નહોતી. દિલ્હીના ગુલામ વંશની પણ નહીં. ખીલજી વંશના સુલતાન અલાઉદ્દીનના વખતમાં દિલ્હી સલ્તનતની હકૂમત ગુજરાતમાં પ્રસરી (વિ.સં.૧૩૫૬-૧૩૬૦). તુગલુક સુલતાન નાસિરુદ્દીન મહમૂદશાહના અમલ (વિ.સં.૧૪૬૦-૧૪૬૪) દરમ્યાન ગુજરાતના સ્વતંત્ર સુલતાનોની સત્તા પ્રવર્તી જે વિ.સં.૧૬૨૯-૩૦ સુધી ચાલી.

ઉપર બારોટના ઇતિહાસમાં તથલખ વંશમાં મહમદ(૨) જણાવ્યો છે તે આ નાસિરુદ્દીન મહમદશાહ.]

(ગૂર્જરત્રામાં સુરત્રાણ - ગુજરાતના સુલતાનો)

મુજજાફર	સં.૧૪૩૦-૧૪૫૪	(વર્ષ ૨૪)
(તેનાં બીજાં બે નામ મલમલેજાતિસદ્મલિક અને ઉજજહેલ.)		
આને ઉપરના પીરોજશાહે ગૂજરાતનું રાજ્ય આપ્યું.		
અહિમદ	સં.૧૪૫૪-૧૪૮૫	(વર્ષ ૩૨)
(અમદાવાદના સ્થાપક સં.૧૪૬૮ વૈશાખ વદિ ૭ રવિ પુષ્યે)		
મહિમુદ	સં.૧૪૮૫-૧૫૦૭	(વર્ષ ૨૧)
કુતુબદીન	સં.૧૫૦૭-૧૫૧૫	(વર્ષ ૮ માસ ૧૧)
મહિમુદ બેગુડુ	સં.૧૫૧૫-૧૫૬૭	(વર્ષ ૫૨)
(પાવાગઢ-જૂનાગઢ લેનાર)		
મુજજાફર	સં.૧૫૬૭-૧૫૮૨	(વર્ષ ૧૫ માસ ૭ દિન ૪)
શકંદર	સં.૧૫૮૨, ચૈત્ર શુ.૩	(માસ ૨ દિન ૭)
મહિમુદ	સં.૧૫૮૨-૧૫૮૩	(માસ ૨ દિન ૧૧)
રાજ્યાભિષેક જ્યેષ્ઠ વદ ૬ ભૃગુવાર		
બાધરશાહ	સં.૧૫૮૩	રાજ્યાભિષેક ભાદ્રપદ શુદિ ૨ ગુરુ મધ્યાહ્ને

ગુજરાતના સુલતાનોની વંશાવળી શ્રી બુદ્ધિસાગરકૃત વિજાપુર વૃત્તાંતમાં આપેલી છે તેમાં આપેલ ઈ.સ.ના વર્ષમાં ૫૭ ઉમેરી વિ.સં. કરતાં રાજ્યવર્ષો એ છે કે :

મુજજરશાહ(૧) સં.૧૪૬૪-૧૪૬૮, અહમદશાહ(૧) ૧૪૬૮-૧૪૯૮,
મહમદશાહ ૧૪૯૮-૧૫૦૮, કુતુબદીનશાહ ૧૫૦૮-૧૫૧૬, દાઉદશાહ ૧૫૧૬,
મહમૂદશાહ(૧) ૧૫૧૬-૧૫૭૦, મુજજરશાહ(૨) ૧૫૭૦-૧૫૮૩, સિકંદરશાહ

૧૫૮૩, મહમૂદશાહ(૨), બહાદુરશાહ, લતીફખાન પછી મહમૂદશાહ(૩) ૧૫૮૩-૧૬૧૧, અહમદશાહ(૨) ૧૬૧૧-૧૬૧૮, મુજફ્ફરશાહ(૩) (=ખોટો ઊભો કરેલો છોકરો નથુ) ૧૬૧૮-૧૬૩૦.

દિલ્હીના મોગલ બાદશાહ અકબરે ગુજરાત જીતી લીધું સં. ૧૬૩૦ (જુઓ મુગલ વંશ આદિ). અત્ર વડોદરાની ગાદી પર રાજ્યકર્તા જણાવવા યોગ્ય છે : દામાજીરાવ, પછી પીલાજીરાવ સં. ૧૭૮૧-૧૭૮૯, દામાજીરાવ ૧૭૮૯-૧૮૨૫, સયાજીરાવ ૧૮૨૫-૩૫, ફતેહસિંહરાવ ૧૮૩૫-૧૮૫૦, ગોવિંદરાવ ૧૮૫૦-૧૮૫૭, આનંદરાવ ૧૮૫૭-૧૮૭૬, સયાજીરાવ(૨) ૧૮૭૬-૧૯૦૪, ગણપતરાવ ૧૯૦૪-૧૯૧૩, ખંડેરાવ ૧૯૧૩-૧૯૨૭, મલ્હારરાવ ૧૯૨૭-૧૯૩૨, સયાજીરાવ ૧૯૩૨થી ચાલુ.

['રાજાવલી-કોષ્ટક'માં અપાયેલી ગુજરાતના સુલતાનોની વંશાવળી લગભગ બરાબર પણ અધૂરી છે. એ બહાદુરશાહ આગળ અટકે છે. સાલવારી 'વિજાપુર વૃત્તાંત'ને આધારે કરેલી પૂર્તિ મુજબ સુધારવાની રહે છે. એમાં પણ થોડા સુધારા-વધારાને અવકાશ છે. મુઝફ્ફરખાન નાઝિમ તરીકે ઈ.સ. ૧૩૯૧ (વિ.સં. ૧૪૪૭-૪૮)થી ૧૪૦૭ (વિ.સં. ૧૪૬૩-૬૪) સુધી અને સુલતાન તરીકે ઈ.સ. ૧૪૦૭ (વિ.સં. ૧૪૬૩-૬૪)થી ૧૪૧૧ (વિ.સં. ૧૪૬૭-૬૮) સુધી હતી. અન્ય કેટલાકના તખ્તનશીન થયાનાં વર્ષો વધારે ચોક્કસપણે આ પ્રમાણે છે : મુહમ્મદશાહ ઈ.સ. ૧૪૪૨ (વિ.સં. ૧૪૯૮-૯૯), કુત્બુદ્દીન શાહ ઈ.સ. ૧૪૫૧ (વિ.સં. ૧૫૦૭-૦૮), મુઝફ્ફરશાહ બીજો ઈ.સ. ૧૫૧૧ (વિ.સં. ૧૫૬૭-૬૮), મહમૂદશાહ બીજો ઈ.સ. ૧૫૨૬ (વિ.સં. ૧૫૮૨-૮૩), બહાદુરશાહ ઈ.સ. ૧૫૨૬ (વિ.સં. ૧૫૮૨-૮૩), મહમૂદશાહ ત્રીજો ઈ.સ. ૧૫૩૭ (વિ.સં. ૧૫૯૩-૯૪).

મોગલ બાદશાહ અકબરે ઈ.સ. ૧૫૭૨-૭૩ (વિ.સં. ૧૬૨૮-૩૦)માં ગુજરાતમાં મોગલ હકૂમત સ્થાપી. ઈ.સ. ૧૭૫૮ (વિ.સં. ૧૮૧૪-૧૫)માં અહીં મરાઠાઓની સત્તા પ્રવર્તી તે ૬૦ વર્ષ અર્થાત્ ઈ.સ. ૧૮૧૮ (વિ.સં. ૧૮૭૪-૭૫) સુધી રહી. ઈ.સ. ૧૮૧૮થી ૧૯૪૭ સુધી અહીં બ્રિટિશ સત્તા પ્રવર્તી.

યતિ રંગવિજયની 'ગુર્જરદેશ-રાજવંશાવલી' (વિ.સં. ૧૮૬૫) મેરુતુંગની 'વિચાર-શ્રેણી'ની જેમ છેક મહારવીરનિર્વાણથી શરૂ કરી મોગલકાલના અંત સુધીની ગુજરાતની રાજાવલી આપે છે.]

નામોની વર્ણાનુક્રમણી

[આ નામસૂચિ પાંચ વિભાગોમાં વહેંચાયેલી છે : (૧) વ્યક્તિનામો (૨) ગચ્છનામો (૩) વંશગોત્રાદિનાં નામો (૪) સ્થળનામો અને (૫) કૃતિનામો.

ભા.૭માં અપાયેલી નામોની વર્ણાનુક્રમણીની પદ્ધતિ અહીં પણ સ્વીકારવામાં આવી છે. સંદર્ભ તરીકે ઉદ્દેખાયેલાં ગ્રંથનામો અને કર્તાનામો સામાન્ય રીતે અહીં સમાવ્યાં નથી, પણ વિરલપણે મળતાં પ્રાચીન નામો લઈ લીધાં છે.

વ્યક્તિનામસૂચિ તે ઐતિહાસિક વ્યક્તિઓનાં નામોની સૂચિ છે. દેવદેવીઓનાં નામોનો એમાં સમાવેશ નથી. જૈન સાધુનામોમાં ગચ્છ, પાટપરંપરા ને ગુરુનામ આપવાનું રાખ્યું છે ને એવી માહિતી બહારથી જોડવાનું પણ બન્યું છે. સાધુનામોમાં સૂરિ, ગણિ, ઉપા(ધ્યાય), વા(ચક), પં(ડિત) વગેરે પ્રકારની ઓળખ સાચવી છે પણ વર્ણાનુક્રમણી ગોઠવવામાં એને લક્ષમાં લીધેલ નથી. તેથી અહીં ચંદ્રસૂરિ પછી ચંદ્રપ્રભસૂરિ આવે એવું દેખાશે.

અન્ય નામોમાં રાજા, મંત્રી, કવિ વગેરે પ્રકારની ઓળખ સાચવી છે. 'જી' 'ભાઈ' 'બાઈ' 'બહેન' જેવાં લટકણિયાંને બહુધા વર્ણાનુક્રમણી ગોઠવવામાં લક્ષમાં લીધાં નથી. 'જી' નામનો ભાગ બની ગયેલ જણાયેલ છે ત્યાં એને લક્ષમાં લીધેલ છે.

સમાન નામ હોય ત્યાં અન્ય વ્યક્તિનામ પહેલાં અને સાધુનામ પછી એવો ક્રમ રાખ્યો છે. સાધુનામો સમાન હોય ત્યાં ગુરુનામને ક્રમે ગોઠવણી કરી છે પણ ગુરુનામ ન હોય તેવાં નામો પહેલાં લીધાં છે અને એને ગચ્છનામને ક્રમે ગોઠવ્યાં છે.

સાધુઓની પાટપરંપરા ગચ્છ, કુલ, સંપ્રદાય, સંઘાડો એવાં નામોથી મળે છે. ગચ્છોમાં ફાંટા પડતા ગયા છે અને શાખાઓ વિકસી છે. સ્વતંત્ર બનેલા ગચ્છોને અલગ રાખ્યા છે પણ શાખાઓ જે-તે ગચ્છના પેટામાં લીધી છે. શાખાઓએ સ્વતંત્ર ઓળખ મેળવી લીધી હોય ત્યાં એનો મુખ્ય વર્ણાનુક્રમમાં સમાવેશ પણ કર્યો છે. ગચ્છનામો એમની ઉત્પત્તિ, પટ્ટાવલી ને કોઈ વિશેષ સંદર્ભના ઉદ્દેખ પૂરતાં જ લીધાં છે. સામાન્ય ઉદ્દેખના પૃષ્ઠાંક દર્શાવ્યા નથી. પણ વિરલપણે મળતાં ગચ્છનામોના બધા ઉદ્દેખ સમાવી લીધા છે.

વંશગોત્રાદિનાં નામોમાં કુલ, જાતિ, જ્ઞાતિ વગેરે નામે ઓળખાતા સામાજિક વર્ગભેદોનાં અને અવટંકોનાં નામોનો સમાવેશ છે. એમાં પણ કેટલીક વાર શાખાઓના નિર્દેશ મળે છે. જરૂર લાગી ત્યાં શાખાઓને વર્ણાનુક્રમણીમાં સ્વતંત્ર સ્થાન આપ્યું છે. વણિક, બ્રાહ્મણ જેવાં વ્યાપક રીતે મળતાં જ્ઞાતિનામો લીધાં નથી પણ સોની જેવી જ્ઞાતિનો ઉદ્દેખ લઈ લીધો છે. 'શાહ' એ વણિકો માટેની સામાન્ય ઓળખ છે, 'મહેતા' એ કેટલીક વાર મંત્રીના અર્થમાં ને 'સંઘવી' એ સંઘપતિના અર્થમાં હોય છે. 'શાહ'નો

અહીં સમાવેશ કર્યો નથી, પણ 'સંઘવી' અને 'મહેતા' જ્યાં ગોત્રનિર્દેશક છે ત્યાં રાખ્યા છે.

સ્થળનામોમાં દેશ, રાજ્ય, પ્રદેશ, ગામ, ગામનાં પરાં, પોળ, ચોક આદિ વિશિષ્ટ સ્થાનો, નદી, જલાશય, પર્વત વગેરેનાં નામોનો સમાવેશ છે. આવશ્યકતા લાગી ત્યાં વિશેષ ઓળખ આપી છે. જાણીતાં ને વારંવાર આવતાં દેશ-પ્રદેશનામો છોડી દીધાં છે (ગુજરાત, પંજાબ, બંગાળ વગેરે) પરંતુ પ્રાચીન અને વિરલપણે મળતાં દેશપ્રદેશનામો સાચવી લીધાં છે.

એક ને એક નામ ઉચ્ચારભેદ અને લેખનભેદથી મળે છે એટલે નામોની ગોઠવણી ખાસ રીતે કરવાની થઈ છે. સામાન્ય રીતે સંયુક્તાક્ષરમાં આવતા અનુનાસિક વ્યંજનને અનુસ્વારથી દર્શાવી એ ક્રમે ગોઠવવાનું રાખ્યું છે - જેમકે 'ચન્દ્ર' નહીં પણ 'ચંદ્ર', 'મહેન્દ્ર' નહીં પણ 'મહેંદ્ર', 'બિંબિસાર' નહીં પણ 'બિંબિસાર' વગેરે. આનંદ-આણંદ, ચંદ્ર-ચંદ, કમલ-કમળ, જશ-જસ, કુંવર-કુઅર, નેમિ-નેમ, માણિક્ય-માણેક-માણક, રત્ન-રતન આ જાતના ઘણા ભેદો અને કસ્તૂર-કસ્તુર, ચૂની-ચુની, ત્રિકમ-ત્રીકમ વગેરે ઢૂસ્વ-દીર્ઘ ઇ-ઉના ભેદોવાળાં નામોને કોઈ એક સ્થાને સાથે જ રાખ્યાં છે ને અનિવાર્ય જણાયું ત્યાં જ પ્રતિનિર્દેશ કર્યો છે.

ગચ્છાદિનાં નામોના જે સંક્ષેપાક્ષર અહીં યોજવામાં આવ્યા છે તે આ પ્રમાણે છે :

અં.=અંચલગચ્છ; આ.=આગમગચ્છ; ઉત્ત.=ઉત્તરાર્ધગચ્છ; ઉપ.=ઉપકેશગચ્છ; કડ.=કડવાગચ્છ; કૃ.=કૃષ્ણર્ષિગચ્છ; કો.=કોરંટગચ્છ; ખ.=ખરતરગચ્છ (આઘ.=આઘપક્ષીય શાખા; પિ.=પિપ્પલક શાખા; ભાવ.=ભાવહર્ષીય શાખા; રંગ.=રંગવિજય શાખા; લ.આ.=લઘુ આચાર્યીય શાખા; વે.=વેગડ શાખા); ગુજ.લોં.=ગુજરાતી લોંકાગચ્છ; ચં./ચંદ્ર.=ચંદ્રગચ્છ; ત.=તપાગચ્છ (આણંદ.=આણંદસૂરિ/વિજયાણંદસૂરિ શાખા; કુતુબ.=કુતુબપુરા શાખા); દિ.= દિગંબર; દિવં.=દિવંદનીકગચ્છ; ધર્મ.= ધર્મઘોષગચ્છ; ધં. આગમ.=ધંધૂકિયા આગમગચ્છ; ના.=નાગિલ/નાગેન્દ્ર/ નાયલગચ્છ; ના.ત.=નાગોરી તપાગચ્છ; ના.લોં.=નાગોરી લોંકાગચ્છ; પહીં.=પહીંવાલગચ્છ; પાર્શ્વ.=પાર્શ્વચન્દ્રગચ્છ; પિ.=પિપ્પલકગચ્છ; પૂ.= પૂર્ણિમાગચ્છ (પ્ર. શાખા=પ્રધાન શાખા); પૂર્ણ.=પૂર્ણતક્ષગચ્છ; બિડા.આ.=બિડાલંબીય આગમગચ્છ; બોર.પૂ.= બોરસિદ્ધીય પૂર્ણિમાગચ્છ; ભી.પૂ.=ભીમપહીંય પૂર્ણિમાગચ્છ; મલ.=મલધારીગચ્છ; યુગ.=યુગપ્રધાન પરંપરા; રાજ.=રાજગચ્છ; રુદ્ર.=રુદ્રપહીંય (ખરતર)ગચ્છ; લ.ખ.=લઘુ ખરતરગચ્છ; લ.ત.=લઘુ તપાગચ્છ; લોં.=લોંકાગચ્છ; વટ.પૂ.=વટપદીય પૂર્ણિમાગચ્છ; વડ.=વડગચ્છ; વ.ત.=વડ તપાગચ્છ; વા.=વાચકવંશ- પરંપરા; વિજય.=વિજયગચ્છ; વૃ.ત.=વૃદ્ધ તપાગચ્છ; સં.=સંપ્રદાય, સંઘાડો; સા.પૂ.= સાધ/સાધુ પૂર્ણિમાગચ્છ; સાં.=સાંડેરગચ્છ; સ્થા.=સ્થાનકવાસી સંપ્રદાય; હા.= હારિલગચ્છ.]

વ્યક્તિનામો

અકબર બાદશાહ ૨૫, ૨૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯,
૧૦૨, ૧૦૩, ૨૪૫, ૨૬૦, ૨૬૧,
૨૬૨
અકબર બાદશાહ (બીજો, સં.૧૮મી સદી)
૨૬૦
અખયરાજ ૯૭
અખેચંદ ૭૧
અગ્નિદત્ત સ્થવિર (ભદ્રબાહુશિ.) ૪૫
અચલ ૮૪
અચલકુમાર (અં. અજિતસિંહનું જન્મનામ)
૧૨૦
અચલદાસજી ૩૭
અચૂકા ૩૬
અજબાઈ ૧૪૨
અજયપાલ ૨૩૮, ૨૫૭
અજરામરજી (સ્થા. લીંબડી સં. પ્રારંભક,
કાનજીપાટે) ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૫, ૧૫૭;
જુઓ આણંદ
અજાતશત્રુ (રાજા) જુઓ કૃષ્ણિક
અજિતદેવ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.૧૧૬૯)
જુઓ અભયદેવસૂરિ
અજિતદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.
૧૬૨૨-૧૬૨૯) ૨૧૯, ૨૨૫
અજિતદેવસૂરિ (વડ. મુનિચંદ્રપાટે) ૫૭, ૨૪૬
અજિતદેવસૂરિ (સર્વદેવપાટે) જુઓ દેવસૂરિ
અજિતપ્રભસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. જયપ્રભપાટે)
૨૧૪
અજિતયશોદેવ/અજિતયશોવાદિસૂરિ (રાજ.
નન્નપાટે) ૨૩૮
અજિતસિંહસૂરિ (રાજ. ધનેશ્વરપાટે) ૨૩૮,
૨૪૧
અજિતસિંહસૂરિ (રાજ. ભદ્રેશ્વરપાટે) ૨૪૧
અજિતસિંહસૂરિ (અં. સિંહપ્રભપાટે, મહેન્દ્ર-
સિંહશિ.) ૧૧૯-૨૦; જુઓ અચલકુમાર
અધકૂ ૮૩
અનુપચંદ (ખ. જિનલાભપાટે જિનચંદ્રનું

જન્મનામ) ૨૮
અનોપચંદજી (સ્થા. કોટા સં. ફતેહચંદજી-
પાટે) ૧૬૪
અનોપદે ૭૪
અબુબકર (સુલતાન) ૨૬૦
અભયકુમાર (ખ. જિનચંદ્રશિ. અભયદેવનું
જન્મનામ) ૧૭
અભયચંદ ૧૨૭
અભયચંદસૂરિ (સા.પૂ. ધનતિલકપાટે) ૧૮૨
અભયતિલકસૂરિ (અં. મહેન્દ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧
અભયદેવસૂરિ (પછી., સં.૧૩૮૩) ૨૧૯
અભયદેવસૂરિ (રુદ્ર. ગુણચંદ્રપાટે) ૪૦
અભયદેવસૂરિ (મલ. જયસિંહશિ.) ૨૧૮,
૨૪૯, ૨૫૦
અભયદેવસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૧૭, ૨૫,
૩૫, ૫૪, ૫૬
અભયદેવસૂરિ (ખ. જિનેશ્વર અને બુદ્ધિ-
સાગરશિ.) ૧૯૧
અભયદેવસૂરિ (ના. દેવપાટે) ૨૩૬
અભયદેવસૂરિ (રાજ. પ્રલુમ્નપાટે) ૨૩૮
અભયદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.૪૫૦)
૨૧૭
અભયદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે સં.૬૮૧)
૨૧૭
અભયદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.૯૭૨)
૨૧૭
અભયદેવસૂરિ/અજિતદેવસૂરિ (પછી.
મહેશ્વરપાટે, સં.૧૧૬૯) ૨૧૮ (અજિત-
દેવસૂરિ નામ શંકાસ્પદ)
અભયદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.
૧૩૨૧) ૨૧૮
અભયદેવસૂરિ (પછી. મહેશ્વરપાટે, સં.
૧૫૮૫?) ૨૧૮
અભયદેવસૂરિ (આ. યશોભદ્રપાટે) ૧૮૭,
૧૮૯
અભયદેવસૂરિ (રુદ્ર. વિજયસિંહપાટે, પદ્મ-

- ચંદ્રશિ.) ૩૯
 અભયપ્રભસૂરિ (પૂ. ધર્મપ્રભશિ./પાટે) ૧૭૭
 અભયસિંહસૂરિ (અં.) ૧૨૧
 અભયસિંહસૂરિ (વૃ.ત. ધર્મદેવપાટે/જ્ઞાનચંદ્ર-
 પાટે/રત્નાકરપાટે) ૭૬, ૭૮-૭૯, ૮૧
 અભયસિંહસૂરિ (આ. વિનયસિંહપાટે) ૧૮૯,
 ૧૯૨
 અભયસૂરિ (ના.) ૧૧-૧૨
 અમરમુનિ (ઉત્ત. સિદ્ધરાજશિ.) ૧૩૬
 અમરકીર્તિ (ના.ત./પાર્શ્વ. માનકીર્તિશિ.)
 ૧૦૧, ૧૦૩
 અમરચંદ્ર(જી) ૩૦, ૧૬૪
 અમરચંદ્ર (અં. અમરસાગરનું જન્મનામ)
 ૧૨૭
 અમરચંદ્રજી (લોં./સ્થા. પૃથ્વીચન્દ્રજીપાટે)
 ૧૬૯
 અમરચંદ્રસૂરિ (ના. શાંતિપાટે) ૨૩૬
 અમરજી (સ્થા. રતલામશાના મયાચંદ્રજીપાટે)
 ૧૭૦
 અમરપ્રભસૂરિ (રાજ./ધર્મ.આણંદપાટે) ૨૩૯
 અમરપ્રભસૂરિ (રાજ. પદ્મપ્રભપાટે) ૨૪૫
 અમરપ્રભસૂરિ (રાજ./ધર્મ. રત્નપ્રભપાટે)
 ૧૬૦
 અમરરત્નસૂરિ/સુરરત્નસૂરિ (વૃ.ત. ધનરત્ન-
 પાટે) ૮૪
 અમરરત્નસૂરિ (આ. હેમરત્નપાટે, ધંધૂકિયા
 શાખાના સ્થાપક) ૧૯૧
 અમરશી ૧૪૦
 અમરશી (સ્થા. ધ્રાંગધ્રા સં. વસરામજીપાટે)
 ૧૫૪
 અમરસાગરસૂરિ (અં. પાલીતાણીય શાખાના
 સ્થાપક, કલ્યાણસાગરપાટે) ૧૨૭,
 ૧૨૯; જુઓ અમરચંદ્ર
 અમરસિંહસૂરિ (આ. અભયસિંહપાટે) ૧૮૯
 અમરસિંહજી (સ્થા. બોટાદ સં. જસાજીશિ.)
 ૧૫૪
 અમરસિંહજી (સ્થા. પંજાબ સં. રામલાલજી-
 પાટે) ૧૪૬
 અમરસિંહજી (સ્થા. લાલચંદ્રજીપાટે) ૧૬૨-
 ૬૩
 અમરાદે ૮૬
 અમરાદેવી ૧૮૧
 અમરાભિધ ઋષિ (સંભવતઃ દેવજી, સ્થા.
 લીંબડી સં.) ૧૪૯
 અમીચંદ ૩૦
 અમીપાલ ૮૭
 અમીપાલ (લોં.) ૧૬૨
 અમીવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા રૂપ-
 વિજયશિ.) ૧૦૯
 અમૃતધર્મ (ખ. પ્રીતિસાગરશિ.) ૨૯
 અમૃતમેરુ (ત. આનંદવિમલનું દીક્ષાનામ) ૬૬
 અમૃતરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા પુણ્યોદયરત્ન-
 પાટે) ૯૯
 અમૃતવર્દાનસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. વિમલરત્નપાટે)
 ૨૧૪
 અમૃતવિમલગણિ (ત. વિમલ શાખા દયા-
 વિમલપાટે) ૧૧૪
 અમૃતાબાઈ ૧૭૦
 અમોલક/અમોલખ ઋષિ (સ્થા. ઋષિ સં.
 ચેનાઋષિપાટે) ૧૪૪, ૧૪૫
 અમોલખ ઋ. ('ભીમસેન ચો.'ના કતી)
 ૧૪૪, ૧૪૫
 અયવંતા (સ્થા. ઋષિ સં. ધનાજીપાટે) ૧૪૫
 અરિસિંહ ૧૧૮
 અરિહટત સ્થવિર (સુસ્થિત તથા સુપ્રતિ-
 બુદ્ધશિ.) ૪૭
 અરિહટત સ્થવિર (સિંહગિરિશિ.) ૪૮
 અર્જુન (રાજા) ૨૦૫
 અર્જુન (ઉત્ત. સરવરશિ.) ૧૩૫
 અર્જુનદેવ (રાજા) ૨૫૮
 અણ્ણીરાજ ૧૮, ૨૫૮
 અલયખાન/અલૂખાન/ઉલૂખાન ૨૦૭, ૨૫૯
 અલાઉદ્દીન (સૈયદ સુલતાન, સં.૧૫૦૦
 આસ.) ૨૬૦
 અલાઉદ્દીન/અલાવદીન (ખીલજી સુલતાન,
 સં.૧૪મી સદી) ૧૦૦, ૨૫૯, ૨૬૦,

૨૬૧
 અલાઉદ્દીન/અલાવદીન (ગુલામ સુલતાન,
 સં.૧૩મી અંત) ૨૫૮, ૨૬૦
 અલૂખાન જુઓ અલપખાન
 અલ્તમસ (સુલતાન) ૨૬૦
 અક્ષટ (રાજા) ૨૩૪
 અક્ષૂ/અક્ષડ ૨૩૮
 અવન્તિસુકુમાલ ૧૦
 અવિચલજી (સ્થા. લીંબડી સં. કરમશીપાટે,
 દેવરાજજીશિ.) ૧૪૮, ૧૫૧
 અશોક/અશોકશ્રી (સમ્રાટ) ૧૦, ૨૫૮
 અશમિત્ર (સામુચ્છેદિક નિહવમતનાં ઉત્પન્ન
 કરનાર) ૮
 અહમદશાહ (મોગલ બાદશાહ) ૨૬૦
 અહમદશાહ પહેલો/અહિમદ (ગુજરાતનો
 સુલતાન, સં.૧૫મી સદી) ૮૦-૮૧,
 ૨૬૧
 અહમદશાહ બીજો (ગુજરાતનો સુલતાન, સં.
 ૧૬૧૧-૧૮) ૨૬૨
 અંદરજી/ઈંદ્રજી (સ્થા. ધર્મદાસજી પરંપરા,
 મૂળચંદજીશિ.) ૧૪૭, ૧૫૫
 અંબડ (ખ. જિનપતિપાટે જિનેશ્વરસૂરિનું
 જન્મનામ) ૧૮
 અંબાલાલ ૧૬૪
 અંબાલાલ (લો. પુષ્કર મુનિનું જન્મનામ)
 ૧૬૪
 આઈદાનજી ૧૬૭
 આગમમંડન (ત. રત્નમંડનશિ.) ૮૬
 આજમખાન ૭૧
 આત્માનંદજી/આત્મારામજી (ત. બુદ્ધિવિજય-
 શિ.) જુઓ આનંદવિજય
 આત્મારામજી (સ્થા. પંજાબ સં. કાશીરામજી-
 પાટે) ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭
 આદિત્યસૂરિ (ચંદ/પદ્મી. શાંતિશિ., સોજિત-
 વાલગચ્છના સ્થાપક) ૨૧૭
 આદીલશાહ (બાદશાહ) ૨૬૧
 આનંદરાવ (રાજા) ૨૬૨
 આનંદસૂરિ ૫૫

આણંદ (સ્થા. અજરામરજીનું મૂળ નામ) ૧૪૮
 આનંદઋષિ (સ્થા. ઋષિ સં. અમોલક ઋષિ-
 પાટે) ૧૪૫; જુઓ નેમિચંદ્ર
 આણંદ (ગુજ. લો. ત્રિલોકસિંહજીશિ.) ૧૪૧
 આણંદ (=આણંદવર્ધન, વ.ખ. મહિમા-
 સાગરશિ.) ૮૭
 આણંદસૂરિ (રાજ./ધર્મ. રત્નપ્રભપાટે) ૨૩૮
 આનંદસૂરિ (ના. શાંતિપાટે) ૧૧-૧૨, ૨૩૬
 આનંદધન ૧૦૮
 આણંદજી ૧૫૬
 આણંદજી (સ્થા. કચ્છ સં. છોટાલાલજીનું
 જન્મનામ) ૧૫૬
 આણંદજી (ગુજ.લો. શિવજીશિ.) ૧૪૧
 આણંદપ્રભસૂરિ (બિડા.આ. શીલરત્નપાટે)
 ૧૮૦, ૧૮૨
 આણંદપ્રમોદ (સંભવત: ત. હર્ષપ્રમોદશિ.)
 ૮૭
 આણંદબાઈ ૮૮, ૧૫૫
 આનંદમેરુ (પાર્શ્વ.) ૧૦૨
 આનંદરત્નસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. અમૃતવર્ધનપાટે)
 ૨૧૪
 આનંદરત્નસૂરિ (બિડા.આ. મુનિરત્નપાટે)
 ૧૮૨
 આનંદવર્ધન (ઉપ./દ્વિવં. વિમલપ્રભપાટે)
 ૨૧૪
 આનંદવિજય/વિજયાનંદસૂરિ/આત્માનંદજી/
 આત્મારામજી (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 બુદ્ધિવિજય/બુદેરાયજીશિ.) ૧૧૦, ૧૧૨,
 ૧૧૬; જુઓ દિત્તારામ
 આનંદવિમલસૂરિ (ત. હેમવિમલપાટે) ૬૬,
 ૮૫, ૮૬, ૮૩, ૮૬, ૧૧૩; જુઓ
 વાઘજી, અમૃતમેરુ
 આનંદસાગર/સાગરાનંદસૂરિ (ત. આગર
 સંવિગ્ન શાખા ઝવેરસાગરશિ.) ૧૧૪
 આણંદસાગરસૂરિ (ત. સાગર શાખા, ઉદય-
 સાગરપાટે) ૮૫
 આણંદસુંદરસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. દેવરત્નપાટે)
 ૨૧૪

- આણંદસોમસૂરિ (લ.ત. રાજસોમપાટે) ૮૭-
૮૮, ૮૯
- આનંદીબાઈ, ૯૨
- આભા (પુરુષ) ૧૨૧
- આભુ ૨૦૫
- આમ્રદેવસૂરિ (પૂર્ણ.) ૨૩૭
- આમદેવસૂરિ (સાં.) ૨૩૫
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૪૫૬) ૨૧૭
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૭૩૨) ૨૧૭
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૮૮૮) ૨૧૭
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૧૧૮૮) ૨૧૮
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૧૩૭૪) ૨૧૮
- આમદેવસૂરિ (પક્ષી. અભયદેવપાટે, સં.
૧૬૩૪) ૨૧૮
- આમ્રદેવસૂરિ (ઉદ્યોતનશિ.) ૫૪, ૨૪૬
- આમ્રદેવસૂરિ (પક્ષી. વિષ્ણુપાટે) ૨૨૫
- આરામ (સુલતાન) ૨૬૦
- આર્યરક્ષિતસૂરિ જુઓ રક્ષિતસૂરિ
- આલમગીર પહેલો (સં.૧૮મી સદી) જુઓ
ઔરંગઝેબ
- આલમગીર બીજો (સં.૧૯મી સદી) ૨૬૦
- આલ્હણ/આલ્હાદન/આહ્લાદન (નાગપુર/
નાગોરનો રાજા) ૮૯, ૨૩૬, ૨૪૦
- આશા શેઠ ૧૨૧
- આશાધર ૧૨૦, ૨૦૬
- આષાઢાચાર્ય (અવ્યક્ત નિહ્નવમત ઉત્પન્ન
કરનાર) ૯
- આસઈબાઈ ૧૫૧
- આસકરણ ૨૬, ૨૭, ૩૬
- આસકરણ (ના.લોં. નેમિદાસપાટે) ૧૬૧
- આસકરણજી (લોં. રાયચંદજીપાટે) ૧૬૫
- આસખાન ૮૭
- આસડ(કવિ) ૫૭
- આસબાઈ ૧૨૮
- આહ્લાદન જુઓ આલ્હણ
- ઇચ્છાજી (સ્થા. ધર્મદાસજી પરંપરા, પચાણજી-
પાટે, મૂળચંદજીશિ.) ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૫૭
- ઇચ્છાબાઈ ૧૧૨, ૧૫૦
- ઇબાહીમ (સુલતાન) ૨૬૦
- ઈદ્રગુપ્તસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં.આનંદરત્નપાટે)
૨૧૪
- ઈદ્રચંદ્રજી ૩૦
- ઈદ્રજી ૯૧
- ઈદ્રજી (સ્થા. મૂળચંદજીશિ.) જુઓ અંદરજી
- ઈદ્રદિગ્તસૂરિ (સુસ્થિતસૂરિની પાટે) ૧૦, ૪૭
- ઈદ્રદેવસૂરિ (પક્ષી. પ્રઘોતનશિ.) ૨૧૮-૨૦
- ઈદ્રદેવસૂરિ (પક્ષી. સમયપાટે) ૨૨૩
- ઈદ્રનંદિસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા જિનસોમપાટે,
સોમજયશિ.) ૬૪, ૬૫, ૮૬, ૧૦૭
- ઈદ્રનંદિસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા હંસસંયમ-
પાટે) ૧૦૮
- ઈદ્રભૂતિ (ગૌતમ) (મહાવીરસ્વામીના
ગણધર) ૭, ૩૪, ૩૫
- ઈદ્રહંસસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા ધર્મહંસપાટે)
૧૦૭
- ઈદ્રાબાઈ ૧૫૮
- ઈશ્વરસૂરિ (સાં. આદિપુરુષ, સં.૮૫૦ આસ.)
૨૩૪
- ઈશ્વરસૂરિ (સાં. શાંતિપાટે, સં.૧૧૫૦ આસ.)
૨૩૫
- ઈશ્વરસૂરિ (સાં.શાંતિપાટે) સં.૧૨૫૦ આસ.)
૨૩૫
- ઈશ્વરસૂરિ (સાં. શાંતિપાટે, સં.૧૫મી સદી. ?)
૨૩૫
- ઈશ્વરસૂરિ/દેવસુંદર (સાં. શાંતિપાટે, શાલિ-
શિ., સં.૧૬મી સદી ઉત્તરાર્ધ) ૨૩૫
- ઈશ્વરદાસ (મંત્રી) ૨૧૨
- ઈશ્વરી ૧૧, ૧૨, ૨૩૦
- ઉગરા ૧૪૨
- ઉગ્રસેન ૩૭, ૩૮
- ઉચ્છરંગદેવી ૩૮

उत्तमयंदळ (स्था. दरियापुरी सं. ङार्थीळ-
पाटे) १४४
 उत्तमयंद (स्था. वींभडी सं. वाधाळशि.)
 १५०
 उत्तमविजय (त. भुशालविजयशि.) ८८
 उत्तमविजयगण्डि (त. विजय संविग्न शाभा
 जिनविजयपाटे) १०८; जुओ पूंजा शा.
 उत्तर/भडुल स्थविर (मडगिरिशि.) ४६,
 ४७
 उदययंद (अं. विद्यासागरपाटे उदयसागरनुं
 जन्मनाम) १२८
 उदययंदळ/उदोळ/उदेराजळ (स्था. रतलाम
 शाभा धर्मदासळपाटे, भेमळशि.) १७०
 उदययंदळ/उदयसागरळ (स्था. डुकमी-
 यंदळ सं. शिवलाळळपाटे) १५८
 उदययंदसूरि (सा.पू. विजययंदपाटे) १८२
 उदययंद पं. (वड. सर्वदेवशि.) २४२
 उदयधर्म (त. आनंदविमलपाटे विजयदाननुं
 दीक्षानाम) ६६
 उदयधर्म (आ. मुनिसागर/मतिसागरशि.)
 १८२
 उदयधर्मगण्डि मडो. (वृ.त. रत्नसिंदशि.) ८१
 उदयन (मंत्री) ८८
 उदयप्रलसूरि (अं. पन्नदेवपाटे) ११५, ११६,
 ११८
 उदयप्रलसूरि (धर्म. रविप्रलपाटे) २४८
 उदयप्रलसूरि (ना. वर्धमानपाटे) २३६
 उदयप्रलसूरि (ना. विजयसेनपाटे) २३६
 उदयप्लाण/उदयप्लानु (पू. विनयतिवकशि.)
 १७८-७८
 उदयरत्नसूरि (धं. आगम. गुणनिधानपाटे)
 १८१
 उदयरत्न (त. शिवरत्नशि.) ८५, ८६, ८७,
 ८८
 उदयराजसूरि (वड. संयमरत्नपाटे ?) २४५
 उदयवर्धनसूरि (उप./द्विं. रत्नप्रलपाटे)
 २१४
 उदयवहलसूरि (वृ.त. रत्नसिंदपाटे) ७८,

८१, ८२
 उदयविमल(सोम)सूरि (व.त. विशालसोम-
 पाटे, लक्ष्मीभद्रशि.) ८८
 उदयवीरगण्डि (व.त. संघवीरशि.) ८८
 उदयशीलगण्डि पं. (भ. ?) ७४
 उदयसागरसूरि (विजय जिनशांतिसागर-
 पाटे) १५८
 उदयसागरसूरि (वृ.त. ज्ञानसागरपाटे) ८३
 उदयसागरसूरि (त. सागर शाभा पुष्य-
 सागरपाटे) ८५
 उदयसागरसूरि (अं.विद्यासागरपाटे) १२८;
 जुओ उदययंद, गोवर्धन, ज्ञानसागर
 उदयसागरसूरि (विजय.विमलसागरशि.)
 १५८
 उदयसागर (भि.डा.आ. डेमरत्नशि.) १८२
 उदयसागर (भ. जिनलाभपाटे जिनयंदनुं
 दीक्षानाम) २८
 उदयसिंद ऋषि (ना.लो. सदांरंगशि.) १६१
 उदयसुंदरसूरि (भोर.पू.) १८३
 उदयसोमसूरि (व.त. आणंदसोमपाटे) ८८
 उदयसौभाग्यगण्डि/हृदयसौभाग्यगण्डि (वृ.
 त. सौभाग्यसागरशि.) ८३
 उदयानंदसूरि (पू.) १७८
 उदल/उदो १३८
 उदयि (राजा) २५२, २५४
 उदितसूरि (पक्षी. निवृत्तिपाटे) २२२
 उदययंदळ (स्था. योथमलळ सं. डेसरीमलळ-
 पाटे) १६८
 उदोपाल ११८
 उदेरामळ (स्था. धर्मदासपाटे) जुओ
 उदययंदळ
 उदेसंगळ (स्था. यूडा सं. वणारसीशि.)
 १५४
 उदो जुओ उदल
 उदोळ (स्था. धर्मदासळपाटे) जुओ उदय-
 यंदळ
 उदररा १८४
 उदोतनसूरि (डा. तत्त्वायार्थशि. तथा पाटे)

૨૩૩

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૩૫૬) ૨૧૭

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૬૧૬) ૨૧૭

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૮૭૨) ૨૧૭

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૧૧૨૩)

૨૧૮

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૧૨૪૩)

૨૧૮

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૧૫૨૮-

૪૮) ૨૨૦

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૧૫૭૨)

૨૧૮, ૨૧૯

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે, સં.૧૬૨૦

આસ.) ૨૨૦

ઉદ્યોતનસૂરિ (પદ્મી. નત્રપાટે સં.૧૬૮૭-

૧૭૩૭) ૨૧૮

ઉદ્યોતનસૂરિ (નેમિચંદ્ર/વિમલચંદ્રપાટે, વડ-

ગચ્છના પ્રવર્તક) ૩૪, ૪૪, ૫૩, ૫૪,

૧૧૫, ૧૧૬, ૨૧૯, ૨૪૧, ૨૪૬

ઉદ્યોતરત્નસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. ભદ્રગુપ્તપાટે)

૨૧૪

ઉદ્યોતવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા

મણિવિમલપાટે) ૧૧૩

ઉદ્યોતસાગર (ત. જ્ઞાનસાગરશિ.) ૯૫; જુઓ

જ્ઞાનઉદ્યોત

ઉપનંદ સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫

ઉબરરાય ૨૦૯

ઉમર (સુલતાન) ૨૬૦

ઉમાસ્વાતિ વા. (ઉચ્ચનાગરી શાખા ઘોષ-

નંદિશિ.) ૪૭, ૫૩, ૨૨૦, ૨૩૨

ઉમાસ્વાતિ (યુગપ્રધાન) (વસ્તુત: સ્વાતિ,

બલ્લિસહશિ.) ૫૨-૫૩

ઉમેદ (સ્ત્રી) ૧૨૯

ઉમેદચંદ્રજી (સ્થા. બરવાળા સં. યુનીલાલજી-

પાટે) ૧૫૪

ઉમેદચંદ સા (કડ. ધનજીપાટે) ૧૭૪

ઉલૂખાન જુઓ અલપખાન

ઉધરણ (મંત્રી) ૧૯

ઉમજી ૧૬૩

ઉહડ ૧૯૩, ૧૯૪

ઋજુમતિ સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫

ઋદ્ધ સ્થવિર (મહાગિરિશિ.) ૪૬

ઋદ્ધિવિમલ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા

આનંદવિમલશિ./સોમવિમલપાટે) ૯૩,

૧૦૩ (આનંદવિમલશિ. એ માહિતી

શંકાસ્પદ)

ઋદ્ધિવિમલ (ત. વિમલ શાખા સૌભાગ્ય-

વિમલશિ.) ૧૧૩

ઋષભદત્ત (શ્રેષ્ઠી) ૭, ૮

ઋષભદાસ ૭૩, ૨૧૩

ઋષભદાસ (કવિ) ૬૮

ઋષિગુપ્ત સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬

ઋષિદત્ત સ્થવિર (સુસ્થિત અને સુપ્રતિબુદ્ધ-

શિ.) ૪૭

ઋષિપાલિત (આર્ય) (શાંતિશ્રેણિકશિ.) ૪૮

એકલિંગદાસજી (લો./સ્થા. માનમલજીપાટે)

૧૬૯

ઔરંગઝેબ/આલમગીર પહેલો (બાદશાહ)

૭૧, ૨૬૦

કક્કસૂરિ (ઉપ. શ્રીમાલપુરમાં પ્રતિષ્ઠા

કરનાર) ૧૯૯

કક્કસૂરિ (સં. ૧૫૮૯) ૨૧૫

કક્કસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે) ૧૯૯, ૨૧૩,

૨૧૪(૩)

કક્કસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે, સં. ૯૯૫ પછી)

૧૯૯, ૨૦૦

કક્કસૂરિ/રાજવલ્લભસૂરિ/રાજવિજયસૂરિ

(પહેલાં ઉપ. દ્વિવં., પછી ત. રાજવિજય-

ગચ્છના પ્રવર્તક) ૯૬-૯૭, ૨૧૪; જુઓ

જીવકલશ, રામકુમાર

કક્કસૂરિ/સર્વદેવસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે) ૧૯૯

કક્કસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્ત કે સિદ્ધપાટે, સં.

૧૧૫૫) ૨૦૨-૦૩, ૨૧૩

કક્કસૂરિ (ઉપ., દેવગુપ્ત કે સિદ્ધપાટે સં.

૧૨૩૨-૫૬) ૨૦૩-૦૪

કક્કસૂરિ (કો. નત્રપાટે, સં. ૧૨૧૨) ૨૧૬

- ककसूरि (को. नत्रपाटे, सं. १३८८-१४२७) २१६
 ककसूरि (को. संभवतः नत्रपाटे, सं. १४८४) २१६
 ककसूरि (को. नत्रपाटे, सं. १५७८-८६) २१६
 ककसूरि (उप. यक्षदेवपाटे) १८८
 ककसूरि (उप. यक्षदेवपाटे, सं. १०० पछी) १८६-८७
 ककसूरि (उप. यक्षदेवपाटे, सं. ५०० पछी) १८८-८८
 ककसूरि/कृष्णायार्थ (उप. यक्षदेवपाटे) १८७;
 जुओ कृष्णार्थि
 ककसूरि (उप. वीरदेवपाटे) १८८
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे) १८८(२), २००, २०४
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, 'पंचप्रमाश'ना कती) २००
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. ११०० आस.) २०२
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १२५५) २०४
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १३५० आस.) २०६, २१३
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, 'उपदेशगच्छ-
 प्रबंध'ना कती, सं. १३७१-८३) ७७, १८३, २०७, २०८, २०८-१०; जुओ
 मेरुगिरि
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १५०० आस.) २११-१२
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १५५० आस.) २१५
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १५८८) २१२
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १६८८) २१२
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १७८३) २१२
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १८८१) २१३
 ककसूरि (उप. सिद्धपाटे, सं. १८४० पछी) २१३
 क्यरा(भाई) ७२, १२८, १३१, १३८
 कजोडीमलख (स्था. रत्नचंद्रखपाटे) १६८
 कडवा/कडुआ सा (कड. स्थापक) १३५, १३७, १७१
 कषाढ (वैशेषिकमतप्रवर्तक) २४०
 कनकायार्थ (पू.) १८८
 कनकचंद्रसूरि (पार्थ. नेमिचंद्रपाटे) १०४
 कनकतिलक उपा. (ज.) ४१
 कनकप्रभसूरि (उप., कोरंटगच्छप्रारंभक) १८५, १८८
 कनकप्रभ मडत्तर (उप. देवप्रभशि.) २०१
 कनकविजय (त. विजयदेवपाटे विजयसिंह-
 सूरिनुं दीक्षानाम) ७०
 कनकसिंहराव २२२
 कनकसुंदर (व.त. विद्यारत्नशि.) ८१
 कनकाई १७२
 कनकादे १७१
 कनकावती ८३
 कनिष्क (राजा) २५५
 कपूरचंद्र (कीर्तिविजयनुं जन्मनाम) १०८
 कपूरचंद्रख (स्था. कच्छ सं. कृष्णखपाटे, कर्म-
 सिंहशि.) १५६
 कपूरदे १७३
 कपूरभाई १३६
 कभा ८६
 कमलकलशसूरि (त. कमलकलश शाभा सुमति-
 सुंदरपाटे) ६५, ८६, १०६
 कमलचंद्रसूरि (व.उ. महेन्द्रपाटे) २४४
 कमलचंद्रसूरि (कृ. तपाशाभा जयसिंहपाटे) २३४
 कमलचंद्रसूरि (पछी. डर्षपाटे) २२५
 कमलप्रभसूरि (पू. प्र. शाभा लुवनप्रभपाटे) १८०
 कमलप्रभसूरि (पू. रत्नप्रभशि.) १७७
 कमलप्रभसूरि (पू. वीरप्रभपाटे) १७८
 कमलरूप (अं. कमलशाभा प्रारंभक) १२४
 कमलविजय (त. विजयतिलकपाटे विजयाशंढ-
 नुं दीक्षानाम) ८८
 कमलसंयम उपा. (ज. जिनभद्रशि.) २४
 कमलसंयम उपा. (ज. जिनडर्षशि.) ३४

કમળશી ૧૫૨
 કમળા(બહેન/બાઈ) ૧૧૧
 કમલાદે ૧૦૩, ૧૨૭
 કમલાદેવી ૨૦, ૨૪, ૧૬૨
 કમાશા ૬૯
 કરણિગ ૧૯૦
 કરમચંદ ૩૦; જુઓ કર્મચંદ્ર
 કરમશી ૬૪
 કરમસી (મંત્રી) ૨૪
 કરમસી (સ્થા. કચ્છ સં. મોણસીપાટે) જુઓ
 કર્મસિંહ
 કરમશી (સ્થા. લીંબડી સં. હરચંદ્રજીપાટે)
 ૧૪૯
 કરમાદેવી ૬૪
 કરસનજી/કૃષ્ણજી (સ્થા. કચ્છ સં. સોમ-
 ચંદ્રજીપાટે, અંદરજી/ઈંદ્રજીશિ.) ૧૫૫,
 ૧૫૬
 કરસના ૧૨૭ (નામ શંકાસ્પદ તેમજ
 અનધિકૃત)
 કરુણાદેવી ૩૦
 કરુણાસાગર (વટ.પૂ. લબ્ધિસુંદર-પરિવારે)
 ૧૮૩
 કર્ણસૂરિ (પક્ષી. જિનદેવપાટે) ૨૨૪
 કર્ણદેવ (સોલંકી રાજા) ૨૪, ૨૫૭
 કર્ણદેવ લઘુ (વાઘેલા રાજા) ૨૫૮
 કર્ણસેન ૨૨૧
 કર્દમ/કર્દમરાજ (રાજવી) ૨૩૮
 કર્પૂરવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 સત્યવિજયપાટે) ૧૦૮; જુઓ કાનજી
 કર્મચંદ ૧૭૧; જુઓ કરમચંદ
 કર્મચંદ્ર (મંત્રી) ૨૬
 કર્મચંદ્ર (ત. વિજયદેવપાટે વિજયસિંહનું
 જન્મનામ) ૭૦
 કર્મચંદ્રજી (સ્થા. કચ્છ સં. કેશવજીપાટે,
 તલકસીશિ.) ૧૫૫
 કર્મસાગર (ઉપ. દેવકુમારશિ.) ૨૧૨
 કર્મસાગરસૂરિ (પિ.લક્ષ્મીસાગરશિ.) ૨૪૮
 કર્મસિંઘ ૯૮

કર્મસિંહ ૮૦, ૧૨૭
 કર્મસિંહ (મંત્રી) ૨૫
 કર્મસિંહ (ગુજ.લોં. દામોદરજીપાટે) ૧૩૮
 કર્મસિંહ (ઉપ. પુન્યદેવશિ.) ૨૧૨
 કર્મસિંહ/કરમસી (સ્થા. કચ્છ સં. મોણસી-
 પાટે, પાનાચંદ્રજીશિ.) ૧૫૫, ૧૫૬
 કર્મા(શા)/કર્મો ૬૬, ૭૭, ૧૧૦
 કર્મદે ૧૭૧
 કર્મદેવી ૮૦, ૧૪૬
 કલા (શાહ) ૧૦૮
 કલાવતી ૨૨૯
 કલો (ત. વિજયતિલકપાટે વિજયાણંદનું જન્મ-
 નામ) ૮૯
 કલ્યાણજી ૧૨૮, ૧૩૦, ૧૪૭
 કલ્યાણવતી ૧૫
 કલ્યાણ (ગુજ.લોં. ગંગશિ.) ૧૩૯
 કલ્યાણ સા (કડ. તેજપાલપાટે) ૧૭૨-૭૩
 કલ્યાણસૂરિ (રાજ./ધર્મ. યશવંતપાટે) ૧૬૦
 કલ્યાણ (ના.લોં. વસ્તુપાલપાટે) ૧૬૧
 કલ્યાણચંદ (તં. મુક્તિવિજયપાટે વિજયકમલ-
 નું જન્મનામ) ૧૧૦
 કલ્યાણચંદ્રજી (ગુજ. લોં. જયચંદપાટે) ૧૪૦
 કલ્યાણરત્ન (વૃ.ત. અમરરત્નસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૮૪
 કલ્યાણરત્ન (ત. રત્નશાખા દાનરત્નશિ.) ૯૮
 કલ્યાણસાગરસૂરિ (વિજય. ગુણસાગરપાટે)
 ૧૫૯
 કલ્યાણસાગરસૂરિ (અં. ધર્મમૂર્તિપાટે) ૧૨૬-
 ૨૭, ૧૩૧; જુઓ કોડણ
 કલ્યાણસાગરસૂરિ (ત. સાગરશાખા લક્ષ્મી-
 સાગરપાટે) ૯૪-૯૫; જુઓ પ્રમોદસાગર
 કલ્પજી ૧૬૭
 કસ્તૂરબાઈ ૨૭
 કસ્તૂરચંદ્રગણિ (ખ. ?) ૩૮
 કસ્તૂરચંદ્રજી (લોં. હીરાચંદ્રજીપાટે) ૧૬૬
 કસ્તૂરવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 કીર્તિવિજયપાટે) ૧૦૯-૧૦
 કસ્તૂરસોમસૂરિ (લ.ત. સોમજીપાટે) ૯૯

- કસ્તૂરાંબાઈ ૧૩૬
 કહાનજી (સ્થા. લીંબડી સં. હીરાજીપાટે) ૧૪૮
 કંકુબાઈ ૧૪૮
 કાર્કરિક (સુપ્રતિબુદ્ધ સ્થવિરનું અપરનામ) ૪૬
 કાકુ (મંડલિક) ૧૮૮
 કાનજી જુઓ કહાનજી, કાહનજી
 કાનજી (ત.કપૂરવિજયગણિનું જન્મનામ) ૧૦૮
 કાનજી (સ્થા. બરવાળા સં. ઇચ્છાજીપાટે, વનાજીશિ.) ૧૪૮, ૧૫૪
 કાનજી સા. (કડ. ઉમેદચંદપાટે) ૧૭૪
 કાનજી (સ્થા. લીંબડી સં. ગોવિંદજીપાટે) ૧૪૮
 કાનજી (ગુજ.લોં. તેજસિંહપાટે) ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૮, ૧૩૯
 કાનજી (સ્થા. બોટાદ સં. માણેકચંદજીશિ.) ૧૫૪-૫૫
 કાનજી (સ્થા. કચ્છ સં. વ્રજપાલજીપાટે) ૧૫૬
 કાનજી (સ્થા. લવજીઋષિની પરંપરા સોમજી-પાટે) ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬
 કાનીરામજી ૧૬૭
 કાન્ડડદે (રાજા) ૨૫૮
 કામદ્વિ (ક્ષત્રિય) ૨૨૮
 કામદ્વિ સ્થવિર (આર્ય સુહસ્તિશિ.) ૪૬
 કાલક (આર્ય જયંત શાખા વિષ્ણુપાટે) ૪૮
 કાલકાર્યાર્ય (પ્રથમ) (વા. સ્વાતિપાટે, યુગ. ગુણાકરપાટે, વીર સં. ૨૮૦-૩૭૬) ૧૩, ૪૭, ૨૫૨; જુઓ શ્યામાચાર્ય, શ્યામાર્ય (ચતુર્થી પર્વારાધન કરનાર ?)
 કાલક/કાલિકસૂરિ (બીજા) (ગદંભિક્ષ-ઉચ્છેદક, વીર સં. પાંચમી સદી) ૧૩, ૪૭, ૨૫૨, ૨૫૩ (આ ચતુર્થી પર્વારાધન કરનાર પણ ગણાય છે)
 કાલક/કાલિકસૂરિ (ચોથા) (યુગ. ભૂતદિન-પાટે, વીર સં. ૮૮૩, ચતુર્થી પર્વારાધન કરી ચાલુ કરનાર) ૧૩, ૫૨, ૨૩૧
 કાલાજી (સ્થા. ઋષિ સં. તારાચંદપાટે) ૧૪૫
 કાલિક જુઓ કાલક
 કાલિય ૨૦૬
 કાલીદાસ ૧૪૭
 કાલૂ ૨૦૮
 કાલૂરામજી/કાલૂગણી (તેરા. ડાલચંદજી/ ડાલગણીપાટે) ૧૬૮
 કાશીરામજી (સ્થા. ઉજજૈન શાખા નરોત્તમજી-પાટે) ૧૬૮
 કાશીરામજી (સ્થા. પંજાબ સં. સોહન-લાલજીપાટે) ૧૪૬
 કાહનજી ૧૭૧
 કાંઈયા ૧૫૫
 કાંતિવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા આત્મારામજીશિ.) ૧૧૨
 કિસનચંદ (ખ. જિનવિજયપાટે જિનકીર્તિનું જન્મનામ) ૩૮
 કિશનલાલજી (સ્થા. કોટા સં. યુનીલાલજી-પાટે) ૧૬૪
 કિશનલાલજી (સ્થા. રતલામશાખા તારા-ચંદજીપાટે) ૧૭૦; જુઓ નાદરજી
 કિશનલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં.) ૧૫૮
 કિશનોજી ૧૬૬
 કીકા ૮૭, ૧૨૮, ૧૭૧
 કીકીબાઈ ૧૭૨
 કીર્તિ/રાજકીર્તિ (સા.પૂ. વિજયચંદ્રશિ.) ૧૮૨
 કીર્તિરત્નાચાર્ય (ખ.) ૨૩
 કીર્તિરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા દાનરત્નપાટે) ૮૫, ૮૮
 કીર્તિવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા રૂપવિજયપાટે) ૧૦૮, ૧૧૦; જુઓ કપૂર-ચંદ
 કીર્તિવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા ઋદ્ધિવિમલશિ. તથા પાટે) ૮૩, ૧૧૩
 કીર્તિવિમલ (ત. વિમલશાખા જયવિમલશિ.) ૮૩
 કીર્તિસાગરસૂરિ (અં. ઉદયસાગરપાટે) ૧૨૮; જુઓ કુંવરજી

- કીર્ણાઈ ૩૬
કુણાલ (રાજા) ૧૦
કુતિગદે ૧૯૦
કુતબદીન (સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી) ૨૫૯
કુતબદીન (સં. ૧૩મી સદી, સંભવતઃ
કુતુબુદ્દીન, ગુલામ સુલતાન) ૨૫૯
કુતુબુદ્દીન (ગુલામ સુલતાન) ૨૬૦
કુતુબદીન/કુતુબુદ્દીન શાહ (ગુજરાતનો
સુલતાન, સં. ૧૬મી સદી આરંભ) ૨૬૧,
૨૬૨
કુબેર (આર્ય) (શાંતિશ્રેણિકશિ.) ૪૮
કુમાર ૧૮૫
કુમાર (શીલગણનું જન્મનામ) ૧૮૫
કુમારગણિ (શીલગણનું દીક્ષાનામ) ૧૮૬
કુમારગુપ્ત પહેલો (રાજા) ૨૫૫
કુમારધર્મ (સ્થિરગુપ્તપાટે) ૪૯
કુમારપાલ (રાજા) ૫૬, ૭૯, ૮૧, ૯૯, ૧૧૬,
૧૧૭, ૧૮૬, ૨૦૩, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૪૭,
૨૫૭
કુમારસિંહ ૨૦૫, ૨૦૬
કુમુદસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવ-સ્થાપિત આચાર્ય)
૯૯
કુમુદચંદ્રાચાર્ય (દિ.) ૫૫, ૨૪૩
કુલચંદ્રગણિ/જિનચંદ્રગણિ (ઉપ. દેવગુપ્તનું
પૂર્વનામ) ૨૦૦, ૨૧૩
કુલતિલકજી (ખ. સાગરચંદ્રસૂરિશાખા) ૪૧
કુલધર ૪૧
કુલમંડનસૂરિ (ત. દેવસુંદરશિ.) ૬૦, ૬૧,
૬૨
કુશલ (ના.લો. રામસિંહશિ.) ૧૬૧
કુશલચંદ્રગણિ (પાર્શ્વ. હર્ષચંદ્રશિ.) ૧૦૫,
૧૩૦
કુશલવિજય (ત. વિજયાણંદપાટે વિજયરાજનું
દીક્ષાનામ) ૯૧
કુશલસંયમગણિ પં. (લ.ત. કુલવીર અને
કુલધીરશિ.) ૮૫
કુશલા/કુશલાંજી ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૭
કુશાલચંદ્રજી (સ્થા. પંજાબ સં. મહાસિંઘજી-
- પાટે) ૧૪૬
કુશાલચંદ/ખુશાલચંદ (લો. રાયચંદજીશિ.)
૧૬૫
કુંતાબાઈ ૧૩૦
કુંભારાણા ૬૯, ૧૦૬
કુંરપાલ ૧૭૧
કુંરા ૬૭
કુંવરજી ૬૭
કુંવરજી (અં. ઉદયસાગરપાટે કીર્તિસાગરનું
જન્મનામ) ૧૨૮
કુંવરજી (ત. વિજયાણંદપાટે વિજયરાજનું
જન્મનામ) ૯૦
કુંવરજી (ગુજ.લો. જીવજી/જીવાજીપાટે)
૧૩૭, ૧૪૦
કુંવરબાઈ ૧૩૧, ૧૪૦, ૧૫૩, ૧૫૪
કૂણિક/અજાતશત્રુ (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૪
કૃપારામ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા વૃદ્ધિ-
વિજય/વૃદ્ધિચંદ્રજીનું જન્મનામ) ૧૧૧
કૃષ્ણ (શ્રેષ્ઠી) ૨૨૧
કૃષ્ણ ભટ્ટ ૨૪૪
કૃષ્ણાર્ષિ/કૃષ્ણાચાર્ય (ઉપ. યક્ષ મહત્તરપાટે)
૧૯૭, ૧૯૮; જુઓ કક્કસૂરિ
કૃષ્ણાર્ષિ (હા. યક્ષ મહત્તરશિ., કૃષ્ણાર્ષિગચ્છ
પ્રારંભક) ૨૩૪
કૃષ્ણ (શિવભૂતિપાટે) ૫૦
કૃષ્ણાગુપ્ત ૧૭
કૃષ્ણચંદ્ર આચાર્ય (ઉત્ત.) ૧૩૫
કૃષ્ણજી (સ્થા. કચ્છ સં. નાગચંદ્રજીપાટે, કર્મ-
સિંહજીશિ.) ૧૫૬
કૃષ્ણજી (સ્થા. કચ્છ સં. સોમચંદ્રજીપાટે)
જુઓ કરસનજી
કૃષ્ણાદેવી ૧૧૧
કેલહણદેવ(રાજા) ૨૪૦
કેવલચંદ્ર(જી) ૧૪૧, ૧૬૮
કેસરકુંવર ૧૬૬
કેસરદેવી ૨૮
કેસરબહેન ૧૬૨
કેશરબાઈ ૭૩, ૧૫૦, ૧૭૦

કેસરસોમસૂરિ (લ.ત. મુનીન્દ્રસોમપાટે) ૮૯
 કેશરાજ (વિજય. ગુણસાગરશિ.) ૧૫૮
 કેસરીચંદ્ર ૧૭૦
 કેસરીમલજી (સ્થા. ચોથમલજી સં. રામકીશન-
 દાસજીપાટે) ૧૬૮
 કેશવ શા ૧૫૦
 કેશવજી ૧૨૯, ૧૩૦
 કેશવજી (ત. વિજયકેસરનું જન્મનામ) ૧૧૧
 કેશવજી (સ્થા. રતલામશાખા અમરજીપાટે)
 ૧૭૦
 કેશવજી (ગુજ.લોં. કર્મસિંહપાટે) ૧૩૮, ૧૪૪,
 ૧૬૪; જુઓ શ્રીધર, શ્રીપતિ
 કેશવજી (ગુજ.લોં. રત્નસિંહજી/રતનાગરજી-
 પાટે) ૧૪૦
 કેશવજી (સ્થા. કચ્છ સં. રંગજીપાટે, દેવજી-
 શિ.) ૧૫૫
 કેશવલાલ ૧૫૪
 કેશવલાલજી (સ્થા. લીંબડી નાનો સં. મણિ-
 લાલજીપાટે) ૧૫૨
 કેશી ગણધર (આર્ય સમુદ્રપાટે, શુભદત્તશિ.)
 ૧૯૩
 કેસર- જુઓ કેશર-ના ક્રમમાં
 કેકુબાદ (સુલતાન) ૨૬૦
 કોટિક (સુસ્થિત સ્થવિરનું અપરનામ) ૪૬-
 ૪૭
 કોટી જુઓ કોડી
 કોટ્યાચાર્ય જુઓ શીલાંકાચાર્ય
 કોડણ (અં.કલ્યાણસાગરનું જન્મનામ) ૧૨૬
 કોડમદે ૪૧, ૧૭૧
 કોડા/કોડાં ૪૧, ૯૪
 કોડાંદે ૬૯
 કોડી/કોટી ૧૧૬
 કોથલિયો (લોં. ?) ૧૩૭
 કોરપાલ ૧૨૬
 કોરશી ૧૪૯
 કોલ્લગ ૨૨૨
 કોશા ૯
 કૌતુગદે ૮૦

કૌડિન્ય સ્થવિર (મહાગિરિશિ.) ૪૬
 ક્ષમાકલશ (આ. કલ્યાણરાજશિ.) ૧૯૧
 ક્ષમાકલ્યાણ (ખ. અમૃતધર્મશિ.) ૨૯, ૩૦
 ક્ષમારત્નસૂરિ (અં. ગુણરત્નપાટે) ૧૨૫
 ક્ષમાવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખાં
 કર્પૂરવિજયપાટે) ૧૦૮; જુઓ ખેમચંદ
 ક્ષમાસમુદ્ર (અં.) ૧૦૧
 ક્ષમાસાગરસૂરિ (વિજય. ધર્મદાસજીપાટે)
 જુઓ ખીમરાજ
 ક્ષમાસાગર (અં. સત્યસાગરશિ.) ૧૨૯
 ક્ષેમકર્ણ (લોં. ધનરાજપાટે) ૧૩૮
 ક્ષેમકીર્તિસૂરિ (વૃ.ત., વિજયચંદ્રપાટે) ૭૩,
 ૭૫, ૭૬; જુઓ ક્ષેમસિંહ
 ક્ષેમપ્રભસૂરિ (અં. વહાલીશાખા સૂરપ્રભપાટે)
 ૧૧૯
 ક્ષેમરાજ (રાજા) ૨૫૫, ૨૫૬
 ક્ષેમલદે ૧૩૦
 ક્ષેમવર્ધન (ત. હીરવર્ધનશિ.) ૯૫
 ક્ષેમસિંહ (ક્ષેમકીર્તિનું જન્મનામ) ૭૬
 ક્ષેમંકર ૬૨
 ખપુત (આર્ય) ૪૮
 ખરહથ (ખ. જિનસાગરપાટે જિનધર્મનું જન્મ-
 નામ) ૩૭
 ખસરબદીન (સુલતાન) (ખુશરૂ ?) ૨૫૯
 ખંડિલસૂરિ જુઓ શાંડિલ્ય
 ખંડેરાવ (રાજા) ૨૬૨
 ખંભરાય (ખ. જિનપ્રબોધપાટે જિનચંદ્રનું
 સંસારી નામ) ૨૦
 ખીજરખાં (સુલતાન) ૨૬૦
 ખીમકરણ ૯૧
 ખીમચંદ ૧૨૯
 ખીમરાજ/ખેમરાજ/ખેમસાગર/ ક્ષમાસાગર-
 સૂરિ (વિજય. ધર્મદાસજીપાટે) ૧૫૯
 ખીમસી ૨૦
 ખીમસી (ત.વિજયક્ષમાસૂરિનું જન્મનામ) ૭૨
 ખીમા ૯૦, ૯૧
 ખીમા સા (કડ. કડવાપાટે) ૧૭૧
 ખીમાક ૬૩

ખીમાદે ૯૭

ખિમાવિજય (ત.વિજયક્ષમાસૂરિનું દીક્ષાનામ)

૭૨

ખીરદેવી ૧૧૮

ખુશરૂ (ખીલજી સુલતાન) ૨૬૦; જુઓ
ખસરબદીનખુશાલ (ત. ક્ષમાવિજયશિ. જિનવિજયનું
જન્મનામ) ૧૦૮

ખુશાલચંદ/ચંદ ૧૨૮, ૨૧૩

ખુશાલચંદ (લો. રાયચંદશિ.) જુઓ કુશાલચંદ

ખુશાલજી (સ્થા. રતલામ શાખા ઉદયચંદ-
શિ.) ૧૭૦ખુશાલજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. શંકરઋષિ-
પાટે, નાનાજીશિ.) ૧૪૩ખૂબચંદજી (ગુજ.લો. કલ્યાણચંદજીપાટે)
૧૪૦ખૂબચંદજી (સ્થા. હુકમીચંદ સં. નંદલાલજી-
શિ.) ૧૬૪ખૂબચંદજી (ગુજ. લો. માણેકચંદજીપાટે) જુઓ
મૂલચંદજી

ખૂબાઋષિ (સ્થા. ઋષિ સં. ધનાજીપાટે) ૧૪૫

ખેતબાઈ ૧૫૬

ખેતલદેવી ૪૧

ખેતસી ૨૬, ૧૬૦

ખેતશી (લો. ભેરુદાસજીપાટે) ૧૬૬, ૧૬૭

ખેતશીજી (સ્થા. કોટા સં. ફરશુરામજીપાટે)
૧૬૪

ખેતસી (ના.લો. રાયસિંહશિ.) ૧૬૧

ખેતાબાઈ ૧૫૦

ખેતો ૧૨૧

ખેમ (ના.લો. ખેતશીશિ.) ૧૬૧

ખેમચંદ (ત. ક્ષમાવિજયનું જન્મનામ) ૧૦૮

ખેમજી (સ્થા. રતલામશાખા સારાજીશિ.)
૧૭૦ખેમરાજ/ખેમસાગરસૂરિ (વિજય.) જુઓ
ખીમરાજખેમશીજી (સ્થા. કોટા સં. ખેતશીજીપાટે)
૧૬૪

ખેંગાર (રાજા) ૧૨૦

ખોડાજી (સ્થા. ગોંડલ સં. ડોસાજીશિ.)
૧૫૩

ખોના ૧૮૦

ખ્યાલીરામજી (લો./સ્થા. રામસુખદાસજી-
પાટે) ૧૬૯

ગજપતિ ૬૪

ગજરાજ (મંત્રી) ૭૪

ગજસાગરસૂરિ (અં. સુમતિસાગરપાટે) ૧૨૫

ગજસોમસૂરિ (લ.ત. ઉદયવિમલસોમપાટે)
૮૮

ગણપત ૧૩૧

ગુણપતકુમાર (સ્થા. લવજીપાટે ગુલાબ-
ચંદજીનું જન્મનામ) ૧૫૧ગણપતરામ/શાલિગરામ (સ્થા. પંજાબ સં.)
૧૪૬

ગણપતરાવ (રાજા) ૨૬૨

ગણિભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫

ગણેશ ૧૦૮

ગણેશચંદ ૧૧૨

ગણેશીલાલજી (સ્થા. હુકમચંદજી સં. જવાહર-
લાલજીપાટે) ૧૫૮

ગમતપદે ૯૦, ૯૪

ગમાનબાઈ ૭૨

ગયવરચંદ (ઉપ. દેવગુપ્તનું જન્મનામ) ૨૧૩

ગર્ગાર્યાય (પદ્મી. દેલપાટે) ૨૨૩-૨૪

ગદીભિલ્લ (રાજા) ૧૩, ૪૫, ૨૫૨, ૨૫૩,
૨૫૪

ગલરાજ (મંત્રી) ૬૭

ગંગા (દ્વિક્રિય નિહ્વમતના પ્રવર્તક) ૯

ગંગા (ગુજ. લો.) ૧૩૯ (સોમચંદજીશિ. એ
માહિતી શંકાસ્પદ)

ગંગદાસ (ખ.લબ્ધિકલ્પોલશિ.) ૧૮૩

ગંગરાજ ૬૫

ગંગવિજય (વૃ.ત. રત્નકીર્તિપાટે ગુણસાગરનું
દીક્ષાનામ) ૮૫

ગંગાદાસ ૮૬

ગંગાબાઈ ૧૫૦

गंगाराणी ६५
 गंगारामञ्ज (स्था. उज्जैनशाभा नरोत्तमञ्ज-
 शि.) १६८
 गंगारामञ्ज/गांगोज्ज (लो./स्था. हरि-
 दासञ्ज/हरिरामञ्जपाटे) १६८
 गांगञ्ज १५२
 गांगञ्जभाई (अं. नीतिसागरशि. गुणसागर-
 नुं जन्मनाम) १३१
 गांगा १७८
 गांगोज्ज (लो./स्था. हरिदासञ्ज/हरिरामञ्ज-
 पाटे) जुओ गंगारामञ्ज
 गिरधर १०४
 गिरधर (लो.) १६२
 गिरधरञ्ज (स्था. भंभात सं. भाषाञ्जपाटे)
 १४६
 गिरधारीबाब (स्था. रतलामशाभा छिन्दु-
 मलञ्जशि.) १७०
 गीगादेवी १६५
 गुणचंद्र (वादि) २३८; जुओ वादिचंद्र
 गुणचंद्रसूरि (पू.) १७८
 गुणचंद्रसूरि (अं. वक्षली शाभा धर्मचंद्रपाटे)
 ११८
 गुणचंद्रसूरि (पू. धर्मघोषपाटे?) १७७
 गुणचंद्रसूरि (रुद्र. संघतिलकपाटे/गुणशेखर-
 सूरिना शि. ३ पङ्कधर) ४०
 गुणचंद्रसूरि (सुमनचंद्रपाटे) ११५
 गुणचंद्र (पूर्व. डेमचंद्रशि.) २०३, २३७
 गुणतिलकसूरि (पू. राजतिलकपाटे) १७८
 गुणदेवसूरि (पू.) १७८
 गुणदेवसूरि (ना. गुणसमुद्रपाटे) २३७
 गुणधीर (पू. गुणसमुद्रपाटे) १७६, १७८
 गुणनिधानसूरि (अं. भावसागरपाटे) १२५;
 जुओ सोनपाल
 गुणनिधान (मव. लक्ष्मीसागरशि.) २५०
 गुणनिधानसूरि (धं. आगम. सोमरत्नपाटे)
 १८१
 गुणप्रभवसूरि (पू. गुणचंद्रपाटे) १७८
 गुणप्रभवसूरि (ज.वे. शाभा जिनेंद्रपाटे) जुओ

जिनगुणसूरि
 गुणप्रभवसूरि (अं. वक्षली शाभा पुण्यतिलक-
 पाटे) ११८, १२०
 गुणभद्रसूरि (पू. गुणप्रभवपाटे) १७७, १७८
 गुणभद्रसूरि (वड. मानभद्रपाटे) २४१
 गुणभाषिकसूरि (पक्षी. कमलयन्द्रपाटे) २२५
 गुणमेरु (आ. उदयरत्नशि.) १८१
 गुणमेरु (पू. सौभाग्यरत्नपाटे) १७६, १७८
 गुणरत्नसूरि (ज.?) २३
 गुणरत्नसूरि (पि.) २४७
 गुणरत्नसूरि (पू.) १७८
 गुणरत्नसूरि (ना. गुणदेवपाटे) २३७
 गुणरत्नसूरि (त. देवसुंदरशि.) ६०, ६१,
 ७३
 गुणरत्नसूरि (अं. पुण्यरत्नपाटे) १२५
 गुणरत्नसूरि (त. आशंढशाभा विद्यानंदशि.)
 ८३
 गुणरत्नसूरि (भिडा.आ. सोमचंद्रपाटे) १८२
 गुणवर्धन (उप./द्विवं. उदयवर्धनपाटे) २१४
 गुणवंतसूरि (वड. सुरेन्द्रपाटे) २४५
 गुणशेखरसूरि (रुद्र.) ४०
 गुणसमुद्रसूरि (ना. गुणसागरपाटे) २३७
 गुणसमुद्रसूरि (पू. गुणसागरपाटे) १७६,
 १७७, १७८
 गुणसमुद्रसूरि (आ. जिनचंद्रपाटे?) १८८
 गुणसमुद्रसूरि (वड. प्रसन्नचंद्रपाटे) ८८-
 १००, २४५
 गुणसमुद्रसूरि (सुविनयचंद्रपाटे) ११५,
 ११६
 गुणसागरसूरि (ना.) २३७
 गुणसागरसूरि (मव.) २५०
 गुणसागरसूरि (पि. गुणरत्नपाटे) २४८
 गुणसागरसूरि (अं. नीतिसागरशि.) १३१-
 ३२; जुओ गांगञ्जभाई
 गुणसागरसूरि (विजय. पद्मसागरपाटे)
 १५८
 गुणसागरसूरि (व.त. रत्नकीर्तिपाटे) ८५;
 जुओ गंगविजय

ગુણસાગરસૂરિ (પૂ. રત્નસાગરપાટે) ૧૭૬
 ગુણસાગર ઉપા. (મલ. હેમસૂરિશિ.) ૨૫૦
 ગુણસુંદર (પૂ.) ૧૭૮
 ગુણસુંદરસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. લક્ષ્મીવર્ધનપાટે) ૨૧૪
 ગુણસુંદર (મલ. વિદ્યાસાગરશિ.) ૨૫૦
 ગુણસુંદરગણિ (આ. સંભવતઃ વિજયમેરુશિ.) ૧૯૧
 ગુણસુંદરસૂરિ/ગુણાકર આચાર્ય/ઘનસુંદર/ મેઘગણિ (યુગ. સુહસ્તિપાટે) ૨૨૭, ૨૨૮
 ગુણસુંદરી ૨૩૪
 ગુણસેનસૂરિ (પૂર્ણ. પ્રલુમ્નાપાટે) ૨૩૭
 ગુણાકરસૂરિ (રુદ્ર. ગુણચંદ્રશિ.) ૪૦
 ગુણાકર આચાર્ય (યુગ. સુહસ્તીપાટે); જુઓ ગુણસુંદરસૂરિ
 ગુણોદયસાગર (અં. ગુણસાગરપાટે) ૧૩૨ (આર્ય) ગુમ (શાંડિલ્યપાટે) ૨૨૧
 ગુમસૂરિ (યુગ. ભદ્રગુમપાટે) ૨૩૦
 ગુમાનચંદ્રજી (સ્થા. રત્નચંદ્રજી સં. કુશલાજી-પાટે) ૧૬૮
 ગુલાબચંદ ૨૮
 ગુલાબચંદ્રજી યતિ (ખ.) ૧૪૮
 ગુલાબચંદ્રજી (સ્થા. ઇચ્છાજીશિ.) ૧૪૮
 ગુલાબચંદ્રજી (સ્થા. મૂળચંદ્રજીશિ.) ૧૪૭
 ગુલાબચંદ્રજી (સ્થા. લીંબડી સં. લવજીપાટે) ૧૫૧, ૧૫૭; જુઓ ગણપતકુમાર
 ગુલાબદેવી ૧૧૦
 ગુલાબમહા (અં. ગૌતમસાગરનું જન્મનામ) ૧૩૦
 ગેલા ૧૮૭
 ગોકલ ૯૩
 ગોકલજી ૧૨૯
 ગોડજી (મહારાવ) ૧૨૮
 ગોદા ૧૧૭
 ગોદાજી (સ્થા. કોટા સં. હરજીપાટે) જુઓ ગોધાજી
 ગોદાસ (ભદ્રબાહુશિ.) ૪૫

ગોદુ (આર્ય રક્ષિતસૂરિનું જન્મનામ) ૧૧૬
 ગોધાજી/ગોદાજી (સ્થા. કોટા સં. હરજીપાટે) ૧૫૭, ૧૬૪
 ગોપક ૮૪
 ગોપાક ૮૫
 ગોપાલ સ્થવિર (સુસ્થિત અને સુપ્રતિબુદ્ધ-શિ.) ૪૭ (વિદ્યાધર ગોપાલ?)
 ગોપાળજી (સ્થા. લીંબડી નાનો સં. હેમ-ચંદ્રજીપાટે) ૧૫૨
 ગોરમદે ૧૦૪
 ગોવરચંદ્ર ૩૦
 ગોવર્ધન (અં. ઉદયસાગરનું સંસારી નામ) ૧૨૮
 ગોવિંદ ૪૭, ૧૪૬
 ગોવિંદજી (સ્થા. લીંબડી સં. દેવજીપાટે) ૧૪૯
 ગોવિંદસૂરિ (વા. નાગાર્જુનપાટે) ૨૨૮
 ગોવિંદજી પં. (પાર્શ્વ. મુનિચંદ્રશિ.) ૧૦૪
 ગોવિંદરાવ (રાજા) ૨૬૨
 ગોવિંદરામજી (સ્થા. કોટા સં. દોલતરામજી-પાટે) ૧૬૪
 ગોષ્ઠામાહિલ (સાતમા નિહવમતના સ્થાપક) ૧૨
 ગોસલ ૨૦૬
 ગૌતમ (ઈંદ્રભૂતિ ગણધરનું ગોત્ર, પણ આ નામે તે પ્રસિદ્ધ) જુઓ ઈંદ્રભૂતિ
 ગૌતમસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા મયગલસાગરપાટે) ૧૧૪
 ગૌતમસાગર (અં. સ્વરૂપસાગરશિ.) ૧૩૦-૩૧, ૧૩૨; જુઓ ગુલાબમહા, જ્ઞાનચંદ્ર ગ્યાસદીન (સુલતાન) ૮૨ (ઉલ્લેખ અનૈતિહાસિક જણાય છે)
 ગ્યાસદીન/ગ્યાસુદીન (ગુલામ સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી પૂર્વાર્ધ) ૨૫૯, ૨૬૦
 ગ્યાસુદીન (ઘોરી સુલતાન) ૨૬૦
 ગ્યાસદીન/ગ્યાસુદીન (તખલખ સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી ઉત્તરાર્ધ) ૨૫૯, ૨૬૦
 ગ્યાસુદીન (તખલખ સુલતાન, સં. ૧૪૪૫-

૪૬) ૨૬૦
 ઘનસુંદર (યુગ. સુહસ્તીપાટે) જુઓ ગુણસુંદર-
 સૂરિ
 ઘાઘડ (રાજા) ૨૫૫
 ઘાસીલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં.
 જવાહરલાલજીશિ.) ૧૫૮
 ઘોષનંદિસૂરિ (ઉચ્ચ નાગર શાખા) ૪૭
 ચક્રેશ્વરસૂરિ (પૂ. ધર્મઘોષશિ.) ૧૭૫-૭૬,
 ૧૭૭
 ચચ્ચ ૨૩૭
 ચચિયગ (મંડલપતિ) ૨૩૫
 ચતરોજી ૧૬૭
 ચતુરજી ૭૧
 ચતુરવિજયજી (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 કાન્તિવિજયશિ.) ૧૧૨
 ચતુરંગદે ૭૧
 ચતુરંગાદેવી ૨૬
 ચમનાજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા દક્ષાજીપાટે)
 ૧૬૯
 ચરણપ્રમોદગણિ પં. (ત. લક્ષ્મીસાગરશિ.)
 ૬૩
 ચરણસુંદરસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા) જુઓ
 ચારિત્રસુંદર
 ચંગદેવ (પૂર્ણ. હેમચંદનું જન્મનામ) ૨૭૭
 ચંગાદે ૮૪
 ચંડપ્રધોત (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૪
 ચંદાબાઈ ૧૪૨
 ચંદ્ર ૧૧૭
 ચંદ્રસૂરિ (યશોભદ્ર અને નેમિચંદ્રપાટે) જુઓ
 મુનિચંદ્રસૂરિ
 ચંદ્રસૂરિ (પૂ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૭૭
 ચંદ્રસૂરિ (ના. રામપાટે) ૨૩૬
 ચંદ્રસૂરિ (વજ્રસેનપાટે, ચંદ્રગચ્છના સ્થાપક)
 ૧૧, ૧૨, ૪૯-૫૦, ૫૩, ૫૮, ૧૮૫,
 ૨૧૭
 ચંદ્રકીર્તિસૂરિ (ના.ત./પાર્શ્વ. રાજરત્નશિ.)
 ૯૯, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩
 ચંદ્રગુપ્ત (સમ્રાટ) ૧૦, ૪૫, ૨૫૨, ૨૫૪

ચંદ્રગુપ્તસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. અજિતપ્રભપાટે)
 ૨૧૪
 ચંદ્રપ્રભ (?), (ત. રત્નશાખા) ૯૮
 ચંદ્રપ્રભસૂરિ (વડ. જયસિંહપાટે, પૂ. ગચ્છના
 સ્થાપક) ૧૭૫, ૧૭૭, ૧૭૯, ૧૮૨,
 ૧૮૬, ૨૪૭
 ચંદ્રપ્રભ ઉપા. (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.) ૨૦૫
 ચંદ્રપ્રભસૂરિ (રાજ. દેવચંદ્રપાટે) ૨૪૧
 ચંદ્રપ્રભસૂરિ (રાજ. પૂર્ણભદ્રશિ.) ૨૪૧
 ચંદ્રપ્રભસૂરિ (ના.ત. વાહિદેવ-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 ચંદ્રપ્રભાચાર્ય (વિનયચંદશિ.) ૫૫
 ચંદ્રશેખરસૂરિ (પક્ષી. ઉદિતપાટે) ૨૨૨
 ચંદ્રશેખરસૂરિ (ત. સોમતિલક દ્વારા પદપ્રાપ્ત)
 ૬૦
 ચંદ્રસિંહસૂરિ (પૂ. રત્નપ્રભપાટે) ૧૭૭
 ચંદ્રાવલી ૮૪
 ચંદ્રોદયરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા અમૃતરત્ન-
 પાટે) ૯૮
 ચંપક ૮૦
 ચંપાદેવી ૭૩
 ચંપાલાલજી (સ્થા. કોટા સં. દેવજીપાટે)
 ૧૬૪
 ચંપાલાલજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા રામરત્ન-
 પાટે) ૧૬૯
 ચાણક્ય (મંત્રી) ૨૫૯
 ચામુંડરાજ (ચાવડા રાજા) ૨૫૫
 ચામુંડરાજ (સોલંકી રાજા) ૨૫૭
 ચારિત્રચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. ભાવચંદ્રપાટે) ૧૮૨
 ચારિત્રપ્રભસૂરિ (રુદ્ર. ધનપ્રભપાટે) ૪૦
 ચારિત્રવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિનયવિજયશિ.) ૧૧૧
 ચારિત્રસાગર (વૃ.ત. ઉદયસાગર-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૩
 ચારિત્રસુંદરસૂરિ (વૃ.ત. રત્નસિંહશિ.) ૮૧
 ચારિત્રસુંદરસૂરિ/ચરણસુંદરસૂરિ (ત. કમલ-
 કલશ શાખા જયકલ્યાણપાટે) ૧૦૬-૦૭
 ચારુચંદ્રસૂરિ (રુદ્ર.) ૪૦

- ચાષ્ટન (રાજા) ૨૫૪
 ચાહડદેવ ૧૦૨
 ચાહિણી ૨૩૭
 ચાંદકુંવર ૧૫૮
 ચાંદક ૬૩
 ચાંપલદે ૧૨૦
 ચાંપલદેવી ૧૦૨
 ચાંપશી/સી ૨૬, ૧૨૮, ૧૫૨
 ચિત્રાંગદ ૧૮૬
 ચિરંતનાચાર્ય ૫૮
 ચિંતક ૫૬
 ચુનીલાલજી ૧૫૮
 ચુનીલાલજી (સ્થા. ભરતપુરીય શાખા) ૧૭૦
 ચુનીલાલજી (સ્થા. કોટા સં. ચંપાલાલજીપાટે) ૧૬૪
 ચુનીલાલજી (સ્થા. બરવાળા સં. રામજીપાટે) ૧૫૪
 ચૂનીલાલજી (સ્થા. લીંબડી સં. રૂપચંદ્રજી-પાટે) ૧૫૧
 ચૂડા ૧૩૪
 ચૂલા ગણિની (ત.) ૬૩
 ચેના ઋષિ (સ્થા. ઋષિ સં. ખૂબા ઋષિપાટે) ૧૪૫
 ચેલા (ધં. આગમ. ધર્મરત્નશિ.) ૧૮૧
 ચોથમલજી ૧૭૦
 ચોથમલજી (સ્થા. હુકમીચંદ્રજી સં. ઉદય-ચંદ્રજી/ઉદયસાગરજીપાટે) ૧૫૮
 ચોથમલજી (સ્થા. ચોથમલજી સં. ભેરુ-દાસજીપાટે) ૧૬૮
 ચોથા ૮૩
 ચોથા (સાં. ધર્મસાગરશિ.) ૨૩૫
 ચોલા (ખ. જિનસિંહશિ. જિનસાગરસૂરિનું જન્મનામ) ૩૬
 છગનલાલ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા વિજય-વહ્નભનું જન્મનામ) ૧૧૨
 છગનલાલજી (સ્થા. ખંભાત સં. ગિરધરજી-પાટે) ૧૪૬
 છગનલાલજી (સ્થા. કોટા સં. જ્ઞાનચંદ્રજી-પાટે) ૧૬૪
 છજમલજી (સ્થા. પંજાબ સં. કુશાલ-ચંદ્રજીપાટે) ૧૪૬
 છત્રહર્ષ (દિ. ભટ્ટારક) ૧૧૭
 છાડા ૨૦૮
 છીતા ૮૨
 છોગાંજી ૧૬૮
 છોટાલાલજી (સ્થા. કચ્છ સં. રત્નચંદ્રજીપાટે, નાગચંદ્રજીશિ.) ૧૫૬; જુઓ આણંદજી છોટાંજી ૧૬૭
 જકલબાઈ ૧૫૪
 જગચંદ્રસૂરિ (ચિત્રવાલગચ્છ મણિરત્નશિ., તપગચ્છના સ્થાપક) ૧૮, ૫૮, ૭૩, ૭૫ (દેવભદ્ર ઉપા.ની પાટે એ માહિતી શંકાસ્પદ)
 જગજીવનજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૪
 જગજીવનજી (ગુજ. લોં. જગરૂપજીપાટે) ૧૩૮
 જગજીવન (ગુજ. લોં. શિવજીશિ.) ૧૪૧
 જગજીવન (ના.લોં. સદારંગપાટે) ૧૬૧-૬૨
 જગત ૭૮
 જગતચંદ્રજી (ગુજ.લોં.મૂલચંદ્રજી/ ખૂબચંદ્રજી-પાટે) ૧૪૨
 જગતસિંહજી (રાણા) ૬૮, ૭૧
 જગનાથ (ગુજ.લોં. વાલ/બાલચંદ્રજીશિ.) ૧૪૨
 જગપાલ ૧૭૨
 જગમાલ (રાવ) ૫૪
 જગમાલજી (લોં. ભીખાજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫
 જગરૂપજી (ગુજ. લોં. તુલસીદાસજીપાટે) ૧૩૮
 જગા (મંત્રી) ૨૧૨
 જગીસા ૧૩૮
 જડાવાંજી ૧૬૭
 જમાલિ (નિહનવ) ૭
 જયકલ્યાણસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા કમલ-કલશપાટે) ૧૦૬
 જયકીર્તિસૂરિ (અં. મેરુતુંગપાટે) ૧૨૩-૨૪; જુઓ દેવકુમાર

જ્યકેસરીસૂરિ (અં. જ્યકીર્તિપાટે) ૧૨૪;
 જુઓ ધનરાજ
 જ્યચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 જ્યચંદ્રજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૩
 જ્યચંદ્રજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. નાથાજીપાટે)
 ૧૪૩
 જ્યચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. પાસચંદ્રપાટે) ૧૭૮,
 ૧૮૨
 જ્યચંદ્રસૂરિ (ધર્મ. સંભવત: પૃથ્વીચંદ્રપાટે)
 ૨૪૦
 જ્યચંદ્રસૂરિ (ના.ત./પાર્શ્વ. વિમલચંદ્રપાટે)
 ૧૦૧, ૧૦૩
 જ્યચંદ્રસૂરિ (ત. સોમસુંદરશિ.) જુઓ
 જ્યસુંદરસૂરિ
 જ્યચંદ્રજી (ગુજ.લોં. હરખચંદ્રજીશિ.) ૧૩૪,
 ૧૪૦
 જ્યતસી જુઓ જેઠો
 જ્યતિલક ઉપા. (ઉપા.) ૧૯૯
 જ્યતિલકસૂરિ (પૂ.) ૧૦૮
 જ્યતિલકસૂરિ (વૃ.ત. અભયસિંહપાટે/ હેમ-
 ચંદ્રસૂરિપાટે) ૭૬, ૮૦, ૮૧, ૮૩
 જ્યતિશ્રી ૨૦
 જ્યદેવાચાર્ય (ખ. ?) ૧૯
 જ્યદેવસૂરિ (વીરસૂરિપાટે) ૧૪, ૫૧
 જ્યદેવસૂરિ (વડ. શાંતિસૂરિપાટે) ૨૪૬
 જ્યદેવી ૩૦, ૩૮
 જ્યધર્મ ઉપા. (ખ. જિનકુશલશિ.) ૨૧
 જ્યપ્રભસૂરિ (પૂ.પ્ર.શાખા જ્યસિંહપાટે) ૧૮૦
 જ્યપ્રભસૂરિ (પૂ. દેવેન્દ્રપાટે) ૧૭૮
 જ્યપ્રભસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા રત્નસિંહ-
 પાટે) ૧૧૯
 જ્યપ્રભસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. શુભવર્ધનપાટે)
 ૨૧૪
 જ્યપ્રભસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવ-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 જ્યભદ્રસૂરિ (પૂ. જ્યપ્રભપાટે) ૧૭૮
 જ્યમલજી (લોં. ભૂધરજીપાટે) ૧૬૫
 જ્યમલ્લ ૨૭

જ્યમલ્લ (મંત્રી) ૭૦
 જ્યરત્નસૂરિ (પૂ. જ્યચંદ્રપાટે) ૧૭૯
 જ્યરત્નસૂરિ (વૃ.ત. દેવરત્નપાટે) ૮૪
 જ્યરત્નગણિ (આ. સંયમરત્નશિ.) ૧૯૦
 જ્યરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા હીરરત્નપાટે)
 ૯૭; જુઓ જ્યરાજ
 જ્યરાજ ૩૮
 જ્યરાજ (ત. જ્યરત્નનું જન્મનામ) ૯૭
 જ્યરાજ (ભી.પૂ. મુનિચંદ્રશિ.) ૧૮૩
 જ્યવત ૮૬
 જ્યવલ્લભ (વિજજાલગ્ગ'ના કત્તી) ૨૪૨
 જ્યવંત પં./સૂરિ (વૃ.ત. વિનયમંડનશિ.) ૭૮
 જ્યવંતી(બાઈ) ૮૯, ૧૨૮; જુઓ જેવંત
 જ્યવિમલ (ત. વિજયસેનનું દીક્ષાનામ) ૬૯
 જ્યવિમલગણિ (ત. વિમલ શાખા હર્ષવિમલ-
 શિ.) ૯૩, ૧૧૩
 જ્યવીરા ૧૭૭
 જ્યશેખરસૂરિ (કું.) ૨૩૪
 જ્યશેખરસૂરિ/રાજશેખરસૂરિ (ના.ત.) ૧૦૨
 (રાજશેખરને સ્થાને રત્નશેખર હોઈ
 શકે)
 જ્યશેખરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯, ૧૮૩
 જ્યશેખરસૂરિ (કું. તપાશાખા જ્યસિંહ-
 પાટે) ૨૩૪
 જ્યશેખરસૂરિ (ના.ત. ગુણસમુદ્રપાટે) ૧૦૦;
 જુઓ જ્યશેખર/રાજશેખર
 જ્યશેખરસૂરિ (અં. મહેન્દ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧,
 ૧૨૨, ૧૨૩
 જ્યસાગર (મંત્રી) ૨૧૧
 જ્યસાગર (ઉપ./દ્વિવં. દેવગુપ્તશિ.) ૨૧૫
 જ્યસાગર (પદ્મી. મહેન્દ્રસાગરશિ.) ૨૧૮
 જ્યસાગર ઉપા. (ત. સાગરશાખા સહજ-
 સાગરપાટે) ૧૧૪
 જ્યસિંહ (ત. હીરવિજયપાટે વિજયસેનનું
 જન્મનામ) ૬૯
 જ્યસિંહ(દેવ) સિદ્ધારાજ ૫૫, ૨૩૬, ૨૩૭,
 ૨૪૯, ૨૫૭
 જ્યસિંહસૂરિ (મંડલાચાર્ય) ૩૨

જયસિંહસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 જયસિંહસૂરિ (હર્ષ.) ૨૪૯
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. કૃષ્ણાર્ષિશિ.) ૨૩૪
 જયસિંહ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે) ૧૯૭, ૧૯૮
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. તપાશાખા પુણ્યપ્રભપાટે) ૨૩૪
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. સંભવતઃ નયચંદ્રપાટે, સં. ૧૩૦૧) ૨૩૪
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. નયચંદ્રપાટે, સં. ૧૫૨૫ આસ.) ૨૩૪
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. સંભવતઃ નયચંદ્રપાટે, સં. ૧૫૮૫) ૨૩૪
 જયસિંહસૂરિ (કૃ. મહેંદ્રપાટે, સં. ૧૪૨૨) ૨૩૪
 જયસિંહસૂરિ (અં. આર્ય રક્ષિતપાટે) ૧૧૭, ૧૧૮; જુઓ જૈસિંહકુમાર, યશચંદ્ર
 જયસિંહસૂરિ (વિજયચંદ્રપાટે/મુનિતિલકપાટે) ૧૧૫, ૧૧૬
 જયસિંહસૂરિ (સર્વદેવપાટે) ૧૭૫
 જયસિંહસૂરિ (વડ. સર્વદેવપાટે) ૨૪૭
 જયસિંહસૂરિ (પૂ. પ્ર.શાખા હરિપ્રભપાટે) ૧૮૦
 જયસુંદર (આ. મેઘરત્નપરિવારે) ૧૯૧
 જયસુંદરસૂરિ/જયચંદ્રસૂરિ (ત. સોમસુંદરશિ. ૬૧, ૬૨)
 જયસોમ (ખ. પ્રમોદમાણિક્યશિ.) ૧૨૦
 જયંતશ્રી ૨૦
 જયંતીલાલજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૪
 જયાચાર્ય (તેરા. રાયચંદજીપાટે) જુઓ જીતમલજી
 જયાજી (દિ.) ૯૬
 જયાનંદસૂરિ (અં.) ૧૨૦
 જયાનંદસૂરિ (ક્રોટિગણ) ૨૨૩, ૨૨૪
 જયાનંદસૂરિ (રુદ્ર. અભયદેવપાટે) ૪૦
 જયાનંદસૂરિ (વડ. માનદેવપાટે) ૨૪૩
 જયાનંદસૂરિ (વિબુધપ્રભપાટે) ૧૫, ૫૨
 જયાનંદસૂરિ (આ. સાધુરત્નપાટે) ૧૯૦
 જયાનંદસૂરિ (ત. સોમતિલક દ્વારા પદપ્રાપ્ત) ૬૦

જલાલદીન/જલાલુદીન (ખીલજી સુલતાન) ૨૫૯, ૨૬૦
 જવાહરલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં.લાલજી-પાટે) ૧૫૮
 જસરાજજી (સ્થા. કચ્છ સં. કરસનજી/કૃષ્ણજીશિ., ડાહ્યાજીપાટે) ૧૫૬
 જશવંત ૯૧
 જસવંત (ત. વિજયઋદ્ધિનું જન્મનામ) ૯૧
 જશવંતજી (ગુજ.લોં. લઘુ વરસિંઘજીપાટે) ૧૩૭
 જશવંત (ત. સોમવિમલનું જન્મનામ) ૯૭
 જસવીર ૯૭
 જસા ૧૮૭
 જસાજી (સ્થા. ગોંડલ સં. પૂંજાજીશિ.) ૧૫૩
 જસાજી (સ્થા. બોટાદ સં. વસરામજીશિ.) ૧૫૪, ૧૫૫
 જસાદિત્ય ૨૦૧
 જસુક ૯૬
 જસોદેવ (=યશોદેવ, પછી. શાંતિપાટે, સં. ૩૨૯-૯૦) ૨૧૭
 જસ્યોદેવસૂરિ (=યશોદેવ, પછી. શાંતિપાટે, સં. ૧૬૯૨?) ૨૧૮
 જહાંગીર બાદશાહ ૬૯, ૯૭, ૨૬૦; જુઓ સલેમ
 જહાંદારશાહ (બાદશાહ) ૨૬૦
 જંબૂ (ના.) ૧૧
 જંબૂ (શાંડિલ્યપાટે) ૪૯
 જંબૂ સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫
 જંબૂસ્વામી (સુધર્માસ્વામીપાટે) ૪૪, ૨૨૯
 જંબૂનાગ (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨
 જાગા ૮૫
 જાવડ/જાવડી ૧૧, ૪૯, ૧૦૩, ૧૨૪, ૨૦૭
 જાહડશાહ (મંત્રી) ૨૪૩
 જિહ્વંદસાગર (=જિનંદસાગર, ત. જશવંત-સાગરશિ.) ૭૨
 જિતસાગર ઉપા. (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા જયસાગરપાટે) ૧૧૪

જિનઅક્ષયસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનલલિત-
પાટે) ૪૨

જિનઉદયસૂરિ (=જિનોદયસૂરિ, ખ. લ.આ.
શાખા જિનચંદ્રપાટે) ૩૮

જિનઉદયસૂરિ (ખ.વે.શાખા જિનસુંદરપાટે)
૩૩

જિનકલ્યાણસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનજય-
શેખરપાટે) ૪૨

જિનકીર્તિસૂરિ (ત. સોમસુંદરશિ.) જુઓ
જિનરત્નસૂરિ

જિનકીર્તિસૂરિ (ત. સોમસુંદરશિ.) જુઓ
જિનસુંદરસૂરિ

જિનકીર્તિસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૩૧

જિનકીર્તિસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનચંદ્ર-
પાટે) ૪૩

જિનકીર્તિસૂરિ (ખ.લ.આ.શાખા જિનવિજય-
પાટે) ૩૮; જુઓ કિસનચંદ્ર

જિનકીર્તિસૂરિ (ખ. પિ.શાખા જિનશીલપાટે)
૩૪, ૩૫

જિનકુશલસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૦, ૨૨,
૨૫, ૨૯, ૩૫

જિનક્ષમાસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનસુખ-
પાટે) ૪૨

જિનક્ષમારત્નસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિન-
બુદ્ધિવક્ષભપાટે) ૪૩

જિનક્ષેમચંદ્રસૂરિ (ખ. વે. શાખા) ૩૩

જિનગુણસૂરિ/જિનગુણપ્રભસૂરિ/ગુણપ્રભસૂરિ
(ખ. વે. શાખા જિનમેરુપાટે) ૩૨; જુઓ
ભોજ

જિનચંદ્રગણિ (ઉપ.) જુઓ કુલચંદ્રગણિ

જિનચંદ્રાચાર્ય (ચૈત્યવાસી) ૧૫, ૧૬

જિનચંદ્રસૂરિ (બ.) ૨૨૫

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનઅક્ષય-
પાટે) ૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ.વે.શાખા જિનઉદયપાટે) ૩૩

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનકલ્યાણ-
પાટે) ૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનક્ષમારત્ન-

પાટે) ૪૩

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનદત્તપાટે) ૧૮-૧૯,
૩૫

જિનચંદ્રસૂરિ (લ.ખ. જિનદેવપાટે) ૪૧

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનધર્મ-
પાટે) ૪૩

જિનચંદ્રસૂરિ/જિનશિવચંદ્રસૂરિ/શિવચંદ્રસૂરિ
(ખ.પિ.શાખા જિનધર્મપાટે) ૩૬; જુઓ
શિવચંદ્ર

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ.લ.આ.શાખા જિનધર્મપાટે)
૩૭; જુઓ સુખમદ્દ

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનધર્મપાટે)
૩૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનપદ્મ-
પાટે) ૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનપ્રબોધપાટે) ૨૦, ૨૧,
૩૫; જુઓ ખંભરાય, ક્ષેમકીર્તિ

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનપદ્મપાટે)
૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ.જિનપ્રબોધપાટે) ૨૦, ૨૧,
૩૫; જુઓ ખંભરાય, ક્ષેમકીર્તિ

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ.ભાવ. શાખા જિનપ્રમોદ-
પાટે) ૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનભદ્રપાટે) ૨૩

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનમાણિક્યપાટે) ૨૫-
૨૬, ૪૧; જુઓ સુલતાનકુમાર

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. આઘ.શાખા જિનમાણિક્ય-
પાટે) ૪૩

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનયુક્ત-
પાટે) ૩૮

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનરત્નપાટે) ૨૭; જુઓ
હેમરાજ, હર્ષલાભ

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનરંગપાટે)
૪૨

જિનચંદ્રસૂરિ (લ.ખ. જિનરાજપાટે) ૪૧

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનલલિતપાટે) ૨૧-૨૨,
૩૧, ૩૫

જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનલાભપાટે) ૨૮-૨૯;

જુઓ અનુપચંદ્ર, ઉદયસાર/દયાસાર
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનવર્ધન-
 પાટે) ૪૨
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનવર્ધનપાટે)
 ૩૩, ૩૪, ૩૫
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનેશ્વરપાટે)
 ૩૨; જુઓ વીરજી, વીરવિજય
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનોદય-
 પાટે) ૪૨
 જિનચંદ્રસૂરિ (લ.ખ. જિનસર્વપાટે) ૪૧
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનસિંહ-
 પાટે) ૩૯
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનસિંહપાટે) ૩૧
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનસિંહ-
 પાટે) ૪૩
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનસિંહપાટે)
 ૩૪, ૩૫, ૩૬
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનહર્ષપાટે)
 ૩૪, ૩૫
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનહંસપાટે) ૩૧
 જિનચંદ્રસૂરિ (ખ. જિનેશ્વરપાટે) ૧૭, ૩૫
 જિનચંદ્રસૂરિ (રાજ. વર્ધમાનશિ.) ૨૪૧
 જિનચંદ્રસૂરિ (આ. સર્વાનંદપાટે) ૧૮૮, ૧૮૯
 જિનચારિત્રસૂરિ (ખ. જિનકીર્તિપાટે) ૩૧
 જિનજયશેખરસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનનંદિ-
 વર્ધનપાટે) ૪૨
 જિનતિલકસૂરિ (લ.ખ. જિનસમુદ્રપાટે) ૪૧
 જિનતિલકસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા ભાવહર્ષ-
 પાટે) ૪૨
 જિનદત્ત (શ્રેષ્ઠી) ૧૧, ૧૨, ૨૩૦
 જિનદત્તસૂરિ (ખ. જિનવલ્લભપાટે) ૧૪, ૧૮,
 ૧૯, ૨૧, ૩૫, ૫૭; જુઓ સોમચંદ્ર,
 પ્રબોધચંદ્ર
 જિનદત્તસૂરિ (પૂ. દેવભદ્રપાટે) ૧૭૬
 જિનદાસ ૧૪૨
 જિનદાસગણિ મહત્તર ૫૨
 જિનદાસસા (કડ. રત્નપાલપાટે) ૧૭૨
 જિનદેવ (મંત્રી) ૫૮, ૧૧૯, ૨૪૬

જિનદેવસૂરિ (ખ.) ૩૩
 જિનદેવસૂરિ (લ.ખ. જિનપ્રભપાટે) ૪૧
 જિનદેવસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા પ્રવર્તક,
 જિનસમુદ્રપાટે) ૨૪, ૪૩
 જિનદેવસૂરિ (પદ્મી. દેવપાટે) ૨૨૪
 જિનદેવ ઉપા. (વડ. માનદેવશિ.) ૨૪૬
 જિનદેવી ૫૬, ૧૧૯
 જિનધર્મસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનવર્ધમાન-
 પાટે) ૩૬
 જિનધર્મસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનશેખરપાટે)
 ૩૨
 જિનધર્મસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિનસંભવ-
 પાટે) ૪૩
 જિનધર્મસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનસાગર-
 પાટે) ૩૭; જુઓ ખરહથ
 જિનનંદિવર્ધનસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનચંદ્ર-
 પાટે) ૪૨
 જિનપતિસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે?) ૨૦૨
 જિનપતિસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૧૯, ૩૫,
 ૨૪૩; જુઓ નરપતિ
 જિનપદ્મસૂરિ (ખ. જિનકુશલપાટે) ૨૦, ૩૫
 જિનપદ્મસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનક્ષમા-
 પાટે) ૪૨
 જિનપ્રબોધસૂરિ (ખ. જિનેશ્વરપાટે) ૨૦, ૨૧,
 ૩૫; જુઓ પર્વત, પ્રબોધમૂર્તિ
 જિનપ્રભસૂરિ (લ.ખ. જિનસિંહપાટે) ૪૧,
 ૧૦૬; જુઓ સુહડપાલ
 જિનપ્રભાચાર્ય (પદ્મી. ભટ્ટસ્વામીપાટે) ૨૨૩
 જિનપ્રમોદસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનરત્ન-
 પાટે) ૪૨
 જિનસ્તંદ્રસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનચંદ્ર-
 પાટે) ૪૨
 જિનબુદ્ધિવલ્લભસૂરિ (ખ. આઘ. શાખા જિન-
 કીર્તિપાટે) ૪૩
 જિનભકિતસૂરિ (ખ. જિનસૌખ્યપાટે) ૨૭-
 ૨૮, ૨૯; જુઓ ભીમરાજ, ભકિતક્ષેમ
 જિનભટ્ટ ૧૪
 જિનભદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯

જિનભદ્રસૂરિ (રુદ્ર.) ૪૦
 જિનભદ્ર ઉપા. (ઉપ. કનકપ્રભશિ.) ૨૦૧
 જિનભદ્રગણિ કમાશ્રમણ (યુગ. કાલિક ચોથા
 પાટે) ૧૩-૧૪, ૫૨, ૨૩૧, ૨૪૧
 જિનભદ્રસૂરિ (લ.ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૪૧
 જિનભદ્રસૂરિ (ખ. જિનરાજપાટે) ૨૨, ૨૩,
 ૨૫, ૩૩; જુઓ ભાડે/ભાદો
 જિનભાનુસૂરિ (લ.ખ. જિનમેરુ અને
 જિનભદ્રપાટે) ૪૧
 જિનમહેન્દ્રસૂરિ (ખ.) ૩૧
 જિનમાણિક્યસૂરિ (ખ. આદ્ય શાખા જિન-
 લબ્ધિપાટે) ૪૩
 જિનમાણિક્યસૂરિ (ખ. જિનહંસપાટે) ૨૪,
 ૪૧
 જિનમેરુસૂરિ (લ.ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૪૧
 જિનમેરુસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનચંદ્રપાટે) ૩૨
 જિનમેરુસૂરિ (લ.ખ. જિનદેવપાટે) ૪૧
 જિનયુક્તસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનકીર્તિ-
 પાટે) ૩૮; જુઓ જીમણ
 જિનરત્નસૂરિ (ખ.પિ.શાખા જિનચંદ્રપાટે) ૩૬
 જિનરત્નસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
 ૪૨
 જિનરત્નસૂરિ (ખ. જિનરાજપાટે) ૨૭; જુઓ
 રૂપચંદ્ર
 જિનરત્નસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનસમુદ્ર-
 પાટે) ૪૨
 જિનરત્નસૂરિ/જિનકીર્તિસૂરિ (ત. સોમસુંદર-
 શિ.) ૬૨
 જિનરંગસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનરાજપાટે)
 ૪૨; જુઓ રંગવિજય
 જિનરાજસૂરિ (લ.ખ. જિનતિલકપાટે) ૪૧
 જિનરાજસૂરિ (ખ. જિનસિંહપાટે) ૨૬, ૨૭,
 ૩૩, ૩૬, ૩૭, ૪૨; જુઓ રાજસમુદ્ર
 જિનરાજસૂરિ (ખ. જિનોદયપાટે) ૨૨, ૩૫
 જિનલબ્ધિસૂરિ (ખ. જિનપદ્મપાટે) ૨૧, ૩૫
 જિનલબ્ધિસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનહર્ષ-
 પાટે) ૪૩
 જિનલલિતસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનવિમલ-

પાટે) ૪૨
 જિનલાભસૂરિ (ખ. જિનભક્તિપાટે) ૨૮;
 જુઓ લાલચંદ્ર, લક્ષ્મીલાભ
 જિનવર્ધનસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા) ૪૨
 જિનવર્ધનસૂરિ (ખ. પિ. શાખાના સ્થાપક,
 જિનરાજપાટે) ૨૨-૨૩, ૩૩, ૩૪, ૩૫
 જિનવર્ધમાનસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનરત્ન-
 પાટે) ૩૬
 જિનવહ્નભસૂરિ (ખ. અભયદેવપાટે) ૧૭,
 ૧૮, ૨૦, ૩૫, ૩૮, ૫૪, ૫૭
 જિનવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 કમાવિજયપાટે) ૧૦૮-૧૦૯; જુઓ
 ખુશાલ
 જિનવિજયસૂરિ (ખ.લ.આ. શાખા જિનચંદ્ર-
 પાટે) ૩૭-૩૮; જુઓ રત્નસી
 જિનવિમલસૂરિ (ખ. રંગ. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
 ૪૨
 જિનશાંતિસાગરસૂરિ (વિજય.) ૧૫૮
 જિનશિવચંદ્રસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનધર્મ-
 પાટે) જુઓ જિનચંદ્રસૂરિ
 જિનશીલસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
 ૩૪, ૩૫
 જિનશેખરસૂરિ (રુદ્ર. જિનવહ્નભપાટે) ૧૮,
 ૩૮
 જિનશેખરસૂરિ (ખ. વે. શાખા ધર્મવહ્નભપાટે)
 ૩૨
 જિનસમુદ્રસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૩, ૨૪
 જિનસમુદ્રસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનચંદ્ર-
 પાટે) ૪૨
 જિનસમુદ્રસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનચંદ્ર-
 પાટે) ૪૨
 જિનસમુદ્રસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
 ૩૨
 જિનસમુદ્રસૂરિ (લ.ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૪૧
 જિનસર્વસૂરિ (લ.ખ. જિનહિતપાટે) ૪૧
 જિનસંભવસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનોદય-
 પાટે) ૪૩
 જિનસાગરસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનચંદ્રપાટે)

- ૩૩-૩૪, ૩૫
જિનસાગરસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખાના સ્થાપક,
જિનરાજપાટે) ૨૬, ૨૭, ૩૬, ૩૭; જુઓ
ચોલા, સામલમુનિ, સિદ્ધસેન
જિનસિદ્ધસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનહેમ-
પાટે) ૩૯
જિનસિંહસૂરિ (સા.પૂ.) ૧૮૧
જિનસિંહસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનકીર્તિપાટે)
૩૪, ૩૫
જિનસિંહસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૫, ૨૬,
૩૬; જુઓ માનસિંહ
જિનસિંહસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનદેવ-
પાટે) ૪૩
જિનસિંહસૂરિ (ખ. જિનસૌભાગ્યપાટે) ૩૦-
૩૧; જુઓ હિતરામ, હિતવહ્નભ
જિનસિંહસૂરિ (લ.ખ.ના સ્થાપક, જિનેશ્વર-
પાટે) ૧૯-૨૦, ૪૧
જિનસુખસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનચંદ્ર-
પાટે) ૪૨
જિનસુમતિસાગરસૂરિ (વિજય. ઉદયસાગર-
પાટે) ૧૫૯
જિનસુંદરસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનસમુદ્રપાટે)
૩૩
જિનસુંદરસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનસાગર-
પાટે) ૩૪, ૩૫
જિનસુંદરસૂરિ/જિનકીર્તિસૂરિ (ત. સોમસુંદર-
શિ.) ૬૧, ૬૨
જિનસોમસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા સોમજય-
પાટે) ૬૪, ૧૦૭
જિનસૌખ્યસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૭; જુઓ
સુખકીર્તિ
જિનસૌભાગ્યસૂરિ (ખ. જિનહર્ષપાટે) ૩૦,
૩૧; જુઓ સુરતરામ, સૌભાગ્યવિશાલ
જિનહર્ષસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૯-૩૦
જિનહર્ષસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
૪૩
જિનહર્ષસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનસુંદરપાટે)
૩૪, ૩૫
- જિનહર્ષસૂરિ (પૂ. પદ્મશેખરપાટે) ૧૮૩
જિનહર્ષ (ખ. શાંતિહર્ષશિ.) ૯૮, ૧૦૯
જિનહંસસૂરિ (ખ. જિનસમુદ્રપાટે) ૨૪, ૨૫;
જુઓ ધર્મચંદ્ર
જિનહંસસૂરિ (ખ. જિનસૌભાગ્યપાટે) ૩૧
જિનહંસસૂરિ (ત. લક્ષ્મીસાગર-સ્થાપિત
આચાર્ય) ૬૪
જિનહિતસૂરિ (લ.ખ. જિનમેરુ અને જિનચંદ્ર-
પાટે) ૪૧
જિનહેમસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનઉદય-
પાટે) ૩૯; જુઓ હુકમચંદ
જિનેશ્વરસૂરિ (કૂર્ચપુરગચ્છના ચૈત્યવાસી)
૧૭, ૩૯, ૫૪
જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનગુણપાટે)
૩૨
જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. વે. શાખા સ્થાપક, જિન-
ચંદ્રશિ.) જુઓ ધર્મવહ્નભગણિ
જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. વે. શાખા જિનચંદ્રપાટે)
૩૩
જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. જિનપતિપાટે) ૧૯-૨૦,
૩૫, ૪૧; જુઓ અંબડ, વીરપ્રભ
જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. વર્ધમાનપાટે) ૧૫, ૧૬,
૧૭, ૩૫; જુઓ શિવેશ્વર, શ્રીધર
જિનેશ્વરસૂરિ (વડ. શાંતિસૂરિશિ.) ૨૪૭
જિનેશ્વરસૂરિ (રાજ. શીલભદ્રની પરંપરામાં)
૨૩૯
જિનેશ્વરસૂરિ (પૂ. પ્ર.શાખા સુરપ્રભપાટે)
૧૮૦
જિનેંદ્રસાગર (ત. જશવંતસાગરશિ.) જુઓ
જિણંદસાગર
જિનેંદ્રસાગરસૂરિ (અં. વિવેકસાગરપાટે)
૧૩૦, ૧૩૧; જુઓ જેસિંઘભાઈ
જિનોદયસૂરિ (ખ. જિનચંદ્રપાટે) ૨૨, ૩૧,
૩૫; જુઓ સમરો, સોમપ્રભ
જિનોદયસૂરિ (ખ. આદ્ય. શાખા જિનચંદ્ર-
પાટે) ૪૩
જિનોદયસૂરિ (ખ. લ.આ. શાખા જિનચંદ્ર-
પાટે) જુઓ જિનઉદયસૂરિ

જિનોદયસૂરિ (ખ. જિનતિલક/જયતિલકશિ.)
૧૫૯

જિનોદયસૂરિ (ખ. ભાવ. શાખા જિનતિલક-
પાટે) ૪૨

જિમણાદે ૧૭૨

જીત મુનિ (સ્થા. સુજાનમલજીપાટે જીતમલજી-
નું દીક્ષાનામ) ૧૬૩

જીતમલજી (લોં. જયમલજી સં.) ૧૬૬

જીતમલજી/જયાચાર્ય (તેરા. રાયચંદજીપાટે)
૧૬૭

જીતમલજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
સુજાનમલજીપાટે) ૧૬૩; જુઓ જીતમુનિ
જીતવિજય (ત. વિજયપ્રભપાટે વિજયરત્નનું
દીક્ષાનામ) ૭૧

જીમણ (ખ. જિનયુક્તસૂરિનું જન્મનામ) ૩૮
જીલ્લાગર (મંત્રી) ૨૦

જીવ ૧૪૨

જીવકલશ (ઉપ., પછી ત., કક્ક/રાજવિજય-
નું દીક્ષાનામ) ૯૬

જીવજી/જીવાજી (ગુજ.લોં. રૂપજીપાટે) ૧૩૫,
૧૩૬, ૧૩૭, ૧૪૦

જીવણ ૧૪૭

જીવણજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. નાથાજીપાટે,
સુંદરજીશિ.) ૧૪૩

જીવણદાસ ૧૧૦

જીવનરાજ ૧૬૨

જીવનરામજી (સ્થા.) ૧૧૨

જીવણાદે ૧૨૧

જીવરાજ ૨૪, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૪૧, ૧૪૮,
૧૫૮, ૧૬૨, ૧૭૩

જીવરાજજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા ગંગારામજી-
શિ.) ૧૬૯

જીવરાજ (લોં. બૂરાશિ.) ૧૩૭

જીવરાજ સા (કડ. વીરાપાટે) ૧૭૨

જીવરાજ ઋષિ (લોં./સ્થા. સોમજીશિ.) ૧૬૨,
૧૬૪

જીવા ૮૫

જીવાજી (ગુ.લોં. રૂપજીપાટે) જુઓ જીવજી

જીવાદે ૧૩૯, ૧૭૩

જીવીબાઈ ૧૪૨

જીવુ ૬૬

જીવુબાઈ ૧૫૮

જૂઆં બીબી (સુલતાન) (રજૂઆં? રજિયા?)
૨૫૯

જેઠમલજી (સ્થા. લીંબડી સં. લવજીશિ.)
૧૫૦

જેઠા(ભાઈ) ૯૨, ૧૫૬

જેઠીબાઈ ૧૫૫

જેઠો/જયતસી (ત. વિજયપ્રભપાટે વિજય-
રત્નનું જન્મનામ) ૭૧

જેતલદે ૧૦૩

જેતસિંહ ૧૦૫

જેતસીબાઈ ૧૫૨

જેતા(શાહ) ૧૦૩

જેવંત/જયવંતીબાઈ ૧૪૦

જેસલ ૨૨

જેસંગજી (સ્થા. ગોંડલ સં. નેણશીપાટે,
હેમચંદજીશિ.) ૧૫૩

જેસંગજી (સ્થા. ચૂડા સં. વણારસીશિ.)
૧૫૪

જેસંઘ (શ્રેષ્ઠી) ૧૭૨

જેસિંગદે (=સિદ્ધરાજ જયસિંહ) ૧૧૬

જેસિંઘબાઈ (અં. વિવેકસાગરપાટે જિનેંદ-
સાગરનું જન્મનામ) ૧૩૦

જેસિંહકુમાર (અં. આર્ય રક્ષિતપાટે જયસિંહ-
સૂરિનું જન્મનામ) ૧૧૭

જેહિલ (નાગપાટે) ૪૯

જૈત્રસિંહ (રાણા) ૫૮

જોઈતા ૧૩૯

જોધરાજ ૮૮

જોધરાજજી (લોં./સ્થા. મોતીલાલજીપાટે)
૧૬૯

જોધા ૮૭

જોરાવરમલમલજી ૧૦૪, ૧૬૩

જ્ઞાનકીર્તિસૂરિ (પાશ્વ. વિજયકીર્તિશિ.) ૧૦૨

જ્ઞાનચંદ્ર (અં. ગૌતમસાગરનું પૂર્વનામ) ૧૩૧

જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. અમરપ્રભપાટે)
૧૬૦
જ્ઞાનચંદ્ર (પૂ. ગુણચંદ્રશિ.) ૧૭૭
જ્ઞાનચંદ્રજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા જીવરાજજી-
શિ.) ૧૬૯
જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ (વૃ.ત. ધર્મદેવપાટે) ૭૬, ૭૮
જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. ધર્મઘોષપાટે?
અમરપ્રભપાટે?) ૨૩૯
જ્ઞાનચંદ્રજી (સ્થા. કોટા સં. કૃતેહચંદ્રજીપાટે)
૧૬૪
જ્ઞાનમલજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
જીતમલજીપાટે) ૧૬૩
જ્ઞાનરત્નસૂરિ (ભિ.ડા.આ. આનંદરત્નપાટે)
૧૯૨
જ્ઞાનવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા ચારિત્ર-
વિજયશિ.) ૧૧૧
જ્ઞાનવિમલ (ખ. જિનચંદ્રશિ.) ૨૫
જ્ઞાનવિમલસૂરિ (ત. ધીરવિમલશિ., વિમલ
શાખાના પ્રવર્તક) ૯૩, ૧૧૩; જુઓ
નયવિમલ, નાથુમલ્લ
જ્ઞાનસાગર ૨૪૪
જ્ઞાનસાગર (અં. ઉદયસાગરનું દીક્ષાનામ)
૧૨૮
જ્ઞાનસાગરસૂરિ (વૃ.ત. ઉદયવલ્લભપાટે, રત્ન-
સિંહશિ.) ૭૯, ૮૨-૮૩
જ્ઞાનસાગરસૂરિ (બોર.પૂ. ઉદયસુંદરપાટે)
૧૮૩
જ્ઞાનસાગર (ના. ગુણદેવશિ.) ૨૩૭
જ્ઞાનસાગરસૂરિ (ત. દેવસુંદરશિ.) ૬૦-૬૧,
૬૨
જ્ઞાનસાગર (ત. પુણ્યસાગરશિ.) ૯૫
જ્ઞાનસાગર (અં. માણિક્યસાગરશિ.) ૯૭
જ્યેષ્ઠાચાર્ય (થારા.) ૨૩૩
જ્યેષ્ઠમલજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
પૂનમચંદ્રજીપાટે) ૧૬૩
જ્યેષ્ઠાંગગણિ (યુગ. ધર્મપાટે) ૨૩૨
ઝમકુ ૧૦૯, ૧૫૨
ઝખકુ ૩૧

ઝવેર ઋષિ (સ્થા. દરિયાપુરી સં. મોરારજી-
પાટે, પ્રાગજીશિ.) ૧૪૩
ઝવેરસાગર (ત. સાગર શાખા ગૌતમસાગર-
શિ.) ૧૧૪
ઝવા ૨૧૧
ઝંજણ ૩૧, ૫૯, ૧૩૭
ઝંઝરા ૧૮૦
ઝુમાબાઈ ૧૨૯
ઝૂમરમલ ૧૬૮
ટલસિંહ (ત. બુદ્ધિવિજય/બુટેરાયજીનું જન્મ-
નામ) ૧૧૦
ટાકરિયો (લોં.?) ૧૩૭
ટિડુ ૬૪
ટીડ ૧૦૬
ટેકસિંહ ૧૧૦
ટોકરસિંહ ૧૩૦
ટોડરમલજી (લોં. રઘુનાથજીપાટે) ૧૬૬
ઠાકુર ૨૧૩
ઠાકુરસિંહ (મંત્રી) ૨૧૨
ડાલચંદ્રજી/ડાલગણી (તેરા. માણકલાલજી/
માણકગણીપાટે) ૧૬૭-૬૮
ડાહીબાઈ ૧૪૭
ડાહ્યાજી (સ્થા. કચ્છ સં. કરસનજી/કૃષ્ણજી-
પાટે) ૧૫૬
ડુંગર ૧૩૪
ડુંગરશી/સી ૩૭
ડુંગરશી (સ્થા. ગોંડલ સં. રતનસીશિ.) ૧૫૨
ડુંગરશી (સ્થા. કચ્છ સં. વ્રજપાળજીપાટે)
૧૫૭
તત્ત્વવિમલસોમસૂરિ (લ.ત. દેવેન્દ્રવિમલસોમ-
પાટે) ૯૯
તત્ત્વાચાર્ય (જિનભદ્રગણિ-ક્ષમાશ્રમણશિ.)
જુઓ શીલાંકાચાર્ય
તત્ત્વાચાર્ય (હા./થારા. વટેશ્વરપાટે) ૨૩૩,
૨૩૪
તરુણપ્રભસૂરિ (ખ.) ૨૧, ૨૨
તલકસી (સ્થા. લીંબડી સં.) ૧૪૯
તલકસી (સ્થા. કચ્છ સં. દેવજીશિ.) ૧૫૫

તાપસ (આર્ય) (શાંતિશ્રેણિકશિ.) ૪૮
 તારાયંદ ૭૨
 તારાયંદ ઋષિ (ઉત્ત.) ૧૩૫-૩૬
 તારાયંદ (સ્થા. ઋષિ સં. કાનજીપાટે) ૧૪૪,
 ૧૪૫, ૧૪૬
 તારાયંદજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
 જ્યેષ્ઠમલજીપાટે) ૧૬૩, ૧૬૪; જુઓ
 હજારીમલ
 તારાયંદજી (સ્થા. રતલામ શાખા માધવ-
 મુનિપાટે) ૧૭૦
 તારાજી ૧૬૧
 તારાદેવી ૨૭, ૨૯
 તિલકસૂરિ (વિજય. ભીમસૂરિશિ.) ૧૫૯
 તિલકસૂરિ (વડ. મુનિશેખરપાટે) ૨૪૪
 તિલકાચાર્ય (પૂ. શિવપ્રભશિ.) જુઓ તિલક-
 પ્રભસૂરિ
 તિલકપ્રભસૂરિ (પૂ. ત્રિદશપ્રભપાટે) ૧૭૭
 તિલકપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા રત્નપ્રભપાટે)
 ૧૮૦
 તિલકપ્રભસૂરિ/તિલકાચાર્ય (પૂ. શિવપ્રભ-
 શિ.) ૧૭૫, ૧૭૭
 તિલોકચંદ ૨૯, ૩૮
 તિલોકશી ૨૭
 તિષ્યગુપ્ત (નિહવ) ૭
 તીશભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતિવિજયશિ.) ૪૫
 તુગલક (સુલતાન?) ૨૬૦
 તુલસી/તુલસીદાસજી (ગુજ.લોં. કાનજીપાટે)
 ૧૩૯
 તુલસીજી (તેરા. કાલૂરામજી/કાલૂગણીપાટે)
 ૧૬૮
 તુલસીદાસજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
 અમરસિંહજીપાટે) ૧૬૩
 તુલસીદાસજી (ગુજ.લોં. કાનજીપાટે) જુઓ
 તુલસી
 તેજપાલ ૨૦, ૧૩૬
 તેજપાલ (પ્રસિદ્ધ મંત્રી) ૫૮, ૨૩૬
 તેજપાલ સા (કડ. જિનદાસપાટે) ૧૭૨, ૧૭૩
 તેજપાલ સા (કડ. જવરાજપાટે) ૧૭૨

તેજબાઈ ૧૪૦, ૧૪૧
 તેજરત્નસૂરિ (વૃ.ત. અમરરત્નપાટે) ૮૪
 તેજલ ૧૩૬
 તેજશી/સી ૨૭, ૧૨૯, ૧૬૧
 તેજસાગર (અં. ક્ષમાસાગરશિ.) ૧૨૯
 તેજસિંહ ૧૫૧
 તેજસિંહ (ગુજ.લોં. કેશવજીપાટે) ૧૩૩,
 ૧૩૪, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૭
 તેજા ૮૭
 તેગા ૧૪૧
 તેરમાણ (હૂણરાજ) ૨૩૧
 તેલા ૭૭, ૧૩૫
 તેલારામજી ૧૬૮
 તેલિયાર ૨૦૫
 તેષલિપુત્ર ૨૩૦
 ત્રીકમજી (પાર્શ્વ. ગોવિંદજીશિ.) ૧૦૪
 ત્રિકમ મુનિ (ના.લોં. વણવીરશિ.) ૧૬૦,
 ૧૬૧
 ત્રિદશપ્રભસૂરિ (પૂ. ચંદ્રસૂરિશિ.) ૧૭૭
 ત્રિભુવનપાલ (રાજા) ૧૦૦, ૨૫૭
 ત્રિભુવનસિંહ ૨૦૬
 ત્રિલોક ઋષિ (સ્થા. ઋષિ સં. અયવંતાપાટે)
 ૧૪૪, ૧૪૫
 ત્રિલોકસિંહજી (ગુજ.લોં. શિવજીપાટે) ૧૪૧
 ત્રિશલા ૭
 થાવર ૧૪૦
 થાહરુમક્ષ ૩૭
 થિરા ૬૯
 થોભણ સા (કડ. લઘુજી/લહૂજીપાટે) ૧૭૩
 થોભણદે ૩૬
 દત્તસૂરિ (પૂર્ણ. આમ્રદેવપાટે) ૨૩૭
 દયાનંદસૂરિ (પક્ષી. મુનિચંદ્રપાટે) ૨૨૨
 દયાવિમંલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા
 દાનવિમલપાટે) ૧૧૪
 દયાશીલ (અં.) ૧૨૫
 દયાસાગરસૂરિ (વિજય.) ૧૫૯
 દયાસાગરસૂરિ (પૂ. દેવાણંદશિ.) ૧૭૮
 દયાસાર (ખ. જિનલાભપાટે જિનચંદ્રનું દીક્ષા-

નામ) ૨૮
 દરિયાખાન પીર ૧૪૨
 દર્ભાસિંહગણિ (ત. વિમલ શાખા આનંદ-
 વિમલપાટે) જુઓ હર્ષવિમલગણિ
 દર્શનવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 ચારિત્રવિજયશિ.) ૧૧૧
 દલસિંહ (ત. બુદ્ધિવિજય/બુટેરાયજીનું સંસારી
 નામ) ૧૧૦
 દલો સાહ ૧૩૮
 દલાજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા માણક-
 ચંદજીપાટે) ૧૬૮
 દશરથ (મંત્રી) ૨૧૨
 દાઉદશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન) ૨૬૧
 દાડિમદે ૩૭, ૯૭
 દાનધીરસૂરિ (લ.ત. હેમવિમલ-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૮૫
 દાનપ્રિયસૂરિ (પદ્મી. મહિધરપાટે) ૨૨૨
 દાનમલજી ૧૦૫
 દાનરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા ભાવરત્નપાટે)
 ૮૫, ૯૮
 દાનવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા
 ઉદ્યોતવિમલપાટે) ૧૧૪
 દાનશેખર વા. (લ.ત.) ૮૫
 દાનસાગરસૂરિ (અં. ગૌતમસાગરપાટે) ૧૩૧,
 ૧૩૨; જુઓ દેવજીભાઈ
 દાનહર્ષ (ત.) ૬૬, ૬૭
 દામાજીરાવ પહેલા (રાજા) ૨૬૨
 દામોદર ૧૩૮, ૧૮૮
 દામોદરસૂરિ (વડ. માણિક્યદેવપાટે) ૨૪૫
 દામોદરજી (ગુજ.લોં. રૂપસિંહજીપાટે) ૧૩૮
 દાહડ શેઠ ૧૧૭
 દિત્તારામ/દેવીદાસ (ત. આનંદવિજય/
 વિજયાનંદસૂરિનું જન્મનામ) ૧૧૨
 દિનશેખર/દિનેશ્વરસૂરિ (પદ્મી. સુવ્રતિપાટે)
 ૨૨૪
 દિત્તસૂરિ (ઈંદ્રદિત્તપાટે) ૧૦, ૪૮
 દીપચંદ(ભાઈ) ૧૦૪, ૧૧૨, ૧૪૨
 દીપચંદ (મુનિ?) ૧૩૭

દીપચંદજી (લોં. ટોડરમલજીપાટે) ૧૬૬
 દીપચંદજી (સ્થા. લીંબડી સં. નથુજીપાટે)
 ૧૫૦
 દીપવિજયજી (ત. પ્રેમવિજય તથા રત્નવિજય-
 શિ.) ૯૨, ૧૬૭
 દીપવિજય (ત. વિજયભૂપેંદ્રનું દીક્ષાનામ)
 ૭૩
 દીપાંબાઈ ૧૬૬
 દીર્ઘભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫
 દુર્ગદાસ (ઉત્ત. અર્જુનશિ.) ૧૩૫
 દુર્ગસિંહ ૩૨
 દુર્ગસ્વામી (પદ્મી. દેલપાટે) ૨૨૩-૨૪, ૨૨૫
 દુર્ગદાસજી (સ્થા. રત્નચંદ્રજી સં. ગુમાન-
 ચંદજીપાટે) ૧૬૮
 દુર્ગદાસજી (લોં./સ્થા. છોટા પૃથ્વીરાજજી-
 પાટે) ૧૬૮
 દુર્જય/દુર્જયંત (શિવભૂતિપાટે) ૪૯-૫૦
 દુર્ભવિકાપુષ્પમિત્ર (યુગ. આર્ય રક્ષિતશિ.
 તથા પાટે) ૧૨, ૪૯, ૨૩૦
 દુર્લભજી (સ્થા. બોટાદ સં. મૂળચંદ્રજીશિ.)
 ૧૫૫
 દુર્લભરાજ (રાજા) ૧૬, ૧૭, ૨૫૭; જુઓ
 દુલ્લભરાય
 દુલ્લચીરાય ૧૦૦
 દુલીચંદ ૧૪૫
 દુલ્લભરાય. (= દુર્લભરાજ) ૩૫
 દુઃપ્રસાહસૂરિ (સુધર્માપાટે) ૭
 દૂષ/દૂષ્યગણિ (વા. લોહિત્યપાટે) ૧૩, ૨૨૮;
 જુઓ દેસી (આર્ય)
 દેકા (શાહ) ૨૩
 દેદી/દેઢી ૧૧૭
 દેપાગર (ના.લોં. રૂપચંદપાટે) ૧૬૦-૬૧
 દેમીબાઈ ૧૩૧
 દેવચંદ ૧૧૦
 દેલ મહત્તર (પદ્મી. સૂરાચાર્યપાટે) ૨૨૩,
 ૨૨૫
 દેલહણદેવી ૧૯
 દેવસૂરિ વૃદ્ધ જુઓ વૃદ્ધદેવસૂરિ

- દેવસૂરિ (વડ. ગુણવંતપાટે) ૨૪૫
 દેવસૂરિ (ના. ચંદ્રપાટે) ૨૩૬
 દેવ વાયક (યુગ. દૂષ્યગણિપાટે) જુઓ
 દેવદ્વિંગણિ કામાશ્રમણ
 દેવસૂરિ (પક્ષી. મહેશ્વરપાટે) ૨૨૪
 દેવસૂરિ/દેવચંદ્રસૂરિ વાદી (વડ. મુનિચંદ્ર-
 શિ.) ૫૫-૫૬, ૮૮; જુઓ રામચંદ્ર,
 વાદિદેવસૂરિ
 દેવસૂરિ (વિમલચંદ્રપાટે, સુવિહિત પક્ષ-
 ગચ્છના સ્થાપક) ૧૫
 દેવ/વૃદ્ધસૂરિ (સમંતભદ્રપાટે) ૧૨
 દેવસૂરિ/રૂપશ્રી/અજિતદેવ (સર્વદેવપાટે)
 ૫૪, ૨૪૨, ૨૪૭
 દેવકલશ (ઉપ. દેવકલ્પોલશિ.) ૨૧૨
 દેવકલ્પોલ પા./ઉપા. (ઉપ. કર્મસાગરશિ.)
 ૨૧૧, ૨૧૨
 દેવકુમાર (અં. મેરુતુંગપાટે, જયકીર્તિનું જન્મ-
 નામ) ૧૨૪
 દેવકુમાર (ઉપ.) ૨૧૨
 દેવગુમ (ઉપ.) ૨૧૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં.) ૮૫-૮૬
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં., સં. ૧૪૭૮) ૨૧૪
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં., સં. ૧૫૦૮) ૨૧૪
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં., સં. ૧૬મી સદી)
 ૨૧૫
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં. ઈંદ્રગુમપાટે) ૨૧૪
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, વીર સં. બીજી
 સદી) ૧૮૫
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્ક/કૃષ્ણાચાર્યપાટે)
 ૧૮૭, ૧૮૮
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે સિદ્ધપાટે, સં. બીજી
 સદી) ૧૮૬
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૮૮૫ આસ.)
 ૧૮૮-૨૦૦
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૦૭૨)
 ૨૦૦, ૨૧૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે સિદ્ધપાટે, સં.
 ૧૧૦૮) ૨૦૨
- દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૧૬૫-
 ૧૨૩૨) ૨૦૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૨૫૨) ૨૦૪
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૩૩૦)
 ૨૦૪, ૨૦૫-૦૬
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૩૫૩)
 ૨૦૬, ૨૦૮, ૨૧૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૪૦૮-૮૬)
 ૨૧૧
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૫૦૨-૬૩)
 ૨૧૧-૧૨
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૬૩૧-૩૩)
 ૨૧૨
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૭૨૭) ૨૧૨
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૮૦૭) ૨૧૨
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૮૦૫) ૨૧૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે, સં. ૧૮૭૦)
 ૨૧૩; જુઓ ગયવરચંદ
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં. ધનવર્ધનપાટે) ૨૧૪
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં. સિદ્ધપાટે) ૨૧૪(૨)
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. સિદ્ધપાટે, 'પંચપ્રમાણી
 તર્ક'ના કંતી) ૨૦૦, ૨૧૩; જુઓ જિન-
 ચંદ્રગણિ, કુલચંદ્રગણિ
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. સિદ્ધપાટે, સં. ૧૨મી સદી)
 ૨૧૩
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ. સિદ્ધપાટે, સં. ૧૨૭૮)
 ૨૦૪; જુઓ વર્દમાન ઉપા.
 દેવગુમસૂરિ (ઉપ./દિવં. સિદ્ધાચાર્ય-સંતાને,
 સં. ૧૫૬૭-૮૮) ૨૧૫
 દેવગુમસૂરિ (હા. હરિગુમપાટે) ૨૩૩
 દેવચંદ/ચંદ્ર ૭૦, ૮૪, ૮૬, ૮૧, ૧૪૨
 દેવચંદજી (સ્થા. લીંબડી સં. મેઘરાજજીપાટે)
 ૧૫૦
 દેવચંદ્ર (અં. દેવેંદ્રસિંહનું જન્મનામ) ૧૨૦
 દેવચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮, ૧૮૨
 દેવચંદ્રજી (સ્થા. કચ્છ સં. કાનજીશિ.) ૧૫૬
 દેવચંદ્રસૂરિ (અં. વહાલી શાખા ગુણચંદ્રપાટે)
 ૧૧૮

દેવચંદ્રસૂરિ (પૂર્ણ. ગુણસેનપાટે) ૨૩૭
 દેવચંદ્રગણિ (ખ. દીપચંદશિ./રાજહંસશિ.)
 ૧૦૯
 દેવચંદ્ર (ઉપ. દેવગુમશિ.) ૨૦૫
 દેવચંદ્રસૂરિ (વ.૩. મુનિચંદ્રશિ.) જુઓ દેવસૂરિ
 દેવચંદ્રજી (સ્થા. સાયલા સં. મૂલજીપાટે)
 ૧૫૭
 દેવચંદ્રસૂરિ (રાજ. વર્ધમાનપાટે) ૨૪૧
 દેવચંદ્રસૂરિ (વ.૩. શાંતિસૂરિશિ.) જુઓ દેવેન્દ્ર-
 સૂરિ
 દેવચંદ્ર (ધર્મઘોષીય નાગેરી ગચ્છ શિવચંદ્ર-
 શિ.) ૧૬૦
 દેવચંદ્રસૂરિ (પૂ. શ્રીતિલકશિ.) ૧૭૭
 દેવચંદ્રસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. હીરાનંદપાટે) ૨૧૪
 દેવચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. હેમચંદ્રપાટે) ૧૦૫
 (બ્રાતૃચંદ્રપાટે એ ભૂલ)
 દેવજી ૮૯
 દેવજીભાઈ (અં. દાનસાગરનું જન્મનામ)
 ૧૩૧
 દેવજી (સ્થા. લીંબડી સં.) ૧૪૯; જુઓ
 અમરાભિધ ઋષિ
 દેવજી (સ્થા. કોટા સં. અનોપચંદ્રજીપાટે)
 ૧૬૪
 દેવજી (સ્થા. લીંબડી સં. અવિચલજીપાટે)
 ૧૪૯, ૧૫૧
 દેવજી (સ્થા. કચ્છ સં. કરસનજી/કૃષ્ણજી-
 પાટે) ૧૫૫, ૧૫૬
 દેવજી (સ્થા. ગોંડલ સં. જેસંગજીપાટે) ૧૫૩
 દેવજી (લીં. રત્નસિંહ/રત્નાકરશિ.) ૧૪૦,
 ૧૪૧, ૧૪૨ (નાકરશિ. એ માહિતી
 શંકાસ્પદ)
 દેવતિલકસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા પુરુષોત્તમપાટે)
 ૧૮૦
 દેવદત્ત ૮૫, ૮૬, ૮૬, ૨૨૨
 દેવપ્રભસૂરિ (સંભવત: દેવભદ્રસૂરિ, પૂ. પછી-
 થી આ.) ૧૮૬
 દેવપ્રભ મહત્તર (ઉપ. જંબૂનાગશિ.) ૨૦૧
 દેવપ્રભસૂરિ (મલ. દેવાનંદ તથા યશોભદ્ર-

પાટે) ૨૪૯
 દેવપ્રસાદ ૧૧૮
 દેવભદ્રગણિ પં. ૩૨, ૭૪-૭૫
 દેવભદ્રાચાર્ય (ખ.) ૧૮
 દેવભદ્રસૂરિ (પૂ.) ૫૭
 દેવભદ્રસૂરિ (રાજ. અજિતસિંહપાટે) ૨૪૧
 દેવભદ્રસૂરિ (રુદ્ર. અભયદેવપાટે) ૩૯, ૪૦
 દેવભદ્રસૂરિ (પૂ. ધર્મઘોષપાટે, વિમલગણિ-
 શિ.) ૧૭૬
 દેવભદ્ર ઉપા. (ચૈત્ર ગચ્છ, ભુવનચંદ્રપાટે)
 ૫૮, ૭૩, ૭૪
 દેવભદ્રસૂરિ (પિ. વિજયસિંહપાટે) ૨૪૭
 દેવભદ્રસૂરિ (પૂ. શીલગુણપાટે, આગમગચ્છ-
 પ્રવર્તક) ૧૭૫, ૧૮૬, ૧૮૭
 દેવભદ્રસૂરિ (મલ. શ્રીચંદ્રશિ.) ૨૪૯
 દેવમૂર્તિ (પૂ. પદ્મપ્રભશિ.) જુઓ દેવાનંદ
 દેવરત્નસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. ગુણવર્ધનપાટે)
 ૨૧૪
 દેવરત્નગણિ (આ. જયરત્નશિ.) ૧૯૦
 દેવરત્નસૂરિ (આ. જયાનંદપાટે) ૧૯૦
 દેવરત્નસૂરિ (વ.ત. તેજરત્નપાટે) ૮૪
 દેવરાજ ૨૦, ૨૪, ૮૭, ૮૯, ૯૭
 દેવરાજ (ત. રત્નશેખરપાટે લક્ષ્મીસાગરનું
 જન્મનામ) ૬૪
 દેવરાજજી (સ્થા. લીંબડી સં. અજરામરપાટે)
 ૧૪૯, ૧૫૫
 દેવરાજજી (સ્થા. કચ્છ સં. કર્મચંદ્રજીપાટે,
 દેવજીશિ.) ૧૫૫
 દેવરાજ (વિજય. પદ્મસાગરશિ.) ૧૫૯
 દેવર્દિગણિ ક્ષમાશ્રમણ/દેવવાચક (યુગ.
 દૂષ્યગણિપાટે, લોહિત્ય, ષાંડિલ્ય કે દૂષ્ય-
 ગણિના શિ.) ૧૩, ૧૫, ૪૭, ૪૯, ૨૨૨,
 ૨૨૯, ૨૩૧
 દેવલદે ૯૬
 દેવલદેવી ૨૩
 દેવવિજય ઉપા. (ત. સંભવત: વિજયરત્ન-
 શિ.) ૭૨
 દેવવિજય (ત. વિજયાણંદસૂરિ-આજ્ઞાનુવત્તી)

૯૦
 દેવશી ૧૩૧
 દેવસાગર (અં. ક્તોહસાગરશિ.) ૧૩૧
 દેવસાગર (અં. રવિચંદ્રશિ.) ૧૨૬
 દેવસિંહ ૧૨૪
 દેવસિંહ (ત. જગચંદ્રપાટે દેવેન્દ્રસૂરિનું સંસારી નામ) ૫૯
 દેવસિંહસૂરિ (પૂ. ચંદ્રસિંહશિ.) ૧૭૭
 દેવસુંદરસૂરિ (વટ.પૂ.) ૧૮૩
 દેવસુંદરસૂરિ (રુદ્ર. દેવેન્દ્રપાટે) ૪૦
 દેવસુંદર (ઉપ. પદ્મસુંદરશિ.) ૨૧૨
 દેવસુંદર (સાં. શાંતિસૂરિપાટે) જુઓ ઈશ્વર-સૂરિ
 દેવસુંદરસૂરિ (ત. સોમતિલકપાટે) ૬૦, ૬૧
 દેવસેનસૂરિ (વડ. પૂર્ણભદ્રપાટે) ૨૪૫
 દેવસેનગણિ (ધર્મ. યશોભદ્રશિ.) ૧૧૭, ૨૪૦
 દેવસોમ વા. (લ.ત. આણંદસોમશિ.?) ૮૭
 દેવા ૧૦૭, ૧૭૭
 દેવાનંદસૂરિ (જયદેવપાટે) ૧૪, ૫૧
 દેવાનંદ ઉપા. (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.?) ૨૦૫
 દેવાનંદસૂરિ (મલ. મુનિચંદ્રપાટે) ૨૪૯
 દેવાનંદ/દેવમૂર્તિ (પૂ. પદ્મપ્રભશિ.) ૧૭૭
 દેવાણંદસૂરિ (પૂ. પદ્મપ્રભશિ.?) ૧૭૮
 દેવીચંદ્ર ૧૪૫
 દેવીચંદ્ર (ત. વિજયભૂપેન્દ્રનું જન્મનામ) ૭૩
 દેવીદાસ ૯૪, ૧૪૧
 દેવીદાસ (ત. વિજયાનંદસૂરિનું જન્મનામ); જુઓ દિત્તારામ
 દેવીસિંહ ૧૬૨
 દેવેન્દ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮, ૧૭૯
 દેવેન્દ્રસૂરિ (ત. જગચંદ્રપાટે) ૫૮, ૫૯, ૭૩-૭૬, ૧૨૮; જુઓ દેવસિંહ
 દેવેન્દ્રસૂરિ (ના. ધનેશ્વરશિ.) ૨૩૬
 દેવેન્દ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. રત્નસિંહપાટે) ૧૬૦, ૨૩૯
 દેવેન્દ્રસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવ-સ્થપિત આચાર્ય) ૯૯

દેવેન્દ્રસૂરિ (ચંદ્ર. શાંતિપાટે, ખંડેલવાલગચ્છના સ્થાપક) ૨૧૭
 દેવેન્દ્રસૂરિ/દેવચંદ્રસૂરિ (વડ. શાંતિશિ.) ૨૪૭
 દેવેન્દ્રગણિ (વડ. સર્વદેવપાટે) જુઓ નેમિચંદ્ર-સૂરિ
 દેવેન્દ્રસૂરિ (રુદ્ર. સંઘતિલકપાટે) ૧૮, ૪૦, ૨૪૨
 દેવેન્દ્રવિમલસોમસૂરિ (લ.ત. આણંદસોમપાટે) ૯૯
 દેવેન્દ્રસિંહસૂરિ (અં. અજિતસિંહપાટે) ૧૨૦; જુઓ દેવચંદ્ર
 દેવો ૧૩૫
 દેશલ ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦
 દેશિગણિ (નંદિતપાટે) ૪૯
 દેસી (આર્ય) (સંભવતઃ દૂષ્યગણિ) ૨૨૯
 દોલતખાં સરદાર (સુલતાન) ૨૬૦
 દોલતરામ (મંત્રી) ૨૧૨
 દોલતરામજી (સ્થા. કોટા સં. મયારામજીપાટે) ૧૪૮, ૧૫૭, ૧૬૪
 દોલતરાવ (સિંધિયા) ૩૦
 દોલો (ના.ત. હેમતિલકનું જન્મનામ) ૧૦૦
 દ્રોણ ૧૧૬
 દ્વારકાદાસ (સ્થા. દરિયાપુરી સં. મેઘજીપાટે) ૧૪૩
 ધન ૧૭, ૨૩૮
 ધનકુમાર (અં. જયસિંહપાટે ધર્મઘોષનું જન્મ-નામ) ૧૧૮
 ધનગિરિ (ફલ્ગુમિત્રની પાટે) ૪૯
 ધનગિરિ સ્થવિર (સિંહગિરિશિ.) ૪૮
 ધનચંદ્ર (અં. દેવેન્દ્રસિંહપાટે ધર્મપ્રભનું જન્મ-નામ) ૧૨૦
 ધનચંદ્રસૂરિ (કૃ.) ૨૩૪
 ધનજી (ત. વૃદ્ધિસાગરપાટે લક્ષ્મીસાગરનું જન્મનામ) ૯૪
 ધનજી (સ્થા. લીંબડી સં. ગુલાબચંદપાટે) ૧૫૧
 ધનજી સા (કડ. રૂપચંદપાટે) ૧૭૪
 ધનતિલકસૂરિ (સા.પૂ. ધર્મતિલકપાટે) ૧૮૨

- ધનદત્ત ૨૩૩
 ધનદેવ ૧૩
 ધનદેવ (ઉપ. દેવગુપ્તશિ. યશોદેવનું પૂર્વનામ) ૨૧૩
 ધનદેવી ૧૭
 ધનપતિસિંહ ૩૦
 ધનપાલ ૧૭
 ધનપાલ (કવિ) ૫૪, ૨૩૩
 ધનપાલ (સર્વદેવપાટે?) ૧૧૫
 ધનપ્રભસૂરિ (રુદ્ર. ગુણચંદ્રપાટે) ૪૦
 ધનબાઈ ૧૦૪, ૧૩૧, ૧૫૩
 ધનમિત્રસૂરિ (પદ્મી. દયાનંદપાટે) ૨૨૨
 ધનરત્નસૂરિ (વૃ.ત. લલ્લિધસાગરપાટે હેમ-
 વિમલશિ.) ૮૩, ૮૪
 ધનરાજ ૬૩, ૧૦૩, ૧૭૧
 ધનરાજ (અં. જયકેસરીસૂરિનું જન્મનામ) ૧૨૪
 ધનરાજ (અં. દેવેન્દ્રસિંહપાટે ધર્મપ્રભનું જન્મ-
 નામ) ૧૨૦
 ધનરાજ (ગુ.લોં. દામોદરશિ.) ૧૩૮
 ધનરાજજી/ધનાજી (લોં./સ્થા. ધર્મદાસજી-
 પાટે) ૧૪૭, ૧૬૫
 ધનલાભ (અં. લાભશાખાપ્રવર્તક) ૧૨૪
 ધનવતી ૧૬૦
 ધનવર્ધનસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. સિદ્ધપાટે) ૨૧૪
 ધનશ્રી ૨૩૩
 ધનસાગરસૂરિ (વૃ.ત. ઉદયસાગરસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૮૩
 ધનસાર પા./ઉપા. (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.) ૨૧૧
 ધનાજી (લોં./સ્થા. ધર્મદાસજીપાટે) જુઓ
 ધનરાજજી
 ધનાજી (સ્થા. ઋષિ સં. વલ્લુજી/બલ્લુજીપાટે) ૧૪૫
 ધનાર્દ્ધ સ્થવિર (મહાગિરિશિ.) ૪૬
 ધની (શ્રેષ્ઠી) ૨૨૩
 ધનીબાઈ ૧૫૨
 ધનેશ્વર ૧૩
 ધનેશ્વરસૂરિ (ના. અભયદેવપાટે) ૨૩૬
 ધનેશ્વરસૂરિ (રાજ. અભયદેવપાટે) ૨૩૮,
 ૨૪૦
 ધનેશ્વરસૂરિ (રાજ. શ્રીચંદ્રપાટે ? સંભવતઃ
 અભયદેવપાટે) ૨૪૧
 ધનેશ્વરસૂરિ (સર્વદેવપાટે) ૭૫
 ધમ્મિલ ૭
 ધરમો ૧૩૭
 ધરાવઇ(ધરાપતિ) ૨૨૧
 ધર્મ(આર્ય) ૨૨૮
 ધર્મ (મંગુપાટે) ૪૭
 ધર્મસૂરિ (યુગ. માઢરસંભૂતિ કે સંભૂતિપાટે)
 ૨૩૨
 ધર્મ(આર્ય) (યુગ. રેવતીમિત્રપાટે) ૨૨૭,
 ૨૩૦
 ધર્મસૂરિ/ધર્મઘોષસૂરિ (રાજ. શીલભદ્રપાટે,
 ધર્મઘોષગચ્છ સ્થાપક) ૧૧૭, ૧૬૦,
 ૨૩૨, ૨૩૮, ૨૪૦
 ધર્મ (હસ્ત/હસ્તિનૂપાટે) ૪૮
 ધર્મકીર્તિ (દિ.) ૨૦૫
 ધર્મકીર્તિ ઉપા. (ત. દેવેન્દ્રશિ.) જુઓ ધર્મ-
 ઘોષસૂરિ
 ધર્મકીર્તિસૂરિ (પદ્મી. સૂરિસેનપાટે) ૨૨૧-૨૨
 ધર્મકુમાર (ના. વિભુધર્મશિ.) ૨૩૬
 ધર્મગુપ્તસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં.શિવસુંદરપાટે) ૨૧૪
 ધર્મઘોષસૂરિ (પૂ. ચંદ્રપ્રભપાટે) ૧૭૫, ૧૭૭,
 ૧૭૮, ૧૮૦, ૧૮૨
 ધર્મઘોષસૂરિ (વડ. ચંદ્રપ્રભપાટે) ૨૪૭
 ધર્મઘોષસૂરિ (અં. જયસિંહપાટે) ૧૧૭-૧૮;
 જુઓ ધનકુમાર
 ધર્મઘોષસૂરિ (આ. દેવભદ્રપાટે) ૧૮૬-૮૭
 ધર્મઘોષસૂરિ (પિ. દેવભદ્રપાટે) ૨૪૭
 ધર્મઘોષસૂરિ/ધર્મકીર્તિ ઉપા. (ત. દેવેન્દ્રશિ.
 તથા પાટે) ૫૮-૬૦; જુઓ ભીમસિંહ
 ધર્મઘોષસૂરિ (યુગ. કલ્પમિત્રપાટે) ૨૩૨
 ધર્મઘોષસૂરિ (રાજ. શીલભદ્રપાટે, ધર્મઘોષ-
 ગચ્છપ્રવર્તક) જુઓ ધર્મસૂરિ
 ધર્મઘોષસૂરિ (મદ્મી. સૂરપ્રિયપાટે) ૨૨૨
 ધર્મઘોષસૂરિ (ના. હેમપ્રભપાટે) ૨૩૬

ધર્મચંદ્રસૂરિ (સા.પૂ.જિનસિંહપાટે) ૧૭૮,
૧૮૧
ધર્મચંદ્રસૂરિ (પિ. ધર્મદેવપાટે) ૨૪૭
ધર્મચંદ્રસૂરિ (પ્રભાનંદની પાટે) ૧૧૫, ૧૧૬
ધર્મચંદ્રસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા વલ્લભપાટે)
૧૧૮
ધર્મચંદ્રસૂરિ (વડ. હરિભદ્રપાટે) ૨૪૨
ધર્મતિલકગણિ (ખ. જિનેશ્વરશિ.) ૨૦
ધર્મતિલકસૂરિ (સા.પૂ. ધર્મચંદ્રપાટે) ૧૮૨
ધર્મતિલકસૂરિ (પિ. ધર્મરત્નપાટે) ૨૪૮
ધર્મતિલકસૂરિ (અં. મહેન્દ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧
ધર્મતિલકસૂરિ (વડ. મુનિશેખરપાટે) ૨૪૪
ધર્મદાસ ૧૦૮
ધર્મદાસ (અં.ધર્મમૂર્તિનું જન્મનામ) ૧૨૫
ધર્મદાસ ૮૧, ૨૨૪
ધર્મદાસગણિ ('ઉપદેશમાલા'કાર) ૧૬
ધર્મદાસજી (સ્થા. પોતાની પરંપરાના પ્રવર્તક)
૧૪૩, ૧૪૭, ૧૬૫, ૧૬૮, ૧૭૦
ધર્મદાસ (ગુજ.લોં. જીવરાજશિ.) ૧૩૭
ધર્મદાસજી (વિજય. વિજયરાજ/વીજાપાટે)
૧૫૮
ધર્મદેવ વા. (ખ.) ૧૮
ધર્મદેવસૂરિ (વૃ.ત. મુનિશેખરપાટે) ૭૬, ૭૮
ધર્મદેવસૂરિ (પિ. વિજયસેનપાટે) ૨૪૭
ધર્મદેવ (પૂ. સૌભાગ્યરત્નશિ.) ૧૭૮
ધર્મનિધાન (ખ. જિનચંદ્રશિ.) ૨૫
ધર્મપ્રભસૂરિ (પૂ. તિલકપ્રભશિ.) ૧૭૭
ધર્મપ્રભસૂરિ/પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિ (અં. દેવેન્દ્રસિંહ-
પાટે) ૧૨૦; જુઓ ધનરાજ/ધનચંદ્ર
ધર્મપ્રભસૂરિ (પિ. ધર્મસિંહપાટે) ૨૪૮
ધર્મમતિ આચાર્ય (પદ્મી. શ્રીષેષા અને
સિદ્ધાચાર્યપાટે) ૨૨૪
ધર્મમંદિર (ખ. દયાકુશલશિ.) ૮૭
ધર્મમૂર્તિસૂરિ (અં. ગુણનિધાનપાટે) ૧૨૫,
૧૨૬, ૧૨૭; જુઓ ધર્મદાસ
ધર્મયશજી ૧૧૧
ધર્મરત્નસૂરિ (ખ.) ૨૩
ધર્મરત્નસૂરિ (પિ. ધર્મચંદ્રપાટે) ૨૪૮

ધર્મરત્નસૂરિ (ધં.આગમ. મેઘરત્નપાટે) ૧૮૧
ધર્મરત્નસૂરિ (વૃ.ત. ભૃગુકચ્છીય શાખા
વિજયરત્નપાટે) ૭૭-૭૮
ધનરત્નસૂરિ (ધં. આગમ. સૌભાગ્યસુંદરપાટે)
૧૮૧
ધર્મરંગ (ખ. જિનસમુદ્રપાટે જિનહંસસૂરિનું
દીક્ષાનામ) ૨૪
ધર્મરુચિ (જાપુલીયકવાદી) ૨૦૫
ધર્મરુચિ (ઉપ. ધર્મહંસશિ.) ૨૧૨
ધર્મવલ્લભગણિ/જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. વે. શાખા-
ના સ્થાપક, જિનચંદ્રશિ.) ૨૨, ૩૧-૩૨
ધર્મવલ્લભસૂરિ (પિ. ધર્મસાગરપાટે) ૨૪૮
ધર્મવિજય (ત. વૃદ્ધિવિજયપાટે વિજયધર્મનું
દીક્ષાનામ) ૧૧૧
ધર્મવિમલસૂરિ (પિ. ધર્મવલ્લભપાટે) ૨૪૭
ધર્મશેખરસૂરિ (વૃ.ત. જયતિલકસ્થાપિત
આચાર્ય) ૭૮
ધર્મશેખર (અં. જયશેખરશિ.) ૧૨૨
ધર્મશેખરસૂરિ (પૂ. જિનભદ્રપાટે) ૧૭૮
ધર્મશેખરસૂરિ (પૂ. જિનભદ્રપાટે?) ૧૮૩
ધર્મશેખરસૂરિ (પિ. ધર્મપ્રભપાટે) ૨૪૮
ધર્મસાગરસૂરિ (અં.) ૧૨૭
ધર્મસાગર (સાં. ઈશ્વરશિ.) ૨૩૫
ધર્મસાગરસૂરિ (પિ. ધર્મશેખરપાટે) ૨૪૮
ધર્મસાગરસૂરિ (પિ. પ્રભતિલકપાટે) ૨૪૮
ધર્મસાગર ઉપા. (ત. વિજયદાનશિ.?) ૫૭,
૬૭, ૭૫, ૮૦, ૮૪
ધર્મસિંહ (મંત્રી) ૨૧૨
ધર્મસિંહ (લોં. ક્ષેમકર્ણપાટે) ૧૩૮
ધર્મસિંહ (ગુજ.લોં. દેવજીશિ.) ૧૪૦, ૧૪૧,
૧૪૨
ધર્મસિંહસૂરિ (પિ. ધર્મતિલકપાટે) ૨૪૮
ધર્મસિંહજી (સ્થા. શિવજીશિ., દરિયાપુરી સં.
સ્થાપક) ૧૪૦, ૧૪૨, ૧૪૭, ૧૬૨
ધર્મસી ૨૬
ધર્મહર્ષસૂરિ (પિ. ધર્મવિમલપાટે) ૨૪૮
ધર્મહંસસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા ઇન્દ્રનંદિપાટે)
૧૦૭

- ધર્મહંસ (ઉપ. કક્કશિ.) ૨૧૨
 ધર્મહંસ (આ. સંયમરત્નશિ.) ૧૮૧
 ધર્મહંસ (બિડા.આ. હેમરત્નશિ.) ૧૮૨
 ધર્માદિત્ય(રાજા) જુઓ વિક્રમચરિત્ર
 ધવલદે ૮૦
 ધારણી ૧૩
 ધારલદે ૧૦૩
 ધારલદેવી ૨૨, ૨૬
 ધારશીભાઈ ૧૦૫
 ધારસિંહ ૨૧૦
 ધારિણી ૮, ૧૬૭
 ધાંધલશેઠ ૧૧૮
 ધીરમહાજી ૧૩૦
 ધીરરાજ ૨૪૮
 ધીરવિમલગણિ (ત. વિનયવિમલશિ.) ૮૩
 ધ્રુવસેન (રાજા) ૨૩૧
 નક્ષત્ર (ભદ્રપાટે) ૪૮
 નગલદે (મલિક) ૬૭
 નગરાજ ૬૩, ૧૨૫
 નગાજી ૧૭૦
 નથમલ(જી) ૭૦, ૧૩૮, ૧૫૮, ૧૬૬
 નથુ ૧૨૮
 નથુ (મુજ્જરશાહનું મૂળનામ) ૨૬૨
 નથુજી (સ્થા. લીંબડી સં. કાનજીપાટે) ૧૫૦
 નથમલજી/મહાપ્રજ્જી (તેરા. તુલસીજીપાટે)
 ૧૬૮
 નથુજી (સ્થા. કચ્છ સં. વસ્તાજીપાટે) ૧૫૭
 નત્રાચાર્ય (કો.) ૨૧૬
 નત્રસૂરિ (કો.) જુઓ પજૂનસૂરિ
 નત્રસૂરિ (કો. કક્કસૂરિશિ. સં. ૧૬૧૧-૧૭)
 ૨૧૬
 નત્રસૂરિ (રાજ.ના આઘપુરુષ) ૨૩૮
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. જસોદેવપાટે, સં. ૩૫૬) ૨૧૭
 નત્રસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્ત દ્વારા આચાર્યપદ)
 ૧૮૮
 નત્રસૂરિ (કો. નત્રાચાર્યસંતાને, સં. ૧૨૦૦
 આસ.) ૨૧૬
 નંત્રસૂરિ (ઉપ. યક્ષદેવ દ્વારા આચાર્યપદ)
- ૧૮૭
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૫૭૦) ૨૧૭
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૮૩૧) ૨૧૭
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૧૦૭૦)
 ૨૧૭
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૧૨૩૮)
 ૨૧૮
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૧૫૨૮-૩૨)
 ૨૧૮, ૨૧૮, ૨૨૦
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૧૬૧૩)
 ૨૨૦
 નત્રસૂરિ (પદ્મી. યશોદેવપાટે, સં. ૧૭૧૮)
 ૨૧૮
 નત્રસૂરિ (કો. વજ્રપાટે? સં. ૧૩૮૭-૧૪૮૭)
 ૨૧૬
 નત્રસૂરિ (કો. સાવદેવપાટે ? સં. ૧૪૫૬-
 ૬૬) ૨૧૬
 નત્રસૂરિ (કો. સાવદેવપાટે, સં. ૧૫૪૮-૭૩)
 ૨૧૬
 નપરાજ (ત. લક્ષ્મીસાગરપાટે સુમતિસાધુ-
 સૂરિનું જન્મનામ) ૬૪
 નભોવાહન (રાજા) (સંભવતઃ નહપાન)
 ૨૫૨, ૨૫૩
 નયચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. નંદિવર્ધનપાટે) ૨૩૮
 નયચંદ્રસૂરિ/નયનચંદ્રસૂરિ (વડ. નેમિચંદ્રપાટે)
 ૨૪૩-૪૪ (નયનચંદ્ર નામ ભ્રષ્ટ જણાય
 છે)
 નયચંદ્રસૂરિ (કૃ. સંભવતઃ પ્રસન્નચંદ્રપાટે, સં.
 ૧૨૮૭) ૨૩૪
 નયચંદ્રસૂરિ (કૃ. પ્રસન્નચંદ્રપાટે, સં. ૧૫૦૦
 આસપાસ) ૨૩૪
 નયનચંદ્રસૂરિ (વડ. નેમિચંદ્રપાટે) જુઓ
 નયચંદ્રસૂરિ
 નયનશેખર (અં. પાલીતાણીય શાખા) જુઓ
 નયશેખર
 નયપ્રભ (વૃ.ત. ક્ષેમકીર્તિશિ.) ૭૬
 નયવિજય (ત. લાભવિજયશિ.) ૭૦
 નયવિમલ (ત. વિમલ શાખા પ્રારંભક જ્ઞાન-

विमलनुं दीक्षानाम) ८३
 नयशेभर/नयनशेभर (अं. पावीताष्टीय-
 शाभा ज्ञानशेभरशि) १२७
 नयसुंदर (वृ.त. लानुमेरुशि.) ७७, ८०, ८४,
 १८१
 नरयंद्रसूरि/नरेंद्रप्रभसूरि (मल. देवप्रभपाटे)
 २४८
 नरयंद्रसूरि (विजयप्रभपाटे) ११५, ११६
 नरदेवसूरि (पक्षी. नागदित्रपाटे) २२१
 नरपति २०८
 नरपति (अ. जिनयंद्रपाटे जिनपतिनुं जन्म-
 नाम) १८
 नरपति (कड.) १७२
 नरपाल २०८
 नरवर्मा २२२
 नरवाहन (राजा) २५२
 नरशेभर (राजा) २२२
 नरसिंह(भाई) १२८, १५०
 नरसिंहसूरि (पू.) ५७
 नरसिंहसूरि (पू. रत्नसागरपाटे) १७६
 नरसिंहसूरि (विक्रमपाटे) १४, ५१
 नरसीदासज (लॉ./स्था. रोडीमलजपाटे)
 १६८
 नरेंद्रदेवसूरि (वड. दामोदरपाटे) २४५
 नरेंद्रप्रभसूरि (मल. देवप्रभपाटे) जुओ
 नरयंद्रसूरि
 नरेंद्रसोम जुओ मुनींद्रसोम
 नरोत्तमज (स्था. उज्जैन शाभा यीमनाज-
 पाटे) १६८
 नरोत्तमसूरि (पक्षी. विमलपाटे) २२५
 नवरंगदे ८७, १३८, १४१
 नवलबडेन १५१
 नवलमलज २१३
 नसरत/नासीरुद्दीन (गुलाम सुलतान, सं. १४-
 भी सदी) २५८-६०
 नडपान जुओ नभोवाहन
 नंद (राजा) २५२
 नंदनभद्र स्थविर (संभूतविजयशि.) ४५

नंदलालज (स्था. रतलामशाभा भोजम-
 सिंदजपाटे) १७०
 नंदलालज (स्था. डुकमयंदज सं.) १६४
 नंदित (जंभूपाटे) ४८
 नंदिलक्षपण/सूरि (वा. मंगुपाटे) २२७-२८,
 २३०
 नंदिवर्धनसूरि (राज./धर्म. पद्मानंदपाटे)
 २३८
 नंदीबाई १६४, १७०
 नाछल/नाछल (राजा) २५३
 नाकर ८४
 नाकर ऋषि (संभवतः रत्नाकर, लॉ.
 श्रीमलजपाटे) १४०, १४२
 नाग (नक्षत्रपाटे) ४८
 नागस्थविर (मडागिरिशि.) ४६
 नागयंद्रज (स्था. कच्छ सं. कानजपाटे, कर्म-
 सिंदजशि.) १५६; जुओ
 नागज १११, १५६
 नागज (स्था. नागयंद्रजनुं जन्मनाम) १५६
 नागजभाई (स्था. लींजी सं. देवराजज
 साथे दीक्षित) १४८
 नागज (स्था. लींजी सं.) १५१
 नागज (स्था. सायला सं. वालजपाटे)
 १५७
 नागदित्रसूरि (पक्षी. वृद्धवादीपाटे) २२१
 नागमित्र स्थविर (मडागिरिशि.) ४६
 नागरमलज (स्था.) ११०
 नागराज ५०, ६६
 नागडस्ती (वा. नंदिलपाटे) ४७, ५२,
 २२८, २३० (युग. वज्जसेनपाटे अे
 भूल)
 नागार्जुन (वा. डिमवंतपाटे, युग. सिंदपाटे)
 ४७, ५२, २२८, २३१
 नागेंद्रसूरि (युग. वज्जसेनशि. तथा पाटे,
 नागेंद्रकुलना स्थापक) ११, ५२, २२८,
 २३०; जुओ नागडस्ती
 नागेंद्र वा. (उप. सिद्धशि.) २०६
 नाथा १२८

નાથાજી (કડ.) ૧૭૪
 નાજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. મોરારજીપાટે,
 સુંદરજીશિ.) ૧૪૩
 નાથાજી (સ્થા. ખંભાત સં. રણછોડજીપાટે)
 ૧૪૬
 નાઠી (નાથી?) (શ્રાવિકા) ૫૭
 નાથી(બાઈ) ૬૭, ૧૫૮
 નાથુમહા (ત. વિમલ શાખા પ્રારંભક જ્ઞાન-
 વિમલનું જન્મનામ) ૮૩
 નાદરજી (સ્થા. રતલામ શાખા કિશનલાલજી-
 નું જન્મનામ) ૧૭૦
 નાનચંદ્રજી (સ્થા. લીંબડી સં.) ૧૫૧
 નાનચંદ્રજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. નાથાજી-
 શિ.) ૧૪૩
 નાનજી(બાઈ) ૮૭, ૧૫૧
 નાનબાઈ ૧૪૨
 નાનાલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદ્રજી સં. ગણેશી-
 લાલજીપાટે) ૧૫૮
 નાનિગ ૧૨૬
 નાનુબાઈ ૧૪૫, ૧૭૦
 નામઈબાઈ ૧૫૦
 નામલદે ૮૦
 નામિલદે ૧૨૬
 નાયકદે ૭૦
 નારણદાસજી (લોં./સ્થા. રામચંદ્રજીપાટે)
 ૧૬૮
 નારાયણ ૧૩૪
 નાલ્હા ૨૩
 નાસીરુદ્દીન (ગુલામ સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી)
 જુઓ નસરત
 નાસીરુદ્દીન (તઘલખ સુલતાન, સં. ૧૪૪૬-
 ૪૮) ૨૬૦
 નાસીરુદ્દીન મહમદશાહ (તઘલખ સુલતાન)
 જુઓ મહમદ બીજો
 નાહડ (મંત્રી) ૫૦
 નાહડ (રાજા) ૨૫૩
 નાહલણદે ૧૨૧
 નિત્યલાભ (અં. સહજસુંદરશિ.) ૧૨૭, ૧૨૮

નિધાનસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા.
 સ્વરૂપસાગરપાટે) ૧૧૪
 નિધિસાગર (ત. વૃદ્ધિસાગરપાટે લક્ષ્મીસાગર-
 નું દીક્ષાનામ) ૮૪
 નિવૃત્તિ-આચાર્ય (પછી. માનદેવાચાર્યનું
 અપરનામ) ૨૨૩
 નિવૃત્તિસૂરિ (પછી. ધર્મઘોષપાટે) ૨૨૨
 નિવૃત્તિસૂરિ (વજ્રસેનશિ., નિવૃત્તિકુલના
 સ્થાપક) ૧૧
 નીતિસાગર (અં. ગૌતમસાગરશિ.) ૧૩૧
 નીવાગર ૨૧૧
 નુનાજી (લોં.બીદાજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૫૮
 નૂનકરણજી (લોં./સ્થા. રામદયાળજીપાટે)
 ૧૬૮
 નૃપચંદ્રજી (ગુ.લોં. રત્નચંદ્રજીપાટે) ૧૪૨
 નેઢી ૧૧૭, ૧૧૮
 નેણશી (સ્થા. ગોંડલ સં. ભીમજીપાટે) ૧૫૩
 નેતસી ૧૩૮, ૧૪૧
 નેમસૂરિ (પછી. ધર્મમતિપાટે) ૨૨૪
 નેમચંદ/નેમિચંદ્રજી ૧૭૦
 નેમિચંદ ભાંડાગારિક ૨૦
 નેમિચંદ્ર (સ્થા. ઋષિ સં. આનંદ ઋષિનું
 જન્મનામ) ૧૪૫
 નેમિચંદ્ર (પ્રવચન સારોદ્ધાર'ના કતી) ૨૪૧,
 ૨૪૦
 નેમિચંદ્રસૂરિ (દેવસૂરિની પાટે) ૧૫
 નેમિચંદ્રસૂરિ (વડ. પૂર્ણપ્રભપાટે) ૨૪૩
 નેમિચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. મુનિચંદ્રપાટે) ૧૦૪
 નેમિચંદ્રસૂરિ (રાજ. વૈરસ્વામીપાટે) ૨૪૦
 નેમિચંદ્રસૂરિ/દેવેન્દ્રસાધુ/ગણિ (વડ. સર્વદેવ-
 પાટે, આમ્રદેવશિ.) ૫૪-૫૫, ૨૪૨,
 ૨૪૬, ૨૪૭
 નેમિદાસ ૨૮
 નેમિદાસ (ના.લોં. ભૈરવપાટે) ૧૬૧
 નેમસાગરસૂરિ (અં. દાનસાગરશિ.) ૧૩૧
 નેમિસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા
 મયગલસાગરપાટે) ૧૧૪
 નોડી ૧૨૧

न्यालयंदळ (स्था. धांगधा सं. अमरळशि.)

१५४

न्यायचंदळ (गुज. लो. कल्याणचंदळपाटे)

१४०

न्यायविजय (त. विजय संविग्न शाखा दर्शन-
विजयशि.) १११

पयाज्ञ १२८

पयाज्ञळ (स्था. धर्मदासळ परंपरा
मूलचंदळपाटे) १४७, १४८, १५८

पयायज्ञदास २८

पञ्चसूरि (नत्रसूरि?) (को., सं. १५१८)

२१६

पद्मसी १२६

पद्म स्थविर (वज्रस्वामीशि.) ४८

पद्मचंद्रसूरि (पार्थ. जयचंद्रपाटे) १०३

पद्मचंद्रसूरि (रुद्र. जिनशेखरपाटे) ३८

पद्मचंद्रसूरि (वृ. त. विजयचंद्रशि.) ७६

पद्मचंद्रसूरि/प्रभाचंद्रगणि (ना. विभुधप्रभ-
पाटे) २३६

पद्मतिलकसूरि (पि. पूर्णचंद्रशाखा) २४८

पद्मतिलक पा./उपा. (उप. देवगुमशि.?)

२११

पद्मतिलकसूरि (पू. देवसिंहशि.) १७७

पद्मतिलकसूरि (त. सोमतिलक-स्थापित
आचार्य) ६०

पद्मदेवसूरि (मल. नरचंद्र/नरेंद्रप्रभपाटे)

२४८

पद्मदेवसूरि (ना. वाह्मिदेव-स्थापित आचार्य)
८८

पद्मदेवसूरि (पि. शांतिसूरिशि.) २४७

पद्मदेवसूरि/सांभ्यसूरि (सर्वदेवपाटे) ११५,

११६

पद्मप्रभ उपा. २०१, २०२

पद्मप्रभ (पू. तिलकप्रभपाटे?) १७५

प्रभप्रभसूरि (पू. देवचंद्रशि.) १७७

पद्मप्रभसूरि (वड. देवसेनपाटे) २४५

पद्मप्रभसूरि (ना. त. वाह्मिदेवपाटे) ८८

पद्मप्रभसूरि (वड. वीरभद्र/वाह्मिदेवपाटे)

२४५

पद्ममेरुसूरि (पार्थ. आनंदमेरुशि.) १०२

पद्मविजयगणि (त. विजय संविग्न शाखा
उत्तमविजयपाटे) १०८; ज्यो पानाचंद

पद्मशेखरसूरि (पू.) १८३

पद्मशेखरसूरि (राज./धर्म. मलयचंद्रपाटे)

२३८

पद्मसागरसूरि (विजय. क्षमासागरपाटे)
१५८

पद्मसागर (त. सागर संविग्न शाखा
मयगलसागरपाटे) ११४

पद्मसिंह १२७

पद्मसी ३६

पद्मसुंदर (उप. देवकहोलशि.) २१२

पद्मसुंदरगणि (पार्थ. पद्ममेरुशि.) १०२-०३

पद्मसुंदर (उप./द्विवं. माणिक्यसुंदरशि.)
२१५

पद्मसुंदर (वृ. त. राजसुंदरशि.) ८४, ८५

पद्मा ३६

पद्मादेवी २४, २८

पद्मानंदसूरि (राज./धर्म. पद्मशेखरपाटे)
२३८

पद्मिनी २५८

परभत १३१, १३७

परमसागर (पक्षी. जयसागरशि.) २१८

परमहंस (हरिभद्रशि.) १४

परमानंदसूरि (वड. भद्रेश्वरशि.) २४२

परमानंदसूरि (ना. त. वाह्मिदेवस्थापित
आचार्य) ८८

परमानंदसूरि (त. विमलप्रभशि.) ६०

परमेश्वरी १४६

परशुरामळ/हरशुरामळ (स्था. हरळक्षपि
परंपरा गोधाळ/गोदाळपाटे) १५७,

१६४

परिपूष्हदेवसूरि (पि. धर्मघोषपाटे) २४७

पर्वत १८०

पर्वत (प्र. जिनेश्वरपाटे जिनप्रबोधनुं जन्म-
नाम) २०

- પહાણી ૧૦૦
 પંચાયણ (ના.લો.) ૧૬૦
 પાટમદે ૭૨
 પાતુ (પાતક) ૬૫
 પાદલિખ આચાર્ય/સૂરિ (સંભવતઃ નાગહસ્તી-
 શિ.) ૧૦-૧૧, ૪૮, ૨૨૮
 પાનબાઈ ૧૧
 પાનાચંદ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા પદ્મ-
 વિજયનું જન્મનામ) ૧૦૯
 પાનાચંદ (અં. કીર્તિસાગરપાટે પુણ્યસાગરનું
 જન્મનામ) ૧૨૮
 પાનાચંદજી (સ્થા. કચ્છ સં.) ૧૫૫
 પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ/પાસચંદ ઉપા. (ના.ત. સાધુ-
 રત્નપાટે, પાર્શ્વ.ના સ્થાપક) ૬૬, ૧૦૧,
 ૧૦૨
 પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. સુમતિભદ્રના વંશે,
 સંભવતઃ દેવચંદ્રપાટે) ૧૮૨; જુઓ
 પાસચંદ્રસૂરિ
 પાર્શ્વનાથ (તીર્થકર) ૯૫, ૧૯૩
 પાલક (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
 પાસચંદ્રસૂરિ (પૂ. દેવચંદ્રપાટે) ૧૭૮, ૧૮૨;
 જુઓ પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ
 પાસચંદ્ર ઉપા. (ના.ત. સાધુરત્નપાટે) જુઓ
 પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ, પાસો
 પાસમૂર્તિ વાચનાચાર્ય (ઉપ.દેવગુપ્તશિ.)
 ૨૦૫
 પાસવીર ૯૭
 પાસો (લોં? ના.ત. પાસચંદ?) ૧૩૭
 પાહિણી ૨૩૭
 પાંચીબાઈ ૧૫૬
 પાંડુભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫
 પિરોજશાહ/પીરોજ(શાહ)/ફિરોજશાહ/
 ફીરોજુદ્દીન (તઘલખ સુલતાન) ૧૦૦,
 ૨૪૨, ૨૪૪, ૨૬૦, ૨૬૧
 પીતાંબર ૧૫૩
 પીથલ ૧૩૭
 પીલાજીરાવ (રાજા) ૨૬૨
 પીરોજ(શાહ) સુલતાન) જુઓ પિરોજશાહ
- પુણ્યકીર્તિ (ખ. હર્ષપ્રમોદશિ.) ૧૧૪
 પુણ્યચંદ્ર (અં.) ૧૨૬
 પુણ્યચંદ્રસૂરિ (સા.પૂ. રામચંદ્રપાટે) ૧૮૨
 પુણ્યતિલકસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા ભાનુ-
 પ્રભપાટે) ૧૧૯
 પુન્યદેવ (ઉપ. દેવસુંદરશિ.) ૨૧૨
 પુણ્યપ્રભસૂરિ (કૃ. તપા શાખા) ૨૩૪
 પુણ્યપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા કમલપ્રભપાટે)
 ૧૮૧
 પુણ્યરત્નસૂરિ (પૂ. સુમતિપ્રભપાટે) ૧૭૭
 પુણ્યપ્રભસૂરિ (વડ. મુનિદેવપાટે) ૩૨, ૨૪૪,
 ૨૪૫
 પુણ્યરત્નસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 પુણ્યરત્નસૂરિ (અં. ગજસાગરપાટે) ૧૨૫
 પુણ્યરત્ન (વડ. ભાવદેવશિ.) ૨૪૫
 પુણ્યરત્નસૂરિ (ના.ત. લક્ષ્મીનિવાસપાટે)
 ૧૦૧, ૧૦૨
 પુણ્યવિજયજી (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 ચતુરવિજયશિ.) ૧૧૨
 પુણ્યવિમલસોમસૂરિ (લ.ત. તત્ત્વવિમલ-
 સોમપાટે) ૯૯
 પુણ્યસાગર (પિ. કર્મસાગરશિ.) ૨૪૮
 પુણ્યસાગરસૂરિ (ત. સાગર શાખા કલ્યાણ-
 સાગરપાટે) ૯૫
 પુણ્યસાગરસૂરિ (અં. કીર્તિસાગરપાટે) ૧૨૮-
 ૨૯; જુઓ પાનાચંદ
 પુણ્યસાર ૨૩૪
 પુણ્યોદયરત્નસૂરિ (ત. રત્ન શાખા મુક્તિરત્ન-
 પાટે) ૯૮
 પુના ૭૯
 પુરભાવ (? પુરબાઈ) ૧૩૯
 પુરાદે ૯૨
 પુરામલજી (લોં./સ્થા. નારણદાસજીપાટે)
 ૧૬૯
 પુરુષોત્તમજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૩
 પુરુષોત્તમજી (સ્થા. બરવાળા સં. વનાજીપાટે)
 ૧૫૪
 પુરુષોત્તમસૂરિ (પૂ.પ્ર. શાખા મુનિચંદ્રપાટે)

૧૮૦
 પુષ્કર મુનિ (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
 તારાયંદજીપાટે) ૧૬૩-૬૪; જુઓ
 અંબાલાલ
 પુષ્પગિરિ આર્ય (આર્ય રથની પાટે) ૪૯
 પુષ્પમિત્ર (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
 પુષ્પમિત્ર (યુગ. સ્વાતિપાટે) ૨૩૨
 પુંજા(ભાઈ) ૮૪, ૧૪૯
 પુંજાભાઈ ૧૫૧
 પુંજા શા (ત. જિનવિજયપાટે ઉત્તમવિજયનું
 જન્મનામ) ૧૦૯
 પુંજાજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. ઝવેરઠ્ઠિપાટે)
 ૧૪૩
 પુંજાજી (સ્થા. ગોંડલ સં. મૂળજીશિ.) ૧૫૩,
 ૧૫૭
 પુંજા ઠ્ઠિ (અં. વિમલચંદ્રશિ.) ૧૦૩
 પૂઅડ (રાજા) (ભૂયડ) ૨૫૫, ૨૫૬
 પૂગી ૧૭૭
 પૂનમચંદ્રજી (સ્થા. કચ્છ સં. છોટાલાલજીપાટે,
 દેવચંદ્રજીશિ.) ૧૫૬; જુઓ હીરજી
 પૂનમચંદ્રજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા,
 જ્ઞાનમલજીપાટે) ૧૬૩
 પૂનિગ ૨૨
 પૂરણમલજી ૧૬૭
 પૂરલદે ૧૨૪
 પૂર્ણચંદ્રસૂરિ (પિ. શાંતિસૂરિશિ.) જુઓ પૂર્ણ-
 દેવસૂરિ
 પૂર્ણચંદ્રસૂરિ (વડ.હરિભદ્રપાટે) જુઓ પૂર્ણપ્રભ
 પૂર્ણચંદ્રસૂરિ (ના.ત. હેમચંદ્રપાટે) ૧૦૦
 પૂર્ણદેવસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવ-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 પૂર્ણદેવસૂરિ/પૂર્ણચંદ્રસૂરિ (પિ. શાંતિસૂરિશિ.)
 ૨૪૭
 પૂર્ણપ્રભસૂરિ/પૂર્ણચંદ્રસૂરિ/પૂર્ણભદ્રસૂરિ (વડ.
 હરિભદ્રપાટે) ૨૪૩
 પૂર્ણભદ્રસૂરિ (રાજ.) ૨૪૧
 પૂર્ણભદ્રસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯

પૂર્ણભદ્રસૂરિ (થારા. શાલિભદ્રપાટે) ૨૩૩
 પૂર્ણભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫
 પૂર્ણભદ્રસૂરિ (વડ.હરિભદ્રપાટે) જુઓ પૂર્ણપ્રભ
 પૂર્ણભદ્રસૂરિ (વડ. હેમપ્રભપાટે) ૨૪૫
 પૃથ્વી ૭
 પૃથ્વીચંદ્રસૂરિ (ધર્મ. દેવસેનશિ.) ૧૧૭, ૨૪૦
 પૃથ્વીચંદ્રજી (લોં./સ્થા. મોતીરામજીપાટે)
 ૧૬૯
 પૃથ્વીધર ૫૯
 પૃથ્વીધર/પેથડ ૭૬
 પૃથ્વીરાજ (શ્રેષ્ઠી) ૩૮
 પૃથ્વીરાજજી (સ્થા. ધર્મદાસજીશિ.) ૧૪૭,
 ૧૬૯
 પેથડ જુઓ પૃથ્વીધર
 પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિ (અં. દેવેન્દ્રસિંહપાટે) જુઓ
 ધર્મપ્રભસૂરિ
 પ્રતાપસિંહ/પ્રતાપચંદ્ર ૩૦, ૩૧ (પ્રતાપચંદ્ર
 એ ભૂલ જણાય છે)
 પ્રતાપસિંહ બાબુ ૧૦૫
 પ્રદ્યુમ્ન (મલ. હેમચંદ્રસૂરિનું સંસારી નામ)
 ૨૪૯
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (ચં. કનકપ્રભશિ.) ૨૩૬
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (રાજ. જિનચંદ્રશિ.) ૨૪૧
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (વડ. મહેન્દ્રપાટે) ૨૪૩
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (યશોદેવપાટે) ૫૩
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (પૂર્ણ. યશોભદ્રપાટે) ૨૩૭
 પ્રદ્યુમ્નસૂરિ (રાજ. સર્વદેવપાટે) ૨૩૮
 પ્રદ્યુમ્ન કામાશ્રમણ (હરિભદ્રશિ.) ૫૨
 પ્રઘોતનસૂરિ (વડ. ઉઘોતનશિ.) ૨૧૯
 પ્રઘોતનસૂરિ (દેવસૂરિ/વૃદ્ધસૂરિપાટે) ૧૩,
 ૫૦
 પ્રબોધચંદ્ર (ખ. જિનવહ્નભપાટે જિનદત્તનું
 દીક્ષાનામ) ૧૮
 પ્રબોધમૂર્તિ (ખ. જિનેશ્વરપાટે જિનપ્રબોધનું
 દીક્ષાનામ) ૨૦
 પ્રભવસ્વામી (જંબૂસ્વામીપાટે) ૮, ૪૪, ૨૨૯
 પ્રભાચંદ્રસૂરિ (રાજ. ચંદ્રપ્રભશિ.) ૨૪૧
 પ્રભાચંદ્રગણિ (ના. વિબુધપ્રભપાટે) જુઓ

- પદ્મચંદ્રસૂરિ
પ્રભાદેવી ૩૮
પ્રભાનંદસૂરિ (અં. ઉદયપ્રભપાટે) ૧૧૫,
૧૧૬, ૧૧૮
પ્રભાનંદસૂરિ (રુદ્ર. દેવભદ્રપાટે) ૩૮-૪૦
પ્રભુચંદ્રસૂરિ (પદ્મી. સુંદરચંદ્રપાટે) ૨૨૫
પ્રમોદવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા
મહાદેવવિમલપાટે) ૧૧૩
પ્રમોદસાગર (ત. સાગર શાખા લક્ષ્મીસાગર-
પાટે કલ્યાણસાગરનું દીક્ષાનામ) ૮૫
પ્રમોદસુંદરસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા) ૧૦૭
પ્રશ્નચંદ્રસૂરિ (ના.ત. પદ્મપ્રભપાટે) જુઓ
પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ
પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ (કૃ. જયસિંહપાટે, સં. ૧૩૭૯?)
૨૩૪
પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ (કૃ. જયસિંહપાટે, સં. ૧૪૩૫
આસ.) ૨૩૪
પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ (કૃ. સંભવતઃ જયસિંહપાટે,
સં. ૧૫મી સદી ઉત્તરાધી) ૨૩૪
પ્રસન્નચંદ્ર/પ્રશ્નચંદ્રસૂરિ (વડ./ના.ત. પદ્મ-
પ્રભપાટે) ૮૯, ૨૪૫ (પ્રશ્નચંદ્ર નામ
ભષ્ટ જણાય છે)
પ્રાગજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. જીવણજીપાટે,
સુંદરજીશિ.) ૧૪૩
પ્રાણલાલજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૪
પ્રિયગ્રંથ સ્થવિર (સુસ્થિત અને સુપ્રતિબુદ્ધ-
શિ.) ૪૭
પ્રીતિમતી ૧૧૮
પ્રીતિસાગર (ખ. જિનભક્તશિ.) ૨૮
પ્રીમલદે ૮૪
પ્રેમચંદ ૭૨, ૧૩૦
પ્રેમજી(ભાઈ) ૮૩, ૧૫૩
પ્રેમરાજ ૧૦૪, ૨૧૨
પ્રેમરાજજી (સ્થા. કોટા સં. રોડમલજીપાટે)
૧૬૪
પ્રેમલદે ૮૪
પ્રેમાદે ૧૦૪
ફકીરચંદ ૧૬૩
- ફકીરચંદજી (સ્થા.) ૧૫૩
ફતા ૮૦-૮૧
ફતેહચંદજી (સ્થા. કોટા સં. ખેમશીજીપાટે)
૧૬૪
ફતેહચંદજી (સ્થા. કોટા સં. ગોવિંદરામજી-
પાટે) ૧૬૪
ફતેહસાગર (અં. રંગસાગરશિ.) ૧૩૧
ફતેહસિંહરાવ (રાજા) ૨૬૨
ફરશુરામજી (સ્થા. હરજીઠ્ઠણિ પરંપરા) જુઓ
પરશુરામજી
ફરોકશીર (બાદશાહ) ૨૬૦
ફલ્ગુમિત્ર (યુગ. જ્યેષ્ઠાંગપાટે) ૨૩૨
ફલ્ગુમિત્ર (પુષ્પગિરિપાટે) ૪૮
ફિરોજશાહ/શીરોજુદીન (તખલખ બાદશાહ)
જુઓ પિરોજશાહ
ફુરિયા ૧૫૦
ફૂલબાઈ (ફૂલાબાઈ) ૧૪૪
ફૂલા(બાઈ) ૩૮, ૧૬૩
ફોજમલજી (લોં. ભીખનજીપાટે) ૧૬૬
બકોરભાઈ ૧૧૦
બજરંગજી (લોં.) જુઓ વજ્રાંગજી
બગાજી ૧૬૭
બાપ્પભટ્ટિ ૫૧
બળદેવજી (સ્થા. કોટા સં. કીશનલાલજીપાટે)
૧૬૪
બલમિત્ર (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
બલવંત ૧૭૩
બલિભદ્રસૂરિ/વસુદેવસૂરિ (સાં. યશોભદ્રશિ.
હાથુડીગચ્છ સ્થાપક) ૨૩૪-૩૫
બલિસ્સહ સ્થવિર (વા. સુહસ્તીપાટે, મહા-
ગિરિશિ.) ૪૬, ૪૭, ૨૨૬, ૨૨૭
બદ્ધુજી ૧૬૬
બહાદુરશાહ/શાહઆલમ પહેલો (મોગલ
બાદશાહ, સં. ૧૭૬૪-૬૯) ૧૬૨, ૨૬૦
બહાદુરશાહ (મોગલ બાદશાહ, સં. ૧૮૮૪-
૧૯૧૪) ૨૬૨
બહાદુરશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન) ૮૬;
જુઓ બાધરશાહ

બહીલોલખાં (સુલતાન) ૨૬૦
 બહુલ સ્થવિર (મહાગિરિ અને સુહસ્તીપાટે)
 ૨૨૦; જુઓ ઉત્તર સ્થવિર
 બહેરામશા (સુલતાન) ૨૬૦
 બંશીધર ૧૭૦
 બાણ (કવિ) ૫૦
 બાદલા ૧૮૧
 બાધરશાહ/બહાદુરશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન)
 ૭૭, ૨૬૧, ૨૬૨
 બાબર (બાદશાહ) ૨૬૦
 બાબી ભટ્ટ ૬૩
 બાલચંદ (ઉપ. દેવગુપ્તશિ. સિદ્ધસૂરિનું દીક્ષા-
 નામ) ૨૦૬
 બાલચંદ (ગુજ.લોં. ભાગચંદ્રજીપાટે) જુઓ
 વાલચંદ્રજી
 બાલચંદ્રસૂરિ (ચં. હરિભદ્રશિ.) ૫૦
 બાલૂજી ૧૬૮
 બાહુલિ ૨૦૫
 બિંદુસાર (રાજા) ૧૦, ૨૫૪
 બિંબિસાર જુઓ શ્રેણિક (રાજા)
 બુટાસિંહ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા બુદ્ધિ-
 વિજય/બુટેરાયજીનું સંસારી નામ) ૧૧૦
 બુટેરાયજી (ત. વિજયસંવિગ્ન શાખા મણિ-
 વિજયપાટે) જુઓ બુદ્ધિવિજય
 બુદ્ધસિંહજી ૧૪૬
 બુદ્ધિરત્ન (ત. રત્નશાખા કીર્તિરત્નશિ.) ૮૮
 બુદ્ધિવિજયસૂરિ/બુટેરાયજી (ત. વિજય
 સંવિગ્ન શાખા મણિવિજયપાટે) ૧૧૦,
 ૧૧૧, ૧૧૨; જુઓ ટલસિંહ, દલસિંહ,
 બુટાસિંહ
 બુદ્ધિસાગર (ખ. વર્ધમાનસૂરિશિ.) ૧૫, ૧૬,
 ૧૭; જુઓ શ્રીપતિ
 બુદ્ધિસાગરસૂરિ (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા
 સુખસાગરશિ.) ૧૧૪
 બુધમલજી (સ્થા. રઘુનાથજીનો સં.) ૧૬૬
 બૂરા (લોં.?) ૧૩૭
 બૂવક-સુલતાન) ૨૬૦
 બેચરદાસજી (સ્થા. ખંભાત સં. નાથાજીપાટે)

૧૪૬
 બ્રહ્મઋષિ (ચિત્રવાલગચ્છ) ૭૫
 બ્રહ્મર્ષિ/વિનયદેવસૂરિ (ના.ત. પાર્શ્વચંદ્રશિ.)
 ૧૦૧, ૧૦૨
 બ્રહ્મગણિ સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬
 બ્રહ્મદ્વીપ/બ્રહ્મદીપકસિંહ (વા. રેવતીનક્ષત્ર-
 શિ. અને પાટે) જુઓ સિંહ
 બ્રહ્મો (લોં.? બ્રહ્મ ઋષિ?) ૧૩૭
 ભઇરવદાસ ૮૬
 ભક્તાદે ૧૦૪
 ભક્તાદેવી ૩૮, ૧૬૨
 ભક્તિક્ષેમ (ખ. જિનસૌખ્યપાટે જિનભક્તિ-
 સૂરિનું દીક્ષાનામ) ૨૮
 ભગતાદે ૪૩
 ભગવાનજી ૭૩
 ભગવાનજી (નાના) (સ્થા. દરિયાપુરી સં.
 પુંજાજીપાટે) ૧૪૩
 ભટાનીક (રાજા) ૧૮૫
 ભટ્ટસ્વામી (પદ્મી. ઈંદ્રદેવપાટે) ૨૨૩
 ભટ્ટિલ ૮
 ભદ્ર (કાલકપાટે) ૪૮
 ભદ્ર (દુર્જય અને કૃષ્ણની પાટે) ૪૮
 ભદ્રગુપ્તઆચાર્ય/સૂરિ (યુગ. ધર્મપાટે) ૧૧,
 ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૨૨૭, ૨૨૮
 ભદ્રગુપ્તસૂરિ (ઉપ./દિવં. હર્ષપ્રભપાટે) ૨૧૪
 ભદ્રપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા જિનેશ્વરપાટે) ૧૮૦
 ભદ્રબાહુસ્વામી (સંભૂતિવિજયપાટે) ૮, ૯,
 ૪૫, ૫૩, ૨૨૮
 ભદ્રેશ્વરસૂરિ (રાજ. ચંદ્રપ્રભપાટે) ૨૪૧
 ભદ્રેશ્વરસૂરિ (વડ. તિલકપાટે) ૨૪૪
 ભદ્રેશ્વરસૂરિ (પૂ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૭૫, ૧૭૭,
 ૧૭૮
 ભદ્રેશ્વરસૂરિ (વડ. વાહિદેવપાટે) ૮૮, ૨૪૧
 ભરતેશ્વરસૂરિ (રાજ. શીલભદ્રપાટે) ૨૪૦
 ભરમાદે ૨૩૮, ૬૬
 ભલ્લરાજ ૧૬૧
 ભવાન (ત. સોમવિમલશિ.) ૧૮૧
 ભવાનદાસ ૭૨

- ભવાનીદાસ ૮૬
 ભવાનીદાસજી (સ્થા. પંજાબ સં. વિંદરાવનજી-
 પાટે) ૧૪૬
 ભાઈચંદજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. ઈશ્વર-
 લાલજીપાટે) ૧૪૪
 ભાઈદાસ ૨૮
 ભાઈલાલ ૧૪૮
 ભાઈહરાજ (રાજા) ૨૫૩
 ભાગચંદ/દ્ર ૩૮, ૧૬૧
 ભાગચંદ્રજી (લોં./સ્થા. મનોરદાસજીપાટે)
 ૧૬૮
 ભાગચંદ્રજી (ગુજ.લોં. સુખમલજીપાટે) ૧૪૧
 ભાગ્યચંદ્રજી (ગુજ.લોં. જયચંદજીશિ.) ૧૩૮
 ભાગ્યરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા સુમતિરત્ન-
 પાટે) ૮૮
 ભાગ્યસાગરજી (અં.વિવેકસાગરશિ.) ૧૩૦
 ભાટી (રાજા) ૧૦૦
 ભાડે/ભાદો (ખ. જિનરાજપાટે જિનભદ્રનું
 જન્મનામ) ૨૨
 ભાણક ૧૮૮
 ભાણજી (સ્થા. લોંબડી સં. દેવરાજપાટે)
 ૧૪૮
 ભાણજી (સ્થા. ખંભાત સં. હરખચંદજીપાટે)
 ૧૪૬
 ભાણબાઈ ૧૫૫
 ભાણાજી (લોંકાગચ્છના પહેલા સાધુ) ૧૩૩,
 ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૪૪
 ભાણી ૭૧
 ભાદાજી ૪૩
 ભાનુચંદ્ર વા. ૨૪
 ભાનુચંદ્ર (લોં. યતિ) ૧૩૪
 ભાનુચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. શિવચંદ્રપાટે) ૧૦૪
 ભાનુચંદ્ર ઉપા. (ત. સૂરચંદ્રશિ.) ૬૮
 ભાનુપ્રભસૂરિ (અં. વહ્નભીશાખા ક્ષેમપ્રભ-
 પાટે) ૧૧૮
 ભાનુમિત્ર (રાજા) ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
 ભાનુમેરુ (વટ.પૂ. કલ્યાણસાગરશિ.) ૧૮૩
 ભાનુમેરુગણિ ઉપા. (વૃ.ત. ધનરત્નશિ.) ૮૪
 ભાનૂદયસોમસૂરિ (લ.ત.આણંદસોમશિ.) ૮૮
 ભારમલ ૧૦૪, ૧૨૮, ૧૬૦
 ભારીમલજી (તેરા. ભીખણજી/ભિક્ષુજીપાટે)
 ૧૬૬-૬૭
 ભાવચંદ્ર ઉપા. (ઉપા.?) ૨૧૦
 ભાવચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. જયચંદ્રપાટે) ૧૮૨
 ભાવડ ૬૬, ૧૦૩
 ભાવડ (સં. સિદ્ધાંતસાગરપાટે ભાવસાગરનું
 જન્મનામ) ૧૨૪
 ભાવદેવસૂરિ (વડ. પુણ્યપ્રભપાટે) ૨૪૪,
 ૨૪૫ (સંયમરત્નપાટે એ હકીકત
 શંકાસ્પદ)
 ભાવપ્રભાચાર્ય (ખ.) ૨૩
 ભાવપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા મહિમાપ્રભપાટે)
 ૧૮૧
 ભાવરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા જયરત્નપાટે)
 ૮૭; જુઓ ભીમકુમાર
 ભાવવર્ધન ઉપા. (અં. વર્ધન શાખા સ્થાપક)
 ૧૨૪
 ભાવસાગરસૂરિ (અં. સિદ્ધાંતસાગરપાટે)
 ૧૨૪-૨૫; જુઓ ભાવડ
 ભાવહર્ષ ઉપા. (ખ. સાગરચંદ્ર શાખા કુલ-
 તિલકશિ., ભાવહર્ષીય શાખાના સ્થાપક)
 ૨૬, ૪૧-૪૨
 ભીખનજી (લોં. ખેતશીપાટે) ૧૬૬
 ભીખણજી/ભિક્ષુજી (તેરા. સ્થુનાથજીપાટે)
 ૧૬૬, ૧૬૭
 ભીદાજી (લોં. ભાણજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫
 ભીમ (થારા. શાંતિસૂરિ/શાંત્યાચાર્ય સં.
 ૧૧મી સદીનું જન્મનામ) ૨૩૩
 ભીમસૂરિ (વિજય. વિનયસાગરપાટે) ૧૫૮
 ભીમકુમાર (ત. જયરત્નપાટે ભાવરત્નનું
 જન્મનામ) ૮૭
 ભીમજી ૮૪, ૧૦૮
 ભીમજી (સ્થા. ગોંડલ સં. ડુંગરશીપાટે)
 ૧૫૨-૫૩
 ભીમદેવ (રાજા) ૧૮૭, ૨૦૨, ૨૩૩, ૨૫૭
 ભીમદેવ લઘુ (રાજા) ૨૫, ૨૫૮

ભીમદેવસૂરિ (મદ્દી. સોમતિલકપાટે) ૨૨૫
 ભીમબાઈ ૧૦૫
 ભીમરાજ (ખ. જિનસૌખ્યપાટે જિનભક્તિનું
 જન્મનામ) ૨૮
 ભીમશી/સી ૮૬, ૧૨૮
 ભીમસિંહજી (મહારાણા) ૭૩
 ભીમા ૧૦૨
 ભીમાજી (લોં. નુનાજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫
 ભુવનકીર્તિસૂરિ (વ.ત. જયરત્નપાટે) ૭૮, ૮૪
 ભુવનચંદ્રસૂરિ (ધનેશ્વરપાટે) ૭૪
 ભુવનતિલકસૂરિ (પૂ. શાંતિભદ્રપાટે) ૧૭૬
 ભુવનતુંગસૂરિ (અં. તુંગ શાખા પ્રારંભક)
 ૧૨૦
 ભુવનપાલ (રાજા) ૨૪૮
 ભુવનપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા જયપ્રભપાટે)
 ૧૮૦
 ભુવનરત્નસૂરિ (ખ.) ૨૨
 ભુવનસુંદરસૂરિ (ત. સોમસુંદરશિ.) ૬૧, ૬૨,
 ૬૩
 ભૂખણજી (સ્થા. ધ્રાંગધા સં. વિઠલજીશિ.)
 ૧૫૪
 ભૂખણદાસ ૧૨૮
 ભૂતદિત્ત (વા. તથા યુગ. નાગાર્જુનશિ. તથા
 પાટે) ૪૭, ૫૨, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૧
 ભૂધરજી (લોં. ધનાજી/ધનરાજજીપાટે) ૧૬૫,
 ૧૬૬, ૧૬૮
 ભૂપાલ શેઠ ૧૨૩
 ભૂયડ (રાજા) જુઓ પૂઅડ
 ભૂરામલજી ૩૦
 ભેરુદાસજી (લોં. દીપચંદ્રજીપાટે) ૧૬૬, ૧૬૮
 ભેંસા શાહ ૨૦૨
 ભૈરવ (ના.લોં. કલ્યાણપાટે) ૧૬૧
 ભૈરવદાસ જુઓ ભઈરવદાસ
 ભોજદેવ (રાજા) ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૪૭
 ભોજ (ખ.વે. જિનમેરુપાટે જિનગુણનું જન્મ-
 નામ) ૩૨
 ભોજકુમાર (વટ.પૂ. ભાનુમેરુશિ.) ૧૮૩
 ભોજદેવ (રાજા) જુઓ ભોજ

ભોજરાજ (શ્રા.) ૨૮, ૧૫૦
 ભોજરાજ (ના.લોં. જગજીવનપાટે) ૧૬૨
 ભોપતનજી ૧૬૨
 ભ્રાતૃચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. હેમચંદ્રપાટે) ૧૦૫, ૧૩૦
 ભીમસિંહ (ત. દેવેન્દ્રપાટે ધર્મઘોષ/ધર્મકીર્તિનું
 સંસારી નામ) ૫૮
 મકરૂબખાન ૮૯
 મગનમુનિ (સ્થા. ઉજજૈન પરંપરા?) ૧૭૦
 મગનલાલ મુનિ (સ્થા. હુકમીચંદ્રજી સં.)
 ૧૫૮
 મઘરાજજી/મઘવાગણી (તેરા. જીતમલજી/
 જયાચાર્યપાટે) ૧૬૭, ૧૬૮
 મણિરત્ન વિદ્યાધર (ઉપ. રત્નપ્રભનું જન્મ-
 નામ) ૧૮૩
 મણિરત્નસૂરિ (વિજયસિંહપાટે) ૫૮
 મણિલાલ સા (કડ. કાનજીપાટે) ૧૭૪
 મણિલાલજી (સ્થા. લીંબડી નાનો સં. મોહન-
 લાલજીપાટે) ૧૪૩, ૧૫૨
 મણિવિજયસૂરિ(દાદા) (ત. વિજય સંવિગ્ન
 શાખા કસ્તૂરવિજયપાટે) ૧૧૦, ૧૧૧;
 જુઓ મોતીચંદ
 મણિવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા
 પ્રમોદવિમલપાટે) ૧૧૩
 મતિપ્રભ (પૂ. ગુણપ્રભશિ.) ૧૭૮
 મણિરત્ન (ત. રત્નશાખા ભાવરત્નશિ.) ૮૭
 મતિશેખર (ઉપ. શીલસુંદરશિ.) ૨૧૧, ૨૧૨
 મતિસાગર (આ. ગુણમેરુશિ.) ૧૮૧
 મતિસાગર પા./ઉપા. (ઉપ. દેવગુમશિ.)
 ૨૧૧, ૨૧૨
 મથુરાદાસ ૧૪૬
 મદન ૯૧
 મનક ૮
 મનજી(ભાઈ) ૮૧, ૧૫૪
 મનસારામ ૧૪૬
 મનસુખ ૩૦
 મનિયા ૮૧, ૮૨
 મનોરદાસજી (સ્થા. ધર્મદાસજીશિ.) ૧૪૭,
 ૧૬૯

- મનોરમસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવસ્થાપિત આચાર્ય) ૯૯
- મનોહરદાસ ૨૭
- મત્રાલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં. હુકમી-ચંદજી પાટે?) ૧૬૪
- મન્મથસિંહ ૧૭૭
- મયગલસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા નિધાનસાગરપાટે) ૧૧૪
- મયગલસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા માનસાગરપાટે) ૧૧૪
- મયાચંદજી (સ્થા. રતલામ શાખા ઉદય-ચંદજીપાટે? ખુશાલજીશિ.) ૧૭૦
- મયારત્ન (ત. રત્નશાખા કીર્તિરત્નશિ.) ૯૮ (કીર્તિરત્નના ગુરુભાઈ એ ભૂલ)
- મયારામજી/મહારાજજી (સ્થા. હરજીઋષિ પરંપરા લોકપાલ/લોકમલજીપાટે) ૧૫૭, ૧૬૪
- મયૂર (કવિ) ૫૦
- મરઘાભાઈ ૧૩૫
- મરુદત્ત ૨૨૧
- મલયગિરિસૂરિ ૭૫, ૯૯
- મલયચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. સાગરચંદ્રપાટે) ૧૬૦, ૨૨૯
- મલયચંદ્રસૂરિ (પૂ. સાધુરત્નાશિ.) ૧૭૮
- મલયપ્રભસૂરિ (વડ. માનતુંગપાટે) ૨૪૭
- મલુકચંદ (સ્થા. દરિયાપુરી સં. ભગવાનજી-પાટે) ૧૪૩, ૧૪૪
- મલુકચંદજી (સ્થા. પંજાબ સં. ભવાનીદાસ-પાટે) ૧૪૬
- મલુકરત્ન (ત. રત્નશાખા) ૯૮
- મલ્લિષેષ આચાર્ય/સૂરિ (ના. ઉદયપ્રભપાટે) ૪૧, ૨૩૬
- મલ્હારરાવ (રાજા) ૨૬૨
- મવજુદીન (સુલતાન) જુઓ મોજુદીન
- મસૂદ (સુલતાન) ૨૬૦
- મહતાબદેવી ૧૧૦
- મહિમ્મદ (મિલજી સુલતાન) ૮૨ (ઉલ્લેખ અનૈતિહાસિક જણાય છે)
- મહમૂદ/મહિમદ ગીઝની (સુલતાન) ૨૫૯, ૨૬૦
- મહમદ ઘોરી જુઓ શહાબદીન
- મહમુદ/મહિમદ (તઘલખ સુલતાન, સં. ૧૪૦૦ આસ.) ૪૧, ૨૩૪, ૨૪૨, ૨૬૦
- મહિમુદ (સુલતાન, સં. ૧૪૪૭-૪૮) (મહમદ તઘલખ બીજો?) ૨૬૦
- મહમદ (બીજો)/નાસિરુદીન મહમદશાહ (તઘલખ સુલતાન, સં. ૧૪૪૯-૬૯) ૧૨૨, ૨૬૦
- મહમદશાહ (મુગલ બાદશાહ, સં. ૧૮મી સદી) ૨૬૦
- મહમુદ (સૈયદ સુલતાન, સં. ૧૪૯૦-૧૫૦૦) ૨૬૦
- મહમ્મદ/મહિમદ/મહમ્મદશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૪૮૫-૧૫૦૭) ૨૬૧
- મહમૂદ/મહિમૂદશાહ (બેગડો, ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૫૧૫-૬૭) ૨૬૧
- મહમદશાહ (બેગડો?) ૩૧ (ઉલ્લેખ અનૈતિહાસિક જણાય છે)
- મહમુદ/મહિમૂદશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૫૮૨-૮૩) ૨૬૧, ૨૬૨
- મહમદશાહ/મહમૂદશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૫૯૩ આસ.) ૬૭, ૯૬, ૨૬૨
- મહમદ બહાદુરશાહ (બાદશાહ) ૨૬૦
- મહાગિરિ (આર્ય) (સ્થૂલિભદ્રપાટે) ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૯
- મહાદેવ ૬૩, ૨૦૫
- મહાદેવવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા વીરવિમલપાટે) ૧૧૩
- મહાનંદ (લો. મોટાશિ.) ૧૩૯
- મહાનંદસૂરિ (પક્ષી. ગણધરપાટે) ૨૨૨
- મહાનંદસાગરસૂરિ (વિજય.) ૧૫૯
- મહાપ્રજ્ઞજી (તેરા. તુલસીપાટે) જુઓ નથમલજી
- મહારાજ ૧૬૧
- મહારાજજી (સ્થા. હરજી ઋષિપરંપરા લોકપાલ/લોકમલપાટે) જુઓ મયારામજી

महावीरस्वामी ७, ४४, ५३, ७३, ८५,
१८३, २१४, २२५, २५२, २५४;
जुओ वीर
महासिंधु (स्था. पंजाब सं. मलुकयंदर-
पाटे) १४६
महासुमिष (संभवतः युग. सुमिषमित्र,
रेवतीमित्रपाटे) २३२
महियंदसूरि (राज./धर्म.) २४१
महितिचक्रसूरि (पू.) १७८
महिधर २२२
महिधरसूरि (पक्षी. सुधोषपाटे) २२२
महिमद/महिमूढ जुओ महमदना कममां
महिममंदिर पं. (दिवलद्रगणेशि.) ३२
महिमाटे १०४
महिमादेवी १६५
महिमाप्रलसूरि (पू.प्र.शाभा विनयप्रलपाटे)
१८१; जुओ मेघरत्न, मेघराज
महिमाराज (ज. जिनयंदरशि.) २५
महिमाविमलसूरि (त. विमलशाभा विबुध-
विमलपाटे) ८४
महिमासागरसूरि ८३
महिमाधर्ष (ज.वे.शाभा) ३२
महिपाल (राजा) ८१
महीपाल (स्था.) १६२
महीपालदेव (राजा) २०७
महेश्वरसूरि १००
महेश्वरसूरि (पक्षी., सं.१६०० आस.)
२१८, २२५
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.४२४)
२१७
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.६४०)
२१७
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.८२१)
२१७
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.११४५)
२१८
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.१२७४)
२१८

महेश्वरसूरि (पक्षी. सं.१३६५ पूर्वे) २१८,
२२५
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.१५७३-
८८) २२०
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.१५८८)
२१८, २१८
महेश्वरसूरि (पक्षी. उद्योतनपाटे, सं.१६२६-
८१) २२०
महेश्वरसूरि पं. (वड. उद्योतनशि.) २१८
महेश्वरसूरि (पक्षी. दिनशेजर/दिनेश्वरपाटे)
२२४, २२५
महेंद्र (अं. सिंढतिलकपाटे महेंद्रप्रलनुं जन्म-
नाम) १२१
महेंद्र (अं. धर्मघोषपाटे महेंद्रसिंढनुं जन्म-
नाम) ११८
महेंद्रसूरि (अं.) १२१
महेंद्रसूरि (ना.) ११-१२, २३६
महेंद्रसूरि (कृ.प्रसन्नयंदरपाटे, सं.१४००
आस.) २३४
महेंद्रसूरि (वड.मुनीश्वरपाटे) २४४
महेंद्रसूरि (वड. वादिदेवपाटे) ८८, २४३
महेंद्रसूरि (पि. शांतिसूरिशि.) २४७
महेंद्रसूरि (यंद. शांतिशि. मथुरावालगरथ
स्थापक) २१७
महेंद्रप्रलसूरि (अं. सिंढतिलकपाटे) १२१,
१२२, १२३; जुओ महेंद्र
महेंद्रसागर उपा. (पक्षी. जस्योदेवसंताने)
२१८
महेंद्रसिंढसूरि (अं. धर्मघोषपाटे) ११८,
१२०; जुओ महेंद्र, माल
मंगलकुंभ (उप. सिद्धशि.) २०६
मंगलमाणिक्य (बिडा.आ. उदयसागरशि.)
१८२
मंगलसेन (लॉ./स्था. ज्यालीरामजुपाटे)
१६८
मंगला ऋषि (स्था. पंभात सं. तारायंदर-
पाटे) १४६
मंगु (आर्थ) (वा. समुद्रशि. तथा पाटे) ४७,

૪૮, ૨૨૭
 મંડલીક (રાજા) ૨૦૬
 માર્ઘદાસ ૧૦૪
 માઢર સંભૂતિ (યુગ. સંભૂતિ કે ક્લુગમિત્ર-
 પાટે) ૨૩૨
 માણક ૧૦૮
 માણિક્યસૂરિ (અં. અજિતસિંહશિ.) ૧૨૦
 માણિક્યસૂરિ (વૃ.ત. જયતિલકપાટે) ૭૬
 માણકગણી (તેરા. મઘવાગણીપાટે) જુઓ
 માણકલાલજી
 માણિક્યસૂરિ (વડ. વાદિદેવશિ.) ૨૪૩
 માણકચંદ/માણકચંદ ૧૬૫
 માણકચંદજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૩
 માણકચંદજી (સ્થા. બોટાદ સં. અમર-
 સિંહજીશિ.) ૧૫૪
 માણિકચંદ (અં. પુણ્યચંદશિ.) ૧૨૬
 માણિકચંદજી (મોટા) (સ્થા. ખંભાત સં.
 બેચરદાસજીપાટે) ૧૪૬
 માણકચંદજી (સ્થા. ઉજ્જૈન શાખા રામચંદ્રજી-
 પાટે) ૧૬૯
 માણકચંદજી (ગુજ.લો. વાલ/બાલચંદ્રજી-
 પાટે) ૧૪૨
 માણકચંદ (ધર્મઘોષીય નાગોરીગચ્છ શિવ-
 ચંદશિ.) ૧૬૦
 માણિક્યચંદ્રસૂરિ (રાજ. સાગરચંદ્રશિ.) ૨૪૦
 (વસ્તુત: સાગરચંદ્રના ગુરુ- ભાઈ ને
 નેમિચંદ્રના શિ. હોવાની શક્યતા)
 માણકદે ૬૬
 માણિક્યદેવસૂરિ (વડ. શીલદેવપાટે) ૨૪૫
 માણિક્યદેવી ૧૬૦
 માણિક્યરત્ન ઉપા. (વૃ.ત. ભાનુમેરુશિ.) ૮૪
 માણકલાલજી/માણકગણી (તેરા. મઘરાજજી/
 મઘવાગણીપાટે) ૧૬૭
 માણકવિજય ઉપા. (ત.) ૭૩
 માણિકવિજય (ત. મેરુવિજયશિ.) ૮૦
 માણિક્યશેખરસૂરિ (અં. મેરુતુંગશિ.) ૧૨૨
 માણિક્યશેખર (લ.ત. હેમવિમલશિ.?) ૮૫
 માણિક્યસુંદરસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. ઉઘોતરત્ન-

પાટે) ૨૧૪
 માણિક્યસુંદરસૂરિ (અં. જયશેખરપાટે, મેરુ-
 તુંગશિ.) ૧૨૨, ૧૨૩
 માણિક્યસુંદરગણિ (વૃ.ત. રત્નસિંહશિ.) ૮૧
 માધવ (મંત્રી) ૨૫૮
 માધવમુનિ (સ્થા. રતલામ શાખા નંદલાલજી-
 પાટે) ૧૭૦
 માધવજી ૧૧૧
 માનકીર્તિસૂરિ (ના.ત. ચંદ્રકીર્તિશિ.) ૧૦૧,
 ૧૦૨, ૧૦૩
 માનતુંગસૂરિ (માનદેવપાટે) ૧૩, ૫૦
 માનતુંગસૂર (રાજ. રત્નપ્રભશિ.) ૨૩૯
 માનતુંગસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 માનતુંગસૂરિ (વડ. શીલગુણપાટે) ૨૪૭
 માનદેવસૂરિ (વડ. ઉઘોતનશિ.) ૨૧૯
 માનદેવાચાર્ય (પદ્મી. જિનપ્રભપાટે) ૨૨૩;
 જુઓ નિવૃત્તિ આચાર્ય
 માનદેવસૂરિ (વડ. પુણ્યપ્રભશિ.) ૨૪૫
 માનદેવસૂરિ (પ્રદ્યુમ્નપાટે) ૫૩
 માનદેવસૂરિ (વડ. પ્રદ્યુમ્નપાટે) ૨૪૩
 માનદેવસૂરિ (પ્રઘોતનપાટે) ૧૩, ૫૦
 માનદેવસૂરિ (યશોભદ્રપાટે? નેમિચંદ્ર-
 પાટે ?) ૨૪૫
 માનદેવસૂરિ (વડ. વાદિદેવશિ.?) ૯૯, ૨૪૩
 માનદેવસૂરિ (સમુદ્રસૂરિપાટે) ૧૪, ૫૧, ૫૨
 માનદેવી ૧૬૩
 માનભદ્રસૂરિ (વડ. વિજયચંદ/વિજયેન્દ્રપાટે)
 ૨૪૨
 માનમલજી (લો./સ્થા. નરસીદાસજીપાટે)
 ૧૬૯
 માનવિજય (ત. વિજયરાજપાટે વિજયમાનનું
 દીક્ષાનામ) ૯૧
 માનસાગર પં. (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા
 જિનસાગરપાટે) ૧૧૪
 માનસાગર ઉપા. (અં. હીરસાગરશિ.) ૧૩૧
 માનસિંહ ૧૨૮
 માનસિંહ (ખ. જિનચંદ્રપાટે જિનસિંહનું જન્મ-

નામ) ૨૬
 માલ (અં. ધર્મઘોષપાટે મહેંદ્રસિંહનું જન્મ-
 નામ) ૧૧૮
 માલજી ૯૧, ૧૫૦
 માલણદેવી ૬૨
 માલદેવ ૭૯
 માલદેવ (રાજા) ૨૫, ૧૦૨
 માલદેવ (વડ. માનદેવશિ.) ૨૪૪, ૨૪૫
 માલવી ઋષિ ૯૬
 માલાજી ૧૬૦
 માલૂ ૩૧ (વસ્તુત: ગોત્રનામ)
 માવજી સા (કડ.) ૧૭૨
 માંગા ૮૭
 માંગીલાલજી (સ્થા. કોટા સં. હરખચંદજી-
 પાટે) ૧૬૪
 માંડણ ૧૨૯, ૧૮૧
 માંડલિક (રાજા) ૧૦૬
 મિણી ૧૮૬
 મિરગાદે ૩૬
 મિશ્રીમલજી (સ્થા. રઘુનાથજીનો સં.) ૧૬૬
 મિહિરભોજ (રાજા) ૨૫૬
 મીઠીબાઈ ૧૨૮
 મુકિતરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા કીર્તિરત્નપાટે)
 ૯૮
 મુકિતવિજયગણિ/મૂલચંદજી (ત. વિજય
 સંવિગ્ન શાખા બુદ્ધિવિજય/બુટેરાયજી-
 પાટે) ૧૧૦; જુઓ મૂળચંદ
 મુકિતસાગર (ત. સાગરશાખા પ્રારંભક રાજ-
 સાગરનું દીક્ષાનામ) ૯૪
 મુકિતસાગરસૂરિ (અં. રાજેંદ્રસાગરપાટે)
 ૧૧૦; જુઓ મોતીચંદ
 મુગધરાજ ૨૦૭
 મુજજકર/મુજકરશાહ/મુજકરખાન પહેલો
 (ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૫મી સદી)
 ૨૬૧, ૨૬૨
 મુજજકર/મુજકરશાહ/મુજકરશાહ
 (ગુજરાતનો સુલતાન, સં. ૧૬મી સદી)
 ૯૫, ૨૬૧, ૨૬૨

મુજજકરશાહ ત્રીજો (ગુજરાતનો સુલતાન,
 સં. ૧૭મી સદી) ૨૬૨; જુઓ નથુ
 મુનિકલશ ઉપા. (ઉપ. ?) ૨૧૦
 મુનિચંદ્રસૂરિ/મુનિરાજસૂરિ (સા.પૂ. ઉદયચંદ-
 પાટે) ૧૮૨
 મુનિચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. ચારિત્રચંદપાટે) ૧૮૩
 મુનિચંદ્રસૂરિ (પદ્મી. દાનપ્રિયપાટે) ૨૨૨
 મુનિચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ.પદ્મચંદપાટે) ૧૦૩-૦૪
 મુનિચંદ્રસૂરિ (પૂ.પ્ર.શાખા ભદ્રપ્રભપાટે) ૧૮૦
 મુનિચંદ્રસૂરિ (અં. મહેંદ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧
 મુનિચંદ્રસૂરિ/ચંદ્રસૂરિ (યશોભદ્ર અને
 નેમિચંદની પાટે) ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૯૯,
 ૧૭૫, ૨૪૧, ૨૪૬; જુઓ મુનિપ્રભાચાર્ય
 મુનિચંદ્રસૂરિ (મલ. શ્રીચંદપાટે) ૨૪૯
 મુનિતિલકસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 મુનિતિલકસૂરિ (વીરચંદપાટે) ૧૧૫, ૧૧૬
 મુનિદેવસૂરિ (વડ. મેરુપ્રભપાટે) ૨૪૪
 મુનિનાયક (વડ. મુનિશેખરશિ.) ૨૪૪
 મુનિનિધાનસૂરિ (વડ. રત્નપ્રભપાટે?) ૨૪૪
 મુનિપ્રભસૂરિ (પૂ. ભદ્રેશ્વરપાટે) ૧૭૭, ૧૭૮
 મુનિપ્રભાચાર્ય (મુનિચંદ? યશોભદ્ર તથા
 નેમિચંદપાટે) ૧૭૯
 મુનિભદ્રસૂરિ (વડ.ગુણભદ્રપાટે) ૨૪૨, ૨૪૩
 મુનિરત્નસૂરિ (બિડા. આ. આણંદપ્રભપાટે)
 ૧૮૨
 મુનિરત્નસૂરિ (પૂ. પુણ્યરત્નપાટે) ૧૭૯
 મુનિરત્નસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા સમુદ્રઘોષશિ.)
 ૧૮૦
 મુનિરત્ન ઉપા. (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૨૦૬, ૨૦૮
 મુનિરાજસૂરિ (સા.પૂ. ઉદયચંદપાટે) જુઓ
 મુનિચંદ્રસૂરિ
 મુનિશેખરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 મુનિશેખરસૂરિ (રાજ./ધર્મ. જ્ઞાનચંદપાટે)
 ૧૬૦, ૨૩૯
 મુનિશેખરસૂરિ (વડ. નયચંદપાટે) ૨૪૪
 મુનિશેખરસૂરિ (અં. મહેંદ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧
 મુનિશેખરસૂરિ (વૃ.ત.રત્નપ્રભપાટે) ૭૬, ૭૮
 મુનિશેખર ઉપા. (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૨૦૬

- મુનિસિંહસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 મુનિસિંહ (બિડા.આ. ગુણરત્નપાટે) ૧૯૨
 મુનિસુંદરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 મુનિસુંદરસૂરિ (અં. મહેદ્રપ્રભશિ.) ૧૨૩
 મુનિસુંદરસૂરિ (ત. સોમસુંદરપાટે તથા શિ.)
 ૫૧, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૧૦૦; જુઓ મોહન-
 નંદન
 મુનીશ્વરસૂરિ (પૂ. ભદ્રેશ્વરની પરંપરામાં) ૧૭૫
 મુનીશ્વરસૂરિ (વડ. ભદ્રેશ્વરપાટે) ૨૪૪
 મુનીંદ્રસોમસૂરિ/નરેંદ્રસોમસૂરિ (લ.ત. ગજ-
 સોમપાટે) ૮૮-૮૯
 મુબારક (ખીલજી સુલતાન, સં. ૧૩૭૩-૭૭)
 ૨૬૦
 મુબારક (સૈયદ સુલતાન, સં. ૧૪૭૮-૮૦)
 ૨૬૦
 મુમુચિ ૨૦૧
 મુરંદેબાઈ ૧૫૦
 મુંગાધરુ ૧૭૭
 મુજ (રાજા) ૨૩૮
 મુંજાલ ૨૦૬
 મૂલચંદ/મૂળચંદ(જી/ભાઈ) ૧૦૪, ૧૫૨,
 ૧૫૫, ૧૬૮
 મૂળચંદ (ત. વૃદ્ધિવિજયપાટે વિજયધર્મનું
 જન્મનામ) ૧૧૧
 મૂળચંદજી (સ્થા. ધર્મદાસજીપાટે) ૧૪૭,
 ૧૪૮, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૭, ૧૬૫
 મૂલચંદજી (ત. બુદ્ધિવિજય/બુટેરાયજી શિ.)
 જુઓ મુક્તિવિજયગણિ
 મૂલચંદજી/ખૂબચંદજી (ગુજ.લોં. માણેકચંદજી-
 પાટે) ૧૪૨
 મૂળચંદ્રજી (સ્થા. બોટાદ સં. હીરાચંદ્રજીશિ.)
 ૧૫૫, ૧૫૭
 મૂલજી ૨૫૮
 મૂલજી (સ્થા. સાયલા સં. નાગજીપાટે) ૧૫૭
 મૂલરાજ (સોલંકી રાજા) ૨૪૭, ૨૫૭
 મૂલરાજ લઘુ (સોલંકી રાજા) ૨૫૭
 મૂલરાજ (દીવનો રાજા) ૨૦૮
 મૂલસિંઘ (રાજા) ૩૮
 મૂલા વાયક (અં. રત્નપ્રભશિ.) ૧૨૬
 મુલીબાઈ ૧૪૮
 મૃગાદે ૩૭
 મૃગાબાઈ ૧૫૫
 મેઘશેઠ ૯૦
 મેઘગણિ સ્થવિર (યુગ. સુહસ્તીપાટે) ૪૬;
 જુઓ ગુણસુંદરસૂરિ
 મેઘજી ૬૬
 મેઘજી (ત. સાગર શાખા પ્રારંભક રાજસાગર-
 નું જન્મનામ) ૯૪
 મેઘજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. સોમજીપાટે)
 ૧૪૩
 મેઘબાઈ ૧૧૦, ૧૫૬
 મેઘરત્ન (પૂ. વિનયપ્રભપાટે મહિમાપ્રભનું
 દીક્ષાનામ) ૧૮૧
 મેઘરત્નસૂરિ (ધં.આગમ. ધર્મરત્નપાટે) ૧૮૧
 મેઘરથ ૨૨૮
 મેઘરાજ ૨૪, ૨૧૩
 મેઘરાજ (પૂ. વિનયપ્રભપાટે મહિમાપ્રભનું
 જન્મનામ) ૧૮૧
 મેઘરાજજી (સ્થા. ભરતપુરીય શાખા) ૧૭૦
 મેઘરાજજી (ગુજ.લોં. જગજીવનપાટે) ૧૩૯
 મેઘરાજજી (સ્થા. સાયલા સં. દેવચંદ્રજીપાટે)
 ૧૫૭
 મેઘરાજજી (સ્થા. લીંબડી સં. લાધાજીપાટે)
 ૧૫૦
 મેઘસાગર ઉપા. (અં. રત્નસાગરશિ.) ૧૩૧
 મેપા ૧૫૦
 મેરુગિરિ (ઉપા. સિદ્ધશિ. ક્કકસૂરિનું પૂર્વનામ)
 ૨૦૮
 મેરુતુંગસૂરિ (નાગ. ચંદ્રપ્રભશિ.) ૧૨૨
 મેરુતુંગસૂરિ (અં.મહેદ્રપ્રભપાટે) ૧૨૧, ૧૨૨,
 ૧૨૩, ૧૨૬; જુઓ વસ્તિગકુમાર
 મેરુનંદન ઉપા. (ખ. જિનદેવશિ.) ૩૩
 મેરુપ્રભસૂરિ (વડ. મહેદ્રપાટે) ૨૪૪
 મેરુવિજય (ત. રંગવિજયશિ.) ૯૦
 મેલિગ ૨૩૬
 મેહજલ ૯૦

મોખમસિંહજી (સ્થા. રતલામ શાખા કેશવજી-
પાટે) ૧૭૦
મોખરા ૧૮૮
મોજદીન/મોજદીન (સુલતાન, સં. ૧૨મી
સદી) ૧૭, ૨૫૮
મોજદીન (સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી) ૨૫૮
મોજદીન/મવજુદીન (ગુલામ સુલતાન, સં.
૧૩મી સદી) ૨૫૮, ૨૬૦
મોણસી. (સ્થા. કચ્છ સં. દેવરાજજીપાટે
લાધાજીશિ.) ૧૫૫
મોતીચંદ ૧૨૮
મોતીચંદ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા મણિ-
વિજય દાદાનું જન્મનામ) ૧૧૦
મોતીચંદ (અં. રાજેન્દ્રસાગરપાટે મુક્તિસાગરનું
જન્મનામ) ૧૨૮
મોતીબાઈ ૧૫૬, ૧૭૦
મોતીલાલજી ૧૭૦
મોતીલાલજી (લો./સ્થા. એકલિંગદાસજીપાટે)
૧૬૮
મોતીરામજી (લો./સ્થા. મંગળસેનજીપાટે)
૧૬૮
મોતીરામજી (સ્થા. પંજાબ સં. રામબક્ષજી-
પાટે) ૧૪૬
મોરારજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. જયચંદજી-
પાટે) ૧૪૩
મોરારજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. દ્વારકાદાસ-
પાટે) ૧૪૩
મોરારજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. હર્ષસિંહ/
હર્ષચંદ્રપાટે, નાનચંદ્રજીશિ.) ૧૪૩
મોહન (ત. વિજયરાજપાટે વિજયમાનનું
જન્મનામ) ૮૧
મોહનદાસ ૭૧
મોહનનંદન (ત. સોમસુંદરપાટે મુનિસુંદરનું
જન્મનામ) ૬૨
મોહનલાલ ૧૬૫
મોહનલાલજી (સ્થા. બરવાળા સં. ઉમેદ-
ચંદ્રજીપાટે) ૧૫૪
મોહનલાલજી (સ્થા. લીંબડી નાનો સં.

ગોપાળજીપાટે) ૧૫૨
મોહનવિજય (ત. રૂપવિજયશિ.) ૮૮
મોંઘીબાઈ ૫૬
મોજદીન (સુલતાન) જુઓ મોજદીન
મોદૂદ (સુલતાન) ૨૬૦
યક્ષ મહત્તર (હા. તત્વાચાર્યશિ.) ૨૩૪
યક્ષ મહત્તર (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૧૮૭; જુઓ
સાવદેવ
યક્ષ સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬
યક્ષદત્તાગણિ કામાશ્રમણ (હા. શિવચંદ્રપાટે)
૨૩૩
યક્ષદેવ (ઉપ.) ૨૧૩
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. કક્કશિ., વીર સં. ૩૭૩)
૧૮૫
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે? સં. ૧૦૦
૫૪૧) ૧૮૭
યક્ષદેવ મહત્તર (ઉપ. રત્નપ્રભમહત્તરપાટે)
૧૮૭
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. રત્નપ્રભપાટે) ૧૮૫, ૧૮૮
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. રત્નપ્રભપાટે, વીર સં. ૮૪)
૧૮૫
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. રત્નપ્રભપાટે, વીર સં.
૫૮૫) ૧૮૬
યક્ષદેવસૂરિ (ઉપ. રત્નપ્રભપાટે, સં. ૫૦૦
આસ.) ૧૮૮
યજ્ઞદત્ત સ્થવિર (ભદ્રબાહુશિ.) ૪૫
યતીન્દ્રવિજય (ત. વિજયયતીન્દ્રનું દીક્ષાનામ)
૭૩
યશ:કીર્તિ (ખ. ?) ૨૧
યશ:કીર્તિસૂરિ/યશોદેવસૂરિ (આ. સ્થાપક)
૧૮૫, ૧૮૬
યશચંદ્ર (આર્યરક્ષિતપાટે જયસિંહનું દીક્ષા-
નામ) ૧૧૭
યશવંતસૂરિ (રાજ./ધર્મ. વિજયચંદ્રપાટે) ૧૬૦
યશોઘોષસૂરિ (પૂ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૭૬, ૧૭૭
યશોદા ૩૮, ૮૧, ૧૬૧
યશોદેવસૂરિ (પદ્મી., સં. ૧૪૭૬-૧૫૧૩)
૨૧૮

- યશોદેવસૂરિ (રાજ. જિનચંદ્રશિ.) ૨૪૧
 યશોદેવસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.) ૨૧૩; જુઓ
 ધનદેવ
 યશોદેવસૂરિ (રાજ. નત્રસૂરિપાટે) જુઓ
 અજિતયશોદેવસૂરિ
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. મહેશ્વરપાટે, સં. ૧૬૦૦
 આસ.) ૨૨૦
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. મહેશ્વરપાટે, સં. ૧૬૬૭-
 ૮૧) ૨૨૦
 યશોદેવસૂરિ/યશોભદ્રસૂરિ (રવિપ્રભપાટે)
 ૧૫, ૪૮-૫૦, ૫૩ (યશોભદ્ર એ ભૂલ
 જણાય છે.)
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૩૨૯-
 ૯૦?) જુઓ જસોદેવ
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૫૩૪)
 ૨૧૭
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૬૧૬)
 ૨૧૭
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૧૦૭૦)
 ૨૧૭
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૧૨૩૪)
 ૨૧૮
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે, સં. ૧૪૮૮)
 ૨૧૮
 યશોદેવસૂરિ (પદ્મી. શ્રીસૂરિપાટે) ૨૨૦
 યશોધન ૧૧૬
 યશોભદ્રસૂરિ (સાં. ઈશ્વરસૂરિપાટે) ૨૩૪,
 ૨૩૫; જુઓ સુધર્મા, સુધર્મામુનિ
 યશોભદ્રસૂરિ (પૂર્ણ. દત્તપાટે) ૨૩૭
 યશોભદ્રસૂરિ (આ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૮૭
 યશોભદ્રસૂરિ (ધર્મ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૧૭,
 ૨૪૦
 યશોભદ્રસૂરિ (મલ. મુનિચંદ્રપાટે) ૨૪૯
 યશોભદ્રસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 યશોભદ્રસૂરિ (શાયંભવપાટે) ૮, ૪૫, ૨૨૯
 યશોભદ્રસૂરિ (વડ. સર્વદેવપાટે) ૫૪-૫૫,
 ૫૬, ૨૪૬
 યશોભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતવિજયશિ.) ૪૫
 યશોભદ્ર આચાર્ય (વૃ.ત. હેમકલશસ્થાપિત)
 ૭૬
 યશોવર્ધન ૧૯
 યશોવર્મન ૫૩
 યશોવિજય ઉપા. (ત. નયવિજયશિ.) ૭૦,
 ૯૮, ૧૦૮, ૧૧૧, ૧૧૩, ૧૮૧
 યાકિની ૫૨
 યાજૂભાઈ ૧૬૩
 યુવાનસિંહજી (મહારાણા) ૭૩
 યોગરાજ (રાજા) ૨૫૫, ૨૫૬
 યોધા ૧૨૭
 ર્શઆ ૯૩
 રક્ષિતસૂરિ (આર્ય) (જયસિંહ/વિજયચંદ્ર/
 વીરચંદ્રપાટે, અંચલગચ્છપ્રવર્તક) ૧૧૫,
 ૧૧૬, ૧૧૭; જુઓ ગોદુ, વયજા/વિજય-
 કુમાર, વિનયચંદ્ર (જયસિંહપાટે એ વધુ
 અધિકૃત)
 રક્ષિતસૂરિ (આર્ય) (યુગ. વજ્રસૂરિશિ.) ૧૨,
 ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫૦, ૨૨૭, ૨૩૦
 રક્ષિત સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬
 રઘુનાથજી (લોં. ભૂધરજીપાટે) ૧૬૬
 રઘુનાથ (ના.લોં. રાજસિંહશિ.) ૧૬૨
 રઘુનાથજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. હીરાચંદ્રજી-
 પાટે) ૧૪૦
 રઘુસેન ૫૪
 રજિયાબેગમ ૨૬૦; જુઓ જૂઆં બીબી
 રણછોડજી (સ્થા. બોટાદ સં. જસાજીશિ.)
 ૧૫૫
 રણછોડજી (સ્થા. ખંભાત સં. મંગળાશ્વર-
 પાટે) ૧૪૬
 રણછોડદાસ ૧૪૩
 રણમલ ૧૫૧
 રણમલ (સ્થા. લીંબડી સં. શામજીપાટે રૂપ-
 ચંદ્રજીનું જન્મનામ) ૧૫૧
 રણશી (સ્થા. કચ્છ સં. હેમચંદ્રજીપાટે રત્ન-
 ચંદ્રજીનું જન્મનામ) ૧૫૬
 રત્ન (પુરુષ) ૩૭

रत्न-ऋषि (स्था. ऋषि सं.) १४५
 रत्नसूरि (=रत्नसिंह के रत्नप्रभ, राज./
 धर्म. धर्मधोषशि.) २३८
 रत्नकीर्तिसूरि (वृ.त. भुवनकीर्तिपाटे) ८४-
 ८५; शुओ रामञ्ज, राजकीर्ति
 रत्नकुमार (त. राजविजयपाटे रत्नविजयनुं
 जन्मनाम) ८७
 रत्नचंद्र (त. मुनिसुंदरपाटे रत्नशेखरनुं
 दीक्षानाम) ६३
 रत्नचंद्रञ्ज (स्था. छुक्रमीचंद्रञ्ज सं.) १६४
 रत्नचंद्रञ्ज (स्था. लींढी सं. गुलाब-
 चंद्रञ्जशि.) १५१
 रत्नचंद्रञ्ज (गुज. लीं. जगतचंद्रञ्जपाटे) १४२
 रत्नचंद्रञ्ज (स्था. रत्नचंद्रञ्ज सं. ना मूणपुरुष,
 दुर्गादासञ्जपाटे) १६८
 रत्नचंद्र (पार्थ. समरचंद्रशि.) १०३
 रत्नचंद्रञ्ज (स्था. कश्च सं. हेमचंद्रञ्जपाटे,
 नागयन्त्रञ्जशि.) १५६; शुओ रक्षशी
 रत्नचूड विद्याधर (उप. रत्नप्रभनुं जन्म-
 नाम) १८३
 रत्नचूला साध्वी ८०
 रत्नदेवगण्डि (वड. छरिभद्रशि.) २४२
 रत्ननिधान (भ. जिनचंद्रशि.) २५
 रत्नपाल ४१
 रत्नपाल सा (कड. तेजपालपाटे) १७२
 रत्नप्रभसूरि (पू. अलयप्रभपाटे) १७७
 रत्नप्रभसूरि (राज. जिनेश्वरशि.) २३८
 रत्नप्रभसूरि (पू. प्र. शाभा देवतिलकपाटे)
 १८०
 रत्नप्रभसूरि (राज./धर्म. देवेन्द्रपाटे) १६०,
 २३८
 रत्नप्रभसूरि (धर्म. धर्मधोषपाटे) शुओ रत्न-
 सूरि
 रत्नप्रभसूरि (वड. भद्रेश्वरपाटे?) २४४
 रत्नप्रभसूरि (पू. भुवनतिलकपाटे) १७६
 रत्नप्रभसूरि (पू. मुनीश्वरपाटे?) १७५
 रत्नप्रभसूरि (वृ.त. रत्नाकरपाटे) ७६, ७८
 रत्नप्रभसूरि (ना. रत्नाकरपाटे) २३६

रत्नप्रभसूरि (वड. वाह्मिदेवशि.) ८८, २४२
 रत्नप्रभ महत्तर (उप. सिद्धपाटे) १८७
 रत्नप्रभसूरि (उप. सिद्धपाटे) १८६, १८८
 रत्नप्रभसूरि (पू. सोमप्रभपाटे तथा शि.)
 १७७
 रत्नप्रभसूरि (स्वयंप्रभपाटे, उप. स्थापक)
 ८५, १८३-८५, १९८, २०८, २१०,
 २१४; शुओ मणिरत्न, रत्नचूड
 रत्ननभाई १०५
 रत्नमंडनसूरि (त. लक्ष्मीसागरस्थापित
 आचार्य) ६४
 रत्नराज (त. विजयरार्जेद्रनुं जन्मनाम) ७३
 रत्नवती १६१
 रत्नविजय (त. विजयरार्जेद्रनुं दीक्षानाम) ७३
 रत्नविजयसूरि (त. राजविजयपाटे, रत्न-
 शाभा प्रारंभक) ८५, ८७; शुओ रत्न-
 कुमार
 रत्नशेखर (? रत्नसागर, अं. मुक्तिसागर-
 पाटे ?) १३०
 रत्नशेखरसूरि (त. मुनिसुंदरपाटे, भुवन-
 सुंदरशि.) ६२-६३, ६४, १००, १०६;
 शुओ रत्नचंद्र
 रत्नशेखरसूरि (वड. राजरत्नपाटे) २४४
 रत्नशेखरसूरि (ना. त. हेमतिलकपाटे) १००,
 १०१; शुओ जयशेखर/राजशेखरसूरि
 रत्नशेखरसूरि (पू. हेमप्रभपाटे) १७६
 रत्नसमुद्र (उप. सिद्धसूरिशि.) २१२
 रत्नसागर (उप. अं. कल्याणसागरशि.)
 १३१
 रत्नसागरसूरि (अं. मुक्तिसागरपाटे) १२८-
 ३०; शुओ रत्नशेखर
 रत्नसागरसूरि (वृ.त. जयतिलकस्थापित
 आचार्य) ७८
 रत्नसागर (पू. रत्नशेखरपाटे) १७६
 रत्नसागरसूरि/रत्नाकरसूरि (ना. त. हेमहंस-
 शि.) १०१
 रत्नसिंह/रत्नसिंह ३०, १२८, १३८
 रत्नसिंहसूरि (वृ.त. जयतिलकपाटे) ७८-

- ૮૦, ૮૧, ૮૨
 રત્નાસિંહસૂરિ (રાજ./ધર્મ. ધર્મ/ધર્મઘોષ-
 પાટે) ૧૬૦, ૨૩૯; જુઓ રત્નાસૂરિ
 રત્નાસિંહજી/રત્નાકર/રતનાગરજી (ગુજ.લો.
 શ્રીમદ્દજીપાટે) ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨;
 જુઓ નાકર ઋષિ
 રત્નાસિંહસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા હરિશ્ચંદ્ર-
 પાટે) ૧૧૯
 રતનસી ૩૭
 રતનસી (ખ. જિનચંદ્રપાટે જિનવિજયનું જન્મ-
 નામ) ૩૭
 રતનસી (સ્થા. ધર્મદાસજીની પરંપરા,
 પચાણજીશિ.) ૧૫૨
 રત્નસુંદરસૂરિ (પૂ. સૌભાગ્યરત્નપાટે, ગુણમેરુ-
 શિ.) ૧૭૬, ૧૭૮
 રત્નસોમસૂરિ (લ.ત. કસ્તૂરસોમપાટે) ૮૯
 રતના (સ્રી) ૧૩૯
 રત્ના/રતના (પુરુષ) ૨૨, ૮૦, ૮૧, ૧૩૩
 રત્નાકરસૂરિ (આ.) ૧૮૯
 રત્નાકરસૂરિ (ના. પદ્મચંદ્રપાટે) ૨૩૬
 રત્નાકર (પૂ. મહેંદ્રપાટે?) ૧૭૫
 રત્નાકરસૂરિ (વડ. રત્નપ્રભપાટે?) ૨૪૪
 રત્નાકરસૂરિ (વૃ.ત. હેમકલશપાટે) ૭૫, ૭૬-
 ૭૭, ૭૮, ૮૧
 રત્નાકરસૂરિ (ના.ત.-હેમહંસશિ.) જુઓ રત્ન-
 સાગરસૂરિ
 રતનાદે/રત્નાદે ૨૭, ૩૭, ૧૩૮, ૧૭૩
 રત્નાધિપ (રાજા) ૨૫૫, ૨૫૬
 રતનાદેવી/રત્નાદેવી ૧૬૧-૬૨, ૨૦૪
 રથ (આર્ય) (વજ્રસ્વામીશિ.) ૪૯
 રચણાદેવી ૨૫
 રચણું (ના.લો. હીરાગરશિ.) ૧૬૦
 રવચંદ સા (કડ. હેમચંદ્રપાટે) ૧૭૪
 રવિચંદ્ર (અં. વિનયચંદ્રશિ.) ૧૨૬
 રવિપ્રભસૂરિ (જ્યાનંદપાટે) ૧૫, ૫૨, ૨૧૪
 રવિપ્રભસૂરિ (ધર્મ. યશોભદ્રપાટે) ૨૪૮
 રવિસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા નેમિ-
 સાગરશિ.) ૧૧૪
 રંગજી ૧૫૦
 રંગજી (સ્થા. કચ્છ સં. દેવજીપાટે) ૧૫૫
 રંગવિજય (યતિ) ૨૬૨
 રંગવિજયગણી (ખ. રંગ. શાખા પ્રવર્તક જિન-
 રંગનું દીક્ષાનામ) ૨૭, ૩૬, ૪૨
 રંગસાગર (અં. માનસાગરશિ.) ૧૩૧
 રંભા(બાઈ) ૧૪૧, ૧૪૩
 રાઉત ૯૧
 રાઉલદેવ ૨૫
 રાઘવજી ૧૧૨
 રાઘવજી (સ્થા. કચ્છ સં. રામજીપાટે) ૧૫૭
 રાજકીર્તિ (વૃ.ત. ભુવનકીર્તિપાટે રત્નકીર્તિનું
 દીક્ષાનામ) ૮૪
 રાજકીર્તિ (સા.પૂ. વિનયચંદ્રશિ.) જુઓ કીર્તિ
 રાજચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. સમરચંદ્રપાટે) ૧૩૦
 રાજચંદ્રજી યતિ (ગુજ.લો. હેમચંદ્રજીપાટે)
 ૧૪૦
 રાજતિલકસૂરિ (પૂ. મુનિતિલકપાટે) ૧૭૮,
 ૧૭૯
 રાજના ૧૬૧
 રાજપાલ ૧૦૩
 રાજપાલ (પિ. વિમલપ્રભશિ.) ૨૪૮
 રાજપ્રિયસૂરિ (ત. લક્ષ્મીસાગરશિ.) ૬૪
 રાજરત્ન (લ.ત. જયરત્નશિ.) ૮૮
 રાજરત્નસૂરિ (ના.ત./પાર્શ્વ. સોમરત્નપાટે)
 ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩
 રાજરત્ન (ત. રત્નશાખા મલુકરત્નશિ.) ૯૮
 રાજરત્નસૂરિ (વડ. મુનિનિધાન કે રત્નાકર-
 પાટે?) ૨૪૪
 રાજલદે ૧૧૭
 રાજવલ્લભસૂરિ (ત. રાજવિજય શાખા પ્રવર્તક
 રાજવિજયનું અપરનામ) જુઓ કક્ક-
 સૂરિ/રાજવિજયસૂરિ
 રાજવલ્લભ (રાજ. મહિચંદ્રશિ.) ૨૪૧
 રાજવિજયસૂરિ (બિંવ., પછી ત. રાજવિજય
 શાખા પ્રવર્તક) ૮૬; જુઓ કક્કસૂરિ
 રાજવિમલસોમસૂરિ (લ.ત. મુનીંદ્રસોમપાટે)
 જુઓ રાજસોમસૂરિ

राजशेखरसूरि (मल. श्रीतिलकपाटे) २४८
 राजसमुद्र (म. जिनचंद्रपाटे जिनराजनुं दीक्षा-
 नाम) २६, ३६
 राजसागरसूरि (त. विजयसेनपाटे, लब्धि-
 सागरशि., सागरशाभा स्थापक), ७०,
 ८८, ८४; ज्यो मेघल, मुक्तिविजय
 राजसागर (पि. सौभाग्यसागरशि.) २४८
 राजसिंह (ना. लो. लघुराजशि.) १६२
 राजसी १२६
 राजसुंदर (म. पि. शाभा जिनचंद्रशि.) ३५-
 ३६
 राजसुंदर (वृ. त. देवरत्नशि.) ८४, ८५
 राजसोम उपा. (म. जिनभक्तिशि.) २८
 राजसोमसूरि/राजविमलसोम (व. त. मुनींद्र-
 सोमपाटे) ८८
 राजाबाई ८४
 राजाराम २८
 राजेंद्राचार्य २०
 राजेंद्रचंद्र (म.) २१
 राजेंद्रसागरसूरि (अं. पुण्यसागरपाटे) १२८
 राज्या ८७, १५०
 राज्ञोळ सिंधिया १६८
 राधादेवी १४६
 राम ८०
 रामसूरि (ना. वर्धमानपाटे) २३६
 रामकीशनदासल (स्था. योधमलल सं.
 संतीकचंद्रलपाटे) १६८
 रामकुमार (भिवं. पछी त. कक/राजविजयनुं
 जन्मनाम) ८६
 रामचंद्र/द्र १११, १४२
 रामचंद्र (मुनिचंद्रशि. वाटिदेवसूरिनुं दीक्षा-
 नाम) ५६, ८८
 रामचंद्रसूरि (सा. पू. अलयचंद्रपाटे) १८२
 रामचंद्रल (लो./स्था. गंगारामल/गांगोळ-
 पाटे) १६८
 रामचंद्रल (स्था. धर्मदासलशि.) १४७,
 १६८
 रामचंद्रसूरि (पूर्व. डेमचंद्रपाटे) २३७-३८

रामल ६७, ८१
 रामल (वृ. त. लुवनकीर्तिपाटे रत्नकीर्तिनुं
 जन्मनाम) ८४
 रामल (त. विजयसेनपाटे विजयतिलकनुं
 जन्मनाम) ८८
 रामल (स्था. उदपुर सं. छच्छलशि.) १५७
 रामल ऋषि (स्था. बरवाणा सं. कानलपाटे)
 १५४
 रामल (स्था. कच्छ सं. लावलपाटे), १५७
 रामदयावलल (लो./स्था. शीवारामलपाटे)
 १६८
 रामदेव (राजा) २५८
 रामभक्षल (स्था. पंजाब सं. अमरसिंहल-
 पाटे) १४६
 रामरत्न (त. विजयतींद्रनुं जन्मनाम) ७३
 रामरतनल (स्था. उज्जैन शाभा काशी-
 रामलपाटे) १६८
 रामलालल (स्था. पंजाब सं. छजमलल-
 पाटे) १४६
 रामविजय (त. विजयसेनपाटे विजयतिलकनुं
 दीक्षानाम) ८८
 रामविजय उपा. (म. जिनभक्तिशि.) २८
 रामसिंह (ना. लो. उदयसिंहपाटे) १६१
 रामसी १२८
 रामा सा (कड.) १७१
 रामसुभदासल (लो./स्था. नूनकरलपाटे)
 १६८
 रायकरल ७१
 रायकुंवर १७०
 रायचंद्र ७०, १६१, १७२
 रायचंद्र (विजय. गुलसागरशि.) १५८
 रायचंद्रल (लो. जयमललपाटे) १६५
 रायचंद्रल (विजय. दयासागरशि.) १५८
 रायचंद्रल (तेरा. भारीमललपाटे) १६७
 रायचंद्रल (व. त. रत्नसोमपाटे) ८८
 रायसिंह (ना. लो.) १६१
 रासल १८
 रिशमल ३७

- રીડી ૧૭૨
 રુદ્રસોમા ૧૨, ૨૩૦
 રુંદપાલ ૨૨
 રૂકમદીન/રૂકનુદીન (સુલતાન) ૨૫૯, ૨૬૦
 રૂડી(બાઈ) ૬૪, ૮૮, ૧૦૬, ૧૪૦
 રૂપચંદ્ર ૨૮
 રૂપચંદ્ર (ખ. જિનરાજપાટે જિનરત્નનું જન્મ-
 નામ) ૨૭
 રૂપચંદ્ર (લોં.) ૧૪૨
 રૂપચંદ્ર (ખ. લઘુ ભટ્ટારક શાખા જિનરાજ-
 શિ.) ૩૬
 રૂપચંદ્ર સા. (કડ. રવચંદ્રપાટે) ૧૭૪
 રૂપચંદ્રજી (સ્થા. લીંબડી સં. શામજીપાટે)
 ૧૫૧; જુઓ રણમલ
 રૂપચંદ્ર (ના.લોં. હીરાગરપાટે) ૧૬૦
 રૂપજી ૨૬, ૩૭, ૯૪
 રૂપજી (ગુજ.લોં. સરવાજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫,
 ૧૩૬
 રૂપવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 પદ્મવિજયપાટે) ૧૦૯
 રૂપશ્રી (સર્વદેવપાટે) જુઓ દેવસૂરિ
 રૂપસિંહજી (ગુજ.લોં. જશવંતજીપાટે) ૧૩૭,
 ૧૩૮
 રૂપશી/સી (બાઈ) ૨૭, ૩૨, ૧૫૩
 રૂપસેના ૨૨૮
 રૂપા ૮૬
 રૂપાઈ ૬૯
 રૂપાદે ૩૨
 રૂપાદેવી ૧૧૨, ૧૬૫, ૧૬૮, ૨૧૩
 રેખરાજજી (સ્થા.) ૧૫૩
 રેવતિ/રેવતીમિત્ર (યુગ. નાગેન્દ્રપાટે તથા
 શિ.) ૪૭, ૫૨, ૨૩૦-૩૧ (નાગહસ્તી-
 પાટે એ ભૂલ)
 રેવતીનક્ષત્ર (વા. નાગહસ્તીપાટે) ૨૨૮
 રેવતીમિત્ર (યુગ. નાગેન્દ્રશિ. તથા પાટે) જુઓ
 રેવતિ
 રેવતીમિત્ર (યુગ. શીલમિત્રપાટે) ૨૩૨
 રેવતીમિત્ર (યુગ. સ્કંદિલપાટે) ૨૩૦
- રેવાભાઈ ૧૪૩
 રોડમલજી (સ્થા. કોટા સં. છગનલાલજીપાટે)
 ૧૬૪
 રોડીમલજી (લોં./સ્થા. પુરામલજીપાટે) ૧૬૯
 રોહગુપ્ત (ત્રૈરાશિક નિલ્લવમતના જન્મદાતા)
 ૧૧
 રોહગુપ્ત સ્થવિર (મહાગિરિશિ.) ૪૬
 રોહગુપ્ત સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬
 લકા/લુંકા/લોંકાશાહ ૧૩૩, ૧૩૪
 લકો (લોં.?) ૧૩૭
 લક્ષ્મી ૨૯
 લક્ષ્મપતિ ૨૦૬
 લક્ષ્મણ ૨૪૫
 લક્ષ્મણ (ત. આનંદવિમલપાટે વિજયદાનનું
 જન્મનામ) ૬૬
 લક્ષ્મી(બાઈ) ૧૯, ૧૬૧, ૧૬૩, ૨૪૧, ૨૪૫
 લક્ષ્મીકલ્હોલ (ત. આગમમંડન-હર્ષકલ્હોલ-
 શિ.) ૮૬ (આગમગચ્છ એ ભૂલ)
 લક્ષ્મીકુમાર વાચનાચાર્ય (ઉપ. સિદ્ધશિ.)
 ૨૦૬
 લક્ષ્મીચંદ્ર ૧૫૧
 લક્ષ્મીચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૮૩
 લક્ષ્મીચંદ્ર (રુદ્ર. દેવેન્દ્રશિ.) ૪૦
 લક્ષ્મીચંદ્ર (વટ.પૂ. ભાનુમેરુશિ.) ૧૮૩
 લક્ષ્મીચંદ્ર (ના.લોં. હર્ષચંદ્રપાટે) ૧૬૨
 લક્ષ્મીચંદ્રસૂરિ (પૂ. હેમચંદ્રપાટે) ૧૭૮
 લક્ષ્મીદેવી ૧૪૬
 લક્ષ્મીનિવાસસૂરિ (ના.ત. હેમહંસપાટે) ૧૦૧
 લક્ષ્મીપતિસિંહ ૩૧
 લક્ષ્મીપ્રભસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 લક્ષ્મીભદ્રગણિ (લ.ત. સોમવિમલશિ.) ૮૮
 લક્ષ્મીરત્નસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા) ૯૭
 લક્ષ્મીલાભ (ખ. જિનભક્તિપાટે જિનલાભનું
 દીક્ષાનામ) ૨૮
 લક્ષ્મીવતી ૯
 લક્ષ્મીવર્ધનસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. વિનયવર્ધનપાટે)
 ૨૧૪
 લક્ષ્મીવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા

આત્મારામજીશિ.) ૧૧૨
 લક્ષ્મીવિમલ/લખમીવિમલ (લ. વિમલ શાખા
 કીર્તિવિમલશિ. ૫૪૧થી સુમતિસાગરપાટે
 વિબુધવિમલ) ૮૩, ૧૧૩
 લક્ષ્મીશ્રી (ત. આણંદશાખા વિજયધનેશ્વર-
 શિષ્યા) ૮૩
 લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (કૃ.) ૨૩૪
 લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (પિ.) ૨૪૮
 લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (મલ. ગુણસાગરપાટે) ૨૫૦
 લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (ત. રત્નશેખરપાટે) ૬૩-
 ૬૪, ૬૫, ૧૦૬, ૧૦૭; જુઓ દેવરાજ
 લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (ત. સાગર શાખા વૃદ્ધિ-
 સાગરપાટે) ૮૪, ૮૫; જુઓ ધનજી,
 નિધિસાગર
 લખમણ ૮૭, ૮૮, ૧૩૮
 લખમસી ૧૩૩, ૧૩૪
 લખમાદે ૧૩૮
 લખમાદેવી ૩૨
 લખમીચંદ ૮૪, ૧૭૪
 લખમીચંદ (ત. સુમતિસાગરપાટે વિબુધ-
 વિમલનું જન્મનામ) ૮૩
 લક્ષ્મીચંદ (ગુજ.લોં. વાલ/બાલચંદજીશિ.)
 ૧૪૨
 લખમીવિમલ (ત. સુમતિસાગરપાટે વિબુધ-
 વિમલનું દીક્ષાનામ) જુઓ લક્ષ્મીવિમલ
 લઘુજી/લઘુજી સા (કડ. કલ્યાણપાટે) ૧૭૩
 લઘુરાજ ઋષિ (ના.લોં. ભોજરાજશિ.) ૧૬૨
 લતીકાખાન (ગુજરાતનો સુલતાન) ૨૬૨
 લઘુમલ. ૧૬૧
 લબ્ધિચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. વિવેકચંદ્રપાટે) ૧૦૪
 લબ્ધિનિધાન ઉપા. (ખ. જિનકુશલશિ.) ૨૧
 લબ્ધિરાજ (સા.પૂ. વિદ્યાચંદ્રશિ.) ૧૮૨
 લબ્ધિવિજય (પૂ. લક્ષ્મીચંદ્રશિ.) ૧૮૩
 લબ્ધિવિજય ઉપા. (ત. વિજયરત્નશિ.) ૭૨
 લબ્ધિસાગરસૂરિ (વૃ.ત. ઉદયસાગરપાટે) ૮૩
 લબ્ધિસાગર (ત. ધર્મસાગરશિ.) ૮૪
 લબ્ધિસુંદરસૂરિ (વટ.પૂ. દેવસુંદરપાટે) ૧૮૩
 લલિતપ્રભસૂરિ (પૂ. સંભવત: તિલકપ્રભપાટે)

૧૭૮
 લલિતપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા તિલકપ્રભ-
 પાટે) ૧૮૦
 લલિતપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા વિદ્યાપ્રભપાટે)
 ૧૮૧
 લલિતાદે ૮૧
 લલ્હુભાઈ ૧૪૪
 લલજી ૭૨, ૧૫૧
 લલજી ઋષિ (લોં./સ્થા. પોતાની પરંપરાના
 સ્થાપક) ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૭,
 ૧૬૨
 લલજી (ગુજ.લોં. કલ્યાણશિ.) ૧૩૮
 લલજી (સ્થા. લીંબડી સં. દેવચંદજીપાટે) ૧૫૦
 લલણપ્રસાદ ૨૫૮
 લહિર ૧૧૮
 લહુવોજી ૧૪૦
 લહૂજી (કડ. કલ્યાણપાટે) જુઓ લઘુજી
 લાખણદે ૧૨૪
 લાખો (સિરોહીનો રાજા) ૧૦૬
 લાછલદેવી ૮, ૩૮
 લાછલબાઈ ૧૩૦, ૧૭૪
 લાડકીબાઈ ૬૮
 લાડકુંવર ૧૦૮
 લાડણ ૨૨૮
 લાડમદે ૧૬૧
 લાધાજી (સ્થા. કચ્છ સં.) ૧૫૫
 લાધા સા (કડ. થોભણપાટે) ૧૭૩-૭૪
 લાધાજી (સ્થા. લીંબડી સં. દીપચંદજીપાટે)
 ૧૫૦
 લાલચંદ ૩૦, ૧૦૮, ૧૨૮
 લાલચંદ્ર (ખ. જિનભક્તિપાટે જિનલાભનું
 જન્મનામ) ૨૮
 લાલચંદજી (લોં./સ્થા. જીવરાજપાટે) ૧૬૨
 લાલચંદજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં. દોલત-
 રામજીપાટે) ૧૫૮
 લાલજી(ભાઈ) ૮૧, ૧૩૧, ૧૫૬
 લાલજી (લોં.) ૧૩૭, ૧૪૧
 લાલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી સં. ચોથમલજી-

પાટે) ૧૫૮
લાલજી (અં. વિવેકસાગરશિ.) ૧૩૧
લાલજી (સ્થા. કચ્છ સં. શામજીપાટે) ૧૫૭
લાલજી (અં. હેમસાગરશિ.) ૧૨૭
લાલી ૭૦
લાવણ્યકીર્તિ ઉપા. (અં. કીર્તિશાખા જય-
કીર્તિશિ.) ૧૨૪
લાવણ્યભદ્ર ૭૫
લાવણ્યસમય (ત.સમયરત્નશિ.) ૧૩૪, ૧૮૧
લાવણ્યસિંહ ૨૦૭
લીલાદે ૧૨૫
લીંબા શેઠ ૧૨૦, ૨૬૩
લુંકા/લોંકાશાહ (લુંકામતના સ્થાપક) ૬૩,
૧૩૩, ૧૬૦; જુઓ લકા
લુંકક ૨૦૬
લૂણકરણ ૧૬૦
લોકપાલજી/લોકમલજી (સ્થા. હુકમીચંદજી
સં. પરશુરામ/ફરશુરામપાટે) ૧૫૭,
૧૬૪
લોકહિતાચાર્ય ૨૩
લોલાગર ૨૧૨
લોહિત્યસૂરિ (વા. ભૂતદિગ્નપાટે) ૧૩, ૨૨૮
લોંકા શાહ/લોંકા (લોંકાગચ્છપ્રવર્તક) ૨૩,
૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૨૪૧; જુઓ લકા,
લુંકા
વઈરસિંહ ૧૨૧; જુઓ વયરસિંહ, વૈરસિંહ
વક્ષુજી/બક્ષુજી (સ્થા. ઋષિ સં. કાલાજીપાટે)
૧૪૫
વખતાદે ૧૦૪
વચ્છરાજ ૨૩, ૨૮, ૩૨, ૩૬
વચ્છરાજ (પાર્શ્વ. રત્નચંદ્રશિ.) ૧૦૩, ૧૧૪
વચ્છા ૨૫
વજ્રસૂરિ (કો.) ૨૧૬
વજ્રસ્વામી (સિંહગિરિપાટે, યુગ. ભુદ્રગુપ્તશિ.,
વજ્રશાખાના જન્મદાતા) ૧૧, ૧૫, ૪૭,
૪૮, ૪૯, ૫૦, ૧૮૬, ૨૦૭, ૨૨૭,
૨૩૦
વજ્રસેનસૂરિ (ના.ત. જયશેખરપાટે) ૮૮, ૧૦૦

વજ્રસેનસૂરિ/વયરસેનસૂરિ (યશોભદ્રપાટે)
૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯
વજ્રસેનસૂરિ (વ.ત. વિજયચંદ્રશિ.) ૭૬
વજ્રોગજી/બજરંગજી (લોં. કેશવજીપક્ષ)
૧૫૪
વટેશ્વર કામાશ્રમણ (હા. યક્ષદત્તશિ. તથા
પાટે, થારા. પ્રવર્તક) ૨૩૩
વણવીર (રાજા) ૧૧૮
વણારસીજી (સ્થા. બરવાળા સં. પુરુષોત્તમજી-
પાટે, મૂળચંદજીશિ.) ૧૪૭, ૧૫૪
વદનાં ૧૬૮
વનરાજ (રાજા) ૫૩, ૨૫૫, ૨૫૬
વનવાસી જુઓ સમંતભદ્ર
વનાજી (સ્થા. બરવાળા સં. મૂળચંદજીશિ.)
૧૪૭, ૧૪૮, ૧૫૪
વનાં ૧૦૮
વયજા/વિજયકુમાર (અં. જયસિંહપાટે આર્ય
રક્ષિતનું મૂળનામ) ૧૧૭
વયર ૮૦
વયરસિંહ ૮૦; જુઓ વઈરસિંહ, વૈરસિંહ
વયરસિંહ (માલવેશ્વર) ૫૦
વયરસેનસૂરિ (યશોભદ્રપાટે) જુઓ વજ્રસેન-
સૂરિ
વરજાંગ ૧૫૬
વરદરાજ (ના.ત./પાર્શ્વ. પાર્શ્વચંદ્રશિ. વિજય-
દેવનું જન્મનામ) ૧૦૨
વરસંગજી (લોં. વરસિંઘજી?) ૮૦
વરસિંઘજી (લઘુ) (ગુજ.લોં. વડા વરસિંઘજી-
ની પાટે) ૧૩૬, ૧૩૭
વરસિંઘજી (વડા) (ગુજ. લોં. જીવજી/
જીવાજીપાટે) ૧૩૬, ૧૩૭
વર્ધમાન ૮૪, ૧૨૬, ૧૫૧
વર્ધમાન ઉપા. (ઉપ. દેવગુપ્તનું પૂર્વનામ)
૨૦૪
વર્ધમાનસૂરિ (રાજ. અજિતસિંહપાટે) ૨૩૮,
૨૩૯, ૨૪૧
વર્ધમાન (ના.લોં. આસકરણપાટે) ૧૬૧
વર્ધમાનસૂરિ (ઉદ્યોતનાપાટે, ખ.ના પ્રથમ

સૂરિ) ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૩૪, ૫૩
 વર્ધમાનસૂરિ (રુદ્ર. જયાનંદપાટે, અભયદેવ-
 શિ.) ૪૦-૪૧
 વર્ધમાનસૂરિ (પૂ. ધર્મધોષપાટે) ૧૭૬
 વર્ધમાનસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 વર્ધમાનસૂરિ (ના. વિજયસિંહપાટે) ૨૩૬
 વર્ધમાનસૂરિ (ના. વીરપાટે) ૨૩૬
 વર્ધમાનસૂરિ (ચંદ્ર. શાંતિપાટે, ભરવછેવાલ-
 ગચ્છ સ્થાપક) ૨૧૭
 વર્ધમાનસંગ ૧૫૩
 વહ્નભસૂરિ (અં. વહ્નભી શાખા પ્રવર્તક) ૧૧૯
 વહ્નભરાજ (રાજા) ૨૫૬
 વહ્નભવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયવહ્નભનું દીક્ષાનામ) ૧૧૨
 વસનજી ૯૨
 વસરામજી (સ્થા. ધાંગધ્રા સં. ભૂખણજીશિ.)
 ૧૫૪
 વસુભૂતિ ૭
 વસ્તા ૧૨૫, ૧૭૨
 વસ્તાજી (સ્થા. કચ્છ સં. જસરાજજીપાટે)
 ૧૫૭
 વસ્તિગકુમાર (અં. મહેંદ્રપ્રભપાટે મેરુતુંગનું
 જન્મનામ) ૧૨૩
 વસ્તુપાલ ૯૪, ૧૭૦, ૧૭૨
 વસ્તુપાલ (મંત્રી) ૫૭, ૫૮, ૭૪-૭૫, ૨૩૬,
 ૨૪૯, ૨૫૮
 વસ્તુપાલ (ના.લોં. વૈરાગરપાટે) ૧૬૧
 વાક્યપતિરાજ ૫૩
 વાગભટ્ટ (ઉદયનમંત્રીપુત્ર) ૯૯
 વાઘજી ૯૧, ૯૪
 વાઘજી (ત. હેમવિમલપાટે આનંદવિમલનું
 જન્મનામ) ૬૬
 વાઘણ ૭૯
 વાઘા ૧૬૫
 વાછડા શાહ ૯૭
 વાછિગ ૧૮
 વાદિસૂરિ (રાજ. નત્રપાટે) જુઓ અજિત-

યશોવાદિસૂરિ
 વાદિચંદ્ર (ગુણચંદ્રનું વિશેષણ?) ૨૩૯
 વાદિદેવસૂરિ (વડ. મુનિચંદ્રપાટે) ૨૪૨,
 ૨૪૩, ૨૪૫; જુઓ દેવસૂરિ(વાદી)
 વાના ૯૪
 વાલચંદજી/બાલચંદજી (ગુજ.લોં. ભાગ-
 ચંદ્રજીપાટે) ૧૪૧, ૧૪૨
 વાલજી (સ્થા. ધર્મદાસજી પરંપરા ગુલાબ-
 ચંદજીપાટે) ૧૪૮, ૧૫૭
 વાલબાઈ ૧૪૯
 વાલમબાઈ ૧૪૮
 વાલાદે ૧૦૨
 વાલીબાઈ ૧૬૩
 વાસણ/વાસો (ત. વિજયસેનપાટે વિજયદેવનું
 જન્મનામ) ૭૦
 વાસવ ૯૩
 વાસા ૧૪૧
 વાસુદેવસૂરિ (સાં. યશોભદ્રશિ., હત્યુંડી-
 ગચ્છ-સ્થાપક) જુઓ બલિભદ્રસૂરિ
 વાસુદેવસૂરિ (ઉપ. વીરદેવપાટે) ૧૯૭
 વાસો જુઓ વાસણ
 વાહડદે ૨૪૩
 વાહડદેવ ૧૦૨
 વાહડદેવી ૧૮
 વાહલાદેવી ૨૩
 વિકમરાજા/વિકમાદિત્ય (સમ્રાટ) ૧૦, ૧૫,
 ૪૫, ૭૯, ૨૨૧, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫
 વિકમસૂરિ (દિવાનંદપાટે) ૧૪, ૫૧
 વિકમચરિત્ર/ધર્માદિત્ય (રાજા) ૨૫૩
 વિકમાદિત્ય જુઓ વિકમ (રાજા)
 વિગ્નરાજ ચૌથો (રાજા) ૨૪૦
 વિજપાર (સ્થા. કચ્છ સં. વ્રજવાલજીનું જન્મ-
 નામ) ૧૫૫
 વિજયઉદયસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 પ્રતાપપાટે) ૯૧-૯૨
 વિજયચ્છદિસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 માનપાટે) ૯૧; જુઓ જશવંત, સુરવિજય
 વિજયકમલસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા

મુક્તિવિજય/મૂલચંદ્રજીપાટે) ૧૧૦,
૧૧૧; જુઓ કલ્યાણચંદ્ર
વિજયકલ્યાણસૂરિ (ત. વિજયદેવેન્દ્રપાટે) ૭૩
વિજયકલ્યાણસૂરિ (ત. વિજયમુનિચંદ્રપાટે)
૭૩
વિજયકીર્તિસૂરિ (પાર્શ્વ. વિનયકીર્તિપાટે) ૧૦૨
વિજયકુમાર (અં. જયસિંહપાટે આર્યરક્ષિતનું
જન્મનામ) જુઓ વયજા
વિજયકુલ ઉપા. (લ.ત. સૌભાગ્યહર્ષિશિ.) ?
૮૬
વિજયકેસરસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
વિજયકમલપાટે) ૧૧૧; જુઓ કેશવજી
વિજયક્ષમાસૂરિ (ત. વિજયરત્નપાટે) ૭૧-
૭૨ જુઓ ખીમસી, ખિમાવિજય
વિજયચંદ્ર ૧૬૩
વિજયચંદ્ર ઉપા. (અં. જયસિંહપાટે આર્ય
રક્ષતસૂરિનું દીક્ષાનામ) ૧૧૬, ૧૧૭;
જુઓ વિજયચંદ્રસૂરિ (ચંદ્રપ્રભપાટે)
વિજયચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
વિજયચંદ્રસૂરિ (પૂ. ચંદ્રપ્રભપાટે, અંચલગચ્છ-
સ્થાપક) ૧૭૫ (માહિતી શંકાસ્પદ,
સંભવતઃ આ પૂર્વેના વિજયચંદ્ર ઉપા.)
વિજયચંદ્રસૂરિ (વૃ.ત. પ્રારંભક, દેવભદ્રશિ.)
૫૮, ૫૯, ૭૩-૭૬
વિજયચંદ્રસૂરિ (નરચંદ્રપાટે) ૧૧૫, ૧૧૬
વિજયચંદ્ર/વિજયસિંહ/વિજયેન્દુસૂરિ (રુદ્ર.
પદ્મચંદ્રપાટે) ૩૯
વિજયચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. પદ્મશેખરપાટે)
૨૩૯
વિજયચંદ્રસૂરિ (સા.પૂ. પુણ્યચંદ્રપાટે) ૧૮૨
વિજયચંદ્રસૂરિ/વિજયેન્દુસૂરિ (વડ. ભદ્રેશ્વર-
પાટે) ૨૪૨
વિજયચંદ્રસૂરિ (રાજ./ધર્મ. મલયચંદ્રપાટે)
૧૬૦
વિજયચંદ્ર (ગુજ.લોં. વાલ/બાલચંદ્રજીશિ.)
૧૪૨
વિજયચંદ્રસૂરિ (સર્વદેવ-સ્થાપિત આચાર્ય) ૫૪
વિજયચંદ્રસૂરિ (મલ. હેમચંદ્રપાટે) ૨૪૯

વિજયજયંતસેનસૂરિ (ત. વિજયવિદ્યાચંદ્રપાટે)
૭૪
વિજયજિનેન્દ્રસૂરિ (ત. વિજયધર્મપાટે) ૭૨-
૭૩
વિજયતિલકસૂરિ (વ.ત. રત્નાકરગચ્છ ભૃગુ-
કચ્છીય શાખા) ૭૭
વિજયતિલકસૂરિ (ત. આણંદશાખા વિજય-
સેનપાટે) ૭૦, ૮૯; જુઓ રામજી, રામ-
વિજય
વિજયતીર્થેન્દ્રસૂરિ (ત. વિજયધનચંદ્રપાટે) ૭૪
વિજયદયાસૂરિ (ત. વિજયક્ષમાપાટે) ૭૨
વિજયદાનસૂરિ (ત. આનંદવિમલપાટે) ૬૬,
૬૭, ૬૮, ૮૬; જુઓ ઉદયધર્મ, લક્ષ્મણ
વિજયદાનસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
વીરવિજયશિ.) ૧૧૨
વિજયદેવ ૨૦૬
વિજયદેવસૂરિ (પાર્શ્વ. સંભવતઃ પુણ્યરત્ન-
શિ.) ૧૦૧, ૧૦૨; જુઓ વરદરાજ
વિજયદેવસૂરિ (ત. વિજયસેનપાટે) ૬૯, ૭૦,
૭૧, ૮૯, ૮૪, ૧૦૮; જુઓ વિદ્યા-
વિજય
વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ (ત. વિજયજિનેન્દ્રપાટે) ૭૩
વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ (ત. આણંદ શાખા, વિજય-
લક્ષ્મીપાટે) ૮૨
વિજયધનચંદ્રસૂરિ (ત. વિજયરાજેન્દ્રપાટે) ૭૩,
૭૪
વિજયધનેશ્વરસૂરિ (ત. આણંદ શાખા વિજય-
સુરેન્દ્રપાટે) ૮૩
વિજયધરણેન્દ્રસૂરિ (ત. વિજયદેવેન્દ્રપાટે) ૭૩
વિજયધર્મસૂરિ (વ.ત. રત્નાકરગચ્છ ભૃગુ-
કચ્છીયશાખા વિજયતિલકપાટે) ૭૭
વિજયધર્મસૂરિ (ત. વિજયદયાપાટે) ૭૨
વિજયધર્મસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
વિજયપ્રતાપશિ.) ૧૧૧
વિજયધર્મસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
વૃદ્ધિવિજય/વૃદ્ધિચંદ્રપાટે) ૧૧૧; જુઓ
મૂળચંદ્ર, ધર્મવિજય
વિજયનીતિસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા)

૧૦૮
 વિજયનેમિસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વૃદ્ધિચંદ્રજી.શિ.) ૧૧૧
 વિજયપાલ (મંત્રી) ૭૪
 વિજયપ્રતાપસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 ઋદ્ધિપાટે) ૮૧
 વિજયપ્રતાપસૂરિ (લ. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયમોહનશિ.) ૧૧૧
 વિજયપ્રભસૂરિ (ગુણસમુદ્રપાટે) ૧૧૫, ૧૧૬
 વિજયપ્રભસૂરિ (ત. વિજયદેવપાટે) ૭૦, ૭૧,
 ૮૩, ૧૦૮; જુઓ વીરવિજય
 વિજયપ્રમોદસૂરિ (ત. વિજયકલ્યાણપાટે) ૭૩
 વિજયપ્રેમસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયદાનશિ.) ૧૧૨
 વિજયભૂપેંદ્રસૂરિ (ત. વિજયધનચંદ્રપાટે) ૭૩;
 જુઓ દેવીચંદ, દીપવિજય
 વિજયમહેંદ્રસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 દેવેંદ્રપાટે) ૮૨
 વિજયમાનસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 રાજપાટે) ૮૧; જુઓ મોહન, માનવિજય
 વિજયમુનિચંદ્રસૂરિ (ત. વિજયરાજપાટે) ૭૩
 વિજયમોહનસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયકમલશિ.) ૧૧૧
 વિજયયત્નીંદ્રસૂરિ (ત. વિજયભૂપેંદ્રપાટે) ૭૩;
 જુઓ રામરત્ન, યત્નીંદ્રવિજય
 વિજયયશોદેવસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયધર્મશિ.) ૧૧૧
 વિજયરત્નસૂરિ (વૃ.ત. રત્નાકરગચ્છ ભૃગુ-
 કચ્છીય શાખા વિજયધર્મપાટે) ૭૭
 વિજયરત્નસૂરિ (ત. વિજયપ્રભપાટે) ૭૧-
 ૭૨; જુઓ જેઠો/જયતસી, જીતવિજય
 વિજયરાજસૂરિ/વિજો/વીજો (લોં. નૂનાજી-
 પાટે, વિજયગચ્છ પ્રવર્તક) ૧૩૪, ૧૩૫,
 ૧૩૭, ૧૫૮
 વિજયરાજસૂરિ (ત. વિજયધરણેંદ્રપાટે) ૭૩
 વિજયરાજસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા
 વિજયાણંદ- પાટે) ૮૦-૮૧; જુઓ
 કુંવરજી, કુશલ- વિજય

વિજયરાજેંદ્રસૂરિ (ત. વિજયપ્રમોદપાટે) ૭૩,
 ૧૪૪; જુઓ રત્નવિજય
 વિજયરામચંદ્રસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયપ્રેમશિ.) ૧૧૨-૧૩
 વિજયલક્ષ્મીસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 સૌભાગ્યપાટે) ૮૧-૮૨; જુઓ સૂરચંદ,
 સુવિધિવિજય
 વિજયલલિધિચંદ્રસૂરિ (ત.વિજયતીર્થેંદ્રપાટે)
 ૭૪
 વિજયવલ્લભસૂરિ (ત. વિજયસંવિગ્ન શાખા
 હર્ષવિજયશિ.) ૧૧૨; જુઓ ઇગનલાલ,
 વલ્લભવિજય
 વિજયવિદ્યાચંદ્રસૂરિ (ત.વિજયયત્નીંદ્રપાટે) ૭૪
 વિજયવિદ્યાનંદસૂરિ (ત. આણંદ શાખા વિજય-
 ધનેશ્વરપાટે) ૮૩
 વિજયસમુદ્રસૂરિ/વિજયસુરેંદ્રસૂરિ (ત.
 આણંદ. શાખા વિજયમહેંદ્રપાટે) ૮૨-૮૩
 વિજયસાગર (વિજય. વિનયસાગરને સ્થાને
 થયેલી ભૂલ) ૧૫૮
 વિજયસિદ્ધિસૂરિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 મણિવિજયપાટે) ૧૧૦
 વિજયસિંહ ૨૦
 વિજયસિંહસૂરિ (વડ. અજિતદેવપાટે) ૫૭-
 ૫૮, ૨૪૬
 વિજયસિંહસૂરિ (પૂ. ચંદ્રપ્રભપાટે) ૧૭૫
 વિજયસિંહસૂરિ (રાજ. જિનચંદ્રશિ.) ૨૪૧
 વિજયસિંહસૂરિ (ના. ધનેશ્વરપાટે) ૨૩૬
 વિજયસિંહસૂરિ (ત.વિજયદેવપાટે) ૬૮, ૭૦,
 ૭૧, ૧૦૮; જુઓ કર્મચંદ, કનકવિજય
 વિજયસિંહસૂરિ (પિ. શાંતિપાટે) ૨૪૭
 વિજયસિંહસૂરિ (થારા. સંભવત: સર્વદેવપાટે,
 સં. ૧૧મી સદી) ૨૩૩
 વિજયસિંહસૂરિ (થારા. સંભવત: સર્વદેવપાટે,
 સં. ૧૪મી આરંભ) ૨૩૩
 વિજયસિંહસૂરિ (થારા. સર્વદેવપાટે, સં. ૧૬મી
 સદી આરંભ) ૨૩૩
 વિજયસુરેંદ્રસૂરિ (ત. વિજયમહેંદ્રપાટે) જુઓ
 વિજયસમુદ્રસૂરિ

વિજયસેનસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 વિજયસેનસૂરિ (પિ. શીલભદ્ર તથા પરિપૂર્ણ-
 દેવપાટે) ૨૪૬
 વિજયસેનસૂરિ (ના. હરિભદ્રશિ. તથા પાટે)
 ૧૧-૧૨, ૫૮, ૨૩૬
 વિજયસેનસૂરિ (ત. હીરવિજયપાટે) ૬૯, ૭૦,
 ૮૯, ૯૪; જયસિંહ, જયવિમલ
 વિજયસૌભાગ્યસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા
 વિજયઋદ્ધિપાટે) ૮૧-૮૨
 વિજયહેમંદસૂરિ (ત. વિજયવિદ્યાચંદ્રપાટે) ૭૪
 વિજયા ૧૦૫
 વિજયાનંદસૂરિ (ત. બુદ્ધિવિજયશિ.) જુઓ
 આનંદવિજય
 વિજયાણંદસૂરિ (ત. આણંદ. શાખા વિજય-
 તિલકપાટે) ૮૯-૯૦, ૯૧; જુઓ કલો,
 કમલવિજય
 વિજયેન્દુ (રુદ્ર. પદ્મચંદ્રપાટે) જુઓ વિજયચંદ્ર
 વિજલદે ૧૨૦
 વિજા ૧૪૦
 વિજો (વિજયગચ્છસ્થાપક) જુઓ વિજયરાજ
 વિઠલજી (સ્થા. ધર્મદાસજી પરંપરા મૂળચંદ્રજી-
 શિ.) ૧૪૭, ૧૫૪
 વિદ્યાકરગણિ (વડ. માનભદ્રશિ.) ૨૪૨
 વિદ્યાચંદ્રસૂરિ (સા. પૂ. મુનિચંદ્ર/મુનિરાજ-
 પાટે) ૧૮૨
 વિદ્યાવિજય (લ.ત. સોમવિમલશિ.) ૮૭
 વિદ્યાધર (અં. અમરસાગરપાટે વિદ્યાસાગરનું
 જન્મનામ) ૧૨૭
 વિદ્યાધરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 વિદ્યાધરસૂરિ (વજ્રસેનશિ., વિદ્યાધરકુલના
 સ્થાપક) ૧૧
 વિદ્યાધર ગોપાલ જુઓ ગોપાલ સ્થવિર
 વિદ્યાનંદ ૨૨૨
 વિદ્યાનંદસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 વિદ્યાનંદસૂરિ (ત. દેવેન્દ્રશિ.) ૫૯; જુઓ વીર-
 ધવલ
 વિદ્યાપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા પુણ્યપ્રભપાટે)
 ૧૮૧

વિદ્યામંડનસૂરિ (વૃ.ત. રત્નાકરગચ્છ ધર્મ-
 રત્નપાટે) ૭૭-૭૮
 વિદ્યારત્ન (ભી.પૂ. મુનિચંદ્રશિ.) ૧૮૩
 વિદ્યારત્ન (લ.ત. સોમવિમલશિ.) ૮૭
 વિદ્યાવિજય (ત. વિજયસેનપાટે વિજયદેવ-
 સૂરિનું દીક્ષાનામ) ૭૦
 વિદ્યાવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
 વિજયધર્મશિ.) ૧૧૧
 વિદ્યાશેખરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 વિદ્યાસમુદ્ર ૫૧
 વિદ્યાસાગર (મલ.) ૨૫૦
 વિદ્યાસાગરસૂરિ (અં. અમરસાગરપાટે) ૧૨૭,
 ૧૨૮; જુઓ વિદ્યાધર
 વિદ્યાસુંદરસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 વિનયકીર્તિસૂરિ (પાર્શ્વ. વિનયદેવપાટે) ૧૦૨
 વિનયકુલ ઉપા. (લ.ત. સૌભાગ્યહર્ષશિ.)
 ૮૬
 વિનયચંદ્ર ઉપા./પા. (સંભવતઃ વડ.) ૫૫,
 ૫૬, ૨૪૬
 વિનયચંદ્રજી (સ્થા. રત્નચંદ્રજી સં.
 કજોડીમલજીપાટે) ૧૬૮
 વિનયચંદ્રસૂરિ (વડ. ધર્મચંદ્રપાટે) ૨૪૨
 વિનયચંદ્ર (અં. માણિકચંદ્રશિ.) ૧૨૬
 વિનયચંદ્રસૂરિ (ભી.પૂ. મુનિચંદ્રપાટે) ૧૮૩
 વિનયચંદ્રસૂરિ (પૂ. રાજતિલકશિ.) ૧૭૮
 વિનયતિલકસૂરિ (પૂ. રાજતિલકશિ.) ૧૭૮
 વિનયદેવસૂરિ (સુધર્મ. વિજયદેવપાટે, પાર્શ્વ-
 ચંદ્રશિ.) ૧૫૯; જુઓ બ્રહ્મઋષિ
 વિનયપ્રભ ઉપા. (ખ. જિનકુશલશિ.) ૨૧
 વિનયપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા લલિતપ્રભ-
 પાટે) ૧૮૧
 વિનયભાવ (ત. આનંદવિમલશિ.) ૬૬
 વિનયમંડન પા. (વૃ.ત. રત્નાકરગચ્છ વિદ્યા-
 મંડનશિ.) ૭૮
 વિનયમિત્ર (યુગ. ધર્મઘોષપાટે) ૨૩૨
 વિનયમેરુસૂરિ (આ. સંયમરત્નપાટે) ૧૯૧
 વિનયરત્ન (આ. દેવરત્નગણિશિ.) ૧૯૦
 વિનયરત્ન (વડ. મુનિસારશિ.) ૨૪૪

વિનયવર્ધનસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. સુગુણરત્નપાટે)
૨૧૪

વિનયવિજય (ત. કીર્તિવિજયશિ.) ૯૮

વિનયવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા
વિજયકમલશિ.) ૧૧૧

વિનયવિમલ (ત. કીર્તિવિમલશિ.) ૯૩

વિનયસમુદ્ર (ઉપ. હર્ષસમુદ્રશિ.) ૨૧૨

વિનયસાગર (અં. કલ્યાણસાગરશિ.) ૧૨૬,
૧૨૭

વિનયસાગરસૂરિ (વિજય. સુમતિસાગરપાટે)
૧૫૮

વિનયસિંહસૂરિ (આ. જિનચંદ્રપાટે) ૧૮૯

વિનયસુંદરસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. ગુણસુંદરપાટે)
૨૧૪

વિનયહંસ (અં. મહિમારત્નશિ.) ૧૨૪

વિનયહંસસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા સૌભાગ્ય-
નંદિપાટે) જુઓ હંસસંયમસૂરિ

વિબુધચંદ્રસૂરિ (મલ. હેમચંદ્રપાટે) ૨૪૯

વિબુધપ્રભસૂરિ (માનદેવપાટે) ૧૪, ૫૨

વિબુધપ્રભસૂરિ (ના. સોમપ્રભપાટે) ૨૩૬

વિબુધવિમલસૂરિ (ત. વિમલશાખા સુમતિ-
સાગરપાટે) ૯૩-૯૪, ૧૧૩; જુઓ
લખમીચંદ, લક્ષ્મીવિમલ

વિમલમંત્રી ૧૫, ૧૧૯

વિમલગણિ પં. (પૂ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૭૬

વિમલસૂરિ (પદ્મી. ભીમદેવપાટે) ૨૨૫

વિમલસૂરિ (ચંદ. શાંતિપાટે, પત્તનવાલગચ્છ-
સ્થાપક) ૨૧૭

વિમલચંદ્રસૂરિ ૪૦

વિમલચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮

વિમલચંદ્રસૂરિ (વનવાસીગચ્છ) ૨૩૮

વિમલચંદ્રસૂરિ (યશોદેવ/યશોભદ્રપાટે) ૧૫,
૫૩ (યશોભદ્ર એ ભૂલ જણાય છે)

વિમલચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. રાજચંદ્રપાટે) ૧૦૩

વિમલચંદ્ર ઉપા. (વડ. વાદિદેવપાટે) ૨૪૩

વિમલપ્રભસૂરિ (પિ. ધર્મસાગરપાટે) ૨૪૮

વિમલપ્રભસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. માણિક્યસુંદર-
. પાટે) ૨૧૪

વિમલપ્રભસૂરિ (ત. સોમપ્રભશિ.) ૬૦

વિમલરત્નસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. ધર્મગુપ્તપાટે)
૨૧૪

વિમલસાગરસૂરિ (વિજય ખેમરાજશિ.) ૧૫૯

વિમલસોમસૂરિ (લ.ત. હેમસોમપાટે) ૮૮

વિમલાદે ૩૭, ૯૧, ૧૦૧, ૧૨૫

વિરજાભાઈ ૧૭૦

વિવેકચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. ભાનુચંદ્રપાટે) ૧૦૪

વિવેકધીરગણિ પં. (વૃ.ત. વિનયમંડનશિ.)
૭૭-૭૮

વિવેકમંડન (વૃ.ત. રત્નાકરગચ્છ વિનય-
મંડનશિ.) ૭૮

વિવેકરત્ન (આ. જયાનંદપાટે) ૧૮૦

વિવેકસાગરસૂરિ (અં. રત્નસાગરપાટે) ૧૩૦,
૧૩૧; જુઓ વેલજી

વિશાખગણિ (યુગ. હરિમિત્રપાટે) ૨૩૨

વિશાલરાજસૂરિ (પૂ. જયશેખરપાટે) ૧૭૯,
૧૮૩

વિશાલરાજસૂરિ (પૂ. ધર્મશેખરપાટે) ૧૮૩

વિશાલસોમસૂરિ (લ.ત. વિમલસોમપાટે) ૮૮

વિષ્ણુસૂરિ (પદ્મી. કર્ણપાટે) ૨૨૫

વિષ્ણુ (જેહિલપાટે) ૪૯

વિદરાવનજી (સ્થા. પંજાબ સં. હરદાસજી-
પાટે) ૧૪૬

વિંધ્ય (રાજા) ૭

વીજા/વીજો (વિજય/વીજામતના સ્થાપક)
૬૬, ૧૩૫, ૨૦૫; જુઓ વિજયરાજ

વીજો શાહ ૧૦૦

વીપક ૮૪

વીપા ૮૩

વીર (=મહાવીરસ્વામી) ૧૮૫

વીરસૂરિ (ના.) ૨૩૫

વીરસૂરિ (ભાવડારગચ્છ) ૨૦૦

વીરસૂરિ (માનતુંગપાટે) ૧૩, ૫૧

વીરમુનિ/સૂરિ (વનવાસીગચ્છ, વિમલચંદ્ર-
શિ.) ૨૩૮

વીરચંદ ૧૦૮

વીરચંદ રાઘવજી ૧૧૨

વીરચંદ્ર પં. (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.) ૨૦૫
 વીરચંદ્ર (નરચંદ્રપાટે) ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૮
 વીરજી ૧૦૫, ૧૩૮, ૧૪૪, ૧૬૨
 વીરજી (ખ.વે. જિનેશ્વરપાટે જિનચંદ્રનું જન્મ-
 નામ) ૩૨
 વીરણી ૪૧
 વીરદેવ ૧૮૬
 વીરદેવસૂરિ (પિ.) ૨૪૮
 વીરદેવસૂરિ (ઉપ. જયસિંહપાટે) ૧૮૭,
 ૧૮૮
 વીરદેવ (ઉપ. દેવગુપ્તશિ.?) ૨૦૪
 વીરધવલ (રાજા) ૭૪, ૨૫૮
 વીરધવલ (ત. દેવેન્દ્રશિ. વિદ્યાનંદનું સંસારી
 નામ) ૫૯
 વીરનાગ ૫૬
 વીરપાલ ૧૬૧
 વીરપ્રભ (ખ. જિનપતિપાટે જિનેશ્વરનું દીક્ષા-
 નામ) ૧૯
 વીરપ્રભસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮, ૧૭૯
 વીરપ્રભસૂરિ (પિ. વીરદેવપાટે) ૨૪૮
 વીરભદ્રસૂરિ ૨૩૩
 વીરભદ્રસૂરિ (વડ. વાદિદેવપાટે) ૨૪૫
 વીરમ (રાજા) ૨૩૪
 વીરમદે ૮૧, ૧૪૧
 વીરમદેવી ૧૦૮
 વીરરાજ ૨૨૦
 વીરવિજય (ખ.વે. જિનેશ્વરપાટે જિનચંદ્રનું
 દીક્ષાનામ) ૩૨
 વીરવિજય (ત. વિજયદેવપાટે વિજયપ્રભ-
 સૂરિનું દીક્ષાનામ) ૭૧
 વીરવિજયજી ઉપા. (ત. વિજય સંવિગ્ન
 શાખા આત્મારામજીશિ.) ૧૧૨
 વીરવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા શુભ-
 વિજયશિ.) ૮૫
 વીરવિમલગણિ (ત. વિમલ સંવિગ્ન શાખા
 કીર્તિવિમલપાટે) ૧૧૩
 વીરવિમલ (પૂ. લક્ષ્મીચંદ્રશિ.) ૧૮૩
 વીરા ૧૦૮, ૧૮૧

વીરા સા (કડ. ખીમાપાટે) ૧૭૧
 વીરાંદે ૮૧
 વીરાંબાઈ ૧૭૩
 વીસલ (રાજા) ૨૦૨
 વીસલદેવ (રાજા) ૨૫૮
 વીઝઈબાઈ ૧૫૧
 વૃદ્ધસૂરિ (સમંતભદ્રપાટે) જુઓ દેવસૂરિ
 વૃદ્ધસૂરિ (સંપલિત તથા ભદ્રની પાટે કે કાલક-
 પાટે) ૪૯
 વૃદ્ધદેવસૂરિ (સમંતભદ્રપાટે) ૫૦; જુઓ દેવ-
 સૂરિ
 વૃદ્ધવાદિસૂરિ (આર્યગુપ્તપાટે) ૧૦, ૪૮, ૨૨૧
 વૃદ્ધિચંદ્રજી (ત. બુદ્ધિવિજયશિ.) જુઓ વૃદ્ધિ-
 વિજય
 વૃદ્ધિચંદ્ર (પાર્શ્વ. સાગરચંદ્રપાટે) ૧૦૫
 વૃદ્ધિવજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા કર્પૂર-
 વિજયશિ.) ૧૦૮
 વૃદ્ધિવિજય/વૃદ્ધિચંદ્રજી (ત. વિજય સંવિગ્ન
 શાખા વિજયકેસરપાટે, બુદ્ધિવિજય/
 બુટેરાયજીશિ.) ૧૧૦, ૧૧૦; જુઓ
 કૃપારામ
 વૃદ્ધિસાગર ઉપા. (અં. મેઘસાગરશિ.) ૧૩૧
 વૃદ્ધિસાગરસૂરિ (ત. સાગર શાખા રાજસાગર-
 પાટે) ૮૪; જુઓ હરજી, હર્ષસાગર
 વેલજી (અં. રત્નસાગરપાટે વિવેકસાગરનું
 જન્મનામ) ૧૩૦
 વેલબાઈ ૧૫૨
 વેલા ૧૮૧
 વેલ્હગ ૧૦૧
 વૈરસ્વામી (રાજ. ભરતેશ્વરપાટે) ૨૩૯
 વૈરસિંહ જુઓ વર્ધરસિંહ, વયરસિંહ
 વૈરાગર (ના.લો. દેવાગરપાટે) ૧૬૧
 વૈરિસિંહ (રાજા) ૨૫૫, ૨૫૬
 વ્રજપાલજી (સ્થા. કચ્છ સં. કર્મસિંહ/કરમસી-
 પાટે, પાનાચંદ્રજીશિ.) ૧૫૫-૫૬; જુઓ
 વિજયાર
 વ્રજપાલજી (સ્થા. કચ્છ સં. હંસરાજજીપાટે)
 ૧૫૭

વ્રજલાલ ૭૩
 શકટાલ/શકડાલ (મંત્રી) ૮
 શકંદર/સિકંદરશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન)
 ૨૬૧
 શગતા શાહ ૧૦૪
 શયંભવસૂરિ (પ્રભવસ્વામીપાટે) ૮, ૪૪-
 ૪૫, ૨૨૮
 શર્વ ભટ્ટારક (રાજા) ૨૫૫
 શહાબદીન જુઓ શાહબુદ્દીનના ક્રમમાં
 શંકર ઋષિ (સ્થા. દરિયાપુરી સં. પ્રાગજીપાટે,
 નાથાજીશિ.) ૧૪૩
 શંખ (રાજા) ૧૨૨, ૧૨૩
 શાણરાજ ૭૬, ૭૮, ૮૦
 શામજીભાઈ ૧૫૬
 શામજી (સ્થા. કચ્છ સં. ડુંગરશીપાટે) ૧૫૭
 શામજી (સ્થા. લીંબડી સં. ધનજીપાટે) ૧૫૧,
 ૧૫૨
 શામજી (સ્થા. ધ્રાંગધ્રા સં. વસરામજીપાટે)
 ૧૫૪
 શામલજી (લોં. ભૂરાશિ.) ૧૩૭
 શાર્દૂલસિંહજી (સ્થા. ચોધમલજી સં. ઉદેચંદજી-
 પાટે) ૧૬૮
 શાલિસૂરિ (સાં. ઈશ્વરપાટે, સં. ૧૧૮૧) ૨૩૫
 શાલિસૂરિ (સં. ઈશ્વરપાટે, સં. ૧૩૦૦ આસ.)
 ૨૩૫
 શાલિસૂરિ (સાં. ઈશ્વરપાટે, સં. ૧૫મી સદી)
 ૨૩૫
 શાલિસૂરિ/શાલિભદ્રસૂરિ (સાં. યશોભદ્રપાટે,
 સં. ૮૭૦) ૨૩૫
 શાલિગસૂરિ (ચંદ્ર. શાંતિપાટે, શ્રીપુરવાલ-
 ગચ્છસ્થાપક) ૨૧૭
 શાલિગરામ (સ્થા. પંજાબ સં.) જુઓ
 ગણપતરામ
 શાલિભદ્રસૂરિ (સાં. યશોભદ્રપાટે) ૨૩૫;
 જુઓ શાલિસૂરિ
 શાલિભદ્રસૂરિ (થારા. સ્વદેવપાટે) ૨૩૩
 શાહઆલમ પહેલો (સં. ૧૮મી સદી) ૨૬૦
 શાહઆલમ બીજો (સં. ૧૮મી સદી) ૨૬૦

શાહજહાં (બાદશાહ) ૨૬૦
 શાહબદીન/શાહબુદ્દીન/મહમદ (ઘોરી
 સુલતાન, સં. ૧૨૫૦ આસ.) ૨૦૪,
 ૨૫૮, ૨૬૦
 શાહબદીન (સુલતાન, સં. ૧૪મી સદી) ૨૫૮
 શાંડિલ્ય/ષાંડિલ્ય/સ્કંદિલ/ખંડિલસૂરિ (વા.
 તથા યુગ. શ્યામાર્યપાટે) ૧૩, ૪૭,
 ૨૨૦-૨૧, ૨૨૭
 શાંડિલ્ય (સિંહધર્મપાટે) ૪૮
 શાંતિસૂરિ ૫૬
 શાંતિસૂરિ ("ધર્મરત્નપ્રકરણ"ના કતા) ૭૬
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી., સં. ૧૪૫૬-૬૨) ૨૧૮,
 ૨૨૦
 શાંતિસૂરિ (પિ. તાલધ્વજી શાખા) ૨૪૮
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૪૮૫?)
 ૨૧૭
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૭૬૮)
 ૨૧૭
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૧૦૩૧)
 ૧૧૭
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૧૨૨૪)
 ૨૧૮
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૧૪૪૮)
 ૨૧૮
 શાંતિસૂરિ (પદ્મી. આમદેવપાટે, સં. ૧૬૬૧)
 ૨૧૮
 શાંતિસૂરિ (સાં. આમદેવશિ.) ૨૩૫
 શાંતિ (ઉપ. કક્કશિ.) ૧૮૮
 શાંતિસૂરિ (પિ. ગુણસાગરપાટે) ૨૪૮
 શાંતિસૂરિ (ચં. ચંદ્રપાટે) ૨૧૭
 શાંતિસૂરિ (ના. મહેંદ્રપાટે) ૧૧-૧૨, ૨૩૬
 શાંતિસૂરિ (ના. ત. વાદિદેવ-સ્થાપિત આચાર્ય)
 ૮૮
 શાંતિસૂરિ/શાંત્યાચાર્ય (થારા. વિજયસિંહ-
 પાટે, સં. ૧૧મી સદી) ૫૪, ૨૩૩,
 ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૪૭; જુઓ ભીમ
 શાંતિસૂરિ (થારા. સંભવત: વિજયસિંહપાટે,
 સં. ૧૩મી સદી) ૨૩૩

શાંતિસૂરિ (થારા. સંભવતઃ વિજયસિંહપાટે,
સં. ૧૫મી સદી) ૨૩૩
શાંતિસૂરિ (થારા. વિજયસિંહપાટે, સં. ૧૫૩૦
આસ.) ૨૩૪
શાંતિસૂરિ (પિ. પ્રવર્તક, સંભવતઃ વડ.
સર્વદેવપાટે, નેમિચંદ્રશિ.) ૨૪૬, ૨૪૭
શાંતિસૂરિ (સાં. સુમતિપાટે, સં. ૧૧મી સદી)
૨૩૫
શાંતિસૂરિ (સાં. સુમતિપાટે, સં. ૧૩મી સદી)
૨૩૫
શાંતિસૂરિ (સં. સુમતિપાટે, સં. ૧૫મી સદી)
૨૩૫
શાંતિસૂરિ (સાં., સુમતિપાટે, સં. ૧૫૬૦
આસ.) ૨૩૫
શાંતિચંદ્ર ઉપા. (ત. સકલચંદ્રશિ.) ૬૮
શાંતિદાસ ૯૧, ૯૪
શાંતિભદ્રસૂરિ (પૂ. જિનદત્તપાટે) ૧૭૬
શાંતિભદ્રસૂરિ (થારા. જ્યેષ્ઠાચાર્યપાટે) ૨૩૩
શાંતિવિજય પં. (ત. આણંદ. શાખા વિજયાણંદ-
શિ.) ૯૧
શાંતિશ્રેણિક (દિત્રશિ., ઉચ્ચ નાગરી શાખા
પ્રવર્તક) ૪૮
શાંતિસાગરસૂરિ (ખ. આચાર્યિક શાખાના
સ્થાપક) ૨૪
શાંતિસાગરસૂરિ (ત. સાગરશાખા આણંદ-
સાગરપાટે) ૯૫
શાંતિસોમસૂરિ (લ.ત. લક્ષ્મીભદ્રગણિશિ.)
૯૯
શિરશાહ (=શેરશાહ બાદશાહ) ૨૬૧
શિલાદિત્ય (રાજા) ૧૯૫
શિવકુમારસૂરિ (આ. સિંહદત્તશિ.) ૧૯૦
શિવગણ ૬૧
શિવચંદ્ર (ખ. પિ. શાખા જિનધર્મપાટે જિનચંદ્ર-
નું જન્મનામ) ૩૬
શિવચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. કનકચંદ્રપાટે) ૧૦૪
શિવચંદ્રસૂરિ (ધર્મઘોષીય નાગોરીગચ્છ
કલ્યાણપાટે) ૧૬૦
શિવચંદ્રસૂરિ (ખ. પિ. શાખા જિનધર્મપાટે)

જુઓ જિનચંદ્રસૂરિ
શિવચંદ્રગણિ (હા. દેવગુમપાટે) ૨૩૩
શિવજી ૧૦૩
શિવજી (ગુજ.લોં. કેશવજીપાટે) ૧૪૦-૪૧,
૧૪૨
શિવદાસ ૧૬૧
શિવપ્રભસૂરિ (પૂ. ચક્રેશ્વરશિ.) ૧૭૫, ૧૭૭
શિવભૂતિ (ધનગિરિપાટે) ૪૯
શિવરાજ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા સત્ય-
વિજયગણિનું જન્મનામ) ૧૦૮
શિવલાલજી ૧૬૩
શિવલાલજી (સ્થા. હુકમીચંદ્રજી સં. હુકમી-
ચંદ્રજીપાટે) ૧૫૮
શિવસિંહજી (મહારાજા) ૭૩
શિવસુંદરસૂરિ (ઉપ./દિવં. આનંદવર્ધનપાટે)
૨૧૪
શિવસુંદરગણિ (વૃ.ત. રત્નસિંહશિ.) ૯૧
શિવા ૧૪૨
શિવાદિત્ય ૩૩
શિવાદે ૧૬૦
શિવેશ્વર (ખ. વર્ધમાનપાટે જિનેશ્વરનું સંસારી
નામ) ૧૫
શીલચંદ્ર (પૂ.) ૧૭૮
શીલગણ/શીલગુણસૂરિ (પૂ. ચંદ્રપ્રભશિ.,
આગમગચ્છ-પ્રવર્તક) ૭૫, ૧૭૫, ૧૮૫
-૯૬; જુઓ કુમાર, કુમારગણિ
શીલગુણસૂરિ (વડ. ધર્મઘોષપાટે) ૨૪૭
શીલદેવસૂરિ (વડ. ભાવદેવપાટે) ૨૪૫
શીલભદ્રસૂરિ (રાજ. અજિતસિંહપાટે?
સંભવતઃ વર્ધમાનપાટે) ૨૪૦, ૨૪૧
શીલભદ્રસૂરિ (પિ. ધર્મઘોષપાટે) ૨૪૭
શીલભદ્રસૂરિ (રાજ. વર્ધમાનપાટે) ૧૧૭,
૨૩૨, ૨૩૯-૪૦
શીલમિત્ર (યુગ. વિનયમિત્રપાટે) ૨૩૨
શીલરત્નસૂરિ (અં. જયકીર્તિશિ.) ૧૨૩
શીલરત્નસૂરિ (બિડા.આ. મુનિસિંહપાટે) ૧૯૨
શીલસાગર (વૃ.ત. ઉદયસાગરસ્થાપિત
આચાર્ય) ૯૩

શીલસિંહ (આ. દેવરત્નશિ.) ૧૮૦
 શીલારામજી (લો./સ્થા. ભાગચંદ્રજીપાટે)
 ૧૬૮
 શીલાંકાર્યાર્થ/કોટવાચાર્ય/તત્વાચાર્ય (જિન-
 ભદ્રગણિ કામાશ્રમણના શિ.) ૧૩-૧૪
 શુભદત્ત ગણધર (પાર્શ્વનાથશિ.) ૧૮૩
 શુભપતિ ૨૨૩
 શુભરત્ન (સુધાનંદનનું દીક્ષાનામ?) ૬૩, ૬૪
 શુભરત્ન (ત. કમલકલશ શાખા સોમદેવપાટે
 સુધાનંદનનું દીક્ષાનામ) ૧૦૬
 શુભવર્ધનસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. આણંદસુંદરપાટે)
 ૨૧૪
 શુભશીલગણિ પં. (લ.ત. હેમવિમલશિ.?)
 ૮૫
 શેરશાહ બાદશાહ જુઓ શિરશાહ
 શેષમલજી
 શોભાચંદ્રજી (સ્થા. ચોથમલજી સં.) ૧૬૮
 શોભી ૧૭૨
 શ્યામાર્ય/શ્યામાચાર્ય/કાલકાર્યાર્થ (પ્રથમ)
 (વા. સ્વાતિપાટે, યુગ. ગુણસુંદર/
 ગુણકરપાટે) ૧૩, ૪૭, ૨૨૦-૨૧,
 ૨૨૭, ૨૨૮
 શ્રવણ ૧૫૧
 શ્રવણાચાર્ય (પદ્મી. માનદેવપાટે) ૨૨૩
 શ્રી (શ્રાવિકા) ૨૦૩
 શ્રીસૂરિ (પદ્મી. શાંતિપાટે) ૨૨૦
 શ્રીકુંકુણ (મંત્રી) ૫૪
 શ્રીકુમાર વાચનાચાર્ય (ઉપ.સિદ્ધશિ.) ૨૦૮
 શ્રીગુણસૂરિ (નરચંદ્રપાટે) ૧૧૫
 શ્રીગુમસૂરિ ૪૮
 શ્રીગુમ સ્થવિર (સુહસ્તિશિ.) ૪૬
 શ્રીચંદ્ર/દ્ર ૨૦, ૧૧૮, ૧૬૦
 શ્રીચંદ્રસૂરિ (રુદ્ર. પ્રભાનંદપાટે) ૪૦
 શ્રીચંદ્રસૂરિ (રાજ. શીલભદ્રપાટે?) ૨૪૧
 શ્રીચંદ્રસૂરિ (મલ. હેમચંદ્રપાટે) ૨૪૮
 શ્રીતિલકસૂરિ (પૂ. પદ્મતિલકપાટે) ૧૭૭
 શ્રીતિલકસૂરિ (મલ. પદ્મદેવપાટે) ૨૪૮
 શ્રીતિલક ઉપા. (રુદ્ર. દેવભદ્રશિ.) ૪૦

શ્રીદેવી ૨૪૮
 શ્રીધર ૨૪૮
 શ્રીધર (=કેશવજી, લો. કર્મસિંહપાટે) ૧૩.
 શ્રીધર (ખ. વર્ધમાનપાટે) જિનેશ્વરનું સંસારી
 નામ) ૧૭
 શ્રીધરદાસ ૧૭૪
 શ્રીપતિ (ખ. વર્ધમાનશિ. બુદ્ધિસાગરનું સંસારી
 નામ) ૧૭
 શ્રીપતિ (=કેશવજી, લો. કર્મસિંહપાટે) ૧૩૮
 શ્રીપાલ ૬૪, ૬૫, ૮૫, ૮૪
 શ્રીપ્રભ (પૂ. ભદ્રેશ્વરપાટે, કચ્છૂલીગચ્છ-
 પ્રારંભક) ૧૭૪
 શ્રીપુંજ (પુંજ) (રાજા) ૧૮૩
 શ્રીમદ્મ ૬૮
 શ્રીમદ્મજી (ગુજ.લો. કુંવરજીપાટે) ૧૪૦
 શ્રીરામ ૨૪૧
 શ્રીવંત ૨૫, ૮૬, ૮૮
 શ્રીવિનયચંદ્ર (ધર્મચંદ્રપાટે) ૧૧૬
 શ્રીષેણસૂરિ (પદ્મી. દુર્ગસ્વામીપાટે) ૨૨૪
 શ્રીસાર ઉપા. (ખ. શ્રીસારીય શાખાના
 પ્રવર્તક) ૨૭, ૩૬
 શ્રેણિક(રાજા)/બિબિસાર ૧૦, ૨૫૪
 શ્રેણિક(આર્ય) (શાંતિશ્રેણિકશિ.) ૪૮
 ષંડેરકસૂરિ ૨૦૫
 ષાંડિલ્ય (વા. તથા યુગ. શ્યામાચાર્યપાટે)
 જુઓ શાંડિલ્ય
 ષેણસૂરિ (ના.ત. વાહિદેવ-સ્થાપિત આચાર્ય)
 ૮૮
 સકલચંદ્રગણિ (ત. હીરવિજયશિ.) ૬૮
 સકલહર્ષસૂરિ (લ.ત. સૌભાગ્યહર્ષસ્થાપિત
 આચાર્ય) ૮૬
 સગતસિંહ (મંત્રી) ૨૧૨
 સજ્જન(સિંહ) ૮૦
 સજ્જનસિંહ ૬૨
 સત્યમિત્ર (યુગ. કાલિક ચોથા પાટે) ૫૨,
 ૨૩૧
 સત્યરાજગણિ (પૂ. ગુણસમુદ્રશિ.) ૧૭૬
 સત્યવિજયગણિ (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા

- વિજયસિંહશિ.) ૭૧, ૧૦૮; જુઓ શિવરાજ
- સત્યસાગર (અં. અમરસાગરશિ.) ૧૨૯
- સદાનંદમુનિ (ઉત્ત. સુદેરચંદશિ.) ૧૩૬
- સદારંગ (ના.લોં. વર્ધમાનપાટે) ૧૬૧
- સદારામ (વિજય. રાયચંદશિ.) ૧૫૯
- સન્મતિસૂરિ (પદ્મી. મહાનંદપાટે) જુઓ સમઠસૂરિ
- સપાલા ૨૦૫
- સબળદાસજી (લોં. આસકરણજીપાટે) ૧૬૫
- સમઠસૂરિ/સમયસૂરિ/સન્મતિસૂરિ/સુમતિ-સૂરિ (પદ્મી. મહાનંદપાટે) ૨૨૨-૨૩
- સમધર ૮૩, ૮૬
- સમયસૂરિ (પદ્મી. મહાનંદપાટે) જુઓ સમઠસૂરિ
- સમયરાજ (ખ. જિનચંદશિ.) ૨૫
- સમયશ્રી (સાધ્વી) ૧૧૬
- સમયસુંદર (ખ. સક્લચંદશિ.) ૨૭, ૧૨૦
- સમયો જુઓ સુમિયા
- સમરચંદસૂરિ (પાર્શ્વ. પાર્શ્વચંદપાટે) ૧૦૧, ૧૦૨-૦૩; જુઓ સમરસિંહ
- સમરચંદ (ગુજ.લોં. રત્નસિંહજી/રતનસાગરજી-શિ.) ૧૪૦
- સમરથ ૧૨૦
- સમરસિંહ ૨૩
- સમરસિંહ (રાજા) ૧૧૯, ૧૭૬
- સમરસિંહ/સમરો (શનુંજય-ઉદ્ધારક) ૭૬, ૭૭, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૩૬
- સમરસિંહ (પાર્શ્વ. સમરચંદનું જન્મનામ) ૧૦૩
- સમરો (શનુંજય-ઉદ્ધારક) જુઓ સમરસિંહ
- સમરો (ખ. જિનચંદપાટે જિનદેવનું સંસારી નામ) ૨૨
- સમસદીન (સુલતાન) ૨૫૯
- સમંતભદ્રસૂરિ/વનવાસી (ચંદ્રસૂરિપાટે) ૧૨, ૫૦, ૫૮
- સમિત (આર્ય) (સિંહગિરિશિ.) ૪૮
- સમુદ્રસૂરિ (નરસિંહપાટે) ૧૪, ૫૧
- સમુદ્રસૂરિ (વા. સ્કંદિલ/પાંડિલ/શાંડિલ-પાટે) ૪૭, ૨૨૭
- સમુદ્ર(આર્ય) (હરિદત્તપાટે) ૧૯૩
- સમુદ્રગુપ્તસૂરિ (ઉપ. /દ્વિવં. હર્ષપ્રભપાટે) ૨૧૪
- સમુદ્ધર ૨૦૫
- સમુદ્રધોષસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા ધર્મધોષપાટે) ૧૮૦
- સયાજીરાવ પહેલા (રાજા, સં. ૧૮૨૫-૩૫) ૨૬૨
- સયાજીરાવ બીજા (રાજા, સં. ૧૮૭૬-૧૯૦૪) ૨૬૨
- સયાજીરાવ ત્રીજા (રાજા, સં. ૧૯૩૨થી) ૨૬૨
- સરદારસિંહ ૩૦
- સરવર (ઉત્ત. જગમાલપાટે) ૧૩૫
- સરવાજી (લોં. જગમાલજીપાટે) ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૫૯
- સરસ્વતી (સાધ્વી) ૨૫૩
- સરસ્વતીદેવી ૭૩
- સર્વદેવ ૫૮, ૨૪૬
- સર્વદેવાચાર્ય (ખ. ?) ૧૯
- સર્વદેવસૂરિ (રાજ. અજિતયશોવાદિ/અજિત-યશોદેવપાટે) ૨૩૮
- સર્વદેવસૂરિ (વડ. ઉદ્યોતનપાટે) ૫૩, ૫૮, ૧૧૫, ૧૧૬, ૨૧૯, ૨૪૨, ૨૪૬, ૨૪૭
- સર્વદેવસૂરિ (કો. કક્કપાટે, સં. ૧૩૧૨-૪૦) ૨૧૬
- સર્વદેવસૂરિ (રાજ. જિનચંદશિ.) ૨૪૧
- સર્વદેવસૂરિ (વડ. દેવપાટે) ૫૪, ૭૫, ૧૭૫, ૨૪૨, ૨૪૭
- સર્વદેવસૂરિ (ઉપ. દેવગુપ્તપાટે) જુઓ કક્ક-સૂરિ
- સર્વદેવાચાર્ય (ઉપ. નન્નપાટે) ૧૯૮
- સર્વદેવસૂરિ (પૂ. મુનિપ્રભપાટે) ૧૭૭, ૧૭૮
- સર્વદેવસૂરિ (વડ. વિમલચંદપાટે) ૨૪૩
- સર્વદેવસૂરિ (થારા. સંભવત: શાંતિસૂરિપાટે, સં. ૧૩મી સદી) ૨૩૩
- સર્વદેવસૂરિ (થારા. સંભવત: શાંતિસૂરિપાટે,

सं. १४५०) २३३
 सर्वदेवसूरि (थारा. संभवतः शांतिसूरिपाटे,
 सं. १५०० आस.) २३३
 सर्वदेवसूरि (थारा. शांतिभद्रपाटे) २३३
 सर्वसुंदरसूरि (मव. गुणसुंदरशि.) २५०
 सर्वानंदसूरि (पू.) १७८
 सर्वानंदसूरि (आ. यशोभद्रपाटे) १८७, १८८
 सलक्षणासिंह (दंडनायक) २४३
 सलज १८७
 सलीमशाह (बादशाह) २६०
 सलेम (=जडांगीर बादशाह) २५
 सलज/सलजा २०७, २०८, २०९, २१०
 सलजसागर उपा. (त. सागरशाभा विद्या-
 सागरशि.) ११४
 सलजसागर उपा. (अं. क्षीरसागरशि.) १३१
 सलजसुंदर (उपा. रत्नसुंदरशि.) २१२
 सलजा जुओ सलज
 सलजागर २१०
 सलसमल/सलसकरण २७
 सलसवीर ६८
 सलसा ६४, ६५, १०६
 सलजलढे १७२
 सलदोदरा १३७
 संग/संग्राम/संग्रामसिंह (राणा) ३४, ७७
 संग्राम (सोनी) ८२
 संग्रामसिंह २२८
 संग्रामसिंह (मंत्री) २५
 संग्रामसिंह (राणा) जुओ संग
 संघञ्ज (स्था. सायला सं. मेघराजञ्जपाटे)
 १५७
 संघञ्ज (गुज. लो. शिवञ्जपाटे) जुओ
 संघराजञ्ज
 संघतिलकसूरि (वृ. त. जयतिलकस्थापित
 आचार्य) ७८
 संघतिलकसूरि (रुद्र. प्रभानंदपाटे) ४०
 संघपालित (वृद्धनी पाटे) ४८
 संघराजञ्ज/संघञ्ज (गुज. लो. शिवञ्जपाटे)
 १४१

संघराव ५४
 संघवीरगण्डि (व. त.) ८८
 संघसोम (व. त. विशालसोमशि.) ८८
 संघदर्भगण्डि पं. (व. त. डेमविमलशि. ?) ८५
 संडिध (आर्य) (आर्य धर्मशि.) २२८
 संतभाल (स्था. लींढी सं. नानयंद्रञ्जशि.)
 १५१
 संतोकयंद ८८
 संतोकयंदञ्ज (स्था. योधमलञ्जपाटे) १६८
 संतोकयंदञ्ज (लो. शेजमलञ्जपाटे) १६६
 संतोकबाई १५१, १५२
 संतोषश्री १२०
 संपलित (कालकपाटे) ४८
 संपूरीदेवी ६४
 संप्रति (राजा) १०
 संप्रतिराज (राजा) २५४
 संभूति (युग. पुष्यमित्र के माठर संभूति-
 पाटे) २३२
 संभूतिविजयसूरि (यशोभद्रसूरिपाटे) ८-८,
 ४५, ५३, २२८
 संयमरत्नसूरि (वड. रत्नशेखरपाटे) २४४,
 २४५ (पुष्यप्रभपाटे तथा संयमराज अे
 अपरनाम भूल छोवा संभव)
 संयमरत्नसूरि (आ. विवेकरत्नपाटे) १८०-
 ८१
 संयमराजसूरि (वड. रत्नशेखरपाटे) जुओ
 संयमरत्न
 संयमसागरसूरि (त. कुतुब. शाभा ईंद्रनंदि-
 पाटे) १०८
 साकरियो (लो. ?) १३७
 सागरयंद्रसूरि (भ.) २२
 सागरयंद्रसूरि (पू.) १८२
 सागरयंद्रसूरि (वड. अमरप्रभपाटे) २४५
 सागरयंद्रञ्ज (भ. जिनदत्तसूरि-समुदायना)
 ७३
 सागरयंद्रसूरि (राज. नेमियंद्रपाटे) २४०
 सागरयंद्रसूरि (पार्थ. आतृयंद्रपाटे) १०५
 सागरयंद्र (राज./धर्म. मुनिशेखरपाटे) १६०,

૨૩૯
 સાગરતિલકસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 સાગરદત્તસૂરિ (ભૃગુકચ્છીય પૂ.) ૧૮૪
 સાગરાનંદસૂરિ (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા)
 જુઓ આનંદસાગર
 સાજર (સુલતાન) ૨૫૯
 સાધારણ ૧૮
 સાધુમેરુ (આ. હેમરત્નશિ.) ૧૮૯
 સાધુરત્નસૂરિ (આ.) ૧૯૦
 સાધુરત્નસૂરિ (ત. દેવસુંદરસૂરિ.) ૬૦, ૬૧
 સાધુરત્નસૂરિ (ના. પુષ્પરત્નપાટે) ૧૦૧
 સાધુરત્નસૂરિ (પૂ. મુનિશેખરપાટે) ૧૭૯
 સાધુસુંદરસૂરિ (પૂ. સાધુરત્નપાટે) ૧૭૯
 સામલમુનિ (ખ.પિ.શાખા જિનચંદ્રપાટે જિન-
 સાગરનું દીક્ષાનામ) ૩૭
 સામલજી ૯૫
 સામલદાસ ૩૭
 સામંત ૨૦૭
 સામંતસિંહ (રાજા) ૨૫૬
 સાયર ૬૫, ૮૫
 સારંગ ૨૧૧
 સારંગ (રાજા) ૧૦૦
 સારંગ (વટ.પૂ. ભાનુમેરુશિ.) ૧૮૩
 સારંગદે ૮૮
 સારંગદેવ (રાજા) ૭૬, ૨૦૫, ૨૪૭, ૨૪૭,
 ૨૫૮
 સારાજી (સ્થા. રતલામશાખા હરિદાસશિ.)
 ૧૭૦
 સાલમસિંહ ૩૦
 સાલ્હાક ૬૩
 સાવચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 સાવદેવ (યક્ષ મહત્તરનું પૂર્વનામ) ૧૯૭,
 ૧૯૮
 સાવદેવસૂરિ (કો.કક્કપાટે? સં.૧૪૩૭) ૨૧૬,
 સાવદેવસૂરિ (કો.કક્કપાટે, સં.૧૪૮૯-૧૫૩૨,
 તપામાં બાળ્યા હોય) ૨૧૬
 સાવલક (મંત્રી) ૨૧૨
 સાહણ ૨૦૭

સાહિબતા/સાહિબદે ૩૭ (સાહિબતા નામ
 બદે)
 સાહિબદે ૭૧, ૨૧૨
 સાહેબલાલ ૧૫૮
 સાંકરસિંહ ૪૨
 સાંખ્યસૂરિ જુઓ પદ્મદેવસૂરિ
 સાંગણ ૨૦૭
 સાંગા ૧૨૪, ૧૭૯
 સાંડા ૮૭
 સાંતૂ શેઠ ૧૨૦
 સાંબમુનિ (ના. જંબૂશિ.) ૧૧
 સાંમા ૧૩૯
 સિકંદર/સીકંદર (લોદી) ૨૪, ૨૬૦
 સિકંદરશાહ (ગુજરાતનો સુલતાન) જુઓ
 શકંદર
 સિણગારદે ૮૯
 સિદ્ધ (શ્રા.) ૨૪૭
 સિદ્ધગણિ/સિદ્ધસેન (ખ. લઘુ આચાર્ય્યાય
 શાખા સ્થાપક જિનસાગરનું દીક્ષાનામ)
 ૨૬, ૩૭
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ.) ૭૭
 સિદ્ધસૂરિ/સિદ્ધસૂરિ (ઉપ./દિવં. સં.૧૩૨૪)
 ૨૧૪
 સિદ્ધાચાર્ય/સિદ્ધિસૂરિ (ઉપ./દિવં. સં.૧૫૨૪
 પૂર્વે) ૨૧૫
 સિદ્ધાચાર્ય/સિદ્ધિસૂરિ (ઉપ./દિવં. સં.૧૫૬૭.
 પૂર્વે) ૨૧૫
 સિદ્ધિસૂરિ (ઉપ./દિવં., સં.૧૬૪૦-૪૭)
 ૨૧૫
 સિદ્ધિસૂરિ/સિદ્ધસૂરિ (ઉપ./દિવં. વૃદ્ધ
 શાખા, સં.૧૫૨૨-૩૧) ૨૧૪
 સિદ્ધસૂરિ (પૂ.) ૧૭૯
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. કક્કપાટે) ૨૧૩
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ./દિવં. કક્કપાટે) ૨૧૪(૩)
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે દેવગુમપાટે) ૧૯૭
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે દેવગુમપાટે, સં.૯૯૫
 પછી) ૨૦૦
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે દેવગુમપાટે, સં.૧૧૦૮

પૂર્વે) ૨૦૦-૦૨
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. કક્ક કે દેવગુમપાટે સં.
 ૧૨૫૫-૭૮) ૨૦૪
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૨૫૨ ૫૯૧)
 ૨૦૪
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૩૪૫-૭૩)
 ૨૦૬-૦૮, ૨૧૩-૧૪
 સિદ્ધર્ષિ/સિદ્ધાર્યાય (પૃષ્ઠી. ગર્ગાર્યાયપાટે)
 ૨૨૪, ૨૨૫
 સિદ્ધિસૂરિ (ઉપ./દિવં. જયસાગરશિ.) ૨૧૫
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે) ૧૮૫, ૧૮૬,
 ૧૮૮(૨), ૧૮૯(૨)
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે) ૨૦૦, ૨૧૩
 ('નવપદ્મપ્રકરણ' ને તે પર ટીકા રચનાર
 એ માહિતી ખરી નહીં)
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૨મી સદી
 પૂર્વાધી) ૨૦૨
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સંભવતઃ સં.
 ૧૧૮૨માં 'ક્ષેત્રસમાસવૃત્તિ' રચનાર)
 ૨૦૪, ૨૧૩
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૩૦૦)
 ૨૦૬; જુઓ બાલચંદ્ર
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૪૮૦-૮૫)
 ૨૧૧
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૫૫૫-૫૮)
 ૨૧૨
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૫૬૬-૮૬)
 ૨૧૨
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૭૬૭)
 ૨૧૨
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૮૪૭-૮૧)
 ૨૧૩
 સિદ્ધસૂરિ (ઉપ. દેવગુમપાટે, સં. ૧૮૩૫-૪૦)
 ૨૧૩
 સિદ્ધરાજ (=જયસિંહ) ૧૭૫, ૨૦૧
 સિદ્ધરાજ જયસિંહ (રાજા) ૧૧૬, ૧૧૭;
 જુઓ જૈસિંગદે
 સિદ્ધસિંહસૂરિ ૧૮૫

સિદ્ધસેનસૂરિ (રાજ. દેવભદ્રશિ.) ૨૪૦
 સિદ્ધસેન દિવાકર (વૃદ્ધવાદિસૂરિશિ.) ૧૦-
 ૧૧, ૪૮, ૨૨૧, ૨૩૮; જુઓ કુમુદચંદ્ર
 સિદ્ધાર્થ ૭
 સિદ્ધાંતસાગરસૂરિ (સં. જયકેસરીપાટે) ૧૨૪,
 ૧૨૫; જુઓ સોનપાલ
 સિદ્ધિસૂરિ જુઓ સિદ્ધસૂરિના ક્રમમાં
 સિદ્ધિચંદ (ત. ભાનુચંદ્રશિ.) ૬૮-૬૯
 સિરિયાદેવી ૨૦, ૨૫
 સિવા (પુરુષ) ૨૫
 સિવો (લો. ?) ૧૩૭
 સિસુ (લો. ?) ૧૩૭
 સિંગારદે ૧૨૪
 સિંઘરાજ (ઉત્ત.) ૧૩૬
 સિંદૂરદે ૪૨
 સિંહ (બ્રહ્મદીપક) (વા. રેવતીનક્ષત્રશિ. અને
 પાટે) ૪૭, ૫૨, ૨૨૮, ૨૩૧ (યુગ-
 પ્રધાન એ ભૂલ)
 સિંહ (યુગ. રેવતીમિત્રપાટે) ૨૨૮, ૨૩૧
 સિંહકુલ (ભિવં. દેવગુમશિ.) ૨૧૪
 સિંહગિરિસૂરિ (દિગ્ગણપાટે) ૧૦, ૧૨, ૪૮
 સિંહજી (અં. મહેંદ્રસિંહપાટે સિંહપ્રભનું જન્મ-
 નામ) ૧૧૮
 સિંહડ (મંત્રી) ૧૧૦
 સિંહતિલકસૂરિ (રુદ્ર.) ૩૯
 સિંહતિલકસૂરિ (અં. ધર્મપ્રભપાટે) ૧૨૦
 સિંહદત્તસૂરિ (વૃ.ત. ધર્મદેવસ્થાપિત આચાર્ય)
 ૭૮
 સિંહદત્તસૂરિ (ના. રત્નપ્રભપાટે) ૨૩૬-૩૭
 સિંહદત્તસૂરિ (આ. સાધુરત્નપાટે) ૧૮૦
 સિંહધર્મ (ધર્મપાટે) ૪૮, ૫૦
 સિંહપ્રભસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા ગુણપ્રભ-
 પાટે) ૧૧૮
 સિંહપ્રભસૂરિ (અં. મહેંદ્રસિંહપાટે) ૧૧૮,
 ૧૧૯, ૧૨૦; જુઓ સિંહજી
 સિંહબલ (રાજા) ૨૦૪
 સીધર ૨૦૮
 સીચોજી ૧૬૦

- સુખકીર્તિ (ખ. જિનભદ્રપાટે જિનસૌભાગ્યનું દીક્ષાનામ) ૨૭
- સુખપતિ ૨૨૩
- સુખમદ્ધ (ખ. જિનધર્મપાટે જિનચંદ્રનું જન્મનામ) ૩૭
- સુખમલજી (ગુજ.લો. : સંઘરાજજી/સંઘજી-પાટે) ૧૪૧
- સુખમાદે ૧૦૩
- સુખલાલજી પંડિત ૧૫૦
- સુખસાગર (ત. દીપસાગરશિ.) ૯૩
- સુખસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા રવિ-સાગરશિ.) ૧૧૪
- સુખા શાહ ૧૧૦
- સુખોજી (લો./સ્થા.) ૧૪૪
- સુગુણચંદ્ર (ધર્મચંદ્રપાટે) ૧૧૬
- સુગુણરત્નસૂરિ (ઉપ./દિવં. ચંદ્રગુપ્તપાટે) ૨૧૪
- સુઘોષસૂરિ (પદ્મી. ચંદ્રશેખરપાટે) ૨૨૨
- સુજાણબાઈ ૧૪૨
- સુજાનમલજી (સ્થા. અમરસિંહજી પરંપરા, તુલસીદાસજીપાટે) ૧૬૩
- સુજ્ઞાનસાગર (ત. સાગર સંવિગ્ન શાખા પદ્મસાગરપાટે) ૧૧૪
- સુધર્મા (સાં. ઈશ્વરપાટે યશોભદ્રનું જન્મનામ) ૨૩૪
- સુધર્મા મુનિ (સાં. ઈશ્વરપાટે યશોભદ્રનું દીક્ષાનામ) ૨૩૪
- સુધર્માસ્વામી (મહાવીરસ્વામીના ગણધર) ૭-૮, ૪૪, ૪૬, ૫૩, ૫૮, ૧૮૫, ૨૧૪, ૨૨૮
- સુધાનંદનસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા સોમ-દેવપાટે) ૬૩, ૬૪, ૧૦૬; જુઓ શુભરત્ન સુનંદા ૧૧
- સુપિયારદેવી ૨૭
- સુપ્રતિબુદ્ધ સ્થવિર (સુહસ્તિપાટે) ૧૦, ૪૬, ૪૭, ૫૩; જુઓ કાર્કડિક
- સુપ્રભ (વિપ્ર) ૨૨૩
- સુકેરચંદ મુનિ (ઉત્ત. અમરમુનિશિ.) ૧૩૬
- સુભદ્રાદેવી ૧૬૩
- સુભોજરાજ ૨૨૧
- સુમતિસૂરિ (પદ્મી. મહાનંદપાટે) જુઓ સમઠ-સૂરિ
- સુમતિસૂરિ (સાં. શાલિપાટે, સં. ૧૦૦૦ આસ.) ૨૩૫
- સુમતિસૂરિ (સાં. શાલિપાટે, સં. ૧૨૦૦ આસ.) ૨૩૫
- સુમતિસૂરિ (સાં. શાલિપાટે, સં. ૧૪મી સદી) ૨૩૫
- સુમતિસૂરિ (સાં. શાલિપાટે, સં. ૧૫મી સદી) ૨૩૫
- સુમતિકીર્તિસૂરિ (પાર્શ્વ. જ્ઞાનકીર્તિપાટે) ૧૦૨
- સુમતિચંદ્રસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા દેવચંદ્ર-પાટે) ૧૧૯
- સુમતિપ્રભસૂરિ (પૂ. ગુણસમુદ્રપાટે) ૧૭૭
- સુમતિભદ્ર (પૂ. ધર્મઘોષપાટે) ૧૮૨
- સુમતિમંદિરસૂરિ (ત. લક્ષ્મીસાગરસ્થાપિત આચાર્ય) ૬૪
- સુમતિરત્નસૂરિ (ત. રત્નશાખા ચંદ્રોદયરત્ન-પાટે) ૯૫, ૯૮
- સુમતિરત્નસૂરિ (પૂ. પુણ્યરત્નપાટે) ૧૭૭
- સુમતિસાગરસૂરિ (ત. વિમલશાખા સૌભાગ્ય-સાગરપાટે) ૯૩
- સુમતિસાગરસૂરિ (વિજય. કલ્યાણસાગરપાટે) ૧૫૯
- સુમતિસાગરસૂરિ (અં. ભાવસાગરશિ.) ૧૨૫
- સુમતિસાધુસૂરિ (ત. લક્ષ્મીસાગરપાટે) ૬૩, ૬૪-૬૫, ૧૦૬; જુઓ નપરાજ
- સુમતિસિંહસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
- સુમતિસિંહસૂરિ (સા.પૂ. પ્રવર્તક) ૧૮૧
- સુમતિસુંદરસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા સુધા-નંદનપાટે) ૬૫, ૧૦૬
- સુમનચંદ્ર (ધર્મચંદ્રપાટે) ૧૧૫
- સુમનભદ્ર સ્થવિર (સંભૂતિવિજયશિ.) ૪૫
- સુમિશમિત્ર/મહાસુમિશ (યુગ. રેવતીમિત્ર-પાટે) ૨૨૨
- સુમિયા/સમયો ૧૩૬

सुरतराम ३८
 सुरतराम (भ. जिनदर्शपाटे जिनसौभाग्यनु-
 जन्मनाम) ३०
 सुरदेव (राजा) १८८
 सुरप्रलसूरि (पू. प्र. शाष्पा सुमुद्रघोषपाटे)
 १८०
 सुरप्रल जुओ सुरप्रल
 सुरमदे जुओ सुरिमाटे
 सुरमल १६१
 सुररत्नसूरि (व.त.) जुओ अमररत्नसूरि
 सुरविजय (त. विजयऋद्धिनुं दीक्षानाम) ८१
 सुरसुंदर १८३
 सुरसेन २२१
 सुरसेन जुओ सुरसेन
 सुरा/सुरा ७१, १४०
 सुरिमाटे (सुरमदे) १०३
 सुरुपा २७
 सुरेद्रसूरि (व.उ. भावदेवपाटे?) २४४
 सुलतानकुमार (भ. जिनमाषिक्यपाटे जिनयंद्र-
 नुं जन्मनाम) २५
 सुवर्णप्रलसूरि (भ.) २२
 सुविधिविजय (त. विजयसौभाग्यपाटे विजय-
 लक्ष्मीनुं दीक्षानाम) ८२
 सुविनययंद्रसूरि (धर्मयंद्रनी पाटे) ११५
 सुव्रता २२८
 सुव्रतिसूरि (पक्षी. नेमपाटे) २२४
 सुस्थितसूरि (सुडस्तिनपाटे, कोटिकगच्छना
 जन्मदाता) १०, १५, ४६, ४७, ५३,
 ५८, २२६; जुओ कोटिक
 सुडडपाल (भ. जिनसिंहपाटे जिनयंद्रनुं
 जन्मनाम) ४१
 सुडस्तिनसूरि (महागिरिपाटे, स्थूलभद्रशि.)
 ८, १०, ४५-४६, ५३, २२०, २२६,
 २२७, २२८
 सुंदरमुनि १३६
 सुंदरयंद्रसूरि (पक्षी. गुणमाषिकपाटे) २२५
 सुंदरञ्च (स्था. दरियापुरी सं. मोरारञ्चशि.)
 १४३

सुंदरभाई १३७
 सुरयंद्र (त. विजयसौभाग्यपाटे विजय-
 लक्ष्मीनुं जन्मनाम) ८२
 सुरयंद्र (त. सकलयंद्रशि.) ६८
 सुरजमल १६३, २१३
 सुरप्रल- जुओ सुरप्रल-
 सुरप्रलसूरि (अं. वल्लभी शाष्पा सोमप्रल-
 पाटे) ११८
 सुरप्रियसूरि (पक्षी. धर्मकीर्तिपाटे) २२२
 सुरसेन- जुओ सुरसेन
 सुरा जुओ सुरा
 सुरसेनसूरि (पक्षी. नरदेवपाटे) २२१
 सुरा जुओ सुरा
 सुराचार्य/सुराचार्य (पक्षी. श्रवणपाटे) २२३,
 २२५
 सूर्यमल्लञ्च (स्था. कच्छ सं.) १५६
 सूर्याचार्य (पक्षी.) जुओ सुराचार्य
 सुडवदेवी १८
 सेजभाई १५२
 सोनपाल २३, १२६
 सोनपाल (सं. भावसागरपाटे गुणनिधाननुं
 जन्मनाम) १२५
 सोनपाल (अं. जयकेसरीपाटे सिद्धांतसागरनुं
 जन्मनाम) १२४
 सोना १२७
 सोनागर (राजा) २१२
 सोम १५
 सोमसूरि (ना. वाह्मिदेव-स्थापित आचार्य)
 ८८
 सोमगण्डि स्थविर (सुडस्तिशि.) ४६
 सोमकरण ११८
 सोमयंद्र (भ. जिनवल्लभपाटे जिनदत्तसूरिनुं
 संसारीनाम) १८
 सोमयंद्र (त. देवसुंदरपाटे सोमसुंदरसूरिनुं
 जन्मनाम) ६२
 सोमयंद्र (पूर्व. डेमयंद्रसूरिनुं दीक्षानाम)
 २३७
 सोमयंद्रञ्च (स्था. कच्छ सं. छिन्द्रञ्च/अंदरञ्च-

પાટે) ૧૫૫

સોમચંદ્રજી (ગુજ. લોં. મેઘરાજજીપાટે) ૧૩૯

સોમચંદ્રસૂરિ (પૂ. સમુદ્રઘોષપાટે) ૧૭૯

સોમચંદ્રસૂરિ (પૂ. સાગરચંદ્રપાટે) ૧૮૨

સોમચંદ્ર (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૨૦૬

સોમચંદ્રસૂરિ (બિડા.આ. સોમતિલકપાટે)
૧૯૨સોમજયસૂરિ/સોમજશસૂરિ (ત. કુતુબ. શાખા
સોમદેવપાટે) ૬૪, ૧૦૭

સોમજી ૨૫, ૨૬, ૩૭

સોમજી (લ.ત. કેસરસોમપાટે) ૮૯

સોમજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. ધર્મસિંહજી-
પાટે) ૧૪૩સોમજી (લોં./સ્થા. ધર્મસિંહજી કે લવજી-
શિ.?) ૧૬૨સોમજી (લોં./સ્થા. લવજીઋષિપાટે) ૧૪૪,
૧૪૫, ૧૪૬

સોમતિલકસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮

સોમતિલકસૂરિ (બિડા.આ. અભયસિંહપાટે)
૧૯૨

સોમતિલકસૂરિ (પદ્મી. આમ્રદેવપાટે) ૨૨૫

સોમતિલકસૂરિ (રુદ્ર.સંઘતિલકપાટે) ૧૮, ૪૦

સોમતિલકસૂરિ (ત. સોમપ્રભપાટે વિમલ-
પ્રભશિ.) ૬૦

સોમદેવ ૧૨, ૨૩૦

સોમદેવસૂરિ (પદ્મી. ધનમિત્રપાટે) ૨૨૨

સોમદેવબલિ ૨૨૨

સોમદેવી ૧૬૬

સોમતિલકસૂરિ (અં. મહેંદ્રપ્રભશિ.) ૧૨૧

સોમતિલકસૂરિ (વૃ.ત. રત્નાકરશિ.) ૭૮

સોમદત્ત સ્થવિર (ભદ્રભાહુશિ.) ૪૫

સોમદેવસૂરિ (આ. સિંહદત્તશિ.) ૧૯૦

સોમદેવસૂરિ (ત. કમલકલશ શાખા રત્ન-
શેખરપાટે, સોમસુંદરશિ.) ૬૩, ૬૪,
૧૦૬, ૧૦૭સોમપ્રભ (ખ. જિનચંદ્રપાટે જિનોદયનું દીક્ષા-
નામ) ૨૨

સોમપ્રભસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા જયપ્રભની

પાટે) ૧૧૯

સોમપ્રભસૂરિ (ત. ધર્મઘોષપાટે) ૬૦, ૬૬

સોમપ્રભસૂરિ (ના. ધર્મઘોષપાટે) ૨૩૬

સોમપ્રભસૂરિ (વડ.વિજયસિંહપાટે) ૫૮,
૨૪૬-૪૭

સોમપ્રભસૂરિ (પૂ. સર્વદેવપાટે) ૧૭૭, ૧૭૮

સોમરત્નસૂરિ (ધં.આગમ અમરરત્નપાટે)
૧૯૧સોમરત્નસૂરિ (ના.ત. હેમરત્નપાટે) ૧૦૧,
૧૦૨, ૧૦૩

સોમવિમલસૂરિ (લ.ત. સૌભાગ્યહર્ષપાટે)

૬૬, ૮૬-૮૭, ૮૮; જુઓ જસવંત
સોમવિમલગણિ (ત. વિમલશાખા હર્ષવિમલ-
પાટે) ૧૧૩

સોમસિંહ ૨૦૬

સોમસુંદરસૂરિ (ત. દેવસુંદરપાટે) ૬૦, ૬૧,
૬૨, ૬૩, ૧૦૬; જુઓ સોમચંદ્ર

સોમિલ (રાજા) ૧૧૯

સોમેન્દુ વાચનાચાર્ય (ઉપા. સિદ્ધશિ.) ૨૦૮

સોહનલાલજી (સ્થા. પંજાબ સં. મોતીરામજી-
પાટે) ૧૧૬

સોહવદે ૧૪૦

સૌજન્યસુંદર (ઉપા. માન્યસુંદરશિ.) ૨૧૩

સૌભાગ્યદે ૯૫

સૌભાગ્યનંદિ (ત. કુતુબ. શાખા ઈંદ્રનંદિપાટે,
ધર્મહંસશિ.) ૧૦૭સૌભાગ્યમલજી (સ્થા. રતલામ શાખા કિશન-
લાલજીપાટે) ૧૭૦-૧૭૦સૌભાગ્યરત્નસૂરિ (વૃ.ત. અમરરત્નસ્થાપિત
આચાર્ય) ૮૪સૌભાગ્યરત્નસૂરિ (પૂ. ગુણધરપાટે) ૧૭૬,
૧૭૯

સૌભાગ્યરત્નસૂરિ (પૂ. ગુણમેરુપાટે) ૧૭૬

સૌભાગ્યરત્ન (ત. રત્નશાખા મયારત્નશિ.)
૯૮ (કીર્તિરત્નના ગુરુભાઈ એ ભૂલ)સૌભાગ્યરત્નસૂરિ (વૃ.ત. રત્નાકરગચ્છ વિદ્યા-
મંડનશિ.) ૭૮

સૌભાગ્યવિજય (પૂ. લલિધવિજયશિ.) ૧૮૩

सौभाग्यविमलगणि (ल. विमल शाभा दया-
विमलपाटे, ङर्षविमलशि.) ११३, ११४
सौभाग्यविशाल (प्र. जिनङर्षपाटे जिन-
सौभाग्यनुं दीक्षानाम) ३०
सौभाग्यसागरसूरि (त. विमलशाभा ज्ञान-
विमलपाटे) ८३
सौभाग्यसागरसूरि (वृ.त. धनरत्नस्थापित
आचार्य) ८३, ८४
सौभाग्यसागर (पि. विमलप्रभपाटे) २४७
सौभाग्यसुंदरसूरि (धं.आगम उदयरत्नपाटे)
१८१
सौभाग्यङर्षसूरि (ल.त. डेमविमलपाटे) ६६,
८५, ८६
स्कंडिलाचार्य (ब्रह्मदीपक-सिंङपाटे) ४७;
जुओ स्कंडिल
स्कंदगुप्त (राजा) २५५
स्कंडिल (वा. ब्रह्मदीपक-सिंङशि.) २२८,
२३१; जुओ स्कंडिल
स्कंडिलसूरि (वा. तथा युग. श्यामार्यपाटे)
२२७, २३०; जुओ शांडिल्य
स्थजजू २०८
स्थानसागर (अं. वीरचंद्रशि.) १२७
स्थिरगुप्त (दृशिगण्णिनी पाटे) ४८
स्थिरचंद्र (उप. देवगुप्तशि.) २०५
स्थिरदेव २०६
स्थिरादेवी ११८
स्थूलभद्रसूरि (भद्रबाहुस्वामीपाटे, संभूति-
विजयशि.) ८, ४५, ४५, २२८
स्वयंप्रभसूरि (केशी गणधरपाटे) १८३
स्व३पसागर (अं. देवसागरशि.) १३१
स्व३पसागर (त. सागर शाभा सुज्ञान-
सागरपाटे) ११४
स्वाति (युग. जिनभद्रगण्णिपाटे) २३१-३२
स्वातिसूरि (पक्षी. नरोत्तमपाटे) २२५
स्वातिसूरि (वा. बलिरत्सङशि. तथा पाटे) ४७,
२२७; जुओ उमास्वाति ('तत्त्वार्थाधिगम-
सूत्र'ना रथनार ते माळिती जोटी)
स्वातिसूरि (बहुलपाटे) २२०

डजारीमल (स्था. पूनमचंद्रजशि. ताराचंद्रज-
नुं जन्मनाम) १६३
डकीसिंघ २१३
डमीर/डमीरदेव (राजा) १००, २५८
डरभचंद्र ७२
डरभचंद्रज (स्था. कोटा सं. बणदेवजपाटे)
१६४
डरभचंद्रज (स्था. भंभात सं. माणिकचंद्रज-
पाटे) १४६
डरभचंद्रज (गुज. लो. सोमचंद्रजशि.) १३८
डरभा १७२
डरभाई ८४
डरभो/डर्षराज (त. सोमविमलपाटे डेमसोम-
नुं जन्मनाम) ८८
डरचंद्रज (स्था. लींजडी सं. भाणजपाटे)
१४८
डरज (त. राजसागरपाटे वृद्धिसागरनुं जन्म-
नाम) ८४
डरज/डर्षज्जकषि (गुज. लो. केशवज्जनी
परंपरामां) १५७, १६२, १६४
डरज (बिं. लक्ष्मीरामशि.) २१५
डरदासज (वाडोरी उत्त. लो. पछी स्था.,
सोमजपाटे, पंजाब सं. प्रवर्तक) १४४,
१४६
डरदेव २०६
डरनाथ ८२
डरपति ८०
डरपाल २१
डरराज ३२, ८१
डरिमुनि (ना.त. वज्रसेनशि.) १८०
डरिक्कलश (राज./धर्म. जयशेणरशि.) २३८
डरिक्कीर्ति पं. (आगमिक) १७१
डरिगुप्त (युग. सत्यमित्रपाटे) जुओ डारिल
डरिचंद्र २७
डरिदत्तसूरि (शुभदत्तपाटे) १८३
डरिदासज/डरिरामज (लो./स्था. दुर्गा-
दासजपाटे) १६८
डरिदास (स्था. रतलाम शाभा धर्मदासज-

શિ.) ૧૭૦
 હરિપ્રભસૂરિ (પૂ. પ્ર. શાખા લલિતપ્રભપાટે)
 ૧૮૦
 હરિપ્રભસૂરિ (વડ. હરિભદ્રપાટે) ૨૪૩
 હરિબા ૧૪૪
 હરિભદ્રસૂરિ ૫૧
 હરિભદ્રસૂરિ (ના. આનંદ અને અમર/અમર-
 ચંદ્રપાટે) ૧૧, ૨૩૬
 હરિભદ્રાચાર્ય મહત્તર (કોટિગણ, જયાનંદ-
 પરંપરામાં) ૨૨૪
 હરિભદ્રસૂરિ (વડ. જિનદેવશિ.) ૨૪૬
 હરિભદ્રસૂરિ (યાકિનીસૂનુ, જિનભટ્ટશિ.) ૧૪,
 ૧૬, ૫૨, ૫૫, ૨૪૬
 હરિભદ્રાચાર્ય (રાજ. ભદ્રેશ્વરશિ.) ૨૪૧
 હરિભદ્રસૂરિ (વડ. માનભદ્રપાટે) ૨૪૨
 હરિભદ્રસૂરિ (વડ. વિમલચંદ્રપાટે) ૨૪૩
 હરિભદ્રસૂરિ (ચંદ્ર. શાંતિપાટે, મંડોવરાગચ્છ-
 સ્થાપક) ૨૧૭
 હરિભદ્ર (યુગ. સત્યમિત્રપાટે) જુઓ હારિલ
 હરિમિત્ર (યુગ. સુમિષ્ટમિત્રપાટે) ૨૩૨
 હરિરામજી (લો./સ્થા. દુર્ગાદાસજીપાટે) જુઓ
 હરિદાસજી
 હરિશ્ચંદ્ર ઉપા. (ઉપ. દેવગુમશિ.) ૨૦૫
 હરિશ્ચંદ્ર વાચનાચાર્ય (બીજા) (ઉપ. દેવગુમ-
 શિ.) ૨૦૫
 હરિશ્ચંદ્રસૂરિ (અં. વલ્લભી શાખા સુમતિચંદ્ર-
 પાટે) ૧૧૮
 હરિષેણસૂરિ (ના.ત. વાદિદેવ-સ્થાપિત
 આચાર્ય) ૯૯
 હરિસિંઘ ૨૧૩
 હરિસુખદેવી ૨૭
 હર્ષસૂરિ (પદ્મી. હેમપાટે) ૨૨૫
 હર્ષકલ્પોલ (ત. આગમમંડનશિ.) ૮૬
 હર્ષકીર્તિસૂરિ (ના.ત. પાર્શ્વ. ચંદ્રકીર્તિપાટે)
 ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩
 હર્ષકુલગણિ પં. (લ.ત. હેમવિમલશિ.) ૬૫,
 ૮૩, ૮૫, ૮૬
 હર્ષચંદ્રજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં. ખુશાલજી-

પાટે) જુઓ હર્ષસિંહ
 હર્ષચંદ્ર (ઉપ. પાસમૂર્તિશિ.) ૨૦૫
 હર્ષચંદ્ર (ના.લો. ભોજરાજપાટે) ૧૬૨
 હર્ષચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. લલ્લિચંદ્રપાટે) ૧૦૪-
 ૦૫
 હર્ષજી (ગુજ.લો. શિવજીની પરંપરામાં) જુઓ
 હરજી
 હર્ષદાનગણિ પં. (લ.ત) ૮૬
 હર્ષનંદનગણિ (ખ. સમયસુંદરશિ.) ૨૭, ૩૬,
 ૩૭
 હર્ષપ્રભસૂરિ (ઉપ./દ્વિવં. વિનયસુંદરપાટે)
 ૨૧૪
 હર્ષરત્નસૂરિ (છાપરિયા પૂ.) ૧૮૪
 હર્ષરાજ (ત. સોમવિમલપાટે હેમસોમનું
 જન્મનામ) જુઓ હરખો
 હર્ષરાજ (સા.પૂ. લલ્લિરાજશિ.) ૧૮૨
 હર્ષલાભ (ખ. જિનરત્નપાટે જિનચંદ્રનું દીક્ષા-
 નામ) ૨૭
 હર્ષવિજય (ત. વિજય સંવિગ્ન શાખા લક્ષ્મી-
 વિજયશિ.) ૧૧૨
 હર્ષવિજયસૂરિ/હંસસંયમસૂરિ (ત. કુતુબ.
 શાખા સૌભાગ્યનંદિપાટે)
 હર્ષવિમલગણિ/દર્ભાસિંહગણિ (ત. વિમલ
 શાખા આનંદવિમલપાટે) ૯૩, ૧૧૩
 હર્ષસમુદ્ર ઉપા. (ઉપ. સિદ્ધશિ.) ૨૧૨
 હર્ષસાગર (ત. રાજસાગરપાટે વૃદ્ધિસાગરનું
 દીક્ષાનામ) ૯૪
 હર્ષસિંહ ૬૪
 હર્ષસિંહ/હર્ષચંદ્રજી (સ્થા. દરિયાપુરી સં.
 ખુશાલજીપાટે, પ્રાગજીશિ.) ૧૪૩
 હર્ષસુંદરસૂરિ (રુદ્ર. દેવેન્દ્રપાટે) ૪૦
 હર્ષા ૧૬૧
 હસ્ત/હસ્તિન્ (ધર્મપાટે/સંઘપાલિતપાટે)
 ૪૯, ૫૦
 હસ્તીમલજી (શ્રા.) ૧૬૩
 હસ્તીમલજી (સ્થા. રત્નચંદ્રજી સં. વિનય-
 ચંદ્રજીપાટે) ૧૬૮-૬૯
 હંસ (હરિભદ્રસૂરિશિ.) ૧૪

उंसराज ३८, १२६
 उंसराज पा./उपा. (उप. देवगुमशि.) २११
 उंसराजळ (स्था. कच्छ सं. नथुळपाटे)
 १५६, १५७
 उंसविमलसूरि (त. कुतुब. शाभा संयम-
 सागरपाटे) १०८
 उंससंयमसूरि/उषविनयसूरि/विनयउंससूरि
 (त. कुतुब. शाभा सौभान्यनंदिपाटे)
 १०७-०८
 उंससोम वा. (ल.त. आशंदसोमशि.) ८७
 डाथी २२
 डाथीळ (स्था. दरियापुरी सं. रघुनाथळपाटे)
 १४४
 डादकुमार (त. सुमत्तिसाधुपाटे डेमविमलनुं
 जन्मनाम) ६५
 डाना (गु. लो. जवळ/जवाळशि.) १३६
 डारिवसूरि/डरिगुम/डरिभद्र (युग. सत्य-
 मित्रपाटे, डारिवगच्छ-प्रवर्तक) २३१,
 २३३
 डांसलदे १२५
 डितराम (भ. जिनसौभाग्यपाटे जिनसिंडनुं
 जन्मनाम) ३०
 डितवखल (भ. जिनसौभाग्यपाटे जिनसिंड-
 नुं दीक्षानाम) ३०
 डितविजय उपा. (त. संभवतः विजयरत्न-
 शि.) ७२
 डिमवत्/डिमवंत क्षमाश्रमण (वा. र्कंडिल/
 र्कंडिलशि. तथा पाटे) ४७, २२८
 डिंदुमलळ (स्था. रतलाम शाभा मोषम-
 सिंडशि.) १७०
 डीरकुमार (त. रत्नविजयपाटे डीररत्ननुं जन्म-
 नाम) ८७
 डीरळ ८७
 डीरळ (स्था. कच्छ सं. पूनमयंदळनुं जन्म-
 नाम) १५६
 डीरळ (त. विजयदानपाटे डीरविजयनुं जन्म-
 नाम) ६७
 डीरबाई १५२, १५३, १५६

डीररत्नसूरि (त. रत्नशाभा रत्नविजयपाटे)
 ८७; जुओ डीरकुमार
 डीरविजयसूरि (त. विजयदानपाटे) ६७-
 ७८, ७०, ८८, ८०, ८६, ८७, १०२,
 ११४; जुओ डीरळ, डीरडर्ष
 डीरसागर उपा. (अं. वृद्धिसागरशि.) १३१
 डीरडर्ष (त. विजयदानपाटे डीरविजयनुं
 दीक्षानाम) ८६
 डीरा ७१
 डीरा आचार्य/डीरागर (ना. लो. प्रारंभक)
 १३५, १६०
 डीरायंदळ (स्था. दरियापुरी सं. मलुक-
 यंदळपाटे) १४३
 डीरायंदळ (स्था. ओटाद सं. रणछोडळशि.)
 १५५
 डीरायंदळ (लो. सबणदासळपाटे) १६६
 डीराळ (स्था. लींभडी सं. छंखळपाटे,
 वालळशि.) १४८
 डीराळ (स्था. गुलाबयंदळशि.) १५७
 डीरादे ७१, ८७
 डीरानंदसूरि (उप./द्विवं.) २१४
 डीराशंद (सा. पू.) १८२
 डीरानंद (पक्षी. अजितदेवशि.) २१८
 डीराशंद (मल. गुणनिधानशि.) २५०
 डीराशंदसूरि (पि. वीरप्रभपाटे)- २४८
 डीरो (लो.) १६२
 डुकमयंद (भ. जिनउदयपाटे जिनडेमनुं
 जन्मनाम) ३८
 डुकमीयंदळ १६७
 डुकमीयंदळ (स्था. लालयंदळपाटे) १५८,
 १६४
 डुमायु (बादशाड) २६०, २६१
 डुलासी १४५
 डुलासीबाई १४५
 हृदयसौभाग्य (वृ. त. सौभाग्यसागरशि.)
 जुओ उदयसौभाग्यगण्डि
 डेमसूरि (मल.) २५०
 डेमसूरि (=डेमयंद्राचार्य, पूर्ण. देवयंदशि.)

૧૮૬

- હેમસૂરિ (પદ્મી. સ્વાતિપાટે) ૨૨૫
 હેમકલશસૂરિ (વૃ.ત. શ્લોકીર્તિપાટે) ૭૬
 હેમચંદ્રસૂરિ (પૂ.) ૧૭૮
 હેમચંદ્રજી (સ્થા. ગોંડલ સં.) ૧૫૩
 હેમચંદ્રસૂરિ (વડ. અજિતદેવશિ.) ૨૪૬
 હેમચંદ્રસૂરિ (મલ. અભયદેવપાટે) ૮૧, ૨૪૮,
 ૨૫૦; જુઓ પ્રદ્યુમ્ન
 હેમચંદ્રસૂરિ (વૃ.ત.અભયસિંહપાટે) ૭૬, ૭૮
 હેમચંદ્રજી (સ્થા. લીંબડી નાનો સં. અવિચલજી-
 શિ.) ૧૪૮, ૧૫૧-૫૨
 હેમચંદ્રજી (સ્થા. કચ્છ સં. કપૂરચંદ્રજીપાટે,
 સૂર્યમહાજીશિ.) ૧૫૬
 હેમચંદ્રસૂરિ/હેમચંદ્રાચાર્ય (પૂર્ણ. દેવચંદ્રપાટે)
 ૫૬, ૭૦, ૭૮, ૮૮, ૧૧૬, ૨૩૬, ૨૩૭;
 જુઓ ચંગદેવ, સોમચંદ્ર, હેમસૂરિ
 હેમચંદ્રજી યતિ (ગુજ. લોં. ન્યાયચંદ્રજીપાટે)
 ૧૪૦
 હેમચંદ્રસૂરિ (ના.ત. રત્નશેખરપાટે) ૧૦૦
 હેમચંદ્રસૂરિ (વૃ.ત. રત્નાકરપાટે) ૭૮
 હેમચંદ્ર સા. (કડ. લાઘાપાટે) ૧૭૪
 હેમચંદ્રસૂરિ (રુદ્ર. સોમતિલકપાટે) ૪૦
 હેમચંદ્રસૂરિ (પાર્શ્વ. હર્ષચંદ્રપાટે) ૧૦૫
 હેમતિલકસૂરિ (પૂ. રત્નપ્રભપાટે) ૧૭૬
 હેમતિલકસૂરિ (ના.ત. વજ્રસેનપાટે) ૧૦૦;
 જુઓ દોલા
 હેમધર્મ (ત. સુમતિસાધુપાટે હેમવિમલનું

દીક્ષાનામ) ૬૫

- હેમપ્રભસૂરિ (રાજ.) ૨૩૬
 હેમપ્રભસૂરિ (વડ. ગુણસમુદ્રપાટે) ૨૪૫
 હેમપ્રભસૂરિ (પૂ. યશોઘોષશિ.) ૧૭૭
 હેમપ્રભસૂરિ (પિ. શાંતિસૂરિશિ.) ૨૪૭
 હેમપ્રભસૂરિ (પૂ. હેમરત્નપાટે) ૧૭૬
 હેમરત્નસૂરિ (આ. અમરસિંહપાટે) ૧૮૮,
 ૧૮૧
 હેમરત્ન (બિડા.આ. જ્ઞાનરત્નશિ.) ૧૮૨
 હેમરત્નસૂરિ (પૂ. હેમતિલકપાટે) ૧૭૬
 હેમરત્નસૂરિ (ના.ત. હેમસમુદ્રપાટે) ૧૦૧
 હેમરાજજી ૮૨, ૮૪, ૧૫૫, ૧૬૭
 હેમરાજ (ખ. જિનરત્નપાટે, જિનચંદ્રનું જન્મ-
 નામ) ૨૭
 હેમવિમલસૂરિ (ત. સુમતિસાધુપાટે) ૬૫-
 ૬૬, ૮૫-૮૬, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૩૬;
 જુઓ હાદકુમાર, હેમધર્મ
 હેમસમુદ્રસૂરિ (ના.ત. હેમહંસપાટે) ૧૦૧
 હેમસાગરસૂરિ (અં. ધર્મસાગરશિ.) ૧૨૭
 હેમસિંહસૂરિ (આ.) ૧૮૮
 હેમસુંદરસૂરિ (વૃ.ત. રત્નસિંહશિ.) ૭૮, ૮૨
 હેમસોમસૂરિ (લ.ત. સોમવિમલપાટે) ૮૮;
 જુઓ હરખો/હર્ષરાજ
 હેમહંસસૂરિ (ના.ત. પૂર્ણચંદ્રપાટે) ૧૦૦-૦૧
 હેમહંસ (ત. મુનિસુંદર કે રત્નશેખરશિ.) ૬૩
 હેમાદે ૮૦

ગચ્છનામો

- અજજવેડીય કુલ જુઓ ચારણગચ્છ
 અભિજયંત કુલ જુઓ માણવગચ્છ
 અવ્યક્ત નિલ્લવમત ૯
 અંચલગચ્છ જુઓ વિધિપક્ષગચ્છ
 અંતરિજિજ્યા શાખા જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
 આગમિકગચ્છ/ત્રિસ્તુતિક મત, ઉત્પત્તિ ૫૭,
 ૧૭૫, પટ્ટાવલી ૧૮૫-૮૨;
 - ધંધૂકિયાશાખા પટ્ટાવલી ૧૮૧;
 - બિડાલંબિયા શાખા પટ્ટાવલી ૧૮૨

- આર્ય ઋષિપાલિત શાખા, આર્ય કુબેરી
 શાખા, આર્ય જયંત શાખા, આર્ય તાપસી
 શાખા, આર્ય પદ્મ શાખા, આર્ય શ્રેણિક
 શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ
 આંચલિક મત જુઓ વિધિપક્ષગચ્છ
 ઇંદુપુરગ કુલ જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
 ઉચ્ચનાગરી શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ
 ઉત્તર-ભદ્રિસહગચ્છ ૪૬, આરંભ ૨૨૭;
 - કોટંબાની શાખા ૪૬;

- કોશાંખિકા શાખા ૪૬;
- ચંદ્રનગરી શાખા ૪૬;
- સુમવર્તિકા શાખા ૪૬
- ઉત્તરાધગચ્છ જુઓ લોકાગચ્છના પેટામાં
- ઉદંબરિધિયા શાખા જુઓ ઉદેહગચ્છ
- ઉદેહગચ્છ ૪૬;
- ઉદંબરિધિયા શાખા ૪૬;
- ઉલ્લગચ્છ કુલ ૪૬;
- નંદિજ્જમ કુલ ૪૬;
- નાગભૂત કુલ ૪૬;
- પત્રપતિયા શાખા ૪૬;
- પરિહાસ કુલ ૪૬;
- મતિપત્રિકા શાખા ૪૬;
- માસપૂરિકા શાખા ૪૬;
- સોમભૂત કુલ ૪૬;
- હસ્તવિહ કુલ ૪૬
- ઉપકેશગચ્છ ૮૫, પટ્ટાવલી ૧૮૩-૨૧૫;
- આદિત્ય શાખા ૧૮૮;
- આનંદ શાખા ૧૮૮;
- કનક શાખા ૧૮૮;
- કલશ શાખા ૧૮૮;
- કલ્પોલ શાખા ૧૮૮;
- કુમાર શાખા ૧૮૮;
- કુંભ શાખા ૧૮૮;
- કોરંટા શાખા ૧૮૫;
- ખદીરી શાખા ૨૧૨;
- ખંભાત શાખા ૧૮૫;
- ચંદ્ર શાખા ૧૮૬, ૧૮૮
- સ્તિલક શાખા ૧૮૮;
- દેવ શાખા ૧૮૮;
- નાગેન્દ્ર શાખા ૧૮૬, ૧૮૮;
- નિવૃત્તિ શાખા ૧૮૬, ૧૮૮;
- પ્રભ શાખા ૧૮૮;
- મેરુ શાખા ૧૮૮;
- રત્ન શાખા ૧૮૮;
- રંગ શાખા ૧૮૮;
- રાજ શાખા ૧૮૮;
- વલ્લભીપુર શાખા ૧૮૫;

- વિઘાધર શાખા ૧૮૬, ૧૮૮;
- વિશાલ શાખા ૧૮૮;
- શેખર શાખા ૧૮૮;
- સમુદ્ર શાખા ૧૮૮;
- સાગર શાખા ૧૮૮;
- સાર શાખા ૧૮૮;
- સુંદર શાખા ૧૮૮;
- હંસ શાખા ૧૮૮
- ઉપકેશ/દિવંદનીકગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૧૪-૧૫;
- જુઓ દિવંદનીકગચ્છ
- ઉલ્લગચ્છ કુલ જુઓ ઉદેહગચ્છ
- ઋતુવાટિકાગચ્છ ૪૬;
- કાર્કટિયા શાખા ૪૬;
- ચંપિજિજ્યા શાખા ૪૬;
- ભદ્રગુતિય શાખા ૪૬;
- ભદ્રજસિય શાખા ૪૬;
- ભદ્ધિજિજ્યા શાખા ૪૬;
- મેહતિજિજ્યા શાખા ૪૬;
- યશભદ્ર કુલ ૪૬
- ઋષિગુમ કુલ, ઋષિદત્તિક કુલ જુઓ માણવ-
ગચ્છ
- ઋષિમતીગચ્છ ૧૩૬; જુઓ તપાગચ્છ ઋષિ-
મત
- ઓશવાલ સંઘ જુઓ તપાગચ્છના પેટામાં
- કચ્છેહ કુલ જુઓ ચારણગચ્છ
- કકુદગચ્છ ૨૦૨
- કચ્છૂલીગચ્છ, ઉત્પત્તિ ૧૭૫
- કટુક/કડૂઆ/કડવા ગચ્છ/મત, ઉત્પત્તિ ૬૬,
પટ્ટાવલી ૧૭૧-૭૪
- કાર્કટિયા શાખા જુઓ ઋષિવાટિકાગચ્છ
- કામદ્વિદ્ય કુલ જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
- કાલિકાચાર્યગચ્છ, આરંભ ૨૨૭
- કાસવજિજ્યા શાખા જુઓ માણવગચ્છ
- કૂચપુરગચ્છ ૧૭, ૫૪
- કૃષ્ણાર્ષિગચ્છ, પટ્ટાવલી ૨૩૪
- કોટબાની શાખા જુઓ ઉત્તર-બલ્હિસહગચ્છ
- કોટિ/કોટિક ગચ્છ/ગણ ૧૮૬, ૨૨૩, આરંભ
૧૦, ૪૬, ૫૮;

- આર્ય ઋષિપાલિત શાખા ૪૮;
- આર્ય કુબેરી શાખા ૪૮;
- આર્ય જયંત શાખા ૪૮;
- આર્ય તાપસી શાખા ૪૮;
- આર્ય પદ્મ શાખા ૪૮;
- આર્ય શ્રેણિક શાખા ૪૮;
- ઉચ્ચનાગરી શાખા ૪૬, ૪૭, ૪૮;
- નાગલી શાખા, ૪૮;
- પએહ વારણ કુલ ૪૬;
- બંભલિજ્જ કુલ ૪૬;
- બ્રહ્મદીપિક શાખા ૪૭, ૪૮, ૨૨૮;
- મજ્જિમિલા શાખા ૪૬;
- માધ્યમિકા શાખા ૪૭;
- વચ્ચલિજ્જ કુલ ૪૬;
- વયરી શાખા ૪૬, ૪૮, જુઓ ચંદ્ર-ગચ્છ વજ્ર શાખા;
- વાણિજ્ય કુલ ૪૬;
- વિદ્યાધરી શાખા ૪૬, ૪૭
- કોટિવર્ષિકા શાખા જુઓ ગોદાસગચ્છ
- કોરંટક/કોરંટાગચ્છ, ઉત્પત્તિ ૧૯૫, ૧૯૮, પટ્ટાવલી ૨૧૬
- કોરંટતપા શાખા, ઉત્પત્તિ ૧૯૮
- કં ાંબિકા શાખા જુઓ ઉત્તર-બહિસહગચ્છ
- ખતરગચ્છ, ઉત્પત્તિ ૧૫, ૧૬, પટ્ટાવલી ૧૫-૪૩, જુઓ રાજગચ્છ;
- આદ્યપક્ષીય શાખા, પટ્ટાવલી ૪૨-૪૩;
- જિનપ્રભસૂરિની પરંપરા જુઓ લઘુ શાખા;
- જિનરાજસૂરિની પરંપરા જુઓ ભદ્રારકિયા શાખા
- જિનસાગરસૂરિની પરંપરા જુઓ લઘુ આચાર્યીય શાખા
- પિપ્પલક શાખા, આરંભ ૨૨-૨૩, પટ્ટાવલી ૩૩-૩૬;
- બૃહત્/મૂલ શાખા ૨૭, ૩૭;
- ભદ્રારકિયા શાખા/જિનરાજસૂરિની પરંપરા ૩૭

- ભાવહર્ષીય શાખા, આરંભ ૨૬, પટ્ટાવલી ૪૧-૪૨;
- મધુ શાખા, આરંભ ૧૮;
- મૂલ શાખા જુઓ બૃહત્ શાખા;
- રંગવિજય શાખા, આરંભ ૨૭, ૩૬, પટ્ટાવલી ૪૨;
- રુદ્રપક્ષીય શાખા/રુદ્રપક્ષીગચ્છ, આરંભ ૧૮, પટ્ટાવલી ૩૯-૪૧;
- લઘુઆચાર્યીય/આચારજિયા શાખા/જિનસાગરસૂરિની પરંપરા, ઉત્પત્તિ ૨૭, પટ્ટાવલી ૩૬-૩૮;
- લઘુ શાખા/શ્રીમાલગચ્છ/જિનપ્રભ-સૂરિની પરંપરા, આરંભ ૧૮, પટ્ટાવલી ૪૧;
- લઘુ ભદ્રારક શાખા, આરંભ ૩૬;
- વડી આચાર્યિક શાખા, આરંભ ૨૪;
- વેગડ શાખા, આરંભ ૨૨, પટ્ટાવલી ૩૧-૩૩;
- શ્રીમાલગચ્છ જુઓ લઘુ શાખા;
- શ્રીસારીય શાખા, આરંભ ૨૭, ૩૬;
- સાગરચંદ્રસૂરિ શાખા ૪૧
- ખંડેલવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭
- ખેમલિજિજયા શાખા જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
- ગણધરવંશ ૨૨૬
- ગણિય કુલ જુઓ. વેષવાટિકાગચ્છ
- ગવેધુઆ શાખા જુઓ ચારણગચ્છ
- ગોદાસગચ્છ ૪૫;
- કોટિવર્ષિકા શાખા ૪૫;
- તામ્રલિપિ શાખા ૪૫;
- દાસી-ખર્પટિકા શાખા ૪૫;
- પાંડવદ્વિનિકા શાખા ૪૫
- ગોયમજિજયા શાખા જુઓ માણવગચ્છ
- ચતુર્વિંશતિસૂરિ શાખા (ચંદ્રગચ્છની ? વડગચ્છની ?) ૫૬
- ચંદ્રગચ્છ/ચંદ્રકુલ ૫૩, ૧૯૬, ૨૩૮, ઉત્પત્તિ ૧૧, ૧૨, ૫૦, ૫૮, ૧૭૫, ૧૮૫, ૨૧૭;
- વજ્ર શાખા ૧૧, ૧૯૬, જુઓ કોટિક-

ગચ્છ વયરી શાખા

ચંદ્રનાગરી શાખા જુઓ ઉત્તર-બહિસહગચ્છ

ચંપિજિજ્યા શાખા જુઓ ઋતુવાટિકાગચ્છ

ચારણગચ્છ ૪૬;

- અજજવેડીય કુલ ૪૬;

- કએહ કુલ ૪૬;

- ગવેધુઆ શાખા ૪૬;

- પીઠધમ્મીય કુલ ૪૬;

- પુષ્કમિત્તિજજ કુલ ૪૬;

- માલીજજ કુલ ૪૬;

- વચ્છવિજજ કુલ ૪૬;

- વિજજનાગરી શાખા ૪૬;

- સંકાસિયા શાખા ૪૬;

- હારીય માલાગારી શાખા ૪૬;

- હાલિજજ કુલ ૪૬

ચાંદ્રકુલ જુઓ ચંદ્રગચ્છ

ચિત્રવાલગચ્છ ૧૮, ૭૫

જિનમતીગચ્છ ૧૩૬

દ્વૈધ્યામત ૧૪૪

તપાગચ્છ/ગણ, ઉત્પત્તિ ૧૮, ૫૮, ૭૫,

પટ્ટાવલી ૫૮-૧૧૪;

- આણંદસૂર શાખા/ઉપાધ્યાયમત/
પોરવાડગચ્છ, ઉત્પત્તિ ૭૦, પટ્ટાવલી
૮૮-૮૩;

- ઋષિમત, ઉત્પત્તિ ૮૬, જુઓ
ઋષિમતીગચ્છ

- ઓશવાલ સંઘ/દેવસૂરિસંઘ ૭૦, ૮૦;

- કમલકલશ શાખા, ઉત્પત્તિ ૮૬,
પટ્ટાવલી ૧૦૬-૦૭;

- કુતુબપુરા શાખા, ઉત્પત્તિ ૮૬,
પટ્ટાવલી ૧૦૭-૦૮;

- તિલક શાખા ૧૧૭;

- દેવસૂરિસંઘ જુઓ ઓશવાસ સંઘ;

- નાગપુરીય તપા૦, પટ્ટાવલી ૮૮-
૧૦૫;

- નાગપુરીય તપા૦ યતિ શાખા ૧૦૫;

- નિગમમત, પટ્ટાવલી ૧૦૭-૦૮;

- પાર્શ્વચંદ્ર (પાયચંદ્ર) ગચ્છ, પટ્ટાવલી

૧૦૧-૦૫;

- પાલણપુરા શાખા ૮૬;

- પોરવાડગચ્છ, જુઓ આણંદસૂરશાખા;

- બૃહત્ (≡વૃદ્ધ પૌશાલિક) તપાગચ્છ

- બ્રહ્મામતીગચ્છ જુઓ સુધર્મગચ્છ

- રત્નશાખા પટ્ટાવલી ૮૭-૮૮;

- રાજવિજયસૂરિગચ્છ, પટ્ટાવલી ૮૫-
૮૮;

- લઘુ-ઉપાશ્રયમત (રાજવિજયસૂરિનો)
૮૬;

- લઘુ પોસાળ/પૌશાલિક/શાલિક
તપા૦, ઉત્પત્તિ ૫૮, ૬૬, પટ્ટાવલી
૮૫- ૮૮;

- વડ (≡વૃદ્ધ પૌશાલિક) તપાગચ્છ

૦ રત્નાકરગચ્છ (ભૃગુકચ્છીય શાખા)
૭૬, ૭૭

- વિજય સંવિગ્ન શાખા, ઉત્પત્તિ ૭૧,
પટ્ટાવલી ૧૦૮-૧૩;

- વિજયાણંદસૂરિ શાખા જુઓ આણંદ-
સૂરિ શાખા;

- વિમલ શાખા, પટ્ટાવલી ૮૩-૮૪;

- વિમલ સંવિગ્ન શાખા, ઉત્પત્તિ, ૭૧,
પટ્ટાવલી ૧૧૩-૧૪;

- વૃદ્ધ પૌશાલિક/શાલિક તપા૦,
ઉત્પત્તિ ૫૮, પટ્ટાવલી ૭૩-૮૫;

- સાગર શાખા, ઉત્પત્તિ ૭૦, પટ્ટાવલી
૮૪-૮૫;

- સાગર સંવિગ્ન શાખા, પટ્ટાવલી
૧૧૪;

- સુધર્મ/બ્રહ્મામતીગચ્છ ૧૦૨, ૧૫૮;

- હર્ષકુલ/સોમ શાખા, પટ્ટાવલી ૮૫-
૮૮;

- હેમ શાખા ૮૬

તામ્રલિપિ શાખા જુઓ ગોદાસગચ્છ

તેરાપંથ ૧૫૬, પટ્ટાવલી ૧૬૬-૬૮

ત્રિસ્તુતિક મત ૬૬, ૭૩; જુઓ આગમિક
ગચ્છ

ત્રૈરાશિક નિહ્વમત ૧૧, ૪૮, ૨૩૦

થારાપદગચ્છ ૨૩૪, આરંભ ૨૩૩, પટ્ટાવલી
૨૩૩

દાસી-ખર્પટિકા શાખા જુઓ ગોદાસગચ્છ

દિગંબરમત, ઉત્પત્તિ ૧૨

દ્વિક્રિય નિહવમત ૯

દિવંદણીક/બિવંદણીકગચ્છ ૯૫, ૯૬; જુઓ
ઉપકેશગચ્છ

ધર્મઘોષગચ્છ, પટ્ટાવલી ૨૩૯, ૨૪૦; જુઓ
રાજગચ્છ

ધર્મઘોષીય નાગોરીગચ્છ ૧૬૦

નંદિજજય કુલ જુઓ ઉદેહગચ્છ

નાગપુરીય તપાગચ્છ જુઓ તપાગચ્છના
પેટામાં

નાગભૂત કુલ જુઓ ઉદેહગચ્છ

નાગલી શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ

નાગેદ્ર/નાગિલ/નાયલ ગચ્છ/કુલ ૪૧,
ઉત્પત્તિ ૧૧, ૨૩૦, પટ્ટાવલી ૨૩૫-૩૭

નાગોરીગચ્છ (ધર્મઘોષીય) જુઓ ધર્મઘોષીય
નાગોરીગચ્છ

નાગોરી લોકાગચ્છ જુઓ લોકાગચ્છના
પેટામાં

નાણકગચ્છ ૧૧૬, ઉત્પત્તિ ૧૧૫

નાયલગચ્છ જુઓ નાગેન્દ્રગચ્છ

નિગ્રંથિગચ્છ ૫૮

નિર્વૃત્તિકુલ ૨૨૩, ૨૨૫, ઉત્પત્તિ ૧૧

નિહવમત જુઓ અલ્યક્ત૦ ત્રૈરાશિક૦,
દ્વિક્રિય૦, પ્રાદેશિક૦, સામુચ્છેદિક૦

પએહ વારણ કુલ જુઓ કોટિકગચ્છ

પત્તનવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭

પત્રપતિયા શાખા, પરિહાસકુલ જુઓ ઉદેહ-
ગચ્છ

પલ્લકીય/પલ્લી/પલ્લીવાલ/પાડિવાલગચ્છ,

ઉત્પત્તિ ૨૧૮-૧૯, ૨૧૯-૨૦, પટ્ટાવલી

૨૧૭-૨૫

પાર્શ્વચંદ્ર(પાયચંદ)ગચ્છ/મત જુઓ તપા-
ગચ્છના પેટામાં

પાંડવદ્વિનિકા શાખા જુઓ ગોદાસગચ્છ

પિપ્પલકગચ્છ, પટ્ટાવલી ૨૪૭-૪૮;

- તાલધ્વજી શાખા ૨૪૮;

- ત્રિભવિયા શાખા ૨૪૭;

- પૂર્ણચંદ્ર શાખા પટ્ટાવલી ૨૪૭

પીઠધમ્મીય કુલ, પુષ્કમિતિજજ કુલ જુઓ
ચારણગચ્છ

પૂર્ણિમા/પૌર્ણમિક/પૂનમિયાગચ્છ ૨૨૪,
ઉત્પત્તિ ૫૫, ૫૭, ૫૯, પટ્ટાવલી ૧૭૫-
૮૪;

- છાપરિયા શાખા ૧૮૪;

- પ્રધાન શાખા/ઢંઢેરિયા શાખા ૧૭૯-
૮૧;

- બોરસિદ્ધીય શાખા ૧૮૩;

- ભીમપલ્લીય શાખા, પટ્ટાવલી ૧૮૨-
૮૩;

- ભુગુકચ્છીય શાખા ૧૮૪;

- વડુદ્રિયા શાખા ૧૮૦;

- વટપદીય શાખા ૧૮૩

- સાર્ધ/સાધુ પૂર્ણિમા, ઉત્પત્તિ ૫૭,
પટ્ટાવલી ૧૮૧-૮૨

પોતિયાબંધ પરંપરા ૧૬૫

પોરવાડગચ્છ જુઓ તપાગચ્છના પેટામાં

પૌર્ણમિકગચ્છ જુઓ પૂર્ણિમાગચ્છ

પ્રઘોતનગચ્છ ૨૧૯, ૨૨૦

પ્રાદેશિક નિહવમત ૭

બંભલિજજ કુલ જુઓ કોટિકગચ્છ

બિવંદણીકગચ્છ જુઓ દિવંદનીકગચ્છ

બીજામત/વીજામત/વિજયગચ્છ ૬૬, ૧૩૪,
૧૩૫, પટ્ટાવલી ૧૫૯

બૃહદ્ગચ્છ/વડગચ્છ ૫૮, ૧૩૪, ઉત્પત્તિ
૫૩, પટ્ટાવલી ૨૪૧-૪૬

બ્રહ્મદીપિક શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ

બ્રહ્મામતીગચ્છ જુઓ સુધર્મગચ્છ

ભદ્ગુતિય કુલ, ભદ્જસિય કુલ, ભદ્વિજજયા
શાખા જુઓ ઋતુવાટિકાગચ્છ

ભરવછેવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭

ભાવડારગચ્છ ૨૦૦

મજ્જિમિલા શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ

મતિપત્રિકા શાખા જુઓ ઉદેહગચ્છ

મથુરાવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭
 મધુકરગચ્છ (રુદ્રપદ્મીયગચ્છનું પૂર્વનામ) ૩૮
 મલધારીગચ્છ પટ્ટાવલી ૨૪૯-૫૦
 મહિય કુલ વેષવાટિકાગચ્છ
 મંડોવરગચ્છ, આરંભ ૨૧૭
 માણવગચ્છ ૪૬;
 - અભિજયંત કુલ ૪૬;
 - ઋષિગુપ્ત કુલ ૪૬;
 - ઋષિદત્તિક કુલ ૪૬;
 - કાસવજિજ્યા શાખા ૪૬;
 - ગોયમજિજ્યા શાખા ૪૬;
 - વાસદેવિકા શાખા ૪૬;
 - સોરઠિયા શાખા ૪૬
 માથુરગચ્છ ૧૮૮
 માધ્યમિકા શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ
 માલીજજ કુલ જુઓ ચારણગચ્છ
 માસપૂરિકા શાખા જુઓ ઉદેહગચ્છ
 મેહતિજિજ્યા શાખા, યશભદ્ર કુલ જુઓ
 ઋતુવાટિકાગચ્છ
 રજજપાલિયા શાખા જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
 યુગપ્રધાન પટ્ટાવલી ૨૨૬, ૨૨૯-૩૨
 રાજગચ્છ (ખરતરગચ્છનું જિનચંદ્રસૂરિના
 સમયમાં અપરનામ) ૨૦
 રાજગચ્છ, પટ્ટાવલી ૨૩૮-૪૦
 રાજગચ્છ/ધર્મઘોષગચ્છ ૧૬૦, પટ્ટાવલી
 ૨૩૮-૩૯
 રુદ્રપદ્મીય ગચ્છ જુઓ ખરતરગચ્છના પેટામાં,
 જુઓ મધુકરગચ્છ
 લુંકા/લુંપાક/લોંકાગચ્છ/મત / સ્થાનકવાસી
 સંપ્રદાય ૬૬, ૧૩૩, ઉત્પત્તિ ૨૩, ૬૩,
 પટ્ટાવલી ૧૩૩-૭૪;
 - અજરામરજીની પરંપરા જુઓ લીંબડી
 સંઘાડો
 - અમરસિંહજીની પરંપરા જુઓ
 જીવરાજ ઋષિની પરંપરા
 - ઉજ્જૈન શાખા જુઓ રામચંદ્રજીની
 પરંપરા
 - ઉજ્જૈન પરંપરાની ભરતપુરીય શાખા

૧૭૦;
 - ઉજ્જૈન પરંપરાની શાજાપુર શાખા
 ૧૬૯;
 - ઉત્તરાધગચ્છ (લાહોરી) ૧૩૫, ૧૩૬,
 ૧૪૪;
 - ઉદયચંદજીની પરંપરા જુઓ રતલામ
 શાખા;
 - ઉદેપુરનો સંઘાડો ૧૪૭, ૧૫૭;
 - ઋષિસંપ્રદાય જુઓ કાનજીઋષિની
 પરંપરા;
 - એકલિંગજીનો સંપ્રદાય જુઓ છોટા
 પૃથ્વીરાજજીની પરંપરા;
 - કચ્છનો સંઘાડો ૧૪૭;
 - કચ્છ આઠ કોટી સંઘાડો, પટ્ટાવલી
 ૧૫૫-૫૭
 - કચ્છ આઠ કોટી મોટી પક્ષ ૧૫૬;
 - કચ્છ આઠ કોટી નાની પક્ષ ૧૫૭;
 - કાનજી ઋષિની પરંપરા/ઋષિસંપ્રદાય,
 પટ્ટાવલી ૧૪૫;
 - કેશવજીગચ્છ/પક્ષ ૧૪૪, ૧૪૭;
 - કોટા સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૬૪;
 - ખંભાત સંઘાડો ૧૪૪, પટ્ટાવલી
 ૧૪૬;
 - ગુજરાતી લોંકાં જુઓ પાટણગચ્છ
 ૦ કુંવરજી પક્ષ/નાની પક્ષ, પટ્ટાવલી
 ૧૪૦-૪૨;
 ૦ મોટી પક્ષ ૧૩૬, ૧૬૪
 - ગોપાળજીસ્વામીનો સંપ્રદાય જુઓ
 લીંબડીનો નાનો સંઘાડો;
 - ગોંડલ સંઘાડો ૧૪૭, પટ્ટાવલી ૧૫૨-
 ૫૪;
 - ચૂડાનો સંઘાડો ૧૪૭, ૧૫૪,
 - ચોથમલજી સંપ્રદાય પટ્ટાવલી ૧૬૮;
 - છોટા પૃથ્વીરાજજીની પરંપરા/એક-
 લિંગજીદાસનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી
 ૧૬૯;
 - જયમલજીનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી
 ૧૬૫-૬૬;

- જીવરાજ ઋષિની પરંપરા/અમર-સિંહજીની, પરંપરા, ૧૬૨-૬૪;
- દરિયાપુરી સંઘાડો જુઓ ધર્મસિંહજીની પરંપરા;
- ધનાજીની પરંપરા ૧૬૫-૬૯;
- ધર્મદાસજીની પરંપરા ૧૪૭-૫૭, ૧૬૫-૭૧;
- ધર્મસિંહજીની પરંપરા/દરિયાપુરી સંઘાડો ૧૫૫, પટ્ટાવલી, ૧૪૨-૪૪;
- ધ્રાંગધ્રાનો સંઘાડો ૧૪૭, ૧૫૪;
- નાગોરી લોકાં ૧૩૫, ૧૩૬, પટ્ટાવલી ૧૫૯-૬૨;
- પંજાબ સંપ્રદાય/હરદાસજીની પરંપરા ૧૪૪, ૧૪૬-૪૭;
- પાટણગચ્છ/ગુજરાતી લોકાગચ્છ ૧૩૫, ૧૩૬;
- બરવાળાનો સંઘાડો ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૫૪;
- બોટાદ સંઘાડો ૧૫૪;
- મનોરદાસજીની પરંપરા/મોતીરામજીનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૬૯;
- રઘુનાથજીનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૬૬;
- રતલામ શાખા/ઉદયચંદજીની પરંપરા, પટ્ટાવલી ૧૭૦-૭૧;
- રત્નચંદ્રજીનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૬૮-૬૯;
- લવજી ઋષિની પરંપરા ૧૪૩, ૧૪૪;
- લીંબડી સંઘાડો/અજરામરજીની પરંપરા ૧૪૭, પટ્ટાવલી ૧૪૮-૫૨;
- લીંબડીનો નાનો સંઘાડો/ગોપાળજી સ્વામીનો સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૫૧-૫૨;
- સાયલા સંઘાડો ૧૫૭;
- હરજીઋષિની પરંપરા, પટ્ટાવલી ૧૬૪;
- હરદાસજીની પરંપરા જુઓ પંજાબ સંપ્રદાય;
- હુકમીચંદજી સંપ્રદાય, પટ્ટાવલી ૧૫૭, ૧૬૪
- વચ્છલિજી કુલ જુઓ ચારણગચ્છ વજ્ર શાખા જુઓ ચંદ્રકુલના પેટામાં વટેશ્વરગચ્છ ૨૩૩
- વટ/વડગચ્છ જુઓ બૃહદ્ગચ્છ
- વચ્છલિજી કુલ જુઓ કોટિકગચ્છ
- વનવાસીગચ્છ ૧૨, ૫૮, ૨૩૮
- વયરીય શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ
- વાચક/વાચનાચાર્યવંશ/વિદ્યાધરવંશ, પટ્ટાવલી ૨૨૬-૨૯
- વાણિજી કુલ જુઓ કોટિકગચ્છ
- વાસક્રિયા શાખા જુઓ માણવગચ્છ
- વિજયગચ્છ જુઓ બીજામત
- વિજ્જાનાગરી શાખા જુઓ ચારણગચ્છ
- વિદ્યાધરકુલ, ઉત્પત્તિ ૧૧
- વિદ્યાધરવંશ જુઓ વાચક/વાચનાચાર્યવંશ
- વિદ્યાધરી શાખા જુઓ કોટિકગચ્છ
- વિધિપક્ષગચ્છ/અંચલગચ્છ/આંચલિક મત, ઉત્પત્તિ ૧૮, ૫૭, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૭૫, પટ્ટાવલી ૧૧૪-૩૨;
- કમલ શાખા ૧૨૪;
- કીર્તિ શાખા ૧૨૪, ૧૨૬;
- ચંદ્ર શાખા ૧૨૬;
- તુંગ શાખા ૧૨૦;
- દિગંબરી શાખા ૧૧૭;
- પાલીતાણીય શાખા ૧૨૭;
- મૂર્તિ શાખા ૧૨૬;
- લાભ શાખા, ૧૨૪;
- લક્ષ્મી શાખા ૧૧૮, ૧૧૯;
- વર્ધન શાખા ૧૨૪;
- વર્ધમાન શાખા ૧૨૬;
- શેખર શાખા ૧૨૧;
- હર્ષનો સંઘાડો ૧૧૭
- વીજામત જુઓ બીજામત
- વેષવાટિકાગચ્છ ૪૬;
- અંતરિજિજયા શાખા ૪૬;
- ઇંદપુરગ શાખા ૪૬;
- કામદ્વિઠય કુલ ૪૬;
- ખેમલિજિજયા શાખા ૪૬;

- ગણિય કુલ ૪૬;
 - મહિય કુલ ૪૬;
 - રજજપાલિયા શાખા ૪૬;
 - સાવથિયા શાખા ૪૬
 વૈશેષિક મત ૪૬
 શંખેશ્વરગચ્છ ૧૧૫
 શ્રીપુરવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭
 શ્રીમાલગચ્છ જુઓ ખરતરગચ્છ લઘુ શાખા
 ધાંડિલ્યગચ્છ, આરંભ ૨૨૭
 સંકાસિયા શાખા જુઓ ચારણગચ્છ
 સામુચ્છેદિક નિહ્વમત ૮
 સાવથિયા શાખા જુઓ વેષવાટિકાગચ્છ
 સાંડેરગચ્છ, પટ્ટાવલી ૨૩૪-૩૫
 સિસુમતી ૧૩૭
 સુધર્મ/બ્રહ્મામતીગચ્છ જુઓ તપાગચ્છના
 પેટામાં

સુમવર્તિકા શાખા જુઓ ઉત્તર-બહિસહ-
 ગચ્છ
 સુવિહિત પક્ષ/ગચ્છ, સ્થાપના ૧૫
 સોઝિતવાલગચ્છ, આરંભ ૨૧૭
 સોમભૂત કુલ જુઓ ઉદ્દેહગચ્છ
 સોરઢિયા શાખા જુઓ માણવગચ્છ
 સ્થાનકવાસી સંપ્રદાય જુઓ લોંકાગચ્છ
 હત્યુંડી/હસ્તિકુંડીગચ્છ, આરંભ ૨૩૫
 હર્ષપુરીયગચ્છ ૨૪૮
 હસ્તલિહ કુલ જુઓ ઉદ્દેહગચ્છ
 હસ્તિકુંડીગચ્છ જુઓ હત્યુંડીગચ્છ
 હારિલવંશ/ગચ્છ ૨૩૪, આરંભ ૨૩૧,
 પટ્ટાવલી ૨૩૩
 હારીય માલાગારી શાખા, હાલિજજ કુલ
 જુઓ ચારણગચ્છ

વંશગોત્રાદિનાં નામ

અગ્નિવૈશ્યાયન (ગોત્ર)
 અઢીધરા કર્પૂર બ્રહ્મક્ષત્રિય ૧૧૨
 અત્રરણ શાખા (ખંડેલવાલ જ્ઞાતિની ?) ૧૦૦
 અર્યક ગોત્ર ૨૧૦
 અંબા ગોત્ર ૨૧૦
 આઠયણા ગોત્ર જુઓ આદિત્યનાગ
 આજણા(કણબી) ૧૪૩
 આદિત્યનાગ/આઠયણા ગોત્ર ૧૮૫
 આઘગૌડ ૧૭૦
 ઈક્વાકુ (કુલ) ૭
 ઉત્કોશિક (ગોત્ર) ૧૧
 ઉપકેશવંશ ૧૧૦; જુઓ ઉકેશ
 ઉસભ ગોત્ર ૧૩૮
 ઉકેશ (ઓસવાલ) વંશ ૧૮૮, ૨૦૫; જુઓ
 ઉપકેશ
 એલાપત્ય (ગોત્ર) ૮
 ઓલાવચ્છ ગોત્ર ૧૭૩
 ઓશ/ઓસ/ઓશવાલ/ઓસવાલ વંશ ૨૫,
 ૨૭, ૩૬, ૬૬, ૬૮, ૭૦, ૭૧, ૭૨,
 ૭૩, ૭૪, ૮૬, ૮૨, ૮૪, ૮૭, ૮૮,

૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૮,
 ૧૨૦, ૧૨૪, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮,
 ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭,
 ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૫,
 ૧૪૬, ૧૫૮, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૬,
 ૧૬૭, ૧૭૦, ૧૮૩, ૧૮૫, ૨૩૪,
 ૨૩૬; જુઓ ઉકેશ, વીસા ઓસવાળ,
 શીસોદિયા ઓસવાલ
 ઓસવાલ વૃદ્ધ ગોત્ર ૧૩૮
 ઔદિચ્ય ૧૦૫
 કટારિયા ગોત્ર ૧૪૨
 કડવા (કણબી) ૧૪૮
 કડવાણી ૧૬૧
 કણબી ૧૪૩, ૧૪૮
 કનોજિયા જુઓ કાન્યકુબ્જ
 કર્ણાટ (ગોત્ર) ૧૮૫
 કર્પૂર જુઓ અઢીધરા કર્પૂર
 કાત્યાયન (ગોત્ર) ૮
 કાન્યકુબ્જ/કનોજિયા ગોત્ર ૧૮૫
 કામદાર ૧૫૩

કાવડિયા ૧૬૦
 કાશ્યપ (ગોત્ર) ૭, ૮, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૨
 કાંસટિયા ૧૪૫
 કુકડ/કૂકડ/કૂકડ ચોપડા (ગોત્ર) ૨૩, ૨૪,
 ૨૭, ૨૮, ૧૪૧
 કુલભદ્ર/કુલહટ ગોત્ર ૧૮૫
 કુષાણ વંશ ૨૫૫
 કુંભટ (ગોત્ર) ૧૮૫
 કૂકડ/કૂકડ ચોપડા ગોત્ર જુઓ કુકડ ચોપડા
 ગોત્ર
 કોઠારી ૩૦, ૬૫, ૧૨૬, ૧૫૨, ૧૬૨,
 ૧૬૮
 કૌશિક ગોત્ર ૪૭, ૫૦, ૨૨૬
 ક્ષત્રપ વંશ ૨૫૫
 ખડ્ગ ગોત્ર ૨૪૫
 ખડ્ગહસ્ત (વંશ) ૧૮૬
 ખંડેલવાલ જ્ઞાતિ ૧૦૦; જુઓ અત્રરૂણ શાખા
 ખારડ ગોત્ર ૧૬૭
 ખીલજી વંશ ૮૨, ૨૬૦, ૨૬૧
 ખીવસરા ગોત્ર ૩૮
 ખોમાણ (રાજકુલ) ૫૧
 ગજજનક/ગીઝની વંશ ૨૫૭, ૨૬૦, ૨૬૧
 ગડા ૧૫૬
 ગણધર ચોપડા ગોત્ર ૨૬, ૨૭, ૩૦
 ગજજનક/ગીઝની વંશ ૨૫૭, ૨૬૦, ૨૬૧
 ગદહિયા/ગદિયા ગોત્ર ૧૧૧, ૧૪૬; જુઓ
 ગાદિયા
 ગણકકુલ ૨૩૬
 ગાદિયા ૨૦૨; જુઓ ગદિયા
 ગાલા ૧૫૧
 ગાંધી ૮૭, ૯૨, ૧૦૪, ૧૧૨, ૧૫૩
 ગિડિયા ૨૮
 ગિલ ગોત્ર ૧૧૦
 ગીઝની વંશ જુઓ ગજજનક
 ગુર્જર ૧૫૨
 ગુલામ વંશ ૨૬૦, ૧૬૧
 ગુહિલ ૧૮૮
 ગૂઝલિયા ૧૪૫

ગોતાણી ગોત્ર ૩૦
 ગોલચ્છા/ગોલવચ્છા/ગોલેછા ૩૧, ૩૭, ૩૮,
 ૧૬૩, ૧૬૭
 ગોલા ૧૮૧
 ગોલેછા જુઓ ગોલચ્છા
 ગૌડ જુઓ આઘ ગૌડ
 ગૌતમ (ગોત્ર) ૭, ૮, ૧૧
 ઘોરી (રાજવંશ) ૨૦૪, ૨૬૦, ૨૬૧
 ચઉહાણ/ચૌહાણ ગોત્ર ૮૦, ૨૫૮; જુઓ
 ચાયણસા ચહૂઆણ ગોત્ર
 ચપલોત ગોત્ર ૧૫૮
 ચમ્મ/ચમ્મડ ગોત્ર ૨૩
 ચહૂઆણ ગોત્ર જુઓ ચઉહાણ, ચાયણસા
 ચહૂઆણ ગોત્ર, ચૌહાણ
 ચામુંડા ગોત્ર ૧૦૮
 ચાયણસા ચહૂઆણ ગોત્ર ૮૦
 ચારવેડીઆ (સંભવત: ચોરવેડીઆ) ૧૮૫
 ચાવડા વંશ ૨૫૫, ૨૫૬
 ચિચિદિ/ચીચટ/ચીચટ ગોત્ર ૧૮૫, ૨૦૮;
 - દેશલહરા શાખા ૧૮૫
 ચીઠીઆ ૮૭
 ચીચટ ગોત્ર જુઓ ચિચિદિ
 ચુહરા (સંભવત: વુહરા) ૩૬
 ચોપડા ગોત્ર ૨૪, ૨૬, ૩૦, ૩૬, ૧૩૮,
 ૧૪૬; જુઓ કુકડ ચોપડા, ગણધર
 ચોપડા
 ચોરડિયા/ચોરવડિયા/ચોરવેટિક ગોત્ર ૧૬૧,
 ૧૬૮, ૨૧૧; જુઓ ચારવેડીઆ
 ચૌલુક્ય વંશ ૫૦; જુઓ સોલંકી વંશ
 ચૌહાણ ૧૮૦, ૨૩૫; જુઓ ચઉહાણ,
 ચહૂઆણ
 છજલાણી ગોત્ર ૧૩૮
 છપઇ/છાપિયા ૧૩૮
 છાજડ/છાજડહા/છાજહડ/છાજેડ ગોત્ર ૨૦,
 ૨૧, ૨૮, ૩૦, ૩૧, ૩૭, ૯૪, ૧૦૪,
 ૧૪૧,
 - જૂઠી શાખા, ૩૨
 છાજર/છાજેટુ ગોત્ર (છાજડ/છાજેડ?) ૧૪૧

છાજેડ ગોત્ર જુઓ છાજડ
 છાડવા ગોત્ર ૧૪૯
 છાપિયા જુઓ છપઈ
 છુમા ગોત્ર ૨૧૦
 છેડા ગોત્ર ૧૩૦, ૧૫૫, ૧૫૬
 જાગણી ૧૩૧
 જાઉ ગોત્ર ૨૧૦
 જૂઠી શાખા જુઓ છાજડ
 જોઈય વંશ ૧૯૮, ૨૦૪
 જોધાણી ૩૭
 જોશી ૧૩૦
 ઝવેરી ૧૬૭
 ટંકશાલીય ૮૬
 ડાગા ગોત્ર ૩૭
 ડિંડુતી/ડિંડામ ગોત્ર ૧૯૫
 ડેહરા ૩૭
 ડોઢિયા ગોત્ર ૧૪૯
 ઢંઢેર (કુલ) ૧૮૦
 તઘલક/તઘલખ/તુગલુક વંશ ૪૧, ૧૦૦,
 ૨૬૦, ૨૬૧
 તમભટ/તાતહડ/તાતડ ગોત્ર ૧૪૬, ૧૯૫
 તંવર વંશ જુઓ તોમર
 તાનેતર ગોત્ર ૧૬૨
 તાંબી ગોત્ર ૪૧
 તુગલુક વંશ જુઓ તઘલક વંશ
 તુંગીયાન (ગોત્ર) ૮
 તોમર (તંવર) વંશ ૨૩૪
 ત્રેવાડિયા ૧૫૫
 દશા પોરવાડ ૧૪૪, ૧૪૫
 દશા શ્રીમાળી ૧૩૪, ૧૩૮, ૧૪૨, ૧૪૩,
 ૧૪૪, ૧૪૭, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૫
 દૂગડ ગોત્ર ૩૦, ૩૧, ૯૮, ૧૦૮, ૨૪૪,
 ૨૪૫
 દેઢિયા ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૬
 દેશાઈ ૯૭
 દેશલહરા શાખા જુઓ ચિચિટિ ગોત્ર
 દેસલહરા ગોત્ર ૧૩૬
 દોશી/દોસી વંશ ૨૯, ૪૩, ૮૫, ૯૭, ૯૮,

૯૨, ૯૪, ૧૦૩, ૧૫૧, ૧૭૧, ૧૭૩
 નક્ત્ર કુલ ૨૪૫
 નવલખા ગોત્ર ૧૭, ૨૧, ૧૬૨
 નંદ (રાજવંશ) ૯, ૪૫, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
 નાગડા ગોત્ર ૧૨૬, ૧૨૮, ૧૨૯
 નાગોરી ૧૬૪
 નાયક ૧૨૯, ૧૩૦
 નારણ ગોત્ર ૬૪, ૧૦૬
 નાહટા (ગોત્ર) ૧૮, ૨૭, ૨૯, ૩૭, ૧૩૬
 નાહાડ ગોત્ર ૧૦૪
 પટવા ૧૦૪
 પટેલ ૧૪૪, ૧૫૧
 પરમાર ૨૩૬
 પરી ૧૭૧, ૧૭૩
 પરીખ ૧૬૦; જુઓ પારખ
 પઠીવાલ ૨૨૩, ૨૨૪
 પારખ/પારીખ/પારેખ ગોત્ર ૨૩, ૬૯, ૮૭,
 ૯૩, ૧૦૧, ૧૩૪; જુઓ પરીખ
 પિપાડા ગોત્ર ૧૬૭
 પિરાઈયા ગોત્ર ૨૪૫
 પીયાનખ બુહરા (ગોત્ર) ૨૭
 પુંજાણી ૩૭
 પોટલિયા ૯૦
 પોરવાડ જ્ઞાતિ/વંશ ૧૫, ૫૬, ૫૮, ૯૯, ૯૧,
 ૯૨, ૯૩, ૯૭, ૧૦૮, ૧૧૯, ૧૨૧,
 ૧૨૮, ૧૩૩, ૧૩૫, ૧૪૦, ૧૪૧,
 ૧૪૪, ૧૪૮, ૧૬૫, ૧૭૦, ૧૮૧; જુઓ
 પ્રાગવાટ, દશા પોરવાડ, વીસા પોરવાડ
 પ્રાગવંશ ૧૦૧
 પ્રાગવાટ જ્ઞાતિ/વંશ ૨૫, ૨૬, ૩૭, ૬૪,
 ૮૬, ૯૭, ૧૧૬, ૧૩૫, ૧૭૮, ૧૯૦,
 ૨૪૬; જુઓ પોરવાડ, વીસા પ્રાગવાટ
 પ્રાગવાટ વૃદ્ધ ૬૪, ૯૯, ૯૯, ૯૦
 પ્રાચીન (ગોત્ર) ૯
 ફાંફરિયા ૧૭૦
 ફુરિયા ૧૫૦
 બદાણી ૧૫૨
 બદાવત ૧૬૬

બહોરા ૧૮૦; જુઓ વોહરા
 બંબ ગોત્ર ૧૫૮
 બાપણા ગોત્ર જુઓ બપ્પનાગ
 બાફણા ગોત્ર ૩૨
 બાડૂલા ગોત્ર ૧૩૯
 બાલભ્ય (ગોત્ર) ૧૯૫
 બુહરા ૧૭૧; જુઓ પીયાનખ બુહરા, વુહરા,
 સાહલેયા બુહરા
 બૂબક્યા ગોત્ર ૧૭૦
 બેગબાની ૧૬૭
 બોહિત્ય ૧૬૨
 બોહિત્યરા ગોત્ર ૨૬, ૨૮, ૩૬; જુઓ વોત્યરા
 બ્રહ્મક્ત્રિય જુઓ અદીધરા કપૂર બ્રહ્મક્ત્રિય
 ભણશાલી/ભણશાલિક ગોત્ર ૧૭, ૨૨, ૨૩,
 ૨૬, ૩૭, ૭૦, ૧૦૪, ૧૧૬
 ભંડારી ૭૨, ૧૬૩; જુઓ ભાંડાગારિક
 ભાદ્ર (ગોત્ર) ૧૯૫
 ભાવડા વંશ/જાતિ ૧૧૦, ૧૧૧
 ભાવસાર ૧૩૬, ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯,
 ૧૫૦
 ભાંડાગારિક ૧૯, ૨૦; જુઓ ભંડારી
 ભિરિહિઘ/વિરિહટ ગોત્ર ૧૯૫
 ભુટ્ટ વંશ ૧૯૯
 ભૂભંચ ૮૬
 ભોરો (ગોત્ર) ૧૯૫
 મણિયાર ૯૧
 મહતીયાણ ગોત્ર ૧૭, ૨૧
 મહેતા (ગોત્ર) ૯૧, ૯૩, ૯૮, ૧૬૫
 મહેશ્વર જાતિ ૨૨૪; જુઓ માહેશ્વરી
 માઢર (ગોત્ર) ૮
 માલૂ/માલૂ ગોત્ર ૧૯, ૨૦, ૩૧
 માહેશ્વરી ૯૯; જુઓ મહેશ્વર
 મીઠડિયા (ગોત્ર) ૨૯, ૧૨૧
 મુગલ/મોગલ વંશ ૨૬૦, ૨૬૨
 મુણત/મુણોત ગોત્ર ૭૧, ૧૦૪, ૧૬૫,
 ૧૭૦
 મુંહતા ગોત્ર જુઓ વણાવત મુંહતા
 મૈત્રક કુલ ૨૫૫

મોગલ વંશ જુઓ મુગલ
 મોઢ (જાતિ) ૯૧, ૯૯, ૨૩૭
 મોદી ૭૨
 મોરાક્ષ/મોરિષ ગોત્ર ૧૯૫
 મૌર્ય (રાજવંશ) ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪
 રાઉત ૧૧૯
 રાકા/રાંકા ગોત્ર ૩૭, ૧૦૩
 રાખેયા ગોત્ર ૧૭
 રાણક ૧૯૭
 રામદેવ શાખા ૧૮૭
 રાયગાંધી ગોત્ર ૧૬૩
 રાંકા ગોત્ર જુઓ રાકા
 રીહડ/રેહડ ગોત્ર ૨૫, ૩૮
 રોહિલ ગોત્ર ૨૦૯
 લઉકઉં/લૂકડ/લુંકડ ગોત્ર ૧૩૭, ૧૬૩
 લાલણ ગોત્ર ૧૨૬
 લાલા ૧૧૧, ૧૪૬
 લાવણગ ગોત્ર ૨૧૦
 લિગા ગોત્ર ૨૦૫
 લિંબ (ગોત્ર) ૯૧
 લુણિયા/લૂણીય ગોત્ર ૧૮, ૨૨, ૨૩, ૨૯
 લુહાણા/લોહાણા ૧૪૯, ૧૫૩
 લુંકડ/લૂકડ ગોત્ર જુઓ લઉકઉં
 લૂણીય ગોત્ર જુઓ લુણિયા
 લોઢા ગોત્ર ૧૦૦, ૧૩૫, ૧૩૮, ૧૬૬,
 ૨૪૪; જુઓ લોહડા
 લોદીવંશ ૨૪, ૨૬૦
 લોહડા ગોત્ર ૧૪૬; જુઓ લોઢા
 લોહાણા જુઓ લુહાણા
 વચ્છાવત ૨૫, ૩૦
 વણાવત મુંહતા (ગોત્ર) ૨૮
 વપ્પનાગ જુઓ બપ્પનાગ
 વલ ગોત્ર ૧૯૫
 વસિષ્ઠ (ગોત્ર) ૯
 વાઘેલા વંશ ૨૫૮
 વાત્સ્ય (ગોત્ર) ૮
 વાસવ ગોત્ર ૯૩
 વિરિહટ ગોત્ર જુઓ ભિરિહિઘ

विंशति प्राग्वाट (=वीसा पोरवाड) ८४
 विंशोपक (वीशा) श्रीमाली १८८
 वीरवाडिया १७३
 वीशा/वीसा ओसवाल ८३, ८४, १०५,
 १०८, १११, १२८, १३०, १३५, १४१,
 १४२, १४८, १४९, १५०, १५१, १५४,
 १६५
 वीसा नागर १७१
 वीसा पोरवाड १०१, १०२, १०६; जुओ
 विंशति प्राग्वाट
 वीसा प्राग्वाट १७१
 वीसा श्रीमाली ११०, १११, ११२, १४०,
 १५१, १५२, १७२, १७३; जुओ
 विंशोपक श्रीमाली, वृद्ध श्रीमाली
 वुडरा गौत्र ३७, ३८, १७२; जुओ युडरा,
 बुडरा, वोरा
 वृद्ध (वीसा) श्रीमाली १७१
 वेद गौत्र १३५
 वेसट वंश/गौत्र २०६, २०८
 वैश्य १४३
 वोत्थरा गौत्र ३८; जुओ बोडित्थरा
 वोरा/वोडरा १२१, १२४, १२७, १३८,
 १३९, १४४; जुओ जळोरा, वुडरा
 वोरा साडिलाया/साडिलेया गौत्र १३७
 व्याघ्रापत्य(गौत्र) १०
 शक (जाति) २५२, २५३, २५४, २५५
 शाड १४६, १५५
 शीसोडिया ओसवाल २३५
 शेठ (गौत्र) २७; जुओ श्रेष्ठी
 श्री वंश (श्रीमाली वंश) १७७
 श्रीपाल/श्रीमाल गौत्र १८५
 श्रीमाल/श्रीमाली गौत्र/वंश १७, ३२, ४१,
 ४३, ६५, ७८, ८०, ८३, ८४, ८८,
 ८०, ८१, ८२, ८४, ८६, ८७, १०२,
 १०३, १०७, १०८, १०९, ११८,
 १२०, १२३, १२४, १२५, १२६,
 १२७, १२८-३०, १३५, १४०, १४३,
 १६०, १६१, १६७, १७२; जुओ दशा

श्रीमाली, वीसा श्रीमाली, श्री वंश
 श्रीमाली सिंधूड गौत्र ४२
 श्रेष्ठी गौत्र १८५, २११, २१२; जुओ शेठ;
 सेठिया
 श्रेष्ठी गौत्र (लघु) १८५
 सकलेया १६६; जुओ संजवालेया
 सरडडिया गौत्र ६४
 संजवालेया (सकलेया) गौत्र १४१
 संघवी गौत्र १०१, १०३, १०४, १४०,
 १४२, १४८, १५६
 साथरिया गौत्र १३५
 सावला १५०, १५६
 साडलेया बुडरा (गौत्र) २७
 साडिलाया/साडिलेया गौत्र जुओ वोरा
 साडिलाया/साडिलेया
 सांडेरा १८०
 सिंधिया ३०, १६८
 सिंधूड गौत्र जुओ श्रीमाली सिंधूड
 सिंडाल गौत्र १४२
 सीधडा गौत्र १३५
 सुचिंतित/सुचंती गौत्र/कुल १८५, २००
 सुर (राजवंश) २६१
 सुराशा गौत्र १३५, १४५, १६०, १६१
 सूर वंश १६१
 सेठिया गौत्र ३०; जुओ श्रेष्ठी
 सैयद वंश २६०
 सोनगरा २२४
 सोनी (गौत्र) ६६, ८२, ८५, १०३, १२४,
 १७२
 सोलंकी वंश/चौलुक्य वंश २५६, २५७
 सोवाडणी गौत्र १४०
 डलसर गौत्र ८८
 डारीत गौत्र २२७
 डिंगड गौत्र १००
 डिंगड गौत्र १००
 डुंजड (गौत्र/जाति) १८, ८४

સ્થળનામો

અઈવપુર ૧૨૦	અમેરિકા ૧૧૨
અકબરપુર ૬૯	અમૃતસર ૧૪૬
અકબરાબાદ ૨૭	અયોધ્યા ૨૯
અક્ષયદુર્ગ ૮૭	અરડોઈ ૧૫૩
અગસ્તપુર (આગલોડ) ૮૮	અરહટવાડ/અરહટ્ટવાડ (પાટણ) (હાલનું અટવાવાડા) ૧૩૪
અઘાર ગામ (ભોયણી પાસે) ૧૧૦	અર્બુદગિરિ/અર્બુદાયલ ૧૫, ૨૩, ૨૮, ૫૩, ૬૪, ૮૦, ૨૦૨, ૨૪૧; જુઓ આબુ
અચલગઢ ૬૪, ૬૫, ૧૦૬, ૧૦૭	અલવર (નગર) ૮૬, ૧૪૬
અછનેરા ૧૭૦	અવંતી જુઓ ઉજ્જયિની
અજમેર ૧૮, ૩૫, ૬૮, ૧૩૮, ૧૬૨, ૧૭૦ ૨૪૦; જુઓ અજયમેરુ	અહમ્મદનગર (=અમદાવાદ) ૮૦
અજયગઢ ૨૨૨	અહમદનગર જિલ્લો (મહારાષ્ટ્રમાં) ૧૪૫
અજયમેરુ ૧૮, ૧૯, ૨૦૨, ૨૧૦; જુઓ અજમેર	અહમદપુર ૧૩૭
અજારી/અજાહરી ૧૬, ૮૭	અહમ્મપુર (અમદાવાદમાં) ૧૨૭
અજીમગંજ ૩૧	અહમદાબાદવાદ (અમદાવાદ) ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૩૫, ૩૭, ૬૬
અટવાવાડા જુઓ અરહટવાડા	અહિપુર (નાગોર) ૨૩
અણહિલપાટક/અણહિલપુર/અણહિલવાડ/ અણહિલ (પટ્ટણ/પત્તન/પાટણ) ૧૬, ૧૭, ૩૧, ૩૪, ૫૩, ૫૫, ૬૦, ૮૨, ૮૦, ૧૦૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૩, ૧૩૫, ૧૭૧, ૧૭૫, ૧૮૬, ૧૯૦, ૨૦૩, ૨૦૬, ૨૧૧, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૮; જુઓ પટ્ટણ, પત્તન, પાટણ, શ્રીપત્તન	અંકેવાલિયા ૫૮
અધોઈ (પૂર્વ કચ્છ) ૧૪૯	અંજાર ૧૨૮, ૧૫૦, ૧૫૧
અમકાઝમકા જુઓ કુંદનપુર	અંતરઉલી (ગામ) ૧૮૭
અમદાવાદ ૩, ૬૩, ૬૭, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૮૦, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૧, ૮૨, ૮૪, ૮૫, ૮૭, ૧૦૩, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૬, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૭, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૮૨, ૨૬૧; જુઓ અહમદાબાદ, અહમદનગર, રાજનગર, શ્રીપુર	અંબરકોટ જુઓ આકાશવપ્રનગર
અમરસર ૩૬	અંબાલા ૧૪૬
અમરાવતી ૮૭	અંભોહર (દિશ) ૧૬
	આર્ધિગ્રામ ૨૯
	આકાશવપ્રનગર (અંબરકોટ/ઉમરકોટ) ૨૩૩
	આગરા/આગ્રા ૨૧, ૨૪, ૬૭, ૧૦૩, ૧૨૬, ૧૪૧
	આગલોડ જુઓ અગસ્તપુર
	આગ્રા જુઓ આગરા
	આઘાટ(પુર) ૫૮, ૨૧૦; જુઓ આહાડ
	આછબુ ૧૧૯
	આણંદપુર ૧૨૦
	આદિત્યવાટક ૧૨૦
	આબુ/આબૂ ૩૨, ૭૮, ૮૧, ૮૨, ૧૦૧, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૧૭, ૧૧૯, ૧૮૧, ૧૯૯, ૨૧૯, ૨૩૫, ૨૪૦; જુઓ

અર્બુદગિરિ

આમ્રપદ્મ/આમોદ ૮૭, ૯૨
 આરાસણનગર (કુંભારિયા) ૫૬, ૬૯, ૭૮,
 ૧૮૭, ૨૦૭
 આશંબિયા ૧૨૯
 આશાપદ્મી ૨૧૦; જુઓ આસાઉલિ
 આસણીકોટ ૧૪૧
 આસાઉલપુર ૨૬; જુઓ આશાપદ્મી
 આસાખાનની/આસારવાની વાડી (અમદા-
 વાદમાં) ૯૭
 આસોટી ગામ ૧૨૦
 આહાડ (આઘાટ) ૨૩૮
 આહોર ૭૩
 આંતરી ૬૩
 ઇલાદુર્ગ/ઇડર ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૯, ૭૦,
 ૭૬, ૮૫, ૮૬, ૮૭
 ઇષાપાલ ૨૧૦
 ઈંદપાલસર ૨૮
 ઈંડર જુઓ ઇલાદુર્ગ
 ઈંદોર ૩૮, ૧૬૭, ૧૭૦
 ઉચ્ચ (કોટ/નગર/પુર) ૧૯૯, ૨૦૪, ૨૧૦
 ઉજ્જયન્તગિરિ (ગિરનાર) ૪૯, ૫૧, ૨૦૬,
 ૨૦૭
 ઉજ્જૈણી/ઉજ્જયિની/ઉજ્જેણ/ઉજ્જેણી/
 ઉજ્જૈન ૧૦, ૧૧, ૫૯, ૧૦૪, ૧૪૭,
 ૧૬૦, ૧૬૭, ૧૬૯, ૨૨૧, ૨૫૨,
 ૨૫૩, ૨૫૪
 ઉણ જુઓ ઉત્તાયુ
 ઉતરાધ (દિશ?) ૧૩૫
 ઉદયગિરિ ૧૫૪
 ઉદયપુર/ઉદેપુર ૨૧, ૨૮, ૬૯, ૭૧, ૭૨,
 ૭૩, ૧૦૪, ૧૨૭, ૧૩૬, ૧૪૭, ૧૫૮,
 ૧૬૧, ૧૬૩, ૧૬૭, ૨૨૫
 ઉદયસાગર (તળાવ) ૬૯, ૨૨૫
 ઉદેપુર જુઓ ઉદયપુર
 ઉના ૬૮, ૭૦, ૭૧; જુઓ ઉમ્ના
 ઉત્તાયુ (ઉણ) ૧૩૩
 ઉપકેશપુર/ઉકેશપુર/ઓસિયા ૧૯૩, ૧૯૪,

૧૯૫, ૨૦૪, ૨૦૮, ૨૧૦

ઉમતા ગામ ૬૪
 ઉમરકોટ જુઓ આકાશવપ્રનગર
 ઉમરેઠ ૯૬, ૧૦૬; જુઓ ઉંબરહટ્ટ
 ઉમ્માનગર (ઉના) ૬૭, ૬૯
 ઉસમાપુર ૧૩૭
 ઉંબરહટ્ટ (=ઉમરેઠ) ૬૩
 ઉકેશપુર જુઓ ઉપકેશપુર
 એકલિંગજીનો ડુંગર (દિલવાડા પાસે) ૫૧
 એરનપુરા ૧૯૮
 ઓસિયા જુઓ ઉપકેશપુર
 ઔરંગાબાદ ૯૩, ૯૪
 કથોલી ગામ (આબુ પાસે) ૭૨
 કડા ૮૯
 કડી ૯૦, ૧૪૩
 કનકપુર/કયરવાડા ૯૦; જુઓ કપૂરવિજય
 કનાશાનો પાડો (પાટણમાં) ૧૮૧
 કનૂજ (દિશ) ૧૮૫
 કનોજ ૨૩૮, ૨૫૬
 કન્યકુબ્જ (કનોજ) ૧૯૬; જુઓ કાન્યકુબ્જ
 કપ્પડવણિજ/કર્પટવાણિજ્ય (=કપડવંજ) ૧૭,
 ૮૫
 કયરવાડા જુઓ કનકપુર
 કરણુગામ ૧૬૨
 કરમાવાસ ૧૦૪
 કરહેડા જુઓ કરેડા
 કરાહપુર (ઉદયપુરમાં) ૧૨૭
 કરેડા (કરહેડા) ૩૩
 કર્ણાટ/કર્ણાટક ૨૦૫
 કર્ણાવતી ૭૬
 કર્પટવાણિજ્ય જુઓ કપ્પડવણિજ
 કપૂરવિજય (કયરવાડાનું નામ) ૯૦
 કલકત્તા ૩૦, ૧૧૧
 કલોલ ૧૪૩, ૧૪૪
 કલ્યાણસર ૨૯
 કંટાલિયા ૧૬૬
 કંથકોટ જુઓ કંથુદુર્ગ
 કંથા ૨૧૦

- કંથુદુર્ગ (કંથકોટ) ૧૭૬
 કંબોઈ ૯૭
 કંસારી ગામ ૮૬, ૧૭૨
 કાકર દેશ ૯૬
 કાકંદીનગરી ૧૦
 કાન્યકુબ્જ ૫૩; જુઓ કન્યકુબ્જ
 કાન્હમ દેશ ૮૭
 કાલુપુર/કાળુપુર (અમદાવાદમાં) ૧૩૩,
 ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૫
 કાશી/કાસી ૩૯, ૭૦, ૧૧૧, ૧૧૩; જુઓ
 વારાણસી
 કાશ્મીર ૬૮
 કાસહદગણ ૨૦૪
 કાસંદ્રા ૯૭
 કાંજકોટપુર ૨૧૦
 કાંડાકરા ૧૪૯
 કાંદલા ૧૪૬
 કિઢવાણાનગર ૪૧
 કિરાટકૂપ ૨૧૦
 કિશનગઢ/કીસનગઢ ૭૦, ૧૬૩; જુઓ
 કૃષ્ણગઢ
 કુટિકકૂપ ૨૧૦
 કુણગ ૨૦૯
 કુતુબપુરા જુઓ કતપર
 કુમરગિરિ ૧૦, ૮૫
 કુલથી ગામ ૩૦
 કુસુમાણા ૨૦
 કુંકણ (દિશ) ૮૦, ૧૧૭
 કુંભલમેર (ઉદયપુર તાબે) ૨૨, ૨૩
 કુંભારિયા જુઓ આરાસણ
 કૂચપૂરી ૩૯
 કેલવા ૧૬૬, ૧૬૭
 કેશરિયાજી ૧૦૫
 કેસરકોટ્ટ ૨૧૦
 કોક ગામ ૧૧૯
 કોટનગર ૮૦
 કોટડા ૧૬૦
 કોટડા (રોહાવાળા) ૧૩૧
 કોટલાનગર ૧૪૬
 કોડંપૂર્ટકનગર ૧૮૫
 કોડંબિકનગર ૧૮૭
 કોઠારી પોળ (વડોદરા) ૧૦૯-૧૦
 કોડાય (કચ્છ) ૧૦૫
 કોરડિયા ૧૧૦
 કોરંટ/કોરંટક/કોરંટા ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૮,
 ૨૧૦, ૨૨૩, ૨૨૫
 કોલદે ૧૩૮
 કોલાક ગ્રામ ૭, ૮
 કૃષ્ણગઢ/કીસનગઢ ૬૪, ૧૩૭
 ક્ષત્રિયકુંડ (ગામ) ૭
 ક્ષેમસર ૨૧૦
 ક્ષત્રિયપુર ૨૯
 ખટ્ટકૂપપુર ૨૧૦; જુઓ ષટ્ટકૂપપુર
 ખડગ ૭૮, ૮૦
 ખમણૂર ગામ ૬૪, ૬૫
 ખંગારદુર્ગ ૨૧૦
 ખંઢેરા (હાલારમાં) ૧૩૭
 ખંભાત/ખંભાયત (સ્તંભતીર્થ) ૨૫, ૩૬,
 ૫૯, ૬૪, ૬૫, ૬૭, ૬૯, ૭૪, ૭૫, ૮૩,
 ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૩, ૯૪,
 ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬,
 ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫,
 ૧૨૭, ૧૨૯, ૧૩૬, ૧૩૮, ૧૪૧,
 ૧૪૪, ૧૭૩, ૧૯૫, ૧૯૬, ૨૩૭; જુઓ
 ત્રંબાવતી
 ખંભાલિયા ૯૭
 ખાચરોદ ૧૭૦
 ખાનદેશ ૯૪, ૧૪૫
 ખાંડુ જુઓ ષટ્ટકૂપનગર
 ખીરસરા ૧૨૭
 ખુડાલા ૭૩
 ખેટ ૨૧૦
 ખેડનગર ૧૯
 ખેડા ૯૫, ૯૭, ૯૮
 ખેતસર (ગામ) ૨૫, ૨૬
 ગઢનગર ૬૪

ગઢાં ગામ ૯૭
 ગજનેર ૩૧
 ગજેન્દ્રપદતીર્થ ૯
 ગજજનક (ગામ) ૨૧૦
 ગભારા ૬૩
 ગંગાપુર ૧૬૮
 ગંધાર/ગાંધાર ૬૪, ૬૭, ૭૧, ૧૧૮
 ગામઢા ૧૧૦
 ગાંધાર જુઓ ગંધાર
 ગિરનાર/ગિરિનાર ૧૨, ૨૩, ૨૮, ૨૯,
 ૩૬, ૩૯, ૬૭, ૭૧, ૭૯, ૮૦, ૮૬,
 ૯૦, ૨૦૭, ૨૩૩, ૨૩૭, ૨૪૩; જુઓ
 ઉજ્જયંતગિરિ
 ગિરિપુર (ડુંગરપુર) ૬૩, ૮૦, ૮૪
 ગુજરાનવાલા (જિલ્લો) ૧૧૧, ૧૧૨
 ગુપ્તદ્વગુરુ ૨૧૦
 ગુહિલવાડી દેશ ૧૮૮
 ગુદાલા ૧૪૯, ૧૫૦
 ગૂઢા ૨૮, ૨૯
 ગેલડા (કચ્છ) ૧૫૫, ૧૫૭
 ગોડવાડ/ગોઢવાડ દેશ ૯૧, ૧૩૬
 ગોઢાણ (દિશ) ૯૨
 ગોધરા ૧૩૦; જુઓ ગોહદ
 ગોપગિરિ/ગ્વાલિયર ૨૩૪, ૨૪૯
 ગોબર (ગામ) ૭
 ગોલનગર ૯૭
 ગોલાં ગામ ૧૧૩
 ગોહદ (ગોધરા) ૨૦૫
 ગોંડલ/ળ ૧૪૭, ૧૫૭, ૧૪૯, ૧૫૨, ૧૫૩,
 ૧૫૪, ૧૫૭
 ગ્વાલિયર ૨૧૧, ૨૩૪; જુઓ ગોપગિરિ
 ઘંઘાણીપુર ૨૬
 ઘંઘાનદી ૨૧૦
 ઘાણેરાવ ૨૮, ૯૩
 ઘાંસી ૨૧૩
 ધૃતધર્મિનગરી ૨૦૫, ૨૧૦
 ઘોઘા (બંદર) ૨૭, ૨૮, ૯૦
 ઘોડાસર ૧૭૩

ચમવિદિ ૨૧૦
 ચંદિયા (તા.અંજાર) ૧૫૧
 ચંદ્રાવતી(નગરી) ૧૫, ૨૯, ૧૯૮
 ચંદ્રાવતી (સંપ્રતિ ભીમપક્ષી) ૫૪
 ચંપકદુર્ગ (ચાંપાનેર) ૮૫
 ચંપા(નગરી) ૨૯, ૩૦
 ચાણસમા ૯૪
 ચાંપાનેર ૯૧, ૧૦૬, ૧૨૪; જુઓ ચંપકદુર્ગ
 ચિકાગો ૧૧૨
 ચિત્રકૂટ/ચિતોડગઢ ૧૮, ૨૩, ૩૪, ૫૪, ૭૭,
 ૧૬૦, ૧૯૭, ૨૦૬, ૨૧૧, ૨૨૧, ૨૩૪
 ચિંચોડી જુઓ સિરાલ ચિંચોડી
 ચુડા/ચૂડા ૯૮, ૧૪૭, ૧૫૪
 ચુણેલી ૮૫
 ચૂડા જુઓ ચુડા
 છાણી ૧૭૯
 છાપર ૧૬૮
 જખો ૧૨૯
 જયતલપુર ૯૭
 જયપુર ૮, ૨૮, ૧૪૮, ૧૬૭
 જયસિંહપુર ૨૦૫
 જંબુગામ ૧૦૩
 જંબુસર ૧૨૫
 જાઉર/જાઓર (જાવર) ૩૩, ૬૪
 જાખાસર-૧૬૧
 જાખાલિપુર (જાલોર) ૨૩
 જામનગર ૧૦૫, ૧૨૮, ૧૪૨, ૧૪૮; જુઓ
 નવાનગર
 જામલા ગામ ૬૬
 જાલઉરપુર (=જાલોર) ૨૫૩
 જાલહિરા (જાલોર) ૧૭૧
 જાલહુર (જાલોર) ૨૫૯
 જાલંધર તળાવ ૨૨૪
 જાલોર/જાલોરા (જાવાલપુર) ૧૯, ૨૦,
 ૨૧, ૭૦, ૧૦૪, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૩૫,
 ૧૪૨, ૧૬૦, ૧૬૩, ૧૬૪; જુઓ
 જાખાલિપુર, જાલઉરપુર, જાલહિરા,
 જાલહુર, જાવલપુર, સુવર્ણગઢ

જાવદ ૧૫૮
 જાવર જુઓ જાઉર
 જાવરા ૭૩, ૧૭૦
 જાવલપુર/જાવાલિપુર (જાલોર) ૫૭, ૨૦૫
 જાહાડાનગર ૨૨૫
 જીરાનગર ૧૧૨
 જીરાવલા ૫૭
 જીર્ણગઢ/દુર્ગ (જૂનાગઢ) ૨૯, ૮૯, ૨૦૬,
 ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૨૧
 જીર્ણપુર (મારવાડમાં) ૧૨૧
 જૂનાગઢ ૨૮, ૭૧, ૮૧, ૧૦૬, ૧૨૦,
 ૧૨૩, ૧૩૧, ૨૧૦; જુઓ જીર્ણગઢ
 જૂનિયા (ગામ) ૧૬૩
 જેતપુર ૧૫૨, ૧૫૩
 જેતારણ/જૈતારણ ૪૩, ૭૨, ૧૩૮, ૧૫૮,
 ૧૬૬
 જેસલપુર ૧૮૯
 જેસલમેર ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૮,
 ૨૯, ૩૦, ૩૨, ૩૩, ૩૭, ૪૨, ૬૪,
 ૬૬, ૧૦૫, ૧૪૧, ૧૪૨, ૨૧૦
 જૈતારણ જુઓ જેતારણ
 જોધપુર ૨૫, ૨૭, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩,
 ૧૫૮, ૧૬૩, ૧૬૫, ૨૧૧, ૨૧૨
 ઝવલાગામ ૯૨
 ઝંબરી-૨૧૦
 ઝાટપદ ૨૧૦
 ઝાડોતી ૨૪૧
 ઝલામંડપ ૧૬૩
 ઝલારા પાટણ ૩૦
 ઝંજર ૧૩૫
 ઝીલાણંદ (ઝીંજુવાડામાં) ૯૭
 ઝીંજુવાડા ૯૬, ૯૭
 ટપ્પર (તા.મુન્દ્રા) ૧૫૬
 ટમકોર (રાજસ્થાન) ૧૬૮
 ટંકનગર ૨૨૮
 ટીબા ૧૫૧
 ટેલીગ્રામ ૨૧૯, ૨૪૧
 ટોડા (રાવસિંહનું) ૧૫૮

ટોંક ૧૫૮
 ડભોઈ ૫૬, ૮૫
 ડંભરેણપુર ૨૦૧, ૨૧૦
 ડાબલા ૬૬
 ડામિલાગામ ૮૫
 ડિંડુઆણા/ડિંડુવાણાપુર ૨૦૨, ૨૩૭
 ડીડલા ૨૪૭
 ડીસા ૧૮૨
 ડુંગરપુર જુઓ ગિરિપુર
 ડોડ ગામ ૧૧૯, ૧૨૦
 ડોણ ગામ ૧૧૮
 ઢંઢેરવાડક (પાટણમાં) ૧૮૦
 ઢેલડિયા ૫૪
 તયરવાડા (તિમિરપુર) ૧૧૮; જુઓ તીરવાડા
 તરસાણી ૧૨૪
 તલવાડ ૨૩૮
 તારણગઢ ૭૮
 તારણગિરિ ૯૦
 તિમરી/તિવરી ૨૫, ૨૬૫
 તિમિરપુર ૭૯, ૧૧૮, ૧૨૦, ૧૨૩; જુઓ
 તયરવાડા
 તિલંગ ૨૦૫
 તિવરી જુઓ તિમરી
 તીરવાડા (તયરવાડા?) ૯૫
 તુંબવન ગ્રામ ૧૧
 તેલી ગામ ૫૪
 તંબાવતી (=ખંભાત) ૧૨૫
 ત્રિભુવનદુર્ગ/ગિરિ ૧૯૯, ૨૧૦, ૨૩૮
 થરાદ જુઓ થારાપદ, થિરાપદ
 થાનનગર ૧૨૪
 થામણા ૧૭
 થારાપદ (થરાદ) ૨૩૩; જુઓ થિરાદ
 થાંદબા (મારવાડ) ૧૫૮
 થિરાદ/થિરાપદ (થરાદ) ૨૦, ૧૧૭, ૧૨૦,
 ૧૩૯, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪,
 ૧૮૦; જુઓ થારાપદ
 દયાપુર (દરિયાપુર, મારવાડમાં) ૧૪૨
 દરિયાપર દરવાજો (અમદાવાદમાં) ૧૪૨

દરિયાપુર જુઓ દયાપુર
 દલખાણિયા ૧૫૪
 દશપુર (મંદસોર) ૧૨, ૨૩૦
 દશાડા/દસાડા ૮૭, ૨૧૨
 દશાર્જી (દિશ) ૮
 દસાડા જુઓ દશાડા
 દહીરવાસ (વીકાનેર) ૧૦૪
 દંતરાઈપુર ૧૩૮
 દંતાણી ૧૧૭
 દંત્રાણા ૧૧૬, ૧૧૭
 દાનાનક ૨૧૦
 દિહી/દિહી ૧૭, ૧૮, ૨૨, ૩૫, ૪૧, ૬૮,
 ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૪૬, ૧૬૨,
 ૨૦૮, ૨૧૧, ૨૫૮, ૨૬૧, ૨૬૨
 દીવ (બંદર) ૭૨, ૮૭, ૧૩૮, ૧૫૨; જુઓ
 દ્વીપ
 દુગેલી ૮૮
 દુશાડા જુઓ ધુનાડા
 દુનારા ૨૮
 દુલુબા ગામ ૧૧૦
 દેઢિયા (ગામ) ૧૩૧
 દેરાઉર(પુર)/દેરાઉરા ૨૦, ૨૧, ૨૫
 દેલવાડા ૨૨, ૫૧, ૬૩; જુઓ દેવકુલપાટક
 દેલવાડા (ઉદેપુર પાસે) ૨૧
 દેવકપટ્ટણ/દેવકાપાટણ (=પ્રભાસપાટણ) ૬૪,
 ૧૩૬
 દેવકુલપાટક (=દેલવાડા) ૩૩, ૩૬
 દેવકુલપાટક (મેવાડ) ૮૧
 દેવગિરિ/દોલતાબાદ ૨૩, ૬૩, ૬૭, ૨૦૬,
 ૨૧૦
 દેવપત્તન (=પ્રભાસપાટણ) ૨૦૭, ૨૦૮
 દેવાપુર ૨૨૩
 દેવીકોટ ૨૮
 દેશલપુર/દેસલપુર ૧૨૮, ૧૫૨
 દેસૂરી ૬૬
 દોલતાબાદ જુઓ દેવગિરિ
 દ્વારામતી ૨૨૧
 દ્વીપ (દીવ) ૨૦૮

ધવલપુર/ધૌલપુર ૨૪, ૭૩, ૧૨૬
 ધંધૂકાનગર ૧૮, ૧૮૧, ૨૩૭
 ધાણધાર ખંડ (પાલણપુર પાસે) ૬૪, ૮૮
 ધાનાત્રય ૨૧૦
 ધાનેરા ૧૭૪
 ધારનગર ૬૪, ૧૭૦
 ધારાનગરી ૧૭, ૬૦, ૧૪૭, ૧૬૮, ૨૧૦,
 ૨૩૮
 ધાહટ્ટિ (ગામ) ૧૮૬
 ધીણઉજ ૨૧૦
 ધુનાડા (દુશાડા) ૧૩૮, ૧૪૦
 ધુલેવગઢ ૨૮, ૨૮
 ધૂળિયા (ખાનદેશ) ૧૪૧
 ધોરાજી ૭૨, ૧૪૧, ૧૪૮
 ધોલકા/ધોળકા ૮૭, ૮૮, ૧૨૭, ૨૫૮
 ધોલેરા ૧૫૨
 ધૌલપુર જુઓ ધવલપુર
 ધ્રાક્ષ ૧૪૨
 ધ્રાંગધા ૧૦૫, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૫૪
 નઈનગર ૨૦૫, ૨૧૦
 નગરકોટ (માલવા) ૧૬૦
 નગરપારકર ૧૧૮
 નડુલપત્તન ૨૨૩
 નડુલાઈ ૭૧, ૧૩૮, ૧૭૧, ૨૨૪; જુઓ
 નાડલાઈ
 નક્કલપુર ૫૨
 નદ્દુલ ૨૧૦
 નવરંગ (ગામનામ?) ૧૩૫
 નરસાણી ગામ ૧૨૪
 નરસિંહપુર ૫૧
 નલિનપુર (કચ્છના નલિયામાં) ૧૨૮
 નલિયા ૧૨૮
 નવધન ૨૧૦
 નવહર ૧૬૨
 નવાનગર (=જામનગર) ૨૮, ૧૨૬, ૧૨૮,
 ૧૪૦, ૧૪૨
 નવીનપુર (નવાપુરા, અમદાવાદમાં) ૭૦
 નંદરબાર/નંદુરબાર ૮૭, ૮૮

નાગદા ૩૩; જુઓ નાગહદ
 નાગપુર (સંભવતઃ નાગોર) ૧૯, ૨૧, ૨૨,
 ૫૧, ૧૯૭, ૨૦૧, ૨૧૦
 નાગપુર (=નાગોર) ૯૯
 નાગહદ/નાગહદ (નાગદા) ૫૧, ૨૧૦
 નાગોર ૧૩, ૭૧, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૨,
 ૧૦૪, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૪, ૨૩૪,
 ૨૩૭, ૨૪૦; જુઓ અહિપુર, નાગપુર
 નાડલાઈ/નાડુલાઈ ૬૭, ૬૯, ૯૧, ૯૪,
 ૧૩૫, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૪૦; જુઓ
 નડુલાઈ, નારદપુરી
 નાડીલ ૧૩, ૧૧૮, ૧૧૯, ૨૪૦
 નાણક ગામ ૧૧૫
 નાણી (મરુદેશે જીર્ણપુરમાં) ૧૨૧
 નાથદ્વારા ૧૬૭
 નાનપુરા ૧૩૫
 નાનડુડા ૧૩૫
 નારદપુરી (નાડલાઈ) ૬૭, ૬૯
 નારંગપુર ૧૧૯
 નારાણપુર ૧૩૧
 નાલગામ ૩૦
 નાંદિયા ૧૧૧
 નાંદેસમા ૧૬૪
 નાનચ ૧૭૦
 નેડલ ૧૬૮
 નોનાઈ/નોલાઈ ૧૬૦, ૨૨૪
 પટ્ટણ (=અણહિલવાડ પાટણ ?) ૨૨૪
 પઢિહારા ૧૬૧
 પતિયાલા ૧૪૬, ૧૬૨
 પત્તન(નગર/પુર) (બહુધા અણહિલપુર
 પાટણ) ૨૩, ૫૭, ૬૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬,
 ૮૭, ૧૭૧, ૨૦૮, ૨૧૦
 પત્યપદ ૧૬
 પત્રી (કચ્છ) ૧૫૬
 પલાઈ ગામ ૨૩૪
 પલ્લયક ૨૧૦
 પલ્લિકા (પાલી) ૨૮
 પલ્લી જુઓ પાલી

પસરૂર ૧૪૬
 પંચલાસ/પંચાસરા ૬૫
 પંચેટિયા/પાંચટિયા ૧૩૮
 પાટડી ૧૦૫
 પાટણ (બહુધા અણહિલપુર પાટણ) ૨૧, ૨૨,
 ૨૪, ૨૭, ૩૧, ૩૨, ૩૫, ૪૯, ૫૩, ૫૫,
 ૫૬, ૫૮, ૬૦, ૬૬, ૬૭, ૬૯, ૭૦, ૭૨,
 ૮૭, ૯૦, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૭, ૯૯,
 ૧૦૨, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૬,
 ૧૧૭, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩,
 ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૯, ૧૩૪,
 ૧૩૫, ૧૪૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૫,
 ૧૮૧, ૧૯૦, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૩૩,
 ૨૩૬, ૨૩૮, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૬
 પાટણ જુઓ ઝાલારા પાટણ
 પાટણ જુઓ પીરાણા પાટણ
 પાટલિપુત્ર ૯, ૨૯, ૨૫૨
 પાથડી ૧૪૫
 પાદરા ૧૦૯
 પાદલિમપુર જુઓ પાલીતાણા
 પાપા શહેર (=પાવાપુરી) ૭
 પાલડી/પારડી (આબુ પાસે) ૯૨
 પાલડી (સંભવતઃ આબુ પાસે) ૨૧૦
 પાલડી (અમદાવાદ પાસે) ૧૪૩
 પાલડી (અમદાવાદ પાસે?) ૯૭
 પાલણપુર/પાલનપુર/પાલ્લણપુર ૨૨, ૬૨,
 ૭૧, ૮૮, ૧૦૯, ૧૧૩, ૧૨૦, ૧૮૧,
 ૨૦૯; જુઓ પ્રહલાદનપુર
 પાલાપદ ૨૧૦
 પાલીનગર (પલ્લી) ૭૧, ૭૨, ૯૨, ૧૩૦,
 ૧૩૧, ૧૩૫, ૧૪૨, ૧૪૮, ૧૬૬,
 ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૪૧; જુઓ પલ્લિકા
 પાલીતાણા (પાદલિમપુર) ૨૮, ૨૯, ૧૧૦,
 ૧૧૧, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૧
 પાલ્લણપુર જુઓ પાલણપુર
 પાવાગઢ ૮૯, ૧૧૬, ૨૬૧
 પાવાપુરી ૭, ૨૯; જુઓ પાપા શહેર
 પાળિયાદ ૧૧૧

પાંચટિયા જુઓ પંચેટિયા
 પાંચાલ દેશ ૧૨૪
 પિપાડ/પીપાડ ૧૬૨, ૧૬૮, ૨૨૦
 પિપ્પલડું ૮૦
 પિંડવાડા ૨૩૪
 પીંછોલા (તળાવ) ૬૯
 પીંપાડ જુઓ પિપાડ
 પીરાણા પાટણ ૧૧૭
 પુણ્યપાલસર ૨૭
 પુષ્કરિણી ૨૦૫, ૨૧૦
 પુંજપુર ૨૪
 પુંડરીક (ગિરિ) (=શત્રુંજય) ૨૯
 પેથાપુર ૬૩
 પોયંદ્રા ૧૦૮
 પોરબંદર ૧૫૩
 પ્રતાપગઢ ૧૭૦
 પ્રતાપપુર ૧૫૬
 પ્રતિષ્ઠાનપુર ૯
 પ્રભાસપાટણ ૧૪, ૧૧૭; જુઓ દેવકપટ્ટણ,
 દેવપત્તન, વેરાવળ પાટણ, સોમેશ ૨
 પ્રલ્હાદકૂપનગર ૨૦૪, ૨૧૦
 પ્રહ્લાદનપુર (પાલણપુર) ૬૭, ૨૦૫, ૨૧૦
 સ્તેપુર સીકરી ૬૭, ૬૮
 સ્તેહપુર ૧૬૨
 ફલવર્ધિકા/ફલવર્ધી/ફલોધી ૨૫, ૫૫, ૧૪૧,
 ૨૦૮, ૨૧૦, ૨૧૩, ૨૪૦
 ફાલના ૭૩
 ફોગપત્તન ૨૭
 ફોફલિયાવાડા (પાટણમાં) ૯૭
 બગસરા ૧૫૪
 બડી રાવલિયા (ઉદયપુર વિભાગ) ૧૬૭
 બનારસ ૧૭, ૧૫૪; જુઓ વારાણસી
 બનૂડ ગામ ૧૪૬
 બબ્બેર ૧૯
 બરવાળા ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૫૪
 બરાનપુર/બુરાનપુર/બુરહાનપુર ૯૦, ૯૧,
 ૧૦૯, ૧૪૪
 બલદાણા ૧૫૩

બલુંદા ગામ ૭૨
 બળદિયા (કચ્છ) ૧૫૫
 બંબોરા (ગામ) ૧૬૩
 બંભણવાડ ૯૦
 બાડમેર/બાહડમેર ૧૯, ૨૪, ૧૨૦, ૧૬૩;
 જુઓ વાગભટમેરુ
 બારેજા ૯૦, ૯૫, ૯૬
 બારોઈ ૧૫૭
 બાલાપુર ૧૪૦, ૧૪૨
 બાલુચર ૩૦
 બાહડમેર જુઓ બાડમેર
 બાહડવસહી ૯૯
 બાહવારકનગર ૧૯
 બાંકલી (વાંકળી) ૯૨
 બિઉણપત્રામ ૫૭; જુઓ બેણપ
 બિકાનેર/બીકાનેર ૩૨, ૧૬૧, ૧૬૨; જુઓ
 વિકાનેર
 બિદાસર ૧૬૭
 બિલાડા (મારવાડમાં) ૨૫, ૨૬, ૧૦૦; જુઓ
 વેનાતટ
 બીકાનેર જુઓ બિકાનેર
 બુરહાનપુર/બુરાનપુર જુઓ બરાનપુર
 બુંદી ૧૫૮
 બેણપ ૧૧૯; જુઓ બિઉણપ, વિણપ
 બેરાજા (કચ્છ) ૧૫૬
 બોટાદ ૧૧૧, ૧૫૪
 બોરસિદ્ધ (બોરસદ) ૧૮૩
 બ્યાવર ૧૬૪
 બ્રહ્મદીપ ૨૨૮
 ભગૂવા ૩૮
 ભચાઉ ૧૫૧
 ભણસોલ ૨૩
 ભટ્ટપુર ૨૧૦
 ભટ્ટીનગર ૨૪૪
 ભટ્ટોહરિ ૧૧૮
 ભયાણા દેશ/ભયાનક દેશ ૨૦૪, ૨૦૫
 ભરતપુર ૭૩, ૧૭૦
 ભરુકચ્છ/ભરૂચ ૨૮, ૧૯૯, ૨૨૧, ૨૫૪;

જુઓ ભૃગુકચ્છ
 ભર્તૃપુર ૨૦૬
 ભંવરાની ૧૬૩
 ભાડિયા ૧૦૫
 ભાણવડ જુઓ ભાનુવડ
 ભાદરણ ૧૪૮
 ભાનુવડ (ભાણવડ) ૨૬
 ભાલેજનગર ૧૧૬, ૧૧૭
 ભાવનગર ૨૮, ૬૧, ૮૮, ૧૧૦, ૧૧૧,
 ૧૨૭, ૧૩૮
 ભિત્રમાલનગર ૩૬, ૮૨, ૮૩, ૧૧૮, ૧૨૦,
 ૧૨૪, ૧૨૫, ૨૦૨, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૩૩;
 જુઓ શ્રીમાલ
 ભીનાસર ૧૫૮
 ભીમપક્ષી/ભીલડી ૧૮, ૫૪, ૧૮૨; જુઓ
 ચંદ્રાવતી
 ભીલડિયા ૬૦
 ભીલડી જુઓ ભીમપક્ષી
 ભુજ (નગર) ૭૨, ૧૦૫, ૧૨૬, ૧૨૭,
 ૧૨૮, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૪૧, ૧૫૫
 ભુજપુર ૧૫૭
 ભુત ગામ ૬૪
 ભૂતાન ૧૬૮
 ભૃગુકચ્છ (=ભરૂચ) ૮૨, ૨૧૦
 ભેટહણાનગર ૮૧
 ભેસડો ૧૪૧
 ભોજાય (કચ્છ) ૧૫૬
 ભોટદેશ ૧૮
 ભોયણી તીર્થ ૧૧૦
 ભોપાલ ૭૩, ૧૪૫
 ભોરારા (કચ્છ) ૧૫૧
 મકસુદાબાદ ૨૮, ૩૮
 મગધ ૭, ૮
 મગસી ૨૮
 મચીંદદુર્ગ ૬૮
 મજજાપદ્ર (મજેરા) ૬૪, ૨૧૦
 મડાર ૨૩૩
 મડાહતનગર ૫૬

મથુરા(પુરી) ૮, ૧૮૭, ૧૮૮, ૨૦૬, ૨૨૨,
 ૨૨૭, ૨૨૮
 મદાઉરનગર (=મંદાઉર, મંદોર) ૧૧૬
 મનોદગામ ૩૮
 મનોહરપુર ૭૧
 મરુકોટ્ટપુર (મરોટ) ૧૮, ૧૮૮, ૧૮૯, ૨૦૨,
 ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૧૦
 મહિમપુર/મહિમાપુર ૧૬૦, ૨૪૫
 મહિંદનગર ૨૨૩
 મહુવા ૧૧૧, ૧૮૭
 મહેવા ૨૯
 મહેશ્વર ગામ (મહેસાણા) ૬૦, ૬૧
 મહેસાણા ૮૦
 મંડપદુર્ગ (માંડવગઢ) ૬૩, ૬૪, ૮૨
 મંડોવર ૨૭, ૨૮, ૩૦; જુઓ માંડવ્યપુર
 મંદસોર ૨૮, ૨૨૧; જુઓ દશપુર
 મંદોર ૧૧૭; જુઓ મદાઉર
 માણસાનગર ૭૪
 માતર ગામ ૧૨૭
 માદડી (માદ્રી) ૨૩૫
 મારવાડ ગામ ૧૩૮, ૧૬૩; જુઓ મોરવાડ
 મારવાડા ૧૬૫
 માલપુર/માલપુરા ૪૨, ૮૧
 માલવક દેશ ૮૦
 માલેરકોટલા ૧૧૨
 માહવપુર ૧૧૭
 માંગરોળ ૭૨, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪
 માંડવગઢ/દુર્ગ ૬૪, ૬૯, ૧૩૪, ૧૭૭,
 ૨૧૦; જુઓ મંડપદુર્ગ
 માંડવી ૨૮, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૪૨,
 ૧૪૮, ૧૫૦, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭
 માંડલ ૧૦૪, ૧૨૪
 માંડવ્યપુર (મંડોવર) ૧૮૫, ૨૦૩, ૨૦૬
 મિથિલા ૨૮, ૨૧૧
 મિરીગામ ૧૪૫
 મુઘપુર ૧૮૬, ૨૧૦
 મુડુરા/મુઢાડા/મુંડારા ૮૨, ૨૩૪
 મુદિયાડ ૨૪૦

मुर्शिदाबाद ३०, ३१, १०५
 मुखा (मेवाड) १६६
 मुंगीपट्टण ११७
 मुंडस्थल ६३, ६४
 मुंडारा जुओ मुंडारा
 मुंद्रा १५५, १५६, १५७
 मुंबई ८६, १०५, ११२, १२७, १२८,
 १३०, १३१, १३२
 मेडता २८, ३६, ७०, ७१, ७२, १४५,
 १६१, १६२, १६५, २११; जुओ
 मेदनीपुर
 मेदपाट देश ७८, ८०, २५५
 मेदनीपुर/मेदनीपुर (मेडता) २११, २२१
 मेराठि १३१
 मेंदरडा १५२, १५३
 मोटेरापुर (संभवतः मोढेरा) ८०
 मोथारा १२८
 मोरबी ८७, १४०, १५१, १५४
 मोरवाड २८; जुओ मारवाड
 मोरसी १४२
 मोरिया १७०
 रझथंबोर १८, १००, ११८, २५८
 रतलाम १४५, १५३, १५८, १६४, १७०
 रताडिया गणेश १५७
 रत्नपुर २३७
 रत्नपुर (सुरपुर) १०४
 रथावर्तगिरि ११
 रयझुं १६०
 रखासर १६२
 राठपुर (राजपुर?) २८
 राजकावाड १७१
 राजकोट १५३
 राजगढ ७३
 राजगृह ७, ८, २८, २२२
 राजनगर (अमदावाड) २६, २७, २८, ३१,
 ३६, ८०, ८१, ८२, ८४, ८५, ८८,
 ८०, ८१, ८४, ८७, १०३, १०५,
 १२४, १६७, १७२

राजपुर/राजपुरा ८४, ८७; जुओ राठपुर
 राजलदेसर १६१
 राजकुर्छु १८८
 राजकपुर ६१, ६४, १०६
 राजपुर (=राजकपुर) २८
 राधनपुर २८, ८५, १०८, ११२, १४१,
 १८०, २३३
 राधामय २१०
 रापर १४८, १५१, १५५
 रामझिया २५०
 रामनगर १११
 रामपरा/रामपुरा १५०, १६३
 रामसैन्य(पुर) ५४, १८२
 रामोद १४८
 रायभडनी वडावली (छंडर पासै) ७६
 रायझा १५०
 रावडिया १६७
 राखोनगर १४६
 रिझी २७, २८
 रुद्रपल्ली १८
 रुकपुर ८१
 रुझगाम १००, १०२
 रुपनगर २८, ७२
 रुपपुर १७१
 रैया (ग्राम) २४
 रैवतगिरि/रैवतायल ८७, १८७
 रोयट ग्राम १६७
 रोखा ग्राम ८८
 लक्ष्मणवती (गौड देश) ५३
 लक्ष्याठि नगर २८
 लजनौ ४२
 लवपुर (लाखोर) १६१
 लश्कर (दोलतराय सिंधियानुं) ३०
 लहेरा ग्राम
 लाट (देश) १८६, १८८, २२५, २४८
 लाटापल्ली (लाडोल) ६३
 लाठी १५६
 लाडझु/लाडनूं ४१, १०८, १६७, १६८

લાડોલ ૬૭, ૭૦, ૧૦૭; જુઓ લાટાપછી
 લાલપુર ૬૬, ૮૫, ૧૪૧
 લાવણ્યહદ/લૂણહદ (પર્વત) ૧૮૩, ૧૮૪
 લાહોર ૨૫, ૨૬, ૬૮, ૬૯, ૧૧૨, ૨૪૫;
 જુઓ લવપુર
 લાંબિયા (ગામ) ૧૬૫
 લીંબડી ૧૦૫, ૧૩૪, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯,
 ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૫, ૧૫૭
 લુણી (કચ્છ) ૧૫૬
 લુદ્રયાનગર ૨૦૦; જુઓ લોદ્રક
 લુધિયાણા ૧૧૦
 લુહારની પોળ (અમદાવાદમાં) ૧૧૦
 લૂણકરણસર ૩૭
 લૂણગવસહી ૨૩૫
 લૂણહદ (ડુંગરી) જુઓ લાવણ્યહદ
 લોદ્રક/લોદ્રવપત્તન ૨૬, ૨૧૦; જુઓ લુદ્રયા
 લોલાડ/લોલાડા ૧૨૧, ૧૨૬
 લોલિયાણક ૧૮૮
 વટપછી/વડાવલી ૬૫, ૬૬, ૮૬
 વટાદરા ૧૨૮
 વડગામ ૬૫, ૮૮, ૧૦૫, ૧૨૧
 વડનગર ૬૨, ૮૪, ૧૨૧, ૧૨૨; જુઓ
 વૃદ્ધનગર
 વડલી ગામ ૨૫
 વડાલા ૧૫૭
 વડાવલી (પાટણ પાસે) જુઓ વટપછી
 વડાવલી (ઈંડર પાસે) જુઓ રાયખડની
 વડાવલી
 વડુ ગામ ૧૦૪
 વડોદરા ૮૨, ૮૪, ૧૦૯, ૧૧૧, ૧૧૨,
 ૧૨૮, ૧૩૬, ૧૩૯, ૧૪૦, ૨૬૨
 વઢવાણ ૧૪૩, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧,
 ૧૫૨, ૧૫૩
 વઢિયાર ખંડ/દેશ ૬૫, ૧૨૧, ૧૨૭
 વઢિયારનગર ૬૪
 વણછરા ગામ ૮૭
 વણથલી ૨૪૮; જુઓ વામનસ્થલી
 વણી ૨૧૦

વરકાણા ૭૦, ૧૩૬
 વરણીનગર ૨૦૯
 વરાહી ૭૧; જુઓ વારાહિક
 વલભી/વહભીપુર ૫૧, ૧૮૫, ૧૮૬, ૨૨૯,
 ૨૩૧, ૨૫૫
 વહીપુરી ૨૧૦
 વાગડ દેશ ૬૪, ૭૮, ૮૦, ૮૪, ૮૭, ૨૩૭
 વાગરોડ ૧૦૮
 વાગભટમેરુ (બાહડમેર) ૨૧૦
 વાઘેલા ગામ ૨૫૮
 વાપેઉ ગ્રામ ૨૮
 વામનસ્થલી (=વણથલી) ૨૦૫, ૨૦૬,
 ૨૧૦
 વારાણસી (=બનારસ) ૧૩, ૫૦, ૨૪૪;
 જુઓ કાશી
 વારાહિક (ગામ) ૧૮૭; જુઓ વરાહી
 વાલીવા ૨૮
 વાવડીય ગ્રામ ૩૭
 વાંકડિયા ૧૦૫
 વાંકળી જુઓ બાંકલી
 વાંકાનેર ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૨
 વાંકી (કચ્છ) ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭
 વિક્રમપુર (વિકાનેર/વીકાનેર) ૧૮, ૧૯, ૩૭,
 ૩૮, ૨૧૦, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૮, ૨૧૯;
 જુઓ બિકાનેર
 વિજયનગર ૧૦૨
 વિજાપુર ૬૦
 વિણપનગર ૧૧૬; જુઓ બેણપ
 વિધાનગર (સંભવતઃ વીજાપુર) ૮૫
 વિઘાપુર (વીજાપુર) ૭૪
 વિદ્યુત્પુર (સંભવતઃ વીજાપુર) ૨૧૦
 વિમલગિરિ/વિમલાચલ (શત્રુંજય) ૨૦૬
 વિયાણિકા ૨૧૦
 વિસલપુર ૧૪૩, ૨૧૩
 વિહાર ૭૨
 વીકાનેર ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦,
 ૩૧, ૩૬, ૩૭, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫,
 ૧૩૯, ૧૬૦; જુઓ બીકાનેર, વિક્રમપુર

वीजापुर ८८, ८२, ११८, १२१; जुओ
 विधानगर, विद्यापुर, विद्युत्पुर
 वीजेवा/वीजेवा/वीजेवा १३६, १३७
 वीरमगाम १०३, १०४, १०५, १४३
 वीसनगर ६६
 वीसलनगर (=वीसनगर) ८६, ८८
 वीसलपुर (गाम) जुओ विसलपुर
 वीसलपुर (अजमेरनुं तणाव) १८
 वीजेवा जुओ वीजेवा
 वृद्धनगर (=वडनगर) ८६, ८७, ८८
 वेजलका (मालप्रदेश) १५०
 वेनातट (=मिवाडा) २५, २६, २८
 वेरावण १५४; जुओ वेलाकूलपत्तन
 वेरावण पाटण (=प्रभासपाटण) २२८
 वेलाकूलपत्तन (वेरावण) २८
 वेलांगरी ६४, १०६
 व्याघ्रराज २१०
 शक्तिपुर ३१, १४१
 शनूंजय १६, २१, २२, २६, २७, २८, २८,
 ३०, ३७, ५७, ५८, ६६, ६७, ६८,
 ७२, ७३, ७६, ७८, ८५, ८६, ८७,
 ८९, ८३, ८७, ८८, १०४, १०८,
 १२६, २०२, २०६, २०७, २०८,
 २१०, २३६, २४४; जुओ पुंडरीकगिरि,
 विमलायल, सिद्धगिरि
 शंभलपुर १०२
 शंभेश्वर २८, ३०, ५८, ८०, ८३, १०५,
 १२१
 शार्कभरी (सांभर) देश ११८, २४८
 शाजापुर १६८
 शिअरगिरि (=समेतशिअर) २८
 शियालबेट २४३
 शिरोडी ६७, ८८, ८०, १३५; जुओ सिरोडी
 शिवगंज १०५
 शिवपुरी १११
 शिवाज्ञा ३२
 शुद्धदंति (सौजत)
 शीपुर ८४; जुओ सिंडपुर

शेकडा ग्राम १२२
 श्रीपत्तन (संभवतः अशखिलपुर-पाटण)
 २०८
 श्रीपुर (मारवाडमां, सिरपुर ?) ८४
 श्रीपुर (अमदावाड) ८७
 श्रीमालनगर/पुर (=भिन्नमाल) १८३,
 १८८, २१०, २२३
 षट्कूपनगर/पुर (जांडू) १८६, १८७; जुओ
 षट्कूपपुर
 सई (ता.रापर, कच्छ) १५१
 सकरणी १४२
 सभानिया (गाम) १४२
 सज्जनपर (ता.मोरबी) १५१
 सत्यपुर (=साथोर) २८
 सपादलक्ष देश (सांभर) १८७, २०१, २०२
 समद्री (गाम) १६३
 समियाज्ञक/समियाज्ञा २०, ३२, २१०
 समेतशिअर २८, ३०, ३१, ३८, १०८,
 १२५, १२५; जुओ शिअरगिरि
 संयंभरीनगरी ११७
 सरभेज १४७
 सरदार(शेडेर) १६७, १६८
 सरवाशिया १७०
 सरस गाम (पंजाबमां) १४२
 सरसावा जुओ सरस्वतीपत्तन
 सरस्थान २१०
 सरस्वतीपत्तन (सरसावा) २४५
 सरानगर १२८
 सवर (गामनाम?) १३५
 सवार्थ जयपुर १६२
 सवार्थ सेरडा ३०
 संडेरे (संडेसर?) गाम ८३
 संडेसर ८३
 संबडियावा १४६
 सागवाटक (सागवाडा) ८४
 साथरोदि २१०
 साथोर ३१, १६५, २४७; जुओ सत्यपुर,
 सांथोर

- સાડાઉ ૧૫૭
 સાણપુર ૨૨૩
 સાણંદ ૯૧
 સાણિયાલા ગામ ૩૮
 સાદડી ૨૮, ૯૨, ૧૪૬, ૧૫૮
 સાધાસર (સાધાસણ) ૧૦૪
 સામરોદી ૨૦૧
 સાયલા ૧૪૮, ૧૫૭
 સારંગપુર ૯૭
 સાંચોર ૫૯; જુઓ સાચોર
 સાંડેરાવ ગામ ૨૩૪
 સાંધાણ ૧૨૯
 સાંબર જુઓ શાકંભરી, સપાદલક્ષ
 સિકંદરપુર/સિકંદરપુરા (અમદાવાદમાં) ૬૯,
 ૭૦
 સિકંદ્રાબાદ ૧૪૫
 સિદ્ધગિરિ/સિદ્ધાયલ (=શત્રુજય) ૩૦, ૭૬,
 ૮૦, ૯૦, ૧૨૯, ૧૮૧
 સિદ્ધપુર ૬૬, ૧૦૨, ૧૪૧, ૧૪૮, ૧૫૫
 સિનપક્ષી ૨૦૧
 સિનહદિ ૨૧૦
 સિનોર ૯૨
 સિમટાર ૧૬૩, ૧૬૪
 સિયાલકોટ ૧૧૦; જુઓ સ્યાલકોટ
 સિરપુર જુઓ શ્રીપુર
 સિરાલચિંચોડી ૧૯૭
 સિરિયારી ૧૬૬
 સિરોહી (શિરોહી) ૬૩, ૭૨, ૮૪, ૮૫, ૮૭,
 ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૬, ૧૦૬, ૧૩૭
 સિવાણચી ૯૪
 સિંધુદેશ ૨૪, ૨૦૧, ૨૦૫, ૨૧૦
 સિંહપુર (વડનગર પાસેનું શીપુર) ૯૪
 સીતપુર ૯૩
 સીથા ૯૭
 સુજાનગઢ ૧૬૭
 સુથરી ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧
 સુમાહલી ગામ ૬૪
 સુરપુર જુઓ રત્નપુર
 સુવર્ણગઢ/સુવર્ણગિરિ/સુવર્ણનગરી (જાલોર)
 ૧૯૯, ૨૨૪, ૨૫૩
 સૂરત (બંદર) ૨૭, ૨૧, ૨૮, ૬૯, ૭૨, ૯૧,
 ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૫, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૨૮,
 ૧૨૯, ૧૩૬, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૪,
 ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૬૨
 સૂર્યપુર (=ઝીઝુવાડા) ૯૭
 સેઢી નદી ૧૭
 સેતરાવા/સેત્રાવનગર/સેત્રાવા ૨૪, ૭૩,
 ૧૬૩
 સેરુણ ગામ ૨૭
 સોજત/સોઝત ૧૩૭, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૬;
 જુઓ શુદ્ધદંતિ
 સોજિત્રા ૮૫, ૧૦૬
 સોનગઢ (કાઠિયાવાડમાં) ૧૫૪
 સોનગઢ (મારવાડમાં) ૯૭
 સોપારક/સોપારાપુર ૧૧, ૧૨, ૧૧૭, ૧૧૯,
 ૨૦૯, ૨૩૦
 સોમેશપુર/સોમેશ્વરપુર (સોમનાથ પાટણ)
 ૨૦૮, ૨૩૬
 સૌવમપાલ ૩૮
 સૌવર્ણિક ૨૧૦
 સંભતીર્થ (ખંભાત) ૨૧, ૨૨, ૩૨, ૬૩, ૬૯,
 ૭૪, ૭૬, ૭૯, ૮૦, ૮૨, ૮૪, ૮૫, ૮૬,
 ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૫, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૧૦
 સ્થલવર્તી દેશ/મંડલ ૧૮૫, ૧૮૭
 સ્થાણુ ૯૧
 સ્યાલકોટ ૧૪૬; જુઓ સિયાલકોટ
 હથુંડી ૧૧૪
 હબિદપુર ૯૭
 હમીરપુર ૧૦૧
 હરિપુરા ૧૨૭
 હલવદ/હળવદ ૯૭, ૧૪૮
 હસ્તિનાગપુર ૨૦૬, ૨૦૯
 હસ્તિનાપુર ૨૯, ૨૨૧
 હાજીખાનડેરા ૩૭
 હાડોતી દેશ ૬૪, ૧૬૩
 હાથિલ ગામ ૯૭

छावार (प्रदेश) १३१, १३७, १४०, १४२
छिमतनगर ६६
छीलवाडी ४१

छुंडपद ८७
छेद्रबाद १४४

कृतिनां नाम

अगउदत्त रास १२७
अजापुत्र योपाई २१२
अजितशांति स्तवन १२२
अजितशांति-स्तववृत्ति २०
'अष्टमष्टे'-मंत्रगर्भित पार्श्वनाथ स्तोत्र २३८
अध्यात्मपथीसी ३२
अनर्घराघवकाव्यादर्श २४८
अनर्घराघव पर टिप्पन २४८
अनिट्टकारिका-विवरण १०२
अनुयोगद्वारसूत्र-यूषिं ७८
अनेकार्थनाममाला/अनेकार्थरत्नकोश १२७
अनेकांतजयपताकावृत्ति २४५
अन्ययोगव्यवस्थेदिका २३६
अपवर्गनाममाला २३
अभिधानार्थितामणि परनी 'व्युत्पत्तिरत्नाकर'-
वृत्ति १२६
अभिधानराजेन्द्रकोश ७३
अमरगुप्तचरित्र १७३
अवंतीसुकुमाल रास १७२
अष्टप्रकारी पूजा १०८
अष्टप्रकारी पूजा रास ८८
अष्टोत्तरी तीर्थमाला (तीर्थमाला स्तवन) पर
वृत्ति ११८
अर्द्धत्रक रास ८७
अंयलगच्छ-पट्टावली १२३
अंयलगच्छ-पट्टावली (अनुसंधान) १२७
अंजनासुंदरी रास २४८
अंतरीक्ष-पार्श्वनाथ-स्तव ६८
अंभड रास १८२
अंतगडसूत्र १०४
आभ्यानकमणिकोश २२५, २४६
आचारद्विनकर ४१
आचारप्रदीप ६२

आचारांगदीपिका/आचारांगदीपिका . २४,
१२२, २१८
आचारांगवृत्ति १४
आचारांगसूत्र-विवेचन १७०
आर्षांदेविमलसूरि रास ६६
आत्मावबोधकुलक १२२
'आदौ नेमिजिन्हं नेमि'थी श३ थतुं स्तोत्र
८१
आनंदश्रावकचरित्र १३८
आप्तमीमांसा १२
आचारांगदीपिका जुओ आचारांगदीपिका
आराधना २१८
आराधनासूत्र जुओ नमिउिषा लक्ष्मि अवं०
आरामनंदन योपाई २३५
आरामशोभा रास १८२
आर्थरक्षितसूरि-चरित १३२
आवश्यक पर अवयूषिं ६१
आवश्यकसूत्रनियुक्ति ८
आवश्यकनियुक्तिदीपिका १२२
आवश्यकसूत्रप्रदेशव्याख्या पर टिप्पन २४८
आवश्यकवृत्ति/चैत्यवंदनवृत्ति २३३
आवश्यकसप्ततिनी टीका ८८, १००
आंत२कथासंग्रह जुओ कौतुककथा
उत्तमविजय निर्वाण रास १०८
उत्तराध्ययन(सूत्र)-टीका २४, ५४, १२४,
२१८, २३३, २३७, २४७
उत्तराध्ययनदीपिका १२२, १२५
उत्तराध्ययन पर 'सुखबोध' वृत्ति ५५, २४६
उत्सूत्रपट्टेद्वयकुलक १८
उपदेशगच्छप्रबंध १८३, २१०
उपदेशकशिंका जुओ उपदेशमाला पर०
उपदेश-कल्पवल्ली १०७
उपदेशार्थितामणि ११७, १२२, १२७

ઉપદેશપદટીકા ૧૬
 ઉપદેશપદવૃત્તિ ૨૪૬
 ઉપદેશપ્રાસાદ-સટીક ૯૨
 ઉપદેશમાલા પર 'ઉપદેશકર્ષિકા' વૃત્તિ ૨૩૬
 ઉપદેશમાલાટીકા ૧૬, ૯૯
 ઉપદેશમાલા પર દોઘટ્ટી વૃત્તિ ૯૯, ૨૪૨
 ઉપદેશમાલા બાલાવબોધ ૬૧, ૯૫
 ઉપદેશરત્નાકર ૬૨
 ઉપદેશરસાલ ૨૦૯
 ઉપદેશશત ૧૨૧
 ઉપદેશસંગ્રહ ૧૭
 ઉપદેશી લાવણી ૧૪૯
 ઉપધાનવાચ્ય ૫૩
 ઉપમિતિભવપ્રપંચાનામસમુચ્ચય ૧૬
 ઉપસર્ગહરસ્તોત્રનિર્ધુક્તિ ૯
 ઉપસર્ગહરસ્તોત્ર-વ્યાખ્યા ૧૬૦
 ઉષિતભોજનકથા (=વાસિકભોજ્યકથાનક)
 ૬૦
 'ઉસભપંચાસિયા' પર 'લલિતોક્તિ' વૃત્તિ ૩૯
 ઋષભચરિત ૨૫૦
 ઋષભપંચાશિકા ૫૪
 ઋષભ રાસ ૨૩૭
 ઋષિદત્તા ચો. ૨૧૨
 ઋષિદત્તા રાસ ૭૮
 ઋષિમંડલ-ટીકા ૨૭
 ઓઘનિર્ધુક્તિ પર અવચૂરિ ૬૧
 ઓઘનિર્ધુક્તિ-દીપિકા ૧૨૨
 કથાકોષ ૨૨૫, ૨૫૦
 કથાબત્રીસી ૧૯૨
 કથામહોદધિ ૧૦૬
 કથારત્નસાગર ૨૪૯
 કમલબન્ધસ્તવ ૬૦
 કચરવાડા વીર સ્તવન ૯૦
 કર્પૂરપ્રકર ૧૦૦
 કર્પૂરપ્રકર પર અવચૂરિ ૩૪
 કર્પૂરમંજરી રાસ ૮૨
 કર્પૂરવિજયગણિ રાસ ૧૦૯
 કર્મગ્રંથો પર દિપ્પણો ૨૪૦

કલાવતી-ચરિત્ર ૨૧૬
 કલ્પટિપ્પન ૧૧૭
 કલ્પનિર્ધુક્તિ પર અવચૂરિ ૧૨૨
 કલ્પસૂત્ર (ગુજરાતી ભાષાંતર) ૧૩૨
 કલ્પસૂત્ર પર દિપ્પણ ૨૪૦
 કલ્પસૂત્રદીપિકા ૨૧૯
 કલ્પસૂત્રનિર્ધુક્તિ ૯
 કલ્પસૂત્ર બાલાવબોધ ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૯
 કલ્પાંતરવાચના ૧૦૧
 કલ્યાણમંદિરસ્તવ/સ્તોત્ર ૧૦, ૧૧, ૪૮,
 ૨૨૧
 કલ્યાણમંદિર(સ્તોત્ર)ટીકા ૧૧૪
 કલ્યાણમંદિરસ્તોત્રવૃત્તિ ૧૦૨
 કલ્યાણસાગરસૂરિચરિત ૧૩૨
 કાતંત્રવ્યાખ્યા ૧૨૧
 કાતંત્રવ્યાકરણ પર દુર્ગપદ્મબોધ વ્યાખ્યા
 ૨૦
 કાતંત્રવ્યાકરણવૃત્તિ ૩૨
 કાયસ્થિતિ સ્તવન ૫૯
 કાલગજજકલા ૨૩૭
 કાલિકાચરિત ૨૪૫
 કાલિકાચાર્યકથા ૪૧, ૧૨૦, ૨૧૮, ૨૨૫
 કાલિકસૂરિ ભાસ ૨૪૮
 કાલૂયશોવિલાસ ૧૬૮
 કાવ્યપ્રકાશ પર 'સંકેત' ટીકા ૨૪૦
 કાવ્યાનુશાસન ૯૯
 કુમતિમતકંદ-કુદ્દાલ ૨૫, ૬૭
 કુમારપાલચરિત ૮૧, ૨૩૪
 કુમારપાલપ્રતિબોધ ૨૪૭
 કુમારપાલપ્રબંધ ૪૦, ૨૫૬
 કુમારપાલ રાસ ૯૮
 કુમારસંભવ-કાવ્ય પર ટીકા ૧૨૨
 કુરુદેશતીર્થમાલાસ્તોત્ર ૨૩૯
 કુર્માપુત્રચરિત્ર ૧૮૩
 કુલલયમાલાકથા ૨૩૩
 કૃપારસકોશ ૬૮
 કૌતુકકથા (આંતરકથાસંગ્રહ) ૨૫૦
 કૌષ્ઠકચિંતામણિ પર સ્વોપણ ટીકા ૧૯૦

क्रियारत्नसमुच्चय ६१, ७२
 क्षमाविजय निर्वाण रास १०८
 क्षेत्रविचारतरंगिणी २१६
 क्षेत्रसमास २४८
 क्षेत्रसमास स्वोपज्ञ वृत्ति सख १७७, २००
 क्षेत्रसमास-टीका १२४
 क्षेत्रसमासवृत्ति २१३, २४१, २४६
 भंडनमंडनटिप्पणक २४१
 भंधक योपाई १३६
 गणितसार १४१
 गद्यगोदावरी-काव्य २४०
 गणधरसप्तति १८
 गणधरसार्धशतक १८
 गरियोद्धारबंधस्तव ६१
 गाढासलम्भाज्ञावृत्ति १२६
 गिरनार उद्धार रास ८०
 गिरिनारप्रशस्ति ७८
 गुणकरंड-गुणावती योपाई १३८
 गुणप्रभसूरिप्रबंध ३२
 गुणवर्माचरित्र १२२, १२८
 गुणसेन केवली रास १०८
 गुणस्थानककमारोडवृत्ति १००
 गुणस्थानककमारोडबृद्धवृत्ति १२६
 गुणस्थानककमारोडस्वोपज्ञवृत्ति १००
 गुरुकाव्याष्टक २०२
 गुरुगुंडली. १२८
 गुरुगुणभास १३८
 गुरुगुणमाळा (भास) १३३, १३८
 गुरुगुणषट्त्रिंशिका १००, ११८
 गुरुगुणषट्त्रिंशिकावृत्ति १००
 गुरुतत्त्वप्रदीप/सूत्रकंदकुद्दाल ७६
 गुरुपारतंत्र्यस्तोत्र १८
 गुरु रास १०२
 गुर्जर देश-राजवंशावली २५६, २६२
 गौडीप्रभुपार्श्वस्तवन १२८
 गौतमपृच्छा-वृत्ति ४०
 गौतम रासो २१
 गौतमसागरसूरिचरित १३२

गौडवध ५३
 घनौघ-नवभंड-पार्श्वनाथस्तव ६१
 चर्यरी १८
 यतुःपूर्विका १२२
 यतुर्विशतिजिनस्तव ५८
 यतुर्विशतिजिनस्तवस्तवल्कोश ८३
 यतुर्विशतिजिनस्तुति १२४
 यतुर्विशतिजिनस्तोत्र १०६
 यतुर्विशतिप्रबंध जुओ प्रबंधकोश
 यंडिकाशतक २०१
 यंद्रकला रास १६३
 'यंद्रकीर्ति' टीका जुओ सास्वत-व्याकरणी
 यंदयचरित्र १७०
 यंदनबाळा योपाई १६८
 यंदम्पळयचरित्र २४६
 यंदप्रभयचरित २१३, २३६; जुओ साडसां
 नामनुं०
 यंदराजानो रास ८८
 यंपकसेन रास १५२
 यित्रसेनपद्मावतीकथा २४१
 यंदूडी ढाल १६५
 यैत्यवंदनकुलकवृत्ति २०, २१
 यैत्यवंदनवृत्ति जुओ आवश्यकवृत्ति
 योत्रीश अतिशयनो छंद १२८
 योबोली योपाई २१८
 योवीशी/सी ८८, १६१
 छंदःकोश ८८, १००, १०१
 जयतिद्धुअज्ञस्तोत्र १७
 जयवाणी १६५
 जयवृषभ०नी वृत्ति ६०
 जय वृषभेति आदि स्तुतिओ ५८
 जयंतविजयमहाकाव्य ३८
 जयंतीप्रश्नोत्तर/सिद्धजयंती २४६
 जयंतीप्रश्नोत्तरवृत्ति २४६
 जसवंत मुनिनो रास १३७
 जंबूअज्जयज्ञ बाळावबोध ८३
 जंबूकुमार रास २४८
 जंबूद्वीपपत्रितिवृत्ति १०१

જંબુદ્વીપપ્રજ્ઞામિ-ટીકા ૬૮
 જંબુદ્વીપસમાસ પર 'વિનેયજનહિતા' ટીકા
 ૨૪૧
 જંબુસ્વામીચરિત્ર ૧૦૨
 જંબુસ્વામી વિવાહલુ ૨૪૮
 જાતકપદ્ધતિવૃત્તિ ૧૨૬
 જિજ્ઞાસત્તરિ ૨૩
 જિનદત્તકથા ૧૭૬
 જિનભદ્રીય ધ્યાનશતક પર
 જિનરાજસૂરિ-કૃતિ-કુસુમાંજલી ૨૬
 જિનવિજય નિર્વાણ રાસ ૧૦૮
 જિનશતક ૨૦૧
 જિનેન યેનેતિ સ્તુતિઓ ૬૦
 જીતકલ્પ ૨૩૧
 જીતકલ્પવૃત્તિ ૧૭૭
 જીતમર્યાદા ૪૭
 જીરાપદ્મીપાર્શ્વનાથસ્તોત્ર ૧૨૧
 જીવ અને કરણીનો સંવાદ ૩૨
 જીવવિચારવૃત્તિ ૨૮
 જીવસમાસ-વૃત્તિ ૨૪૮
 જૈન મેઘદૂત ૧૨૩
 જૈન મેઘદૂત પરની ટીકા ૧૨૩
 જૈનરાજી ટીકા જુઓ નૈષધીય કાવ્ય પર૦
 જૈનસિદ્ધાંતદીપિકા ૧૬૮
 જૈનાગમોં મેં અષ્ટાંગયોગ ૧૪૭
 જ્ઞાતાધર્મકથાવૃત્તિ ૧૭
 જ્ઞાનચંદ્રોદયનાટક ૧૦૨
 જ્ઞાનપંચમી સ્ત. ૧૩૮
 જ્યોતિર્વિદાભરણ પર ટીકા ૧૮૧
 જ્યોતિષજાતક ગ્રંથ ૧૦૪
 જ્યોતિઃસાર ૨૪૮
 ઠાણગપગરણ (સ્થાનકપ્રકરણ/મૂલ-શુદ્ધિ-
 પ્રકરણ) ૨૩૭
 ઠાણગપગરણ પર ટીકા જુઓ મૂલશુદ્ધિ પર
 ટીકા
 ઠાણાંગ વૃત્તિ ૩૪
 ઢાળસાગર ૧૫૮
 તત્ત્વપ્રકાશિની ટીકા જુઓ પ્રવચનસારોદ્ધાર

૫૨૦
 તત્ત્વપ્રબોધ ૨૩૬
 તત્ત્વબોધવિધાયિની ટીકા જુઓ સન્મતિતર્ક
 ૫૨૦
 તત્ત્વાર્થસૂત્ર/તત્ત્વાર્થધિગમસૂત્ર ૪૭, ૪૮, ૫૩
 તત્ત્વાર્થભાષ્ય ૨૨૦
 તપાગચ્છપદ્માવલી ૬૭
 તરંગવતી/તરંગલોલા ૧૧
 તર્કમંજરી ૨૨૨
 તંજયો સ્તોત્ર ૧૮
 તાત્પર્યપરિશુદ્ધિ-૩૩
 તિજયપદ્મુત્તં સ્તોત્ર
 તિલકમંજરી ૨૩૩
 તિલકમંજરી પર ટિપ્પણ ૨૩૩
 તીર્થમાલા સ્તવન પર વૃત્તિ જુઓ અષ્ટોતરી
 તીર્થમાલા૦
 તીર્થકરોના દોહા ૧૨૫
 'ત્રિપુરાગમ'-આધારિત સૂત્રગ્રંથ સ્વોપણ ટીકા
 સાથે ૨૩૮
 ત્રિપુરુષ-ચરિત્ર ૨૩૩
 ત્રિભુવનદીપકપ્રબંધ ૧૨૩
 ત્રિલોકચુંદરી ઢાલ ૧૭૫
 ત્રિકમ ગસ ૨૨
 ત્રિંશત્યતુર્વિંશતિ ૪૦
 ત્રેવેદ્યગોષ્ઠી ૧૬૦
 દયાદીપિકા ચોપાઈ ૮૭
 દયાધર્મ ચોપાઈ ૧૩૪
 દર્શનશુદ્ધિ પર ટીકા ૧૭૫, ૧૭૭
 દર્શનશુદ્ધિ-બૃહદ્વૃત્તિ ૧૭૬
 દર્શનશુદ્ધિલઘુવૃત્તિવિવરણ ૧૭૬
 દશવૈકલિક-સૂત્ર ૮, ૪૪
 દશવૈકલિકદીપિકા ૧૨૨
 દશવૈકલિકસૂત્ર-નિર્બુક્તિ ૮
 દશવૈકલિક-વૃત્તિ ૧૨૪
 દશાશ્રુતસ્કંધ બાલા. ૧૭૮
 દશાશ્રુતસ્કંધસૂત્ર-વૃત્તિ ૧૦૧
 દસવેયાલિયસુત-ટબો ૮૪
 દાનોપદેશમાલા-ટીકા સાથે ૪૦

द्विनयया १७
 द्विवाणी रास ११३
 दीपाविकाकल्प ६१
 दुर्गपदप्रबोध व्याख्या जुओ कातंत्रव्याकरण
 पर०
 देवधर्मपरीक्षा १८१
 दंष्टांतशतक १३८
 देवरत्नसूरि काग १८०
 देवाः प्रबो यं० स्तवन ६०
 देवेन्द्रनरकेन्द्रप्रकरणवृत्ति २४५
 देवेन्द्रैरनिशम् नामनुं श्लेषस्तोत्र ५८
 देशीनाममावा ५४
 द्रव्यालंकार २३८
 द्रौपदीचरित्र २१३
 दयाश्रयवृत्ति २५०
 द्वादशांगीपदप्रमाणकुलक २३
 धनपाल-शीलवती रास ८८
 धना रास २११
 धन्यविलास रास १७२
 धम्मिलचरित/त्र १२१, १२२
 धर्मकल्पद्रुम २३२
 धर्मदत्तस्थानक १२२
 धर्मबुद्धि-पापबुद्धि रास ८८
 धर्मरत्नप्रकरण ७६
 धर्मरत्नप्रकरण-टीका ७६
 धर्मरत्नप्रकरणवृत्ति ५८, ७३
 धर्मसंग्रह ८१
 धर्मसारशास्त्र/मृगावतीचरित्र २४८
 धर्मरक्षय-माछान्त्य २५६
 धर्मोपदेशमावा-सवृत्ति २३८
 धर्मोपदेशमावाविवरण २४८
 धर्मोपदेशमावावृत्ति ४७
 धातुपाठतरंगिणी १०२
 धातुपाठविवरण १०२
 धातुपारायण १२२
 ध्यानशतक २३१; जुओ जिनभद्रदीप०
 नमिउषा जिषं पासं ओ स्तुति २२७
 नमिउषा लज्जे ओषं ठत्प्यादि आराधनासूत्र

६०
 नयप्रकाश रास २४८
 नर्मदासुंदरी यो. २१२
 नलविलास २३८
 नवतत्त्व-प्रकरण २१३
 नवतत्त्वप्रकरणवृत्ति २१३
 नवतत्त्व आलावबोध ६१
 नवतत्त्वविवरण १२२
 नवपदप्रकरण २००, २१३
 नवपदलघुवृत्ति २१३
 नववाड ढालबंध १८२
 नव्यकर्मग्रंथपंचक-सूत्र-[स]वृत्ति ५८
 नंदीसूत्र-टीका ८८
 नाट्यदर्पण २३८
 नाभिनंदनोद्धारप्रबंध ७७, १८३, २११,
 २१३
 नाभिवंशकाव्य १२१
 नाभेयनेमिमाछाकाव्य २४६
 निर्मोही ढाल १६८
 निर्वाणकविका ११
 निशीथयूर्धि १८०
 नेमनाथ रास १०८
 नेमिचरित १८८, २४८
 नेमिचरित्र आवा. २५०
 नेमिचंद्रावला १३८
 नेमिदूत-काव्य १२१
 नेमिनाथचरित्र ८८, १००
 नेमिनाथ ढाल १६५
 नेमिनाथ काग २५०
 नेमिनाथ रसवेली ८८
 नेमिनाथचरिय २४६
 नेमीश्वरचरित २५०
 नेमीश्वर लगवानना चंद्रावला १३८
 नैषधकाव्य १८८
 नैषधीयकाव्य पर जैनराज्य टीका २६
 न्यायकंदली २४८
 न्यायकंदलीपंजिका २४८
 न्यायतात्पर्यटीपिका २३४

ન્યાયાવતાર ૧૦, ૧૧
 ન્યાયાવતાર-ટિપ્પનક ૨૪૯
 પદસ્થાપનાવિધિ ૧૮
 પદાર્થચિંતામણિ ૧૦૨
 પદ્મપ્રભચરિત્ર ૨૪૧
 પદ્મવરચરિત્ર ૨૫૦
 પદ્મવિજય નિર્વાણ રાસ ૧૦૯
 પદ્મવણાસૂત્રનો પદ્યાનુવાદ ૧૬૭
 પરદેશી રાજાનો રાસ ૧૬૫
 પરનિંદા ચોપાઈ ૨૪૮
 પર્યુષણાષ્ટાલિકા ૩૦
 પર્વકથાસંગ્રહ ૧૩૨
 પંચતંત્ર ચોપાઈ ૧૧૪
 પંચપ્રમાણ/પંચપ્રમાણી તર્ક ૨૦૦
 પંચમીસ્તોત્ર ૩૨
 પાશિકસમતિકા ૫૫
 પાખીસૂત્રવૃત્તિ ૧૦૧
 પાર્શ્વજિન સ્ત. ૧૩૯
 પાર્શ્વદેવ સ્તવન ૧૨૪
 પાર્શ્વનાથ ગીત ૩૨
 પાર્શ્વનાથચરિત ૨૩૬, ૨૪૦
 પાર્શ્વનાથમહાકાવ્ય ૧૦૨
 પાર્શ્વનાથસ્તવન ૧૦૮
 પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર ૧૮, ૬૬; જુઓ અટ્ટેમટ્ટે મંત્ર-
 ગર્ભિત૦
 પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર (ચંદ્રોપમાગર્ભિત) ૩૨
 પાર્શ્વનાથાદિજિનચરિત્ર ૧૮૦
 પાંડવચરિત ૨૪૯
 પિંડનિયુક્તિદીપિકા ૧૨૨
 પિંડવિશુદ્ધિદીપિકા ૨૧૯
 પિંડવિશુદ્ધિપ્રકરણ ૧૮
 પુણ્યપાલ ચોપાઈ ૧૩૮
 પુણ્યસારચરિત્ર ૧૧૪
 પુણ્યસાર રાસ ૧૮૯
 પુષ્પમાલાવૃત્તિ ૪૭
 પુંડરીકચરિત ૧૬૭
 પૂજ્યગુણમાલા ૧૬૩
 પૃથ્વીચન્દ્રચરિત્ર ૮૩, ૧૨૨, ૧૨૩, ૨૪૭

પ્રકરણસંગ્રહ ૧૫૦
 પ્રજ્ઞાપનાસૂત્ર ૪૫, ૨૨૭
 પ્રતિકમણ્ડવિધિ ૬૨
 પ્રતિમાશતક ૧૮૧
 પ્રતિમાશતક પર લઘુટીકા ૧૮૧
 પ્રત્યક્ષાનુમાનાધિકપ્રકરણ ૨૪૦
 પ્રત્યાખ્યાનસ્થાનવિવરણ ૬૨
 પ્રત્યેકબુદ્ધચરિત ૧૭૭
 પ્રદ્યુમ્નચરિત ૧૨૫, ૧૨૬
 પ્રબંધકોશ/ચતુર્વિંશતિપ્રબંધ ૨૫૦
 પ્રબંધચિંતામણિ ૧૧૫, ૧૨૧, ૧૨૨, ૨૫૬,
 ૨૫૭, ૨૫૮
 પ્રબોધચિંતામણિ ૧૨૨, ૧૨૩
 પ્રબોધોદય ૧૮
 પ્રબોધ્યવાદસ્થલ ૨૪૩
 પ્રભાતસ્મરણકુલક ૫૬
 પ્રભાવકચરિત્ર ૪૭, ૪૮, ૨૪૧
 પ્રમાણનયતત્વાલોકાલંકાર પર 'રત્નાવ-
 તારિકા' ટીકા/વૃત્તિ ૯૯
 પ્રમાણપ્રકાશ ૨૪૧
 પ્રમાણમુંદર-ન્યાયગ્રંથ ૧૦૨, ૧૦૩
 પ્રવચનપરીક્ષા ૨૫૬, ૨૫૮
 પ્રવચનસારોદ્ધાર પર તત્ત્વપ્રકાશિની ટીકા
 ૨૪૧, ૨૪૮
 પ્રવચનસારોદ્ધાર પર વિષમપદવ્યાખ્યા/
 વિષમપદાર્થવિબોધ ૨૪૭
 પ્રશમરતિ પર વૃત્તિ ૨૪૬
 પ્રશ્નોત્તરમણિરત્નમાલા ૧૫૨
 પ્રશ્નોત્તરમાલાવૃત્તિ ૧૭૭
 પ્રશ્નોત્તર મોહનમાળા ૧૫૨
 પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલા ૨૪૨
 પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલાવૃત્તિ ૧૮
 પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલિકા ૪૦
 પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલિકાવૃત્તિ ૪૦
 પ્રસન્નચન્દ્ર રાજર્ષિ રાસ ૨૪૮
 પ્રેમવિલાસ રાસ ૯૩
 બલિનરેન્દ્રકથા ૧૦૭
 બહુચરિત્રપ્રકરણ ૧૮૦

अङ्गप्रकरणवृत्ति १८०
 अंधस्वामित्वकर्मग्रंथवृत्ति २४६
 आरमासा १६२
 आरप्रत रास ११३
 बुद्धिसेन योपाई १५८
 बृहद्-अतिथार १२२
 बृहत्कल्पवृत्ति ७३
 बृहत्कल्पसूत्र पर 'सुभावभोषिका' वृत्ति ७६
 बृहत्क्षेत्रसमास १३१
 बृहन्नव्यक्षेत्रसमाससूत्र ६०
 बृहत्-शतपदी ११८
 बृहत्-शांतिवृत्ति १०२
 बृहत्संग्रहणी २३१
 भक्त्यामर-स्तोत्र/स्तवन १३, ५०
 भक्त्यामर-स्तोत्रवृत्ति ४०
 भक्तिभर-स्तवन ५०
 भगवतीसूत्र ढालभद्र १६७
 भगवतीसूत्र आलावभोध ८४, ८५
 भगवतीसूत्रवृत्ति १७
 भयडर-स्तोत्र/स्तवन १३, ५०
 भरतआहुतप्रबंध २३७
 भवभावनासूत्र आला. ८१
 भवभावनासूत्र स्वोपज्ञ वृत्ति सड २४८
 भवस्थितिस्तवन ५८
 भावरत्नसूरि प्रमुज पांय पाट वर्णन गच्छ-
 परंपरा रास ८५
 भावसागर स्तुति १२४
 भिक्षुजसरसायन १६७
 भीमसेन योपाई १४५
 भुवनदीपक ८८
 भुवनभानुकेवलीयारि २४८
 भुवनभानुकेवलीयारि आला. २३८
 भुवनभानुयारि (गध) १०७
 भोज-व्याकरण १२६
 भोयणी मखिनाथनां ढाणियां १५४
 भगसी पार्थनाथ स्त. १५८
 भत्स्योदर रास १८३
 मनःस्थिरीकरण-प्रकरण सविवरण ११८

मयझरैला रास २१२
 मलयसुंदरी-कथा १२२, २४७
 मलयसुंदरी रास ८८
 मखिनाथयारि १७०
 मछापंडनीका - विद्यासागरी ३४
 मछाबल मलयसुंदरी कथा १२३
 मछावीरयारि ५५, २४६
 मछावीर योढालियुं १६१
 मछावीरनमस्करणः कल्याणकारणो धर्मः
 अवयूरि साथे १७२
 मंगलकलश रास १०२
 मानतुंग मानवतीनी रास ८८
 मिराते अडमदी २५६
 मिश्रविंगडोश १२६, १२७
 मुग्धावभोध-औक्तिक ६१
 मुनियंद्रगुरुस्तुति ५६
 मुनिपतियारि २१४, २४६
 मुनिपतिरास ८८
 मुनिसुव्रतस्तव ६१
 मुनिसुव्रतयारि २४८
 मूलशुद्धि/ठाणगपगरण पर टीका २३७
 मूलशुद्धिप्रकरण जुओ ठाणगपगरण०
 मृगावतीयारि जुओ धर्मसारशास्त्र
 मेघदूत-काव्य (सवृत्ति) १२१, १२२, १२३
 मेघदूत-काव्य पर वृत्ति १२३
 मेरुतुंगसूरि रास १२२, १२३.
 मौन अेकादशी कथा १०७
 मौन अेकादशी स्त. १०८
 यतिञ्जतकल्प २४५; जुओ सविस्तर०-
 यतिञ्जतकल्पवृत्ति ६१
 यत्राभिल०नी वृत्ति ६०
 यत्राभिलेत्यादि २८ स्तुतिओ ६०
 यदुवंशसंभव काव्य १२१
 यवराजर्षिकथा ६०
 यशोधरयारि ८३
 यस्मदस्मदष्टादशस्तव-अवयूरि १०६
 यादव रास २३८, २४८
 युक्त्यनुशासन १२

યુયં યુવા ઇતિ શ્લેષસ્તુતિઓ ૫૯
 યોગચિંતામણિ ૧૦૨
 યોગરત્નાકર ચોપાઈ ૧૨૭
 યોગશાસ્ત્ર બાલાવબોધ ૬૧
 યોગશાસ્ત્રસૂત્ર ૨૦૩
 રત્નચૂડકથા ૨૪૬
 રત્નચૂડતિલયસુંદરીકહા ૫૫
 રત્નાકરપંચવિંશતિ(કા) ૭૭, ૧૦૧
 રત્નાવતારિકા-ટીકા/વૃત્તિ જુઓ પ્રમાણનય
 તંત્રવાલંકાર ૫૨૦
 રત્નાવતારિકા-ટિપ્પન ૧૭૭
 રસાઉલો ૧૮૩
 રાજાવલીકોષ્ઠક ૨૫૮
 રામચરિતસાધન ૧૫૯
 રામમહાભ્યુદયમહાકાવ્ય ૧૦૨
 રૂપચંદ્ર ઋષિનો રાસ ૧૬૦, ૧૬૧
 રેવંતગિરિ રાસ ૨૩૬
 લઘુક્ષેત્રસમાસ ૬૨
 લઘુક્ષેત્રસમાસ-અવચૂર્ણિ ૬૧
 લઘુ ક્ષેત્રસમાસ (ગુજ. ૫ઘ) ૧૮૧
 લઘુક્ષેત્રસમાસ-સ્વોપજ્ઞવૃત્તિ ૧૦૦
 લઘુત્રિષ્ટિશલાકાપુરુષચરિત્ર ૧૦૦
 લઘુશતપદી ૧૨૧
 લઘુસ્તવટીકા ૪૦
 લલિતવિસ્તાર-વૃત્તિ ૨૨૪
 લલિતાંગચરિત્ર ૨૩૫
 લલિતોક્તિ વૃત્તિ જુઓ ઉસભ-પંચાસિયા
 ૫૨૦
 લલકુશ આખ્યાન ૨૪૮
 લીલાવતી ચોપાઈ ૨૧૬
 લીલાવતી રાસ ૧૭૧
 લોંકાશાહનો શલોકો ૧૪૦
 વર્ધમાનજિનસ્તોત્ર (પંચમીતપરૂપક) ૩૨
 વર્ધમાન પદ્મસિંહ શ્રેષ્ઠી ચરિત્ર ૧૨૭
 વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ ૨૪૮
 વંકચૂલનો રાસ ૧૬૧, ૧૮૩, ૧૮૩
 વંદારૂવૃત્તિ ૨૪૫
 વાક્યપ્રકાશ ૮૧

વાગ્મટ્ટાલંકાર-વૃત્તિ ૩૨
 વાદસ્થલ ૨૪૩
 વાદીદેવેન્દ્રસૂરિમહાકાવ્ય ૧૦૦
 વાસિકભોજ્યકથાનક જુઓ ઉષિતભોજનકથા
 વાસુપૂજ્યચરિત્ર ૨૩૬
 વાસુપૂજ્ય કાગ ૧૭૨
 વિક્રમચરિત્ર ૧૮૨
 વિક્રમ રાસ ૧૧૩
 વિક્રમસેન રાસ ૧૭૯
 વિચારરત્નસંગ્રહ ૧૨૦
 વિચારશ્રેણી/સ્થવિરાવલી ૨૫૨, ૨૫૪,
 ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮
 વિચારસમતિકા ૧૨૮
 વિચારામૃતસંગ્રહ ૬૧
 વિજ્ઞાલગ્ગ ૨૪૨
 વિજ્ઞાલગ્ગની ટીકા ૨૪૨
 વિજયદેવમાહાત્મ્ય ૭૦
 વિજયરાજસૂરિ રાસ ૬૧
 વિજય શેઠ વિજયાસતી રાસ ૧૫૯
 વિદ્યાસાગરસૂરિ સ્તવન ૧૨૭
 વિદ્યાસાગરસૂરિ રાસ ૧૨૮
 વિદ્વત્શતક ૧૩૮
 વિનયંધરચરિત્ર ૨૪૫
 વિનેયજનહિતા ટીકા જુઓ જંબુદ્વીપસમાસ
 ૫૨૦
 વિબુધવિમલસૂરિ રાસ ૮૪
 વિમલનાથચરિત્ર ૮૨, ૮૩, ૧૦૭
 વિમલ પ્રબંધ ૧૮૧
 વિમલ રાસ ૧૦૯
 વિવાહપડલ બાલા. ૯૫
 વિવિધતીર્થકલ્પ ૪૧, ૨૫૮
 વિવેકમંજરી-વૃત્તિ ૫૭
 વિશેષણવતી (સભાષ્ય) ૨૩૧
 વિશેષાવશ્યક ૨૩૧
 વિશેષાવશ્યકસૂત્ર-બૃહદ્વૃત્તિ ૨૪૮
 વિશેષાવશ્યકાદિભાષ્ય ૧૩
 વિશ્વશ્રીધરેત્યાઘષ્ટાદશારચકબન્ધસ્તવ ૬૧
 વિષમપદવ્યાખ્યા/વિષમપદાર્થાવબોધ જુઓ

प्रवचनसारोद्धार ५२०
 वीतरागस्तोत्र पर दुर्गपदप्रकाश टीका ३८
 वीरकव्य ४०
 वीरांगद थोपाई २४५
 वीशी (२० विहरमान जिनस्तवन) ८३, ८४,
 १०८
 वृत्तरत्नाकरटीका ८८
 वृद्धचिंतामणि १२७
 वृद्धचैत्यवन्दन १२५, १२६
 वैदकसारोद्धार १०२
 व्यवहारसूत्र १२५
 व्युत्पत्तिरत्नाकर वृत्ति जुओ अभिधान-
 चिंतामणि ५२०
 शकुनसारोद्धार १२०
 शतपदी ११८
 शतपदीसमुद्धार १२१
 शतपदीसारोद्धार १२३
 शतार्थकाव्य ५८, २४६
 शत्रुंजयतीर्थस्तवन (विधि-चैत्रीपूर्णिमागर्भित)
 ३२
 शत्रुंजयतीर्थोद्धार ७७
 शत्रुंजय रास ७६
 शत्रुंजयरैवतस्तुति ६०
 शब्दार्णव १०२
 शंभनृप थोपाई १६३
 शाविभद्रचरित २३६
 शारदीनाममाला १०२
 शास्ताशर्मोति नामनुं आदिस्तोत्र ५८
 शास्ताशर्म.नी वृत्ति ६०
 शांतिदास अने वज्रतयंद्र शेठनो रास ८५
 शांतिनाथचरित्र १०३, १०७, १८२, १८८,
 २३७, २४०, २४२
 शांतिनाथजिनस्तोत्र (उदयपुरस्थ) ३२
 शांतिस्तव १३
 शिवञ्ज आचार्यनो रास १४१, १४२
 शिवञ्ज आचार्यनो सलोको १४१
 शिवशिरसि-स्तवन ६०
 शीलकथा १६७

शीलतरंगिणी-वृत्ति^१ जुओ शीलोपदेशमाला
 ५२०
 शीलप्रकाश रास १०२
 शीलोपदेशमालावृत्ति १८
 शीलोपदेशमाला पर 'शीलतरंगिणी' वृत्ति
 ४०
 शुकराजकथा १२२
 शुकराज रास ८७
 शृंगारमंजरी ७८
 शृंगारवैराग्यतरंगिणी ५८
 श्रीनाभिसंभव-स्तवन ६०
 श्राद्धञ्जतकव्य २४५
 श्राद्धदिनकृत्यवृत्ति ७३
 श्राद्धदिनकृत्यसूत्र-(स)वृत्ति ५८
 श्राद्धप्रतिक्रमण-पूर्णि २४७
 श्राद्धप्रतिक्रमणवृत्ति ६२
 श्राद्धविधिवृत्ति भाला. १०८
 श्राद्धविधिसवृत्ति ६२
 श्रावकधर्मकुलक ५६
 श्रावकधर्मप्रकरण २०
 श्रावकधर्मवृत्ति २४६
 श्रावकधर्मवृत्ति पर वृत्ति २४६
 श्रावकप्रतिक्रमणसूत्रविवरण २१
 श्रीकंकालयारसाध्याय १२१
 श्रीपालकथा ८३; जुओ सिरिसिरिवावलकछ
 श्रीपालचरित्र १३२, १७६
 श्रीपालचरित्र (प्राकृत) १३०
 श्रीपाल थोपाई २३५
 श्रीपाल रास ८१, ८२, ८३-८४, ८५, ८६-
 ८०, ८५, ८८, २३७
 श्रीमच्छर्मोति (स्तवन) ६०
 श्रीमत्स्तंभनकछारभन्ध-स्तवन ६०
 श्रीशैवेय० स्तवन ६०
 श्रुतबोधवृत्ति १०२
 श्रेणिकचरित्र १७०
 श्रेणिक रास ८७, १३६
 श्रेयांसचरित २३८, २४१, २४८
 श्रेयांसनाथचरित्र २४६

શ્રેષ્ઠીચરિત્ર ૧૨૭
 ષટ્દર્શનટીકા ૪૦
 ષડશીતિ (કર્મગ્રંથ) ૧૮
 ષડશીતિકર્મગ્રંથવૃત્તિ ૨૪૬
 ષડાવશ્યક બાલાવબોધ ૬૧
 ષડાવશ્યકવૃત્તિ ૧૨૬
 ષડ્દર્શનસમુચ્ચય ૨૪૯
 ષડ્દર્શનસમુચ્ચય-બાલાવબોધ-વૃત્તિ ૧૨૨
 ષડ્દર્શનસમુચ્ચય-બૃહદ્વૃત્તિ ૬૧
 ષષ્ઠીશતક ૨૦
 સજ્જનચિત્તવલ્લભ ૨૩૬
 સત્તરભેદી પૂજા કથા ૧૨૨
 સત્તરિસયઠાણ ૬૦
 સનતકુમાર રાસ ૧૨૫
 સન્મતિતર્ક ૧૦, ૧૧, ૨૩૮
 સન્મતિતર્ક પર 'તત્ત્વબોધવિધાયિની' ટીકા
 ૨૩૮
 સમતિબાષ્પટીકા ૧૨૨
 સમપદાર્થીવૃત્તિ ૩૨
 સમ વ્યસન સમુચ્ચય ચોપાઈ ૧૬૭
 સમરાદિત્ય કેવલી રાસ ૧૦૯
 સમરા રાસુ ૨૧૩
 સ વાયસૂત્રવૃત્તિ ૧૭
 સ ચક્રત્વકૌમુદી ૬૨, ૧૯૦
 સ ચક્રત્વકૌમુદી ચોપાઈ ૧૬૫
 સમચક્રત્વકૌમુદી રાસ ૧૦૩
 સમ્યક્ત્વપરીક્ષા બાલાવબોધ ૯૩, ૯૪
 સમ્યક્ત્વમૂલ બાર વ્રત વિવરણ ૯૫
 સમ્યક્ત્વસમતિ ૪૦
 સમ્યક્ત્વસમતિવૃત્તિ ૪૦
 સવિસ્તર-ચતિષ્ઠતકલ્પસૂત્ર ૬૦
 'સંકેત' ટીકા જુઓ કાવ્યપ્રકાશ ૫૨૦
 સંગ્રહણી ૨૪૯
 સંગ્રહણી-ટીકા ૧૩૪
 સંગ્રહણી ઢાલબંધ ૧૯૧
 સંગ્રહણીરત્ન ૨૪૯
 સંગ્રહણીવૃત્તિ ૨૩૩
 સંઘપતિચરિત્ર/ધર્માભ્યુદયમહાકાવ્ય ૨૩૬

સંઘાચારાખ્યબાષ્યવૃત્તિ ૫૯
 સંતગુણમાલા ૧૬૭
 સંતિકરં ઇતિ સમહિમશાન્તિસ્તવ ૬૨
 સંદેશરાસક-ટીકા ૪૦
 સંદેહદોલાવલી ૫૨ વૃત્તિ ૨૦
 સંબોધસત્તરી ૧૨૨
 સંબોધસિત્તરી-ટીકા ૧૦૩
 સંબોધસિત્તરી-સટીક ૧૦૦
 સંયમરત્નસ્તુતિ ૧૯૧
 સંયમશ્રેણીગર્ભિતમહાવીરસ્તવ ૧૦૯
 સંવિભાગવ્રતકથા ૧૨૨
 સંવેગરંગશાલા-પ્રકરણ ૧૭
 સાગરદત્ત રાસ ૨૩૫
 સાધુરસસમુચ્ચય ૧૦૩
 સાધુવંદના ૧૩૮, ૧૪૦
 સામાચારી ૨૪૦
 સામાચારીશતક ૧૨૦
 સારસંગ્રહ ૧૧૮
 સારસ્વતની ટીકા ૧૦૨
 સારસ્વતવ્યાકરણની 'ચંદ્રકીર્તિ' ટીકા ૧૦૧
 સાવયવયપરિગ્ગહ-પરિમાણગ્રંથ ૨૪૨
 'સાહસાંક' નામનું ચંદ્રપ્રભચરિત્ર ૨૦૫
 સિદ્ધજયંતી જુઓ જયંતીપ્રશ્રોત્તર
 સિદ્ધપંચાશિકા પર બાલાવબોધ ૧૨૮
 સિદ્ધપંચાશિકાસૂત્રવૃત્તિ ૫૯
 સિદ્ધયંત્રચક્રોદ્ધાર ૧૦૦
 સિદ્ધાંત ચોપાઈ ૧૩૪
 સિદ્ધાંતરત્નિકાવ્યાકરણ ૧૦૪
 સિદ્ધાંતશતક ૧૩૮
 સિદ્ધાંતાર્ણવ ૨૩૬
 સિદ્ધાંતાલાપકોદ્ધાર ૬૧
 સિદ્ધાંતસ્તવ ૧૦૬
 સિરિઉસહવદ્ધમાણસ્તવ ૫૯
 સિરિસિરિવાલકહા (શ્રીપાલકથા) ૧૦૦
 સિંદૂરપ્રકર જુઓ સૂક્તમુક્તાવલી
 સિંદૂરપ્રકરવૃત્તિ ૧૦૨
 સિંહાસનદ્વાનિશિકા ૬૨
 સીમંધરસ્વામીવિનતિસ્તોત્ર ૩૨

સીમંધરસ્વામીસ્તવન ૧૩૮
 સુઅધમ્મેતિ-સ્તવ ૫૯
 સુકૃતકીર્તિક્ષોભિની ૨૫૬
 સુકૃતસંકીર્તન ૨૫૬
 સુખબોધાવૃત્તિ જુઓ ઉત્તરાધ્યયન ૫૨૦.
 સુખાવબોધિકાવૃત્તિ જુઓ બૃહત્કલ્પસૂત્ર ૫૨૦
 સુદર્શન શ્રેષ્ઠી રાસ ૯૮
 સુદર્શનાચરિત્ર ૫૯
 સુધર્મગચ્છ પરીક્ષા ચોપાઈ ૭૫
 સુધર્માસ્વામી રાસ ૧૨૫
 સુભદ્રા ચોપાઈ ૨૪૪
 સુભાષિતકોશ ૨૩૮
 સુમતિનાથચરિત્ર ૨૪૭
 સુમતિનાહચરિય ૫૮
 સુમતિસાધુસૂરિ વિવાહલો ૬૪
 સુમંગલાચાર્ય ચો. ૧૮૩
 સુયગડાંગ-દીપિકા ૬૫
 સુરપ્રિય કેવલી રાસ ૧૯૧
 સુરસુંદરી રાસ ૧૯૧
 સુરસેન રાસ ૧૮૨
 સુલસાખ્યાન ૨૩૭
 સુંદરપ્રકાશ ૧૦૨
 સૂક્તમુક્તાવલી/સિંદુરપ્રકર/સોમશતક ૫૮,
 ૨૪૭
 સૂક્ષ્માર્થ-સાધ્શતક-ચૂર્ણિ ૨૪૬
 સૂક્તરત્નાકર-મહાકાવ્ય-ધર્માધિકાર ૭૭
 સૂત્રકંદકુદ્ધલ જુઓ ગુરુતત્ત્વપ્રદીપ
 સૂત્રકૃતાંગ-નિયુક્તિ ૧૨૫
 સૂર્યસહસ્રનામ ૬૮
 સૂરિમંત્રકલ્પ ૧૨૧
 સોમવિમલસૂરિ રાસ ૮૮
 સોમશતક જુઓ સૂક્તમુક્તાવલી
 સોહમકુલ પટ્ટાવલી રાસ ૯૨
 સૌભાગ્યસુધા ૧૩૦

સૌંદર્યલહરી (સટીક) ૧૦૩
 સ્તવન ચોવીસી ૧૦૪
 સ્નાત્રપંચાશિકા ૧૨૮
 સ્થવિરાવલી જુઓ વિચારશ્રેણી
 સ્થાનકપ્રકરણ જુઓ ઠાણગપગરણ
 સ્થાનકવૃત્તિ ૪૭
 સ્થાનાંગવૃત્તિ ૧૭
 સ્થૂલભદ્રચરિત્ર ૬૦
 સ્થૂલિભદ્ર ક્ષગ ૨૧
 સ્થૂલિભદ્ર રાસ ૧૯૦
 સ્થૂલભદ્ર સજગાય ૩૨
 સ્યાદ્વાદકલિકા ૨૫૦
 સ્યાદ્દિસમુચ્ચયદીપિકા ૧૯૦
 સ્યાદ્વાદમંજરી ૨૩૬
 સ્યાદ્વાદરત્નાકર ૫૬
 સ્વખપ્રદીપ ૪૧
 સ્વયંભૂસ્તોત્ર ૧૨
 હઠીસિંહની અંજનશલાકાનાં ઢાળિયાં ૯૫
 હમ્મીરમહાકાવ્ય ૨૩૪
 હરિવંશચરિત્ર ૧૪૧
 હરિવંશ રાસ ૯૮
 હરિણી સંવાદ ૧૫૯
 હંસરાજ વચ્છરાજ રાસ ૧૫૯
 હંસરાજવત્સરાજચરિત્ર ૨૫૦
 હીરવિજયસૂરિ રાસ ૬૮, ૭૫
 હીરસૌભાગ્યકાવ્ય ૬૮
 હેમતિલકસૂરિ-સંધિ ૧૦૦
 હેમપ્રાકૃત-ઢુંઢિકા ૮૩
 હેમપ્રાકૃતવૃત્તિ ૮૩
 હેમબૃહદ્વૃત્તિન્યાસ ૨૩૮
 હેમલઘુવૃત્તિ-દીપિકા ૩૪
 હેમવ્યાકરણ ૩૪
 હેમવ્યાકરણ-બૃહદ્વૃત્તિ ૨૪૨

ત્રણ વિશિષ્ટ પ્રકાશનો

વિરલ વિદ્વત્પ્રતિભા અને મનુષ્યપ્રતિભા કા.પૃ.૧૨+૨૭૨ કિં. રૂ. ૬૦
(શ્રી મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈનું જીવનચરિત્ર અને એમની ગ્રંથસૂચિ-લેખસૂચિ)
સંપા. જયંત કોઠારી, કાન્તિભાઈ બી. શાહ

- આવો એક સમૃદ્ધ દસ્તાવેજી ઇતિહાસ જેવો ગ્રંથ આપવા બદલ જેટલાં અભિનંદન આપું એટલાં ઓછાં છે.
(બુદ્ધિપ્રકાશ, ડિસેમ્બર ૧૯૯૨) **માવજી કે. સાવલા**
- આ ગ્રંથનું સૌથી મહત્ત્વનું પાસું તો ૧૩૦ પાનાંમાં વિસ્તરેલી, સૂઝ ને શ્રમપૂર્વક તૈયાર કરેલી, વર્ગીકૃત લેખસૂચિ ને વિષયસૂચિ છે, જે સંપાદનને સંશોધનપદ્ધતિના એક નમૂનેદાર આલેખનરૂપ બનાવે છે.
(પ્રત્યક્ષ, જાન્યુ.-માર્ચ ૧૯૯૩) **રમણ સોની**
- ગુજરાતી સાહિત્યના એક અદના અભ્યાસી તરીકે શ્રી દેશાઈના નામ અને કામથી લગભગ અર્ધી સદીથી હું પરિચિત, પણ આ ચરિત્ર વાંચ્યા પછી મને મારી મર્યાદાનો અને શ્રી દેશાઈની બહુમુખી પ્રતિભા અને પ્રકાંડ વિદ્વતાનો સાચો ખ્યાલ આવ્યો.
(પ્રબુદ્ધ જીવન, તા. ૧૬-૨-૧૯૯૩) **રણજિત પટેલ (અનામી)**

મધ્યકાલીન ગુજરાતી જૈન સાહિત્ય ડિ. પૃ.૧૨+૩૪૦ કિં. રૂ. ૧૨૦
સંપા. જયંત કોઠારી, કાન્તિભાઈ બી. શાહ

- ગુજરાતની, કોઈ યુનિવર્સિટીએ પ્રગટ કર્યું હોત તો તેની પણ પ્રતિષ્ઠામાં વધારો થાત એવું આ પ્રકાશન છે.
(મુંબઈ સમાચાર, તા. ૧૬-૧૧-૧૯૯૩) **દીપક મહેતા**
- આ આખો ઉપક્રમ ગુજરાતી સાહિત્ય માટે મૂલ્યવાન છે. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ હવે આ સંપાદનને અતિક્રમી નહીં શકે.
(ગુજરાતમિત્ર, ૭-૨-૧૯૯૪) **શિરીષ પંચાલ**

ઉપાધ્યાય યશોવિજય સ્વાધ્યાય ગ્રંથ ડિ. પૃ.૨૦+૩૪૪ કિં. રૂ. ૧૫૦
સંપા. પ્રદ્યુમ્નવિજયગણી, જયંત કોઠારી, કાન્તિભાઈ બી. શાહ

- સંસ્કૃત સાહિત્યના તથા મધ્યકાલીન સાહિત્યના સૌ સંશોધક-અભ્યાસીઓએ કરેલી ઘોતક વિચારણાને સંપાદકોએ પૂરાં સૂઝ-શ્રમપૂર્વક એ રીતે આયોજિત કરી છે કે એથી આ સંગ્રહ યશોવિજયજી વિશેના એક સર્વલક્ષી સર્ળગ ગ્રંથનું રૂપ પામ્યો છે.
(પ્રત્યક્ષ, જુલાઈ-સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૩) **રમણ સોની**
- માત્ર જૈન ધર્મના તત્ત્વચિંતનના રસ લેનારને જ નહીં, પણ કોઈપણ અધ્યાત્મમાર્ગીને, સાહિત્યરસિકને કે તત્ત્વચિંતનના રસિયા અભ્યાસીને આનંદપ્રદ અને પ્રેરક બની શકે તેવા લેખો એમાં છે.
(ગુજરાત સાહિત્ય સભા કાર્યવહી) **મધુસૂદન પારેખ**

ગુજરાતીઓને મારવામાં આવતું મહેણું ભાંગશે

મોહનલાલ દેશાઈએ એકલે હાથે ગૂર્જર કવિઓ વિશેનો કોશ - સંદર્ભગ્રંથ તૈયાર કર્યો. એનું સંશોધન-સંવર્ધન કરવાની કપરી કામગીરી જયંત કોઠારીએ બજાવી. માત્ર સંશોધનપ્રીતિની ભાવના કેન્દ્રમાં હોય તો જ આવું કાર્ય કરી શકાય. એ માટે બીજું ઘણું જતું કરવું પડે. જયંતભાઈએ એ રીતે ઘણું જતું કરીને આપણને આ પ્રાપ્તિ કરાવી છે. આ દ્વારા ભૂતકાળના સંશોધકો પ્રત્યેનું ઋણ અદા થયું છે અને ભાવિ સંશોધકો માટે એક મહત્વપૂર્ણ નમૂનો રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. આ પ્રકાશનને ભલે જૈન મંડળ તરફથી આર્થિક સહાય પ્રાપ્ત થઈ હોય પરંતુ એ દ્વારા સમગ્ર ગુજરાતી સાહિત્યની સેવા થાય છે એમ માનવું.

હવે માત્ર 'સૂચિ'ને આવરી લેતો આ સાતમો ખંડ પ્રગટ થાય છે, એના પરથી મૂળ યોજના કેવી વિરાટ હશે એનો ખ્યાલ મળશે. આવાં કામ ફરીફરીને નથી થતાં એટલે લોભી અને ચીકણા બનીને જયંત કોઠારીએ સૂચિગ્રંથને ફાલવા દીધો. ચીકણા એટલા માટે કે એકેએક વીગતને તેમણે ચકાસીચકાસીને આપણી સામે ધરી છે. આ સૂચિગ્રંથ હવે ગુજરાતીઓને મારવામાં આવતું મહેણું ભાંગશે. મરાઠી-બંગાળી જેવી વિદ્વતા ગુજરાતીમાં જોવા ન મળે એવી ગુજરાતીની અને અગુજરાતીની માન્યતા. આવો ગ્રંથ હવે ભારતીય ભાષાઓ સમક્ષ જ નહીં પણ અંગ્રેજી-જર્મન ભાષાઓ સામે આપણે ગૌરવભરે ધરી શકીએ એમ છીએ.

શિરીષ પંચાલ

(ગુજરાતમિત્ર, તા.૮-૧૦-૧૯૯૦ તથા
૧૭-૨-૧૯૯૨માંથી સંકલિત)

